ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

ՍՈՒՏԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԱՋՆԵՐՈՒ ՁՈՀ, «ԷՇ-ՆԱՀԱՏԱԿ» ԵՂԱԾ ԱԶԳ ՄԸ՝ «ՀԱՅԵՐԸ»

Բ. ՀԱՏՈՐ

ՅՐԱՆՅԱ
2018

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

ՍՈՒՏԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԱՋՆԵՐՈՒ ՁՈՀ, «ԷՇ-ՆԱՀԱՏԱԿ» ԵՂԱԾ ԱՋԳ ՄԸ՝ «ՀԱՅԵՐԸ»

Բ. ՀԱՏՈՐ

ՖՐԱՆՍԱ
2018

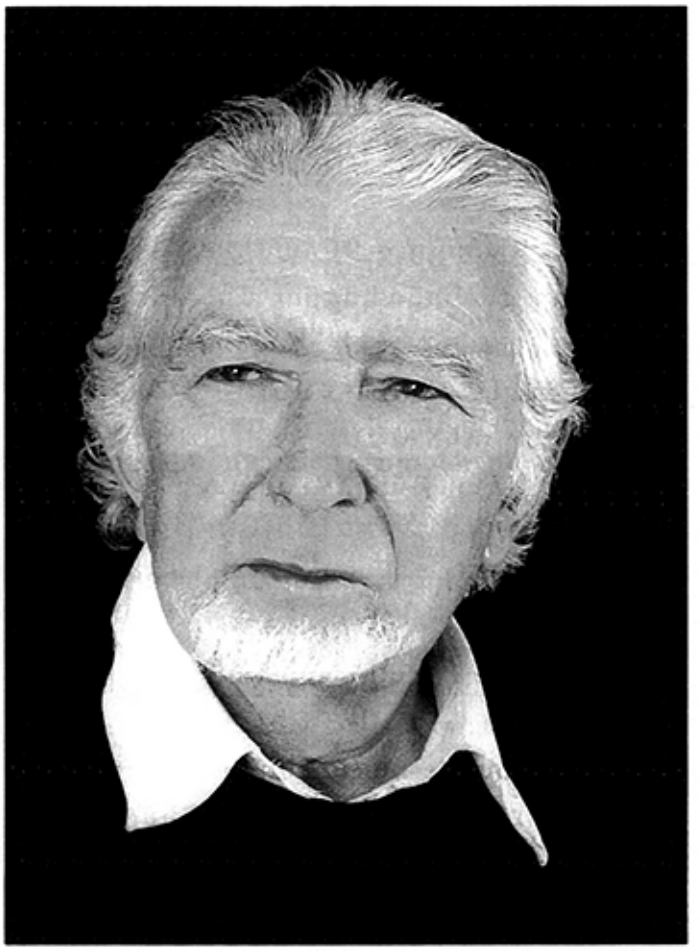

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

ՄԱՏԵԱՆՍ ԿԸ ՁՕՆԵՄ ...

Տխրալուշ 90-ամեակին
բոլոր ժամանակներու մեծագոյն և
անպատիժ մնացած
Հայկ. ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ,
Մեծ եղեռնի ԱՆՄԵՂ ՋՈՀԵՐՈՒՆ և
Հայ Դատի պայքարի
ԴԻՒՑԱԶՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ
սրբալոյս յիշատակին...
ՆԱԵՒ...
Ներկայ ու գալիք պահանջատէր և
արիասիրտ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴՆԵՐՈՒՆ որ,
անվհատ ու հաւատալից կամքով,
շարունակեն իրենց նախնիներուն
ԱՐԴԱՐԱՑԵՆՉ մարտնչումը՝
մինչեւ ձեռքբերումը ԱՐԴԱՐ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ:

ԻԲՐ ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

«ՍՈՒՏԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԱՋՆԵՐՈՒ ՋՈՂ,
ԷՇ-ՆԱՀԱՏԱԿ ԵՂԱԾ ԱԶԳ ՄԸ՝
ՀԱՅԵՐԸ»

ՄԻ ԿԱՐԴԱՔ ԱՅՍ ԳԻՐՔԸ ԵԹԷ...

Յարգելի ընթերցող՝ պիտի խնդրենք, որ ՉԿԱՐԴԱՔ ԱՅՍ ԳԻՐՔԸ ...

Եթէ, ձեր հոգւոյն մէջ չունիք ցաւը Արեւմտեան Հայաստանին, մեր մեծ հայրենիքին կորուստին ցաւը:

Որովհետեւ, մեր գրածները, ձեր սրտին ու մտքին պիտի չխօսին:

ՄԻ ԿԱՐԴԱՔ ԱՅՍ ԳԻՐՔԸ ...

Եթէ Դաշնակցութիւն կուսակցութեան կը պատկանիք ... եթէ ազանդաւոր դեկավարներու լոզունգներուն եւ անոնց սուտ պատմութիւններուն կը հաւատաք:

ՄԻ ԿԱՐԴԱՔ ԱՅՍ ԳԻՐՔԸ ...

Եթէ Սիոնիզմ ըսուած Հրէշին ճիւղաւորումներէն մէկը եղող՝ Ֆարմասոնութեան կը պատկանիք:

Որովհետեւ սա կը նշանակէ, որ դուք ձեր հոգին ծախած էք ձեր ժողովուրդը ցեղասպանութեան ենթարկածներուն, ձեր պատմական հայրենիքի գողութեան մեղսակցածներուն:

Կողմ էք ու հանդուրժող մարդկային ու ազգային անիրաւութիւններուն:Ձեր հոգիին մէջ հայկականութեան նշոյլ մ՛անգամ չէ մնացած:

ՄԻ ԿԱՐԴԱՔ ԱՅՍ ԳԻՐՔԸ ...

Եթէ նասէր եւ ինքնահաւան մըն էք:

Որովհետեւ դուք, հայելիին մէջ ձեր տեսած «դէմք» ին սիրահարած մըն էք: Եւ դուք՝ միայն ձեր անձը կը սիրէք ու կը հաւնիք:

ՄԻ ԿԱՐԴԱՔ ԱՅՍ ԳԻՐՔԸ ...

Եթէ փայլուն խօսքեր, երազային սնամէջ ու խաբուսիկ պատմութիւնները կը սիրէք:

Որովհետեւ մեր գրութիւնները կարծր, տափակ ու ցաւոտ իրականութիւններ են:

Այս գիրքը՝ Հայ մեծ ազգը կործանումի մատնող կեղծ ազգասէր հայ առաջնորդներուն դէմ Անէծքագիր մըն է:

Այս գիրքը, հայ անարժան առաջնորդներուն կատարած դաւաճանութիւններուն դէմ, ընդվզումի աղաղակ մըն է:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

ԴԻՄԱՍՏՈՒԵՐԸ ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ ԵԻ ԻՐ ԳՈՐԾԻՆ ՈՒՂԵՑՈՑՑ ՄԱՏԵԱՆ ՄԸ, ՆԵՐԿԱՅ ՈՒ ԳԱԼԻՔ ՀԱՅ ՍԵՐՈՒՆԴՆԵՐՈՒՆ ԿՏԱԿՈՒԱԾ

Հայ արդի հրապարակագրութիւնը կ՛օժտուի պատմաբնկերային ու քաղաքական բնոյթի ինքնատիպ երկով մը, որ Յովհաննէս Զիլինկիրեանի «Մուտերու եւ երազներու զոհ, էշ- նահատակ եղած Ազգ մը՝ հայերը» պերճախօս անունով վերանագրուած ներկայ ստուար մատեանն է:

Հատորը կը բովանդակէ ներհուն մտաւորականին յօդուածները, որոնք տեղ գրաւած են «ՆԱՅԻՐԻ» Շաբաթաթերթի մէջ,1995-էն 1999 երկարող ժամանակահատուածին եւ որոնք, ամփոփուելով, վերածուած են պատկառելի գիրքի մը, որ ուշագրաւ է ոչ միայն իր արտաքինով ու բովանդակութեամբ, այլեւ՝ ուսանելի, դաստիարակիչ եւ ուղեցուցող հրատարակութիւն մը ըլլալու իր առաւելութեամբ: Ի մեծ գոհունակութիւն նաեւ, շնորհալի հեղինակին մտքի արգասիքն կազմող գրութիւններուն շուրջ արդէն որոշ ճաշակ մը կազմած ընթերցողներուն, որոնք մաղթեր էին զանոնք տեսնել առանձին ժողովածուի մէջ խտացուած:Ինչ որ իրականացած է այսօր, որպէս Ա.Հատոր:

Որո՞նք են այս եզակի աշխատասիրութեան գլխաւոր հատկանիշները:

Հեղինակին մտորումներուն գլխաւոր նիւթ կը կազմէ ժամանակակից աշխարհը իր հետու ու մօտիկ անցեալով : Մարդակային առօրեան որ անհատականէն մինչեւ հաւաքական կեանք կ՛երկարի: Ազգայինէն մինչեւ համամարդկային հասնող եզերութիւններ՝ որոնք կը տառապեցնեն ու կ՛արիւնեն ժողովուրդները: Կ՛անհրաւէն մարդոց ու ազգութիւններ:

Հատորին մէջ տեղ գտած գրութիւնները՝ գիտա-վերլուծական յօդուած, ակնարկ, յուշագրութիւն, դիմաքանդակ և մանրապատումներ, անկախ նիւթի բնոյթէն, գրառման ձեւականէն ու շարժառիթէն, ձուլթին յանձնուած են յուզուած խնդիրներու խոր իմացումով :

Հեղինակը տէր է աշխարհաընկալման լայն մտահորիզոնի : Կեանքի իրականութիւնները կը վերլուծէ մեկնելով գիտական տեսանկիւնէ : Ունի սուր դիտողութիւն, խուզարկու միտք, ձափանցող հայեացք: Գիտէ քողազերծել ծածկուած իրականութիւնը : Մեկնել ինչ որ առեղծուած կը ձուի : Իր տրամաբանութիւնը տոկուն է և անսայթաք, եզրակացութիւնները՝ ճշգրիտ: Լաւատեղեակ է միջազգային խրթին իրադարձութիւններուն, իսկ ատոնց շարժառիթներուն՝ իրազեկ: Իր դատումները կը կռթնին անժխտելի փաստերու վրայ, որոնք վաւերականութիւն կը հաղորդեն հմուտ քաղաքագէտի իր եզրակացութեանց :

Կեանքի մէջ, ամէն արդիւնք, իր պատճառն ունի : Ինչպէս տիեզերական համակարգէ ներս ամէն երեւոյթ օրինաչափական է ու փոխկապակցուած, նոյնն է գրութիւնը նաեւ մարդկային ընկերութենէն ներս :

Յ . Զիլինկիրեանի պատմա-ընկերային փիլիսոփայութեան մէկ գլխաւոր տեսութիւնն է, որ կենդանական աշխարհին բնորոշ «Անտառի Օրէնք»ը, որ կը նուիրագործէ Զօրաւորին իշխելու իրաւունքը, այսօր, աւելի քան երբեք, դարձեր է կանոն մարդկային ընկերութեան մէջ: Ուր դրամն ու Զէնքը ամենազօր մենատէրեր են : Որոնցմով կը հպատակեցուին ու կը ստրկացուին ազգեր ու մարդիկ: Ժողովուրդներ անոնցմով կը հայրենազկուին, կը բնաջնջուին և կ՛անհետացուին պատմութեան թատերաբեմէն:

Եւ սակայն, կը ճշդէ հեղինակը, խորազնին հետազոտութեամբ մը, Տարվին-եան «Կեանքը Կեանքով կը սնանի» տեսութիւնը, իր խեղաթիւրուած հասկացողութեամբ է որ կը կիրակուի մարդկային փոխյարաբերութեանց մէջ : Երբ, նոյն տեսակի կենդանիներն անգամ, իրարմով չեն սնանիր, ալ ո՛ւր, ձէ մարդ անհատը որ ամենազարգացած էակն է բնութեան մէջ, իր գոյութիւնը պայմանաւորէ իր նմանի յօշոտումով, որ անոր ապրելու իրաւունքը իւրացնելու գնով իր գոյութիւնը տեւականացնէ :

Հակառակ այս գիտական ճշմարտութեան, Տարվինեան «Տեսակներու Ծագումը» գիրքի տեսութեան չարափոխուած, սխալ հասկացութեամբ կիրարկումը մարդաբնակ երկրագունդի վրայ, դարձեր է միջոց,

զէնք, գաղափարախօսութիւն ու նպատակ ցեղակրօն գերակայութիւն ջատագով հաւաքականութեան մը ձեռքին, որ կը կոչուի Հրէական Սիոնականութիւն: Այս «Սեւ Ուժ»ը ինքզինք կը սեպէ «Աստուծոյ Ընտրեալ Ազգ», և կը կարծէ ունենալ երկրագունդի բոլոր ազգերուն, տէրութեանց, մէկ խօսքով մարդկութեան տիրելու իրաւունք մը, իբր թէ, երկինքէն շնորհուած է իրեն :

Եւ այսօր, դարեր շարունակ կառչած այս ցեղապաշտ տեսութեան, լծուած համաշխարհային տիրապետութեան հասնելու իր ձգտումի իրականացման, շնորհիւ իր Դրամի ամենազօրութեան ու ասով ձեռք բերուած ամէն ինչ գրաւելու, իրեն ենթարկելու և ընդդիմացողը պարզապէս ոչնչացնելու միջոց-զէնքերուն, Սիոնականութիւն կոչուած այս հրէշը, ինչպէս ահարկու ութոտանի, իր ճիւաղ թեւերը երկարած է ամբողջ Աշխարհի վրայ : Կաշկանդած է երկրագունդին մեծ մասը : Եւ այժմ կը ջանայ, որ իւրացնէ ու ոտնակոխէ մնացեալը եւս: Իր համայնակուլ երթի ճամբու վրայ սփռելով մահ ու աւեր: Ջնջելով ազգային ու ցեղային ամէն ինքնութիւն որ իրմէ կը զատորոշուի ու իրեն չենթարկուիր: «Ընտրեալ» չեղողները սեպելով «տմարդ» ու «անասուն»: Ջանալով զանոնք ձուլել իր կաղապարին մէջ: Սնունդ տալով մարդկային համախառն, միակ տեսակի մը, որ նոր ժամանակներու ստրկութիւնը պիտի մարմնաւորէ և դառնայ ծառայ « Աստուծոյ Ընտրեալ»ներուն առջեւ:

Հատորին հեղինակը ամէնուրեք ներկայ, բայց անտեսանելի միջոցներով ծրագրող, իր որոշումը գործի վերածող, դաւող, սադրիչ միջոցներով ողբ ու տառապանք պատճառող այս աղիտաբեր Ուժին մարդկութեան պատճառած դժբախտութեանց շարքին կը դասէ, աշխարհի բոլոր դարերու եղեռնագործութիւնները: Հին ու Նոր :

Բայց մանաւանդ՝ Սադայէլական Ուժին կողմէ մեր՝ հայերուս ընծայուած մեծ «պարգեւ» կը սեպէ Հայկական ցեղասպանութիւնը, որուն գլխաւոր դահիճները դաւանափոխ եղած հրեայ Սիոնականներն էին:

Հեղինակը զգայացունց սահմանում մը կը կատարէ ըսելով, որ Սիոնական երեք տէրութիւն գոյութիւն ունին այսօր՝ Իսրայէլ, Թուրքիա և Ա.Մ. Նահանգներ որոնք, եռորդութիւն կազմած, կը գործեն Դրամին ու Զէնքին հզօրութեան ապաւինած, որ կերտեն Նոր Աշխարհակալութիւն, «Նոր Համակարգ» կոչուող:

Բանիմաց հեղինակը կ՛ափսոսայ, որ համազգային շահերու պաշտպանութեան քաղաքականութիւն մը ընտրելով, հաւաքովի զայն կենսագործելու իմաստնութիւնը ստէպ պակսած է հայուն, մանաւանդ՝ Մեծ Եղեռնի նախօրէին: Ոչ միայն չեղանք զգօն, այլեւ, մինչեւ անգամ, ունեցանք միամիտ առաջնորդներ, որոնք գործակցեցան Երիտթուրք դահիճներուն հետ:

Եւ եթէ Սարդարապատը ազգային ողջախոհութեան բացառիկ պարագայ կը կազմէ դժբախտաբար, 1918-20-թ.ի շրջանն ալ կը վկայէ, որ օրհասի պահուն մէկ գիծ ու նպատակ որդեգրելու հեռատեսութիւնը չենք ունեցած: Ռուսաստանը լքելով յոյս դրեր էինք ուխտադրած Արեւմուտքին վրայ : Հետեւանքը եղած է Արեւմտահայաստանի զէթ մէկ մասը ազատագրելու առիթին կորուստը: Մեր ձեռքին եղած հողակտորը եւս կրնայինք, մեր անմիաբանութեան հետեւանքով կորսնցնել, եթէ տեղի չունենար 1920 թ.ի յեղաշրջումը և Խորհրդ. Ռուսաստանի ձեռքը մեզի չհասնէր:

Հեղինակը կ՛ափսոսայ Խորհրդային Միութեան կազմալուծումը որ Խ. Հայաստանի անկումին յանգեցաւ: Վարչաձեւէն աւելի՝ հզօր Ռուսիոյ տկարացումն է որ վիշտ կը պատճառէ իրեն: Քանի որ, Հայաստանի ապահովութեան երաշխիքը եղած է ու կը մնայ, բոլոր ժամանակներու Ռուսաստանի զօրութիւնը: Այդ երաշխիքը թուլացած է այսօր, Կովկասի նկատմամբ և ընդհանրապէս Ռուսիոյ գոյութեան դէմ «Սիոնական Երրեակին» նիւթած դաւով, որուն իրականացումը Ն Ա Թ Օ-ին է վստահուած: Այն ռազմատենչ ու նուաճողական Ուխտին, որու առջեւ կը պչրէ Երեւանը օրերս անգիտանալով, որ Սիոնականութեան ու համաթրքութեան պաշտպանը, Հայաստանին բարեկամը չի կրնար ըլլալ: Մեր Հանրապետութեան ղեկավարները կ՛անգիտանան, որ Խ. Միութեան հաշուեյարդարէն ետք, ծունկ չոքելու կարգը Ռուսիոյ ու Հայաստանին եկած է այժմ: Վկայ՝ 1999-թ.ի Հոկտեմբերի սպանդը Ազգային ժողովին, որ Հ Հ-ի հայրենասէր իշխանութիւնը կը գլխատէր որ սեպ խրէ Հայ-Ռուս բարեկամութեան միջեւ: Ռուսաստանը Անդրկովկասէն հեռացնելու միտումով: Ինչ որ հետեւցնել կու տայ խոհեմ ու հեռատես հեղինակին, որ հարկ է «Աչքի բիբին վրայ գուրգուրալու պէս», տէր կենալ Հայ-Ռուս բարեկամութեան:

Բազմահմտութեան տէր հեղինակը, որեւէ հարցի շուրջ կ՛արտայայտուի իր յուզած նիւթի խոր

իմացումով:

Քրիստոնէական սկզբունքներու մեկնաբանումը հետեւցնել կու տայ հեղինակին, որ այդ վարդապետութիւնը հիմքը կը կազմէ նախնական Ընկերվարութեան, որ մարդոց միջեւ հաւասարութեան և փոխօգնութեան ստեղծման տեսութիւնը կը ջատագովէ:

Ժողովուրդէն ներս առկայ կրօնասիրութիւնը կը վերագրէ տիզերական որոշ երեւոյթներու մասին մարդ անհատին ունեցած անգիտութեան: Իր «ինչու» ին, «ինչպէս»ին և նման հարցումներու անպատասխան մնալուն: Որով, բնական կը սեպէ ժողովուրդներուն կառչումը կրօնին: Մինչեւ անգամ սնոտիապաշտութեան, և մեկնելով ասկէ, կը գտնէ սխալ պետական կամ գաղափարախօսական գետնի վրայ ամէն ժխտողական ընթացք, որ կանխահասօրէն հարութեան մէջ կրօնասիրութիւնը ճնշելու և վերացնելու կը միտի: Ինչպիսի սխալ, անհարկի ընթացք ցուցաբերեց և տուժեց Խ . Միութիւնը, երբ դեռ կեանքը, Տիեզերքը շատ բան ունէր առեղծուածային, երկրաբնակ մարդուն համար:

Յովհաննէս Զիլինկիրեան առանձնապէս շատ բարձր կը գնահատէ Հայ Եկեղեցին մատուցած պատմական, ազգօգուտ ծառայութիւնը հայութեան:

Միւս կողմէ կը ձաղկէ, շատ իրաւացիօրէն, եկեղեցիին և կրօնին իբր քաղաքական պայքարի զէնք գործածութիւնը: Ասոր ցայտուն օրինակ կը կազմէ Կաթողիկէ կրօնապետներու վերջին տասնամեակներու վարքագիծը և տխուր դերակատարութիւնը որ եղած է Ա Մ Ն-ի, նոր կայսերապաշտութեան և Սիոնականութեան հետ լծակցարար: Մասնաւորաբար՝ Ընկերվարական համաշխարհային ճակատի փլուզումին մէջ ... որ դեռ աւարտած չէ: Կը շարունակուի: Դաւակցութեան Թիրախը Ռուսաստանն ու Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցին են այժմ: Ասոնց ակնարկելով Թուրքիոյ նախկին նախագահ Թուրկութ Օզալ ըսած էր. «Ռուս ազգին ուղղափառ ոգին, Թուրք ազգին համար, կոմինիզմէն աւելի վտանգաւոր է»:

Հեղինակը վիշտ կը յայտնէ, որ երջանկայիշատակ Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, ոչ միայն Հայ Եկեղեցին վերամիաւորելու գծով ներշնչած յոյսերը չկրցաւ արդարացնել, այլ՝ Հայ Եկեղեցին դարձուց լծակից Կ. Պոլսոյ Յունաց Տիեզերական Պատրիարքութեան, որ միատեղ գործէն Մոսկուայի Ռուսաց Ուղղափառ Պատրիարքութեան և Եկեղեցիին դէմ :

Թուրքին և Թուրք իշխանութեան ոգիին ու վարքագծին, անոնց հակահայ էութեան քաջածանօթ հեղինակը ցնորք ու մանկամտութիւն կը սեպէ, Հայաստանի պետական այրերուն այն պնդումը թէ՝ «բարի- դրացիական կապեր ու տնտեսա-առեւտրական եւ մշակութային փոխ- շահաւէտ յարաբերութիւն կարելի է ունենալ Թուրքիոյ հետ»:

Եւ խորհուրդ կու տայ որ չկրկրնուին մօտիկ անցեալի սխալները: Թրքութիւնը միշտ նոյն՝ հայատեաց ու Հայաստանի ջնջումը երազող Փանթուրքիզմն է: « եգիպտականէն մինչեւ Կեդր. Ասիա երկարող» համաթրքական կայսրութեան տեսիլքով արբշռածը: Եւ փաղաքուշ եղանակով մը կը կշտամբէ պատրանքներէ գինով մեր պետական այրերուն, Արտաքին գերատեսչութեան մարդոց ըսելով .- ԴՈՒՔ ԹՈՒՐՔԻՆ ՈՎ ԵՒ ԻՆՉ ԸԼԼԱԼԸ ՁԵՔ ԳԻՏԵՐ»...

Ու Փանթուրքիզմի և Սիոնիզմի միջեւ եղած դաշնութիւնը սեպելով վաղեմի, պատմական ու անդրժելի, և քանի «Սիոնականացած Ամերիկան» մենատիրէ աշխարհին, «Թուրքիան ոչ կ՛ընդունի իր ցեղասպանութիւնը և ոչ ալ նիւթարարոյական ու հոգային արդար հատուցում կ՛ընէ հայութեան»- կը շեշտէ Յովհ. Զիլինկիրեան:

Հեղինակը հայ դիւանագիտութեան [Ա. Հանրապետութիւն] համար պատմական աղէտաբեր սխալ կը սեպէ Արեւմուտքին Անգլիա, Ֆրանսա և Մ. Նահանգներ- ապաւինելով մեր հոգային Դատը լուծելու ընտրանքը, որ եղաւ կռնակ դարձնելով Մոսկուային:

Սիոնիզմը հետեւողականօրէն քաջալերած է հայ քաղաքական գործիչներուն և մտաւորականութեան, որ վարեն հակառուս քաղաքականութիւն, և մտնեն սերտ գործակցութեան մէջ «Մասոնական» որջի վերածուած Թուրքիոյ «Իթթիհատ վէ Թերաքքի» կուսակցութեան ղեկավարներուն հետ որոնք, յետագային, Հայկ. ցեղասպանութիւն գործեցին:

Այդ օրերու հայ կրօնաքաղաքական դասին ազգադաւ մեղսակցութեան մէկ վառ ցուցանիշն է ներսէս Վարժապետեան Պատրիարքին ուղղած կոչը «Թրքահայութեան», որ դէմ երթալով Ռուսական զօրքին...« Թրքական հայրենիքը պաշտպանեն»:

Հեղինակը անաչառ է իր քննադատութիւններուն մէջ: Կը մատնանշէ պատմական սխալներ անկախ այն բանէ, թէ ո՛վ զայն գործած է և ե՛րբ:

1918-20-թ.ի՝ Ա. Հանրապետութեան վարիչները «ճակատագրական սխալներ» գործեցին, որովհետեւ կը դատէին ու կը գործէին ՆԱԽ որպէս կուսակցական և ԱՊԱ միայն իբրեւ հայ: Մինչդեռ, եթէ և «նախ հայութեան ի շահ» սկզբունքով գործէին, ազգային իրաւունքի նախամեծարութեան ընտրանքը պիտի թելադրէր իրենց, որ յենին Ռուսիոյ և ո՛չ թէ Արեւմուտքին և առանց դաշնակից ու մեղսակից Թուրքիոյ վրայ – կը յարէ Յովհ. Չիլինկիրեան, գմայլելի ախտաճանաչում մը կատարելով:

Հեղինակը խոր ու արդար գոհունակութիւն կ՚ապրի, որ շատ տարիներ առաջուան իր ա՛յն տեսութիւնը, թէ հայկ .ցեղասպանութեան մէջ Գերմանիոյ պատասխանատուութիւնը հաւասար է Թուրքիոյ ոճրագործութեան, օրերս տակաւ կը հիմնաւորուի՛:

Փոխարէն՝ կը ցաւի, որ մարդկութեան իրաւ ցեղասպան Փանթուրքիզմն ու Սիոնիզմը իրենց Նիւրենպերկը չունեցան:

Տեղին նշում մը ընել հարկ է այստեղ շեշտելով, որ հեղինակը հակասեմական ըլլալու տպաւորութիւն կը թողու ոմանց վրայ: Անարդար պիտի ըլլար զինք այդպէս նկատելը : Քանի որ ան գիտէ տարբերել Հրէութիւնը Սիոնականութենէն: Ամէն հրեայ սիոնական չէ : Որեւէ ազգութեան պէս, հրէութիւնն ալ գոյութեան իրաւունք ունի իբր ազգ : Եթէ ազատ ու հաւասար ապրելու այդ իրաւունքը կը յարգէ ինչպէս իր ժողովուրդին, նմանապէս ալ ուրիշներու պարագային: Քիչ աւելի կամ նուազ համեմատութեամբ հրեաներ կան, Սիոնականութեան ամբողջատիրական գաղափարախօսութիւնը մերժող: Եւ սակայն, ինչպէս կ՚ըսէ հեղինակը՝« Բացառութիւնները օրէնք չեն կազմեր»:

Հատորին մէջ բարձր կը գնահատուի Հայկական Գաղտնի բանակի ծնունդն ու գործունէութիւնը, որ «Մեր նորագոյն դիւցազներգութեան մէկ էջն կը կազմէ»: Բայց որ, կազմալուծուեցաւ նոյնպէս, Սիոնա-Թրքական դաւով, միշտ Արեւմուտքին հովանաւորութեամբ, և հայկական որոշ ումերու մեղսակցութեամբ:

Ապա, ցաւ կը զգայ հեղինակը, որ Արցախը մոռցնել տուաւ Դրաւեալ Արեւմտահայաստանը:

Մինչդեռ ինք կը նախընտրէր որ Երեւան, ինքնիշխան պետութեան կարգավիճակով, շարունակէր մաս կազմել Ռուսական Դաշնութեան, խ. Միութեան կազմալուծումէն ետք: Նոյնը կը մաղթէ Արցախին համար:

Գտնելով մտահոգիչ հայութեան ներկան՝ իր Արցախի անորոշ վիճակով, Մայր հողէն կատարուող արտագաղթով որ վերջ չունի և Սիոնական սադրանք մըն ալ այս մէկն է – հեղինակը կ՚առաջարկէ Ազգային Ապահովութեան Գերագոյն Խորհուրդի մը կազմութիւնը, լծուելու համար համազգային պայքարի ծրագրի մը գործադրութեան: Որ ամրանան Հայրենիքին ու Պետութեան հիմերը: Եւ ուղի բացուի մեր ցե՛ղ անկատար տենչերու իրականացումին առջեւ: Եւ հայութիւնը այս տենչալի երազի իրականացման հասցնող ազգային գոյապայքարի ու վերելքի ռազմագիտութիւն և մարտավարութիւն մը որդեգրել կ՚առաջարկէ՝ ինչպէս պիտի ընէր հմուտ զօրական մը:

Պայմանաւ, որ նպատակասլաց այդ երթի գլխուն գտնուին մեր ամէնէն առողջ ուղեղները և ոչ թէ ասոր հակառակը տեսնենք: «Ձուկը իր գլուխէն կը հոտի, իսկ Ազգը իր Առաջնորդներէն» գրած էր մեծատաղանդ Ռուբէն Սեւակ, դեռ 1911-թ.ներուն:

Հեղինակը կ՚այպանէ ՀՀ-ի մեր պետական որոշ այրերուն որոնք Փանթուրքիզմի վտանգը ժամանցուած կը սեպեն, երբ ան սո՛ւր պառնալիք կը կազմէ մեր գլխուն աւելի քան երբեք: Կը յիշեցնէ Սիւլէյման Տէմիրելի տակաւին 1965-թ.ին արձակած լոզունգը՝ «Մեծն Թուրքիա՝ Ատրիականէն մինչեւ Չինաստանի պարիսպները երկարող Մեծն Թուրքիա»:

Այսուհանդերձ, հեղինակը լաւատես է: Խորհուրդ կու տայ որ չսպաւինինք ՆԱԹՕ- ին, որ այս ծրագիրը գործադրող ուժն է: Այլ՝ ամենասերտ զինակցութիւն պահենք Ռուսիոյ և Չինաստանի հետ: Քանի որ «ՄԵՌԱԾ ԿԱՐԾՈՒԱԾ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ, Ի ՎԵՐՋՈՅ ՄԻՇՏ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ԵԼԱԾ Է: ՎԿԱՅ ՁԵԶԻ՝ ԱՐԻՒՆԱՐԲՈՒ ՆԱՓՈԼԷՈՆԸ: ՎԿԱՅ ՁԵԶԻ՝ ԽԵԼԱԳԱՐ ՀԻԹԼԷՐԸ»:

Իրաւ հայրենասէրի տիպար Յ. Չիլինկիրեան չի գոհանար բարեմիտ ու շինիչ քննադատութեամբ: Կոչ կ՚ուղղէ Սփիւռքահայութեան, որ «բոլոր միջոցներով» օգնէ հայրենիքին, որովհետեւ՝« Ետքը շատ ուշ պիտի ըլլայ»:

Հեղինակը կ'այպանէ անշուշտ, արկածախնդրութիւնը « Ազատութեան կեղծ ռահվիրաներուն, որոնք բարգաւաճ Խորհրդային Հայաստանը աւերեցին, որուն հետեւանքով իբր թէ «ազատ» ժողովուրդը այսօր անգործ է ու անօթի:

Եւ սակայն,- կ'աւելցնէ անկեղծ հայրենասիրութեամբ գեղուն, գործնապաշտ Ազգայինը,- արդդար քննադատութիւններ ուղղելով կարելի չէ տրտնջալ ու ձեռքերը ու ծալլելով նստիլ: Որովհետեւ այն վիրաւոր ու տկար Հայաստանը զոր ունինք այսօր, մեր «ՎԵՐՋԻՆ ՅՈՅՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆՆ է»:

Այսօր, գրեթէ տասնամեակ մը ետք, երբ կը վերծանենք հեղինակին ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ *և ներկայի իրականութեանց լոյսին տակ կը փորձենք գնահատել ճշդութիւնը իր ազգային, ընկերային ու քաղաքական բնոյթի ախտորոշումներուն, մեկնաբանութեանց ու դատումներուն, հաճոյքով կը հաստատենք, որ անոնք եղած են արդար ու բանաւոր:*

Միջազգային անցեալ և ներկայ անցուդարձերու շուրջ հեղինակին պատմական վառ յիշողութիւնը, վկայաբերումները, դէմքերու, դէպքերու և թուականներու անսայթաք ճշգրտութեամբ նշումը, երէկի ու այսօրուան միջեւ զուգահեռներ գծող և համոզիչ հետեւութիւններ բնող իր հմտութիւնը, հանրագիտարան մը թերթատելու տպաւորութիւն կը ձգեն մեր վրայ:

Յովհաննէս Չիլինկիրեան իր ներկայ հատորով, մեզ դէմ յանդիման կը բերէ ներհուն հրապարակագրի, ազգային իմաստնութեան, անաչառ դատումի և մտաւորական խիզախութեան տէր Մարդու իր տիպարին, ասոր դիմաքանդակին հետ:

Հեղինակին բնորոշ է պարզ, բայց հատու, անսեթեւեթ ու կշռադատ իր լեզուն, որ հոգեյոյզ է: Ունի անկեղծ ու համոզիչ շեշտ: Կը մնայ հեռու ճոռոմ և «հնացած» բառերու գործածութենէն: Կեանքի իրականութենէն վերցուած դրուագները, քաղաքական «չոր ու անհոգի» դէպքերն անգամ, կը նկարագրէ հէքիաթ մը յուշածելու պէս: Եւ ոճով մը՝ որ ընթերցումը կը դարձնէ հետաքրքրական ու դիւրըմբռնելի:

Հատորը կարդացողները պիտի նկատեն, որ հեղինակը լայն տեղ յատկացուցած է Ռուբէն Սեւակի կեանքին և, մանաւանդ, անոր եղերական վախճանին, որ ցնցիչ ու սրտաճմլիկ է: Թէ ինչո՞ւ...

Հեղինակը կ'ափսոսայ, որ ո՛չ Հայ Եկեղեցին և ո՛չ ալ մեր Ազգային պաշտօնական Պատմագրութիւնը ցարդ, ըստ արժանւոյն չեն գնահատած մեր ազգային հերոսները:

Աւելին՝ վաւերականն ու արժանին թերագնահատելով, մինչեւ անգամ ինքնութեամբ կասկածելի և դերակատարութեամբ ազգավնաս անձերուն պատիւ կ'ընծայուի այսօր: Արձան կը կանգնեցնեն անոնց համար:

Օրինակ կը թուէ Ռուբէն Սեւակը որ մեր նահատակ, ազգային իրաւ հերոս մտաւորականութեան ամէնէն դիւցազնականն ու հմայիչը ըլլալով հանդերձ, զինք պատուանդանի վրայ չեն դրած առ այսօր: Մինչդեռ ան արժանի էր, մինչեւ անգամ սրբացուելու, Հայ Եկեղեցիին կողմէ:

Ընտանեկան արենակցութիւնը չէ, որ դիւրազգած կը դարձնէ Ռ. Սեւակի եղբօրորդիին:

Զանդըր-ի դիւցազնը տիպարն է հայ մարդու անչափ ազգասիրութեան, հայրենանուէր հոգիին, հայու հաւատքին, արժանապատիւ ապրելու կամքին ու, կեանքը մինչեւ իսկ վրայ տալու գնո՛վ իր ինքնութեան, կրօնին ու լեզուին չմեղանչելու ուխտապահութեան: Այս մէկը աւելի՛ օրինակելի է քան Վարդանանց քաջերունը որոնք, առ երես ուրացան իրենց Քրիստոսը. Մինչդեռ Ռուբէն, իր նահատակութեան նախօրէին, Ս. Գիրքի վրայ երդուընցուց բանտի իր ընկերները որ, հուրի ու սուրի դիմաց անգամ, պիտի չդաւեն իրենց հայու սրբութիւններուն: «Թրքանալը նուաստանալ է»-պատգամեց Ռուբէն, հայու հոգիի և պատուախնդրութեան զգացումի ու գիտակցութեան վսեմութեամբ մը, որ նկարագրի բարձրակէտ կը կազմէ:

Եւ երբ, աքսորի ճամբու իր բախտակիցներն իսկ խորհուրդ տուին, որ առերես իսլամանալով ամուսնանայ իրեն սիրահարած դահճապետին աղջկան հետ և փրկէ կեանքը ու, միջոց մը ետք, դրժէ իրեն պարտադրուած այդ կենակցութիւնը, Ռուբէնի կտրուկ պատասխանը եղած է – «Չեմ դաւաճաներ Ս. Եկեղեցիիս խորանին առջեւ ըրած Պսակի ուխտիս»:

Անոնք, քաջածանօթ են Ռուբէն Սեւակի կեանքին, գրական ստեղծագործութեանց և իր ազգային գաղափարականին, ուշադիր կարդալ-վերծանելէ ետք այս հատորը, ինքնաբերաբար պիտի զուգահեռ մը գծեն Ռուբէնի և Յովհաննէսի միջեւ: Եւ պիտի չուշանան զգացական, գաղափարական և նկարագրի

զարմանք շարժող թէպէտ, բայց հաճելի նոյնութիւնը մը տեսնելու երկու Զիլինկիրեաններուն միջեւ: Այնքա՛ն ակնբախ ու անգաստորոշելի է նմանութիւնը այստեղ, որ կարծես, Յովհաննէսի բերնով, Ռուբէնն է որ կը խօսի: Եւ Յովհաննէսն է, որ կը տեսնենք ու կը կարդանք Ռուբէնի և իր գրականութեան մէջ: Այստեղ նոյնացած են երկու տիպարները, իրենց հոգեմտաւոր ու զգացական կերպարներով:

Զարմանալի՛ է: Գուցէ՝ այո՛: Բայց ո՛չ՝ տարօրինակ:

Չէ՞ որ երկուքն ալ Զիլինկիրեան ծին կը կրեն:

Միները ժառանգական են և փոխանցիկ սերունդէ սերունդ: Առեն մը անգիտացուած և միջոց մը թերագնահատուած գիտական այս ճշմարտութիւնը, այսօր ոչ ոք կը ժխտէ այլեւս: Եւ բնական պիտի նկատուի եթէ ըսենք, որ նոյն ընտանիքի յաջորդական սերունդները, մէկը միւսին կը փոխանցեն նա՛ւ իրենց իւրայատուկ ծիները:

Ռուբէն Սեւակի արդէն 90- ամեայ դուստրը՝ Շամիրամ [արեւ-շատութի՛ւն իրեն], որ այժմ կ՛ապրի Նիսի մէջ և կը փայլի իր անթառամ գեղով, իր երկարակեցութեան գաղտնիքը հարցնողներուն կը պատասխանէ.

- «Հօրս շապրած տարիները բարդուած են իմիններուս վրայ»:

Կէս մը կատակով արտաբերուած սա խօսքը, խորքին մէջ, անժխտելի իրականութիւն կը բովանդակէ:

Եւ ես, նոյն՝ Շամիրամի գուարթախոհութեամբ թաթաւուն խօսքին վրայ կ՛աւելցնեմ.

- Ռուբէն Սեւակ իր չապրած տարիները, ժառանգ ձգած է իր դստեր՝ Շամիրամին, իսկ հոգեմտաւոր, գաղափարական ու նկարագրի իր էութիւնը՝ իր եղբօրորդւոյն՝ Յովհաննէսին:

Արդարեւ, Ռուբէն Սեւակեան գաղափարական տիպարի մերօրեայ մարմնացումը կազմող Յովհաննէս Զիլինկիրեանին կարելի չէ չակնածիլ երբ ան, իր հօրեղբօր սկզբունքայնութեամբ, անվեհեր խիզախութեամբ, արհամարհելով ամէն խոչընդոտ, սպառնալիք ու նկատում, հանրութեան կը ներկայանայ օրերս հատորով մը, բարձրագոչ ըսելու համար ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ և ՄԻԱՅՆ ՈՒ ԱՄԲՈՂՋ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ... յանուն ջատագովումին ու պաշտպանութեանը ազգային ու մարդկային սրբացած արժէքներու, որոնց ի պատիւ արժէ, որ մարդ զոհաբերէ, եթէ պէտք եղաւ, նոյնիսկ իր ունեցած ամէնէն թանկագին բանը՝ կեանքը:

Այսպէ՛ս կը խորհէր, հաւատաց և գործեց Ռուբէն Զիլինկիրեան, որուն պահ մը խոնարհած դիշերը, այսօր արդէն ալեծուփ, վեր բռնուած է Յովհաննէս Զիլինկիրեանի կողմէ: Յանուն և ի պատիւ այն սուրբ իտէալին որ իրենցն է, բոլոր Ռուբէններուն, Յովհաննէսներուն և իրենց մարտընկերներո՛ւն, ամէնուրե՛ք, Ազգասիրութեան, Հայրենասիրութեան ու Արդարութեան սա ամեհի՛ գուպարին մէջ, որ կ՛ընթանայ օրերս: Ամբո՛ղջ աշխարհի վրայ:

Այս տողերը գիտեմ, վստա՛հ, որ տհաճութիւն պիտի պատճառեն – Թող ներող բլլայ- բնաւորութեամբ խիստ համեստ հեղինակին, որուն հոգեղբայրն բլլալու պատիւը կը զգամ: Եւ ամէն անգամ որ փորձ եղած է մեր խոնարհ մարտընկերոջ և իր նահատակ, ոսկեվիրայ հօրեղբօր միջեւ զուգահեռ կազմելու, ան վրդովումով հակազդած է և մերժած, որ այդ կարգի ամենազոյգն համեմատութիւն մը կատարուի: Այս մէկն նկատելով, մինչ իսկ վիրաւորանք, հասցուած Մեծ նահատակին: Եւ սակայն, կան իրողութիւններ զորս կարելի չէ ուրանալ և չնշել յանուն մտաւորական պարկեշտութեան:

Յովհաննէս Զիլինկիրեան, Ռուբէն Սեւակի անաւարտ գործին շարունակողը և վրիժառուն անոր նահատակութեան [Վրէժ Ռուբէնեան մակդիրը որ կը գործածուի հեղինակին կողմէ, իբր ստորագրի ու հոմանիշ,

ինքնին շատ բարացուցական է արդէն], իր այս հատորով կ՛անցնի Պատմութեան որպէս ճշմարտութեան Պատգամախօս մը: Ներկայ ու գալիք հայ սերունդներուն կտակելով [գիրենք շնորհաւարտ ձգելու սահմանուած] դաստիրակիչ, խորհրդատու և ուղեցոյց Ոսկեմատեան մը, որ վաղուան Հայը զայն մի՛շտ ունենայ իր ձեռքի տակ: Լաւ ճանչնայ ինքզինք, իր Ազգը և Աշխարհը: Կարդա՛յ և գիտնայ ճի՛շդ կողմնորոշուիլ ու գործել կեանքի մէջ, յանո՛ւն Հայ բազմաչարչար ժողովուրդի բռնախլուած իրաւունքներու ձեռքբերման: Եւ ամբողջ Մարդկութեան արդար, խաղաղ ու բարօր գոյութեան համար:

ԺԻՐԱՅՐ ՆԱՅԻՐԻ

«ԲԱՐԵՄԱՂԹՈՒԹԻՒՆ»

ԵՒ

«ԱՆԷԾՔ»

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նոր Տարուան սեմին, աւանդական սովորութիւն է, բարեմաղթանքի յայտնելը մեր հարազատներուն, մեր բարեկամներուն ու մեր ազգակիցներուն. և նաեւ՝ Ազգին և Հայրենիքին համար:

Մաղթանք ընելու աւանդութիւն դարձած այս սովորութեան արմատները, մարդկային պատմութեան չափ հին են կը կարծենք:

Եւ հնագոյն ժամանակներէն ի վեր, մարդիկ կը հաւատան, որ եթէ արտասանց բան մը մաղթենք, այս մէկը կրնայ իրականանալ:

Կը կարծենք, թէ այս համոզումը կը նմանի Քրիստոնէութեան այն կարգախօսին, որ կ'ըսէ՝

«ԽՆԴՐԵՑԷՔ ԱՍՏՈՒԾՄԷ, ԽՈՐ ՀԱԻԱՏՔՈՎ ԱՂՕԹԵԼՈՎ, ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՏԱՅ ՁԵԶԻ»:

Բնականաբար, ամէն բան «Հաւատո»ի հարց է: Եւ ինչպէս որ կ'ըսեն՝ «երանի՛ հաւատացողներուն»:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ անհաւատները իրաւունք չունին այսպանելու հաւատացեալները:

Մինչեւ իսկ, առ այսօր, ի՞նչ գիտենք մարդ-անհատին հոգեկան առեղծուածային կառոյցին մասին:

Աւելի ճիշդը ըսելով՝ մարդ-արարածի հոգեկան «Աստուածային» կառոյցին մասին:

Միայն կրնանք հարցնել թերեւս՝

«Ինչո՞ւ» եւ «ինչպէ՞ս»...

Եւ մենք կը հաւատանք, որ մարդկութիւնը յաւիտեան, դեռ շա՛տ երկար ատեն, պիտի շարունակէ հարց տալ, առանց պատասխան մը ստանալու իր «Ինչո՞ւ»ին և «Ինչպէ՞ս»ին դիմաց:

★ ★ ★

Ուրեմն մենք ալ, հետեւելով աւանդական այս սովորութեան, Նոր Տարուան առթիւ, մեր լաւագոյն մաղթանքները ներկայացընենք մեր Հարազատներուն, մեր Ազգակիցներուն և Հայրենիքին:

Եւ մանաւանդ՝ հայրենիքը պաշտպանելու համար, զէնքը ձեռքին պայքարող մեր քաջարի հայ զինուորներուն հայրենի Բանակին, դժուարագոյն պայմաններու մէջ անխզելիօրէն հոդին փարած մեր հայրենի ժողովուրդին:

Բարի մաղթանք՝ մեր անգին մշակոյթը պաշտպանելու համար չարչարուող մեր հայրենի մտաւորականներուն, կթռչներուն, լրագրողներուն, ուսուցիչներուն, աշակերտներուն, բոլոր պաշտօնեաներուն և աշխատաւորներուն, ամենաառաջնագիծ աշխատանքները կատարող գործաւորներուն, հողագործներուն և միայնակ հովիւներուն:

Ամենայն բարիք մաղթենք՝ մանաւանդ գոհաբերութեան մեր խորհրդանիշը եղող «Հայ մայրերուն», և նաեւ՝ Ս. Էջմիածինի Սրբ. Եղեռնէն աւանդական «Հայ Հոգի»ին լոյսը ամբողջ աշխարհին տարածող մեր եկեղեցական Առաջնորդներուն և ուխտապահ Կրօնապետներուն:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ այսօր, հայրենիքի մէջ ապրող հայրենի ժողովուրդին ամէն մէկ անհատը, Վարդանանցի ասպետներուն նման, պաշտելի մէյ-մէկ տուրք հերոսներ են:

Փա՛ռք և պատիւ ձեզի՝ Հայրենի ժողովուրդ:

Մեր ամենաջերմագին մաղթանքները կ'ուզենք յայտնել նաեւ, Սփիւռքի մէջ, հայ մշակոյթի զինուորեալներ եղող, մեր հայու հոգին կրող և անով զօրացած մտաւորականներուն, հայերէն լեզուով թերթ հրատարակելու հրաշքը վկայող հերոս լրագրողներուն:

«Հայ հոգի»ով ուսուցիչներուն և հայերէն դասաւանդող ու մանաւանդ՝ հայերէն սորվող հայ աշակերտներուն:

Եւ նաեւ՝ Սփիւռքի մէջ, հայկական աւանդական ոգին աղօթքներով ու շարականներով Նոր Սերունդներուն փոխանցող հայ եկեղեցականներուն և, մինչեւ իսկ՝ դպիրներուն:

Եւ վերջապէս՝ Սփիւռքի մէջ, իրենց սիրտը հայկականութեամբ աղցուն, զայն յորդուն պահող սիրելի Ազգակիցներուն:

★ ★ ★

Մեր Ազգին համար Նոր Տարուան բարեմաղթութիւններ բանաձեւելէ յետոյ, այժմ կ'ուզենք, մեզի համար շատ կարեւոր հարցի մը մասին արտայայտուիլ.—

Երբ, Նոր Տարուան առթիւ, մեր հարազատներուն, մեր հայրենիքին համար բարեմաղթութիւններ կ'ընենք, զանոնք իրականացած տեսնելու յոյսով, ուրեմն ինչո՞ւ, միաժամանակ, մեր սրտի խորէն եկած աւէտ մըն ալ չհասցէագրենք Հայ Ազգին գրեթէ ամբողջական բնաջնջման պատճառ եղած Արեւմտեան Պետութիւններուն և անոնց մանկլաւիկները եղող Թուրք ջարդարարներուն:

Մենք կը հաւատանք, որ Ազգ մը, իր հարազատներուն բարիք մաղթած օրը եթէ թշնամիները մոռնայ, ատով իր ապագան վտանգած կ'ըլլայ:

Հայութիւնը Աշխարհի միակ Ազգն է, որ, Պատմութեան մէջ, նմանը չունեցող ողբերգութեան մը ենթարկուեցաւ, Արեւմտեան պետութիւններուն կողմէ:

Հայ Ազգը միշտ և ամէն առթիւ, Արեւմտեան պետութիւններուն հանդէպ իր արդարատենչ ու վրէժխնդիր կամքը արտայայտելու և անոնց «Աւէտ» տալու պարտաւորութեան մէջ, պէտք չէ թերանայ:

Եւ այս՝ իբր հայ «Ազգ» գոյատեւելու մեր միակ միջոցն է, որ չմոռնանք կատարուածը, և վառ պահենք մեր հոգիներուն մէջ մեր նահատակներուն յիշատակը, և ոեռ՝ մեր գողցուած հայրենիքին օր մը վերատիրանալու մեր հաւատը:

Հոս, տեղն է մէջբերելու, Ռուբէն Սեւակի 1910-ին գրած ու Եւրոպական ենթգ պետութիւններուն հանդէպ իր զգացած գարշանքն արտայայտող, անոնց ուղղած և իր «Աւէտ»ը բովանդակող սա բանաստեղծութիւնը:

Ռուբէն Սեւակի դեռ 1910-թ.ին Եւրոպական Պետութիւններուն ուղղած այս բանաստեղծութիւնը, որ անոնց հայ Ազգին հանդէպ

կիրարկած ոճրային, ազգակործան դերակատարութիւնը անարգանքի սիւնին կը գամէ, կը վկայէ Ռուբէն Սեւակի իրատեսութենէն բացի, իր իսկական առաջնորդի կոչումին և մեծութեան մասին:

Մէջբերումը կը կատարենք Ռուբէն Սեւակի 1910-ին հրատարակած «Կարմիր Գիրք»էն: «Ջարդի Խենթը – Անոնք Որ Կու Գան» բանաստեղծութիւնն է ան, որ հիացում կ'առթէ ոճրապարտըն ու մեղսակիցը իրենց անուններով կոչող իր յանդգնութեամբ.—

«Ահա մենք կու գանք ու մենք՝ նզովքն ենք,
Ու խաւարին մէջ մխուած տէ՛գը նենգ.
Վրէժներու հիդրան ենք փայփայելի,
Մե՛նք, սարսափահա՛ր ու սարսափելի...:

«Մենք՝ հին ուխտերու նո՛ր ուխտագընաց
Մենք՝ Սուսերը բիրտ ու Գիրքն օրինաց.
Մենք՝ Յասման շրվէ՛ժը սարի խորէն.
Մենք՝ Աղջամուղջի ծընունդ լուսեղէն...:

«Ձե՛զի՝ որ քերծուած մեր մորթերէն ձի՛գ
Հարսնիքի, Մեղքի վրաններ կառուցիք...
Ու Ձե՛զ՝ եւրոպեան դիք որ շնացին
Սակարկեցիք մեր արեան լռութեան գին...:

«Ձեր սրտին դռնե՛րը փակեցէք խուլ,
Սուրե՛ր սըրեցէք, սըրեցէք զանխո՛ւլ,
Սրբեցէ՛ք ձեր խղճին վրայ քարացած,
Ու ատամներուն վրայ ձեր զաւակաց...:

«Ահա մենք կու գա՛նք, հովերուն մէջէն
Ձէ՞ք լսեր ոսկրեր որ կը շշնջեն...:
Ամէնքս ալ զազիր դիակ, խոռոչ գանկ,
Ահա մենք կու գանք, ահա մենք կու գանք...»:

Ռ. ՍԵՒԱԿ

Ռուբէն Սեւակի բանաստեղծութիւնները իր կեանքին հայելին են եղած, կը մնան:

Իւրաքանչիւրը իր բանաստեղծութիւններէն իր հաւատացած, զգացած, իր ապրած կեանքն է:

Եւ ճակատագրի իրնչ ողբալից հեգնանքի՝ Ռուբէն Սեւակ, 26 Օգոստոս 1915ին, Դանիէլ Վարուժանի հետ, Չանղըրը-ի մէջ, Թուրք դահիճներու ձեռով ճահաւակուեցաւ ճիշդ ու ճիշդ վերի բանաստեղծութեան մէջ իր նկարագրածին պէս՝ ամենաֆանմնելի չարչարանքներով՝ «մորթատուելով»:

★ ★ ★

Եւ հիմա, Ռուբէն Սեւակի հետեւողութեամբ, Նոր-Տարուան առթիւ, մեր «Անէծք»ը ուղղենք բոլոր անոնց, որոնք Հայ Ազգին ողբերգութեան պատճառ եղան: Եւ յուսանք, ամբողջ հոգիով, որ մեր «Անէծք»ները իրականանան:

«Անէ՛ծք» ձեզի, Անգլիացի իշխանաւորներ, որ «սակարկեցիք մեր արեան գինը»: Եւ «Անէծք»՝ այնքան ատեն, որ մեր Ազգին դէմ ձեր կատարածը ձեր գլխուն գայ:

«Անէ՛ծք» ձեզի, ուխտադրուժ Ֆրանսացի իշխանաւորներ, որ կիլիկիոյ մէջ, Թուրքերուն հետ համաձայնելով, դահիճներուն յանձնեցիք հայ ժողովուրդը և հայուն հայրենիքին յափշտակութիւն պատճառ եղաք:

Յաւիտեան «Անէծք» ձեզի, Գերման իշխանաւորներ, որ Միութիւններուն հրամանը գործադրեցիք Հայ Ազգը Ցեղասպանութեան ենթարկել տալով: Եւ «Անէծք» ձեզի, Հրէածին Թուրքեր, որ Հայ Ազգին ձեզի համար կատարած բոլոր ծառայութիւններուն իբր երախտագիտութիւն՝ բնաջնջեցիք Հայ Ազգը և գողցած հայուն հայրենիքը:

Եւ «Անէծք» ձեզի, վարձկան ու կաշառուած Քիւրդ աշիրապետներ, որ Թուրք ցեղասպաններուն հրամանը գործադրեցիք, ձեր միամիտ հետեւորդներն ալ ձեր ետեւէն տանելով, դահիճի դեր կատարեցիք Հայ Ազգին բնաջնջման մասնակցելով, և տէր ու տիրականը դարձաք Արեւմտեան Հայաստանի հողերուն: Եւ ամօթաբար, ձեր բարեսէրներուն մէջ, իբր բռնական հողեր կը ցուցնէք Արեւմտեան Հայաստանի հողերը, նոյնիսկ այդ բարեսէրներուն մէջ առնելով այսօրուան Հայաստանին մինչեւ երեւան երկարող մա-

սերը:

Բայց Թուրքերը, վերջին տարիներուն, ձեր «արժանի վարձատրութիւնը» տալ սկսան, ձեզ ալ ջարդելով, ինչպէս ըրած էին հայերուն:

Եւ վերջապէս՝ երիցս «Անէծք» ձեզի Սիոնիստներ, որ մեր Հայ Ազգին Ցեղասպանութեան բուն պատասխանատուները, ծրագրողները, կազմակերպողները և գործադրել տուողներն էք:

Եւ դեռ այսօր ցոյնիակ, հայուն վերջին յոյսը եղող ներկայի Հայաստանն քանաջնջելու կը պատրաստուիք, իբր Աշխարհական Կայսրութիւն, ծրագիրներ կը պատրաստէք, և Ամերիկացիներուն ձեռամբ կը զինէք Ազերիները, Չէչենները, Աֆղանները և շրջակայքի բոլոր վայրագ ցեղախումբերը, որ յարձակին հայ ազգին միակ յենարանը եղող Ռուսերուն վրայ, որ յետոյ կարգը հայերուն գայ...:

★ ★ ★

Դուք, ձեր ցեղը՝ «Աստուծոյ Ընտրեալ Ցեղը» կը նկատէք, ձեր Սուրբ Գիրքին վրայ յենելով:

Բայց Հայ Ազգը, ձերինէն շատ աւելի մեծ առաւելութիւն մը ունի:

Նոյն՝ ձեր Սուրբ Գիրքին մէջ գրուածին համաձայն՝

«Արարատ լերան վրայ իջնող «Նոյի Տապան»էն սերած են Աշխարհի բոլոր Ազգերը»:

Ուրեմն մենք ենք, մենք՝ հայերս ենք, բոլոր Ազգերուն նախահայրերը: Մենք ենք հնագոյնը: Մենք ենք մեծագոյնը:

Եւ մանաւանդ՝ փաստուած է, որ անհատ առ անհատ վեր առնելով իւրաքանչիւր Ազգի ամէն մէկ միաւոր, և անոնց միջեւ համեմատութիւն կատարելով արժանաւորութեան մարզի մէջ, հայ Ազգն է ամենէն տաղանդաւորը:

Եւ ի՛նչ փոյթ, թէ Հայ Ազգը իր լայն զանգուածներով, դեռ տեղեակ եղած չըլլայ Հայ Ազգին ցեղասպանութեան մէջ ձեր ունեցած սադայէլական դերին:

Բայց, օր մը ան պիտի սորվի «իրականութիւնը» և այն օրը... վա՛յ... ձեզի:

«Այդ որդեգրեալներն արեա՛ն, խաւարին:

Օր մը սարիմով փոքրիկ, հոգւով մե՛ծ,
Այդ մանուկներու խումբեր դառնահնծ,
Որ ո՛չինչ չուճին այլեւս, ո՛չ ծընո՛ղ,
Ո՛չ Աստուած, ո՛չ ապ մը հայրենի հող...
Եւ որ կը մուրան պատառիկ մը հաց՝
Հեռուէն պժգաճոմով իրենց կարկառուած...
Եւ որոնք Մարդուն մէջը սրբազան
Ոչի՛նչ գտած այլ վայրագ մի գազան...
Զգո՛յշ, այդ ցոյն հսկայ մանուկներ մի օր
Նեխած ոսկրերու վրայ բիւրաւոր
Կարմիր- Դատաստա՛նը պիտի կանգնեն...
Ու չորս հովերուն ո՛ր կամի, ո՛ր Օրէն
Պիտի շեփորեն...: Ու այն ատեն, վա՛յ,
Վա՛յ բոլոր շնչող էակներուն, վա՛յ...:»

Ռ. ՍԵՒԱԿ

1 - 1- 1997

ՍՈՒՏԵՐՈՒ, ԵՐԱՋՆԵՐՈՒ և ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

ՀԱՐՑՈՒՄ.- ԻՆՉԻ՞ ԿԸ ԾԱՌԱՅԷ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ «ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹԵԱՆ» ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ :

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- ԿԸ ԾԱՌԱՅԷ ՄԻԱՅՆ ԴԱՀԻՃ ԴԱՒԱՃԱՒՆՆԵՐԸ ԱՋԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ ՀԻՒՐԱՍԻՐԵԼՈՂ, ՈՐ ՈՐՈՆՔ ԿԱՐԵՆԱՆ ՓՃԱՑՆԵԼ ՀԱՅ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ :

«ՄԵՌՆՈՂԻՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ ՄԵՌՑՆՈՂԷՆ ՀԱՐՑՆԵԼԸ ԵՂԵՐԱԿԱՆ ԱՆՄՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ Է»:

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ – (1909 Կիլիկիոյ ջարդերուն յուզումովը գրուած)/

Նախ. Ռ. Քոչարեան, մինչեւ այս վայրկեանը, 27 Հոկտեմբեր 1999-ին կատարուած ողբերգութեան [բարոյական առումով] պաշտօնական առաջին պատասխանատուն եղող Հ.Հ.-ի «Անվտանգութեան» նախարարին հրաժարականը չէ ընդունած: Ինչո՞ւ:

Իբր թէ, ժողովուրդին միասնականութիւնը չխանգարելու համար:

Բայց ո՞ր միասնականութեան մասին կը խօսին այսպէս պատասխանողները:

Հայաստանին հիմերը քանդուելու վրայ են:

Անվտանգութեան նախարարին առաջնակարգ պարտականութիւնն էր՝ Հայ Ազգին սիրտը եղող Ազգային ժողովը բոլոր վտանգներուն դէմ պաշտպանել:

Ո՛չ Վազգէն Սարգիսեանը, ո՛չ ալ Կարէն Տեմիրճեանը և ո՛չ ալ երեսփոխանները ստիպուած չէին պաշտպանութիւն պահանջելու:

Իրենք կրնային չուզել, քաջերու յատուկ անվախութեամբ, բայց «Անվտանգութեան» նախարարին կ՛իյնար՝ երեսփոխանները և կառավարութեան անդամները «երեւելի և աներեւոյթ» փորձանքներուն դէմ պաշտպանելու համար, բոլոր միջոցները ձեռք առնելը:

Սերժ Սարգիսեանը, այս եղեռնագործութեան հետ մօտէն կամ հեռուէն կապ ունեցած ըլլայ կամ ոչ, իբր անվտանգութեան նախարար՝ Ազգային ժողովը «անպաշտպան» ձգած ըլլալուն համար, պինք պատասխանատու կը նկատենք:

27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութենէն յետոյ, մինչեւ այսօր 15 օրեր անցան, և մինչեւ այսօր, Անվտանգութեան նախարարութենէն ներս, փոփոխութիւն չկայ:

Դահիճ դաւաճանները, ձերբակալուելէ յետոյ, անվտանգութեան նախարարութեան մէջ արգելափակուեցան:

Եւ այս ողբերգութեան քննութիւնը (քօղարկումի նմանող) կը կատարուի՝պաշտօնապէս Անվտանգութեան նախարարութեան իրաւասութեան ներքեւ:

Սա կը նշանակէ՞, որ Անվտանգութեան նախարա՛րը պիտի ըլլայ այս ողբերգութիւնը գործած դահիճներուն դատաւորը:

Ինչպէ՞ս չկրկնենք այստեղ, Ռուբէն Սեւակին 1909-ի Կիլիկիոյ ջարդերուն յուզումին ներգործութեան տակ ըսածները՝ «Մեռնողին իրաւունքը մեռցնողէն հարցնելը եղերական անմտութիւն մըն է»:

* * *

Տեւական կը գանգատինք, ներկայ դարուն մէջ, մարդկութեան ենթարկուած բարոյական անկումին մասին:

Բայց խոստովանիլ պէտք է, որ այս բարոյական անկումէն անջատաբար նոյն շրջանին գիտութեան յառաջդիմութեան պատճառաւ ստեղծուած նորութիւններուն առաւելութիւններն ալ անհերքելի են:

Ասոնցմէ մէկն է հեռատեսիլը:

Եւ մանաւանդ՝ արուեստական արբանեակներուն շնորհիւ ամենահեռաւոր երկիրներու հեռատեսիլները դիտելու կարելիութիւնը:

Անցեալ ամառուան ամիսներէն սկսեալ, մենք ալ բախտն ունեցանք դիտելու, արբանեակներու ճամբով սփռուած Հայաստանի Պետական հեռատեսիլին՝ «CANAL-l» յայտագիրները:

Մեզի համար բացառիկ երջանկութիւն մը եղաւ հայրենի հեռատեսիլէն, Երեւանի մէջ տեղի ունեցող առաջին համահայկական ողիմպիականները դիտելը:

Եւ նաև շատ հրճուեցանք, հետեւելով Երեւանի մէջ կայացող առաջին «Հայաստան-Սփիւռք Համաժողով»ի աշխատանքներուն:

Մեզի մեծ գոհունակութիւն պատճառեց, Սփիւռքի զանազան երկիրներու քաղաքական տարբեր համոզումներ ունեցող հայերուն քով քովի գալով՝ Հայրենիքին վերելքին օգտակար ըլլալու համար աշխատիլը:

Եւ այս համաժողովին, տեսնելու հաճոյքը ունեցանք մանաւանդ, Հայաստանի վարչապետ Վազգէն Սարգիսեանին իբր բացառիկ ղեկավար միացնելու, խրախուսելու և ոգեւորելու կարողութիւնը:

Հեռատեսիլին շնորհիւ, աւելի մօտէն ճանչցանք մեր Հայրենիքը, իր զանազան երեսներով:

Մանաւանդ հպարտութիւն զգացինք, հեռատեսիլէն տրուած «Ջինուժ»ի յայտագիրին մէջ դիտելով, մեր զինուորներուն աշխատանքները և անոնց մարտական ուժը:

Մեր այս ուրախութիւնը սակայն, շատ չտեւեց:

27-10-1999-ի չարաշուք օրը, դժբախտութիւնը ունեցանք տեսնելու նաև, Հայաստանի Ազգային ժողովին մէջ կատարուած ողբերգութիւնը:

Եւ քանի մը օր վերջ, արցունքոտ աչքերով հետեւեցանք, ուիր նահատակ հերոսներուն Երեւանի Օփերայի դահլիճին մէջ կատարուած յուղարկաւորութեան արարողութեան:

Այս տխուր արարողութեան ընթացքին, մեզի սփոփանք պատճառեց հարիւր հազարաւոր հայերուն ներկայութիւնը՝ իրենց զեկավարներուն ընծայուած իրր վերջին յարգանք:

Հայաստանի հեռատեսիլը, յուղարկաւորութեան օրը, տուաւ նաև նահատակներուն յարգանքի տուրք մատուցանելու համար Օփերայի դահլիճը եկած ժողովուրդէն անհատ սգակիրներու արտայայտութիւնները:

Մենք այստեղ պիտի ջանանք նշել, իրենց արտայայտութիւններով, մեզ ամենէն շատ տպաւորածները:

Տարիքոտ այր մարդ մը սապէս արտայայտուեցաւ.

«Ես շատ ցաւեր տեսայ կեանքիս մէջ. բայց այս տխուր րոպէին սա կ՛ուզեմ ըսել-Երանի, թէ այսօրը ապրած չըլլայի և այս ցաւը չզգայի»:

Ուրիշ այր մարդ մը, արցունքոտ աչքերով բսաւ. «1915-ի եղեռնէն յետոյ այս, ինծի համար, մեծագոյն աղէտն է: Թէև 1988-ի երկրաշարժն ալ մեծ աղէտ էր. բայց այս մէկը ուրիշ ցաւ է»:

Միջին տարիքի բայց շատ աշխոյժ արտաքինով այր մարդ մը, որ զինուորական կը թուէր ըլլալ, սա խօսքերը ըրաւ. «Վազգէն Սարգիսեանը մեր նոր Անդրանիկն էր: Նոյնիսկ՝ Անդրանիկէն ալ մեծ: Հայաստանի այսօրուան բանակը ան ստեղծեց: Անիկա, Վարդան Մամիկոնեանէն ետք, մեր նոր սպարապետն էր»:

Յառաջացած տարիքով կին մը, շատ տխուր շեշտով յարեց. «Տարիներէ ի վեր, ամէն անգամ որ Երեւանի անձնաւորութիւն մը կը սպաննուէր, «այս ալ վերջինը կ՛ըլլայ» կ՛ըսէինք ու «պատճառած ընդվզումէն դաս կ՛առնեն կ՛եզրականացնէինք:

Բայց, դաս չառին: Եւ շարունակեցին սպաննել:

Եւ ամենէն վերջն ալ այս աղէտը յաջողեցան պատճառել»

Բայց, բոլոր այս արտայայտութիւններէն առաջ ու ետք, կնոջ մը սա բսածները երբէք պիտի

չկարողանանք մոռնալ:

Ազգային Ժողովի փոխ-նախագահ, նահատակ եւուրի Բախշեանին կինն էր ան.

երեւանի պպրոցներէն մէկուն տնօրէնուհին եղող Անահիտ Բախշեանին բառերը, այս ողբերգութեան մէջ, մեզ դէպի ցաւին արմատները տանող «հերոսուհի»ի մը խօսքերն են.

«Թէկուզ չափազանց խորն է վիշտս, բայց ուղեղս սթափ է, ես հիմա աւելի հաւաստարակշիռ եմ քան երբեք:

Եւ ես բոլոր զոհուած նահատակ քաղաքական գործիչներու կողակիցներուն անունով կ'ուզեմ յայտարարել, որ մենք՝ բոլոր զոհուածներու մերձաւորներս ու համայն Հայ Ժողովուրդս. Հանրապետութեան նախագահէն կը պահանջենք, որ ո՛չ միայն դատապարտուի այդ հինգ ոճրագործներու արարքը այլ նաև երեւան հանուին այն բոլոր մութ ուժերը որոնք կանգնած են ոճրագործներու ետին և որոնք կը փորձեն մեր պետութեան հիմերը սասանել: Մենք հետամուտ պէտք է ըլլանք: Մենք ալ կը միանանք մեզի հետ սգացող այն մարդոց, որոնք այսօր եկան ըսելու, որ այս պետութիւնը թանկ է բոլորիս համար, թէ՛ Հայաստանի և թէ՛ Սփիւռքի հայերու համար: Մենք թոյլ չենք տար, ոևէ մէկուն, սասանել Հայաստանի պետութեան հիմերը:

Եւ ես այս խօսքերը կ'ըսեմ ճիշդ հիմա, երբ իմ ամուսնոյն աճիւնը գետնուած է այս դահլիճին մէջ և մեր շնորհաւորութիւնները յայտնել այս սգաւոր, բայց քաջարի կնոջ վճռականութեամբ և հայկականութեամբ համակուած խօսքերուն համար:

* * *

Այսօր՝ Ուրբաթ, 12 Հոկտեմբեր 1999-ի երեւանի ժամով ժամը 21:00-ին (մեր ժամով 18-ին) Երեւանի Պետական հեռատեսիլ՝ «CANAL-1»էն տրուած լուրերուն հետեւեցանք:

Եւ ցաւով նկատեցինք որ Հայաստանի պետական հեռատեսիլը վերածուած է «Արեւմտեան թեքումով «HIS MASTER'S VOICE»ի նման խողովակի մը:

Այս հեռատեսիլը արդէն Վազգէն Սարգիսեանին նահատակութեան օրէն սկսեալ խախտեց հաւասարակշռութիւնը և վերածուեցաւ «Հ.Հ. Նախագահութիւն և Ընկ.» խմբակի խօսափողին:

27-10-1999-ի ողբերգութիւնը մեզմացնելու և զայն ժողովուրդին մոռցնելու միտում մը շատ յստակօրէն կ'արտացոլար տրուած լուրերուն բովանդակութենէն և մանաւանդ՝ արտայայտութիւններէն անձնաւորութիւններու որոնք ներկայացուցչական ոչ մէկ հանգամանք ունին:

3 Նոյեմբեր 1999-ին Ռոբերթ Քոչարեանը նշանակեց նոր վարչապետ մը: Նահատակ Վազգէն Սարգիսեանին կրտսեր եղբայրը եղող Արամ Սարգիսեանը:

Բարի տեսքով՝ բայց քաղաքական փորձառութիւն չունեցող երիտասարդի մը տպաւորութիւնը կը ձգէր:

Նոր վարչապետին նշանակուած օրէն՝ 3 Նոյեմբերէն ի վեր գրեթէ տասը օրեր անցած են և դեռ նոր կառավարութիւնը չէ կազմուած:

Ինչ էր պատճառը՝ այս յապաղումին:

Հայաստանը ըստ օրինի ժողովրդավար պետութիւն մըն է և այսօր 30 Մայիս 1999-ին ժողովուրդին քուէներով ընտրուած Ազգային Ժողով մը ունի որուն մէջ « Միասնութեան » դաշինքին երեսփոխանները մեծամասնութիւն կը կազմեն:

Եւ այսօր ալ «Միասնութիւն»ը իր մեծամասնութիւնը կը պահէ Ազգային Ժողովին մէջ:

30 Մայիս 1999-ի ընտրութիւններուն արդիւնքը նկատի առնելով «Հ.Հ. Նախագահ Ռ. Քոչարեան, 11 Յունիս 1999-ի «Միասնութիւն» դաշինքին առաջնորդներէն Վազգէն Սարգիսեանին յանձնած էր «Վարչապետ»ի պաշտօնը:

Եւ արդէն 15 Յունիս 1999-ին, նախագահը վաւերացուցած էր վարչապետին ներկայացուցած կառավարական կազմը:

Այսինքն՝ չորս օրէն կազմուած էր կառավարութիւնը:

Մինչդեռ 5 Նոյեմբերին Վարչապետ նշանակուած Արամ Սարգիսեանը Մայիս 1999-ի «Միասնութիւն» դաշինքին չեղող նոյն մեծամասնութիւնը ունենալով հանդերձ չէր կրցած վաւերացնել տալ իր դահլիճը սաոր կազմութենէն շուրջ տասնեակ մը օրեր ետք ալ:

Այս յապաղումին պատճառը կը հաւաստեն իրազեկներ Ռ. Քոչարեանին նոր կառավարութեան մէջ իր մտերիմները գետնելուն հետեւանք է:

Նախագահը նոր կառավարութեան մէջ իր 'Pion'ները տեղաւորել կ'ուզէր, որ ապագայի իր «ճատրակի խաղերուն» մէջ կարենայ գործածել այդ քարերը:

Այս պատճառաւ նախագահը, մերթ ընթ մերթ «հրաժարելու սպառնալիքը» գործածեց միասնութեան դաշինքին դէմ որ իր 'Pion'ները ընդունիլ տայ: Ան շատ լաւ գիտէ թէ իր հրաժարումովը նոր ընտրութիւններու երթալու հարցը կը ծագի որ երկրին համար այս անկայուն վիճակին մէջ երբեք յանձնարարելի չէ և երկիրը աննախատեսելի վտանգներու կրնայ առաջնորդել:

27 Հոկտեմբեր 1999-ի ջարդը կատարողներուն ետեւը գտնուող մութ ուժերուն ուզածն ալ ճիշդ այս է արդէն:

Այս մութ ուժերը՝ պետութեան «Գլխիկ»ները կտրեցին:

Հիմա անոնք համբերութեամբ կը սպասեն յարմար առիթի մը որ մեր երկիրը կարենան իրենց ուզած ուղղութեան հրել:

* * *

Այսօր անհերքելի իրականութիւն մըն է որ Միոնիստական աշխարհակալ կայսրութեան՝ աշխարհը ղեկավարելու համար գործածած ամենակարեւոր զէնքը՝ համաշխարհային տեղեկատուական ցանցն է: Այս ցանցին միջոցաւ սիոնիստները իրենց կազապարուած լուրերը՝ մէկ խողովակի մը միջոցով կ'ուղարկեն աշխարհին ամենէն հեռաւոր անկիւնները: Անոնց ներկայի ռազմավարութիւնը շատ տարբեր է իրենց հին ռազմավարութիւններէն:

Անոնք պէտք չունին երկիր մը իրենց իշխանութեան ենթարկելու համար զէնքի դիմելու որ գրաւեն:

Նախ կը սկսին երկրի մը ծանուցման միջոցները՝ մամուլը և հեռատեսիլը ձեռք անցընել: Եւ միջոց մը յետոյ այդ երկիրը՝ հասուն պտուղի մը պէս իրենց ձեռքը կ'իյնայ արդէն:

Դժբախտաբար այսօր պարագան նոյնն կը թուի ըլլալ Հայաստանին համար:

Ինչպէս որ ասկէ առաջ ըսած էինք, մենք այս ամառուան ամիսներէն ի վեր, հետեւելու կարելիութիւնը ունեցանք Հայաստանի պետական հեռատեսիլին [CANAL-1] յայտագիրներուն:

Մարդ անպայման կոյր պէտք է ըլլայ որ չտեսնէ Միոնիստական Ամերիկեան «ազդեցութեան», հայկական հեռատեսիլի յայտագիրներուն մէջ, նկատի չափով ներմուծած ըլլալը:

Մանաւանդ, այս ազդեցութիւնը շատ աւելի յստակօրէն կը տեսնենք, ներկայացուած լուրերուն մէջ:

ՍՈՒՏԵՐՈՒ, ԵՐԱԶՆԵՐՈՒ և ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ...(Շար. էջ 2-էն)

27-10-1999-ի ողբերգութենէն յետոյ, հայկական հեռատեսիլին յայտագիրներուն մէջ, շատ ակներեւ է ամերիկամէտ դիրքորոշումը:

Այս հեռատեսիլի հաղորդումներուն մէջ, մեզի ամենէն շատ զարմանք պատճառեց Ազգային հեռատեսիլի տնօրէն Տիգրան Նազդալեանին 7-11-1999-ին՝ Կիրակի գիշեր ժամը 22-ին, « Անվտանգութեան » նախարարը պաշտպանելու համար կատարած ելոյթը:

Բոլորին ծանօթ է, թէ Պաշտպանութեան նախարարութիւնը 27-10-1999-ին, ներքին և Անվտանգութեան նախարարներուն և Ընդհանուր Դատախազին հրաժարումը պահանջած էր, առաջին հերթին բարոյապէս զանոնք պատասխանատու նկատելով եղած ողբերգութեան համար: Բայց նախագահը մերժած էր այս պահանջքը:

Եւ Տիգրան Նազդալեան պաշտպանելու համար նախագահին դիրքորոշումը և մանաւանդ Անվտանգութեան նախարարը, հետեւեալ անհեթեթ ելոյթը կատարեց.

«Եթէ Անվտանգութեան նախարարին հրաժարումովը, ամէն բան պիտի շտկուի, այս կը նմանի այն վարկածին, թէ տնտեսութեան և ելեւմուտքի նախարարներուն հրաժարումովը՝ մէկ «դրամին» սակը կը հաւասարի մէկ տոլարի»: [Յիշեցնենք, որ այսօր, մէկ տոլարին փոխարժէքը 520 դրամի շուրջ է]:

Պետական հեռատեսիլին Հոկտ. 27-ի ողբերգութեան ստեղծած համատարած յուզումը մեղմացնելու նպատակով ըրած ջանքերէն մէկն ալ, ներկայացուցչական հանգամանք չունեցող անձերուն կատարած ելոյթներուն սփռումներն էին: Ասոնք կը պնդէին, որ ողբերգութիւնը կատարող դահիճները պարզապէս նսակեդրոն խելագարներ էին, և թէ իրենց ետեւը, մութ ուժեր չկան:

Մինչդեռ, երեւանի մէջ, վերջերս հարցախոյզի ենթարկուած անձերուն հարիւրին ութսունը, այս ողբերգութիւնը կը վերագրեն « Ամերիկեան, Բրքական, աւտրպէճանական » կողմին:

** * **

Հակառակ Հայաստանի ազգային հեռատեսիլին այս գահիճներուն խելագարներ ըլլալնուն վարկածին ի նպաստ կատարած քարոզչութեան, մենք այստեղ պիտի ջանանք փաստել, թէ անոնք նոյն հեռատեսիլին ծոցէն կու գան:

Այստեղ կը հրատարակենք՝ Պոլսոյ « Ժամանակ » օրաթերթին 2 փետրուար 1999-ի թիւին մէջ հրատարակուած նկար մը:

Տեսէք թէ ինչպէս այդ գահիճները, իբր Հայաստանի պետական հեռատեսիլի ներկայացուցիչներ, այցելած են Թուրքիա և ունեցած ապշեցուցիչ շփումներ, մինչեւ իսկ, Թուրք պետական դէմքերու հետ [« Ժամանակ »էն կ՛արտատ պենք նկարագրութիւնն ալ]:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

Վարեց՝ ՊԷՊՕ ՍԻՄՈՆԵԱՆ

Ա. ՀԱՐՑՈՒՄ.- Նիսի հայկական գաղութի մէջ Ռուբէն Սեւակի անուան յիշատակի թանգարանը, որ Ձեր ձեռակերտն է, ներշնչող ներկայութիւն մըն է Նիսի տնտեսական վայրերուն առընթեր: Ինչպիսի աշխատանքներ կը շարունակուին հոն: Անձնապէս գո՞հ էք արդիւնքէն՝ յատկապէս այցելիներու տպաւորութիւններու ընդմէջէն: Կ՛ուզէ՞ք կարգ մը նշանաւոր այցելիներու անուններ թուել՝ հայրենիքէն և Սփիւռքէն:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.-Ձեր այս հարցումին պիտի պատասխանենք, 1985-ին հրատարակուած «Ռուբէն Սեւակ և Փըրցըւլիք Ուղեղներ» անունը կրող գիրքէն նախադասութեամբ մը՝ « Ազգ մը, որ իր հերոսները կը մոռնայ, ինքն ալ մեռնելու դատապարտուած է»:

Երբ այսօր հայ ազգը, ընդհանուր առմամբ «Եղեռն»ը և « Արեւմտեան Հայաստան »ը մոռցած է, մենք չենք զարմանար, որ Նիսի հայութիւնը և Սփիւռքի հայութեան մեծամասնութիւնը՝ Ռուբէն Սեւակին ո՛վ ըլլալը չի գիտեր և Cote D'Azur-ի մէջ « Ռուբէն Սեւակի անուան Յիշատակի տուն »ին գոյութենէն լուր չ'ունենար, և լուր ունեցողներն ալ անտարբեր կը մնան:

Հակառակ հայ ժողովուրդին մեծամասնութեան՝ իր պատմութեան, իր հերոսներուն և իր նահատակներուն հանդէպ ցուցաբերած աններելի անտարբերութեան, գիտակից փոքրամասնութիւն մը՝ երկիւղածութեամբ կ՛այցելէ Ռուբէն Սեւակի յիշատակին յատկացուած այս տունը:

Այստեղ նախ կ՛ուզենք նշել, վերջերս Ռուբէն Սեւակի Տունը այցելած անձի մը անունը, որ մեզի համար անմոռանալի պիտի մնայ:

Ջօրաւար Դրոյին քարտուղարը եղած, Դաշնակցական երեւելիներէն՝ մեծ հայրենասէր Յովիկ Էթեանն է ան:

1990-ին, Ամերիկայէն մեզի գրած մէկ նամակին մէջ, երուանդ Ազատեանին թելադրանքին ընդառաջելով, ան փափաք կը յայտնէր, այցելել Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի Տունը:

Բայց, Յովիկ էթեանին համար իր այս փափաքը կարելի եղաւ իրականացնել՝ միայն ինր տարիներ վերջ, 25 Յուլիս 1999-ին, երբ ան 86 տարեկան էր արդէն:

Եւ Յովիկ էթեան, իր զարմիկին՝ էտմոն Ղազարեանին առաջնորդութեամբ Քօթ Տ'Ազիւր եկաւ և նախ իր փափաքովը նիսի Հայկական եկեղեցիին մէջ Ռուբէն Սեւակի յիշատակին հոգեհանգիստ մը կատարել տալէ յետոյ, այցելեց Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի տունը:

Եւ մեկնելէ առաջ, հետեւեալ տողերը արձանագրեց այցելուներու յատուկ յիշատակի մատեանին մէջ.

«ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՀԱՅՈՑՔՈՎ ԵՒ ԵՐԱՒՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ՋԳԱՅՈՒՄՆԵՐՈՎ ԱՅՑԵԼԵՑԻ ՄԵՐ ՄԵԾԱՆՈՒՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ԵՒ ԱՆԴԵՐԱԶԱՆՑԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՏՈՒՆԸ: ԵՒ ԻԲՐ ՀԱՅ ԻՆՔԶԻՆՔՍ ՇԱՏ ՀՊԱՐՏ ՋԳԱՑԻ:

Յուլիս 25, 1999, ՅՈՎԻԿ ԷՓԵԱՆ»

Եւ Յովիկ էթեան, Ամերիկա վերադառնալէ յետոյ, մեզի ուղարկեց շնորհակալութեան նամակ մը և Ռուբէն Սեւակի տունը այցելած օրը, իր լուսանկարչական գործիքով նկարահանուած պատկերները:

Եւ քանի մը օր ետք, մենք ալ, մեր կողմէ, Յովիկ էթեանին շնորհակալութիւն յայտնելու համար,

Ամերիկա՝ Ֆրեզնօ իր բնակարանը հեռացայնեցինք: Բայց իր դուստրը խօսեցաւ ընկալուչէն: Եւ ան մեզի հետեւեալ ցաւալի լուրը հաղորդեց.

«Մեր հայրը երէկ հոգին յանձնեցինք»:

Մենք կը հաւատանք, որ Յովիկ էֆեան՝ տեսակ մը «ուխտագնացութեան» եկած էր իր շատ սիրած բանաստեղծին՝ Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի տունը:

Եւ պարտականութիւնը կատարած ըլլալու գոհունակութեամբ, վերադարձած էր Ամերիկա, իր բնակավայրը: Եւ հոն մահացած:

* * *

Պրն. Սիմոնեան, ձեր փափաքին ընդառաջելով Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի Տունը այցելած, երեւելի անձնաւորութիւններէն մէկ մասին անունները տալու ջանանք: Վարդգէս Պետրոսեան [Ս.Հ. Դրօշներու Միութեան Քարտուղար]: Շահէն Խաչատուրեան [Հ.Հ. Ազգային Թանգարանի տնօրէն]: Վատիմիր Մովսէսեան [Ս.Հայաստանի Կ.Կ. Քարտուղար, յետոյ Հ.Հ.-ի նախարար]: Վահագն Տատրեան [Պատմագէտ], Երուանդ Ազատեան [Ա.Մանուկեան հիմնարկին նախագահ]: Պերճ Մեղրակեան [Հ.Բ.Ը.Մ.-ի փոխ նախագահ]: Ջօրջաւար Արամ Գարամանուկեան [Ամերիկա]: Հովհաննէս Զէգիճեան [Հ.Հ. choral-ի վարիչ]:Carzou [Գառնիկ Ջուլեմեան գեղանկարիչ Ֆրանսա]:Տարօն Եպիս. ձէրէճեան Առաջնորդ Հարաւային Ֆրանսայի հայոց]: Գնէլ Արքեպս. ձէրէճեան [Առաջնորդ Դամասկոսի]:Գառեգին Արքեպս. Պէքճեան [Առաջնորդ Գերմանիոյ]: Տիրայր Արքեպս. Մարտիկեան [Առաջնորդ Պուլկարիոյ և Ռումանիոյ]: Պարգեւ Արքեպս. Մարտիրոսեան [Առաջնորդ Արցախի]: Թորգոմ Արքեպս. Մանուկեան [Պատրիարք Երուսաղէմի]:Գարեգին Բ. [կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ]:

Հ.- Իբրեւ Հայկական Դատին անխոնջ ծառայող ազգային և հրապարակագիր, ինչպէ՞ս կը գնահատէք հայկական ցեղասպանութեան ճանաչման ուղղութեամբ ցարդ տարուած աշխատանքները: Այս հանգրուանին ի՞նչ դեր կը վերապահէք հայրենի անկախ պետականութեան և Սփիւռքի քաղաքական հոսանքներուն: Համագործակցութիւն մը անհրաժե՞շտ է հայրենիքի և Սփիւռքի միջեւ:

Պ.- Այս մասին, « ՆԱՅԻՐԻ »ի մէջ, հինգ տարիներէ ի վեր, տեւական կ'արտայայտուինք մեր գրութիւններով:

Այստեղ կ'ուզենք հետեւեալ տողերը աւելցնել.

Սովետական Հայաստանը կործանող Լեւոն Տէր Պետրոսեանը՝ ամերիկացիներուն ճնշումով, գրեթէ ութը տարիներու ընթացքին, իր քաղաքականութեան նպատակը ըրած էր՝ Թուրքերուն հետ բարեկամական կապեր հաստատել:

Եւ Թուրք-Հայ բարեկամութեան ստեղծման «արգելք» մը վերցնելու մտքով, Լեւոն Տէր Պետրոսեանը Հայաստանի մէջ, ութը տարիներ շարունակ ջանաց «եղեռն» ը մոռցնել տալ հայ ժողովուրդին:

Եւ այս նպատակին հասնելու համար, հայաստանի դպրոցներուն մէջ, եղեռնի մասին գրութիւնները և ատոնց դասաւանդումը ուզեց վերցնել իր կրթական նախարարին՝ Աշոտ Բլէհանի մեղակցութեամբ:

Մենք կը հաւատանք, որ Լեւոն Տէր Պետրոսեանը, [անկախաբար իր գործած բազմաթիւ յանցանքներէն] ութը տարիներու ընթացքին «եղեռնը» մոռցնել տալու իր յանցագործութեան համար միայն, իրը «ազգադաւ» դատուելու արժանի է:

Միայն այս պարագային է, որ կրկին հայ ժողովուրդին մէջ « եղեռն »ի գիտակցութիւնը կրնանք վերստեղծել: Եւ միայն այն ատեն է, որ

«եղեռն »ի ճանաչման ճամբան կրնայ բացուիլ:

Հ.- Ի՞նչպէս կը պատկերացնէք այսօրուան անկախ Հայաստանի արտաքին քաղաքականութիւնը իր անմիջական դրացիներուն և մեծապետական երկիրներուն հետ: Այդ շրջագիծէն ներս՝ տնտեսական բարելաւում և ազգային հարցերու լուծման [հիմնականին մէջ Արցախի կարգադրութիւն] հնարաւորութիւններ կը գտնէ՞ք:

Պ.- Այսօրուան Հայաստանի պետութեան քաղաքականութիւնը ջանանք բացատրել Ռուբէն Սեւակի դեռ 1911-ին գրած մէկ նախադասութեան մէջբերումով:

«...Ու մենք Ուրուական նաւին պէս ԿԸ ՇԱՇԱՆԻՆՔ Դեմ, անխորասուզելի, բայց և հաստատ ցամաքի

մը հասնելու անկարող»:

Եւ Հայաստանի պետութիւնը այսօր, Ամերիկային կը թծնի և կ՛ընդունի անոր բոլոր պայմանները, անկէ պարտքով դրամ կարենալ առնելու յոյսով: Եւ ութը տարիներու տեւողութեամբ Լեւոն Պետրոսեանին գործադրած երկդիմի և շողոքորթ քաղաքականութիւնը կը շարունակէ, շատ քիչ տարբերութիւններով:

Հայաստան իր այս տարտամ քաղաքականութիւնը մինչեւ ե՞րբ պիտի շարունակէ- չենք գիտեր:

Բայց գիտենք, թէ Յուրքերը իրենց հայատեաց քաղաքականութենէն մէկ սանդիմեթր չեն շեղած:

Ընդհակառակը, Յուրքերը օրէ օր քիչ մ՚աւելի կը սաստկացնեն իրենց «ՓՐՈՓԱԿԱՆՏ»Ը, Թէ հայերը ջարդած են Յուրքերը:

Եւ այս նպատակով վերջերս Իգտիրի մէջ, 60 մեթր բարձրութեամբ Յուշարձան մը կանգնեցին հայերուն Յուրք ջարդած ըլլալը խորհրդանշող:

Եւ այս յուշարցանը Հայաստանի սահմանին մօտ, բարձունքի մը վրայ բարձրացուցին, որ Հայաստանի հայերը տեսնեն և հասկնան « ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ »:

Այսօր Պոլսոյ մէջ ապրող հայ երիտասարդ սերունդը, տարուելով Թրքական քարոզչութենէն, կը հաւատայ, որ հայերն են ջարդարարները:

Եւ շատ հեռու չէ այն օրը, երբ Յուրքերը, ամբողջ աշխարհի պիտի հաւատացնեն, Թէ հայերն են « ՅԵՂԱՍՊԱՆՆԵՐԸ »:

Մեզի պէս, իր մեծամասնութեամբը՝ «անգգայ » ազգ մը, արժանի է նման անուանարկումի:

Գալով Արցախի հարցին՝ Ամերիկայի Արտաքին գործերու նախարար հրեայ Մաւդէն Օլպրայթ, վերջերս Յուրքերուն և ազերիներուն միջեւ Պոլսոյ մէջ հանդիպում մը պատրաստելու վրայ է:

Տեսնենք, Թէ հրեայ վհուկը ի՛նչ խաղեր, ի՛նչ դաւեր կը պատրաստէ հայ ազգի գլխուն:

Հ.- Շանօթ է ձեզի, Թէ « ՆԱՅԻՐԻ »ի մէջ ստորագրած Ձեր հերթական կանոնաւորութեամբ յօդուածները, որոնք սրտցաւ հայու և հասարակական գիտակցութեան տէր մտաւորականի մտորումներն ու հայեացքները կ՛արտայատեն, ընթերցողներու դրական և ժխտական հակազդեցութիւններուն կ՛արժանանան: Թիւրախը՝ ձեր անձնական պրպտումներուն և տպաւորութիւններուն իբր արդիւնք՝ Ձեր հետեւցուցած ճշմարտութեան հայ ընթերցող հաղորդակից դարձնելն է: կը խորհի՞ք, յատկապէս ի՛նչ կը վերաբերի ազգային-մշակութային ՆՒՒԻՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ արժէքներու մասին՝ յիշելու համար մի քանին, [Մխիթար Աբբահայր, Միքայէլ Նալպանտեան, Շնորհք Պատրիարք և այլն] ճշմարտութիւնները բսելը օգտակար է:

Ձի՞ վնասեր մեր նոր սերունդի ազգային դաստիարակութեան:

Ձեր չափանիշով վերջին հարիւր տարուան մեր պատմութեան մէջ, որոնք հայ ժողովուրդի պատմութեան իրենց նպաստը բերած են:

Պ.- Կը ներէք՝ բայց մեզի համար անընդունելի է այս հարցումը՝ երբ կ՛բսէք, Թէ Մխիթար Աեփաստացին, Միքայէլ Նալպանդեանը, Շնորհք Պատրիարք Գալուստեանը նուիրագործուած անձնաւորութիւններ են:

15 տարիներէ ի վեր մեր գրութիւններով այս կարգի անհրաւաբար « նուիրագործուած » անձնաւորութիւններուն իսկական դիմակները վար առնելու և անոնց հայ ազգին պատճառած վնասները բացատրելու կը ջանանք:

Աշխարհի վրայ, հայերէն զատ ուրիշ ազգ մը գոյութիւն չունի, որ իր կործանման կամ կրած կորուստներուն պատճառ եղող անձնաւորութիւնները կը փառաբանէ:

Այս անհրաւաբար փառաբանուող անձնաւորութիւններուն մէջն են նաեւ՝ Ներսէս Վարժապետեան Պատրիարքը, Մաղաքիա Օրմանեան Պատրիարքը և Գրիգոր Զօհրապը:

Ինչո՞ւ կը փառաբանուին մեր կարծիքով այս ազգավնաս անձնաւորութիւնները, որոնց բերած օգուտը, համեմատած իրենց հայ ազգին պատճառած վնասներուն՝ չնչին է:

Եւ մենք ինչո՞ւ պիտի փառաբանենք այս անձնաւորութիւնները, որոնք հայ ազգը խեղդամահ ընող, մահասփիւռ շղթային օղակները եղած են:

Պիտի խնդրենք, կրկին մտածեցէք՝

« Ծովէ ծով Հայաստանէն ո՞ւր հասանք:

ՀԱՐՑԱՍՐՈՑՅ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆԻ ՀԵՏ.

Ամէն ազգ իրեն վնաս հասցնող դաւաճանները կը դատէ և կը պատժէ։

Հայ ազգը ընդհակառակը, իր կործանման պատճառ եղող դաւաճանները կը փառաբանէ։

* * *

Կը հարցնէք, թէ՝ «մեր չափանիշով վերջին հարիւր տարուան մեր պատմութեան մէջ, որո՞նք կը նկատենք այն մեծ հայերը, որոնք հայ ժողովուրդին պատմութեան իրենց նպաստը բերած են»։

Թոյլատրեցէք, որ այս հարցումին պատասխանենք – Մէկ դարէ քիչ մը աւելի՝ հին շրջաններու մէջ ապրած ազգասէր կարգ մը հայերուն անունները նշելով։

1.- Այստեղ, նախ և առաջ, խոր երախտագիտութեամբ կ՛ուզենք յիշել՝ «ՆԵՐՍԷՍ ԱՇՏԱՐԱԿՑԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ» որ 1800-Թ.ներէն սկսեալ Հայաստան մտնող Ռուսական բանակները իբր հայ ազգին և Հայաստանին ազատարար դիմաւորած էր։

2.- ԻՍՐԱՅԷԼ ՕՐԻՆ՝ որ տեսնելով, Արեւմտեան պետութիւններուն նենգութիւնները, Ռուսաստան երթալով Հայաստանը ազատագրելու ծրագիրներ մշակած էր։

3.- ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԱԲՈՎԵԱՆԸ՝ որ մեզ համար ամենէն իրատես բանաստեղծ-գրող ու գործիչն է։ Աբովեանն է՝ իր մէջ մեծ իմաստութիւն պարբակող հետեւեալ խօսքերը ըսողը՝

« ԵԹԷ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՈՂԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ՌՈՒՍ ՋԻՆՈՒՈՐ ՄԸ ՏԵՍՆԵՍ, ԽԱՉԱԿՆՔԷ »

4.-ՄԿՐՏԻՉ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵՆ՝ մեր համոզումով ամենէն աւելի քաղաքական հմտութիւն ունեցող անձնաւորութիւնն է։ Մկրտիչ Փորթուգալեանն է՝ Արեւմտեան Հայաստանի հողերուն վրայ Վանի մէջ առաջին հայկական քաղաքական կազմակերպութիւնը՝ « Արմենականը հիմնողը, երբ ուրիշներ ժրնեւ կ՛երթային կուսակցութիւն հիմնելու համար։

5.- ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ՝ որ հայ գրողներուն մէջ ամենէն իմաստունն է։ Ան է ընդդիմացողը՝ Հնչակեան կուսակցութեան մէկ թեւին Ռուսիոյ մէջ հակացարական պայքար մղելուն։ Ան արգելք ըլլալ ուզած է, որ հայ Ազգը, Ռուսերը թշնամացնելով, իր նստած ճիւղը չկտրէր։

Եզրակացնենք՝

Մեզի համար անձի մը «հայկականութեան» չափանիշը՝ զանազան մարգերու մէջ իր կարողութիւնը չեն։ Այլ՝ այս անձին հայ Ազգին և Հայաստանին իսկական օգտին համար կատարած ծառայութիւնները։

Այս տեսակէտով մենք ամենէն աննշան, բայց իսկական հայրենասէր հայը աւելի օգտակար կը նկատենք բարձր կարողութիւններ ունեցող բայց, իսկութեան մէջ, հայ ազգին վնասակար եղող և մեծ անուն կրող անձնաւորութենէ մը։

« Ո՛Չ Կ'ԸՍԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ »

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԻՆԵԱՆ]

Ֆրանսայի ազգայնական Կուսակցութեան « FRONT NATIONAL »ի նախագահը « JEAN MARIE LE PEN »ին պաշտօնաթերթը եղող « NATIONAL »ի 16.12.1999-ի թիւին առաջին էջը, ամբողջութեամբ յատկացուած էր « NON AUX TURCS EN EUROPE » նախադասութեան:

10 Դեկտեմբեր 1999-ին, Հելսինքիի մէջ, Թուրքերուն Եւրոպական միութեան իբր թեկնածու ընդունուելուն դէմ, ընդվզումի արտայատութիւն էր այս գրութիւնը:

Եւրոպական բոլոր հայրենասէր և ազգայնական շրջանակները, Թուրքերուն այս թեկնածութեան դէմ բողոքեցին և իրենց մտահոգութիւնը յայտնեցին:

Բայց, Թուրքերուն « Եւրոպական միութեան » մէջ ներմուծումի այս առաջին քայլը՝ Միոնիստներուն հարիւր տարիներ առաջ որոշուած ծրագիրներուն մաս կը կազմէր:

Եւ այս իրականութեան մասին՝ հանրութեան մեծամասնութիւնը բնաւ գաղափար չունէր:

Այս ձեւով « Թուրքիա » բսուած ցեղասպան աւազակներուն հիմնած այս պետութիւնը, Միոնիստներու կարգադրութեամբ, « Եւրոպացի » նկատուելու ճամբուն մէջ մտաւ:

Բայց, առանց տատամսելու և խոր համոզումով բսենք, թէ՝ Թուրքերը այս « յաջողութիւնը » կը պարտին, մեծ մասամբ, հայերուն: Մի՛ զարմանաք:

Թուրքիան՝ 1860-թ.ներուն քայքայուելու դատապարտուած պետութիւն մըն էր: Բայց հայերը նպաստեցին, կամայ-ակամայ՝ անոր ոտքի կանգնելուն:

Եւ Թուրքերը, իբր « վարձատրութիւն», ցեղասպանութեան ենթարկեցին հայերը:

1914-1918-ի պատերազմի վերջաւորութեան, « Թուրքիա » բսուած պետութիւն մը գրեթէ չէր մնացած:

Բայց, շնորհիւ 1918-1920-ի Հայաստանի պետութեան հակա-Սովետական քաղաքականութեան, Քեմալական Թուրքերը, Սովետներուն թիկունքով, [խաբելով Մոսկուան որ իբր թէ իրենք կայսերապաշտ Արեւմուտքին դէմ են], կրկին պետութիւն եղան:

Եւ այս Թուրք պետութիւնը մինչեւ 1988-ը, իր գլխուն վրայ ունէր, 1915-ին իրենց կատարած հայկական ցեղասպանութեան պատճառաւ պատժուելու վտանգը:

Բայց, հայերուն ապիկարութեան և անմիաբանութեան պատճառաւ, աշխարհի մէջ նմանը չեղող այս ոճրագործութիւնը՝ 1915-ին Թուրքերուն, հայերուն դէմ կատարած ցեղասպանութիւնը, անպատիժ մնաց:

Եւ 1988-ին « Հրաշք » մը պատահեցաւ:

Եւ թուրքերը, այդ տարիէն սկսեալ, մասամբ փրկուեցան հայկական *ցեղասպանութեան պատճառաւ պատժուելու վտանգէն: Ի՞նչ էր այդ հրաշքը:*

Ասիկա, հայերուն, օտարներուն ալ ներշնչումով, ստեղծած մէկ հնարքն էր:

Հայերը 1988-էն սկսեալ, ստեղծեցին « Ղարաբաղ »ի խնդիրը:

Եւ « Ղարաբաղ »ին պատճառաւ հայերը մոռցան 1915-ցեղասպանութիւնը:

Մոռցան Արեւմտեան Հայաստանի կորուստը: Եւ մխրճուեցան « Ղարաբաղի »ի ճախճախուտին մէջ:

Եւ 1988-էն սկսեալ, այս ցեղասպան աւազակներու պետութիւնը՝ Թուրքիան, ինքզինքին քաղաքակիրթ պետութեան « հովերը » տալով, Միոնիստներուն թիկունքով, 10 Դեկտեմբեր 1999-ին, յաջողեցաւ « Եւրոպական Միութեան » թեկնածու ըլլալ:

* * *

Հայաստանին, 1988-թ.ներէն սկսեալ մինչեւ այսօր ենթարկուած անվերջնալի ոճրագործութիւններուն,

առաջնակարգ պատասխանատուներէն մէկն է Տօն քիշոտ Ջօրի Բալայեանը:

Ան՝ « Ղարաբաղի » անջատումի և անկախութեան անիրագործելի հոսանքը ստեղծողներէն մէկը ըլլալով, ամբողջ Հայաստանին կործանման վտանգին ենթարկուելուն պատճառ եղաւ:

Վերի տողերուն մէջ, « Ղարաբաղի » հարցին համար՝ « անիրագործելի անջատումի և անկախութեան հոսանքը » բսինք:

1988-թ.ներէն սկսեալ « Ղարաբաղի » հարցին անիրագործելի և վտանգաւոր ըլլալուն մասին մեր գրածները այստեղ նշելը՝ այժմէական և օգտակար կը նկատենք: ԱՊՐԻԼ 1998-«ՆԱՅԻՐԻ ».-

« ...Եւ քանի մը շաբաթներ առաջ, Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահը՝ Լեւոն Տէր Պետրոսեանը իր պաշտօնէն հրաժարեցաւ:

Ինչո՞ւ... Ղարաբաղի հարցին պատճառաւ:

Որովհետեւ հանրապետութեան նախագահը այսօր հասկցեր է, թէ Հայաստանին դժոխային վիճակի մատնուելուն պատճառը՝ նոյնինքն իր և իր ընկերներուն ստեղծած « Ղարաբաղի խնդիրն է »:

Ուրեմն, Ղարաբաղի հարցին լուծում մը տալ պէտք է: Այսինքն՝ ամերիկացիներուն և Թուրքերուն պարտադրած ձեւով՝ Ղարաբաղը Ազերիներուն ետ տալ, և Ազերիներուն լայն ինքնավարութեան խոստումով ալ գոհանալու է հայութիւնը:

Բնական է, որ նախագահին հարիւր ութսուն աստիճանի դիմաշրջումով փոխուած այս առաջարկին ներկայացման հակազդեցութիւնը, համաժողովրդական ընդվզումը եղաւ եւ նախագահը ի տես իր քաղաքականութեան սնանկանալուն՝ ստիպուած հրաժարեցաւ:

Չենք գիտեր, թէ հայկական պատմութեան մէջ, այս նախագահին ստեղծած քաղաքական վերիվայրումին նման ուրիշ դիմաշրջում, ողբալի դէպքեր պատահա՞ծ են թէ ոչ:

Նախ՝ Ղարաբաղի խնդիրը ստեղծելով, ան քանդեց Ս.Հայաստանը: Յետոյ՝ ութը տարիներ ետք, Հայաստանը անելէն դուրս բերելու համար, Ղարաբաղը ետ տալու ելաւ:

Բայց, մեզի համար, ամէնէն կարեւորը՝ 1988-էն մինչեւ 1998, Հայաստանը և Հայութիւնը Ղարաբաղի խնդրով ան զբաղցուց և մոռցնել տուաւ՝ հարիւրյիսուն տարիներէ ի վեր, մինչեւ 1988 համայն հայութեան մղած պայքարը, Արեւմտեան Հայաստանի ազատագրութեան դատը: Եւ « Գրիգոր Զօհրապ »եան տխմար քաղաքականութեամբ Թուրքերուն հետ բարեկամական կապեր ստեղծել ուզեց:

Ութը տարի, Ազատ Անկախ Հայաստանի Նախագահը, ոչ մէկ ձեւով Արեւմտեան Հայաստանի դատը բերանը առաւ:

Եւ մեր հարիւրյիսուն տարուան պայքարը, միլիոններու արիւնով շաղախուած Հայաստանը, հայուն բուն հայրենիքը ազատագրելու դատը, նախագահին տարած թրքասէր քաղաքականութեան պատճառաւ մոռցուեցաւ:

Եւ այս ողբալի քաղաքականութեան պատճառաւ այսօր, թէ՛ Արցախին և թէ նոյնիսկ Հայաստանին գոյութիւնը վտանգի ենթարկուած է:

Հիմա մենք, ձեզի հարց մը տալ կ՛ուզենք- դիպուա՞ծ էր, որ Ղարաբաղի հարցին ստեղծումով, Արեւմտեան Հայաստանի դատը և 1915- ի Եղեռնը մոռցուեցան:

Ոչ, բացարձակապէս դիպուած չէր:

Տարիներէ ի վեր, Սփիւռքի Արեւմտեան պետութիւնները մեզի՝ Եղեռնը և Արեւմտեան Հայաստանի դատը մոռնալ և Թուրքերուն հետ հաշտուիլ կը յանձնարարէին: Եւ գէ՛ռ կ՛առաջարկեն այսօր:

Ղարաբաղի հարցին հրահրուելուն պատճառը, մեր համոզումով՝ Եղեռնը և Արեւմտեան Հայաստանի դատը մոռցնել տալու համար էր:

* * *

Մեզմէ շատերուն յիշողութեան մէջ է դեռ...

Երբ Հայաստանի Ազատագրութեան Հայ Գաղտնի Բանակին հերոսները, 1973-էն մինչեւ 1983 տարիները, աշխարհի չորս ծագերուն, Թուրք դիւանագէտներ կ՛ահաբեկէին, Արեւմտեան պետութիւնները շատ դժուար վիճակի մատնուեցան:

Եւ շարժումին արգելք ըլլալու համար, շատ մեծածախս միջոցներ ձեռք առնել սկսան:

Բայց այս վիճակին երկարաձգուիլը, իրենց համար, անհանդուրժելի պիտի ըլլար:

Եւ այս « փորձանք »էն ազատուելու համար, ամէն միջոցի դիմեցին: Արեւմտեան պետութիւններուն մէկ մասը կ'առաջարկէր Թուրքերուն, որ հայկական ցեղասպանութիւնը ընդունին:

Իսկ մէկ ուրիշ մասն ալ կը յանձնարարէր հայերուն, որ Թուրքերուն հետ բանակցութեան մտնեն: Նոյնիսկ Վատիկանի Գահակալը՝ « Բոլոնացի » JEAN PAUL II հայերուն խրատ կու տար ըսելով « Քրիստոնէական ոգիով ներել Թուրքերուն, մոռնալ եղեռնը »:

Տարիներ վերջ, Միութիւն Արեւմտեան պետութիւնները յաջողեցան, իրենց « Տրուազայի ձի »ն՝ Մոնթէ Մելքոնեանը ներմուծել Հայ Դատնի Բանակին մէջ:

Եւ այս ձեւով յաջողեցան Հ.Դ.Բ.ը պառակտել, բաժան-բաժան ընել և հուսկ՝ կազմակերպութիւնը խորտակել:

Միութիւնները Հ.Դ.Բ.ը խորտակելէ միջոց մը ետք, հայկական եղեռնի պատասխանատուութենէն միանգամընդմիշտ ազատելու համար, հրահրեցին « Ղարաբաղի հարցը »:

Այսօր, կը յիշենք այն ցաւալի օրերը, երբ 1988-ին, Հայաստանի ժողովուրդը, Երեւանի մայր հրապարակին վրայ, միլիոնի հասնող զանգուածներով ցոյցեր կ'ընէին « Ղարաբաղի անջատման, ազատութեան և Հայաստանի միացման » համար:

Եւ այս ցոյցերուն ազդեցութեամբ Փետրուար 1989-ին, Պէյրութի «Արարատ»ի մէջ, հետեւեալ տողերը հրատարակեցինք. « Մեր տեսակէտը այն է, որ Ղարաբաղի հարցին մէջ, մեր ժողովուրդը սխալ ճամբայ ընտրեց:

Ղարաբաղը համեմատաբար երկրորդական ցաւ է, բուն ցաւը՝ Արեւմտեան Հայաստանի կորուստին ցաւն է:Ցաւը այն ժողովուրդին, որ այսօր, « Սփիւռք » կը կոչենք:

Ասոր պատկանող Արեւմտեան Հայաստանի կորուստին ցաւն է:

Այսօր, Հայաստանի հայութիւնը, այլեւս չի խօսիր Վանի, Մուշի, Սասունի մասին, չի խօսիր ցեղասպանութեան մասին: Ի մեծ ուրախութի՛ւն Թուրքին:

Մոռցած է Թուրքիոյ կողմէ գողցուած Արեւմտեան Հայաստանը եւ կը խօսուի միայն Ղարաբաղի մասին:

Ղարաբաղի հարցին մէջ, ցաւով կը տեսնենք, որ հայ ժողովուրդը սխալ քաղաքականութեամբ կ'առաջնորդուի և դէպի արկածախնդրութեան կ'երթայ:

Հայաստանի և Սփիւռքի մէջ, Ղարաբաղի ազատագրութեան համար Սովետներուն դէմ կատարուած ցոյցերը, մեզ լաւ տեղ չի հասցներ:

Ղարաբաղի հարցին լուծումը, միայն և միայն, Թուրքին ցեղասպանութեան յանցանքով դատապարտուելովը կարելի կ'ըլլայ:

Ղարաբաղի հարցին լուծումը Մոսկուայէն չ'անցնիր, այլ՝ Անգարայէն: Անգարան է Ազերիներուն « Ջարդի ուսուցիչ»ը:

Երբ ցեղասպան Թուրքերը չեն պատժուած, 1915-ի Հայկական եղեռնի յանցագործութեամբ, Թուրքին եղբայրները եղող Ազերիները, առիթ գտնելու առաջին վայրկեանին իսկ, Թուրքին ըրածները պիտի ընեն և պիտի ջարդեն հայերը:

Եթէ Ղարաբաղի ազատութիւնը կ'ուզէք, Սովետներուն դէմ ցոյց ընելու տեղ, գացէք Թրքական դեսպանատուներուն առջեւ ցոյց ըրէք, պահանջելով 1915-ի ցեղասպանութեան համար Թուրքերուն պատժուիլը և Արեւմտեան Հայաստանին, Ղարաբաղին և նախիջեւանին հայոց վերադարձուիլը:

Ա՛յս է միակ ճամբան մեր յաջողութեան»:

* * *

Մեր վերջին գրութեան մէջ, Ամերիկացի Մոնթէ Մելքոնեանին և նայիրի Յունանեանին կատարած դաւաճանական արարքներուն նմանութեանը մասին արտայատուած էինք:

Այս դահիճներէն Մոնթէ Մելքոնեան, Հայ Դատնի Բանակը քանդեց, և անոր հիմնադիրը, ղեկավարը եղող Յակոբ Յակոբեանին սպաննուելուն պատճառ եղաւ:

Միւս դահիճը՝ նայիրի Յունանեանը, հայկական պետականութեան, հիմերը խախտեց, և հայկական

բանակին ստեղծիչը եղող Սպառապետ Վազգէն Սարգիսեանը սպաննեց:

Այս երկու դահիճներն ալ, իրենց կատարած արարքները արդարացնելու համար, ամէնէն ծայրայեղ զրպարտութիւնները կատարեցին նահատակներուն դէմ:

Ամերիկացի Մոնթէ Մելքոնեանը, ղեկավար Յակոբ Յակոբեանին համար՝ « Մարդասպան Թերորիստ » բառ, և ամենածանր անարգանքը կատարեց հերոս նահատակին դէմ:

Այստեղ պիտի հրապարակենք Մոնթէ Մելքոնեանին՝ Հայ Դաւտնի Բանակին մեծ հերոսներէն՝

Վարուժան Կարապետեանին դէմ կատարած անխիղճ զրպարտութիւնները: Այն հերոս Վարուժան Կարապետեանին դէմ, որ գրնթէ տասնըեօթը տարիներէ ի վեր, Ֆրանսայի մէջ բանտարկութեան լուծին ենթարկուած է՝ հերոսաբար իր վրայ առած ըլլալուն պատճառաւ, ORLY-ի օդակայանին մէջ կատարուած ահաբեկչութեան ամբողջ պատասխանատուութիւնը: Այն հերոս Վարուժան Կարապետեանին դէմ որուն ի նպաստ, Հայաստանի ժողովուրդը, մէկ միլիոնէ աւելի ստորագրութիւն հաւաքեց, զինք բանտէն ազատելու համար:

« ՈՉ, Կ'ԸՍԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ... (Շար.էջ 2-էն)

Մենք անհերքելի և շօշափելի փաստը ունինք մեր ձեռքը, Մոնթէ Մելքոնեանին՝ Վարուժան Կարապետեանին դէմ կատարած հետեւեալ զրպարտութիւններուն.- « Վարուժան Կարապետեանը անմեղներ սպաննող մարդասպան մըն է: « Ան՝ անխիղճ ահաբեկիչ մըն է », « Վարուժան Կարապետեանը՝ կատաղի մէկ թշնամին է, մեր պայքարին դէմ »: « Ան՝ Թուրք EVREN-էն և OZAL-էն շատ աւելին բրաւ, մեր պայքարը բնաջնջելու համար »:

Ամերիկացի Մոնթէ Մելքոնեանին խօսքերուն մէջ, բացայայտօրէն կը ցոլանայ այդ ատելութիւնը, որ ունի ան, Հայ Դաւտնի Բանակին դէմ: Ան՝ հայուն թշնամիներէն պաշտօն ստացած էր, այս բանակը խորտակելու:

Մոնթէ Մելքոնեանին, իրեն տրուած պարտականութիւնը կատարելէ յետոյ, « Ղարաբաղ » երթալով հոն « Ղարաբաղի » պայքարին որպէս թէ աջակցիլը՝ մեծագոյն ապացոյցներէն մէկն է, որ հայուն թշնամիները՝ Դաւտնի Բանակը խորտակելով, ուզեցին հայերուն Արեւմտեան Հայաստանին համար տարած պայքարին վերջ տալ, և ասոր համար ալ ստեղծեցին « Ղարաբաղի հարցը » և բոլոր հայերուն ուշադրութիւնը Ղարաբաղի վրայ կեդրոնացուցին:

* * *

Նայիրի Յունանեանն ալ, Մոնթէ Մելքոնեանին Դաւտնի Բանակին դէմ ունեցած դաւճական ատելութեամբ լեցուած է, Հայաստանի այսօրուան բանակը ստեղծող Սպարապետ Վազգէն Սարգիսեանին դէմ:

Եւ Նայիրի Յունանեանը, Վազգէն Սարգիսեանը չսպաննած, անոր հետեւեալ զրպարտութիւնը կ'ընէ՝ « Բաւական է: Տասը տարի խմել էք ժողովուրդի արիւնը »:

Այս դահիճը, 1988-էն սկսեալ, երեւանի մայր հրապարակին վրայ, Սովետական վարչաձեւին դէմ ցոյցեր կազմակերպած ատենը, չէ՞ր գիտեր, թէ իր ուզած « ազատութեան » վարչաձեւը՝ հարուստը շատ հարուստ, աղքատը շատ աղքատի վերածող ու երկիրը արեւմուտքին ենթարկող ազատ շուկայի վարչաձեւ մըն է:

Եւ բոլոր Արեւմտեան երկիրներուն մէջ, շատ մը պետական անձնաւորութիւններու դէմ, սկսելով Քլինթընէ, Շիրաքէ, Քոհլէ, Պերլուսքոնիէ՝ և դեռ շատ շատերու դէմ չարաշահման ամբաստանութիւններ կան: Բայց, ոչ մէկ քաղաքակիրթ երկրի մէջ, այս մեղքին համար սպանութիւն չի կատարուիր:

Այս տեսակ սպանութիւնները Աֆրիկեան « Եամ-եամ» ներու երկիրներուն յատուկ սովորութիւն մըն է: Եւ դահիճ Նայիրի Յունանեանը, իր կատարած հրէշային ոճրագործութեամբ՝ Հայաստանը « Եամ-եամ» ներու երկրի մը վերածեց:

Եւ քաղաքակիրթ և բարձր մշակոյթի տէր երկիր մը նկատուած Հայաստանը՝ այսօր, բոլոր վտանգաւոր հոսանքներուն դէմ յանդիման գտնուող անպաշտպան թիրախ մըն է:

Ահա է դահիճ, դաւաճան Նայիրի Յունանեանին կատարած ամէնէն մեծ չարիքը, մեր վերջին յոյսը եղող Հայաստանին դէմ: [Շարունակելի]

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻԻ 117 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 8 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2000

ՄՈՆԹԷ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ = ՆԱՅԻՐԻ ՅՈՒՆԱՆԵԱՆ
ԱՅՍ ԴԱՀԻՃԸ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄԵՐԸ ԽԱԽՏԵՑ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՂԵԿԱՎԱՐ ՎԱՂԳԷՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԸ ՍՊԱՆՆԵՑ
ԱՅՍ ԴԱՀԻՃԸ՝ ՀԱՅ ԳԱՂՏՆԻ ԲԱՆԱԿԻՆ ՀԻՄԵՐԸ ԽԱԽՏԵՑ ԵՒ ԱՆՈՐ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՂԵԿԱՎԱՐ ՅԱԿՈԲ ՅԱԿՈԲԵԱՆԸ ՍՊԱՆՆԵԼ ՏՈՒԱՒ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Մեզի համար Մոնթէ Մելքոնեանը և Նայիրի Յունանեանը՝ Հայ ազգին թշնամի, Աշխարհակալ Արեւմտեան կազմակերպութեան գործակալներն են։

Այս Արեւմտեան կազմակերպութիւնը օգտուեցաւ 1983-ին, Պէյրութի մէջ, Մոնթէ Մելքոնեանին Հայ Գաղտնի Բանակը կործանելու փորձառութենէն և նոյն ձեւով, 27 Հոկտեմբեր 1999-ին, Նայիրի Յունանեանին կատարել տուաւ, Ազգային ժողովին մէջ, անակնկալ գազանային յարձակումը։

Այս երկու դահիճներուն ալ թիրախը՝ հայկական բանակը և այս բանակին հիմնադիր-զեկավարներն էին։

Այսինքն՝ Ազգի մը «ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔԸ»ն էր թիրախը։

Հայ ազգին սիրտը եղող՝ « Հայկական Բանակը խորտակել » էր բուն նպատակը։

Եւ այս էր, հայուն թշնամիներուն, անոնց տուած հրամանը։

Ասոնք, իրենց տրուած հրահանգը գործադրելէ յետոյ, ինքզինքնին արդարացնելու համար, ըրին վերագրումներ, որոնք, իրենց բուն նպատակը քօղարկելու ծառայող յերիւրածոյ ամբաստանութիւններ են։

Մոնթէ Մելքոնեանին, Յակոբ Յակոբեանը «մարդասպան Թեոորիստ» որակելը, իսկ Նայիրի Յունանեանին ալ Վազգէն Սարգիսեանին համար «տասը տարի խմել էք ժողովուրդի արիւնը» ըսելը, պարզապէս «թատրոն» են։

Այս ամբաստանութիւնները Արեւմտեան աշխարհակալ ոճրային կազմակերպութեան պատրաստած « սենարիօ »ին մաս կը կազմեն։

Հայուն թշնամի արեւմտեան այս կազմակերպութիւնը, իր ունեցած անհուն նիւթական կարելիութիւններով և իր հաղորդակցութեան աշխարհակալ ցանցին շնորհիւ, ամեն տեսակ սուտ լուրերը կը պատրաստէ, կը կաղապարէ և մեծագոյն կեղծիքին անգամ իրականութեան պատրանքը տալով, կը խաբէ զանգուածները։

Այս խաբէութեան մէկ ահաւոր օրինակը, Մոնթէ Մելքոնեանի պարագան է։

Աշխարհակալ Արեւմտեան Կազմակերպութիւնը, 1990-ի.ներէն սկսեալ, իր քարոզչութեան ուժովը, դահիճ – դաւաճան՝ Ամերիկացի Մոնթէ Մելքոնեանը յաջողեցաւ «հերոս»ի մը վերածել։

Այստեղ կը հրապարակենք, պատմական մեծ կարեւորութիւն ունեցող երկու զեկոյցներ։

Առաջին զեկոյցը ստորագրուած է 24-9-1981-ին, Փարիզի Թրքական հիւպատոսարանը գրաւած, Հայկական Գաղտնի Բանակի «Վան» գործողութեան հերոսներէն՝ Վազգէն Սիսլեանի, Գէորգ Կիւզելեանի և Յակոբ Ճուլֆայեանի կողմէ։

Այս զեկոյցին մէջ, Մոնթէ Մելքոնեանը կ՛ամբաստանուի՝ « ԴԱՒԱՃԱՆՈՒԹԵԱՄԲ, և «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՋԻՆԵԱԼ ՊԱՅՔԱՐԸ ՁԵՋՈՔԱՅՆԵԼՈՒ ՅԱՆՁԱՆՔՈՎ»։

Երկրորդ զեկոյցը՝ Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահի հրամանագիրն է։ Եւ ստորագրուած

է 20 Սեպտ. 1996-ին, Երեւանի մէջ, այն առենուան Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի կողմէ:

Այս զեկոյցին մէջ, Նախագահը Ամերիկացի Մոնթէ Զարլզի Մելքոնեանին «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ» կոչում կը շնորհէ:

«Վան» գործողութեան հերոսներուն զեկոյցը
ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ «ԱԶԳ» ԿՈՉԵՑԵԱԼ
ՁԱՅՆԱՍՓԻՒՌԻ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

Մենք՝ «Վան» գործողութիւնը կատարող բանտարկեալներս և Ֆրանսահայ ունկնդիրները՝ կշտացած ենք «չէզոք» կոչուած և «Ազգ» անունը կրող ձեր ձայնասփիւռէն:

Ան կը ներկայացնէ Թորանեան – Դաշնակ գործակցութիւնը, որուն առջեւ լուռ կը մնայ նաեւ Ֆրանսահայ մամուլը... Կ'ուզենք, որ հետեւեալ կէտերը նկատի առնէք և ըստ այնմ տաք ձեր լուրերը. Որոնք կը վերաբերին Հ.Ա.Հ.Գ.Բ.ի բանտարկեալ մարտիկներուն:

1.- Կը նախընտրենք Հ.Ա.Հ.Գ.Բ.ի «ծայրայեղ» թեւին մաս կազմել, քան միանալ դաւաճաններուն:

Մէկ խօսքով կ'ուզեմ ձեզի հասկցնել թէ՝ Հ.Ա.Հ.Գ.Բ.ի մէջ պառակտում գոյութիւն չունի, այլ՝ ձախորդ դաւաճանութիւն մը պատճառ դարձաւ մեր երկու թանկագին ընկերներու՝ Խաչիկ Հաւարեանի և Վիգէն Այվազեանի սպանութեանց, դաւաճանները՝ Մոնթէ Մելքոնեանի և Դաւիդ Դաւիդեանի ձեռքերով: Ձախորդ դաւաճանութիւն կ'ըսենք, քանի որ դաւաճանութիւնը, որպէս գլխաւոր նպատակ ունէր՝չէզոքացնել հայկական զինեալ պայքարը:

Կեցցէ՛ Հ.Ա.Հ.Գ.Բանակը, մահ դաւաճաններուն:

Դեկտ.1986-Մերժիսի բանտ, Ֆրանսա
ՎԱՉԳԷՆ ՍԻՄԼԵԱՆ, ԳԷՈՐԳ ԿԻՆՉԵԼԵԱՆ,
Յակոբ Ճուլֆայեան

Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահի հրամանագիրը

Մ.Զ. Մելքոնեանի «Հայաստանի ազգային հերոս» Հայաստանի Հանրապետութեան բարձրագոյն կոչում շնորհելու մասին

Հայաստանի Հանրապետութեան պաշտպանութեան գործում մատուցած համազգային նշանակութեան բացառիկ ծառայութիւնների համար, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան Մարտունու շրջանի ինքնապաշտպանական ուժերի հրամանատար, փոխգնդապետ ՄՈՆԹԵ ԶԱՐԼԶԻ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ-ին, յետ մահու շնորհել «Հայաստանի ազգային հերոս» Հայաստանի Հանրապետութեան բարձրագոյն կոչում յանձնելով Հայրենիքի շքանշան:

Երեւան, 20 Սեպտեմբերի 1996 թ.
Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ

Այս երկու զեկոյցները կարդալէ յետոյ, մենք խորապէս համոզուած ենք, թէ հայ ազգին յատուկ ձիրք մըն է՝ դաւաճանները հերոսներու վերածելու կարողութիւնը:

Եւ վախը ունինք, որ գոհիճ դաւաճան նայիրի Յունանեանը, աշխարհակալ Արեւմտեան Կազմակերպութեան կողմէ, Մոնթէ Մելքոնեանին նման, միջոց մը ետք, «հերոս»ի վերածուի:

* * *

Մեր վերջին գրութեան մէջ, զարաբաղցի Ջօրի Բալայեանին համար՝ «Ղարաբաղի անիրագործելի անջատումի և անկախութեան հոսանքը» ստեղծող Տօն Քիշօտ մըն է ըսած էինք:

Կը ցաւինք, որ այս Ջ. Բալայեանը, հակառակ որ բժիշկ մըն է, այսինքն՝ գիտութիւն ուսանած, բայց

գիտական մարդու մը յատուկ տրամաբանութեան նշոյլ մ՛անգամ չունի, իր կեցուածքին մէջ:

Ով չէր ուզեր, Ղարաբաղին ազատ և անկախ ըլլալը և Հայաստանին միանալը:

Բայց այս իրր թէ գիտութեան մարդը, բժ. Զ.Բալայեանը, երբ դեռ, Սովետական շրջանին, Սերօ Խանզատեանին հետ Ղարաբաղի անկախութեան հարցը ստեղծեց, չմտածե՞ց, թէ Սովետական Միութեան մէջ, մեծ թիւով ինքնավար շրջաններ կային Ղարաբաղի նման, և Ղարաբաղին անկախութիւն տրուելու պարագային, այդ բոլոր ինքնավար շրջանները, մանաւանդ թրքական ծագում ունեցող ինքնավար շրջաններն ալ, անկախութիւն պիտի ուզէին, և այս անկախական հոսանքի յարատեւումը, Ս.Միութեան, նոյնիսկ Ռուսական Ֆետերասիոնին փլուզումը ըսել էր: Եւ այս պատճառաւ Սովետ ղեկավարները չէին կրնար, այդ պայմաններու մէջ, ընդունիլ Ղարաբաղի անջատման և անկախութեան պահանջները: Մասնակի ու հանգրուանային կարգադրութիւններով ուզեցին գոհացնել արցախահայութեան արդար պահանջը:

Հակառակ այս տրամաբանական իրականութեան, Զ.Բալայեանը շարունակեց իր ծայրայեղական Ղարաբաղեան «անջատումի և անկախութեան» աշխատանքները:

Բոլորին ծանօթ է թէ 1988թ.ներուն սկսած Ղարաբաղեան «անկախութեան» ցոյցերը, ո՞ւր հասցուցած են այսօր Հայաստանը և Հայաստանի ժողովուրդը:

Եւ դեռ մինչեւ ո՞ւր կրնայ երթալ Ղարաբաղով սկսած Հայաստանի այսօրուան քաոսային վիճակը՝ չենք գիտեր:

Բայց շատ յստակ իրականութիւն մը կայ այսօր: 27-10-1999-ին Նայիրի Յունանեանին կատարած հրէշային ոճրագործութիւնը, ոչ միայն Հայաստանին պետականութեան հիմերը խախտեց, այլ՝ ամենէն կարեւորն և ամենէն վտանգաւորը՝ հայ ժողովուրդին իր ապագայի մասին ունեցած հաւատքը և յոյսը խորտակեց:

Հայ ժողովուրդը ինչպէ՞ս վստահի իր պետութեան, երբ այս պետութիւնը նոյնիսկ իր ղեկավարները չկրցաւ պաշտպանել, և հայոց ժամանակակից մեծագոյն ղեկավարները, քանի մը վայրկեանի մէջ, սպաննուեցան:

Եւ այսօր, ո՞վ պիտի պաշտպանէ հայ ժողովուրդը ապագայ վտանգներուն դէմ, աւազակներուն դէմ, խուլիգաններուն դէմ և, մանաւանդ՝ ցեղասպան Թուրքերուն դէմ:

Ժողովուրդը ինչպէ՞ս վստահի իր պետութեան, երբ այս պետութեան նախագահը 27-10-1999-ի ողբերգութեան առաջնակարգ բարոյական պատասխանատուն՝ անվտանգութեան նախարարը իր անձնակազմին ղեկավար կարգեց և յաւելուած՝ ապահովութեան խորհուրդին քարտուղար նշանակեց:

Ժողովուրդը ինչպէ՞ս վստահի իր պետութեան, երբ այս պետութեան հեռատեսիլը, հայկական բանակին դէմ ելոյթներ կ՛ունենայ:

Մեր գրութիւններուն հետեւողները նկատած են թերեւս: 27-10-1999-ի ոճրագործութեան օրերէն սկսեալ, « ՆԱՅԻՐԻ »ի մէջ հրատարակուած մեր գրութիւններով, այս ողբերգութեան առաջնակարգ բարոյական պատասխանատուները մատնանշած էինք:

Եւ նաեւ՝ Հայաստանի ազգային հեռատեսիլի տնօրէն Տիգրան Նաղդալեանին՝ հայ բանակին դէմ կատարած քանդիչ ելոյթներուն մասին արտայայտուած էինք:

Իսկ 15 Դեկտեմբեր 1999-ին ձերբակալուեցաւ հանրապետութեան նախարարի խորհրդականը՝ Ալեքսանդր Յարութիւնեանը, 27 Հոկտեմբեր 1999-ի «ողբերգութիւնը» դրդած ըլլալու մեղադրանքով:

5 Յունուար 2000-ին ձերբակալուեցաւ Հայաստանի պետական հեռատեսիլին փոխ տնօրէն՝ Յարութիւն Յարութիւնեանը, Ա.Ժ.-ի վրայ կատարուած յարձակման մէջ դեր ունեցած ըլլալու մեղադրանքով:

Ինչպէս որ կը տեսնէք՝ Հոկտեմբերի ողբերգութեան հանգոյցը քակուիլ սկսած է արդէն:

Ասկէ յետոյ, կարգը պիտի գայ, բուն պատասխանատուներուն:

Կը կարծենք, թէ բուն պատասխանատուներուն ով ըլլալը գուշակելը, մարգարէութիւն մը չէ այլեւս:

* * *

Վերջերս շատերուն ուշադրութիւնը գրաւած է անպայման որ շարունակ լուրեր կը տարածուին, որ Թուրքերը հայկական սահմանը պիտի բանան եղեր: Նոյնիսկ թուական ճշդողներ կան՝ «սահմանը, Փետրուարի վերջը, պիտի բացուի»: Եւ այս լուրերը, իրր բարեբաստիկ լուր տարածողները՝ հայկական

Հ.Հ.ի պաշտօնական աղբիւրներն են:

Այս ի՛նչ բարոյական անկում է հայոց պետականութեան:

Հայաստանը, իբր պետութիւն, 1920-էն մինչեւ 1991-թ.ը, Թուրքիոյ հետ առեւտրական ի՛նչ կապեր ունեցեր է, որ այսօր, այդ գոցուած սահմանին բացուելու հաւանականութիւնը, ուրախութիւն կը պատճառէ:

1920-էն մինչեւ 1991-թ.ը, Հայաստանի պետութեան ամեն տեսակի ապրուստի պահանջքները ո՞վքեր ապահովեցին՝ «Միայն և միայն Ռուսերը»: Այս ի՞նչ ապերախտութիւն է:

Եւ մանաւանդ՝ ազգային զգացումներու բացայայտ անանկացումն է՝ Հայ ազգին ցեղասպանը եղող Թուրքիոյ հետ առեւտրական և բարեկամական կապեր հաստատելու մարմաջը:

Եթէ Հայաստանի ժողովուրդը չի գիտեր և կամ մոռցած է Թուրքին «ով» ըլլալը՝ Թող բարձրանայ Միջեռնականերդ և հոն վերյիշէ՝ Թուրքերուն կողմէ նահատակուած միլիոնաւոր իր նախնիքները և Թուրքերուն գողցած իր բուն հայրենիքը՝ Արեւմտեան Հայաստանը:

«Փորձուածը կրկին փորձելը՝ խելագարութիւն է» կ՛ըսէ ժողովրդական առածը:

Արեւմտեան Հայաստանի հայերը, Մինչեւ 1915-թ.ը, Թուրքերուն բարեկամութեան հաւատացող իրենց տխմար առաջնորդներուն քաղաքականութեամբ փորձեցին Թուրքերուն հետ համերաշխ ապրիլ:

Եւ ապերախտ Թուրքերը, 24 Ապրիլ 1915-ին, վերջին հարուածը տուին հայութեան և ամբողջովին բնաջնջեցին Արեւմտեան Հայաստանի հայութիւնը և Թուրքիա »ի վերածեցին հայուն երեք հազար տարուան հայրենիքը:

Հայաստանի ներկայ ժողովուրդը և մանաւանդ Հայաստանի պետութիւնը ինչպէ՞ս կը մոռնայ այս ցեղասպանութիւնը և կրկին, Թուրքին հետ բարեկամաբար ապրելու փորձեր կ՛ընէ:

* * *

27 Հոկտեմբեր 1999-ի չարաշուք օրը՝ նահատակուեցան Հայաստանի անգուգական ղեկավարները՝ Կարէն Դեմիրճեանը և Վազգէն Սարգիսեանը: Այդ զարհուրելի Թուականէն ի վեր, գրեթէ չորս ամիսներ անցան: Եւ այսօր ի՞նչ կը տեսնենք-ոճրագործութեան բուն պատասխանատուները, դեռ մինչեւ հիմայ, չեն հրապարակուած:

Բայց ամենէն ցաւալին այն է, որ Կարէն Դեմիրճեանին և Վազգէն Սարգիսեանին յիշատակը մրոտելու համար, ամէն տեսակի զրպարտիչ լուրեր տարածել սկսան:

Իբր Թէ, Կարէն Դեմիրճեանը և Վազգէն Սարգիսեանը, Ղարաբաղը Ազերիներունետ պիտի տան եղեր: Իբր Թէ, անոնք, արեւմտամէտ քաղաքականութեան կողմնակիցներ են եղեր: Եւ այս պատճառաւ է, որ Ռուսերը, սպաննել տուեր են Կարէն Դեմիրճեանը և Վազգէն Սարգիսեանը: Եւ այս լուրերը կը հրատարակուին միջազգային մամուլին մէջ ալ:

Այս տեսակի անհաւատալի լուրերը յօրինելու և զանոնք ամբողջ աշխարհին տարածելու կարողութիւնը, միայն աշխարհակալ սիոնիստ կազմակերպութեան յատուկ է:

Ամբողջ աշխարհը գիտէ, Թէ Կ.Դեմիրճեանը և Վ.Սարգիսեանը իսկական հայրենասէրներ էին, և այդ պատճառաւ ալ, Հայաստանի փրկութիւնը և գոյատեւումը, միայն Ռուսական կողմնորոշման մէջ կը տեսնէին:

Վազգէն Սարգիսեանը, Ղարաբաղի պատերազմին, Ազերիներէն ազատագրուած հողերուն ետ տրուելուն մասին իրեն ուղղուած մէկ հարցումին՝ սա անմոռանալի պատասխանը տուած էր՝ «ՊԱՔՈՒՆ ԻՐԵՆՑ ԿԸ ՉԻՆՔ»:

Վերջին շրջաններուն Կարէն Դեմիրճեանը և Վազգէն Սարգիսեանը, Հայաստանին Ռուսիա-Պիելոռուսիա միութեան մէջ մտնելու «ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ»ը ստորագրելու կը պատրաստուէին:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ զանոնք սպաննել ուզելուն բուն պատճառը, Հայաստանին՝ Ռուսիոյ հետ միանալուն արգելք ըլլալ էր:

* * *

Հայաստանի հայեր և հայ ղեկավարներ՝

Մենք կը հաւատանք, որ հակառակ այսօրուան Հայաստանի մէջ ապրելու շատ դժուար և անտանելի պայմաններուն, դուք ձեր հոգւոյն մէջ դեռ ունիք աւանդական «Հայ»ուն յատուկ հայրենասիրական կորովը: Ուստի, մի՛ տարուիք, ստուտ և շլացուցիչ լուրերէ:

Մի՛ հաւատաք և մի մոռնաք, որ Թուրքը, միշտ նոյն Թուրքն է, ձեր նախնիքներուն և պապերուն իրենց կեանքի՛ գնով փորձած Թուրքը՝ դուք ալ կրկին կը փորձէք:

Եթէ Թուրքին ո՞վ ըլլալը լաւ հասկնալ կ՛ուզէք, գացէք Լենինականի շրջակայքը և այնտեղէն դիտեցէք Թրքական սահմաններէն ներս, Իգտիրի բարձունքներուն վրայ Թուրքերուն կանգնած 60 մեթր բարձրութեամբ յուշարձանը, որ, իբր թէ, խորհրդանիշն է հայերուն կողմէ ջարդուած Թուրքերուն:

Ահա է Թուրքը և միշտ ա՛յս պիտի մնայ՝ «ստախօս և ջարդարար»:

Մենք կը հաւատանք, որ Հայաստանի այսօրուան շատ ծանր պայմաններուն մէջ, «Հայ»ուն միակ փրկութիւնը՝ Հայաստանի պետութեան ամենակարճ ժամանակի մէջ Ռուսաստանի և Պիւզոռուսիոյ միութեան միանալն է:

Միայն այս ձեւով է, որ յուսալքուած հայ ժողովուրդը, Հայաստանի պետութեան հանդէպ իր հաւատքը, վստահութիւնն և իր յոյսը կը վերագտնէ, և կրկին իր հայրենի հողին կը փարի :

Եւ մենք վստահ ենք, որ եթէ Ռուսիոյ հետ միացումը իրականանայ, օտար երկիրներու մէջ ապրող և արտասահմանին այլեւս ինչ ըլլալը հասկցած հայերն ալ, միջոց մը ետք, պիտի վերադառնան Մայր Հայրենիք՝ Հայաստան:

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 118 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2000

«ԴՐԱՄ = ԱՍՏՈՒԱԾ»

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

1995-էն սկսեալ «ՆԱՅԻՐԻ»ի մեր գրութիւններուն հետեւողները նկատած են թերեւս, որ մենք, տեւական, այս գրութիւններուն մէջ, կը պնդենք թէ՝ Սիոնիստներուն «Աստուած»ը դրամն է:

Եւ անոնք՝ դրամին «Աստուած»ային ուժին շնորհիւ, յաջողած են այսօր, ամբողջ աշխարհին տիրապետել:

Բայցմ արդեօք, մեր մէջէն քանի՞ հոգի նկատած են, որ այս «Դրամ=Աստուած»ին խորհրդանիշը եղող Ամերիկեան տոլարին վրայ, սիոնիստական աշխարհակալ կայսրութեան գաղափարականը արձանագրուած է:

Շատ յստակ և որոշ են, Ամերիկեան տոլարին վրայի արձանագրութիւնները, որոնք սիոնիստական գաղափարականը կը բացայայտեն:

Կրնա՞ք երեւակայել, որ ամէն օր ու ամէն վայրկեան ժողովուրդին ձեռքը եղող ամերիկեան տոլարին վրայ, ամէն բան, արեւուն լոյսին պէս, տեսանելի ըլլայ:

Ուրեմն, պիտի խնդրենք, որ նայիք վերը հրատարակուած տոլարի նկարին:

Ճի՛շդ մէջտեղը արձանգրուած է՝ «IN GOD WE TRUST»

Այս նախադասութիւնը կրնանք թարգմանել հետեւեալ ձեւով, քանի որ, Աստուծոյ խօսքը, դրամին վրայ արձանագրուած է՝ «Մենք կ՛ապաւինինք՝ [այս դրամին ներկայացուցած] «Աստուծոյն»:

Տոլարին աջ և ձախ կողմերը, շրջանակի մէջ, երկու նկարներ կը տեսնենք, որոնց վրայ գրուած է, թէ այս նկարները՝ «THR GREAT SEAL OF THE UNITED STATES» (Միացեալ նահանգներու մեծ կնիքը) կը ներկայացնեն: Ձախ կողմի նկարին մէջ կը տեսնուի ֆարմասոնական խորհրդանիշ եղող եգիպտական բուրգ մը, որուն վրայի կողմը կը փայլի « Աստուծոյ արեւը » և «Արեւ»ին ճիշդ մէջտեղը, եռանկիւնի մը մէջ կը տեսնենք՝ «Աստուծոյ աչքը»:

Եւ բուրգին վարի մասին վրայ, հետեւեալ արձանագրութիւնը կը նշմարենք լատիներէնով «MDCCLXXVI» [կը նշանակէ 1776- որ Ամերիկայի անկախութեան հռչակման թուականն է] և նաև՝ «NOVUS ORDO SECLORUM» որ կը նշանակէ՝ « բոլոր դարերու նոր կարգը »:

Աջ կողմի շրջանակին մէջ ալ կը տեսնենք Ամերիկեան արծիւը, իր մէկ բաթին մէջ ձիթենիի ճիւղ մը բռնած, իսկ աջ թաթին մէջ ալ՝ 13 նետեր:

Եւ ամենէն յատկանշականը՝ արծիւին գլխուն վրայ 13 աստղեր կան, որոնք կը ներկայացնեն միութեան, սկզբնական շրջանի [1776-թ.] 13 նահանգները, որոնք կազմեցին Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները:

Եւ այս 13 աստղերը քով քովի այնպէս մը դասաւորուած են, որ եթէ քիչ մը ուշադրութեամբ նայինք, կը տեսնենք հրէականութեան խորհրդանիշը եղող՝ « Դաւիթեան աստղը»:

Արդեօք գիտէ՞ք, թէ հրէական ազգային դրօշակին վրայ ալ գտնուող այս « Դաւիթեան աստղը», ի՞նչ կը խորհրդանշէ:

Երկու եռանկիւններուն իրարու մէջ մտնելով կազմած այս Դաւիթեան աստղին առաջին եռանկիւնը կը ներկայացնէ՝ Երկրային Աշխարհի տիրապետութիւնը: Իսկ երկրորդ եռանկիւնը կը ներկայացնէ՝ Յաւիտենական աշխարհի տիրապետութիւնը:

* * *

Մասոնական բոլոր յատկանիշները իր մէջ պարփակող « DOLLAR »ին վրայի Ա.Մ.Ն.ի պաշտօնական

մեծ կնիքը, 1776-ի.ներէն, ըսել է՛Հանրապետութեան նախագահ GEORGE WQSHINGTON-ի պաշտօնավարած շրջանէն ի վեր գոյութիւն ունի:

Այսինքն Ճորճ Ուաշինկթընն [1732-1799] էր, այս մասոնական կնիքը, իբր «Ամերիկային խորհրդանիշ» ընտրողը:

Որովհետեւ Ճ.Ուաշինկթընն, առաջնակարգ մասոն մըն էր՝ ամենաբարձր «GRAND MAITRE» ի տիտղոսով:

Բայց ուշադրութիւն. այդ ժամանակներուն, մասոնութեան խկութեան մէջ ի՛նչ և հրէական թակարդ մը ըլլալը ծանօթ չէր:

Այդ ժամանաշրջանին կը հաւատացուէր, որ մասոնականութիւնը կը ներկայացնէր մարդկութեան ամենաբարձր «իտէալները»:

Մանաւանդ յառաջդիմասէր, ազատամիտ գաղափարներով համակուած մտաւորականներ, գիտնականներ, յարած էին մասոնականութեան:

Ֆրանսայի այն ատենուան հանրածանօթ, ազատամիտ մտաւորականներէն՝ Ռուսսօ,Մոնթէսքուէ, Վոլթէր, Տիտէրօ և նմանները, իրենց յառաջդիմական գաղափարներով, մեծ ազդեցութիւն կը գործէին բոլոր շրջանակներու մէջ, ըլլա՛յ Եւրոպայի և ըլլայ Ամերիկայի մէջ:

Եւ այս ազատամիտ մտաւորականներուն ստեղծած նոր աշխարհահայեացքէն ամենէն շատ կ՛օգտուէր մասոնականութիւնը, մանաւանդ՝ Ամերիկեան մասոնականութիւնը:

Եւ Ամերիկայի մէջ, ազատամիտ մտաւորականներուն՝ Վոլթերին և նմաններուն բարեկամը եղող մեծ գիտուն և առաջնակարգ մասոն՝ BENJAMIN FRANKLIN միացաւ, իրեն պէս մեծ մասոն մը եղող Ճորճ Ուաշինկթընին, անգլիացիներուն դէմ մղած անկախութեան պայքարին:

Եւ Պ.Ֆրանքլին, 4-7-1776-ին, իր պայքարի ընկերներուն հետ իր պայքարի ընկերներուն հետ հրատարակեց հռչակաւոր «ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՆԿԱԽՕՒԹԵԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ»:

Եւ այս «Անկախութեան յայտարարութիւնը» կնքուած էր՝ վերի Տոլարին վրայ տեսնուող մասոնականութեան խորհրդանիշը եղող «Կնիք»ով: Այն կնիքով որ մեզի կ՛աւետէր «NOVUS ORDO SECLORUM» [բոլոր դարերու նոր կարգը]:

Եւ Ամերիկացիները, ամէն տարուան 4 Յուլիսը կը տօնեն իրր իրենց «ազգային տօնը», ի յիշատակ 4-7-1776-ին հրատարակուած «Անկախութեան յայտարարութեան»:

Բայց մենք կը հաւատանք, որ մասոնական կնիքով կնքուած այս անկախութեան յայտարարութիւնը, նոյն ատեն աշխարհի ժողովուրդները դէպի «Բացարձակ ստրկութեան» առաջնորդող կայսրութեան «մունետիկ»ը եղած է:

* * *

1999-ի գարնան ամիսներուն, Եուկոսլաւիոյ դէմ տարած իր «մեծ» յաղթանակէն շլացած, ամերիկայի նախագահ Սեքսի-Մաննըքըն Պիլ Քլինթըն կը յայտարարէր, թէ «Աշխարհի մէջ նոր շրջան մը կը սկսի, «նոր Կարգ» մը, եւ մենք վճռած ենք, այս կարգը կիրարկելու » :

Աշխարհի միահեծան տէրը եղող նոր օրերու բռնակալը, ասկէ աւելի բաց չէր կրնար խօսիլ: Ան, ըսել կ՛ուզէր, թէ՝ «եթէ մեր ուզածը չընէք եւ մեր գծած ճամբայէն չերթաք, Եուկոսլաւիոյ նման կը պատժենք ձեզ»:

Այս է « Սեքսի Մաննըքըն »ին կողմէ արտայայտուած Սիոնիստներուն ազատութեան, արդարութեան և մարդկային իրաւունքներու ըմբռնումը:

Բայց, ինչո՞ւ կը զարմանանք: Հակառակ մեր «ՄՏԱՑՈՂ ՄԱՐԴ» մը ըլլալու մեծամիտ յաւակնութեան, իրականութիւնը այն է, որ մենք ալ, բնութեան մաս կազմող իսկական կենդանիներ ենք: Մեր բոլոր կարելիութիւններով: Եւ այսօր, «ՀԱՐՈՒՍՏ ԱԻԱԶԱԿՆԵՐՈՒՆ» ձեռքը մնացած այս աշխարհի մէջ՝ տկարը միշտ զօրաւորին զոհն է, ստրուկն է:

Սիոնիստները, երկար տարիներ տեւող աշխատանքներէ ետք, այսօր յաջողեցան ստեղծել աշխարհ մը, ուր ամէն բան դրամի ուժէն կախեալ է: Եւ այսօր, այս աշխարհին ամբողջ դրամական ուժը՝ ամբողջովին սիոնիստ-հրեաներուն ձեռքը անցած է:

Անոնց ստեղծած «Շուկայի Տնտեսութեան» հետեւանքով, այսօր այլեւս «Դրամ»ը սահման չունի:

Եւ տնտեսութեան համաշխարհայնացման [MONDIALISATION] պատճառաւ այսօր, Սիոնիստներուն «Աչքը», Բուրգին վրայի աչքին նման, կը հսկէ աշխարհի ամենէն հեռաւոր անկիւններուն վրայ:

Եւ աշխարհի կարեւոր բոլոր տնտեսական կառոյցները, անոնց հակակշռին ենթարկուած են՝ Ամերիկայէն մինչեւ Ռուսիա, Աւստրալիայէն մինչեւ Ճինաստան: Եւ աշխարհի բոլոր տնտեսական շարժումները մէկ կեդրոնէն կը կառավարուին:

Այս կեդրոնը, Ամերիկայի մէջ է և կը կոչուի՝ F.E.D. [RESERVE FEDERAL AMERICAINE], որուն պատասխանատու-տնօրէնը, 1987-էն ի վեր, «ALAN GREENSPAN» անունով հրեայ մըն է:

Եւ այս Կրինսփանին տուած որոշումներէն կախեալ են աշխարհի բոլոր դրամատուները, գործարանները և գործատէրները:

Այստեղ աւելորդ կը նկատենք շեշտելը, թէ՝ հրեայ Ալէն Կրինսփան սիոնիստական կեդրոնական կազմակերպութեան հրահանգները գործադրող առաջնակարգ դեկավարներէն մէկն է:

* * *

1991-ին, Սիոնիստ Արեւմտեան Պետութիւնները, իրենց հրամանին չենթարկուող Իրաքը պատժեցին, և ռմբակոծեցին և քանդեցին Իրաքը, և մինչեւ այսօր ալ կը շարունակեն պատժել, պատճառ ըլլալով միլիոնաւոր իրաքցիներու վատառողջութեան ու մահուան:

1999-ին, Սիոնիստ Արեւմտեան պետութիւնները, իրենց հայրենիքը «KOSOVO» թշնամիին յանձնել չուզող եւկոսլաւները, նոյն ձեւով պատժեցին: Ամիսներով ռմբակոծեցին ու քանդեցին եւկոսլաւիան, և ի վերջոյ զայն « U.C.K » ըսուած աւազակ ալպանացիներուն յանձնեցին, հազարամեակներէ ի վեր Սերպերու հայրենիքը եղող

Քոսովօ-ն:

Եւ վերջերս, նոյն վայրագութիւնը կատարեցին, Իրանի

Սիոնիստներուն կողմէ գրաւուած հարաւային Իրանի մէջ, եւ իրենց հայրենիքը պաշտպանողներուն դէմ իրր վրէժխնդրութիւն՝ հրեաները կրկին ռմբակոծեցին Իրանի էլեկտրական կայանները: Եւ խաւարի մէջ մխրճեցին միլիոնաւոր Իրանացի ժողովուրդ: « Մէկի դէմ հազարով վրէժ լուծել »:

Այս ի՛նչ վայրագութիւն է հրեաներուն կատարածը: Հիթլերն անգամ այս աստիճան վայրագութիւն չէր գործած:

Այս ողբերգութեան մէջ, մեզի համար ամենէն ցաւալին, քաղաքակիրթ կոչուած Արեւմտեան պետութիւններուն ցուցաբերած անտարբերութիւնն է:

Բայց ի՛նչ ըսենք այն հարիւր միլիոնէ աւելի Արաբներուն որոնք, արեւմտեան երկիրներուն նման, անտարբեր կը մնան, իրենց եղբայրներուն դէմ կատարուած ոճրագործութեան հանդէպ:

* * *

Անպայման, ձեր ալ ուշադրութիւնը գրաւած է, որ Փետրուարի առաջին օրէն սկսեալ, արեւմտեան երկիրներու մամուլը, հեռատեսիլի կայանները, բոլոր ձախակողմեան կազմակերպութիւնները և նաև արեւմտեան երկիրներու կառավարութիւնները, բոլորն ալ միայն մէկ հարցով զբաղեցան՝ Աւստրիոյ մէջ, ծայրայեղ աջակողմեան կուսակցութեան, [որուն նախագահը «JÖRG HAIDER»ն է] նոր կառավարութեան մէջ մտնելուն հարցով:

Այս ի՛նչ փոթորիկ, ի՛նչ բնդվզում, այս ի՛նչ պոռչտուք էր:

Մեր աչքերն ու ականջներն ա՛լ յոգնեցան աւստրիացիներուն դէմ եղած վայնասուններով:

Իրաքի, Եուկոսլաւիոյ, Իրանի մէջ դէմ կատարուած ոճրագործութիւններու օրերուն, լուռ և անտարբեր մնացած արեւմտեան պետութիւնները, անոնց մամուլն և հեռատեսիլները ի՛նչու այսօր, Աւստրիոյ դէմ ա՛յս աստիճան կատաղի յարձակումներ կը գործէին: ի՞նչ էր Աւստրիոյ մէջ կատարուած անկարգութիւնը:

Իրականութեան մէջ, եթէ տրամաբանութեամբ դատենք, կը տեսնենք, թէ Աւստրիոյ մէջ, որևէ

անկարգութիւն և անօրէնութիւն չէր կատարուած:

Աւստրիոյ վերջին ընտրութիւններուն ծայրայեղ աջակողմեան այս կուսակցութիւնը, ժողովուրդին քուէներուն հարիւրին քսանըեօթը առնելով, Աւստրիոյ երկրորդ դարձած էր և իրր այդ, ըստ ժողովրդավարական օրէնքներուն, շատ բնական է, որ աւստրիական նոր կառավարութեան մաս կազմէր:

Եւ ճիշդ հո՛ս էր հարցը:

Այս Արեւմտեան պետութիւնները, երկար տարիներէ ի վեր, ինքզինքին ժողովրդավարութեան ջահակիրներ կը համարէին, և երբ այդ, համայնավար երկիրները կը դատապարտէին և անոնց դէմ պայքար կը տանէին, այդ երկիրներուն մէջ իրր թէ ժողովրդավարութիւն հաստատելու համար: Մինչդեռ այսօր, Աւստրիոյ ժողովուրդին քուէներով ընտրուած ծայրայեղ-աջակողմեան կուսակցութեան կառավարութեան մէջ մտնելուն, ամէն գնով արգելք ըլլալ կ՛ուզէին :

Ուրեմն, արեւմտեան պետութիւններուն ժողովրդավարութիւնը, ձեւակերպութիւն մըն է միայն:

Քանըրհինգ տարիներէ ի վեր, Եւրոպա ապրող հայ մը ըլլալով, այս մասին մեր տպաւորութիւնները բացատրելու ջանանք:

Արեւմտեան պետութիւններուն այսօրուան ժողովրդավարութիւնը, իսկական «ձեւակերպութեան» վերածուած է: Միոնիստներուն երկար տարիներէ ի վեր կիրարկած ծրագիրներուն գործադրութեան պատճառաւ:

Արեւմտեան Եւրոպայի մէջ, Բ.Աշխարհամարտին աւարտէն սկսեալ, Միոնիստներուն ընդունիլ տուած հակա-ազգայնական օրէնքներուն պատճառաւ, այլեւս այս երկիրներուն մէջ ժողովրդավարութիւնը, իսկական «թատրոն »ի մը, վերածուած է:

Թատրոն մը՝ որուն անունը « Ընտրութիւն » կը կոչուի, և այս ընտրութիւններուն ստիպուած էք, սիոնիստներուն ներկայացուցած և անոնց տեսակէտները հոլ հնազանդ պաշտպանող թեկնածուները ընտրել:

Այստեղ նշել կ՛ուզենք, այս մասին, հետեւեալ ապացոյցը:

Վերջին տասնամեակներուն Ֆրանսայի մէջ ընտրուած հանրապետութեան նախագահներուն և վարչապետներուն մեծ մասը, հրեայ միլիառատէր «ROTHSCHILD» հաստատութիւններուն մէջ պաշտօնավարող անձնաւորութիւններ եղած են՝ GEORGES POMPIDOU- Հանրապետութեան նախագահ, V. GISCARD D'ESTAING- Հանրապետութեան նախագահ, JACQUES CHIRAC - Հանրապետութեան նախագահ, EDOUARD BALLADUR - Վարչապետ:

* * *

Իրականութեան մէջ ի՞նչ է, սիոնիստներուն դրդումով, Արեւմտեան պետութիւններուն Աւստրիոյ ծայրայեղ աջակողմեան կուսակցութեան նախագահ JÖRG HAIDER-ին դէմ շղթայազերծած համազարկին պատճառը:

1.- JÖRG HAIDER-ին իսկական ազգասէր մը ըլլալը:

2.- Եւ իր կուսակցութեան հարիւրին քսանեօթը համեմատութեամբ քուէ առած ըլլալն է:

Սիոնիստները Եւրոպայի մէջ, ծայրայեղ աջակողմեան կուսակցութիւններուն դէմ են:

Բայց այս կուսակցութիւնները, եթէ միայն հարիւրին դասի շուրջ քուէ առնեն, սիոնիստները անոնց շատ վնաս չեն պատճառեր:

Որովհետեւ, այս հարիւրին տասը քուէներով, անոնք միւս աջակողմեան կուսակցութիւններուն առած քուէները բաժնած կ՛ըլլան:

Եւ նկատելով, որ Եւրոպայի մէջ, աջակողմեան կուսակցութիւններուն ծայրայեղ աջ կուսակցութիւններուն հետ որեւէ գործակցութիւն ունենալը սիոնիստներուն կողմէ արգիլուած է, այս պատճառով աջակողմեանները, շատ անգամ, ընտրութիւնները կը կորսնցնեն:

Եւ այս վիճակէն կ՛օգտուին ձախակողմեան կուսակցութիւնները և իշխանութիւնը, հակառակ որ վերջիններս փոքրամասնութիւն են, իրենց ձեռքը կ՛անցնի:

Այս է վիճակը այսօր Ֆրանսայի մէջ: Սոցիալիստները, քուէներու տեսակէտով ընտրութիւնը չեն շահած, բայց ծայրայեղ աջ կուսակցութիւնը աջակողմեաններուն քուէները բաժնած ըլլալուն

պատճառաւ, Սոցիալիստները [իրականութեան մէջ անիրաւ ձեւով] իշխանութեան եկած են։

Եւ այսօր, բոլոր Եւրոպական երկիրներուն մէջ [ի բացառեալ Սպանիայէն], Սոցիալիստները իշխանութեան գլուխը անցած են՝ ծայրայեղ աջակողմեան կուսակցութիւններուն հետ գործակցելու սիոնական արգելքին պատճառաւ։

Եւ Աւստրիոյ դէմ, մանաւանդ Սոցիալիստ Ֆրանսական կառավարութեան կատարած շատ բուռն յայտարարութիւններուն իսկական պատճառը, Ֆրանսական աջակողմեան կուսակցութիւններուն աւստրիական օրիանկին հետեւելու վախն է։

Սիոնիստները բոլոր երկիրներուն մէջ, մանաւանդ Եւրոպայի մէջ «ՍՈՑԻԱԼԻՍՏ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ» կը նախընտրեն։

Որովհետեւ, սոցիալիստներուն իշխանութեան շրջանին է, որ սիոնիստները իրենց ծրագիրները, շատ աւելի ազատօրէն կրնան գործադրել։

Չէ՞ որ սոցիալիստները, իբր գաղափարաբանութիւն՝ կրօնքին և ազգայնականութեան դէմ են։

Այս պատճառաւ սիոնիստները, ամէնէն ազատամիտ և ամէնէն մարդասէր անձնաւորութիւններու կը վերածուին, և սոցիալիստներուն հետ կը գործակցին, որ ժողովուրդներուն կրօնական և ազգայնական շեշտուած համոզումները շատ աւելի դիւրութեամբ խորտակեն։

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ՀԵՐՈՍ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ԱՆՄԱՀ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՒԵՐՈՒՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ՁՕՆ՝ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ « ՈԳԻ »Ն ՄՈՌՅՈՂ ՀԱՅԵՐՈՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Նախկին Հ Հ.Նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեան, 20-9-1996-ին հրատարակած հրամանագրով, Հայկական Գաղտնի Բանակը խորտակող ամերիկացի Մոնթէ Զարլզի Մելքոնեանը՝ «Հայաստանի ազգային հերոս» հռչակած էր:

Այս անարգ հրամանագրին պատճառած խոր ընկվզումով, 8 Փետրուար 2000-ին, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ, սապէս արտայայտուած էինք.

«Հայ Ազգին յատուկ ձիրք մըն է՝ դաւաճանները հերոսներու վերածելու կարողութիւնը»:

Անմիջապէս աւելցնենք, որ Հայ Ազգին այս անհաւատալի և աններելի ընթացքը, վերջին դարերուն յատուկ երեւոյթ մըն է: Եւ անմիջականօրէն կապ ունի 18-րդ դարէն սկսեալ, արեւմտեան պետութիւններուն Հայաստանը ձեռք անցնելու համար տարած պառակտիչ և բաժանարար քաղաքականութեան հետ:

Մինչեւ 18-րդ դարու կէսերը, հակառակ Օսմանեան բարբարոսութիւններուն, Հայ Ազգը ընդհանրապէս կրցած էր պահել իր ազգային և կրօնական միութիւնը:

Հայ Ազգին ցեղային առաւելութիւնը եղող առաքինի և գոհարերող նկարագրին շնորհիւ, Հայերը կրցան դիմադրել Բիւզանդացիներուն, և մանաւանդ՝ Պարսիկներուն երկար դարեր տեւող դաւանափոխիչ ճնշումներուն: Ասոր ամենէն կարկառուն ապացոյցը՝ 451-թ.ին տեղի ունեցած « Վարդանանց » պատերազմն է:

449-թ.ին Արտաշատի մէջ կայացած ժողովին, հայ ղեկավարները կը մերժեն Պարսիկներուն դաւանափոխ ըլլալու առաջարկները: Եւ Ջօր.Վարդան Մամիկոնեանի առաջնորդութեամբ, պարսիկներուն դէմ ապստամբելու որոշում կ՛առնեն:

Այս պայքարի որոշումին կը հակառակի Հայաստանի մարզպան Վասակ Սիւնին, այն պատճառաբանութեամբ, թէ առանց Բիւզանդական օգնութեան, հայկական տկար ուժերը չեն կրնար յաղթել պարսկական մեծ բանակին:

Բայց ազատատենչ հայ ղեկավարները, չեն ընդունիր Վասակ Սիւնիին պարսիկներուն հպատակելու առաջարկը:

Եւ 451-թ.ին, Աւարայրի դաշտին վրայ, կը պատերազմին Պարսիկներուն դէմ:

Այս պատերազմին, Վարդան Մամիկոնեանի առաջնորդութեամբ կռուող 1036 մարտիկներ կը նահատակուին՝ «Վասն հաւատոյ և վասն հայրենեաց»:

Աւարայրի պատերազմին ընթացքին, Վասակ Սիւնի դաւաճանաբար կը միանայ Պարսիկներուն և կը կռուի հայկական ուժերուն դէմ:

Պարտուող հայկական ուժերը կը նահանջեն, բայց պայքարը կը շարունակեն լեռներուն մէջ, մեծ թիւով կորուստներ պատճառելով Պարսիկներուն:

Ի վերջոյ, Պարսիկներու արքան՝Յազկերտ Բ. տեսնելով հայոց պայքարելու վճռականութիւնը, ստիպուած կ՛ըլլայ ետ կանչելու իր զօրքերը: Եւ կը հրաժարի հայերը կրօնափոխ ընելու իր որոշումէն, և

զիրենք ազատ կը ձգէ իրենց դաւանութեան մէջ: Եւ կը ճանչնայ Հայաստանի ինքնավարութիւնը:

Վասակ Սիւնին ալ, որ Վարդանանց պատերազմին Պարսիկներուն միացած էր, Յազկերտ Բ.վերջ կու տայ անոր մարզպանի պաշտօնին:

Միջոց մը ետք Վասակ Սիւնի կը ձեռբակալուի և կը սպաննուի պարսկական բանտին մէջ: Այս ձեւով, դաւաճանը իր արժանի պատիժը գտած կ'ըլլայ:

Վարդանանցի ճակատամարտին 1036 հերոս-նահատակներուն զոհողութեան շնորհիւ, Հայ Ազգը կրցաւ պահել իր հաւատքը և իր հայրենիքը:

Եւ «Վարդանանց»ը Հայ Ազգին բարոյական ուղեցոյցը եղաւ:

Վարդանանցի նահատակները, հայ ազգին համար, Ազատութեան և զոհողութեան խորհրդանիշը եղան: Վասակ Սիւնին ալ՝դաւաճանութեան խորհրդանիշը: Եւ մինչեւ այսօր, «Վասակ» անունը հայկական բառարաններուն մէջ կը նշանակէ՝ «ՁԱՐ», «ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՒԻ», եւ «ԴԱԻԱՃԱՆ»:

* * *

Հայաստանեայց Եկեղեցին, միասնաբար սրբացուց Վարդանանցի 1036 նահատակները:

Եւ Վարդանանցի պատերազմին Թուականը, հայկական կրօնական ամենէն կարեւոր « Տօն »երէն մէկը ըլլալով, նուիրագործուեցաւ ու հռչակուեցաւ:

Հայ ժողովուրդը 1550 տարիներէ ի վեր, ամէն տարի հայկական վերածնունդի օրը եղող Վարդանանցի տօնը կը յիշատակէ, Քրիստոնէական տօներէն շատ տարբեր խորք ունեցող Ազգային ջերմեռանդութեամբ:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ 11-րդրդ դարուն, Թուրանական ցեղերուն կողմէ հայկական պետականութեան քանդումէն յետոյ, Օսմանեան սորկութեան ենթարկուող հայ ժողովուրդին մինչեւ 19-րդրդ միաձոյլ մնալուն պատճառը, մեծ մասամբ Վարդանանցի զոհողութեան գաղափարականին ստեղծած «Միասնութեան» ոգին է:

Բայց այս միասնութեան « ոգի »ին մէջ, առաջին ճաթրտուքը ստեղծեց՝ Մխիթար Սեբաստացիին հիմնած Կաթոլիկ այլադաւան շարժումը:

Անհերքելի իրականութիւն մըն է, թէ Մխիթար Սեբաստացին մեծ ծառայութիւն մատուցած է հայ մշակոյթի զարգացման:

Բայց նոյնքան անհերքելի իրողութիւն մըն է՝ անոր կատարած պառակտիչ դերը՝ «Վարդանանցի հայկական միասնութեան ոգի»ի ջլատման մէջ:

Արեւմտեան պետութիւնները անով ու իր նմաններով յաջողեցան բաժանել հայ ժողովուրդը: Յետոյ ծաւալեցաւ աւելի լայն չափով այլադաւանութեան «համաճարակը» հայութեան մէջ:

Անոր յաջորդեց, «բողոքական» հոսանքը, ու իր սկիզբին մանաւանդ, հայութիւնը իր արմատներէն բոլորովին հեռացնող օտար վարդապետութիւն մըն էր:

Հայ ժողովուրդը պառակտելու աշխատանքներուն մէջ, արեւմտեան պետութիւններուն մեծագոյն յաջողութիւնը՝ հայ երիտասարդ մտաւորականներուն մէջ, այսպէս կոչուած՝ «նոր ազատամիտ» գաղափարներուն տարածումը եղած է:

Եւ դժբախտաբար, այս մտաւորական երիտասարդներուն «կը պարտինք», հայութեան մէջ քանդիչ մեծագոյն դերը կատարող՝ « Պոլսոյ Ազգային Սահմանադրութիւնը»:

Այս սահմանադրութիւնն էր, որ «Հայութիւնը» հեռացուց Արեւմտեան Հայաստանի իր արմատներէն և կեդրոնացուց Պոլսոյ մէջ, Օսմանեան Սուլթաններուն հովանիին ներքեւ:

Բայց արեւմտեան պետութիւնները, մեր համոզումով, հայութեան մահացու հարուածը տուին՝ զանազան կուսակցութիւններու և միութիւններու ստեղծումով, որոնցմէ մէկ քանին հայկականութեան ծառայելու դիմակին տակ ընդհանրապէս գործակատարներն էին Արեւմտեան պետութիւններուն:

Այստեղ կը հրատարակենք փաստաթուղթ մը, որ շատ բացայայտօրէն կը հաստատէ մեր վարկածը՝

«Հայերը՝արեւմտեան պետութիւններուն նպատակներուն ծառայող և աժան գնուած գործակալներ են»:

Այս փաստաթուղթը առնուած է՝ Արթիւր Պէյլէրեանին 1983-ին Փարիզ հրատարակուած և հետեւեալ

վերտառութիւնը կրող գիրքէն։

«LES GRANDS PUISSANCES- L'EMPIRE OTTOMAN ET LES ARMENIENS
Note du Sous-Directeur d'Asie-Océanie[3]
No.4

Paris, le 4 décembre 1917

Je ne crois pas à la possibilité de créer un Kurdistan autonome. Le Kurdistan est une vaste région habitée par les Kurdes, les Arméniens, les Nestoriens, des Turcs, des Circassiens, des Géorgiens, etc. Mais je crois très possible, si on veut y mettre le prix, de gagner les tribus kurdes. C'est une question d'argent et de doigté. Peut-être le colonel Chardigny, qui est sur place, pourra-t-il trouver les intermédiaires capables de faire ces marchés.

Il faut prendre garde de ne pas apparaître comme favorisant trop les Kurdes, nous nous aliénerions Arméniens et Géorgiens qui passeraient aux bolchéviks. Or, nous pouvons avoir et garder avec nous les chrétiens à peu de frais tandis que les Kurdes coûteront très cher et nous quitteront dès qu'on leur offrira davantage.

(A.M.A.E. ; Guerre 1914-1918, Turquie, tome 894, ff. 37-37 v).

432 թիւ փաստաթուղթին մէջ ցաւով կը տեսնենք, թէ հայերը վճարուած են, որ « BOLCHEVIK » ներուն կողմը չանցնին։

Այս փաստաթուղթը իր, մէջ կը պարփակէ, հետեւեալ ահռելի իրականութիւնը. «1918-1920-ի հայկական պետութեան ղեկավարները՝ Արեւմտեան պետութիւններուն ծախուած ըլլալուն պատճառաւ, կիրարկեցին, մինչեւ վերջ, այն հակապոլշեւիկեան, անհասկնալի և տխմար քաղաքականութիւնը.որուն հետեւանքով հայ ազգը կորսնցուց իր հայրենիքին մեծ մասը՝ Արեւմտեան Հայաստանը ամբողջութեամբ»։

Երբ 1920-ին Թրքական զօրքերը, Քազըմ Քարապեկիրի հրամանատարութեամբ, կը յարձակին կրկին Հայաստանի վրայ, բնաջնջելու համար եղեռնէն փրկուած հայերու փեկորները, 1918-1920-ի կառավարութեան վերջին վարչապետը՝ Դրօն, մետասաներորդ բոպէին ու ստիպողաբար, կը հրաւիրէ Կարմիր Բանակը, որ ազատէ հայերը։

Մինչ այդ, Թրքական ուժերը յառաջացած էին մինչեւ Երեւանի մօտերը, և Հայաստանին մնացած էր միայն լեռնային շրջան մը, հազիւ 10,000քառ.քմ.տարածութեամբ։

Եւ Կարմիր բանակը նո՛ր կը մղէ Թրքական զօրքերը և կը վերագրաւէ մաս մը հայկական հողերէն։

Ալաօրուան շուրջ 30,000 քմ.նոց Հայաստանը, 1920-ին հայերուն օգնութեան հասած կարմիր բանակին կը պարտինք։

1918-1920 հայկական կառավարութեան հակապոլշեւիկ ղեկավարները, Հայաստանի խորհրդայնացումէն յետոյ, Զանգեզուր կը քաշուին։

Փետրուար 1921-ին անոնք, նժդեհի առաջնորդութեամբ, վերջին աղէտի մըն ալ կ'ենթարկեն Հայաստանը Փետրուար 1921-ի ապստամբութեամբ, և հազարաւոր հայերու սպանութեան պատճառ կ'ըլլան։

1921-ի Փետրուարեան ապստամբութեան ձախողութենէն յետոյ, այս « վճարուած » հակապոլշեւիկները, Հայաստանէն կը փախչին և նախ Պարսկաստան [Թաւրիզ] կ'ապաստանին և հոն կը շարունակեն իրենց հայրենավնաս աշխատանքները։

Եւ ամենէն ցաւալին՝ այս նախկին հայ պետական ղեկավարները, Թաւրիզի մէջ կը գործակցին Վրաստանի Մենշեւիկ կուսակցութեան ղեկավարներուն հետ։ Եւ կը կազմեն միութիւն մը՝ « Պրոմեթէի Ուխտ » անունով, որուն առաջնակարգ նպատակն էր՝ Կովկասի մէջ խորհրդային կառավարութիւնները խորտակել։

Այստեղ աւելորդ կը նկատենք աւելցնել, թէ այս հակասովետական «Պրոմեթէի Ուխտը» հովանաւորողները[այսինքն այս ղեկավարները ծախուած առնողները]անգլիացիներուն առաջնորդութեամբ գործող արեւմտեան պետութիւններ էին։

Եւ այս Հայերուն՝ Ազերիներուն և Վրացիներուն հետ կազմած հակա-սովետ «Պրոմեթէի Ուխտ»ը,

վաւերացուեցաւ 1926-ին՝ Հ.Յ.Դաշնակցութեան կողմէ:

* * *

Բոլոր հայրենասէր հայերը գիտեն, թէ 1920-էն յետոյ, այս «Պրոմեթէի Ուխտ»ին զեկավարները, Ծանօթ կուսակցութեան աթոռի հիւանդ շարքայիններր և այդ կուսակցութեան կոյր հետեւորդները և միամիտ համակիրները որքա՜ն աշխատեցան, ինչե՛ր ըրին, որ «Պրոմեթէի Ուխտ»ը յաջողի և Սովետական Հայաստանը կործանի:

Եւ վերջապէս 1991-ին, ներսի և դուրսի դաւաճաններուն շնորհիւ, «Պրոմեթէի Ուխտ»ին յաջողեցաւ Հայաստանի մէջ Սովետական կարգերը տապալել և Հայաստանը այսպէս ըսուած՝ «Ազատ և Ակախ» Պետութիւն հռչակուեցաւ:

Եւ այսօր Հայաստանի անկախութենէն յետոյ, գրեթէ տասը տարիներ անցան:

Եւ 70 տարիներ շարունակ »Անկախութիւն, Անկախութիւն» գոռացող այդ մեծ «Ազգասէրներ»ը, տեսնելով այս օրուան Հայաստանի քաոսային վիճակը շշմած և շուարած են:

Այս ինչի՞ կը նմանի, գիտէ՞ք: կը նմանի այն տխմարին, որ իր նստած ճիւղը կտրելէ ետք, վար կ'իյնայ և ոտքերը կը կոտրէ: Եւ կը զարմանայ թէ ինչո՞ւ վար ինկած է:

Վերջերս հայրենի շատ մեծապատիւ մտաւորական մը, ստպէս կ'արտայայտուէր. «Երկիր ենք կորցնում, հերի՛ք է: Պէտք է վերջապէս բռունցքը խրել սեղանին, յետոյ ուշ կը լինի»:

Ա՛յ տխմար մտաւորակա՛ն, դուն, այդ բռունցքդ, պիտի խրէիր դեռ 1988-ին, այդ թուականներէն սկսեալ երեւանի մէջ, «Ղարաբաղի և Ազատութեան համար» հարիւր հազարներով խելագար հայերուն կատարած ցոյցերուն դէմ:

Այս կարգի մտաւորականներուն ըսենք. Դուք, շփացած և շատախօս Հայաստանցի մտաւորականներ՝ դուք Սովետ. Հայաստանի շրջանին ձեր ապրած բարօր կեանքին արժէքը չգիտցաք: Ապերախտ մտաւորականներ, Հայաստանի դժոխային վիճակի մատնուելուն պատասխանատուներէն մէկն ալ դուք էք:

Դուք, [բացառութիւնները յարգելի են] ձեր ճղճիմ և «VODKA»էն խաթարուած ուղեղներով, քաջալերեցիք հայուն թշնամիներուն կազմակերպած «Ղարաբաղի» և «Ազատութեան» ցոյցերը և Ղարաբաղի դատը սխալ ուղղութեամբ տարիք:

Ռուբէն Սեւակի բառերն պէտ՝ «Փրցնել նետել պէտք է ձեզ պէս անպէտ մտաւորականներուն ուղեղները»:

Բայց դուք, Ռուբէն Սեւակին ով ըլլալն ալ չէք գիտեր:

Այո դուք, առանց գաղափար մ'ունենալու թէ ո՞վ էր նահատակ հերոս բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակը, Ցուրքերէն յետոյ, անգամ մըն ալ գինք խաչեցիք և գողցաք անոր անունը և անով ստեղծեցիք նոր Սեւակ մը, որ Ռուբէն Սեւակին բոլորովին հակապատկերն է՝ «տխեղծ» և «անգիտակից»:

* * *

Վերջերս, մեզի շատ ցաւ պատճառած գրութիւն մը- Փարիզեան հայկական թերթի մը մէջ լոյս տեսած խմբագրական մըն է, որուն մէջ այսպէս գրուած էր՝ «Սփիւռքի արմատախիլ բազմութիւնները, աւելի քան եօթանասուն տարի, անկախութիւն երազեցին իրենց հեռաւոր և խորթ- քանի որ ՀԱՅՐԱՀԱՅԻՆ-հայրենիքին համար...»

Մենք ալ պատասխանենք.- Սփիւռքի մէջ Սովետական Հայաստանը «ՀԱՅՐ» նկատողները՝ փոքրամասնութիւն մըն էին: «Պրոմեթէի Ուխտ»ին բաթրոններուն կողմէ վճարուած գործակալները այս փոքրամասնութեան ուղեղները կը լուային, ազգասիրական ու ազատութեան կեղծ լոզունքներով, որ գիրենք հանեն խորհ. Հայաստանի դէմ: Մինչդեռ հայրենասէր մեծամասնութեան համար, Սովետական Հայաստանը՝ հարազատ և բարքաւաճ հայրենիքն էր հայերուն:

«Պրոմեթէի Ուխտ»ին ջահակիրները, 70 տարուան աշխատանքներէ յետոյ, վերջապէս յաջողեցան, մեզի համար անփոխարինելի հայրենիքը՝ Սովետ.Հայաստանը խորտակել: Ո՛վ միամիտ ազգասէրներ, այսօր ինչո՞ւ կը զարմանաք, որ ազատ անկախ Հայաստանը՝ աղքատ, անտէր և անյոյս[դուք էք

խոստովանողը) երկրի մը վերածուած է։

Եւ ինչո՞ւ կը զարմանաք, որ Հայաստանի ժողովուրդին կէսէն աւելին այսօր լքած է իր հայրենիքը։

Եւ միջոց մը եւս, արեւմտեան Հայաստանին նման բոլորովին պարպուելով, հասուն պտուղի մը պէս, թուրքերուն ձեռքը կրնայ իյնալ։

Ա՛յս էր ուզածը «Պրոմեթէի Ուխտ»ին դեկավարներուն։

Հայուն թշնամիները յաջողեցան, երկար տարիներէ ի վեր իրենց պատրաստած ծրագիրը, ի վերջոյ գործադրել։

Միթէ իսկական հայրենասէր դաշնակցականները, այս ողբերգութեան ի տես, ինքնագիտակցութեան եկա՞ն, պիտի գա՞ն, և իրականութիւնները տեսնելու կարողութիւնը պիտի ունենա՞ն արդեօք։

Յուսանք և սպասենք։

ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԻ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐ ՓՐՕՖ. ՏՕՔԹ.ՆԻՋԱՄԻ ՍԻՒԼԷՅՄԱՆՈՎ ԿԸ ՊՆԴԷ ԹԷ՝ Հ.Հ. ՆԱԽԱԳԱՀԸ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾԱԳՈՒՄ ՉՈՒՆԻ»

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Մենք բացարձակապէս պիտի չուզէինք դոյզն կարեւորութիւն ընծայել Թրքական սա պնդումին, Հ.Հ.ի նախագահին Թրքական ծագում վերագրող, եթէ Պետութեան Գլխաւորը, 11-6-1998-ին, Երեւանի մէջ, Թրքական «Միլլիյէթ» Թերթի խմբագրապետին յայտարարած չըլլար, թէ՝ «Թուրքերուն հետ դաշնակից անգամ կրնանք ըլլալ»:

Մենք Թրքական ձարտուղ պիտի համարէինք Ռ.Քոչարեանին Թրքական ծագում վերագրող խօսքը [Թրքական Թերթէ կատարուած մէջբերումին ամփոփումը կարդալ յօդուածի վերջին], եթէ նախագահը 19-11-1999-ին, Պոլսոյ մէջ գումարուած վեհաժողովին, «Մենք չենք կրնար առաջնորդուիլ ցեղասպանութեան յիշողութիւններով, քանի որ պէտք է մտածենք մեր երկիրներու շահերուն մասին» ըսած չըլլար, և կամ 27 Հոկտեմբերի բարոյական պատասխանատուն Սերժ Սարգիսեանը իր անձնակազմին զեկավար և նաեւ Ապահովութեան խորհուրդին քարտուղար նշանակած չըլլար, 27-10-1999-ի ողբերգութենէն ետք, Ազգային հեռատեսիլը անձնական «փրոփականտի խողովակ»ի չվերածուէր ու վերջապէս՝ անձնական քարոզչութեան բաներէն վերածուած Ազգային հեռատեսիլը տեւական հայկական բանակին ու Պետութեան Ընդհանուր և Ջին. դատախազութեան դէմ անընդունելի յարձակումներ չկատարէր:

22-8-1998-ի «Նայիրի»ին մէջ, ընդվզելով Ռոպերթ Քոչարեանին «Թուրքերուն հետ դաշնակից անգամ կրնանք ըլլալ» ըսելուն դէմ, սապէս արտայայտուած էինք:

«Թուրքերուն ով ըլլալը չգիտցող նախագահ մը»:

Այդ օրերուն, մեր միտքէն չէր անցած, թէ Հայաստանի ներկայ նախագահին դէմ կրնային նման վերագրումներ կատարուիլ:

Բայց քանի մը օր առաջ (14 Մարտ 2000-ին) լսելով Հայկական Բանակին վնասելու բնոյթ ունեցող «նշանակումներու հրամանագիրները», որոնք զին.զեկավարութեան ներքին միասնութեան կրնան վնասել, այլեւս ստիպուած կ'ըլլանք մտածելու, թէ արդեօ՞ք Ազերի Թշնամին գոհ ըլլալու պատճառ չունի նզածներէն, կամ ճիշդ է ինչ որ կը վերագրուի:

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Շատ անգամ ըսած ենք, թէ երկար տարիներ ապրեցանք Թրքական լուծին տակ: Եւ այդ տեսակէտով կրնանք իրաւունք ունենալ ըսելու, որ Թուրքերը լաւ կը ճանչնանք:

Մեր պատանութեան տարիներուն ապրեցանք, Պոլսոյ շրջակայքը գտնուող նախկին բիւզանդական գիւղ մը եղող Մաքրի գիւղի մէջ (Ներկայիս, Թրքացուած անունով BAKIRKÖY- 3 միլիոն բնակչութիւնով):

Այդ տարիներուն (1930-1940) Մաքրի գիւղի մէջ, յոյները և հայերը մեծամասնութիւն էին, և Թուրքերը մատի վրայ կը համրուէին: Անոնց բնակած տեղերը, ընդհանրապէս քաղաքին շրջակայքը գտնուող Թաղերն էին: Եւ այդ տարիներուն, իբր պատանի մեզ շատ տպաւորած էր, Թուրքերուն հետեւեալ յատկանիշը:

Թուրք երիտասարդները, առանձ-առանձ, 30-40 հոգինոց խումբերով, կը խուժէին քրիստոնեայ Թաղերը, և իրենց վայրագութեամբ սարսափ կ'ազդէին մեր վրայ:

Անոնք, գայլերու վոհմակներու նման, միշտ միասին կու գային և հաւաքաբար կը յարձակէին մեր վրայ, և մէկ հոգիի դէմ տասը հոգիով կը կռուէին:

Այս՝ «ՄԻԱՄՆՈՒԹԵԱՆ» տուած ուժն էր, որ իրենց համարձակութիւն կու տար:

Թուրքերուն այդ միասնական կեցուածքն է՝ իրենց յաջողութեան գաղտնիքը:

Կենդանային բնազդով կը հպատակին իրենց ղեկավարին հրամանին, առանց առարկելու:

Թուրքը երէկ այսպէս էր: Այսօր ալ նոյնն է: Ամէն ազգ իր ցեղային նկարագիրը ունի:

Այստեղ՝ Թուրքերուն ցեղային յատկանիշը բացատրելու ջանացինք:

Գալով հայերուն, ի՞նչ է անոնց ցեղային յատկանիշը:

Հայերը Թուրքերուն բոլորովին հակապատկերն են [քիչ բացառութեամբ] - «ԻՆՔՆԱԳԼՈՒԽ» և «ԱՆՀՊԱՏԱԿ»: Եւ ամէնէն կարեւորը՝ ամէն հարցի մէջ կը հակաճառեն և ընդհանրապէս հրամանի ենթարկուիլ չեն ուզեր:

Թերեւս մեր այս «Թերութիւնները», երկար դարեր բիւզանդական և մանաւանդ Թրքական լուծին տակ ապրած ըլլալուս հետեւանքներն են:

Քանի որ այդ հանգրուաններուն, ամէն «հայ – անձ», իր գլխուն «ճարը» նայելու ստիպուած էր:

Այս տեսակէտով, ինչպէս որ նախապէս ալ ըսած էինք՝ «Մէկ հայ աշխարհ կ՛արժէ» «Երկու հայ՝ ոչինչ կ՛արժէ»:

* * *

Հայոց վերջին Սպարապետ-Նահատակ Վազգէն Սարգիսեանին մէջ, իրր իսկական առաջնորդ – ղեկավար, մեր գնահատած ամէնէն կարեւոր յատկանիշը, անոր միացնելու և ոգեւորելու կարողութիւնն էր:

Ան ուզեց հայուն նկարագրին ամէնէն տկար գիծը եղող, ինքնագլուխ և անհպատակ կեցուածքը փոխել և հայուն մէջ ստեղծել «ՄԻԱՄՆՈՒԹԵԱՆ» ոգին:

Վազգէն Սարգիսեան 1991-ի Ն.ներուն, Արցախի պատերազմի ամէնէն դժնդակ օրերուն, միայն բացառիկ ղեկավարներու յատուկ իր ոգեւորող ձիրքին շնորհիւ, կրցաւ «Մահապարտներ» ու բանակ մը ստեղծել:

Վազգէն Սարգիսեան սկզբնական շրջանին, Սովետական Հայաստանի բոլոր երիտասարդներուն նման իրազեկ չէր Հայոց պատմութեան, հայ կուսակցութիւններու և Սփիւռքի մասին: Չէր գիտեր, Թէ իսկութեան մէջ ո՞վ էր Դրօն և ո՞վ էր Նժդեհը: Եւ մանաւանդ չէր գիտեր, Թէ ո՞վ էր և ինչ ըրած էր Մոնթէ Մելքոնեանը: Բայց Վազգէն Սարգիսեան իսկական հայրենասէր մըն էր:

Եւ ան, քիչ ժամանակ ետք հասկցաւ, Թէ ո՞վ ծառայած է ամէնէն շատ իր հայրենիքին:

Ան գիտակցեցաւ, Թէ Կարէն Դեմիրճեանը ինչո՛ր ըրած է Հայաստանին և հայութեան համար:

Եւ Վազգէն Սարգիսեան, իրր իսկական հայրենասէր հայ, չմտածեց, որ Կ.Տեմիրճեանը համայնավար մըն էր:

Իրեն համար ամէնէն կարեւորը՝ Կ.Տեմիրճեան ծառայած է իր հայրենիքին:

Այս մտածումներով է, որ ստեղծուեցաւ «ՄԻԱՄՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔԸ»:

Վազգէն Սարգիսեան, Կարէն Տեմիրճեանին հետ միասին, կրցաւ սրտապնդել հայ ժողովուրդը:

Անոնք յոյս ներշնչեցին Հայաստանի ժողովուրդին՝ միասնաբար աշխատելու և միասնաբար յաղթահարելու համար դժուարութիւնները:

«ՄԻԱՄՆՈՒԹԵԱՆ ՈԳԻՆ» էր կենսականը հայուն համար, ո՛վ որ ալ եղած ըլլար այդ հայը՝ Համայնավար, Դաշնակցական, Հնչակեան կամ Ռամկավար, և ինչ պիտակ ալ կրած ըլլար այդ հայը՝ Հայաստանի, Արցախի կամ Սփիւռքի հայը:

Այս «Ոգի» ով է, որ ստեղծուեցաւ «Հայաստան-Սփիւռք» համաժողովը:

Եւ այս համաժողովին, Վազգէն Սարգիսեան յայտարարեց, Թէ «21-ՐԴ ԴԱՐԸ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԴԱՐԸ, ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԻԱՄՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴԻ ԴԱՐԸ»

* * *

Դահիճ Նայիբի Յունանեան, 27-10-1999-ին, Հայաստանի Ազգային Ժողովին մէջ սպաննեց Վազգէն Սարգիսեանը, Կարէն Տեմիրճեանը և վեց հայ ղեկավարներ:

Բայց ամենէն սարսափելին, այդ օր այս դաւաճանը, հայ ազգին մէջ սպաննեց նաեւ՝ հայութեան միասնութեան ոգին, և հայ ազգին վերածնունդի յոյսը:

Այս տեսակէտով, Նայիրի Յունանեանը պատմութեան պիտի անցնի՝ իբր հայութեան բոլոր ժամանակներուն ամենէն վայրագ դաւաճանը: Եւ իր սատանայական դիմագիծով, իբր ամենէն գարշելի հրէշը՝ պիտի անիծուի յաւիտեան:

* * *

27-10-1999-ի ողբերգութենէն յետոյ, նախագահութիւնը փոխանակ հայութեան մէջ ծանր հարուած կրող միասնութեան ոգին դարմանել աշխատելու, նոյն այդ ոգիին վնասող կարգադրութիւններ կ'ընէ:

Առաջին օրէն, բնածին տրամաբանութեամբ հայ ժողովուրդը համոզուած էր, որ այս ողբերգութեան առաջնակարգ բարոյական պատասխանատուները նախագահութեան մօտիկ խմբակներու մէջ կը գտնուին: Եւ 27-10-1999-էն մինչեւ ներկայի զարգացումները կ'ապացուցանեն, որ ժողովուրդին բնազդը զինք չի խաբեր:

Այդ խմբակները, 27-10-99-ի օրերէն սկսեալ, ազգային հեռատեսիլի ճամբով բանակին դէմ անիրաւ յարձակումներ սկսան կատարել:

Բացայայտ էր, որ այս յարձակումները, ողբերգութեան քննութիւնը խափանելու կը միտէին: Վախը ունէին կարծես, որ որոշ մեղսակցութիւններ մէջտեղ կ'ելլեն: Մասամբ ալ եղաւ: Թէեւ վերջին խօսքը դեռ չէ բսուած: Շատ բան կը մնայ մութին մէջ:

15-12-1999-ին ձերբակալուեցաւ նախագահութեան խորհրդականը՝ Ալեքսանտր Յարութիւնեանը, 27 Հոկտեմբերի ողբերգութիւնը դրդած ըլլալու մեղադրանքով:

Եթէ ուրիշ երկրի մը մէջ պատահէր այս ձերբակալութիւնը, նախագահը կը ստիպուէր հրաժարիլ: Բայց չեղաւ, ընդհակառակը՝ բանակին և մանաւանդ Վազգէն Սարգիսեանին ընկերներուն դէմ, հեռատեսիլի ճամբով սկսած յարձակումները աւելի սաստկացան և 5 Յունուար 2000-ին ձերբակալուեցաւ Ազգային հեռատեսիլի փոխ-տնօրէն՝ Յարութիւն Յարութիւնեանը, ողբերգութեան մէջ դեր ունեցած ըլլալու մեղադրանքով:

Անոնք, Հայաստանի ազգային հեռատեսիլի խողովակով, այս ձերբակալութեան դէմ շատ ազմուկ բարձրացուցին, «Գող՝ սիրտը դող»ի հոգեվիճակով:

Եւ դժբախտաբար, հակառակ մեղսակցութեան ծանրակշիռ բոլոր կասկածներուն, նախագահութեան ալ անուղղակի թիկունքով, «Ազգային հեռատեսիլը» շարունակեց անիրաւ կողմը գովաբանել և անոր ամբարտաւան բանբերն ըլլալ:

Մենք այս նիւթին վերաբերեալ, դեռ 16 Նոյեմբեր 1999-ին «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ, Ազգային հեռատեսիլի տնօրէն Տիգրան Նաղդալեանին կատարած վնասակար ելոյթներուն մասին արտայայտուած էինք:

1999-ի ամրան ամիսներուն շատ ուրախ էինք, որ Հայաստանի հեռատեսիլը դիտելու կարելիութիւնը կ'ունեննանք:

Բայց, 27-10-99-ի ողբերգութենէն յետոյ, երբ նոյն հեռատեսիլը, կողմնակցութիւն ցուցաբերելով, իշխանութեան մէկ բեւեռը գովաբանող խողովակի մը վերածուեցաւ, չկրցանք հանդուրժել այս ընթացքը և հրաժարեցանք դիտելէ այլեւս «Ազգային» որեւէ գիծէ գրեթէ զուրկ այս հեռատեսիլը:

Եւ Հայաստանի կառավարութիւնը, ամիսներ շարունակ հանդուժելէ ետք այս հեռատեսիլին հակաազգային ելոյթները, 3 Մարտ 2000-ին կատարուած յայտարարութեամբ մը պահանջեց նախագահին աշխատակազմի ղեկավար Սերժ Սարգիսեանին և Ազգային հեռատեսիլի տնօրէն Տիգրան Նաղդալեանին պաշտօնազրկումը: Անոնք ամբաստանուեցան Հոկտ.27-ի ողբերգութեան դատական քննութեան վրայ ազդել ուզելու մեղադրանքով:

Հայաստանի կառավարութեան Վարչապետ Արամ Սարգիսեանին, «Միասնութիւն» դաշինքին նախագահներուն և ընդհանուր Դատախազին և զինուորական Դատախազին ներկայացուցած այս արդար պահանջին դէմ, նախագահութիւնը տուաւ խիստ պատասխան և գայն մերժեց:

Մենք կը հաւատանք, թէ Հայաստանի Վարչապետին, Ազգային ժողովի մեծամասնութեան նախագահներուն, ընդհանուր Դատախազին և զինուորական Դատախազին դէմ ցուցաբերուած

մերժողական այս կեցուածքն ալ կ'ապացուցանէ, ու 27-Հոկտ.ի ողբերգութեան մասին եղած որոշ կասկածները անհիմն չէին:

Գաղտնիք չէ, որ ժամանակէ մը ասդին, նախագահական և խորհրդարանական նոր ընտրութիւններու մասին ձայներ կը բարձրանան Հայաստանի մէջ: Բայց մենք կը կարծենք որ Ռ.Քոչարեան, իր որդեգրած ներկայ դիրքորոշումով, պիտի աշխատի աթոռի վրայ մնալ մինչեւ Յունիս 2000-ն: անհաւանական չէ, որ այդ թուականին, Սահմանադրութեան իրեն տուած իրաւասութեամբ, նախագահը իրաւունք ունենայ երեսփոխաններուն ընտրուելէն տարի մը վերջ, Ազգային ժողովը . և նոր ընտրութիւններու թուական որոշելու: Նկատելով որ «Միասնութեան Դաշինքին» մեծամասնութիւն կազմած Հայաստանի Ա.Ժ.ի Ա.նիստը 10 Յունիս 1999-ին գումարուած էր, 10 Յունիս 2000-էն սկսեալ, ան իրաւունք պիտի ունենայ Ազգային ժողովը լուծելու:

Հայաստանի ներքաղաքական վիճակը մենք շատ մտահոգիչ կը գտնենք: Ներկայ որոշ գործընթացները կը միտին կազմալուծելու Վազգէն Սարգիսեանին և Կարէն Տեմիրճեանին ստեղծած «ՄԻԱՄՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔԸ»: Հայրենի իշխանութեան մէկ բեւեռին որոշ դիրքորոշումները, մենք կը հաւատանք, որ ազգավնաս են, շատ վտանգաւոր, ուստի և՝ ո՛չ հայաբարոյ:

«ԹԻՒՐՔԻՅԷ» ԹԵՐԹԻՆ ՄԷՋ ԱՆՀԵԹԵԹ ՊՆԴՈՒՄ ՄԸ

._ ՔՈՉԱՐԵԱՆ ԹՐՔԱԿԱՆ ԾԱԳՈՒՄ ՈՒՆԻ

Այսօրուան «Թիւրքիյէ» թերթին մէջ [նոյնը գրած էր նաեւ «Ազգամ» թերթը] Միւշֆիք Նատիր, արձագանգելով Ատրպէյճանի Ազատական Կուսակցութեան դեկավարի պնդումին, կ'ընէ անհեթեթ յայտարարութիւն մը, թէ Հայաստանի նախագահը՝ Ռ.Քոչարեան թրքական ծագում ունի:

Կուսակցապետ Փրոֆ.Տօքթ.Նիզամի Միւէյյման պնդեց, թէ Հայաստանի նախագահը ունի Ռամիզ անունով եղբայր մը և վստահեցուց, որ ինք երկու եղբայրները «քով քովի բերելու համար ամէն ջանք պիտի վատնեմ»:

«Մարմարա» - Պոլիս, 24-11-1999

Ա՛Լ ԿԸ ԲԱՒԴ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ԱՅՍՔԱՆ ՁԱՐԻՔԸ ՀԱՅ ԱԶԳԻՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

27-10-1999-էն ի վեր, հայուն հայրենիքին աստիճանաբար դէպի անդունդ դիմելուն առաջնակարգ պատասխանատուն կը կարծենք, որ պետական քաղաքականութիւնն է, զոր կը սեպենք անպատասխանատու և պառակտիչ:

Այլապէս, ինչպէ՞ս մեկնաբանենք, 27-Հոկտեմբերի աղէտէն ասդին, հայ ազգը, մանաւանդ հայրենի սահմաններէն ներս, հայութիւնը վատէն վատագոյնի տանող և բաժանողական կեցուածքները, որոնք համազօր են կրակի վրայ իւղ թափելուն, գրգռիչ ու բաժանարար:

Մեր կարծիքով հայ ազգին միասնութեան խորհրդանիշը եղող նախագահ մը, Բանակին ղեկավարները և միասնութեան Դաշինքին առաջնորդողները քով քովի բերելով զանոնք պիտի հանդարտեցնէր, պիտի համոզէր և խրախուսէր:

Եւ այս ձեւով բոլոր կասկածներուն և բաժանումներուն առաջքը պիտի առնուէր: Պիտի փարատէին նախագահութեան և իր շրջապատին շուրջ ստեղծուած կասկածները:

Բայց ի՞նչ տեղի ունեցաւ:

Առաջին օրէն, բանակին հրամանատարութեան կողմէ ներկայացուած պահանջքները, ողբերգութեան մէջ պատասխանատուութեան ակնյայտ բաժին ունեցածներուն հրաժարումը ուզող, մերժուեցան բիրտ պատասխանով մը:

Ինչո՞ւ, ի՞նչ էր պատճառը:

Եթէ անոնք ընդունուէին, մենք կը հաւատանք, որ բանակին և պետութեան միասնութիւնը անով վերստեղծուած պիտի ըլլար:

Եւ այս էր, Պետութեան մը վերին իշխանութեան առաջին պարտականութիւնը՝ «միացնել և ոչ թէ բաժանել»:

Բայց, մենք, հակառակը տեսանք.

Տասներհինգ օր տեւողութեամբ, ընդդիմութիւն ցոյց տրուեցաւ նոր կառավարութեան կազմուելուն: Երկար ու յամառ սակարկութիւններով ջանքեր եղան, որ ապագային կարելի ըլլար, անոնց միջոցաւ, հայկական պետութիւնը ուզուած ուղղութեամբ առաջնորդել:

Եւ ո՞ւր կ՛առաջնորդուի հայ ազգը ներկայ ընթացքով:

11-6-1998-ին Հ.Հ.ի նախագահին կողմէ Թրքական «Միլլիյէթ» թերթին խմբագրապետին տրուած յայտարարութեան ուղղութե՞ն.«Թուրքերուն հետ դաշնակից անգամ կրնանք ըլլալ»:

* * *

Մենք կը կասկածինք Թուրքն անգամ կրնայ մաղթել նման սերտակցութիւն:

Մեր գնահատութեամբ՝ ներ-պետական միասնութիւնը տկարացնելու համազօր որոշում էր, Սերժ Սարգիսեանը նախագահական անձնակազմին ղեկավար և նաեւ ապահովութեան խորհուրդին քարտուղար կարգելը:

Նոյնքան ցաւալի էր, որ 27-10-1999-էն սկսեալ, Հայկական Ազգային Հեռատեսիլէն, տխրահռչակ Վազգէն Մանուկեան, Պարոյր Հայրիկեան ու իրենց նմանները, «վերին իշխանութեան» կարգադրութեամբ, սկսան իրենց մաղձը թափել հայկական բանակին դէմ, ազատարարի և մարդկային իրաւունքներու ոտվիրայի հովեր տալով ինքզինքնուն:

Մենք, առաջին օրէն նկատեցինք, վերնախաւին հաշուոյն մանկլաւիկի դեր կատարող հեռատեսիլի

տնօրէն Տիգրան Նազդալեանին կատարած վնասաբեր դերը հեռատեսիլէն։

Ան՝ Ազգային հեռատեսիլը վերածեց, հայ ազգին դէմ սադրիչ գործարքներու կեդրոնի մը։

Երեւանի հեռատեսիլէն կատարուած պառակտիչ ելոյթները դիտելով մենք, հեռաւոր Ֆրանսայի մէջ, կ՚ընդվզէինք հայկական պետութիւնը տկարացնող ազգավնաս, անգա՛մ թրքավայել սա քարոզչութեան դէմ։

Չէինք ուզեր հաւատալ, որ հայկական պետական հեռատեսիլը կրնար այս աստիճան գրպարտիչ ու բաժանող դեր մը կատարել։

Եւ մանաւանդ, տեւապէս շարունակուող այս հիմքէ զուրկ վերագրումներուն դէմ, ոչ մէկ անձի, ոչ մէկ կազմակերպութեան պատախանատուի առիթ չէր տրուեր, մանաւանդ սկիզբները, որ հակազդեն ու պաշտպանեն իրականութի՛ւնը։

Հեռատեսիլէն կատարուած այս հայավնաս չարախօսութիւններուն նպատակը հասկնալը, շատ դժուար չէր։

Նախագահութեան խօսափողի վերածուած այս կայանի նպատակակէտը, Ազգային ժողովին մէջ մեծամասնութիւն կազմող «Միասնութեան Դաշինքը» նման գրպարտութիւններով տկարացնել և հաշուեյարդարի ենթարկել էր։

Չէ՞, որ դաւաճան դահիճ Ն.Յունանեան բսած էր, թէ՝ «կը ցաւիմ, ու Ազգային ժողովին պատգամաւորներուն «մեծամասնութիւն» չկարողացայ սպաննել»։

Նայիրի Յունանեանին կէս ձգած աշխատանքը, իր երբեմնի ընկերը եղող Տ.Ն.ը կը կատարէր, այսինքն՝ պառակտել «Միասնութեան Դաշինքը»։

* * *

Միջոց մը ետք մենք, իբր սրտցաւ ու նախանձախնդիր հայ, չկրցանք հանդուրժել «ազգային» կոչուած այս հեռատեսիլին... ապազգային կեցուածքը և այլեւս չդարձուցինք կոճակը Հայաստանի T.V.ին վրայ։

Եւ կը զարմանայինք, թէ Հայաստանի կառավարութիւնը ինչպէ՞ս կը հանդուրժէր և արգելք չէր ըլլար «Հայկական» բսուած այս հեռատեսիլին չարախօսութիւններուն։

Եւ վերջապէս, հինգ ամիսներ տեւող հանդուժողութենէ յետոյ, 3 Մարտ 2000-ին, միասնութեան դաշինքը Վարչապետին, ընդհանուր Դատախազին և զինուորական Դատախազին ալ համամտութեամբ զեկոյց մը հրատարակելով, նախ.Քոչարեանէն պահանջեցին Տիգրան Նազդալեանի և Սերժ Սարգիսեանին պաշտօնազրկուիլը։

Բայց, մեր համոզումով, անոնք շատ ուշ էին մնացած։ Կառավարութիւնը պէտք էր, առանց վարանելու, առաջին օրէն դէմ ելլեր հեռատեսիլին չարախօսութիւններուն։ Եւ սակայն, տարօրինակ չէ՞, որ Նախագահը, այս պահանջքը «անհնթեթ» որակելով, զայն մերժեց։

Բայց, անկեղծ ըլլանք ըսելու, որ մեզ շատ ալ չզարմացուց ազգային նախանձախնդրութեան պակաս մատնող այս վերաբերումը։

Եւ նախագահութիւնը, Միասնութեան Դաշինքին և Վարչապետին պահաջքը մերժելէ ետք, միասնութեան դաշինքին իբր հակահարուած՝ հրամանագիր մը ստորագրեց, որով Բանակին և Պաշտպանութեան նախարարութենէն ներս, մեծաթիւ պաշտօնի փոփոխութիւններ կատարեց։ Մեր գնահատութեամբ՝ այս քայլը կը վնասէր Բանակի միասնութեան պահպանումին և կը քողարկէր հրամանատարութեան անդամները իրար հակադրելու ծածուկ նպատակ մը։

* * *

Կատարուած նշանակումներուն մէջ ամենէն զարմանալին՝ Զօր. Մանուէլ Գրիգորեանին բանակի հրամանատարի պաշտօնէն հեռացուելով Պաշտպանութեան նախարարութեան տեղակալի պաշտօնին կարգուիլն է։

Մ/վ Մանուէլ Գրիգորեան։ Ան, Վազգէն Սարգիսեանին «մահապարտներու բանակ»ին մաս կազմած է, Արցախի մէջ հերոսաբար կռուած և մեծ ծառայութիւններուն համար ալ, «Զօրավար»ի տիտղոսին արժանացած։

Շատերուն ծանօթ է, որ Մանուէլ Գրիգորեան, 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան օրերուն, իր սիրելի ընկերոջ՝ Վազգէն Սարգիսեանին նահատակման պատասխանատու նկատած «դարարաղցիներ»ը և անոնց խմբակը «քշելու համար» իր բանակով Երեւան մտնել ուզած էր:

Բայց, քանի մը զեկավարներ, օրինապահութեան մէջ մնալու մտահոգութեամբ, յաջողած էին տարհամոզել զինք:

Մենք կը հաւատանք, որ այս շատ օրինապահ անձնաւորութիւնները եթէ արգելք չըլլային Մանուէլ Գրիգորեանին, Հայաստան իր ներկայի քաղաքական անհանդուժելի և վտանգաւոր վիճակին պիտի չմատնուէր:

Արդէն 1995-ին, նոյն ձեւով, Վազգէն Սարգիսեան, բանակը Երեւան իջեցնելով, Հայաստանը ազատած էր Ազգային Ժողովին վրայ յարձակող Վազգէն Մանուկեանին և անոր գրգռած խուժանին ձեռքէն:

27-Հոկտեմբեր 1999-ին, այս շատ օրինապահ անձնաւորութիւններուն արգելք ըլլալը Մանուէլ Գրիգորեանին, որ իր բանակով Երեւան մտնէ, կը կարծենք, թէ շատ սուղ սկսած է արժել Հայաստանին:

Նախագահութեան կողմէ Մանուէլ Գրիգորեանի Պաշտպանութեան նախարարութեան տեղակալ նշանակուիլը, մեր գնահատութեամբ, բարի դիտաւորութեան արդիւնք չէ:

Նախ և առաջ, Մանուէլ Գրիգորեանը իր հողին վրայ կռուած մարտիկ գինուոր մըն էր: Ինքը, արհեստով վարորդ եղած էր: Մշ շատ մեծ ուսում ունէր և ոչ ալ գինուորական վարժարան աւարտած: Այս տեսակէտով անոր Պաշտպանութեան նախարարութեան տեղակալի պէս գինուորական բարձրագոյն ուսում պահանջող պաշտօնի մը նշանակուիլը, կը տարուինք մտածելու, որ բանակէն ներս հակասութիւններ զարգացնելու միտող ծրագրի մը մէկ մասն է:

Կը տարուին հարցնելու.

1.- Ջինք հրամանատարի կոչումէն հեռացնելով Պաշտպանութեան նախարարութեան մէջ ներմուծելը, արդեօ՞ք «շատ համարձակ ու տաքարիւն» գինուորականը ապագային «պետական յեղաշրջում» մը փորձելու «վտանգէն» ետ կեցնելու համար էր:

2.- Եւ մանաւանդ՝ արդեօ՞ք, այս անպէտ նշանակումով, բանակի զեկավարութեան միջև նախանձի ու թշնամութեան սերմեր ներմուծուած չեն ըլլար:

Բայց մենք կը հաւատանք, որ Մանուէլ Գրիգորեանի պէս հայրենասէր և հերոս գինուոր մը՝ չի կրնար «խամաճիկի վերածուիլ»:

Այս տեսակէտով, Մանուէլ Գրիգորեանը, նոյնիսկ բանակէն հեռու՝ Պաշտպանութեան նախարարութեան մէջ ալ գտնուի, գլխու վրայ «Դամոկլեան Սուր» մը ըլլալէ պիտի չդադրի:

* * *

Հայաստանի ներկայ դժնդակ օրերէն բնական է, որ պիտի օգտուէին տխրահռչակ Պարոյր Հայրիկեանը և Վազգէն Մանուկեանը: Առաջինը՝ մանաւանդ : Ազգային հեռատեսիլէն անոնք, դեռ մինչեւ այսօր, ուժգնօրէն կը շարունակեն իրենց մահագոյժ քարոզները:

Պարոյր Հայրիկեան՝ միասնութեան Դաշինքին և Վարչապետին զեկոյցով մը Տիգրան Նադդալեանի և Սերժ Սարգիսեանի պաշտօնազրկումը պահանջելը, «հօսքի ազատութեան դէմ» հարուած նկատեց:

Պ.Հայրիկեանը Սովետական Հայաստանի շրջանին, իր հակասովետ և անջատողական արարքներուն համար բանտարկուած անձ է: Ինքն էր առենին ըսողը. «ՀՈԳ ՉԷ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ, ԹՄՐ ՄԷԿ ՀԱՏ ՀԱՅ ՄՆԱՅ, ԲԱՅՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԱՉԱՏ ԵՒ ԱՆԿԱԽ ՉԼԼԱՅ»:

Արեւմուտքի գործակալ մը եղող Պարոյր Հայրիկեանին կնոջը հրեայ ըլլալը եթէ յիշեցնենք, կը կարծենք, թէ շատ բան բացատրած կ'ըլլանք:

30 Մարտ 2000-ին Երեւանի մէջ, Վ.Մանուկեանին իր կուսակցութեան ժողովին ընթացքին կատարած յայտարարութիւնը շատ ցնցիչ է՝ «Այսօրուան իշխանութիւնը, քաղաքական կացութեան անել հանգամանգը գիտակցելով, ժամ առաջ որոշումներ առնելու է: Եթէ ոչ՝ժողովուրդը նախաձեռնութիւնը առնելով պէտք եղածը կ'ընէ»:

Ժողովուրդը ոտքի հանելու սպառնալիք ընող Վազգէն Մանուկեանը, նախկին Ղարաբաղի Կոմիտէ-ին անդամ, Լեւոն Պետրոսեանի շրջանին վարչապետ և յետոյ՝ 1995-ին նախագահական ընտրութիւններուն

Թեկնածու եղած նոյն անձնաւորութիւնն է:

Այս Վազգէնն էր, որ 1995-ի նախագահական ընտրութիւններուն արդիւնքները չընդունելով, ժողովուրդը բողոքի ցոյցի մղեց: Յուցարարները, խուժանի մը վերածուելով, Վ.Մ.ի առաջնորդութեամբ յարձակեցան Հայաստանի Ազգային ժողովին շէնքին վրայ, զայն գրաւեցին և վիրաւորեցին Ա.Ժ.ի նախագահը և ուրիշ պատասխանատուներ:

Բարեբախտաբար, այն ատենուան Պաշտպանութեան նախարար Վազգէն Սարգիսեան, Բանակը երեւան իջեցուց, և եղբայրասպան կռիւին և ապստամբութեան արգելք եղաւ:

27 Հոկտեմբեր 1999-ին, Ն.Յունանեանին Ա.Ժ.ի մէջ գործած՝ ողբերգութիւնը, 1995-ին Վ.Մանուկեանի Ազգային Ժողովը գրաւելու նախափորձէն օրինակ առնելով կատարուած է: Եւ այսօր, նոյն Վազգէն Մանուկեանը, աթոռի մարմաջէն տարուած, 1995-ին ըրածին նման, ժողովուրդը ոտքի հանելու պատգամ կու տայ:

* * *

1988-ի.էն սկսեալ Ղարաբաղի և Հայաստանի «ազատութեան» համար սկսուած շարժումը, կրկին ու կրկին պիտի ըսենք, որ թէ՛ ռազմավարական, թէ՛ մարտավարական տեսակէտէ սխալ առնուած քայլ էր:

Հայաստանին այսօր Ղարաբաղի հարցին մէջ մխրճուած ըլլալուն պատճառաւ է, որ Թուրքիան ինքզինք ձերբազատուած կը զգայ հայկական եղեռնի մէջ ունեցած պատասխանատուութենէն: Սխալ չհասկցուինք: Մենք Ղարաբաղի ազատագրութեան դէմ չենք:

Եւ նոյն Ղարաբաղի հարցին պատճառաւ ալ, Թուրքերուն կողմէ գրաւուած Արեւմտեան Հայաստանի հարցը գրեթէ բոլորովին մոռցուած է:

Եւ այսօր Թուրքիան, Սիոնիստ արեւմտեան պետութիւններուն թիկունքով, եւրոպական պետութիւն ըլլալ կ՛որոճայ:

Եւ իբր Միջերկրականի մէջ մեծագոյն և զօրաւորագոյն պետութիւն, Հայաստանի դէմ, այս օրերուս, նոր սպառնալիքներ սկսած է կատարել:

28 Մարտ 2000-ին, Թրքական «Ազգամ» Թերթին մէջ, Ճօշքուն Գրբճա հետեւեալ տողերով կը սպառնայ Հայաստանին.«Երեւանի դեկավարները պէտք է գիտնան որ Հայկական Սփիւռքին հակաթուրք ամէն մէկ քայլին փոխարէն, Հայաստան Թուրքիոյ կողմէ պիտի պատժուի»:

Ասիկա Թուրքերուն կողմէ կատարուած բոլորովին նորաձեւ սպառնալիք մըն է: Եւ այս սպառնալիքը, հրեաներուն Լիբանանի վրայ կատարած յարձակումներուն շունչով կատարուած է:

1992-ի.ներուն, Թուրքիոյ նախագահ Թուրկութ Էօզալ, Արցախի պատերազմին պատճառաւ, Հայաստանի դէմ հետեւեալ սպառնալիքը կատարած էր՝

«ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԴԱՍ ՄԸ ՏԱԼ ՊԷՏՔ Է: ԱՆՈՆՔ, 1915-Ի ԴԱՍԸ ՄՈՌՑԵՐ ԵՆ»

Բարեբախտաբար, այդ օրերուն, Ռուսիոյ պաշտպանութեան նախարարը, Թուրկութ Էօզալին սա պատասխանը տուած էր.

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎՐԱՅ ԿԱՏԱՐՈՒԵԼԻՔ ՈՐԵՒԷ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ, ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՊԱՏՃԱՌ ԿՐԼԼԱՅ»:

Այսօր Թուրքերը՝ Հայաստանի դէմ բոլորովին նոր սպառնական լեզու մը գործածել սկսած են:

Եւ Ամերիկեան զօրավարները Ազրբէճանի մէջ, խարխխներ կառուցանելու համար, աշխատանքներ կը կատարեն:

Հիմա, այս բոլոր սարսափագդու պարագաները, մանաւանդ այսօրուան Հայաստանի տնտեսական սնանկացած վիճակը ու նաեւ Հայաստանի քաղաքական վտանգաւոր կացութիւնը նկատի առնելով, իբր արտցաւ հայ մը, Հայաստանի դեկավարներուն աղերսանք կը ներկայացնեն ըսելով.

«Արեւմտեան պետութիւններուն սադրանքներուն և անոնց գործակալներուն պատճառաւ քառսի մատնուած Հայաստանը, իր այսօրուան վիճակէն ազատելու համար, առանց ժամանակ կորսնցնելու, միացէք Ռուսաստան-Պիէլոռուսիա միութեան:

Ռուսաստանի հետ միանալն է՝ հայ ազգին փրկութիւնը: Պատմութեան մէջ և տեւական, միայն Ռուս Ազգը օգնած է հայերուն:

Արեւմտեան պետութիւնները՝ պատմութեան մէջ, երէկ եւ այսօր, միշտ, հայ ազգին գերեզմանափորները եղած են: Ա՛լ կը բաւէ: Անկէ յետոյ, կրկին արեւմտեան պետութիւններուն զոհը մի՛ ըլլաք»:

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 122 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ԱՊՐԻԼ 2000

ՀԱՅԵՐԸ, 18-ՐԴ ԴԱՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ԻՆՁՈՂ ՄՈՌՅԱՆ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ՈԳԻ»Ն ...ԵԻ 100 ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ ԿԸ ՓԱՌԱԲԱՆԵՆ, ԵԻ ՄԻՆՉԵԻ ԱՅՍՕՐ ԱԼ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՓԱՌԱԲԱՆԵԼ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒԻ «ՎԱՍԱԿ»ՆԵՐԸ՝ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿԻ «ԳՈՅՆ»Ի ՄՏՆՈՂ ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՒԵՐԸ

ԶՕՆ՝ 24 ԱՊՐԻԼԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ԵՒ Ի ՄԱՍՆԱՒՈՐԻ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՈՐ ԳԻՏԱԿՑԱՊԱՐ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԵՑԱՒ ՄԵՐԺԵԼՈՎ ՀՐԱԺԱՐԻԼ ԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԻՆՔՆՈՒԻՇՆԷՆ ԵՒ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ՊԷՍ ՆԱԽՔՆՏՐԵՑ ՄԵՌՆԻԼ ՎԱՍՆ ՀԱՒԱՏՔԻ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Մինչեւ Վարդանանց պատերազմը՝ 451 թուականը, «Վասակ» անունը շատ ընդհանրացած հայկական անձնանուն մրն էր: Բայց Վարդանանց պատերազմին, Վասակը, Պարսիկներուն միանալով Հայ Ազգին դաւաճանած ըլլալուն պատճառաւ հայերը, այդ թուականէն յետոյ, նզովեցին «Վասակ» անունը և չգործածեցին իրր անուն: Եւ այն ատենուան հայերը, բացառիկ յատկատեսութեամբ «Վասակ» անունը վերածեցին՝ «Զար» «Հայրենադաւ» «Դաւաճան»ի փոխարժէք իմաստ ունեցող հոմանիշի մը:

Այս ձեւով բացայայտօրէն վիճոր տրուած էր Վասակին կեցուածքին, որ թշնամիին միանալով անոնց ծառայած էր: Այսինքն՝ դաւաճանած էր Հայ Ազգին:

Հայաստանեայց եկեղեցին, մինչև այսօր, Վարդանանցի պատերազմը, իրր Ազգային և Կրօնական Տօն կը յիշատակէ: Բայց մենք կը հաւատանք, որ Հայ եկեղեցիներուն մէջ կատարուած Վարդանանցի պատերազմին յիշատակութիւնները, Վարդանանց պատերազմին իսկական զոհողութեան և հայրենասիրութեան «ոգի»ն ներկայացնելէ շատ հեռու են, և վերածուած են հասարակ ձեւական արարողութիւններու:

Բայց ի՞նչ կ'ուզէիք որ ըլլային:

Նայե՛ցէք մեր այսօրուան հայ կրօնական առաջնորդներուն վարմունքին:

Նայե՛ցէք հայ անուն կրող զեկավարներուն իրր «հայ» անոնց կեցուածքին:

Այսօրուան հայ կրօնական առաջնորդներուն և հայու անուն կրող զեկավարներուն [բացառութիւնները յարգելի են] 451 թուականին Վարդանանց զոհաբերութեան պատերազմը մղած Հայ Ազգին շառաւիղները նգած ըլլալնուն հաւատալը իսկապէս անկարելի է: Եւ մենք համոզուած ենք, որ այսօրուան հայ զեկավարներուն մեծ մասը, Վարդանանց պատերազմէն յետոյ «վասակ» անունը դաւաճանի հոմանիշ հռչակած Հայ Ազգին հետ, բարոյական և հայրենասիրական նկարագրի տեսակէտով, որեւէ կապ չունին:

* * *

Մենք կը հաւատանք, որ Հայ Ազգին այսօրուան քաոսային վիճակին մատնուելուն առաջնակարգ պատճառներէն մէկը, «դաւաճան» և «հայրենասէր» բառերուն իմաստին՝ վերջին տարիներուն ընթացքին, Հայ Ազգին թշնամիներուն ազդեցութեան ենթարկուած հայ կազմակերպութիւններու կողմէ բոլորովին տարբեր ձեւով մեկնաբանուած ըլլալն է:

Բոլորին ծանօթ է, որ Սփիւռքի մէջ ինքզինք «ազգասէր» դաշնակցական կազմակերպութիւնը, Սովետական հայաստանը իր հիմնուած օրէն սկսեալ «Պոլշեւիկ» և «թշնամի» նկատեց և 70 տարիներ տեւողութեամբ պայքարեցաւ անոր դէմ:

Եւ այս կազմակերպութիւններուն շարքայիններուն համար, Ս.Հայաստանին համայնավար ղեկավարները՝ «դաւաճաններ էին, որոնք վնասած էին հայ դատին:

Բայց նոյն Սփիւռքին մէջ, ինքզինք «հայրենասէր» դաւանող հայ ժողովուրդին մեծամասնութեան համար ալ, Ս.Հայաստանը՝ Հայ Ազգին վերածնած հայրենիքն էր, և անոր ղեկավարները՝ իսկական հայրենասէրներ:

Ս.Հայաստանի դէմ ցուցարերուած մտայնութեան ամէնէն կարկառուն արտայայտութիւններէն մէկուն, մենք ականատես եղանք Լոզանի մէջ, մեզի հաճելի եղող եղելութեան մը առթիւ: 1983-ին էր:

Տեղւոյն պանդոկներէն մէկուն մէջ կատարուած ընդունելութեան ներկայ եղաւ նաեւ,այն ատենուան Կիլիկիոյ կաթողիկոսը՝ Գարեգին Բ.: Այդ օր, առաջին անգամ ըլլալով, ծանօթացանք Վեհ.ին, որ շատ հմուտ, պերճախօս և շնորհալի անձնաւորութիւն էր:

Ընդունելութեան վերջաւորութեան, Կաթողիկոսը խրատական արտայայտութիւն մը ունեցաւ: Իր բացառիկ պերճախօսութեամբ կատարած յորդորներէն ետք, մեզ համար անմոռանալի եղող հետեւեալ խօսքերը ըսաւ՝

«Մի մոռնա՛ք ձեր հոգեւոր հայրենիքը, եւ ձեր սրտերուն մէջ միշտ վառ պահեցէք հայրենիքին գաղափարը»:

* * *

Բայց, ի՞նչ էր իրականութեան մէջ, այս «հոգեւոր հայրենիքը», եթէ ոչ Հ.Յ.Դ.ին ուզած «Ազատ և անկախ Հայաստանը»:

Եւ այս պերճախօս մտաւորական, Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Գարեգին Բ.ին համար, Սովետ. Հայաստանը հայրենիք չէր, հայերուն հայրենիքը չէր: Այդ Հայաստանը «Պոլշեւիկներուն» հայրենիքն էր, թշնամիներուն հայրենիքը, դաւաճաններուն հայրենիքը:

Եւ Կաթողիկոս Գարեգին Բ., ծանօթ կողմին նման, պայքարեցաւ այդ Հայաստանին դէմ, մինչեւ վերջ, մինչեւ անոր կործանումը, հայուն վերջին յոյսը եղող բարգաւաճ Սովետ.Հայաստանին, որ ստեղծուի իրենց սրտին մէջ եղող «հոգեւոր» Հայաստանը՝ իբր թէ «Ազատ և անկախ հայաստանը»:

Եւ 21 Սեպտեմբեր 1991-ին ստեղծուեցաւ՝ Ազատ Անկախ Հայաստանը, որ քանի մը տարի վերջ վերածուեցաւ՝ ներկայի «Հոգեվարք Հայաստանին»:

Եւ ճամբան բացուեցաւ, այս անգամ իսկական «հոգեկան հայրենիք» մը ըլլալու՝ այսինքն ոչ-նիւթական, երեւակայական հայրենիքի մը ստեղծման առջեւ: Պարզ խօսքով թշուառացած, կործանումի դիմող հայրենիք մը դառնալու ճամբուն մէջ մտաւ:

Բայց ինչպէ՞ս կարելի է բացատրել կիլիկիոյ Կաթողիկոս Գարեգին Բ.ի նման հմուտ և իմաստուն անձնաւորութեան մը, այս աստիճան հայկական իրականութիւններուն դէմ դիրքորոշումը և իր հայրենավնաս կեցուածքը: Մեզի համար միակ բացատրութիւնը հետեւեալն է՝

Սփիւռքի մէջ, այս կարգի բարձր կարողութեան տէր հայ առաջնորդներ, ղեկավարներ, ժամանակի ընթացքին, արեւմտեան պետութիւններուն զանազան կազմակերպութիւններուն կողմէ կը հրապուրուին և անոնց ծիրին մէջ կը մտնեն:

Հայ Ազգին թշնամի այս արեւմտեան կազմակերպութիւններուն տուած նիւթական և հոգեկան առաւելութիւնները՝ անոնց աչքերը կը շլացնեն և կը խաթարեն:

Եւ այս ձեւով անոնք՝ արեւմտեան կազմակերպութիւններուն սպասարկող տեսակ մը աղանդաւորներու կը վերածուին :

Մտաբերեցէք Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Գարեգին Բ.ին վերջին տարիներու վարքագիծը:

Կաթողիկէ Լեւոն Տէր Պետրոսեանին թիկունքով 1995-ին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրուելէն յետոյ ան, այս անգամ ալ Հայաստանի մէջ շարունակեց համայնավարութեան դէմ պայքարը:

Եւ ամենէն ցաւալին՝ Գարեգին Ա., իբր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, Վատիկանի Բոլոնացի Պապին

սպրանքներով, 1500 տարիներէ ի վեր անկախ կարգավիճակով գոյատեւող Հայաստանեայց Եկեղեցին, Հռոմի մէջ իր ստորագրուած համաձայնագիրով, կամայ-ակամայ, Վատիկանի հովանաւորութեան կ'ենթարկէր:

Եւ այսօր, «Վասականման»ին գրեթէ համազօր արարքներու մէջ գտնուած Ա.Հ. Գարեգին Ա.Կաթողիկոսը Հայոց կողմէ կը փառաբանուի:

Մ'ւր է հայ ժողովուրդին նախահայրերը եղած «Վարդանանց» հայերուն «Վասակ»ը հայրենուրաց հռչակող յստակատեսութիւնը :

* * *

1999-ի ամարուան ամիսներուն Երեւանի մէջ կայացող Հայաստան-Սփիւռք համաժողովին, Վարչապետ Վազգէն Սարգիսեան հայ ժողովուրդին նոր շունչ մը, նոր յոյս մը տալ ուզեց՝ «մոռնալ անցեալը, և ապագային նայիլ, ստեղծելու համար բարգաւաճ Հայաստան մը»: «Քով-քովի» բերել բոլոր հայերը՝ Հայաստանն և Սփիւռքը, բոլոր հայկական ուժերը, ինչ գաղափարի ալ ծառայած ըլլան անոնք»: Ասոր համար ալ մոռնալ պէտք էր Հայ որոշ կազմակերպութիւններուն կողմէ, հայրենիքին դէմ, հայութեան դէմ կատարուած վնասները, ի շահ ապագայ բարգաւաճ Հայաստանին

Իրապէս ալ սքանչելի գաղափար մըն էր Վազգէն Սարգիսեանին պատրաստած ծրագիրը, և միակ ճամբան՝ Հայ Ազգին փրկութեան:

Եւ հայ ժողովուրդը, կարծես պատրաստ էր մոռնալու ամէն բան, ի շահ հայրենիքին:

1999-ին ամրան ամիսներուն, Երեւանի մարզա-համերգային պալատին մէջ կատարուած Հայաստան –Սփիւռք համաժողովին, եղբայրութեան այս նոր հոգեվիճակը ստեղծուեցաւ:

Եւ Վազգէն Սարգիսեանին բսածին պէս՝ «21-րդ դարը՝ հայութեան դարը պիտի ըլլայ, հայութեան վերածնունդի դարը» կարգախօսը ողջունեցաւ:

Եւ այդ նոյն օրերուն, Հայաստանի կառավարութիւնը՝ ամենէն իմաստուն և ամենէն օգտակար որոշումը առնելու կը պատրաստուէր: Վարչապետ Սարգիսեանը, Կարէն Տեմիրճեանին հետ միախորհուրդ, պիտի ստորագրէր Ռուսիա- Պիելոռուսիա միութեան անդամակցելու համաձայնութիւնը:

Բայց Հայ Ազգին դարաւոր թշնամիները՝ սիոնիստ արեւմտեան պետութիւնները քնացած չէին: Անոնք կը պատրաստուէին խափանելու և խորտակելու Հայ Ազգին ապագան երաշխաւորող այս բարեբաստիկ աշխատանքները:

Հայուն թշնամիները նախ սկսան, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին ընտրութենէն ամիսներ առաջ, իրենց խամաճիկներուն միջոցաւ խանգարել ընտրական մթնոլորտը:

Նախ՝ իրենց անցեալով շատերուն ծանօթ երկու կրօնականներ առաջին քայլը նետեցին և շատ անպատշաճ ձեւով Հայաստանի կառավարութիւնը ամբաստանեցին «ընտրութեան կը միջամտէ» ըսելով: Յետոյ, 6 կրօնականներ, նոյն ամբաստանութեամբ, Հայաստանի և Սփիւռքի մէջ գեկոյց մը հրատարակեցին:

Անոնց միացան, Արեւմտեան պետութիւններուն մանկլաւիկները եղող Պարոյր Հայրիկեան և Վազգէն Մանուկեան, և կաթողիկոսական ընտրութեան յետաձգումը պահանջեցին: Եւ այս պզտոր ձայներուն մասնակցեցաւ Հ.Յ.Դ.ն և առաջիններուն պէս կաթողիկոսական ընտրութիւններուն յետաձգումը պահանջեց: Եւ ամենէն ողբերգականը՝ 27 Հոկտեմբեր 1999-ին, Արեւմտեան պետութիւնները, իրենց հայ գործակալ – դահիճներուն միջոցաւ, յաջողեցան հայկական պետականութեան մահու համազօր հարուած մը տալ:

Եւ այսօր, 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութենէն 6 ամիսներ վերջ, դուք ձեզի հարց տուէք,

1999-ի Հայաստան – Սփիւռք համաժողովին արթնցուցած յոյսերէն, եղբայրութեան ոգիէն, հայկական վերածնունդի ծրագիրներէն այսօր ի՞նչ մնացած է:

Այս բոլոր բարի յոյսերը, ապագայի լուսաւոր ծրագիրները և եղբայրութեան «ոգին» 27 Հոկտեմբեր 1999-ին, Վազգէն Սարգիսեանի և Կարէն Տեմիրճեանին հետ միասին «նահատակուեցան»:

* * *

Այսօր այլեւս կրնան ուրախանալ, «մութ» հոգիները, որոնք Վազգէն Սարգիսեանի կառավարութեան միջամտութենէն կը գանգատէին:

Այսօր Հայաստանի մէջ, դժբախտաբար ո՛չ Վազգէն Սարգիսեան կայ, ո՛չ ալ իսկական միաձոյլ ու հեղինակաւոր կառավարութիւն:

Յիշեցնենք, որ ծանօթ վեց կրօնականներուն մաս կը կազմէին նաեւ Թորգոմ Մանուկեան – Երուսաղէմի Պատրիարք, Խաժակ Պարսամեան, Ամերիկայի Արեւելեան Թեմի Առաջնորդ, Պարգեւ Մարտիրոսեան- Արցախի Առաջնորդ:

Այս կրօնականները, որոնք իրենց հրատարակած զեկոյցով փոթորիկ էին ստեղծած, անոնք ալ կրնան ուրախանալ՝ իրենց զեկոյցին թիրախը եղած հայկական կառավարութեան 27 Հոկտեմբեր 1999-ին հայ դահիճներու կողմէ սպաննուիլը տեսնելով:

Նոյնպէս կրնան հրճուիլ՝ գաճաճ հոգիներ՝ Պարոյր Հայրիկեան և Վազգէն Մանուկեան, որովհետեւ ապագայ դատաղրութիւններուն համար Հայաստանը բոլորովին բաց է այսօր, դատարկուած՝ «մարմինով» և «հոգի»ով:

Բայց մենք կը կարծենք, որ ամենէն աւելի գոհը կրնայ Հ.Յ.Դ.ն եղած ըլլալ:

Այս կազմակերպութեան դեկավարներուն անցեալ տասնամեակներուն տրուած պարտականութիւնը, իրենց Արեւմուտքի «տէր»երուն կողմէ, Մ.Հայաստանը քանդել էր:

1.- Մինչև 1915, դաշնակցականներուն Իթթիհատականներուն հետ ունեցած գործակցութիւնը (իրենք են խոստովանողը), կամայ- ակամայ մեծագոյն օգուտը մատուցեց սիոնիստներուն, Հայ Ազգը բնաջնջելու ծրագիրներուն յաջողութեան մէջ:

2.- Անոնք, 1918-1920-ի կառավարութեան օրերուն, իրենց սխալ քաղաքականութեամբ ամէն բան բրին, որ Հայաստանի «անկախ» պետութիւնը կազմալուծուի:

3.- 1920-էն մինչեւ 1991, անոնց Խ.Հայաստանի դէմ կատարած վնասը միայն Թուրքն ու իր տէրերը կ'ուրախացնէր:

4.- 27 Հոկտեմբեր 1999-ին կատարուած ողբերգութենէն ետք մանաւանդ, բոլոր դատաղիրներն ու իրենց մեղսակիցները, այլևս իրենց պարտականութիւնը կատարած ըլլալու գոհունակութեամբ, գերեզմանոցի վերածուող Հայաստանին վրայ «Աստ Հանգչի Հայաստան»վերտառութեամբ խաչ մը կրնան գետնել:

ՀԵՌՈՒ ՄԵՆԷ ԱԽՏԱԳԻՆ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐ...
...ԴՈՒՔ ՅԵՂԻՆ ՈՒՂԵՂՆ ԷՔ: ԲԱՅՑ ԵՐԲ ԱՅԴ ՈՒՂԵՂԸ ՈՒՐԻՇ ԿԵՐՊ ՉԻ ԿՐՆԱՐ ԽՈՐՀԻԼ ՔԱՆ ՅՈՒՍԱՅԱՏԵՑՆԵԼՈՎ ՄԵՐ ԿԵՆՍՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ, ՄԵՆՔ ՊԻՏԻ ՓՐՑՆԵՆՔ ՈՒ ՆԵՏԵՆՔ ԱՅԴ ՈՒՂԵՂԸ:
ԼՈՋԱՆ 1911 – ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ
ՁՕՆ՝ 24 ԱՊՐԻԼ 1915-Ի ԱՆՄԱՀ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Բայց Ռուբէն Սեւակ չկրցաւ փրցնել այդ ախտագին մտաւորականներուն ուղեղները:

Որովհետեւ Թուրքերը տեսան հայկական վերածնունդին իրենց համար ներկայացուցած վտանգը:

Եւ Թուրքերը աւելի շուտ շարժեցան: Եւ Սրոնիստ Իթթիհատականները 24 Ապրիլ 1915-ին փրցուցին Ռուբէն Սեւակի գլուխը և «նահատակեցին» Հայ Ազգային Վերածնունդի յոյսերը: Եւ Հայ Ազգին ճակատագիրը մնաց, մեծ մասամբ այդ ախտագին մտաւորականներուն ձեռքը:

Մինչեւ 24 Ապրիլ 1915 և անկէ մինչեւ մեր օրերը, Ռուբէն Սեւակին մատնանշած այս նեխած ուղեղներով մտաւորականներուն՝ հայ ազգին որյա՞ն չարիք պատճառած ըլլալը հաշկնալու համար, մեծ հմտութիւն ունենալու պէտք չկայ:

Իր սրտին մէջ քիչ մը հայկական «չիզ» ունեցող մէկը գիտէ, թէ ուրկէ ո՞ւր հասած է այսօր հայութիւնը:

* * *

Եղեռնէն յետոյ, Արեւմտեան Հայաստանի խլեակներով կազմուած հայկական Սփիւռքը, դժբախտաբար բաւական մեծ չափով ենթարկուեցաւ Դաշնակ կուսակցութեան գաղափարականին մաս կազմող այս ախտագին մտաւորականներուն ազդեցութեան:

Մեզի համար, այս ախտագին մտաւորականներուն մէջ, իրր ազդեցիկ «գրիչ», առաջնակարգ տեղը կը գրաւէ Յակոբ Օշական:

Վերլուծելու և քննադատելու տաղանդ ունեցող, բայց մեծամոլութեան և ինքնահաւանութեան ախտով վարակուած այս քննադատը՝ Սփիւռքի և նաև Հայաստանի մտաւորականներուն վրայ շատ քանդիչ և վարակիչ ազդեցութիւն գործած է:

Եւ մինչեւ այսօր, մանաւանդ Հայաստանի մտաւորականները, որոնք Սովետական շրջանին, արտասահմանի մտածողութեան մասին իսկական գաղափար մը չունէին, «հեռուին Սուրբը գօրաւոր է» կարգախօսին մտայնութեամբ, Յակոբ Օշականի վերլուծելու և քննադատելու կարողութեան ազդեցութեան ենթարկուելով, անոր գրածներուն իբր «Աւետարան» հաւատացին և մինչեւ հիմա ալ կը շարունակեն հաւատալ: Բայց, իրականութեան մէջ, ո՞վ էր Յակոբ Օշական:

« NARCISSIME »ի հիւանդութենէ վարակուած այս մտաւորականը՝ ինքզինքը այնքան մեծ կը տեսնէր, որ կ՛ուզէր Սուրբ Մերոպ Մաշտոցի քովը, Օշականի մէջ, իր դամբարանը ունենալ:

Նայեցէք իր գրութիւններուն: Հայ ժողովուրդին ենթարկուած մեծ ազէտին մասին քանի՞ տող պիտի գտնէք:

24 Ապրիլ 1915-ը, հայ մտաւորականութեան նահատակման խորհրդանիշն է:

Բայց ինչո՞ւ Յակոբ Օշականը իր վերլուծելու կարողութիւնը չէ գործածած որ մտաւորական նահատակներուն իսկական և ամբողջական ողբերգութեան պատմութիւնը գրէ:

Ռուբէն Սեւակ այս ախտագին մտաւորականներուն մասին, սապէս ըսած է, «Որբուկի պէս անտէր ցեղ մը հուժկու, ու լուսեղ ու սիրտրուխ բարբառի մըն է ծարաւ, իսկ մեր գրագէտները հանելուկային, առեղծուածային խաւարակուռ բաներ կ'ըսեն իրեն, ու մեր քերթողները գրիչնին հայ արեան մէջ թաթխելէ վերջ՝ չինարէն տաղեր կը գրեն որպէսզի մարդ չհասկնայ...:

Եւ Յակոբ Օշական, իր «Վաւերական գրող»ի լոզունքով, շատ մը գրողներ հետացուց հայութեան ազգային ցաւերով և նպատակներով գրաղելէ: Եւ գիրենք դարձուց դէպի իրենց ներքին աշխարհը, և հետացուց իրականութիւններէ, և մանաւանդ՝ հետացուց հայկականութենէ:

Նայեցէք Յ.Օշականին ձեւով մը «հոգեզաւակ»ը եղող բանաստեղծ Նիկողոս Սարաֆեանի գրութիւններուն [1902-1972]: Այս բանաստեղծը իսկական ներկայացուցիչն է «ԱՐՈՒԵՍՏԸ ԱՐՈՒԵՍՏԻՆ ՀԱՄԱՐ» Յ.Օշականեան մտայնութեան:

Միջոց մը մեծ համբաւ շահած [չենք գիտեր ինչո՞ւ] Նիկողոս Սարաֆեանին գրութիւնները, այսօր ո՞վ կարդալու համբերութիւնը ունի, որ վերլուծումն է իրականութենէ հեռու՝ երեւակայական աշխարհի մը:

Թերեւս զանոնք «մեծատաղանդ» Գրիգոր Պըլտեանը կը կարդայ, որ Նիկողոս Սարաֆեանին մտերիմը և հետեւողը եղած էր:

Յակոբ Օշականին և իր հետեւորդներուն գրականութեան ըմբռնումին քանդիչ ազդեցութիւններուն պատճառաւ, հայկականութեան և հայկական պահանջատիրութեան կրած վնասները, մեր համոզումով, անհամար և անդարմանելի են:

Հայ ազգը այս «եսասէր» մտաւորականներուն պատճառաւ 1920-էն մինչեւ այսօր, 80 տարիներու տեւողութեամբ, շատ բան կորսնցուց և ասկէ ետք ալ պիտի շարունակէ կորսնցնել:

Հայրենի մտաւորականութիւնը, Համայնավար վարչաձեւի շրջանին, Սփիւռքի մասին, Սփիւռքի մտայնութեան և կեանքին մասին իսկական գաղափար մը չունէին: Եւ մանաւանդ՝ ճշգրիտ տեղեկութիւն չունէին հայկական պատմութեան մասին, 1915-ի եղեռնին շուրջ: Եւ 1991-ին՝ այդ վարչաձեւի քանդուելէ ետք, շատ մը տկար հոգիներ, թերեւս ալ նիւթական դժուարութիւններու պատճառաւ, վարակուեցան Դաշնակցական գաղափարականէն առանց գիտնալու, թէ իրականութեան մէջ ի՞նչ է այս կուսակցութիւնը և ի՞նչ է այս կուսակցութիւնը և ինչ ըրած է հայութեան համար:

Հ.Յ.Դ.ի գաղափարականին յարած այս մտաւորականներէն մեզի համար ամենէն կարեւոր անձնաւորութիւններէն մէկը՝ Երեւանի համալսարանի Հայ Գրականութեան ամպիոնի վարիչ Հրանդ Թամրազեանն է: Մենք իր գրութիւններուն կը հետեւինք Սփիւռքի դաշնակցական մամուլին մէջ: Ան, հարիւրին հարիւր համեմատութեամբ Յ.Օշականի դպրոցին հաւատարիմ իբր աշակերտ, «Օշականեան ոգի»ով կը բնութագրէ հին և նոր հայ գրողները:

Բայց վերջերս [9-12-1999ին], Հրանդ Թամրազեանի Փարիզի Հ.Յ.Դ.ի բաները «Կամք» օրաթերթին մէջ հրատարակուած յօդուածաշարքը, իսկական «գլուխ գործոց» մըն է:

Անդրանիկ Ծառուկեանին վերաբերող այս գրութեանմէջ, Երեւանի համալսարանի գրականութեան ամպիոնի վարիչը նայեցէք, թէ ինչ գրած է.

«ՄԵՆ ԵՂԵՌՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐԻ ՍԻՄԱՆԹՈՅԻ, Ռ.ՍԵՒԱԿԻ, ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ, ՄԵՆԱՐԵՆՑԻ ՎԱՍՏԱԿԸ...:

1908-ին Պոլսոյ մէջ, Թոքախտէն մահացած Միսաք Մենարենցը ինչպ՞ս կարելի է եղեռնի նահատակներուն մէջ դասել:

Եթէ այս սխալը ընողը սկսնակ գրականագէտ մը ըլլար, թերեւս կրնայինք ըսել, թէ՝ նորեկ է: Բայց Երեւանի համալսարանին Գրականութեան ամբիոնի վաստակաւոր վարիչ Հ.Թամրազեանին համար՝ իր գործած սխալը աններելի ամօթ է:

Ա՛լ, կրնա՞ք երեւակայել, թէ այս գրականագէտին հասցուցած հազարաւոր համալսարանականները, հայկական պատմութեան այս ամենէն կարեւոր շրջանին՝ 1915-ի եղեռնին մասին, ո՛ր աստիճան ճշգրիտ գաղափար մը կազմած են:

* * *

Շատ անգամ ըսած ենք, թէ Սփիւռքը և մանաւանդ հայրենի մտաւորականութիւնը, 24 Ապրիլ 1915-ի եղեռնին մասին, հարազատ ու ամբողջական գաղափար մը չունին:

24 Ապրիլ 1915-ը Պոլսոյ մէջ, հայ մտաւորականութեան թուրքերուն կողմէ ձեռբակալման թուականն

է: Բայց 24 Ապրիլ 1915-էն յետոյ, այս ձերբակալուած մտաւորականները ի՞նչ եղած են, ինչպէ՞ս նահատակուած են:

Սփիւռքի մէջ շատ շատեր և մանաւանդ Հայաստանի հայերը, շատ բան չեն գիտեր այս մասին: Այն աստիճան՝ որ «Սովետական Գրականութիւն» ամսագրի խմբագրապետ Ռուբէն Զարեանի պէս մտաւորական մ՚անգամ, այդ տարիներուն, 24 Ապրիլ 1915-ի մասին լրիւ գաղափար մը չէ ունեցած:

Եւ այդ օրերուն, Աւետիք Իսահակեանը, իր գրոյցներէն մեկուն մէջ, իրենց կը պատմէ Ռուբէն Սեւակի ողբերգական պատմութիւնը: Եւ Ռուբէն Զարեան, այդ ամբողջ գիշերը, այս պատմութեան ազդեցութեան տակ կը մնայ:

Եւ հետեւեալ օրը, Ռուբէն Զարեան, Գրականութեան Պատմութեան մեծագոյն սխալներէն մէկը կը գործէ.իրեն ներկայացող երիտասարդ բանաստեղծ Պարոյր Ղազարեանին «Սեւակ» անունը տալով:

Ռուբէն Զարեան իր այս մասին մեզի գրած նամակին մէջ, հետեւեալ բացատրութիւնը կու տայ. «...և մտածեցի, թէ լաւ կը լինի, եթէ Պարոյրին կոչեմ Սեւակ, որպէսզի ողբերգականօրէն կեանքից հեռացած մի Սեւակին շարունակի մի ուրիշ Սեւակ»:

Բոլորս ալ գիտենք, թէ Ռուբէն Զարեանին բարի նպատակով կատարած այս ահաւոր սխալը, ո՛ր աստիճան շփոթութիւններու տեղի տուած է և որ աստիճան... անմոռանալի Ռուբէն Սեւակը մոռացութեան ենթարկած է:

Եւ մենք, մեր կեանքին նպատակը ըրինք, այս ահաւոր սխալին հետեւանքով, անիրաւօրէն ստուերի մէջ մնացած Ռուբէն Սեւակին իսկական ու ամբողջական կերպարը մէջտեղ հանել, որ հայ ժողովուրդը ճանչնայ իր հերոս նահատակ բանաստեղծը:

* * *

21 Ապրիլ 2000-ին, Ուրբաթ օր, ժամը 15-ին, Երեւանի գրողների Միութեան դահլիճին մէջ յիշատակուեցաւ Ռուբէն Սեւակի ծննդեան 115 ամեակը:

Այս Յուշահանդէսը կազմակերպուած էր Երեւանի Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոցի տնօրէնուհի՝ Սեւակեան շունչով համակուած Տիկին Ճուլիեթթա Ղազարեանի և իր գործակիցներուն ու Հ.Հ.Գրողներու Միութեան Վարչութեան կողմէ:

Հանդիսութիւնը կը հովանաւորէր Երեւանի Քաղաքապետութիւնը, ի ներկայութեամբ փոխ-Քաղաքապետ Կամօ Արէեանի և քաղաքապետութեան Կրթութեան Վարչութեան Պետ՝ Տիկին Միլվա Խրիմեանի, որոնց կատարած ելոյթները կ՚ապացուցանէին, թէ Ռուբէն Սեւակի յիշատակը վառ է հայ ժողովուրդին մէջ:

Գրողներու Միութեան Վարչութիւնը ջանք չէր խնայած, որ յուշահանդէսը յաջողութեամբ պսակուի:

Հանդիսութեան բացառիկ կարեւոր երեւոյթը, հոն ներկայութիւնն էր Ռուբէն Սեւակի դստեր՝ 86-ամեայ Շամիրամ Սեւակի, որ ժամանած էր Ֆրանսայէն, իր հօր յուշահանդէսին ներկայ գտնուելու համար:

Եւ վերջապէս՝ մեզի համար այս հանդիսութեան ամենէն տպաւորիչ մասը, հոգեւոր-մտաւորական ժիրայր Նալբիրին կատարած ելոյթն էր, որ Ռուբէն Սեւակին իսկական կերպարը, իսկական առաջնորդի, հերոս նահատակի կերպարը ծանօթացուց հանդիսականներուն բացառիկ պերճախօսութեամբ:

* * *

Տարիներ առաջ՝ 1970-ական թուականներուն Պէյրութի մէջ, մեր հօրաքոյր՝ Ռուբէն Սեւակի քրոջը՝ Հայկանոյշ Զէյթլեան-Զիլինկիրեանին յուշերը արձանագրեցինք ձայներիզի վրայ: Մեր հօրաքոյրը պատմեց մեզի ինչ որ կը յիշէր իր եղբօր՝ Ռուբէն Սեւակէն:

Երկու ժամ տեւող այս ձայներիզները, թէ՛ Ռուբէն Սեւակի կեանքին և թէ՛ հայ պատմութեան համար շատ կարեւոր կը նկատենք:

Մեր հօրաքոյրը, շատ մը եղելութիւններու շարքին, պատմեց նաև Ռուբէն Սեւակին Բրքանալու գծով ազատիլ առաջարկող ընկերներուն տուած մերժողական պատասխանին մասին: Անձնազոհ մտաւորականին կտրուկ հակադարձութիւնը եղած է՝

«Անունիս պէս պիտի չսեւցնեմ իմ հոգիս Բրքանալով»:

Մեր հօրաքրոջ այս նախադասութեան աղբիւրը՝ քանի տարիներ շարունակ փնտռեցինք, բայց չկրցանք գտնել։

Վերջապէս 1990-ի Ն.ներուն, հրաշքի պէս բան մը պատահեցաւ։

Պատմագէտ Վահագն Տատրեան, նիւ Եորքէն մեզի ուղարկեց, 1920-ին Պոլսոյ մէջ հրատարակուած «Հայ Բուժակ» պարբերաթերթին պատճենահանուած երկու էջ, որոնց մէջ Ռուբէն Սեւակի Զանղըրը-ի աքսորավայրի բախտակից ընկերներէն բժիշկ Վահան Ալթունեան (Զանղըրը-էն հրաշքով փրկուելէ յետոյ) գրի առած յուշերը հրատարակուած էին։

Եւ մենք, մեծ ուրախութեանմբ, բժիշկ Վահան Ալթունեանի յուշագրութեան մէջ կարդացինք, մեր հօրաքրոջ վկայութիւնը Ռուբէն Սեւակի Զանղըրը-ի մէջ ըսած հերոսական խօսքերուն.«ԱՆՈՒՆԻՄ ՊԷՍ ՊԻՏԻ ՉՍԵԻՅՆԵՄ ԻՄ ՀՈԳԻՍ ԹՐՔԱՆԱԼՈՎ»։

Բժիշկին Զանղըրը-ի աքսորավայրին վերաբերեալ այս յուշերը, պատմական բացառիկ կարեւորութիւն ունին, Թէ՛ 24 Ապրիլ 1915-ի եղեռնի պատմութեան և Թէ՛ մանաւանդ, Ռուբէն Սեւակի գերմարդկային կեցուածքը կրկին ապացուցանելու տեսակէտով։ Այս վկայութիւնը կրկին կը հաստատէ Ռուբէն Սեւակի միւս բախտակից ընկերներուն վկայութիւնները Թէ՛ Ռուբէն Սեւակ, իր անունը, իր ազգութիւնը և իր կրօնը չփոխելու համար, մերժած էր Թուրքերուն ներկայացուցած մահէն փրկուելու առաջարկը։

Եւ ճիշդ Վարդանանցի հերոս նահատակներուն նման նախընտրած էր նահատակուիլ՝ վասն կրօնի և վասն հայրենիքի։

Բժիշկ Վ.Ալթունեանի այս վկայութիւնը կու գայ կրկին հաստատելու, Թէ Հայ Եկեղեցին շատ անարդար գտնուած է Ռուբէն Սեւակին հանդէպ, անոր մինչեւ այսօր «Սրբութեան» աստիճան տուած չըլլալուն համար։

Մենք անհուն հոգեկան գոհունակութիւնը ունինք, «Նայիրի»ի մէջ հրապարակելով, ութսուն տարիներ անյայտ մնացած բժիշկ Վահան Ալթունեանին Զանղըրը-ի իր աքսորական կեանքին դաժան ու ցնցիչ յուշերը։

Այստեղ կ'ուզենք, մեր խորին շնորհալութիւն ը յայտնել նաև, այս վաւերագրերը մեզի ուղարկած պատմագէտ Վահագն Տատրեանին։

ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ Ռ.ՍԵՒԱԿԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԷՆ

«Փօսթայի օր»-այսպէս էինք կոչել շաբթուան այն երկու օրերը, ուր մենք՝ Զանղըրը-ի աքսորականներս, տարբեր տրամադրութիւններով արթնցած, արշալոյսին իսկ նամակատուն կը վազէինք, Պոլսէն եկած նամակները վայրկեան մը առաջ լափելու համար։ կ'արժէր տեսնել այդ վայրկեանը, ամենքս ալ նոյն թղթատարով երկտող մը, յուսադրիչ բառ մը պարունակող գրութիւն մը ունենալ կը յուսայինք, բառեր որոնք կրնային անգութ գրաքննիչին աչքէն վրիպած ըլլալ։ Խիստ մեծ կ'ըլլար մեր յուսախաբութիւնը, երբ ցրուիչին ձեռքին մէջ հազիւ 10 նամակ կը տեսնէինք։ Նամակները ստանալէ վերջ, գունդագունդ կ'երթայինք Հաճի Պապային գետեզերեայ և ծառախիտ սրճարանը՝ աքսորեալներու փօսթի օրուան մեծ ժամադրավայրը, եկած նամակներու վերլուծումներէն յուսադրուելու համար։

Փօսթայի օր մըն էր.բստ սովորութեան գերեզմը հաւաքուած էինք։ Ոմանք Թերթ կը կարդային, ուրիշներ նարտով զբաղած էին, իսկ մենք, Վարուժանին շուրջը հաւաքուած, Թուրք բանաստեղծութեան մասին իր քննադատութիւններուն կ'ունկնդրէինք. յանկարծ աքսորականներու մէջ ուրախութեան ճիչ մը փրթաւ «Սեւա՛կը, Սեւա՛կը» կը պոռային։ Ընդ առաջ վազեցինք, դէմքերը կը ճառագայթէին, ինքն ալ գուարթ էր։ Շատ տարօրինակ բան էր մեր ուրախութիւնը, որովհետեւ յուրջ պատճառ մը չունէինք հրճուելու։ Բայց ներքին բնազդ մը մեզ գուարթ ըլլալու կը մղէր, Թերեւս Սեւակէն բարի լուրեր առնելու մեծ յոյսն էր իրապէս այդ պատճառը։

Հարցումներու տեղատարափը ատոր ապացոյցն էր։ Ու Սեւակ կը սկսի մանրամասնօրէն պատմել իր ձերբակալման ուշանալուն պատճառը, մատնութեամբ միայն ձեռք անցուիլը, Միւտիւրիյէ-ի մէջ քաշածները, գինուորական հագուստներուն բզքտուելու պարագան եւայլն։ Ամենէն տխուր դէպքերն իսկ անփութօրէն և գուարթութեամբ կը նկարագրէր.ասիկա Զիլինկիրեանին բնատուր յատկութիւնն էր։ Իր համոզումը այն էր, որ մինչեւ պատերազմի վերջաւորութիւնը մեզ համար Պոլիս դառնալ անկարելի էր,

բայց կեանքերնիս վտանգի տակ չէր կրնար ըլլալ, քանի որ գործին մէջ Գերմանները կային։

Սեւակի շէնշող և ընկերական ազնիւ բնաւորութիւնը պատճառ եղած էր, որ մենք ալ շրթոյալքուէինք, որով իր իսկ թելադրութեամբ գետեզերեայ պարտէզներու մէջ փոքր պտոյտներ կը կազմակերպէինք. հոն հեքիաթներու մրցումը կը սկսէր և բնականաբար առաջնութիւնը ինքը կը խլէր միշտ։ Գալով Զանդրըրցի թուրքերուն.քիչ առ քիչ սկսած էին Սեւակը աստուածացնել, այնքան շատցած էին հրաշքները, իր բժշկական բարձր կարողութիւնները ի սպաս դրած, անդուլ անդադար կ՛աշխատէր. դրամը կարեւորութիւն չունէր.«Պէտք է այս մարդիկը երախտապարտ.Յողունք որպէսզի չկարենան մեզի չարիք հասցնել» կ՛ըսէր.Թերեւս իրաւունք ունէր։

Պոլիս վերադարձողներու կծիկը քակուիլ սկսած էր, և ատիկա բարեբար նշան մըն էր թէ՝ մեր կեանքերուն պիտի խնայուէին.առաջին խումբին բաժանումը մեր յոյսերը ցնդեցուցած էր, այդ բաժանումը ամենէն յուզիչը և յուսալատեցուցիչը եղաւ. յիսուն երկու ընկերները դէպի Տիարպէքիր և Տէր Զօր ղրկուելու համար մեզմէ կը բաժնէին և այս բնականաբար լաւ նշան մը չէր, մնացեալներս սկսած էինք ահաբեկիլ։ Զանազան մեկնութիւններ կու տայինք Տէր Զօր ղրկուողներու մասին, որոնք պարզ ենթադրութիւններ էին, քանի որ հրամանը ուղղակի կեդրոնէն կու գար։ Այդ միջոցներուն Սեւակ սկսած էր տխուր և մտածկոտ ըլլալ, իր զգայուն հոգին ճնշող գաղտնիք մը կորզած էր. իր շէնշող բնաւորութիւնը մելամաղձոտ բրած էր զինքը, գաղտնապահ էր, որով չէինք կրնար հոգիին թափանցել։

1915 Օգոստոսի կիսուն էր, 25 հոգինոց ցանկ մը եկած էր, չորսերնիս Պոլիս պիտի վերադառնայինք, իսկ մնացեալները Տիարպէքիր պիտի երթային։ Յաջորդ առաւօտ խմբովին մեկնիլ ստիպուած էինք, ուստի սկսանք պատրաստուիլ։ Նոյն գիշերը Զիլինկիրեան գիս տեսնելու եկած էր, կ՛ուզէր գաղտնի տեսակցութիւն մը ունենայ.հետաքրքրութեամբ կ՛ընդունիմ առաջարկը. ուստի դուրս կ՛ելլենք բացօդեայ տեղ մը երթալու համար։ «Լաւ մտիկ ըրէ Վահան,- կ՛ըսէ ինձ թրթռուն ձայնով մը,- ես մահուան դատապարտուած եմ, ասով հանդերձ կեանքս քու ճարպիկութենէդ կախում ունի, աշխատէ՛ որպէսզի ժամ առաջ ազատուիմ...»։ Կը սարսռամ, և կակազելով, հազիւ «Ի՞նչ կ՛ըսես, Տօքթորս» միայն կրնամ ըսել։ «Այո՛,- կը շարունակէ Սեւակ,- կա՛մ պէտք է որ գրական անուանս պէս հոգիս ալ սեւցնեմ և կամ մեռնիմ։ Ուխտած եմ,- կը կրկնէ,- մեռնիլ, բայց երբեք հոգիս չսեւցնել»։ «Բան մը չեմ հասկնար»- կ՛ը մրմնջեմապշահար։ «Այո՛, Վահանս.- կը շարունակէ նա,- բան առ բան միտքդ պահէ որպէսզի լաւ հասկցնես։ Հոս, Իթթիհատական Զէյթ Բէյի Արապաճը Պաշը ըսուած արարածին աղջիկը անյոյս վիճակի մէջ հիւանդ էր, խնամելու համր գիս կանչեցին, լաւ առիթ մըն էր, այդ կարգի գազան մը ձեռք ձգելու, ուստի ամէն ճիգ ու ջանք ի գործ դրի աղջիկը ստոյգ մահուընէ մը փրկելու։յաջողութիւնս կատարեալ եղաւ. աղջիկը բուժուած էր։ Ժամանակ մը վերջ այդ մարդակերպ անասունը գիս տուն հրաւիրեց, սենեակին մէջ առանձին էինք, սկսաւ շնորհակալ ըլլալ, և խօսքը շարունակեց՝ «Աղջկանս կեանքը ինձ շնորհած ըլլալուդ յաւիտեան երախտապարտ եմ, ուստի կը փափաքիմ որ, ես ալ փոխարինեմ, ահա առիթը ներկայացած է։ Պոլսոյ կեդրոնը մահուանդ վճիռը արձակած է և գործադրութիւնը հոս հրամայուած է։ Բայց դուն անհոգ եղիր. քանի որ դուն աղջիկս ազատեցիր, ես քեզ պիտի ազատեմ, միայն մէկ պայմանաւ, այսինքն պէտք է անմիջապէս իսլամանաս, և աղջիկս կնութեան առնես։ Արդէն մեղք չէ՞, որ քեզի պէս գեղեցիկ և ֆիտան մէկը կեԱՎՈՒՒՐ մնայ»։ «Բայց պէյ,-ըսի,-ես արդէն ամուսնացած եմ, կինս գերմանուհի է, Ֆօն Տէր Կոլց փաշայի թիկնապահներէն սպայի մը քոյրն է, երկու զաւկի ալ հայր եմ, այդ ի՞նչպէս կարելի է»։ «Էհ, լաւ,- պատասխանեց անայլայլօրէն.- շատ մեղք պիտի ըլլայ երիտասարդութենդ, որովհետեւ վտահ եղիր եթէ նոյնիսկ յաջողիս Պոլիս երթալու հրաման առնել, քաղաքէդ դուրս ելլելուդ անպայման պիտի սպաննուիս, ուրեմն 15 օր միջոց կու տամ, լաւ խորհէ»։ Ալ պատասխանել անօգուտ էր.«Շատ լաւ» ըսի ու մեկնեցայ»։ Խորհուրդ տուի որ առժամապէս համակերպի.ինձմէ այդ տեսակ խորհուրդ մը չէր սպասեր։ Քանի մը օր առաջ, Տիրան Քլիչկեանին ալ խորհուրդ հարցուցեր էր, ան ալ կեանքը ազատելու նպատակաւ իսլամանալու միջոցը միայն ցոյց տուած էր։ Սակայն ես, ըմբռնելով ձախող դերիս ծանրութիւնը՝ «Իրաւունք ունիս տօքթէւս,-ըսի,-քու զգացումիդ գործը չէ այդ, փակենք այդ խնդիրը և գանք մեր ընկերքին, ըսէ տեսնեմ, ես ի՞նչ պիտի կարենամ քեզի օգտակար ըլլալ»։ Սեւակը յանդարտած էր։ «Տդայութիւն պէտք չէ,-ըսաւ,- Պոլիս երթալուդ առաջին գործդ պիտի ըլլայ Փերա ելլել Կոմիտաս վարդապետը առնելով մեզի երթալ, հոն տիկնոջս պատմել ամէն բան, նա գիտէ, թէ ուր պիտի

դիմէ, ինծի ապահով կերպով ուրիշ տեղ մը փոխադրելու ճար գտնելու, հոգ չէ թէ բանտարկուած և շղթայուած ըլլամ, բաւ է ու սա ճնշիչ մթնոլորտէն ազատիմ»: Իր խնդիրքը առանց յապաղելու կէտ առ կէտ գործադրելու խոստումով կը համբուրուինք և կը բաժնուինք:

Երկու օրուան ճամբորդութենէ վերջ կը հասնինք Ենկիւրիւ, ուր փոխանակ կայարան առաջնորդուելու, կը բանտարկուինք: Օրեր կ՚անցնին տակաւին Ենկիւրիւ ենք. յոռի նախազգացումներ գիս կը պաշարեն. Սեւակի դէմքը աչքիս առջեւէն չի հեռանար, կարծես «խոստմնազանց» ըսել կ՚ուզէ.բանտի կեանքը կը սկսի տակաւ անտանելի դառնան. ոճրագործ բանտարկեալները, որոնք Թուրքեր են, անպատկառօրէն կը պատմեն թէ ի՞նչպէս սպաննած են այն հարիւրաւոր Հայերը, որոնք այս բանտէն ճամբայ հանուած էին, և կ՚առաջարկէին մեր դրամները իրենց տալ, որպէսզի առանց չարչարուելու մէկ հարուածով սպաննեն...: Վերջապէս Օգոստոս 30-ի այն չարաշուք օրը, կէս գիշերին, մեր ձեռքերը կապուած ճամբայ հանուեցանք դէպի անծանօթ ուղղութեամբ, մեզի կը հետեւէին ոստիկան զինուորներ եւ մեր սպաննութեան յատուկ զէնքեր կրող արհաւրալից կառքեր, մօտաւորապէս 750 հոգի էին. 18 ժամուան ճամբորդութենէ մը վերջ հասանք Գարա-Կէտիկ ըսուած գիւղը, ուր Սեւակի ապանման տխուր գոյժին տեղեկացայ:

Ջանդրըրէն Օգոստոս 26-ին Ենկիւրիւ՝ մեզ հետ Գարա-Կէտիկ գտնուող սափրիչն էր որ մանրամասն կը պատմէր Սեւակի, Վարուժանի և իր երեք ընկերներուն սպանման պարագաները:

Չէթէ Րէխին իր երախտագիտութիւնը յայտնած էր խժդժօրէն սպաննել տալով Սեւակն ու ընկերները:

Ահա այսպէս Սեւակ զոհուելով, իր ուխտը կը կատարէր չսեւցնելու համար իր հոգին...:

[«Հայ Բուժակ»-1920] Բժ.ՎԱՀԱՆ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ

ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՍՈՐՎԱԾ ԱՀԱԻՈՐ ԴԱՍԸ՝ «ԳԼՈՒԽՆԵՐ ԿՏՐԵԼ» ԲԱՅՑ, ՈՉ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԳԼՈՒԽՆԵՐԸ, ԱՅԼ՝ ՀԱՅ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ԳԼՈՒԽՆԵՐԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Սիփուքահայեր՝

Արդեօ՞ք ձեր ուշադրութիւնը գրաւեց հետեւեալ շատ կարեւոր երեւոյթը՝ 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութենէն յետոյ, ամիսներէ ի վեր, նոյնիսկ մինչեւ այսօր, արեւմտեան մամուլին և հեռատեսիլին մէջ, «Հայաստան-Երկրին» մասին որեւէ լուր կամ եղելութիւն չհրատարակուիլը:

Կարծէք, թէ «Արեւմուտք»ին համար, այլեւս «Հայաստան» բառած երկիր մը գոյութիւն չունի:

Բայց, ինչո՞ւ կը զարմանանք: Աշխարհն ինչո՞ւ հետաքրքրուի երկրով մը, որ ոչ թէ ժողովրդավարական «Պետութիւն», այլ «Մաֆիա-պետութիւն» կը նկատուի:

Աշխարհն ինչո՞ւ հետաքրքրուի երկրով մը՝ ուր տէրութեան մը «սիրտը», մեծագոյն «գանձը» եղող Ազգային Ժողովին նախագահը, երկրին Վարչապետը և երկրին առաջնակարգ դեկավարները, քանի մը վայրկեանի մէջ, սպաննուեցան:

Աշխարհն ինչո՞ւ հետաքրքրուի երկրով մը՝ ուր 27 Հոկտ.1999-ի եղեռնագործութենէն վեց ամիսներու ետք, ըսել է՝ ողբերգութեան վրայէն վեց ամիսներ անցնելէն յետոյ, դեռ մինչեւ այսօր, պատասխանատուները գիտակցաբար մէջտեղ չեն հանուած:

Աշխարհն ինչո՞ւ հետաքրքրուի երկրով մը՝ երբ 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութենէն յետոյ, երկրին նախագահը պետական պատասխանատուութենէն զուրկ «Պոս»ի մը պէս կը շարժի, այն կազմակերպութեան նման, որ իր հակառակորդները հաշուեյարդարի կ'ենթարկէ:

Մեր գրութիւններուն հետեւողները, թերեւս նկատած են, որ 27 Հոկտեմբեր 1999-ի աղէտէն քանի մը օր յետոյ, 2 Նոյեմբերէն սկսեալ «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ, Հայաստանի գրեթէ ամբողջ ժողովուրդին ըսածը կրկնելով, «Այս ողբերգութեան բարոյական բուն պատասխանատուները Հ.Հ.ի Նախագահութիւնն ու Պետանվտանգութեան դեկավարներն» սեպած էինք:

Այդ օրերէն մինչեւ այսօր, վեց երկար ամիսներ անցան, և այդ օրէն կը տեսնենք, որ սադայէլական կարգադրութիւններով, վերին իշխանութիւնը իր հակառակորդները բաժնելու աշխատանքին լծուած է:

Իբր թէ նոր կառավարութիւն նշանակուեցաւ: Իսկութեան մէջ, ասոր բուն նպատակը ժամանակ շահիլ էր: Եւ չուշացաւ մաքրագործումը:

Վարչապետ Արամ Սարգիսեանին և Պաշտպանութեան նախարար Վաղարշակ Յարութիւնեանին պաշտօնազրկուիլը՝ ասոր ապացոյցն է:

27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութենէն յետոյ Հայաստանի ժողովուրդը հասկցած էր, այս աղէտին ետեւը գտնուող ուժերուն ինքնութիւնը:

Հայրենաբնակ ժողովուրդին մօտ տիրող այս համոզումին հանդէպ առաջին մէկ օրէն կասկած ունեցողները, նախ. Քոչարեանի և Ապհ. պետ Սերժ Սարգիսեանի խմբակին կատարած վերջին հաշուեյարդար-պաշտօնազրկումներէն ետք, այլեւս տարակոյս չունին, որ ախտաճանաչումը ճիշդ էր:

* * *

1978-ին էր: Այդ տարուան Սեպտեմբերին մեր հայրենիք՝ Սովետական Հայաստան ուխտագնացութեան գացինք:

եւ անհուն գոհունակութեամբ տեսանք մեր փայլուն, վերածնող հայրենիքը:

Եւ այս ճամբորդութեան օրերուն, այցելեցինք նաեւ Վրաստանի Թիֆլիս քաղաքը:

Բայց Թիֆլիսի մէջ, Վրացի պատասխանատուի մը կողմէ հայոց նկարագրին մասին կատարուած մեկնաբանութիւնը, երբեք պիտի չկրնանք մոռնալ:

Վրացի պատասխանատուն, հայոց նկարագրին մասին, սապէս արտայայտուեցաւ.

«Հայերը նախ կը գործեն, յետոյ կը մտածեն:

Մինչդեռ մենք վրացիներս, նախ կը մտածենք, յետոյ կը գործենք»:

Վրացի պատասխանատուին հայոց նկարագրային թերութեան մասին ըսածները ի՛նչ աստիճան տեղին և ճիշդ ըլլալը ապացուցանող ամենակարեւոր եղելութիւնը, 1988-էն սկսեալ հայ ժողովուրդին ոչխարային համակերպութեամբ, կուրօրէն Լեւոն Տէր Պետրոսեան կոչուած արկածախնդիր անձին ետեւէն երթալն է:

Մ՛վ էր, ի՛նչ ըրած էր ան հայութեան համար, որ հայ ժողովուրդը, Կարէն Տեմիրճեանի պէս Հայաստանը վերականգնող, [մեզի համար նուիրական անուն մըն է ան] Հայաստանը բարգաւաճ երկրի վերածող «Ռահվիրա»ն վռնտեց և տեղը Լ.Տ.Պ.ը բերաւ:

Թէեւ կրնանք մտածել, Թէ այս վերջինին և իր Ղարաբաղի Կոմիտէ կոչուած խմբակի շատերուն կողակիցները [Ի՛նչ դիպուած...] մեծամասնութեամբ հրեաներ էին, և այս պատճառաւ ալ, շատ յայտնի բան էր, որ այս խմբակը Միոնիստ կազմակերպութեան ներշնչումով կը գործէր: 1988-էն սկսեալ Հայաստանի մէջ կատարուած բոլոր դէպքերը, մեր համոզումով, այս կազմակերպութեան ծրագիրին մաս կը կազմէին:

Բայց, հայ ժողովուրդը ինչո՞ւ իր խելքը չգործածեց և իրականութիւնները չտեսաւ:

Ինչո՞ւ հայ ժողովուրդը, սունկի պէս մէջտեղ ելլող Լեւոն Տէր Պետրոսեանին, Վազգէն Մանուկեանին, Պարոյր Հայրիկեանի և անոնց խմբակի ետեւէն գնաց:

Ինչո՞ւ հայ ժողովուրդը մեծ մասամբ սիոնիզմի այս գրածոներուն «Հայաստան»ի և «Ղարաբաղ»ի մասին կատարած «անհաւատալի» լոզունգներուն հաւատաց և, խելաքարներու պէս, միլիոնի հասնող զանգուածներով, այս կեղծ առաքեալներուն հետեւեցաւ:

Որովհետեւ Վրացի պատասխանատուին ըսածին պէս «Հայերը՝ նախ կը գործեն եւ յետոյ կը մտածեն»:

Եւ հայ ժողովուրդը յետոյ մտածեց, և տեսաւ իրականութիւնը բայց, ի՛նչ օգուտ: Հրեայի ամուսին ու այլադաւան և ամենէն ազէտային՝ Բրբամէտ Լեւոնը, գրեթէ 7 տարիներ իշխեց Հայաստանի մէջ: Եւ այս 7 տարիներու ընթացքին այս մեծխօսիկը բարգաւաճ Հայաս տանը մուրացկաններու երկրի մը վերածեց: Թրքահաճ կեցուածքով, հայուն դահիճներուն հաճելի ըլլալու համար, ամէն բան ըրաւ:

Իր իշխանութեան տարիներուն, 1915 եղեռնի մասին խօսիլը, գրեթէ արգիլուած էր:

Իր ասացուածքով «ՀԱՅԵՐՈՒՆ 1915-Ի ԵՂԵՌՆԸ ԱՐԴԱՐԵԼԸ, ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ՀԵՏ ՄԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԽԱՆԳԱՐԱԾ» չէր հաւատար Ազգ.միաբանութեան ու Գաղափարախօսութեան:

Եւ այս մարգին մէջ աւելի առաջ երթալով, իր խամաճիկը եղող այն ատենուան կրթական նախարար եւ այս մարգին մէջ աւելի առաջ երթալով, իր խամաճիկը եղող այն ատենուան կրթական նախարար եւ այս մարգին մէջ աւելի առաջ երթալով, իր խամաճիկը եղող այն ատենուան կրթական նախարար Աշոտ Բլէեանին միջոցաւ, Հայաստանի դպրոցներուն Պատմութեան դասագիրքէն Աշոտ Բլէեանին միջոցաւ, Հայաստանի դպրոցներուն Պատմութեան դասագիրքէն 1915 եղեռնի ուսուցումը վերցնել ուզեց:

Բնական է որ, ազգավնաս այս բոլոր կարգադրութիւնները իրեն թելադրողները, իր սիոնիստ հարազատներն էին: Եւ հայ ժողովուրդը, Հայաստանը քանդողը, գրեթէ 7 տարիներ, իբր նախագահ, գինք իր գլխուն վրայ պահեց:

Ինչո՞ւ հայ ժողովուրդը, այս աստիճան միամիտ գտնուեցաւ:

Եւ մտածել Թէ Վրացիները անկախութեան տիրանալէ անմիջապէս ետք, անմիջապէս ետք, Շեվարնադզէն նախագահ ընտրեցին: Որովհետեւ Վրացիները շատ լաւ գիտէին, որ երկար տարիներ Խ.Միութեան Արտաքին Գործոց նախարարը եղած Շեվարնադզէն՝ իր փորձառութեամբ, իր կարողութեամբ Վրաստանին օգտակար պիտի ըլլար:

Նոյնպէս Ազերիները Խորհ.Միութեան մէջ, Պրեժնեւէն յետոյ երկրորդ անձնաւորութիւնը եղող

Հայտար Ալիեւը իրենց նախագահ ընտրեցին:

Եւ մինչեւ այսօր ալ, Վրացիներուն նախագահը Շեվարնադզէն է: Եւ Ագերիներուն ալ, նոյնպէս, մինչեւ այսօր նախագահը, Ալիեւն է:

Բայց հայերը ի՞նչ ըրին: Խ.Միութեան մէջ Հայաստանը «ամենաբարգաւաճ հանրապետութեան» մակարդակին բարձրացնող Կարէն Տեմիրճեանը, բարին իսկական իմաստով վռնտեցին:

Բարեբախտաբար, տարիներ ետք, Վազգէն Սարգիսեանը տեսաւ իրականութիւնը:

Եւ հայերը գոնէ մասամբ, ինքնագիտակցութեան գալով, կրկին իշխանութեան բերին Կարէն Տեմիրճեանը: Բայց հայուն թշնամիները չէին քնանար...

Եւ դժբախտաբար, անժխտելի իրականութիւն մըն է, թէ՝ վերջին դարերուն, օտարներուն կողմէ ամենէն դիւրին ձեւով և ամենէն աժան գնով ծախու առնուող գաւաճան գործակալները որոշ հայերը եղած են: Եւ հայ գաւաճան դահիճները թրքերէն սորված «գլուխ կտրելու» դասերով, 27 Հոկտեմբեր 1999-ին, Հայաստանը վերականգնող, հայող ոգեվիրայ Կարէն Տեմիրճեանի ու Վազգէն Սարգիսեանի գլուխները կտրեցին:

Որ հայ ազգը անգլուխ մնայ:... Եւ իյնայ թրքամէտ նախագահի մը ձեռքը:

* * *

27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութենէն եօթը ամիսներ յետոյ, այսօր մենք, անվարան կրնանք ըսել, թէ նոյն խմբակը, ամէն բան ըրաւ, որ դաւադրութեան բուն պատասխանատուները մէջտեղ չելլեն:

Կրնա՞ք երեւակայել: Այս ողբերգութեան իբր առաջնակարգ մէկ պատասխանատու՝ Քոչարեանին խորհրդականը ձերբակալուեցաւ:

Միջոց մը ետք, Հ.Հանրապետութեան առաջին Դատախազը և Հ.Հ.Կառավարութիւնը միասնաբար Սերժ Սարգիսեանը ամբաստանեցին՝ 27-10-99-ի ողբերգութեան հետաքննական աշխատանքներուն արգելք ըլլալու յանցանքով...:

Այսօր մեզի կը թուի, որ ամէն ինչ յստակ ու որոշ է և որեւէ կասկածի տեղ չկայ:

Բայց կը կարծենք, որ Հ.Հ. Դատախազը իրականութիւնը հրապարակելու ոչ կարելիութիւնը և ոչ ալ համարձակութիւնը ունի:

Այսինքն՝ Դատախազը, իրականութիւնը հրապարակելէ յետոյ, ի՞նչ պիտի ընէ.

Պիտի առնէ՞ տրամաբանական յաջորդ քայլը մեղադրեալներուն դէմ:

Ջմոռնանք, որ Հ.Հ.առաջին Դատախազն ալ՝ վերջապէս «Մարդ» մըն է: Եւ բնական է որ վախնայ:

Եւ վախնալու իրաւունք ունի «Անոնցմէ» որոնք, այս անել վիճակէն քաջալերուելով, պիտի շարունակեն, կաշառքի հանգամանք ունեցող «Աթոռ»ներ և «Պաշտօն»ներ բաժնել այն անձերուն, որոնցմէ իրենց վտանգ կրնայ գալ: Կամ ալ այսպիսիները պաշտօններէ հեռացնել:

Եւ պիտի սպասեն, կը կարծենք, 10 Յունիս 2000 թուականը, որ յուծեն Ազգային ժողովը և այս ձեւով պիտի երկփեղկեն «Միասնութեան Դաշինքը»:

Բայց, ինչ որ ալ ընեն մեղադրեալները, դժուար թէ ազատին ժողովուրդին վճիռէն, որ հայրենի ժողովուրդը 27-10-99-ի ողբերգութեան կատարուած օրերուն տուած էր, աս աղէտի պարագլուխներն բարոյական պատասխանատուներուն մասին:

* * *

27-10-99-ի ողբերգութեան օրերուն, եւրոպական թերթերը անվերապահօրէն գրեցին, թէ Սերժ Սարգիսեանին և վարչապետ Վազգէն Սարգիսեանին միջեւ բուռն մրցակցութեան պայքար մը կար:

Ֆրանսական թերթին մէջ գրուածին համաձայն, Սերժ Սարգսեան չէր ներած Վազգէն Սարգիսեանը, որ իր ձեռքէն առած է «PETROL»ի մենաշնորհը:

Եւ Հայաստանի կառավարութեան մօտիկ շրջաններուն մէջ, Սերժ Սարգիսեանին Վազգէն Սարգիսեանին դէմ ունեցած նախանձի արտայայտութիւնները շատերուն ծանօթ էր...:

Եւ նաեւ շատ ծանօթ իրականութիւն էր, որ Քոչարեանի ընտրուելուն թիկունք կանգնողը Վազգէն Սարգիսեանն էր:

Բայց ընտրութենէն քանի մը ամիսներ յետոյ կ՚ըսուի, որ Վազգէն Սարգիսեան, տեսնելով Քոչարեանին «իրական դէմքը», մեծ զղջում զգացած էր, որ անոր ընտրուելուն ինքը պատճառ եղած է:

Եւ Վազգէն Սարգիսեանը, իրականութիւնները աւելի լաւ տեսնելով, կարէն Տեմիրճեանին հետ «Միասնութեան Դաշինքը» հիմնեց:

Մենք պիտի չմոռնանք 1999 Սեպտեմբերին Երեւանի մայր հրապարակին վրայ կատարուած գինուորական տողանցքի ընթացքին, իրր հայկական բանակին հիմնադիր-ստեղծիչ՝ Վազգէն Սարգիսեանի ուրախութեան, գոհունակութեան արտայայտութիւնը:

Եւ նաեւ պիտի չմոռնանք այդ օրը, Վազգէն Սարգիսեանին մօտ կեցող Քոչարեանին մռայլ նայուածքը:

Երկուքն ալ երկու տարբեր աշխարհներու մէջ էին կարծես:

Վազգէն Սարգիսեանը հպարտ և ուրախ էր հայկական բանակով:

Եւ Քոչարեանը նեղսրտումի ու մտահոգի տպաւորութիւն կը ձգէր:

Եւ այդ օրուան նայուածքին մէջ թուեցաւ մեզի, որ 27-10-99-ի ողբերգութեան նախանշանները կան:

27 Հոկտեմբեր 1999-ին «աղէտ»ը կատարուեցաւ...:

Եւ մենք հեռատեսիլէն խոր ցաւով հետեւեցանք Վազգէն Սարգիսեանի թաղման արարողութեան:

Եւ ներկաներուն մէջ կար նաեւ Սերժը:

Եւ հեռատեսիլի նկարահանողը, ոսպնեակը կարծես դիտաւորեալ մօտեցուց և կեդրոնացուց երկրի Ընդհ.Ապահովութեան պետին վրայ և երկար ատեն այդպէս նկարեց:

Եւ մենք տեսանք Սերժը, այդ երկար նկարահանման տեւողութեան, գլուխը վար առած, շատ վար...:

Կ'ԱՄԲԱՍՏԱՆՆԵՆՔ՝ ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Շատ հասկնալի է, որ գրեթէ ամբողջութիւնը Հայաստանի ԹերթԵրուն, իրականութիւնները գրելու պիտի վախնային: «Մաֆիա»ներով հակակշռուող երկրի մը մէջ, այս «վախ»ը շատ բնական է:

Բայց ինչո՞ւ Սփիւռքի հայ մամուլի պատասխանատուները, չախչախիչ մեծամասնութեամբ, իրականութիւնները չգրեցին, լուռ կը մնան:

Անոնք շատ լաւ գիտէին, թէ Ռ.Քոչարեան դաշնակցականամիտ և Ամերիկասէր մըն էր:

Բայց 27 Յոկտեմբեր 1999 ողբերգութենէն ետք, անոր իսկական «դէմք»ը մէջտեղ չհանեցին:

Անոնք խուսափեցան ըսելու իրականութիւնները որ Հայաստանի ժողովուրդը, առաջին օրէն հասկցած էր, թէ 27 Յոկտեմբեր 1999-ի Հայաստանի Ազգային ժողովին մէջ կատարուած ողբերգութեան բարոյական բուն պատասխանատուները Ռոպէր և Սերժ խմբակն է:

Եւ այսօր, այլեւս բոլորին ծանօթ է, ոճիրին իսկական պատմութիւնը:

Ա.Մ.Ն.Ի.Ա.Գ.փոխ նախարար Սթրոպ Թալպոթ, ոճիրէն քանի մը ժամ առաջ, երեւան կը գտնուէր: Ջանացած էր համոզել Հ.Հ.Վարչապետ Վազգէն Սարգիսեանը, որ ընդունի Ղարաբաղի մասին Ամերիկեան բանաձեւը:

Ի՞նչ էր Ամերիկեան բանաձեւը.«Ղարաբաղը Հայաստանին կապող Լաչինի միջանցքին փոխարէն, Ջանգեզուրը Ազերիներուն տալ» :

Վարչապետ Սարգիս Սարգիսեան, Հայաստանի համար անձնասպանութեան համազօր եղող Ջանգեզուրը Ազերիներուն տալու այս առաջարկութիւնը, վճռականապէս մերժած էր:

Ս.Թալպոթ, այս մերժումէն ետք, մեկնեցաւ Երեւանէն: Եւ քանի մը ժամ յետոյ՝ «ոճիր»ը գործուեցաւ:

Սպանուեցան Հ.Հ.Վարչապետ, ռուսամէտ Վազգէն Սարգիսեանը և, մասնաւորապէս՝ Հայաստանը վերստեղծող ռուսամէտ ու Համայնավար Կարէն Տեմիրճեանը:

Այս ձեւով Հայաստանը մնաց իր նախասիրութիւններով ծանօթ և Թրքամէտ նախագահի մը ձեռքը, որուն ինքնութիւնն ալ կասկածի տակ է այսօր:

* * *

27 Յոկտեմբեր 1999-ի ոճիրէն մինչեւ այսօր, 7 ամիսներ անցան:

Եւ Ամերիկացիները տեսնելով հայ ժողովուրդին այս կատարուած ողբերգութեան դէմ ցուցաբերած «անմարդկային» անտարբերութիւնը, և առանց մտահոգուելու որ իրենց կատարած սադայէլական սադրանքները կրնան մէջտեղ գալել, սկսան կրկին սեղանի վրայ դնել իրենց «Ղարաբաղեան բանաձեւը»:

Ամերիկացիներուն Հ.Հ.ի նախագահին ձեռքով, Հայաստանի պետականութիւնը չյատելու և «Միասնութեան դաշինքը» կտոր կտոր ընելու համար կատարած կարգադրութիւնները, բոլորին ծանօթ է:

Մինչ այդ՝ Ամերիկացիները, Հայաստանի երեսփոխաններու խումբ մը վերջերս Ամերիկա կը հրաւիրեն (Այս հրաւէրին նպատակը չհասկնալու համար ապուշ պէտք է ըլլալ): Եւ հոն, Ամերիկացի գործակալները, հայ երեսփոխաններուն «ԿՐ ԹԵԼԱԴՐԵՆ» որ թիկունք կանգնին «ՔՈՉԱՐԵԱՆ ՂԱՐԱԲԱՂԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ»:

Եւ ի՞նչ է այս քաղաքականութիւնը:

Ճիշդ ու ճիշդ, Ա.Մ.Ն.Ի.Ա.Դ.նախարար հրեայ Վհուկ Մատչէնի օգնականը եղող Ս.Թալպոթին՝ «ԼԱՋԻՆԻ ՓՈՒԼԱՐԷՆ ՋԱՆԴԵՋՈՒՐԸ ԱԶԵՐԻՆԵՐՈՒՆ ՏԱԼ»ու 27-Յոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան օրը առաջարկած բանաձեւն է:

Հայոց տեղ, ԼՐԼ ուրիշ ազգ մը ըլլար, նախագահութեան իսկական «դէմք»ը մէջտեղ հանող այս առաջարկէն ետք, «ԿԸ ԿԱՏՂԷՐ»:

* * *

Բայց Ամերիկացիները, շատ լաւ գիտեն որ հայ ժողովուրդը, 1988-էն սկսեալ, Ղարաբաղի և Հայաստանի անկախութեան համար կատարուած «Թատրոն» ցոյցերուն հետեւանքով, ենթարկուած է ապրուստի անտանելի պայմաններուն և որեւէ ձեւով հակազդելու կարողութիւնը չունի:

Շատ ծանօթ ասացուածք է. «Թշուառութեան ենթարկուած ժողովուրդի մը մէջ՝ վեհանձնութիւն մի փնտռէք»:

Եւ կ'րսուի, թէ հայ ժողովուրդին այս «անտարբեր» և «անզգայ» կեցուածքը նկատած էին նաեւ, երեւանի մէջ, 27 Յոկտեմբերի ողբերգութեան գիշերը ուշ ատեն, մեզի համար տխրահռչակ անձնաւորութիւններ՝ ամերիկացի Յովնանեան [Ան՝ որ Հայաստանի 1991-ի անկախութեան առաջին տարիներուն, Պոլսեցի մեծահարուստ գործարանատէր հրեայ Իգաք Ալաֆոնիին հետ, Հայաստանէն դէպի Տրապիզոն տանող ազատ ճամբայի մը շինութեան «անիրականալի» երազները կը տեսնէր: Եւ կը թուի, որ այս ալ ուրիշ Գրիգոր Զօհրապ մըն է, որ թուրքերուն հետ եղբայրութեան կը հաւատայ: Թերեւս ալ, Գ.Զօհրապին նման, ֆարմասոն է]. Ղարաբաղցի [Աւելի ճիշդ «Քամչաթքացի»] գրող Զօրի Բալայեան [Ան՝ որ Ղարաբաղի հարցի «ստեղծիչ»ներէն ըլլալով, այսօրուան Հայաստանին ողբերգութեան մեծագոյն պատասխանատուներէն մէկն է], եւ Ղարաբաղի առաջնորդը՝ Պարգեւ Արքեպիսկոպոս Մարտիրոսեան [Ան կրօնականն է, որ՝ 27 Յոկտեմբեր 1999-ի նախընթաց օրերուն, Վազգէն Սարգիսեանի կառավարութիւնը կաթողիկոսական ընտրութիւններուն կը միջամտէ ըսելով զինք ամբաստանող զեկոյց մը ստորագրած էր, վեց կրօնականներու հետ]: Այո, այս երեքին կը վերագրուի, ըստ շրջան ընող գրոյցներու, որ ոճիրին գիշերը երեւանի ծանօթ ճաշարաններէն մէկուն մէջ, կերած ու ճնկած են, որ «Կոմիտաս» կարէն Տեմիրճեանը և անոր գործակիցը՝ Վազգէն Սարգիսեանը մէջտեղէն «վերձուած» են: Եւ գոնունակութեամբ նկատած են, որ ժողովուրդը, այս կատարուած ոդբերգութեան դէմ, որեւէ հակազդեցութիւն չէր ցուցաբերած:

* * *

Հայ ժողովուրդին անտարբեր և անկարող հոգեվիճակին շատ ծանօթ ամերիկեան գործակալները, այս օրերուն շատ սատանայական և հրէշային առաջարկ մը ներկայացուցին մեծ մասամբ անօթի և թշուառ հայ ժողովուրդին.- Ղարաբաղի հարցի լուծման համար «Լաչինի միջանցքին դէմ Հայաստան, Ջանգեզուրը Ազերիներուն տայ»:

Ասոր փոխարէն Ամերիկացիները կը խոստանան՝ ԵՐԵՔ ՄԻԼԻԱՐ ՏՈԼԱՐի ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ:

Այս գազրելի առաջարկը՝ միայն Ամերիկեան «քաղաքակիրթ» կանկսթերներու պետութիւնը կրնայ ընել:

Հայ ազգը՝ դրամի համար իր հայրենիքը չի ծախեր:

Ոչ թէ երեք միլիար տոլարի, այլ աշխարհի բոլոր հարստութիւններուն փոխան, հայ ազգը՝ իր հայրենիքէն թիզ մը հող չի ծախեր:

Բայց, մեզի համար, ամենէն ցաւալին, ամերիկացիներուն հայ ազգին «բարոյական»ին համար որոշած «սակ»ն է- «ԵՐԵՔ ՄԻԼԻԱՐ ՏՈԼԱՐ»:

Ամերիկացիները կը հաւատան, որ հայերը, երեք միլիար տոլարի փոխարէն, իրենց հայրենիքը կրնան ծախել:

Չէ՞ որ արեւմտեան պետութիւնները, 150 տարիներէ ի վեր, շատ աժան գնով ծախու առին հայանուն դաւաճանները:

եւ մանաւանդ Ամերիկացի գործակալները՝ 27 Յոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութիւնը կազմակերպողները և գայն գործադրողները այնքա՜ն աժանի գնեցին, որ, ամերիկացիներուն համոզումով, հայուն հայրենիքը գնելու համար, իրենց առաջարկած «ԵՐԵՔ ՄԻԼԻԱՐ ՏՈԼԱՐԸ ՃԻՇԴ ԳԻՆՆ ԷՐ»:

* * *

Այսօր այլեւս շատ յստակօրէն պարզուած է, թէ Միոնիստներու դրդումով, ինչո՞ւ ստեղծուեցաւ Ղարաբաղի հարցը:

Միոնիստները, հայերու միջոցաւ «Ղարաբաղի» կնճիռը մէջտեղ հանելով, «մէկ քարով քանի մը թռչուն միասին որսացին»:

Նախ և առաջ, «Ղարաբաղի» հարցին պատճառաւ, հայերը մոռցան Արեւմտեան Հայաստանի Դատը, ի մեծ ուրախութիւն Թուրքին և հրեային:

Որովհետեւ Թուրքիոյ հողային ամբողջութիւնը՝ Իսրայէլի պետութեան ապահովութեան համար, կենսական կարեւորութիւն ունի:

Եւ յետոյ՝ Ղարաբաղի «անլուծելի» հարցը լուծելու համար, հայերը ստիպողութեան մը առջեւ դրուեցան՝ «Ղարաբաղի փոխարէն՝ Զանգեզուրը տալ Ազերիներուն»:

Այս ձեւով Հայաստանը պիտի անջատուի Պարսկաստանէն և բոլորովին պիտի շրջապատուի Ազերիներով և Թուրքերով: Եւ Ազերիները պիտի միանան Նախիջեւանին և Թուրքիոյ: Այս՝ Միոնիստական-Թուրքական ծրագրին իրականացումն է: Այս՝ Ռուսիոյ Կովկասէն բոլորովին հեռացման որոշումն է: Եւ Ռուսիոյ թիկունքը կորսնցնող Հայաստանին ՄԱՀՈՒԱՆ ՎՃԻՌՆ է:

* * *

Միոնիստ Արեւմտեան պետութիւններուն նպատակը՝ Հայաստանը կործանելով մեծ Թուրանական պետութիւն մը ստեղծել է:

Եւ Միոնիստները՝ այս Թուրանական պետութեան շնորհիւ, պիտի հակազդեն Ռուսիոյ, և մանաւանդ՝ իրենց համար աւելի մեծ վտանգ նկատած Չինաստանին: Օգտուելով այն հանգամանքէն, որ Ռուսիոյ և Չինաստանի մէջ Թուրանական ծագում ունեցող մեծ թիւով բնակչութիւն գոյութիւն ունի:

Միոնիստ արեւմտեան երկիրներուն հեռանկարը՝ Թուրանական մեծ կայսրութիւն մը ստեղծելէ յետոյ Ռուսիոյ և Չինաստանի մէջ գտնուող Թուրանական ժողովուրդները գրգռելով, զիրենք ապստամբութեան մղել է:

Այս ձեւով Միոնիստ արեւմտեան պետութիւնները, իրենց աւանդական «բաժնէ և իշխէ» ռազմավարութիւնը գործադրելով, Ռուսիան և Չինաստանը հակակշռի տակ պիտի առնեն, և պիտի շահագործեն անոնց անհատնում հարստութիւնները:

Բայց այստեղ՝ ուշադրութիւն. Միոնիստ արեւմտեան պետութիւնները մոռնալու չեն, որ մինչեւ 1917, այսօրուան Իսրայէլի պետութեան հողերը՝ Օսմանեան պետութեան կայսրութեան մաս կը կազմէին:

Եւ ամբողջ միջին արեւելքը, Սուրիայէն մինչեւ Ակաւա.Արաբիա և մինչեւ Եմեն, Օսմանցի Թուրքերուն ձեռքն էր: Եւ «Սեւ ոսկի» կոչուող Միջին Արեւելքի քարիւղի հանքերը, բոլորն ալ Թրքական հողեր էին:

Միոնիստները չմոռնան նաեւ, որ Օսմանցի Թուրքերը գրաւած էին Եւրոպական հողերը և հասած մինչեւ Վիէննայի դռները, և Միջերկրական Ծովը, մինչեւ Ալճերիա, գրեթէ իրենց հակակշռին ենթարկուած էր:

Եթէ Թուրքերը, Ազերիներուն սահմանակից ըլլալով, միանան և ազերիներուն«փեթրոլ»ին տիրանան, անոնք իրենց Թրքական վայրագութեամբ և ճարպիկութեամբ՝ Ռուսերէն և Չինացիներէն շատ աւելի վտանգաւոր մրցակից մը կրնան ըլլալ Միոնիստ արեւմտեան պետութիւններուն համար:

Այս տեսակէտով մենք կը հաւատանք, որ Թուրքերը Միոնիստ Արեւմտեան պետութիւններուն գլխուն վրայ «Դամոկլեան Սուր» մըն են, տեւական և անհակակշռելի ու մեծ վտանգ մը:

Մենք խորապէս համոզուած ենք, որ Կովկասի և Հայաստանի մէջ Ռուսերուն ներկայութիւնը՝ Հայաստանի գոյութեան համար ամենամեծ երաշխիքն է:

Եւ նոյնպէս համոզուած ենք, որ Հայկական պետութեան գոյութիւնը, Ռուսերուն համար Կովկասի

մէջ, մեծագոյն պատնէշն է, Թուրքերուն յառաջացման դէմ։

Եւ Ռուսերը եթէ Հայաստանը կորսնցնեն և ստիպուին հեռանալ Կովկասէն, Թաթար-Թուրքերը, պատմութեան մէջ եղածին նման, մինչեւ Մոսկուայի դռները կրնան յառաջանալ։

Այս տեսակէտով Ռուսերը, միշտ ըրածնուն նման, ամենամեծ թիկունքը և տնտեսական օգնութիւնը կատարելու են Հայաստանին, ասոր գոյութիւնը և զօրութիւնը ապահովելու համար։

Նոյնպէս՝ Միութիւն արեւմտեան պետութիւնները, ըմբռնելով Թրքական ծաւալման իրենց համար ալ ներկայացուցած ապագայ վտանգը, Հայաստանը մինչեւ հիմա, պատմութեան մէջ տեւական ըրածնուն նման ո՛չ թէ պէտք է աշխատին կործանել, այլ՝ ընդհակառակն, ԻՐԵՆՑ ՇԱՀԻՒՆ ՀԱՄԱՐ իսկ, Հայաստանը պարտին պաշտպանել և զօրացնել։

ԻՆՉՈ՞Ւ ԱՅՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԵՐԷՆ ԳՐԵԹԷ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ, ՀԱՅՈՒՆ ԴԷՄ ԵՂՈՂՆԵՐՈՒՆ «ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ»Ը ՄԷՋ ԵՂԱՒ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Կը կարծենք, թէ այս հարցումին պատասխանը, նախ և առաջ, կուսակցութեան կառոյցին և սկզբունքներուն մէջ փնտռել պէտք է:

Դաշնակցութիւնը՝ ԲՐԴԱՋԵԻ կազմակերպութիւն մըն է:

Հրամանները վերէն կը տրուին: Եւ «Վարի մասը» այս հրամանները, առանց առարկելու, գործադրելու ստիպուած է:

Մենք այս մենատիրական կառոյցին մասին, շատ մը մանրամասնութիւններու տեղեկացանք շարքային դաշնակցական, բայց իսկական հայրենասէր մը եղող Յովիկ էթեանէն:

Ջօր.Դրոյին քարտուղարն ալ եղած Յովիկ էթեանին մեզի պատմածները, այստեղ նշելու պիտի ջանանք:

«Եղեռնէն յետոյ, բաւական թափառելէ ետք, ճակատագրի բերմամբ, Ա.Մ.Ն.ի մէջ՝ Շիքակօ-ի շրջակայքը հաստատուեցայ:

Եւ հոն, իբր կուսակցական, մասնակցեցայ Հ.Յ.Դ.ի հաւաքոյթներուն:

Օր մը, չհանդուրժելով Կուսակցութեան տեղւոյն պատասխանատուներուն մենատիրական կարգադրութիւններուն, իրենց հարցուցի, թէ ինչո՞ւ, ձեր առած որոշումներուն մասին, մեր կարծիքը և մեր համամտութիւնը չէք հարցներ:

Պատասխանատուն ինծի սակէս պատասխանեց.- Կեդրոնական Կոմիտէն ինչ որ որոշէ, ընդունելու ստիպուած էք, ըստ կուսակցութեան կանոնագրութեան:

Ես ալ առարկեցի.«Մենք ալ այստեղ Թուխակներ չենք, որ կրկննենք ձեր ըսածը և ուզածը»:

Այս եղաւ իմ վերջին խօսքս: Եւ անկէ յետոյ, վերջնականապէս հեռացայ այս մենատիրական կուսակցութենէն»:

* * *

18 դարու վերջէն սկսեալ, մանաւանդ Ֆրանսական Յեղափոխութենէն յետոյ, հրեաները, իրենց դրամին ուժին շնորհիւ աշխարհին տէրը դարձան:

Հրեաները դրամ ունէին, բայց «ՀԱՅՐԵՆԻՔ» չունէին:

Եւ դարերէ ի վեր ամէն օր, իրենց Սինագոգներուն մէջ՝ «ԳԱԼ ՏԱՐԻ ԵՐՈՒՍԱղԵՄԻ ՄԷՋ» կը հառաչէին:

Բայց իրենց երազային հայրենիքին հողերուն վրայ՝ Արաբներն էին որ կ'ապրէին:

Եւ այդ հողերը, երկար դարերէ ի վեր, ենթարկուած էին Օսմանեան Կայսրութեան իշխանութեան:

Եւ դրամ և խելք ունեցող հրեաները, Ֆրանսական Յեղափոխութենէն սկսեալ, իրենց «երեւակայական հայրենիքը» ձեռք անցընելու համար, շատ լայնածաւալ և աղեւեսային ոգեմաղարութեան վրայ հիմնուած ծրագիրներ պատրաստեցին:

Պաղեստինի հողերուն տէրը եղող Օսմանեան Կայսրութիւնը, 18րդ. դարէն սկսեալ, Ռուսական յառաջացումներուն պատճառաւ, խորտակուելու ճամբուն մէջ էր:

Բայց հրեաները, ամէն բան ըրին, որ Օսմանեան Կայսրութիւնը պաշտպանեն:

Նաբոլէոն Պոնաբարդին, որուն հրեաները իրենց դրամով «գնած» էին, 1812-ին Ռուսիոյ վրայ

յարձակել տուին:

Երեւակայեցէք՝ այդ շրջանին Ֆրանսան ո՞ւր, Ռուսիան ո՞ւր:

Բարեբախտաբար, Նաբոլէոնը, Ռուսիոյ մէջ ջախջախիչ պարտութեան մատնուելով, խուճապահար ետ վերադարձաւ:

1855-ին Ֆրանսա, Անգլիա, և Իտալիա, Օսմանեան Կայսրութեան հետ միասին, Խրիմի վրայ խուժեցին:

Ռուսիոյ դէմ կատարուած այս յարձակումներուն մէջ, Արեւմտեան պետութիւններուն շահերը և հրեաներուն ծրագիրները իրարու հետ զուգահեռ կ՚ընթանային:

1876-ը շատ ճակատագրական թուական մըն է, թէ՛ հրեաներուն և թէ մանաւանդ, հայերուն համար:

Այդ թուականին Ռուսերը, Արեւմտեան Հայաստանին կարեւոր մէկ մասը ազատագրած և Պուլկարիայէն անցնելով մինչեւ Պոլսոյ դռներուն առջեւ հասած էին:

Բայց այն ատենուան Անգլիոյ Վարչապետը՝ հրեայ Տ՚Իզրայէլի, միանալով արեւմտեան պետութիւններուն հետ, Ռուսերուն՝ Պոլիսը գրաւելուն արգելք եղաւ և ստիպեց Ռուսիոյ, ու Արեւմտեան Հայաստանէն քաշուի:

Այս ձեւով Օսմանեան Կայսրութիւնը փրկուեցաւ կործանումէ:

Մենք կը հաւատանք, որ 1876 թուականը, հայկական պատմութեան մէջ շատ աւելի կարեւոր թուական մըն է, քան 24 Ապրիլ 1915-ը:

1876-ին, ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ՌՈՒՍԻՈՅ ԿՈՂՄԷ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԵԼՈՒ ՅՈՅՍԵՐԸ, «ՇՆՈՐՀԻՒ» ՀՐԵԱՅ Տ՚ԻԶՐԱՅԷԼԻԻ, ՈՁՆԶԱՅԱՒ:

Եւ անկէ յետոյ, Արեւմտեան Հայաստանի հայերը, մեծ մասամբ, Օսմանցի թուրքերուն և Սիոնիստ հրեաներուն ձեռքը «ԽԱՂԱԼԻՔ»ի վերածուեցան:

1876էն յետոյ, Սիոնիստ հրեաները և Օսմանցի թուրքերը միասնաբար, Ռուսական թիկունքէն զրկուող հայերը իրենց ուզած ձեւով կազապարեցին, խմորեցին և 24 Ապրիլ 1915-ին ալ, հայերուն վերջնական մահացու հարուածը տուին:

* * *

Ետաւ մտածեր էք, թէ առաջնակարգ հայկական կուսակցութիւնները, ինչո՞ւ հայերուն միակ ազատութեան յենարանը եղող Ռուսիոյ մէջ չեն կազմակերպուած և գացած են ժրնեւ և հոն հիմնած իրենց կեդրոնները: Մանաւանդ՝ Դաշնակցական Կուսակցութիւնը: 1890-ին Թիֆլիսի մէջ հիմնուելէ կարճ միջոց մը ետք, ժրնեւ անցած է և հոն կեդրոնացուցած իր աշխատանքները:

1890-ական-ներուն, ժրնեւի մէջ, ովքե՞ր կային հայերուն թիկունք կանգնելիք: Ոչ մէկը:

ժրնեւը, այդ տարիներուն Սիոնիստ արեւմտեան պետութիւններուն դրամական կեդրոնն էր: Այն Սիոնիստ արեւմտեան պետութիւններուն՝ որոնք ամէն ջանք կը թափէին որ Օսմանեան Կայսրութիւնը չկործանի և այս կործանումէն չօգտուի Ռուսիան:

Այսօր, հայոց մէջ, շատ շատեր տեղեակ են, թէ ինչո՞ւ Հայաստանի ազատագրութեան յոյսը փայփայող անձեր ու միութիւններ, 1890-ական-ներուն իրենց կեդրոնը ժրնեւի մէջ հաստատեցին:

Սիոնիստ կազմակերպութիւնները ջանացին շահագործել հայոց ազատատենչ ձգտումները, մինչեւ իսկ թիկունք կեցան:

Հարցը կը ծագի թէ ինչո՞ւ Սիոնիզմի կազմակերպութեան հիմնադիր Թէոտոր Հերցել, հրեաներուն Պաղեստինի մէջ հայրենիք մը հիմնելու աշխատանքներուն լծուած շրջանին՝ 1890-ական-ներէն սկսեալ յատկապէս, քաջալերեց հայկական կազմակերպութիւններու հիմնադրումը: Նպատակը հայ կուսակցական որոշ ղեկավարներու իրր խաղաքարտ օգտագործումն էր որպէս «շանթաժ»ի միջոց, Սուլթան Աբտիւլ Համիտի դէմ: Եւ յաջողեցաւ որոշապէս: Արեւմտեան Հայաստանի հայ ժողովուրդը մղեցին ապստամբելու Օսմանեան Կայսրութեան դէմ, իրր թէ անոնց ազատագրական շարժումին նպաստելու համար: Բայց առանց Ռուսիոյ թիկունքին, հայերուն ապստամբութիւնը ինչի՞ կը ծառայէր.գիտէ՞ք:

Այո՛ գիտակցաբար, հայերը մահուան դատապարտել ըսել էր:

Եւ այդպէս ալ եղաւ: Ապտիւլ Համիտին կազմակերպած քրդական «Համիտիյէ» ուժերը՝ ջարդեցին հայերը: Մնացեալ հայութեան կարեւոր մէկ մասն ալ լքեց իր հայրենի հողերը և արտագաղթեց

արտասահման: եւ ճիշդ ու ճիշդ այս էր Թէոտոր Հերցելին ուզածը –Արեւմտեան Հայաստանը պարպել հայ բնակչութենէն, որ այդ հողերուն վրայ ստեղծուի զօրաւոր Թուրքիա մը:

* * *

Ժրնեւի մէջ կեդրոն հաստատած հայ Կուսակցութիւններէն Հնչակեան կուսակցութիւնը, ի պատիւ իրեն պէտք է շեշտել, որ 1905-ին և մանաւանդ 1909-էն սկսեալ, տեսաւ իրականութիւնը և հասկցաւ Սիոնիստ իմպիհատականներուն ով ըլլալը և պայքարեցաւ Սիոնիստ իմպիհատականներուն դէմ:

Ս.Պայազիտի «ՔՍԱՆ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ»ը այս հերոսական պայքարին տխուր ապացոյցն է:

Բայց Ժրնեւի հայկական կուսակցութիւններէն Դաշնակցութիւնը՝ իր ղեկավարներուն կուրօրէն Սիոնիստներուն «կապուած» ըլլալուն պատճառաւ, շարունակեց Սիոնիստ իմպիհատականներուն հետ իր գործակցութիւնը, դառնալով Թ.Հերցելի «Մրագիր»ի գործադրութեան լծկան: Ազգակործան ծրագիրը իր վերջատրութեան հասցուցին Սեւանիկցի Սիոնիստ իմպիհատականները՝ ամբողջութեամբ ցեղասպանութեան ենթարկելով Արեւմտեան Հայաստանի հայ բնակչութիւնը:

Այսօր, Արեւմտեան Հայաստանի հողերուն վրայ, զօրաւոր «Թուրքիա» մը ստեղծուած է:

Եւ այս զօրաւոր Թուրքիան՝ 1948-ին հիմնուած «Իսրայէլ»ի պետութեան ապահովութեան համար անփոխարինելի յենարան է՝ արաբ պետութիւններուն կռնակին գտնուող:

Սիոնիստներուն այս սադայէլական ծրագրին շնորհիւ, իրականացաւ Պաղեստինի մէջ «Իսրայէլ»ի պետութիւն մը հիմնելու երազը, ի գին Արեւմտեան Հայաստանի մէջ հայ ազգին բնաջնջման:

* * *

24 Ապրիլ 1915-էն սկսեալ մինչեւ այսօր, 85 տարիներ անցան:

Բայց Հ.Յ.Դ.ի ղեկավարութեան ուղեգիծին մէջ,1915-ին յաջորդող տասնամեակներուն, որեւէ փոփոխութիւն չեղաւ: Անոնք մնացին իրենց լծկանի դերին մէջ, ծառայելով հայավնաս ուժերուն: Գիտնալով հանդերձ, որ 24 Ապրիլ 1915-ի բուն պատասխանատուները Սիոնիստներն են: Ուղեկորոյս ղեկավարները իրենց հերթին մոլորեցուցին իրենց կուսակցութեան անդամ իսկական ազգասէրները, որոնց մէջ սթափ միտք ունենալով հակադրուողներ չպակսեցան բարեբախտաբար:

Այս ղեկավարները, իրենց անձնական շահերը շատ աւելի նախընտրեցին, քան թէ Ազգին շահերը:

Եթէ ոչ՝ ինչպէ՞ս կրնաք բացատրել, այդ ղեկավարներուն 70 տարիներ տեւողութեամբ, Սովետական Հայաստանի դէմ կատարած անիրաւ յարձակումները:

Այդ ղեկավարները շատ լաւ գիտէին, թէ Ս.Հայաստանը՝ վերջին յոյսն էր Հայ Ազգին:

Այսօր Սովետ.Հայաստանը այլեւս գոյութիւն չունի:

Անոր տեղ այսօր գործի գլուխ եկած են՝ Ամերիկեան տոլարներուն կանանչ գոյնովը աչքերնին շլացած «անոպաներու» խմբակ մը:

* * *

Սովետական վարչաձեւին փլուզումէն յետոյ, Հայաստանի ժողովուրդին մեծամասնութիւնը, երկար տարեն և մեծ հայրենասիրութեամբ, դիմադրել ջանաց կեանքի ահաւոր դժուարութիւններուն:

Բայց 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան ստեղծած անապահովութեան անիշխանութեան մթնոլորտը, շատ բան փոխեց հայ ժողովուրդին հոգեբանութեան մէջ:

Եւ 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութենէն յետոյ արտագաղթը, Հայաստանի համար, 1915-ի եղեռնի չափանիշով, մեծ աղէտի հանգամանք առաւ:

Սովետ.Հայաստանի վերջին շրջանին գրեթէ չորս միլիոնի հասնող հայ ժողովուրդին թիւը, կ'ըսուի,թէ այսօր, հազիւ երկու միլիոնի շուրջ է:

Հայաստանի T.V.էն 9 Յունիս 2000-ի ուրբաթ գիշեր, «անոպաներու իշխանութիւն»ը գեկոյցով մը յայտարարեր է, թէ՝ «Արտասահման մեկնիլ ուզող Հայաստանի բնակիչները, ասկէ յետոյ, իբր ճամբորդութեան տուրք՝, 15 տոլարի տեղ 120 տոլար պիտի վճարեն»:

Ճամբորդութեան տուրքին այսքան մեծ համեմատութեամբ բարձրացման նպատակը՝ դրամ

հաւաքելու կողքին, մանաւանդ՝ արտագաղթին արգելք ըլլալ է եղեր:

Բայց՝ ուշադրութիւն, Հայաստանի Ամերիկաւէր նոր իշխանաւորներ.

Եթէ տուրքը 1200 տոլարի ալ բարձրացնէք, գիտցած եղէք, որ ձեր աւատապետական իշխանութեան ենթարկուած հայ ժողովուրդը, առիթը պիտի գտնէ և, ամէն գնով, պիտի արտագաղթէ:

Այդ պարագային, Ամերիկաւէր իշխանաւորներ, ձեզի բան մը կը մնայ ընելիք՝ Թուրքերուն նամակ մը կը գրէք և կ'եսէք, թէ՝

«Թուրքեր՝ հայերը ջարդելու պէտք չունիք այլեւս:

Հայաստանը պարպուած է հայերէն:Եկէք և գրաւեցէք Հայաստանը»:

ՄՐՏՑԱՒ ՀԱՅՈՒ ՄԸ ԿՏԱԿԸ

Ափիւրքի կեանքին հայոց ենթարկուած դժուարութիւններուն պատճառաւ իր հարազատներէն հեռու ապրելու դատապարտուած մեր սիրելի ընկերը.Քանի մը ամիսներ առաջ, իր հիւանդութեան օրերուն, մեզմէ խնդրած էր, որ իր հարազատներուն փոխանցենք իր վերջին փափաքը՝ «Իր բարոյական կտակը»:

Իր մահէն յետոյ, մենք կատարեցինք մեր ընկերոջ այս փափաքը, զայն իր հարազատներուն փոխանցելով:

Բայց նկատելով, որ մեր հայրենասէր ընկերոջ հայաշունչ այս կտակը՝ հայու մը «ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ» դէմ զգացած հիասթափութեան և ընդվզումի վրդովիչ արտայայտութիւնն էր, որոշեցինք, առանց իր անունը տալու, զայն հրապարակել:

«Հարազատներս՝

Ես կը հեռանամ այս աշխարհէն, բիւրաւոր հայերուն նման, սրտիս մէջ ունենալով Մեծ Ցաւը - «առանց տեսնելու Թուրք ցեղասպաններուն իրենց արժանի պատիժին ենթարկուիլը»:

Եւ ձեզի, իմ հարազատներուս կը կտակեմ.

Երբեք, մի մոռնաք, Թուրքին ո՛վ ըլլալը: Եւ ի՛նչ բրած ըլլալը Հայութեան:

Հայկական պատմութիւնը լաւ կարդացէք: Մանաւանդ՝տուտը և իրաւը իրարմէ զանազանել գիտցէք:

Մի՛ հաւատաք՝ կեղծ ազգասէրներուն խօսքերուն և իրենց գրածներուն:

Մանաւանդ մի հաւատաք՝ Դաշնակներու վարած քաղաքականութեան: Անոնք կը դաւուին Հայ ազգին ենթարկուած դժբախտութիւններուն առաջնակարգ պատասխանատուներու շարքին. Հաւատացէ՛ք այս բան խօսքերուս:

Եթէ հաստատել կ'ուզէք այս բանածներս՝ ձեր իմաստութեամբ և տրամաբանութեամբ փնտռեցէք իրականութիւնը: Ան իրականութիւնները միշտ քօղարկուեցան անոնց կողմէ: Փոխանցիկ ախտ մը խորշելու պէս՝ հեռու կեցէք անոնց վարքագիծէն և ուղղութենէն: Եւ մի վարակուիք անոնց անբուժելի հիւանդութենէն: Եթէ վարակուիք՝ այն ատեն մի մոռնաք, որ իմ «անէծքս» միշտ պիտի հետապնդէ ձեզի»:

ԴԱԻԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԱԿՈՒՆՔԸ «ՍՈՒՏ Է ՍՈՒՏ Է, ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՍՈՒՏ Է, ԱՅՍ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ, ԱՄԵՆ ԲԱՆ ՍՈՒՏ Է»

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԻՆԵԱՆ]

Մեր երիտասարդութեան տարիներուն՝ 1960-ք.ներուն, Պոլսոյ Պոսֆորի ծովեզերեայ յունական ճաշարաններուն մէջ, «Հայկօ» անունով երգիչ մը, «Սուտ է սուտ...» և քանի մը ուրիշ [օգէն ջուրէն նիթերով] հայերէն երգեր կ'երգէր։

Եւ մենք, հանրային վայրի մը մէջ, Հայ, Յոյն, Թուրք յաճախորդներուն ներկայութեան, առաջին անգամ ըլլալով հայերէն երգ մը կը լսէինք «իբր այրած սրտի մխիթարանք», և տեսակ մը հոգեկան գոհունակութիւն կը զգայինք այս հայերէն երգերով։

Թուքիոյ մէջ ի՜նչ հայկականութիւն և ի՜նչ խարկանք։

Բայց մեր այսօրուան գրութեան նպատակը՝ «Սուտ է սուտ է, այս աշխարհի մէջ ամէն բան սուտ է»ին ներկայացուցած կեանքի ըմբռնումին, ապրելու փիլիսոփայութեան և ծնունդէն դէպի մահ տանող շատ երկար, բայց, իրականութեան մէջ, ակնթարթ մը տեւող ճամբուն մասին խօսիլ չէ։

Այլ, ընդհակառակն, կեանքի մէջ իրականութեան հետ կապ չունեցող սուտերուն, սիրոնական հրեաններուն դարերէ ի վեր աշխարհի ընթացքը փոխող սուտերուն մասին խօսիլ է։

Բոլորս ալ գիտենք, թէ իրենց Սուրբ Գիրքը՝ սագրանքներու, դաւադրութիւններու, խաբէութիւններու անվերջանալի պատմութիւն մըն է։

Բայց, մանաւանդ Քրիստոսի կեանքին պատմութիւնը, մասնաւորապէս Յիսուսին վերջին օրերուն և խաչելութեան պատմութիւնը, հրեաներուն նենգամտութեան և անգթութեան մարմնացումն է։

Այս տեսակէտով հրեաները, ամէն ձեւի սադայէլական միջոցներով կը պայքարին ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԵԱՆ դէմ մինչեւ որ վերջին քրիստոնեան ալ, իր Հաւատին հետ միասին, գետնին տակը անցնի։

Կը կարծենք, որ դուք ալ նկատած էք, քրիստոնէութեան դէմ կատարուած այն անվերջանալի քարոզչութիւնը, որ հեռատեսիլներէն և բոլոր միջոցներով միշտ կը կատարուի։

Եւ այս մարդին մէջ, մեզի համար ամենէն անմարդկային երեւոյթներէն մէկը, հեռատեսիլէն քրիստոնեայ կրօնականներուն շատ անգամ վարկաբեկիչ դերերու մէջ ներկայացուիլն է։

Բայց ամենէն անհանդուրժելին՝ հեռատեսիլէն ներկայացուած ֆիլմերուն մէջ, ցոփուհիի դերը կատարողներուն, ընդհանրապէս, վիզերնէն խաչ կախուած ըլլալն է։ Եւ այդ սրբանշանը ամենէն անպատկառ վիճակներու մէջ կը ցուցադրուի։

Դուք տեսա՞ծ էք երբեք, հրեայ կրօնական մը հեռատեսիլէն, վատ մարդու դերով։

Եւ կամ տեսա՞ծ էք ցոփուհի մը, հրէական վեցանկիւն աստղը վիզէն կախած։

* * *

Եղելութիւնը շատերուն ծանօթ է։ Մեծ երգահան RICHARD WAGNER, 3 Յունիսի 1870-ի օրը, իր կնոջ COSIMA WAGNER-ին, շատ ընկճուած հոգեվիճակի մէջ, հետեւեալ յուրը կու տայ. «Այսօր, գերմանացիներուն պատկանող վերջին թերթն ալ, հրեաներուն կողմէ գնուեցաւ»։

Մենք կը հաւատանք, թէ Ռիհարդ Վակներ, իր կնոջը այս յուրը տուած օրը, արդէն հասկցած էր «ՀՐԵԱՆԵՐԸ ԲՈԼՈՐ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԹԵՐԹԵՐԸ ԳՆԵԼՈՎ, ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՂԵԿՐ ԶԵՌՔ ԱՆՑՈՒՑԱԾ ԷԻՆ»։

Այդ պատճառաւ ալ Ռ.Վակներ, իր ամբողջ կեանքի ընթացքին, պայքարեցաւ հրեաներուն անտեսանելի իշխանութեան դէմ։

Հրեաներն ալ, գիտակցելով Ռ. Վակնէրի պէս մեծ տաղանդի մը իրենց համար ներկայացուցած վտանգին, տեւական հալածած են զինք:

Վակնէրի տուած երգահանդէսներուն [ուր որ գացած է, նոյնիսկ մինչեւ Վարշաւա], հրեաները երգահանին եռեւէն գացած և լոլիկ և հոտած հաւկիթ նետած են անոր գլխուն: Նոյնիսկ մինչեւ այսօր:

Օրինակ, հնաատեսիլի մէջ, Վակնէրին երաժշտութիւնը կատարելու միջոցին, խռովարարները սրահին մէջ ցոյցեր կ՚ընեն այս մեծատաղանդ երաժիշտին դէմ: Եւ այս լուրը, հրեաներուն լրատուութեան աշխարհակալ ցանցին միջոցաւ, կը տարածուի աշխարհի բոլոր կողմերը, ապացուցանելու համար, թէ հրեաները չեն մոռցած և չեն ներած Վակնէրը, որ իրենց տիրապետութեան դէմ եղած է:

* * *

Վերջին շրջաններուն ֆրանսական թերթերուն և հրատարակուած կարգ մը գիրքերու մէջ, առանց հրեաներուն անունը դալու, Վերջին շրջաններուն ֆրանսական թերթերուն և հրատարակուած կարգ մը գիրքերու մէջ, առանց հրեաներուն անունը դալու, քօղարկուած ձեւով զանգատ կը յայտնուի, «MONDIALISATION»ին պատճառաւ աշխարհի մտաւորականութեան ենթարկուած գաղափարային ճնշումներուն և կաշկանդումներուն մասին, որ շատ տաւորականութեան ենթարկուած գաղափարային ճնշումներուն և կաշկանդումներուն մասին, որ շատ կի յիշեցնէ Նազիզմի միահեծան շրջանները:

Օրինակ՝ այստեղ նշել կ՚ուզենք, առանց մանրամասնութեան մէջ մտնելու, կարգ մը գիրքերու և գրութիւններու վերտառութիւնները, առանց մանրամասնութեան մէջ մտնելու, կարգ մը գիրքերու և գրութիւններու վերտառութիւնները, որոնց մէջ կենսական, որոնց մէջ կենսական գաղափարը՝ տնտեսական նոր աշխարհակալ կայսրութեան ստեղծած միահեծան և միօրինակ մտածողութիւնն է՝

«L'HORREUR ECONOMIQUE», «UNE ETRANGE DICTATURE», «LES NOUVEAUX TERRORISMES INTELLECTUELES», «LA TYRANIE DE L'ECONOMIE»:

Բայց չենք կարծեր, որ այս քօղարկուած զանգատները, որեւէ ձեւով հրէական աշխարհակալ կայսրութեան վտանգ ներկայացնեն:

Ընդհակառակը՝ հրեաները այս հրատարակութիւնները կը ներկայացնեն իբր իրենց կեղծ ազատամտութեան ապացոյցը:

Եւ նոյն ատեն կը շարունակեն, իրենց աշխարհակալ գործունէութիւնը, առանց մտահոգուելու՝ «Շունը կը հաչէ. Կարաւանը կը գալէ» սկզբունքով:

Եւ այնքան ատեն, որ այս զանգատները մեծ չափանիշներու չեն հասած, հրեաները չեն միջամտեր:

Բայց եթէ, վտանգաւոր փուլի մը հասնին, հրեաները այս երեւոյթները խափանելու ձեւերը շատ լաւ կը գիտնան:

Բայց, սա վերջին շրջաններուն, Լոնտոնի մէջ հրատարակուած գիրք մը, մեր համոզումով, հրեաներուն թոյլատրած չափանիշէն քիչ մը աւելի առաջ գացած է:

Այս գիրքը կը բացայայտէ1950-թ.ներուն սկսած և մինչեւ 1974-թ.տեւած ողբերգութիւն մը, դաւադրութիւն մը, որ մինչեւ հիմա գաղտնի պահուած և քօղարկուած է, ու մանաւանդ՝ ձեւափոխուած ձեւով ներկայացուած իր ներքին ծալքերով:

Մենք այդ շրջաններուն, Պոլիս ապրող հայ մը ըլլալով, շատ մը հայերու և յոյներու նման, տեղեակ էինք այս իրականութիւններուն:

Որովհետեւ, 1950-էն մինչեւ 1974-թ.ապրեցանք այս ողբերգութիւնը:

Եւ այսօր, ուախութիւնը ունինք տեսնելու, այս ողբերգութեան իրական պատմութեան՝ երկու Անգլիացի լրագրողներու կողմէ գիրքի մը մէջ յայտնաբերուիլը:

Այս գիրքին անունը, ինքնին, արդէն շատ բան կը բացատրէ՝

«THE CYPRUS CONSPIRACY.

AMERICA, ESPIONAGE AND THE TURKISH INVASION»

«Կիպրական դաւադրութիւնը Ամերիկա, լրտեսութիւն և թրքական արշաւանքը»:

Երկու Անգլիացի լրագրողներ՝ BRENDAN O'MALLEY և IAN CRAIG, օգտուելով անգլիական Արտաքին գործոց նախարարութեան և նաեւ Ամերիկեան արխիւներուն 25 տարիներ յետոյ մասամբ

հանրութեան առջեւ բացուելու կարելիութենէն, կը յաջողին Կիպրոսի ողբերգութեան «աւելի ճիշդ դատաստութեան» իրական պատմութիւնը յոյս աշխարհ բերել:

Այս գիրքին մէջ, կրկին կ՛ապրինք և ցաւով կը տեսնենք, թէ ինչպէ՞ս 1950-ական-ներէն սկսեալ, Կիպրոսի Յոյն ժողովուրդը և 1955-ին Պոլսոյ մէջ Քրիստոնեայ ժողովուրդը, մանաւանդ յոյները և հայերը, միշտ եղածին պէս Արեւմտեան պետութիւններուն ծաւալապաշտական ծրագիրներուն գոհը եղան:

Պատմութիւնը միշտ կը կրկնուի և յոյները և հայերը, միշտ եղածին պէս Արեւմտեան պետութիւններուն կողմէ, Սադայլէական սադրանքներով և անհեւակայելի դաւադրութիւններով, առանց դոյզն իսկ խղճմտանքի, վայրագ Թուրքին ճիրաններուն կը յանձնուին:

* * *

Ռուսերը Պոլիսէն և Արեւմտեան Հայաստանէն արտաքսելու փոխարէն, Սուլթան Աբտիւլ Համիտ, իբր կաշառք, Կիպրոս կղզին 1878-ին անգլիացիներուն տուած էր:

3000 տարիներէ ի վեր մեծամասնութեամբ յոյներու կողմէ բնակուած այս կղզին, մինչեւ 1945, անգլիացիներուն իշխանութեան ենթարկուած մնաց:

1945-էն սկսեալ անգլիացիները, իրենց գաղթավայրերուն, ստիպողաբար, ազատութիւն տալ սկսան:

Բայց Կիպրոսին ազատութիւն չտուին՝ կղզիին ռազմագիտական դիրքին պատճառաւ:

Եւ այդ օրէն սկսաւ Կիպրոսի ժողովուրդին տառապանքի շրջանը:

Ազատութիւն ուզող Կիպրողի յոյն ժողովուրդը, Արքեպիսկոպոս Մակարիոսի առաջնորդութեամբ, անգլիացիներուն դէմ պայքարիլ սկսաւ:

Եւ Կիպրոսը կորսնցնել չուզող անգլիացիները, Կիպրոսի մէջ գտնուող Թուրք փոքրամասնութիւնը գրգռել սկսան իբր հակակշռիչ ուժ:

Բայց Կիպրոսի Թուրքերը, կղզիին բնակչութեան հազիւ հարիւրին տասներհինգը կը ներկայացնէին: Եւ անոնք ալ ժամանակի ընթացքին, Օսմանցի Թուրքերուն ճնշումով բոնի իսլամացած յոյներ էին, և մեծամասնութիւն եղող յոյներուն դէմ իսկական ուժ մը չէին ներկայացներ:

Անգլիացիները այն ատեն, ամէնէն անմարդկային ճամբուն դիմեցին – Թուրքիոյ Ա.Գ. նախարար FATIN RÜSTU ZORLU_ին թելադրեցին, որ Պոլսոյ մէջ յոյներուն դէմ ցոյցեր կազմակերպեն:

6 Սեպտեմբեր 1955-ին, Սելանիկի մէջ «Մուսթաֆա Գեմալ Աթաթիւրքին տունը յոյները [իբր թէ] ռումբ նետեցին» բսելով [իրականութեան մէջ ռումբը դնողը Թուրքերն էին], Պոլսոյ մէջ Թուրքերը բողոքի ցոյցեր կազմակերպեցին:

Բայց այս ցոյցերը՝ բոլոր մանրամասնութիւնները առաջուց պատրաստուած թատրոն մըն էին:

6 Սեպտեմբեր 1955-ի բսուած չարաշուք գիշերը՝ յոյներուն եկեղեցիները, խանութները, գերեզմանները [եւ մասամբ ալ հայերուն] քանդուեցան:

Այդ օր Թուրքերը, այս վայրագ ցոյցերուն շնորհիւ, շատ «բաներ» շահեցան՝ մինչեւ 6 Սեպտեմբեր 1955-ի օրերը, դեռ Պոլիսը, մասամբ, իր յունական դիմագիծը պահած էր: Այդ օր «Յոյն Պոլիսը», բոլորովին քանդուեցաւ:

Եւ այդ Թուականէն յետոյ, Պոլսոյ մէջ հարիւր հազարէն աւելի հաշուող Յոյն բնակչութիւնը, Թուրքերուն բռնութեան պատճառաւ, գաղթելու ստիպուեցան:

Կիպրոսի մէջ ալ Թուրքերը, անգլիացիներուն աղուսային կարգադրութեամբ, գրեթէ յոյներուն չափ իրաւունքներու տիրացան:

1973 Թուականը Կիպրոսի պատմութեան մէջ, շատ ճակատագրական տարի մըն է: Այդ Թուին եգիպտացիները, հրէական «KIPPOUR» բսուած տօնական օրերուն՝ հրեաներու կողմէ գրաւուած հողերը ետ առնելու համար, Իսրայէլի վրայ յարձակեցան: Բայց չյաջողեցան և պատերազմը կորսնցուցին:

Այս պատերազմին հրեաները նկատեցին, որ Կիպրոս կղզին, Իսրայէլի ապահովութեան համար, կենսական կարեւորութիւն ունեցող խարիսխ մըն է:

Եւ մեզի համար, 1974-ին Կիպրոսի Յոյն ժողովուրդին ենթարկուած դժբախտութեան բուն դրդապատճառը, կղզիին հրեաներուն ապահովութեան համար ներկայացուցած կարեւորութիւնն է:

Եւ 1974-ին Կիպրոսի, իսկ 1955-ին ալ Պոլսոյ մէջ կատարուած ողբերգական բեմադրութիւններուն

նման, «թատրոն» մը կազմակերպուեցաւ: MAKARIOS-ը GRIVAS-ը և SAMSON-ը՝ Կիպրոսի այս երեք Յոյն զեկավարները դասական յունական ողբերգութեան շատ «վայել բեմադրութեամբ» մը, իրարու դէմ հանուեցան:

Անհատնելի այս եղբայրասպան պայքարը, «աւելի ճիշդ՝ ողբերգութիւնը» աւարտեցաւ՝ առիթէն օգտուող Թուրքերուն Կիպրոսի վրայ կատարած արշաւանքով:

Թուրքերը, այս անիրաւ արշաւանքի շրջանին, հաւատարիմ իրենց «աւանդութեան», ջարդեցին մեծ թիւով յոյներ և գրաւեցին Կիպրոսին հարիւրին քառասունը:

Այստեղ, ձեր ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրենք, հետեւեալ իրականութիւններուն վրայ.

1.-1974-ին Ամերիկայի Ա.Գ.նախարարը՝ հրեայ HENRY KISSINGER-ն էր:

2.-1974-ին Վարչապետը և Կիպրոսի վրայ յարձակումի հրամանը տուողը՝ BULENT ECEVIT-ն էր:

3.-Պիլենթ Էճեւիթ Ամերիկա ուսանած տարիներուն, հրեայ Քիսինճըրին աշակերտը եղած է:

4.-Քիսինճըրի և Էճեւիթի միջեւ եղած այս կապը, Կիպրոսի ողբերգութեան բոլոր գաղտնիքներուն բանալին է:

5.-Մակարիոսը, Կրիվասը և Սամսոնը իրարու դէմ թշնամական արարքներու մղողը, Քիսինճըրի թելադրութեամբ՝ C.I.A. կազմակերպութիւնն է:

6.-« THE CYPRUS CONSPIRACY » [Կիպրական դաւադրութիւնը] անունը կրող գիրքին կողքին վրայ, այս դաւադրութիւնը խորհրդանշող երկու նկարներ դրուած են: Առաջինը՝ Արքեպս.Մակարիոսն է: Երկրորդը՝ հրեայ Հենրի Քիսինճըրը: Եւ գիրքին գրեթէ մէկ երրորդը՝ Քիսինճըրի դաւադրութիւններուն յատկացուած է:

* * *

Այստեղ կ'ուզենք, Կիպրոսի ողբերգութեան մասին, մեզի ծանօթ մանրամասնութիւններ աւելցնել:

Պոլսոյ մէջ, 1950-ական թուականներուն, Կիպրոսի հարցը արծարծողը անգլիական դրամագլուխով հիմնուած HURRIYET թերթն էր:

Եւ այս «Հիւրրիյէթ» թերթին տէրը՝ SEDAT SIMAVI անունով նախկին Կիպրացի անունով նախկին Կիպրացի Թուրք մըն էր:

Եւ այս թերթը իր գրգռիչ գրութիւններով, 6 Սեպտեմբեր 1995-ի ողբերգութեան մեծագոյն պատասխանատուներէն մէկը եղած է:

«Հիւրրիյէթ» թերթին տէրը՝ Սետաթ Սիմավի, երկու տղայ ունէր: EROL SIMAVI և HALDUN SIMAVI : Սետաթ Սիմավիին մահանալէն յետոյ, Էրոլ Սիմավի «Հիւրրիյէթ» թերթին տէրը դարձաւ: Հալտուն Սիմավին ալ՝ Պոլսոյ մէջ, GUNAYDIN անունով նոր թերթ մը հիմնեց:

Այստեղ պիտի նշենք Հալտուն Սիմավիի ընտանիքին վերաբերեալ կարգ մը տեղեկութիւններ, որոնք անմիջականօրէն կապ ունին Կիպրոսի ողբերգութեան հետ:

Հալտուն Սիմավիի տղան ամուսնացած էր, Պոլսոյ մէջ մեր ունեցած հաստատութեան հաշուապահին աղջկան հետ:

Կիպրոսի Թրքական արշաւանքէն քանի մը ամիսներ ետքն էր, որ Հալտուն Սիմավիին տղան հիւրաբար, մեր տունը եկաւ:

Եւ այս երիտասարդը այդ օր, մեզի պատմեց, միամտաբար, հետեւեալ եղելութիւնը, առանց նկատի առնելու իր պատմածներուն կարեւորութիւնը.-

«Կիպրոսի գրաւումէն շաբաթ մը առաջ, «Կիւնայտըն» թերթին խմբագրատունը եկան Ամերիկացի հինգ լրագրողներ, իրենց նկարչական զանազան գործիքներով, և մեզի հետեւեալ լուրը տուին. իրենց նկարչական զանազան գործիքներով, և մեզի հետեւեալ լուրը տուին.«Դուք, Կիպրոսի վրայ պիտի յարձակիք եղեր.մենք, այս արշաւանքը նկարահանելու եկանք»:

Մեր կողմէ, առաջին անգամ ըլլալով այսօր, «ՆԱՅՏԻՒ»ի մէջ հրապարակուող ԱՄՆ.ի լրագրողներուն այս բաներն ալ կ'ապացուցանեն, թէ Կիպրոսի Թրքական արշաւանքը, Ամերիկացիներու կողմէ ամիսներ առաջ ծրագրուած եւ իր բոլոր մանրամասնութիւններով պատրաստուած դաւադրութիւն մըն էր:

Մեզի այս տեղեկութիւնները տուող Հալտուն Սինան Սիմավիին տղան, շատ սրտայոյզ վախճան մը ունեցաւ։

Մեր տունը հիւրաբար այցելելէ շաբաթ մը վերջ, իր բնակարանին մէջ, որսորդական հրացանով մը, իր եղբօրը կողմէ, արկածով սպանուեցաւ։

Այս երիտասարդին սպանութիւնը՝ կիպրական ողբերգութեան պատասխանատուներէն մէկը եղող՝ Սետաթ Սիմավիի ընտանիքին դէմ կիպրացի յոյներուն անէծքին արդի՞ւնքն է արդեօք։ Ձենք գիտեր։

Բայց կը հաւատանք, որ յունական դասական թատերգութիւններուն տեսակ մը կրկնութիւնը եղող կիպրոսի ողբերգութեան տխուր էջերէն մէկն է այս երիտասարդին սպանութիւնը։

ԵՋՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Այստեղ նշելու պիտի ջանանք «Դրամ= Աստուած» ին տէրը եղող սիոնիստներուն արեւմտեան պետութիւններուն հետ գործակցաբար կատարած դաւադրութիւններուն անվերջանալի ցանկին մէկ մասը միայն, որ վերջին տասնամեակներուն, ներկայի Հայաստանի և Արեւմտեան Հայաստանի, ներկայի Հայաստանի և Արեւմտեան Հայաստանի շուրջ կատարուեցան.-

1.-6 Սեպտեմբեր 1955-ին, Անգլիացիներու դաւադրութեամբ,

Քրիստոնեայ Պոլիսը կործանեցաւ։

2.-28 Մայիս 1960-ի Կիպրոսի հարցին և 6 Սեպտեմբեր 1955-ի Պոլսոյ

ողբերգութեան պատասխանատուներէն Թուրքիոյ Վարչապետ Ատնան Մենտերէս, որ ինքնագլուխ որոշումներով ամերիկացիներուն հակակշռէն ելած էր, իր Մոսկուա այցելութեան նուականէն քանի մը օր առաջ, դաւադրական ըմբոստութեամբ մը ձերբակալուեցաւ և յետոյ ալ, շինծու դատավարութեամբ մը, մահուան դատապարտուեցաւ և կախաղան հանուեցաւ։

3.- Յուլիս 1974-ին ամերիկացիներուն դաւադրութեամբ, Թուրքերը Կիպրոսի վրայ յարձակեցան և կղզիին կէսը գրաւեցին։

Այս ողբերգութիւնը Կիպրոսի մէջ, մինչեւ այսօր, Թրքական ներկայութեան պատճառաւ, կը շարունակուի։

4.- 1979-ին Ամերիկեան դաւադրութեամբ, Իրանի մէջ, յեղափոխութիւն մը կատարուեցաւ և ամերիկացիներուն գործակալը եղող Իրանի շահը, ամերիկացիներուն հակասովետ ծրագիրներուն պատճառաւ աքսորուեցաւ, և Իրանի մէջ Խոմէյնիին Իսլամական Հանրապետութիւն մը հիմնեց։

5.- 1991-ին Ամերիկացիները, սադայէլական բացառիկ դաւադրութեամբ, իրենց «գործակալ»ը եղող Սատտամ Հիւսէյնիին՝ նախ Քուէյթը գրաւել տուին և յետոյ, զայն գրաւեց ըսելով, Իրաքի վրայ յարձակեցան և քանդեցին զայն, և մինչեւ հիմա ալ կը շարունակեն աւերել։

6.- 1995-ին Եուկոսլաւիան բաժանելու ձգտող ամերիկեան դաւադրութիւնը, Պոսնիոյ մէջ Իսլամական պետութիւն մը ստեղծեց։

7.- Մայիս 1999-ին, Եուկոսլաւիան կտոր կտոր ընելու ծրագրին համաձայն, Ամերիկացիները Եուկոսլաւիոյ վրայ յարձակեցան և նոր դաւադրութեամբ մը, Սերպերուն հազարաւոր տարուան սուրբ հայրենիքը եղող KOSOVO-ն մոլեռանդ, Թրքատիպ աւազակ ալպանացիներուն յանձնեցին։

8.- Իսկ մեզի համար ամենէն կենսականը և ամենէն ցաւալին՝ 27 Հոկտեմբեր 1999-ին Ամերիկացիները, ստորնագոյն դաւադրութեամբ մը և հայ դաւաճաններու ձեռամբ, հայկական պետականութեան հիմերը խախտեցին։

Այս «Դրամ= Աստուած»ին դաւադրութիւնները մինչեւ ե՞րբ պիտի շարունակուին։ Մինչեւ վե՞րջ։ Ձենք գիտեր։

«ԴԻՒՐ Մ, ՈՐՈՒ ԼՈՒՌ ՅՈՂՔԻՆ ՄԷՋ Կ՛ԱՐԾԱՐԾԻ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ ՏԱՌԱՊՈՂ ՄԱՐԴՈՒԹԵԱՆ, ՐՍԿ, ՔՈՒ ԿԱՄՔԴ ՊԻՏԻ ԻՇԽԷ ՅԱԻԻՏԵԱՆ...։

[1907-Լոզան- Դրամին աղօթքը- ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ]։

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻԻ 128 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ՅՈՒԼԻՍ 2000

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԿԱՄԱԿԱՏԱՐՆԵՐԸ ԵՂՈՂ ՊՈԼՍՈՅ ԵՐԿՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔՆԵՐՈՒՆ ԽԱՅՏԱԼԻՑ ԽՆԴՈՒԱԾՔԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Պիտի խնդրենք, որ ուշադրութեամբ դիտէք, վարի նկարին մէջ, այս երկու Թրքամէտ Պատրիարքներուն ուրախութեան և երջանկութեան արտայայտութիւնը՝ Պոլսոյ «HILTON» պանդոկի պարտէզին մէջ:

Ամերիկեան տիրապետութեան խորհրդանիշը եղող «Հիլթըն» պանդոկին մէջ՝ որ 1950-Թ. ներուն հիմնուեցաւ Պոլսոյ պատմական «Սուրբ Յակոբ» գերեզմանատան հողերուն, մեր պապերուն դամբաններուն, ոսկորներուն, դիակներուն վրայ:

«Սուրբ Յակոբ» գերեզմանատունը 1940-Թ.ներուն, Բ.Աշխարհամարտէն օգտուող Խամէթ Խէօնիւ ըսուած ճիւաղին կողմէ, բռնի պետականացաւ և դամբաններուն մարմարներով, Պոլսոյ կեդրոնական հրապարակներէն Թաքսիմ-ի դիմացը հիմնուեցաւ «INÖNÜ GEZISI» անունը կրող շատ ընդարձակ, մարմարապատ զբօսավայր մը: «Սուրբ Յակոբ» պատմական գերեզմանատան քանդումով ձեռք բերուած դամբաններուն մարմարները այնքա՜ն շատ էին, որ 1940-Թ.ներուն Պոլսոյ նահանգապետը եղող «LUTFI KIRDAR» ըսուած հրէշը՝ «Ս.Յակոբ»ի մարմարները «EMINÖNÜ»ի մզկիթին լայնածաւալ սանդուխներուն շինութեան համար գործածեց:

Մենք, այս մզկիթին սանդուխներուն վրայ, ցաւով տեսած ենք, «Սուրբ Յակոբ»ի դամբաններէն մնացած հայերէն արձանագրութիւններ: Լիթֆի Քիրտար կոչուած Պոլսոյ նահանգապետը, 1942-ի «VARLIK VERGISI» «Ունեւորութեան տուրք»ին որ Թուրք կառավարութեան կողմէ Պոլսոյ «Ոչ-Իսլամ» ժողովուրդը հարստահարելու համար կիրարկուած էր, առաջնակարգ պատասխանատուներէն մէկն էր:

Պետականացած «Սուրբ Յակոբ Գերեզմանատունը» քանդուելէ յետոյ, իբր թէ «Կանանչապատ դաշտ» ըլլալով պիտի պահպանուէր:

Բայց քանի մը տարի յետոյ, Պոլսոյ քաղաքապետութեան կողմէ գերեզմանատան հողերուն վրայ, մաս առ մաս մեծ շէնքեր շինուիլ սկսան, և 1950-Թ.ներուն այ, «Սուրբ Յակոբ գերեզմանատուն»էն մեծ տարածութիւն մը, Ամերիկեան «Հիլթըն» ընկերութեան փոխանցուեցաւ, և քանի մը տարուան մէջ, այս գերեզմանատան հողերուն վրայ համանուն պանդոկը կառուցուեցաւ:

Այս երկու Պոլսոյ Պատրիարքներուն «Հիլթըն»ի պարտէզին մէջ նստած հողը՝ ՄԵՐ ՊԱՊԵՐՈՒՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆՆ էր: Թուրքը կրնայ նստիլ: Անոնք վարժուած են: Անոնք ամբողջ Անաթոլիոյ մէջ և Արեւմտեան Հայաստանի տարածքին վրայ, մեր պապերուն աճիւններուն, մեր նահատակներուն արիւնով շաղախուած հողերուն վրայ նստած են:

Բայց այս երկու Պատրիարքներուն կատարածը՝ իսկական սրբապղծութիւն է:

Մանաւանդ Պոլսոյ Պատրիարք Մեսրոպ Մութաֆեանին համար, Պոլսոյ Պատրիարքարանին պատկանող «Սուրբ Յակոբ» Գերեզմանատան մէջ, մեր պապերուն աճիւններուն վրայ նստած «ՔՖՁ» ընելը աններելի է:

* * *

Բայց, ինչո՞ւ և ի՞նչ առիթով ներկայ էին այս երկու պատրիարքները Պոլսոյ «Հիլթըն» պանդոկին մէջ:

Այստեղ կ՚ուզենք հատուածներ նշել, Պոլսոյ հայկական թերթերուն մէջ այս մասին գրուածներէն:

«...ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ 539-ԱՄԵԱԿԸ ՀԻԼԹՐՆԻ ՊԱՐՏԷԶՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՇՔԵՂ

ԸՆԴՀԱՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ։

...երէկ [9 Յունիս 2000] «Հիլթըն» պանդոկի պարտէզներուն մէջ տարբուած փարթամ ընդունելութեամբ մը տօնուեցաւ Պատրիարքարանի հիմնարկութեան 539-րդ տարեդարձը։

...Այս տարի ալ, Պատրիարքարանի հիմնարկութեան այս ընդունելութեան մասնակցեցան, ոչ միայն համայնքային շրջանակներու ներկայացուցիչներ կամ հայ անհատ ազգայիններ, այլ նաեւ պետական գործիչներ, դիւանագիտական մարմիններ և մամուլ։

Ներկայ էին՝ յունաց Պատրիարք Բարթոլոմէոս Սրբազան, Վատիկանի Աւագ դեսպան Լուիճի Գօնթի, կղզիներու մեթրոպոլիթ Ափոսթոլոս, Լատին և Ասորի եպիսկոպոսներ, ամերիկեան և գերման եկեղեցիներու ներկայացուցիչներ, Նախկին նախարար՝ Սուտի Թուրել, Խթանպուլի մայր քաղաքապետ՝ Ահմէտ Պահաթըլը, կղզիներու քաղաքապետ՝ Ճոշքուն Էօզտէն... Զուիցերիոյ աւագ դեսպանը, Ամերիկայի, Յունաստանի, Պուլկարիոյ, Գերմանիոյ, Եգիպտոսի, Սպանիոյ, Իտալիոյ, Պելժիոյ, Զուիցերիոյ, Շուէտի, Ռումանիոյ, Խրուաթիոյ Աւագ հիւպատոսները, բազմաթիւ լրագրողներ, քրոնիկագիրներ և ակադեմականներ։

Ընդունելութեան ներկայ գտնուեցաւ նաեւ նշանաւոր պատմաբան ու մտաւորական, նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի Աւագ խորհրդական՝ Ժիրայր Լիպարիտեան»։ Մ՛վ գիտէ որքա՜ն Ամերիկեան գործակալներ քով-քովի եկած են Հիլթընի մէջ Պոլսոյ Պատրիարքին սարքած ընդունելութեան։

Այս նոյն Պոլսոյ Պատրիարքը՝ Մեսրոպ Մութաֆեան, անցեալ տարի՝ 22-5-1999-ին, Պոլսոյ մէջ, Ֆաթիհ Սուլթան Մէհմէտին դամբարանը [TÜRBE] այցելած էր մեծ շքախումբով, և հոն աղօթած էր, և Ֆաթիհին երախտագիտութիւն յայտնած էր, Պոլսոյ Պատրիարքութիւնը հիմնած ըլլալուն համար։

Եւ յետոյ, Պատրիարքը, այս տարուան պէս, «Հիլթընը» պանդոկին պարտէզներուն մէջ, հինգշաբիւրի հասնող իր հիւրերուն, պետական և դիւանապետական ներկայացուցիչներուն համար շքեղ ընդունելութիւն մը սարքած էր։

Շատ տարօրինակ և արտասովոր անձնաւորութիւն մըն է այս հոգեւորականը։

Այս մեծածախս ընդունելութիւնը սարքողը, երկու ամիս վերջ ՝ Օգոստոս 1999-ին, Պոլսոյ Պատրիարքարանին մէջ, հայկական թերթերուն խմբագրապետերուն, ի մէջ այլոց, հետեւեալ տեղեկութիւնները կու տայ.

«Պատրիարքարանի եկամուտը նուազած է, և ծախսերը դիմագրաւելու համար պատրիարքարանը դրամի պէտք ունի»։

Բաղդիք էֆէնտի,

եթէ դրամ չունէիր՝ ինչո՞ւ հինգ հարիւր հոգինոց շքեղ ընդունելութիւններ սարքեցիր «Հիլթըն» պանդոկին մէջ։ Սուլթանին երախտագիտութիւն յայտնելու և պատրիարքարանին հիմնարկութեան տարեդարձը միջազգային չափանիշով և շքեղ ընդունելութեամբ տօնելու սովորութիւնը, այս պատրիարքը ստեղծեց։

Եւ մենք ընդվզելով Սրբազանին այս անպատշաճ կեցուածքէն, 7-9-1999-ին, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ, իր դէմ սակէս արտայայտուած էինք.

«Նայեցէք Սրբազան՝ դուք և ձեր մանկաւիկները, ինչ որ կ՛ուզէք, ըրէք Պոլսոյ մէջ։ Որքան որ կրնաք՝ ծռեցէք, շողոքորթութիւն ըրէք Պոլսոյ մէջ թուրքերուն։ Բայց Պոլսոյ մէջ մնացէք։ Պոլսէն դուրս մի ելլէք։ Ոտք մի կոխէք երբեք Սուրբ Էջմիածին և ձեր Թրքահպութեամբ՝ մի աղտոտէք այս Սուրբ վայրը»։

** * **

Դժբախտաբար, այս Թրքամէտ պատրիարքը, Սեպտեմբեր 1999-ին գնաց Էջմիածին։ Կաթողիկոսական ընտրութեան օրերն էին։ Եւ Մեսրոպ Մութաֆեան, այն առենուան կաթողիկոսական տեղապահին հետ, երեւանի մէջ, կրօնի Գործերու պաշտօնակատարին կը ներկայանան և անոր գանգատ կը յայտնեն, թէ կառավարութեան կողմէ մէկ թեկնածուի ի նպաստ միջամտութիւններ կը կատարուին։

Եւ այս չէր բաւեր՝ նոյն օրերուն Պատրիարքը և իրեն պէս արեւմտեան պետութիւններուն սայլին լծուած հինգ կրօնականներ, միասնաբար զեկոյց մը կը հրատարակեն և Հայաստանի կառավարութիւնը կ՛ամբաստանեն՝ կաթողիկոսական ընտրութեան միջամտութեամբ։

Եւ ամենէն ցաւալին՝ այս դիւրագրիւ Կրօնապետը, բարձրաստիճան կրօնականի մը ներկայութեան, պետութեան պատասխանատուին կը սպառնայ և կ'ըսէ թէ՝ «եթէ Գարեգին Ներսիսեանը կաթողիկոս ընտրուի, ես գինքը չեմ ճանչնար և Պոլսոյ մէջ անկախութիւնս կը հռչակեմ»:

Այս սպառնալիքէն քանի մը օր յետոյ, կաթողիկոս ընտրուեցաւ Գարեգին Ներսիսեանը, որ կոչուեցաւ Գարեգին Բ.Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս:

Բայց նոյն ժամերուն, հայկական պետութեան հիմերը խախտող զարհուրելի ողբերգութիւն մը կատարուեցաւ: Սպաննուեցան Հայաստանի կառավարութեան առաջնակարգ դեկավարները:

Նահատակուողներուն մէջն էր նաեւ, Հայաստանի կառավարութեան Վարչապետը՝ Վազգէն Սարգիսեանը, որուն դէմ Բրքամէտ Պատրիարքը և հինգ տխրահռչակ կրօնականներ միասնաբար բողոքի գեկոյց հրատարակած էին:

Ողբերգութեան նախընթաց օրերուն, հայկական կառավարութեան դէմ կատարուած այս բողոքները դիպուա՞ծ էին, թէ միտիստական սադայէլական ծրագիրներուն մաս կազմող գործադրութիւններ: Ձենք գիտեր:

Ամէն պարագայի՝ ողբերգութեան սուգի օրերուն, Մեսրոպ Մութաֆեան չկրցաւ իր սպառնալիքը գործադրել և ստիպողաբար մասնակցեցաւ Գարեգին Բ.Կաթողիկոսին օծման արարողութիւններուն:

Եւ Պոլիս վերադառնալէն միջոց մը յետոյ, երեւանի մօտ ամերիկեան դեսպանը, Պոլսոյ հայոց Պատրիարքարանը կ'այցելէ: Կը տեսակցի Պատրիարքին հետ:

Ուրկէ՞ ուր երեւանի մօտ Ա.Մ.Ն.ի դեսպանը, Պոլսոյ մէջ, Մութաֆեանին այցի կ'երթայ: Բնական է՝ թշնամին չի քնանար:

Ամերիկեան դեսպանը հարկաւ տեղեակ էր Պատրիարքին սպառնալիքներէն և անկախութիւն հռչակելու մտադրութենէն:

Միտիստ ամերիկեան իշխանութեան, Կովկասի մէջ, ամենամեծ արգելքը եղող Հայաստանը բաժանելու, պառակտելու աշխատանքներուն մէջ, ըմբռստ Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքի մը դիրքորոշումը, շատ մեծ կարեւորութիւն ունէր:

Եւ այս այցելութենէն քիչ յետոյ, Պատրիարքը, իր ինքնագլուխ գործընթացքին վերսկսաւ: Առանց որեւէ պատճառի, Հռոմի Պապին այցելութեան գնաց, եւ առանց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին տեղեկութեան եւ հաւանութեան՝ Քահանայապետը Պոլիս հրաւիրեց:

Բնական է, որ այս ինքնագլուխ կեցուածքը, Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին հակազդեցութեան պատճառ եղաւ:

Եւ Պատրիարքը իր ըմբռստութեան ծրագիրը գործադրել սկսաւ, և 21 Յունիս 2000-ի էջմիածնի մէջ կայացող Հոգեւոր Գերագոյն Խորհուրդին նիստերուն մասնակցելու համար էջմիածին չգնաց, պատրուակելով, նոյն թուականներուն զուգադիպող, Կեսարիոյ ուխտագնացութիւնը:

Եւ այս ընդդիմութեան ուրիշ մէկ երեւոյթը ըլլալով Պոլսոյ «Մարմարա» թերթին 21 Յունիս 2000-ի թիւին մէջ, հրատարակել տուաւ հետեւեալ յայտարարութիւնը.

«Միւս կողմէ արտասահմանի եկեղեցիները, որոշանհանգստութիւն մը զգացած են «Մտադրութիւններու Յուշագիր» անուն այն փաստաթուղթէն, որ Հայաստանի հանրապետութեան և Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու միջեւ 17 Մարտ 2000-ին ստորագրեց Վեհափառ Հայրապետը, առանց պաշտօնապէս խորհրդակցելու Գ.Հ.Խ.-ի կամ նուիրապետական միւս երեք աթոռներու հետ»:

Եւ ի՞նչ էր Կաթողիկոսին Հայաստանի կառավարութեան հետ ստորագրած յուշագիրը՝ «Հայաստանեայց Եկեղեցիին և Հայաստանի կառավարութեան և միասնական աշխատանքի» յուշագիր մըն էր:

Եւ ո՞ր հայկական եկեղեցին անհանգիստ եղած էր այս Յուշագիրէն:

Միայն ինքը: Թուրքերուն սիրահաճոյ Մեսրոպ Մութաֆեանը, որ երեւանի մէջ եղեռնի Յուշարձանը այցելելու ո՛չ արտօնութիւնը և ո՛չ ալ համարձակութիւնը ունի, թուրքերէն վախնալուն պատճառաւ:

Բայց ո՞վ է այս Պատրիարքը:

Իր կենսագրութեան մէջ, կ'ուզենք նշել՝ մեզի համար ամենէն կարեւոր հանգրուանը որ, ինքնին, շատ մը հանելուկներուն լուծումն է:

Երուսաղեմի Սուրբ Յակոբեանց վանքին մէջ կուսակրօն Քահանայ ձեռնադրուած այս հոգեւորականը, իր կրօնական բարձրագոյն ուսումը ստացած է ԹԵԼ ԱԻԻՒ ՀՐԻԱԿԱՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ։

* * *

Շատ անգամ ըսած ենք, որ Պոլսեցի հայերը, Թուրքերուն ձեռքը գերիներ են։

Բայց, Պոլսեցի հայերը, հայկականութեան «ջիղ» մը ունին, որը, նոյնիսկ Սփիւռքի հայկական համայնքերուն մէջ, նոյն զօրութիւնը չունի։

Պոլսեցի Հայը, իրը հայկականութեան ապաստանարան, միայն իր հայկական եկեղեցին ունի։

Եւ ան միայն գիտէ, իր Հայաստանեայց եկեղեցին, և անքակտելիօրէն կապուած է «Սուրբ Էջմիածնին»։

Երբ Մեսրոպ Մութաֆեան, Սիոնիստներուն և Թուրքերուն հոչակելու փորձեր կ՛ընէ, Պոլսոյ մէջ գիտակից անձնաւորութիւններ, ընդվզելով Պատրիարքին այս անջատողական միտումէն, իրեն կը դիմեն և կ՛ըսեն՝

«Դուն ո՞վ ես, որ մեզի էջմիածնէն անջատելու կ՛աշխատիս։

Դուն, եթէ կ՛ուզես, կը գատուիս կ՛երթաս, բայց մենք երբեք չենք ձգեր մեր Սուրբ էջմիածինը»։

Եւ այսօր, Պոլսոյ հայկական համայնքին մէջ, համոզում մը կայ.

«Մեսրոպ Մութաֆեանը՝ ուր որ ուզէ, ինքը թող երթայ.ուզենէ միւս աշխարհ դժոխք կամ դրախտ երթայ.բայց միայն երթա՛յ»։

Յ.Գ. ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ

ՀԱՐՑՈՒՄ.- Ինչո՞ւ միշտ «մենք» կ՛ըսենք։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Հայուն «եսասիրութեան» դէմ հակազդեցութիւն մըն է՝ չեսելու համար տեւական «ես»

Հ.- Ինչո՞ւ Անաթոլիա և ոչ Անատոլու

Պ.- Անաթոլիա՝ յունարէն Արեւելք ըսել է։ Աթէնացիները, 3000 տարիներէ ի վեր, այդ երկիրը «Անաթոլիա» կը կոչէին՝ Արեւելք գտնուելուն պատճառաւ։ Անատոլու-ն Անաթոլիա-ին թրքացած ձեւն է։ Թրքերէն բառ գործածելը չենք սիրեր։

Հ.- Ինչո՞ւ Վրէժ Ռուբէնեան։

Պ.- Որովհետեւ Ռուբէն Սեւակին վրէժը չէ առնուած։ Զեւով մը գայն առնելու կը ջանանք։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻԻՆ ՅԱՅՏՆԵԼ ՊԷՏՔ Է...
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐ ՀՐԵԱՅ ԻՍՄԱՅԻԼ ՃԷՄԻՆ, ՈՐ ԿԱՐՍԷՆ ՎՌՆՏԵԼ ՏՈՒԱՒ ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ [ԿԻՒՄՐԻ] ՔԱՂԱՔԻ ՀԱՅ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԸ ԵՒ ԱՅՍ ՁԵՒՈՎ ԱՅԴ ՊՆԱԿԱԼՔՋ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՀԱՍԿՑՈՒՑ ԹՈՒՐՔԻՆ ՈՂՋ ԸԼԼԱԼԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Եղելութիւնը ծանօթ է բոլորին: [Դուք այս եղելութեան ուզէ՛ք ողբերգութիւն ըսէք և կամ խեղկատարութիւն]:

19 Յունիս 2000-ի՛ն, Կարսի Թուրք քաղաքապետին հրաւէրով, 28 Յունիս 2000-ին Կարս կը ժամանեն, Լենինականի քաղաքապետի օգնականը, Շիրակ նահանգի պաշտօնատարը, Լենինականի առեւտրական սենեակի նախագահը և իրենց թարգմանը, «ընդամէնը չորս հոգի», մասնակցելու Կարսի մէջ կատարուելիք շրջանային համաժողովի մը:

Բայց պանդոկ ժամանելէ միջոց մը ետք, հայու անուն կրելու անարժան այս հայերը, Թուրք ոստիկանութեան կողմէ կը բռնուին և ինքնաշարժի մը մէջ դրուելով Թուրք և Վրացական սահմանին «ՓՈՍՈՖի» անցքէն դուրս կը վռնտուին:

Այս ի՞նչ նուաստեցուցիչ երեւոյթ է Լենինականի հայ քաղաքային պատասխանատուներուն Կարս երթալը, Թուրքերուն հիւր ըլլալը և յետոյ, անփառունակ ձեւով դուրս դրուիլը:

Լենինականի այս ղեկավարները հայկական պատմութեան բնաւ տեղեակ չէ՞ն և բնաւ ազգային արժանապատուութիւն չունէ՞ն, որ Թուրք չարդարարներուն հիւրը ըլլալով Կարս գացին: Այս անոպաները, Թուրքին ծուղակը իյնալով, Կարս գացին, պարզապէս իրենց հաճոյքին համար, որ «քէֆ» բնեն:

Բայց այս երեւոյթը միայն Լենինականի ղեկավարներուն յատուկ կեցուածք չէ:

Դժբախտաբար, Հայաստանի հայութեան մեծամասնութեան յատուկ երեւոյթ է:

Այսօր Հայաստանի հայութիւնը [բնական է ա՛յն, որ նիւթական կարողութիւն ունի] Թրքական զբօսավայրերը՝ Պոլիս, Անթալիա և նման Թրքական քաղաքները կ՛երթայ պտոյտի՝ առանց մտածելու, որ իր հարազատներուն չարդարարները եղող Թուրք աւազակներուն, հայուն հայրենիքը գողցողներուն «որջ»ը կ՛երթայ:

ԵՒ Կ՛ԵՐԹԱՅ ԱՌԱՆՑ ԽՂՃԱՀԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ԱՄՕՆԱԼՈՒ:

* * *

Գրեթէ 70 տարիներ տեւող Սովետական վարչաձեւը [1920-1991], Հայաստանի և հայ ազգին համար, իր անձին և անհամար առաւելութիւններով, իսկական բարերախտութիւն մըն էր:

Նախ և առաջ հայերը՝ Սովետներուն հովանաւորութեան և պաշտպանութեան ներքեւ «ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ» մը ունեցան:

Հայկական պետութիւն մը ու, 800 տարիներէ ի վեր, իր գլխուն վրայ իշխող Թրքական եաթաղանէն ազատած էր:

Յետոյ, մեզի համար ամենէն կարեւորը՝ հայերը, առանց «ԻՐԱՐ ՈՒՏԵԼՈՒ» միաւնարար ապրիլ սորվեցան:

Դժբախտաբար, դարերու ընթացքին, հայ ազգին նկարագրին վերածուեցաւ, իրարու հետ կռուըտիլը:

Կան ազգեր, որ իրար կը քաշեն, և կան ազգեր ալ, որ իրար կը հրեն:

Մենք, այն ազգերէն ենք, որ իրարու հետ տեւական պայքարի մէջ ենք:

Եւ այս երեւոյթը շատ յատկանշական է, հետեւեալ իրականութեամբ՝

Հայը, օտարին շատ շուտ կ՛ենթարկուի, բայց ո՛չ հայուն:

Հայը, հայուն դէմ միշտ ըմբոստ է: Կարծէք, թէ հայուն թշնամին, հայն է:

Սովետական խիստ և կարգապահ վարչաձեւը, հայուն նկարագրին այս տկարութիւնը ձեւով մը յղկեց, ոչնչացուց:

Եւ հայերը, Սովետական կարգապահ վարչաձեւին ենթարկուած տարիներուն, իրենց ցեղային առաւելութիւնը եղող ուշիմութեամբ և աշխատասիրութեամբ, կրթական, մշակութային ու գիտական բոլոր մարզերուն մէջ, ամենաբարձր մակարդակներու հասան:

Այս պատճառաւ ալ, 1960-ին Պոլիս այցելող Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.Հայրապետը, հպարտութեամբ սապէս արտայայտուեցաւ.

«ԵՍ ԵՐԿՐԷ ՄԸ ԿՈՒ ԳԱՄ, ՈՒՐ ԵՐԵՔ ՀՈԳԻԷն ՄԷԿԸ ԴԻՏՆԱԿԱՆ է»:

* * *

Սովետական վարչաձեւի տարիներուն, երկրին իշխանութիւնները, Սովետ. Միութեան մէջ ապրող զանազան ժողովուրդներուն իրարու հետ ունեցած թշնամութիւններուն, վէճերուն, վարչաձեւին խստութեան և կարգապահութեան շնորհիւ, կրցան արգելք ըլլալ:

Եւ Սովետական շատ ազդեցիկ քարոզչութեան պատճառաւ, ժողովուրդներու միջեւ եղբայրութեան և համերաշխութեան հոգեվիճակը ստեղծուեցաւ: Եւ այս ձեւով «ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԱԶԳԻ ՄԸ ՀԱԻԱՏՔԸ» մէջտեղ նետուեցաւ:

Եւ Սովետական շրջանին պետութեան սահմաններուն մէջ ամենամեծ յանձնառքը ազգայնապաշտութիւնն էր: Եւ ազգայնապաշտութեան յանձնառքը գործողները ամենախիստ ձեւով կը պատժուէին:

Վերը նշուած տուեալներուն պատճառաւ Սովետական վարչաձեւը, Հայաստանի ժողովուրդին վրայ, հայկականութեան չափանիշով ունեցաւ նաեւ վնասակար ազդեցութիւններ ալ:

Սովետական վարչաձեւը հայ ժողովուրդին և մանաւանդ նոր սերունդներուն մէջ, տկարացուց հայ ազգային և կրօնական գրեթէ բոլոր աւանդութիւնները:

Որոշ համեմատութեամբ մը մոռցնել տուաւ հայ ազգին պատմութիւնը, ընդհանուր առմամբ:

Եւ մանաւանդ՝ մասամբ մոռցնել տուաւ թուրքերուն կատարած հայկական ցեղասպանութիւնը:

Եւ Հայաստանի ժողովուրդը, այս պատճառաւ, Սփիւռքի հայերուն մեծամասնութեան նման, թուրքերուն դէմ թշնամութեան, ատելութեան և վրէժխնդրութեան զգացումներ չունեցաւ:

Եւ Հայաստանի ժողովուրդին համար Թուրքը, դրացի բոլոր ժողովուրդներուն նման, ժողովուրդ մըն էր:

Թէեւ երեւանի մէջ 1965-ին, ցեղասպանութեան յուշարձանը կառուցուեցաւ: Բայց այս յուշարձանը աւելի խորհրդանշական իմաստ մը ունէր:

Յուշարձանին վրայ, մինչեւ Սովետական վարչաձեւին վերջին օրերուն, որեւէ արձանագրութիւն չկար. և մանաւանդ՝ ցեղասպան Թուրքին անունը հոն չէր արձանագրուած:

Եւ դուք ի՞նչ կրնաք սպասել Սովետական շրջանի հայկական սերունդներէն, որոնք հայկական ազգային դաստիարակութիւն գրեթէ չեն ստացած, թուրքին ով ըլլալը չեն գիտեր, և մանաւանդ՝ ցեղասպանութեան ցաւը իրենց մորթին վրայ չեն զգացած:

Եւ Սովետական շրջանի հայկական սերունդները, ասկէ ետքն ալ, առանց անպատեհութիւն տեսնելու, պիտի երթան ցեղասպան թուրքերուն երկիրը՝ Պոլիս ու Անթալիա, իբր զբօսաշրջիկ կամ աշխատաւոր:

Լենինականի ազգային դէկավարները պիտի այցելեն Կարս, թուրքերուն հետ բարեկամութիւն ընելու խարկանքով և մանաւանդ՝ առեւտուր և շահ ընելու հեռանկարներով:

Անոնք, իրենց ստացած դաստիարակութեան պատճառաւ, աւելի ճիշդ՝ իրենց չունեցած ազգային դաստիարակութեան հետեւանքով, ծուղակը պիտի իյնան:

Բայց, ի՞նչ ըսենք այն հայ անձնաւորութիւններուն, որոնք հայուն թշնամիներուն ծախուած բլլալնուն պատճառաւ Հայաստանը, հայուն վերջին յոյսը եղող մեր հայրենիքը կ՛առաջնորդեն դէպի «ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ՀԵՏ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆ» ԸՍՈՒԱԾ ԴԺՈՒԽԱՅԻՆ ՃԱՄԲՈՒՌ: * **

Կեանքը, անվերջ պայքար մըն է, վերապրելու համար:

Եւ այս անողոք պայքարին ընթացքին, «տկարը» կորսուելու դատապարտուած է:

Եւ այս կեանքի արշաւին մէջ, «արդարութիւն» բսուած բառը որեւէ իմաստ չունի:

Եւ Ռուբէն Սեւակին ըսածին պէս՝

«Ջի կեանքն անունդ է միայն, որ քալ են»

«Անունդ որ կ՛ապրին ուրիշին մահվով»:

Ահա է բնութեան դաժան օրէնքը՝ ամենափոքր արարածէն մինչեւ ամենամեծին համար... :

1939-1945-ի աշխարհամարտէն անմիջապէս յետոյ, Ամերիկայի նախագահ Թրուման՝ Սովետները խորտակելու համար, «Պաղ պատերազմը» շղթայազերծեց:

Եւ այս պատերազմին ամերիկացիները, Իտալացի փիլիսոփայ MACHIAVELLI-ին գրած «LE PRINCE» գրքին մէջ նկարագրածին պէս՝ «նպատակին հասնելու համար, բոլոր միջոցները» գործածեցին Սովետներուն դէմ:

Մանաւանդ սուտերու, կեղծիքներու, սատրանքներու և դաւադրութիւններու ռազմավարութիւնը, աթոմական ռումբէն շատ աւելի ազդեցութիւն գործեց՝ Սովետները կործանելու համար մղուած պայքարին մէջ:

Այս սադայէլական ռազմավարութիւնը, շատ բացայայտօրէն կ՛ապացուցանէր թէ 1945-էն սկսեալ Ամերիկեան քաղաքականութիւնը, բոլորովին Սիոնիստներուն կողմէ ղեկավարուեցաւ:

* * *

1988-ի.ներուն Հայաստանի մէջ, նաք Ղարաբաղի համար, յետոյ Հայաստանի «ազատութեան» համար կատարուող ցոյցերը, պաղ պատերազմին վերջին հանգրուաններէն մէկն էին:

Սիոնիստ ամերիկացիներուն ցուցմունքներով առաջնորդուող լեւոն Տէր Պետրոսեան և Ղարաբաղի կոմիտէ կոչուած կազմակերպութեան իր ընկերները 1991-ին, ի վերջոյ յաջողեցան քանդել Սովետական Հայաստանը:

«Մինչ այդ՝ ուրիշ Ամերիկացի գործակալ մը՝ Մոնթէ Մելքոնեանը 1983-ին, Պէյրութի մէջ, Արեւմտեան Հայաստանի ազատագրութեան համար պայքարող Հայկական Գաղտնի Բանակը քանդած էր:

Եւ Սովետական Հայաստանը քանդող լեւոն Տէր Պետրոսեանը, խելագարուած հայ ժողովուրդի կողմէ [ինչպէ՞ս և ի՞նչ պայմաններով չենք գիտեր] նախագահ ընտրուեցաւ:

«Ազատութեան» առաջին տարիներուն, լեւոն Տէր Պետրոսեանին մէկ ոտքը միշտ Ամերիկա էր: Տեւական Ամերիկա կերթար, կու գար: Եւ Ամերիկացիները վճարեցին առաջին տարիներուն Հայաստանի պետութեան ծախսերը:

Բայց, ասոր փոխարէն, Ամերիկացիները պայմաններ դրին՝

1.Պիտի բարեկամանար Թուրքերուն հետ: 2.Պիտի մոռնար Եղեռնը: 3.Պիտի մոռնար Արեւմտեան Հայաստանը: 4.Եւ հայ ժողովուրդին ուշադրութիւնը Ղարաբաղի վրայ պիտի կեդրոնացնէր: Եւ այդպէս ալ ըրաւ:

Ջանագան պատրուակներով Թուրքիա այցելեց:

Եւ ջանաց Թուրքերուն հաւատացնել, որ Եղեռնի հարց մը և Արեւմտեան Հայաստանի խնդիր մը գոյութիւն չունի Հայաստանի համար:

Մանաւանդ շատ աշխատեցաւ Թուրքերուն հետ դիւանագիտական կապեր հաստատելու համար:

Եւ պատրաստ էր, Անգարայի մօտ Հայաստանի դեսպան նշանակելու, ֆրանսաբնակ Թրքախօս հայ մը, որուն կինը, լեւոն Տէր Պետրոսեանին կողակցին նման, Հրեայ մըն էր:

Եւ ամենէն անհաւատալին՝ Թուրքիոյ ծայրայեղ աջակողմեան Թուրանական կուսակցութեան նաբագահ Ալփասլան Թիւրքէշին հետ բարեկամական կապեր հաստատեց, և անոր հետ քաղաքական երկխօսութիւններ կատարեց:

Թիւրքէշին հետ այս բարեկամական կապը ստեղծուեցաւ շնորհիւ ֆրանսաբնակ Թրքախօս հայուն:

Որովհետեւ այս Թրքախօս հայուն դպրոցական ընկերն էր Թիւրքէշին տղան:

Եւ այս ձեւով, հայերուն և Թուրքերուն միջեւ անպաշտօն մեղրալուսնի շրջան մը սկսաւ:

Եւ Լեւոն Տէր Պետրոսեան շատ յոյս ունէր, որ իր կատարած եղեռնի և Արեւմտեան Հայաստանի ուրացումներէ յետոյ, Թուրքերուն հետ, միջոց մը ետք, դիւանագիտական կապերը պիտի հաստատուէին:

Եւ Լեւոն Տ.Պետրոսեանը, այս յոյսով, սպասեց ու սպասեց:

Եւ Թուրքերուն այսօր- վաղը խոստումներով, տարիները անցան և հասաւ մինչեւ 1998:

Կրնա՞ք մտածել, թէ ինչ ըսել է Լ.Տ.Պ.ին, 7 տարիներ տեւողութեամբ, Հայաստանի պետութեան եղեռնը և Արեւմտեան Հայաստանը մոռցնել տալը:

Մինչ այդ Ամերիկան, իր կատարած օգնութեան ծորակը, օրէ օր աւելի գոցած էր: Եւ Հայաստանի տնտեսական վիճակը ազէտալի և անտանելի մակարդակի մը հասաւ:

Եւ այն ատեն Ամերիկացիները, օգնութիւն կատարելու համար, նոր պայման մը դրին.«ԱՋԵՐԻՆԵՐՈՒ ՀԵՏ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑԸ ԿԱՐԴԱԴԻՐԷ»:

Եւ ամերիկացիներուն կողմէ շատ ծանր սպառնալիքներու ենթարկուող Լեւոն Տէր Պետրոսեանը, 1998-ին յօդուածով մը, տասը տարիներ առաջ իր գլխաւորութեամբ ստեղծուած Ղարաբաղի հարցը լուծելու համար, «ՂԱՐԱԲԱՂԸ ԱՋԵՐԻՆԵՐՈՒՆ ԵՏ ՏԱԼ ԱՌԱՋԱՐԿԵՑ»:

* * *

Եւ այսօր, 7 տարիներէ ի վեր, եղեռնի և Արեւմտեան Հայաստանի հարցերէն Լ.Տէր Պետրոսեանի «շնորհիւ» ձերբազատուող Թուրքիան, կարսէն կը վռնտէ Լենինականի քաղաքային դեկավարները, որոնք, կարսի քաղաքապետին հրաւէրով, հոն եկած էին «Կովկասեան կայունութեան ուխտի պատրաստութեան համաժողովին»:

Այստեղ կ'ուզենք նշել 5 եղելութիւններ, որոնք կ'ապացուցանեն, թէ Լեւոնի ստեղծած Ղարաբաղի հարցը ի՛նչ աստիճան ողբերգական հանգրուանի մը հասցուցած է Հայաստանը.

1. Կարսի համաժողովին մասնակցող Թուրքիոյ նախկին նախագահ Սիւլէյման Տէմիրել, ելոյթ մը կ'ունենայ և, ի մէջ այլոց, կ'ըսէ.«Հայաստան, անկախանալէն անմիջապէս ետք, Ղարաբաղի հարցը յարուցանեց և կոտորեց Ատրպէյճանցիները և մեր մէկ միլիոն եղբայրները գաղթական դարձան»:

2. Թուրքիոյ արտաքին նախարարութիւնը կը պնդէ, թէ «հայերուն կարսէն վռնտուելուն հարցին մէջ, սխալ բան մը չէ գործուած.Թուրքիոյ մէջ կիրարկուած քաղաքականութիւնը կը տնօրինէ, որ միջազգային բարձրաստիճան նախաձեռնութիւններու չարտօնուի Հայաստանի մասնակցութիւնը: Եթէ պէտք ըլլայ, արտաքին նախարարութիւնը դարձեալ նոյն որոշումը կ'առնէ: Որովհետեւ Ատրպէյճանի հողամասերուն 20 առ հարիւրը հայերու բռնագրաւման տակ կը գտնուի:

3. Ատրպէյճանի Ապահովութեան նախկին խորհրդատու Վէֆա Կիւլիզատէ կ'առաջարկէ«Ատրպէյճան և Թուրքիա իրարու միանան և աւելի զօրանան:

4. «Ատրպէյճանի Պաշտպանութեան նախարարը և Ամերիկայի Պաշտպանութեան նախարարը Հրեայ Վիլիամ Քոհէն, զինակցութեան և գործակցութեան համաձայնագիր մը ստորագրեցին»:

5. «Պիլ Քլինթըն կ'ուզէ 4 միլիառ տոլար արժէքով ռազմական ուղղաթիռներ տալ Թուրքիոյ»:

Այս բոլոր սարսափելի լուրերը կարդալէ յետոյ, մենք ալ կ'առաջարկենք Լեւոն Տէր Պետրոսեանի առաջնորդութեամբ Ղարաբաղի կոմիտէի բոլոր անդամները և մանաւանդ Ջօրի Պալասեանը բարձրագոյն պատժական ատեանին յանձնել՝ Հայուն հայրենիքը վտանգի ենթարկած ըլլալու յանցանքով:

Վ Ր Ի Պ Ա Կ

Մեր յարգարժան աշխատակից Յ.Չիլինկիրեանի «ՆԱՅԻՐԻ»ի թիւ 128-ի մէջ լոյս տեսած «Թուրքերուն կամակատարները...» խորագրեալ յօդուածին ներքին Բ.էջին հրատարակուած (Շար.ը՝ 10-րդ էջ) վերջին պարբերութիւնը կը խնդրուի կարդալ այսպէս.

«երբ Մեսրոպ Մուշեղեան, Սիոնիստներուն և Թուրքերուն հաճոյակատարութեամբ, 1999-էն սկսեալ էջմիածնէն հեռանալու և անկախութիւն հռչակելու փորձեր կ'ընէ, Պոլսոյ մէջ գիտակից անձնաւորութիւններ, ընդվզելով Պատրիարքին այս անջատողական միտումէն, իրեն կը դիմեն և կ'ըսեն... «Դուն ո՞վ ես, որ մեզի էջմիածնէն անջատելու կ'աշխատիս: Դուն, եթէ կ'ուզես, կը գաստիս կ'երթաս, բայց մենք երբեք չենք ձգեր մեր Սուրբ էջմիածինը...»:

Համակարգիչին մէկ քմայքով ակամայ գործուած այս վրիպումին համար, յօդուածագրին եւ ընթերցողներուն ներողամտութեան կ՛ապաւինինք։ Ն.

ԽՈՐՔԻՆ ՄԷՋ, ՄԵՆՔ ԱԼ «ԱՅԴՊԵՍ ԵՆՔ»...

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Այո, մենք ալ «Դաշնակցական» ենք, բայց ժողովուրդին «Դաշնակցութիւն»-էն հասկցած իմաստով: Այսինքն՝ Ազգայնական: Ազգը և Հայաստանը շատ սիրող: Հայ Ազգը և Հայաստանը ամէն բանէն վեր համարող:

Մենք համոզուած ենք, թէ այս իմաստով, հայերը պատրաստ են «Դաշնակցական», այսինքն՝ Ազգայնական ըլլալու:

Հայերուն պէս անիրաւուած, դարերով ցեղասպանութեան ենթարկուած մեծ Ազգ մը, վերապրելու համար ստիպուած է Ազգայնական ըլլալու, այդ գաղափարականին ծառայելու:

Կը հիանանք Դաշնակցութեան այն կարգախօսին, որ 1895-ի.ներուն՝ «Մահ կամ Ազատութիւն» սկզբունքով ինք եւս, յաջորդելով Ս.Դ.Հնչակեան Կուսակցութեան, քնացող հայ ժողովուրդին մէջ արթնցուց ազգայնական զգացումները, ու նաեւ՝ ազգին համար նահատակներու Վարդանանց զոհաբերութեան ոգին:

Մեր համոզումով «Մահ կամ Ազատութիւն» կարգախօսին հայ ժողովուրդին մէջ տարածման տարիները, հայոց պատմութեան մէջ, «Վարդանանց»-ի չափ ճակատագրական թուական մը կը կազմեն:

Բայց հայ ժողովուրդին մէջ ստեղծուած այս սքանչելի վերածնունդի ոգին, հայ ազգի թշնամիներուն կողմէ խափանուեցաւ:

Արեւմտեան պետութիւնները միոնիստներուն առաջնորդութեամբ, տեսնելով հայ ազգին վերազարթնումին իրենց համար ներկայացուցած վտանգը, օգտուելով դաշնակ կուսակցութեան կեդրոնամէտ կառոյցէն, և կրցան մոլորեցնել որոշ ղեկավարները: Եւ այս ձեւով, հայուն թշնամիները յաջողեցան, հայ ազգին շարժումը իր նպատակէն հեռացնել և տանիլ ազգավնաս ուղղութիւններու:

Այս կուսակցութեան պատմութիւնը՝ 1900- թ.ներէն մինչեւ մեր օրերը՝բարի հայ ժողովուրդին ազգային զգացումներու մասամբ շահագործման տարեգրութիւն է նաեւ:

Մէկ կողմը կը տեսնենք կուսակցութեան հիմերը կազմող, հայ ազգային գաղափարներով համակուած շարքայիները և նաեւ համակիրները:

Միւս կողմը կը տեսնենք, Արեւմտեան պետութիւններուն ցուցմունքներով առաջնորդուող, Կեդրոնական դիւանի որոշ անձեր:

Այս երկու հատուածները՝ բարին ու չարը, հրեշտակը և սատանան, մէկ դարէ ի վեր և մինչեւ այսօր, կրցան ապրիլ քով քովի:

Բարին՝ շարունակեց ամբողջական հաւատարմութեամբ և ենթակայութեամբ հետեւիլ իր ղեկավարներուն:

Իսկ Չարը չդադրեցաւ իր սադրանքները կատարելէ:

Այս անբնական գոյակցութիւնը մինչեւ երբ պիտի շարունակէ:

Ձեզ գիտեր:

Բայց, կը հաւատանք, որ պիտի գան անպայման իսկական ազգասէր ղեկավարներ և հեռացնեն վնասակարները:

* * *

Մեր Պոլիս ապրած տարիներուն Թուրքերը, Սովետ Հայաստանէն և Սովետ հայութենէն,

վրէժխնդրութեան տեսակէտով, որեւէ մտահոգութիւն չունէին:

Որովհետեւ, Թուրքերը գիտէին, թէ այնտեղ որեւէ ազգայնական շարժում, շատ խիստ ձեւով կը պատժուէր:

Թուրքերուն համար, հայկական վրէժխնդրութեան տեսակէտով, ամենէն մեծ մտահոգութիւնը՝ Դաշնակ Կուսակցութիւնն էր:

Այս պատճառաւ թուրքերը, արտասահմանի մէջ, շատ մօտէն կը հետեւէին այս կուսակցութեան աշխատանքներուն, հաւաքոյթներուն և ընդհանուր հայկական անցուդարձերուն:

Արտասահմանի մէջ, բոլոր թրքական դեսպանատուներուն և հիւպատոսարաններուն առաջնակարգ պարտականութիւնը հայկական, մանաւանդ՝ Դաշնակ Կուսակցութեան աշխատանքները շատ մօտէն լրտեսել էր:

Այդ պատճառաւ արտասահմանի գրեթէ բոլոր թրքական հիւպատոսարաններուն մէջ, անպայման հայերէն գիտցող և ընդհանրապէս [դժբախտաբար] հայու անուն կրող պաշտօնեաներ կ՛աշխատէին:

Ասկէ բացի, թուրք հիւպատոսարաններուն պաշտօնեաները իրենց խորամանկութեամբ, մինչեւ հայ ժողովուրդին մէջ, շատ մը հայերու հետ բարեկամական կապեր հաստատած էին, որոնք գիտակից և կամ անգիտակից լրտեսներ էին թուրքերուն... :

Թուրքերը՝ հայ ժողովուրդէն շատ աւելի լաւ գիտէին, իրենց կատարած ցեղասպանութեան տարողութիւնը:

Եւ միշտ մտահոգ էին հայկական վրէժխնդրութենէն, որ մասնաւորապէս «Դաշնակ»ներէն կրնար գալ:

Չէ՞ որ Դաշնակ վրիժառուներու կողմէ սպաննուած էին Թալեաթը և ուրիշ թուրք ճիւաղներ:

Եւ թուրքերուն համար «Դաշնակ» ըսելը՝ վրէժխնդրութեան խորհրդանիշն էր:

Այս պատճառաւ շատ կը սոսկային այս կազմակերպութենէն:

Թէեւ, Շահան Նաթալիի առաջնորդութեամբ, դաշնակցական վրիժառուներուն թուրք դահիճները պատժող շարժումը, «Վերէն» եկած հրամանով մը դադրուեցաւ, բայց թուրքերը գիտէին, որ կուսակցութեան հիմերը կազմող ժողովրդական խաւերը, ի՛նչ աստիճան առնչութեամբ և վրէժխնդրութեամբ լեցուն էին թուրքերուն դէմ:

Եւ թուրքերը միշտ կը վախնային ասոնցմէ գալիք վրիժառական նոր շարժումէ մը:

* * *

Բայց այս կազմակերպութեան որոշ ղեկավարներ, կուսակցութեան կանոնագրութեան վրայ չհենելով, սքանչելի ձեւով յաջողեցան իրենց շարքայիններուն և նաեւ իրենց համակիրներուն արգելք ըլլալ, որ թուրքերուն դէմ որեւէ վրէժխնդրութեան արարք գործեն... :

Բ աշխարհամարտի տարիներուն, անոնք գտան նոր հովանաւոր մը՝ Հիթլերեան գերմանացիները, որոնք 1941-ին Սովետ Միութեան դէմ յարձակումի անցան:

Այդ տարիներուն ի՛նչ զարհուրելի երեւոյթ էր, եռագոյնի վրայ տեսնել՝ Հիթլերական կեռխաչը:

Եւ նաեւ ի՛նչ մեծ ցաւ էր մեզի համար, տեսնել Գերմանական համազգեստով հայկական ջոկատ, որ կը պատրաստուէր Սովետ ուժերուն դէմ պատերազմելու:

Բարեբախտաբար, որ Սովետները չախչախիչ պարտութեան մատնեցին հիթլերականները և Պերլինի վրայ կոթողեցին յաղթանակի դրօշը... :

Բ.Աշխարհամարտի տարիներուն սկսած Սովետական և Արեւմտեան պետութիւններուն բարեկամական յարաբերութիւնները, յաղթանակին հետեւեալ օրը, արդէն վերջ գտած էին:

Ամերիկացի Թրումանը՝ առանց ատեն կորսնցնելու, Ս.Միութեան դէմ «Պաղ պատերազմ» կոչուող անողոք պայքարի մը սկսաւ:

Եւ այդ օրերուն Հ.Յ.Դ.ի նոյն վարիչները, կրկին հովանաւոր փոխեցին: Աւելի ճիշդ նախկիններուն վերադարձան.և ամերիկեան ծիրին ենթարկուեցան:

* * *

Պաղ պատերազմի տարիներուն, այս դեկավարներուն դիրքորոշումը, հայկականութեան տեսակէտով իսկապէս գզուելի էր:

Ամերիկացիները Միւնիխի մէջ, 1945-էն ամնիջապէս յետոյ, ամէն տեսակ հակասովետ գործողութիւններու պատրաստութեան հոյակապ համալիր մը կառուցած էին:

Եւ այս համալիրին մէջ ամերիկացիները, այդ դեկավարներուն յատկացուցին կեդրոն մը, ուրկէ պիտի կատարուէր, Սովետական Հայաստանը խորտակելու համար, ամէն տեսակի քարոզչութիւն:

Եւ այս կեդրոնէն կատարուեցան տխրահռչակ «Ազատութեան Ռատիօ»ի հաղորդումները, որ Ս.Հայաստանի ժողովուրդը խաբելու, յուսահատեցնելու տեսակետով քանդիչ դեր կատարեցին:

Եւ այս հայկական կեդրոնին քովը կը գտնուէր Թաթարական, Չէչէնական, Ազրպէյճանական և բոլոր միւս՝ հակասովետ կազմակերպութիւններուն կեդրոնները:

Եւ այս ամերիկեան համալիրին մէջ, բոլոր հակասովետ կազմակերպութիւններուն դեկավարները, ծանօթ հայ դեկավարները ներառեալ՝ Սի.Այ.էյ.ի մեծաւորներու դեկավարութեամբ, միշտ կը հաւաքուէին և քանդիչ ծրագիրներ կը պատրաստէին:

* * *

Այս հարցին վերաբերեալ, այստեղ օգտակար կը նկատենք նշել՝ Պոլսեցի մեր մէկ բարեկամին նիսի մէջ մեզի պատմածները՝

«Եթէ շիտակը ըսել պէտք է՝ ես Հ.Յ.Դ.ի հանդէպ որեւէ համակրութիւն չունէի: Ընդհակառակը՝ միշտ կը քննադատէի՝ իրենց վարած ազգային վնասակար քաղաքականութեան պատճառով:

Տարի մը, Պոլսոյ մեր տան մէջ, իբր ընդունեցի, Պէյրութէն նոր ժամանած, մեզի ազգական Մուշեղ Իշխանը:

Այս բանաստեղծ-մտաւորականին գաղափարները զիս այնքան տպաւորեցին, որ իրեն սպէս ըսի.

«Եթէ բոլոր դաշնակցականները քեզի պէս մտածէին, ես ամենէն թունդ դաշնակցականը կ՛ըլլայի»:

Բայց, այս թուականէն տարի մը յետոյ պատահած դէպք մը, Մուշեղ Իշխանին ազդեցութեամբ նոյն կազմակերպութեան մասին իմ կազմած դրական գաղափքրներս փոխեց:

Այն տարին, Պոլսոյ արուարձաններէն՝ Սուատիյէ ամառանոցը գացած էինք:

Եւ այդտեղ, մեր տան քովը կը բնակէր, հանգստեան կոչուած, բայց շատ առոյգ թուրք զօրավար մը:

Քանի մը շաբաթ յետոյ, իբր դրացի, բարեկամացանք իրեն հետ:

Թուրք զօրավարը երբ որ հայ ըլլալս հասկցաւ, մտերմութեան մէկ պահուն ինծի պատմեց հետեւեալ եղելութիւնը.

«Ես, տարին քանի մը անգամ Միւնիխ կ՛երթամ, իբր Թուրանական կուսակցութեան ներկայացուցիչ, մասնակցելու համար հակասովետական կազմակերպութիւններուն համաժողովին:

Եւ այս Միւնիխի ժողովներուն ընթացքին ծանօթացայ՝ Ամերիկայէն Պարոն... Ֆրանսայէն Պարոն... Եգիպտոսէն Պարոն... :Պէյրութէն Պարոն... բոլորն ալ Հ.Յ.Դ.ի ղեկավարներ: Անոնք Միւնիխ եկած էին մասնակցելու հակասովետական կազմակերպութիւններուն համաժողովին: Ես, անոնց հետ, շատ յաւ բարեկամական կապեր ունիմ մինչեւ այսօր»:

Թուրք զօրավարին ինծի այս եղելութիւնը պատմելէն միջոց մը յետոյ, դիպուածով, ուրիշէ մը տեղեկացայ, թէ այս թուրք զօրավարը՝ Թրքական գաղտնի կազմակերպութեան՝ «ՄԻԲ»ին առաջնակարգ ղեկավարներէն մէկն է: «ՄԻԲ»-Միլլի Խթիհպարաթ Թեշքիլաթի- ազգային հետազօտութեան կազմակերպութիւն: Թրքական Սի.Այ.էյ]:

* * *

1973-ին, Լոս Անճելըսի մէջ, հերոս Գուգէն Եանըգեանի կողմէ երկու Թուրք դիւանագէտներու զգետնումով վերսկսած հայկական վրիժառու պայքարը, Հայկական Գաղտնի Բանակին ամբողջ աշխարհի տարածքին թուրք դիւանագէտներուն դէմ կատարած ահաբեկումներով շարունակուեցաւ:

Այս ահաբեկումները՝ մինչեւ այդ թուականը, հայկականութեան տեսակէտէ մահաբունի մէջ եղող վրիժառական ոգին վերականգնացուց:

Այս ահաբեկումները, սկիզբը Թուրքերը կարծեցին, թէ Հ.Յ.Դ.ի կողմէ կը կատարուէր։

Բայց, շատ շուտ մէջտեղ եկաւ, թէ Հայկական Գաղտնի Բանակը՝ այս կազմակերպութեան հետ որեւէ կապ չունէր։

Միջոց մը յետոյ, Դաշնակցութիւնը՝ Հայկական Գաղտնի Բանակին հայկական Սփիւռքին մէջ և նաեւ Հայաստանի մէջ շահած համակրանքէն և ժողովրդականութենէն վրդոված, քիչ մըն ալ նախանձի և մրցակցութեան զգացումներէ մղուելով, իրենք ալ այս շարժումին մասնակցելու ստիպուեցան։

Եւ կատարեցին կարգ մը ահաբեկումներ Թուրքերուն դէմ։

Պելկրատի մէջ Թուրք դիւանագէտ մը սպաննեցին։

Եւ յետոյ, Լիզպոնի Թրքական դեսպանատան դէմ, անյաջող յարձակում մը կատարեցին։

Յաւալի էր տեսնել, Թալաթը և միւս Թուրք ճիւաղները պատժելու մէջ բացառիկ յաջողութիւնը ունեցած դաշնակցական Շահան Նաթալիի և ընկերներէն յետոյ, Լիզպոնի մէջ պատահածին արդիւնքը։

1983-ին Հ.Յ.Բ.ին ամերիկացի Մոնթէ Մելքոնեանին կողմէ խորտակուելէն յետոյ, կուսակցութիւնը հանգիստ շունչ մ'առաւ և, այդ Թուականէն յետոյ, Թուրք դիւանագէտներուն դէմ որեւէ ահաբեկչութիւն չկատարեց։

Այս ձեւով, նոյն կուսակցութեան համար, վրէժխնդրութեան և ահաբեկումներուն տետրակը՝ 1920-Թ. ներուն Շահան Նաթալիի և ընկերներուն համար եղածին նման, վերջնականապէս գոցուած եղաւ։

* * *

Հայկական Գ.Բ.ին կազմալուծուելէն ի վեր, 17 տարիներ անցած են այսօր։

Այսօր կը մտածենք, թէ ո՞վ էր արդեօք Հ.Գ.Բ.ի Թիկունք կանգնողը։

Թերեւս, ապագային, այս մասին աւելի ճշգրիտ տեղեկութիւններ պիտի յայտնուին։

Բայց մենք, անձնապէս ու սրտանց կը հաւատանք, որ հայկական գաղտնի բանակը հովանաւորողը, քաջալերողը և անոր Թիկունք կանգնողը՝ Ս.Հայաստանը վերականգնող, մեծ ղեկավար, 27 Հոկտեմբեր 1999-ին նահատակուած Կարէն Տեմիրճեանն էր, որուն պէս ղեկավար մը, հայ ազգը շատ երկար ժամանակներէ ի վեր, չէր ունեցած։

Պատմութիւնը, անոր հայութեան համար կատարած բացառիկ աշխատանքները բացառիկ աշխատանքները, անպայման երախտագիտութեամբ պիտի արձանագրէ։

Կարէն Տեմիրճեանը շատ լաւ հասկցած էր, Ազգին ծոցին գործող որոշ ուժերուն վնասաբեր գործունէութիւնը ընդհանուր հայութեան համար։

Եւ այս վրդովմամբ էր, որ 1980-Թ.ներուն, ծանօթ կազմակերպութեան դէմ ծանօթ կազմակերպութեան դէմ անարգական արտայայտութիւններ կատարեց։

Մեր անձնական համոզումն է, որ Կարէն Տեմիրճեանը 27 Հոկտեմբեր 1999-ին, ունեցած «ուրիշ շատ մը «յանձանձներուն» կողքին» նաեւ իր կատարած այդ արտայայտութեան պատճառաւ, Հ.Յ.Դ.ի նախկին անդամ Նայիրի Յունանեանի կողմէ նահատակուեցաւ։

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 131 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ՕԳՈՍՏՈՍ 2000

ՎԵՐՋԱՊԷՍ
«ՀԱՅԱՎԱՅԵԼ ՁԱՅՆ» ՄԸ ԲԱՐՁՐԱՑԱՒ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Պիտի խոստովանինք, որ շատ յուսալքուած էինք, Հայաստանի ժողովուրդին քանի մը «աղուէս» ղարաբաղցիներու ձեռքին խաղալիք դառնալը տեսնելով:

Ընդվզումով կը դիտէինք այս ղարաբաղցիներուն, կանակին «Ամերիկեան ուժերուն» դրամին տալով, հայ ժողովուրդին իբր թէ ներկայացուցիչները եղող Ազգային Ժողովին երեսփոխանները խրտուիլակի վերածելնին:

Չէինք ուզեր աչքերնուս հաւատալ՝ նահատակ Կարէն Տեմիրճեանի և Վազգէն Սարգիսեանի ընկերներուն՝ նոյնիսկ անոնց ամենէն մօտ հարազատներուն՝ «Աթոռի» մարմաջով կաշառուելնին տեսնելով:

Խամաճիկի վերածուած Ազգային Ժողովի երեսփոխաններուն Ազգին ծառայելու համար իրենց կատարած երդումին դաւաճանած ըլլալնուն պատճառաւ, այս քանի մը նենգամիտ ղարաբաղցիները յաջողեցան 27 Հոկտեմբեր 1999-ին կատարուած ողբերգութիւնը նսեմացնելու և անկարեւոր դէպքի մը վերածելու:

Այս անոպաները այն աստիճան յաջողեցան 27 Հոկտեմբեր 1999-ին ողբերգութիւնը իր հունէն հանելու, որ Յունանեան կոչուած դահիճները իրենց կատարած բոլոր խոստովանութիւնները ետ առին և նոյնիսկ ամբաստանեցին դատախազութիւնը, որ իրենց վրայ ճնշում բանեցուցած են:

Մինչ այդ, Քոչարեանին Հայաստանի մէջ սարքած սադրանքները, ամենափայլուն հոլիվուտեան ֆիլմերուն մէջ անգամ տեսնել անկարելի էր:

Ան, 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեամբ վրդոված ժողովուրդը խաբելու համար, նախ Վազգէն Սարգիսեանին անփորձ եղբայրը վարչապետ նշանակեց և, քանի մը ամիսներ վերջ ալ, Ազգային Ժողովի Միասնութեան Դաշինքի երեսփոխաննե՛րը զանազան ձեւերով «կաշառելէ» յետոյ, «Պետութիւնը փլուզումի վտանգի մէջ էր» ըսելով, ամբողջ յանձանքը Արամ Սարգիսեանին վրայ նետեց և զինք պաշտօնանկ ըրաւ:

Եւ նոր վարչապետ մը նշանակեց՝ Միասնութեան Դաշինքին խորտակման առաջնակարգ պատասխանատու՝ Անդրանիկ Մարգարեանը:

Այն Անդրանիկ Մարգարեանը, որ Սովետական Հայաստանի տարիներուն, իբր խռովարար բանտարկուած էր երկար ատեն:

Այսինքն՝ երկրորդ «Պարոյր Հայրիկեան» մը:

Եւ ի՞նչ ըրաւ այս Անդրանիկ Մարգարեանը Վարչապետ նշանակուելէ ետք:

Քոչարեանին բոլոր հակառակորդները կառավարութենէն վռնտեց: Բայց ամենէն կարեւորը՝ 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան առաջնակարգ պատասխանատուն, այն ատենուան անվտանգութեան նախարար ղարաբաղցի Սերժ Սարգիսեանը, Պաշտպանութեան նախարար նշանակեց: Այսինքն անոր՝որուն 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութենէն առաջ, Վազգէն Սարգիսեանին հանդէպ ունեցած նախանձի զգացումները, Երեւանի պետական բոլոր շրջանակներուն ծանօթ էին:

Սերժը Վազգէն Սարգիսեանին շահած ժողովրդականութեան, երբեք չէր հանդուրժած: Եւ ի վերջոյ՝ Վազգէն Սարգիսեանին իբր Վարչապետ՝ վառելանիւթի առուծախի իրաւունքը Սերժի ձեռքէն առնելով զայն պետական սեփականութիւն դարձնելը, բաժակը յորդեցնող կաթիլը եղաւ: Եւ մենք կը հաւատանք,

ու 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան մէջ, Վազգէն Սարգիսեանին դէմ անոր ունեցած ատելութեան հասնող նախանձը, մեծ դեր խաղցած է:

Այստեղ, ձեր ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրենք, այսօրուան տխուր իրականութեան մը վրայ: 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութենէն առաջուան ամիսներուն, մերժ իր մտերիմներուն՝ «Վազգէն Սարգիսեանը «Սպարապետ» ըլլալ կ՛ուզէ» ըսելով կը հեգնէր:

Իրապէս ալ, Վազգէն Սարգիսեանը «Հայոց Սպարապետ» եղաւ: Բայց... նահատակուելէ յետոյ:

Եւ այսօր Մերժը, նահատակ Սպարապետ Վազգէն Սարգիսեանի Պաշտպանութեան նախարարութեան աթոռին նստած է:

Արդեօք վաղն ալ, Վազգէն Սարգիսեանին վարչապետութեան աթոռին պիտի կարենա՞յ նստիլ:

* * *

Մենք, մեր վերջին յոյսը եղող այսօրուան Հայաստանի մէջ, սրտայոյզ և երկիրը բոլորովին կործանումի առաջնորդող եղելութիւններուն ցաւով կը հետեւէինք: Եւ այս անհաւատալի, Թրքավայել և հայակործան, իբր Թէ հայկական եղող իշխանութեան գործունէութեան դէմ, մեր ընդվզումի և պոռթկումի արտայայտութիւնները կը բախէին Հայաստանի ժողովուրդին անտարբեր և անզգայ կեցուածքին: Եւ այս անտարբերութիւնը մեզ յուսահատութեան կը մղէր:

Բայց, վերջերս Հայաստանի մէջ պատահած կարգ մը եղելութիւնները մեզի կրկին այն յոյսը տուին, Թէ հակառա՛կ անտանելի դժուարութիւններուն և հայ ժողովուրդին մեծամասնութեան ենթարկուած Թշուառութեան, հայոց մէջ «արդարութեան ջիղը» չէ մեռած:

Այստեղ նշելու պիտի ջանանք, Հայաստանէն եկող սա սրտապնդիչ և հայավայել արտայայտութիւնները [արտատպումը կը կատարենք Փարիզի «Յառաջ»էն:

«ԿԱՐԷՆ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆԻ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ Կ՛ԱՄՐԱՍՏԱՆԵՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ»

Կարէն Տեմիրճեանի հիմնած ժողովրդական կուսակցութեան Վարդենիսի և Արմաւիրի շրջանային կազմակերպութիւնները, յայտարարութիւններով ծանր ամբաստանութիւններ ուղղած են երկրին իշխանութիւններուն, Հոկտեմբեր 27-ի ողբերգութեան քննութեան առընչութեամբ:

«Համոզուել ենք, որպէսզի չվնասենք դարի ոճրագործութեան հետաքննութեանը, պատուիրատուների բացայայտմանը:

Արդէն լցուել է ժողովուրդի համբերութեան բաժակը, կորել հաւատն ամէնքի և ամէն ինչի նկատմամբ:

Զենք հաւատում ներկայ իշխանութիւններին, որոնք յանձանքը կատարողներին ձերբակալել են և չեն ուզում յանձագործներին ձերբակալել:

Հանրապետութեան դեկավարները, արդարադատութեան մարմինները վաղ Թէ ուշ պէտք է պատասխան տան ժողովուրդին, Թէ ու՞մ է ձեռնտու այդ ոճրագործութիւնը, ու՞մ էր սարսափի մատնել Կարէն Տեմիրճեանի քաղաքական ասպարէզ գալը:

Վրդովեցուցիչ է, որ հանրապետութեան, ժողովուրդի և արդարադատութեան համար պատասխանատուներն այսօր չափազանց անտարբեր դիրք են գրաւել Հոկտեմբեր 27-ի ողբերգութեան հրահրիչների և կատարողների նկատմամբ:

Պատմութիւնը կը դատապարտի նրանց և, նրանց սերունդները, դարեր շարունակ, կ՛ապրեն անարգանքի սեւ խարանով:

Ոչ ոգ ապահովագրուած է այդպիսի ոճիրի զոհ դառնալուց, քանի դեռ Հայաստանում անարգել անպատժելիութիւնն է տիրում:

Զարագործ մի ձեռք էլ վաղն անպայման կը հասնի ամէն մի զազրելի չարագործի այսօր հովանաւորողներին:»

«27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1999-Ի ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

«ՎՐԻԺԱՒՈՒՆԵՐ»ՈՒ ԹՈՒՈՒՅԿԸ

Վերջերս, Երեւանի մէջ, անծանօթներ սկսած են տարածել երկու էջնոց Թուուցիկ մը, «ԿՈՒՌ ԳԱՅ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՕՐԸ» վերնագրով: Թուուցիկը կը կրէ «Հոկտեմբեր 27-ի վրիժառուներ» ստորագրութիւնը: Ստար գործակալութիւններ կարեւորութեամբ կը հաղորդեն այս լուրը:

Թռուցիկին մէջ կ՚ըսուի.

«Ակնյայտ է դառնում, որ այս իշխանութիւնների օրոք Հոկտեմբեր 27-ի գործն ըստ էութեան չի բացայայտուելու և մենք, մեր լռութեամբ, դառնալու ենք այդ ստոր դաւադրութեան մասնակիցը»:

Այնուհետեւ թռուցիկին հեղինակները կը մեղադրեն «Միասնութեան» և «Երկրապահ կամաւորներու Միութիւն»ի գործիչները, զինուորական Դատախազը և նոյնիսկ զոհուածներու հարազատները:

Թռուցիկին անանուն հեղինակները կը նշեն, թէ բոլորը գիտեն, թէ ովքեր են Հոկտեմբեր 27-ի պատուիրատուները, և կը նշեն Ռոպեր Քոչարեանի, Սերժ Սարգիսեանի և Հրանտ Մարգարեանի անունները:

Թռուցիկը կ՚եզրակացնէ. «Մենք, Վազգէնի իսկական ընկերներս, չենք հանդուրժելու ու մէկ առ մէկ շան սատակ ենք անելու բոլոր նրանց ովքեր, ինչ որ կերպ, կապուած են նրա սպանութեան հետ»:

Միջազգային քաղաքական դէտեր, որոնք մօտէն կը հետեւին Կովկասի իրադարձութիւններուն, կը սպասեն, որ Հոկտեմբեր 27-ի տարեդարձին առիթով, պայքարը սաստկանայ իշխանութիւններու դէմ, որոնք կ՚ուզեն ծածկել ահարեկչական այդ արարքին ծալքերը»:

* * *

Այս թռուցիկին մէջ նշուածի համաձայն, 27 Հոկտեմբերի ոճրագործութեան պատուիրատուներն են՝

Ռոպեր Քոչարեան, Սերժ Սարգիսեան և Հրանտ Մարգարեան:

Առաջին երկուքին՝ «անձը» և «գործունէութիւնը» բոլորին ծանօթ է:

Բայց Հրանտ Մարգարեանին անձը՝ շատերուն ծանօթ չէ:

Ո՞վ է Հրանտ Մարգարեանը: Ան, Հ.Յ.Դաշնակցութեան Հայաստանի Բիւրոյի ներկայացուցիչն է:

Այստեղ կ՚ուզենք անոր անձնաւորութեան մասին, «ՆԱՅԻՐԻ»ի 11 Յունուար 2000-ի թիւին մէջ [Հայաստանի թերթերէն առնելով], մեր գրածները արտատպել՝

27 Հոկտեմբեր 1999-ի չարաշուք օրը, Ազգային Ժողովին մէջ, Կարէն Տեմիրճեանը և Վազգէն Սարգիսեանը սպաննելէ ետք, Նայիրի Յունանեանը «սելիւլեր» հեռաձայնով իրենց մեծաւորին կը զանգէ.

«մօրուսաւորը սպաննեցինք, բոլորն ալ մեր ձեռքն են, շուտ հասէք»:

Եւ ո՞վ է Նայիրի Յունանեանին հեռաձայնած անձնաւորութիւնը՝ ծանօթ կուսակցութեան գերագոյն մարմնի անդամ Հրանտ Մարգարեանը:

Բայց, Նայիրի Յունանեանին սպասած անձնաւորութիւններէն ոչ մէկը, չի գար:

Այս ոճրագործութիւնը պատուիրողներուն համար՝ բաւ էր Վազգէն Սարգիսեանին և Կարէն Տեմիրճեանին մէջտեղէն վերանալը:

Անոնց սպաննութիւններէն յետոյ, մէջտեղ եկող «քաոս»ով արդէն ամէն բան, այս «Պատուիրատուներուն» ուզածին պէս պիտի ընթանայ»:

* * *

Այստեղ, մեր ուշադրութիւնը գրաւեց, հետեւեալ պարագան:

Փարիզի «Յառաջ» թերթին մէջ, 27-7-2000 և 11-8-2000 թ.ներուն հրատարակուած Հայաստանի երկու շատ կարեւոր լուրերը՝ Փարիզի «Կամք» թերթին մէջ որեւէ ձեւով չէր տրուած:

Ֆրանսայի Հ.Յ.Դ.ի պաշտօնական թերթը եղող «Կամք» օրաթերթին մէջ, 27 Հոկտեմբերի մասին այս կարեւոր լուրերուն չհրատարակուիլը, շատ յատկանշական է:

Այս պարագան միայն մէկ ձեւով կարելի է բացատրել.- Միջազգային դէտերուն ալ շատ մօտէն հետաքրքրող այս լուրերուն մէջ, 27 Հոկտեմբերի ոճրագործութեան պատուիրատուներէն մէկը ըլլալով նշուած Հ.Յ.Դ.ի Հայաստանի Բիւրոյի ներկայացուցիչ Հրանտ Մարգարեանին անունը խնայելու համար էր:

* * *

27 Հոկտեմբեր 1999-ի ոճրագործութիւնը, Հայաստանի համար 24 Ապրիլ 1915-ի չափ ճակատագրական է- ըսած էինք:

Այդ օրը, ոչ միայն Կարէն Տեմիրճեանը, Վազգէն Սարգիսեանն ու իրենց ընկերները նահատակուեցան, այլ ամբողջ հայ ազգին «հոգին» և «ապագայի յոյսերը» նահատակուեցան:

Եւ գրեթէ բովանդակ հայ ազգը՝ ղեկավարներէն մինչեւ ամենապարզ անհատը, այս մեծ աղէտին դէմ, բառին իսկական իմաստով, լո՛ց:

Կարգ մը պատասխանատու ղեկավարներ բսին, թէ երկրին մէջ խռովութեան պատճառ չըլլան ըսելով չեն միջամտած:

Բայց, շատ սխալ կեցուածք էր ասիկա:

27 Հոկտեմբերի ողբերգութիւնը, կատարուած ահաւոր ոճիրին հակազդեցութիւններուն պատճառաւ՝ իսկական հրաբուխ մըն էր:

Երեւութապէս հանդարտ, բայց ներքնապէս հուր և կատաղութիւն:

Հայաստանի պատասխանատուներուն և մանաւանդ ժողովուրդին անտարբերութեան պատճառաւ, Ռ.Քոչարեանը և Սերժ Սարգիսեանը քաջալերուեցան և շարունակեցին իրենց սադրանքները:

Եթէ հայ ժողովուրդը այդ օրերուն կարենա՛ր հակազդեցութիւն ցուցնել, Քոչարեանը, ճիշդ աւատապետութեան շրջաններու բռնակալներուն նման, պիտի չկրնար այնքան սանձարձակ, անգութ և անպատասխանատու շարժիլ: Եւ, ի վերջոյ, ստիպուած պիտի ըլլար հրաժարելու:

Այսօր, հրաբուխը ժայթքելու նշաններ ցոյց կու տայ:

Այսքան ատեն համբերող և լուռ կեցող հայ ժողովուրդը, վերջապէս, անարդարութեան դէմ պոռթկալու կարծես կը պատրաստուի:

Եւ այս պոռթկումին աղէտալի հետեւանքներուն առաջնակարգ պատասխանատուն Քոչարեանը պիտի ըլլայ:

Այս օրերուս ժրնեւի հայ ժողովուրդին, ժրնեւի Միացեալ Ազգերու մօտ Հայաստանի Ներկայացուցչութեան կողմէ, հրաւէր ուղղուած է:

Քոչարեանը Նիւ Եորքի մէջ կայանալիք Մ.Ա.Կ.ի «2000»ի ժողովին մասնակցելէ յետոյ, վերադարձի ճամբու վրայ, 9-Սեպտեմբեր 2000-ին, ժրնեւ պիտի հանդիպի և հայ համայնքին հետ պիտի տեսակցի եղեր:

Ժրնեւի փարթամ պանդոկներէն մէկուն մէջ տրուելիք ճաշի ընթացքին, ան զրոյց պիտի ունենայ եղեր «Հայաստանի օրէնսդրութեան, կ՛աշխատակերութեան և արտագաղթի հարցերու» մասին: Եւ Սփիւռքէն կատարուելիք ապագայ ներդրումներուն մասին պիտի խօսի:

Երբ այցելութեան լուրը ժրնեւի և շրջակայքի հայ ժողովուրդին մէջ տարածուեցաւ, զանազան անձեր անոր մասին տարբեր արտայայտութիւններ ունեցան:

Այստեղ յատկանշական կը նկատենք այս արտայայտութիւններէն մէկ քանին նշել, որ պարզապէս գիտցուի, թէ Սփիւռքի մէջ ընդհանրապէս ինչ կը մտածեն Քոչարեանի մասին: Մենք, հարազատօրէն կը մէջբերենք բառածները, որոնց տէրերը ծանօթ են:

1. *«Այս մարդասպանը ի՞նչ երեսով պիտի գայ մեր մէջ»:*
2. *«Իմ գաղափարակիցներս պիտի հաւաքեմ և վրան «ASSASSIN» գրուած ազդագիրներով անոր դէմ ցոյց պիտի ընեմ»:*
3. *«Եթէ երիտասարդ ըլլայի և զաւակներ չունենայի, անոր գլխուն երկու գնդակ կը խփէի»:*

Սփիւռքի ժողովուրդին մէկ մեծ տոկոսին Քոչարեանի դէմ ընդվզումի այս շատ ցաւալի ու մտահոգիչ արտայայտութիւնները, մեր կարծիքով, «զուգահեռ»ի մէջ են Հայաստանի ժողովուրդին գրեթէ ամբողջութեան մտածումներուն հետ:

Ջմոռնանք, որ Աւետարանի մէջ տեղ գտած շատ ծանօթ ասացուածք է՝

«Սուր բարձրացնողը՝ Սուրով պիտի իյնայ»:

ՀԱՅ ԱԶԳԻ ԴԺԲԱԽՏՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՆՔՆԵՐԸ...
ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ «ԿԱԹՈԼԻԿԵԱՆ» ԵՒ ԱՆՈՐ «ՋԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒՆ» ԴԱՐԵՐԷ Ի ՎԵՐ ՏԱՐԱԾ...
ԻՆՔՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՋՕՐ ՄԱՀԱՑՈՒ ՊԱՅՔԱՐԸ «ՕՐԹՈՏՈՔՍՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Գիտէ՞ք արդեօք, թէ Ամերիկայի նախկին նախագահ Ճորճ Պուշը, նախքան նախագահ ըլլալը, տարիներով «Ամերիկեան գաղտնի սպասարկութեան՝ Սի.Այ.էյ»-ի պետը եղած էր:

1981-էն սկսեալ Ամերիկայի «փոխ-նախագահ» և 1989-էն մինչեւ 1993 Ամերիկայի «նախագահ» եղող Ճորճ Պուշը այն անձն է, որ 1991-ին Իրաքի վրայ յարձակեցաւ և պատճառ եղաւ տասը հազար անմեղ մարդոց մահուան:

Բայց ո՞վ կը համարձակի այսօր խօսիլ, ամերիկացիներուն կատարած այս վայրագութեան մասին: Եւ ամերիկացիները, տասը տարիներէ ի վեր, մինչեւ այսօր կը շարունակեն պատժել Իրաքի ժողովուրդը: Ան Իրաքի ժողովուրդը որ 1991-ին, իր հայրենիքը պաշտպանելու համար, «ՄԱՀԱՑՈՒ ՅԱՆՁԱՆՔ» մը գործած էր՝«հրթիռ»ներթիռ»ներ արձակած էր Իարայէլի վրայ:

Մ՛վ կը խօսի այսօր [մինչեւ հիմա շարունակուող] Իրաքի այս ոճրագործութեան մասին: Եւ մանաւանդ քանի՞ հոգի տեղեակ են Իրաքի վրայ այս յարձակումները կատարող Ճ.Պուշի Ա.Մ.Ն.ի Ամերիկեան գաղտնի սպասարկութեան՝ Սի.Այ.էյ.ի պետը եղած ըլլալուն:

Բայց Արեւմտեան աշխարհին մէջ, այսօր, բոլոր «Թելեվիզիոն»ները, բոլոր Թերթերը, ամէն օր, միշտ կը խօսին Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինի «Քա.Կէ.Պէ.»ի գործակալ մը ըլլալուն մասին:

* * *

Յուլիս 2000-ին Ֆրանսարնակ, բոլոնացի հրեայ Մարէք Հալթէր, Մոսկուայի մէջ, Ռուս հանրապետութեան նախագահ Վլատիմիր Փութինին հետ, հարցազրոյց մը կը կատարէ: Եւ հրեային առաջին հարցումը հետեւեալը կ՛ըլլայ.

«Պարոն նախագահ գիտէ՞ք, թէ արեւմտեան աշխարհի մամուլը ձեզ կը ներկայացնէ իբր «Քա.կէ.Պէ.»ի նախկին գործակալ մը»:

Նախագահ Փութին կատակելով կը պատասխանէ. «ՄԻ ՄՈՌՆԱՔՈՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՃՈՐՃ ՊՈՒՇԸ ՈՉ ՄԻԱՅՆ Սի.Այ.էյ.ի ԴՈՐՇԱԿԱԼԷՐ, ԱՅԼ Սի.Այ.էյ.ի ՆԱԽԱԳԱՀՆ ԷՐ»:

Իրականութեան մէջ, Քա.կէ.Պէ.ն բոլոր պետութիւններուն կառոյցներուն մէջ ստիպողաբար գտնուող, գաղտնի տեղեկատուութեան կազմակերպութիւն մըն է: Ոչ աւելի, ոչ պակաս:

Ինչպէս որ՝ ամերիկեան Սի.Այ.էյ.ը, Հրէական Մոսատը, Թրքական Մ.Ի.Թ.ը, և Ֆրանսական Տէ.էս. Թէ.ն է:

Եւ այս կազմակերպութիւններուն ոչ մէկը «հրեշտակ» չէ: Այլ՝ մէկը միւսէն աւելի վատ: Մանաւանդ Սի.Այ.էյ.ը, Մոսատը, Մ.Ի.Թ.ը:

Բայց Արեւմտեան պետութիւնները իրենց հակասովետ պայքարին ընթացքին, պաղ պատերազմի տարիներուն Քա.կէ.Պէ.ն կը ներկայացնէին իբր սարսափելի կազմակերպութիւն մը:

Ինչպէս որ պաղ պատերազմի տարիներուն, Քա.կէ.Պէ.բառէն անբաժանելի էր «Կուլակ» բառը:

Իրականութեան մէջ, Կուլակ ռուսերէն «բանտերու վարչութիւն» ըսել է:

Եւ բոլոր պետութիւններուն մէջ բանտեր գոյութիւն ունին, և ոչ մէկ պետութեան մէջ բանտը հաճելի տեղ մը չէ:

Բայց Արեւմտեան պետութիւնները իրենց հակասովետ պայքարի ընթացքին, պաղ պատերազմի տարիներուն Ք.Կ.Պ.Ն և Կուլակը վերածեցին, «ժողովուրդները՝ Սովետներէն սարսափեցնելու նպատակով», հրէշային կազմակերպութիւններու խորհրդանիշի:

Ինչպէս որ փոքր տղաքը, խելօք կենան բսելով կը վախցնեն՝ սատանաներու և գազաններու պատմութիւններով:

* * *

Պաղ պատերազմի տարիներուն, Արեւմտեան պետութիւններուն ժողովուրդները վախցնելու համար ստեղծած մեծագոյն սուտերէն մէկը՝ «Սովետները Եւրոպայի վրայ պիտի յարձակին» յոգունգն էր:

Այս պատճառաւ ամերիկացիները, մեծ ծախսերով ստեղծեցին, ՆԱՏՕ բսուած գինուորական կազմակերպութիւնը:

Եւ իրենց ուժերը տարածեցին աշխարհի ամէն կողմը, պաշարելով Սովետական Միութիւնը՝ Արեւմուտքէն և Արեւելքէն:

Իրականութեան մէջ, ասիկա ամերիկեան սադայէլական ռազմավարութիւն մըն էր, գրաւելու համար աշխարհի ամէնէն կարեւոր ռազմագիտական կէտրոնները: Եւ այս ձեւով ստեղծուեցաւ Ամերիկեան Աշխարհակալ Կայսրութիւնը:

Այսօր, տասը տարիներէ ի վեր, ոչ Սովետական Միութիւն գոյութիւն ունի, ոչ ալ «Կոմունիզմ»:

Բայց Սովետական Միութեան «վտանգ»ին դէմ ստեղծած ՆԱՏՕ-ի կազմակերպութիւնը կը շարունակէ գոյատեւել, առանց իր դէմ «պաշտօնական» թշնամի մը ունենալու:

Իրականութեան մէջ, Արեւմտեան պետութիւններուն համար, Սովետական Միութիւնը և Կոմունիզմը պատրուակ մըն էր:

Արեւմտեան պետութիւններուն և Վատիկանին համար բուն թշնամին Ռուս ազգն էր, Սլաւ ցեղն էր, և մանաւանդ «Ուղղաբար»ութիւնն էր:

Այս պայքարը, գրեթէ հազար տարուան պատմութիւն ունի:

1054 թուականին Արեւմտեան Հռոմ.եկեղեցին և Արեւելեան Բիւզանդական կոստանդնուպոլսոյ եկեղեցին՝ իրար նզովելով կը բաժնուին: Այս ձեւով կը ստեղծուի «Կաթոլիկութիւն»ը և «Օրթոտոքսութիւն»ը, Ուղղափառութիւնը:

Եւ երկու եկեղեցիները՝ Կաթոլիկէ և Ուղղափառ եկեղեցիները կը վերածուին իրարու ոխերիմ թշնամիներու:

Դիպուածո՞վ թէ կաթոլիկներուն դրդումով չենք գիտեր,1054-էն, [բաժանման թուականէն]17 տարիներ յետոյ՝ 1071 թուականին Սելճուկ Թուրքերը կը խուժեն Անաթոլիա և Մանազկերտի մէջ կը յաղթեն բիւզանդացիներուն:

Այդ թուականէն կը սկսի բիւզանդական կայսրութեան կործանումը: Եւ 1453-ին Օսմանցի թուրքերը,Կ. Պոլիսը կը գրաւեն: Այս ձեւով Բիւզանդական Կայսրութիւնը կը խորտակուի:

Արեւմտեան Հռոմէական կաթոլիկէ պետութիւնները որեւէ ձեւով չօգնեցին բիւզանդացիներուն՝ թուրքերուն յառաջացումը կասեցնելու համար:

Եւ պոլսոյ պաշարման օրերուն ալ, հակառակ բիւզանդացիներուն աղաչանքին՝ օգնութեան չգացին:

Ընդհակառակը: Անոնք գոհ էին բիւզանդական կայսրութեան կործանումէն և կը կարծէին, որ Ուղղափառութիւնը այս ձեւով վերջ պիտի գտնէր:

Եւ միամտօրէն կը հաւատային, եւ միամտօրէն կը հաւատային, որ Օսմանցի Սուլթանները «Կաթոլիկութիւնը» որ Օսմանցի Սուլթանները «Կաթոլիկութիւնը» պիտի ընդունէին:

Այս ինքնասպանութեան համազօր կեցուածքով, ամերիկեան կաթոլիկէ պետութիւնները ձգեցին, որ Օսմանցիները յառաջանան մինչեւ Վիէննայի դռները:

Բարեբախտաբար, Սլաւ բոլոնացի թագաւորը՝Ժան Գ.Սոպիէսքի 1653-ին, վիէննայի մէջ, կը յաղթէ Թուրքերուն և ետ կը մղէ օսմանցիները:

1750-ի.ներէն սկսեալ ալ, այս անգամ Սլաւ Ուղղափառ ռուսերը կը կռուին Թուրքերուն դէմ նպատակ ունենալով ազատագրել Կոստանդնուպոլիսը և վերստեղծել բիւզանդական կայսրութիւնը:

Ռուսերը կ'ազատագրեն Պալքանեան Ուղղափառ ժողովուրդները, Արեւելքի մէջ՝ Կովկասը, Արեւելեան Հայաստանը, և Արեւմտեան Հայաստանին մէկ մասը:

Թուրքերուն դէմ ռուսական այս յառաջխաղացումը տեւեց մինչեւ 1876-ի.ը:

Այդ թուականին Ռուսերը՝ Կոստանդնուպոլիսը պիտի ազատագրէին և Օսմանեան կայսրութիւնը վերջ պիտի գտնէր:

Բայց Արեւմտեան պետութիւնները, անգլիացիներուն առաջնորդութեամբ, արգելք եղան Ռուսերուն:

1876-ը Թ՛ Ռուսերուն համար և Թ՛ Հայերուն համար, շատ ճակատագրական թուական մըն է:

Այդ թուականէն սկսեալ կեցաւ Թուրքերուն դէմ ռուսական յառաջխաղացքը:

Եւ այդ թուականէն սկսեալ Թուրքերը, Արեւմտեան պետութիւններուն օգնութեամբ, սկսան վերակազմակերպուիլ:

Եւ մանաւանդ՝ այդ թուականէն ետք, Թուրքերը հայերուն դէմ զանգուածային ջարդերու սկսան, միշտ արեւմտեան պետութիւններուն համամտութեամբ:

Անգլիացիները, Ֆրանսացիները, Գերմանացիները և բոլոր արեւմտեան պետութիւնները, իրենց ապագայ շահերուն հեռանկարներով համամիտ և գոհ էին, որ Ռուսերուն բարեկամ ազգ մը պիտի բնաջնջուէր:

«Կաթոլիկ» իշխանութիւններն ալ գոհ էին, որ Թրքական զօրացումով «Օրթոտոքս» Ռուսերը Կ.Պոլսոյ վրայ պիտի չկարենային իշխել և, այս ձեւով, Ուղղափառութիւնը պիտի չզօրանար:

* * *

Արեւմտեան պետութիւններուն այս կեցուածքը մեզ բնաւ չի զարմացներ:

Որովհետեւ կեանքը, յարատեւ պայքար մըն է, վերապրելու համար:

Եւ մարդ-արարածը՝ «հագուստներու» և «ձեւակերպութիւններու» ներքեւ քողարկուած, յաճախ իսկական գազան մըն է:

Մանաւանդ արեւմտեան պետութիւնները, դարերով սնուած են, իրենց գրաւած գաղթավայրերու ժողովուրդներուն «արիւն»ով:

Եւ այս արեւմտեան պետութիւններուն ուրիշ ժողովուրդներուն արիւնով սնանիլը դարերու ընթացքին, ձեւով մը իրենց նկարագրին մաս կազմած է:

Եւ հարուստ ռուսական հողերը, տեւական Արեւմտեան պետութիւններուն ախորժակը սրած են:

Այս պատճառաւ Արեւմտեան պետութիւնները՝ ռուսերուն յաւիտենական թշնամիներն են՝ ըլլա՛յ այդ Ռուսը Սովետական «կարմիր» և կամ ուրիշ գոյնի:

Եւ անոնք, դարերէ ի վեր միշտ ըրածնուն նման, ամէն ջանք պիտի թափեն, որ Ռուսաստանը խորտակեն:

Անպայման ձեր ալ ուշադրութիւնը գրաւած է՝ ամերիկացիներուն, Սովետ Միութիւնը քանդելու համար, Բ.Համաշ. պատերազմէն վերջ,շուրջ գտնուող իսլամական երկիրներու մէջ ծայրայեղ իսլամական շարժումներուն թիկունք կանգնիլը:

Ամերիկան, ուղղակի և անուղղակի ձեւով, քաջալերեց և մինչեւ այսօր ալ կը քաջալերէ Իրանի, Աֆղանիստանի, Եուկոսլաւիոյ, Ջէչնիոյ, Ալժերիոյ և բոլոր իսլամական երկիրներուն մէջ, մոլեռանդ իսլամական շարժումները:

Այս մարգին մէջ Ամերիկան իբր մանկլաւիկ կը գործածէ՝ Ս.Արաբիան, Թուրքիան, Բագիստանը, Յորդանանը, Ինտոնէզիան և այլն:

Ամերիկան, ներկայիս, վախնալիք բան մը չունի այս ծայրայեղ իսլամական շարժումներէն: Որովհետեւ Ամերիկան շատ հեռու է, ովկիանոսներով պաշտպանուած:

Բայց Եւրոպական երկիրներուն և «Կաթոլիկութեան» համար, պարագան նոյնը չէ:

Թէեւ Եւրոպական երկիրները և «Կաթոլիկ»ութիւնը մեծ շահեր կրնա՛ն ունենալ սկզբնական շրջանին, «Օրթոտոքս» Ռուսիոյ խորտակումով:

Բայց մենք կը հաւատանք, որ եւրոպական երկիրները և մանաւանդ «Կաթոլիկութիւնը» կուրօրէն ամերիկեան քաղաքականութեան հետեւելով, ձեւով մը իրենց նստած ճիւղը սղոցած կ՛ըլլան:

Եթէ Ռուսիան կործանի, առաջին տուժողները եւրոպական պետութիւնները և «Կաթոլիկութիւնը» պիտի ըլլան:

Որովհետեւ Թուրք-Թաթարական ցեղերը, միջոց մը նոք, պիտի խուժեն Եւրոպայի վրայ:

Եւրոպացիները թող չմոռնան որ Թուրքերը, 17-րդ դարուն, մինչեւ Վիէննայի դռները հասած էին:

* * *

Պատմութեան մէջ Թուրք-Թաթարական արշաւանքներու ընթացքին, միշտ զոհ եղած են, նախ և առաջ՝ հայերը, յոյները և նաեւ ռուսերը:

Ճննկիզխանի, սելճուք-Թուրքերու Թամերլանի և Թաթարներու արիւնարբու խուժաններուն դէմ հայերը, յոյները և նաեւ ռուսերը միշտ խցանի [Tampon]ի դեր կատարած են:

Հայերը, յոյները և ռուսերը, Թուրք-Թաթար հորթաններու դէմ մղած պայքարով, այս վայրենիներուն աւելի յառաջանալուն արգելք եղած են, ի գին իրենց արիւնին և հայրենի հողերուն կորուստին:

Այս ձեւով եւրոպական երկիրները փրկուած են բնաջնջուելէ, շնորհիւ Հայերուն, Յոյներուն և Ռուսերուն:

Հայկական, յունական և ռուսական պատմութիւնը ընդհանրապէս, այս վայրենիներուն կատարած ջարդերուն պատմութիւնն է:

Եւ ապերախտ եւրոպական պետութիւնները, փոխանակ երախտապարտ ըլլալու Հայ, Յոյն և Ռուս ժողովուրդներուն, անցեալի մէջ միշտ ըրածնուն նման, նոյնիսկ մինչեւ այսօր, իրենց շահերուն համար կը քաջալերեն այս Թուրք-Թաթարական խուժանները, որ Ռուսերուն, Յոյներուն և մանաւանդ Հայերուն ձեռքը մնացած վերջին հայրենի հողերն ալ, այս վայրենի Թուրքերուն կողմէ յափշտակուին:

Բայց այս ապերախտ եւրոպացիները թող չմոռնան, որ Հայերէն, Յոյներէն և Ռուսերէն յետոյ, կարգը իրենց պիտի գայ:

Այս ձեւով իրենց արժանի պատիժը կրած պիտի ըլլան:

Բայց, ի՜նչ օգուտ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆԻ ՍՐՏԻ ԽՕՍՔԸ

ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԵՐԵՒԱՆԻ «ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ» ԴՊՐՈՑԻ ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻՆ, ՍԵՊՏ.1-ԻՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՈՒՏԻ ԱՌԹԻԻ

Մ.- Սեպտ.1-ը կրթական վերամուտ էր Հայաստանի մէջ: Սովորութիւն է, որ Մայր հայրենիքի հողի վրայ, վերամուտը նշուի տօնական մթնոլորտի մէջ: Այդպէս եղաւ նաեւ երեւանի «Ռուբէն Սեւակ» դպրոցի մէջ ուր, հաստատութեան նախիրեայ տնօրինուհի Տիկ.Ճուլիա Ղազարեան, բարի գալուստ մաղթելէ ետք ուսուցչական կազմին, բազմահարիւր ուսանողութեան և այդ առթիւ ներկայ գտնուող պաշտօնական անձնաւորութիւններու, կարդաց Բարերար Յովհաննէս Չիլինկիրեանի «Սրտի խօսք»ը զոր կը ներկայացնենք ստորեւ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ «ԱՊԱԳԱՆ» ԿԵՐՏՈՂ ՅԱՐԳԱՐԺԱՆ ՈՒՍՈՒՑԻՉ – ՈՒՍՈՒՑՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ

Հնուաւոր Ֆրանսայէն հպարտութեամբ կը հետեւինք ձեր ազգանուէր աշխատանքներուն:

Հայաստանի այս ողբերգական օրերուն, իրապէս ալ հերոսական աշխատանք է ձեր կատարածը:

Եւ մինչեւ այն օրը, որ դպրոց, ուսուցիչ և աշակերտութիւն գոյութիւն ունին Հայաստանի մէջ, մենք յոյսով պիտի նայինք ապագային:

Ձեր դպրոցին անունը կրող բժիշկ բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակն ալ, շատ գնահատած էր «Ուսուցիչ»ին ապագայ հայ սերունդներ պատրաստելու համար կատարած փրկարար դերը:

Ռուբէն Սեւակ Յունիս 1914-ին ձգելով Զուիցերիոյ մէջ ապրած հանգիստ կեանքը, ընտանեօք Պոլիս վերադարձած էր, ծառայելու համար Պոլսոյ հայ համայնքին:

Պոլսոյ մէջ իբր բժիշկ իր ունեցած բազմազբաղ աշխատանքներուն կողքին, իբր Սուրբ աշխատանք ուսուցչութիւն կ՛ընէր Պոլսոյ առաջնակարգ հայկական «Լիսէ»ներէն «Կեդրոնական Վարժարանին» մէջ,

և «Biologie» - կենսաբանութիւն կ՛ուսուցանէր բարձրագոյն դասարաններուն։

Եւ կեդրոնական վարժարանի մէջ ուսուցչութիւն բրած օրերուն էր, որ Ռուբէն Սեւակ Թուրք դահիճներու կողմէ աքսորուեցաւ կողմէ աքսորուեցաւ Զանքըրը-ի սպանդանոցը։

Դուք այսօր, մանաւանդ իբր ուսուցիչ, շատ դժուար օրեր կ՛ապրիք Հայաստանի մէջ։

Բայց, մենք այստեղ կ՛ուզենք գուգահեռ մը ընել ձեր այսօրուան կեանքին և Ռուբէն Սեւակին Զանքըրը-ի մէջ ապրած դժոխային կեանքին միջեւ։

Ռուբէն Սեւակ Զանքըրը-ի սպանդանոցէն Պոլիս՝ իր կնոջ նամակ կը գրէ և կ՛ըսէ, Թէ «Կեդրոնական վարժարանէն իր ուսուցչական ամսաթոշակները առնէ և իրեն ուղարկէ»։

Ճիշդ ձեզի նման՝ որ դուք ալ՝ մինչեւ այսօր, ձեր ամսաթոշակները չէք ստացած։

Բայց այստեղ պիտի յիշենք նաեւ, Ռուբէն Սեւակին Զանքըրը-ի սպանդանոցի կեանքէն, շատ սրտայոյզ դրուագ մը։ Զանքըրը-ի մէջ, Թուրք դահիճները սատանայական խաբէութեամբ, հայ մտաւորական բանտարկեալներուն կ՛առաջարկեն Թէ՝

«ԵԹԷ իսլամանալը ընդունին՝ պիտի ազատին սպաննուելէ»։

Կարգ մը մտաւորականներ, Թրքականայս կեղծ խոստումէն տարուելով, իրենց կեանքը ազատելու համար, «իսլամութիւնը» ընդունիլ կ՛ուզեն։

Այն ատեն Ռուբէն Սեւակ, ամբողջ երկու օր կ՛աշատի և այս տկարացած հոգիները կը սրտապնդէ և անոնց կ՛ըսէ Թէ՝

«ԱԻԵԼԻ ԼԱԻ Է ՄԵՌՆԻԼ, ՔԱՆ ԹԷ ՎԱՏՕՐԷՆ ԹՈՒՐՔԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿԸ ԸՆԴՈՒՆԻԼ ԵՒ ԻՍԼԱՄԱՆԱԼ»։

Եւ Ռուբէն Սեւակ այս տկարացած հոգիով մտաւորականներէն ամէն մէկուն, Աւետարանի վրայ, երդում ընել կ՛ուտայ Թէ՝

«ՊԻՏԻ ՉԴԱԻԱՃԱՆԵՆ ԻՐԵՆՑ ԱՋԳԻՆ ԵՒ ՆԱԽՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ԿՐՕՆԻՆ»։

Այս խօսքերով ըսել կ՛ուզենք, Թէ կեանքի մէջ շատ աւելի դժուար և դժոխային օրեր կան։ Այսօր ձեր ապրած դժուար օրերէն ա՛լ աւելի անտանելի օրեր։ Ինչպէս որ Ռուբէն Սեւակ ապրեցաւ Զանքըրը-ի Թրքական սպանդանոցին մէջ։

Մենք կը հաւատանք, որ ձեր ամէն մէկը ունի իր սրտին մէջ Ռ.Սեւակեան անձնազոհութեան ոգիէն մաս մը՝ իբր հայ և իբր հերոս ուսուցիչ և ուսուցչուհի։

Եւ այս Ռուբէն Սեւակեան «ոգի»ն վառ պիտի պահէ ձեզի։

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՏԱՆ ՀԻՄՆԱԴԻՐ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

29-8-2000 Ֆրանսա

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 133 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2000

ՈՒ՞Վ Է ՀԱՅՈՒՆ ԲՈՒՆ ԹՇՆԱՄԻՆ
ՀԱՅՈՒՆ ԲՈՒՆ ԹՇՆԱՄԻՆ՝ ՀԱՅՆ Է-
ԿԵՂԾ ԱԶԱՏԱՐԱՐ ՂԵԿԱՎԱՐԻ ԴԻՄԱԿՈՎ՝
ՀԱՅ ԴԱՒԱՃԱՆՆԵՐՆ ԵՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Եւ 1759-թ.ներէն մինչեւ մեր օրերը, այս ղեկավար դաւաճաններուն զոհը եղաւ հայ մեծ ազգը:

Մինչեւ 1991-թ.ը աւելի քան երեք ու կէս միլիոն բնակչութեամբ Հայաստանը, Սովետական Միութեան մէջ, ամենէն բարգաւաճ հանրապետութիւններէն էր:

Մինչդեռ այսօր, 2000 թուականին, Հայաստանը թշուառութեան մէջ է, ժողովուրդն ալ դժբախտ և անգործ: Եւ Հայաստանի մէջ մէկ միլիոնէն քիչ աւելի հայ մնացած է:

Այս մնացողներն ալ, եթէ առիթը գտնեն, պատրաստ են Հայաստանը լքելու, թշուառութեան և անապահովութեան պատճառաւ:

Այս է տխուր իրականութիւնը այսօրուան Հայաստանին:

Ճիշդ 1920-թ.ներու այն շատ ծանօթ նկարին նման, որուն մէջ, Հայաստանի աւերակներուն վրայ նստած հայ մայր մը կու լար ու կ՚ողբար՝ ԹՇՈՒԱՌ ԵՒ ԱՆՏԷՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԻՃԱԿԻՆ:

Բարեբախտաբար 1920-թ.ին հայուն օգնութեան հասնող Ռուս ազգին շնորհիւ, հայերը փրկուեցան ամբողջական բնաջնջումէ և պետականութիւն մը ունեցան:

Եւ խաղաղութեան մէջ ապրող հայերը, քանի մը տասնամեակներ վերջ, շատ ներկայանալի դիրքի մը հասան:

Այն ատեհանի՝ որ 1961-թ.ին Պոլիս այցելող Վազգէն Ա., մեծ և իմաստուն Կաթողիկոսը, հպարտութեամբ սապէս ըսած էր՝

«ԵՍ ԵՐԿՐԷ ՄԸ ԿՈՒ ԳԱՄ, ՈՒՐ ԵՐԵՔ ՀՈԳԻԷՆ ՄԷԿԸ ԳԻՏՆԱԿԱՆ Է»:

Այդ տարիներուն մենք Պոլիս էինք: Եւ կ՚ապրէինք սարսուկի հոգեվիճակով: Եւ Վազգէն Կաթողիկոսին այս խօսքերը մեզ ոգեւորեց, և պարծանք զգացինք հայ ըլլալէ:

Նոյն տարիներուն էր՝ ծանօթացանք գործով Պոլիս եկող Կարսեցի թուրքերու հետ: Եւ այս թուրքերուն պատմածները մեզ ա՛լ աւելի ուրախացուցին:

«ԿԱՐՍԸ ԵՒ ՇՈՒՐՋԻ ԳԻՒՂԵՐԸ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԽԱՒԱՐԻ ՄԷՋ ԵՆ: ՄԻՆՋԴԵՌ ԿԱՐՍԻ ՇՐՋԱԿԱՅՔԻ ԲԼՈՒՐՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅԷՆ ԿԸ ԴԻՏԵՆՔ ՍԱՀՄԱՆԱԿԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՒՂԵՐԸ ԵՒ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ՝ ՈՐՈՆՔ ՓԱՅԼՈՒՆ, ԼՈՅՍԵՐՈՒ ՄԷՋ ԿԸ ՇՈՂՇՈՂԱՆ»:

Տասը տարուան մէջ, ուրկէ ու՞ր հասանք:

Մտածեցէք տասը տարիներ առաջուան Հայաստանի բարգաւաճ վիճակը: Եւ զայն բաղդատեցէք այսօրուան Հայաստանի քաոսային վիճակին հետ:

Եւ մտաբերեցէք Լենինականի այն հայ ղեկավարները որոնք, քանի մը ամիս առաջ, թուրքերուն «մանկլաւիկութիւն» ընելու համար, «աւելի ճիշդ՝ ողորմութիւն ստանալու համար», Կարս կ՚երթան և Կարսէն կը վռնտուին թուրքերուն կողմէ:

Ա՛յս է ներկայի ազատ և անկախ ըսուած Հայաստանին իսկական պատկերը:

Եւ ա՛յս է կեղծ ազատարար ղեկավար Լեւոն Տէր Պետրոսեանին դաւաճանութեամբ ստեղծուած ազատ անկախ Հայաստանին խղճալի վիճակը:

Եւ ա՛յս է «Թշուառ և անտէր» և հոգիով և մարմնով դատարկուած «Հայաստանը»ը:

* * *

Ռուբէն Սեւակ 1909-ի֊ին, Կիլիկիոյ ջարդերու շրջանին, հայ ժողովուրդին ցուցաբերած անտարբերութեան դէմ ընդվզելով սապէս գրած էր՝

«ԵՐԲ ԱՅՍ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՊԻՏԻ ՍՊԱՐվի ՄԱՐԴԿՕՐԷՆ ԿԱՏՂԻ»։

Մենք կը հաւատանք, թէ Ռուբէն Սեւակին մատնանշած «մարդկօրէն կատղելու» անկարողութիւնը, հայ ազգին մեծագոյն թերութիւններէն մէկն է։

Դարեր տեւող ստրկութեան հետեւանքով հայ ժողովուրդին մէջ, շատ տկարացած էր «Ազգային ջիղը», հայ ազգին ենթարկուած անարդարութիւններուն դէմ ընդվզելու կարողութիւնը, և մանաւանդ՝ հայ ազգին դէմ կատարուած աննպաստ արարքները ախտաճանաչելու յատկութիւնը։

18, 19, և 20-րդ դարերու հայոց պատմութիւնը լեցուն է՝ հայ ազգին կենսական շահերուն դէմ գործող հայ ղեկավարներուն քանդիչ արարքներով։

Սկսելով Մխիթար Սեբաստացիէն, Ներսէս Վարժապետեան և Մադաթիա Օրմանեան Պատրիարքներէն, Գրիգոր Զօհրապէն, Լեւոն Շանթի դաշնակցական խմբակէն, հասնելով մեր շրջաններու տխրահռչակ անձնաւորութիւններուն՝ Պարոյր Հայրիկեանին և վերջապէս՝ Լեւոն Տէր Պետրոսեանին գլխաւորած Ղարաբաղի Կոմիտէի անդամներուն։

Հայ ազգը, իր Գողգոթան պատրաստող այս հայ ղեկավարներուն դէմ, երբեք չէ ընդվզած և մանաւանդ՝ «մարդկօրէն չէ կատղած»։

Այստեղ, աւելի այժմէական կը նկատենք, Սովետական Հայաստանը կործանող Լեւոն Տէր Պետրոսեանին մասին արտայայտուիլ։

Ասոր հիմնած Ղարաբաղի Կոմիտէի պատմութիւնն, անմիջականօրէն կապ ունի Հայկական Գաղտնի Բանակին հետ։ Իրականութեան մէջ, Հ.Գ.Բ.ը և Ղարաբաղի Կոմիտէն ռուսերուն և ամերիկացիներուն միջեւ մղուող «Պաղ պատերազմ»ին հանգրուաններն են։

Ամերիկեան Սի.Այ.էյ.կազմակերպութիւնը, իրենց գործակալին՝ Մօնթէ Մելքոնեանին ձեռամբ, 1983-ին Հ.Գ.Բանակը խորտակելէ ետք, անմիջապէս գործի սկսաւ, Կովկասի մէջ Ռուսերուն միակ իսկական բարեկամը եղող Սովետական Հայաստանը ներսէն քանդելու համար։

Արդէն իրենց գործակալ նկատուած Պարոյր Հայրիկեանը, իր հրեայ կնոջը հետ Մ.Հայաստանի մէջ կործանարար աշխատանք կը տանէր։ Բայց ան, ժողովուրդին մէջ, իբր ամերիկեան գործակալ, ծանօթ էր, և ժողովուրդը իր ետեւէն չէր երթար։

Այդ պատճառաւ ուրիշ անձնաւորութիւն մը գտան, Լեւոն Տէր Պետրոսեանը՝ որ 1946-ի֊ին, ընտանիքին հետ Սուրիայէն Հայաստան ներգաղթած էր։ Յաւելուած՝ «կաթողիկէ» էր։

Եւ մանաւանդ՝ կինը հրեայ մըն էր։

Լ.Տ.Պ.ամերիկացիներուն ցուցմունքներով կոմիտէ մը հիմնեց, որուն անդամներուն շատերուն կիները հրեաներ էին։

Եւ այս կոմիտէին նպատակը, իբր թէ, Ղարաբաղը ազատագրել և Հայաստանին կցել էր։

Սովետական Միութեան մէջ, Կորպաչեւի ձախաւեր և թուլամորթ իշխանութեան տարիներն էին։

Եւ հայ ժողովուրդը, որ մինչեւ այդ տարիները քաղաքական որեւէ հաւատնութիւն և փորձառութիւն չունէր, Ղարաբաղի կոմիտէին կազմակերպած ցոյցերուն մասնակցիլ սկսաւ, Թատրոն կամ Օրերա երթալու պէս։

Հայ ժողովուրդին համար այս ցոյցերը, տեսակ մը խաղ էր, զբօսանք։

Անոնք, տարիներէ ի վեր, պակասը ունէին պոռալու, կանչելու և ցոյցեր ընելու։

Եւ առանց հետեւանքները մտածելու, հարիւր հազարներով հաւաքուեցան Օրերայի հրապարակին վրայ։

Սկիզբը, Ղարաբաղին Հայաստանի միացումը կ՛ուզէին։ Յետոյ՝ Հայաստանին անկախութիւնը պահանջել սկսան։ Գինովցած, աւելի ճիշդ՝ խելաթարած։ Եւ կը հաւատային, որ այս ցոյցերով Ղարաբաղը Հայաստանին պիտի միանար։

Այս ցոյցերուն արդիւնքը այն եղաւ, որ Ղարաբաղը Սովետական Հայաստանին միանալու տեղ՝ Հայաստանը Սովետական Միութենէն անջատուեցաւ և Հայաստանը «ազատ և անկախ» Պետութեան մը վերածուեցաւ։

Այս ձեւով Լ.Տ.Պետրոսեանին ղեկավարած Ղարաբաղի Կոմիտէին «շնորհիւ», իրականացաւ Ամերիկեան «Մի.Ազ.Էյ.» կազմակերպութեան Հայաստանի համար նախատեսած ծրագրին Ա.հանգրուանը:

* * *

Ամերիկացիներուն Հայաստանի համար նախատեսած ծրագրին Բ.հանգրուանին գործադրութիւնը, շատ աւելի դիւրին էր:

Մ'վ չէր ուզեր Հայաստանին, իր հայրենիքին ազատ և անկախ ըլլալը:

Բայց անկախութիւնը՝ փափաքի հարց չէր, կարելիութեան հարց էր:

Հայաստանը ի՞նչ հարստութեան տէր էր, և ի՞նչ եկամուտ ունէր, որ պիտի կարենար դիմագրաւել հայ ժողովուրդին ապրուստի պահանջը: Ոչինչ:

Յետոյ՝ շատ ծանօթ կարգախօս է՝ «Հօտէն բաժնուող ոչխարը, գայլերուն զոհը կ'ըլլայ»:

Առանց Ռուսիոյ օգնութեան Հայաստանը ո՞վ պիտի պաշտպանէր թուրքերուն յարձակումներուն դէմ:

Բայց, ամէնէն կարեւորը՝ ազատ անկախ պետութեան մը մէջ, ապրուստի ահռելի դժուարութիւններու, ենթարկուող ժողովուրդ մը, յաւերժած՝ եթէ ինքզինքը ապահովութեան մէջ չգգայ, ի՞նչ կ'ընէ- կը լքէ իր երկիրը:

Ահա, այս էր ամերիկացիներուն Հայաստանի համար նախատեսած Բ.հանգրուանը: Ամերիկացիները, բոլոր միջոցներով, հայերուն վրայ ճնշեցին, որ Հայաստանը լքեն:

Եւ հայ ժողովուրդը այսօր, կը պարպէ Հայաստանը: Եւ Ամերիկան, իր զանազան առաւելութիւններով, ձրի «վիզա»յի դրութիւնով, կը քաջալերէ հայերը, որ մեկնին և լքեն իրենց հայրենիքը: Այս է Հայաստանին ներկայի դժոխային վիճակը:

* * *

Եւ հայ ժողովուրդը յաւիտեանս պիտի լռէ՞ իր գերեզմանափորներուն դէմ:

Պիտի չկատղի մարդկօրէն:

Վերջերս ժողովուրդը, կարգ մը յոյսի նշաններ կը ցուցաբերէ:

Նոյնիսկ կ'բսուի, թէ «Վազգէն Սարգիսեանին մայրը՝ երդում բրած է, որ իր ձեռքերով պիտի պատժէ Քոչարեանը, և Վազգէն Սարգիսեանին վրէժը պիտի առնէ»:

Բայց, մեր համոզումով, աւելի ճիշդ պիտի ըլլայ, եթէ հայ ժողովուրդին մէջէն լայնածաւալ շարժում մը սկսի, և Հայ Ազգին այսօր ենթարկուած դժբախտութիւններուն իսկական պատասխանատու հռչակէ՝ Ղարաբաղի Կոմիտէի հիմնդիր Լեւոն Տէր Պետրոսեանը և այս կոմիտէին բոլոր անդամները և անոնց առաջնակարգ գործակիցները՝ իբր հայրենիքի դաւաճան, և ժողովրդային դատարանի մը առջեւ հանէ ու անոնց արժանի պատիժը տայ՝ «Մարդկօրէն կատղելով»:

Եւ նոյն ատեն, այս ժողովրդային Արդարադատութեան շարժումը որոշում առնելու է, որ Հայաստանը անմիջապէս մաս կազմէ Բելոռուս –Ռուսաստան միութեան:

Այս է միակ ճամբան, մեր համոզումով, Հայաստանը իր այսօրուան անել վիճակէն ազատելու:

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 134 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2000

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐ ՀՐԵԱՅ ԻՍՄԱՅԻԼ ՃԵՄԸ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊՆԴՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԸՍԵՐ Է՝ « Ձ Ա Բ Ո Տ Ո Ւ Ք »

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՁԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Շա՛տ «իրաւունք» ունի՝ Թուրքիոյ Արտաքին Գործերու նախարար հրեայ Իսմայիլ Ճեմը, այսպէս արտայայտուելու:

Հայերը, 1918-էն մինչեւ նոյնիսկ մեր օրերը, չկրցան «ամբողջական հայութեամբ» Թուրքին դէմ կռիլ և արդարութիւն պահանջել:

Այլ ընդհակառակը՝ 1920-էն սկսեալ, Թուրքերուն հանգիստ ձգեցին, Թուրքերուն մոռցան և, մինչեւ վերջ, իրարու դէմ պայքարեցան:

Ինչո՞ւ, ինչի՞ համար:

Որովհետեւ, պարզ խօսքով շատ զեկավարներ «օտարներուն ծախուած էին»:

Եւ այսօր, 1915-ի ցեղասպանութենէն 85 տարիներ յետոյ, հայերը կրկին են, ձախաւեր ձեւերով արդարութիւն կը մուրան:

Հայերուն անմտութեան և անմիաբանութեան պատճառաւ է, որ Թուրքերուն, Սիոնիստներուն շնորհիւ, այսքան բազմանալէն և զօրանալէն ետք, այսօր, Թուրքիոյ Արտաքին Գործերու Նախարար հրեայ Իսմայիլ Ճեմը, հայկական ցեղասպանութեան պնդումներուն համար, բնականաբար «Զարուտուք» ըսելու յանդգնութիւնը և «իրաւունք»ը կ'ունենայ:

* * *

Բայց, 1915-ի ցեղասպանութեան հարցին մէջ, ամենէն աններելի դաւաճանական կեցուածքը՝ Լեւոն Տէր Պետրոսեանը ցուցուցած է:

Ամերիկեան Թելադրութեամբ գործողը, իր ճակտին Սովետական Հայաստանի քանդումին մուրը կրնալէն զատ, իր ամենէն զգուելի արարքներէն մէկուն՝ Թուրքին հետ բարեկամութիւն հաստատելու համար կատարած աշխատանքներուն մեղքը ունի իր ճիտին:

Ամերիկացիներուն ծրագիրները գործադրողը, հայկական ցեղասպանութիւնը և Արեւմտեան Հայաստանի կորուստը հայող մոռցնելու համար, ամէն ջանք թափեց:

1988-թ.ներուն Ղարաբաղի շարժումին սկսելէն վինչեւ 1997-ը՝ իր հրաժարման թուականը, գրեթէ տասը տարիներ, Թուրքերուն բարեկամութիւնը շահելու համար, Հայաստանի մէջ «եղեռն» և «Թրաւեալ Արեւմտեան Հայաստան» մակդիրներու գործածութիւնը դադրեցուց:

Այսօր Թուրքերը կը գոչեն, որ չեն գիտցած Լեւոնի «յարգ»ը: Եւ Ազերիներուն ազդեցութեան տակ մնալով պէտք եղած ձեւով չեն օգտուած իրմէ: Նկատելով որ ան, Թուրքերուն հետ դիւանագիտական կապեր հաստատելու փոխարէն, պատրաստ էր Թուրքերուն գրեթէ բոլոր պայմանները ընդունելու: Եւ պատրաստ էր Թուրքերուն հետ համաձայնութիւն ստորագրելու, որ հայկական եղեռն և Արեւմտեան Հայաստանի հարց գոյութիւն չունին:

* * *

Բայց, նոյն ատեն, Լ.Տ.Պետրոսեան շատ լաւ գիտէր, թէ 1940-1945-ին Գերմանիոյ մէջ սպաննուած հրեաներուն համար, գերմանացիները ի՛նչ աստիճանի մեծ հատուցումներ կ'ընէին Իսրայէլի:

Եւ մեծ մասամբ, գերմանացիներուն եղած հատուցումներուն շնորհիւ է, որ Իսրայէլը իր այսօրուան

բարգաւաճ վիճակին հասած է:

Բայց Հայաստանը ազատ և անկախ ըլլալէ ետք, փոխանակ յառաջդիմելու, ընդհակառակը՝ քառասային վիճակի մը մատնուեցաւ:

Այս անել դրութեան մէջ ան [Թևրեւս ալ իր հրեայ կնոջ թելադրութեամբ] կը խորհի, թէ 1945-ին կատարուած հայկական ցեղասպանութեան մէջ գերմանացիները, իբր այն տարիներուն Թուրքերուն գինակիցը և Թուրքիոյ իսկական տէրը ըլլալով, պատասխանատուութեան մեծ բաժին մը ունին: Ուրեմն ինչո՞ւ չօգտուիլ գերմանացիներէն հրեաներուն նման:

Հ.Հ.Շ-ի պետին ծանօթ էր պատմագէտ Վահագն Տատրեանին անունը: Եւ Լ.Տ.Պ., գերմանացիներէն օգնութիւն ստանալու հեռանկարով, Վահագն Տատրեանին կը թելադրէ, որ 1915-ի Հայկական եղեռնին մէջ գերմանական պատասխանատուութիւնը մատնանշող ուսումնասիրութիւն մը պատրաստէ:

Այս թելադրանքին վրայ է որ, շատ հաւանբար, 1996-ին կը հրատարակուի Վահագն Տատրեանին «GERMAN RESPONSIBILITY IN THE ARMENIAN GENOCIDE» [գերմանական պատասխանատուութիւնը հայկական ցեղասպանութեան մէջ] անունը կրող փաստագրական բացառիկ հատորը:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ գերմանացիներուն Հայաստանի ի նպաստ կատարած շուրջ հարիւր միլիոն տոլարի օգնութիւնը, 1915-ի հայկական եղեռնին մէջ գերմանական պատասխանատուութիւնը փաստող այս գիրքին շնորհիւ եղած է:

* * *

Ձենք գիտեր, թէ ի՞նչ է ամերիկացիներուն յետին նպատակը՝ հայկական ցեղասպանութեան ճանաչման հարցը այս օրերուն, Ա.Մ.Ն.ի ներկայացուցչական ժողովին առջեւ բերելուն մէջ:

Թէեւ բոլորին ծանօթ է, թէ ամէն ամերիկեան ընտրութիւններուն նախօրեակին, Հայկական եղեռնին ճանաչման հարցը կը նետուի իբր «կարթ», հայ ընտրողներուն առջեւ:

Բայց մենք կը հաւատանք, որ ամերիկացիները ուրիշ նմատակներ ալ ունին: Թերեւս՝ ամերիկացիներուն Թրքահաճոյ և Թրքավայել կեցուածքէն յուսալքուած հայերը սիրաշահելու համար է: Եւ կամ վերջերս շատ շփացող Թուրքերը կարգի բերելու:

Ամէն պարագայի՝ խեղճ հայերուն «եղեռնը», մինչեւ այսօր, մեծ տէրութիւններուն կողմէ կը շագագործուի:

Ինչպէս որ ալ անցեալ տարիներուն ֆրանսական պետութիւնը, հայկական եղեռնը ֆրանսական Ազգային ժողովին մէջ ընդունիլ տալ ձեւացնելով, Թուրքերէն շատ մը տնտեսական շահեր ապահոված էր:

Իրականութեան մէջ, ամերիկացիներուն ըրածը, գաւաթ մը ջուրի մէջ փոթորիկ յարուցանել է:

Ամերիկեան Թերթերը և հեռատեսիլները գրեթէ չանդրադարձան հայկական ցեղասպանութեան ճանաչման հարցին: Միայն հայերը և Թուրքերը տեղեակ եղան: Եւ հայերը, միշտ եղածին նման, այս տեսակ «սին» բաններով շատ ուրախացան:

Մինչդեռ Թուրքերը կարծէք, թէ աշխարհն գլխիվերեւն փլած էր:

Այս շրջանին ամերիկացիներէն նման «դաւաճանութիւն» չէին սպասեր: Եւ բնականաբար՝ սպառնալիքներ սկսան տեղալ ամերիկացիներուն դէմ. «Թուրքիոյ մէջ գտնուող Ամերիկեան խարիսխները փակելու, Ամերիկան պատժելու ձարտուքներ»: Աւելի ճիշդը ըսելու համար՝ Թրքական գազանին վայել պոռչտուքներ:

Բայց, ամէն մարդ գիտէ, թէ առանց Ամերիկայի օգնութեան, Թուրքիան, խաղաթուղթերու աշտարակի պէս, մէկ օրէն միւսը կը փլլի:

* * *

Ամերիկեան ներկայացուցչական ժողովին մէջ, հայկական ցեղասպանութեան ճանաչման աշխատանքներուն պատճառաւ, Թուրքերուն սպառնալիքներուն մեծագոյն մասը յատկացուած էր [ըստ Թրքական սովորութեան] Հայաստանին և հայերուն:

Թուրքերուն կողմէ, ճիշդ պատերազմական հոգեվիճակ ստեղծուեցաւ, Հայաստանի դէմ:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ եթէ Ռուսաստանի ներկայութիւնը չըլլար Հայաստանի մէջ, Թուրքերը, միշտ ըրածնուն պէս, այս պատրուակէն օգտուելով, կը յարձակէին Հայաստանի վրայ:

Բոլոր Թրքական հեռատեսիլները և Թերթերը, որպէս ամենէն կարեւոր նիւթ 1915-ին իբր թէ հայերուն Թուրքերուն դէմ կատարած «ջարդերը» կը պատմէին, Թուրք ժողովուրդը գրգռելու համար:

Նոյնիսկ 1980-Թ.ներուն Հայկական Գաղտնի Բանակին Թուրք դեսպաններ զգետնած շրջաններուն, Թուրքերը այս աստիճան գրգռուածներ չէին ըրած:

Որովհետեւ, 20 տարի առաջ, Սովետական Միութիւնը կար Թուրքերուն գլխուն վրայ, և Թուրքերուն սխալ մէկ շարժումը շատ սուղի կ'արժէր իրենց:

Բայց հիմա, որ Ս.Միութիւն և Ս.Հայաստան գոյութիւն չունին, այլ իրենց դիմաց կայ սնանկացած ու անօթի և միլիոնէն քիչ աւելի Հայաստան մը, Թուրք գայլը կրկին կը համաձակի Թրքավայել սպառնալիքներ կատարել:

Հայերուն դէմ Թուրքերուն կատարած սպառնալիքները, հիմակուհիմա «սպառնալիք» ըլլալով, իրենց տեղը կը մնան: Այնքան ատեն, որ հայկական հողերուն վրայ, ռուսական բանակ գոյութիւն ունի:

Վերջերս եղած Թրքական սպառնալիքներուն գլուխ գործոցը կատարուած է Թուրքիոյ Ա.Գ.նախարար, հրեայ Իսմայիլ Ճեմի կողմէ:

Սեպտեմբեր ամսուն Ուաշինկթընի մէջ, Իսմայիլ Ճեմ, Թրքական «Միլլիյէթ» Թերթի Թղթակիցին հայկական ցեղասպանութեան բանաձեւին վերաբերեալ հարցումներուն, ի մէջ այլոց հետեւեալ պատասխանները կու տայ.«Հայերը շատ գէշ տնտեսութիւն մը ունին, իրենց ազգային միասնութիւնը կը ջանան կառուցել Թուրքիոյ դէմ Թշնամութեան վրայ, ինչ որ տկարութեան նշան է:

Եթէ այսպէս շարունակուի՝ Հայաստանի հետ Թուրքիոյ յարաբերութիւնները, որոնք արդէն գրեթէ գոյութիւն չունին, ա՛լ աւելի կը նահանջեն: Հայերը Թող վերջ տան, այլեւս, այս ՁԱՒՒՏՈՒԹԻՒՆԵՐՈՒՆ»:

Ուրիշ հարցումի մը պատասխանելով Թուրքիոյ Ա.Գ.նախարարը, հրեայ Իսմայիլ Ճեմ կը ժխտէ «Ցեղասպանութիւնը» և կ'աւելցնէ. «Եթէ ցեղասպանութիւն ըլլար, Իսթանպուլի հայ բնակչութեան գլխուն ալ դժբախտութիւններ կուգային: Այդպիսի բան մը չեղաւ»:

Մենք հրեաները խելացի կը կարծէինք:

Բայց Թուրքիոյ Ա.Գ.նախարարութեան պաշտօնին հասած այս հրեային, Թուրք լրագրողին տուած տխմար պատասխանները կարդալով զարմացանք:

«Ցեղասպանութիւն չէ եղած. քանի որ Պոլսոյ հայութիւնը չէ վնասուած» կ'ըսէ Թրքացած հրեայ նախարարը:

Մինչեւ այսօր, ոչ մէկ Թուրք պատասխանատու, ցեղասպանութիւնը մերժելու համար, այս աստիճան ապիկար պատասխան մը չէ տուած:

Ամէն մարդ գիտէ, Թէ 24 Ապրիլ 1915-ին, Պոլսոյ մէջ ձերբակալուեցան հինգ հարիւրէ աւելի հայ մտաւորականները:

Եւ հայ ազգը՝ Պոլսոյ մէջ կատարուած ձերբակալութիւններուն Թուականը՝ 24 Ապրիլ 1915-ը հայկական ցեղասպանութեան խորհրդանիշ –Թուական ընդունած է:

Գալով Պոլսոյ ժողովուրդին մեծամասնութեան աքսորի չուղարկուելուն պատճառին՝ այս մէկը Թրքական խորամանկութիւն էր և ոչ Թէ մարդասիրութեան հետեւանք:

Թուրքերը Պոլսոյ և Իզմիրի մէջ զանգուածային աքսոր չկազմակերպեցին՝ այս քաղաքներուն մէջ բնակող մեծ Թիւով օտարներուն աչքին առջեւ կատարուելիք խժդժութիւններուն հակազդեցութիւններէն վախնալով:

Ամէն պարագայի՝ Թրքացած հրեայ Իսմայիլ Ճէմին հայկական ցեղասպանութիւնը մերժելը, մեզ չի զարմացներ:

Հրեայի մը, մանաւանդ Թուրքիոյ արտաքին գործերու նախարարութեան մակարդակին բարձրացած հրեայի մը այս կեցուածքը, շատ բնական կը գտնենք:

Բայց ի՞նչ ըսենք Պոլսեցի այն հրեաներուն համար որոնք, 1939-1945-ի պատերազմին, Պոլսոյ մէջ, գերմանացիներուն հետ «զինակցութիւն խաղացող» Թուրքերուն կողմէ կատարուած խժդժութիւններուն

ենթարկուեցան, հայերուն և յոյներուն կողքին:

Եւ եթէ Սթալինկրատի ռուսական յաղթանակը չըլլար՝ Պոլսոյ հրեաներն ալ, հայերուն նման, մահուան պիտի դատապարտուէին:

Եւ այս նոյն հրեաները, երկու տասնամեակներ յետոյ՝ 1970-ներուն Պոլսոյ մէջ, թրքական քարոզչութենէն տարուելով, հայկական ցեղասպանութեան մասին սապէս կ'արտայայտուէին.

«Թուրքերը բան մը չեն ըրած: Հայերը ջարդեր են Թուրքերուն»:

Շատերուն ծանօթ է, որ Սփիւռքի մէջ ալ, շատ մը հրեաներուն տեսակէտը նոյնն է:

Հրեաները, իրենց մեծամասնութեամբ, չեն ընդունիր հայկական ցեղասպանութիւնը:

Հրեաները, իբր ժողովուրդ և պետութիւն, հայկական ցեղասպանութիւնը դեռ չեն ընդունած:

Հրեաներուն մէջէն միայն քանի մը հոգի և քանի մը գրող մտաւորականներ, հայերուն ցեղասպանութիւնը կ'ընդունին և այս մասին գիրքեր հրատարակած են:

Բայց այս բացառութիւնները օրէնք չեն կազմեր:

Մանաւանդ 1900-թ.ներուն Սիոնիստներուն և յատկապէս Մելանիկցի հրեաներուն 1915-ին, իթթիհատական կուսակցութեան ձեռքով հայերուն դէմ կատարուած ջարդերուն մէջ ունեցած դերը, ոչ մէկը չէ ուսումնասիրած:

Իսրայէլ ապրող հրեայի մը կողմէ գրուած այս գիրքին անունը, ինքնին արդէն զգայացունց է՝ «THE BANALITY OF INDIFFERENCE ZIONISM & THE ARMENIAN GENOCIDE».YAIR AURON -2000 NEW JERSEY U.S.A. «Անտարբերութեան Վատութիւնը Սիոնիզմ եւ Հայկական Ցեղասպանութիւնը»: Հեղինակ՝ Եաիր Աիւրօն, 2000- Նիու Ճըրսի Ա.Մ.Ն.»

Հեղինակը այս գիրքին մէջ, հայկական ցեղասպանութիւնը և հրէական ցեղասպանութիւնը ուսումնասիրած է:

Եւ մանաւանդ՝ Yair Auron հայկական ցեղասպանութեան հանդէպ հրեաներուն և սիոնիստներուն բռնած դիրքը քննարկած է: Եւ անոնց կեցուածքը անուանած է՝ «ՎԱՏ ԱՆՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ»:

Կը կարծենք, թէ հրեայի մը կողմէ իր ցեղակիցներուն, հայկական ցեղասպանութեան հանդէպ որդեգրած կեցուածքը «Վատ անտարբերութիւն» որակելը շատ բացառիկ պարագայ է:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ հայկական ցեղասպանութեան մէջ Սիոնիստներուն կատարած դերը, միջոց մը եւս, անպայման յոյս աշխարհ պիտի ելլէ:

«İ Ç İ M İ Z D E K İH A İ N»
[ՄԵՐ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒՈՂ ԴԱԻԱՃԱՆԸ]
«HURRIYET» ՊՈԼԻՍ - 4 - 10 – 2000
ԵՐԿՈՒ ԿՐՕՆԱԿԱՆ = ԵՐԿՈՒ ԴԱԻԱՃԱՆ
ԱՌԱՋԻՆԸ՝ ԱՍՈՐԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԵՈՒՍՈՒՖ ԱՔՊՈՒԼՈՒԹ, ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ-
ԵՐԿՐՈՐԴԸ՝ ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՄԵՍՐՈՊ ՄՈՒՇԵՂԵԱՆ՝ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

4-10-2000 Թուակիր Թրքական «Հիւրրիյէթ» Թերթին մէջ՝ յուզումով, նախանձի զգացումներով և ցնծութեամբ կարդացինք Տիգրանակերտի [Տիարպաքիր] Ասորի վարդապետ Եուսուֆ Աքպուլութին, հայկական ցեղասպանութիւնը հաստատող նոյնը, զոր Թրքական «Հիւրրիյէթ» Թերթը գայն «Դաւաճանութիւն» որակած էր:

Բացառիկ հերոսներուն վայել յատուկ քաջութեամբ, Ասորի վարդապետ Եուսուֆ Աքպուլութ, Թրքական այս Թերթին հետեւեալ յայտարարութիւնը կատարած է՝

«Հայերուն ցեղասպանութեան ենթարկուած ըլլալը իրականութիւն է :

Այդ շրջանին, ոչ միայն հայերը, այլ Քրիստոնեայ ըլլալնուն պատճառաւ, Ասորիներն ալ ցեղասպանութեան ենթարկուեցան: Քրիստոնիաները զանգուածային ձեւով սպաննուեցան: Ջարդերուն համար՝ Քիւրտերն ալ օգտագործեցին:

1915-ին, Հայոց հետ միասին, Տիգրանակերտի և Մարտինի մէջ շատ մեծ թիւ կազմող Ասորիներն ալ ջարդուեցան:

Ասորիներուն հայրենիքը «MESOPOTAMIE»ն է: Հայոդ հայրենիքն ալ՝ Մուշը, Էրզրումը, Վանը, Երզնկան, և Սեբաստիան է: Այս հոդերուն վրայ հայերը կ՛ապրէին: Այն ժամանակներուն մեծ թիւ կազմող հայերը այսօր ինչո՞ւ չկան:

Մեր մէջ, այն ողբալի տարիներուն համար՝ «KAFLE» կ՛ըսեն:

«KAFLE» ի՞նչ ըսել է: Ջանգուածային ջարդ ըսել է:

Այս ջրջանին մէջ ապրող բոլոր ժողովուրդները այս «իրականութիւնը» գիտեն:

Իմ այս բսածներս՝ հայոց կողմնակցութիւն ընելու համար չէ: Ես, ցեղասպանութեան իրականութիւն ըլլալը կը յայտնեմ: Այս իրականութիւնը ոչ մէկը չի կրնար հերքել: Ես, կրօնական մըն եմ, և Ճշմարտութիւնը ինչ որ է, ես անիկա կ՛ըսեմ:

Հայկական և Ասորական ցեղասպանութեան տարիներուն, այդ շրջակայքը ապրող քիւրտերը իրր գործիք օգտագործուեցան:

Այդ շրջանին, մզկիթներու մէջ, «7 ՔՐԻՍՏՈՆԻԱՅ ՍՊԱՆՆՈՂԸ ԴՐԱԽՏ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՅ» կը քարոզէին:

Այս քարոզչութեան հաւատացող քիւրտերն ալ այս ցեղասպանութեան մասնակցեցան:

Հիմա, երբեմն մեր եկեղեցին այցելող քիւրտերը՝ այս իրականութիւնը գիտեն եւ իրենց զղջումը կը յայտնեն:

Ասորիներուն հայրենիքը եղող «Մեսոբոթամիա»ի մէջ, այսօր Ասորիները շատ նուազած են:

Ցեղասպանութենէն յետոյ վերապրող Ասորիներուն մեծ մասը, տեւական հալածանքներու

պատճառաւ, գաղթելու ստիպուեցան։

Այսօր, եւրոպական երկիրներու մէջ, մեծ թիւով Ասորիներ հաստատուած են։

Ամերիկայի մէջ հայկական ցեղասպանութեան ճանաչման աշխատանքները ի՛նչ ձեւով ալ ուարտին, մենք՝ իբր ասորիներ, մեր ձայնն ալ լսելի պիտի դարձնենք։

Եւ մեր պապերուն ապրած այն սարսափելի օրերը աշխարհի ժողովուրդներուն պիտի յանօթացնենք»։

Եւ հիմա, ամէն կարգի թուրք խուժաններուն յարձակման վտանգին ենթակայ Ասորի այս վարդապետին, հետաւոր Տիգրանակերտի մէջ, սուրբերու վայել ճշմարտախօսութեամբ կատարած ելոյթէն յետոյ, պիտի նշենք Պոլսոյ Պատրիարք Մեսրոպ Մութաֆեանին՝ Ամերիկեան «CONGRESS»ին մէջ հայկական ցեղասպանութեան ճանաչման աշխատանքներուն դէմ, թրքական մամուլին տուած յայտարարութիւնները։

Մեսրոպ Մութաֆեան իր այս ելոյթներուն մէջ, գրեթէ բառ առ բառ, Թուրքիոյ նախագահ Նեճատէթ Սեզէրին-ին հայկական ցեղասպանութեան մասին ըրած ձարտուքները կրկնած է՝

«Ամերիկեան Գոնկրէս-ին մէջ, հայկական ցեղասպանութեան ընդունուիլը՝ թուրք և հայ յարաբերութիւններուն համար վնասակար պիտի ըլլան։

Թուրք և հայ պատմագէտները այս մասին երկխօսութիւն ստեղծելու են։

Այս խնդրին մասին, ուրիշ պետութիւններուն կողմէ ազգային ժողովներու մէջ, որոշումներու առնուիլը յաւ չէ։

Այս խնդրին՝ թուրքերէն և հայերէն զատ, ուրիշ պետութիւններուն խառնուիլը ոչ մէկուն օգուտ կը բերէ։

Ընդհակառակն՝ այս աշխատանքներուն թուրք և հայկական յարաբերութիւններուն վնասակար ըլլալուն կը հաւատամ։

Այս խնդիրը՝ պատմաբաններուն գործն է։ Անոնք զրաղին այս հարցով։

Ինչպէս նախապէս ըսած եմ, մենք միաժամանակ Թէ ԹՈՒՐՔ ենք, Թէ ՀԱՅ։ Կասկածէ վեր է, որ թրքահայերը չեն կրնար թրքական հանրապետութեան դէմ մտածել կամ վարուիլ»։

* * *

Հիմա, ձենէ պիտի խնդրենք, որ այս երկու կրօնականներուն յայտարարութիւնները, խղճմտութեամբ, իրարու հետ բաղդատէք։

Այս երկու կրօնականներն ալ Քրիստոնեայ են։

Երկու կրօնականներն ալ համայնքներու առաջնորդներ են։

Ասորի վարդապետը՝ Տիգրանակերտի մէջ, իր համայնքին պատասխանատուութիւնը ունի։

Պոլսոյ Պատրիարքն ալ, Պոլսոյ մէջ՝ հայ համայնքին պատասխանատուութիւնը։

Մտածեցէք՝ Ասորի վարդապետին իրականութիւնները առանց վախնալու թուրքերուն երեսին զառնող խօսքերը։

Եւ մտածեցէք՝ նաեւ՝ Պոլսոյ Պատրիարքին, տիրահաճոյ հոգեբանութեամբ, Պոլսոյ Պատրիարքութեան իր խարխուլ Աթոռը փրկելու համար կատարած, իրականութիւնները չգիտնալ ձեւացնող, իբր թէ դիւանագիտական և սուտերով լեցուն թրքավայել յայտարարութիւնը։

* * *

Թուրքերը, պատմութեան մէջ միշտ ըրածնուն նման, տեւական սպառնալիքներով և նաեւ բռնութեամբ, Պոլսոյ հայ Պատրիարքներուն իրենց ուզած յայտարարութիւնները ընել ստիպած են։

Մեսրոպ Մութաֆեանին պէս ինքնահաւան և մեծամտ Պատրիարք մը, շատ բնական է, որ թուրքերուն ուզածնէը՝ բառ առ բառ, թութակի պէս, պիտի կրկնէր։

Վերը նշուած Վ.Մութաֆեանի թրքական մամուլի և հետատեսիլի կայաններուն կատարած յայտարարութիւնները, հոյլ ենթակայութեան ապացոյցներ են։

Բայց մենք կը հաւատանք, որ անոր հայկական ցեղասպանութեան բանաձեւին Ամերիկեան «CONGRESS»ին կողմէ ընդունման աշխատանքներուն արգելք ըլլալու համար կատարած ամենէն

քստմնելի և դաւաճանութեան համազօր կեցուածքը, հետեւեալն է՝

Պատրիարքը 6-10-2000-ին, Պոլսոյ մէջ կատարուած մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին, հարցումի մը պատասխանելով, Թղթակիցներուն կը յիշեցնէ թէ՝

«Ամերիկեան Գոնկրէս-ի ենթայանձանխումբին կողմէ բանաձեւին ընդունման յաջորդ օրն իսկ, երեք լեզուներով թրքերէն, հայերէն և անգլերէնով, իր տեսակէտները պարունակող յայտարարութիւններ ուղարկած է Միացեալ Նահանգներուն։

Ամերիկա ուղարկած այս զեկոյցներուն մէջ, ինչ ըսած է, թէ բանաձեւէն անհանգիստ է, որովհետեւ կը հաւատայ, որ եթէ հարցեր կան Թուրքերու և հայերու միջեւ, երրորդներու կողմէ պէտք չէ որ ձեռք առնուին այս հարցերը»։

* * *

Ռուբէն Սեւակ 1911-ին, «Այլասերում» գրութեան մէջ, սապէս ըսած էր՝

«Հայ ազգին անյաջողութիւններուն գլխաւոր պատճառներէն մէկն ալ այն է, որ զեկին գլուխը կը նստեցնենք մեր Ճն ախտագին, Ճն այլասերած, Ճն անպէտ ծնունդները»։

Մենք ալ, Ռուբէն Սեւակի հետեւողութեամբ, մեր գրութիւններուն մէջ, տարիներէ ի վեր ապացուցանելու կը ջանանք, թէ հայ ազգին դժբախտութիւններուն պատճառը, օտարներուն ենթակայ հայ զեկավարներն և առաջնորդներն են։

Հայ առաջնորդներուն կատարած դաւերուն նորագոյն օրինակը՝ Պոլսոյ Պատրիարքին Ամերիկեան Գոնկրէս-ին ուղարկած յայտարարութիւնն է, որուն մէջ ան ստորնաբար կ՝ըսէ, թէ՝

«Ամերիկեան Գոնկրէս-ը խառնուելու իրաւունք չունի Թուրքերուն և հայերուն միջեւ եղած խնդիրներուն»։

Բայց Մեսրոպ Մութաֆեան՝ այս տեսակի նենգ յայտարարութիւն մը ուղարկող Պոլսոյ առաջին Պատրիարքը չէ։

1899-ի Լահէ-ի խաղաղութեան վեհաժողովին, այն ատենուան Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը դիմում կը կատարէ և վեհաժողովէն կը խնդրէ, որ ՕՍՄԱՆՑԻ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԼՈՒԾԻՆ ՏԱԿ ՏԱՆՋՈՒՈՂ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ՝ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ ՇՆՈՐՀՈՒԻ։

Բայց այն տարիներուն Օսմանեան արիւնարբու կարմիր Սուլթան՝ Ապտիւլ Համիտին ձեռքը խամաճիկ եղող Պոլսոյ Պատրիարք Մաղաքիա Օրմանեան, լահէ հեռագիր մը կ՝ուղարկէ, ազգադաւութեան մարմնացումը եղող հետեւեալ պարունակութեամբ՝

«ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԷՆ ՋԱՏ, ՈՉ ՈՔ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՈՒՆԻ ԹՐՔԱՀԱՅԵՐՈՒՆ ԱՆՈՒՆՈՎ ԽՕՍԵԼՈՒ»։

Եւ այս ձեւով Օրմանեան Պատրիարք արգելք կ՝ըլլայ Լահէ-ի խաղաղութեան Վեհաժողովին մէջ, Արեւմտեան Հայաստանին Թրքական բարբարոսութենէն ազատելու կարելիութեան։

Շատ մը անգիտակից հայեր՝ Օրմանեանը իբր մտաւորական, անոր միայն գրական պաշարը նկատի առնելով, զինք կը փառաբանեն։

Այս մտածելակերպը՝ հայոց յատուկ անմտութիւն մըն է։

Օրմանեանին իբր մտաւորական մեզի բերած օգուտը [զոր չենք ուրանար], անոր իբր Պատրիարք-զեկավար հայ Ազգին պատճառած վնասներուն հետ համեմատած՝ ոչինչ է։

Այս մասին, իբր վկայութիւն պիտի նշենք, 1878-ին Պերլինի վեհաժողովին իբր Թարգման-պատուիրակ մասնակցող Մինաս Զերազին, իր «Ազգային հնդիրներ» գիրքին մէջ պատմածներէն վկայութիւն մը՝,

«1899 Մայիս 23-ին, Օրմանեան քաշեց Լահէ-ի հեռագիրը։

Երբ Մայիս 22-ի երկուշաբթի օրը փորձեցի ներկայանալ Խաղաղութեան Վեհաժողովի Նախագահ Պ.Տը Սթաալ-ին, ան, իր պանդոկապետին միջոցաւ յայտնեց, թէ չորեքշաբթի պիտի ընդունէր զիս։ Վերադառնալ չորեքշաբթի, և նոյն անձին միջոցով յայտնեց, թէ «իրեն բաձարցակապէս անհնար էր» ընդունիլ զիս։ Զարմացայ, այլ չեմոյ իմացայ, թէ երեքշաբթի ստացած էր Օրմանեանի հեռագիրը, որ կը յայտարարէր, թէ իրմէ զատ ոչ ոք իրաւունք ունէր խօսիլ տաճկահայերու անունով։

Երբ կոստանդնուպոլիս վերադարձայ 1908-ին, Օրմանեանէն բացատրութիւն խնդրեցի։ Պատասխանեց, թէ Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆէնտին յղացած էր Լահէ-ի հեռագրին գաղափարը

շարադրած էր հեռագիրը, ինք ալ ստորագրած ու ուղարկած էր, Սուլթանին հաճոյանալով զիջումներ ձեռք բերելու համար ինչ- ինչին ազգային գործերուն մէջ»:

Ահա վկայութիւն մը, որ կ՚ապացուցանէ, թէ Օրմանեան Պատրիարք, կարմիր Սուլթանին հաճոյանալով զիջումներ ձեռք բերելու համար, Լաւհէ հեռագիր կ՚ուղարկէ:

Եւ այս ձեւով Արեւմտեան Հայաստանին արդարութեան և ազատութեան յոյսը կը խափանէ և հայ ազգին ապագան վտանգի կ՚ենթարկէ:

Այս թուականէն գրեթէ ճիշդ դար մը յետոյ, ուրիշ Պոլսոյ Պատրիարք մը՝ Մեսրոպ Մութաֆեան, անցեալ Սեպտեմբերին, Պոլսոյ Պատրիարքարանին համար թուրք կառավարութենէն զիջումներ ապահովելու հեռանկարով, Ամերիկեան Գոնկրէս-ին տեղեկագիր կ՚ուղարկէ՝ արգելք ըլլալու համար հայկական Ցեղասպանութեան Ամերիկայի կողմէ պաշտօնապէս ճանաչման:

Երբ մեր յօդուածներուն մէջ, Պոլսոյ Պատրիարքարանին համար յաճախ «Հայ ազգին գերեզմանափորը եղած է» կը կրկնենք, հիմա այլեւս կրնա՞նք ըսել, թէ «Մենք շատ իրաւունք ունինք այսպէս այտայայտուելու»:

Յ.Գ. Ո՞վ է Գաբրիէլ Նորատունկեանը:

1899-ին Օրմանեան Պատրիարքին Լաւհէ ուղարկած հեռագիրին հեղինակը եղող Գաբրիէլ Նորատունկեանը Թուրքերուն խեկական ծառան եղած է:

Իր հեղինակած այս Թրքաշունչ հեռագիրով, Թուրքերուն հանդէպ ունեցած հաւատարմութիւնը փաստող Նորատունկեան, այս պատճառաւ 1912-ին, մինչեւ Օսմանեան կայսրութեան Արտաքին գործերու նախարարութեան պաշտօնին կը բարձրանայ: Բայց յետոյ, 1913-ին Նորատունկեան, Թալաթ Փաշայի կողմէ Օսմանեան պետութեան պալքանեան պատերազմը կորսնցնելուն պատասխանատու նկատուելով ԱՊՏԱԿՈՒԱԾ է:

ՆԱՅԻՐԻ - Թիւ 136 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2000

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ՈՃԻՐԷՆ ՃԻՇԴ ՏԱՐԻ ՄԸ ՅԵՏՈՅ...

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

- ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԻՄԵՐԸ ԽԱԽՏՈՂ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1999-Ի ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԱՆՀՈՒՆ ՅԱՒԼ ՄԵՐ ՍՐՏԻՆ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ, Կ՚ԱՄԲԱՍՏԱՆԵՆՔ Ռ.ՔՈՉԱՐԵԱՆԸ:

- Ան, 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2000-ԻՆ, ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԻԱՅԵԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ, 1915-Ի ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿՈՒԱԾ ՀԱՅ ԱԶԳԻՆ ՀԱՄԱՐ «ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ» ՊԱՀԱՆՋԵՐ Է:

- ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՀԱՆՋՈՂ ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԸ, ՆԱԽ Ի ՆԵՔ «ԱՐԴԱՐ» ԸՆԼԱՒԱԾ Է ԻՐ ԱԶԳԻՆ ՀԱՆԴԷՊ:

- 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1999-Ի ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵՆԷՆ ՏԱՐԻ ՄԸ ՅԵՏՈՅ, ԴԱՀԻՃ ՈՃԻՐԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒՆ Ն.ՅՈՒՆԱՆԵԱՆԻՆ ԵՒ ՄԻՒՍ ԴԱՒԱՃԱՆՆԵՐՈՒՆ, ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՉՅԱՆՁՆՈՒԵԼՈՒՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆ, ԻԲՐ ՆԱԽԱԳԱՀ ԴԱՐՁԵԱԼ ԻՆՔՆ Է:

Այստեղ օգտակար կը նկատենք մէջբերելը, 27 Հոկտեմբերի ողբերգութենէն անմիջապէս ետք՝ 2 Նոյեմբեր 1999-էն սկսեալ «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ հրատարակուած մեր գրութիւններէն հատուածներ.

«ՈՎՔԵ՞Ր ԵՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ»

Ովքեր են նահատակներ՝ Վազգէն Սարգիսեանը, Կարէն Տեմիրճեանը և անոնց ընկերները սպաննել տուող բուն դաւադիրները:

Ովքեր էին 24 Ապրիլ 1915-ին, Ազգի մը «Ուղեղները» սպաննելով, Ազգը առանց առաջնորդի ու անգլուխ «խրտուիլակ»ի վերածելէ յետոյ, հայ ազգը ցեղասպանութեան ենթարկողները:

Միտինատներուն հիմնած իթթիհատ կուսակցութիւնն էր, 24 Ապրիլ 1915-ին, պատասխանատուները:

Եւ Միտինատ իթթիհատ կուսակցութեան «24 Ապրիլ 1915-ի ուղեղներու» դահիճներուն փորձառու ժառանգորդներն են որ, գլխաւորութեամբ մերօրեայ Արեւմուտքի ծանօթ հետախուզական սպասարկութեան, կազմակերպեցին Վազգէն Սարգիսեանի և Կարէն Տեմիրճեանի հաշուեյարդարը:

Անոնք վարժութիւնը ունին «24 Ապրիլ 1915»ի հայկական փորձառութեամբ, սպանութիւններ կատարելու

Անոնք են ճոն Քենետին սպաննել տուողները: Անոնք են Ռոպէր Քենետին, Մարթին Լուտեր Քինկը, Մալվատոր Ալլենտէն, Յակոբ Յակոբեանը և դեռ ուրիշ բիւրաւոր դեկավարներուն սպանութեանց բուն դաւադիրները:

Անոնք են, իրենց ունեցած անհուն նիւթական կարելիութիւններուն շնորհիւ, ամբողջ աշխարհի մէջ կատարուած շատ դաւադրութիւններուն պատասխանատուները, իրենց վրայ հովանի ունենալով Միւս. էյ.ըս:

«ՆԱՅԻՐԻ» 2- Նոյեմբեր 1999

* * *

«ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՍՈՐՎԱԾ ԱՀԱՒՈՐ ԴԱՍԸ
«ԴԼՈՒԽՆԵՐ ԿՏՐԵԼ»
ԲԱՅՑ, ՈՉ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԴԼՈՒԽՆԵՐԸ, ԱՅՂ ՀԱՅ
ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ԴԼՈՒԽՆԵՐԸ»

1988-էն սկսեալ, հայ ժողովուրդը ոչխարային համակերպութեամբ և կուրօրէն, Լեւոն Տէր Պետրոսեան կոչուած արկածախնդիր անձին ետեւէն գնաց:

Մ՛ով էր, ի՞նչ բրած էր ան հայութեան համար, որ հայ ժողովուրդը, կարէն Տեմիրճեանի պէս Հայաստանը վերականգնող [մեզի համար նուիրական անուն մըն է ան] Հայաստանար բարքաւաճ երկրի վերածող

«Թահվիրա»ն վռնտեց և անոր տեղը Լեւոն մը բերաւ:

Բայց, հայ ժողովուրդը, ինչո՞ւ իր խելքը չգործածեց և իրականութիւնները չտեսաւ:

Ինչո՞ւ հայ ժողովուրդը, սունկի պէս մէջտեղ ելլող Լեւոն Տէր Պետրոսեանին, Վազգէն Մանուկեանին, Պարոյր Հայրիկեանին և անոնց խմբակին ետեւէն գնաց:

Ինչո՞ւ հայ ժողովուրդը, մեծ մասամբ սփիւռքի այս գրածոներուն «Հայաստանի» և «Ղարաբաղի» մասին կատարած «անհաւատալի յօդուածներուն» հաւատաց և, խելագարներու պէս, միլիոնի հասնող զանգուածներով, այս կեղծ առաքեալներուն հետեւեցաւ:

ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ, ՎՐԱՑԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԻՆ ԸՍԱԾԻՆ ՊԷՍ- «ՀԱՅԵՐԸ, ՆԱԽ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ ԵՒ ՅԵՏՈՅ ԿԸ ՄՏԱԾԵՆ»:

Ինչո՞ւ, հայ ժողովուրդը, այս աստիճան միամիտ գտնուեցաւ:

Եւ մտածել թէ՛ վրացիները անկախութեան տիրանալէ ետք, Շեվարնաձէն նախագահ ընտրեցին:

Որովհետեւ Վրացիները շատ լաւ գիտէին, որ երկար տարիներ Խ.Միութեան Արտաքին Գործոց Նախարարը եղած Շեվարնաձէն՝ իր փորձառութեամբ, իր կարողութեամբ Վրաստանին օգտակար պիտի ըլլար:

Նոյնպէս Ազերիները Խորհ.Միութեան մէջ, Պրեժնեւէն յետոյ երկրորդ անձնաւորութիւնը եղող Հայտար Ալիեւը, իրենց նախագահ ընտրեցին:

Եւ մինչեւ այսօր ալ, Վրացիներուն նախագահը Շեվարնածէն է: Եւ Ազերիներուն ալ նոյնպէս, մինչեւ այսօր, նախագահը Ալիեւն է:

Բայց հայերը ի՞նչ ըրին:

Խ.Միութեան մէջ Հայաստանը «ամենաբարգաւաճ հանրապետութեան» մակարդակին բարձրացնող Կաէն Տեմիրճեանը, բառին իսկական իմաստով վռնտեցին:

Բարեբախտաբար տարիներ ետք, Վազգէն Սարգիսեանը տեսաւ իրականութիւնը:

Եւ հայերը գոնէ մասամբ, ինքնագիտակցութեան գալով, կրկին իշխանութեան բերին Կարէն Տեմիրճեանը:

Բայց հայուն թշնամիները չէին քնանար...

Եւ դժբախտաբար, անժխտելի իրականութիւն մըն է, թէ՛ վերջին դարերուն, օտարներուն կողմէ ամենէն դիւրին ձեւով և ամենէն աժան գնով ծախու առնուող դաւաճան գործակալները որոշ հայեր եղած են:

Եւ հայ դաւաճան դահիճները, Թուրքերէն սորված «գլուխ կտրելու» դասերով, 27 Հոկտեմբեր 1999-ին, Հայաստանը վերականգնող, հայոց ռահվիրայ Կարէն Տեմիրճեանի և Վազգէն Սարգիսեանի գլուխները կտրեցին:

Որ հայ ազգը անգլուխ մնայ... և իյնայ Ամերիկասէր նախագահի մը ձեռքը»:

«ՆԱՅԻՐԻ» 16-Մայիս 2000

* * *

«Կ՛ԱՄԲԱՍՏԱՆԵՆՔ ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ

Շատ հասկնալի է, որ գրեթէ ամբողջութիւնը Հայաստանի թերթերուն, իրականութիւնները գրելու պիտի վախնային: «Մաֆիա»ներով հակակշռուող երկրի մը մէջ, այս «վախ»ը շատ բնական է:

Բայց ինչո՞ւ Սփիւռքի հայ մամուլի պատասխանատուները, ջախջախիչ մեծամասնութեամբ, իրականութիւնները չգրեցին, և լուռ մնացին:

Անոնք շատ լաւ գիտէին, թէ Ռ.Քոչարեան դաշնակցականամիտ և ամերիկասէր մըն էր:

Բայց 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութենէն ետք, անոր իսկական «դէմք»ը մէջտեղ չհանեցին:

Անոնք խուսափեցան ըսել իրականութիւնները, Անոնք խուսափեցան ըսել իրականութիւնները, որ Հայաստանի ժողովուրդը, առաջին օրէն հասկցած էր, թէ 27 Հոկտեմբեր 1999-ի Հայաստանի Ազգային Ժողովին մէջ կատարուած ողբերգութեան բարոյական բուն պատասխանատուները՝ Ռոպերթ և Սերժ խմբակն է:

Եւ այսօր, այլեւս բոլորին ծանօթ է, ոճիրին իսկական պատմութիւնը:

Ա.Մ.Ն.ի Արտաքին Գործոց Փոխ նախարար Սիրոպ Թալպոտ, ոճիրէն քանի մը ժամ առաջ, Երեւան կը գտնուէր:

Ջանացած էր համոզել Կարէն Տեմիրճեանը և վազգէն Սարգիսեանը, որ ընդունին Ղարաբաղի մասին Ամերիկեան բանաձեւը:

Ի՞նչ էր Ամերիկեան բանաձեւը՝ «Ղարաբաղը Հայաստանին կապող Լաչինի միջանցքին փոխարէն, Մեղրին Ազերիներուն տալ»:

Կարէն Տեմիրճեանը և Վազգէն Սարգիսեանը, Հայաստանի համար անձնասպանութեան համազօր նղող Մեղրին Ազերիներուն տալու այս առաջարկութիւնը՝ վճռականապէս մերժած էին:

Ս.Թալպոթ, այս մերժումէն ետք, մնկնեցաւ Երեւանէն:

Եւ, քանի մը ժամ յետոյ, «ոճիր»ը գործուեցաւ:

Սպաննուեցան Հ.Հ. վարչապետ, ռուսամէտ Վազգէն Սարգիսեանը, և Հայաստանը վերստեղծող ռուսամէտ ու համայնավար Կարէն Տեմիրճեանը:

Այս ձեւով Հայաստանը մնաց իր նախասիրութիւններով ծանօթ և ամերիկասէր նախագահի մը ձեռքը, որուն ինքնութիւնն ալ կասկածի տակ է այսօր»:

«ՆԱՅԻՐԻ» 16-Մայիս 2000

* * *

« ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ՋԱՒԱԿՆԵՐԸ Կ'ՈՒՏԷ »

Եւ սարսափելի ոճիրէն՝ 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութենէն տարի մը ետք, Ղարաբաղի կոմիտէի անդամներէն Աշոտ Մանուչարեանը ի վերջոյ, այսօր միայն, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ հրատարակուած վերոյիշեալ իրականութիւնները կը կրկնէ և կ'ըսէ թէ՝

«Ամերիկացիները Ղարաբաղի հարցին լուծման համար Մեղրիի փոխանակումը առաջարկեցին:

Ռ.Քոչարեանը ընդունած էր այս լուծումը:

Բայց Կարէն Տեմիրճեանը և Վազգէն Սարգիսեանը կը մերժէին հայկական շահերուն հակասող այս տեսակ լուծում մը:

Եւ Կարէն Տեմիրճեանը և Վազգէն Սարգիսեանը՝ Հայաստանն և հայ ժողովուրդը պաշտպանելու իրենց փորձին համար գոհուեցան»:

Եւ Աշոտ Մանուչարեան կը պահանջէ՝

Ռոպէրթ Քոչարեանին հրաժարումը:

Ղարաբաղի կոմիտէի անդամ Աշոտ Մանուչարեանին հիմա՝ «խելքը գլուխը» եկեր է:

Այս անձը 1988-ներուն, Ղարաբաղի հարցով Հայաստանի ժողովուրդը ոտքի հանած տարիներուն չէ՞ր հասկցած, որ Ղարաբաղի խնդիրը՝ իսկական ծուղակ մըն էր Հայաստանի համար:

Այն տարիներուն, Հայաստանի ժողովուրդը, կուրացած և խելագարած էր:

Իրականութիւնները տեսնելու և տրամաբանութեամբ մտածելու կարողութիւնը կորսնցուցած էր:

Այս «Ռոհուփոհ»ին մէջ մենք, Հայաստանցի միակ անձէ մը, տրամաբանական խօսք մը լսեցինք:

Երեւանի նկարչական սրահներէն մէկուն տնօրէնն էր այս անձը:

Ղարաբաղի հարցին մասին ան, 1989-ին նիւ Եորքի հայկական Ռատիոյէն, սապէս արտայայտուեցաւ՝

«Հայոց՝ միայն զէնքով կայ փրկութիւն կ'ըսեն:

Ո՛չ, սխալ է:

Հայոց՝ միայն խելքով կայ փրկութիւն:

Ղարաբաղի մէջ, մենք միայն մեր խելքով կրնանք յաջողիլ»:

1989-ին լսուած այս խօսքերը՝ այն տարիներուն մեզ շատ տպաւորած էին:

Բայց, յետոյ իմացանք, որ այս խելացի մարդը ամուսնացած էր, հոմանուհի մըն ալ ունէր, որ Ազերի մըն էր:

Եւ այս Ազերի հոմանուհիին պատճառով, ան ստիպուած կ'ըլլար «տրամաբանութեամբ» մտածելու:

Բայց հայերը, տրամաբանութեամբ չմտածեցին:

Եւ Սովետական դեկավարներուն առաջարկած լուծումը՝ Ղարաբաղը Ատրպայճանէն անջատելով, իբր ինքնավար շրջան Ռուսիոյ Դաշնութեան կապելու առաջարկը մերժեցին, և պնդեցին Ղարաբաղը Հայաստանին միացնելու վրայ: Յետոյ ալ, հրաժարեցան «միացում»ի գաղափարէն, երբ շատ ուշ էր արդէն:

Այո, յաջողեցան... իրենց անմտութեան պատճառաւ, Միռնիստ Արեւմտեան պետութիւններուն յարած դարաբաղեան ծուղակը իյնալու:

Եւ անջատուեցան Սովետական Միութենէն և... Ռուսաստանէն: Եւ Հայաստանը՝ Ազատ և Անկախ Պետութիւն եղաւ:

Ճիշտ «1918-ի Հայաստանի» նման:

Եւ այս ազատ և անկախ Հայաստանը, 1991-էն ի վեր, Ռուբէն Սեւակին բառին նման՝

«Ուրուական նաւին պէս կը ծածանի, անխորասուզելի, բայց և հաստատ ցամաքի մը հասնելու անկարող...»:

1991-էն ի վեր, Յեղափոխութիւն ընելով իշխանութեան գլուխ եկող Ղարաբաղի Կոմիտէի Տօնքիշոտ անդամները՝ շան կարճ միջոց մը ետք տեսան, թէ ի՜նչ դժուարութիւններու, ազդեցութիւններու և վտանգներու կ՚ենթարկուի ազատ ու անկախ, բայց միայնակ և անկուտ պետութիւն մը:

Եւ Հայաստանի նոր իշխանութիւնները, անուղեղ յեղափոխութեան մը օրէնքին ենթարկուելով, իբար ուտել սկսան:

Սովետական Հայաստանը խորտակող Լեւոն Տէր Պետրոսեանին, 1991-էն մինչեւ 1998, իր իշխանութեան տարիներուն հայ ազգին դէմ, նոյնիսկ իր Ղարաբաղի Կոմիտէի ընկերներուն դէմ կատարած չարիքները, անթիւ և անհամար են:

Բայց Լ.Տ.Պ.ին Ղարաբաղը Ազերիներուն ետ տալ ուզելուն պատճառաւ հրաժարելու ստիպումի տակ գտնուելէն առաջ, անոր հայ ազգին դէմ կատարած ամենէն ազգավնաս արարքը՝ 1997-ին Ղարաբաղի նախագահը եղող Ռոպէրթ Քոչարեանը Հայաստանի վարչապետ նշանակելն է:

Մենք անձնապէս կը հաւատանք, որ Լ.Տ.Պ. Միռնիստ Արեւմտեան պետութիւններուն թելադրանքով կատարած է այն նշանակումը, որ Հայաստանը քաոսային վիճակի մատնուի:

Ի՞նչ գործ ունէր Ղարաբաղցի Քոչարեանը, իբր վարչապետ, Հայաստանի մէջ:

Անոր պէս, Ղարաբաղի աւատապետութեան գաղափարականով սնած անձ մը, պիտի կործանէր Հայաստանի 70 պետական կառոյցը, և անոր տեղ իր աւատապետութեան սկզբունքները պիտի կիրարկէր Հայաստանի մէջ:

Վազգէն Սարգիսեանը որ, միամտաբար 1998-ին, Քոչարեանին Հայաստանի նախագահ դառնալուն թիկունք կանգնած էր, շատ քիչ միջոց մը ետք հասկցաւ, որ իր կատարածը սխալ էր:

Եւ դարձաւ Հայաստանը վերականգնող Կարէն Տէմիրճեանին և անոր հետ «Միասնութեան Դաշինք» կնքեց՝ փրկելու համար Հայաստանը:

Բայց արեւմտեան պետութիւնները 27-10-1999-ին յաջողեցան խորտակել Կարէն Տէմիրճեանին և Վազգէն Սարգիսեանին ու նաեւ, հայ ազգին միասնութեան ճամբով վերածնունդի յոյսը...:

27-10-1999-ի ողբերգութենէն ետք, այսօր, ճիշդ տարի մը անցած է:

Եւ դահիճ ու գաւաճան Ն.Յունանեանը, դեռ արդարութեան չէ յանձնուած: Եւ յանձնուելիք ալ չունի: Եթէ նոյնիսկ դատարանի ալ յանձնուի, դատավարութիւնը պիտի ըլլայ «Թատրոն դատաւորութիւն» մը, որ դահիճ Յունանեանը իր ձաբռտուքները կարենայ ըսել: Եւ այս ձեւով ան պաշտօնապէս պիտի հերոսացուի:

Որովհետեւ 27-10-1999-ի ողբերգութիւնը պատուիրողներուն և Միռնիստ արեւմտեան պետութիւններուն համար, Ն.Յունանեանը, Հայ Գաղտնի Բանակը խորտակող Մոնթէ Մելքոնեանին նման, հերոս մըն է:

Իսկ այս անարդարութեան բարոյական առաջնակարգ պատասխանատուն, իբր նախագահ Քոչարեանը:

ԶԱՅՆ ԲԱՐԲԱՌՈՅ ՅԱՆԱՊԱՏԻ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Գրեթէ քսան տարիներէ ի վեր, մեր սրտին մէջ, հայ ազգին ենթարկուած ցեղասպանութեան անջնջելի ցաւը ունենալով, չանացինք հայութեան վերջին յոյսը եղող Խորհրդային Հայաստանի դէմ յարուած դաւերը մատնանշել և գգուշացնել հանրութիւնը

Ապրիլ 1985-ին Փարիզ հրատարակուած «Ռուբէն Սեւակ և Փրցուելիք ուղեղներ» մեր գիրքը՝ առաջին տողէն մինչեւ վերջինը, Խորհրդային Հայաստանի հանդէպ հիացումով, բայց նոյն ատեն մայր հայրենիքին ենթարկուելիք վտանգներուն մտահոգութեամբ գրուած էր:

Կը կարծենք, որ այս գիրքին ընդհանուր գաղափարականը կազմող առաջին տողերը, նոյնիսկ այսօր, իրենց այժմէականութիւնը չեն կորսնցուցած: Հոն մակագրած էինք՝ «Այս գիրքը կը ձօնենք անունով միայն հայ այն կեղծ ազգասէր առաջնորդներուն, որոնց սխալ քաղաքականութիւնը՝ 24 Ապրիլ 1915-ին յանգեցաւ»:

«Այս գիրքը կը ձօնենք՝ անունով միայն հայ, Սփիւռքի այն կեղծ ազգասէր առաջնորդներուն, որոնց սխալ քաղաքականութիւնը՝ նոր 24 Ապրիլներու կրնայ յանգիլ»: Ապրիլ 1985

* * *

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՀԱՑՈՒ ՍԽԱԼՆԵՐՈՒ ԿՐԿՆՈՒԹԻՒՆ Է»

Պատմութիւնը կրկնութիւն է կ՛ըսեն:

Իրականութեան մէջ, տիեզերքին և նաեւ աշխարհի մէջ, ամէն բան բարեշրջման [Evolution] ենթակայ է:

Բնութիւնը և ընդհանուր առմամբ կեանքը, և ասոնց բնական արդիւնքը ըլլալով պատմութիւնը՝ բարեշրջումներուն հայելին է:

Բայց, միայն շատ «խելացի» հայ ազգին համար, տարբեր է այս իրականութիւնը:

Անմիտ հայերուն համար պատմութիւնը՝ միշտ, սխալներու կրկնութիւնը եղած է:

Անժխտելի իրականութիւն մըն է, որ բիւզանդացիները, պատմութեան մէջ, հայերուն հանդէպ շատ բարեացակամ չեն վարուած:

Բայց, այս մէկը տրամաբանական պատճառ մը չէր, որ հայերը, 1071-ին, Մանազկերտի պատերազմին, իրենց «խելք»ը կորսնցնեն և Քրիստոնեայ բիւզանդացիներէն հեռանալով վայրագ և անաստուած Թուրքերուն ի նպաստ շարժին:

Հայոց, բիւզանդացիներուն դէմ այս թշնամական կեցուածքին պատճառաւ էր, որ 1071-ին Մանազկերտի մէջ, Թուրքերը պարտութեան մատնեցին բիւզանդացիները:

Եւ Մանազկերտի պարտութիւնը սկզբնաւորութիւնը եղաւ բիւզանդական կայսրութեան կործանումին, և նաեւ՝ հայ ազգին բնաջնջման:

Բայց Մանազկերտէն ետք ալ, հայերը չտեսան իրականութիւնը:

Չհասկցան Թուրքին ինչ «աղուէս» ըլլալը:

Եւ անխելք հայերուն համար՝ պատմութիւնը կրկնուեցաւ:

Եւ հայերը, ամբողջ դարեր տեւողութեամբ, շարունակեցին Թուրքին հետ գործակցիլ:

19-րդ դարուն, Օսմանեան կայսրութեան կործանման տարիներուն, երբ բոլոր ճնշուող ազգերը կ՛ապստամբէին Թուրքերուն դէմ հայերը, Թուրքերուն ամենէն վստահելի և հաւատարիմ ազգը եղան:

20-րդ դարուն սկիզբը, հայ որոշ ղեկավարներու իթթիհատական Թուրքերուն հետ

«սիրաբանութիւնը», հայերուն խելագարութեան ապացոյցն է:

Հայ առաջնորդներուն թուրքերուն հետ ունեցած այս գործակցութեան «մեղքը», Հայ ազգը, 24 Ապրիլ 1915-ի ցեղասպանութեամբ վճարեց:

* * *

ԽԵԼԱԳԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆԳԱՄ ԶԲԱՅԱՏՐՈՒՈՂ ՁԱԲԱՏՈՒՔՆԵՐ

Բայց հայերը, 24 Ապրիլ 1915-ի ողբերգութենէն ետք ալ, չհասկցան թուրքին ով ըլլալը:

Եւ պատմութիւնը կրկնուեցաւ: Եւ 1918-ին հայերը, իրենց պատմութեան մեծագոյն սխալը գործեցին՝ բաժնուեցան Ռուսաստանէն և անկախութիւն հռչակեցին: Եւ կրկին բարեկամացան թուրքերուն հետ:

1918-ին «Անկախ Հայաստան»ի պետութեան դեկավարները Պոլիս կ'այցելեն:

Հայկական պատուիրակութեան մաս կազմող Կովկասահայ Ալեքսանդր Խատիսեանին Պոլսոյ մէջ իրեն խօսակից հայ ազգին դահիճներ՝ Թալեաթին, Էնվերին և նմաններուն ըսածները, ոչ թէ խելագարութեամբ, այլ միայն դաւաճանութեամբ կրնանք բացատրել.-

«Թուրքերը տեսայ, շաքարի պէս մարդիկ են, և ինտելիկենտ ու զարգացած մարդիկ: Ես զարմանում եմ որ Թրքահայերը չեն կարողացել համաձայն գնալ այդ մարդկանց հետ և այսպիսի վիճ են բացել իրանց և Թուրքերու միջեւ»:

1918-ին սխալ սխալի վրայ գործող ծանօթ հայերը, կրկին ու կրկին հաւատացին Արեւմտեան պետութիւններուն և 1917-ի Յեղափոխութեամբ «Համայնավարութիւն»ը ընդունեցին ըսելով կոնակ դարձուցին Ռուսերուն:

Եւ իբր բարեկամը արեւմտեան պետութիւններուն՝ մինչեւ 1920, մինչեւ վերջին վայրկեանը, անոնց հրահանգները գործադրեցին, և Ալեքսանդրապոլի մէջ Թուրքերուն բոլոր նուաստացուցիչ պայմանները ընդունեցին:

Ի՞նչ էր պատճառը 1918-1920-ի Հայաստանի պետութեան դեկավարներուն բռնած այս աստիճան հակա-սովետ կեցուածքին և Թուրքերուն ի նպաստ դիրքորոշման:

Կ'ուզէք գիտնալ, թէ այս մասին ինչ կ'ըսէ Սիմոն Վրացեան:

Ահա՛, 1918-1920-ի Հայաստանի կառավարութեան վերջին վարչապետը եղած Սիմոն Վրացեանին իրենց սխալ դիրքորոշումը արդարացնել ջանացող և միշտ արեւմտեան պետութիւններուն օգնութեան «երազ»ով օրօրուող, անհաւատալի և ցնորական պատճառաբանութիւնները.-

«Խորհրդայնացման դէպքում Հայաստանը բոլորովին պիտի կտրուէր Եւրոպայից ու Ամերիկայից, և պիտի զրկուէր այն պարէնից, որ ստանում էր այնտեղից, և Հայաստանի Խորհրդայնացումը մահացու հարուած պիտի հասցնէր Հայկական հարցին և Հայաստանին տրուած բոլոր միջազգային յանձնառութիւններին ու դաշնագրին:

Մինչդեռ, եթէ Հայաստանը պահուէր անկախ, թէ՛ դրսի աշխարհից չէր կտրուի, թէ՛ կը մնար հայկական հարցի իրաւատէրը»:

Բոլորս ալ գիտենք, թէ 1920-ին անկախ մնալու այս երազով, փոքրացած և խրտուիլակի վերածուած Հայաստանը ի՛նչ ճակատագրի պիտի ենթարկուէր Գազըմ Գարապէքիրի Թրքական բանակի յառաջացումով, եթէ Կարմիր բանակը օգնութեան չհասնէր:

Սիմոն Վրացեան, Հայաստանի Խորհրդայնացումով, Արեւմուտքին ուղարկած պարենէն զրկուելուն և սովամահ ըլլալուն վախը ունի եղեր:

Բայց Խորհրդային Հայաստանը սովամահ չեղաւ:

Ընդհակառակը՝ 1920-էն մինչեւ 1991, Խորհրդային Հայաստանը, հակառակ արեւմտեան պետութիւններուն և նաեւ Սիմոն վրացեանի գաղափարակից «ազգայնական» կոչուող խմբակին Թշնամական պայքարին, իսկական վերածնունդով մը, պատմութեան մէջ երբեք չեղած մակարդակին բարձրացաւ:

* * *

1990-Թ.Ներուն, արեւմտեան պետութիւններուն 70 տարիներ տեւած հակա-սովետական «Պաղ պատերազմ»ը, դժբախտաբար, յաջողեցաւ: Եւ Սովետական Միութիւնը ճաթոտիլ սկսաւ:

Այդ տարիներուն արեւմտեան պետութիւններուն, Սովետական Միութեան ամենէն «փափուկ» մասը եղող Կովկասի և մանաւանդ Հայաստանի մէջ տարած ջլատիչ աշխատանքները, իրենց արդիւնքը տալ սկսան:

Արեւմտեան պետութիւնները, իրենց հակասովետ ռազմավարութեան ամենէն կարեւոր մասը, Հայաստանի վրայ կեդրոնացուցած էին:

Եւ Հայաստանի մէջ գործող արեւմտեան պետութեանց ծառաները, «Ազատ անկախ Հայաստան»ի յոգունգներով, ժողովուրդը ոտքի հանեցին:

Եւ Արեւմտեան գործակալները Սեպտեմբեր 1991-ին յաջողեցան, Հայաստանը 1918-1920-ի «Ազատ անկախ» պետութեան ողբերգական ճակատագրին ենթարկել:

Ինչպէ՞ս կարելի է բացատրութիւն մը գտնել, հայկական պատմութեան մէջ կրկնուող այն անհաւատալի, այս հայաջինջ սխալներուն:

Մենք բնաւ չէինք կրնար հաւատալ, որ 70 տարիներ Սովետական Միութեան առաւելութիւնները վայելող, և մանաւանդ մշակոյթի ու գիտութեան մարգին մէջ ամենաբարձր մակարդակին հասած ժողովուրդ մը, կրկին 1918-1920-ի պետութեան վարիչներուն այդ ճակատագրական սխալը կրնար գործել և անջատել Ռուսաստանէն և «իբր թէ» ազատ անկախ պետութիւն ըլլալով, դարձեալ արեւմտեան պետութիւններուն և նաեւ Թուրքերուն ծուղակը իյնալ:

Պիտի բսուի թերեւս, թէ «Խորհրդային Միութիւնը քայքայուած էր, և հայերը ստիպուեցան անկախութիւն հռչակել»:

Ո՛չ:

Սովետական Միութիւնը չքայքայուած՝ Ղարաբաղի շարժումին գուգահեռ, ազատ անկախ պետութիւն ըլլալու համար ցոյցեր ընողները, Սովետ Միութեան մէջ, առաջինը հայեր եղան:

Այս տեսակէտով հայերը, շատ մեծ պատասխանատուութեան բաժին մը ունին, իբր «ռահվիրայ» Ս.Միութեան քայքայման մէջ:

Թէեւ Սովետական Միութիւնը քայքայուեցաւ, բայց Ռուսական Դաշնութիւնը [Federation] իր անսահման տարածութիւններով, անխախտ կեցած էր: Եւ եթէ հայերը, քիչ մը «խելք» ունենային և 1918-1920-ի «Ազատ անկախ» Հայաստանի պետութեան ողբերգութենէն դաս առած ըլլային, անմիջապէս կը միանային Ռուսական Դաշնութեան:

Եւ այն ատեն Հայաստանը այսօրուան պէս, մարմնով և մանաւանդ հոգիով չէր պարպուեր, և հսուէն բաժնուող ոչխարին նման գայլերուն կեր չէր ըլլար:

Եւ մանաւանդ՝ Ղարաբաղցի աւատապետ Քոչարեանի խմբակին սադրանքներուն չէր ենթարկուեր:

* * *

Ուրեմն, ժողովուրդի մը համար, իր ունեցած մշակոյթի մակարդակին բարձրութիւնը, զարգացումը բաւարար չէ, որ ազգ ըլլալով կարենայ գոյատեւել: Ինչպէս որ էր Սովետական Հայաստանի պարագան:

Այո՛, Սովետական Հայաստանի ժողովուրդը, մշակութային տեսակէտով, շատ զարգացած էր:

Բայց ան՝ հայկականութիւն բսուած «ջիղ»ը չունէր:

Հայկական «Ոգի»ն պակաս էր իր մօտ:

Հայ ժողովուրդը չունէր իր հոգիին մէջ այն ջիղը, որ 1915-ի եղեռնի օրերուն, կը մղէր հայ պարմանուհիները որ ձեռք ձեռքի բռնած, նետուին անդունդներէն վար, Տիգրիսի և Եփրատի ջուրերուն մէջ, չանձնելու համար Թուրք բարբարոսներուն:

24 Ապրիլ 1915-ին, հայ ժողովուրդին մէջ հերոսներ գտնուեցան, որ մերժեցին թրքանալու ճամբով ազատելու կարելիութիւնը:

1915-ի եղեռնը, հայկական ողբերգութեան պատմութիւնն է:

Բայց նոյն ատեն՝ հայկական «ոգի»ին ցուցաբերած դիւցազներգութեան պատմութիւնը:

Մինչեւ այսօր Հայաստանի ժողովուրդը, նոյնիսկ ամենէն զարգացած հայերը եւ նաեւ ամենէն ծանօթ հայ մտաւորականներ՝ Թուրքիա կ'երթան պտոյտի կամ զուարճանալու համար, եւ նաեւ դրամ շահելու համար [բոլոր միջոցներով], առանց յիշելու որ այդ թուրքերը, իրենց հարազատներուն ցանիճները եղած են:

Մենք կը հաւատանք, որ Հայաստանի ժողովուրդին մեծ մասին մէջ, հայկական այս «Ոգի»ին պակասն է, որ պատճառ եղաւ այս այլասերումին:

Եւ այս «այլասերում»ը հայ ժողովուրդը առաջնորդեց «ազատ անկախ պետութիւն» բառած թակարդը:

* * *

Բոլորին ծանօթ է, թէ 1980-թ.ներուն, «Հայաստանի Ազատագրութեան Հայ Գաղտնի Բանակը» ի՛նչ ոգեւորութիւն եւ զարթօնք ստեղծած էր Սփիւռքի հայ ժողովուրդին բոլոր խաւերուն եւ նոյնիսկ՝ Սովետ.Հայաստանի մէջ:

Հայ ժողովուրդի զարթօնքին ստեղծած վտանգին գիտակից Արեւմտեան պետութիւնները, իրենց գործակալներուն ձեռքով խորտակեցին Գաղտնի Բանակը:

Այսօր մենք կը հաւատանք, որ Հայ Գաղտնի Բանակին ստեղծած ոգեւորութեան եւ զարթօնքին դարձեալ պէտք ունի հայ ժողովուրդը:

Բայց ո՛չ ահաբեկչութեամբ: Որովհետեւ այսօր ահաբեկչութիւնը, շատ մեծ հակազդեցութիւն ստեղծող միջոց մըն է:

Ուրեմն ինչպէ՞ս կարելի է, հայ ժողովուրդին մէջ, կրկին ոգեւորութիւն եւ զարթօնք ստեղծել:

Կը կարծենք, որ մենք, նախ եւ առաջ, մեր հայկականութիւնը այլասերող մեր ներքին թշնամիներուն վերադառնալու ենք:

Այն այլասերողներուն՝ որոնց ժողովրդային դատարանի մը առջեւ դատուիլը եւ դատապարտուիլը անհրաժեշտ է, որ անոնք իրենց արգաւնաս գործունէութիւնը դադրեցնեն:

Եւ միայն այն ատեն է, որ հայ ժողովուրդին մէջ կը վերստեղծուի՝ Ազգասիրութեան, Հայրենասիրութեան եւ Վարդանանցի զոհաբերութեան «Ոգի»ն:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԸՆՏՐԵԱԼ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԹԷ՞ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԱՆԻՆԵԱԼ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԻՆԵԱՆ]

Ընդհանուր առմամբ, Քրիստոնէական կրօնը, հիմնուած է Մովսէսի, Իսրայէլի և Հրեայ ժողովուրդին փառաբանութեան վրայ:

Ո՛ր օրը որ ուզէք, արարողութեան ընթացքին, մտէք եկեղեցիէ մը ներս [ըլլայ այդ եկեղեցին կաթոլիկէ կամ Հայկական] անպայման կը լսէք Մովսէսի, Իսրայէլի, և հրեաներու անունները:

Նա՛ւ, հոն կը գտնէք, Քրիստոսի խաչելութեան նկարը, որ գրեթէ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ կարելի է տեսնել:

Խաչեցեալ Քրիստոսին գլխուն վրայ, խաչափայտին վերեւը կը տեսնէք, Յիսուսը դատող Պիղատոսին գրած արձանագրութիւնը լատիներէն լեզուով I.N.R. I.[IESUS NAZARENUS REX IUDAEORUM]: Հայերէն՝ «Քրիստոս Նազովրեցի, Թագաւոր Հրէից»

Բայց ամենէն կարեւորը՝ ամբողջ Քրիստոնեայ աշխարհին փառաբանած, աւելի ճիշդ՝ Աստուածացուցած Քրիստոսը, չմոռնանք, որ նախ և առաջ, հրեական կրօնին խորապէս հաւատացող և իր կեանքին մինչեւ վերջին վայրկեանն ալ հրէական կրօնին հաւատարիմ մնացող «Հրեայ» մըն էր:

Իր ստեղծած Քրիստոնէական կրօնը, շանունակութիւնն է Մովսէսի կրօնին:

Քրիստոս երբէ՛ք Մովսէսին դրած օրէնքներուն դէմ չելաւ:

Ան միայն, այն ատենուան հրեաները ամբաստանեց, թէ հեռացած են Մովսէսի կրօնէն:

Քրիստոնէական վարդապետութիւնը՝ իր խաչելութեան յետոյ, մանաւանդ Քրիստոսի «Յարութեան» հրաշքէն ետք, աւելի իմաստաւորուեցաւ և տարածուեցաւ

Եւ Պօղոս առաքեալին տարած աշխատանքներով և անոր դրած օրէնքներով Քրիստոսի վարդապետութիւնը, աշխարհատարած կրօնի մը հանգամանքը առաւ:

Մենք կը կարծենք, որ մինչեւ 10-րդ դարու վերջաւորութիւնը, քրիստոնէութեան և հրէականութեան միջեւ որեւէ խնդիր գոյութիւն չունէր: Արդէն, սկզբնական շրջաններուն, հրեաները շատ փոքր համայնքներ էին:

Եւ քրիստոնեաներուն համար հրեաները, կրօնական տեսակէտով, իրենց երէց եղբայրներն էին:

Հռովմէական կայսրութեան հեթանոսական շրջանին, քրիստոնեաները հրեաներուն հետ կը գործակցէին իրր միաստուածութեան հաւատացող կրօնի մը անդամները, եւ Հռոմի «CATACOMBE»-ներուն [գետնայարկ նկուղ] մէջ, քրիստոնեաներուն քով կ՛ապրէին հրեաներն ալ:

Եւ քրիստոնեաները հաւատարիմ մնացին իրենց հիմնադրին՝ Յիսուսին սկզբունքներուն, և մինչեւ այսօր Քրիստոնէութիւնը, 2000 տարի առաջ գրուած Աւետարաններուն «Հաւատամքին» բառ-բառ հետեւելով, իրենց եկեղեցիներուն մէջ կը շարունակեն փառաբանել Մովսէսը, Իսրայէլը, և հրեաները՝ իրր Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդը:

* * *

7-րդ դարուն յայտնուած իսլամական կրօնին հիմնումին և տարածման մէջ, կ՛ըսեն, թէ մեծ դեր խաղացած են հրեաները: Հիւսիսային Ափրիկէի և յետոյ Սպանիոյ վրայ կատարուած իսլամական արշաւանքներուն, հրեաները հետեւեցան Արաբներուն, և այդ հողերուն վրայ տեղաւորուեցան:

15-րդ դարը շատ ճակատագրական թուական մըն է, թէ՛ Քրիստոնեաներուն և թէ, մանաւանդ, հրեաներուն համար:

15-րդ դարուն սկիզբը, Ֆրանսայի թագաւոր Charles XI, Ֆրանսայի մէջ գտնուող բոլոր հրեաները արտաքսեց:

1492-ին Սպանիոյ իշխանաւորները՝ Ferdinand D'Aragon թագաւորը և Isabelle De Castille թագուհին, Սպանիոյ մէջ ապրող հրեաները արտաքսեցին:

Հրեաները շատ կը գանգատին այս արտաքսումէն, և այս «անարդարութեան» համար, այն ատենուան Կաթողիկէ «Inquisition»ի կազմակերպութիւնը պատասխանատու կը նկատեն:

Բայց, իրականութիւնը, բոլորովին տարբեր է:

Սպանիոյ թագուհին՝ Isabelle-ը այնքա՜ն բարեացակամ վարուած էր հրեաներուն նկատմամբ, որ երեւակայեցէք՝ իր վարշապետն անգամ հրեայ էր, և Սպանիոյ ամենէն կարեւոր պաշտօնները անոնց ձեռքն էին:

Բայց 1492-ին, Սպանիոյ իշխանաւորները կը տեղեկանան, թէ հրեաները, արաբներուն հետ գործակցաբար, սադրանքներ կը նիւթեն, Սպանիան իրենց տիրապետութեան ենթարկելու համար:

Այդ պատճառաւ է, որ այդ թուականին, արաբները և հրեաները կ'արտաքսուէին Սպանիայէն:

1492 տարեթիւը, հրեաներուն նկարագրին և իսկական դէմքին մէջտեղ ելած ըլլալուն պատճառաւ, շատ կարեւոր թուական մըն է: Ասոր կը զուգադիպի, նոյն ատեն, Քրիստափոր Կոլոմպոսին նոր Աշխարհը՝ Ամերիկան գտնելուն թուականը:

Եւ նաեւ, այդ տարեթիւէն յետոյ, միջնադարեան շրջանը վերջ կը գտնէ, և կը սկսի նոր շրջան մը՝ «Renaissance»-ը, լուսաւորութեան և յառաջդիմութեան շրջանը:

Շատ հետաքրքրքրական է նաեւ, որ այս նոր շրջանին, Աւատապետութեան վերջ գտնելուն պատճառաւ, այդ թուականէն սկսեալ հրեաները, բաղդատաբար աւելի ազատ պայմաններու մէջ, ազուէսային խորամանկութեամբ, իրենց աշխարհակալութեան ցանցը տարածել սկսան ամբողջ աշխարհի վրայ:

Այս տեսակէտով հրեաներուն Սպանիայէն արտաքսուիլը, իրենց համար բախտաւոր եղած է ձեւով մը:

18-րդ դարուն սկսած մեքենայացման դարաշրջանը՝ հրեաներուն ոսկեդարն է: Այն տարիներուն ճարտարարուեստին ստեղծած դրամները, հրեաներուն դրամարկղները յորդեցնել սկսան:

Եւ 1789-ի հրեաներուն հրահրած ֆրանսական յեղափոխութեամբ, անոնք աշխարհին գնացքը փոխեցին:

Եւ այս յեղափոխութեամբ, իրենց Սպանիայէն արտաքսուելուն պատճառ եղող կաթողիկէութեան մահացու հարուած մը տուած եղան:

19-րդ դարուն վերջաւորութեան, Սիոնիզմի պաշտօնական հիմնադիր Theodor Herzl, կը յաջողի համախմբել հրէական կազմակերպութիւնները Զուիցերիոյ Պալ քաղաքին մէջ:

Թէոտոր Հերզլ-ին երեւութապէս պաշտօնական նպատակը, Պաղեստինի մէջ հայրենիք մը ստեղծել էր:

Բայց այս ծրագրին կողքին, իր բուն նմապատակը, Սիոնիզմի ճամբով Աշխարհին տիրանալ էր:

Եւ սիոնիստներուն այս գաղտնի ծրագիրները [ի՞նչ ձեւով մինչեւ հիմա յայտնի չէ] Ռուսերուն ձեռքը կ'անցնին:

Սիոնիստներուն այս ծրագիրները ամփոփուած են գիրքի մը մէջ, որ կը կոչուի «Les Protocoles Des Sages De Sion»:

Այս գիրքը սադայէլական ծրագիրներու հաւաքածոյ մըն է, որոնց բուն նմապատակը քանդել է քրիստոնէական աշխարհը և ստեղծել սիոնիստական աշխարհակալ տիրապետութիւնը:

Այստեղ պիտի ջանանք ներկայացնել, 1900-ի.ներու Սիոնիստական քանդիչ ծրագիրներէն քանի մը առաջադրանքներ.

«EXCITATION A LA DISCORDE AU SEIN DES PARTIS» [Կուսակցութիւնները գրգռել, և անոնցմէ ներս ու միջեւ երկպառակութիւն ստեղծել], «EXTERMINATION DE LA NOBLESSE ET DES GRANDS PROPRIETAIRES TERRIENS» [Ազնուական դասակարգին և մեծ հողատէրերուն բնաջնջումը]:

«PROVOCATION DE CRISES ECONOMIQUES ET DE TROUBLES PARMI LES

OUVRIERS» [Գրգռութիւններով տնտեսական տագնապ ստեղծել և խռովութիւններ յառաջ բերել աշխատաւոր դասակարգին մէջ]:

«ACTION DE DESAGRÉGATION PAR LA PRESSE» [Անջատողական գործողութիւն մամուլի ճամբով]:

«CONFUSION DE L'OPINION PUBLIQUE» [Խառնաշփոթութիւն՝ հանրային կարծիքին մէջ]:

«DÉPRAVATION DE LA JEUNESSE» [Ապականել երիտասարդութիւնը]:

«SAPEMENT DE LA JUSTICE» [Ականահարել արդարութիւնը]:

«LUTTE CONTRE LA RELIGION» [Պայքար կրօնքին դէմ]:

** * **

երբ «Les Protocoles Des Sages De Sion»ի գիրքին մէջ գրուածները կը կարդաք, ինքնաբերաբար կը հարցնէք, թէ ինչո՞ւ այսքան ատելութիւն և թշնամանք կը ցուցաբերուի օտարներուն և մանաւանդ քրիստոնեայ ժողովուրդներուն հանդէպ:

Այս հարցումին պատասխանը մենք գտանք, հրեաներուն մարգարէն եղող Մովսէսի մասին, Քրիստոսէ առաջուան դարերուն ապրած պատմագէտներուն վկայութիւններուն մէջ:

Նախ նշենք՝ հրեաներուն Սուրբ Գիրքին մէջ Մովսէսի մասին գրուածները.

«Մովսէս, եգիպտական արքունիքին մէջ ապրող իշխան մըն էր: Օր մը Մովսէս կը տեսնէ, թէ եգիպտացի մը կը ծեծէ հրեայ գերի մը: Մովսէս կը սպաննէ այդ եգիպտացին և կը ստիպուի փախչիլ եգիպտոսէն»:

Այստեղ ձեր ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրենք այն իրականութեան վրայ, թէ հրեաներուն մարգարէն, նոյնինքն իրենց Սուրբ Գիրքին հաստատումով «մարդասպան» մըն էր:

Եւ հիմա ջանանք նշել, հրեայ չեղող պատմագէտներուն Մովսէսի մասին բսածները:

Յոյն պատմագէտ HECATEED D'ABDERE [Յունաստան-Քրիստոսէ առաջ 3-րդ դար].

«Մովսէս՝ սադրիչ [Instigateur] մըն էր, որ ապրելակերպի տեսութիւն մը հիմնած էր, անջատումի և օտարներուն հանդէպ ատելութեան վրայ»:

Յոյն-եգիպտացի կրօնական պատմագէտ MANETHON [Եգիպտոս- Քրիստոսէ առաջ 3-րդ դար] կ'ըսէ, թէ «Մովսէս ըմբոստ կրօնական մըն էր, HELIOPOLIS քաղաքը [Եգիպտոս] OSARSIPH անունով, որ հրեաներուն հրահանգեց մորթել եգիպտական նուիրական [SACRÉ] կենդանիները: Այդ ձեւով, եգիպտացիներուն վրայ 13 տարուան դաժան [CRUAUTE] իշխանութենէ մը վերջ, Փարաւոն AMENOPHIS-ի կողմէ կը վռնտուի»:

Յոյն պատմագէտ APOLLONIUS MOLON կ'ըսէ թէ «Մովսէս շառլաթան և խաբեբայ մըն էր»:

Եւ վերջապէս՝ Յոյն պատմագէտ DIODORE [Սիկիլիա-Քրիստոսէ առաջ Ա.դար] կ'ըսէ թէ «Մովսէս հրեաներուն՝ մարդկութեան դէմ ատելութեան կանոնները տուած է»:

** * **

Ուրեմն, ինչո՞ւ կը զարմանանք երբ հրեաները՝ Քրիստոսը առանց յանցանքի դատարան կը յանձնեն և հակառակ Պիղատոսին «Քրիստոս անմեղ է» որոշումին, հրեաները Պիղատոսին կը ստիպեն, որ Քրիստոս մահուան դատապարտուի և խաչուի:

Եւ ինչո՞ւ չենք ուզեր հաւատալ «Les Protocoles Des Sages De Sion»ին մէջ գրուած անմարդկային, նոյնիսկ հրէշային ծրագիրներուն, որոնք Քրիստոնեայ աշխարհը քանդելու կը միտին:

Եւ ինչո՞ւ չենք ուզեր ընդունիլ, որ վերջին դարերէն մինչեւ այսօր կատարուած գրեթէ բոլոր յեղափոխութիւններուն և շատ ու շատ պատերազմներուն դրդապատճառ եղողները, սիոնական հրեաներն են:

Եւ մանաւանդ՝ 85 տարիներէ ի վեր և մինչեւ այսօր, ինչո՞ւ չենք ուզեր տեսնել այն անհերքելի իրականութիւնը, թէ Օսմանեան լուծին տակ ճնշուող Հայ Ազգը, 19-րդ դարէն մինչեւ 24 Ապրիլ 1915 և մինչեւ 1920 թ.ը ցեղասպանութեան ենթարկել տուողները Սիոնիստներն են:

Եւ նոյնիսկ՝ 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան բուն ծրագրողները, կրկին Սիոնիստներն են:

* * *

Բայց հետուն չերթանք, և նայինք Միռնիստ հրեաներուն այս օրերուս աշխարհի մէջ կատարած անիրաւութիւններուն:

7 Նոյեմբեր 2000-ին, Ամերիկայի մէջ կատարուած ընտրութիւններուն, ձորճ Պուշին շահած ըլլալը բոլոր «թէլեվիզիոն»ները յայտարարեցին:

Նոյնիսկ Պուշին մրցակիցը՝ Ալ Կոր, անձնապէս կը հեռաձայնէ Ճ.Պուշին և կը շնորհաւորէ զինք:

Բայց, ժամ մը յետոյ Ալ Կոր [իր հրեայ փաստաբաններուն դրդումով], կրկին կը հեռաձայնէ Ճ.Պուշին և կ'ըսէ, որ իր [Պուշին] յաղթանակը չ'ընդունիր:

Եւ կը բողոքէ Ֆլորիտայի ընտրութեան արդիւնքներուն դէմ նկատելով, որ երկուքին միջեւ քուէներու տարբերութիւնը շատ քիչ է:

Եւ Ֆլորիտայի մէջ քուէները կրկին [եւ այս անգամ ձեռքով] համրուիլ կը սկսին:

Կրնա՞ք երեւակայել: Ամբողջ Ամերիկայի մէջ քուէները մեքենաները համրած են: Ուրեմն, Ամերիկեան ընտրութեանց արդիւնքները, բոլորն ալ կասկածելի են:

Եւ այս Ամերիկայի ընտրութեանց խեղկատակութիւնը, երեք շաբաթներէ ի վեր, առանց արդիւնքի կը շարունակուի ու կը շարունակուի:

Ամէն պարագայի՝ եղածը շատ բնական է: Մի մոռնաք, որ Ալ Կորը, իբեն իբր փոխ-նախագահ, ծայրայեղ մոլեռանդ հրեայ մը ընտրած է:

Եւ հրեայ թէկնածուն մինչեւ որ ընտրուի, Ալ Կոր պիտի շարունակէ իր բողոքները:

Բայց ամենէն սարսափելի անիրաւութիւնը՝ Պաղեստինի մէջ հրեայ Միռնականներուն պաղեստինցիներուն դէմ կատարած սպանդն է:

Ամիսներէ ի վեր պաղեստինցի երիտասարդները միայն քարերով կը պայքարին հրեայ զինուորներուն դէմ: Հարիւրներով պաղեստինցի-արաբներ նահատակ կ'իյնան հրէական փամփուշտներով: Եւ Միռնականութեան լուծին ենթարկուած ամբողջ աշխարհը, այս կատարուած ոդրերգութեան դէմ, ձայն չի բարձրացներ:

Ահա, ա՛յս է [իբր թէ], Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդին ստեղծած, մարդկային իրաւունքներու վրայ չհենող «նոր Աշխարհ»ը:

Մենք, խոր հաւատքով, կրկին ու կրկին պիտի ըսենք՝ Հրեաները Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդը չեն, այլ՝ Աստուծոյ անիծեալ ժողովուրդն են:

Ինչպէ՞ս կարելի է, իբր Քրիստոնեայ, Աստուծոյ Միածին Որդին եղող «Քրիստոս»ին հաւատալ, և յետոյ, Աստուծոյ Միածին Որդին սպաննող Միռնական հրեաներուն մասին Աստուածաշունչին մէջ գրուածին հաւատք ընծայելով ըսել, թէ՝ «Հրեաները Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդն են»:

Երկուքէն մէկը սուտ է անպայման:

Բայց մենք, իբր հայ կը հաւատանք, որ Աստուծոյ Միածին Որդին Քրիստոսն է:

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԷՆ ՆՇԱՒԱՐՆԵՐ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

ԴՐԱՄԻՆ ԱՂՕԹՔԸ

[Հատուած]

Ո՛վ ես ուրեմն, թշուառութեան դու գորշի
Դրա՛մ, որուն լուռ ցոլքին մէջ կ՚արծարծի
Ճակատագիրը տառապող մարդկութեան
Ըսէ՛, քու կամքդ պիտի իշխէ՞ յաւիտեան:
«Արեւելեան մամուլ- 1907» Ռ.ՍԵՒԱԿ

ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՕՇԱԿԸ

[Հատուած]

Անօթիներ, անգործներու կուռ բանակ,
Փոս աչերնիդ դէպի երկինք գուր բանաք:
Տառապանքի ոստայնանկներ, ի կրոհս...:
Ի գէն կիներ, ի գէն ծերեր ալեխոհս...:

Ինչո՞ւ, ինչո՞, ու մինչեւ ե՞րբ, սեփական
Մե՛ր քրտինքով պիտի շաղուին պատուական
Համադամներ մեծատունին, իր շունին,
Մինչ աշխատող բազուկներ չոր հաց չունին:

վայրա՛գ գոռիւն մը գիշերին մէջ թնդա՛ց.
Ձիւնոտ ցայգին անբա՛ւ, սուգին մէջէն թաց,
բոցերու պէս շքեղ, տէգի պէս հրպարտ,
«կարմիր դրօշակ»ը բարձրացաւ անհանդարտ...

Մ՛ւր, դէպի ո՞ւր...: Քաղցած կեանքէն համօրէ՛ն,
Ի սպառ լքուած աստուածներէն, մարդերէ՛ն,
Լուռ կ՚երթային, խուլ բնազդի մը հլո՛ւ,
Նոր օրէնքի նո՛ր նժար մը կերտելու...:

Ու ինձ այնպէ՛ս թուեցաւ թէ լռելեա՛յն
Ճակատագրին թեւը կ՚իշխէր իրենց վրան...
Բայց կ՚երթային անոնք, ի Ձէն, ի Պայքա՛ր,
Արդարութեան կը դիմէին խո՛նջ, տրկար,
արդարութե՛ան որ ա՛յս կերպով պիտի գար...

«Ագռաւ-1909» *Ռ.ՍԵՒԱԿ*

ԱՅՍ ԴԱՆԱԿԸ

[Հատուած]

Աւա՜ղ այն ամէն բաներն ապաքէն
Որ շնորհուեցան մեզի երկինքէն՝
Մարդկային օրէնքն արգիլեց մարդուն...։

Գործարաններու դռները փա՜կ են.
Ամիս մ'է արդէն։ Հազարը մէկէն
Բանուորներն ամբողջ նետեր են փողոց
Ամէնքն ալ հայրեր, մի քանի տղոց։
- *Մատուցումը շատ, խնդրանքներ չիկան,*
Կ'ըսեն, ապրանքով լեցուեր է շուկան.
Գործի մեծ օրէնքն է տնտեսավար.-
Այդ լա՛ւ։ Բայց նօթի մեռնիլն է դժուար։
Թէ բանուորն այնքան արտադրեր է շատ,
Ինչո՞ւ հաց չունի բանուորն անաշխատ...։

Մարդկութի՜ւն պատի՛ւ... Թմբուկներ հնչուն.
Աչքըդ գոց հաւատա, մի փնտռեր ինչո՛ւն։
Մուրալն ամօթ է, գողնալը ոճիր,
Իսկ թէ խելօք ես՝ ոչ ոք չի հաճիր
Հաւատալ որ տղադ մեռաւ անօթի։

Քամին կը գոռայ. ձիւներ կը թռչին
Բանուորը կանգնած շէնքի մը առջին
Երգը կ'ունկնդրէ-ցուրտէն երերուն-
Գործարաններու բոլոր տէրերուն...։
Մատուցումը շա՜տ, իսկ խնդրանքը քիչ...։
Որո՞ւ փոյթ. կ'ուտեն կ'արձակեն քրքիջ...։
Գործ չիկա՜յ, ինչ փոյթ, դաս մ'է անխընայ
Որ բանուորը քիչ մը խելօք մնայ...։

Բանուորը կու լայ, կը գոռայ քամին.
Ահա՛ դուրս ելաւ այդ տէրերէն մին.
Աստուած իր պետն է...։ Ձեռքը քարացած,
Աչերը կարմիր, բանուորը գոռաց՝
«Գթութիւն պարոն, ընտանեաց հայր եմ.
Զգոյշ մերժելու, ձեր հոգին կ'այրեմ...»։
Հարուստը նետեց ինչ որ կար իր վրան,
Ժամացոյց՝ շղթայ, դրրամ, թղթարան։
Երէկ՝ տէր, հիմայ՝ բստրուկ դողդոջուն,
Կը փախէր ինչպէս բուէ մը թռչուն...։

Բանուորը ապշած նայեցաւ հեռուն,
Իր հարուստ տիրոջ վազքին շուարուն.
Նայեցաւ բարի ձեռքերուն ծերուկ

Նայեցաւ հացի դանակին մանրուկ
Նայեցաւ ոսկւոյն, նայեցաւ իրեն,
Փղցկեցաւ հոգին, յուսահատօրէ՛ն
Զայնը երկարեց ցայգին մէջ տրխուր՝
«Ա՛վ հարուստ, հարո՛ստ, եկո՛ւր ա՛ռ եկո՛ւր»։
Բայց տէրն աւելի արագ կ՛երթար լուռ.
Ու կը կրկնէր ձե՛րը, «եկո՛ւր, եկո՛ւր...։

«Ա՛վ բարի բանուոր, ձե՛ր բարի բանուոր,
Թէ այնքա՛ն անպէտ ես մարդկութեան որ
Ճարելու համար ապրուստ մը յետին
Կ՛ապաւինիս վաստ դանակիդ ետին...
Թէ սեփական կեանքըդ՝ իժի պէս՝
Ուրիշի մահով պիտ ապահովես...
Թէ պիտի դաւես մութին մէջ լռելեայն՝
Հոգ չէ՛ թէ գաւկիդ համար ըլլայ այն...
Դէ՛հ գնա՛ մեռիր.- մեռնե՛ր ես արդէն,
Մարդկութեան ի՛նչ խեր մարդասպան մարդէն։

Թէ չե՛ս ուզեր որ քու դանդաղ մահով
Տէրդ իրեն գանձեր դիզէ ապահով...
Թէ անպէ՛տ, թէ վա՛տ, թէ խե՛ղճ, ցաւագին,
Դուն դեռ տէ՛րն ես քու սեփական կեանքին..
Թէ գաւակներուդ չը կրցար ցոյց տալ
Ապրիլ ատելո՛վ, կեանքին դէմ կուրծք տալ...
Դանակդ աղիքիդ խոթէ ու դարձուր.
Իրենց քաջարար մեռնի՛լ սորվեցուր
Մեռնի՛լ անտեսուած, անճիչ, մրթին, վէ՛ս...
Աչքերը գոցեց...։ Ու ըրաւ այնպէս։

Տարիներ անցան, հիմա կը դիտեմ
Լուռ սենեակիս մէջ առկախուած իմ դէմ
Այս համեստ դանակն արդէն ժանգոտած
Որ ձմեռ առտու մը արիւնով ներս
Ես գտեր էի անհուն գուրգուրանքով,
Զիւնին մէջ, մեռա՛ծ գործաւորին քով...։
Քարացած այդտեղ, պոռթկաց իմ հոգիս,
Ու դողդողալով տարի շրթունքիս
Խորհրդանիշն այդ՝ մութին մէջ լռելեայն
Տառապո՛ղ, մեռնող, այլ քա՛ջ մարդկութեան...։

Ու քանի՛ անգամ քու առջիդ լացի,
Ա՛վ բարի, ժանգո՛տ դանակըդ հացի.
Դո՛ւն, վերջին պաշտպան զրկուած մարդուն
Դո՛ւն, յաւէտ լռիկ այլ յաւէտ արթուն
Դո՛ւն, այնքա՛ն համեստ ու ա՛յնքան խելօք,
Եւ որ կրնայիր շարժումո՛վ.մը լոկ

Արեա՛ն վրայ հիմնել օրէնքդ ապագայ,
Բայց կը սպասեն որ խաղաղութեա՛մբ գայ,
Արդարութեա՛մբ գայ, գա՛յ տարուէ տարի,
Զրկուած մարդկութեան երազը բարի...:
«Գեղունի- վէնետիկ-1909»
Ռ.Սեւակ

Ռուբէն Սեւակին, Զուիցերիոյ Լոզան քաղաքին մէջ, 1905-էն մինչեւ 1914 բժշկական աշակերտ ուսանած և յետոյ իբր բժիշկ աշխատած տարիները՝ քաղաքական շատ բարդ և աեկոծ խմորումներու տարիներն էին:

Ռուբէն Սեւակ Լոզանի մէջ այս փոթորկոտ տարիներուն ինքն ալ ենթարկուեցաւ իբր աշակերտ նիւթական շատ ծանր դժուարութիւններու և իր մորթին վրայ զգաց՝ «դրամ»ին չարիքներուն հետեւանքով տառապող մարդկութեան ցաւերը:

ԴՐԱՄԻՆ ԱՂՕՔԸ – 1907. ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՕՇԱԿԸ - 1909. ԱՅՍ ԴԱՆԱԿԸ – 1909

Ռուբէն Սեւակին մասնաւորապէս այս երեք բանաստեղծութիւնները՝ ընկերային անարդարութիւններուն դէմ ակունքները իջնող մեկնաբանութիւններ են:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ այս երեք բանաստեղծութիւնները իրենց այժմէականութիւնը չեն կորսնցուցած՝

1. «ԴՐԱՄԻՆ ԱՂՕՔԸ» բանաստեղծութիւնը, իսկական «մարգարէութիւն» մըն է դրամին մասին իր ախտաճանաչումով, ուր Ռ.Սեւակ իր վախը և մտահոգութիւնը կը յայտնէ՝ «ԴՐԱՄ ԸՍԷ՛, ԿԱՄՔԴ ՊԻՏԻ ԻՇԽԷ ՅԱՒԻՏԵԱՆ»:

Երբ կը մտածենք, թէ Ռուբէն Սեւակէն հարիւր տարիներ յետոյ, մինչեւ այսօր, դրամն է ամենամեծ «ԿՈՒՌՔ – ԱՍՏՈՒԱԾ»ը, որուն անգութ, անարդար և ոխակալ կամքը՝ կ'իշխէ մարդկութեան վրայ:

** * **

2. «ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՕՇԱԿԸ» բանաստեղծութիւնը, ընկերային անարդարութիւններուն
Ստեղծած տառապանքներուն դէմ բողոքի և պայքարի շարժումն է, «կարմիր յեղափոխութիւն»ն է:

Մեր, երիտասարդ, կին, բոլորը կը դիմենք՝ ի գէն, ի կռիւ, իրենց գլխուն վրայ ծածանող կարմիր դրօշակով, «նոր օրէնք» մը կերտելու:

Եւ կը հաւատան, որ արդարութիւնը այս ձեւով պիտի գայ:

ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՕՇԱԿԸ մինչեւ այսօր, արդարութեան և հաւասարութեան խորհրդանիշն է:

Եւ Ռուբէն Սեւակէն ետք, հարիւր տարիներէ ի վեր «կարմիր դրօշակը», անթիւ, անհամար ժողովուրդները առաջնորդեց՝ դէպի այն «ԱՐԻՒՆՈՏ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՐԱԶԻՆ»:

** * **

3. «ԱՅՍ ԴԱՆԱԿԸ» բանաստեղծութիւնը, մեր համոզումով, Ռուբէն Սեւակին
Ընկերային հարցերը վերլուծող բանաստեղծութիւններուն մէջ ամենէն կարեւորն է:

Ռուբէն Սեւակ՝ «ԴՐԱՄԻՆ ԱՂՕՔԸ» բանաստեղծութեան մէջ, անարդարութեան ակունքները ճշդելէ ետք, «ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՕՇԱԿՈՎ» անարդարութեան դէմ բնազդաբար պայքարի դիմող զանգուածներուն հոգեվիճակը մեկնաբանած է:

Ռուբէն Սեւակ «ԱՅՍ ԴԱՆԱԿԸ» բանաստեղծութեան մէջ, իբր բժիշկ և գիտութեան մարդ, ն այս «ցաւ»ին ախտաճանաչումը կատարելէ ետք, զգայականութենէ հեռու լուծում մը փնտռելու կը ջանայ:

Նայեցէք այս բանաստեղծութեան մէջ «անարդարութեան ցաւ»ին՝ հիանալի ախտաճանաչումին, որ այսօրուան «Ազատ շուկայական տնտեսութեան» «mondialisation» բսուած հրէական աշխարհակալ կայսրութեան օրէնքն է:

«Մատուցումը շա՛տ, խնդրանքներ չիկան, կ'ըսեն ապրանքով լեցուեր է շուկան, Գործի մեծ օրէնքն

է տնտեսվար»:

Արդեօք, մեծամիտ և ինքնահաւան Յակոբ Օշականին փառաբանած այն մեծ «Վաւերական» բանաստեղծներուն մէջէն ո՞ր մէկը մարդկութեան ընկերային ցաւերը վերլուծելու կարողութիւնը ունեցած է:

Բայց Յակոբ Օշականին՝ այս տեսակ «ցաւծութիւն»ները, այս տեսակ հասարակ նիւթերը չի շահագրգռեր:

Ան՝ գլուխին ամպերուն մէջ սաւառնող, ոտքերնին հողին վրայ դնելու կարողութիւն չունեցող վաւերական գրողներով գրաղած է:

Մանաւանդ Միսաք Մեծարենցով:

Մեծարենցին՝

«Տո՛ւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական» բանաստեղծութիւնը, Յակոբ Օշականին համար հիանալի «բարձրութիւն» մրն է:

Ի՜նչ մեծ խաբկանք:

Ունայնութիւն ունայնութեանց:

Հայ Ազգը՝ ազգին ցաւերուն հետ կապ չունեցող այս անտարբեր մտաւորականներուն պատճառաւ, այսօրուան վիճակին ենթարկուեցաւ:

* * *

Մեր համոզումով «ԱՅՍ ԴԱՆԱԿԸ» բանաստեղծութեան ամենէն կարեւոր մասերէն մէկը՝ անօթի գաւկին համար հաց ճարելու գացող անգործ բանուորին, իր հարուստ տիրոջ հանդէպ վերաբերումն է՝

«Թէ սեփական կեա՛նքըդ իժի պէս՝
Ուրիշի մահով պիտ՝ ապահովես...
Հոգ չէ՝ թէ գաւկիդ համար ըլլայ այն...
Դէ՛հ, գնա մեռիր,- մեռեր ես արդէն,
Մարդկութեան ի՛նչ խեր՝ մարդատեսան մարդէն»

Այստեղ է ամենէն կարեւոր կէտը՝
Անարդարութիւնը՝ արիւնով, մարդասպանութեամբ կարգադրելու դէմ իր կեցուածքն է:

Ռուբէն Սեւակ, անարդարութիւնը՝ անարդարութեամբ լուծելու դէմ էր:

Ջմռռնանք բնաւ, որ Ռուբէն Սեւակ, մեծ մանկավարժ Ռէյթէոս Պէրպէրեանին բարձր ու վճիտ գաղափարներով «ԲԱՐԻԻՆ, ԳԵՂԵՑԻԿԻՆ, ՀՇՄԱՐԻՏԻՆ» հաւատքով դաստիարակուած և այս գաղափարներուն հաւատարիմ մնացած բանաստեղծ մրն է:

«ԱՅՍ ԴԱՆԱԿԸ» բանաստեղծութեան վերջին տողերը՝ այս գաղափարներուն արտայայտութիւններն են:

«Եւ որ կրնայիր շարժումո՛վ մը լոկ
Արեան վրայ հիմնել օրէնքդ ապագայ,
Բայց կը սպասես որ, խաղաղութեա՛մբ գայ,
Արդարութեա՛մբ գայ, գա՛յ տարուէ տարի,
Ջրկուած մարդկութեան երազը բարի...:

* * *

Ռուբէն Սեւակին կեանքին մէջ, շատ յատկանշական պարագայ մը կայ: Իր յայտնած գաղափարները

եւ կեանքին գիծը իրարու բոլորովին զուգահեռ ընթացած են:

Բայց կան գրողներ, որոնց յայտնած գաղափարները եւ իրենց ապրած կեանքը բոլորովին հակապատկեր են իրարու:

Արդէն բոլորիս ծանօթ կարգախօս է՝ «մարդուն բսածին չէ, ըրածին նայեցէք»

Գալով Ռուբէն Սեւակին՝ան, իր գրութիւններուն մէջ յայտնած գաղափարներուն՝ իր կեանքին մէջ ալ բոլորովին հաւատարիմ մնաց:

Եւ ամենէն վերջ, Թուրքերուն խոլամանալու ճամբով ազատելու կարելիութիւնը մերժեց:
Անարդարութիւնը՝ ուրիշ մէկ անարդարութեամբ ջնջելու համար:
Վեհանձնութիւնը ամէն մահկանացուի յատուկ առաքինութիւն չէ:

Իր գրչի ընկերներէն մէկը, որ իր գրութիւններով, հայութեան մէջ ազգայնականութեան հուրը կը բոցավառէր, 1915-ին աքսորավայրէն գրած մէկ նամակին մէջ կ՛ըսէր, թէ՝
«Ինք երբեք քաղաքականութեամբ չէ զբաղած»:

Կրկին՝ ուրիշ բանաստեղծ ընկերներէն մէկը, որ հայութեան մէջ «մեծ բանաստեղծ»ի համբաւ ունէր՝ աքսորավայրին մէջ թրքական գրականութեան ուսուցումով կը զբաղէր:

Գրականութեան տաղանդ ունենալը, եւ հերոսութիւնը՝ իրարմէ բոլորովին տարբեր՝ Աստուածային շնորհներ են:

* * *

«Եւ որ կրնայիր շարժումո՛վ մը լոկ
Արեան վրայ հիմնել օրէնքդ ապագայ,
Բայց կը սպասես որ, խաղաղութեա՛մբ գայ,
Արդարութեա՛մբ գայ, գա՜յ տարուէ տարի,
Զրկուած մարդկութեան երազը բարի...:

Ռուբէն Սեւակ՝ «ԱՅՍ ԴԱՆԱԿԸ» բանաստեղծութեան վերի տողերուն մէջ, աշխարհի ընկերային անարդարութիւնը՝ յեղափոխութեամբ եւ արիւնով լուծելու գաղափարին դէմ եղած էր:

Եւ կ՛ուզէր, որ արդարութիւնը՝ խաղաղութեամբ գայ:

Ռուբէն Սեւակ կրկին իր մարգարէական հեռատեսութեամբ, արդեօ՞ք իրաւունք չունէր այսպէս մտածելու, եթէ նկատի առնենք, թէ իր նահատակութենէն երկու տարի յետոյ՝ 1917-ին Ռուսիոյ մէջ կատարուած յեղափոխութիւնը, միլիոնաւոր անմեղներու ալ մահուան պատճառ ըլլալէ ետք, 1991-ին կրկին իր մեկնակէտին վերադարձաւ:

Թէեւ, չփացած Ֆրանսացիի յատուկ կարգախօսը կ՛ըսէ թէ՝
«Մեղրալուսինը, bon-filet-էն [մաշերտը] եւ յեղափոխութիւնը՝ առանց արիւնի չ՛ըլլար»:

Պատմական հին շրջաններէն սկսեալ, աշխարհի վրայ արդար վարչաձեւի մը հեռանկարը՝ շատ մը կրօնական եւ քաղաքական ղեկավարներուն երազը եղած է:

Եւ նաեւ՝ մեծ թիւով քաղաքական առաջնորդներ, արդարութիւն բերելու խոստումներով ճամբայ ելլալէ ետք, իշխանութեան տիրանալէ յետոյ, իրենք՝ ամենամեծ արիւնարբու բռնակալները եղած են:

1789-ի Ֆրանսական յեղափոխութեան ստեղծած «Terreur»ը 1917-ի յեղափոխութեան սարսափելի մանրամասնութիւնները բոլորին ծանօթ են:

Եւ նաեւ առածի տեղ անցած են Madame Roland-ին 1793-ին Փարիզի մէջ, կառափնատ տարուած միջոցին ըսածները՝

«Ո՜վ արդարութիւն՝ քու անունով ի՛նչ ոճիրներ կը գործուին»։

Ռուբէն Սեւակ աշխարհի վրայ արդարութեան ստեղծման առաջնակարգ ազդակը՝ «զարգացումը» կը նկատէր։

Ան՝ յոյս ունէր, որ զարգացման յառաջացումով, աւելի արդար աշխարհ մը պիտի ստեղծուէր։

Բայց, այն տարիներուն, Ռուբէն Սեւակի նման բարեմիտ «idéaliste»- ները՝ հրեաներուն յունա-քրիստոնէական քաղաքակրթութիւնը և ճերմակ ցեղը մէջտեղէն վերցնելու համար տարած սադայէլական աշխատանքներէն լուր չունէին։

Եւ շատ – շատեր այս Թափառական ազգին [իրր Թէ] ենթարկուած հալածանքները իմանալով ցաւ կը զգային։

Բայց, 1945-ին Գերմանիոյ պարտութենէն յետոյ, մինչեւ այդ օրերը գաղտնի մնացած հրէական աշխարհակալ կայսրութեան իսկական երեսը մէջտեղ ելլել սկսաւ։

Եւ այդ Թափառական և «հալածուած» ազգը, այսօր աշխարհի միահեծան տէրը գրեթէ դարձած է։

Եւ հրեաները՝ մարդկային իրաւունքներու սուտ և շինծու լոզունգներով, «խառնածիններու» նոր արեւմտեան աշխարհ մը ստեղծելու ճամբուն մէջն են։

Այստեղ կը հրատարակենք նկար մը, որուն մէջ կը տեսնուին՝

1. Եւրոպացի դեղին ազգիկ մը,

2. Ափրիկեցի խափշիկ տղայ մը։ Ճակատը ճակատի միացած։

Այս նկարին մէջ տեսնուող դեղին ազգիկը և խափշիկ տղան՝ բնութեան օրէնքներուն բոլորովին հակառակ ըլլալով ստեղծուելիք Արեւմտեան աշխարհին, նոր խառնածին ցեղին տիպարներն են։

Այս նկարը՝

Քանի մը տասնեակ տարիներ առաջ, աշխարհի ամէնէն քաղաքակիրթ երկիրը եղող, բայց այսօր հրէական աշխարհակալ կայսրութեան խամաճիկին վերածուած Ջուիցերիոյ մէջ, «Swessair» ընկերութեան կողմէ աշխարհի ամէն կողմերը կը բաշխուի՝ իրր ապագայ Ա«հանդիպում»ներու խորհրդանիշ։

Կ.ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՄՈՒՇԱՖԵԱՆ ՅՆՈՐԵԼՈՒՆ ՊԱՏՃԱՌԱԻ ԹՐՔԱՄՈՂ ԵՂԱԾ Է ԹԷ՞ ԱՍՈՐ ՀԱԿԱՌԱԿՆ Է ՃԻՇԴԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Մեսրոպ Մուշաֆեան Պոլսոյ մէջ, դեռ պատրիարք չընտրուած, իբր վարդապետ, յետոյ իբր եպիսկոպոս՝ շատ խստապահանջ կրօնական մ՛ըլլալու համբաւ ունէր։

Եկեղեցիներու մէջ, արարողութիւններուն ներկայ եղող և գլուխին լաչակով չծածկող կանանց, իր քարոզներուն մէջ, կը պախարակէր և եկեղեցիէն հեռանալ կը ստիպէր անոնց։

Պունէներու և նման արարողութիւններու ընթացքին, կրօնական պատշաճութիւնները չգիտցող անձերը կը յանդիմանէր։

Այդ պատճառաւ, շատ մը անձերու կողմէ, չէր սիրուած։

Մենք, Մեսրոպ Մուշաֆեանին այս խստապահանջութիւնները, օրէ օր իր աւանդութիւններէն հեռացող հայ ժողովուրդին համար օգտակար կը նկատէինք, կը գնահատէինք նոյնիսկ։

Կ.Պոլսոյ Պատրիարք Գարեգին Գազանճեանին վախճանումէն յետոյ, երբ նոր Պատրիարք մը ընտրելու թուականը մօտեցաւ, երկու առաջնակարգ թեկնածուներ նկատուեցան՝

Ա.- Շահան Արք. Սվաճեան, Բ.-Մեսրոպ Արք. Մուշաֆեան։

Այդ շրջանին, մենք պիտի խոստովանինք, որ կրօնական ըլլալէ աւելի վաճառականի յատկութիւններ ունեցող Շահան Սվաճեանին տեղ, կը նախընտրէինք Մեսրոպ Մուշաֆեանին ընտրութիւնը՝ իբր Պատրիարք։ Նկատելով, որ Մուշաֆեան շատ աւելի հայ կրօնականի վայել կեցուածք ունէր։

Շատ զարմանալի երեւոյթ է, որ այդ օրերուն, թուրքերը կը կասկածէին Մուշաֆեանին և անոր Պատրիարք ընտրուելուն կը հակառակէին։ Եւ կամ այդպէս կը ձեւացնէին։

Մեսրոպ Մուշաֆեան թուրքերուն այս կասկածները փարատելու համար, առաջնակարգ թուրք պետական ղեկավարներուն այցելութեան գնաց և անոնց հետ առանձին տեսակցութիւններ ունեցաւ։

Բնական է՝ սրբազանին թուրքերուն հետ ի՛նչ խօսած ըլլալը չենք կրնար գիտնալ։

Բայց միջոց մը ետք տեսանք, թէ թուրքերը իր մասին լեզուին փոխած են։

Եւ ի վերջոյ անոնք՝ Մ.Մուշաֆեանին Պատրիարք ընտրուելուն համամտութիւն յայտնեցին։

Կ՛ուզենք, որ սա պարագան ևս յստակ ըլլայ, թէ՝ առանց թուրքերուն հաւանութեան, հայ կրօնական մը Պոլսոյ Պատրիարք չի կրնար ընտրուիլ։ Եւ, իբր թէ, Պատրիարքին ընտրութիւնը ազատ կ՛ըլլայ, մինչդեռ, անոր ընտրութիւնը ձեւակերպութիւն մըն է։ Իսկ իրականութիւնը այն՝ որ Պոլսոյ Պատրիարքը թուրքերուն կողմէ կը նշանակուի։

Եւ ազուէս թուրքերը ո՛վ գիտէ, Մուշաֆեանին մէջ ի՛նչ «յատկութիւններ» տեսան, որ ընդունեցին անոր Պատրիարք ընտրուիլը։

* * *

Աթոռը, իշխանութիւնը, մարդկային շատ մը տկարութիւնները մէջտեղ հանելու տեսակէտով իսկական փորձաքար մըն է։

Անձ կայ, որ աթոռի և իշխանութեան վայել է։

Եւ անձ ալ կայ, այս «աթոռ»ը, իշխանութիւնը չի մարսեր, հիւանդ կ՛ըլլայ։ Աթոռի, իշխանութեան հիւանդութիւն է ասոր անունը։

Մուշաֆեանին պատրիարք դառնալէ ետք, գաւազանը ձեռքը նկարները տեսանք։ Նկատեցինք,

թէ անոր նայուածքը փոխուած է։

Մեծամոլութեան, չարութեան, աւելի ճիշդ՝ ցաւագարութեան նշոյլներ կային անոր նայուածքին մէջ։

Եւ միջոց մը նոք, իրականութիւնները մէջտեղ նլան։

Եւ Մնսրոպ Մութաֆեան, Պատմութեան մէջ ոչ մէկ հայ Պատրիարքին չըրածը ըրաւ։

22-5-1999 թ.ին, իր շքախումբով, 1453-ին Պոլիսը գրաւած Ֆաթիհ Սուլթան Մէհմէտին դամբարանը [Turbe]ն այցելեց և հոն աղօթեց, և Ֆաթիհին շնորհակալութիւն յայտնեց, Պոլսոյ Պատրիարքութիւնը հիմնած ըլլալուն համար։

Այս՝ Մնսրոպ Մութաֆեանին առաջին քայլերէն մէկն էր՝ դէպի Թրքահպութիւն, աւելի ճիշդ՝ դէպի արտառոցութիւն։

Այս թուականէն յետոյ, մէկը միւսին ետեւէն շարունակուեցան՝ անոր անմիտ և թրքավայել արարքները։

27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան նախընթաց օրերն էին։ Համայն հայութիւնը պատրաստութեան մէջ էր՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրութեան համար։

Եւ այդ օրերուն, Մութաֆեան, ներսէս Արքեպս.Պոզապալեանին հետ, միասին դիմում կը կատարեն Հայաստանի կրօնական Գործերու նախարարին, թէ՝ Հայաստանի կառավարութիւնը կը միջամտէ կաթողիկոսական ընտրութիւններուն։ Եւ գանգատ կը յայտնեն ըսելով, որ կարգ մը պետական անձնաւորութիւններ՝ կ՛աշխատին Գարեգին Ներսիսեանին Ա.Հ.կաթողիկոս ընտրել։

Ակէ բացի՝ Մնսրոպ Մութաֆեան, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի ներկայութեան կը սպառնայ ըսելով, որ եթէ Գարեգին Ներսիսեան կաթողիկոս ընտրուի, ինք պիտի չճանչնայ այս ընտրութիւնը, և իբր Պոլսոյ Պատրիարք՝ իր անկախութիւնը պիտի հռչակէ և պիտի բաժնուի էջմիածինէն։

Այս տօնքիշօթական սպառնալիքներուն հետեւող օրը, Գարեգին Ներսիսեան Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս կ՛ընտրուի։ Բայց, նոյն ժամերուն, «27 Հոկտեմբեր 1999»ի ողբերգութիւնը կը կատարուի։

Մնսրոպ Մութաֆեան կը շշմի և կ՛ընկճուի այս ցաւալի դէպքերուն ազդեցութեամբ։ Եւ այս հոգեվիճակով Պոլիս կը վերադառնայ։

Բայց հայուն թշնամիները տեղեակ են անոր կատարած սպառնալիքներուն...։

Քանի մը շաբաթներ վերջ, Հայաստանի մօտ ամերիկեան դեսպանը Պոլիս՝ Պատրիարքարան կ՛այցելէ, և Պատրիարքին հետ առանձին խօսակցութիւն մը կ՛ունենայ։

Այս այցելութենէն յետոյ, Սրբազանը երեւանի մէջ իր կատարած սպառնալիքները գործադրել կը սկսի։

Առանց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոին գիտակցութեան Վատիկան կ՛երթայ, և Պապը Պոլիս կը հրաւիրէ։

Եւ 2000-ի ամրան էջմիածնի մէջ կայացած եկեղեցական ժողովին չ՛երթար՝ դէպի Կեսարիա իր կատարելիք ուխտագնացութիւնը պատրուակելով։

Յետոյ քննադատել կը սկսի, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին իր իրաւասութեան սահմաններուն մէջ առած որոշումները։

Կը քննադատէ Կաթողիկոսին հայկական կառավարութեան հետ ստորագրած գործակցութեան համաձայնութիւնը։

Կը քննադատէ Կաթողիկոսին իր աշխատակազմին մէջ կատարած փոփոխութիւնները։

Մինչ այդ, Ամերիկայի խորհրդարանին մէջ, հայկական ցեղասպանութեան ընդունելու հարցը մէջտեղ կ՛ելլէ։

Եւ այդ օրերուն, Մնսրոպ Մութաֆեանին Ամերիկեան խորհրդարանին մէջ հայկական ցեղասպանութեան ընդունման բանաձեւին արգելք ըլլալու նպատակով կատարած անարգ դիմումները, իր Թրքամոլութեան և կամ, աւելի ճիշդ՝ իր հոգեկան այլասերումի անհերքելի ապացոյցներն են։

Թուրքիոյ մէջ Մութաֆեան, իբր կրօնական, փոխանակ հեռու կենալու այս քաղաքական հարցերէն, եռանդուն պաշտպան կը ներկայանայ Թրքական տեսակէտին, և կը պախարակէ հայկական ցեղասպանութեան հարցին մէջ օտար պետութիւններուն հայանպաստ միջամտութիւնը։

Եւ այդ թուականէն ետք, ան, իր իսկապէս թրքահաճոյ կեցուածքով կ՛աշխատի ապացուցանել, որ ինք կը գերազանցէ թուրքը:

Ակ ամէն օր, թրքական թերթերուն մէջ կը հրատարակուին, Պատրիարքին շարան-շարան նկարները՝ թուրք պետական երեւելիներուն հետ: Կա՛մ Պատրիարքը կ՛այցելէ թուրք պետական անձնաւորութիւններուն, կա՛մ թուրքերը կ՛այցելեն Պատրիարքարան:

Եւ բնական է, որ թրքական թերթերը, Մուրթաֆեանը իրենց գրութիւններով «երկինքին եօթներորդ յարկը» կը բարձրացնեն, փայլուն գովասանքներով զինք ուռեցուցած:

Բայց, այս թոհուբոհին մէջ, ամենէն զաւեշտականը և նոյն ատեն ամենէն ցաւալի երեւոյթը՝ Մեսրոպ Սրբազանին թուրք պետական և քաղաքական իր երեւելի բարեկամներուն համար սարքած երկու հարիւր հոգինոց «IFTAR»ի ճաշկերոյթն է, որուն մասին 18-12-2000 թուակիր Պոլսոյ «Մարմարա» թերթին մէջ սապէս գրուած է՝

«ՅԱՅՏՆԵՆՔ, ՈՐ ՇԱԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ, ՀԵՌԱՏԵՍԻԼԻ ԳՐԵԹ ԲՈԼՈՐ ԿԱՅԱՆՆԵՐՆ ՈՒ ԹԵՐԹԵՐԸ ՄԵԾԱՇՈՒՆԴ ԿԵՐՊՈՎ ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՀԱՆԴԻՍԱՅԱՆ ԱՅՍ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԻՆ»:

* * *

Թերեւս մտածէք, թէ Պատրիարքին այս ըրած շողոքորթութիւնները, ունեցած տիրահաճոյ ընթացքը թուրքերուն հանդէպ՝ իր համայնքին, պոլսահայութեան օգտին համար է:

Այո, այս մէկը, տեսակէտով մը, ճիշդ կրնայ ըլլալ. բայց պայմանաւ, որ այս պատրիարքը միայն իր համայնքին հոգեբով զբաղէր և չխառնուէր և չմիջամտէր Հայաստանի և Սփիւռքի հայութեան պահանջատիրական պայքարին, և չունենար հայ ազգին իրաւունքները ուրացող ընթացք, ի նպաստ թուրքերուն:

Այս մասին, 7 Սեպտեմբեր 1999-ին, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ սապէս արտայայտուած էինք՝ 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան նախընթաց օրերուն:

«Նայեցէք Սրբազան՝ դուք և ձեր մանկլաւիկները ինչ որ կ՛ուզէք ըրէք Պոլսոյ մէջ: Որչափ որ կրնաք քամակ ծռեցէք, շողոքորթութիւն ըրէք Պոլսոյ մէջ, թուրքերուն: Բայց Պոլսոյ մէջ մնացէք. Պոլսէն դուրս մի ելլէք: Ոտք մի կոխէք երբեք էջմիածին, և Ձեր թրքասիրութեամբ՝ մի աղտոտէք այս սուրբ վայրը:

* * *

Բայց այս հոգեւորականին թրքասիրութեամբ ապականած հոգին և մարմինը, կոխեցին էջմիածնի Սուրբ հողը:

Եւ Մուրթաֆեան Հայաստանի մէջ այն օրերուն, հայկական կառավարութեան դէմ կատարած իր անվայել ամբաստանութիւններուով, 27 Հոկտեմբեր 1999-ի չարաքուշակ «մունետիկ»ը եղաւ:

Բայց ինք, հակառակ կատարուած ողբերգութեան ցաւալի հետեւանքներուն, իր մէջ որեւէ խղճի խայթ չունեցաւ, և Պոլիս վերադառնալէ յետոյ ինքնագիտակցութեան չեկաւ, և շարունակեց ազգամեսս գործունէութիւնը էջմիածնի և Հայ Դատի դէմ:

Բայց վերջերս, Մուրթաֆեանին կատարած մէկ ուրիշ հայավնաս գործունէութեան ալ տեղեակ եղանք: Եւ ան այս անգամ, իրեն գործակից ունի, դժբախտաբար, Ամերիկայի Արեւելեան Թեմի առաջնորդ Խաժակ Պարսամեանը:

Բոլորին ծանօթ է, որ տարիներէ ի վեր Հայաստանեայց Եկեղեցին, Հայաստանը և Սփիւռքը, միասնաբար կը պատրաստուին տօնելու 1700-ամեակը Հայաստանի մէջ քրիստոնէութեան պետական կրօն ընդունման, [ըլլալով առաջինը աշխարհի մէջ] որ կատարուեցաւ 301 թ.ին:

Այս տօնակատարութեան նպատակն է նաե՛ւ, հայութեան մէջ խորացնել և ամրապնդել հայկական միասնութեան ոգին:

Եւ այս հեռանկարով Սփիւռքի հայութիւնը կը հրաւիրեն, որ այցելեն Հայաստան և Ս.էջմիածին:

Բայց Պոլսոյ Պատրիարքը, կարծես խափանելու համար 1700-ամեակի համազգային նշման աշխատանքները և ձեւով մը արգելակելու համար Սփիւռքի հայութեան դէպի Հայաստան այցելութիւնը,

ինքն ալ իր կողմէ, նոյն թուականներուն, թրքական «Pacha-Tours» ընկերութեան միջոցաւ, ամերիկահայերուն համար դէպի Թուրքիա ճամբորդութիւն մը կը կազմակերպէ:

Բայց շատ աղուէսօրէն և շատ փայլուն, բայց խարուսիկ խօսքերով:

Նայեցէք թրքական «Pacha-Tour» ընկերութեան այս ճամբորդութեան տուած անունը.

«In the Footsteps Of St. Gregory The Illuminator»- [Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչին ոտքի հետքերով] From Geasarea To Etchmiadzin 4 to 18 June 2001, [Կեսարիայէն դէպի էջմիածին, 4 Յունիսէն մինչեւ 18 Յունիս 2001]:

Մեսրոպ և Խաժակ սրբազանները իրենց «Pacha-Tour»ի հետ գործակցութեամբ կազմակերպած այս շրջապտոյտը, «Սրբ. Գրիգոր Լուսաւորիչին ոտքի հետքերով Կեսարիայէն դէպի էջմիածին» անուանած են պարզապէս հաւատացեալ հայ ժողովուրդը հրապուրելու համար:

Որովհետեւ, ոչ Կեսարիոյ մէջ և ոչ ալ Թուրքերուն գրաւած Արեւմտեան Հայաստանի հողերուն վրայ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչէն ոչ մէկ հետք չէ մնացած այսօր:

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչէն մնացած հետքերը կը գտնուին միայն այսօրուան Հայաստանի հողերուն վրայ: Ետր Վիրապէն սկսեալ հայկական միւս պատմական բոլոր յուշարձանները Հայաստանի մէջ են:

Թուրքերուն գրաւած հողերուն վրայ ոչ միայն Ս.Գրիգոր Լուսաւորիչէն հետք չէ մնացած, այլ տասը հազարէ աւելի հայկական եկեղեցիները, վանքերը, հայկական յուշարձանները, բոլորն ալ, Թուրքերուն կողմէ քանդուած են:

Օտար ականատեսներ կը պատմեն, թէ Իսմէթ Ինէօնիւ ըսուած հրէշին հրամանով, հարիւրաւոր Թուրք զինուորներ օրերով աշխատած են, ուժանակներով օդը հանեն հայկական վանքերը և եկեղեցիները:

Այդ օտարականը զինուորներուն հրամանատարին կը հարցնէ.«Ինչո՞ւ կը փլցնէք այս յուշարձանները, ի՞նչ վնաս ունին ձեզի»: Հրամանատարը կը պատասխանէ.«Ինէօնիւէն հրաման եկաւ: Հայերէն հետք պէտք չէ մնայ»:

1950-ին Սեբաստիոյ մէջ զինուորական ծառայութիւն ընող մեր ընկերը պատմած էր մեզի. «Սեբաստիոյ մայր եկեղեցին որ Պոլսոյ ամենէն մեծ եկեղեցին էղող «Ս.Երրորդութիւն» եկեղեցիէն ալ աւելի մեծ և հոյակապ կառոյց մըն էր, շաբաթներէ ի վեր զինուորները կ'աշխատէին զայն փլցնելու համար, բայց չեն յաջողեր:

Իրենց հարցուցի.«Ինչո՞ւ կը փլցնէք այս եկեղեցին»: «Փլչելու վտանգ կայ» պատասխանեցին: «Ի՞նչ փլչելու վտանգէ կը խօսիք: Ես հոս զինուորութիւն կ'ընեմ, շաբաթներէ ի վեր ձեր աշխատանքներուն հետեւէն կը հետեւիմ և կը նկատեմ, որ եկեղեցին դեռ կանգուն է: Ձկրցա՛ք փլցնել» առարկեցի հաստատականաբար...:

Ջարդարար Թուրքերը մինչեւ 1915 և նաեւ մինչեւ 1923, այդ հողերուն տէրերը եղող հայերը ցեղասպանութեան ենթարկելէ և անոնց հայրենիքը գողնալէ ետք, հայերէն մնացած բոլոր յուշարձաններն ալ քանդեցին որ կարենան պատմութիւնն ալ բոլորովին խեղաթիւրել և ըսել.«ԱՅՍ ՀՈՂԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ՀԱՅԵՐ ՉԵՆ ԱՊՐԱԾ»:

* * *

Եւ հայու անուն կրող մեր այս երկու կրօնականները՝ Մեսրոպ Մութաֆեան և Խաժակ Պարսամեան, 1915-ին Թուրքերուն ցեղասպանութեան ենթարկած նահատակ-ժողովուրդին շառաւիղները եղող Ամերիկայի հայերը՝ գանազան և զարմանազան նպատակներով Թուրքիա բերել կ'ուզեն, սուտ լոզունգներով և Աւետարանէն մէջբերումներ ընելով, և ամենէն հասարակ ծանուցումներուն մէջ կատարուած գովաբանութիւններով, այս ճամբորդութեան մասնակցիլ կը յանձնարարեն ամերիկահայերուն: Եւ Թուրքիա կատարուելիք այս ճամբորդութիւնը «Պատմական Ուխտագնացութիւն» կը կոչեն:

Իրականութեան մէջ, Յունիս 4-էն մինչեւ 18 Յունիս 2001 տասնհինգ օր տեւող այս ճամբորդութեան 10 օրը Թուրքիոյ մէջ կ'անցնի և միայն հինգը՝ Հայաստան:

Այս հինգ օրուան 2 օրն ալ, Թուրքիայէն Հայաստան երթ ու դարձով կ'անցնի: Կը մնայ միայն երեք օր՝.Հայաստանը տեսնելու համար:

Այս տեսակէտով մենք իրաւունք կ՛ունենանք ըսելու, թէ այս ճամբորդութիւնը դէպի Թուրքիա՝ ուղեւորութիւն մըն է, և ոչ մէկ կապ ունի Հայաստանի կազմակերպած 1700-ամեակի հանդիսութեան հետ: Եւ պիտի ծառայէ միայն Թուրքերուն գրպանները լեցնելու:

Եւ այս՝ այն օրերուն, երբ Հայաստան և իր ժողովուրդը անմիջականօրէն պէտքն ունին Սփիւռքի հայութեան նիւթական և մանաւանդ հոգեկան աջակցութեան:

Երկու հայ բարձրաստիճան կղերները ի՞նչ խիղճով Ամերիկայի հայերը, անոնց պապերուն նահատակած հողերուն վրայ պտոյտի տանիլ կ՛ուզեն, այն հողերուն՝ որոնք այսօր թրքականի վերածուած են: Եւ այն Թուրքիոյ մէջ ուր, 18 Յունուար 2001-ին, ֆրանսական Ազգային ժողովին մէջ Հայկական Ցեղասպանութեան պաշտօնապէս ընդունելուն պատճառաւ, թրքական հեռատեսիլները կատաղի յարձակումներ կը գործեն հայող դէմ, և ֆիլմերով և նկարներով կը պնդեն, թէ հայերն են որ Թուրքերը ջարդած են:

Այսօր, Թուրքիա կոչուած այս ջարդարարներու երկիրը ապրող հայերէն շատ շատեր, և Թուրքիա պտոյտի գացող հայերը մանաւանդ, իրապէս որ հայկականութեան որեւէ «ջիղ» և մանաւանդ «արժանապատուութիւն» ըսուած բանը չունին իրենց հոգիներուն մէջ:

* * *

Ամերիկայի արեւելեան ԹԵմի առաջնորդին իր ԹԵմի ժողովուրդին ուղղած ծանուցում-գովազդը 7 էջերէ բաղկացած է: Ամբողջովին անգլերէն լեզուով գրուած յայտարարութեան առաջին երկու էջերը՝ դէպի Թուրքիա կազմակերպուած ճամբորդութեան գովաբանութեամբ լեցուն են:

Մնացեալ 5 էջերը կը բովանդակեն «Փաշա-Թուրզ» ընկերութեան գրասենեակին դէպի Թուրքիա կատարուելիք ճամբորդութեան մանրամասնութիւնները:

Pacha-Tours-ին գովազդին մէջ, կայ պաշտօնական հրաւէր-գրութիւնը Պոլսոյ Պատրիարքին որ, նիւ Եորքի իր հոգեւոր եղբօր՝ Պարսամեանի նման, Թուրքիա կատարուելիք ճամբորդութիւնը կը գովաբանէ:

Մենք դէպի Թուրքիա կատարուելիք նման գրօսապտոյտի մը կազմակերպման բուն նպատակը քողազերծելով ըսած էինք, թէ՝ «էջմիածնի 1700-ամեակի հանդիսութիւնները խափանելու և Սփիւռքի հայութեան Հայաստան երթալուն արգելք ըլլալու համար է»:

Բայց ուրիշ պատճառներ ալ կա՞ն արդեօք:

Որովհետեւ թրքական «Փաշա-Թուրզ» ընկերութեան կազմակերպած այս շրջապտոյտին 15 օրուան գինը՝ Ամերիկայէն մեկնող ամէն մէկ հայու համար նուազագոյն երեք հազար վեց հարիւր ամերիկեան տոլար է, որ գրեթէ քսան-հինգ հազար ֆրանս.ֆրանք կ՛արժէ:

Մենք, այս օրերուն, նիսի մէջ, Ֆրանսայէն դէպի Թուրքիա ճամբորդութեան ծանուցումներ տեսանք, որ 7 օրուան համար 2990 [450$] ֆրանք կ՛առաջարկեն: Իսկ երկու շաբաթ տեւելիք գրօսապտոյտի մը համար՝ ֆրանսայէն Թուրքիա, 15 օր՝ 900 տոլար: Ամերիկայէն 3600 տոլար՝ 15 օր Թուրքիա:

Մենք համոզուած ենք, որ «Փաշա-Թուրզ»ի գինը բաւական չափազանցուած գումար մըն է: Եւ նաեւ կը կարծենք, թէ «կեսարիայէն դէպի էջմիածին» անուանուած այս ճամբորդութեան մէջ, կարգ մը անձեր բաւական շահեր ունին:

* * *

Խաժակ Սրբազանին կը ցաւինք, որ իրեն պէս արժէքաւոր հոգեւորական մը նման հայավնաս գործի մէջ քաշուած է] դէպի Թուրքիա ճամբորդութեան համար հրապարակած ծանուցում-յայտարարութեան մէջ, մեր ուշադրութիւնը գրաւեց հետեւեալ պարագան- կարծէք, թէ ինքը ճամբորդական սպասարկութեան մը մէկ գործակալն ըլլար: Իր ծանուցում յայտարարութեան մէջ կու տայ գրօսաշրջական երթուղիին շուրջ մանրամասնութիւններ: Եւ կը նշէ այցելելիք թրքական քաղաքներուն անունները.

ADANA-DIYARBAKIR-ISKENDERUN-GAZIANTEB և այլն:

Բայց ինչո՞ւ GAZIANTEB: Այս մեր գիտցած հայաշատ ANTEB քաղաքն է:

Ջանանք բացատրել։ Կիլիկիոյ շուրջ գտնուող հայաշատ քաղաքներ եղող ANTEB, MARASH և URFA-ի մէջ, թուրքերը հայերուն դէմ ամենամեծ ու սոսկալի ջարդերը կազմակերպեցին։

Թրքական այս վայրագութեանց շրջանին, նահատակուեցան հարիւր հազարաւոր անմեղ հայեր՝ ծեր, կին, երեխայ...

Հարիւր հազարներով անմեղ հայերուն արիւնով շաղախուած այս քաղաքներուն մէջ, թուրքերը իրենց կատարած վայրագութիւնները հերոսութիւն նկատեցին և ANTEB-ը որակեցին GAZI ANTEB [Յաղթական Անթէպ], MARASH-ը KAHRAMAN MARASH [հերոս Մարաշ] URFA-ն SANLI URFA [շքեղ Ուրֆա]։

Բայց այս քաղաքներուն անուններուն վրայ աւելցուած մակդիրները թուրքերուն կողմէ, զանոնք իրենց վայրագութեան խորհրդանիշը եղող նոր անուններով անուանելը՝ ոեւէ հայու համար աններելի է։

Իսկ ևթէ, այս քաղաքները իրենց նոր անուններով կոչողը հայ կրօնական մըն է՝ իր ըրածը իրապէ՛ս սրբապղծութիւն է։

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 141 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2001

ՀԱՅՈՒՆ ԲՈՒՆ ԹՇՆԱՄԻՆ ՀԱ՞ՅՆ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Պէյրութ հրատարակուող թերթի մը մէջ կարդացինք գրութիւն մը, որուն հեղինակը մեզի ծանօթ անձնաւորութիւն մըն է:

Տասը տարիներու տեւողութեամբ հաւատացինք այս անձին և կարծեցինք, թէ ան իսկական հայրենասէր մըն է...:

Յետոյ, «Կամուրջին տակէն շատ ջուրեր» անցան, և մենք մեր հաւատքը կորսնցուցինք:

Եւ վերջերս, Պէյրութի հայկական թերթերէն մէկուն մէջ, հրատարակուեցաւ իր ստորագրութեամբ գրութիւն մը, որուն բովանդակութիւնը մեզի անհաւատալի թուեցաւ:

Ահա այդ գրութիւնը՝

«Այսօր, երեւանի հանրակացարաններէն մէկուն առջեւ կայ յուշարձան մը, նուիրուած Մոնթէ Մելքոնեանին՝ խաչով և արձիւով: Ան սպաննուեցաւ փամփշտահար Մարգիլիի մէջ 1993-ին, իսկ այս յուշարձանը կեանքի կոչուած էր 1995-ին: Հերոսացած այս տղուն անուան դիմաց կան հարցականներ: Վճռական խօսք ըսելու համար պէտք է գրուի քննական պատմութիւնը «Ասալա»ի, որ մարդ մեղքը չառնէ այս տղուն»:

Այս ի՜նչ դիւանագիտական արտայայտութիւն է: Այս ի՜նչ զգուշութիւն է: Աւելի ճիշդ վախկոտութիւն է:

Մենք գիտենք, որ ինք լաւ տեղեակ է, Ասալա-յին տարած հերոսական պայքարին բոլոր մանրամասնութիւններուն:

Ան, շատ լաւ գիտէ, թէ Հայաստանի ազատագրութեան Հայ Գաղտնի Բանակին հիմերը խախտուեցան 1983-ին, Լիբանանի մէջ, ամերիկացի Մոնթէ Մելքոնեանին Բանակի կեդրոնին դէմ կատարած դաւադրական զինեալ յարձակումով:

Այս ողբերգական պատմութիւնը, Պէյրութի բոլոր հայրենասէր հայերը գիտեն:

Ի՜նչ է ուրեմն անոր, այս անհերքելի իրականութիւնները չգիտնալ ձեւացնելուն պատճառը:

Ան, ի՜նչ ըսել կ՛ուզէ, սոյն գրութեան մէջ, երբ կ՛ըսէ, «...որ մարդ մեղքը չառնէ այս տղուն»:

Այս կասկած ներշնչող արտայայտութիւնները երկդիմի, իրականութիւնները բացէ ի բաց ըսելու համարձակութիւնը չունեցող անձի մը արտայայտութիւններն են, կը կարծենք:

* * *

«ՆԱՅԻՐԻ»ի առաջին թիւերէն՝ 1995-էն սկսեալ, Մոնթէի Հայ Գաղտնի Բանակը խորտակող մը ըլլալուն մասին արտայայտուած էինք:

Եւ Հայաստանի մէջ, անոր հերոսացուած ըլլալուն լուրերը առնելէ յետոյ, «ՆԱՅԻՐԻ»ի 30 Մայիս 1998, 13 Յունիս 1998 և 27 Յունիս 1998-ի թիւերուն մէջ, «Վերջին շրջաններու հայկական պատմութեան ամենաքաստմնելի խաբէութիւնը» վերտառութեամբ, Մոնթէի դաւադիր գործունէութիւնը անհերքելի փաստերով նկարագրել ջանացինք:

Այսօր, հոգեկան շատ տխուր պարտականութիւն մը պիտի կատարենք, հրապարակելով նոյն անձին ձեռագիր մէկ գրութիւնը որ կ՛ապացուցանէ, թէ ենթական ի՜նչ աստիճան ոխերիմ թշնամի մըն էր Հ.Գ.Բանակին:

Բայց, նոյն ատեն, այ ձեռագիր գրութիւնը կ՛ապացուցանէ անոր անխիղճ կեցուածքը Հ.Գ.Բ.ի

մարտիկներէն, 18 տարիներէ ի վեր Ֆրանսայի մէջ բանտարկուած հերոս Վարուժան Կարապետեանին հանդէպ։

Մայիս 1993-ին Արցախէն գրած այս նամակին մէջ Մոնթէ կ՛արգիլէ կապ հաստատել և ի նպաստ աշխատանքներ տանիլ տասը տարիներէ ի վեր [այդ շրջանին] Ֆրանսայի մէջ կալանաւորուած հերոս Վարուժան Կարապետեանին հետ։

(Կու տանք մեր տրամադրութեան տակ եղող Մոնթէի ֆրանսերէն ձեռագիր բնագրին հայերէն թարգմանութիւնը).-

Ասկէ յետոյ, Արցախի համար պաշտօնական աշխատանքը մաքուր մնալու է, և ուրեմն, հետու կեանք պէտք է դատապարտուած անձերէ, մանաւանդ՝ կոյր ահաբեկիչներէ։

Վարուժանը՝ կատաղի մէկ թշնամին է մեր կոխին, որ շատ աւելի բրաւ էվրէն-էն և Օգալ-էն, ջնջելու համար մեր պայքարը։ Բոլորովին անընդունելի է լաւը և գէշը իրար խառնել։ Շարունակել Կարապետեանին հետ հաղորդակցութեան մէջ ըլլալ, և խօսիլ իրեն ի նպաստ և Արցախին անունով։

Այս՝ իմ կարծիքս է, նաեւ այստեղի ուրիշներունը։ Հեռացէք այս տխմարութենէն, որչափ շուտ, որ կրնաք։

Բարեւներս բոլորին՝ Մոնթէ»։

* * *

Մուտերով լեցուն այս գարշելի գրութիւնը անհերքելի ապացոյցն է՝ այս գործակալին Արեւմուտքին հրահանգներուն հաւատարիմ գործադրողը ըլլալու հանգամանքին։ Քանի որ՝

1.- Հայկական Գաղտնի Բանակի հերոս Վարուժան Կարապետեանին գործունէութիւնը «կոյր ահաբեկչութիւն» որակելով, Մոնթէ «մաքուր մնալ պէտք է» կ՛ըսէ։

Ուրեմն թուրքերուն դէմ պայքարը դադրած է։ Արեւմտեան Հայաստանի ազատագրութեան խօսքը չկայ այլեւս, և Արեւմուտքին ծանօթ գործակալութեան հրահանգով հրահրուած է Արցախի հարցը, որ Հայաստանը մխրճուի այսօրուան անել և դժոխային վիճակին։

2.- Մոնթէ այս նամակին մէջ կ՛ըսէ, թէ՝ «Վարուժան Կարապետեանը՝ էվրէն-էն և Օգալ-էն աւելին բրաւ մեր պայքարը ջնջելու համար»։

Ան ո՞ր պայքարին մասին կը խօսի արդեօք։ Իր և նմաններուն պայքարը՝ Հայկական Գաղտնի Բանակին դէմ էր։

Հ.Գ.Բ.ը քանդելէ ետք, Մոնթէ և իր խամաճիկները, ոչ մէկ բան ըրին, ոչ մէկ գործունէութիւն ցուցուցին թուրքերուն դէմ։

Իրենց դաւադիր աշխատանքներուն պատճառաւ՝ Հ.Գ.Բանակին թուրքերուն դէմ տարած տասը տարուան հերոսական պայքարը վերջ գտաւ։

Եւ Արեւմտեան Հայաստանի ազատագրութեան դատը, Արեւմտեան պետութիւններուն ուզած ձեւով, մոռացութեան ենթարկուեցաւ։

* * *

Եւ հիմա, Մոնթէի հերոս Վարուժանի հանդէպ թրքավայել կեցուածք ցուցաբերող նամակին ծանօթանալէ յետոյ, խոր յուզումով և սրտի անհուն գոհունակութեամբ կը հրապարակենք Վարուժան Կարապետեանին ձօնուած բանաստեղծութիւն մը, որուն հեղինակն է՝ Վարուժան Կարապետեանի դեկավարին՝ հերոս նահատակ դեկավար Յակոբ Յակոբեանին՝ «Մուճահետ»ին այրին և գէնքի ընկերը՝ Շահնազ Յակոբեան։

«Մեր այս նորագոյն երդումնագիրը կը ձօնեմ սասունցի մեր հերոս ընկերոջ՝ Վարուժան Կարապետեանին.-

Ի՜նչ յուզիչ, բայց նոյն ատեն ի՜նչ սրտապնդիչ է Շահնազ Յակոբեանին բանաստեղծութիւնը։

Այս գրութեան ամէն մէկ տողը, մեր ուղեղին մէջ կը մխրճուի՝ «Արարատով», «Մեր ամբողջական հողերով» և «Մեր անկատար մնացած իդէալներով»։

Եւ մենք ալ անոր կը ձայնակցինք՝

«կ՛երդնուիք մնալ միշտ աննկուն»

Յակոբ Յակոբեանին անմահ յիշատակին։

ԵՒ ՄԵՋԻ ՀԱՄԱՐ ԻՆՁ ՄԵԾ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆ Է ՏԵՍՆԵԼ, ԹԷ ՀԵՐՈՍ ՊԵԿԱՎԱՐ ՀԱՅՈՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆԸ ԻՐ ՋԱՒԿԻՆ ԱՆՈՒՆԸ՝ «ՍԵՒԱԿ» ԴՐԱԾ Է։

ԵՒ ՄԵՆՔ ԿԸ ՄԱՂԹԵՆՔ, ՈՐ ՍԵՒԱԿ ՅԱԿՈԲԵԱՆԸ «ՇԱ՛Տ ԱՊՐԻ» և ԱՐԺԱՆԻ ՋԱՒԱԿԸ ԸՂԱՅ ՊԵԿԱՎԱՐ ՅԱԿՈԲ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻՆ։ ԵՒ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻՆ «ՎՐԷԺԻՆ ՍԵՐՄՆԱՅԱՆԸ» ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԻՐ ԿԵԱՆՔԻՆ ՈՒՂԵՑՈՅՑԸ ԸՂԱՅ։

ՄԵՐ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՅ ՄԱՂԹԱՆՔԸ՝ «ԱՍՏՈՒԱԾ ԽԵԼՔ ՏԱՅ ՀԱՅ ԱՋԳԻՆ» ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ ՀԱՅԵՐ՝ ԴՈՒՔ, ԻՆՉՈ՞Ւ ԿՐ ԼՌԷՔ ԵՒ ՉԷՔ ՀԱԿԱՋԴԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Սփիւռքահայեր՝

70 տարիներ շարունակ կեցաք կողքին ձեր վերածնած ազգային պետութեան, որ կը կոչուէր՝ Սովետական Հայաստան, և արեւմտեան պետութիւններուն շնփորահարներուն և անոնցմէ մէկը եղող Հ.Յ.Դ.ին չհետեւեցաք:

Դիմադրեցիք անոնց սպառնալիքներուն և դէմ դրիք անոնց յարձակումներուն, շատ անգամ ձեր կեանքի գնով: Շատ զոհեր տուիք, շատ տառապեցաք, բայց չվհատեցաք, և հաւատարիմ մնացիք Մայր Հայաստանին և Ա.Էջմիածնին:

1991-ին Արեւմտեան Պետութիւնները, իրենց հայ գործակալներուն միջոցաւ, քանդեցին մեր յուսաւոր և բարգաւաճ Հայաստանը: Եւ ստեղծեցին իրր թէ ազատ և անկախ Հայաստան մը:

Այսօր տասը տարիներ յետոյ, բոլորս ալ գիտենք, թէ Հայաստանը ի՞նչ վիճակի ենթարկուած է:

Իրականութեան մէջ ներկայ Հայաստանը, 1918-1920-ի Ա.Հանրապետութեան գրեթէ նոյն պայմաններուն և վիճակին մէջ է:

1918-1920-ին, Դաշնակցութիւնը, Արեւմտեան պետութիւններուն դրգռումով, թշնամացած էին Սովետներուն հետ: Ամբողջ յոյսերնին Արեւմտեան պետութիւններուն վրայ դրած էին:

...Անոնց այդ շրջանի ղեկավարները խաբուեցան, և հայ ժողովուրդի մէկ հատուածն ալ մոլորեցուցին Արեւմտեան պետութիւններուն «Մովէ ծով Հայաստանի» խոստումով:

Մանաւանդ՝ Ամերիկայի նախագահ Վիլսոնին Մեծ Հայաստանի քարտէսը ցուցնող նկարը ուրախութենէ խենթացուցած էր:

Ի՛նչ խաբկանք:

Եւ այս յոյսով և հաւատքով, այդ ուղեկորոյս ղեկավարները, մինչեւ վերջին վայրկեանը, պայքարեցան Սովետներուն դէմ: Եւ անոնք, 17 Փետրուար 1921-ի ապստամբութեամբ ալ ապացուցեցին, թէ ո՛ր աստիճան կոյր, ո՛ր աստիճան իրականութիւնները չտեսնող և հայ Ազգը դէպի անդունդ առաջնորդող անպատասխանատուներ էին:

Եւ այսօր, ի՞նչ է վիճակը Հայաստանի մէջ:

Արեւմտեան պետութիւնները, իրենց դահիճներուն ձեռքերով, կատարել տուին 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ոճրագործութիւնը:

Այս թուականէն յետոյ պետական Հայաստանը, 1918-1920-ի Ա.Հանրապետութեան նման, գրեթէ բոլորովին ինկած է Արեւմտեան պետութիւններուն գիրկը:

Եւ դուք, Սփիւռքի հայրենասէր հայեր, ինչո՞ւ կը լռէք և չէք հակազդեր հոն կատարուած ու շարունակուող ոճրագործութիւններուն:

* * *

27 Հոկտեմբեր 1999-ի ոճրագործութենէն քանի մը շաբաթներ յետոյ, երբ տեսանք, թէ Հայաստանի

«Ազգային հեռատեսիլ»ը վերածուած է գովպոյական և կանկոդերական ամերիկեան բարձր «քաղաքակրթութեան» խօսափողի մը, այլեւս հանդուրժողութիւնը չունեցանք դիտելու այս օտարացած հեռատեսիլը:

...Բայց, քանի մը օր առաջ տեղեկացանք, թէ 15 Հոկտեմբեր 2001-ի հինգշաբթի օրը, պիտի սկսի 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ոդբերգութեան դահիճներուն դատավարութիւնը:

Եւ ուզեցինք դիտնալ, թէ ի՞նչ պիտի ըսէ այս օտարին ծառայող Հայկական Ազգային «հեռուստատեսիլ»ը, սկսող դատավարութեան մասին:

Եւ հինգշաբթի օրը, ժամը 17-ին, երեւանէն տրուած լուրերը դիտեցինք:

Եւ դիտելէ յետոյ, կրկին համոզուեցանք, որ մենք չէինք սխալած այս օտարացած հեռատեսիլին մասին մեր ախտաճանաչումին մէջ:

Նախ խօսնակը 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ոդբերգութիւնը անուանեց՝ «27 Հոկտեմբերի գործին դատավարութիւնը»:

Արդէն, խօսնակին առաջին նախադասութենէն յայտնի եղաւ, որ այս դատավարութիւնը իսկական խեղկատակութիւն մըն էր:

Եւ անկէ յետոյ, քանի մը վայրկեան, ցուցադրեցին դատավարութեան սրահը, և այս կարճ միջոցին նուագագոյնը տասն անգամ տուին դահիճ Յունանեանին անունը:

Այս դատավարութեան մասին տրուած լուրերուն մէջ, մեզի համար ամենէն կարեւորը հետեւեալ բացատրութիւնն էր.- Նահատակ Վազգէն Սարգսեանին ընտանիքը դատավարութեան չէին կանչած, և ըսած էինք թէ՝ «մենք մարդասպաններուն հետ նոյն սրահը չենք ուզեր գտնուիլ»:

Եթէ մտածենք, պիտի տեսնենք, որ այս խօսքին իմաստը շատ խորն է...:

Բայց՝ հասկցողին համար:

* * *

Եւ դատավարութեան բացումի լուրէն անմիջապէս ետք, իբր կարեւոր եղելութիւն ցոյց տուին Պարոյր Հայրիկեանը.եւ ան խօսեցաւ շատ երկար...: Ջինք մտիկ ընելէ ետք, մենք կրկին ու կրկին համոզուեցանք, 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ոդբերգութեան բուն պատասխանատուները, Արեւմտեան պետութիւններուն սայլին լծուած ներկայ Հայաստանի որոշ իշխանաւորներն են:

Աչքերնուս չէինք հաւատար, երբ 27 Հոկտեմբեր 1999-ի դատավարութեան լուրերէն անմիջապէս ետք, հեռատեսիլէն երեւցաւ սիոնիզմի մունետիկ Պարոյր Հայրիկեանը:

Եւ ինչէ՛ր բսաւ:

Իրապէս ալ բսածները՝ Հայ Ազգին ՅՇնամին միայն կրնար բսել.

Իբր թէ «Դիմում կատարած են չեղեալ համարել տալու համար 1920-ին, Լենինի և Աթաթիւրքի միջեւ ստորագրուած համաձայնութիւնը, որ Կարսը Թուրքերուն կու տար»:

Սուտ, շատ մեծ սուտ:

Կարսը Թուրքերուն տուող համաձայնագիրը, 2 Դեկտեմբեր 1920-ին, Ալեքսանդր Խատիսեանն էր որ Ալեքսանդրապոլի մէջ ստորագրեց, Հայ Ազգին երեսը մրոտող և նուաստացուցիչ այս դաշնագիրը, այդ օրուան Վարչապետ Սիմոն Վրացեանի հրահանգով: Եւ ճիշդ՝ Հայաստանին խորհրդայնացման օրը:

Դաշնակցական Կարօ Սասունի այս մասին հետեւեալը գրած է՝ «Հայաստանի կառավարութիւնը և Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը բոլոր հնարաւորութիւնները ունէին խուսափելու այս դաշնագիրը ստորագրելու պարտաւորութենէն»:

Բայց Պարոյր Հայրիկեանի սուտերը այսքանով ալ չաւարտեցան:

Ան շարունակեց գրպարտել. «17 Փետրուար 1921-ին, Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը ազատագրեց Հայաստանը պոլշեւիկներէն և Հայաստանի ազատութիւնը հռչակեց»:

Խօսքը կը վերաբերէր այն ցաւալի ապստամբութեան, որ հազարաւոր հայերուն մահուան պատճառ եղաւ:

Ծանօթ է որ, իբր թէ ծայրայեղ ազգայնական, բայց իրականութեան մէջ հայկական ազգային բարձրագոյն շահերուն ինչ ըլլալէն անտեղեակ մտաւորական և պերճախօս նժդեհի ղեկավարութեամբ

Հայաստանի մէջ կատարուած այս ապստամբութեան օրերուն, մեծ թիւով հայեր, «համայնավար է» ըսելով նժդեհին դիւնէայներուն կողմէ, Բրքամայել վայրագութեամբ ժայռերէն վար նետուելով սպաննուեցան:

Հայ Ազգին շատ սուղ արժած այս Տօնքիշոդական ապստամբութեան օրերուն, Դաշնակ զեկավարները նոյնիսկ Թուրքերուն դիմեցին և անոնցմէ օգնութիւն խնդրեցին, որ կարենան համայնավարներուն դէմ պայքարիլ:

...Բնական է՝ միջոց մը ետք, Հայաստանի նոր իշխանութիւնները յաջողեցան չէզոքացնել այս խռովարարները:

Եւ դաւադիր զեկավարները, Հայաստանի պետական դանձն ալ միասին առնելով, Զանգեզուրէն դէպի Պարսկաստան փախուստ տուին:

* * *

Կատաղի համայնավար մը եղող Պարոյր Հայրիկեանը, 15 Փետրուար 2001-ի Հինգշաբթի օրը հեռատեսիլէն կատարած ելոյթին ընթացքին, իր խօսքերովը ինքզինքը դիմակազերծեց:

Ան մէկ կողմէն Փետրուար 1921-ի ապստամբութեամբ, հակասովետական պայքարին փառաբանութիւնը ըրաւ, նոյն ատեն ալ Լենինին Աթաթիւրքին հետ համաձայնութիւն կնքելուն դէմ արտայայտուեցաւ:

Արդեօք, Աշխարհի մէջ, որեւէ ուրիշ կառավարութիւն իՙնչ պիտի ընէր, եթէ 1918-1920 Հայաստանի կառավարութեան Սովետներուն դէմ տարած պայքարին նման, ուրիշ պետութիւն մը իրեն դէմ թշնամական վերաբերում ցուցաբերէր:

1918թ.-ներուն սովետական ամենաարժէր զեկավարութեան շարքերուն մէջ, Լենինին շատ մօտ եղող և անոր վրայ մեծ ազդեցութիւն ունեցող ազգասէր հայ համայնավար զեկավարներ կային:

Անոնք տեսնելով Հ.Յ.Դ.ի կառավարութեան ցուցաբերած անտրամաբանական հակասովետ կեցուածքը, դիմած էին անոնց ու թելադրած, որ հայկական ազգային շահերուն շատ վնասակար եղող իրենց հակասովետ թշնամութեան վերջ տան:

Բայց այն ատենուան հայ զեկավարներուն աչքերը Արեւմտեան պետութիւններուն խոստումներով այն աստիճան շլացած էին [աւելի ճիշդը՝ դարձեր էին վարձկանները արեւմտեան պետութիւններուն] որ անոնք շարունակեցին իրենց հակասովետ պայքարը:

Ուստի բնական է, որ այս պայմաններուն մէջ Սովետները, ինքզինքնին համայնավար, Արեւմուտքին թշնամի ձեւացնող և սովետներուն շատ ջերմ բարեկամական արտայայտութիւններ շռայլող Թուրքերուն պիտի մօտենային: Մանաւանդ որ այդ տարիներուն, Արեւմտեան 14 տէրութիւններ յարձակումի անցած էին նորաստեղծ սովետական կարգերուն դէմ, ցարական զօրքին մնացուկներն ալ իրենց հետ ունենալով, որ տապալեն Սովետներու վարչակարգը:

Եւ այդպէս ալ եղաւ: Սովետները ի տես հայերուն թշնամութեան և Արեւմուտքին յարելնուն, Սովետ.այն ատենուան շահերուն ստիպողութեան տակ.ժամանակաւոր գործակցութիւն հաստատեցին Քեմալական Թուրքերուն հետ:

Եւ դաշնակցական իշխանութիւններուն կոյրգկուրայն Արեւմտեան պետութիւններուն ծառայութեան լծուած ըլլալուն պատճառաւ, որ միայն կորսնցուցին Կարսը, այլեւ՝ գրեթէ ամբողջ Արեւմտեան Հայաստանը:

Հ.Յ.Դ.ի այս շրջանի զեկավարները, Պարոյր Հայրիկեանի նման սիոնականատիպ-ամերիկացի դաւադիրի մը ձարտուրբենրովը, իրենց պատմական պատասխանատուութենէն չեն կրնար խուսափիլ:

* * *

Պ.Հ.ին լեզուագարութիւնները այսքանով ալ չաւարտեցան: Իրականութեան մէջ, անոր մինչեւ այդ վայրկեանը բսածները, նախաբան մըն էին միայն:

Անոր բուն նպատակը՝ այս առիթէն օգտուելով, Կարէն Տեմիրճեանին և Վազգէն Սարգսեանին վրայ յարձակիլ էր:

Եւ ան ըսաւ թէ՝

«Կարէն Տեմիրճեանը հեռացաւ համայնավարութենէն»։

«Վազգէն Սարգսեանն ալ հեռացաւ կոմսոմոլէն»-ի՛նչ մեծ յանցանք։

Եւ յետոյ, ան, Կարէն Տեմիրճեանը ամբաստանեց, և սապէս ըսաւ՝

«Կարէն Տեմիրճեանը 1988-ին ըսած է, թէ Պարոյր Հայրիկեանը Հայաստանի ազատութիւնը ուզելուն համար դինք մեղցնել պէտք է»։

Այս ամբաստանութիւնը, պարզապէս, երեւակայել զրպարտութիւն է։

Բայց այսօր, իրականութիւն մը կայ.- Պարոյր Հայրիկեանը այսօր ողջ է, և իր յայտարարութիւններով կը շարունակէ դաւել ճշմարտութեան և մեր ազգային շահերուն դէմ։

Բայց Կարէն Տեմիրճեանը՝ Պարոյր Հայրիկեանին խնկարկած Արեւմուտքին հետախուզութեան գործակալներուն ձեռամբ նահատակուած է։

Հայաստանի օտարացած Ազգային հեռատեսիլին 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան դատավարութեան լուրերը տալէ անմիջապէս յետոյ, Պարոյր Հայրիկեանը երկար ու բարակ խօսեցնելուն նպատակն էր.- Այս դատավարութեան պատճառաւ, ժողովուրդին մէջ, Կարէն Տեմիրճեանին և Վազգէն Սարգսեանին ի նպաստ ստեղծուելիք վերյիշումներուն արգելք ըլլալ, և Պ.Հ.ի ձարտուքներով ալ, այս նահատակներուն յիշատակը մրոտել։

Օտարացած, «Ազգային» կոչուելու անարժան հեռատեսիլին կատարածը՝ երբեմն ազգմավարութիւն մըն է։

Թուրքերն ալ, այս օրերուն, իրենց թերթերով և հեռատեսիլներով, նոյն ազգմավարութիւնը կ՛օգտագործեն։

Ֆրանսական պետութեան հայկական ցեղասպանութիւնը պաշտօնապէս ընդունելէն յետոյ, թուրքերը ամէն տեսակի սուտերով և զրպարտութիւններով ապացուցանել կը ջանան, թէ թուրքերը՝ հայերը ցեղասպանութեան չեն ենթարկած, այլ ընդհակառակը՝ հայերը սպանդի ենթարկած են թուրքերը։

Եւ երբեմն «Թելեվիզիոն»ները, իրենց այս ձարտուքները, շատ յաճախ, Պոլսոյ մէջ ապրող հայերուն բերնովը կրկնել կու տան։

Շատ ցաւալի է տեսնել՝ ցեղասպանութեան ենթարկուած Ազգի մը Պոլսոյ մէջ մնացած խլեակներուն, մարդկութենէ հեռու և գրեթէ ստրկացած կերպարը։

Այս հայերը, թուրքերուն իրենց տորմեցուցած սուտերը և զրպարտութիւնները, երբեմն «Թելեվիզիոն»էն իրար ետեւէ թութակի պէս կը կրկնեն։

Մէկ տարբերութեամբ՝ որ Պոլսոյ մէջ այս դաւաճանական խօսքերը ընող հայերը, իսկական պատանդներ են։

Մինչդեռ Հայաստանի մէջ, Ազգային հեռատեսիլէն տարբեր ըսողն և տարբեր զրպարտութիւններ կատարողը՝ սիոնիստական համաշխարհային կազմակերպութեան մէկ հնարքը եղող՝ «Մարդկային իրաւանց կազմակերպութեան» Հայաստանի մասնաճիւղին ղեկավար Պարոյր Հայրիկեանն է։

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1999-Ի ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ... ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

27-10-1999-ի ողբերգութիւնէն անմիջապէս յետոյ, 2-Նոյեմբեր 1999-ին, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ այսպէս արտայայտուած էինք.

«Ովքե՞ր են նահատակներ Վազգէն Սարգիսեանը, Կարէն Տէմիրճեանը և անոնց ընկերները սպաննել տուող բուն դաւադիրները:

Ովքե՞ր էին 24 Ապրիլ 1915-ին Ազգի մը «ուղեղները» սպաննելով, ազգը առանց առաջնորդի ու անգլուխ «խրտուիլակ»ի վերածելէ յետոյ, հայ ազգը ցեղասպանութեան ենթարկողները:

Միութիւնն հիմնած իթթիհատ կուսակցութիւնն էր 24 Ապրիլ 1915-ին պատասխանատուները:

Միութիւն Իթթիհատ Կուսակցութեան «24 Ապրիլ 1915-ի ուղեղներու» դահիճներուն փորձառու ժառանգորդներն են որ, գլխաւորութեամբ մերօրեայ Արեւմուտքի ծանօթ հետախուզական սպասարկութեան, կազմակերպեցին Վազգէն Սարգիսեանի և Կարէն Տէմիրճեանի հաշուեյարդարը:

Անոնք վարժութիւնը ունին, «24 Ապրիլ 1915» փորձառութեամբ, սպանութիւններ կատարելու:

Անոնք են՝ Ճոն Ֆ.Քէնետին սպաննել տուողները: Անոնք են՝ Ռոպէրթ Քենետին, Մարթին Լուտեր Քինկը, Մալվատոր Ալլենտէն, Յակոբ Յակոբեանը և դեռ ուրիշ բիւրաւոր ղեկավարներուն սպաննութեանց բուն դաւադիրները:

Անոնք են, իրենց ունեցած անհուն նիւթական կարելիութիւններուն շնորհիւ, ամբողջ աշխարհի մէջ կատարուած շատ դաւադրութիւններուն պատասխանատուները, իրենց վրայ հովանի ունենալով Սի.Այ.էյ.ը»:

* * *

27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութենէն յետոյ, մէկուկէս տարիներ անցան:

Այս մէկուկէս տարուան ընթացքին Արեւմտ.պետութիւնները, իրենց ենթակայ կազմակերպութիւնները, արեւմտեան աշխարհակալ լրատուութեան «բանբեր»ները՝ այսօրուան Հայաստանի «Իշխանաւոր»ներուն մասին որեւէ քննադատութիւն չըրին, անոնց մասին, որեւէ ձեւով, աննպաստ արտայայտութիւններ չունեցան:

Մէկուկէս տարիէ ի վեր, Արեւմտեան աշխարհին մէջ, 27 Հոկտեմբեր 1999-ին կատարուած ողբերգութեան մասին, որեւէ ձեւով անդրադարձումներ չեղան:

Այս խնդրին ներքին ծալքերուն մասին, արեւմտեան տեղեկատուական աշխարհակալ կազմակերպութիւններուն կողմէ, որեւէ քննութիւն չկատարուեցաւ, և որեւէ տեղեկագրութիւն չհրատարակուեցաւ:

Մինչդեռ, 27 Հոկտեմբեր 1999-ին, Հայաստանի Ազգային ժողովին մէջ կատարուածը, պատմութեան մէջ նմանը չեղող ողբերգութիւն մըն էր:

Խորհրդարան բռնուած ազգի մը ամենա«մուրբ» վայրին մէջ, դահիճները հայկական պետութեան անփոխարինելի [այդ օրերու] ղեկավարները սպաննեցին:

Եւ արեւմտեան պետութիւնները, այնքան բացառիկ եղելութեան մը դէմ, լուռ մնացին մինչեւ այսօր:

Բայց այս՝ իրենց «օրէնքն» է: Իրենք, եթէ ուզեն, մրջիւնը ուղտի կը վերածեն: Եւ կամ հակառակը կ'ընեն՝ ուղտը մրջիւնի կը վերածեն: Եւ այդպէս ալ ըրին:

Հայաստանի մէջ կատարուած ոդբերգութիւնը, աննշան դէպքի մը պէս, մոռացութեան ենթարկուեցաւ:

Բայց, ի՞նչ կ'ուզէիք որ ընէին, երբ այս ոդբերգութեան բուն պատասխանատուները իրենք են:

Բնական է, որ ամենալաւ ձեւը, այս մասին չարտայայտուիլն է:

Չէ՞ որ, մարդկային յիշողութիւնը, «ժամանակ» բառած հիւանդութեամբ վարակուած է: Եւ «ժամանակ»ը, ամէն բան կը մոռցնէ:

Արեւմտեան պետութիւնները յաջողեցան իրենց ծրագիրներուն մէջ: Հայաստանի Պետութիւնը, 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ոդբերգութենէն ետք, բոլորովին արեւմտեան պետութիւններուն ծիրին ենթարկուիլ սկսան:

Եւ մէկուկէս տարի յետոյ՝ 27-10-1999-ի ոդբերգութեան մէջ մեծ պատասխանատուութիւն ունեցող Ռ.Քոչարեանը՝ Ֆրանսայի Հանր.նախագահ Ժագ Շիրաքի կողմէ մեծ պատիւներով ընդունուեցաւ:

* * *

Բայց ի՞նչ է, կատարուած այս ադրանքներուն յետին նպատակը:

Այս՝ այն մշտնջենական պայքարն է, որ կը մղուի, դարերէ ի վեր, արեւմտեան պետութիւններուն կողմէ, Ռուսիոյ դէմ:

Նպատակը՝ Ռուսիոյ և Միջին Ասիոյ հարստութիւնները ձեռք անցնել է: Եւ Հայաստանը, այս պայքարին մէջ, ամենակարեւոր յենակէտն է:

Հայաստանը այսօր, Թրքական վտանգին պատճառաւ, ռուսական պաշտպանութեան պէտք ունի:

Բայց, արեւմտեան պետութիւնները, 1918-1920-ի տարիներուն եղածին նման, եթէ Հայաստանը բոլորովին իրենց կողմը դարձնեն, Ռուսիան կը կորսնցնէ Կովկասը, և Միջին Ասիոյ հարստութիւնները Արեւմտեան պետութիւններուն ձեռքը կ'անցնին:

Ժագ Շիրաքին վերջին շրջաններուն հայոց հանդէպ ցուցաբերած բարեացակամութիւնը, ֆրանսային, Հայաստանի ճամբով, Կովկասի մէջ տեղաւորուելու ծրագրին մաս կը կազմէ:

Վերջին օրերուն յայտարարուեցաւ, թէ Ժագ Շիրաք, Պատուոյ Լեգէոնի [Legion D'honneur] շքանշանով պատուած է Ռ.Քոչարեանը, և Ֆրանսայի նախագահը անձամբ անցուցած է շքանշանը Հ.Հ.ի նախագահի կուրծքին:

Երբ թերթերուն մէջ, այս լուրը կարդացինք, ինքնաբերաբար վերյիշեցինք ասկէ 125 տարիներ առաջ պատահած շքանշանով պարգեւատրումի մը պատմութիւնը, որ հայ ազգին համար շատ ոդբերգական հետեւանքներ ունեցած է:

1876-ի.ներուն էր: Այդ տարիներուն Ռուսերը, մինչեւ Պոլսոյ արուարձանը եղող՝ Այի-Սթեֆանոս գիւղը [ներկայի Եշիլքէօյ] հասած էին:

Եւ այն առենուան Պոլսոյ Պատրիարքը՝ Ն.Վարժապետեան, իր հակառուս դիրքորոշման պատճառաւ, Սուլթան քպտիւլ Համիտի կողմէ ազամանադակուռ Օսմանեան շքանշանով կը վարձատրուի:

Եւ այս շքանշանը, Սուլթանը անձամբ կ'անցընէր, Պատրիարքին կուրծքին:

Սուլթանին ընծայած այս «մեծ պատիւ»ին ազդեցութեամբ, ուրախութենէն խելագարած Պատրիարքը սապէս կ'արտայայտուի. «ԵՐԱՆԻ՛, ՀՐԵՇՏԱԿԱՆՄԱՆ ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏԻՒԼ ՀԱՄԻՏԻՆ ՅԱՐԳԸ ԳԻՏՆԱՐ»:

Բոլորս ալ գիտենք, թէ Սուլթան Ապտիւլ Համիտ ի՛նչ տեսակ հրէշ մը եղած է հայ ազգին համար:

Արդեօ՞ք Ժագ Շիրաքին շքանշանը, Հայ Ազգին գլխուն, Ապտիւլ Համիտին շքանշանին ոդբերգութիւնները պիտի բերէ: Արդեօ՞ք, Հայ Ազգը, պիտի հետանայ բոլորովին Ռուսիայէն, և պիտի իյնայ կրկին Արեւմտեան պետութիւններուն և Թուրքիոյ ծուղակը:

Աստուած պահէ Հայ Ազգը, այս տեսակ «ինքնասպանութիւն»է մը:

* * *

Բայց արեւմտեան պետութիւնները շատ լաւ գիտեն, Հայ Ազգին նկարագիրը և անոր տկարութիւնները:

Անոնք շատ լաւ գիտեն, թէ հայերը որքա՜ն շուտ կը հաւատան փայլուն խոստումներու և անիրագործելի «երազ»ներու: Եւ անոնք, մանաւանդ շատ լաւ գիտե՜ն, հայ առաջնորդները սիրաշահելու, խաբելու և կաշառելու կերպը:

Հայոց վերջին դարու պատմութիւնը, կաշառուած հայ առաջնորդներով կը վխտայ:

Հայ Ազգին փայլուն բայց սին խօսքերու հաւատալուն և շռայլ գովասանքներով տարուելուն վերջին ապացոյցը, Ռ.Քոչարեանի, ժագ Շիրաքի հրաւէրով, 12 Փետրուար 2001-ին Ֆրանսա կատարած այցելութիւնն է:

Այս այցելութեան առիթով, ֆրանսական իշխանութիւնները, հայերուն աչքերը շլացնելու համար, ամէն բան ըրին: Այդ օրերուն, Փարիզի գլխաւոր պողոտաները զարդարուեցան հայկական դրօշակներով:

Շիրաք անձամբ դիմաւորեց Քոչարեանը՝ էնվալիտ հրապարակը: Եւ անկէ յետոյ, Հ.Հ.ի նախագահը հիւրասիրուեցաւ էլիզէ պալատին մէջ: Եւ ան, օրերով, պատիւներու արժանացաւ ֆրանսական իշխանութիւններու կողմէ:

Բայց, ֆրանսական իշխանութիւններուն կատարած հիւրասիրութիւնները, Հայ Ազգը փայփայելու և իրենց ի նպաստ տպաւորելու համար էին միայն:

Ֆրանսական հեռատեսիլներն ու մամուլը, Ռ.Ջ.ին շռայլուած այս հիւրասիրութեան գրեթէ չանդրադարձան:

Եւ խեղճ Շամիրամ Սեւակը տեւական մեզի կը հեռաձայնէր և կը հարցնէր թէ՝ «Ինչո՞ւ ֆրանսական թելեվիզիոնները, Ռ.Քոչարեանի այցելութեան մասին որեւէ լուր չեն տար»:

Որովհետեւ Շամիրամ Սեւակը իր ձեռքին ունէր Հ.Հ.ի նախագահին Ֆրանսա այցելութեան ծրագիրը՝ «Այս պալատէն՝ միւս պալատ: Այս հիւրասրահէն՝ միւս ճաշասրահ»:

Եւ Շամիրամ կը սպասէր, որ իր ազգին նախագահին այցելութեան մասին լուրեր տրուին հեռատեսիլէն:

Որովհետեւ, Ռ.Սեւակին դուստրը, չէր կրնար գիտնալ խաղցուածին թատրոն ըլլալը:

Բայց Հայաստանի պետական «Ազգային» հեռատեսիլը, Ռ.Ջ.ի Ֆրանսա այցելութեան բոլոր մանրամասնութիւնները, առաջինէն մինչեւ վերջին վայրկեանը, ամենափոքր մանրամասնութիւններով ու օրերո՜վ տուաւ: Եւ ի՜նչ մեկնաբանութիւններով և ի՜նչ չափազանցուած գովաբանութիւններով:

Բնականաբար, երեւանի այսօրուան իշխանաւորներուն նպատակը, Հայաստանի ժողովուրդին քով զէրօ-ի իջած Ռ.Ջ.ի վարկը, Ֆրանսայի մէջ կատարուած այս շողշողուն հիւրասիրութեան լուրերով բարձրացնել էր: Ու նաեւ՝ ժողովուրդին հաւատացնել, թէ Ֆրանսայի նախագահը շա՜տ կը գնահատէ իր հիւրը...: Բայց մենք կը կարծենք, թէ հայ ժողովուրդը, այնքան ալ միամիտ չէ, այս տեսակ «բնմադրութիւն»ներու հաւատալու համար:

Ընդհակառակը ժողովուրդին մէջ անիրաւութեան դէմ ընդվզումի զգացումները աւելի կը սրտին, երբ կը տեսնեն որ իրենց հոս, թշուառութեան մէջ եղած միջոցին, իրենց նախագահը իշխանավայել կեանք մը կ՛ապրի հոն:

Բայց մենք կը կարծենք, որ բուն յանցաւորները զարարաղցի աւատապետ մը նախագահ ընտրածներն են, որուն նախագահ դարձած առաջին օրերէն արդէն յայտնի եղած էր անոր «արժէք»ը:

Հայաստանի ժողովուրդին հացի կարօտ եղած օրերուն, ան իր ընտանիքի անդամներով և 50 հոգինոց «շքախումբ»ով, արտասահման կը ճամբորդէր, իբր թէ միջազգային կազմակերպութիւններու համաժողովներուն մասնակցելու համար:

Ժընեւ, Տաւոս և զանազան օտար քաղաքներու մէջ, պալատանման պանդոկներ էին Հ.Հ.ի նախագահին ընտանիքին և իր շքախումբին իջեւանած վայրերը: Եւ այս ճամբորդութիւններուն ամէն մէկը՝ նուազագոյն 500,000-[հինգ հարիւր հազար] տոլար կ՛արժէր Հայաստանի արդէն պարապ պետական գանձին:

Բայց Ռ.Ջ.ի աւատապետի մտայնութեան ամենէն ցայտուն ապացոյցը՝ իրեն ուղղուած հարցումի մը տուած պատասխանն է:

Հարցում որ թէ՛ Հայաստանի ժողովուրդին և թէ՛ Հայաստանի այսօրուան վիճակով մտահոգ Սփիւռքի հայրենասէր հայերուն համար մահու և կենաց հարց է:

Հարց կը տրուի թէ՝ «Ինչ միջոցներ առնել կը մտածէք արգելք ըլլալու համար Հայաստանի ժողովուրդին արտասահման գաղթելուն և այս պատճառով ալ Հայաստանին պարպուելուն»:

Ահա Քոչարեանին այս կենսական հարցումին տուած պատասխանը.

«Այս խնդիրը պէտք չէ չափազանցել: Իրականութեան մէջ այս արտագաղթը, ձեւով մը օգտակար է Հայաստանին: Նկատելով, որ այս արտագաղթողները Հայաստանի մէջ մնացող իրենց ընտանիքի անդամներուն դրամ կ'ուղարկեն: Եւ այս ուղարկուած դրամներէն շատ կ'օգտուի Հայաստան»:

Մենք, Հայաստանի հանրապետութեան նախագահ մը, այսքան անպատասխանատու և հայկական ազգային շահերուն ա՛յս աստիճանի հակառակ պատասխան մը չէինք կրնար սպասելմ երեւակայե՞լ նոյնիսկ:

Այս արտագաղթողները, քանի մը տարի ետքէն, իրենց Հայաստան մնացած ընտանիքի անդամներուն դրամ կրնան ուղարկել: Բայց, միջոց մը ետք, Հայաստան մնացող անդամներուն մեծ մասը, կը մեկնին արտասահման, միանալու համար իրենց ընտանիքներուն:

Արտասահման մեկնողներէն վերադարձողներ կրնան ըլլալ: Բայց անոնց թիւը՝ հարիւրին տասը չ'անցնիր, և հարիւրին իննիսունը չեն վերադառնար Հայաստան:

Այս իրականութիւնը, և ասոնք են միջազգային Գաղթականական Հարցերու կազմակերպութեան պաշտօնական զեկոյցներուն մէջ նշուած թիւերը:

Եւ մտածենք, որ այսօր, միայն Գալիֆորնիա, մէկ միլիոնէն աւելի հայ մեկնած է Հայաստանէն, և ասոնց մեծամասնութիւնը վերադառնալ չեն խորհիր:

Ընդհակառակը՝ Հայաստան մնացած իրենց ընտանեկան պարագաներն ալ, ետ միջոց գտնեն՝ պատրաստ են Գալիֆորնիա մեկնելու:

Ա՛յս է Հայաստանի այսօրուան ցաւալի իրականութիւնը:

Այս անգիտակից նախագահին երեսին տրուած ապտակ մըն է կը կարծենք, Հայաստանէն եկող և շատ ցաւալի ու սրտաճմլիկ հետեւեալ յուրը:

Նոյնութեամբ տալու ջանանք սարսափելի եղելութիւնը: Հայկական «Արմէնփրէս» լրատու գործակալութիւնը կը տեղեկացնէ թէ՝ «ՀԱՐԱԻԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՂԱԲԱՆ ԳԻՒՂԱՔԱՂԱՔԻՆ ՄԷՋ. 9-Ը ՏԱՐԵԿԱՆ ՏՂԵԿ ՄԸ ԻՆՔԶԻՆՔ ԿԱՒԵԼՈՎ ԿԵԱՆՔԻՆ ՎԵՐՋ ՏՈՒԱԾ է:

ԾՆՈՂՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՋԱՒԱԿԸ ԽՈՀԱՆՈՑԻՆ ԱՌԱՒՏԱՂԷՆ ԿԱՒՈՒԱԾ ԳՏԱԾ ԵՆ. ԱՆՈՐ ԴՊՐՈՑԷՆ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼԷՆ ՔԱՆԻ ՄԸ ԺԱՄ ԵՏՔ: ՋՈՀԻՆ ՄԱՐՄՆԻՆ ՎՐԱՅ ԲԲՆՈՒԹԵԱՆ ՈՉ ՄԷԿ ՀԵՏՔ Չէ ԳՏՆՈՒԱԾ: ԿՐ ԿԱՐԾՈՒԻ, Թէ ԵՐԱՒԱՆ ԱՅՍ ՅՈՒՍԱՀԱՏԱԿԱՆ ԱՐԱՐՔԸ ԳՈՐԾԱԾ է ԻՐ ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ՇԱՏ ԴԺՈՒԱՐ ԱՊՐՈՒՍՏԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ՊԱՏՃԱՌՈՎ: ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿՐ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ»:

* * *

Արդեօ՞ք Հ.Հ.ի նախագահը, ազերիներուն պնդումին համեմատ, իրապէս թրքական ծագում ունի, հայրը թուրք է և ունի եղբայր մը Պաքուի մէջ:

Եւ մտածել որ ան, երեւանի մէջ, վերջերս իրեն հետ հարցազրոյց կատարող թուրք լրագրող Մէհմէտ Ալի Պիրանտ-ին հետեւեալ յայտարարութիւնը կատարած է.

«ՄԵՆՔ, ԹՈՒՐՔԻԱՅԷՆ, ՀՈՂԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՋՔ ՉՈՒՆԻՆՔ»:

Հայաստանի հանրապետութեան նախագահին այս ըսած խօսքերը կարդալէ ետք,

այլեւս մենք ալ համոզուած ենք որ ինք «թրքական ծագում ունի»:

DUNYANIN EN KORKUNÇ IRKÇI DEVLETI TURKIYE
«ONUNCU YIL MARSINI BILIRSINIZ HERHALDE.
«ON YILDA ONBES MILYON GENÇ YARATTIK HER YASTAN»
NASIL YARATIRSINIZ ? SIZ «ALLAH»MISINIZ ?
YOK CANIM... TURK USÜLÜ SAG OLSUN. ÇINGENE ASILLI [FAKAT FARMASON ÜSTADI AZAM] TALAT PASA ERMENILERI SOYKIRIMINA UGRATTI. SELANIKLI ? MUSTAFA KEMAL RUMLARI, VE TALAT PASADAN SAG KALAN ERMENILERI TEMIZLEDI. SONRA ? SONRA, FARMASON YUNANLI VENIZELOS SIZINLE ANLASTI. VE, YUNANISTANDA [BATI TRAKYA HARIÇ] NE KADAR KILIÇ ZORUYLA MUSLÜMAN OLMUS YUNAN IRKININ

EN TEMIZ INSANLARINI TURK DIYE MILYONLARCASINI SIZE GONDERDI. SONRA, BULGARISTANDAN, HALIS MUHLIS BULGAR IRKINDAN, FAKAT KILIÇ ZORUYLA MÜSLÜMAN OLMUS «POMIAK»LAR AKIN AKIN GELDILER.

YUGOSLAVYADAN, HAKIKI SIRP IRKINDAN, FAKAT KILIÇ ZORUYLA MÜSLÜMAN OLMUS «BOSNIAK»LAR DA GELDILER.

ANATOLIA DA ISE HAHAM KIZI YAHUDI, FAKAT KORKUNÇ TÜRKÇÜ HALIDE EDIP, SOYKIRIM ARTIGI YÜZBINLERCE ERMENI ÇOCUGUNU SU KATILMAMIS TÜRKE ÇEVIRDI.

BUNA ILAVE EDIN, 1915-DE ÖLÜM KORKUSUYLA MÜSLÜMAN OLMUS ANATOLYADAKI MILYONLARCA ERMENIYI.

[3000 SENELIK VATANINDA YASIYAN BIR MILLETI, NE KADAR DA KESSENIZ, BITIREMEZSINIZ], HESAP ORTADA.

ISTE BOYLE YARATTINIZ «ON YILDA ONBES MILYON GENÇ. HER YASTAN»

3.2.

«ԱՍՏՈՒԱԾ ՀՇԵՐԸ ՍՏԵՂԾԵՑ ԱՆԱՐԴՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ»
«ԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՅԵՐԸ ՍՏԵՂԾԵՑ ՋԱՐԴՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ»
(ՋՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ 27 ՄԱՅԻՍ 1909 ԼՈՋԱՆ)

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԻՃ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Ռուբէն Սեւակի Մայիս 1909-ին Ջուիցերիական թերթէ մը քաղելով գրած այս տողերը, մանաւանդ այսօր, շատ աւելի կը պատշաճին Ջուիցերիական կառավարութեան ընթացքին:

Որովհետեւ, 13 Մարտ 2001-ի երեքշաբթի օրը, Ջուիցերիական խորհրդարանը, իր կառավարութեան թելադրութեամբ, 70-ի դէմ 73 ձայնով մերժեց հայկական ցեղասպանութեան ճանաչումը:

Այո... մանաւանդ այսօր, Ջուիցերիական կառավարութեան համար՝
ԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՅԵՐԸ ՍՏԵՂԾԱԾ Է, ՈՐ ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԱՆՈՆՑ ՋԱՐԴԵՆ:

Այո... այսօր Ջուիցերիական կառավարութեան համար՝ միլիոնաւոր հայերուն ջարդուիլը, 5000 տարուան Ազգի մը, իր հայրենի հողերուն վրայ բնաջնջուիլը, բնաւ կարեւորութիւն չունի:

Որովհետեւ, Ջուիցերիական կառավարութեան համար, հայկական ցեղասպանութիւնը, սպանդանոցներուն մէջ ամէն օր մորթուող բիւրաւոր ոչխարներուն և եզներուն նման, կարեւորութենէ զուրկ եղելութիւն մըն է:

* * *

«Ջուիցերիական արդարութիւն», «Ջուիցերիական մարդասիրութիւն», «Ջուիցերիական բարձր քաղաքականութիւն»- բոլորն ալ պարապ և սուտ խօսքեր էին ուրեմն:

Մինչդեռ, նոյն Ջուիցերիան, ասկէ հարիւր տարիներ առաջ, ոչ միայն 1915-ի եղեռնի օրերուն, այլ դեռ 1896-ին՝ Համիտեան ջարդերու օրերուն, ուր կարմիր Սուլթան Աբդիւլ Համիտ 300.000-է աւելի հայեր սպաննելով հայկական ցեղասպանութեան «ճամբան» բացած էր, այո, այդ սարսափելի օրերուն, Ջուիցերիացիները, Հայ Ազգին օգնութեան ձեռք երկարեցին:

Այդ տարիներուն երեքուկէս միլիոն հաշուուող Ջուիցերիոյ ժողովուրդէն գրեթէ հինգ հարիւր հազար քաղաքացիներ, ազերսագիր ստորագրեցին և դիմեցին իրենց պետութեան և պահանջեցին, որ փրկէն հայերը թուրքերուն վայրագութենէն:

ANTHONY KRAFT-BONNARD անունով Ջուիցերիացի պատուելին, այն տարիներուն, չարչարուող Հայ Ազգին «պաշտպան հրեշտակը» եղած է:

Այս մեծ հայասէր պատուելին, Ջուիցերիոյ մէջ, այդ տարիներուն հայերուն ի նպաստ կատարուած բոլոր աշխատանքներուն կազմակերպիչը, մղիչ ուժն էր:

Պատուելի Քրաֆթ Պոննարտ, 1896-էն մինչեւ 1915 և մինչեւ իր կեանքին վերջը, գերմարդկային աշխատանք տարաւ, կարելի եղած բոլոր միջոցներով, ցեղասպանութենէն փրկելու համար Հայ ժողովուրդը:

Նկատելով, որ Ջուիցերիան չէզոք պետութիւն մըն էր, 1915-ին Ջուիցերիոյ «միսիոնարները», Անթիոխիոյ մէջ, ներկայ էին և անոնք տեսան հայերուն դէմ կատարուած ցեղասպանութեան ողբերգութիւնը իր բոլոր մանրամասնութիւններով: Այս միսիոնարները բազմահազար հայ որբեր փրկեցին ստոյգ մահէ:

Եւ անոնց տեղեկագրութիւնները՝ 1915-ի հայկական ողբերգութեան ամենէն քստմնելի բարբարոսութիւններուն ստոյգ վկայութիւններն են:

Քրաֆթ Պոննարտ-ին ղեկավարութեամբ զուիցերիական կազմակերպութիւնը, 1918-էն ետքն ալ, իր կարելին ըրաւ, ցեղասպանութենէն ողջ մնացած հայ որբերը փրկելու համար:

Անոր լեմանի լիճին շուրջ՝ BEGNINS-ի մէջ հայ որբերուն համար հիմնած որբանոցը, հարիւրաւոր հայ պատանիներու ապաստանարան եղած է:

Այս որբանոցին մէջ ուսանած հայ որբերէն մէկ քանին դէ՛ո կ՛ապրին Ցրնեւի մէջ, և մենք անոնց հետ տեսնուելու և իրենց կեանքի շատ տխուր պատմութիւնը լսելու կարելիութիւնը ունեցանք:

Եւ Ջուիցերիոյ հայ համայնքը միշտ երախտագիտութեամբ կը յիշատակէ մեծ հայրենասէր այս պատուելիին կատարած անմոռանալի աշխատանքը և ծառայութիւնը Հայ որբերուն և, ընդհանուր առմամբ, Հայ Ազգին:

* * *

13 Մարտ 2001-ին գուիցերիական խորհրդարանը, Լուկանօ-ի մէջ կայացած նիստին, քննեց հայկական ցեղասպանութեան ճանաչումը առաջադրող բանաձեւը, որ ներկայացուած էր երեսփոխան [ծագումով Յոյն] JOSEPH ZISYADIS-ի կողմէ:

Բանակցութիւններուն մէջ ամենէն կարեւոր դերը կատարեց, Ջուիցերիոյ Արտաքին Գործերու նախարար՝ JOSEPH DEISS-ին ելոյթը:

Ասոր բաժնները, գրեթէ ամբողջութեամբ, Թուրքիոյ Ա.Դ.նախարար հրեայ Իսմայիլ Ճէմին տեսակէտներուն կրկնութիւնն էին: Այս վերջինը, կանխատեսելով 13 Մարտ 2001-ին գուիցերիական խորհրդարանին կողմէ հայկական ցեղասպանութեան ճանաչման վտանգը, 25 Յունուար 2001-ին, Պերնի մէջ, տեսակցութիւն մը ունեցած էր Ջուիցերիոյ Ա. Դ. նախարար Ժօսէֆ Տէիսին հետ: Եւ երկու Ա. Դ. նախարարները, Պերնի մէջ, գործակցութեան համաձայնագիր մը ստորագրած էին:

Բնական է այս համաձայնագրին առեւտրական գործակցութեան բնոյթին ետին թաքնուած էր, հայկական ցեղասպանութեան մերժումին խոստումը, տրուած Ջուիցերիոյ կառավարութեան կողմէ:

Եւ հրեայ Իսմայիլ Ճէմ, այս խոստումը առնելու համար, ով գիտէ առեւտրական հրապուրիչ ի՞նչ առաջարկներ, և նաեւ հրէական ի՞նչ սպառնալիքներ կատարած էր իր գուիցերիացի պաշտօնակիցին:

Եւ Ժ. Տէիս, այս համաձայնագրին համակերպելով, 13 Մարտ 2001-ին գուիցերիական խորհրդարանին մէջ սապէս արտայայտուեցաւ՝ «Պէտք է մերժել այս բանաձեւը: Պէտք չէ խանգարել այս մթնոլորտը: Հարցը բանակցութիւններով պէտք է լուծել:

Եւ այս հարցը յանձնել պէտք է միջազգային մասնագէտ պատմաբաններուն»:

1915-ի հայկական ցեղասպանութեան 86 տարիներ յետոյ հայերը, թուրքերուն հետ բանակցելով, ի՞նչ պիտի շահին:

Հայերուն դիմաց, այսօր, զօրաւոր Թուրքիա մը կայ: Եւ այսօր հայերը ի՞նչ ուժ ունին իրենց ձեռքին, որ թուրքերուն ընդունիլ տան իրենց արդար պահանջները:

Թուրքերը, մինչեւ այսօր, հայկական ցեղասպանութիւնը կ՛ուրանան: Եւ ընդհակառակը՝ կը պնդեն, թէ հայերը թուրքերը ջարդած են: Եւ Կարսի և Էրզրումի մէջ հայերուն կողմէ «սպաննուած» թուրքերուն յիշատակին համար, յուշարձաններ կը կանգնեցնեն:

Այս կացութեան մէջ, թուրքերուն հետ բանակցիլը, հայերուն համար կանխաւ ստորագրուած «մահավճիռ» մըն է:

Բայց ամենէն ցաւալին՝ Ջուիցերիոյ Ա. Դ. նախարարին հայկական ցեղասպանութեան «հարցը» մասնագէտ պատմաբաններուն յանձնելու առաջարկն է:

Մէկ անգութ և անխիղճ գուիցերիացի նախարար՝ 86 տարիներ առաջ գուիցերիացի միսիոնարներուն տուած սարսափազդու տեղեկագիրները գնա՛յ ու կարդա՛յ ձեր արխիւներուն մէջ: Անոնք, անհերքելի վկայութիւններն են, հայկական ցեղասպանութեան:

Բայց, աւելորդ է, այս բաները ըսելը ձեզի:

Որովհետեւ, «Դրամ-Աստուած»ն է, արդարութեան վրայ միշտ իշխողը:

* * *

Այժմեղ կ՛ուզենք, «Դրամ-Աստուած»ին ներկայացուցած ուժին մասին, հետեւեալ տեղեկութիւնները տալ:

Ակէ երեք տարիներ առաջ էր: «CONGRES JUIVE MONDIAL» սիոնիստական

կազմակերպութիւնը, Ջուիցերիոյ պետութենէն պահանջեց, որ «գերմանացիներուն կողմէ սպաննուած հրեաներուն գուիցերիական դրամատուներուն մէջ մնացած աւանդ-դրամները իրենց վերադարձուին»:

Ջուիցերիական պետութիւնը, շատ ինքնամտահ ոճով մը, հրեաներուն սապէս պատասխանեց.

«Ջուիցերիական դրամատուներուն մէջ, Գերմանիա սպաննուած հրեաներէն մնացած որեւէ հաշիւ և դրամ գոյութիւն չունի:

1945-ին, պատերազմէն յետոյ, Ջուիցերիոյ պետութիւնը, սպաննուած հրեաներէն մնացած դրամները հրէական կազմակերպութիւններուն վերադարձուցած է: Ջուիցերիական պետութիւնը ոեւէ մէկուն պարտք չունի»:

Հրեաներուն կողմէ գուիցերիացիներուն տրուած պատասխանը շատ կարճ և կտրուկ եղաւ.

«Եթէ, մէկ ամսուան ընթացքին, Գերմանիոյ մէջ սպաննուած հրեաներուն գուիցերիական դրամատուներուն մէջ մնացած հաշիւներուն համար նիւ Եորքի մէջ մեզի հետ բանակցութեան չնստիք, գուիցերիական դրամատուներուն Ամերիկայի մասնաճիւղերուն մէջ հաշիւ ունեցող հրեաները, իրենց դրամները պիտի քաշեն, և անկէ յետոյ, հրեաները, այլեւս գուիցերիական դրամատուներուն հետ պիտի չաշխատին»:

Այս սպառնալիքը բաւարար եղաւ, որ Ջուիցերիա, հրեաներուն առջև, ծունկի գայ:

Եւ գուիցերիական դրամատուներն ու հրէական «Գոնկրէ Յուիֆ Մոնտիալ»ը շաբաթ մը յետոյ, բանակցութեան նստան:

Եւ այս բանակցութեան արդիւնքը եղաւ, որ հրեաները, գուիցերիական դրամատուներէն տասը միլիար տոլար հատուցում առնելէ ետք, իրենց սպառնալիքներուն վերջ տուին:

* * *

13 Մարտ 2001-ի երեքշաբթի օրը, Ջուիցերիոյ խորհրդարանին մէջ, հայկական ցեղասպանութեան ճանաչման համար բանաձեւ ներկայացնողը գուիցերիացի երեսփոխան JOSEPH ZISYADIS-ն էր: Մշ է Ջիսեատիս:Իսկական Յոյն մըն է: Եւ մեզի համար ամենէն հետաքրքրականը՝ Պոլիս ծնած է: Յետոյ, իբր ուսանող, Ջուիցերիա եկած է: Եւ ուսումը աւարտելէ յետոյ Պոլիս չէ վերադարձած, և Ջուիցերիա հաստատուած է վերջնականապէս: Եւ այսօր, գուիցերիական PARTI POPULISTE VAUDOISE ձախակողմեան ժողովրդական կուսակցութեան երեսփոխանն է և Լոզան կը բնակի:

Բայց Ժօզէֆ Ջիսեատիսը միշտ կը յայտարարէ որ ինք, իր քաղաքական համոզումներով, կոմունիստ է:

Եւ այս պոլսեցի յոյն-համայնավար երեսփոխանն է, որ հայերուն համար արդարութիւն պահանջելով, իր բանաձեւը ներկայացուց Ջուիցերիոյ խորհրդարանին ամպիոնէն:

Բացառիկ իրատեսութեամբ մը ան պատմեց հայկական եղեռնի ողբերգութիւնը և շատ տպաւորեց ներկայ երեսփոխանները:

Եւ վերջաւորութեան՝ երեսփոխաններէն 70 հոգի, Ցեղասպանութեան ճանաչման ի նպաստ քուէարկեցին:

Ի նպաստ քուէարկողները Սոցալիստներն էին, մեծամասնութեամբ:

«Կանանչ»ներուն և «ECOLOGISTE<ներուն երեսփոխաններն ալ ի նպաստ քուէարկեցին:

Ի նպաստ քուէ տուին նաեւ, «Democrate Chretien» կուսակցութենէն շատ մը երեսփոխաններ:

Եւ ամենէն հետաքրքրականը՝ Ցեղասպանութեան ճանաչման դէմ քուէ տուող 73 երեսփոխաններէն ոչ մէկը, խորհրդարանին մէջ խօսք առնելով, Թուրքերուն ի նպաստ ելոյթ չէ ունեցած:

Նոյնիսկ, հայկական ցեղասպանութեան ճանաչման դէմ քուէարկող երեսփոխաններէն Hans Fehr [UDC-ZH] սապէս արտայայտուած է՝ «ԱՆԿԱՐԵԼԻ է ՈՒՐԱՆԱՀ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ»Ը»:

Այս եղելութիւնները և արտայայտութիւնները ահռելի ջղայնացուցած են Թուրքերը:

* * *

Եւ միայն 3 քուէներու տարբերութեամբ չանցաւ բանաձեւը: Եւ այս ալ, մեծ յաջողութիւն էր Ժօզէֆ Ջիսեատիսին համար:

Որովհետեւ Ջուիցերիոյ Թրքական դեսպանը անձամբ, գուիցերիացի երեսփոխաններուն վրայ, ամէն

տեսակի խոստումներով և նաեւ սպառնալիքներով, ճնշում բանեցուցած էր:

Այս եղելութիւնները Սոցալիստ երեսփոխանները խորհրդարանին ամպիոնէն բացայայտեցին և բողոքեցին թրքական մենաշնորհական և բիրտ միջամտութիւններուն դէմ:

Թուրքերը ժօզէֆ Ջիսեատիսը, իբր նախկին Պոլսեցի, «գաւաճան» հռչակեր են Թուրքիոյ մէջ: Բայց ան, թրքական այս կարգի սպառնալիքներուն վախցողը չէ: Եւ քուէարկութենէն յետոյ, ան յայտարարութիւնը կը կատարէ. «ԱՅՍ ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՐՁն է: ԵԻ ՎԱՂԸ, ՎՍՏԱՀ ԵՄ, ՈՐ ՊԻՏԻ ՅԱՋՈՂԻՆՔ: ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՊԱՅՄԱՆ ՊԻՏԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿ»:

Մենք սրտանց կը շնորհաւորենք և մեր խորին երախտագիտութիւնը կը յայտնենք նախկին Պոլսեցի – Յոյն և ներկայիս Ջուիցերիացի քաջարի երեսփոխանին:

Եւ վստահ ենք, որ բոլոր հայերն և մանաւանդ Ջուիցերիոյ հայ համայնքն ալ, երախտապարտ են իրեն:

Շա՛տ ապրի ժօզէֆ Ջիսեատիսը, և շա՛տ ապրի Յոյն և Հայ եղբայրութիւնը:

«TULUMBACI» YAHUDI ISMAIL CEM

TURK DEVLETININ YAHUDI DIS ISLERI BAKANINA BIR ÇOK LAKAB VERMEK MUMKUN. FAKAT EN YAKISANI «TULUMBACI» NIÇIN MI ? ÇUNKU SON ZAMANLARDA EN MUHIM VAZIFESI DUNYADAKI ERMENI SOYKIRIMI ATESINI SONDURMEK.

ÇAT AMERIKADA. ÇAT IRANDA. SONRA ITALYADA. DAHA SONRA FRANSADA. VE EN SONRA DA ISVIÇREDE.

GEÇEN SENE EKIM AYINDA. AMAN AMERIKAN SENATOSU ERMENI SOYKIRIMINI KABUL EDICEK KORKUSUYLA AMERIKADAYDI

ORDAKI YAHUDI SOYDASLARININ YARDIMI ILE ATESI SONDURMEYE ÇALISTI.

ÇOK ZOR OLDU. FAKAT SON SANIYEDE SEKSI MANKEN B. CLINTON SAYESINDE MUAFAK OLDU. SONRA ATES ITALYAYA SIÇRADI. VER ELINI ITALYA. «FAKAT GEÇ KALDI TATAR AGASI» ATES HER TARAFI SARMISTI. VE TURK BASIN YAYGARA SIRKETI ATES PÜSKÜRDÜ ITALYAYA KARSI NE TEHDITLER. NE KÜFÜRLER AYIP. AYIP.

FAKAT EN MÜHIMI FRANSADAKI ERMENI SOYKIRIMI ATESIYDI. ISMAIL CEM VE KUMPANYASI ÇOK ÇALISTI. ÇOK UGRASTI. FAKAT BOSUNA. ATES ÇOKTAN BACAYI SARMISTI.VE BIZ TURK BASIN VE T.V. MAFIASININ BU KADAR KOPURMESINI GORMEMISTIK.

NE YALANLAR. NE IFTIRALAR. VE SOYLIYENLER KIM ? ISTANBULLU ERMENI ESIRLER. «YOK CANIM. TURKLER ERMENILERE BIRSEY YAPMAMIS». «ERMENILER» KESMIS TURKLERI. HOPPALA ! KIM INANIR BU KUYRUKLU YALANLARA.

PARIS MEBUSU DEVECIYANIN DEDIGI GIBI «ZAVALLI ISTANBUL ERMENILERI»

TULUMBACI ISMAIL CEMIN EN SON MARIFETI ISVICRE YANGINI. FAKAT O BU SEFER ISI SIKI TUTTU. DAHA 25 OCAK 2001 DE BERN'DE ISVICRE DIS ISLERI BAKANI JOSEF DEISS ILE ANLASTI. NE ANLASMASI ? ANLAYIN ISTE. TURK ZENGINLERININ ISVIÇREDE O KADAR PARASI VAR KI.

FAKAT. HER SEYE RAGMEN ISMAIL CEM YINE KORKUYORDU. ÇUNKU ISVICRE MEBUSU ISTANBULLU JOSEF ZISYADISIN SAGI SOLU BELLI OLMAZDI. 13 MART 2001 DE LUGANODA AZ KALDI KIYAMET KOPUYORDU. KOPTU. KOPACAKTI. FAKAT KIL PAYI KURTULDU. 70'E KARSI 73 OYLA.

TEBRIKLER SELANIKLI ISMAIL CEM.

FAKAT BUNUN REVANSI VAR. VE TULUMBACI ISMAIL CEM KORKMAKTA HAKLISIN JOSEF ZISYADIS'TEN. O ÇOK ATESLI DELIKANLI. ONUN ATESINI SONDURMEK COK ZOR.

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 145 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ԱՊՐԻԼ 2001

«Հ.Յ.ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԵԼԻՔ ՉՈՒՆԻ ԱՅԼԵՒՍ»
[ԲՈՒԿՐԷՇՏ – ԱՊՐԻԼ – 1923 ՅՈՎՀ.ՔԱՋԱԶՆՈՒՆԻ]
ՁՕՆ՝ ԻՍԿԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ ԴՈԿՏ.ՎԼԱՏԻՄԻՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Հայաստանի 1918-1920-ի Ա.Հանրապետութեան կառավարութեան Վարչապետը եղած Քաջազնունիին կողմէ, Ապրիլ 1923-ին Հ.Յ.Դ.ի արտասահմանեան մարմիններու խորհրդաժողովին ներկայացուած «Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը անելիք չունի այլեւս» վերտառութեամբ զեկուցագիրը, մենք կը հաւատանք, որ մինչեւ այսօր իր այժմէութիւնը չէ կորսնցուցած: Դուցէ աւելի կարեւորութիւն ստացած է: Յովհ.Քաջազնունիին այս զեկուցագիրը Հայաստանի հայրենասէր ղեկավարներուն կողմէ, իբր անփոխարինելի «Աւետարան» ամէն ատեն ու ամէն տեղ ընթերցուիլը պայման է, որ անոնք չսայթաքին կուսակցութեան մը մեծամիտ խոստումներէն:

Բայց, հայրենասիրական ոգին իր մէջ վառ պահած Յ.Քաջազնունին կը թուի, թէ պէտք եղած ձեւով չէր ճանչցած այս կազմակերպութիւնը: Աւելի ճիշդ՝ ան չէր կրցած հասկնալ թէ՛ Արեւմտեան պետութիւնները, իբր ոխերիմ թշնամի Ռուս ազգին, Հ.Յ.Դ.ի ձեռամբ դեռ շատ ու շատ բաներ ունէին գործադրել տալիք Ռուսերուն դէմ:

Իրականութեան մէջ, Յովհ.Քաջազնունին իրաւունք ունէր «Դաշնակցութիւնը անելիք չունի այլեւս» ըսելու:

Հայ ազգը գողգոթաներ առաջնորդած կուսակցութիւն մը, այլեւս իրաւունք չունէր գոյատեւելու

Եթէ անոր ղեկավարները 1920-էն յետոյ, Յ.Քաջազնունիին նման իրենց ներսիդին հայրենասիրական փոքր «շունչ» մը պահած ըլլային, կա՛մ ինքնահաշուեյարդար կը կատարէին եւ կամ, եթէ այդ քաջութիւնը չունէին, կը հեռանային քաղաքական կեանքէն, որ իրենց «մեղքերը» քաւեն:

Պատմութեան մէջ, ուրիշ պետութիւններու մօտ, հայրենիքը կորուստի սեմին բերած այս կազմակերպութեան նման դեռ վերապրող ուրիշ կուսակցութիւն մը գոյութիւն չունի եւ չի կրնար ունենալ:

Որովհետեւ ուրիշ պետութիւններու մօտ, հայրենիքը կործանման վտանգի մատնող կուսակցութիւնները եւ ղեկավարները կը պատժուին:

Օրինակը մեր մօտակայ, բարեկամ եւ կամ թշնամի պետութիւններն առնենք:

1923-ին Յունաստանը, Անաթոլիոյ ողբերգութեան առաջնորդող Յոյն ղեկավարները կախաղան հանուեցան:

1920-ին, Օսմանեան Կայսրութիւնը կործանող «Ittihat Ve Terakki» կուսակցութիւնը եւ ղեկավարները պատժուեցան:

Հ.Յ.Դ.Ն, այս մարզին մէջ, բացառութիւն կը կազմէ:

Եւ ան, մինչեւ այսօր նոյն «պատնէշ»ին վրայ է, եւ իր սադրանքները կը շարունակէ, շնորհիւ արեւմտեան պետութիւններուն, եւ մանաւանդ՝ հայ ազգին տխմարութեան պատճառաւ:

* * *

Եթէ ուշադրութիւն ըրած էք, նկատած պիտի ըլլաք, որ այս կուսակցութեան քաղաքական ուղեգիծը զինք «հովանաւորող» արեւմտեան պետութիւններուն զուգահեռ ընթացած է միշտ:

1918-էն մինչեւ 1940-ները՝ Ֆրանսական եւ անգլիական «հովանաւորող»ներուն ծիրին մէջն էին:

1941-ին, Հիթլերական Գերմանիոյ կողմէ Սովետական Միութեան վրայ սկսած յարձակումով, «երազ»ներ տեսնել սկսան:

Եւ ուղեգիծ փոխելով յարեցան Նացի քաղաքականութեան:

Բայց Սթալինի առաջնորդութեամբ Ս.Միութիւնը յաջողեցաւ ետ մղել գերմանական յառաջխաղացումը և 1945-ին խորտակեց Հիթլերի Գերմանիան:

Այդ տարիներուն Հ.Յ.Դ.շփոթութեան մէջ էին: Ինչ ընելիքնին չէին գիտեր:

Նոյնիսկ 1945-ներուն շրջան մը, Սովետական Հայաստանին համար՝ «մեր հայրենիքը» ըսելու չափ «գոյն» փոխեցին: Բայց այս շփոթութեան շրջանը շատ շուտ անցաւ:

1946-ի.Ներէն սկսեալ նախ.Թրումանին շղթայազերծած «Պաղ պատերազմ»ը այս շփոթութեան վերջ տուաւ:

Եւ կուսակցութիւնը, 1946-էն յետոյ, կրկին 1918-1920-ի Հայաստանի Ա.հանրապետութեան կառավարութեան հակասովետ քաղաքականութեան վերադարձաւ:

Նայեցէք, այդ տարիներուն հրատարակուած Հ.Յ.Դ.ի մամուլի էջերուն: Արեւմտեան պետութիւններուն հակասովետ քաղաքականութիւնը կը փայլի անոնց մէջ, իր բոլոր երանգներով:

Արեւմտեան պետութիւնները, որոշ ռազմավարութեամբ, երբեմն մեղմացուցա՞ծ և կամ սաստկացուցա՞ծ են իրենց հակասովետ քաղաքականութիւնը –կուակցութեան ուղեգիծն ալ, մեծ արագութեամբ, յարմարած է այս փոփոխութեան:

Այստեղ, անհրաժեշտ կը նկատենք, կրկին նշել, պաղ պատերազմին «ամէնէն տաք» շրջանին արեւմտեան պետութիւններուն քաղաքականութեան հակազդեցութիւնները Հ.Յ.Դ.ի ղեկավարներուն ճառերուն մէջ:

Ահա, Փարիզի «Յառաջ» թերթին 9 Յուլիս 1952 թիւին մէջ հրատարակուած, «Մայիս 28»ի հանդիսութիւններուն բանախօս՝ «ընկեր» Աշոտ Խաչակեանին ըսածները:

«Մենք բոլորս պիտի ըլլանք այն ուժերուն հետ, որոնք կը կռուին Սովետական կեղծ ազատութեան և անկախութեան դէմ, մինչեւ անոր վերջնական խորտակումը»:

* * *

1950-ի.Ներէն մինչեւ 1991, այդ «Պաղ պատերազմ»ի քառասուն տարիներու ընթացքին, անոնք «յարգեցին» իրենց խօստումը: Եւ 1991-ին իրապէս խորտակեցին մեր բարգաւաճ հայրենիքը՝ Սովետական Հայաստանը:

Բայց քանդեցին նաեւ Ռուս գրողներու և արուեստագէտներու արձանները: Եւ ո՛չ միայն Սովետական շրջանի Ռուսերուն, այլ ցարական շրջանի Ռուս գրողներու և արուեստագէտներու արձանները:

Ըսել է՛ բուն ոխը և ատելութիւնը Ռուսերուն դէմ էր: Այն Ռուս ազգին՝ որ Արեւելեան Հայաստանը ազատագրած էր: Այսօրուան Հայաստանը Ռուսերուն ազատագրած հողերուն վրայ հիմնուած է: Եւ այն բոլոր հայերը, որոնք կ՛ապրին այսօր Հայաստանի հողերուն վրայ, իրենց կեանքը Ռուսերուն կը պարտին: Եւ մենք այսօր վախ ունինք, որ այս աստիճան ապերախտութիւն ցուցաբերող ժողովուրդ մը, այլեւս իրր ազգ ու պետութիւն գոյատեւելու կարելիութիւնը չունենայ:

* * *

Բայց այստեղ՝ ուշադրութիւն. 1991-ին Ս.Հայաստանը քանդողը, իրականութեան մէջ, Հ.Յ.Դ.ն չեղաւ:

Արեւմտեան պետութիւնները տեղեակ էին, որ Հայաստանի և մանաւանդ Սփիւռքի հայութեան մեծամասնութիւնը այս կուսակցութիւնը կը ճանչնայ և անոր ետեւէն չ՛երթար:

Այդ պատճառաւ, բոլորովին նոր լոզունգներով և մինչ այդ թուականը անյայտ անձերէ բաղկացած խմբակ մը ստեղծեցին, եւ «Ղարաբաղի Կոմիտէ» անունը կրող այս խմբակին ղեկավարը Լեւոն Տէր Պետրոսեան կը կոչուէր, հայրենադարձ և «յառաջդիմական» ընտանիքի մը զաւակը:

Եւ ի՞նչ բրաւ Լ.Տ.Պ.: «Ղարապաղը ազատագրելու» համար հնարած երազային լոզունգներուն

կողքին, օգտագործեց նաեւ դաշնակցական լոզունգները՝ «Ազատ Անկախ Հայաստան» ըսուած խաբուսիկ, աւելի ճիշդ ցնորական լոզունգները շահագործեց որ խելագարէ հայրենի ժողովուրդը:

Երեւութապէս, Լեւոն հակառակ էր Հ.Յ.Դ.ին, բայց՝ արտաքնապէս միայն: Երկուքին միջեւ տարբերութիւնը միայն «իշխանութեան» և «Աթոռ»ի տիրացումի տենչն էր:

Լեւոն շատ լաւ գիտէր, որ եթէ այս կազմակերպութեան հետ գործակցէր, անոնք իրեն ոչ իշխանութիւն կու տային և ոչ ալ աթոռ: Այս պատճառներով հակառակեցաւ անոնց: Եւ իր իշխանութեան օրերուն անխնա արգիլեց, Հայաստանի մէջ, դաշնակ կուսակցութեան գործունէութիւնը:

Իրականութեան մէջ Լ.Տ.Պ.ի խմբակը և իրենց մրցակից կազմակերպութիւնը նոյն «հովանաւոր»ին կը ծառայէին- «Արեւմտեան Պետութիւններուն շահերուն»:

Այստեղ օգտակար կը նկատենք նշել Լեւոնի իշխանութեան օրերուն, շատ սեղմ շրջանակի մը մէջ իր բառերը.«Եւ դաշնակցականներուն ձեռքէն առի անոնց բոլոր «զէնքերը».Առի «Ազատ, անկախ Հայաստանը»: Առի «Եռագոյն դրօշակը»: Ի՞նչ մնաց Դաշնակցութեան ձեռքը.ոչինչ»:

Լեւոն արգիլեց Դաշնակցական Կուսակցութեան գործունէութիւնը Հայաստանի մէջ: Բայց ան, մինչեւ իր «ծուծ»ը, տեսակէտով մը նոյն հատուածին կը պատկանէր, իր ջատագոված Ազատ, Անկախ Հայաստանով, Մայիս 28-ով և եռագոյն դրօշակով:

* * *

Լեւոն շատ լաւ գիտէր Հայաստանի ժողովուրդին հոգեբանութիւնը:

Ան գիտէր թէ, ընդհանուր առմամբ, հայ ժողովուրդը շատ կը սիրէ փայլուն խօսքերը, անիրագործելի երազները: Եւ անոնց կը հաւատայ միամտաբար:

Եւ Լ.Պ.Տ., իբր թէ «հակառակորդ» կողմին «զէնքերով» զինուած, մոլորեցուց Հայաստանի ժողովուրդը և քանդեց բարգաւաճ Ս.Հայաստանը:

Այսօր ինք, այլեւս հանրապետութեան նախագահ չէ: Բայց Հայաստանի պետականութեան, հայ ազգին պատճառած չարիքներուն համար ալ՝ պատժուած չէ:

Այլ ընդհակառակը, ազատ համարձակ կը պտտի: Եւ աջ ու ձախ՝ խրատներ կու տայ:

Իր վերջին մէկ «խրատ-յայտարարութիւնը» իսկապէս գլուխ գործոց մըն է:

Այս ինքնահաւանը, վերջերս Փարիզի «էքսփրէս» թերթի թղթակիցին հետ Երեւանի մէջ զրոյց մը ունեցած և հետեւեալ յայտարարութիւնը կատարած է՝

«ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԱՅԼԵՒՍ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻ: ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՆԱԵՒ ՊԷՏՔԷ ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ ԿՆՔԷ ԱԶՊԷՅՃԱՆԻ ՀԵՏ»:

Ո՞վ աճպարար.դո՞ւն էիր, խաղաղ Սովետական Հայաստանի ու Լ.Ղ.ի մէջ, նախ՝ Ղարաբաղի հարցով, յետոյ՝ «Ազատ Անկախ Հայաստանի»ի նման խաբուսիկ լոզունգներով, պատերազմ, ջարդ և թշուառութիւն ստեղծողը:

Ու հիմա ելեր խաղաղութենէ կը ճառես:

Բայց յանցանքը, իրականութեան մէջ, քուկդ չէ:

Դուն, իբր արեւմտեան պետութիւններուն գործակատար՝ քու ստանձնած պարտականութիւնդ պիտի կատարէիր:

Բուն յանցաւորը՝ Հայ ժողովուրդն է, որ քեզի ու քու նման «արկածախնդիր»ներու ետեւէն գնաց:

Բուն յանցաւորը՝ Հայ ժողովուրդն է, որ իր հայրենիքը քանդողները մինչեւ հիմա չէ պատժած:

BÜYÜK ÇOGUNLUKLA՝ SIZ HEPINIZ KATILSINIZ
ALMANYADAKI (1939-1945) YAHUDI «SOYKIRIMI» ILE TURKIYEDEKI
(1915) ERMENI SOYKIRIMININ ARASINDAKI FARK NEDIR ?

* * *

ALMANYA (1939-1945) IKINCI DUNYA HARBINDE, AVRUPADA ISGAL ETTIGI

MEMLEKETLERDE YASIYAN YAHUDILERI TOPLADI VE ALMANYADAKI KAMPLARA DOLDURDU.

VE BU YAHUDILERIN BÜYÜK BIR KISMI BU KAMPLARDA S.S. DENILEN ALMAN KAMP POLISLERI TARAFINDAN ÖLDÜRÜLDÜ.

ALMAN S.S. KAMP POLISLERI TARAFINDAN YAPILAN BU KATLIAMA' ALMAN HALKI HIÇ BIR SEKILDE KATILMADI.

ANATOLYADA ASIRLAR BOYU DEVAM EDEN ERMENI MILLETININ KATLIAMI, 24 NISAN 1915 DE ERMENI HALKININ SOYKIRIMINA UGRATILMASI ILE SON BULDU.

ITTIHAT VE TERAKKI PARTISININ SENELERDEN BERI HAZIRLADIGI, ERMENI MILLETINI YOK ETME PLANI' BIRINCI DUNYA HARBININ KARGASALIGINDAN ISTIFADE EDEREK 24 NISAN 1915 DE TATBIKATA KONULDU.

ISTANBUL VE IZMIR SEHIRLERINDE YASIYAN ERMENILER HARIÇ, (BU SEHIRLERDE ÇOK AVRUPALI YABANCI VARDI. ONLARIN GÖZÜNÜN ÖNÜNDE TEHCIR VE KATLIAM YAPMAK PEK ÂSIKÂRE OLURDU) EDIRNE'DEN VAN'A KADAR TÜM ERMENI HALKI KIRK SEKIZ SAAT ZARFINDA SÜRGÜNE ZORLANDI. VE JANDARMALARIN NEZARETI ALTINDA YOLA ÇIKARILDI. VE SURIYE ÇÖLLERINE SÜRÜLDÜ. SONSUZ KAFILELER HALINDE ILERLEMEYE ÇALISAN BU ERMENI SÜRGÜNLERIN UZERINE HAPISHANELERDEN SALIVERILEN KATIL VE ESKIYALAR GÖNDERILDI ????

VE ANATOLYANIN SAYISIZ SEHIR VE KASABALARINDA, BU ERMENI TEHCIRI, ITTIHAT VE TERAKKI PARTISININ AZILI IDARECILERININ TÜRK HALKINI KISKIRTMASI ILE KATLIAMA DÖNÜSTÜRÜLDÜ.

VE 1915-TE GERÇEKLESTIRILEN ERMENI SOYKIRIMINA ALMANYADAKI YAHUDI SOYKIRIMININ AKSINE, TURK HALKI BÜYÜK EKSERIYETLE KATILDI. UYGULANAN SENARYO SÖYLEYDI' ANATOLYA SEHIR VE KASABALARINDA ERMENI HALKI TEHCIR BAHANESIYLE YOLA ÇIKARTILIRDI. BIR IKI SAAT SONRA, PUSUDA BEKLIYEN VE ERMENI HALKININ KOMSULARI OLAN TÜRKLER TARAFINDAN, ÇOLUK ÇOCUK, YASLI GENÇ, KADIN ERKEK DEMEDEN HEPSI HUNHARCA, KOYUNLAR GIBI BOGAZLANIR VE ÖLDÜRÜLÜRDÜ, SONRA DA CESETLERIN ÜZERINDE NELERI VARSA, ELBISELERINE VARINCAYA KADAR SOYULUR VE ÇALINIRDI.

1915 DE ITTIHAT VE TERAKKI PARTISI TARAFINDAN GERÇEKLESTIRILEN ERMENI SOYKIRIMININ HAKIKI SENARYOSU BUDUR.

BU VAHSETI YAPAN TÜRKLER SON ZAMANLARA KADAR BU ERMENI «HIKAYELERINI», AVCI MASALLARI GIBI ÇOCUKLARINA, TORUNLARINA IFTIHARLA BÖBÜRLENEREK ANLATIRLARDI.

ÇÜNKÜ, ONLARIN YAPTIKLARI BU KORKUNÇ KATLIAMI CEZASIZ KALMISTI BUGÜNE KADAR.

ONUN IÇIN HIÇ ÇEKINMEDEN ANLATIRLARDI, NASIL HERBIRININ ELLI, ALTMIS ERMENI GAVURUNU KESTIGINI.

HATTA, ARALARINDA «SAMPIYONLAR» DA VARDI. BU SAMPIYONLARIN HERBIRI EN AZINDAN BESYÜZ ERMENI GÂVURUNUN KELLESINI UÇURMUSTU.

BIZ ÖLÜM DÖSEGINDE, KESTIGI ERMENI YETIMLERININ SESLERIYLE BEYINLERI ÇATLIYAN YASLI TÜRKLERIN ÇEKTIGI CEHENNEM AZABINA GÖZLERIMIZLE SAHIT OLDUK.

BU ARADA MINNETLE ANALIM BAZI TEMIZ YÜREKLI TÜRK AILELERININ KENDI KOMSULARI ERMENILERI SAKLIYARAK ÖLÜMDEN KURTARDIGINI.

BÖYLE « INSAN – TÜRKLER » DE VARDI.

FAKAT BINDE BIR.

VE SIZ, BUGÜN ERMENI SOYKIRIMINI INKÂR EDIYORSUNUZ.

VE SONUNA KADAR DA INKAR EDECEKSINIZ.

FAKAT.... BEKLEYIN. GÖRECEKSINIZ.

DÜNYANIN CEZASIZ KALMIS, SON ESKIYA DEVLETININ ÖMRÜ ÇOK SÜRMIYECEKTIR.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 146 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ԱՊՐԻԼ 2001

«ՄԵՐ ԱՆՅԱՂՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱՏՃԱՌԸ ԱՅՆ Է, ՈՐ ՂԵԿԻՆ
ԳԼՈՒԽԸ ԿԸ ՆՍՏԵՑՆԵՆՔ ՄԵՐ ԷՆ ԱՒՏԱԳԻՆ, ԷՆ ԱՅԼԱՍԵՐԱԾ, ԷՆ ԱՆՊԷՏ ԾՆՈՒՆԴՆԵՐԸ
ՍԱԿԱՅՆ ՍՏՈՒՅԳ Կ'ԸՍԵՄ ՁԵՋԻ, ՎՏԱՆԳԸ ՄԵԾ Է,
ՇԱՏ ՄԵԾ, ԱՒԵԼԻ ՄԵԾ ՔԱՆ ԿՐՆԱՆՔ ԵՆԹԱԹՐԵԼ»

ՁՕՆ՝ 24 ԱՊՐԻԼ 1915-Ի ԱՆՄԱՀ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Մեր բոլոր դժբախտութիւններուն և նոյնիսկ Հայաստանի այսօրուան քաոսային վիճակին նախատեսութիւնը և անհաւատալիօրէն ճշգրիտ ախտաճանաչումը եղող վերի այս տողերն գրողը մենք չենք, ոչ ալ մեր շրջանը ապրած ուրիշ գրող մը:

Իննսուն տարիներ առաջ յայտնուած այս գաղափարներուն հեղինակը՝ «24 Ապրիլ 1915»ին նահատակուած բանաստեղծ-գրագէտ մըն է:

Այս նահատակ բանաստեղծը, դեռ 1911-ին զգուշացուցած էր հայ մտաւորականութեան ըսելով «Հնո՜ւ մննէ ախտագին մտաւորականներ: Դուք ցեղին ուղեղն էք: Բայց երբ այդ ուղեղը ուրիշ կերպ չի կրնար խորհիլ քան յուսահատեցնելով մեր կենսունակութիւնը, մենք պիտի փրցնենք ու նետենք այդ ուղեղը»:

Բայց բանաստեղծ-գրողին մարգարէական այս խօսքերը, Պոլսոյ հայկական սուտ դրախտին մէջ օրօրուելող հայ մտաւորականութեան կողմէ բնաւ նկատի չառնուեցան:

Եւ անխուսափելին պատահեցաւ: Եւ բանաստեղծ-գրողին նախատեսած «մեծ վտանգը», 24 Ապրիլ 1915-ին դժբախտաբար իրականացաւ:

Եւ հայ մտաւորականութեան Պոլսոյ սուտ դրախտը, 24 Ապրիլ 1915-ին, Զանզրրրի և Ալաշի մէջ իսկական դժոխքի վերածուեցաւ:

Պոլսոյ մէջ, Տօն Քիշոթներու նման մութին մէջ սուր շարժող և յոխորտացող «մեծ բանաստեղծները», Զանզրրրի և Ալաշի մէջ «գառնուկ»ի, աւելի ճիշդ՝ «մուկ»ի վերածուած էին՝ վախերէն:

Այդ յոխորտացող մեծ բանաստեղծներէն մէկը՝ Ալաշէն Պոլիս գրած մէկ բացիկին մէջ կ'ըսէր, թէ՝ «ինք բնաւ քաղաքականութեամբ չէ զբաղած»:

Ուրիշ «մեծ» բանաստեղծ-Տօնքիշոթ մը, Զանզրրրի մէջ, Թրքական գրականութեան մասին բանախօսութիւններ կու տար իր ընկերներուն:

Այդ օրերուն Զանզրրրի Թուրք պատասխանատուները, հայ աքսորեալ մտաւորականութեան մէջ գրոյցներ տարածեցին, թէ՝ «եթէ իսլամութիւնը ընդունին՝ պիտի փրկուին մահէն»:

Մեր այս գրութեան վերտառութեան հեղինակը եղող բանաստեղծ-գրողը, Զանզրրրի մէջ օրերով աշխատեցաւ, հոգիով տկարացած իր մտաւորական ընկերները համոզելու համար, որ պիտի չտարուին Թրքական խոստումներէն և իսլամութիւնը պիտի չընդունին:

Եւ ամէն մէկուն Աւետարանի վրայ երդում ընել տուաւ, թէ պիտի չլքեն իրենց սուրբ հաւատքը:

Բայց, ճակատագրի ի՜նչ դիպուած, որ իր մտաւորական ընկերները իսլամութիւնը չընդունելու համար համոզել աշխատող բանաստեղծը, այս անգամ ինք ենթարկուեցաւ իսկական փորձութեան...:

Այս բանաստեղծը, նոյն ատեն բժիշկ էր։ Եւ Զանգըրըի մէջ այդ օրերուն Թուրք երեւելիի մը աղջիկը դարմանած և մահէ ազատած էր։

Աղջկան հայրը բժիշկին առաջարկեց, որ իսլամութիւնը ընդունի և ամուսնանայ իր աղջկան հետ։ Միայն այս պարագային ինքը կրնար փրկել բժիշկին կեանքը։ Սակայն բանաստեղծ-բժիշկը մերժեց Թուրքին փրկութեան առաջարկը։ Եւ 26 Օգոստոս 1915-ին, Զանգըրըրէն Այաշ փոխադրուած օրը, Գալեճիկ գիւղաքաղաքին մօտերը, նահատակուեցաւ Թուրք Իթթիհատ կուսակցութեան Զանգըրըի պատասխանատու ճեմալ Օզուզի կարգադրութեամբ։

Բանաստեղծ բժիշկը սպաննող Թուրք դահիճներուն մէջն էր նաեւ, իր դարմանած աղջկան հայրը։

* * *

Բանաստեղծ-բժիշկին այս նահատակութեան Թուրք դահիճներուն 1918-ին, զինադադարէն յետոյ, Պոլսոյ ժողովուրդին մէջ իրր «դիւցազներգութիւն» տարածուեցաւ։

1919-ին Պոլսոյ մէջ, իրր հերոս նահատակ, մասնաւորապէս իրեն համար սգահանդէսներ կատարուեցան։

Այն տարիներուն իր մասին եղած փառաբանական այտայայտութիւններէն մեզ ամենէն շատ տպաւորողը, «Ամենուն Տարեցոյցը»ի հեղինակ Թէոթիկի բառերն են.

«Աթէնա իմաստութեան շիթը դրած է անոր ուղեղին մէջ, եսկիւլապ՝ բժշկական խորհուրդը. Հերմէս ալ՝ կայծը պերճախօսութեան»։

Բայց, ամենէն կարեւորը՝ Թուրքերուն այս բժիշկ-բանաստեղծին մասին բառերն են։ 1919-ին հրատարակուած Johannes Lepsius-ի գերմանական արխիւներուն մէջ, հայերու վերաբերեալ վաւերագրերու գիրքին 163-րդ էջին մէջ, Թուրք իշխանութիւնները անոր մասին սապէս արտայայտուած են.

«Ան կը նկատուի, իրրեւ մեկը այն հայ մտաւորականներէն, որուն զանգուածներուն վրայ ունեցած ազդեցութենէն կը վախցուի»։

* * *

Բայց 1919-էն յետոյ, անցնող տարիներու ընթացքին շատ բան փոխուեցաւ։ Եւ ուղեղները փրցուելիք առաջնորդներու «շնորհիւ», նոյնիսկ 1915-ի հայկական եղեռնը մեծ չափով մոռցուեցաւ։

Եւ մոռացութեան ճամբուն մէջ մտան նաեւ հայ նահատակները։

Եւ չենք գիտեր, թէ ի՞նչ պատճառաւ, գիտակցաբար մոռացութեան ենթարկուեցաւ հերոս-նահատակ բժիշկ բանաստեղծը։

Եւ միայն շատ սեղմ շրջանակի մէջ կը յիշատակուէր անոր անունը։

Եւ 1945-թ.ներուն, պատմութեան մէջ նմանը չեղող, ոճիրի համազօր արարք մը կատարուեցաւ։

Թուրքերուն կողմէ անոր նահատակուելէն 30 տարիներ յետոյ, ան կրկին նահատակուեցաւ։ Այս անգամ հայերուն կողմէ։ 1915-ին Թուրքերը, անոր միայն մարմինը սպաննած էին։ Իսկ 1945-թ.ներուն Հայաստանի մէջ, անոր հոգին ալ սպաննեցին, նահատակին անունը ուրիշ բանաստեղծի մը տալով։

Այս, երկու անգամ նախ Թուրքերուն ու ապա հայերուն կողմէ նահատակուող բժիշկ-բանաստեղծին, իր հայ անունն ու հաւատքը չփոխելու համար մեռնիլը նախընտրող հերոսին անունը Ռուբէն Սեւակ էր։

Ռուբէն Զարեան անունով հայրենի գրականագէտ մը 1945-թ.ներուն, Աւետիք Իսահակեանին Ռուբէն Սեւակի ողբերգական կեանքին պատմութեան մասին իրեն բառերուն ազդեցութեան տակ, հետեւեալ առաւօտ իրեն ներկայացող երիտասարդ Պարոյր Ղազարեանին՝ «Սեւակ» գրչանունը կու տայ։

Ի.Զարեանին միամտօրէն, բայց տգիտօրէն կատարած այս «սրբապղծութեան» հետեւանքները, Ռուբէն Սեւակի յիշատակին համար «մահացու» եղած են։

Հայ գրականութեան ծանօթ եղողները, շատ լաւ գիտեն, թէ այս անուններու նմանութիւնը ի՛նչ աստիճան ցաւալի սխալներու և շփոթութիւններու պատճառ եղած է, և կը շարունակէ ըլլալ։

Ռ.Զարեան 1982-ին, իր մեզի գրած պատասխան նամակին մէջ, այս մասին սապէս կ՛ըսէր.

«Պարոյրին իր սրտով չի եղել, մի ուրիշ ազգանունով հանդէս գալը, բայց շատ երիտասարդ լինելով, չի համարձակուել հակադրուել, և համակերպուել է»:

Այս մասին պիտի ներկայացնենք ուրիշ գրութիւն մը, որուն մէջ նոյնինքն՝ Պարոյր «Սեւակ» բոլորովին տարբեր ձեւով արտայայտուած է:

Այս գրութեան հեղինակը՝ Հ.Յ.Դ.ի ծանօթ դեկավարներէն, բայց ջերմ հայրենասէր Կարս Մեհեանն է:

Այստեղ կու տանք Աբեղեանի «Ազատ Օր» օրաթերթին մէջ, 15 Մարտ 1978-ին հրատարակուած Կարս Մեհեանին «գրչանուն» վերտառութեամբ յօդուածէն հատուած մը.-

«Ունինք նաեւ ծածկանուն բառը, որ թարգմանութիւնն է, յունարէն «պսէօտօնիմ» բառին, «պսէօտօ»: խաբող, կեղծ, «օնուման» անուն:

Անշուշտ մեր «գրչանունը» ոչ միայն աւելի արտայայտիչ է, այլեւ... պարկեշտ: Ոչ կեղծել և ոչ ալ ծածկուիլ:

Գրչանունը կամաւոր հրաժարումն է, գրական մարզէն ներս ընտանեկան անունէն կամ մականունէն, անձնական նախասիրութեամբ մը մէկ կամ մէկէ աւելի բառերու, որոնք կրնան գոյական կամ ածական ըլլալ:

Ան յատուկ է և յատուկ պետք է մնայ միայն անոր, որ սեփականացուցած է զայն՝ իբրեւ իր գրչանունը:

Այս յստակ և անվիճելի մեկնաբանութեամբ ալ գրչանունը, կը խորհիմ, ժառանգական չէ, ինչպէս է ընտանեկան անունը կամ մականունը:

Մեր մէջ, մանաւանդ վերջերս, այս օրինականութենէն շեղումներ եղած են:

Ռուբէն Սեւակ, ընտանեկան անունով Զիլինկիրեան, իր սկզբնական շրջանէն իսկ, մեր գրական անդաստանէն ներս մուտք գործած է ա՛յդ գրչանունով: Իր ընտանեկան անունը կը յիշուի միայն կենսագրականներուն մէջ: Նոյնն է պարագան բոլոր գրագէտներուն, որոնք գրչանուն մը ունին:

Այսուհանդերձ Հայաստանի մէջ «Սեւակ» գրչանունը իւրացնողներ կան.- Ռուբգէն Սեւակէն ետք, Պարոյր Սեւակ: Գրչանունները անձեռնմխելի և անվիճելի սեփականութիւններ են, որոնք ո՛չ կ՛իւրացուին և ո՛չ ալ կը ժառանգուին: Երբ Պարոյր Սեւակ Փարիզ այցելեց, մեր խօսակցութեան ընթացքին մեղմ ձեւով յիշեցուցի այս պարագան: «ԵՍ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԸ ԿԸ ԴՆԱՀԱՏԵՄ ԻՐԵՐԵՒ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ԵՒ ԻՐԵՐԵՒ ԱՐՁԱԿԱԳԻՐ, ԻՄԿ ԻՐ ԴՐՁԱՆՈՒՆԸ ՇԱՏ ՀԱՃԵԼԻ ԹՈՒԱԾ Է ԻՆԾԻ» ըսաւ:

Իր բացատրութիւնը ո՛չ համոզիչ էր և ո՛չ ալ արդարանալի: Ենթադրենք, թէ մենք ունենանք գրագէտ կամ բանաստեղծ Միամանթեաններ, Վարուժաններ, Սիպիլներ, Համաստեղներ, Խտրաներ, Օշականներ, Նարդունիներ, Շանթեր միայն անձնատուններու տարբերութիւններով...

Գրչանուն մը զինք ընտրող գրագէտին կամ բանաստեղծին կ՛նոյնացած անոր հետ:

Որակում մը, որով կը բնորոշուի գրողը, - գրականութիւնը- և ոչ թէ իր անձը:

Գրչանունը գրագէտին կամ բանաստեղծին «պատմուճանը» կամ «շուքառն» է, որով հանդերձեալ է «պատարագելու» գրական տաճարէն ներս:

Կամ «զարդարեալ ի գգեստ անկողոպտելի» «ի տեղւոջն փառաբանութեան»:

ԿԱՐՕ ՄԵՀԵԱՆ

* * *

ԱՅՍՔԱՆ ՍՐԲԱԳՂՇՈՒԹԻՒՆԸ ԱՅԼԵՒՍ ԱՆՀԱՆԴՈՒԺԵԼԻ Է

Մենք, մինչեւ հիմա, խուսափած էինք՝ Ռուբէն Սեւակին 1907-էն ի վեր սեփականութիւնը եղող «Սեւակ» անունը տասնամեակներ տեւողութեամբ շահագործող «Պարոյր Ղազարեան»ին և անոր պարագաներուն դէմ միջազգային կազմակերպութիւններու ճամբով դատ բանալէ:

Մեր հայկական «անիմաստ» խղճմտութիւնը՝ արգելք եղած էր Հայաստանի կազմակերպութիւններուն դէմ այս քայլին դիմելու:

Հայց 12 Մարտ 2001-ի՛ն, Փարիզի «Կամք» օրաթերթին մէջ հրատարակուած «Արմէնփրէս»ի լուրը կարդալէ ետք, որոշեցինք, Ռուբէն Սեւակի դէմ շարունակուող այս սրբապղծութեան արգելք ըլլալու համար, մեր բոլոր կարելիութիւններով, միջազգային դատարաններու դիմել:

Պարոյր Ղազարեանին մահուան 30-րդ տարելդարձը նշելու ծրագիրը տուող «Արմէնփրէս»ին լուր-յայտարարութեան մէջ Պարոյր Ղազարեանին անունը նշուած է վեց անգամ, առանց Պարոյր ըսելու, այսինքն՝ միայն «Սեւակ»:

* * *

Պարոյր Ղազարեանի մասին «Արմէնփրէս»ի գծով տարածուած այս լուրին հեղինակը՝ անոր 30-ամեակի ծրագիրը պատրաստող Հայաստանի Գրողներու Միութիւնն է: Այսինքն՝ այս Միութիւնն է, Ռուբէն Սեւակի դէմ կատարուած սրբապղծութեան աղբիւրը:

Ռուբէն Սեւակ որքա՜ն իրաւունք ունէր, անգիտակից և «հայկականութեան ոգի» չունեցող մտաւորականներուն համար երբ կ՛ըսէր.«Մենք պտի փրցնենք ու նետենք այս ախտագին մտաւորականներուն ուղեղները»:

Մեր խօսքը անարժան «մտաւորական»ներուն ուղղելով կ՛ըսենք.- Դուք, այսօրուան Հայաստանի «հայկական ոգի» է գուրկ մտաւորականներ՝ Ռուբէն Սեւակին ըսածին պէս՝ դուք էիք ցեղին ուղեղը: Դուք կը դաստիք Հայաստանի այսօրուան քաոսային վիճակին առաջնակարգ պատասխանատուներէն:

Դուք էիք Լեւոն ըսուած Արեւմուտքի կամակատարին ետեւէն հոլո հնազանդ, ոչխարներու պէս քալողները: Նաեւ դուք էիք, անոր հրամանով բարգաւաճ Սովետական Հայաստանը փլցնողները: Դուք, հայկականութեան տեսակէտով այնքա՜ն անգիտակից էիք, որ Հայաստանի Ազատագրութեան Հայ Դաշնակ Բանակը ներսէն քանդող ամերիկացի Մոնթէ Մելքոնեանը Հայաստանի մէջ հերոսի վերածեցիք:

Եւ մինչեւ հիմա ալ, այս դրուժանին երեւանի մէջ կանգնեցուցած արձանին առջեւէն երկրպագելով կ՛անցնիք:

Եւ դուք էք՝ Լ.Տ.Պ.ի հրաժարումէն ետք, զինք պաշտպանողը և անոր թիկունք կանգնողը:

Եւ մանաւանդ՝ դուք էք, 27 Հոդտեմբեր 1999-ի ոճրագործութեան պատասխանատու, Հայաստանի ներկայ իշխանաւորները եղող Ղարաբաղցի ծանօթ աւազակապետներուն դէմ լռողներն և անոնց առջեւ գլուխ ծռողները:

Պատմութիւնը երբէ՛ք պիտի չներէ ձեզի՝ «Ախտագին մտաւորականներ»:

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 147 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 8 ՄԱՅԻՍ 2001

«ՄԵՌՆՈՂԻՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ՝ՄԵՐՅՆՈՂԷՆ ՀԱՐՑՆԵԼԸ, ԵՂԵՐԱԿԱՆ ԱՆՄՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ Է»

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ
ԼՕՋԱՆ, 10 ՕԳՈՍՏ.1910

«ՇԻՄՈՆ ՓԵՐԷՋ Կ'ՈՒՐԱՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ»

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

10 Ապրիլ 2001 Թուականին, հրեաներուն առաջնակարգ եղբայրակիցը և գինակիցը եղող Թուրքերուն մայրաքաղաք Անգարայի մէջ, Իսրայէլի նորընտիր Ա.Դ.նախարար Շիմոն Փերէզ, որ շատ մը մեծապատիւ հայերու կողմէ սոցիալիստ և մարդասէր կը կարծուէր՝ հետեւեալ յայտարարութիւնը կատարած է՝ «Մեզի համար մերժելի է Ողջակիզումին [Holocauste] և ցեղասպանութեան հայկական պնդումներուն միջեւ նմանութիւն ստեղծելու ամէն միտում: Հայերուն ապրածը ողբերգութիւն մըն էր: Բայց երբեք ցեղասպանութիւն մը չէր»:

Մեզի համար նորութիւն չեղող, Հրեայի մը այս խօսքերը՝ շատ մը երեւելի և մեծ տիտղոսներ ունեցող ամերիկահայերու կողմէ ապշութեամբ դիմաւորուեցան:

Չէին ուզեր հաւատալ, որ [իրր Թէ] մարդասէր և խաղաղասէր, «խաղաղութեան նոպէլի մրցանակակիր» Շիմոն Փերէզ, այս տեսակ արտայայտութիւն մը կրնար կատարել:

Այս միամիտ և անմիտ հայ երեւելիները չէին գիտեր, Թէ Թուրքերը և Հրեաները նոյն մտային կառոյցը ունին:

Աչքէս որ, ասկէ առաջ ալ, ըսած էինք՝ Թուրքը ինչ որ ալ ըլլայ, էճէվիտի պէս՝ Սոցիալիստ, կամ Ալբասլան Թիւրքէշի պէս՝ Ֆաշիստ, և կամ Հայտար Ակիւճի պէս՝ կոմունիստ-Թուրքը միշտ նեյնն է՝ վայրագ և մարդասպան:

Նոյնպէս են հրեաներն ալ: Բացառութիւն մը օրէնք չի կազմեր:

Հրեան ըլլա՛յ Արիէլ Շարոնի պէս ֆաշիստ և կամ Շիմոն Փերէզի պէս սոցիալիստ, հրեան միշտ «Հրեայ» կը մնայ, անգութ և մարդասպան:

Արթնցէ՛ք, հրէական «Թմրեցուցիչներով» հարբեցած հայ Երեւելի և մեծապատիւ անձնաւորութիւններ: Մենք, շատ լաւ տեղեակ ենք, որ ձեր մէջէն շատերուն յաջողութեան պատճառը՝ հրէական և մասոնական թիկունքն է: Անոնք՝ ձեզ «յառաջ տարին, որ իրենց ուզած կողմը ուղղեն և իրենց ծիրին մէջ պահեն: Ես այլեւս, ձեր կեանքի վերջին տարիներուն, քաջութիւնը ունեցէք իրականութիւնները ըսելու, Թէ՝ Հայկական ցեղասպանութեան բուն պատասխանատուները, ցեղասպանութիւնը ծրագրողները և Թուրքերուն գործադրել տուողները՝ ՍԻՈՆԻՍՏներն են:

Դուք հրեաներուն մանկլաւիկները՝ դուք մինչեւ այսօր հրեաներուն Թմրուկը զարկիք ըսելով, որ հրեաները՝ հայ ազգին նոյն ճակատագիրը ունեցած են:

Դուք, ո՞ր ճակատագրէն կը խօսիք: Հրեաները այսօր, «Holocauste»ին «շնորհիւ», աշխարհին տէրը դարձան:

Մինչդեռ հայերը, 1915-ի ցեղասպանութեան պատճառով, այսօր բոլորովին անէանալու ճամբուն մէջ են:

* * *

Այսօր աշխարհի շատ մը երկիրներուն մէջ, մանաւանդ արեւմտեան երկիրներուն մէջ, Holocauste-ի մասին կասկած յայտնելը և Holocauste-ը ժխտելը [Negationisme], պատժական օրէնքներով արգիլուած է:

Բայց, 26 Ապրիլ 2001 թուականին, ֆրանսական «Le Monde» թերթին 4-րդ էջին մէջ, շատ բացառիկ գրութիւն մը հրատարակուեցաւ:

«ԻՐԱՆի ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԿԸ ՄԵՐԺԷ HOLOCAUSTE» վերտառութեամբ այս գրութեան մէջ, Ali Khameneï սապէս արտայայտուած էր՝ «փաստեր կան ապացուցանող, որ Սիոնիստները շատ մտերիմ կապեր ունեցած են NAZI- գերմանացիներուն հետ:

եւ «Statistique»ները, հրեաներուն ենթարկուած կոտորածին մասին՝ չափազանցուած են:

Հրեաներուն ենթարկուած ջարդերուն մասին ներկայացուած այս չափազանցուած Statistique-ներուն նպատակը՝ այս ճամբով միջազգային հասարակութեան գութը շարժել և դիւրացնել էր Պաղեստինին հրեաներուն կողմէ գրաւումը, և արդարացնել էր Սիոնիստներուն կատարած ոճիրները...»:

Վերջին տարիներուն, ոչ մէկ բարձրաստիճան պետական անձնաւորութիւն՝ Պարսկաստանի նախագահ Ali Khameneï քաջութիւնը չէր ունեցած հրեաներուն մասին այս իրականութիւնները յայտարարելու համար:

* * *

1995-էն ի վեր, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ մեր գրութիւններուն հետեւողները գիտեն, հրեաներուն մասին մեր տեսակէտը:

22 Ապրիլ 1995-ին,, «ՆԱՅԻՐԻ»ի առաջին թիւին մէջ, հրեաներուն մասին սապէս արտայայտուած էինք՝

«Աշխարհակալ սիոնիստական կայսրութեան կողմէ ստեղծուած իրավիճակ մը կայ այսօր: Իսկութեան մէջ երեք իսրայէլական պետութիւն կայ՝ 1.- Առաջինը՝ խորհրդանշական «Իսրայէլ»ն է. հրեաներուն սիրտը, իրենց կրօնական կեդրոնը՝ Երուսաղեմով: 2.- երկրորդը՝ միջին Իսրայէլն է, որուն անունը «Թուրքիա» է, խորհրդանշական Իսրայէլի մեծագոյն պաշտպանը: Արաբներուն կոնակին դրուած դաշոյն, հիմնուած Սելանիկցի Հրեայ Ֆարմասոններուն կողմէ, շնորհիւ հայ ազգին բնաջնջման: Իթթիհատ և Թերագգի կոչուած կուսակցութեան սկսած գործը ամբողջացուց, Սելանիկցի Հրեայ Մուսթաֆա Քեմալ Աթաթիւրքը, որ Թալաթին չափ հայասպանութեան պատասխանատուութիւնը կը կրէ: 3.- երրորդը՝ Մեծն Իսրայէլն է, որ կը կոչուի՝ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ:

Շնորհիւ իր առանձնաշնորհեալ աշքարհակալ դիրքին, շնորհիւ իր հողերուն անսահման մեծութեան և բնական հարստութեան և շնորհիւ իր ազգութիւն չունեցող, խառնածին կաթսայ մը եղող սոցիալ կառոյցին, այս տէրութիւնը մեծագոյն ուժն է հրեաներուն, որոնց շնորհիւ Սիոնիստները յաջողեցան իրենց աշխարհակալ կայսրութեան անխախտելի հիմերը դնել»:

Հայ ազգը, հարիւր տարիներէ ի վեր, նոյնիսկ մինչեւ այսօր, իր կարգ մը «ծախուած» ղեկավարներուն պատճառաւ չկրցաւ տեսնել այս իրականութիւնները:

Դեռ 1900-թ.ներուն, Սիոնիստներուն սադայէլական սադրանքներուն հաւատացող դաշնակցական որոշ ղեկավարներ՝ կուրօրէն հետեւեցան հրէածին Իթթիհատ կուսակցութեան և Թուրքերուն հետ եղբայրութիւն ստեղծեցին:

1909-ի Կիլիկեան ազէտն անգամ, այս կոյր ղեկավարներուն աչքերը չկրցան բանալ:

Այն տարիներուն, 1910-ին, մեծ հռետոր և մեծ ֆարմասոն, բայց հայկական բարձրագոյն շահերը տեսնելու անկարող խելք մը եղող Գրիգոր Զօհրապը, մինչեւ իր կեանքին վերջին վայրկեանը հաւատաց Թրքական եղբայրութեան և հաւատաց հայ ազգին ջարդարարը եղող Թալաթին:

եւ Գրիգոր Զօհրապին Թուրքերուն վերաբերեալ ու տխմարութեան հասնող այս տգիտութիւնը, 1915-ին հայ ազգին «գլուխը կերաւ»:

եւ նոյնպէս, այս տգիտութեան հետեւանքով 1915-ին, Կիլիկիոյ շրջակայքը, Ջերքէզ Ահմէտին կողմէ,

Գրիգոր Զօհրապին ալ գլուխը չախչախուեցաւ։

Մինչեւ այսօր, մեր անգիտակից և «ծախուած» պատմագէտ և մտաւորականներուն կողմէ, Գրիգոր Զօհրապը կը փառաբանուի։

Ինչո՞ւ համար։ Ի՞նչ ըրած է Գ.Զօհրապ, հայ ազգին համար, իր անգիտակից քաղաքականութեամբ, հայ ազգը, 1915-ին, Գողգոթա առաջնորդելէ զատ։

Միայն հայ ազգին յատուկ կարողութիւն է, հայերուն խորտակման պատճառ եղող դէկավարներ փառաբանելը։

Նայեցէք Գ.Զօհրապ 1910-ին, Սկիւտարի մէջ, հայ հոծ բազմութեան և Թուրք Իթթիհատական երեւելիներուն ներկայութեան, ի՛նչպէս կը պաշտպանէ 1909-ի Կիլիկիոյ աղէտին պատասխանատու Իթթիհատ և Թէրագգի կուսակցութիւնը՝

«Ե՛րբ տեսնուած է, որ քրիստոնէական ջարդի մը առիթ, 100-ի մօտ մահմետականներ կախադան հանուին և 1000-ի մօտ մահմետական եղեռնագործներ շղթայակիր բանտարկութեան դատապարտուին։

Սահմանադրական [Իթթիհատական] կառավարութիւնը այս արիութիւնը ցոյց տուաւ, և ամէն արդարասէր հայու պարտքն է ճանչնալ զայն և ըստ այնմ վերաբերիլ Օսմանեան [Իթթիհատական] կառավարութեան հանդէպ»։

Մենք կը հաւատանք, որ Գրիգոր Զօհրապին 1910-ին Թուրքերուն հետ եղբայրութեան մասին յայտնած այս գաղափարները, Պոլսոյ հայ դէկավարներուն 1915-ի եղեռնի մէջ ունեցած մեծ պատասխանատուութիւնը ապացուցանող ամենէն ցնցիչ արտայայտութիւններն են։

* * *

Մինչդեռ ուրիշ հայ մտաւորական մը, Ռուբէն Սեւակ, Կիլիկեան ջարդերու օրերուն, 27 Մայիս 1909-ի Լոզանէն, «Գրիգոր Զօհրապին Թուրքերուն հետ եղբայրանալու գաղափարներուն բոլորովին հակառակ» ու հայ պատմական դիւցազնութեան վայել ձեւով իր ընդվզումը կը յայտնէր, Թուրքերուն կողմէ կատարուած ջարդերուն դէմ։

«Սեւ օրեր կ՛ապրինք նորէն.սարսափի օրեր. հեռագիրները ամէն ժամ նոր գոյժ մը կը բերեն։ Ջարդ, ու նո՛ր ջա՛րդ չէ՛ հրդեհ չէ՛ հրդե՛հ, ու ինչ որ ամենէն սարսափելին է համաճարակ...։

Եւ ամենէն ցաւալին՝ այն յուսահատեցուցիչ «խելօքութիւնն» է, որ հայերը կ՛ողջունեն այս ջարդերը։

Ե՛րբ հայ ժողովուրդը պիտի սորվի՝ «մարդկօրէն կատղիլ»։

Սարսափահա՛ր, քարացած Պոլսոյ հայ Թուրքերուն կը սպասենք, աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար, կամ գոնէ հուժկո՛ւ բողոքի մը ընթերցումով ամոքուելու համար...։

Թերթերը կու գան։ Յաւիտենական ոսկեզօծ ունայնութիւնը, որ կը յատկանշէ Պոլսական մտաւորականութիւնը։

Օտար մամուլը և մասնաւորապէս զուիցերիական օրաթերթերը, ամէն օր կ՛արձանագրեն հայ կոտորածներուն համար եղած նուիրատուութեանց ցանկը։ Մե՛ր են մերիններըը։

Այն հայ թերթերը, որոնք այսինչ կամ այնինչ մեծապատիւի մը մահուան առիթ փոխան ծաղկեպսակի ո՛ր՛նչ գրած են։

Պէտք չէր, որ անվերջանալի նուէրներու շարքերով ներկայանային այս եօթն անգամ նահատակուած ժողովուրդին... Գաւառը, սովա՛ծ, բազմաշարչար Գաւառը, իր լուման տուաւ։ Ե՛րբ պիտի դղրդի ինքնագիտակցութեան զգացումը մայրաքաղաքացիին հոգւոյն մէջ։ Ու ե՛րբ, մանաւանդ, մարդկօրէն կատղիլը...։

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

* * *

Ռուբէն Սեւակ Գրիգոր Զօհրապի առաջնորդութեամբ, Պոլսոյ հայ մտաւորականութեան 1909-ի Կիլիկիոյ աղէտին հանդէպ ցուցաբերած կենդանական անտարբերութեան դէմ ընդվզելով, Լոզանէն, 10 Օգոստոս 1910-ին Պոլիս, Տիկ.Արշակուհի Թէոթիկին նամակ մը կը գրէ։

Ռուբէն Սեւակի Կիլիկիոյ ջարդերուն իսկական նկարագրութիւնը կազմող Տիկ.Արշակուհի Թէոթիկին հրատարակած գիրքին մասին իրր գնահատանք գրած այս նամակը՝ մենք կը հաւատանք, որ հերոս-

նահատակի պայքարի և վրէժի գաղափարներուն ամբողջական ցոլացումն է: Ահա այս նամակը՝

Լոզան 10 Օգոստ.1910

Սարսռալով կարդացի «Ամիս մը ի Կիլիկիա»ն: Առանց շաղակրատ հառաչանքի, առանց փքոցուռոյց երեմիականներու, առանց բանաստեղծութեան այդ գիրքը սրտիս մխուեցաւ տէգի պէս:

Ցաւին գիրքն է այդ, աւելի ճիշդ՝ Զայրոյթին գիրքը: Ու ես մխիթարուեցայ հոն գտնելով այն էական միտքը, զոր ջանացեր էի դնել «Կարմիր գիրք»իս մէջ: Այո՛, յարգելի հեղինակուհի, հացը աշխատողինը չէ՛, հացը գողցողինն է, ու մեռնողին իրաւունքը մեռցնողէն հարցնելը եղերական անմտութիւն մըն է:

Սակայն թշուառակա՛ն, ու անգայրո՛յթ, ու անիմաստ ու անվրէժխնդի՛ր հայութեան մը հազարներով ջարդուիլը նկարագրելէ վերջ, ինչպէ՞ս քաջալերեցուցիչ է ա՛փ մը Տէօրթ-Եոլցի հայ քաջերուն Աստուածային ու հոյակապ դիւցազնութիւնը որ գիրքը կը վսեմացնէ, կ՚աւարտէ ու կը պսակէ զայն հոմերական հերոսներու վայրագ ու արիւնոտ պսակով...:

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

* * *

Ռուբէն Սեւակի 90 տարիներ առաջ գրած նամակին մէջ, հայութեան մասին ըրած ախտաճանաչումը՝ «Թշուառական, անգայրոյթ, անիմաստ և անվրէժ-խնդիր» հայութիւնը՝ 1915-էն մինչեւ այսօր, հակառակ որ իր հայրենիքին հարիւրին ութսունը թուրքերուն կողմէ գողցուած է, և հայ ազգին մեծամասնութիւնը թուրքերուն կողմէ ցեղասպանութեան ենթարկուած է՝ գրեթէ կը շարունակէ իր կենդանական անզգայ և անտարբեր կեանքը նոյնութեա՛մբ:

Բայց նոյն յանցաւորները՝ ցեղասպանութեան ենթարկուած Արեւմտեան Հայաստանի ժողովուրդին բեկորները եղող Սփիւռքի հայ ժողովուրդին ծանօթ այն առաջնորդներն են որոնք, «ծախուած» ըլլալով արեւմտեան պետութիւններուն, 80 տարիներ շարունակ քնացուցին Հայկական Եղեռնը:

Եւ 1991-ին ալ, Արեւմտեան պետութիւնները, իրենց մանկլաւիկներուն ձեռքով, յաջողեցան քանդել Սովետական Հայաստանը:

Դժբախտաբար այսօր, Հայաստանը, ափ մը աւատապետներու ձեռքը անցած է:

Այս աւատապետները, Սփիւռքի Դաշնակ կարգ մը առաջնորդներուն նման, կը սնանին արեւմտեան պետութիւններուն տուած դրամներով:

Թշուառութեան մէջ չարչարուող Հայաստանի ժողովուրդին այսօրուան իշխանաւորները կը գտնուին վիճակի մը մէջ ուր, դրամի համար, ամէն տեսակի «զոհողութիւն»ներ ընելու պատրաստ են:

Այս վիճակին տեղեակ եղող արեւմտեան պետութիւնները, ամէն տեսակ սադրանքներով կ՚աշխատին Հայաստանը Ռուսական ազդեցութենէն հեռացնել, որ Հայաստանը բոլորովին իյնայ իրենց գիրկը:

Արդէն, արեւմտեան պետութիւնները, Սովետական Հայաստանի փլուզումէն ետք, ամէն ջանք թափեցին, որ Հայաստանը թուրքերուն մօտենայ և բարեկամանայ:

Իրենց գործակատարը եղող Լեւոն Տէր Պետրոսեանը այս նպատակով, հայու մը համար անվայել ամէն տեսակի պնակալեզութիւններ ըրաւ թուրքերուն:

Այսօր Արեւմտեան պետութիւնները, Հայաստանի տնտեսական նեղութիւններէն օգտուելով, շատ աւելի ճնշում կը բանեցնեն հայ ղեկավարներուն վրայ, որ թուրքերուն հետ բարեկամանան:

Արեւմտեան պետութիւններուն ըսածը հետեւեալն է.

«Թուրքերուն հետ ձեր անհամաձայնութիւնները՝ բանակցութիւններով հարթեցէք»:

Հայերը ի՞նչ ունին թուրքերուն հետ բանակցելիք:

Հայուն դիմացը՝ ցեղասպան Թուրք մը կայ, հայուն հայրենիքը յափշտակող Թուրք մը կայ: Այս թուրքը, մինչեւ այսօր, հայկական ցեղասպանութիւնը կ՚ուրանայ:

Եւ ընդհակառակը՝ անոնք հայերը կ՚ամբաստանեն ըսելով, որ Թուրքեր ջարդած են:

Այս պայմաններու մէջ հայերը, ի՞նչ ընելու համար, պիտի բանակցին թուրքերուն հետ:

Հայերը հարիւրխուն տարիներէ ի վեր, լաւ ճանչցած են արեւմտեան պետութիւններուն «մարդասիրութիւնը» և «Հայասիրութիւնը»:

Եւ այսօր, քանի մը աւատապետ դեկավարներու ձեռքով, կրկին պիտի իյնանք Արեւմտեան պետութիւններուն ծուղակը:

Արեւմտեան պետութիւններուն դրամներով սնուող այօրուան Հայաստանի իշխանաւորներ՝ մի՛ կարծէք, որ հայ ազգը ձեր «Patron»ներուն ուզածին պէս.Թրքական բարեկամութեան ծուղակը պիտի կարենաք առաջնորդել:

Հայ ազգը շատ լաւ գիտէ, թէ՝ «ՄԵՌՆՈՂԻՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ ՄԵՌՅՆՈՂԷՆ ՀԱՐՑՆԵԼՔ, ԵՂԵՐԱԿԱՆ ԱՆՄՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ Է:

YEYIN EFENILER YEYIN. PATLAYINCAYA KADAR YEYIN
AMERIKAN GÂVURUNUN MILYARLARCA DOLARINI. HELÂL OLSUN SIZE.

TEBRIKLER TURKIYE EKONOMI BAKANI KEMAL DERVIS, 27 NISAN 2001 CUMA GUNU AMERIKADAN YINE 10 MILYAR DOLAR KOPARDIN.

HALBUKI BUNDAN BIR KAÇ AY EVEL 2000 YILININ SON AYLARINDA, AMERIKA SIZE 10 MILYAR DOLAR VERMIST.

NE OLDU BU MILYARLARCA DOLARLARA? NE OLACAK. HOP, HOP, SARALOM. UÇTU GITTI, TOZ OLDU.

HOKKABAZLARDAN, YALNIZ CAVIT ÇAGLARIN ISMI ORTADA. TESADUFE BAKIN KI, O DA AMERIKADA:

YA ÖTEKI HOKKABAZLAR ? BU KADAR MILYARLARCA DOLARI YALNIZ ÇAGLAR YIYEMEZ KI :

SEN DE ÇOK SAFSIN. BILMIYOR MUSUN ?

«DEVLET MALI DENIZ : YEMIYEN DOMUZ»

SANA DOGRUSUNU SÖYLIYEYIM MI ?

«ÇOK KARISTIRMA. ALTINDAN SOKOLA ÇIKAR»

PEK IYI AMMA. BU KADAR DA OLMAZ KI.

GEÇEN MART AYINDAYDI DOLAR YEDIYÜZBIN LIRADAN, BIR MILYON IKI YÜZBIN LIRAYA FIRLADI.

TÜRK LIRASI BIR GÜN IÇINDE DEGERINDEN YÜZDE YETMIS KAYBETTI.

BUNA BIZIM BILDIGIMIZ IFLAS DERLER: IFLASTAN DA BETERDI VAZIYET.

ONDAN SONRA, BIR FIRTINA, BIR FIRTINA. HA BATTIK, HA BATIYORUZ.

S.O.S., S.O.S., S.O.S..

AMAN, AMERIKA, ETME EYLEME.

BIZI KURTAR. SIZ, NE DERSENIZ ONU YAPACAGIZ.

ISTEDIGINIZ REFORM KANUNLARI MECLISTEN ÇIKTI, ÇIKIYOR.

VE SONRA, OLDU DA BITTI MASALLAH.

EN SONUNDA KEMAL DERVIS AMERIKAYI KANDIRDI. YASASIN GAVUR SAMAMCA.

VE KEMAL DERVISIN CEBINDE KEKLIK ON MILYAR DOLAR:

SIMDI ESKI DEFTERLERI KAPADIK.

YENISINE BAKALIM:

* * *

BU ANLATTIKLARIMIZ ISIN RESMI TARAFI. MADALYANIN YALNIZ BIR YÜZÜ:

MADALYANIN ÖTEKI YÜZÜ NE KI ?

SIZ ÖCÜ MASALI NEDIR BILIR MISINIZ ?

BIZIM ZAMANIMIZDA, ÇOCUKLAR' USLU DURSUNLAR DIYE'
« ÖCÜ GELIYOR, ÖCÜ GELIYOR » DIYE KORKUTURLARDI.
AYNI SEKILDE SIMDI « TÜRKIYEDE HEZBOLLAHLAR IKTIDARA GELECEK » DIYE AMERIKAYI KORKUTUYORLAR:
AMERIKA DA, ÖCÜ HEZBOLLAH-LAR IKTIDARA GELMESINLER DIYE, BASTIRIYOR MILYARLARCA DOLARI TÜRKIYEYE.
HIKAYE BUNDAN IBARET.
FAKAT, BEN SIZE DOGRUSUNU SÖYLIYEYIM MI ? AMERIKANIN HAKIKATTE HEZBOLLAHLARDAN KORKUSU YOK. [ASLINDA HEZBOLLAHLARI SOVYETLERE, SIMDI DE RUSLARA VE ÇINLILERE KARSI KISKIRTAN' AMERIKAN C.I.A'SIDIR.
AMERIKANIN ENDISESI' ISRAIL IÇIN:
TÜRKIYE IRAN GIBI HEZBOLLAHLARIN ELINE GEÇERSE' ISRAIL'IN GÜVENLIGI TEHLIKEYE GIRER. AMERIKA BUNDAN KORKUYOR.
ISTE BU SEBEPTEN, AMERIKA' ÖCÜ PARASI OLARAK TURKIYEYE MILYARLARCA DOLAR VERIYOR:

3.Ջ.

ՔՈՎԻ ԹՐՔՔԵՐԷՆ ԲՆԱԳՐԻՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
«ԿԵՐԷՔ ԷՖԷՆՏիՆԵՐ, ԿԵՐԼՔ, ԿԵՐԼՔ, ՄԻՆՉԵՒ ՈՒ ՊԱՅԹԻՔ
ԱՄԵՐիԿԵԱՆ ԿԵԱՒՈՒՐԻՆ ՄԻԼիԱՌԱՒՈՐ ՏՈԼԱՐՆԵՐՈՒ ԱՐՏՕՆԵԱԼ ԵՆ ՉԵՋԻ:»

Շնորհաւորութիւններ՝ Թուրքիոյ Տնտեսութեան նախարար Քեմալ Տերվիշ: 27 Ապրիլ 2001-ի Ուրբաթ օրը, Ամերիկայէն տասը միլիառ տոլար կորզեր ես նորէն:

Մինչդեռ, ասկէ քանի մը ամիսներ առաջ՝ 2000 Թ.ի վերջին ամիսներուն, Ամերիկան ձնգի տասը միլիառ տոլար տուած էր արդէն: Ի՞նչ եղան այս միլիառաւոր տոլարները: Ինչ կ'ուզես որ ըլլան: «Հոր, հոր շարալոմ»: «Թաւ, գնաց, փոշի եղաւ»:

Աճպարարներէն միայն ձաւիթ Զաղլարին անունը մէջտեղն է: Դիպուածին նայեցէք, որ ան ալ Ամերիկա փախուստ տուած է եղեր:

Մ՚ւր են միւս աճպարարները: Այսքան միլիառաւոր տոլարները՝ Զաղլարը մինակը չի կրնար ուտել:

Դուն ալ շատ միամիտ ես եղեր: Չես գիտե՞ր ասացուածքը՝ «Պետութեան ապրանքը՝ ծով է: Ջուտողը խոզ է»

Քեզի, շիտակը ըսեմ. «Շատ մի խաոներ, տակէն «շօքոլա» կ'ելլայ»:

Բայց այսքանն ալ շատ է. 2001-ի Մարտ ամիսն էր՝ տոլարին փոխարժէքը եօթ հարիւր հազար լիրայէն մէկ միլիոն երկու հազար լիրայի բարձրացաւ:

Թրքական լիրան, մէկ օրուան մէջ, իր արժէքէն հարիւրին եօթանասունը կորսնցուց:

Ասոր, մեր գիտցածով՝ անանկութիւն կ'ըսեն: Մնանկութիւնէն ալ գէշ էր վիճակը: Անկէ յետոյ, փոթորիկ մը, փոթորիկ մը... «ընկղմելու վրայ ենք»: «Ընկղմեցանք»:

S.O.S., S.O.S., S.O.S..

Ման Ամերիկա՛, մ'ըներ, մ'ըլլար.

Մեզ ազատէ. դուք, ի՞նչ որ ուզէք, ան պիտի ընենք:

Ձեր ուզած բարենորոգման օրէնքները Ազգային Ժողովէն ելլալու վրայ են... եւ յետոյ՝ ամէն բան եղաւ, լմնցաւ մաշալլահ...: էն ետքը, Քեմալ Տերվիշը Ամերիկացիները համոզեց: «Ապրի՛ս, կեաւո՛ր Սամ հօրեղբայր»:

Եւ վերջապէս, տասը միլիառ տոլարը Քեմալ Տերվիշին «գրպանն է» կրնանք նկատել: Ալ հիմա, հին «տետրակները» կրնանք փակել: Եւ նորերուն սկսիլ:

* * *

Այս մեր պատմածները գործին միայն պաշտօնական կողմն են: Մետալին մէկ կողմն է միայն: Հապա, մետալին միւս կողմը, ի՞նչ որ.

Դուք «էօճիւ»ի պատմութիւնը ի՞նչ է նէ գիտէ՞ք:

Մեր ատեններէն, որպէսզի երախաները բարի կենան, «էօճիւ»ն պիտի գայ, «էօճիւ»ն պիտի գայի սուտերով կը վախցնէին: Նոյն ձեւով հիմա՝ «Թուրքիոյ մէջ «Հիզպուլլահ»ները իշխանութեան պիտի գան» ըսելով Ամերիկան կը վախցնէն:

Ամերիկան ալ, այս «Հիզպուլլահ»ները, Թուրքիոյ մէջ իշխանութեան չգան ըսելով բազմամիլիառ տոլարներ կու տայ Թուրքիոյ:

Պատմութիւնը այսքան պարզ է:

Բայց, խօսքը մէջերնիս, ձեզի շիտակը ըսե՞մ.իրականութեան մէջ, «Հիզպուլլահ»ներէն վախ չունի: Իսկութեան մէջ՝ առաջ Սովետներուն դէմ, հիմա ալ Ռուսերուն և Չինացիներուն դէմ պայքարին ըսելով, մոլեռանդ իսլամներուն Թիկունք կանգնողը՝ Ամերիկեան C.I.A. կազմակերպութիւնն է:

Ամերիկայի մտահոգութիւնը Իսրայէլի համար է: Եթէ Թուրքիան, Պարսկաստանի նման «Հիզպուլլահ»ներուն ձեռքը անցնելիք ըլլայ, Իսրայէլի ապահովութիւնը կրնայ վտանգի ենթարկուիլ: Ամերիկային վախը ասկէ է:

Այս պատճառով է, որ Ամերիկան իբր «էօճիւ»ի դրամ, Թուրքիոյ միլիառաւոր տոլարներ կը վճարէ:

Յ.Ջ.

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱԿԱՆ «CHIOS» ԿՂԶԻՆ ԵՒ «THESSALONIQUE» ՔԱՂԱՔԸ

«ԹՇՆԱՄԻԻՍ ԹՇՆԱՄԻՆ՝ ԻՄ ԲԱՐԵԿԱՄՍ Է»

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԻՆԵԱՆ)

Պատմական անժխտելի իրականութիւն մըն է, որ 4-րդ դարէն սկսեալ, Բիւզանդական կայսրութեան շրջանին, Յոյները մեզ իրենց կրօնական իշխանութեան ենթարկել ուզած են:

451-ի Քաղկեդոնի կրօնական ժողովէն յետոյ, հայկական եկեղեցին իր անկախութիւնը հռչակեց:

Եւ ասիկա, թերեւս ալ լաւ եղաւ, որ հայկական եկեղեցին իր ուրոյն դիմագիծը և ուղին ունեցաւ:

Ասոր շնորհիւ մենք չկորսուեցանք, և չյուծուեցանք Բիւզանդական կայսրութեան մեծ խառնարարին մէջ:

Ե՛ւ հայերուն Ե՛ւ յոյներուն միջեւ տեղի ունեցած այս կրօնական հակամարտութիւնը, մանաւանդ հայերուն մէջ, Յոյներուն դէմ հակակրանքի, նոյնիսկ թշնամութեան հասնող «հետքեր» ձգեց:

Այն աստիճան՝ որ 1071-ին, Մանազկերտի մէջ, երբ Բիւզանդական բանակները ճակատագրական պատերազմ կը մղէին Թրքական ցեղախումբերուն դէմ, հայերը, յոյներուն հանդէպ իրենց ունեցած հակակրանքին պատճառաւ, պէտք եղած ձեւով թիկունք չկանգնեցան յոյներուն:

Եւ կարծեցին, թէ եկող Թրքական ցեղախումբերը, իրենց հանդէպ նուազ անգութ պիտի գտնուին, բիւզանդացիներէն տարբերուելով բարեացակամ պիտի վարուին:

Թերեւս ալ ուրախ էին հայերը, որ իրենց ոխերիմ թշնամի նկատած Յոյները, Թրքական ցեղախումբերուն կողմէ պարտութեան պիտի մատնուէին:

Ի՜նչ սխալ և տխմար ոգեմտավարութիւն, և ի՜նչ մեծ խաբկանք:

Եւ անխուսափելին պատահեցաւ:

Թրքական ցեղախումբերը՝ իրենցմէ թիւով շատ աւելի գերակշիռ եղող Բիւզանդական բանակները պարտութեան մատնեցին:

Եւ այս ձեւով, թուրքերուն առջեւ բացուեցաւ Անաթոլիոյ դռները:

Այդ թուականէն յետոյ, անցնող դարերու ընթացքին, յոյներուն և հայերուն Անաթոլիոյ մէջ ենթարկուած ողբերգութիւնները բոլորիս ծանօթ են:

Եւ 1915-ին, վերջնականապէս իջաւ վարագոյրը այս ողբերգութեան, որուն հետեւանքով, թուրքերը նախ բնաջնջեցին հայերը, և յետոյ, 1919-1923-ին ալ՝ Յոյները Անաթոլիոյ մէջ:

Մինչդեռ, Մանազկերտի մէջ, եթէ հայերը իրենց ամբողջական ուժերով, բիւզանդացիներուն հետ միասին պայքարէին Թրքական ցեղախումբերուն դէմ, հայերուն և յոյներուն ճակատագիրը այսօր շատ աւելի տարբեր պիտի ըլլար:

Ամբողջ խնդիրը, այն օրերուն, իրական բարեկամը և իսկական թշնամին «ճանչնալու» մէջ կը կայանար:

Եւ հայերը այս կենսական իմաստութիւնը չունեցան Մանազկերտի մէջ:

Եւ այդ թուականէն մինչեւ այսօր ալ, հայերէն շատ շատեր, այս մեծ «իրականութիւնը» չեն տրված, թէ՝ իրենց թշնամիին թշնամին իրենց մեծագոյն բարեկամն է:

* * *

Մեր ուսանողական տարիներէն սկսեալ մանաւանդ, հիացում ունեցած ենք Յոյներուն հանդէպ:

Ինչպէ՞ս չհիանալ ազգի մը, որ ասկէ 2500 տարիներ առաջ, այսօրուան քաղաքականութեան հիմերը

նետած են:

Այն ատենուան Յոյներուն, ամէն մարդի մէջ՝ գինուորական, քաղաքական և մանաւանդ մշակութային բնագաւառներու մէջ հասած անհաւատալիօրէն բարձր մակարդակը, մենք կը հաւատանք, որ իսկական հրաշք մըն է, յաւիտենապէս լուսաւոր:

Եւ այս Յունական քաղաքակրթութիւնը, 2500 տարիներէ ի վեր, կը շարունակէ լուսաւորել ամբողջ աշխարհը:

Մենք հիացում ունինք նաեւ Յոյներուն որոնք, 1919-ի.ներէն սկսեալ, Անաթոլիոյ մէջ բոցավառուած Մուսթաֆա Քեմալին բարբարոսական շարժումէն մազապուրծ փրկուած հայերը Իզմիրի, Մերսինի, Պանտրմայի և ուրիշ շատ մը ծովեզերեայ քաղաքներէն, իրենց շոգենաւերով ազատած և փոխադրած էին Յունաստանի ապահով քաղաքները:

Երեւակայեցէք, որ միայն Քորֆուի պէս պզտիկ կղզիի մը մէջ, 30,000 գաղթական հայեր ապաստան գտած էին:

Եւ մտածել, որ նոյն այդ ողբերգական օրերուն, իզմիրի նաւահանգիստը խարբսխած անգլիական շոգենաւերուն նաւաստիները, փրկուելու համար լողալով կամ նաւակներով իրենց շոգենաւերուն մօտեցող հայերը և յոյները, նետ կը մզէին բրտութեամբ:

Յոյներուն հանդէպ մեր ունեցած համակրանքին մէկ ուրիշ պատճառն ալ, Յոյն ժողովուրդին 11-րդ դարէն սկսեալ հայ ազգին նման, Թուրքերուն վայրագութեան ենթարկուած ըլլալն է:

Յոյներուն վերջին տասը դարերու պատմութիւնը, անհաւատալիօրէն հայկական պատմութեան կը նմանի:

Թուրքերը, նոյն բարբարոսութիւնները կատարած են, հայերուն և յոյներուն դէմ:

Մենք 25 տարիներէ ի վեր, հեռացած ենք, Թուրքերուն կողմէ գրաւուած Պոլիսէն:

Եւ այդ Թուականէն ի վեր, գրեթէ ամէն տարի, կ'այցելենք Յունաստան:

Յունաստան այցելութեան կ'երթանք: Որովհետեւ աշխարհի քաղաքակրթութեան օրրանը եղած է այս երկիրը:

Կ'այցելենք Յունաստան՝ առ ի երախտագիտութիւն վեհանձն ազգի մը, որ իր գիրուց ձեռքը երկարած է իրեն բախտակից՝ չարչարուած Հայ Ազգին:

Եւ նաեւ կ'այցելենք Յունաստան, որ հայերուն նման Թրքական բարբարոսութեան ենթարկուած երկիր մը եղած է, հայերուն բարեկամ երկիր մը, եղբայր երկիր մը:

* * *

Յունաստան այցելողները նկատած են անպայման, որ Յոյներուն ունեցած ծովերու առաւելութիւնը եթէ նկատի չառնենք, Յունաստանը շատ կը նմանի այսօրուան Հայաստանին որպէս մեծ մասամբ, քարերու և ժայռերու երկիր:

Երբ յիսուն տարիներ առաջ, առաջին անգամ ըլլալով այցելեցինք Յունաստան, շատ զարմացած էինք, Թէ ինչպէ՞ս Աթէնքի նման քարքարուտ շրջանի մը մէջ ծաղկած էր աշխարհին ուղղութիւն տուող հրաշալի քաղաքակրթութիւն մը:

Բայց հակառակ իր բնաշխարհի կառոյցին, Աթէնքը այսօր աշխարհի գրօսաշրջութեան կեդրոններէն մէկն է իր Acropole-ով և պատմական վայրերով:

Յետոյ, կայ Delphes-ը՝ Յունական չաստուածներուն բնակավայրն է:

ԵՒւելի հարաւը՝ Corinthe-ը և անոր շրջակայքը՝ Olympe-ը, Ողիմպիական խաղերուն սկզբնավայրը:

Եւ Mycene-ը իր 4000 տարուան անմոռնալի հնութիւններով, և Epidaure-ը՝ իր աշխարհի ամենէն աքանչելի պատմական թատրոնով, որ 14000 հոգի կրնայ պարփակել մինչեւ այսօր:

ԵՒւելի հարաւը կայ Mistra-ն, Բիւզանդական վանքերէ կազմուած քաղաք մը, որ իսկական հրաշալիք մըն է:

Մենք, այս հրաշք վայրերը տեսնելէ ետք, այցելած ենք նաեւ յունական կղզիներէն ամենէն ծանօթները՝

Corfou-ն՝ Յունական այս «կանանչ» կղզին, ուր, 1923-ի ներուն, երեսուն հազար հայ դաղթականներ կ՛ապրէին: Այսօր հազիւ 4-5 հայ բնտանիք մնացած է:

Rodos կղզին՝ որ շատ ծանօթ զբօսաշրջական վայր մըն է: Մեզի համար, այս կղզիին ամենէն կարեւոր մասը, Chevaliers De Saint Jean միաբանութեան ամրոց պալատն է:

Այս Սրբ.Յովհաննէս ամրոցին Ասպետները, 1444-էն մինչեւ 1523, գրեթէ մէկ դար, պայքարած են Թուրքերուն դէմ:

Crète կղզին՝ 4500 տարուան պատմութիւն մը ունի, և Կրետէ-ի Knossos պալատը յունական քաղաքակրթութեան ամենէն կարեւոր կոթողներէն մէկն է:

1991-ին, մեր Կրետէ գտնուած օրերուն, այցելեցինք նաեւ Heraklion-ի հայկական եկեղեցին, որ Յունաստանի ամենէն հին հայկական եկեղեցին է:

Եւ այս եկեղեցիին մէջ մեզ ամենէն աւելի զարմացնողը հետեւեալ երեւոյթը եղաւ- եկեղեցիին բակին պատերը զարդարուած էին Հայկական Գաղտնի Բանակին ծանուցումներով և հերոսներուն նկարներով:

Մենք չենք կարծեր, որ ամբողջ Սփիւռքի մէջ, ուրիշ հայկական եկեղեցիի մը վարչութիւնը, քաջութիւնը ունեցած ըլլայ եկեղեցիին բակին պատերը Հ.Գ.Բ.ի նկարներով զարդարելու:

* * *

Յունաստանի հիւսիսային մասը, մեզի աւելի հրապուրած է:

Թերեւս, մեր ծննդավայրը եղող Թրակիոյ աւելի նմանելուն պատճառաւ:

Ionina քաղաքը՝ հռչակաւոր Tebelen-ցի Ali Pacha-յին պատմութիւնով ծանօթ եղած է:

Իսլամացած Յոյն-Ալպանացի մը եղող Ալի փաշան, 30 տարիներ ամբողջ, Պոլսոյ Թուրք Սուլթանին վստահելի ներկայացուցիչը եղած էր՝ իբր ինքնիշխան կառավարիչ Ionina-ին ու իր շրջակայքին: Այսեղ տասնամեակներ իշխելէ ետք, Ալի Փաշան, 1810-ի ներէն սկսեալ, կ՛օգնէ Յոյն ազատագրական շարժումին և Յունաստանի ազատութեան մէջ մեծ դեր կ՛ունենայ:

Այս պատճառաւ ալ, կը պատժուի Սուլթանին կողմէ, գլխատուելով:

Ionina-էն դէպի Thessalonique գացող ճամբուն վրայ կը գտնուի՝ Meteora կոչուած, բնութեան հրաշալիքը եղող վայրը:

Ցից և շատ բարձր ժայռերու վրայ [չենք գիտեր ինչպէս] կառուցուած Բիւզանդական վանքերու կախարդական երեւոյթը, դիտողներուն վրայ իր անունին՝ Meteora-ի վայել, ուրիշ մոլորակի մը մէջ գտնուելու տպաւորութիւնը կը ձգէ:

Թէսալոնիքէ քաղաքը մեզի շատ հարազատ եղած է միշտ:

Կարծէք, թէ ան հին՝ Յունաստան Պոլսոյ մէկ շարունակութիւնն է:

Մեզի համար ան, այսօր, իսկական Պոլիան է, իր բոլոր երեւոյթներով:

Բայց ամենէն կարեւորը մեզի համար, այս «Պոլիս»ին «Թուրք» չըլլալն է:

* * *

Chalcidique-ի թերակղզիին արեւելեան ամենահեռաւոր ծայրամասը կը կազմէ Agio Oros-ը [Սուրբ լեռ], Mont Athos-ին գտնուած թերակղզին:

Գրեթէ ծովուն մէջէն ուղղաձիգ՝ 2033 մեթր բարձրացող այս Սուրբ Լեռը, շատ պատկառելի երեւոյթ մ՛ունի:

Այս թերակղզին, իրականութեան մէջ, «Պետութեան մէջ Պետութիւն» մըն է:

Այս թերակղզիին վրայ, հազար տարիներ առաջ, վանքեր կառուցուիլ սկսած են:

16-րդ դարուն, 30 վանքերուն մէջ 30,000 հոգեւորականներ կ՛ապրէին:

Այսօր, 20 վանքեր կը գործեն այնտեղ, և վանքերուն մէջ միայն 1471 կրօնականներ կան:

Orthodoxe-ներուն ամենէն Սուրբ վայրերէն մէկը եղող Agio Oros թերակղզին, դարերէ ի վեր, ինքնավար շրջան մը եղած է, և իր ինքնավար վարչութիւնը ունի:

Եւ վանքերը այցելելու համար, ԱՒէնք գտնուող իրենց վարչութեան ներկայացուցիչէն, Visa

առնելու ստիպողութիւնը դրուած է:

Եւ կանանց համար այս վանքերը այցելութիւնը բացարձակապէս արգիլուած է:

Եւ ի՞նչ աստիճան ճիշդ է՝ չենք գիտեր. կ՛ըսուի, թէ այս «կրօնական պետութեան» սահմաններուն մէջ, ոչ մէկ էգ կենդանի գոյութիւն ունի:

20 տարիներ առաջ, բարձրաստիճան հայ կրօնաւոր մը, մասնաւոր վիզա-յի արտօնութեամբ, Ակիս Օրօս կ՛այցելէ:

Այս այցելութեան ընթացքին, Հայ կրօնաւորը, Յոյն վարդապետներուն կ՛ըսէ, թէ ինքն ալ Հա՛յ կրօնաւոր մըն է:

Այս խօսքերը լսող Յոյն վարդապետները՝ «հերետիկոս», «հերետիկոս» պոռալով կը հեռանան հայ հոգեւորականին քովէն:

Չէ՞ որ հայերը, 451-թ.ի Քաղկեդոնի կրօնական համաժողովի շրջանին, հեռացած և իրենց ուրոյն հայկական եկեղեցին կազմած էին, կրօնա-դաւանական գետնի վրայ զատորոշուելով:

Այս թուականէն ի վեր, մոլեռանդ Յոյն կրօնաւորներուն համար, հայերը հերետիկոսներ են: Այսինքն՝ տեսակ մը անաստուածներ:

Կը տեսնէք, թէ մտային կառոյցով խանգարուածներ միայն հայ ազգին մէջ չեն գտնուիր:

Յոյներէն ոմանց մօտ ալ, ինչպէս՝ հայերուն, մտային կառոյցը խանգարուած է:

Եւ այս պատճառաւ ալ, հայերը և յոյները, նոյն անողոք ճակատագրին ենթարկուեցան՝ թուրքերուն կողմէ:

* * *

Տարիներէ ի վեր, փափաքը ունէինք, Իզմիրի ճիշդ դիմացը գտնուող Յունական Chios կղզին այցելելու:

Շատ բաներ իմացած էինք, Chios կղզիին և իր ժողովուրդին մասին:

Տեղեակ էինք, թէ Chios կղզիին Յոյն ժողովուրդը, 1822-ին թուրքերուն կողմէ ջարդուած և գրեթէ ամբողջովին բնաջնջուած էր:

Կարդացած էինք, Victor Hugo-ին Զիոս-ի ջարդերուն ազդեցութեամբ գրի առած հոյակապ բանաստեղծութիւնը՝ «Les Turcs ont passé là. Tout et Ruine Et Deuil» «Թուրքերը այստեղէն անցան: Ամէն կողմ աւերակ և սուգ է»:

Տեսած էինք Փարիզի Louvre-ի թանգարանին մէջ Delacroix-ի շատ մեծ պաստառը՝ «Scènes Des Massacres De Scio»- որ Զիոս կղզիին մէջ թուրքերուն կատարած ջարդերը կը պատկերացնէր:

Վերջապէս, այս տարի կրցանք, մեր տարիներու փափաքը իրականացնել:

9 Մայիս 2001-ին, օդանաւով մեկնեցանք նախ Աթէնք, և հոնկէ ալ՝ ժամուան մը թռիչքէ ետք, գիշերով հասանք Chios կղզին:

Պանդոկի սենեակին մէջ, կրկին կարդացինք Ֆրանսական զբօսաշրջական գիրքերուն մէջ, Զիոսի մասին գրուածքները:

Բոլոր այդ հրատարակութեանց մէջ նկարագրուած էին, 1822-թ.ին թուրքերուն կատարած ջարդերը, բաւական ընդարձակ մանրամասնութիւններով:

Հետեւեալ առաւօտ կանուխ ելանք պանդոկէն, և գիրքերուն մէջ տրուած տեղեկութիւններուն հետեւելով, գացինք այն վայրերը, ուր թուրքերը սարսափելի ջարդեր կատարած էին: Իւրաքանչիւր քայլափոխիդ կը հանդիպէիր անոնց գազանային եղեռնագործութիւնը յուշող վկայութիւններու: Այդ սարսռազդեցիկ եղելութիւններուն կու տանք յաջորդիւ:

YALANLAR UZERINE KURULMUS BIR DEVLET

«SOZDE TURKIYE»

ERMENI SOYKIRIMI IÇIN SOZDE SOYKIRIM » DIYORSUNUZ. HAKLISINIZ BOYLE SOYLEMEYE.

ÇUNKU HAKIKATI SOYLEDIGINIZ GUN TURKIYE DENILEN YALANLAR UZERINE

KURULMUS BU DEVLETIN SONU GELIR.

SIZIN NERENIZ TURKIYE ?

1920'E KADAR TURK DEVLETI DIYE BIR SEY YOKTU. OSMANLI DEVLETIYDI ISMI. VE 1918DE SIZIN SONUNUZ GELMISTI.

VE OSMANLI DEVLETI DENILEN KATLIAM VE YAGMA SISTEMI UZERINE KURULMUS HAYDUTLAR DEVLETI INSANLIGIN VUCUDUNDE BIR HABIS UR GIBI KESILIP ATILACAKTI.

FAKAT SON DAKIKADA SANSINIZ YINE YURUDU.

BATI DEVLETLERININ YUKSEK MENFAATLERI VE ONLARIN DIZGINLERINI ELINDE TUTAN GORUNMEZ KORKUNÇ KUVVET SIZIN OLUMUNUZE MANI OLDU.

VE SIZ YINE DORT AYAK USTUNE DUSTUNUZ. VE HOKKABAZIN SANDIGINDAN ÇIKAN TAVSAN GIBI OSMANLI DEVLETININ TABUDUNDAN DA TURKIYE DENILEN UCUBE ÇIKTI.

VE MAKEDONYA LOCASINDA MASON OLARAK KAYITLI, SELANIK DOGUMLU ATABABANIZ TURKLUGUN HAVARISI OLARAK ORTAYA ÇIKTI.

ARTIK NE NUTUKLAR, NE NUTUKLAR.

TURK DE TURK ? TURKIYE DE TURKIYE

KIM BU TURK ? HERKES TURK.

ISTER ARAB OL. ISTER KURD.

ISTER ERMENI OL. ISTER RUM.

«NE MUTLU TURKUM DIYENE»

ÇUNKU TURK DENILEN BIR NESNE YOK KI.

ONDAN SONRA SISIR DE SISIR

DAMARLARA KUVVET SURUBU.

ATABABA DAMARLARINIZDAKI ASIL KANDAN BAHSETMIS. BU HANGI KAN ACABA ?

POMAK MI ? BOSNAK MI ? ÇERKEZ MI ? ARNAVUT MU ? SAKIN ERMENI KANI OLMASIN ?

Յ.Ջ.

ՔՈՎԻ ԹՐՔԵՐԷՆ ԲՆԱԳՐԻՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ՍՈՒՏԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ՀԻՄՆՈՒԱԾ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
«ԻԲՐ ԹԷ ԹՈՒՐՔԻԱ»

Հայկական ցեղասպանութեան համար «Իբր թէ ցեղասպանութիւն» ըսեր էք։

Իրաւունք ունիք, այսպէս ըսելու։

Որովհետեւ, նախ իրականութիւնը ըսելու ըլլաք, սուտերու վրայ հիմնուած Թուրքիա ըսուած պետութեան վերջը կու գայ։

Դուք ինչպէ՞ս «Թուրքիա» կրնաք ըլլալ։

Մինչեւ 1920-ի.ը «Թրքական պետութիւն» ըսուած բան մը գոյութիւն չունէր։

Օսմանեան պետութիւն էր անունը։

Եւ 1918-ին՝ ձեր վերջը եկած էր։

Եւ «Օսմանեան պետութիւն» ըսուած սպանդի և թալանի դրութեան վրայ հիմնուած աւազակութիւնը, մարդկութեան մարմնին վրայ գտնուող ուռի մը պէս, պիտի կտրուէր և պիտի նետուէր։

Հայց վերջին վայրկեանին կրկին ձեր բախտը բացեց։

Արեւմտեան պետութիւններուն բարձրագոյն շահերը և անոնց ձեռքը բռնող անտեսանելի

սարսափազդու «ուժը» ձեր մահուան արգելք եղաւ։

Եւ դուք, կրկին չորս ոտքի վրայ ինկաք։

Եւ աճպարարին անտուկէն ելլող նապաստակին նման, օսմանեան պետութեան դագաղին մէջէն՝ «Թուրքիա» բառած ուրուականը ելաւ։

Եւ Մակեդոնական Օթեակին մէջ ֆարմասոն ըլլալով արձանագրուած և ծնունդով Սելանիկցի ձեր նախահայրը՝ Թրքութեան առաքեալը ըլլալով մէջտեղ ելաւ։

Ալ ի՛նչ ճառեր, ի՛նչ ճառեր։ Ամէն ինչ Թուրք, ամէն բան Թուրք։ Եւ Թուրքիա, և տեւական Թուրքիա։

Բայց ո՞վ է Թուրքը։ Ամէն մարդ Թուրք է։ Ուզես արաբ եղիր, ուզես քիւրտ։ Ուզես հայ եղիր, ուզես յոյն։ «Ի՞նչ երջանիկ է, Թուրք եմ ըսողը»։ Որովհետեւ Թուրք բառած մէկը գոյութիւն չունի։

Եւ անկէ յետոյ, ուռեցուր և ուռեցուր։ Երակներուն ուժի դեղ։

Նախահայրը՝ ձեր երակներուն մէջի ազնուական արիւնէն խօսք ըրեր է։ Այդ որ արիւնն է արդեօք։ Բոմիա՞ք է, Պոսնիա՞ք է։ Զէրբե՞զ է, Ալպանացի՞ է։ Մի գո՞ւցէ հայկական արիւն չըլլայ։

Յ.Ջ.

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱԿԱՆ «CHIOS» ԿՂԶԻՆ ԵՒ «THESSALONIQUE» ՔԱՂԱՔԸ

«ԹՇՆԱՄԻԻՍ ԹՇՆԱՄԻՆ՝ ԻՄ ԲԱՐԵԿԱՄՍ Է»

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Խռովայոյզ գիշեր մը անցուցինք Զիոս կղզիի մեր իջեւանած պանդոկին մէջ, հայ և յունական եղեռնի տեսարաններու պատկերացումով:

Յաջորդ առաւօտ կանուխ, ինչպէս մտադրած էինք, նախ այցելեցինք Chios-ի հին քաղաքին մէջ գտնուող բերդը՝ «Kastro»ն:

Բերդին մէջ տեսանք այն սրահը, ուր 1822-ին Թուրքերը, ընդհանուր ջարդերը կատարելէ առաջ, «Chios»ի երեւելիները, առաջնորդները՝ 70 հոգի ձերբակալած և բոլորը միասին բանտարկած էին այդ սրահին մէջ:

Այս երեւելիները, հետեւեալ առաւօտ, բոլորն ալ, կախաղան կը հանուին:

Եւ յետոյ կը սկսի «Chios» կղզիի Յոյն ժողովուրդին ընդհանուր ջարդը:

Մարսափով յիշեցինք մեր 24 Ապրիլ 1915-ին կատարուած ողբերգութիւնը:

Եւ մտածեցինք, թէ Թուրքերը 24 Ապրիլ 1915-էն դար մը առաջ՝ 1822-ին նոյն «սիսթեմ»ը գործադրած էին Chios-ի մէջ:

Նախ՝ ժողովուրդին առաջնորդներուն գլուխները կը կտրէին, որ ժողովուրդը առանց «գլուխ»ի մնայ:

Եւ յետոյ՝ ժողովուրդը բնաջնջելը, պարզ խնդիր մըն էր Թուրքերուն համար:

* * *

Ջրօսաշրջական գիրքերուն մէջ, «Chios»ի ամենէն կարեւոր պատմական վայր որպէս նշուած էր, 11-րդ դարուն կառուցուած Բիւզանդական «Nea Moni» վանքը:

Հետեւեցանք տրուած տեղեկութիւններուն և «Chios» քաղաքէն 10 քմ.հեռու, ծառաշատ բարձունքներու վրայ գտնուող «Nea Moni» վանքը հասանք: Տեսարանը շատ գեղեցիկ էր, և անտառին ծառերուն մէջէն ներքեւի ծովը կը տեսնուէր:

Nea Moni վանքը, այնտեղ կատարուած հրաշքներուն պատճառաւ, «Chios»ի ժողովուրդին ուխտատեղին էր նոյն ատեն:

Մայր եկեղեցին, Բիւզանդական եկեղեցիներէն շատ տարբեր ճարտարապետական ոճ մը ունէր, որ մեզի մեր հայկական եկեղեցիները կը յիշեցնէր:

Մայր եկեղեցիին ներքին մասին մէջ, բոլոր կամարները և գմբեթը՝ Mosaique-ներով [խճանկարներով] զարդարուած էին, որոնք կը ներկայացնէին Սուրբերու նկարները:

Բայց, Բիւզանդական այս պատմական վանքին մէջ, մեզի ամենէն շատ տպաւորած մասը, վանքին մայր մուտքին քով գտնուող Սուրբ Խաչ եկեղեցին էր:

Եւ մենք, մեծ զարմանքով ու սրտադողով տեսանք, Թրքական բարբարոսութեան սարսափելի վկայութիւնները:

1822-ին, Թուրքերուն Chios-ի մէջ Յոյն ժողովուրդի ջարդի սկսման օրերուն, Chios-ի բնակչութենէն 3500 կին և երախայ Nea Moni վանքը կ՛ապաստանին, փրկուելու յոյսով Թրքական վայրագութենէն:

Բայց Թուրք ջարդարարները վանքն ալ կը խուժեն:

Եւ վանքին մէջ գտնուող 3500 կին և երախայ և 600 վանականները՝ Թուրքերուն կողմէ անխնայ կը

սպանուին:

Եւ ջարդէն վերջ Թուրքերը, վանքը կրակի կու տան:

Շատ տարիներ յետոյ, երբ վանքը կը վերանորոգուի, հոն նահատակուած զոհերուն ոսկորներուն և գանկերուն մէկ մասը կը հաւաքուին և այս՝ Սուրբ Խաչ Եկեղեցիին մէջ, ցուցափեղկերու ներքեւ կը պահպանուին իբր նուիրական մասունքներ:

Մենք, այս սուրբ մասունքներուն առջեւ, խոնարհեցանք, և նոյն ատեն յիշեցինք Արեւմտեան Հայաստանի և Անաթոլիոյ բիւրաւոր եկեղեցիներուն մէջ, Թուրքերուն կողմէ հրկիզուելով նահատակուած անթիւ ու անհամար հայ անմեղ զոհերը:

Այստեղ կ'ուզենք նոյնութեամբ նշել՝ «Նէա Մոնի» վանքին Ս.Խաչ Եկեղեցիին մէջ, այդ մասունքները ամփոփող ցուցափեղկերու կողքին, յունարէն և անգլերէն լեզուներով տրուած «Զիոս կղզիին ողբերգութեան» պատմութիւնը՝

THE MASSACRE OF CHIOS -1822

Before the massacre, Chios had a population of 118,000 souls.

The terrible massacre left only 1800 people in the southern part of Chios to take care of the production of mastic.

It has been calculated that at least 23.000 people were slaughtered. About 47,000 people were taken to the slave markets of Cairo and Smyrna. And the rest escaped to other Islands.

In the Monastery of Nea Moni, the local massacre took place on 9 [non legible] Friday of 1822.

There were 600 monks and 3500 women and children who had corne to seek refuge in the Monastery.

They were all slaugtred by the Ottomans.

Part of the bones of slaughtered monks and people are kept in this chapel of the Holy Cross.

ԱՆԳԼԵՐԷՆ ԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Ջարդերէն առաջ, Chios-ի բնակչութիւնը 118,000 հոգի էր:

Սարսափելի ջարդէն յետոյ, միայն 1800 հոգի մնացին Զիոսի-ի հարաւային մասը՝ Mastic-ի արտադրութիւնը հաւաքելու համար:

Հաշուուած է, որ նուազագոյն 23000 հոգի սպանուած է:

Շուրջ 47,000 հոգի Գահիրէի և Իզմիրի գերիներու շուկաները տարուած են, և մնացեալներն ալ ապաստանած են միւս կղզիները:

Nea Moni-ի վանքին մէջ, ջարդերը սկսած են 9 [անընթեռնելի] Ուրբաթ 1822-ին:

Այս վանքին մէջ ապաստանած էին՝ 600 վանական և 3500 կին և երախայ:

Բոլորն ալ սպանուեցան Օսմանցիներու կողմէ:

Սպանուած վանականներուն և ժողովուրդին ոսկորներէն մաս մը պահպանուած են այս Սուրբ Խաչ Եկեղեցիին մէջ»:

Այստեղ կ'ուզենք նաեւ նշել, «ՆԱՅԻՐԻ»-ի աշխատակից «The Traveler»-ին, «Chios»-ցիներու մասին բրած զգայացունց յայտնութիւնները.- «Chios»ցիները այնքան կապուած էին իրենց կրօնքին և ազգութեան, որ Թուրքերուն իսլամանալու ճամբով ազատելու առաջարկը կը մերժէին: Եւ կը նախընտրէին Թուրքերուն կողմէ սպանուիլը:

Տանք մեր հայասէր ու անգլիագիր բարեկամին վկայութեան բնագիրը:

A SMALL NOTE ON THE MASSACRE OF CHIOS

The Greeks make fun of the people of Chios.

They claim that the people of Chios, called «Chiotis» in Greek, were so stupid that they said to the Turks during the time of the Massacre.

«SFAXENE AGA MOU N'AGIASO», meaning « Slaughter me, my Lord, so that I go to paradise.»

In reality, the situation was much different. When a Non-Moslem was to be executed. Accepted, the condemned would change his religion and go free.

The people of Chios, the Chiotis, never accepted such an offer. Instead of denounoing their religion, they prefered death and said:

«TOTES, SFAXEME AGA MOU N'AGIASO»

Which means: «THEN, my Lord, slaughter me, so that I go to paradise».

THE TRAVELER

(ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ)

ՀԱԿԻՐՃ ՆՈԹԵՐ ՔԻՈՍԻ ՔԱՐԴԻՆ ՄԱՍԻՆ

Յոյները կը հեգնեն Քիոսի բնակիչներուն որոնց յունարէն «չիոթիս» կը կոչեն:

Անոնք որպէս թէ այնքան տխմար էին, որ կ'ըսէին Թուրքերուն, ջարդերու ատեն.- «SFAXEME AGA MOU N'AGIOSO», որ կը թարգմանուի.- «Մորթէ զիս Տէր, որ դրախտ երթամ»: Իրականութեան մէջ վիճակը բոլորովին ուրիշ էր:

Երբոր ոչ-իսլամ մը պիտի սպաննուէր, Թուրքերը վերջին առիթ մը կու տային զոհին՝ որ մահէ փրկուելու համար, կրօնափոխ ըլլալով իսլամանայ: Մահապարտը եթէ ընդունէր իր կրօնը փոխել՝ կ'ազատուէր:

Քիոսի բնակիչները, չիոթիսները, երբեք չընդունեցին այսպիսի առաջարկ մը: Կրօնափոխ ըլլալու տեղ նախընտրեցին մահը և ըսին.«Եթէ այդպէս Է՝ ուրեմն մորթէ զիս Տէր, որ դրախտ երթամ»:

ՃԱՄԲՈՐԴ

* * *

Յանաստան մեր այցելութեամբ, մենք հոգեկան պարտականութիւն մըն ալ կ'ունենանք կատարելիք, զոր կ'ընծայենք, ամէն տարի, երալով ուխտագնացութեան, Սելանիկի հայկական գերեզմանատունը:

Սելանիկի հայկական գերեզմանատան մէջ կը գտնուի դամբարանը մեր մեծ մօր, Արմաւենի Ջիլինկիրեանի, որ նոյն ատեն մայրն է Ռուբէն Սեւակի:

Արմաւենի Ջիլինկիրեանի դամբարանին վրայ կը տեսնենք հետեւեալ արձանագրութիւնը՝

«ԱՍՏ ՀԱՆԳՉԻ ԱՐՄԱՒԵՆԻ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

-ՍԻԼԻՎՐԻ-

1854-1934»:

...Մայրը, Ապրիլեան հայաջինջ եղեռնի նահատակներէն, անշիրիմ բանաստեղծ ու հերոս մտաւորական Տօքթ.Ռուբէն Սեւակի:

Եւ մենք ամէն տարի կը խոնարհինք այս դամբանին առջեւ և յուզումով կը կարդանք վերի արձանագրութիւնը՝ որ ինքնին իր մէջ կը պարփակէ ամբողջ հայ ազգին ողբերգութիւնը:

Բայց, մեզի համար ցաւալի է նշել այն տխուր իրականութիւնը, այն մեծ անտարբերութիւնը, զոր Սելանիկի համայնքային պատասխանատուները կը ցուցաբերեն նահատակ-բանաստեղծին խորհրդանիշը եղող անոր մօր դամբարանին հանդէպ:

Սելանիկի մէջ Արմաւենի Ջիլինկիրեանի դամբարանէն զատ, ուրիշ՝ 24 Ապրիլեան նահատակի մը հետ կապ ունեցող դամբարան գոյութիւն չունի:

Սելանիկի մէջ, Թաղական խորհուրդ կայ, Թեմական խորհուրդ կայ, և կան նաեւ բաւական մեծ թիւով հայկական միութիւններ:

Անոնցմէ ո՛չ մէկուն միտքէն կ'անցնի, 24 Ապրիլի նահատակ բանաստեղծի մը մօրը դամբարանին յարգանքի այցելութիւն մը կատարել 24 Ապրիլի օրերուն:

Բայց անոնք, ամէն 24 Ապրիլին ոսկեզօծ խօսքերով իբր թէ կը փառաբանեն 24 Ապրիլի նահատակները:

Բայց, իրականութեան մէջ, այս սին խօսքերով անոնք, ձեւով մը, կրկին ու կրկին «կը ջարդեն»

24 Ապրիլի Սուրբ Նահատակները:

Ազգ մը, իր հերոսներով կ'ապրի:

Ազգ մը, որ իր հերոսները չունի, ապրելու իրաւունք չունի:

Ազգ մը, որ իր հերոսները կը մոռնայ, ինքն ալ մեռնելու դատապարտուած է:

1985 *Ց.Ջ.*

O S M A N L I M U C I Z E S I

NASIL, CIHANGIRANE BIR DEVLET ÇIKARDINIZ BIR ASIRETTEN ?

NASIL MI ? SAG OLSUN OSMANLI YATAGANI.

«YA MUSLUMAN OLURSUNUZ,

YA DA KELLELERINIZ UÇAR BU YATAGANLA»

BU «MUCIZE CUMLE» AÇTI SIZE «AÇIL SUSAM AÇIL» MASALINDAKI GIBI BUTUN MUVAFFAKIYET KAPILARINI.

ÇOK ZORDU, SIZIN ESIR HALKLARINIZ IÇIN, BU KORKUNÇ «SEÇIMDE» BU HAYAT MEMAT MESELESINDE «HAYATA» KARSI «OLÜMÜ» SEÇMEK ?

BU HER BABAYIGIDIN HARCI DEGILDI. BUNA RAGMEN, SAYISIZ INANÇLI HRISTIYANLAR OLÜMÜ SEÇTI... VE KELLELERI UÇTU YATAGANLA.

FAKAT MILYONLARCA ZAVALLI INSANLAR BU CESARETI GOSTEREMEDI. VE «HAK DININI»??? KABUL ETTILER, VE MÜSLÜMAN OLDULAR.

«AMA KIRK YILLIK YANI, OLUR MU KANI» ? FAKAT OLDU. ZOR OYUNU BOZAR.

VE BU KATLIAM VE YAGMA SIYASETINIZ SAYESINDE ILERLEDINIZ ANATOLYADA. BALKANLARDA... TA VIYANA KAPILARINA KADAR.

SIRBISTANDAKI BOSNAKLAR, BULGARISTANDAKI POMAKLAR, ALBANYADAKI ARNAVUTLAR BU SIZIN KORKUNÇ YATAGANINIZIN MEYDANA GETIRDIGI VAHSETIN «PIÇLERIDIRLER».

FAKAT VIYANA KAPILARINDA BU OYUN BITTI.

POLONYA KRALI JAN SOBIESKININ VIYANA KAPILARINDA 1683 DE SIZE VURDUGU DARBEDEN SONRA, BIR DAHA IFLAH OLMADINIZ

ÇÜNKÜ VIYANA MAGLÜBIYETINIZDEN SONRA, SIZIN YAGMA ÜZERINE KURULMUS SIYASETINIZ IFLAS ETTI.

YAGMA EDILECEK BASKA TOPRAK ZAPTEDEMEDIGINIZ IÇIN BASLADINIZ GERILEMEYE.

FAKAT HUYLU HUYUNDAN VAZGEÇMEZ.

ALISMISTINIZ YATAGANLA KELLE UÇURMIYA.

1809 YILINDA SIZIN ZULÜM IDARENIZE KARSI ISYAN EDEN SIRBISTANDAKI NIS SEHRI HALKINI YARATTIGINIZ TERRORLE KANA BULADINIZ.

VE KESTIGINIZ SIRP VATANPERVERLERININ KELLELERINI ÜST ÜSTE YIGARAK KORKUNÇ BIR «KELLELER KULESI» INSA ETTINIZ.

KI SIRPLAR IBRET ALSIN, KORKSUN, VE BIR DAHA ISYAN ETMESIN.

SIRPLAR, ISTIKLALLERINI KAZANDIKTAN SONRA BU «KELLELER KULESINI» SIZIN VAHSETINIZIN INKAR EDILMEZ BIR DELILI OLARAK MUHAFAZA ETTILER.

BUGÜN BU «KELLELER KULESI» BÜTÜN SIRPLAR ICIN ÇOK MUKADDES BIR IBADET YERIDIR.

VE NIS SEHRINE GIREN ORTA YOL ÜZERINDE, DORT LISANDA YAZILMIS SIRPÇA, INGILIZCE, FRANSIZCA, ALMANCA «TOWER UR CRANES», «LA TOUR DES CRANES», «SCHADELTURM», BUYUK BIR ILAN, BU MUKADDES «KELLELER KULESININ» GIRIS YERINI GOSTERIR.

VE SIZ TURKLER, YOLUNUZ DÜSERSE, VE «NIS» SEHRINDEN GEÇERSENIZ, GIDIN GORÜN SIZIN VAHSETINIZIN UTANÇ VERICI «ESERINI».

BIZ ZIYARET ETTIK VE GORDÜK NIS SEHARINDEKI BU KORKUNÇ «KELLELER KULESINI».

VE BIR ERMENI OLARAK, ERMENI SOYDASLARIMIZIN ANATOLYADA, SIZIN ASIRLAR BOYU SÜREN ZULMÜNÜZ ALTINDA NASIL IZDIRAP ÇEKTIGINI VE EN SONUNDA 24 NISAN 1915 DE BASLATTIGINIZ ERMENI SOYKIRIMIYLA NASIL YOK EDILDIGINI DÜSÜNDÜK.

VE TÜRK VAHSETININ INKÂR EDILMEZ ESERI OLAN KELLELER KULESININ ÖLÜLERININ ÖNÜNDE GOZLERIMIZ YASLI OLARAK HÜRMETLE EGILDIK.

YALANCI TÜRKLER BU KULEYE NE DIYECEKSINIZ ?

BU KELLELER KULESI DE, SIZIN IFADENIZE GÖRE «SÖZDE KATLIAM» MI ?

ERMENI «SÖZDE SOYKIRIMI» GIBI.

3.Ջ.

ՎԵՐԻ ԹՐՔԵՐԷՆ ԲՆԱԳՐԻՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
Ո Ս Մ Ա Ն Ե Ա Ն Հ Ր Ա Շ Ք Ը

«Ինչպէ՞ս աշխարհակալ կայսրութիւն մը մէջտեղ բերիք՝ ցեղախումբէ մը»

Ինչպէ՞ս ըրիք այս գործը:

Ողջ ըլլայ Օսմանեան եաթաղանը: «Կա՛մ միւսլիմանութիւնը կ՛ընդունիք, կա՛մ ձեր գլուխները կը թռին այս եաթաղանով»:

Այս հրաշք նախադասութիւնը բացաւ ձեզի յաջողութեան դռները՝ «Բացուէ Սուսամ, բացուէ» պատմութեան մէջ, կեանքին դէմ «Մահը» ընտրելը:

Ամէն մահկանացուի յատուկ չէր այս կարողութիւնը:

Հակառակ ասոր, բիւրաւոր հաւատացեալ քրիստոնեաներ «Մահը» ընտրեցին: ...եւ անոնց գլուխները կտրուեցան եաթաղանով:

Բայց, միլիոնաւոր խեղճ մարդիկ այս քաջութիւնը չկրցան ցուցաբերել: Եւ անոնք «իրական հաւատքը» ընդունեցին և իսլամ եղան:

Բայց «քառասուն տարուան «եանիին» քանի կ՛ըլլա՞յ»: Բայց եղաւ.«մահու սպառնալիքով՝ ամէն բան կարելի է փոխել»:

Եւ ձեր այս սպանդի և թալանի քաղաքականութեան «շնորհիւ» յառաջացաք Անաթոլիոյ մէջ, և հասաք մինչեւ Վիէննայի դռները:

Սերպիոյ Պոսնիաքները, Պուլկարիոյ Բոմիաքները, Ալպանիոյ «Արնաւութիւնները» ձեր սարսափելի «եաթաղանին» մէջտեղ բերած «քիչ»ներն են, ապօրինի զաւակներն են:

Բայց Վիէննայի դռներուն առջեւը ձեր «խաղը» աւարտեցաւ: Լեհաստանի Թագաւորը՝ Jean Sobieski-ին Վիէննայի դռներուն առջեւը, 1863-ին, ձեզի տուած հարուածէն յետոյ, մէյ մըն ալ մէջքերնիդ չշտկուեցաւ:

Որովհետեւ, ձեր Վիէննայի պարտութենէն յետոյ, սպանդի և թալանի վրայ հիմնուած ձեր ռազմավարութիւնը անանկացաւ: Ուրիշ թալանուելիք հողամասեր չկրցաք գրաւել: Եւ անկէ ետք՝ սկսաք նահանջել:

Բայց բնաւորութիւնները կարելի չէ փոխել: Վարժուած էիք, եաթաղանով գլուխներ թռցնելու:

1809-ին Սերպիոյ «նիշ» քաղաքին մէջ, ձեր բռնակալ վարչութեան դէմ ապստամբող սերպ ժողովուրդը արիւնի մէջ խեղդեցիք...

...եւ ձեր կտրած սերպ հայրենասէրներուն գլուխները վրայ վրայի դիզելով՝ սարսափելի «Գանկերու աշտարակ» մը կառուցանեցիք: Որ սերպերը դաս առնեն, վախնան, և ուրիշ ատեն, կրկին չապստամբին...

Սերպերը, տասնեակ տարիներ վերջ, իրենց անկախութեան տիրանալէ յետոյ, այս «Գանկերու աշտարակը» պահպանեցին՝ ձեր վայրագութեան անհերքելի մէկ ապացոյցը ըլլալով։

Այսօր, այս «Գանկերու աշտարակ»ը ամբողջ սերպ ժողովուրդին համար, սուրբ ուխտատեղի մըն է։

Եւ «Նիշ» քաղաքին մուտքի մայր պողոտային վրայ, չորս լեզուներով՝ սերպերէն, անգլերէն, ֆրանսերէն և գերմաներէն՝ «TOWER OF CRANES», «LA TOUR DES CRANES», «SCHÄDEL-TURM», մեծ ծանուցում մը՝ այս սուրբ գանկերու աշտարակին մուտքի վայրը կը նշանակէ։

Եթէ դուք՝ Թուրքեր, եթէ «NICH» քաղաքէն անցնելու ըլլաք, գացէք, և տեսէք ձեր վայրագութեան սարսափազդու «ձեռակերտը»։

Մենք այցելեցինք և տեսանք Նիշ-ին մէջի այս ահռելի գանկերու աշտարակը։

Եւ հայ մը ըլլալով պատկերացուցինք մեր հայ ազգակիցներուն, Անաթոլիոյ մէջ, երկար դարեր, ձեր բարբարոսութիւններով ինչպէս չարչարուած ըլլալը։

Եւ ցաւով վերյիշեցինք 24 Ապրել 1915-ին ալ, ձեր շղթայազերծած ցեղասպանութեամբ, Հայ Ազգին ամբողջութեամբ բնաջնջումը։

Եւ Թրքական բարբարոսութեան անհերքելի «ստեղծագործութիւնը» եղող այս գանկերու աշտարակին մասունքներուն առջեւ, աչքերնիս արցունքով լեցուն, յարգանքով խոնարհեցանք։

Ստախօս Թուրքե՛ր

Ի՞նչ պիտի ըսէք այս գանկերու աշտարակին համար.

Այս գանկերու աշտարա՞կն ալ ձեր արտայայտութեամբ՝ «ԻՒՐ ԹԷ ՋԱՐԴ է» հայկական «ԻՒՐ ԹԷ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ» նման։

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 150 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ՅՈՒՆԻՍ 2001

ԴՐԱՄԻՆ ԱՂՕԹՔԸ
[ԽԵՂՃԵՐՈՒՆ]
«ՈՂՎ ԵՍ ՈՒՐԵՄՆ, ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԵԱՆ ԴՈՒ ԳՈՐԾԻ,
ԴՐԱՄ, ՈՐՈՒՆ ԼՈՒՌ ՅՈԼՔԻՆ ՄԷՋ Կ'ԱՐԾԱՐԾԻ
ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ ՏԱՌԱՊՈՂ ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ:
ԸՍԷ՛, ՔՈՒ ԿԱՄՔԴ ՊԻՏԻ ԻՇԽԷ՞ ՅԱՒԻՏԵԱՆ»:
1907 ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

«ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏ LIONEL JOSPIN-Ը
ՎԵՐՋԱՊԷՍ «TROTSKISTE» ԵՂԱԾ ԸԼԼԱԼԸ
ԽՈՍՏՈՎԱՆԵՑԱՒ»- ՓԱՐԻԶ 5 ՅՈՒՆԻՍ 2001

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Աշխարհը ղեկավարող մեծ դրամատէրներէն Հրեայ Rotschild-ին ըսածները կրկին նշենք՝ «Ֆրանսային միայն դրօշակը ֆրանսական է, մնացեալ ամէն բանը՝ «մեր»ն է»:

1789-ի Ֆարմասոնական Յեղափոխութիւնէն սկսեալ, Ֆրանսան հրէական իշխանութեան ենթարկուեցաւ:

Եւ երկու հարիւր տարիներէ ի վեր, Ֆրանսայի մէջ իշխանութիւնը հրեաներուն ձեռքն է:

Ի բացառեալ 1939-1945-ի պատերազմի տարիներուն՝ երբ Ֆրանսան պարտուեցաւ և գերմանացիները, գրեթէ առանց դիմադրութեան, ամբողջ Ֆրանսան գրաւեցին, հրեաները Անգլիա ապաստանող Ջօր.Տը Կոլին ուժ տուին ամբողջութեամբ:

1939-1945-ի պատերազմին Անգլիոյ մէջ, Ջօրաւարին շուրջ եղողները, մեծամասնութեամբ հրեաներն էին:

Երբ 1945-ին, Սթալինի շնորհիւ, Գերմանիան պարտուեցաւ, Ջօր.Տը Կոլին հետ միասին, բոլոր հրեաները կրկին ֆրանսա խուժեցին: Եւ այս անգամ Ֆրանսան, բոլորովին, հրեաներուն տիրապետութեան ենթարկուեցաւ:

Բայց, իսկական հայրենասէր մը եղող Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահ Ջօրաւարը, միջոց մը վերջ, հրէական այս «Dicta»-ին չկրցաւ հանդուրժել:

27 Նոյեմբեր 1967-ին, Փարիզի էլիզէ պալատին մէջ կայացած մամուլի ասուլիսին ընթացքին, Ջօր.Տը Կոլ շատ պատմական և Պաղեստինի մէջ Արաբ ժողովուրդին այսօր ենթարկուած ողբերգութեան կանխատեսութիւնը կազմող իր զգայացունց յայտարարութիւնը կատարեց.

R.- L'établissement, entre les deux guerres mondiales ; car il faut remonter jusque-là, l'établissement d'un foyer sioniste en Palestine et puis, après la Deuxième guerre mondiale, l'établissement d'un Etat d'Israël, soulevait, à l'époque, un certain nombre d'appréhension. On pouvait se demander, en effet, et on se demandait même chez beaucoup de Juifs, si l'implantation de cette communauté sur ces terres qui avaient été acquises dans des conditions plus ou moins justifiables et au milieu des peuples arabes qui lui étaient foncièrement hostiles, n'allaient pas entrainer d'incessants, d'interminables, frictions et conflits. Certains même redoutaient que les Juifs, jusqu'alors dispersés, mais qui étaient restés ce qu'ils avaient été de tous temps, c'est-à-

dire un peuple d'élite, sûr de lui-même et dominateur, n'en viennent, une fois rassemblés dans le site de leur ancienne grandeur, à changer en ambition ardente et conquérante les souhaits très émouvants qu'ils formaient depuis dix-neuf siècles.

27 Novembre 1967-Gen. CH. DE GAULLE

Général De Gaulle-ին ֆրանսերէն ելոյթին հայերէն թարգմանութիւնը:

«Հիմնադրումը երկու աշխարհամարտերուն միջեւ, որովհետեւ մինչեւ այդ Թուականը վերադառնալ պէտք է, տեսնելու համար Պաղեստինի մէջ Միոնիստական օճախի մը հիմնուիլը, և յետոյ, երկրորդ Աշխարհամարտէն ետք իսրայէլեան պետութեան մը հիմնուիլը, այդ շրջանին որոշ թիւով մտավախութիւններ ստեղծած էր: Արդարեւ հարց կը դրուէր, և նոյնիսկ շատ մը հրեաներու մօտ ալ կը մտածուէր, թէ այդ համայնքին բնակեցումը հողերու վրայ զորս ձեռք ձգուած էին առաւել կամ նուազ արդարացուցիչ պայմաններու տակ և կեդրոնը ի բնէ թշնամաբար տրամադրուած արաբ ժողովուրդներու, արդեօք առիթ պիտի չտար, անվերջանալի բախումներու և կռիւներու:

Եւ շատեր, նոյնիսկ կը վախնային, որ հրեաները որոնք մինչեւ այդ Թուականները ցիրուցան էին, բայց որոնք մնացեր էին այնպէս ինչպէս միշտ եղած են, այսինքն՝ ընտրեալ ժողովուրդ մը, ինքնավստահ և տիրապետող, մէյ մը որ համախմբուած են իրենց անցեալի մեծութեան տարածքի վրայ, կը վերադառնային իրենց հրակէզ նուաճողական յաւակնութիւններուն ու ջերմ տենչերուն զորս կը սնուցանէին տասնիներ դարերէ ի վեր:

ՋՕՐԱՎԱՐ ՇԱՐՔ ՏԸ ԿՈՂ

Ջօր.Տը Կոլին այս ցնցիչ խօսքերը, հրէական շրջանակներուն մէջ, ռումբի մը պէս պայթեցան:

Անոնք բնաւ չէին սպասեր, իրենց թիկունքովը իշխանութեան տիրացող Ջօրաւարէն, այս տեսակ արտայայտութիւն մը:

Հրեաներուն իսկական դիմակը մէջտեղ հանող և անոնց ծրագիրները մերկացնող Ջօր.ին այլեւս չէին Թոյլատրեր, որ Ֆրանսայի մէջ իշխանութեան վրայ մնայ...:

...Եւ Մայիս 1968-ին, Փարիզի համալսարանական ուսանողները, իբր Թէ համալսարաններու պայմանները բարելաւելու նպատակով, ցոյցերու սկսան:

Այս ցոյցերը կազմակերպողները, հրեաներուն մանկլաւիկները եղող՝ Trotskiste-ներն էին, որոնց պատգլուխն էր «Կարմիր Տանի» կոչուող Հրեայ Cohn-Bendit-ը:

Այս համալսարանական ցոյցերը, քանի մը օր յետոյ, իսկական ապստամբութեան վերածուեցան, և Ֆրանսան շատ ծանր՝ քաոսային վիճակի մատնուեցաւ:

Ցոյցերուն հետեւանքը այն եղաւ, որ Ջօր.Տը Կոլ, իր իշխանութիւնը զօրացնելու միտումով, 1968-ին հանրաքուէի դիմեց: Բայց հանրաքուէն կորնչուց, և ստիպուած եղաւ հրաժարելու: Եւ 1970-ին ալ մահացաւ:

Հրեաները, այս ձեւով, պատժած եղան իրենց դէմ խօսելու համարձակութիւնը ունեցած Ջօրաւարին:

1968-ին Փարիզի մէջ համալսարանական ցոյցերը կազմակերպող Հրեայ Քոհն-Պենտիթը այսօր, Գերմանիոյ մէջ «Կանանչ»ներուն ղեկավարներէն է, և իբր երեսփոխան, Եւրոպական խորհրդարանին մէջ, շատ ազդեցիկ անձնաւորութիւն մըն է:

1968-ի ցոյցերուն պարագլուխներէն Միշել Ռոքար, 1988-1991-ին Ֆրանսայի վարչապետը եղած է:

Նոյնպէս՝ 1968-ցոյցերու պարագլուխներէն Լիոնէլ Յոսփէն, բաւական տարիներէ ի վեր և մինչեւ այսօր, Ֆրանսայի վարչապետն է:

Լիոնէլ Ժոսփէն այն անձնաւորութիւնն է, որ բոլոր արեւմտեան ղեկավարներուն նման, իբր առաջին պարտականութիւն, տարի մը առաջ Իսրայէլ գացած էր որ հրեաներուն առջեւ երկրպագէ: Իսրայէլի մէջ է որ ան, Պաղեստինի ազատագրութեան հերոսները «Terroriste» որակեց:

Եւ այդ պատճառաւ ալ, Պաղեստինի համալսարանի ուսանողներուն կողմէ քարկոծուեցաւ, և ոստիկաններու օգնութեամբ դժուարաւ կրցաւ փախչիլ:

Լիոնէլ Ժոսփէն իբր Ֆրանսայի «Սոցիալիստ» Կուսակցութեան ներկայացուցիչ, 2002-ի Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահութեան ընտրութեան, իր թեկնածութիւնը պիտի դնէ Ժագ Շիրաքի դէմ:

Եւ Լ.Ժոսփէն այն անձնաւորութիւնն է, որ քանի մը օր առաջ, փաստերու պարտադրանքին տակ, ստիպուեցաւ հրապարակաւ խոստովանելու, որ ինք «Trotskiste» կազմակերպութեան մաս կազմած է:

* * *

Բայց ո՞վ է Թրոցքի-ն և ի՞նչ է Թրոցկիզմը:

Թրոցկին 1917-ի Ռուսական Յեղափոխութեան մասնակից հրէական խմբակին մաս կը կազմէր: Իր բուն անունը՝ «Lev Davidovich Bronstein» էր:

Հրեայ Թրոցկին սկիզբը ռուս Մենշեւիք-ներուն [Social-Democrat] մաս կազմած է, և ընդդիմացած է Լենինին: Յետոյ, հրեայի վայել ձեւով Պոլշեւիք-ներուն յարած է:

Սովետական Միութեան մէջ, մինչեւ 1925, Թրոցկին ծայրայեղ համայնավարական «Համաշխարհային յարատեւ յեղափոխութիւն»ի տեսակէտը պաշտպանած է և հակառակած է Սթալինի «Մէկ երկրի մէջ [Ռուսիոյ] Սոցիալիզմ կառուցանելու քաղաքականութեան:

Եւ այս պատճառաւ ալ 1929-ին, Staline-ի կողմէ Թրոցկին Սովետական Միութենէն արտաքսուած է: Եւ Թրոցկին, մինչեւ իր կեանքին վերջը, պայքարած է իբր՝ «Յեղափոխութեան դաւաճան»: Եւ Ս.Միութիւնը որակած է՝ «Պուրժուական Միութիւն»:

Եւ կրնա՞ք երեւակայել, թէ 1900-ի՞ն սկսեալ մինչեւ այսօր, «Քապիտալիզմ»ի ամենէն ծայրայեղ թշնամիները եղող Թրոցկիստներուն պաշտպանող և հովանաւորողները, աշխարհի մեծագոյն «Քապիթալիստ»ները եղող Սիոնիստ հրեաներն են:

Եւ Թրոցկիզմը, Սիոնիստներուն աշխարհի ազգութիւնները մէջտեղէն վերցնելու համար տարած պայքարին մէջ, իրենց ռազմավարութեան մաս կազմող թեւ մըն է միայն:

Եւ Սիոնիստներուն նպատակը, իրենց կազմակերպութեան ճիւղաւորումներ եղող՝ Թրոցկիստներու, Ֆարմասոններու, եհովայական աղանդի և ծանօթ և անծանօթ բիւրաւոր սադայէլական կազմակերպութիւններու միջոցաւ, աւետեան քաղաքակրթութեան հիմերը քանդել է:

Եւ միայն այս քանդումէն յետոյ է, որ Սիոնիստները, իրենց յաւիտենական իշխանութիւնը հիմնուած պիտի նկատեն:

Եւ այն ատեն, աշխարհի բոլոր ժողովուրդները, հրեաներուն գերիները պիտի դառնան: Եւ հրեաները, իբր «Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդը», աշխարհի միակ եւ միահեծան «Տէր-Տիրական»ը պիտի ըլլան:

Զօր.Տը Կոլ 27 Նոյեմբեր 1967-ի իր ելոյթին մէջ, աշխարհի մարդկութեան սպառնացող Սիոնիստական այս վտանգը մատնանշած էր: Եւ այս պատճառաւ Սիոնիստները, նաեւ Թրոցկիստներուն օգնութեամբ, վար առին Քօրավարը:

* * *

Եւ Սիոնիստները, այս բոլոր սադայէլական աշխատանքները կը տանին, առաջին օրէն մինչեւ այսօր, այլեւս գրեթէ ամբողջութեամբ իրենց ձեռքն անցած միջազգային «Քափիթալիզմ»ին ահռելի ցանցին շնորհիւ:

Մանաւանդ վերջին 50 տարիներուն ընթացքին, «Technologie»ին անհաւատալի յառաջացումը, այլեւս աշխարհի մէջ բոլոր հեռաւորութիւնները մօտեցուց: Ձեւով մը «Աշխարհը պզտիկցաւ», և այս պատճառաւ, պետական բոլոր սահմանները, գրեթէ քանդուեցան:

Եւ այսօր, աշխարհի պետութիւնները ենթարկուած են, միջազգային տնտեսական շուկային պարտադրած «Dicta»ին: Եւ ոչ մէկ պետութեան ղեկավար, այս պարտադրութեան դէմ չի կրնար ելլել: Եթէ չենթարկուի՝ իր ժողովուրդը անօթութեան կը դատապարտուի:

Վերջին տարիներուն, Իրաքի և Եուկոսլաւիոյ ժողովուրդներուն միջազգային «Քափիթալիզմ»ին

«Dicta»ին պատճառաւ կրած ողբերգութիւնները, բոլորին ծանօթ են։

Եւ այս իրականութիւնները, դեռ 1900-թ.ներուն, «Կարմիր ժամուց»ի հեղինակ՝ Արփիար Արփիարեան, անհաւատալի մարգարէական հեռատեսութեամբ նկատած էր և սապէս ըսած [Արփիար Արփիարեանին ըսածները կրկին ու կրկին պիտի նշենք]։-

«Հրէականութիւնը բանակ չունի, բայց դրամ ունի։ Ամէն պետութիւն, քիչ թէ շատ, հրէական լուծին տակ է»։

Եւ վերջապէս՝ 1907-ին, Ռուբէն Սեւակին գրած բանաստեղծութեան՝ «ԴՐԱՄԻՆ ԱՂՕԹՔԸ»ին մէջ, միջազգային դրամատիրութեան ահռելի գէնքը եղող «ԴՐԱՄ-ԱՍՏՈՒԱԾ»ին մասին ըսածները կրկին նշենք՝

«Դրա՛մ, ըսէ, քու կամքդ պիտի իշխէ՞ յաւիտեան»։

Արդեօ՞ք Ռուբէն Սեւակին ըսածին պէս, «Միջազգային Քափիթալիզմ»ին կամքը պիտի իշխէ յաւիտեան։

Կարգ մը խմաստուն-միամիտնե՞ր թէ շատ լաւատեսներ կ՝ըսեն, թէ՝

«Պատմութեան մէջ բոլոր կայսրութիւնները նկած և գացած են։ Այս Սիոնիստ-ամերիկեան» կայսրութեան ալ «վերջը» պիտի գայ»։

Մնանք յուսալից։

Ուշ կամ կանուխ, հրաշքի համազօր իրագործութիւն մը կրնա՞յ յեղաշրջել դրութիւնը։ Գուցէ գայ... Սթալին մը և մարդկութիւնը ազատէ այս «Թրոցկիստ-Քափիթալիստ-Սիոնիստ»ներուն լուծէն։

Յամենայն դէպս, մաղթենք, որ այդ... հրաշքը շուտ հասնի։

GIDECEKSINIZ EFENDILER. DEFOLUP GIDECEKSINIZ. GELMIS OLDUGUNUZ ORTA ASYA STEPLERINE.

SIZ, OSMANLI TARIHINI BILIRMISINIZ ?

1683 SENESINDE VIYANA KAPILARINA KADAR ILERLIYEN OSMANLI ORDUSUNU TESKIL EDEN ASKERLERIN ISMI YENIÇERIYDI.

YENIÇERILERIN KIM OLDUGUNU BILIRMISINIZ ?

HEPSI DE YUNAN –YUNAN-SIRP-BULGAR-ERMENI AILELERINDEN KILIÇ ZORU ILE ÇALINMIS BES-ALTI YASLARINDA HRISTIYAN ERKEK ÇOCUKLARI IDI.

BU ÇOCUKLAR SÜNNET EDILEREK MÜSLÜMANLASTIRILIR VE YENIÇERI OCAKLARINDA DEVSIRILIR, VE OSMANLI CENGAVERI OLARAK YETISTIRILIRDI.

INGILIZ TARIHÇISI ARNOLD TOYNBEENIN [1934]DE YAZDIGINA GÖRE:

«BU HRISTIYAN ASILLI YENIÇERILER KENDI ASILLARINI UNUTMUSLARDI. VE TAMAMEN OSMANLI VAHSI VE ZALIM SAHSIYETINI ALMISLARDI.

VE BU YENIÇERILER YUNAN-SIRP-BULGAR VE EMENI TOPRAKLARINDA YAGMA IÇIN ILERLERKEN KENDI SOYDASLARINI EN VAHSI SEKILDE ÖLDÜRÜRLERDI».

ISTE BU VAHSETINIZ SAYESINDE ILERLEDINIZ VIYANA KAPILARINA KADAR.

* * *

1820 SENELERINE KADAR YUNANISTAN SIZIN ISGALINIZ ALTINDAYDI.

ESKI YUNAN TARININ EN KIYMETLI TAPINAGI ATINA AKROPOLUNUN PARTHENON'UNU «BARUT DEPOSU» YAPMISTINIZ.

VE 1687DE BARUT DEPOSU INFILAK ETTI. VE YUNAN TARIHININ IFTIHARI PARTHENON HARABEYE DÖNDÜ.

1820'LERDEKI YUNAN ISYANINDA O KADAR VAHSIYANE DAVRANDINIZ KI MESHUR FRANSIZ YAZARI VICTOR HUGO «YUNAN ÇOCUGU» ISMINI TASIYAN SIIRINDE SIZIN VAHSETINIZI SU CÜMLELERLE TARIHIN SAHIFELERINE GEÇIRDI.

«TÜRKLER BURDAN GEÇTI HER YER HARABE HALINDE HER KES YAS ICINDE»

1828 VICTOR HUGO

SIZ KAPADOKYAYI BILIRMISINIZ?

SIZ, BU YERLERE «PERI BACALARI» DIYORSUNUZ.

SIZ, HRISTIYANLIGIN BESIGI OLAN BU KUTSAL TOPRAKLARDA, KAYALARIN IÇINDE, OYULARAK MEYDANA GETIRILEN BU KILISELERI ZIYARET ETTINIZ MI?

VE BU OYMA KILISELERIN DUVARLARINI SUSLEYEN BIZANS SANATININ HARIKASI OLAN FRESKLERI GÖRDÜNÜZ MÜ?

ISA PEYGAMBERIN VE HRISTIYAN AZIZLERININ RESIMLERIYLE BEZENMIS BU FRESKLERE DIKKAT ETTINIZ MI?

BIZ GITTIK, GÖRDÜK. VE GÖRDÜGÜMÜZ FACIADAN DOLAYI KAHROLDUK.

ÇÜNKÜ BU FRESKLERIN ÜZERINDEKI ISA PEYGAMBERIN VE AZIZLERIN ÇOGUNUN GÖZLERI OYULMUSTU.

SIZIN, ASIRI DINCILERINIZIN KISKIRTMASI ILE BU DÜNYA HARIKASI FRESKLER GAVUR RESMIDIR DIYE «ALÇAK ELLER» TARAFINDAN TAHRIP EDILMISTI.

1923'E KADAR,BU KILISELERIN SAHIPLERINI HUNHARCA ÖLDÜRDÜNÜZ.

VE SONRA DA BU SANAT HARIKASI FRESKLRIN ÜZERINE SIZIN VAHSETINIZIN «DAMGASINI» VURDUNUZ.

3.Q

ՔՈՎԻ ԹՐՔԵՐԷՆ ԲՆԱԳՐԻՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՔ ԷՖԵՆՏիՆԵՐ.ԱՆՊԱՅՄԱՆ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՔ.ՁԵՐ ԵԿԱՔ ՄԻՋԻՆ ԱՍՒՈՅ ՏԱՓԱՍՏԱՆՆԵՐԸ։

Դուք, Օսմանեան Պատմութիւնը գիտէ՞ք։

1683-ին մինչեւ Վիէննայի դուռերուն առջեւը յառաջացող Օսմանեան բանակին մաս կազմող զինուորներուն անունը՝ «ենիչերի» էր։ Դուք ենիչերիներուն ո՞վ ըլլալը գիտէ՞ք

Բոլորն ալ Յոյն, Սերպ, Պուլկար և Հայ ընտանիքներուն ձեռքէն, եաթաղանի սպառնալիքով գողցուած, իրենց հինգ-վեց տարիքին, քրիստոնեայ ընտանիքներու մանչ զաւակներ էին։

Այս տղաքը, թլփատուելով կ'իսլամացուէին, և ենիչերիներուն կեդրոններուն մէջ կը պատրաստուէին և Օսմանեան ռազմիկի կը վերածուէին։

Անգլիացի պատմագէտ Arnold Toynbee-ին 1934-ին սապէս գրած էր՝

«Այս քրիստոնեայի զաւակ ենիչերիները, իրենց ծագումը բոլորովին մոռցած էին և Օսմանեան վայրագ և անգութ կերպարը իւրացուցած էին։

Եւ այս ենիչերիները Յունաստանի, Սերպիոյ, Պուլկարիոյ և Հայաստանի հողամասերուն վրայ, Թալանի համար արշաւած միջոցին, իրենց ազգակիցները ամենէն վայրագ ձեւով կը սպաննէին»։

Ահա, այս ձեր վայրագութեան շնորհիւ, յառաջացաք մինչեւ Վիէննայի դուռերուն առջեւը։

* * *

Մինչեւ 1820-ները Յունաստանը ձեր տիրապետութեան ենթարկուած էր։

Հին յունական պատմութեան ամենէն արժէքաւոր տաճարը եղող Աթինայի Acropole-ի «Parthenon»ը վառօդի մթերանոցի վերածած էիք։ Եւ 1867-ին վառօդի մթերանոցը կը պայթի, և յունական պատմութեան հպարտութիւնը եղող Parthenon-ը աւերակի կը վերածուի։

1820-ներուն յունական ապստամբութեան շրջանին, այն աստիճան վայրագութիւններ կատարեցիք, որ հռչակաւոր ֆրանսացի գրագէտ Victor Hugo իր «Յոյն Տղան» վերտառութեամբ բանաստեղծութեան մէջ, ձեր վայրագութիւնը հետեւեալ տողերով պատմութեան էջերուն անցուց՝

«Թուրքերը այստեղէն անցան, ամէն տեղ աւերակ է, ամէն մարդ սուգի մէջ»։

1828- Victor Hugo

Դուք «kapadokia»ն գիտէք: Դուք այս տեղերուն «Պարիկի ծխնելոյզներ» կ՚ըսէք:

Դուք այս քրիստոնէութեան օրրանը եղող Սուրբ հողերուն վրայ ժայռերը փորելով հոն կառուցուած եկեղեցիները այցելա՞ծ էք:

Եւ փորուած եկեղեցիներուն պատերը զարդարող բիւզանդական արուեստին հրաշալիքները եղող «fresque»ները [որմանկար] տեսա՞ծ էք:

Քրիստոսին և սուրբերուն նկարներով ճոխացած այս «fresque»ներուն ուշադրութեամբ նայա՞ծ էք:

Մենք գացինք ու տեսանք: Եւ հոն տեսած «աղէտ»ին հետեւանքով՝ տառապեցանք: Որովհետեւ «fresque»ներուն վրայի Քրիստոսին և Սուրբերուն աչքերը [մեծամասնութեամբ] փորուած էին:

Ձեր մոլեռանդ կրօնաւորներուն դրդումով, այս «աշխարհի հրաշալիքները» «Gavour»ի պատկեր է ըսելով, ստորին ձեռքերու միջոցաւ քանդուած էին:

Մինչեւ 1923, դուք այս եկեղեցիներուն «տէր»երը՝ դաժանօրէն սպաննեցիք:

Եւ յետոյ, արուեստի հրաշալիքներ եղող այս «fresque»ներուն վրայ, ձեր վայրագութեան կնիքը զարկիք:

[Շարունակելի]

Յ.Ջ.

ԱՅՍՕՐ ԵՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՍԿԶԲՆԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Յաւալի է հաստատելը անշուշտ, որ Եւկոսլաւիոյ բաժանման ողբերգութեան պատասխանատուներու շարքին կը դասուի Վատիկանի մերօրեայ Քահանայապետը, որ կը նկատուի «երկնային թագաւորութեան ներկայացուցիչը երկրի վրայ»:

Եւ շատ հեռու չէ կը կարծենք, իր վերջնական ճամբորդութիւնը դէպի երկինք:

Եւ այս ուղեւորութեան վերջաւորութեան, եթէ «Բարձրեալ»ին առջեւ Ան ներկայանայ, ինչ պատասխան պիտի տայ արդեօք իր և իր գաշնակիցներուն Եւկոսլաւիոյ բաժանման ծրագրին պատճառաւ, այդ երկրէն ներս, վերջին տասնամեակի պատերազմներուն հետեւանքով, մահացած երեք հարիւր հազար անմեղ զոհերուն համար:

Ա.Մ.Նահանգներուն, Վատիկանի և Գերմանիոյ երրորդութեան կողմէ գործուած Եւկոսլաւիոյ բաժանման այս «ֆաշիստական» ոդբերգութեան մէջ, անոր մասնակից աշխարհակալ իւրաքանչիւր պետութիւն իր սեփական հեռանկարը ունէր:

Բայց այս երեք պետութեանց ծրագիրները կը միանային ընդհանուր մէկ նպատակի՝ «հակասլաւութեան, հակառուսութեան և հակա-օրթոտոքսութեան» մէջ:

Ամերիկա, Վատիկան և Գերմանիա չբաւարարուեցան Սովետական Միութեան քանդումով: Անկէ յետոյ կարգը՝ Ռուսիոյ փլուզման եկած էր: Եւ Եւկոսլաւիոյ բաժանումը՝ Ռուսիոյ կործանումին պատրաստութիւնն էր:

Շատ ծանօթ իրականութիւն մըն է, որ Բ.Աշխարհամարտին, Անգլիոյ վարչապետ Զրչիլ, բնաւ համամիտ չէր «երկրորդ ճակատ»ի մը բացուելուն Արեւմտ.Եւրոպայի մէջ, մանաւանդ՝ Ֆրանսայէն:

Ան կ՛ուզէր, որ Բ.Ճակատը Պալքաններու մէջ բացուի, որ այս ձեւով արգելք ըլլան ռուսերուն՝ Արեւելեան Եւրոպային և մանաւանդ, Պալքաններուն տիրանալնուն:

Անգլիան, երկու հարիւր տարուան իր անփոփոխ քաղաքականութեամբ, միշտ արգելք եղած էր Ռուսերուն՝ Պալքաններու նեղուցներուն և Անաթոլիոյ ճամբով Միջերկրական իջնելնուն:

Եւ Զրչիլ ուզած էր դէմ կալլել Փետրուար 1945-ին Եալթայի մէջ, Ռուզվելթի և Ստալինի կողմէ առնուած և Աշխարհը ազդեցութեան գօտիներու բաժանող որոշումներուն:

Զրչիլ մանաւանդ հակառակած էր Եալթայի որոշումներու այն կէտին, որ Սովետական Միութեան նեղուցներէ ազատ անցքի և խարիսխներ ստեղծելու իրաւունք կու տար, իսկ Յունաստանն ալ Սովետական ազդեցութեան գօտիին մէջ կը ձգէր:

Եալթայի մէջ առնուած որոշումներուն մեզի համար ամենէն կարեւորը այն մէկն էր, որ կը նախատեսէր Կարսին ու Արտահանին վերադարձուիլը Ս.Միութեան:

Եւ Ռուզվելթ, չենք գիտեր ի՛նչ պատճառով, երկու ամիս յետոյ՝ Ապրիլ 1945-ին մահացաւ:

Եւ իր տեղ նշանակուած Ա.Մ.Ն.ի նոր նախագահը՝ Թրուման, Զրչիլի հետ համաձայնաբար, Յուլիս 1945-ին, Փոցտամի [Գերմանիա] մէջ կայացած ժողովին, Ռուզվելթին Եալթայի մէջ Սթալինի հետ ստորագրած գրեթէ բոլոր համաձայնութիւնները դրժեց:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ «Պաղ պատերազմ»ը, Թրումանի կողմէ Յուլիս 1945-ին, Փոցտամի մէջ հռչակուեցաւ:

Մարդկութիւնը նագիզմէն ազատացած և այդ ամեհի կռուին մէջ քան միլիոն զոհ տուած Ա.Միութիւնը, որ Արեւմտեան պետութիւններուն դինակիցն էր, ասոնց կողմէ ու ապերախտաբար, թշնամի երկիր սկսաւ նկատուիլ 1945-ի Փոցտամի վհուժողովէն սկսեալ:

Եւ Մ.Նահանգները, Անգլիոյ պոռնիկ քաղաքականութեան հետեւելով, Սովետ Միութիւնը խորտակելու համար, հազարումէկ սադրանքներով, բոլորովին սուտ լոգունգներու վրայ հիմնուած ոազմավարութիւն մը կիրարկել սկսաւ:

Ասիկա՝ Ա.Միութեան դէմ,հռչակուած «Պաղ պատերազմ»ի ոազմավարութիւնն էր:

* * *

Մարդկային իրաւունքներու յայտարարութիւնը՝ «DECLARATION DROITS DE L'HOMME»-ը առաջին անգամ 26-8-1789-ին, Ֆրանսայի Ֆարմասոնական յեղափոխութեան մէկ ժողովին մէջ հռչակուեցաւ:

Այն «Յեղափոխութեանը» որ, մարդկային իրաւունքներու անունով, միլիոնաւոր անմեղներ սպաննեց:

Տիեզերական Մարդկային Իրաւունքներու յայտարարութիւնը՝ «DECLARATION UNIVERSELLE DES DROITS DE L'HOMME»-ը 10-12-1948-ին, NEW-YORK-ի մէջ կայացած Միացեալ Ազգերու Ընդհանուր ժողովին մէջ հռչակուեցաւ:

Այն Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան [Մ.Ա.Կ.] որ, Ամերիկեան դրամատիրական պետութեան ձեռքը խամաճիկ մըն է:

Այն դրամատիրական Ամերիկեան պետութեան որ, միայն Վիէթնամի մէջ, մինչեւ 1973, օդէն կատարուած ահռելի ռմբակոծումներով, նուազագոյնը երեք միլիոն անմեղ վիէթնամցիներուն մահուան պատճառ եղաւ:

Այս է Ամերիկեան Դրամատիրութեան և նաեւ անոր արբանեակները եղող բոլոր Արեւմտեան պետութիւններուն «Մարդկային իրաւունք»ի ըմբռնումը:

Այսօր, Ամերիկացիներուն սպաննած երեք միլիոն վիէթնամցիներուն մասին բնաւ չի խօսուիր: Չի՛ խօսուիր նաեւ Ամերիկացիներուն կատարած անթիւ ու անհամար անմարդկային արարքներուն մասին:

Շնորհիւ իրենց ձեռքը եղող սիոնիստական աշխարհակալ Տեղեկատուութեան ցանցին:

Եւ ամենէն ցաւալին այն է, որ Ա.Մ.Նահանգները այս անմարդկային արարքները կը կատարեն «Մարդկային իրաւունքներ» անունով:

«Նայիրի»ի 22 Ապրիլ 1995 թուակիր [առաջին] թիւէն սկսեալ, ջանացինք բացատրել, թէ սիոնիստները, իրենց պատրաստած ծրագիրներով, ապագայ աշխարհի յիսուն տարուան պատմութիւնը կը կերտեն:

Նշած էինք նաեւ, թէ սիոնիստական կազմակերպութեան առաջնակարգ խորհրդականը՝ Ամերիկայի նախկին Արտաքին Գործերու նախարար հրեայ Հենրի Քիսինճըր-ն է:

HENRY KISSINGER 1973-1977 տարիներուն՝ Ամերիկայի արտաքին գործերու նախարարութիւնը վարած շրջանին, վիէթնամցիները ծունկի բերելու համար, 1973-ին Վիէթնամի վրայ ամենասարսափելի օդային ռմբակոծումները կատարել տուած էր:

Բայց վիէթնամցիներուն ցուցաբերած գերմարդկային դիմադրութեան պատճառաւ, Ամերիկացիք ստիպուած եղան 1973-ին, քաշուիլ այս երկրէն և յետոյ ալ հաշտութիւն կնքել:

Եւ սա Ամերիկեան ի՛նչ տեսակի արդարութիւն է, որ Վիէթնամի մէջ ամենածանր օդային ռմբակոծումները կատարել տուող և միլիոնաւոր անմեղներու մահուան պատճառ դարձած Քիսինճըրին, 1973-ին Նոպէլ-ի [խաղաղութեան] մրցանակ տրուեցաւ:

Այսօր Եուկոսլաւիոյ բաժանման սկզբնաւորութեան 10-րդ տարեդարձն է:

Եւ այստեղ պիտի նշենք 1989-ին Քիսինճըրին ըսածները, որոնք Իրաքի պատերազմին և Եուկոսլաւիոյ փլուզման նախատեսութիւնն կը կազմեն: [Աւելի ճիշդ՝ սիոնիստական ապագայ

ծրագիրներուն բացայայտումն են]:

Քիսինճըրի մասին 1977-ին, իր Ա.Մ.Նահանգներու Արտաքին Գործերու նախարարութենէն հեռանալէն յետոյ պաշտօնապէս բսուեցաւ, որ ան [Քիսինճըր] մեծահարուստ վաճառականներէ կազմուած «CLUB» մը հիմնած է:

Եւ այս «Դասպ»ին անդամ ըլլալու համար, իւրաքանչիւրը անոնցմէ 100,000 տոլար վճարելու է:

Եւ «Տիր Հենրի»ն այս անդամ վաճառականներուն, օտար երկիրներու մէջ կատարելիք ներդրումներուն համար «խորհուրդ» կու տայ, թէ ո՛ր երկիրները, քաղաքական տեսակէտով, «ապահով» են և հոն պատերազմի վտանգ չկայ:

1989-ին Ջինաստանի մայրաքաղաք Փեքինի Թիանմէն հրապարակին վրայ կատարուած ուսանողական մեծ ցոյցերուն պատճառաւ, կը կարծուէր, որ Ջինաստանի մէջ ներքին պատերազմի վտանգ կը ստեղծուի:

Եւ Քիսինճըր Ջինաստանի մէջ ներդրումներ կատարած իր վաճառականներուն համար տեղեկութիւն հաւաքելու նպատակով, Ջինաստան կը մեկնի:

Վերադարձին՝ օդակայանի մէջ, լրագրողները իրեն կը հարցնեն.

Ի՞նչ կը մտածէք Ջինաստանի մէջ պատերազմի վտանգ կա՞յ:

Ո՛չ,- կ՛ըսէ KISSINGER.- Ջինաստանի մէջ պատերազմի վտանգ չկայ: Ասկէ յետոյ, Աշխարհի մէջ մեծ պատերազմներ պիտի չըլլան: Միայն «LOCAL», սահմանափակ պատերազմներ կրնան ըլլալ: Օրինակ՝ Միջին Արեւելքի ու Իրաքի մէջ պատերազմ կրնայ ըլլալ, և նաև՝ Եուկոսլաւիոյ մէջ:

Այս երկրին ինքնավար հանրապետութիւնները «CENTREFUGE»ի [կեդրոնախոյզ] դեր կրնան կատարել և կեդրոնական կառավարութենէն՝ Պելկրատէն կրնան անջատուիլ: Եւ ասիկա, տեղական սահմանափակ պատերազմներու տեղի կրնայ տալ:

Քիսինճըրի կողմէ եղած այս «նախատեսութիւններ»էն միջոց մը ետք՝ 1990-ին Իրաքի պատերազմը պայթեցաւ:

Եւ 1990-էն մինչեւ այսօր, տասը տարիներէ ի վեր, Իրաքի ժողովուրդը, Ամերիկեան շրջափակման պատճառաւ, կը տառապի:

Քիսինճըրին նախատեսած, աւելի ճիշդը ըսելով «ծրագրած» երկրորդ պատերազմը, Եուկոսլաւիոյ մէջ, 1991-ին սկսաւ:

1991-ին Խրուաթիան և Սլովէնիան իրենց անկախութիւնը հռչակեցին:

Բայց հոս, ամենէն հետաքրքրական երեւոյթը հետեւեալն է՝ Խրուաթիան և Սլովէնիան, դեռ իրենց անկախութիւնը չհռչակած, Գերմանիան և Վատիկանը Խրուաթիոյ և Սլովէնիոյ անկախութիւնը ճանչցան:

Այս նախապատրաստուած ճանաչումն ալ կ՛ապացուցանէ, թէ Եուկոսլաւիոյ բաժանումը՝ Ամերիկեան նախաձեռնութեամբ, գերմանացիներուն և Վատիկանի իշխանութեան կողմէ սարքուած դաւ մըն էր:

* * *

Պալքանները, դարերէ ի վեր, զանազան կրօններու պատկանող համայնքներուն «իրարու մէջ մտած բնակչական կառոյց»ին պատճառաւ, «վառօդի մթերանոց» կը յորջորջուէր:

Մեծ մասամբ՝ Օսմանեան կայսրութեան գրաւման շրջանէն մնացած չարիքներու ժառանգն էր այս կառոյցը ուր, անցեալ սարսափի տարիներուն, եաթաղանի վախով, բնիկ ժողովուրդին մէկ մասը դաւանափոխ եղած և իսլամացած էր:

Բայց, Ա.Աշխարհամարտէն ետք ստեղծուած Եուկոսլաւիոյ պետութեան շնորհիւ, այս երկրին բնակիչները, մանաւանդ Բ.Համաշխ.պատերազմէն յետոյ, Պելկրատը կեդրոն ունենալով, մինչեւ 1991, իրարու հետ համերաշխաբար ապրեցան:

Որովհետեւ անոնք, զանազան դաւանութիւններու պատկանելով հանդերձ, նոյն ցեղին կը պատկանէին, այսինքն՝ «Հարաւային Սլաւներ» էին, Եուկոսլաւներ էին, եղբայրներ էին:

Բայց 1991-ին, Արեւմտեան պետութիւններուն դրդումներով, Խրուաթիան և Սլովէնիան իրենց

անկախութիւնը հռչակեցին:

Եւ այս ձեւով պայթեցաւ՝ Պալքաններու վառօդի մթերանոցը: Եւ պատերազմը սկսաւ: Կաթողիկէ խրուաթ-ները իսլամ պոսնիաքներուն միացան և սկսան պայքարի ուղղափառ [Օրթոտոքս] սերպերուն դէմ:

Քրիստոնէական ո՞ր օրէնքով կարելի է բացատրել Կաթոլիկ Խրուաթներուն այս ընթացքը:

* * *

1991-ին սկսած Եուկոսլաւիոյ եղբայրասպան պատերազմին «հրձիգ»ներ եղող երկրորդութեան [Մ.Նահանգներ, Գերմանիա, Վատիկան] անդամներէն ամէն մէկը իր հեռանկարը ունէր:

1.- Ամերիկացիները Պալքաններու մէջ իսլամացած պոսնիաքները և Քոսովօ-ի իսլամացած ալպանացիները գինեցին, որ Պալքաններու մէջ, մինչեւ Թուրքիա երկարող, նոր և շատ մեծ իսլամական պետութիւն մը ստեղծուի:

Այս պետութիւնը, ռուսերուն բարեկամ Եուկոսլաւիոյ տեղ, ռուսերուն թշնամի իսլամական «պատնէշ» պետութիւն մը պիտի ըլլայ:

2.- Գերմանացիները, Բ.Աշխարհամարտին իւնց կրած պարտութեան վրէժը առնելու գործողութեան սկսան, նախ երկելով Ռուսերուն եղբայրները եղող Եուկոսլաւներուն դէմ, որ չետոյ, կարգը ռուսերուն գայ:

Գերմանիոյ վարչապետ Հելմութ Քոհլ, անամօթաբար հետեւեալ յայտարարութիւնը կատարեց. «Եուկոսլաւիոյ կործանումը մեծ յաղթանակ մըն է Գերմանիոյ համար»:

3.- վատիկանի իշխանաւոր JEAN PAUL II Պապը, Կաթոլիկներուն հակա-օրթոտոքս դարաւոր քաղաքականութեան մէջ, ամենէն մոլեռանդ կրօնաւորը եղաւ:

Խրուաթ և Սլովէն կաթողիկէները, տարիներ շարունակ օրթոտոքս սերպերուն դէմ դրդելէ չետոյ, 1991-ին Խրուաթիոյ և Սլովէնիոյ անկախութիւնը դեռ չհռչակուած, ինք եղաւ պաշտօնապէս զայն առաջին ճանչցողը: Եւ այս պատճառաւ սկսող եղբայրասպան պատերազմին ընթացքին, քրիստոնեայ կրօնպետի մը համար շատ անվայել, օրթոտոքս սերպերուն դէմ ատելութեամբ լեցուն հետեւեալ յայտարարութիւնը կատարեց՝

«Սերպերուն դէմ պատերազմը «Սուրբ պատերազմ» է, սերպերուն դէմ պատերազմը աստուածացնել պէտք է»:

* * *

Եուկոսլաւիոյ բաժանման ողբերգութիւնը, Խրուաթիոյ և Սլովէնիոյ անկախութեան հռչակումով 1991-ին սկսած, ներքին պատերազմի դուռ բանալով, շարունակուեցաւ և հրահրուեցաւ Ամերիկացիներուն կողմէ գինուած իսլամ պոսնիաքներուն սերպերուն դէմ մղած պայքարով, իսկ իր գագաթնակէտին հասաւ կրկին Ամերիկացիներուն գինած և U.C.K. կոչուած վայրագ ալպանացիներու Քոսովոյի մէջ, սերպ ժողովուրդին դէմ կատարած խժդժութիւններով:

Եւ այս բոլոր իրականութիւնները իրենց ուզած ձեւով փոխող սիոնիստ ամերիկեան կայսերապաշտները, Եուկոսլաւիոյ կառավարութիւնը ամբաստանեցին ըսելով, որ ան ջարդ կը կատարէ Քոսովոյի մէջ, և պահանջեցին Եուկոսլաւիոյ կառավարութենէն, որ Քոսովոյէն իր զինուորական բոլոր ուժերը քաշէ:

Բնական է, որ Եուկոսլավիոյ կառավարութիւնը, Ամերիկացիներուն այս պահանջքը պիտի չընդունէր:

Եւ սիոնիստ Ամերիկացիները, այս պատրուակով, 24 Մարտ 1999-ին, Եուկոսլավիոյ մայրաքաղաքը՝ Պելկրատը և գլխաւոր քաղաքները, օդէն ռմբակոծել սկսան:

Մարդկային իրաւունքներէ ճառող սիոնիստ Ամերիկացիները, այս ռմբակոծումներուն ընթացքին, 1990-ին Իրաքի մէջ ըրածնուն նման, «տկարացած ուրանիում»ով հիւլէական ռումբեր գործածել սկսան, որ անոնցմով կարենան Եուկոսլաւ հրասայլերը դիւրութեամբ քանդել, ու նաև, այս նոր զէնքերուն ազդեցութիւնը փորձել:

Ամերիկեան մարդասիրական ի՞նչ վսեմ քաղաքակրթութիւն: Բայց, ի վերջոյ, ինչո՞ւ զարմանալ: Այս Ամերիկացիները չէի՞ն, որ 1945-ին Հիրոշիմայի մէջ, իրենց նորահնար աթոմական ռումբով, մէկ վայրկեանի մէջ 200,000 ճարոնացիներ սպաննեցին:

Շարաթներ տեւող այս Ամերիկեան ռմբկոծումներուն, հերոս սերպ ժողովուրդը քաջաբար դիմադրեց:

Բայց եուկոսլաւ կառավարութիւնը, ժողովուրդը որպէսզի աւելի զոհ չտայ, ստիպուած եղաւ Ամերիկեան առաջարկները ընդունիլ, և Քոսովոյէն իր ուժերը քաշեց:

Եուկոսլաւ ուժերուն հոնկէ հեռացման յաջորդ վայրկեանին, Ալպանահներու U.C.K. բսուած խուժանը, Քոսովոյի սերպ ժողովուրդը անխնայ կոտորել սկսաւ: Եւ սերպերը ստիպուած եղան, իրենց բազմադարեան հայրենիքը՝ Քոսովոն լքելով, Սերպիոյ հողերուն ապաստանելու:

Եւ արդէն, Ամերիկացիներուն նպատակն ալ, Քոսովոյին սերպերէ պարպուիլն էր:

Եւ այսօր Քոսովոն, սերպերուն սուրբ հայրենիքը, U.C.K. բսուած մոլեռանդ այլադաւաններուն, օսմանցիներու մնացուկներու ժառանգորդ ալպանացիներուն ձեռքը անցած է:

Սա վերջին ամիսներուն, Ամերիկացիները, Պալքաններու մէջ իսլամական մեծ պետութիւն մը ստեղծելու իրենց ծրագիրը, եուկոսլաւիայէն վերջերս անջատուելով անկախացած «Մակեդոնիոյ հանրապետութիւն»ի մէջ գործադրել սկսան:

Ամերիկացիներուն կողմէ ամենէն արդիական զէնքերով զինուած U.C.K.-ի գրոհայինները Քոսովոյէն յետոյ, հիմա ալ Մակեդոնիոյ մայրաքաղաքը՝ Սքոփլէ-ն գրաւելու կը պատրաստուին:

Եւ այլեւս հեռու չեն այն օրերը, երբ կարգը Մակեդոնիոյ սահմանակակից Յունաստանի հողերուն պիտի գայ:

Եւ այս ալպանացիներու այլադաւան խուժանը, յունական Մակեդոնիոյ մայրաքաղաքը՝ Սելանիկը գրաւելէ ետք, պիտի միանան Յունաստանի Արեւմտեան Թրակիոյ մէջ բնակող [իբր 8Է] 8ուրք իսլամներուն:

Այս ձեւով սիոնիստ Ամերիկացիներուն, Պալքաններէն մինչեւ Թուրքիա երկարող կայսրութիւն մը ստեղծելու ծրագիրը պիտի իրականանայ:

* * *

24 Մարտ 1999-ին սկսած Ամերիկեան օդային հրէշային ռմբակոծումներուն պատճառած կորուստին ազդեցութեան տակ, նախ.Միլոսեւիչ նիւ Եորք՝ Մ.Ա.Կ.ի Ապ. Խորհուրդին դիմած և ԱՄՆ-ի նախագահ Քլինթընը, Ա.Գ.նախարարուհի Օլպրայթը, Պաշտպանութեան նախարար Քոհէնը և ՆԱԹՕ-ի Ընդհ. սպարապետ Վեզի Քլարքը իրենց հրահանգած օդայինռմբակոծումներով եուկոսլաւիոյ մէջ ցեղասպանութիւն կատարելու յանցանքով ամբաստանած էր:

Սիոնիստ ամերիկացիները այս «յանդգնութիւն»ը երբէք չներեցին, այն Ս.Միլոսեւիչին՝ որ իրենց իրական դիմակը ամբողջ աշխարհի առջեւ քաջաբար վար առած էր:

Նա՛խ ստիպեցին, որ Միլոսեւիչը հրաժարի:

Յետոյ, եուկոսլաւիոյ կառավարութեան մէկ միլիառ տոլար օգնութիւն առաջարկեցին, պայմանաւ, որ Միլոսեւիչը իրենց յանձնեն:

Եւ երէկ [28-6-2001], հինգշաբթի օրը, եուկոսլաւ կառավարութիւնը, տեղի տալով Ամերիկեան ահռելի ճնշումներուն առջեւ, հերոս նախագահ Ս.Միլոսեւիչը յանձնեց իր դահիճներուն՝ սիոնիստ Ամերիկացիներուն:

«Մ՛ով արդարութիւն, քու անունովդ ի՛նչ ոճիրներ կը գործուին» PARIS 1793 – Mme ROLAND DE LA PLATIERE:

* * *

Սովետական Միութեան և եուկոսլաւիոյ քանդումին մէջ առաջնակարգ դեր ունեցած Վատիկանի իշխանաւորը 27 Յունիս 2001-ին, երեք օրուան այցով Ուքրանիա մեկնեցաւ: Ըստ իր ըսելուն՝ քրիստոնեաները միացնելու համար գացած է:

Բայց, մեր համոզումով, իրականութիւնը ասկէ բոլորովին տարբեր է:

1945-ի պատերազմի վերջաւորութեան Ուքրանիա, Փոլոնիոյ հողերուն մէկ մասը իրեն կցեց: Փոլոնիան ալ, ասոր փոխարէնն Գերմանիայէն լայնատարած հողեր իւրացուց:

Եւ ծագումով լեհ Պապը Ուքրանիա գնաց, որ լեհական «գրաւեալ» հողերուն վրայ ապրող կաթողիկէները դրդէ –ինչպէս ըրած էր ուրիշ տեղ: Որ անունք, միջոց մը եւս, Ուքրանիոյ իշխանութիւններուն հակագրուին: Նոյն բաները ըրած չէ՞ր 1978-ին, Պապ ընտրուելէ յետոյ Բոլոնիա կատարած այցելութիւններով, ժողովուրդը հանելով օրուան կառավարութեան և Ս.Միութեան դէմ:

Եւ անկէ ետք է, որ Ս.Միութիւնը խորտակուեցաւ: Յաջորդեց Խրուշիոյ և Պրովէնիոյ իր դաւանակիցներուն շարժումը, որ Եուկոսլաւիոյ կործանումին պատճառ եղաւ:

Վերջին հրաշագործութիւնը Ուքրանիոյ կազմալուծո՞ւմը պիտի ըլլայ:

Մենք «վախը ունինք», որ այսքան «մեղք»երով բեռնաւորուածի մը, երկնաւոր Տէրն անգամ չկարենայ ներել:

GIDECEKSINIZ EFENDILER. DEFOLUP GIDECEKSINIZ
GELMIS OLDUGUNUZ ORTA ASYA STEPLERINE
[GEÇEN SAYININ DEVAMI]

SON ZAMANLARDA SIZIN PALAVRACI, YAYGARACI GAZETELERINIZDE ISMI ÇOK GEÇIYOR.

MILADDAN SONRA 1000 SENELERINDE ERMENISTAN KRALLIGININ MERKEZI «ANI» SEHRI IDI.

BU SEHRIN ERMENI TARIHINDE ISMI, «BINBIR KILISE SEHRI ANI» DIYE GEÇER.

BUGUN BU BINBIR KILISELI ERMENI KRALLIGININ MERKEZI « ANI » SEHRINDEN KALA KALA BIR TEK, O DA YARI HARABE HALINDE KILISE KALDI.

NE OLDU BU BINBIR KILISEYE ?

SIZ, VAHSI TURKLER, BU KILISELERI YAKTINIZ, TASLARINI KULLANDINIZ, ÇOGUNU KIREÇ YAPTINIZ.

SON KALANLARINI DA 1945 TEN SONRA MILLI SEFINIZ ISMET INÖNÜNÜN EMRI ILE DINAMITLE HAVAYA UÇURDUNUZ.

MILLI SEFINIZDEN EMIR GELMISTI: «ERMENILERDEN IZ KALMAYACAK».

BUGÜN ISGAL ETTIGINIZ BATI ERMENISTANIN SAYISIZ KASABA VE KOYLERINDE ONBINLERCE ERMENI KILISESI VARDI.

NE OLDU BU KILISELERE ?

BÜYÜK FRANSIZ SAIRI VICTOR HÜGONUN SÖYLEDIGI GIBI: «TÜRKLER BURDAN GEÇTI. HER YER HARABE VE YAS».

* * *

DOGU ROMA IMPARATORLUGUNUN MERKEZI. IMPARATOR CONSTANTIN TARAFINDAN KURULDUGU IÇIN SEHRIN ISMI «CONSTANTINOPLE» IDI.

BU SEHRIN ISMI 1930'A KADAR RESMEN «CONSTANTINOPLE» OLARAK KALDI.

1930-DA SIZ «CONSTANTINOPLE» ISMINI SÖZDE TÜRKLESTIRDINIZ. «ISTANBUL» YAPTINIZ.

HAKIKATTE «ISTANBUL» ISMI DE YUNANCA «ISTINBOLI» ISMININ DEVSIRMESI DIR.

FAKAT ISTANBULUN ISMINI NE KADAR DA DEGISTIRIRSENIZ DEGISTIRIN. ISTANBUL YINE GÂVUR SEHRIDIR. ISTANBULDAN ÇIKARIN BIZANSTAN KALAN TARIHI ANITLARI.

ÇIKARIN ERMENI DEVSIRMESI, KAYSERININ «AGIRNAS» KÖYÜNDEN BÜYÜK

MIMAR SINANIN ESERLERINI.

VE BILHASSA ÇIKARIN 19. ASIRDA ERMENI BALYAN MIMARLAR AILESININ INSA ETTIGI ESERLERI.

ISTANBULUN SÜSÜ OLAN DOLMABAHÇE, ÇIRAGAN, BEYLERBEYI SARAYLARINI VE BALYANLARIN INSA ETTIGI SAYISIZ HARIKA YAPITLARI. GERIYE NE KALIR ?

ISTANBULDA KALA, KALA, KALIR YALNIZ IGRI, BÜGRÜ BETON APARTMANLAR VE BILHASSA GECE KONDULAR VE GECE KONDULAR.

* * *

SIZ, BÜTÜN TARIH BOYUNCA «OSMANLILAR» OLARAK ISGAL ETTIGINIZ TOPRAKLARDA YALNIZ VAHSET VE DEHSET SAÇTINIZ.

TARIHIN IFTIHARLA ANDIGI ABIDELERI YIKTINIZ.

MAMURELERI HARABEYE DÖNDÜRDÜNÜZ.

SIZ, BU TOPRAKLARDA OTURMAYA LAYIK DEGILSINIZ.

NASIL VIYANADAN,BELGRAD'DAN ATINA'DAN,SOFYA'DAN,SAM VE BEYRUT'TAN KOVULDUNUZSA, O SEKILDE DE MEDENIYETLERIN BESIGI ANATOLYADAN VE «CONSTQNTINOPLE»DAN DA DEFOLUP DÖNECEKSINIZ ORTA ASYANIN STEPLERINE.

Յ.Զ.

ՎԵՐԻ ԹՐՔԵՐԷՆ ԲՆԱԳՐԻՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՔ ԷՖԷՆՏԻՆԵՐ.ԱՆՊԱՅՄԱՆ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՔ. ՁԵՐ
ԵԿԱԾ ՄԻՋԻՆ ԱՍԻԱՅ ՏԱՓԱՍՏԱՆՆԵՐԸ:
[Շարունակութիւն]

Վերջին շրջաններուն ձեր պոռոտախօս և պոռչտացող թերթերուն մէջ անունը շատ կ՚անցնի:

Քրիստոսէ յետոյ 1000 տարիներուն, Հայաստանի Թագաւորութեան մայրաքաղաքը «Անի» քաղաքն է:

Հայկական պատմութեան մէջ, Անի քաղաքին անունը՝ «Հազարումէկ եկեղեցիներու քաղաք» ըլլալով կը յիշատակուի:

Այսօր, այս հազարումէկ եկեղեցիներով հայկական Թագաւորութեան մայրաքաղաք «Անի»էն մէկ եկեղեցի մը մնացած է: Ան ալ կէս աւերակ վիճակի մէջ:

Ի՞նչ եղան այդ հազարումէկ եկեղեցիները:

Դուք, վայրենի Թուրքեր, այս եկեղեցիները քանդեցիք, մաս մը քարերը ուրիշ տեղ փոխադրեցիք, և շատերն ալ կիր ըլլալով այրեցիք:

Վերջին մնացած եկեղեցիներն ալ 1945-էն ետք, ձեր «Ազգային պետ»ին՝ Իսմէթ Ինէօնիւի հրամանով ուժանակով օդը հանեցիք:

«Ազգային պետ»էն հրահանգ եկած էր՝ «Հայութենէն հետք պիտի չմնայ»:

Այսօր, ձեր գրաւած Արեւմտեան Հայաստանի ու անթիւ անհամար քաղաք և գիւղաքաղաքներուն մէջ, տասը հազարներով հայկական եկեղեցի կար:

Ի՞նչ եղան այս եկեղեցիները:

Ֆրանսացի մեծ գրագէտ Victor Hugo-ին ըսածի պէս՝ «Թուրքերը այս տեղէն անցան, Ամէն տեղ աւերակ և սուգ է»:

* * *

Արեւելեան Հռովմէական կայսրութեան մայրաքղաքը, կայսր Constantin-ի կողմէ հիմնուած ըլլալուն պատճառաւ, այս քաղաքին անունը՝ «Constantinople» էր:

Այս քաղաքին անունը մինչեւ 1930 թուականը պաշտօնապէս «Constantinople» ըլլալով մնաց: 1930-ին դուք, «Constantinople» անունը, իբր թէ թրքացուցիք և «Istanbul»ի վերածեցիք:

Իրականութեան մէջ, «Istanbul» անունն ալ յունարէն «Istinboli» անունին տարբեր մէկ ձեւն է:

Բայց դուք, «Istanbul»ի անունը որչափ որ ուզէք փոխեցէք՝ «Istanbul»ը միշտ «Gâvur»ի քաղաք է:

«Istanbul»էն հանեցէք՝ Բիւզանդական Յուշարձանները:

Հանեցէք, դաւանափոխ հայ մը եղող Կեսարիոյ «Ազրնաս» գիւղէն մեծ ճարտարապետ Սինանին ստեղծագործութիւնները:

Եւ մանաւանդ հանեցէք՝ 19-րդ դարուն «Պալեան» ճարտարապետներուն ընտանիքին կառուցանած ստեղծագործութիւնները՝ Dolmabahçe-ի Çiragan-ի Beylerbeyi-ի՝ Իսթանպուլի զարդերը եղած պալատները և Պալեաններուն կառուցանած անթիւ-անհամար կոթողները:

Յետոյ՝ ինչ կը մնայ Պոլսոյ մէջ:

«Istanbul»ի մէջ ի վերջոյ կը մնայ ծուռումուռ Beton շէնքերը, և կը մնայ մանաւանդ՝ «Դիշերաթոյնները»:

* * *

Դուք, ամբողջ Օսմանեան պատմութեան ընթացքին, ձեր գրաւած հողերուն վրայ, միայն սարսափ և վայրագութիւն սփռեցիք: Դուք, պատմութեան հպարտութիւնը եղող կոթողները քանդեցիք: Դուք, բարգաւաճ վայրերը աւերակի վերածեցիք: Դուք, այս հողերուն վրայ, բնակելու արժանի չէք:

Եւ ինչպէս որ Վիէննայէն, Պելկրատէն, Աթինայէն, Սոֆիայէն, Պաղտատէն, Տամասկոսէն և Պէյրութէն վոնտուեցաք, նոյնպէս ալ քաղաքակրթութիւններու օրրան Անաթոլիայէն և Պոլիսէն պիտի վոնտուիք և պիտի վերադառնաք Միջին Ասիոյ տափաստանները:

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 152 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՅՈՒԼԻՍ 2001

ԱՊԱԳԱՅԻՆ, ՊԱՏՄԱԳԻՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԳՐԵՆ՝ «ԿԱՐ ՈՒ ՉԿԱՐ... ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՄԸ ԿԱՐ... ԲԱՐԳԱՒԱՃ... ՀՁՕՐ... ԵՒ ԽԱՂԱՂ... ...ԲԱՅՑ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ 1991-ԻՆ ՁՈՀԸՐ ԵՂԱՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱՊԱՇՏՈՒԹԵԱՆ, ՌՈՒՍԻՈՅԴԷՄ ՄՂԱՁ «ՊԱՂ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ»

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Մեր յօդուածներուն հետեւողները նկատած են թերեւս, որ՝

Վերջին ամիսներուն, մեր գրութիւններուն մէջ, Հայաստանի այսօրուան կացութեան բնաւ չենք անդրադառնար, չենք գրեր որեւէ բան։

...Որովհետեւ այսօրուան Հայաստանը ...այլեւս «ԼՄՆՑԱԾ ՀԱՐՑ» է։

Ի՞նչ կրնանք գրել, հոգիով պարպուած, մարմնով ալ հոգեվարող Հայաստանի մը մասին։ Հայաստանին այս վիճակը տեսնելով, խորապէս կը տառապինք...։

Ձեր մէջէն ըսողներ ըլլան հաւանաբար, թէ՝ «Գրողի մը պարտականութիւնը ոգեւորել է, և ոչ թէ յուսահատեցնել»։

Այո... ճիշդ է։ Բայց գրողի մը, նոյն ատեն, առաջին պարտականութիւնն է՝ գրել «ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ», և ոչ թէ վարդագոյն երազներով խաբել ընթերցողը։

1985-ի.ներէն ի վեր, մեր կարողութեան և կարելիութեան չափերով, ջանացինք գրել իրականութիւնները և զգուշացնել հանրութիւնը։

Ապրիլ 1985-ին ամերիկեան կայսերապաշտութեան սայլին լծուած դաշնակցական որոշ դեկավարներուն ակնարկելով, առանց մեր բառերը ծամծմելու սապէս գրեցինք՝

[Պիտի կրկնենք մեր բսածներրը, որովհետեւ այս յիշեցումը այժմէական և օգտակար կը նկատենք]։

«1915-ին, կեղծ ազգասէր առաջնորդներուն սխալ քաղաքականութիւնը, 24 Ապրիլ 1915-ին յանգեցաւ։

Եւ այս կեղծ ազգասէր առաջնորդներուն գաղափարական շառաւիղները եղող Սփիւռքի առաջնորդներուն սխալ քաղաքականութիւնը, մեր վերջին յոյսը եղող Սովետական հայաստանին խորտակման պատճառ պիտի ըլլայ։

1985-ին այս տողերը գրելէ վեց տարիներ յետոյ, անխուսափելին պատահեցաւ։ Հ.Յ.Դ.ին ծանօթ դեկավարներուն, 1920-էն մինչեւ 1991, եօթանասուն տարիներ տեւողութեամբ Ս.Հայաստանի դէմ տարած պայքարին հետեւանքով, 1991-ին Սովետ.Հայաստանը քայքայուեցաւ։

Ստեղծուեցաւ, իբր թէ, ազատ ու անկախ Հայաստան մը։

Ռուսերը վռնտուեցան հոնկէ, որ Հայաստանը Արեւմտեան պետութիւններուն ձեռքը իյնայ, և նաեւ թուրքերուն համար, հյու-հնազանդ ողջակէզ դառնայ։

1991-էն սկսեալ Արեւմտեան պետութիւնները եթէ ուզէին, իրենց անսահման նիւթական կարելիութիւններով, աւելի բարգաւաճ Հայաստան մը կրնային ստեղծել։

Բայց՝ չըրին: Ընդհակառակը, ամէն բան ըրին, որ Հայաստանը տնտեսապէս քանդուի, և Հայաստանի բնակչութիւնը ստիպուած ըլլայ արտագաղթելու:

Այս ձեւով, գրեթէ պարպուեցաւ Հայաստանը:

Եւ «անգործ և աղքատ» Հայաստանը, Արեւմտեան պետութիւններուն ողորմութեան կարօտ դարձաւ:

Եւ այս տնտեսական քաոսային մթնոլորտին մէջ, շատ դիւրին էր, Արեւմտեան պետութիւններուն համար, իրենց վիճխարի նիւթական կարելիութիւններով, տկարացած հոգիները ծախու առնելը:

Եւ մարդ արարածին «Դրամ-Աստուած»ին հանդէպ ունեցած պաշտամունքը այնքա՜ն զօրաւոր էր, որ Հայաստանը, օրէ օր քիչ մ'աւելի Արեւմտեան պետութիւններուն սարդի ոստայնին մէջ ինկաւ:

Եւ 27 Հոկտեմբեր 1999-ին Արեւմտեան պետութիւնները, [իբր թէ]նախկին դաշնակցական մը եղող հրէշ նայիրի Յունանեանի ձեռամբ, Հայաստանի պետականութեան մահացու հարուած տուին:

1985-էն մինչեւ 2001-ի սկիզբի ամիսները, տարիներ տեւողութեամբ, մեր գրութիւններով ջանացինք, Հայաստանի մէջ կատարուած դաւադրութիւններուն ներքին ծալքերը բացայայտել: Բայց մեր քողազերծումները կարծես, թէ մնացին՝ «Ձայն բարբառոյ յանապատի»:

Այսօր Արեւմտեան պետութիւններուն «Դրամ-Աստուած»ին հրապոյրին դէմ դնելու ի վիճակի յուռ մեծամասնութիւն մը կայ Հայաստանի մէջ, հերոս հայրենասէրներէ բաղկացած:

Եւ Հայաստանի փրկութիւնը մէկ բանի մնացած է՝ «Հրաշքի»:

Այս հերոս հայրենասէրներուն կատարելիք «Հրաշք»ին, որ կ'ուշանայ»:

* * *

ՄԱՐԴԿ ԻՆՉՊԷ ՎԱՏ ԿԵՆԴԱՆիՆԵՐ ԵՆ...:

«ՓՈՂՈՑ ԱԽՈՂԸ» 1911-Ը.ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

Աստուծոյ կարգադրութե՞մբ... Թէ՞ բնութեան բարեշրջումով... չենք գիտեր, Աշխարհն, անհուն և անսահման կենդանական պարտէզ մըն է:

Այս կենդանական պարտէզին մէջ, ամէն տեսակի կենդանիներ կը ծնին, կ'ապրին, կը մեռնին և կ'երթան:

Ա՛յս է կեանքի օրէնքը: Բայց ինչո՞ւ, ինչի՞ համար: Այդ ալ չենք գիտեր: Բայց, մէկ բան որոշ է՝ «Կեանքը անվերջ պայքար մըն է վերապրելու», բոլոր կենդանիներուն համար: Եւ միշտ զօրաւորը կ'իշխէ տկարին, կեանքի այս պայքարին մէջ:

Ամէն փոքր արարածէն մինչեւ ամենէն մեծը [ներառեալ՝ ԼԲԷ կը հաւատաք որ Աստուծոյ տիպարով ստեղծուած է մարդը] մշտնջենապէս այս պայքարին մասնակից են:

Բայց մարդը, որքան ալ ինքզինքին մեծ տիտղոսներ և բարձր բարոյական ածականներ տայ, իրականութիւնը այն է, որ մարդ-արարածը ամենէն վայրենի կենդանին է բնութեան մէջ:

Մարդ արարածը, իր ունեցած բանականութեան շնորհիւ, պատմութեան ծանօթ շրջաններէն ի վեր, ուզած է հեռանալ «կենդանական» կեանքէն:

Եւ «միասնաբար» ու «մարդկօրէն» ապրելու համար, ջանացած է օրէնքներ դնել: Եւ մարդկային պատմութիւնը, մարդ արարածին կենդանական կողմին և բանականութեան միջեւ անվերջ մղտող պայքարին պատմութիւնն է:

Այսինքն բնութեան օրէնքը եղող զօրաւորին իշխելու և վերապրելու իրաւունքին դէմ, տկարին ալ ապրելու իրաւունք ուզելուն պայքարն է:

Պատմութեան մէջ շատ մը քաղաքական և կրօնական առաջնորդներ՝ տկարներուն կեանքի իրաւունքը պաշտպանելու ջանացած են:

ՔՐԻՍՏՈՍ, ԱՅՍ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ, ԱՄԵՆԷն ՅԱՒԱՋԱԴԷՄ ԴԱՂԱՓԱՐՆԵՐԸ ՅԱՅՏՆՈՂ ԱՒԱՋՆՈՐԴՆ Է:

Ան է, որ տկարներուն, հեզերուն և աղքատներուն «Յաւիտենական կեանք» խոստացած է:

Բոլոր յեղափոխութիւնները, առանց բացառութեան, տկարին ու զրկուածին իրաւունքները պաշտպանելու համար, այսինքն՝ հաւասարութեան գաղափարականին վրայ հիմնուած են:

Բոլոր յեղափոխութիւնները այս՝ հաւասարութեան տեսլականով [իտեալ] կատարուեցան,

սկսած 1789-ի Ֆրանսական յեղափոխութենէն, որուն ձեւով մը շարունակութիւնն է, 1917-ի Լենինեան յեղափոխութիւնը:

Կը կարծուէր, թէ Աշխարհի վրայ, ճարտարարուեստին յառաջացումով, աւելի արդար և հաւասարութեան վրայ հիմնուած «Աշխարհ» մը պիտի ստեղծուէր:

1867-ին «CAPITAL»ը գրող KARL MARX-ին տեսութիւնն էր այս:

1917-ին կատարուած «Լենինեան» յեղափոխութիւնը, Քարլ Մարքս-ին սկզբունքներով, ժողովուրդներու և անձերու հաւասար իրաւունքներու վրայ հիմնուած «Սովետական պետութիւն»ը ստեղծեց:

Եւ 1917-էն մինչեւ 1990-ական թուերը, Սովետ. վարչաձեւը կայսերապաշտներուն լուծին տակ տառապող Աշխարհի ժողովուրդներուն՝ «Առաջնորդ»ի դեր կատարեց, աւելի արդար և մարդավայել կեանք մը ապրելու համար տարուող պայքարին մէջ:

Բայց Ք.Մարքս-ին նախատեսած ճարտարարուեստին յառաջացումով տեղի ունենալիք «PROLETAIRE»եան Համաշխ. յեղափոխութիւնը չիրականացաւ:

Ընդհակառակը՝ ճարտարարուեստին յառաջացումը, մանաւանդ «TECHNOLOGIE»ի անհաւատալի զարգացումը՝ «PROLETAIRE»ներուն օգնելու տեղ, «CAPITALISME»ին օգնեց:

Մեքենաներուն կատարելագործուիլը՝ գործաւորներուն անհրաժեշտութիւնը գրեթէ աւելորդ դարձուց:

Նոր մեքենաները՝ հարիւր գործաւորներուն կատարածը մէկ գործաւորով, նոյնիսկ աւելի ճշգրիտ ձեւով կատարել սկսան:

Օդանաւային ցանցերը՝ Աշխարհը փոքրացուցին և սահմանները գրեթէ վերացան:

«Եթէ գործաւորը գործադուլ ընել կ'ուզէ, ի՛նքը գիտէ»:

«Ազգաւտ երկիրներու գործաւորները նոյն ապրանքը հարիւր անգամ աւելի նուազ գինով կը պատրաստեն»:

Այս պատճառով գործաւորը, այս անգամ ի՛նք գործատիրոջ պաղատիլ սկսաւ, որ իրեն գործ տայ:

Եւ այս ձեւով վերստեղծուեցաւ Տէր և Ստրուկի հին և անմարդկային դրութիւնը: Աւելի ճիշդ՝ բնութեան անգութ օրէնքը գործել սկսաւ՝ «Միշտ և միշտ, զօրաւորն է, որ կ'իշխէ տկարին վրայ»:

* * *

Պետութիւններու, աշխարհի վրայ իշխանութիւնը ձեռք անցնելու համար մղած պայքարներուն պատմութիւնը, բոլորին ծանօթ է: Ասոր մէկ օրինակն է 1945-էն սկսեալ, ամերիկացիներուն Սովետներուն դէմ շղթայազերծած «Պաղ պատերազմը»:

Ա.Մ.Ն.ի միայն զօրաւորին կեանքի իրաւունք տուող պետական կառոյցը, կը պայքարէր Սովետական, ժողովուրդներու և անձերու միջեւ հաւասարութեան հաստատման գաղափարի վրայ յենող վարչաձեւին դէմ:

Բայց այս պայքարին մէջ, գրեթէ իրարու հաւասար եղող դասական և նաեւ աթոմական զէնքերէն զատ, ամերիկացիները շատ զօրաւոր զէնք մը ունէին՝ ՍԻՈՆԻՍՏՆԵՐՈՒՆ ՁԵՌՔԸ ԵՂՈՂ ԼՐԱՏՈՒՄԱԿԱՆ ՑԱՆՑԸ:

Ամերիկացիները, որոնք իրենց երկրին մէջ ամենէն անմարդկային օրէնքը կը գործադրէին, որ միայն զօրաւորին կեանքի իրաւունք կու տար, Սիոնիստական լրատուութեան ցանցին շնորհիւ, աշխարհի հանրութեան հաւատացուցին, թէ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՎԱՐՉԱՁԵՒԸ ԱՆՄԱՐԴԱՅԻՆ ՎԱՐՉԱՁԵՒ ՄԸՆ է:

Անկարելի է, այս մէկին հաւատալը, բայց... այսպէս եղաւ:

Եւ ամերիկացիներու դրամով սնուող բոլոր մակաբոյծները [ներառեալ՝ հայութեան մէջ գտնուող ծանօթ հատուածը] գրպարտութեան համազարկ բացին Սովետ Միութեան դէմ:

Եւ մարդկութեան դարերու ընթացքին երազած հաւասարութեան բարձր «Ideal»ները 1991-ին, Ս.Միութեան փլուզումով՝ անէացան:

Սիոնիստ ամերիկացիներուն Սովետ վարչաձեւին դէմ կատարած գրպարտիչ քարոզչութեան սուտ բլլալը ապացուցանելու համար, միայն սա փաստը նշենք.

Ս.Միութեան փլուզումէն յետոյ, Ռուսիոյ և ասոր դրացի գրեթէ բոլոր երկիրներուն, ներառեալ՝ Լեհաստանի մէջ կատարուած ընտրութիւններուն, նախկին համայնավար կուսակցութիւնները շահեցան [ոմանք տարբեր անուններու տակ]: Նոյնիսկ, դեռ մինչեւ այսօր, Ռուսիոյ մէջ, համայնավար կուսակցութիւնը մեծամասնութիւն կը կազմէ:

Հայաստանը, այս մարզին մէջ, բացառութիւն կը մնայ:

Իրականութիւնը այն է, որ Հայաստանի մէջ անգամ, այս կուսակցութիւնը իր տարբեր թեւերով շահած էր ընտրութիւնները:

Բայց երկրին Արեւմտեան պետութիւններուն գործակալները զարձած որոշ իշխանաւորներ՝ փոխեցին ընտրութեանց արդիւնքները:

* * *

Այսօր աշխարհի իշխանութիւնը, մեծ մասամբ, կեդրոնացած է ձեռքին Ամերիկացիներուն, որոնք իրենց կամքը կը պարտադրեն աշխարհի բոլոր ժողովուրդներուն:

«Նոր Գաղութատէրները» իրենց ունեցած զրամական մեծ կարելիութիւններով կը շարունակեն, օրէ օր, շատ աւելի արդիական զէնքեր պատրաստել:

Եւ այս զէնքերուն զօրութեամբ, ամէն օր քիչ մ՛աւելի, Աշխարհի հեռաւորագոյն անկիւններն անգամ, Ա.Մ.Ն.ի հակակշռին ենթարկուած են:

Եւ անոնք, իրենց կղզիացած Ամերիկեան հողամասէն, առանց հոս ու հոն զօրք ուղարկելու, կը ղեկավարեն բոլոր զինուորական գործողութիւնները:

Եւ ամենէն ցաւալին այն է, որ Ամերիկացիները, Աշխարհի վրայ իրենց տիրապետութիւնը տեւականացնելու համար, ամենէն անմարդկային և անխիղճ միջոցներուն կը դիմեն:

Այսօր, Ամերիկացիները իրենց զինուորական գերիշխանութեան միացուցած են Անգլիացիներուն բարբարոս-ոազմավարութիւնը՝ «Բաժնէ, որ իշխես»:

Անոնք, դեռ երէկ, յաջողեցան Ս.Միութիւնը կործանել:

Այսօր, կը քանդեն Եուկոսլաւիան: Իսկ Ռուսիոյ կործանումը՝ Թուրքերուն և գերմանացիներուն յանձնած են:

Ամերիկացիները, հիմա կը պատրաստուին, Չինաստանը քանդելու: Այս պատճառաւ՝ Թայվան կղզին զինեցին: [վերջին րոպէի լուրն է]

Ամերիկացիները ճաբոնիան զինելու կը պատրաստուին: Անոնք և իրենց «դաշնակիցները», ճաբոնին արգիլած էին զինուորական ուժ ունենալ:

Այսօր ճաբոնին զինուելու իրաւունք տուին: Որո՞ւ դէմ: Բնական է՝ Չինաստանի դէմ: Ամերիկացիները Ինտոնէզիոյ մէջ իսլամները դրդելով, ասկէ առաջ ըրածնուն նման, համայնավարները մաքրագործել սկսան:

Ամերիկացիներուն 1945-էն ի վեր շարունակուող այս վայրագութիւնները մինչեւ ե՞րբ պիտի տեւեն:

Մինչեւ որ... աշխարհի ժողովուրդները, այս իրականութիւնները տեսնելով, ինքնագիտակցութեան գան:

Այս հարցի մէջ, իսլամ ժողովուրդները, պատասխանատուութեան մեծ բաժին մը ունին:

Ամերիկացիները, իրենց կատարած սադրանքներով, իսլամ ժողովուրդները ամենայետամնաց և անմարդկային ապրելակերպի կը մղեն, որ անոնք միշտ ստրուկ, ենթակայ մնան:

Ե՞րբ կրնան արթննալ իսլամ ժողովուրդները՝ երբ որ ABDEL NASSER-ի և HAFEZ EL ASSAD-ի նման լուսամիտ ղեկավարներ ունենան:

TÜRKLERIN (SÖZ DE) BILMEDIGI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
OLAY – 1
BIR FRANSIZ YÜN UZMANININ ANLATTIKLARI

SENE 1948. SÜMERBANKIN DAVETIYLE FRANSADAN BIR YÜN UZMANI, ISTANBULA GELIR. VE ANATOLYA KOYUNLARININ YÜN CINSLERINI TESBIT ETMEK IÇIN, SÜMERBANKTAN BIR SORUMLU ILE BERABER DOGU ANATOLYA SEHIR VE KASABALARINDA TETKIK SEYAHATINE ÇIKAR.

FRANSIZ UZMANI, SÜMERBANKIN SORUMLU MEMURU ILE KOYUNLARININ OTLADIGI YAYLALARI DA ZIYARET EDER.

VE BU DOLASMALAR ESNASINDA FRANSIZ UZMANIN DIKKATINI DINAMIT PATLAMALARI ÇEKER. YAKINDAN ALÂKADAR OLUR VE GÖRÜR KI : BIR SUBAYIN NEZARETI ALTINDA TÜRK ASKERLERI YÜKSEK TEPELER ÜZERINDE INSA EDILMIS ERMENI TARIHI MANASTIR KILISELERINI DINAMITLEYIP YIKMAYA ÇALISIYORLAR.

FRANSIZ UZMANI TÜRK SUBAYINA SORAR :

« DAG TEPELERINDEKI BU TARIHI ERMENI KILISELERININ NE ZARARI VAR SIZE ? »

TÜRK SUBAYI SU CEVABI VERIR :

« ISMET INÖNÜDEN EMIR VAR. ERMENILERDEN HIÇ BIR IZ KALMIYACAK ».

(DEVAMI VAR)

Յ.Ջ.

ՔՈՎԻ ԹՐՔԵՐԷՆ ԲՆԱԳԻՐԻՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ (ԻԲՐ ԹԷ) ՁԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԷՊՔ – Ա

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԲՈՒՐԴԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏԻ ՄԸ ՊԱՏՄԱԾՆԵՐԸ

Տարի 1948: SÜMERBANK-ի հրաւէրով, Ֆրանսայէն բուրդի մասնագէտ մը, Պոլիս կու գայ, և Անաթոլիայի ոչխարներուն բուրդի որակը նշանակելու համար, SÜMERBANK-էն պատասխանատուի մը հետ միասին Արեւելեան Անաթոլիոյ քաղաք և գիւղաքաղաքներուն մէջ ուսումնասիրութեան ճամբորդութեան մը կ'ելլայ:

Ֆրանսացի մասնագէտը, SÜMERBANK-ի պատասխանատուին հետ, ոչխարներուն արածած բարձրավանդակները կ'այցելէ:

Եւ այս պտոյտներու ընթացքին, Ֆրանսացի մասնագէտին ուշադրութիւնը կը գրաւէ՝ ուժանակի պայթումներու ձայները:

Կը հետաքրքրուի և մօտը կ'երթայ պայթումներուն:

Եւ կը տեսնէ, թէ սպայի մը հսկողութեան տակ, թուրք զինուորները, բարձր բլուրներու վրայ կառուցուած հայկական պատմական վանքերու եկեղեցիները ուժանակով օդը հանելու և փլցնելու կ'աշխատին:

Ֆրանսացի մասնագէտը թուրք սպային կը հարցնէ. «Վեռան գլուխը գտնուող հայկական պատմական այս եկեղեցիները ի՞նչ վնաս ունին ձեզի»:

Թուրք սպան սա պատասխանը կու տայ.«ISMET INÖNÜ»-էն հրաման կայ՝ հայերէն որեւէ հետք պիտի չմնայ»:

(Շարունակելի)

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 153 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 31 ՅՈՒԼԻՍ 2001

ՈՎՔԵՐ ԵՆ ԱՅՍ ՔԱՅՔԱՅՄԱՆ «ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ» ԲՈԼՈՐՍ ԱԼ ՅԱՆՑԱՒՈՐ ԵՆՔ ՀԱՐԻՒՐՅԻՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻՆ, «ԾՈՎԷ ԾՈՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»ԷՆ ԻՆՉՊԷ՞Ս ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ «ԱԽԱՏԱՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՔՐԻԿ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ», ՀՈԳՈՒՈՎ ԵՒ ՄԱՐՄՆՈՎ ԳՐԵԹԷ ՓՃԱՑԱԾ ՎԻՃԱԿԻՆ ՀԱՍԱՆՔ ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ՝ «ՂԵԿԻՆ ԳԼՈՒԽԸ ԿԸ ՆՍՏԵՑՆԵՆՔ ՄԵՐ Է՛Ն ԱԽՏԱԳԻՆ, Է՛Ն ԱՅԼԱՍԵՐԱԾ, Է՛Ն ԱՆՊԷՏ ԾՆՈՒՆԴՆԵՐԸ»

1911-ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

1985-թ.ներէն ի վեր, մեր գրութիւններուն հետեւողները նկատած են թերեւս, որ անոնց մէջ, Հայաստանի այսօրուան վիճակին ենթարկուելուն առաջնակարգ պատասխանատուները [չատերուն թշնամութիւնը և հակակրանքը շահելու գնով] մատնանշած ենք:

1.- Առաջին պատասխանատուն՝ 1453-թ.ներուն հիմնուած Պոլսոյ «Հայոց Պատրիարքութիւնն է, որ հայերը հեռացուց Հայաստանի իր արմատներէ:

2.- Երկրորդ պատասխանատուն՝ հայկական կրօնական միասնականութիւնը պառակտող Մխիթար Սեբաստացիին «Կաթողիկէ» շարժումը:

3.- Երրորդ պատասխանատուն՝ 1890-ին հիմնուած Հ.Յ.Դ. կուսակցութիւնը որուն շատ մը ղեկավարները, սկսած 1905-թ.ներէն և մանաւանդ՝ «Պաղ պատերազմ»ի տարիներուն, արեւմտեան պետութիւններուն գործակատարները եղած են:

Մեր խոր համոզումով, այս երեքը հայ ազգին բոլոր դժբախտութիւններուն մէջ մեծ պատասխանատուութիւն ունին, և Հայաստանի մէջ կատարուած և մինչեւ հիմա ալ շարունակուող ողբերգութիւնները, մեծ մասամբ, այս երրորդութեան գործած սխալներուն հետեւանքներն են:

* * *

Մեծապատիւ ազգասէր Դաշնակցական ղեկավարները այսօր կ՚ընդվզին և կը բողոքեն, երբ Հայաստանի պետութեան գիտակցութեամբ և համաձայնութեամբ, Լեւոն Տէր Պետրոսեանի գործընկերները եղող նախկին պետական հայ պաշտօնեաներ, Թուրք ցեղասպան պետութեան անպաշտօն ներկայացուցիչներուն հետ հաշտութեան բանակցութիւններ կը կատարեն:

Հայաստանի պետութիւնը Թուրքերուն հետ այս բանակցութիւնները վարելու ստիպողը, երէկի [ցուցէ և այսօրուան] իրենց բարեկամը և հովանաւորողը եղող ամերիկացիններն են:

Եւ այս՝ նորութիւն չէ, 1991-ին ծնունդ առած իբր թէ ազատ և անկախ Հայաստանի պետութեան

համար։

1991-էն սկսեալ, խորհրդային Հայաստանը ներսէն փլցնող Լեւոն Տէր Պետրոսեանը, ամերիկացիներուն հրամանով Թուրքերուն մօտեցաւ և Հայաստանի նախագահի մը համար ամենէն նուաստացուցիչ շողոքորթութիւնները կատարեց, Թուրքերուն հետ բարեկամանալու համար։

Եւ այն տարիներուն Թուրքերը, Լեւոնին բնաւ երես չտուին։

Բայց, երբ 2000 թուականին Արեւմտեան պետութիւններուն մէջ հայերը սիրաշահելու համար [աւելի ճիշդ՝ հայերը քնացնելու համար] հայկական ցեղասպանութիւնը ճանչնալու հոսանքը սկսաւ, Թուրքերը շատ զղջացին, որ Լ.Տ.Պ.ին յարգը չեն գիտցած։

Որովհետեւ Լեւոնը պատրաստ էր, Թուրքերուն հետ բարեկամանալու համար, անոնց գրեթէ բոլոր պայմանները ընդունելու։

Մենծայարգ Հ.Յ.Դ.ի ծանօթ դեկավարերը որոնք, 70 տարիներ շարունակ, աշխատեցան Ս.Հայաստանը փլցնելու, չէ՞ն գիտեր, որ, եթէ Բ.Հանրապետութիւնը կործանէր, 1920-ի իրենց իշխանութեան շրջանին եղածին նման, հայաստանը Թուրքերուն գիրկը պիտի իյնար։

Ուրեմն ինչի՞ կը ծառայէ իրենց այսօրուան վրդովումը։ Առաջուընէ մտածել պէտք էր։ Այս և ասոր նման սխալներն էին, որ հարիւր տարիներու ընթացքին, անպատասխանատու արարքներով, այսօրուան քաոսը պատրաստուեցաւ։

* * *

Անժխտելի իրականութիւն է, որ 1300 թուականներէն յետոյ, պետականութենէ զրկուած հայ ազգը մինչեւ այսօր «Հայ» պահողը, գոնէ մեծ չափով, Հայ Եկեղեցին եղած է։

Բայց, նոյն Հայ Եկեղեցիին առաջնորդներէն մէկը եղող Պուրսայի Յովակիմ եպիսկոպոսը, Օսմանեան Սուլթան Ֆաթիհ Մէհմէտին հրամանով, 1453-թ.ներէն սկսեալ, Պոլսոյ հայկական պատրիարքութիւնը հիմնած էր։

Եւ Յովակիմ եպիսկոպոս, իր այս անպատասխանատու կեցուածքովը, հայ ազգին ճակատագիրը, ձեւով մը Թուրքերուն ձեռքը յանձնած եղաւ։

Պոլսոյ Պատրիքրքներուն մէջ, շատ ազգասէր Պատրիարքներ գտնուած են։

Բայց անոնց մէջ Թուրքերուն ճնշումով գլուխ խոնարհած և կամակատար դարձած Պատրիարքներուն թիւը շատ աւելի մեծ եղած է։

Մեր համոզումով, այս անարգ Պատրիարքներուն մաս կը կազմեն՝ ներսէս Վարժապետեանը, Մաղաքիա Օրմանեանը և Շնորհք Գալուստեանը։

Բայց անոնցմէ ոչ մէկը՝ այսօրուան Պոլսոյ Պատրիարքը եղող, հոգեկան հիւանդի տպաւորութիւն ձգող Մեսրոպ Մութաֆեանին չի կրնար հաւասարիլ։

Այս Թրքասէր հոգեւորականին ազգավնաս արարքներուն մասին, 1999-էն սկսեալ, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ շատ երկար արտայայտուած եմ։

27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան չարագուշակ մունետիկը եղող Պոլսոյ Պատրիարք Մութաֆեանը, Ս.Էջմիածնի նոր Գահակալի ընտրութեան նախընթաց օրերուն՝ «եթէ Գարեգին Ներսիսեանը Կաթողիկոս ընտրուի՝ ես Պոլսոյ մէջ անկախութիւնս կը հռչակեմ» ըսելով սպառնացած էր։

Բայց, 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան գրեթէ նոյն ժամերուն, իր չուզած Գարեգին Ներսիսեանը Կաթողիկոս ընտրուեցաւ...։

Եւ Պոլիս վերադառնալէն յետոյ, Մութաֆեանիր սպառնալիքը գործադրել սկսաւ։

Եւ նորընտիր Կաթողիկոսին տուած որոշումները քննադատող յայտարարութիւններ բրաւ, և Էջմիածնի Կաթողիկոսին տուած որոշումները քննադատող յայտարարութիւններ բրաւ, և Էջմիածնի Կաթողիկոսին հեղինակութիւնը անտեսող գործունէութիւն ցուցաբերեց։

Պոլսոյ Պատրիարքին այս Թրքահաճոյ կեցուածքը մեզ շատ չի զարմացներ։

Պոլսոյ մէջ Թուրքերուն կամակատարը եղող Պատրիարքէ մը ուրիշ բան չէինք կրնար սպասել։

Բայց խոստովանինք, որ ինծի շատ ցաւ պատճառողը, 27 Հոկտեմբեր 1999-ի օրերուն Էջմիածնի մէջ իր ցուցաբերած իմաստուն կեցուածքով մեր մէջ մեծ յոյսեր ստեղծած Անթիլիասի Գահակալին, այս

թրքասէր Պոլսոյ Պատրիարքը՝ Անթիլիաս՝ «Միւռոնօրհնութեան» հրաւիրած ըլլալն է:

Այն տպաւորութիւնը ունիմ, որ Թուրքերուն հաճելի թուելու համար առիթ չփախցնող Պատրիարքին տրուած հրաւէրը, կարծես թէ իր հակաէջմիածնական ընթացքը քաջալերող ազդակ եղաւ, եթէ նոյն իսկ այդ չէր հրաւէրին նպատակը, այլ՝ պատշաճութիւն յարգել:

Այս տպաւորութիւնը չեշտուեցաւ երբ, իրր «oecumenique» ժողովին նախագահ, Վեհ.ը այս «ըմբոստ» Պատրիարքը Ժընեւ կայացած ժողովին հրաւիրեց:

Մեր վրայ լաւ տպաւորութիւն չձգեց Ժընեւի ժողովէն վերցուած նկար մը, ուր նախագահի կողքին կը տեսնուէր Մութաֆեան Սրբազանը և Մխիթարեան Կաթողիկէ հոգեւորական մը, որուն միաբանութեան հիմնակրութիւնը, ինչպէս նշեցինք մեր յօդուածի սկիզբին, Հայ եկեղեցիի երկփեղկման մէջ դեր ունեցաւ:

* * *

Մխալ ենթադրութիւններու դուռ չբանալու համար ըսենք, որ այս տողերուն նպատակը ոչ թէ «հին վէրքեր» գրգռել է, այլ՝ «հին սխալներ»ու կրկնութիւնը կանխել: Մեր մըտահոգութիւնը, մաղթանքն է՝ հայ եկեղեցիին միասնութիւնն պահուած և զօրացած տեսնել: Պառակտումէ ու անմիաբանութենէ շատ տուժեցինք, դե՛ռ ալ անոնցմէ կը վնասուի ազգը:

Կը կարծենք, որ հայկական եկեղեցին այցելող բոլոր հայերը գիտեն, թէ Անթիլիասի Կաթողիկոսութիւնը 1956-ին, «Պաղ Պատերազմ»ի այդ շատ տխուր տարիներուն, Ամերիկացիներուն հրամանով և օգնութեամբ Հ.Յ.Դ.ի կողմէ գրաւուեցաւ և Կիլիկեան Աթոռի միաբանութեան մէջ տուեալ կուսակցութեան չյարող և «հայրենասէր» նկատուած բոլոր կրօնականները և ուսանողները բռնութեամբ փողոց նետուեցան:

Եւ այդ թուականէն ետք Անթիլիաս, Արեւմուտքի սայլին լծուած կուսակցութեան տեսակ մը «մասնաճիւղ»ին վերածուեցաւ:

Այսինքն՝ Ամերիկացիներուն Սովետներուն դէմ շղթայազերծած «Պաղ Պաերազմ»ին մէջ, Անթիլիասի միաբանները, անոնց մէկ մասը գոնէ, հայ կրօնականի տարազի ներքեւ, Ա.Մ.Ն.ի «հակահամայնավար» քաղաքականութեան ուղղութեան ծառայողները եղան կամայ – ակամայ:

Այստեղ կը հրատարակենք, Սովետական Հանրագիտարանին 1979-ին հրատարակուած հատորին մէջ, Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան մասին տրուած տեղեկութիւններուն վերջին մասը՝

«1956-ից ի վեր «Կաթողիկոսութիւն Մեծի Տանն Կիլիկիոյ» Դաշնակցութեան ազդեցութեամբ վարում է Հայոց եկեղեցու պառակտման վնասակար գիծ, յաւակնում է դառնալ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան հակաթոռ Սփիւռքում և ամէն կերպ ձգտում է իր հոգեւոր-վարչական իրաւասութեանը ենթարկել արտասահմանի հայ եկեղեցական թեմերը»:

Ինչպէս որ կը տեսնէք՝ Հայկական Սովետական Հանրագիտարանին մէջ 1956-էն ետքի և յաջորդ առնուազն տասը տարիներու Անթիլիասի մասին գրուածները իրականութիւն են: Անոնց մէջ որեւէ չափազանցութեան և քարոզչութեան միտում չկայ: Ըսուածները այսօր նորութիւն չեն ոեւէ մէկու համար: Կարելի է ըսել նոյնիսկ, որ բոլոր իրականութիւնները հոն չեն գրուած:

Հանրագիտարանին մէջ չէ նշուած օրինակի համար, որ Ամերիկացիներուն կողմէ Սովետներուն դէմ մղուած «Պաղ Պատերազմ»ին ռազմավարութեան մաս կը կազմէր՝ հայկական որոշ հատուածին կողմէ Հայկական եկեղեցին բաժնելու համար տարուած աշխատանքին զուգահեռ, Ս.Հայաստանը քանդելու միտումով եղած գրպարտիչ քարոզչութիւնը, որուն կեդրոնը Միւնիխ էր:

Եւ դժբախտաբար յաջողեցան հայավնաս ու հայրենաքանդ այս աշխատանքները:

* * *

Մենք, իբր սրտցաւ հայ մը, երբեք պիտի չներենք՝ Թուրք Սուլթանին հրամանով Պոլսոյ մէջ հայկական Պատրիարքարան հիմնող Յովակիմ Եպիսկոպոսը:

Ան, հայկականութեան ոգի չունենալուն, չհասկցաւ Թուրք Սուլթանին աղուէսային նպատակը, որ մէկ քարով, երկու թռչուն զարկաւ:

1.- Պոլսոյ մէջ յոյներուն դէմ իրր հակադիր ուժ տեղաւորեց հայերը:

2.- եւ հայկական բնօրրանը պարպեց հայերէն, որ «Հայկական անկախ պետութիւն»ի վտանգը յաւիտեան մէջտեղէն վերանայ:

Նոյնպէս՝ մենք երբեք պիտի չներենք մեր օրերու Պոլսոյ Պատրիարքը՝ մեծամիտ և Թրքասէր Մեսրոպ Մութաֆեանը, որ կ'ըսէ, Թէ իր գլխաւոր պարտականութիւնը Պոլսոյ հայերը «քրիստոնեայ հայ» պահել է: Մինչդեռ, հակառակ իր յաւակնութեան՝ իրականութիւնը այն է, որ Օգոստոս 1999-ի իր զեկոյցին մէջ, իր իսկ բառերին համաձայն՝

«Հայերու հարիւրին վաթսունը Թուրքերուն հետ կ'ամուսնանան»

եւ վերջին օրերուն մեր ստացած տեղեկութիւններուն համաձայն, Պոլսոյ մէջ «տարեցներէն գատ հայերէն խօսող գրեթէ չկայ»:

եւ այս Թուրք իշխանութեան հնազանդ պատրիարքը, իր համայնքին ողբերգական վիճակով զբաղելու տեղ, մէկ ականջն ալ միշտ ամերիկացիներուն տուած, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին հայկական հարցերուն մէջ դաս տալու կ'ելլէ: եւ իր շնորհած դասերէն մէկն ալ, երկու օր յաջորդաբար, Փարիզի «Յառաջ» Թերթին մէջ իրր հարցազրոյց հրատարակուեցաւ: Շատ հաւանաբար քիչ մ'աւելի մեծամտացած էր Անթիլիաս և ժրնեւ իր այցերէն և ստացած «պատիւ»ներէն:

* * *

Մենք, իրր պարզ հայ մը, երբեք պիտի չներենք [ուրիշներ ազատ են դժգոհելու մեր այս խօսքէն] Մխիթար Սեբաստացին, որ իրր Հայ Առաքելական վարչապետ, հայկական եկեղեցիին ծառայելու համար իր կատարած ուխտը դրժեց և կաթողիկէ միաբանութեան ծառայութեան մէջ մտաւ:

Ան գրեթէ 1400տարիներ տեւող հայկական կրօնական միասնականութեան մէջ ճեղք գոյացուց դժբախտաբար:

Զինք ուրանար ու ժխտեր Աբբահօր հայ մշակոյթին կմատուցած ծառայութիւնը: այս մէկը սակայն չի կրնար Թեթեւցնել, հայկական կրօնական միասնականութեան իր հասցուցած վնասը՝ ուզելով կամ ոչ:

* * *

եւ մենք, իրր պարզ, սրտցաւ ու հայրենասէր հայ մը երբեք պիտի չներենք, հայ ազգին այսօրուան ողբերգական վիճակին պատասխանատու հայ քաղաքական գործիչներուն, ներառեալ Հ.Յ.Դ.ին, իր 24 Ապրիլ 1915-ի հեղինակ Սիոնիստ ԻՔՔիհատականներուն հետ ատեն մը ունեցած միամիտ գործակցութեան, հակա-սովետական անխմաստ քաղաքականութեան՝ որ Արեւմտահայաստանի մէկ կարեւոր մասին կորուստին պատճառ եղաւ, 1700 տարուան հայկական եկեղեցին պատակտելու [1956 Թ.] Արեւմտեան դաւի մէջ իր ունեցած մեղսակցութեան, Խ.Հայաստանի քայքայման բերած նպաստին... որ մեզ Հայաստանի ներկայ խղճալի վիճակին հասցուց, և դեռ որպէս «ազատարար ոհմակիրայ» կը ներկայանայ... առանց իր անցեալը ինքնաքննադատութեան բովէն անցնելու:

Շատ ցաւալի է մեզի համար այս իրականութիւնները կրկնելը:

Բայց իրականութիւնները չմոռնալն ու բսելն ալ առանց իր անցեալը ինքնաքննադատութեան բովէն անցնելու:

Շատ ցաւալի է մեզի համար այս իրականութիւնները կրկնելը:

Բայց իրականութիւնները չմոռնալն ու բսելն ալ, մարդկային խղճմտութեան պարտականութիւն կը նկատենք:

TÜRKLERIN (SÖZ DE) BILMEDIGI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
OLAY – 2 –
KAYSERILI BIR ERMENI GENCININ ANLATTIKLARI
«ERMENI GENCININ TÜRKÇE OLARAK ANLATTIKLARINI, KENDI SÖZLERINE SADIK KALARAK VERMIYE ÇALISACAYIZ»

1915-TEN EVVEL TALAS ÇOK MAMUR BIR SEHIRMIS. ÇOK SAYIDA ERMENI YASARMIS TALASTA. RUM DA VARMIS AMA, RUMLAR ERMENILER KADAR DEGILMIS. YUKARI MAHALLE HEP ERMENI IMIS.

26 TANE MAHALLE FIRINI ÇALISIRMIS.

GÜLBENKYANIN AILESI TALASLIDIR.

(MESHUR MILYARDER KALUST GÜLBENKYAN= MISTER YÜZDE BES).

GENÇ GÜLBENKYAN AVRUPAYA GITMIS OKUMAYA. SONRADAN MILYONER OLMUS, VE ISTEMIS KI TALASTA KENDI ADINA BIR KILISE INSA EDILSIN. «ÇOK GÜZEL BIR KILISE OLSUN, HARCANAN PARA MEVZUBAHIS DEGIL» DEMIS. VE ÇOK GÜZEL BIR KILISE YAPMISLAR. ÇOK SAGLAM DASLAR KULLANMISLAR. VE IKI TASI ÜST ÜSTE KOYDUKTAN SONRA, ARASINA KURSUN DÖKMÜSLER. BU KILISENIN ISTISNAI BIR ÇANI VARMIS. ÇALDIGI ZAMAN KAYSERIDEN DUYULURMUS. ÇAN ; TUNÇ VE ALTIN KARISIMI IMIS. SIMDI BU ÇANI ERCIYAS DAGINA KOYDULAR.

SISLI HAVALARDA YOLUNU SASIRAN KAYAKÇILAR OLURSA, TIPILI HAVALARDA O ÇANIN SESINE GELSIN, BULSUN, KAYBOLMASIN DIYE.

BU KILISENIN BOYASINI YAPAN NAKKAS [RESSAM] BU KILISENIN RESIMLERINI ÇIZERKEN, 105 SARI LIRALIK SARAP IÇMIS, O KADAR GÜZEL MOTIFLER ISLEMIS...

SONRADAN 1950 SENELERINDE KAYSERIYE BIR VALI GELIYOR «NAZIM TOKER» ISMINDE. « ERMENI ESERI KALMIYACAK » DIYE BU KILISEYI DINAMITLE YIKTIRIYOR. KURSUN DÖKÜLDÜGÜ IÇIN ; KAMAYLA YIKAMIYORLAR.

VE SIMDI BAHÇE OLARAK KULLANILIYOR. AGAÇLAR DIKILI.

BASKA HIÇ BIR KILISE ESERI, TASI FALAN KALMAMIS VAZIYETTE. OLAY BU...

YALNIZ DEDEM ÖLMEDEN, GÜLBENKYAN AILESININ ÜSTÜ ERMENICE YAZILI MEZAR TASINI ALMIS EVE GETIRMIS.

BU KILISEDEN KALAN YEGANE HATIRA : GÜLBENKYAN AILESININ MEZAR TASI.

[DEVAMI VAR]

3.2.

ՔՈՎԻ ԹՐՔԵՐԷՆ ԲՆԱԴՐԻՒ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ (ԻԲՐ ԹԷ) ՁԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԷՊՔ – Բ.

ԿԵՍԱՐԻԱՅԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ՄԸ ՊԱՏՄԱԾՆԵՐԸ

(Հայ երիտասարդին թրքերէն ըլլալով պատմածները՝ իր խօսքերուն հաւատարիմ մնալով տալու պիտի ջանանք)

1915-էն առաջ «Թալաս»ը շատ բարգաւաճ քաղաք մըն է եղեր:

Շատ մեծ թիւով հայեր կ՛ապրին եղեր Թալասի մէջ: Յոյներ ալ կան եղեր, բայց յոյները՝ հայերուն չափ չեն եղեր: Վերի թաղամասը, բոլորովին հայ են եղեր:

26 հատ փուռեր կ՛աշխատին եղեր Թալասի թաղամասերուն մէջ:

Կիւլպէնկեանին ընտանիքը Թալասցի է (հռչակաւոր միլիառատէր Գալուստ Կիւլպէնկեան: «Պարոն հարիւրին հինգ»):

երիտասարդ Կիւլպէնկեանը եւրոպա կ՛երթայ՝ ուսանելու: Յետոյ կը հարստանայ, միլիոնատէր կ՛ըլլայ:

Եւ կ՛ուզէ, որ Թալասի մէջ իր անունով եկեղեցի մը կառուցուի:

«Շատ գեղեցիկ եկեղեցի մը ըլլայ. ծախսուելիք դրամը կարեւոր չէ» ըսեր է:

Եւ շատ գեղեցիկ եկեղեցի մը կը կառուցանեն: Շատ ամուր քարեր կը գործածեն: Եւ երկու քարը իրարու վրայ դնելէ ետք, անոնց միջեւ կապար կը լեցնեն:

Այս եկեղեցին՝ բացառիկ զանգակ մը ունի եղեր, հնչած ատենը՝ զանգակին ձայնը կեսարիայէն կը լսուի եղեր։

Զանգակը՝ «Bronze» և ոսկիի խառնուրդ է եղեր։

Հիմա այս զանգակը «Erciyas»ի լեռը տարած են։ [Կեսարիոյ մօտ 4000 MT. լեռ]։ Որպէսզի մշուշոտ օրերուն, սահնակով սահողները՝ փոթորկալից օդերուն, զանգակին ձայնին գան, գտնան և չկորսուին։

Այս եկեղեցիին նկարները գծագրող արուեստագէտը աշխատած օրերուն, 105 ոսկի-լիրայի գինի խմեր է և շատ գեղեցիկ «Motif»ներ գծագրեր է...

Շատ վերջը՝ 1950-ներուն, Կեսարիա Nazmi Toker անունով կուսակալ մը կու գայ։

«Հայկական Յուշարձան պիտի չմնայ»- ըսելով, այս եկեղեցին ուժանակով փլցնել կու տայ։

Քարերուն մէջ կապար լեցուած ըլլալուն, բրիչներով փլցնել անկարելի կ՛ըլլայ։

Եւ այժմ պարտէզ ըլլալով կը գործածուի։

Ծառեր տնկուած են։

Հիմա այստեղ, եկեղեցիէն հետք մը, նոյնիսկ քար մ՛անգամ չէ մնացած։ Իրականութիւնը այս է։

Միայն մեծ հայրս չմահացած, Կիւլպէնկեան ընտանիքին, վրան հայերէնով արձանագրուած տապանաքարը կ՛առնէ, տուն կը բերէ։

Այս եկեղեցիէն մնացած միակ յիշատակը՝

Կիւլպէնկեան ընտանիքին տապանաքարն է։

(Շարունակելի)

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 154 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 14 ՕԳՈՍՏՈՍ 2001

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԷՆ ԱՋԴԵՑԻԿ ԵԻ ԱՆԽԱՓԱՆԵԼԻ ՋԻՆՔԸ՝ ԻՐԵՆՑ ԱՋԳԻՆ ՀԱՆԴԷՊ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ԱՆԻՐԱՒՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԸՆԴՎԶԵԼՈՎ, ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ ՅՈՒՍԱՅԱԱՏՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՏԱՐԱԾ ԻՆՔՆԱՍՊԱՆԱԿԱՆ ՎՐԻԺԱՒՈՒ ԵՂԵՌՆԱՓՈՐՁԵՐՆ ԵՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՆՈՐ ՏԷՐԵՐԸ ԸՂՁԱԼ ՅԱՒԱԿՆՈՂ ՍԻՈՆԻՍՏ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐ, ԱՅԼԵՒՍ ՇԱՏ ՄԻ ՀԱՒԱՏԱՔ ՁԵՐ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐՈՒՆ, ՁԵՐ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՋԻՆՔԵՐՈՒՆ։
ԱՅՂ ՍՈՄԿԱՑԵՔ։
ԱՆԻՐԱՒՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ՋՈՀԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ՋԳԱՑՈՒՄՈՎ ՁԻՆՈՒԱԾ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐՆԵՐԸ, ՁԵՐ ԱՆԱՌԻԿ ԱՇՏԱՐԱԿՆԵՐԸ ԿՐՆԱՆ ՓԼՅՆԵԼ։

«Ի՞ՆՉ Կ՚ԸՆԷ ԵՐԲ ԱՋԳ ՄԸ ՄԸՆԱՅ ՆՕԹԻ
ՁԵՌՔԷՆ ԲԱՀ ՈՒ ԲՐԻՋ ԿԸ ՆԵՏԷ ՄԿՆԴԻ,
Կ՚ԵՐԹԱՅ ՀԱՂՈՐԴՈՒԻՒ ՄԱՏՈՒՌ Մ՚ԱՆԼՔՈՒՄ,
ԿԸ ՋԻՆՈՒԻ ՏԷԴՈՎ, ԿԸ ՋԻՆՈՒԻ ՍՈՒՐՈՎ,
ՈՒ Կ՚ԵՐԹԱՅ ԱՄԷՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ ՎԱՏ
ԱՋԳԻ ՄԸ ԿՐՌԻՒ ՄՂԵԼ ՅՈՒՍԱՀԱՏ...»։

«ԱՅՍ ԴԱՆԱԿԸ» ՀԱՏՈՒԱԾ-1909- ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Անիրաւուած ազգերուն մղած յուսահատ պայքարը նկարագրող Ռուբէն Սեւակին հարիւր տարիներ առաջ գրած այս տողերը, կը հաւատանք, թէ այսօրուան անարդար աշխարհին մէջ կատարուած դէպքերուն մարմնացումն են։

Մտածեցէք՝ հերոս Սեբաց ազգին, իրենց միութիւնը պաշտպանելու համար տարած անյոյս պայքարը որ, մինչեւ այսօր, Մակեդոնիոյ մէջ, Արեւմտեան պետութիւններուն սադրանքներուն դէմ կը շարունակուի։

Մտածեցէք՝ Հայաստանի ժողովուրդին ներկայիս ենթարկուած ողբալի կացութիւնը, որ ժայթքելու պատրաստ հրաբուխի մը կը նմանի։

Եւ մանաւանդ մտածեցէք՝ Պաղեստինեան ժողովուրդին 1945-թ.ետքն ի վեր ենթարկուած անվերջանալի ողբերգութիւններուն դէմ ընդվզելով, երիտասարդներուն յուսահատութենէ մղուելով տարած ինքնասպանական եղեռնափորձերով պայքարը։

* * *

Այստեղ կը հրատարակենք նկարը մէկ քանի մը օր առաջ [8 Օգոստոս 2001-ին], Անգարայի մէջ, իրարու հետ տեսակցած երկու ճիւաղներուն՝ Թուրքիոյ վարչապետ Պիւլէնտ Եճեւիթի և Իսրայէլի վարչապետ Արիէլ Շարօնին, ուր կը տեսնուին անոնք ձեռք ձեռքի տուած։

Եւ մեր մեծապատիւ պատմագէտները և Հայաստանի այսօրուան «շատ հայրենասէր»

քաղաքական ղեկավարները թո՛ղ նային այս նկարին և քիչ մը մտածեն: Թերեւս հասկնան իրականութիւնը:

Այս իրականութիւնը, որ 1985-թ.ներէն ի վեր կ՛ազդարարենք, թէ՝ «Թուրքիա և Իսրայէլ նոյն պետութիւնն են: Եւ 24 Ապրիլ 1915-ին հայ ազգին դէմ կատարուած եղեռնը ծրագրող և գործադրողները, Հրեայ Սիոնիստները և Թուրք Իթթիհատականները եղած են:

Մինչեւ այն օրը, որ Հայաստանի պետութեան պատասխանատուները չդադրեցնեն իրենց երկդիմի և տարտամ քաղաքականութիւնը, և իրականութեան լոյսին տակ իրատես և խիզախ քաղաքականութիւն մը չորդեգրեն, հայ ազգը պիտի շարունակէ նորանոր ողբերգութիւններու նշաւակ դառնալ:

Սովետական Հայաստանի Ա.Գ.նախարար Ճոն Կիրակոսեան, այս խիզախ քաղաքականութեան ռահվիրան եղած էր:

Դժբախտաբար, հայ ազգը շատ բան կորսնցուց մեծ պատմաբանին կանխահաս մահով:

* * *

«ԱՉՔԻ ԴԷՄ ԱՉՔ»

9 Օգոստոս 2001-ի Հինգշաբթի օրը, ցերեկուան ժամերուն, հրեաներուն գրաւման տակ գտնուող Երուսաղէմի արեւմտեան մասի « Pizzeria »ի մէջ, ահռելի ռումբ մը կը պայթի:

Ռումբը պայթեցնողը՝ ռումբը իր վրայ կրող Պաղեստինցի Իզզետին Ալ-Մասրի անունով 23 տարեկան երիտասարդ մըն էր:

Անոր կատարած ինքնասպանական եղեռնափորձին հետեւանքով կը սպաննուին 18 հոգի և կը վիրաւորուին 90 հոգիներ:

Սարսափելի ջարդ մըն է կատարուածը: Անմեղ պատանիներ, երիտասարդներ, մայրեր և հայրեր կը մահանան:

Բոլոր եւրոպական և ամերիկեան լրատու կայանները անմիջապէս տեղեկացուցին այս դաժան եղելութիւնը: Եւ մահափորձը որակեցին՝ «Պաղեստինցի տէռորիստներուն կողմէ կատարուած վայրագութեան նոր արարք մը»:

Հետեւեալ օրը, եւրոպական բոլոր թերթերուն առաջին էջերուն վրայ, մեծ նկարներով նկարագրուած էր այս սարսափելի մահափորձին մանրամասնութիւնները:

Նկարներուն մէջ կը տեսնուէին վիրաւոր հրեաներու արիւնով ծածկուած մարմինները: Շատ սրտաճմլիկ երեւոյթներ էին, որոնց նայիլն անգամ վրդով կը պատճառէր:

Եւ գրեթէ բոլոր թերթերը հարց կու տային, թէ հրեաները ինչպէ՞ս պիտի փոխադարձեն այս «տէռորիստական» արարքին և ինչպէ՞ս պիտի պատժեն անօրէն պաղեստինցիները:

Չէ՞ որ, հրէական կրօնքին վրէժխնդիր օրէնքը կ՛ըսէ «Ատամի դէմ ատամ, աչքի դէմ աչք»

* * *

Եւրոպական թերթերուն մեծ մասը, անձնասպանական եղեռնափորձը կատարող Պաղեստինցի երիտասարդը իր այս արարքը գործելու մղող պատճառին ինչո՞ւ [գրեթէ] չանդրադարձան:

Թերթերը չուզեցին Պաղեստինեան ողբերգութեան արմատները խչնել:

Մինչդեռ Պաղեստինեան « Hamas » կազմակերպութիւնը զեկոյցով մը տեղեկացուցած էր, թէ այս եղեռնափորձը կատարուած էր շաբաթ մը առաջ հրեաներուն սպաննած ութը պաղեստինցիներուն իբր փոխադարձութիւն:

Այս սպաննուած ութը պաղեստինցիներէն երկուքը, «Համաս»ի ղեկավարներ էին, իսկ մնացեալ վեցը՝ պատանիներ, մայրեր, հայրեր...:

Հրեաներուն պաղեստինցիներուն դէմ հալածանքը 1945-թ.ներուն սկսաւ:

Այդ թուականներէն յետոյ, միլիոնաւոր պաղեստինցիներէն մաս մը հրեաներուն անոնց դէմ մղած պայքարին ընթացքին սպաննուեցան: Միւս մասն ալ իրենց հայրենի հողերէն աքսորուեցան հրեաներուն կողմէ, որ 1948-ին Իսրայէլի պետութիւնը կարենայ հիմնուիլ:

1945-էն յետոյ, մինչեւ այսօր, Պաղեստինի ժողովուրդին պատմութիւնը անվերջանալի

պատերազմներու, տառապանքներու և պայքարներու շարք մըն է:

Բայց Պաղեստինցի ժողովուրդէն հատուած մըն ալ, հակառակ ջարդերուն, կառչած մնացին իրենց հողերուն: Անոնք դիմադրեցին հրեաներուն բոլոր հալածանքներուն: Դիմադրեցին՝ հրեաներուն պարտադրած բոլոր զրկանքներուն և կեանքի անտանելի պայմաններուն:

Պաղեստինցիներուն իրենց հայրենի հողերուն այսքա՛ն հայրենասիրական ոգիով փարիլը, բացառիկ երեւոյթ է:

[Եւ այս մէկը մանաւանդ, շատ օրինակելի կեցուածք մ'ըլլալու է հայ ազգին համար, որ փոքր դժուարութիններու առջեւ ընկրկելով, զանգուածաբար կը հեռանայ իր հայրենիքէն, աւելի լաւ պայմաններու մէջ ապրելու յոյսով]:

Բայց ամենէն կարեւորը՝ հրեանե՛րն ալ բնաւ չէին սպասեր Պաղեստինի ժողովուրդէն այսքան մեծ, վճռական ու յամառ հայրենասիրական դիմադրութիւն:

Այս դիմադրութիւնը իրենց ծրագիրներուն մէջ չէին նախատեսած:

Այս պատճառաւ հրեաները, ստիպուած եղան, նոր միջոցներու դիմելու: Եւ 1982-ին, իբր թէ Պաղեստինեան ահաբեկիչներուն կազմակերպութիւնը քանդելու համար, հրեաները գրաւեցին Լիբանանը:

Եւ 1982-ին «Sabra' և 'Chatila'ի Camp»ը ապաստանած Պաղեստինցի գաղթականները, հրեաներուն և իրենց խամաճիկներուն ձեռամբ, ջարդի ենթարկուեցան:

Այս ջարդերու կատարման հրամանը տուողը, Իսրայէլի այսօրուան վարչապետը եղող՝ Ariel Sharon-ն էր:

[Այս ջարդերէն գրեթէ քսան տարիներ ետք վերջապէս, մերօրեայ Պելճիքական դատարան մը, Արիէլ Շարոնին դէմ ամբաստանագիր հրատարակեց, ջարդարարութեան յանձանքով: Բայց Շարոնին կռնակը շատ զօրաւոր է: Ամերիկացիները, ոչ մէկ ատեն չեն թոյլատրեր, որ Իսրայէլը վտանգի ենթարկուի]:

1982-ին Սապրա-Շաթիլայի մէջ կատարուած ջարդերէն յետոյ, պաղեստինցիներուն դիմադրութիւնը հրեաներուն դէմ աւելի զօրացաւ, »Գրաւեալ հողեր» կոչուած Այսր-Յորդանանի ու Կազայի մէջ:

Եւ 1987-ին հրեաները, այս անգամ ալ շատ սատանայական հնարք մը կիրարկել սկսան: Այսր-Յորդանանի ու Կազայի մէջ, պաղեստինցիներուն ապրած հողերուն վրայ, «Colon» կոչուող մոլեռանդ Հրեայ համայնքներով բնակուած «բերդաքաղաքներ» հիմնել սկսան, որ պաղեստինցիները բոլորովին իրարմէ անջատուին և չէզոքացուին:

Ասիկա Պաղեստինցիներուն վերջնական բնաջնջումը ըսել էր: Եւ այս «Քոլոն»ներէն յետոյ, « Intifada» կոչուող պաղեստինեան շարժումը սկսաւ: Իսրայէլեան զինուորներուն դէմ, Պաղեստինցի երիտասարդներուն քարերով մղուող պայքարն էր «Ինթիֆատա»ն:

Ասկէ ամենէն շատ մտահոգուողները ամերիկացիները եղան: Անոնք վախը ունէին, որ արաբական ամբողջ աշխարհը ամերիկացիներուն դէմ կ'ելլէ: Եւ անոնք հրեաներուն ստիպեցին, որ Այսր-Յորդանանի և Կազայի մէջ, ինքնավար Պաղեստինեան վարչութեան մը կազմութիւնը ընդունին:

Եւ 1993-ին Ուաշինկթընի մէջ, մեծ շուքով, ամերիկացիներուն հովանաւորութեամբ, Իսրայէլ-Պաղեստինեան համաձայնութիւնը ստորագրուեցաւ:

Բայց սիոնական Հրեան միշտՀրեայ կը մնայ: Ութը տարիներ տեւողութեամբ հրեաները, ինքնավարութեան խոստումներով, օրօրեցին Պաղեստինցիները:

Մինչ՝ հրեաները, իրենց «Քոլոն» կոչուող բերդաքաղաքներով շրջապատեցին Այսր- Յորդանանի և Կազայի պաղեստինեան հողերը, որ պաղեստինցիները բոլորովին իրենց հակակշռին տակ կարենան պահել:

Ասիկա պաղեստինեան անկախ պետութեան հիմնադրման երազին վերջ տալ ըսել էր:

Եւ 2000-ի վերջին ամիսներուն էր որ չարաշուք Ուրբաթ օր մը, Արիէլ Շարոն գիտակցաբար և պաղեստինցիները գրգռելու նպատակաւ, անոնց աղօթատեղիին մօտը գնաց... Այս ձեւով սկսաւ երկրորդ «Ինթիֆատա»ն, որ իրենց դատի յաջողութիւնը խաղաղ օրինական ճամբով ունենալու մէջ յուսահատած Պաղեստինցիները կը մղէր գերագոյն զոհաբերութեան՝ ինքնասպանական հերոսական նուիրումով յառաջ մղել իրենց պահանջատիրական պայքարը, որ տասը ամիսներէ ի վեր կը շարունակուի, շատ

ցաւալի ու արիւնոտ դէպքերով։

* * *

Արիէլ Շարօն ինչո՞ւ գիտակցաբար գրգռեց Պաղեստինցիները, ինչո՞ւ այս ձեւով, երկրորդ «Ինթիֆատա»ին պատճառ եղաւ։

Ինք գինուորական մըն է, և շատ մը գինուորականներուն նման, մանաւանդ Հրեայ մը ըլլալով ուժին և զէնքին գերիշխանութեան կը հաւատայ։

Ան ուզեց, որ զէնքի ուժով կարգադրէ Պաղեստինեան հարցը։

Եւ այս պատճառաւ գրգռեց Պաղեստինցիները, որ «Ինթիֆատա»յով իրեն առիթ մը տան պաղեստինցիներուն վրայ յարձակելու։ Եւ ան, իբր Հրեայ ղեկավար, շատ լաւատեղեակ էր, որ բոլոր աղքատ ժողովուրդներուն մէջ եղածին նման, Պաղեստինցիներուն ծինական աճի համեմատութիւնը շատ աւելի բարձր էր, հրեաներուն հետ բաղդատաբար։

Այս պատճառաւ ժամանակը պաղեստինցիներուն ի նպաստ կ'աշխատէր։ Մանաւանդ Պաղեստինեան ինքնավար շրջաններուն մէջ, այս բազմածնութիւնը աւելի շեշտուած էր։

Ա.Շարօն այս մտածումներով գրգռեց Պաղեստինցիները, որ ասոնք ապստամբին և ինք իրաւունք ունենայ Պաղեստինեան ղեկավար դասակարգը «Terreuriste» են ըսելով սպաննելու։

Այս եղանակով պաղեստինեան ժողովուրդը առանց ղեկավարի այսինքն առանց «գլուխի» պիտի մնար։

Եւ մինչեւ նոր ղեկավար սերունդի մը հասնիլը, նուազագոյնը երեսուն տարի կ'ուզէր։ Մինչ այդ, իրենց դաւերով, պաղեստինեան ժողովուրդին «հաշիւը կը տեսնէին»։

Շատ հետաքրքրական է, Իսրայէլի մեծ ռաբբունապետին այս մասին տուած յայտարարութիւնը։

Իսրայէլի «Մաարիւ» օրաթերթը, 27 Յուլիս 2001-ի թիւին մէջ կը հաղորդէ, թէ «Իսրայէլի պետութեան Askenaze մեծ Ռաբբունապետը, իր երաշխաւոր համաձայնութիւնը կու տայ Իսրայէլի կառավարութեան, որ սպաննուին Պաղեստինեան ճշդուած ահաբեկիչները»։

Այս որոշումին իմաստը հետեւեալն է.« Պաղեստինեան բոլոր ղեկավարներուն համար, ներառեալ Արաֆաթը, սպաննելու որոշում տրուած է»։

Մեր բնթերցողներն ալ նկատեցին, որ նոյն ռազմավարութեամբ, 24 Ապրիլ 1915-ին, Հայ Ազգին ղեկավարները սպաննուեցան սիոնիստ իթթիհատականներուն կողմէ։

Ա.Շարօն, Նոյեմբեր 2000-էն ի վեր [երկրորդ Intifada-ին սկզբնաւորութեան թուականէն], շուրջ քառասուն պաղեստինեան ղեկավարներ սպաննել տուաւ։

Եւ նոյնիսկ, Անգարա մեկնելէն քանի մը օր առաջ, երկու պաղեստինեան «Համաս»ի ղեկավարներ սպաննուեցան, և ասոնց կողքին՝ վեց հոգի՝ պատահինները, մայրեր և հայրեր։

Շարօն պաղեստինցի ղեկավարներուն սպաննութիւնները կատարել կուտայ պաղեստինցիներու մէջ գտնուող իր լրտեսներուն տուած տեղեկութիւններուն օգնութեամբ։

Եւ Շարօն կը հաւատար, որ պաղեստինեան խնդիրը, այս պաղեստինցի ղեկավարներուն սպաննութեամբ, այլեւս «գործը կարգի» դրած էր, և բոլոր «վտանգաւոր ղեկավարները», մօտ ատենուան մէջ, պիտի անհետանային։ Եւ այս մօտալուտ յաջողութեան ուրախութեամբ մեկնեցաւ Իսրայէլի մեծ գինակիցը, դաշնակիցը եղող Թուրքիա, հոն տեսակցելու համար Պիւլենտ Էճեւիթի հետ, որ իրեն պէս ճիւաղ մըն է։

Մ'ով գիտէ, թէ այս երկուքը, սատանայական ի՜նչ որոշումներ առին Անգարայի մէջ։

Եւ տեսնենք, թէ Թուրք-Իսրայէլական այս խորհրդաւոր տեսակցութենէն յետոյ, որո՞ւ գլխուն պիտի գայ Սուրիո՞յ, Իրաքի՞, թէ՞ Հայաստանի գլխուն։

Ժամանակը պիտի ցուցնէ...

...Իբր թէ Պիւլենտ Էճեւիթ և Արիէլ Շարօն, Անգարայի մէջ, պաղեստինեան հարցին պատճառաւ վիճաբաներ են։

Մ'ար տեսնուած է, երկու վարչապետներու թելեվիզիոնի կամ միգրոֆոնի առջեւ վիճաբանիլը։

Այս երկու վատահամբաւներուն կատարածը՝ իսկական «Թատրոն» մըն է, արաբներու «աչքին փոշի փչելու» համար: Այս տեսակի բեմադրութիւններուն և սուտերուն վրայ ագռաւներն անգամ կը խնդան:

* * *

Բայց Շարօնի ուրախութիւնը շատ չտեւեց:

Անոր Անգարայէն վերադառնալէն քանի մը ժամ յետոյ, պաղեստինցի երիտասարդ մը, ինքնասպանական եղանակով եղեռնափորձ մը կատարեց, որուն հետեւանքով ամբողջ Իսրայէլի ժողովուրդը սուգի մանտուեցաւ:

Այս ցաւալի վրիժառութիւնը ապացոյց մըն է, թէ անիրաւուած և յուսահատած հոգիները ի՜նչ ողբերգութիւններ կրնան կատարել, որքան ալ թշնամին շատ արդիական և սարսափազդու զէնքեր ունենայ ու զրահապատ աշտարակներու մէջ գտնուի:

Շարօնին «հաշիւները» սխալ դուրս էլան:

Ան կարծեց, թէ Թուրքերուն 24 Ապրիլ 1915-ին հայերուն «գլուխ»ները կտրելուն նման, Պաղեստինցիներուն ալ «գլուխները» կտրելով, պաղեստինեան հարցը պիտի կրնայ լուծել:

Թուրքերը Հայ Ազգին «գլուխները» կտրելէ յետոյ, Ազգը շատ դիւրութեամբ ցեղասպանութեան ենթարկեցին: Շարօնն ալ, զեկավարներուն գլուխները կտրելէ յետոյ, պիտի կարենա՞յ պաղեստինցի ժողովուրդը ցեղասպանութեան ենթարկել: Թէ ոչ, անիրաւուած պաղեստինցի ժողովուրդին երիտասարդ սերունդը, մինչեւ «Արդարութեան ժամ»ին հնչելը, իսրայէլացիներուն գլխուն, դամոկլեան սուրերու նման, կախուած պիտի մնան:

Որովհետեւ պաղեստինցի երիտասարդները այլեւս սորվեցան, թէ՝ «ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ ՋՈՀՈՒԻԼԸ ԱՆՄԱՀՈՒԹԻՒՆ է»:

TÜRKLERIN (SÖZ DE)BILMEDIGI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
OLAY – 3
BABASI SIVASLI OLAN BIR ERMENI GENCININ ANLATTIKLARI

BEN, ISTANBULDA DOGDUM. ANNEM ISTANBUL DOGUMLUDUR.
BABAM ISE 1904-TE SIVASTA DOGMUS.
BEN LISEYI 1948 SENESINDE BITIRDIM.
O SENELERDE BASIMIZDA MILLI SEF ISMET INÖNÜ VARDI.
1948 SENESINDE. BIRDEN KIRK YILLIK DIKTATOR MILLI SEF ISMET INÖNÜ DEMOKRAT OLUVERDI.
NASIL MI? INGILIZ ÇÖRÇIL SAYESINDE. ISMET INÖNÜ, 1939 DAN 1943-E KADAR ALMANLARLA ÇOK «FLÖRT» ETTI. EGER STALINGRAD ALMANLARIN ELINE DÜSSEYDI, ALMANLARLA BIRLESIP ERMENISTAN ÜZERINDEN RUSYAYA HÜCUM EDICEKTI.
FAKAT HAVESI KURSAGINDA KALDI MILLI SEFIN. STALINGRAD DUSMEDI, VE AKSINE ALMANLAR YENILMEYE BASLADILAR.
VE MILLI SEF MECBUREN INGILIZLERE DÖNDÜ.
VE ÇÖRÇILIN EMIRLERINI HARFIYEN TATBIK ETMIYE BASLADI ÇÜNKÜ ÇÖRÇILIN DERDI IMANI TÜRKIYENIN RUSLARIN ELINE GEÇMESINE MANI OLMAKTI.
INÖNÜ, ÇÖRÇILIN ILK EMRI OLARAK ALMANYAYA HARB ILAN ETTI. AMA NE BICIM HARB BU ? ALMANLAR UZUN ZAMANDAN BERI BALKANLARDAN ÇEKILMISLER, NERDE ISE ALMANYAYA DÖNECEKLERDI.
FAKAT ÇÖRÇIL IÇIN MÜHIM OLANI, TÜRKIYENIN MÜTTEFIKLER SAFINDA GÖRÜNMESIYDI.
SONRA ÇÖRÇIL ESMET INÖNÜYE «DEMOKRAT OLICAKSIN» EMRINI VERDI. VE

MILLI SEF INÖNÜ DEMOKRAT INÖNÜ OLUVERDI.

BU NE BIÇIM IS ? DEVLET MI IDARE EDIYORSUNUZ ? TIYATRO MU OYNUYORSUNUZ ?

SEN ONA BAKMA. TIYATRO, MIYATRO, ÇÖRÇIL TÜRKIYEYI MÜTTEFIK VE DEMOKRAT DEVLET OLARAK BÜTÜN DÜNYAYA YUTTURDU YA, ONA BAK.

VE RUSLAR BU ISTE AVUCUNU YALADI.

FAKAT GEL BAK KI BU DEMOKRAT OYUNU ISTANBUL GAYRI-MÜSLÜMLERINE DE YARADI.

1948'E KADAR GAYRI-MÜSLÜMLER ÇÖPÇÜ BILE OLAMAZKEN, SÖZÜM ONA DEMOKRAT INÖNÜ, LISE BITIREN GAYRI MÜSLÜMLERE DE YEDEK SUBAY OLMA HAKKI VERDI.

VE BEN 1949 SENESINDE YEDEK SUBAY OLDUM. VE 1949 SENESININ SONBAHARINDA BABAMIN DOGDUGU SEHIR OLAN SIVASTA YEDEK SUBAY OLARAK VAZIFEYE BASLADIM.

SIVASTA ILK IS OLARAK BABAMIN BANA ÇOK METHETTIGI SIVASIN BÜYÜK ERMENI KILISESINI ZIYARET ETTIM.

KILISEYI MALZEME DEPOSU YAPMISLARDI.

FAKAT O VAZIYETTE BILE KILISE YINE ÇOK IHTISAMLI IDI. DÜSÜNÜN, ISTANBULUN EN BÜYÜK ERMENI KILISESI OLAN GALATASARAYDAKI ÜC HORAN KILISESINDEN DAHA BÜYÜK BIR KILISEYI MALZEME DEPOSU YAPMISLAR.

SIKINTIMDAN KILISENIN KARSISINDAKI KAHVEHANEYE GITTIM OTURDUM. BIR KAHVE IÇTIM.

BIR MÜDDET SONRA NE GÖREYIM ? BIR BÖLÜK ASKER BASLARINDA BIR AST ÇAVUSLA GELDILER. ELLERINDE KAZMA KÜREKLER KILISEYE YÖNELDILER. KILISENIN IÇINDE BULUNAN MALZEMEYI DISARI TASIDIKTAN SONRA, ANLADIM KI KILISEYI YIKMAYA ÇALISIYORLAR.

ARTIK ORDA DURAMAZDIM... FAKAT BIR HAFTA SONRA MERAK ETTIM VE KILISEYI NE YAPTILAR DIYE BAKMIYA GITTIM.

BIR BÖLÜK ASKER KAZMA KÜREKLERLE ÇALISIYORLARDI GENE, FAKAT KILISE OLDUGU GIBI YERINDE DURUYORDU. BIR BÖLÜK ASKER KILISENIN BIR TEK TASINI BILE SÖKEMEMISLERDI.

ÜZERIMDE SUBAY ELBISELERI VARDI. VE ASKERLERIN KOMUTANI OLAN AST ÇAVUSUN YANINA GITTIM, VE ONA SORDUM.

NEDEN YIKIYORSUNUZ BU KILISEYI ?

AST ÇAVUS SU CEVABI VERDI: «KILISENIN YIKILMA TEHLIKESI VAR»

VE BU CEVAP ÜZERINE DAYANAMADIM VE DEDIM KI: «UTANMAZ HERIFLER, BIR HAFTADAN BERI, SIZI SEYREDIYORUM. BIR BÖLÜK ASKER KAZMA KÜREKLERLE ÇALISTINIZ. FAKAT BIR HAFTADIR KILISENIN BIR TASINI BILE SÖKEMEDINIZ. VE BIR DE KALKIYORSUNUZ KILISENIN YIKILMA TEHLIKESI VAR DIYORSUNUZ.

ALLAHTAN KORKUNUZ. YALANCILAR»

BU SÖZLERI SÖYLEDIKTEN SONRA AYRILDIM KILISENIN YANINDAN.

VE ASKERLIGIM BITINCEYE KADAR, BIR DAHA GITMEDIM KILISENIN YANINA.

VE SENELER SONRA BIR MÜSTERIMDEN ÖGRENDIM KI, SIVASIN O MUHTESEM ERMENI KILISESINI 1950 SENESININ NISAN AYINDA DINAMITLE YIKMISLAR.

3.2.

ՀԱՅԸՐ ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ ԵՂՈՂ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԾՆԵՐԸ

Ես Պոլիս ծնած եմ, մայրս ալ ծնունդով Պոլսեցի է.Մինչդեռ հայրս՝ 1940ին Սեբաստիա ծներ է:

Ես լիսէն 1948-ին աւարտեցի. այն տարիները, գլխաւորուս վրայ «Milli Sef» [Ազգային ղեկավար] Ismet Inönü-ն կար:

1948-ին քառասուն տարուան մենատէր ղեկավար Ismet Inönü-ն մէկէն ժողովրդավարի վերածուեցաւ:

Կը հարցնէք, թէ ինչպէ՞ս եղաւ: Անգլիացի Ձէօրչիլին շնորհիւ:

Իսմէթ Ինէօնիւ-ն, 1939-էն մինչեւ 1943 Յունուարը, գերմանացիներուն հետ շատ սիրաբանեցաւ:

Եւ եթէ Սթալինկրատը գերմանացիներուն ձեռքը իյնար, գերմանացիներուն հետ միասին, Հայաստանի վրայէն, դէպի Ռուսիա պիտի յարձակէր:

Բայց «փափաքը փորը մնաց» Ազգային ղեկավարին:

Սթալինկրատը չինկաւ. ընդհակառակը՝ գերմանացիները պարտուիլ սկսան:

Եւ Ազգային ղեկավարը, ստիպողաբար, Անգլիացիներուն դարձաւ:

Եւ Ձէօրչիլին հրահանգները, բառ առ բառ, գործադրել սկսաւ:

Որովհետեւ Ձէօրչիլին ամբողջ «տերտ»ը Թուրքերուն ռուսերուն ձեռքը իյնալուն արգելք ըլլալ էր:

Ինէօնիւ՝ Ձէօրչիլին առաջին հրամանին վրայ՝ գերմանացիներուն դէմ պատերազմ հռչակեց:

Բայց այս ի՞նչ տեսակ պատերազմ է:

Գերմանացիները, երկար ժամանակէ ի վեր, Պալքաններէն քաշուած էին, և ուր որ է՝ Գերմանիա պիտի վերադառնային:

Բայց Ձէօրչիլին համար կարեւորը Թուրքիոյ՝ Դաշնակիցներուն կողքին երեւալն էր:

Յետոյ Ձէօրչիլ՝ Իսմէթ Ինէօնիւ-ին «ժողովրդավար պիտի ըլլաս» հրամանը տուաւ: Եւ Ազգային ղեկավար Ինէօնիւ ժողովրդավար Ինէօնիւ-ի վերածուեցաւ:

Այս ի՞նչ տեսակ գործ է:

Պետութի՞ւն կը կառավարէք, թէ՞ թատրոն կը խաղաք»:

Դուն այդ բանին մի նայիր: Թատրոն, մատրոն... Ձէօրչիլը, Թուրքիան դաշնակից և ժողովրդավար պետութիւն մըն է ըսելով, ամբողջ աշխարհին կլլեցուց. դուն անոր նայէ:

Եւ ռուսերը, այս գործին մէջ, «ափերնին լզեցին»:

Բայց ևկէք, նայեցէք, որ ժողովրդավարութեան խաղը Պոլսոյ ոչ-իսլամներուն օգտակար եղաւ:

Մինչեւ 1948 ոչ-իսլամները, որ ազրահաւաք անգամ չէին կրնար ըլլալ, ժողովրդավար Ինէօնիւն լիսէն աւարտող ոչ-իսլամներուն ալ պահեստի սպայ ըլլալու իրաւունքը տուաւ:

Եւ ես 1949-ին պահեստի սպայ եղայ, և 1949-ի աշնան, հօրս ծնած քաղաքը եղող Սեբաստիոյ մէջ, իբր պահեստի սպայ ըլլալով պաշտօնի սկսայ:

Սեբաստիոյ մէջ, առաջին գործ ըլլալով, հօրս շատ գոված Սեբաստիոյ հայկական մեծ եկեղեցին այցելեցի:

Եկեղեցին մթերանոցի վերածած էին: Բայց այդ վիճակին մէջ նոյնիսկ, եկեղեցին նորէն շատ շքեղ էր: Երեւակայեցէք՝ Պոլսոյ ամենամեծ եկեղեցին եղող Կալաթասարայի Սուրբ Երրորդութեան եկեղեցիէն ալ աւելի մեծ եկեղեցին՝ մթերանոց ըրած էին:

Նեղութենէս եկեղեցւոյ դիմացը գտնուող սրճարանը գացի նստայ, սուրճ մը խմելու:

Քիչ յետոյ, ի՞նչ տեսնեմ – զօրախումբի մը զինուորները, ենիչասպայի մը ղեկավարութեամբ, բահ ու բրիչներով եկան և դէպի եկեղեցին ուղղուեցան: Յետոյ տեսայ, թէ եկեղեցիին մէջ գտնուող ապրանքները դուրս հանել սկսան, և նկատեցի, թէ եկեղեցին փլցնելու կը պատրաստուին:

Այլեւս հոն չէի կրնար մնալ:

Յետոյ, շաբաթ մը վերջ հետաքրքրուեցայ, և եկեղեցին ի՞նչ ըրին ըսելով նայելու գացի։

Ջինուորները դեռ հոն էին և բահ ու բրիչներով կ՛աշխատէին, բայց եկեղեցին կանգուն վիճակով իր տեղը կեցած էր։

Եւ զօրախումբ մը զինուոր, եկեղեցիին մէկ քարն անգամ տեղէն չէին կրցած հանել։

Սպայի հագուստով էի, և զինուններուն զեկավարը եղող ենթասպային քով գացի և իրեն հարցուցի.

«Ինչո՞ւ կը փլցնէք այս եկեղեցին»։

Ենթասպան ինծի սա պատասխանը տուաւ.

«Եկեղեցիին փլչելու վտանգը կայ»։

Այս պատասխանէն յետոյ, այլեւս չկրցայ հանդուրժել և ենթասպային ըսի.

«Անամօթ մարդիկներ՝ մէկ շաբաթէ ի վեր ձեզ կը դիտեմ, զօրախումբ մը զինուոր, բահերով և բրիչներով մէկ շաբաթէ ի վեր այս եկեղեցիին մէկ քարը անգամ չկրցաք տեղէն հանել։ Եւ եկեր էք ու եկեղեցիին փլչելու վտանգը կայ կ՛ըսէք։ Աստուծմէ վախցէք, ստախօսնե՛ր»։ Այս խօսքերը ըսելէ յետոյ, հեռացայ եկեղիին քովէն։

Եւ զինուորութիւնս աւարտելէն ետքն ալ, մէյ մըն ալ եկեղեցիին քովը չգացի։

Եւ տարիներ վերջ, իմ յաճախորդներէս մէկէն տեղեկացայ, թէ Սերաստիոյ այդ շրջակ հայկական եկեղեցին, 1950-ի Ապրիլ ամսուն, ուժանակով փլցուցեր են։

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 155 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ՕԳՈՍՏՈՍ 2001

ՇԱՏ ՈՒՇ Է, ԲԱՅՑ ՎԵՐՋԱՊԷՍ...
ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՃԱՆՕԹ «SPIEGEL» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ ՆԱԽԿԻՆ ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ WOLFGQNG GUST ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ, ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ, ՆՈՐ ՎԱՒԵՐԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ՀԻՄՆՈՒԵԼՈՎ, ԳԻՐՔ ՄԸ ՊԻՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿԷ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ ՏԻԿԻՆ Ռ.ՍԵՒԱԿ, ՄԵՐ ԽԵԼԱՑԻ ԳՐԱԳԷՏ,
ՊԱՏՄԱԳԷՏ ԵՒ ԴԻՒԱՆԱԳԷՏՆԵՐԷՆ ՇԱՏ ԱՒԵԼԻ ԼԱՒ ՀԱՄԿՑԱԾ
ԷՐ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹԷ ՀԱՅ ԱԶԳԻՆ ԲՆԱՋՆՋՄԱՆ ԲՈՒՒՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՈՒՆԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐՆ ԵՆ։

ԱՊՐԻԼ 1985 – Յ.Չ.

1915-ին Հայ Ազգին դէմ ցեղասպանութիւն կատարած Երրորդութեան մաս կազմող Թուրքերուն, Գերմանացիներուն ը Միոնիստներուն մինչեւ այսօր անպատիժ մնացած ըլլալուն պատասխանատուները, միայն և միայն արեւմտեան պետութիւններուն ծախուած որոշ հայ դէկավարներն են։

1915-էն սկսեալ, ամբողջ «Աշխարհն» գիտէր, թէ Հայկական Ցողասպանութեան բուն պատասխանատուները գերմանացիներն են։

Այստեղ կրկին պիտի նշենք, 1915-ի Հայ Ազգին ջարդարարներէն Թալեաթը պատժող Սողոմոն Թեհլիրեանի պաշտպան փաստաբան DR. NIEMEYER-ին, 3-6-1921-ին Պերլինի դատարանին առջեւ բսածները.

«...Թուրքերը այս մասին սապէս կ՛բսեն՝ «Անկարելի էր, որ այս բաները կատարուէին, առանց գերմանացիներուն համաձայնութեան։ Որովհետեւ գերմանացիները շատ զօրաւոր են։ Ուրեմն ամէն կողմ, մեզ՝ գերմանացիներս պատասխանատու կը նկատեն հայկական ջարդերուն համար։

Եւ շատ մեծ թիւով հրատարակութիւններ կան Ամերիկայի, Ֆրանսայի և Արեւելքի մէջ, որոնք կ՛ակնարկեն բսելով «Գերմանացիներն էին իրական Թալեաթները Թուրքիոյ մէջ»։

Բայց ամբողջ աշխարհին գիտցած այս իրականութիւնը, թէ՝ «Հայկական Ցեղասպանութեան բուն պատասխանատուները, Գերմանացիներն են» շատ հայեր երբեք չկրցան հասկնալ։

Որովհետեւ ուղեկորոյս դաշնակ որոշ դեկավարներ քողարկեցին իրականութիւնները։

Նոյնիսկ իրենց «մեծատուր»ներէն եկած հրահանգով, դադրեցուցին հայ վրիժառու կազմակերպեան՝ թուրք ջարդարար դեկավարները պատժելու գործողութիւնը։

Այդ թուականէն ետք այլեւս, նոյն այդ դեկավարները երբեք չխօսեցան ո՛չ գերմանական պատասխանատուութեան, ո՛չ ալ սիոնիստներուն պատասխանատուութեան մասին։

Աւելին՝ միջոց մը ետք, այս ազգուրաց դեկավարները դադրեցուցին թուրքերուն դէմ թշնամութիւնը։

Եւ ամենէն անհաւատալին՝ անոնք իրեց պայքարը կեդրոնացուցին հայերուն դէմ հորդրդային

Հայաստանի և Սփիւռքի հայրենասէր հայերուն դէմ:

Բայց այստեղ, անհասկնալի բան մը կայ. Ազգի մը ղեկավարները, որքան ալ «գնուած» ըլլան, մարդկային տրամաբանութիւնը տեղ մը իրականութիւնը կը տեսնէ... խելացի ժողովուրդ մը կուրօրէն չէր հետեւեր, մինչեւ վերջ, հայ ազգի շահերուն դէմ գործողներուն:

Եւ ի՛նչ ցաւ, որ ինքզինք շատ խելացի կարծող հայ ժողովուրդին կարեւոր մէկ մասը, հետեւեցաւ այս կեղծ մարգարէներուն:

Արեւմտեան պետութիւնները շատ լաւ գիտէին հայուն նկարագիրը:

Անոնք՝ Հայ Ազգին մէկ մեծ հատուածին միամտութիւնը և թեթեւամտութիւնը շատոնց նկատած էին:

Եւ նման տիպի հայուն այս ցաւալի տկարութիւնը շահագործող արեւմտեան պետութիւնները, իրենց կամակատար հայ ղեկավարներով ր քանի մ հայկական օրաթերթերով կրցան Հայ Ազգին ճակատագիրը փոխել:

Հ.Յ.Դ.ի պատմութեան կարգ մը հանգրուաններուն աղբիւրը և բովանդակութիւնը, Արեւմտ. պետութիւններուն կողմէ Թալէաթական շահերու օգտին Հայ Ազգին դէմ սարքուած դաւերն են:

* * *

1985-ին մեր հրատարակած՝ «Ռուբէն Սեւակ եւ Փրցուելիք Ուղեղներ» գիրքին մէջ, Արեւմտեան պետութիւններուն այս դաւադրութիւններուն մասին բաւական երկար արտայայտուած էինք...:

Մեր համոզումով, այս գիրքին շատ կարեւոր մասերէն մէկը՝ Հայկական Ցեղասպանութեան մէջ գերմանական պատասխանատուութեան մասին գրուած էջերն են: Ասոնց մէջ Ռուբէն Սեւակի գերմանացի կինը՝ իր ազգակիցները պատասխանատու կը նկատէր հայերուն ննջարկուած ողբերգութեան համար:

Եւ մանաւանդ՝ 1919-ին հրատարակուած JOHANNES LEPSIUS-ի « DEUTSCHLAND UND ARMENIEN-1914-1918 » գիրքին մէջ, առաջին անգամ ըլլալով, կատարուած ննջագափոխութիւններուն մասին յայտնութիւններ բրած էինք:

LEPSIUS-ի գիրքին մէջ, Ռուբէն Սեւակի վերաբերեալ վաւերաթուղթի մը, միայն մէկ մասը հրատարակուած էր:

Այս վաւերաթուղթին մէջ, գերմանացի Տիկ.Ռուբէն Սեւակին մայրը, գերման իշխանութիւնները կ՛ամբաստանէր բանելով, թէ անոնք չէին ուզած Ռուբէն Սեւակը ազատել. եւ այս ամբաստանութեան մասը J.LEPSIUS իր գիրքին մէջ չէր հրատարակած:

Եւ ամենէն զարմանալին՝ մինչեւ մեր գիրքին հրատարակութեան թուականը, ոչ մէկ հայ կամ օտար պատմագէտ JOHANNES LEPSIUS-ի գիրքին մէջ կատարուած այս ննջագափոխութեան անդրադարձած էր:

Եւ վերջապէս՝ մեզի համար ամենէն ցաւալին և անհասկնալին՝ JOHANNES LEPSIUS-ի այս գիրքին ֆրանսերէն և հայերէն թարգմանութիւններուն մէջ, Ռուբէն Սեւակի վերաբերող այս շատ կարեւոր փաստաթուղթը չէր մէջբերուած:

Ինչո՞ւ, ի՞նչ պատճառաւ:

Պարզ այն պատճառով, որ այս թարգմանութիւնները կատարողներն ալ, դաւադրական նոյն ցանցին կը պատկանէին:

* * *

Եւ վերջապէս, 1996-ին հրատարակուեցաւ, հայկական ցեղասպանութեան մէջ գերմանական պատասխանատուութիւնը ճշգրիտ վերլուծող Վահագն Տատրեանի գիրքը, անգլերէն լեզուով «GERMAN RESPONSIBILITY IN THE ARMENIAN GENOCIDE»:

Վահագն Տատրեանի ուսումնասիրութիւնները՝ հայկական ցեղասպանութիւնը աշխարհին ծանօթացնելու աշխատանքներուն մէջ, մեծ դեր կատարած են:

Եւ յառաջիկայ ամիսներուն Վահագն Տատրեան, նոր պրպտումներ և քննութիւններ պիտի կատարէ վերջին շրջաններուն հանրութեան բացուած գերմանական արխիւներուն մէջ:

Վահագն Տատրեանի այս նոր պրպտումները՝ մենք վստահ ենք, որ հայկական ցեղասպանութեան

մէջ գերմանական պատասխանատուութեան մասին նոր վաւերաթուղթեր լոյս աշխարհ պիտի բերեն...:

Այս մարզի մէջ, մեզի համար ամենէն կարեւոր վերջին լուրը հետեւեալն է.

Գերմանական մամուլին մէջ ծանօթ անձնաւորութիւն եղող, «SPIEGEL» շաբաթաթերթին նախկին գլխաւոր ներկայ խմբագրապետը՝ WOLFGANG GUST հայկական ցեղասպանութեան մէջ գերմանական պատասխանատուութեան մասին գիրք մը պիտի հրատարակէ:

WOLFGANG GUST, «SPIEGEL» թերթին խմբագրապետը եղած շրջանին, 4 շաբաթ տեւողութեամբ, հայկական ցեղասպանութեան մասին յօդուածաշարք մը հրատարակած էր:

TÜRKLERIN (SÖZ DE) BILMEDIGI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

OLAY – 4

VARTAN ISMINDE, ISTANBULLU BIR ERMENI GENCININ AGLAYARAK ANLATTIKLARI

BEN, 1947, SENESINDE LISENIN SON SINIFINDAYDIM, BABAM ANIDEN VEFAT EDINCE AILEME YARDIM EMEK IÇIN MECBUREN OKULDAN AYRILDIM, VE BABAMIN ISINDE, BÜYÜK KARDESIMLE ÇALISMIYA BASLADIM.

ALTI AY SONRA BENI ASKERE ÇAGIRDILAR, VE BENI DOGU VILAYETLERINDEN MUSA SEVKETTILER.

MUS HAKKINDA DEDELERIMDEN ISITMISTIMKI, MUS, 1915-E KADAR ÇOK MAMUR BIR ERMENI SEHIRI IMIS.

MUSTA, ASKERI GARNIZONDA VAZIFEYE BASLADIM. KOMUTANIMIZ, MUSTAFA YALIN ISMINDE BIR YÜZBASIYDI. KOMUTAN ÇOK SERT KARAKTERLI BIR SUBAYDI. YÜZÜ HIC GÜLMEZDI. ASKERLERIN UFAK BIR HATASINI ELINDEKI KAMÇI ILE AVUÇLARININ IÇINE VURARAK CEZALANDIRIRDI.

ASKERLERIN IÇINDE EN TAHSILLISI BEN OLDUGUM IÇIN, YÜZBASI BÜTÜN ZOR ISLERI BANA YAPTIRIRDI. BEN BECERIRIM DIYE.

MUSUN UMUMI OLARAK IKLIMI ÇOK SERT DEGILDI, BASKA DOGU VILAYETLERINE KIYASEN.

IZINLI OLDUGUM ZAMANLAR MUSUN CARSICINA GIDER, ORDA KAHVEHANEDE OTURUR, MUSLULARLA KONUSURDUM.

ERMENI OLDUGUMU OGRENINCE, ÖNCE BENDEN UZAK DURDULAR. ZAMANLA ARAMIZDAKI BUZLAR ERIDI, SAMIMILESTIK.

BANA ANLATTIKLARINA GÖRE, MUS OVASINI ÇEVRELEYEN DAGLARIN BIRININ ETEKLERINDE YÜKSEK BIR TEPENIN ÜZERINDE MESHUR «MUS SULTANI SURP GARABET MANASTIRI» VARMIS.

ERMENILERIN ZAMANINDA ÇOK KUTSAL BIR YER IMIS. ÇOK UZAKLARDAN HACILIGA GELIRLERMIS BU MANASTIRA.

ESKI MUSLULARIN ANLATTIKLARINA GÖRE, BU MANASTIRDAKI ERMENI PAPAZLARI ÇOK GELISMIS BIR TARIM VE HAYVANCILIK KOMBINASI KURMUSLAR.

MANASTIR ETRAFINDA BESLENEN KOYUNLARIN VE INEKLERIN SÜTLERI, DAG YAMAÇLARINDAN BORULARLA OVAYA AKITIRLAR, ORADAN DA SUTLER GÜGÜMLERILE MUSA GETIRILIR VE ORDA DAGITILIRMIS.

ESKI MUSLULARA SORDUM:

«SIMDI NE OLDU BU MANASTIR?»

«ERMENILER GITTIKTEN SONRA (DAHA DOGRUSU ERMENILER KESILDIKTEN SONRA DEMEK ISTIYOR) MANASTIR SAHIPSIZ BAKIMSIZ KALDI. DAG BASINDA ÖYLE DURUYOR» DEDILER.

BIR GUN YÜZBASI BENI ÇAGIRDI VE «BUGÜN MÜHIM BIR VAZIFEMIZ VAR»

DEDI. «NE VAIFESI?» DIYE SORDUM. «GÖRÜRSÜN» DEDI.

SONRA YÜZBASI, ÜC KAMYONA ASKERLERI DOLDURDU, BENI DE KENDI JEEPINE ALDI.

VE BIR SAAT KADAR DAG YOLLARINDA GITTIKTEN SONRA, YÜKSEK DUVARLARLA ÇEVRILI BIR KALENIN ÖNÜNDE DURDUK.

O ZAMAN ANLADIM KI «SURP GARABET» MANASTIRINA GELMISIZ.

YÜZBASI: «ISMET PASADAN EMIR GELDI, KILISELERI YIKICAGIZ» DEDI.

BEN APTALLASMISTIM, AGLAMAKLI OLDUM.

FAKAT MECBURDUM EMRINI DINLEMEYE.

VE IÇIM KAN AGLIYARAK O GÜZELIM KILISELERI DINAMITLE HAVAYA UÇURDUK.

YÜZBASIYA BAKTIM, O GÜLMEZ ADAM KEYIFLENMIS GÜLÜYORDU BUGÜN.

ERMENI KILISELERINI, ERMENI VARTANIN ELLERI ILE HAVAYA UÇURTMUSTU.

BUGÜN ARADAN ON SENE GEÇTI.

ÇOGU ZAMAN, DINAMITLE YIKTIGIMIZ KILISELERIN SEÇI MANZARASI GÖZÜMÜN ÖNÜNE GELIR VE GÖZ YASLARIM KENDILIGINDEN AKMIYA BASLAR. VE LÂNET OKURUM YÜZBASI MUSTAFA YALINA, VE BILHASSA INÖNÜYE, INÖNÜYE.

3.Ջ.

ՔՈՎԻ ԹՐՔԵՐԷՆ ԲՆԱԳՐԻՒ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ (ԻԲՐ ԹԷ) ՁԳԻՏՑԱԾ ԻԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԷՊՔ – Դ.

ՎԱՐԴԱՆ ԱՆՈՒՇՈՎ ՊՈԼՍԵՑԻ ՀԱՅ ԵՒՏԱՍԱՐԴԻ ՄԸ ԼԱԼԱՈՎ ՊԱՏՄՈՒԾՆԵՐԸ

1947-ին Լիսէին վերջին դասարանն էի: Հօրս յանկարծամահ ըլլալէն ետք, ստիպուած եղայ, բնտանիքիս օգնելու համար, դպրոցը ձգելու: Եւ հօրս գործին մէջ, մեծ եղբօրս հետ, աշխատիլ սկսայ:

Վեց ամիս յետոյ ինծի գինուորութեան կանչեցին: Եւ ինծի արեւելեան նահանգներէն՝ Մուշ ուղարկեցին:

Մուշի մասին մեծ հայրէս լսած էի, թէ Մուշ մինչեւ 1915, գարգացած հայկական քաղաք մը եղած էր:

Մուշի քաղաքագօրքին մէջ պաշտօնի սկսայ:

Մեր հրամանատարը Մուսթաֆա Եալըն անունով հարիւրապետ մըն էր: Այս հրամանատարը շատ խիստ բնաւորութեան տէր սպայ մըն էր: Երեսը բնաւ չէր խնդար: Զինուորներուն պզտիկ մէկ յանցանքը ձեռքը գտնուող մտրակով, ափերնուն մէջ գարնելով կը պատժէր: Զինուորներուն մէջ ամենէն ուսեալը ես ըլլալուս, բոլոր դժուար գործերը ինծի ընել կու տար:

Մուշի ընդհանուր կլիման շատ խիստ չէր՝ բաղդատաբար ուրիշ արեւելեան նահանգներուն:

Ազատ եղած ժամերուս, Մուշի շուկան կ'երթայի, և հոն, սրճարան մը նստելով, մշեցիներուն հետ կը խօսակցէի:

Երբ որ Հայ ըլլալս գիտցան՝ սկիզբը ինձմէ հեռու կեցան: Ժամանակ մը ետք, մեր միջեւ գտնուող սառերը հալեցան, և մտերմացանք իրարու հետ:

Ինծի պատմեցին, թէ Մուշի դաշտը շրջապատող լեռներէն մեկուն յանջերուն վրայ, բարձր բլուրի մը ստորոտը, հռչակաւոր Մշոյ սուլթան Սուրբ Կարապետ վանքը կայ եղեր: Հայոց եղած ատենը այս վանքը, շատ սուրբ մէկ վայր մըն է եղեր: Շատ հիւանդներ այս վանքը ուխտագնացութեան կու գան եղեր:

Հին մշեցի Թուրքերուն պատմածին համաձայն, այս վանքին մէջ կրօնականները շատ բարգաւաճ երկրագործական և անասնաբուծական կեդրոն մը ստեղծեր են: Վանքին շուրջ արածող ոչխարներուն

և հոնկէ կաթը, մանաւոր կաթսաներով, Մուշ կը փոխադրեն և հոն կը բաժնեն եղեր: Հին մշեցիներուն հարցուցի.

«Հիմա, ի՞նչ եղած է այս վանքը»:

«Հայերուն մեկնելէն յետոյ [աւելի ճիշդը՝ հայերուն ջարդուելէն յետոյ ըսել կ՚ուզէին] վանքը անտէր և անխնամ մնաց: Ու հիմա, լերան գլուխը, անանկ կեցած է» ըսին:

Օր մը հարիւրապետը ինծի կանչեց և «Այսօր կարեւոր պաշտօն մը ունինք կատարելիք» բսաւ:

«Ի՞նչ տեսակ պարտականութիւն» ըսի: «Կը տեսնես» պատասխանեց:

Յետոյ հարիւրապետը, երեք «քամիոն» գինուորներով, և գիս ալ իր «ճիփ»ին մէջը առած, մէկ ժամ ամբողջ լեռնային ճամբաներէն երթալէ ետք, բարձր պատերով շրջապատուած բերդի մը առջեւ հասցուց.ուր կեցանք: Քիչ յետոյ հասկցայ, թէ Մուրբ Կարապետ վանքին առջեւ եկած ենք:

Հարիւրապետը՝ «Խամէթ Փաշայէ հրաման եկաւ. եկեղեցիները ուժանակով պիտի փլցնենք» բսաւ:

Ես ապուշցած, շլմորած էի: Բայց ստիպուած էի հրամանը լսելու և կատարելու:

Ես սիրտս արիւն լալով այդ գեղեցիկ եկեղեցիները ուժանակով օդը հանեցինք:

Հարիւրապետին նայեցայ: Այդ չժպտացող մարդը, գոհունակութենէն կը խնդար այդ օր:

Հայկական եկեղեցիները՝ հայ Վարդանին ձեռքերովը օդը հանել տուած էր:

Այսօր, այդ օրէն ի վեր, տասը տարիներ անցան: Շատ ատեն, ուժանակով փլցուած եկեղեցիներուն ողբալի վիճակը աչքերուս առջեւ կու գայ, և աչքերէս արցունքներ ինքնաբերաբար կը հոսին: Ես անէծք կը կարդամ հարիւրապետ MUSTAFA YALIN-ին, և մանաւանդ՝ INÖNÜ-ին, INÖNÜ-ին:

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 156 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2001

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԲԱՐԲԱՐՈՍՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿՈՒԱԾ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐ՝ «ՄԻԱՅՆՔ» ՅԵՏՈՅ ՇԱՏ ՈՒՇ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ

ՈՐՈՎՀԵՏԵԻ ՍԻՈՆԻՍՏ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՆԵՐԸ ՆՈՐ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԻԻՆ ՄԸ ՍՏԵՂԾԵԼՈՒ ՃԱՄԲՈՒ ՄԷՋ ԵՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԻՆԵԱՆ)

1995-ի «նայիրի»ի առաջին թիւերէն սկսեալ, ահազանգ հնչեցուցինք և Ամերիկացիներուն Իրաքի և Եուկոսլաւիոյ մէջ կատարած

դաւադրութիւններուն ներքին ծալքերը բացատրել ջանացինք։

Եւ ըսինք, թէ

կարգադրութիւններով Իրաքի ղեկավար Սատտամ Հիւսէյնը ծուղակը ձգեցին։ Եւ այս ձեւով Քուէյթի պատերազմը իրենք ստեղծեցին։ Իրաքի և մանաւանդ Եուկոսլաւիոյ դէմ շղթայազերծուած ամբաստանութիւնները սիոնիստական լրատուական համաշխարհային ցանցին կողմէ պատրաստուած զրպարտութիւններ են՝ հանրային կարծիքը խաբելու համար։

Ամերիկացիներուն, նախ Իրաքի և յետոյ Եուկոսլաւիոյ մէջ կատարած սադայէլական խաղերը, Աշխարհը տեւական իրենց տիրապետութեան տակ պահելու ռազմավարութեան հանգրուաններն էին։

Ամերիկացիները, ազուէսային

Այս պատերազմին արդիւնքը այն եղաւ, որ Միջին Արեւելքի բոլոր արաբական երկիրները և անոնց քարիւղի հարստութիւնները, բոլորովին Ամերիկացիներուն իշխանութեան ենթարկուեցան։

Յետոյ սկսաւ Եուկոսլաւիոյ բաժանման ողբերգութիւնը։

Երբ Եւրոպական երկիրները կը միանային, որ աւելի զօրանան, և կը ստեղծէին «Եւրոպական Միութիւն»ը, Եուկոսլաւիոյ մէջ բոլորովին հակառակը ըրին։

Այն Եուկոսլաւիան՝ որ գրեթէ 80 տարիներէ ի վեր խաղաղութեան մէջ կ'ապրէր, Ամերիկայի, Գերմանիոյ ը Վատիկանի – այս երրորդութեան կողմէ, կրօնական հակասութիւններու հրահրման ճամբով, կտոր-կտոր եղաւ։

Ամերիկացիները, Իրաքի մէջ իրենց կիրարկած խաղերով Միջին Արեւելքի արաբական երկիրները և անոնց քարիւղի հարստութիւնները բոլորովին ձեռք անցուցած էին։

Բայց Ամերիկացիներուն Եուկոսլաւիոյ մէջ կիրարկած ռազմավարութեան նպատակը, շատ զարհուրելի բան մըն է։

Ամերիկացիները, հրեայ Քիսինճըրին թելադրութեամբ և անոր պատրաստած ծրագրով, Եւրոպայի մէջ ի վերջոյ՝

1.- Պիտի քանդեն քրիստոնէութիւնը։

2.- Պիտի քանդեն ճերմակ ցեղը։

3.- Պիտի քանդեն Յունա-Եւրոպական քաղաքակրթութիւնը։

Եւ Ամերիկեան այս խաղերուն դժբախտաբար մեղսակից եղան՝

ոխակալ Գերմանիոյ վարչապետը՝ Հելմութ Քոհլը և Վատիկանի բոլոնացի գահակալը, Սի.Ա.Եյ.ի գործակից եղող Հռոմի Պապը՝ Յովհ.Պօղոս Բ.։

Այս երկու տխրահռչակ անձնաւորութիւններն էին՝ կաթողիկէ Խրուաթիան և Սլովէնիան 1991-ին Եուկոսլաւիայէն անջատուելու մղողները:

Անկէ յետոյ սկսաւ, Ամերիկացիներուն կողմէ զինուած Պոսնիոյ իսլամ սերպերուն՝ քրիստոնեայ սերպերուն վրայ յարձակումները, և անոնք յաջողեցան իսլամ Պոսնիաք պետութիւն մը հիմնել:

Միջոց մը ետք, նոյն «սենարիօ»ն կրկնուեցաւ Քոսովոյի մէջ – իսլամացած ալպանացիները ջարդեցին Քոսովոյի քրիստոնեայ սերպերը, և ասոնք ստիպուած եղան իրենց հազարաւոր տարուան հայրենիքէն հեռանալու:

Այս ձևով ամբողջ Քոսովոն իսլամացած, ծագումով սերպ ալպանացիներուն ձեռքը անցաւ:

Եւ այս օրերուն Ամերիկացիները նոյն «սենարիօ»ն կը կրկնեն Մակեդոնիոյ մէջ:

Եւ հեռու չէ այն օրը, երբ Մակեդոնիան ալ, Քոսովոյի նման, իսլամ ալպանացիներուն ձեռքը պիտի անցնի:

Այս օրերուն իրր թէ «Ու.Չէ.Քա.» կոչուող ալպանացի նախայարձակները, իրենց զէնքերը պիտի յանձնեն Եւրոպայէն եկող զինուորներուն:

Ինչա՞լ թէ լալ պէտք է. Մակեդոնիոյ մէջ կատարուած այս զաւեշտին վրայ:

Բայց Մակեդոնիոյ ժողովուրդը և ղեկավարները շատ գիտակից են, և շատ լաւ հասկցած են Ամերիկացիներուն կիրարկած դաւերը:

Վերջերս Մակեդոնիոյ վարչապետը, յայտարարութիւն մը տալով, իրականութիւնները զարկաւ Արեւմտեան պետութիւններուն երեսին՝ «Արեւմտեան պետութիւնները և ՆԱԹՕ-ն «Ու.Չէ.Քա.»յին թիկունք կը կանգնին: Անոնց նպատակը՝ Քոսովոյի մէջ ըրածնուն նման, Մակեդոնիան ալ «Ու.Չէ.Քա.» կոչուող ալպանացիներուն յանձնել է:

***

Ալպանացիները, մինչեւ վերջին տարիները, Եւրոպայի ամենէն աղքատ ժողովուրդն էին: Այս աղքատ ալպանացիները ո՞ւրկէ դրամ գտան և գնեցին այս ամենէն արդիական զէնքերը: Կոյր և համր ըլլալ պէտք է, չհասկնալու համար, որ այս զէնքերը տուողները՝ Ամերիկացիներն են: Ինչպէս, որ ասկէ առաջ, նոյն Ամերիկացիները զինած էին Պոսնիայի իսլամ սերպերը:

Նոյն Ամերիկացիներն էին, Քոսովոյի մէջ, իսլամ ալպանացիները զինողները: Հաճեցէք նայիլ Եուկոսլաւիոյ քարտէսը:

Նախ՝ Եուկոսլաւիոյ արեւմտեան ծայրամասը գտնուող Պոսնիայէն սկսաւ իսլամ սերպերուն ապստամբութիւնը:

Յետոյ, կարգը եկաւ, անոր արեւելքը գտնուող Քոսովոյի ալպանացիներուն ապստամբութեան: Եւ անկէ յետոյ, Քոսովոյի արեւելեան կողմը գտնուող Մակեդոնիոյ մէջ սկսաւ, իսլամ ալպանացիներուն ապստամբութիւնը:

Եւ յետո՞յ:

Եւ յետոյ՝ հրեայ Քիսինճըրին Ամերիկեան ծրագրին համեմատ, Մակեդոնիոյ արեւելքը գտնուող Պուլկարիոյ իսլամներուն պիտի գայ կարգը: Եւ ամենէն վերջ պիտի հասնի՝ Յունաստանի «Արեւմտեան Թրակիոյ» մէջ գտնուող իսլամներուն: Եւ այս ձևով «իսլամական օղակը» պիտի միանայ «Թուրքիա» կոչուող ջարդարար պետութեան:

Այս է Ամերիկեան ծրագիրը՝ վերստեղծելու համար նոր Օսմանեան կայսրութիւն մը, որ մոլեռանդ և վայրագ Թուրքերու կողմէ ղեկավարուող կայսրութիւն մը պիտի ըլլայ:

Ամերիկեան արդիական զէնքերով զինուած այս նոր թուրք-օսմանեան կայսրութիւնը, հետեւեալ ծառայութիւնները պիտի մատուցէ Սիոնիստ-ամերիկեան կայսրութեան:

1.- Թուրքերը խսկական պատնէշ մը պիտի գոյացնեն ռուսերուն դէմ:

Աւելին՝ Թուրքերը Միջին Ասիոյ մէջ գտնուող իրենց ցեղակից թուրանական ժողովուրդները, տեւական պիտի գրգռեն ռուսերուն դէմ:

Ամերիկացիներուն կողմէ զինուած չէչէններու կատարածին նման, ռուսերուն դէմ նոր աղէտներ պիտի պատրաստեն:

2.- 16- րդ դարուն օսմանցիները, Յունաստանը և Պալքանները գրաւելէ ետք, Եւրոպայի սիրտը եղող մինչեւ Վիէննայի դռներուն առջեւ յառաջացած էին:

Այսօր կրկին, Թուրքերը Պոսնիոյ, Քոսովոյի և Մակեդոնիայի մէջ գտնուող իսլամ Թուրք իշխանութեան համբով, Եւրոպայի մինչեւ կեդրոնը յառաջացան:

Եւ Թուրքերը այսօր, 16-րդ դարուն իրենց չունեցած ուրիշ մէկ առաւելութիւն մը ունին:

1950-Թ.ներէն սկսեալ, սիոնիստներուն կարգադրութեամբ, եւրոպական երկիրները և մանաւանդ Գերմանիան, Թուրք գործաւորներով լեցուեցան:

Այսօր, Գերմանիոյ մէջ նուազագոյնը 5 միլիոններոց Թրքական զանգուած մը կայ, որոնք սիոնիստներուն հովանաւորութիւնը կը վայելեն և գերմանացիներուն գլխուն իսկական փորձանք մըն են: Եւ դեռ պիտի դառնան:

Ամերիկացիները, ապագայի մէջ իրենց համար մեծ մրցակից մը և իսկական վտանգ մը եղող «Եւրոպական Միութեան» ստեղծման դէմ, պալքաններու մէջ այս իսլամ Թրքական կայսրութիւնը մէջտեղ բերին, որ իրենց ուզած ատեն կարենան խափանել Եւրոպական Միութիւնը:

Արդէն այսօր, Ամերիկեան կարգադրութեամբ, Եւրոպան, ամէն մարզի մէջ, բոլորովին Ամերիկայէն կախեալ ցամաքամաս մը եղած է, եւ մօտ ապագային Եւրոպան, Ամերիկայի նման խառնածիններէ, խառնակրօններէ [մեծամասնութեամբ հրեայ և իսլամներէ բաղկացած], անգիտակից կենդանային կեանք մը ապրող զանգուածի մը պիտի վերածուին:

3.- Ձմոռնանք որ օսմանցի Թուրքերը, 16-րդ դարէն մինչեւ գրեթէ 20-դարուն սկիզբները, բոլոր Արաբական երկիրները իրենց իշխանութեան տակ առնելու յաջողութիւնը ունեցած էին:

Բնական է, որ Թուրքերը, այս յաջողութիւնը կը պարտէին իրենց վայրագութեան և բարբարոսութեան, եւ Արաբ ժողովուրդները Թուրքերուն կատարած խժդժութիւնները երբեք չեն մոռնար:

Առաջին Համաշխարհային պատերազմին, պարտեալ Թուրքերը վոնտուեցան արաբական երկիրներէն:

Բայց Թուրքերը Անաթոլիոյ մէջ, հայ Ազգը ցեղասպանութեան ենթարկուած ըլլալուն «շնորհիւ», այսօր կրկին Արաբներուն կռնակը, Դամոկլեան սուրի մը պէս, կեցած են:

Հրեաները 1948-ին, Պաղեստինի Արաբ ժողովուրդին մէկ մասը ջարդեցին, մէկ մասն ալ աքսորեցին, և այդ հողերուն վրայ այսօրուան Իսրայէլը ստեղծեցին:

Թուրքերուն արաբներուն կռնակին ունեցած այս սպառնալից կեցուածքը ամէնէն մեծ ապահովութիւնն է Իսրայէլի համար:

* * *

Սիոնիստ Ամերիկացիներուն նոր Օսմանեան կայսրութիւնի մը ստեղծումով գոյանալիք վտանգներուն դէմ, Թուրքերուն կողմէ դարերէ ի վեր ցեղասպանութիւններու, ջարդերու և բարբարոսութիւններու ենթարկուած ժողովուրդները, մէկ բան ունին ընելիք՝ «Թուրքերուն դէմ միանալ»

Նայեցէք Թրքական քարտէսին: Այս ցեղասպան պետութիւնը, ամէն կողմէ շրջապատուած է՝ «Թշնամի երկիրներով» որոնք, բոլորն ալ, տառապած են Թրքական բարբարոսութիւններէն:

Սկսինք արեւելքէն՝ Ռուսաստան, Հայաստան, Պարսկաստան: Հարաւի մէջ՝ Իրաք, Սուրիա Կիպրոս: Եւ Օսմանեան շրջանին Թրքական վայրագութիւններուն ենթարկուած բոլոր Արաբական երկիրները՝ Լիբանան, Յորդանան, Եմէն, Սաուտի-Արապիա և դեռ շատ մը արաբական երկիրներ:

[Նկատի առէք «LAWRENCE OF ARABIA» ֆիլմը, որուն մէջ Արաբ ժողովուրդներուն կողմէ ջարդարար Թուրքերուն դէմ մղուած պայքարը շատ յստակնշական է]:

Եւ Արեւմուտքի մէջ՝ Պուլկարիա, Յունաստան, եւ Օսմանեան շրջանին ամենաճանր բարբարոսութիւններու ենթարկուած երկիրներ՝ Սերպիա, Ռումանիա, Հունգարիա և Աւստրիա:

Չենք կարծեր, որ աշխարհի մէջ, ուրիշ երկիր մը այսքան թշնամի ունենայ:

Բայց շատ ցաւալի է, որ Թուրքի բարբարոսութիւններուն ենթարկուած այս երկիրները, չեն յաջողած, մինչեւ այսօր, Թուրքերուն դէմ միանալ և հասարակաց ճակատ մը կազմել:

Բայց, ուշադրութիւն՝ Թուրքը, այս արիւնարբու հրէշը, սիոնիստ Ամերիկացիներուն «շնորհիւ»,

կրկին կը պատրաստուի նոր բարբարոսութիւններ կատարելու։

Թուրքերուն կողմէ ցեղասպանութեան, ջարդի և բարբարոսութեան ենթարկուած ժողովուրդներ՝ «Միացէ՛ք» թուրքին դէմ։

Յետոյ շատ ուշ պիտի ըլլայ։

Բայց, Թրքական այս նոր վտանգը, ամենէն շատ մեզի՝ հայերուս կը սպառնայ։

Մենք, հայերս, պատմութեան մէջ, հին և նոր, ոչ մէկ շրջանին, ոչ մէկ ազգին ենթարկուած ձեւով, թուրքերուն կողմէ ցեղասպանութեան զոհ դարձանք։

Որովհետեւ, 200 տարիներու տեւողութեամբ, կուրաբար հաւատացինք Արեւմտեան պետութիւններուն։

Եւ չհասկցանք, որ Արեւմտեան պետութիւնները թուրքին բնական դաշնակիցներն էին։

Եւ Արեւմտեան պետութիւններուն բարձրագոյն շահերը իրենց կը ստիպէին, որ ռուսերուն դէմ և թուրքերուն ի նպաստ քաղաքականութիւն մը կիրարկեն։

Եւ մեր ղեկին գլուխը նստող առաջնորդները, այս պարզ իրականութիւնը չտեսան, կամ չուզեցին տեսնել։

Եւ նոյն ձեւով, Արեւմտեան պետութիւնները, մինչեւ այսօր, կը լոզգեն և կը խաբեն հայ ղեկավարները։

Բայց, ալ կը բաւէ։

Հայաստանի այսօրուան դժոխային պայմաններուն մէջ, փրկուելու համար Թրքական նոր վտանգներէն, հայ առաջնորդներուն կողմէ որոշում մը կայ առնուելիք՝

«Որ առաջ, նոյնիսկ ժամ առաջ՝ անդամակցիլ Պեւառուս-Ռուսաստան միութեան»։

TÜRKLERIN (SÖZ DE) BILMEDIGI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
OLAYLARIN YARGISI

SENE 1945, MUTTEFIKLERIN ALMANYAYA KARSI ZAFERIN YAKIN OLDUGU AYLARDI, VE SUBAT 1945-TE STALINE, ROOSEVELT VE CHURCHILL YALTADA TOPLANDILAR, VE HARP SONU AVRUPASININ HARITASINI CIZDILER.

VE ROOSEVELT, CHURCHILL'IN HOMUR DANMASINA RAGMEN STALININ BIR ÇOK TEKLIFLERINI KABUL ETTI.

UNUTMUYALIM KI, IKINCI DÜNYA HARBINDE SOVYETLER 20 MILYON INSAN KATBETMISLERDI.

YALTADA ALINAN KARARLARDAN, BIZIM IÇIN EN ÖNEMLI OLANLARI :

1.- TÜRKLER, BOGAZLARDA SOVYETLERE ÜSLER VERICEKTI.

2.- KARS VE ARDAHAN SOVYETLERE IADE EDILECEKTI.

GEL GÖR KI ROOSEVELT, NISAN 1945-TE ANIDEN VEFAT ETTI.

VE YERINE GEÇEN YENI AMERIKAN CUMHURBASKANI TRUMAN AGUSTOS 1945-TE POTSDAM KONFERANSINDA ROOSEVELTIN YALTADA KABUL ETTIGI BIR ÇOK KARARLARI RED ETTI.

TRUMANIN RED ETTIGI KARARLAR ARASINDA, TURKIYENIN SOVYETLERE BOGAZLARDA ÜS VERMESI VE KARS VE ARDAHANI IADE ETMESI DE VARDI.

BUNA RAGMEN 1946 SENESINDE SOVYETLER TÜRKIYEYE NOTA VERDILER VE BOGAZLARDA ÜS VE KARS ARDAHANIN IADESINI TALEP ETTILER.

O ZAMAN TRUMAN « AMERIKANIN HUDUTLARI KARS-TAN BASLAR » DIYEREK TÜRKIYENIN YARDIMINA KOSTU.

VE RUSLAR MECBUREN DAHA ILERI GIDEMEDILER. ÇÜNKÜ O SENELERDE AMERIKQNIN ELINDE ATOM BOMBASI VARDI. VE RUSLAR DAHA ATOM BOMBASI YAPAMAMISLARDI.

VE MILLE SEF ISMET INÖNÜ RAHAT BIR NEFES ALDI.

FAKAT INÖNÜ ISKILLENMISTI. « YA AMERIKA FIKIR DEGISTIRIRSE ». « YA TRUMANIN YERINE GELEN, ROOSVEVELT GIBI SOVYETLERIN TARAFINI TUTARSA », « YA BIRLESMIS MILLETLERDEN BIR HEYET GELIR DE DOGU ANATOLYADA BULUNAN ERMENI KILISELERINI GÖRÜP « BU TOPRAKLARIN HAKIKI SAHIPLERI ERMENILERDIR » DIYE RAPOR VERIRSE » BU BIZIM IÇIN IYI OLMAZ DEDI.

MILLI SEF « NE YAPABILIRIZ » DIYE DÜSÜNDÜ. BIRAZ SONRA « EVREKA » DEDI.

BULMUSTU HAL YOLUNU. ERMENI KILISELERINI ORTADAN KALDIRMAK LAZIMDIKI. ERMENILERDEN IZ KALMASIN. VE ÖYLE DE YAPTI.

BIR KAÇ AY SONRA BELLI BASLI TARIHI ERMENI KILISELERI, ISMET INÖNÜNÜN EMRIYLE DINAMITLE HAVAYA UÇURULDU.

« NAÏRI » GAZETESINDE DÖRT SAYIDIR DEVAM EDEN MUHTELIF SAHITLERIN ANLATTIKLARI. TARIHI ERMENI KILISELERIN DINAMITLE HAVAYA UÇURULMASI OLAYLARI ISMET INÖNÜN ENDISELERININ NETICESIDIR.

* * *

FAKAT 1948 SENELERINDE, BASKA BIR OLAY PATLAK VERDI. VE BU OLAY ISMET INÖNÜYÜ KARA.KARA DÜSÜNDÜRDÜ.

1933 SENELERINDE,ALMANYADA HITLER IKTIDARA GELDIKTEN SONRA, YAHUDI ASILLI VE ALMANCA KONUSAN BIR ÇOK PROFESÖRLER TÜRKIYEYE GELDILER.

BU ARADA, HITLERE KARSI OLAN BIR KAÇ ALMAN PROFESÖRÜ DE TÜRKIYEYE GELDI.

BU ALMAN ASILLI PROFESÖRLERDEN BIRI, GÜZEL SANATLAR AKADEMISINDE VE EDEBIYAT FAKÜLTESINDE «SANAT TARIHI» DERSI VEREN «ERNST DIETZ» IDI.

ERNST DIETZ 1948 SENELERINDE ISTANBULDA «SELÇUK SANATI» ISMINI TASIYAN BIR KITAP NESRETTI.

FAKAT KITAB NESREDILDIKTEN BIR MÜDDET SONRA PROFESÖR ERNST DIETZ IKI BU KITABI POLISLER TARAFINDAN TOPLATTIRILDI.

VE PROFESÖR ERNST DIETZ'IN GÜZEL SANATLAR AKADEMISINDEKI VE EDEBIYAT FAKÜLTESINDEKI VAZIFESINE SON VERILDI.

NE OLMUSTU ? SEBEBI NE IDI BU KOVULMANIN ?

PROFESÖR ERNST DIETZ, YAZDIGI BU KITABDA «SELÇÛK SANATI» ISMINI TASIYAN BU KITABDA «SELÇÛK SANATI ERMENI SANATININ DEVAMIDIR» DEMEK CESARETINI GÖSTERMISTI.

BU SEBEPTEN, YUKARDAN GELEN (ISMET INÖNÜNDEN) GELEN EMIRLE KITABI TOPLATTIRILMIS VE ISINE DE SON VERILMISTI.

BURDA, SELÇUK ESERI DIYE TANITTIRILAN « AHLAT » DAKI BIR KÜMBETIN RESMINI YAYINLIYORUZ.

BU SELÇUK KÜMBETI (MAUSOLEE) ERMENI MIMARI SANATININ INKÂR EDILMEZ NUMUNESIDIR.

ISMET INÖNÜ, ERMENILERIN IZLERINI ORTADAN KALDIRMAK IÇIN. ERMENI KILISELERINI DINAMITLE YIKTIRDI.

DAHA SONRA «SELÇUK SANATI, ERMENI SANATININ DEVAMIDIR» DIYEN ALMAN PROFESÖRÜNÜ ISINDEN ATTIRDI VE YAZDIGI KITABI POLISLERE TOPLATTIRDI.

FAKAT, SELÇUKLAR ZAMANIDA INSA EDILMIS OLAN VE ERMENI MIMARI SANATININ TEMSILCISI BU KÜMBETLERI, ISMET INÖNÜ HIÇ DINAMITLEMEYI DÜSÜNDÜ MÜ ACABA ?

ՔՈՎԻ ԹՐՔԵՐԷՆ ԲՆԱԳՐԻՒ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ (ԻԲՐ ԹԷ) ԶԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆԸ

Տարի 1945: Դաշնակիցներուն Գերմանիոյ դէմ տանելիք յաղթանակին վերջին ամիսներն էին:

Եւ Փետրուար 1945-ին՝ Ստալին Ռուզվէլթ և Չրչիլ, Եալթայի մէջ հաւաքուեցան, և յետ պատերազմի Եւրոպային նոր քարտէսը գծեցին:

Եւ Ռուզվէլթ, հակառակ Չրչիլին մոմոալուն, Ստալինին պահանջած շատ մը առաջարկները ընդունեց:

Չմոռնանք, որ Սովետական Միութիւնը, երկրորդ Համաշխարհային պատերազմին, 20 միլիոն զոհ տուած էր:

Եալթայի վեհաժողովին առնուած որոշումներուն մէջ, մեզի համար ամենէն կարեւորները՝

1.- Թուրքերը նեղուցներուն մէջ Սովետներուն խարիսխներ պիտի տային:

2.- Կարսը և Արտահանը Սովետներուն պիտի վերադարձուէին:

Եկէք ու տեսէք, որ Ռուզվէլթը Ապրիլ 1945-ին, անակնկալօրէն մահացաւ:

Եւ տեղը եկող նախագահը՝ Թրուման, Օգոստոս 1945-ին, POTSDAM-ի բանակցութեան ընթացքին, Ռուզվէլթ-ին Եալթայի մէջ ընդունած շատ մը որոշումները դրժեց:

Թրումանին մերժած որոշումներուն մէջ՝ Թուրքերուն նեղուցներու մէջ Սովետներուն խարիսխ տալու հարցը կար. եւ Կարսը և Արտահանը Սովետներուն վերադարձնելու որոշումն ալ կար:

Հակառակ այս մերժումին, Սովետները, 1946-ին Թուրքերուն «NOTA» մը տուին և նեղուցներուն մէջ խարիսխ և Կարս և Արտահանին վերադարձումը պահանջեցին:

Այն ատեն Թրուման, «Ամերիկային սահմանները Կարսէն կ՛սկսի» ըսելով,, Թուրքիոյ օգնութեան հասաւ:

Եւ ռուսերը ստիպողաբար, աւելի յառաջ չկրցան երթալ:

Այդ տարիներուն ամերիկային ձեռքը աթոմական ռումբ կար, և ռուսերը դեռ աթոմական ռումբ չէին կրցած պատրաստել:

Եւ ազգային ղեկավար Իսմէթ Ինէօնիւ հանգիստ շունչ մը առաւ:

Բայց Ինէօնիւն մտահոգուած էր, և շատ կը մտածէր՝ «Եթէ Ամերիկան միտքը փոխէ», «Եթէ Թրումանին տեղ Ռուզվէլթին նման Սովետներուն համակիր մէկը գայ», «Եթէ Միացեալ Ազգերէն ներկայացուցիչներ գան և արեւելեան Անաթոլիոյ մէջ գտնուող հայկական եկեղեցիները տեսնեն, և բսեն թէ՝ «Այս երկրին իսկական տէրերը՝ հայերն են», «Այս մեզի համար շատ վտանգաւոր է» - բսաւ:

Ազգային ղեկավարը՝ «ի՞նչ կրնանք ընել» ըսելով մտածեց:

Եւ քիչ յետոյ՝«Եւրնքա» բսաւ, գտած էր լուծման ճամբան:

Հայկական եկեղեցիները մէջտեղէն վերցնել պէտք էր, որ հայերէն հետք չմնայ: Եւ այդպէս ալ ըրաւ: Քանի մը ամիս յետոյ, առաջնակարգ պատմական եկեղեցիները, Իսմէթ Ինէօնիւի հրահանգով, ուժանակով օդը հանուեցան:

«Նայիրի» Թերթին մէջ 4 Թիւերէ ի վեր շարունակուող զանազան վկաներուն պատմած, հայկական եկեղեցիներուն ուժանակով օդը հանուելու պատահարները, Իսմէթ Ինէօնիւին մտահոգութիւններուն արդիւնքներն են:

* * *

Բայց 1948-Թ.ներուն դէպք մը պատահեցաւ: Եւ այս դէպքը Իսմէթ Ինէօնիւին «սեւ սեւ» մտածելուն պատճառ եղաւ:

1933-Թ.ներուն Գերմանիոյ մէջ, Հիթլէրի իշխանութեան գալէն յետոյ, շատ մը հրեայ ծագումով գերմանախօս փրոֆէսորներ Թուրքիա եկան: Նոյն շրջաններուն Հիթլէրի դէմ եղող քանի մը գերման

փրոֆէսօրներ ալ եկան։

Այս գերմանացի փրոֆէսօրներէն մէկը Գեղարուեստի Ակադեմիային և Գրականութեան Ֆակուլթէին մէջ «Արուեստի Պատմութեան» դասեր տուող ERNST DIETZ-ն էր։

Եւ ERNST DIETZ 1948-Թ.ներուն Պոլսոյ մէջ, «Սելջուկեան արուեստը» անունը կրող գիրք մը հրատարակեց։

Բայց, այս գիրքին հրատարակուելէն միջոց մը յետոյ, ERNST DIETZ-ին գիրքերը . կողմէ հաւաքուեցան։ Եւ Փրոֆ. ERNST DIETZ-ին Գեղարուեստի Ակադեմիային և Գրականութեան Ֆակուլթէիի մէջ ունեցած պաշտօններուն վերջ տրուեցաւ։

Ի՞նչ ըրած էր. պատճառը ի՞նչ էր Փրոֆէսօրին պաշտօնանկ ըլլալուն։ Փրոֆ. ERNST DIETZ-ը իր գրած գիրքին մէջ շատ մեծ «յանցանք» մը գործած էր. «Սելջուկեան Արուեստը» անունը կրող այս գիրքին մէջ՝ «Սելջուկեան արուեստը հայկական արուեստին շարունակութիւնն է ըսելու համարձակութիւնը ունեցած էր»։

Եւ այս պատճառով, վերէն եկող [Իսմէթ Ինէօնիւէն] հրամանով իր գիրքերը հաւաքուած էին և իր պաշտօնին ալ վերջ տրուած էր։

Այստեղ կը հրատարակենք Թուրքերուն կողմէ «Սելջուկեան Արուեստի ստեղծագործութիւն որպէս ներկայացուած «MAUSOLÉE»ի մը նկարը։

Այս սելջուկեան MAUSOLÉE-ն հայկական ճարտարապետական արուեստի անհերքելի նմոյշն է։

Իսմէթ Ինէօնիւն, հայերուն հետքերը մէջտեղէն վերցնելու նպատակով, հայկական եկեղեցիները ուժանակով փլցնել տուած էր։

Աւելի յետոյ, «Սելջուկեան Արուեստը» «Հայկական Արուեստին շարունակութիւնն է» ըսող գերմանացի փրոֆէսօրն ալ գործէն վռնտել տուած էր։

Բայց, սելջուկեան շրջանին կառուցուած և հայկական ճարտարապետական արուեստին ներկայացուցիչ եղող այս «MAUSOLÉE»ները ուժանակով օդը հանելը՝ Իսմէթ Ինէօնիւն բնաւ մտածա՞ծ էր արդեօք։

3.Ջ.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԾԱԳՈՒՄՈՎ ԱՆԳԼԻԱՑԻ, ԳՐՈՂ ԵՒ ՀՐԱՊԱՊԱՐԱԿԱԳԻՐ CHRISTOPHER-HITCHENS. ԻՐ ՆՈՐԵՐՈՒ ԼՈՅՍ ԸՆԾԱՅԱԾ ԳԻՐՔԻՆ ՄԷՋ...
ՄԵՐՕՐԵԱՅ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Ա.Մ.Ն-Ի ՆԱԽԿԻՆ Ա.Գ. ՆԱԽԱՐԱՐ, ՀՐԵԱՅ...
ՀԵՆՐԻ ՔԻՍԻՆՃԸՐ-Ի ԱՆԻՐԱԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ ԶԵՂ

...ԻՐ ԿԻՐԱՐԿԱԾ ՍԻՈՆԻՍՏԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՔՈՂԱՐԿՈՒԱԾ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆ Է՝ ՈՁՆԶԱՅՆԵԼ ՍՊԻՏԱԿ ՅԵՂԸ ԵՒ ՔԱՆԴԵԼ ՅՈՒՆԱՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Մեր ընթերցողներուն կը ներկայացնենք անցեալ Ապրիլ 2001-ին, Ֆրանսայի մէջ, անգլերէնէ թարգմանաբար տպագրուած և Քրիթոֆըր Հիչընս-ի նոր հեղինակութիւնը եղող «Պրն. Քիսինճըրի Ոճիրները» խորագրով գիրքին առաջին էջին նկարը:

Հեղինակը, այս գիրքին մէջ, պետական արխիւներէն առնուած վաւերագրերով կ՛ապացուցանէ, Քիսինճըրի երկար տարիներէ ի վեր վարած «ոճրային» քաղաքականութիւններն ու կատարած չարագործութիւնները:

Դիտել տանք որ Հիչընս, իր գիրքին մէջ, միայն 1968-էն մինչեւ 1977 տարիներու Քիսինճըրի կատարած «բարեգործութիւն»ները հրապարակած է:

Գիրքին մէջի տուեալներուն վրայ հիմնուելով նշենք, 1969-էն սկսեալ Հենրիի իբր ամերիկայի N.S.C.-ի (NATIONAL SECURITY COUNCIL) նախագահ և նոյն տարին, 1972-էն սկսեալ, Ամերիկայի Ա.Գ.նախարար գործած սադրանքները որոնք, հեղինակին կողմէ, «պատերազմական ոճիրներ» կը կոչուին: Անոնք են.-

1.- Հնդկաչինի [Լաոս- Քամպոճ- Վիէթնամ] վրայ կատարուած օդանաւային ռմբակոծումներով միլիոնաւոր անմեղներու սպանութիւնը:

2.- ինտոնէզիոյ մէջ գործուած ջարդերուն հետեւանքով, չինական ծագումով միլիոնաւոր համայնավարներու սպանութիւնը:

3.- Չիլիի մէջ, Սալվատոր Ալլենտէի վար առնուիլը և սպանուիլը:

4.- Կիպրոսի մէջ, Գերաշ, Մակարիոսը սպաննելու համար կատարուած մահափորձը, Կիպրոսի ներխուժման ենթարկուիլը Թուրքերուն կողմէ և նաեւ՝ կղզիին երկուքի բաժանումը:

5.- Պենկլատէշի մէջ կատարուած ջարդերը:

6.- Թիմորի արեւելեան մասին մէջ, քրիստոնեաներուն դէմ կատարուած ցեղասպանութիւնը:

Ասոնցմէ զատ, գիրքին մէջ նշուած են ուրիշ շատ մը «ոճրագործութիւններ», որոնց համար հեղինակը պատասխանատու ճշդած է Քիսինճըրը:

***

Մինչեւ 1977 [դեմոկրատ Ճիմի Քարթըրի նախագահ ընտրուիլը] Քիսինճըրը, իբր Ազգային

Ապահովութեան խորհուրդի պետ և Ա.Մ.Ն-ի Ա.Գ. նախարար, իր չարագործ քաղաքականութիւնը շարունակեց: 1977-էն մինչեւ այսօր ալ անոր, իբր Ամերիկայի «ամենէն հմուտ» դիւանագէտը, իր երկրի պետական քաղաքականութեան վրայ ունեցած ազդեցութիւնը շատ ակներեւ է:

Ամերիկացիները, Սովետներուն դէմ իրենց մղած «Պաղ պատերազմ»ին մէջ,1979-էն սկսեալ, «նոր գէնք» մը գործածել սկսան, որուն «հեղինակը», վարագոյրին ետեւէն գործողը, դարձեալ «Տիր[սիրելի] Հենրի»ն էր:

Այս նոր գէնքը, Ս.Միութեան դրացի իսլամ երկիրներուն մէջ, մոլեռանդ իսլամական շարժումները հրահրելու քաղաքականութիւնն էր, որուն հետեւանքով Ս.Միութեան մէջ գտնուող իսլամ ժողովուրդները, ապստամբութեան պիտի մղուէին:

Ամերիկացիները, առաջին փորձը կատարեցին, Պարսկաստանի մէջ:

Անոնք, երկար տարիներէ ի վեր իրենց դաշնակիցը եղող Իրանի Շահը, 1979-ին վար առին, և անոր տեղ ստեղծուեցաւ Պարսկաստանի արմատական իսլամ հանրապետութիւնը, որուն ղեկավարները սակայն, չետագային, տարբեր ուղղութիւն բռնեցին:

Նոյն տարիներուն՝ 1979-ին սկսաւ, Աֆղանիստանի մէջ, մոլեռանդ իսլամական շարժումը:

Եւ Սովետները, Աֆղանիստանի այդ օրերու և իրենց համակիր կառավարութիւնը պաշտպանելու համար, ստիպուած եղան Աֆղանիստան զինուորական ուժ ղրկելու և մոլեռանդ «Մուճահիտին»ներուն դէմ պատերազմելու:

1979-էն մինչեւ 1989 Ս.Միութիւնը, 10 տարիներ տեւող այս պատերազմին ընթացքին, 15,000 մեռնալ և 50,000-է աւելի վիրաւոր տալէ չետոյ, 1989-ին ստիպուած եղաւ Աֆղանիստանէն քաշուելու:

Եւ միջոց մը ետք ալ, Ս.Միութիւնը կազմալուծուեցաւ:

Եւ ի վերջոյ՝ 1992-ին այդ երկրին մէջ, դաւանական մոլեռանդութեամբ յատկանշուող այդ ուժերը, իշխանութիւնը ձեռք անցուցին:

Եւ անկէ չետոյ ալ «Թալիպան» կոչուող ա՛լ ւելի ծայրայեղ արմատականները, իրենց գէնքը դարձուցին «Մուճահիտին»ներուն դէմ, և 1996-ին, Քապուլը գրաւելով, իշխանութեան գլուխ եկան:

***

Աֆղանիստան 1921-ին, Սովետներուն հետ ստորագրած բարեկամութեան դաշնագրէն մինչեւ 1979-ը, գրեթէ 60 տարի, խաղաղութեան մէջ ապրեցաւ:

Բայց 1979-ին սիոնիստ Ամերիկացիներուն գրգռութիւններով, Աֆղանիստանի մէջ սկսաւ ծայրայեղ կրօնական շարժումը:

Ամերիկացիներն էին, այս մոլեռանդներուն ամենէն արդիական գէնքերը տուողները, որ անոնք Սովետներուն դէմ պայքարին: Այս մէկը կը խոստովանին իրենք՝ Արեւմտեան բոլոր աղբիւրները:

Միջին արեւելքի միապետական երկիրներէն մոլեռանդ կամաւորներ, զինուորական կայաններու մէջ մարզուելէ ետք, Աֆղանիստան ղրկուեցան որ Սովետներուն դէմ պատերազմին:

Ասոնց տրուեցան «Սթինկըր» անունը կրող հակա-օդային զէնքեր, որոնց արձակած «ֆիւզէ»ները ռուսերուն օդանաւերը, մէկը միւսին ետեւէն, վառ կ՛առնէին:

Այս մոլեռանդներուն պայքարով և հմայքովը պատրուակ ու դրօշ դարձուցած, անոնց տրամադրուած ամենաարդիական զէնքերուն շնորհիւ, սիոնիստ Ամերիկացիները յաջողեցան ստիպել Սովետներուն, որ Աֆղանիստանէն քաշուին:

Ամերիկացիներուն մարգած, զինած և չետոյ Աֆղանիստան ղրկած կամաւորներուն մաս կազմած էր Սաուտցի միլիառատէր ընտանիքի մը զաւակը եղող Ուսամա Պէն Լատէնը, որ նիւ Եորքի և Ուաշինկթընի մէջ կատարուած քաոսային ողբերգութիւններուն առաջին պատասխանատուն կը նկատուի այսօր:

Եւ ամերիկացիները իրենց մարգած, իրենց զինած և իրենց ստեղծած այս մոլեռանդ անձնաւորութիւնը, այսօր իրենց Թիւ մէկ թշնամին հռչակած են:

Դասական յունական ողբերգութիւններուն մէջ անգամ չէ երեւակայուած, չէ գրուած այս անհաւատալի, այս սարսափելի եղելութեան նմանը:

Կրօնամոլներուն կատարած այս բարբարոսութիւնը, ամերիկացիներուն տրուած Աստուածային պատիժ նկատողներ թերևս գտնուին:

Բայց մենք կը հաւատանք, որ այս արարքը Քիսինճըրի Սիոնիստական քաղաքականութեան կողմէ նախատեսուած էր:

Ան շատ լաւ գիտէր, թէ այս մարգուած, գինուած և ուղեղները դրախտ երթալու երազներով «լուացուած» մոլեռանդները, Սովետները Աֆղանիստանէն վտարելէ յետոյ, իրենց գտնուած տեղը պիտի չմնային:

Պիտի շարունակէին նոր «անհաւատ» թշնամիներ գտնել և պատժել:

Ինչպէս որ կրկին ամերիկցիներուն [աւելի ճիշդ Քիսինճըրի] ցուցմունքներով և բագիստանցիներուն ու մանաւանդ սուտանցիներուն տուած զէնքերով և դրամներով գրգռեցին չեչեններր որ, Աֆղանիստանի մէջ ըրածնուն նման, պատժեն անհաւատ «կեաւուր» Ռուսերը:

Եւ դժբախտաբար մինչեւ այսօր, չեչեններր ամերիկեան զէնքերով ու դրամով կը յարձակին Ռուսերուն վրայ: Եւ իրր թէ «մարդասէր» և «արդար» արեւմտեան պետութիւնները անտարբերութեամբ [խորքին մէջ մեծ գոհունակութեամբ] կը դիտեն Ռուսերուն Չեչնիոյ մէջ կրած խժդժութիւնները:

Իսլամը գրգռելու, մարգելու և գինելու ռազմավարութիւնը ամենէն աւելի կը կիրարկուի, 1999-թ.ներէն ի վեր, ամերիկացիներուն կողմէ, Եուկոսլաւիոյ մէջ:

Մանօթ կողմերուն տուած դրամով գրպաննին լեցուած և զէնքերով գինուած.Պոսնիոյ մոլեռանդները և Քոսովոյի և Մակեդոնիայի մէջ գետուղ իրենց Ալպանացի դաւանակիցները, շատ լաւ կը կատարեն ամերիկացիներուն կողմէ իրենց տրուած պաշտօնը և կը պատժեն, կը հալածեն և կը սպաննեն «անհաւատ» Սերպերը:

Եւ այս անարդարութիւնները կը գործուին իրր թէ «արդարութիւն» և «խաղաղութիւն» հաստատելու համար, Միացեալ Ազգերու կողմէ հոն ղրկուած ֆրանսացի-հրեայ Պեռնարտ Քուշների և սիոնիստներուն ծախուած ֆրանսացի Ֆրանսուա Լէօթարին հովանաւորութեան ներքեւ:

***

Բայց, ժողովրդական առածը կ՛ըսէ թէ «Ինչ որ ցանես, այն կը հնձես»:

Մոլեռանդ կամաւորները որոնք, Աֆղանիստանի մէջ, «Ալլահ»ին անունով պայքարած էին «անհաւատ» Սովետներուն դէմ, Աֆղանիստանի պատերազմը աւարտելէ յետոյ, իրենց երկիրը վերադառնալէ ետք նկատեցին, որ իրենց Սուրբ հողեր» նկատած երկրին վէջ, «անհաւատ ամերիկացիներ»ուն կողմէ գինուորական խարիսխներ հիմնուած էին:

Այս վիճակը, իրենց համար, անընդունելի էր, սրբապղծութիւն:

Նոյն մոլեռանդները նաե՛ւ նկատեցին հաւանաբար, որ իրենց եղբայրները եղող Իրաքի ժողովուրդը, ամերիկացիներուն կողմէ պաշարումի ենթարկուած ըլլալուն պատճառաւ, սովի և թշուառութեան մատնուած է:

Նոյնպէս անոնք տեսան, որ իրենց եղբայրները եղող պաղեստինցի ժողովուրդը, որ տարիներէ ի վեր սիոնիստներուն կողմէ հալածանքի և խժդուժութիւններու ենթարկուած է, կը շարունակէ տանջուիլ:

Եւ «անհաւատ» սիոնիստ-ամերիկացիներուն այս անարդարութիւնը կանխելու համար որևէ ազդու միջամտութիւն չկատարելը, բատ այս մոլեռանդներուն, մեզք գործել կը նշանակէր:

Մեր անձնական համոզումն է, որ ամերիկացիներուն կատարած անթիւ և անհամար անարդարութիւնները մղած են Ուսամա Պէն Լատէնին և իրեն հաւատացող Սաուտցի և ուրիշ մոլեռանդ «աշակերտ»ներուն, որ բոլորիս ծանօթ սա աններելի անարդարութիւնը և սարսափազդու վայրագութիւնը գործեն:

Արաբներուն և հրեաներուն համար կարգախօս դարձած է՝

«Աստամի դէմ Աստամ, Աչքի դէմ Աչք»:

Բայց մենք, իրր քրիստոնեայ կը յուսանք և կը մաղթենք, որ պատժուին միայն այս բարբարոսութիւններու կատարումին պատճառ եղող բոլոր յանցաւորները, և խնայուին անմեղներն ու խեղճ ժողովուրդները:

Նոյնպէս կը մաղթենք, որ պատժուին բոլոր մարդասպանները և մանաւանդ՝ հայ ժողովուրդին ցեղասպանները եղող Թուրքերը:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ մինչեւ որ հայ ազգին դէմ կատարուած անարդարութիւնը չդարմանուի՝ աշխարհի մէջ արդարութիւն հաստատելը անկարելի է:

ԴՈՒՔ ԹՈՒՐՔԵՐ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ Կ՚ՈՒՐԱՆԱՔ

Իրաւունք ունիք. Ձեզի համար հայերը կտրելը՝ շատ բնական բան մըն էր:

Որովհետեւ դարեր շարունակ դուք, հայերը ոչխարներու նման կտրելու, անոնց ունեցած բոլոր հարստութիւնները, անոնց աղջիկները, կիները զողնալու վարժուած էիք:

Հայկական ցեղասպանութիւնը [իբր թէ] չգիտցող Թուրքեր, Ձեր մեծ հայրերուն գաղտնաբար հարցուցէք:

Անոնք Ձեզի, հայերը ինչպէ՞ս ջարդած ըլլալնին հպարտութեամբ կը պատմեն:

Եաշար Քեմալին «Ինճէ Մեմեդ» վէպը կարդացէք:

Այս վէպին մէջ, երկու ատանացի հարուստ «ազաներ» իրարու հետ կը շաղակրատեն:

Մէկը կ՚ըսէ.

«Դուն, հայ կարապետին հարստութեան վրան նստար»:

Միւսը կը պատասխանէ.

«Դուն, ի՞նչ կ՚ըսես.քուկին հայ Գիրգորէն առածներուդ քովը, իմ առածներս ոչինչ կը մնան»:

Այսօրուան Անաթոլիացի Թուրք հարուստներուն «տակը» քիչ մը խառնեցէք:

Բոլորին «տետրակին» մէջէն հայկական ցեղասպանութեան շրջանին ձեռք անցուած հարստութիւնները մէջտեղ կ՚ելլեն:

Բայց, սուք Թուրքեր, դուք իրականութեան հետ կապ չունիք որ:

Որովհետեւ ձեր ամէն բանը կեղծ է, ամէնը սուտ է:

Յ.Ջ.

SIZ TÜRKLER, ERMENI SOYKIRIMINI INKÂR EDIYORSUNUZ

HAKLISINIZ. SIZIN IÇIN, ERMENILEI KESMENIZ, OLAGAN BIR SEYDI. ÇÜNKÜ ASIRLAR BOYUNCA, ERMENILERI, KOYUNLAR GIBI KESMEYE, MALLARINI, MÜLKLERINI, KIZLARINI, KARILARINI ÇALMAYA ALISMISTINIZ.

ERMENI SOYKIRIMINI (SÖZDE) BILMEYEN TÜRKLER BÜYÜK BABALARINIZA SORUN GIZLIDEN, ONLAR SIZE ERMENILERI NASIL KESTIKLERINI IFTIHARLA ANLATIRLAR.

YASAR KEMAL'IN «INCE MEMET» ROMANINI OKUYUN. BU ROMANDA IKI ADANALI ZENGIN AGA, BIRBIRLERIYLE LAF YARISINA TUTULURLAR. BIRISI: «YOK, SEN ERMENI GARABETIN MALLARINA KONDUN» DER. ÖTEKISI CEVAP VERIR: «HADI CANIM SEN DE, SENIN ERMENI KIRKORDAN ALDIKLARININ YANINDA BENIM ALDIKLARIMIN HESAMESI OKUNMAZ». BU GÜNÜN ANATOLYALI TÜRK ZENGINLERIN «ALTLARINI» BIRAZ KARISTIRINIZ.

HEPSININ SICILINDE ERMENI SOYKIRIMINDA ELE GEÇIRDIKLERI ZENGINLIKLER ORTAYA ÇIKAR.

BU HADISELERI, BINLERCE, ON BINLERCE ÇOGALTINIZ. O ZAMAN ERMENI SOYKIRIMININ HAKIKATLERI ORTAYA ÇIKAR.

FAKAT, SIZ TÜRKLER, SIZIN HAKIKATLE ALÂKANIZ YOK KI.

ÇÜNKÜ, SIZIN HER SEYINIZ SAHTE. HER SEYINIZ YALAN.

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 158 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2001

ՎԵՐՋԱՊԷՍ ՍԿՍԱ՞...ՌՈՒՍ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿՅՈՒԹԻՒՆԸ
ՎԵՐՋԱՊԷՍ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐԸ ՀԱՍԿՑԱ՞Ն, ԹԷ ՈՎ Է ԻՐԵՆՑ ԲԱՐԵԿԱՄԸ ԵՒ ՈՎ ԻՐԵՆՑ ԲՈՒՆ ԹՇՆԱՄԻՆ
ՎԵՐՋԱՊԷՍ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐԸ ՀԱՍԿՑԱ՞Ն, ԹԷ ԻՆՉ ՄԵԾ ԵՒ ՄԱՀԱՑՈՒ ՍԽԱԼ ՄԸ ԳՈՐԾԱԾ ԵՆ, ՍՈՎԵՏՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ ՊԱՅՔԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԵՐԲ ՄԱՐՋԱԾ ՋԻՆԱԾ ԵՒ ՀՐԱՀՐԱԾ ԵՆ ՄՈԼԵՌԱՆԴՆԵՐԸ
KISSINGER-ԻՆ ՔՈՂԱՐԿՈՒԱԾ ՍԻՈՆԻՍՏԱԿԱՆ ԱՆԱՐԴԱՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐՆ ԵՆ՝ 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2001-ԻՆ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ԵՒ ՈՒԱՇԻՆԿԹՈՆԻ ՄԷՋ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ՔԱՌՍԱՅԻՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

1995-ին, «Նայիրի» առաջին թիւերէն սկսեալ, մեր գրութիւններուն առաջնակարգ տեսակէտները հետեւեալներն էին,

1. Միջնիստները ապագայ աշխարհի 50 տարուան «պատմութիւնը» հիմակուընէ արդէն ծրագրած են:

2. Այս ծրագրին մաս կը կազմէ՝ Ա.-Ճերմակ ցեղին բնաջնջումը, Բ.-Յունաքրիստոնէական քաղաքակրթութեան կործանումը:

3. Միջնիստ կազմակերպութիւններու առաջին խորհրդականը՝ Ա.Մ.Ն.ի նախկին արտաքին գործերու նախարարը եղած Հ.Քիսինճերն է:

4. Կիպրոսէն սկսեալ, աշխարհի մէջ, վերջին երեսուն տարիներուն կատարուած բոլոր ոդբերգութիւններուն «ետեւ» գտնուողը՝ Քիսինճերն է:

Եւ 25 Սեպտեմբեր 2001-ին, «Նայիրի»ի մէջ, նոր լոյս տեսած գիրքի

մը առաջին էջին նկարը հրատարակեցինք:

Այս գիրքը Christopher Hitchens-ին հեղինակած «Les crimes de Monsieur Kissinger» անունը կրող գիրքն էր, որուն մէջ հեղինակը, Պետական արխիւներէն առնուած վաւերագիրներու վրայ հիմնուելով, կ՛ապացուցանէր Քիսինճերին երկար տարիներէ ի վեր վարած «ոճրային» քաղաքանութիւնները և կատարած չարագործութիւնները:

* * *

Բ.Համաշխարհային պատերազմէն ետք, 1946-ի Յունուն էր: Թրքական լուծէն ազատելու համար արտասահման հաստատուիլ ուզող հայերուն մէկ մասն ալ Պոլսոյ ամերիկեան հիւպատոսարանը դիմած էին:

Բայց ոչ մէկ հայ յոյս ունէր, որ մօտ ատենէն Ամերիկա պիտի կարենար երթալ:

Որովհետեւ ամերիկացիները, այն տարիներուն, գաղթել ուզողներուն համար, ամէն մէկ երկրի յատուկ «quota» մը ճշդած էին:

Եւ Ամերիկային այն ատենուան քաղաքականութեամբ, նախընտրութիւնը եւրոպական երկիրներէն [մանաւանդ Անկլօ-Սաքսօն] Մ. նահանգներ գաղթել ուզողներուն տրուած էր:

Արեւելեան երկիրներուն համար ճշդուած «քոթա»ն ոչինչ բան մըն էր:

Օրինակ՝ Թուրքիոյ համար ճշդուած թիւը տարեկան 50 հոգիի շուրջ էր:

Այս պատճառաւ է, որ Ամերիկա հաստատուելու համար դիմում ընող հայերը, շատ մեծ յոյս չունէին:

Որովհետեւ իրենց կարգը... 10 տարիէն առաջ չէր գար, այս հաշուով:

1945-ի Նեռուն Ա.Մ.Ն.ի ներգաղթի քաղաքականութիւնը շատ յստակ էր:

Անոնք չէին ուզեր, որ այն ատեն մեծամասնութիւն եղող իրենց «անկլո-Սաքսօն» ցեղային կառոյցը խանգարուի:

Արդէն իրենց գլխուն վրայ կար «իրենց յանցանքը եղող» Սեւամորթներու հարցը:

Բայց քանի մը տարիներ յետոյ [Միոնիստներուն կարգադրութեամբ], Ամերիկեան ներգաղթի պայմանները փոխուեցան:

Միոնիստները 1948-ին, Միացեալ Ազգերու ճամբով, ընդունել տուին «Միջազգային Մարդկային Իրաւունքներ»ու օրէնքը:

Եւ այդ թուականէն յետոյ, Ամերիկայի ներգաղթի «Քոթա»յի սիսթեմը ցեղասպաշտական, «Raciste» նկատուելով մէկ կողմ նետուեցաւ: Եւ այս ձեւով Ա.Մ.Ն.ի դռները բացուեցան ամէն տեսակի, ամէն ցեղի պատկանող մարդոց առջեւ:

Բնական է՝ այս «Մարդկային Իրաւունքներ»ու օրէնքը, Եւրոպայի մէջ ալ գործադրուիլ սկսաւ: Եւ Եւրոպա խուժեցին ամէն տեսակի մարդիկ, մանաւանդ՝ Թուրքեր:

Մենք կը հաւատանք, որ Արեւմտեան Քաղաքակրթութեան անկումը, 1948-ին նիւ Եորքի՝ Միացեալ Ազգերու ժողովին մէջ, մարդկային իրաւունքներու օրէնքի ընդունումէն յետոյ սկսաւ:

Առաջին տարիներուն, այս նոր ներգաղթողներէն, մանաւանդ գործատէրերը շատ գոհ էին: Որովհետեւ այս նորեկ գործաւորները շատ լաւ և մանաւանդ շատ աժան կ'աշխատէին:

Այս եկուորներուն մէջ, գաղտնաբար երկիր մտնողները մեծ թիւ կը կազմէին, և գործատէրերը, անոնցմէ շատ աւելի գոհ էին, որովհետեւ անոնք գրեթէ ձրի աշխատավարձով մը կ'աշխատէին:

Բայց միջոց մը եկաք, «խնդիրներ» սկսան գործատէրերուն և մանաւանդ պետութեան համար:

Այս գաղթականները, իրենց ծննդավայր երկիրներէն, իրենց ընտանիքները բերելու սկսան [ա՛յս ալ մարդկային իրաւունքներու օրէնքին չնեղով]: Ամէն մէկը 7-8 գաւակ ունէր, որոնց ծախսերը [ստիպողաբար] պետութիւնը կը հոգար:

Այս գաղթականներէն ամէն մէկ հաստուած իր դաւանանքը ունէր: Մանաւանդ ծայրայեղ Իսլամները, կրօնական տեսակէտով, մեծ խնդիրներ հանել սկսան, և տեղացի քրիստոնեայ ժողովուրդին հետ բախումներ կ'ունենային շատ անգամ:

Գաղթականներուն մէկ մասը կը նախընտրէր շաշխատիլ, որովհետեւ շատ աւելի «արդիւնաբեր գործ» մը գտած էին՝ գողութիւն և աւազակութիւն:

Բայց եթէ ոստիկանները, այս գող-աւազակներուն վրայ, քիչ մ'աւելի ճնշում բանեցնէին, արգելք ըլլալու համար անօրէնութիւններուն, սիոնիստներուն հակակշռին ենթակայ եղող Մարդկային Իրաւանց զարմանազան կազմակերպութիւնները անմիջապէս կը միջամտէին, կը բողոքէին և շատ անգամ ալ՝ դատի կու տային ոստիկանները:

* * *

Բայց բացայայտ է, որ այս ընկերային (social) վերիվայրումները [մարդկային իրաւունքներու օրէնքին չնեղով] կը կատարուին վերջնական նպատակ ունենալով խաթարել ճերմակ ցեղը և քրիստոնէութիւնը:

Այսօր, Գերմանիոյ մէջ, հինգ միլիոնէ աւելի Թուրք կայ: Ֆրանսայի մէջ՝ 6 միլիոնի մօտ Հիւսիսային ափրիկեցիներ, ափրիկեցի սեւամորթներ, Թուրքեր և նմանները կան:

Անգլիոյ վիճակը շատ աւելի վատ է՝ ափրիկեցի սեւամորթներով և փաքիստանցիներով: Եւրոպական բոլոր երկիրներուն մէջ վիճակը նոյնն է:

Նոյնիսկ, Զուիցերիոյ մէջ, հոն ապրող սեւամորթներուն թիւը՝ համեմատաբար շատ աւելի բարձր է: Եւ այս բոլորը՝ վերջին տասնամեակներուն տեղի ունեցան:

Կրնա՞ք երեւակայել որ Ֆրանսայի մէջ, երկրորդ Աշխարհամարտէն վերջ, հոն գտնուող և մատի

վրայ համբուռղ մզկիթներուն թիւը, այսօր հազարներու կը հասնի:

Այս ալ կրկին՝ «մարդկային իրաւունքներու օրէնք»ին ստիպողութեան հետեւանքն է:

Բայց, այս օրէնքը, միայն արեւմտեան երկիրներուն մէջ կը գործադրուի: Մոռածեցէք՝ ոչ քրիստոնեայ երկիրները: Այս երկիրներու մեծամասնութեան մէջ, նոր եկեղեցի մը չէք կրնար հիմնել:

Կան երկիրներ, ուր Աւետրան մը ունենալը և կամ քրիստոնէութեան մասին խօսիլը ծանր պատիժներու ենթակայ է:

Ամերիկացիներուն վիճակը, անոնց ընկերային կառոյցը շատ աւելի դիւրաբեկ է:

Իրենց ունեցած սեւամորթներուն հարցէն անջատաբար, ամերիկացիները ունին՝ շատ մեծ, միլիոններու հասնող «իսլամական համայնքին» հարցը, որ ամէն վայրկեան ժայթքելու հակամէտ հրաբուխ մըն է:

Ամերիկացիները, ինչպէ՞ս մոռցան Ամերիկայի իսլամներուն պետը եղող FARAKHAN-ին կազմակերպած «NATION OF ISLAM»ին միլիոններու հասնող ցոյցը, որ քալեց Ուաշինկթընի վրայ:

Ամերիկացիները աններելի և նոյն ատեն ինքնասպանութեան համարժէք սխալ մը գործեցին մարզելով, զինելով և հրահրելով մոլեռանդ իսլամները Սովետներուն դէմ:

Բայց երբ Սովետները 1989-ին ստիպուեցան քաշուիլ Աֆղանիստանէն, այս մոլեռանդ «մուճահիտին»ները այս անգամ ալ դարձան Ամերիկացիներուն դէմ և պայքարիլ սկսան:

1990-թ.ներէն սկսեալ, Ուսամա Պէն Լատէնի ահաբեկիչները, Ափրիկէի մէջ, ամերիկեան հաստատութիւններուն դէմ շատ ծանր յարձակումներ գործեցին, և այս յարձակումներուն ընթացքին, հարիւրաւոր ամերիկացի զինուորներ սպաննուեցան:

Նոյնիսկ քանի մը տարի առաջ, կրկին Պէն Լատէնին ահաբեկիչները, այս անգամ ամերիկայի սրտին վրայ, NEW YORK-ի նոյն WORLD TRADE CENTER-ին գետնայարկը մեծ քանակութեամբ ուժանակ պայթեցուցին և մեծ վնասներու և մեծ թիւով անմեղներու մահուան պատճառ եղան:

Բայց, մեզի համար, անհաւատալի է Ամերիկացիներուն հետեւեալ կեցուածքը.- «Մուճահիտին»ներուն կողմէ, գրեթէ տասը տարիներէ ի վեր, իրենց դէմ այսքա՞ն ահաբեկումներու կատարուելէն ետք ալ Ամերիկացիները, Եուկոսլաւիոյ մէջ, այս մոլեռանդ իսլամներուն ինչպէ՞ս թիկունք կանգնեցան, զինեցին անոնց որ Սերպերուն դէմ պատերազմին:

Եւ ամենէն վերջ ալ՝ 1999-ին, երբ թէ Քոսովոյի մէջ Ու.Չէ.Քա. ըսուած մոլեռանդ մուճահիտ աւազակները կը ջարդուին ըսելով, Եուկոսլաւիոյ վրայ ամիսներ տեւողութեամբ, ռմբակոծումներ կատարեցին և հարուրաւոր անմեղներու մահուան պատճառ եղան, և Եուկոսլաւիան մեծ մասամբ քանդեցին:

Ամերիկացիներուն այս խելագար և անտրամաբանական կեցուածքը, մենք կը կարծենք, որ միայն հետեւեալ ձեւով մեկնաբանել կարելի է.-

Սիոնիստներուն ծրագիրներուն մաս կը կազմէր Եուկոսլաւիան քանդելը և մոլեռանդ իսլամները մինչեւ Եւրոպայի կեդրոնը յառաջացնելը:

Եւ սիոնիստները իրենց այսհրև ծրագիրը գործադրեցին՝ կնամոլ «սեքսի-մաննըքէն Քլինթընի» միջոցաւ, որ իր կատարած «SEXY SCANDALE»ներուն պատճառաւ, բոլորովին սիոնիստներուն ծուղակը ինկած էր:

Նաեւ չմոռնանք, որ այն օրերուն, Քլինթընի շուրջ գտնուող իշխանաւորները, բոլորն ալ հրեաներ էին՝ 1.- Ա.Գ.Նախարար՝ Մատլէն Օլպրայթ [հրեայ], 2.-Պաշտպանութեան Նախարար՝ Քոհէն [հրեայ], 3.- ՆԱԹՕ-ի հրամանատար Ջօր.Քլարք [հրեայ]:

* * *

Եւ 11 Սեպտեմբեր 2001-ին, Նիւ Եորքի և Ուաշինկթընի մէջ, բոլոր ժամանակներուն համար աննախընթաց ու սարսափելի ողբերգութիւններ կատարուեցան:

Մենք համոզուած ենք, որ այս ողբերգութիւններուն ամենէն մեծ պատասխանատուներէն մէկն է Քլինթընը, որ իր ութ տարուան իշխանութեան շրջանին, հակառակ մոլեռանդներուն կողմէ Ամերիկայի դէմ կատարուած ահաբեկչութիւններուն.շարունակեց, Չեչնիոյ և Եուկոսլաւիոյ մէջ, թիկունք կանգնիլ

արմատական ահաբեկիչներուն:

Եւ Ամերիկացիները, շատ ծանր ձեւով ենթարկուեցան, Քլինթընի գործած սխալներուն հետեւանքով պատահած ողբերգութիւններուն:

* * *

Եւ այսօր Ամերիկայի նոր նախագահը՝ G.W. BUSH այս քառասային մեծ աղէտին հետեւանքով, տեսած ըլլալ կը թուի իրականութիւնները, և պատերազմ հռչակեց այս մոլեռանդ ահաբեկիչներուն դէմ:

Եւ նախ.Պուշ հասկցա՞ւ արդեօք, թէ ռուսերը որքա՜ն տառապած են ըլլա՛յ Աֆղանիստանի և ըլլա՛յ Չէչնիոյ մէջ, այս կրօնամոլներէն:

Եւ այսօր երկու երիտասարդ նախագահներու՝ Փութինի և Պուշի միջեւ կը թուի, թէ համագործակցութեան ոգի մը ստեղծուած է՝ գործելու յանուն արդարութեան և խաղաղութեան ու բնդդէմ ահաբեկչութեան:

Մաղթենք, որ իսկական և արդիւնաւէտ գործակցութիւն մը եղած ըլլայ:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐՐ ԹՂ] ՁԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ «ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԱԶԳ ՀԱՅՈՑ»

Յարգարժան և ոչ յարգարժան Թուրքեր՝

Դուք «հաւատարիմ Ազգ Հայոց» նախադասութիւնը բնաւ իմացա՞ծ էք:

Այս նախադասութիւնը ձեր արիւնարբու բռնակալը, Կամիր Սուլթան Ապտիւլ Համիտը ըսած էր՝ 1876-ին Հայ Ազգին Օսմանեան պետութեան հանդէպ ցուցաբերած հաւատարմութիւնը գնահատելու համար:

Որովհետեւ օսմանեան պետութեան լուծին տակ ապրող յոյները, սերպերը, պուլկարները մէկը միւսին ետեւէն ապստամբած և այս ձեւով իրենց անկախութեան տիրացած էին:

Բայց միայն հայերն էին, որ մինչեւ վերջ օսմանեան պետութեան հաւատարիմ մնացին:

1876-ին ռուսերը մինչեւ Պոլսոյ դռները, մինչեւ Այասթեֆանոս [այսօրուան անունով Եշիլքէօյ] եկած էին, և Պոլիսը՝ ռուդերուն ափերուն մէջն էր:

Արեւելքի մէջ ալ ռուսական բանակները՝ Արեւմտեան Հայաստանին մեծ մասը ազատագրած և մինչեւ Էրզրում յառաջացած էին:

Եւ հայերն ալ՝ յոյներուն, սերպերուն և պուլկարներուն նման օսմանեան լուծէն պիտի ազատէին:

Բայց այն ատենուան Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքը՝ Ներսէս Մարժապետեան Հայ Ազգին ճակատագրին հետ խաղաց, և օսմանեան պետութեան հանդէպ իր հաւատարմութիւնը ցոյց տալու համար կոնդակ մը հրատարակեց, որ բոլոր հայկական եկեղեցիներուն մէջ կարդացուի:

Ահա այս Կոնդակը՝ «Օսմանեան պետութիւնը պաշտպանել՝ Հայաստանը պաշտպանել ըսել է, նոյնիսկ հայուն կրօնը, դպրոցը, ինչքը, տունը, ընտանիքը, պատիւն ու կեանքը պաշտպանել ըսել է»:

Եւ հայերը՝ օսմանցիներուն հետ միասին, ռուսերուն դէմ պայքարելու հրաւիրեց:

Այս մեծ առիթը չփախցնող Անգլիոյ այն ատենուան վարչապետը՝ հրեայ Պենժամեն Տ'իզրայէլի՝ ռուսերուն վերջնագիր մը տալով ռուսերը ետ քաշուելու ստիպեց:... Եւ օսմանեան պետութեան հանդէպ կատարած այս մեծ ծառայութեան փոխարէն, Սուլթան Ապտիւլ Համիտ Անգլիոյ վարչապետ հրեայ Պենժամեն Տ'իզրայէլիին կիպրոս կղզին նուէր տուաւ:

Եւ հայերը այս ձեւով օսմանեան պետութեան հանդէպ իրենց հաւատարմութիւնը ապացուցանեցին և մինչեւ վերջ օսմանեան պետութեան մէջ «հաւատարիմ ազգ Հայոց» ըլլալով մնացին:

Եւ դուք, Թուրքեր, հայերուն գառնուկներու վայել այս հաւատարմութիւնը, շատ գնահատեցէք... և ...

Եւ Առաջին Աշխարհամարտի խառնաշփոթ կացութենէն օգտուեցաք և բոլոր հայերը գառնուկներու նման մորթեցիք:

Եւ Հայ Ազգը ցեղասպանութեան ենթարկեցիք:

TURKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERCEKLERI AÇIKLIYORUZ
«MILLETI SADIKAYI ERMENIYE»

SAYGI DEGER VE DEGMEZ TÜRKLER : SIZ «MILLETI SADIKAYI ERMENIYE» CÜMLESINI HIÇ İSİTTİNİZ MI ?

BU CÜMLEYI SIZIN HUNHAR PADISAHINIZ, KANLI SULTAN ABDÜL HAMID SÖYLEMISTI. 1876-DA ERMENI MILLETININ OSMANLI DEVLETINE KARSI GÖSTERDIGI SADAKATI TAKDIR ETMEK IÇIN.

ÇÜNKÜ OSMANLI DEVLETININ ISGALI ALTINDA YASIYAN YUNANLILAR, SIRPLAR VE BULGARLAR BIRER,BIRER ISYAN ETMISLER VE ISTIKLALLERINE KAVUSMUSLARDI.

YALNIZ ERMENILER SONUNA KADAR OSMANLI DEVLETINE SADIK KALDILAR.

VE SIZ TÜRKLER DE ERMENILERIN KUZULARA YAKISIR BU SADAKATINI ÇOK TAKDIR ETTINIZ. VE...

VE BIRINCI DÜNYA HARBININ KARGASALIGINDAN ISTIFADE EDEREK BÜTÜN ERMENILERI KUZULARI KESER GIBI KESTINIZ.

VE ERMENI MILLETINI SOYKIRIMINA UGRATTINIZ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 159 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2001

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ
ՄԱՍԻՆ ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Մեր Թրքերէն գրութիւններուն մէջ ջանացինք բացատրել, Թէ ինչպէ՞ս բարբարոս Թուրքերը, դարերու ընթացքին և մինչեւ վերջերս, հայկական պատմական յուշարձանները և եկեղեցիները, հայերէն հետք չմնայ ըսելով, ուժանակով քանդած են: Բայց այս բարբարոսութիւններուն ենթարկուողները միայն հայերը չեն:

Նոյնպէս՝ հնադարեան (Antique) յունական և բուզանդական յուշարձանները և եկեղեցիները զոհ գացած են Թրքական բարբարոսութիւններուն: Այս Թրքական քանդումին զոհ գացող վայրերէն մէկն է «Մարմարա» ծովուն վրայ Սիլիվրի բերդաքաղաքը, որ կը գտնուի Պոլսէն 65 քմ.դէպի արեւմուտք՝ եւրոպական Թրակիոյ հողամասին վրայ:

Նոյն ատեն Ռուբէն Սեւակի ծննդավայրը եղող Սիլիվրի բերդաքաղաքը, բուն անունով Սիլեմբրիա, հին բուզանդական պատմական քաղաք մը եղած է:

Սիլիվրի բիւզանդական եկեղեցիները այնքան համբաւ ունին եղեր, որ մեր հօրեղբայրը՝ Քերովբէ Չիլինկիրեանին մեզի պատմածին համաձայն, մինչեւ 1914 Թուականը անգլիայէն բիւզանդագէտներ մասնաւորապէս Սիլիվրի եկած են.որ Սիլիվրի բիւզանդական եկեղեցիներուն խճանկարները ուսումնասիրեն:

Այսօր պատմական Սիլիվրի բերդաքաղաքէն ոչ մէկ բան մնացած է: Ոչ բերդ, ոչ յունական յուշարձան, ոչ բիւզանդական եկեղեցի և ոչ ալ բիւզանդական խճանկար:

Թուրքերը ամէն բան քանդած են: Եւ Սիլիվրին այսօր, անճոռնի, «պէթոն» կառոյցներով լեցուած, Թրքական քաղաքի մը վերածուած է Պոլսոյ:

Սիլիվրի բերդաքաղաքը, որ մեր նախնիներուն բնակավայրը եղած է, մինչեւ 1921-Թ.ները, մեծ մասամբ բնակուած է յոյներէ և հայերէ: Իսկ Թուրքերը, Սիլիվրիի մէջ բերդաքաղաքէն դուրս՝ «վարի Թաղամասը» (Asagi mahalle) ըսուած շրջանը կը բնակին եղեր.գոյացնելով քանի մը տասնեակ Թուրք բնտանիքներէ բաղկացած աննշան փոքրամասնութիւն մը:

Սիլիվրին այն աստիճան յունական քաղաք մը եղած է, որ հոն բնակող հայերը եղած են լաւ յունախօս.ինչպէս որ մեր հայրը և մայրը անհուն յունարէն կը խօսէին:

Եւ այդ շրջանին Սիլիվրիի մէջ, նախակրթարան մը եղող «Ազգանազեան» վարժարանէն զատ ու աւելի բարձր հայկական վարժարան մը չըլլալուն, Ռուբէն Սեւակ կը ղրկուի Պարտիզակի Ամերիկեան Գոլէճը և յետոյ՝ Պոլսոյ Պէրպէրեան Վարժարանը, և 1905-ին ալ կը մեկնի Զուիցերիոյ Լոզան քաղաքը, ուսանելու տեղւոյն բժշկական համալսարանը:

Մինչդեռ Ռուբէն Սեւակին քրոջ աղջիկը՝ Ատրինէ Յակոբովիչ, Սիլիվրիի հայկական վարժարանը աւարտելէ յետոյ, դեռ աղջնակ մ'ըլլալուն, Պոլսոյ մէկ հայկական վարժարանը չի ղրկուիր, և Սիլիվրիի յունական միջնակարգ Վարժարանը կ'արձանագրուի:

Եւ Ատրինէ յունական վարժարանին մէջ, շատ լաւ յունարէն գրել և կարդալ սորված ըլլալու ուրախութեամբ, իր մօրեղբօր՝ ռուբէն Սեւակին 1910-ին, Լոզան, յունարէն լեզուով նամակ մը կ'ուղարկէ...

Եւ Ատրինէն միջոց մը յետոյ, Ռուբէն Սեւակէն պատասխան նամակ մը կը ստանայ:

Ահաեղ կը հրատարակենք Ռուբէն Սեւակի քրոջ աղջկան՝ Ատրինէին գրած նամակը, որ մինչեւ այսօր անտիպ մնացած է [Այս նամակին պատճէնը, 1980-Թ.ներուն. որուն բարի յիշատակին առջեւ յարգանքով կը խոնարհինք]:

Ահա այդ մտերմիկ ու փափկանկատ, բայց խրատական նամակ... բանաստեղծութիւնը:

Տեղին է նկատելը, որ Ս.Կապուտիկեանի «Խօսք Իմ Որդուոյս»էն 50 տարի քոքջ Ռ.Սեւակի կողմէ գրուած այս նամակ, հայապաշտ նահատակ բանաստեղծին ներշխարհը արտացոլող. մենք կը հաւատանք, որ նախահեղեռնեան հայ լուսամիտ մտաւորականութեան ազգային հոգեբանութիւնը վկայող և պատմական արժէք ունեցող գրութիւն մըն է:

Իմ սիրելի փոքր Ատրինէ,
Ինձմէ բարձր ես Յունարէն,
Բայց հօրդ, մօրդ քնքուշ լեզուն
Մի մոռնար որ հայերէն է:

Եթէ միջոցդ ներէ
Մնծ դպրոցներ գնա՛ Ատրինէ,
Բայց մայրենի անուշ լեզուդ
Մի մոռնար որ հայերէն է:

Ծոյլ մի ըլլար, ծոյլը անօրէն է,
Դուն շատ գիտուն եղիր մեզմէ.
Բայց մայրենի և մուրբ լեզուդ
Մի մոռնար որ հայերէն է:
Լոզան 1910 ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

** * **

Ատրինէ Յակոբովիչ, քանի մը տարի յետոյ, յունական Վարժարանը աւարտելէ ետք, Ռուբէն Սեւակին յանձնարարութեամբ, Պոլսոյ հանրածանօթ ֆրանսական՝ « Notre Dame De Sion » վարժարանը կ՛ուղարկուի:

Մենք, մեր երիտասարդ տարիքէ սկսեալ, շատ տպաւորուած ենք Ատրինէ Յակոբովիչին անձնաւորութենէն:

Բացառիկ տաղանդ մըն էր. բարձր մտաւորական ձիրքերով օժտուած:

Իր մասին շատ անգամ արտայայտուած ենք մեր գրութիւններուն մէջ: Մանաւանդ Ատրինէին Ապրիլ 1915-ի օրերուն, Ռուբէն Սեւակի մասին պատմածները շատ զգայացունց են:

1985-ին հրատարակուած «Ռուբէն Սեւակ և Փրկուելիք Ուղեղներ» մեր գիրքին մէջ, այս մասին գրած էինք: Այստեղ կ՛ուզենք կրկին նշել այս շատ տխուր եղելութիւնը. « Պոլսոյ Հարպիյէ թաղին մէջ, Հարպիյէ զօրանոցին դունդերը, շաբթու վերջը, մեծ հանդիսութեամբ, կը տողանցէին մայր պողոտային վրայ: Ռուբէն Սեւակ ալ իբր բժիշկ-հարիւրապետ. ճերմակ ձի մը նստած, իր զինուորներով կը մասնակցէր այս տողանցքին:

Շաբթու վերջ մը, նոյն պողոտային դիմացի կողմը բնակող Մկրտիչ Յակոբովիչ ընտանիքը՝ կը հրաւիրէ, իրենց ազգական Սեւակի քրոջ աղջիկը՝ Ատրինէն, որ դիտէ իր հօրեղբայր-հարիւրապետ Ռ. Սեւակը տողանցքի առնն:

Ատրինէն սիրիվրիէն Պոլիս ուսանելու եկած է « Նօթր Տամ Տը Սիոն» վարժարանը, իբր գիշերօթիկ աշակերտ:

Ատրինէ և տանտէրերը պատշգամը նստած. անհամբեր կը սպասեն Ռ.Սեւակին անցնելուն: Տողանցքը կը սկսի, զինուորները կ՛անցնին, «ահա» կ՛ըսեն, տանտէրերը. «Հիմա կու գան՝ Սեւակը և իր զինուորները», «Բայց այդ ի՞նչ է, զինուորներուն առջեւէն գացող ձիուն վրայ Սեւակը չկայ»: Զին առանց Սեւակի կ՛անցնի, քովը քալող զինուորի մը կողմէ առաջնորդուած»:

Եւ քանի մը օր յետոյ կ՛իմանան, թէ Ռ.Սեւակ աքսորուած է Զանդրըը:

Առաջին անգամ 1985-ին մեր գիրքին մէջ հրատարակուած Ռուբէն Սեւակի վերաբերեալ այս

ոդիսական եղելութիւնը արտագրուեցաւ հայրենի ծանօթ գրող Պերճ Զէյթունեանի 1989-ին Երեւանի մէջ հրատարակուած «Վերջին Արեւագալը» անունը կրող ստուար գիրքին 213-րորդ էջին մէջ:

Նոյն գիրքին մէջ կարդացինք ուրիշ տողեր ալ, կրկին արտագրուած 1985-ի մեր գիրքէն: Բայց, ըստ «Հայկական սովորութեան», մեծապատիւ Պերճ Զէյթունցեանը. այս տողերուն ուրկէ արտագրուած ըլլալուն մասին, ոչ մէկ բան գրած էր:

Անջատաբար այս մեր նկատողութիւններէն՝ մենք երախտապարտ ենք Պերճ Զէյթունցեանին, որ 1985-ին Երեւանի մէջ հրատարակուած իր «Մեծ Լռութիւն» Յատերգութեան մէջ, առաջին անգամ ըլլալով, Ռուբէն Սեւակին և Դանիէլ Վարուժանին եղեռնի ողբերգութիւնը ներկայացուցած է:

Այն տարիներուն, շատ մեծ յանդգնութիւն էր. այս մասին գրելը: Բայց Պերճ Զէյթունցեանը ի՞նչ պէտք ունէր, իր այս Յատերգութեան մէջ, այս աստիճան իրականութեան հետ կապ չունեցող բաներ գրելու:

«Մեծ Լռութիւն» Յատերգութեան մէջի Ռուբէն Սեւակի տիպարը, որեւէ կապ չունէր Զանդըրբրի մէջ անոր ցուցաբերած հերոսական կեցուածքներուն հետ:

Մանաւանդ՝ ի՞նչ պէտք ունէր, Պերճ Զէյթունցեանը, այս Յատերգութեան մէջ ստեղծելու՝ «երեւոյթ» անունով տիպար մը, որ իրականութեան հետ կապ չունեցող խեղկատակութիւն մըն է:

Հայկական եղեռնի պատմութիւնը, մանաւանդ Ռուբէն Սեւակի Զանդըրբրի մէջ ցուցաբերած հերոսական կեանքին իրական պատմութիւնը, իր բոլոր մանրամասնութիւններով, իսկական ողբերգադիւցազներգութիւն մըն է:

Եւ այս մասին գրուած, իրականութեան չհամապատասխանող ամէն մէկ տող՝ սրբապղծութեան համազօր է:

* * *

Ռուբէն Սեւակի 1915-ին նահատակութենէն յետոյ, իր կինը՝ Ժաննի, սարսափի մատնուած երկու զաւակներուն՝ Լեւոնին և Շամիրամին հետ, հապճեպով Պոլսէն Զուիցերիա մեկնած էր:

Եւ Ռուբէն Սեւակի Պոլսոյ Սուրբ Յակոբ Յաղամասին մէջ գտնուող բնակարանը բաւական ատեն անտէր մնաց:

Երկար միջոցէ ետք է, որ Ռուբէնի երէց եղբայրը՝ Քերովբէ Չիլինկիրեան, կարողացաւ փրկել Ռուբէն Սեւակին անձնական իրերուն մէկ մասը:

Ատրինէ Յակոբովիչն ալ, նահատակին արխիւին մէկ մասին փրկութեան մէջ մեծ դեր ունեցած է:

Ան Ռուբէն Սեւակին բանաստեղծութիւններուն բնագիրները [արտագրելէ ետք] Փարիզ՝ Ժաննի Սեւակին ուղարկած է:

Ժաննին ալ, իր կարգին, այս բնագիրները Փարիզ՝ «Նահատակ Գրողներու Բարեկամներ» հրատարակչութեան յանձնած է, որուն շնորհիւ, 1946-ին հրատարակուեցաւ եղերաբախտ մտաւորականի գրութիւններուն մէկ մասը պարփակող գիրքը:

Մինչ այդ, Ատրինէ Յակոբովիչին արտագրած ձեռագիրները, մենք ալ 1946-ին, մեր կարգին, արտագրեցինք և Ռուբէն Սեւակին այս ձեռագիրներուն պատճէնները 1983-ին յանձնեցինք Ալեքսանտր Թոփչեանին, որ ինքն ալ, այս ձեռագիրներով, ամբողջացուց Երեւանի մէջ Ռուբէն Սեւակի գրութիւնները, և 1985-ին յաջողեցաւ հրատարակել՝ «Ռուբէն Սեւակ – Երկեր» անուն հատորով նահատակ բանաստեղծին ամբողջական գործերը:

* * *

Ատրինէ Յակոբովիչ իր մօտ պահած էր, իբր մասունք-յիշատակ՝ Ռուբէն Սեւակին իւղաներկ մէկ դիմանկարը:

Ռուբէն Սեւակին այս դիմանկարը գծուած էր 1911-ին, իր ընկերոջ՝ շնորհալի նկարիչ Լեւոն Ազնաւուրեանի կողմէ, որ եգիպտահայ ընտանիքի մը զաւակն էր, Լոզան եկած, Գեղարուեստի վարժարանը ուսանելու: Եւ Լոզանի մէջ է, որ ծանօթացած էր Ռուբէն Սեւակին: Եւ երկուքը շատ մտերիմ

բարեկամներ եղած են:

Ռուբէն Սեւակի բժիշկի տիտղոս ստանալէն ետք, Լ.Ազնաւուրեան նակարած էր իր մտերիմը բժշկական շապիկ հագած երեւոյթով և նուիրած զայն իր սիրելի ընկերոջ, իբր «յաւերժական նուէր»:

Եւ Ռուբէն Սեւակ այս դիմանկարը 1914-ին, ընտանեօք Պոլիս վերադարձին, հետը բերած էր: Ատրինէ Յակոբովիչ, Ռուբէնի նահատակութենէն յետոյ, մեծ գուգուրանքով պահպանեց իր մօրեղբօր դիմանկարը... եւ մահանալէ առաջ կտակեց, որ Ռուբէն Սեւակի այս դիմանկարը Հայաստանի Թանգարանը իբր նուէր ուղարկուի:

Մինչ այդ Ատրինէին քոյրը, որ Պոլսոյ մէջ շատ ծանօթ նկարչուհի մըն է՝ Քրիստին Սալերի անունով, կը մտածէ, թէ առ ի զգուշութիւն լաւ կ'ըլլայ, եթէ ընդօրինակէ այս պաստառը: Եւ իրապէս ալ, 1967-ին, շատ հարազատ ձեւով, կ'ընդօրինակէ: Եւ Ռուբէն Սեւակին բուն պաստառը 1970-ին Հայաստանի հետ կապեր ունեցող բարեկամի մը կը յանձնուի, որ զայն Հայաստան դրկէ:

1977-ին Քրիստին Սալերին Հայաստան կ'այցելէ և Երեւանի մէջ, սփիւռքի հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նախագահ Վարդգէս Համազասպեանին կը ներկայանայ և կ'ըսէ. «Քանի մը տարի առաջ Ռուբէն Սեւակին իւղաներկ մէկ դիմանկարը, իբր նուէր, Հայաստանի Թանգարանին ուղարկեցինք: Կ'ուզէի գիտնալ, թէ ի՞նչ եղած է այս նկարը»:

Համազասպեան աջ ու ձախ կը հարցնէ: Եւ իրեն կ'ըսեն, թէ այդպիսի նկարի գոյութենէն տեղեակ չեն: Բայց, Քրիստին Սալերին շատ կը պնդէ, և բաւական փնտռտուքէ վերջ, Գրականութեան և Արուեստի Թանգարանին մէկ նկուղին մէջ կը գտնեն ծրար մը, որուն վրայ գրուած է. «Ռուբէն Սեւակի իւղաներկ դիմանկարը»: Համազասպեանի և Քրիստին Սալերիի ներկայութեան ծրարը կը բանան, և ի՞նչ տեսնեն՝ իւղաներկ նկարը, տարիներէ ի վեր ոլորուած-մնացած ըլլալուն պատճառաւ, ճաթռտած է և իւղաներկերը կտոր, կտոր տարածուած են ծրարին մէջ:

Քրիստին Սալերին շատ կը նեղուի, և կը բացատրէ, թէ Ռուբէն Սեւակին այս դիմանկարը պատմական թանկագին նկար մըն է. և հոգեկան բացառիկ արժէք ունի մանաւանդ Ռուբէն Սեւակի հարազատներուն համար:

Վարդգէս Համազասպեան շատ սրտնեղած՝ Թանգարանի պատասխանատուներուն անհոգութեան պատճառաւ ստեղծուած այս կացութենէն, Քրիստին Սալերիին կ'ըսէ.

«Յառաջիկայ տարի, եթէ Հայաստան կրկին այցելէք, ձեզի կը խոստանամ, որ այս պաստառը բոլորովին վերանորոգուած պիտի տեսնէք»:

Տարի մը ետք, Քրիստին Սալերին չկրցաւ այցելել Հայաստան:

Բայց 1978-ին, մենք այցելեցինք Հայաստան և տեսանք, Եղիշէ Զարենցի անուան Գրականութեան և Արուեստի Թանգարանին մէջ, վերանորոգուած Ռուբէն Սեւակի իւղաներկ պաստառը:

Բայց, նկարին վրայ, կ'երեւէին՝ ճաթռտուքներուն դիծերը:

Եւ մանաւանդ այս պաստառը, շատ բան կորսնցուցած էր, Ռուբէն Սեւակի դիմանկարը ըլլալու հանգամանքէն:

Այդ օր, մեր ընկերը մեզ նկարեց Թանգարանի սրահին մէջ, Ռ.Սեւակի վերանորոգուած դիմանկարին առջեւ: Եւ նաեւ առանձին նկարեց «Ռուբէն Սեւակի դիմանկարը»:

Այս դիմանկարին լուսանկարը մեծցուցինք և կախեցինք Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի Տան մէջ:

1990-ներուն էր, մեր հօրաքրոջ աղջիկը՝ Քրիստին Սալերին նիս եկաւ մեզի այցելութեան: Եւ Ռուբէնի Յիշատակի Տան իբր նուէր բերաւ Ռուբէն Սեւակի իւղաներկ դիմանկարը, որ 1967-ին ինք ընդօրինակած էր բուն դիմանկարէն:

Եւ այսօր, Լեւոն Ազնաւուրեանի 1911-ին Լոզանի մէջ նկարած Ռուբէն Սեւակի իւղաներկ դիմանկարին օրինակը կը գտնուի նիսի Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի Տան մէջ: Իսկ բուն դիմանկարը՝ Երեւանի Գրականութեան և Արուեստի Թանգարանը:

Բայց այսօր, այս պաստառներէն ո՞րը աւելի իրական է. բո՞ւն պաստառը, թէ՞ ընդօրինակած պաստառը:

Մենք կը հաւատանք, ո Քրիստին Սալերիին ընդօրինակած պաստառը՝ շատ աւելի հարազատ է, քան Երեւանի Թանգարանին մէջ գտնուող վերանորոգուած դիմանկարը:

* * *

25 Օգոստոս 2001-ի՛ն, Շամիրամ Սեւակի հետ միասին, հաճոյք ունեցանք Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի Տան մէջ ընդունելու Երեւանի Գրականութեան և Արուեստի Թանգարանի Տնօրէն՝ Հենրիկ Բախչինեանը:

Շատ գիտակից և հմուտ մտաւորական մըն էր, որ Յիշատակի տետրակին մէջ շատ դրուատալից տողեր գրեց՝ Ռուբէն Սեւակի և նահատակի Յիշատակի Տան մասին:

Շամիրամ Սեւակ քանի մը օր յետոյ երեւան պիտի մեկնէր, ներկայ գտնուելու համար, 1 Սեպտեմբերին, Ռ.Սեւակի անուան դպրոցի վերամուտի հանդիսութիւններուն:

Եւ Շամիրամ Սեւակ, Հենրիկ Բախչինեանին հետ պայմանաւորուեցաւ, 12 Սեպտեմբեր 2001 թ.ին երեւանի Գրականութեան և Արուեստի Թանգարանը այցելելու ծրագրով:

Եւ 87 տարեկան բայց միշտ երիտասարդ ոգիով Շամիրամ Սեւակ, 30 Օգոստոս-ին մեկնեցաւ երեւան: Եւ 14 Սեպտեմբերին վերադարձաւ հոգեկան շատ մեծ գոհունակութեամբ:

Շամիրամը մեզի պատմեց իր երեւան այցելութեան տպաւորութիւնները: 31- Օգոստոսին Ռ.Սեւակի անուան դպրոցին վերամուտի հանդիսութիւններուն ներկայ եղած էր: Խոր գոհունակութեամբ այրտայայտուեցաւ դպրոցին, տնօրէնուեան և ուսուցիչներուն մասին: Եւ մանաւանդ՝ խօսեցաւ աշակերտներուն բարւոք վիճակի մասին:

1 Սեպտեմբերին երեւանի կրթական վերամուտի հանդիսութիւնները կատարուեր են Մատենադարանին առջեւ, առ ի նրախատագիտութիւն Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցին:

Եւ այս տարուան հանդիսութիւններուն, երեւանի կրթական ընդհանուր հաստատութիւնները ներկայացուցեր է Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոցը, իր երգչախումբով և իր աշակերտներով:

Շամիրամ ըսաւ, թէ այս ներկայացուցչութիւնը մեծ պատիւ մըն էր ուրէն Սեւակի դպրոցին համար: Շամիրամ 12 Սեպտեմբերին այցելեր է Գրականութեան և Արուեստի Թանգարանը:

Թանգարանի տնօրէն Հենրիկ Բախչինեանը շատ սիրալիր ընդունելութիւն մը ցոյց տուած է Շամիրամին: Անձամբ կը պտտցնէ Թանգարանը և նոր սարքուած երկու սրահները, որոնց մէջ ցուցադրուած են եղեր հայ մշակոյթի «մեծերուն»- Զօհրապի, Վարուժանի և Սիամանթոյի և անոնց պէս մեծ նկատուածներուն նկարները: Շամիրամ Սեւակ կը նշմարէ, թէ Ռուբէն Սեւակի նկարը դրուած է շատ աննշան տեղ մը, ան ալ՝ ուրիշներուն կողքին, նեղ շրջանակի մը մէջ. Carte-Postale-ի մեծութեամբ նկար մը:

* * *

Շամիրամ Սեւակ կը հարցնէ Հ.Բախչինեանին, թէ ինչո՞ւ Ռուբէն Սեւակէն բան մը չեն ցուցադրած:

Բախչինեան կը պատասխանէ. «Շատ բան չունինք Ռուբէն Սեւակէն ցուցադրելիք»: Այս պատասխանին վրայ, Շամիրամ Հենրիկ Բախչինեանին սա հարցումը կ՛ուղղէ. «Բայց դուք ունիք Ռուբէն Սեւակի իւղաներկ մէկ դիմանկարը: Այդ մէկը ինչո՞ւ չէք ցուցադրած:

Ան ատեն Հենրիկ Բախչինեան սա պատասխանը կու տայ. «Պատերուն վրայ ցուցադրելու տեղ չունինք»:

Շամիրամ Սեւակ գինք ոգեպնդած դպրոցական հանդիսութիւններէն յետոյ, Գրականութեան Թանգարանին մէջի այս երեւոյթէն մեծապէս ցաւ զգացեր է: Որովհետեւ ան ապշութեամբ նկատած էր

որ Ռուբէն Սեւակին իւղաներկ դիմանկարը՝ Թանգարանին, մշերանոցներուն մէկուն մէջ. «անկարեւոր» լուսանկարներուն հետ միասին, իրարու վրայ դիզուած էին:

* * *

Իրապէս ալ, մեզի համար անհասկնալի է, Գրականութեան և Արուեստի Թանգարանի յարգելի տնօրէնին վերաբերումը:

Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի Տան մէջ այնքա՜ն հիացական տողեր արձանագրող մէկը ինչպէ՞ս Գրականութեան Թանգարանին մէջ, Սեւակին հանդէպ նոյն գնահատականը չէ ցուցաբերած:

Բայց մեզի համար աւելի անբացատրելի է այն պարագան, որ Հ.Բախչինեանի պէս հմուտ և գիտակից անձնաւորութիւն մը, Հայաստանի Թանգարանին նուիրուած Ռուբէն Սեւակի իղձաներկ դիմանկարին ազգային ու պատմա-բարոյական արժէքը չէ գնահատած:

1915-ի եղեռնի նահատակ բանաստեղծներէն ոչ մէկը, իր ապրած ջրջանին, վաւերական նկարիչի մը կողմէ գծուած իղձաներկ դիմանկար ունի:

Այս տեսակէտով Ռ.Սեւակին իր նկարիչ ընկերոջ՝

Լեւոն Ազնաւուրեանի կողմէ 1911-ին Լոզանի մէջ գծուած իղձաներկ դիմանկարը բացառիկ պատուոյ մըն է՝ Հայկական եղեռնի պատմութեան համար:

* * *

Երեւանի Պատմութեան և Արուեստի Թանգարանի պատասխանատուներ՝ դուք Ռուբէն Սեւակին դիմանկարին ներկայացուցած արժէքը ձեզի ուղարկուած առաջին օրէն մինչեւ այսօր գնահատել չգիտցաք:

Այդ պատճառաւ ձեզի պիտի խնդրենք, որ Ռուբէն Սեւակի հարազատներուն կողմէ Հայաստանի Թանգարանին նուիրուած ու արբապատկերի համազօր իղձաներկ դիմանկարը՝ նահատակի հարազատներուն վերադարձնէք:

Անոնք և նաեւ բիւրաւոր հայեր, շատ լաւ գնահատել գիտեն, հերոսատիպ գրողի դիմանկարին արժէքը: Թէ գեղագիտական և թէ պատմա-բարոյական իմաստով:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՁԳԻՏՑԱՒ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
«ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԱՋԳ ՀԱՅՈՑ». ԹԻ 2
«ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ ԵԻ ԱՊԵՐԱԽՏՈՒԹԻՒՆ»

19-րդ դարուն սկիզբները, օսմանեան կայսրութիւն կոչուած, Յալանի սիստեմի վրայ հիմնուած պետութեան օրերը համրուած էին:

Եւրոպացիները, այս պետութեան «Հիւանդ մարդ» անունը տուած էին:

Բայց արեւմտեան պետութիւնները այս «Հիւանդ մարդ»ը առողջացնել ուզեցին՝ ռուսերուն առաջացման արգելք ըլլալով:

1839-ին, Սուլթան Ապտիւլ Մեճիտի ատենը, Արեւմտեան պետութիւններուն ծրագիրը գործադրող եպարքոս Մուսթաֆա Ռեշիտ փաշան՝ « Կիւլհանէ »ի կոնդակով « TANZIMAT » բառուած բարենորոգումներու շարքը բացաւ:

Այս կոնդակով «ոչ իսլամները՝ իսլամներուն հետ հաւասար իրաւունքներ պիտի ունենային»:

Այս «անուշ խօսքերուն» ամէնէն շատ հայերը հաւատացին: Անոնք, դարեր տեւողութեամբ Թուրքերէն տեսած « գէշութիւն»ները մոռցան և օսմանցիներէն աւելի՝ օսմանցի եղան:

Եւ օսմանեան պետութեան վերականգնումին համար մեծ խանդավառութեամբ աշխատիլ սկսան:

Բացէք պատմական վաւերագիրները և կարդացէք:

Բոլոր մարզերուն մէջ, իրր առաջնորդող ուժ ըլլալով, հայերը պիտի տեսնէք:

Առաջին վառօդի գործարանը հիմնողը՝ Տատեան, փոցերանոցը արդիականացնողը՝ Պէզճեան, Պոլսոյ պալատները կառուցանողները՝ Պալեան ընտանիք, Հեղարուեստից վարժարանը և « ARCHEOLOGIE » Թանգարանը հիմնողը՝ երուանդ Ոսկան, Թատրոնը հիմնողը՝ Յակոբ Վարդովեան (GÜLLÜYAKUP), Թղթատարութիւնը հիմնողը՝ երուանդ Մարդիկեան, «HALKALI»ի երկրագործական վարժարանը հիմնողը՝ Հայ, Տպարանները հիմնողները՝ Հայեր, Մամուլը հիմնողները՝ Հայեր, ամէն տեսակի աշխատանքի մարգերը հիմնողները՝ Հայեր:

Հայերը նոր և ուժեղ օսմանեան պետութիւն մը ստեղծելու համար, միամտաբար և հաւատարմաբար աշխատեցան:

Եւ դուք Թուրքեր՝ այս հաւատարիմ ազգին, իրր երախտագիտութիւն ի՞նչ ըրիք:

Միայն և միայն՝ ապերախտութիւն։

Եւ ամենամեծ ապերախտութիւնը՝ 24 Ապրիլ 1915-ին կատարեցիք։

24 Ապրիլ 1915 Թուականը դուք մի մոռնաք։ Դուք, այդ Թուականին՝ Հայ Ազգը ցեղասպանութեան ենթարկել սկսաք։

3.2.

TURKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
«MILLETI SADIKAYI ERMENIYE» N° 2
SADAKAT VE NANKÖRLÜK

19. YÜZ YILIN BASLARINDA, OSMANLI IMPARATORLUGU DENILEN. YAGMACILIK SISTEMI ÜZERINE KURULU DEVLETIN GÜNLERI SAYILIYDI. AVRUPALILAR BU DEVLETE «HASTA ADAM» ISMINI VERMISLERDI.

FAKAT BATI DEVLETLERI BU «HASTA ADAMI» DIRILTMEK ISTEDILER. RUSLARIN ILERLEMESINE MANI OLSUNLAR DIYE.

1839-DA SULTAN ABDÜL MECIT ZAMANINDA. BATILI DEVLETLERININ PROGRAMINI TATBIK EDEN SADRAZAM MUSTAFA RESIT PASA «GÜLHANE HATTI HÜMAYUN» ILE TANZIMAT DEVRINI BASLATTI. BU KARARA GÖRE, BUNDAN BÖYLE GAYRI MÜSLIMLER, MÜSLIMLER ILE ESIT OLACAKLARDI.

BU «TATLI SÖZLERE» EN ÇOK ERMENILER INANDI. ONLAR ASIRLAR BOYUNCA TURKLERDEN ÇEKTIKLERINI UNUTTULAR VE OSMANLIDAN FAZLA OSMANLI OLDULAR.

VE OSMANLI DEVLETININ KALKINMASI IÇIN CANLA BASLA ÇALISMAYA BALSADILAR.

AÇIN TARIHI BELGELERI VE OKUYUN HER SAHADA YARATICI KUVVET OLARAK ERMENILERI GÖRECEKSINIZ.

ILK BARUT FABRIKASINI KURAN DADYAN. DARPHANEYI MODERLESTIREN BEZCIYAN. ISTANBULUN SARAYLARINI INSA EDEN BALYAN AILESI. GÜZEL SANATLAR AKADEMISINI VE ARKEOLOJI MÜZESINI KURAN YERVANT OSKAN. TIYATROYU KURAN GAGOP VARTOVYAN (GÜLLÜ YAKUP), « POSTA »YI KURAN YERVANT MARDIKYAN, HALKALI ZIRAAT OKULUNU KURAN ERMENI, TICARET OKULUNU KURAN ; ERMENI MATBAACILIGI KURAN ERMENILER. GAZETECILIGI KURANLAR ERMENILER. HER TÜRLÜ SANAYII KURANLAR ERMENILER. HER TÜRLÜ ISYERLERINI KURANLAR. ERMENILER.

ERMENILER, YENI VE KUVVETLI BIR OSMANLI DEVLETI YARATMAK IÇIN, SAFIYANE VE SADIKANE ÇALISTILAR.

VE SIZ TÜRKLER, BU SADIK MILLETE MINNET BORCU OLARAK NE YAPTINIZ. YALNIZ VE YALNIZ NANKÖRLÜK. VE EN BÜYÜK NANKÖRLÜGÜ. 24 NISAN 1915-DE YAPTINIZ.

24 NISAN 1915-TARIHINI UNUTMAYIN. SIZ. O TARIHTE, ERMENI MILLETINI SOYKIRIMINA UGRATMIYA BASLADINIZ.

3.2.

RENCONTRE AVEC LE MÉDECIN – POÈTE MARTYR ASSASSINÉ ROUPEN SÉVAG

Un article paru dans la Presse arménienne nous a mis « l'eau à la bouche ». Entre l'envie de visiter la Fondation Roupen Sévag, rencontrer sa famille, et la réalisation de ce souhait... il a suffit d'un appel téléphonique à son neveu, Hovannès Tchilinguirian... et tout s'est arrangé pour la Saint-Serge [soit le 7 Octobre 2001].

Le mot « fondation » nous avait induit en erreur: j'imaginais, peut-être pas le Madénadaran, mais presque... Heureusement pour nos hôtes que nous sommes venus à douze ! Les quelques 250 œuvres de Maîtres arméniens sont pieusement exposées et protégées: Aïvazovski, Alhazian, Carzou, Edgar Chahine, Zareh Moutafian...

Sans oublier les documents précieux et personnels de Sévag: ses photos, ses diplomes, ses manuscrits.

Depuis, nombreux sont ceux qui regrettent de n'avoir pu se joindre à notre groupe.

La fille du poète, Chamiram, nous a éblouis par le pétillement de son regard. Son élocution pleine de chaleur à l'évocation de son cher papa, dont le manque est encore brûlant: une lettre palpitante d'émotion, adressée à son père qui a disparu alors qu'elle avait 9 mois, a serré bien les gorges. Elle n'a réussi à l'écrire que 70 ans après la mort de celui-ci.

L'hérédité n'est pas un vain mot: Chamiram a les « réflexes » poétiques de son père, la force de sa mère, d'origine allemande, qui a renié son pays, ami des assassins de son mari. Aucun mot d'allemand n'a été prononcé depuis dan ce foyer orphelin. Par contre, les enfants, Lévon et Chamiram ont été élevés dans le souvenir de leur père, ont reçu la culture de leurs ancêtres arméniens.

La journée a trop vite passé en compagnie de Chamiram Sévag, Hovannès et Irma Tchilinguirian: nos amis.

Maryse Grigorian (Présidente)

ԿԵՑՑԷ՛ ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀ՝ ՄԻԼՈՍԵՒԻՉԸ, ՈՐ ՊԱՅՔԱՐԵՑԱՒ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ ՓԼՑՆԵԼ ՈՒԶՈՂ « ՏԵՌՈՐԻՍՏ »ՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

29-10-2001-ին, կա Հէյ-ի «Միջազգային անարդարութեան մանկաւիկներու» դատարանին առջեւ, Միլոսեւիչը սապէս արտայայտուեցաւ՝

«ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԱԾ ԵՄ, ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ՊԱՇՏՊԱՆԱԾ ԵՄ ԱԶԳՍ, ՕՐԻՆԱՒՈՐ ԿԵՐՊՈՎ, ԵՒ ԱՄԷՆ ԱԶԳԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՈՒՆՈՒԱԾ ԻՆՔՆՈՐՈՇՄԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆ, ՈՁՐԱՅԻՆ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ։

ԵՍ, ՊԱՏԻՒ ՈՒՆԵՅԱԾ ԵՄ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼՈՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԱՀԱՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ։

ՄԻՆՉԴԵՒ ՔԼԻՆԹՐՆ-Ի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ՍԵՐՏՕՐԷՆ (ETROITEMENT) ԿԸ ԴՈՐՇԱԿՑԷՐ ԱՀԱՒԵԿՈՒԶՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ»։

Մենք համոզուած ենք, որ եուկոսլաւիոյ ողբերգութեան իրր բուն պատասխանատուներ, հաշուետուութեան կանչուելու են՝

1. *Հոովմի այժմու Գահակալը*
2. *Գերմանիոյ նախկին վարչապետ Հելմութ Քոհլը*
3. *Ամերիկայի նախկին նախագահ Պիլ Քլինթընը։*

Արեւմտեան աշխարհին իրր թէ «ազատ մամուլ» կոչուած թերթերուն ազատութեան չափանիշը և արդարութեան սկզբունքը հասկնալու համար բաւարար է, որ 29-10-2001-ին, կա Հէյ-ի «անարդարութեան» դատարանին առջեւ դատուող եուկոսլաւիոյ նախագահ Միլոսեւիչի մասին նոյն թերթերուն մէջ գրուածները կարդալը՝

1. *«Ֆրանս-Սուար»ին մէջ, դատավարութեան լուրը քանի մը տողով տրուած էր։ Բայց Միլոսեւիչին՝ Քլինթընի մասին ըսածը չկար։*
2. *«Լիպերասիոն» ին մէջ՝ նոյնպէս, քանի մը տող։ Բայց Քլինթընի մասին՝ ոչինչ։*
3. *«Նիս Մաթէն»–ին մէջ, Միլոսեւիչին նկարը դրուած էր, բայց ոչ՝ նախագահին խօսքերը։ բնական է, Քլինթընի մասին անոր ըսածն ալ չկար։*
4. *«Լա Լիպրը Պելժիք»- քանի մը տողով միայն՝ Միլոսեւիչին ըսածներէն, բայց ո՛չ՝ Քլինթընի մասին ըսածը։*
5. *«Ինթերնասիոնալ Հերըլտ Թրիպուն»ի մէջ՝ Միլոսեւիչին նկարը։ Քանի մը տողով ակնարկութիւն Միլոսեւիչին ըսածներուն, և բաւական ընդարձակ՝ Միլոսեւիչի դէմ անարդար ամբաստանութիւններ։ Բնական է՝ ոչ մէկ խօսք Քլինթընին վերաբերող։*
6. *«Լը Մոնտ»ին մէջ, բաղդատաբար միւս թերթերուն, դատավարութիւնը աւելի իրատես ձեւով տրուած էր։ 100 տողնոց այս գրութեան մէջ, գոնէ 7-ը տող յատկացուած էր եուկոսլաւիոյ նախկին նախագահին ըսածներուն, թէ՛ իր հայրենիքը պաշտպանած է «ահաբեկչութիւններուն դէմ»։*

եւ միայն «Լը Մոնտ»ին մէջ կարդացինք Միլոսեւիչին դատավարութեան ընթացքին բսած հետեւեալ խօսքերը։

«Մերպերը, որոնք խռուածներուն եուկոսլաւական Միութենէն բաժնուելուն հետեւանքով, անոնց գոհերը եղան՝ այսօր կը ներկայացուին իբր յանցաւորներ»։

Բայց նոյն «Լը Մոնտ»ին մէջ ալ, Միլոսեւիչին Քլինթընի մասին բսածը չէր գրուած։

Նոյնպէս՝ «Լը Մոնտ»էն տեղեկացանք նաեւ, թէ շատ «արդար» մէկը եղող դատաւորը, Միլոսեւիչին խօսակցութիւնը «միքրոֆոնը» գցելով կ՛ընդհատէ եղեր։

7. «Ֆիկարօ»- Ֆրանսական թերթերէն միայն «Ֆիկարօ»-ին մէջ կարդացինք Միլոսեւիչին Քլինթընի դէմ ուղղած հետեւեալ ամբաստանութիւնը.

«ԵՍ ՊԱՏԻՒ ՈՒՆԵՑԱՅ ԵՄ, ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼՈՒ ԱՀԱԲԵԿՁՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ։ ՄԻՆՉԴԵՒ, ՔԼԻՆԹՐԸՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ, ՍՐՏԱՆՑ (ETROITEMENT) ԿԸ ԴՈՐՇԱԿՑԷՐ ԱՀԱԲԵԿԻՁՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ»։

8. SUD DEUTSCHE ZEITUNG- Միլոսեւիչի դատաւորութեան մանրամասնութիւնները ամենէն ընդարձակ ձեւով ներկայացնող Միւնիխի գերմանական թերթերէն մէկը եղած է։

Բայց շատ հետաքրքրական է այն, որ այս թերթը, Քլինթընի դէմ կատարուած ամբաստանութիւնը, թէպէտ նոյնութեամբ տուած է,

բայց Միլոսեւիչին խռուածներուն եուկոսլաւական Միութենէն բաժնուելուն պատճառուած ողբերգութեան մասին բսածները չէ գրած։ Անշուշտ՝ շատ «հասկնալի» պատճառներով։ Որովհետեւ խռուածներուն բաժնուելուն առաջնակարգ պատասխանատուներէն մէկը՝ Գերմանացիները եղած են։

9. Բայց, մեզի համար, ամենէն ցաւալին, Փարիզի երկու հայկական օրաթերթերուն՝ Հ.Յ.Դ.ի «Կամք»ին և դաշնակցականամիտ «Յառաջ»ին այս անարդար դատավարութեան հանդէպ ցուցաբերած անտարբերութիւնն է։

Այս երկուքին մէջ ալ, դատավարութեան լուրը տրուած է՝ վերջին էջին մէջ, երկրորդական լուրերուն կարգին, քանի մը ողով միայն։

Եւ շատ զարմանալի է, որ ասոնք ալ, արեւմտեան թերթերէն շատերուն նման, Միլոսեւիչի Քլինթընի դէմ կատարած «Ահաբեկիչներուն հետ գործակցելու» ամբաստանութիւնը հրատարակելու համարձակութիւնը չեն ունեցած։

Բայց մեզի համար ամենէն կարեւորը, Անարդարութեան ենթարկուած Ազգիմբ ներկայացուցիչները եղող այս հայկական թերթերը չեն հասկցած, որ մանաւանդ 11 Սեպտեմբեր 2001-ին, New York-ի մէջ կատարուած գազանային ահաբեկչական արարքներէն յետոյ, ևս Հէյի դատաւորները՝ անմեղ Քրիստոսը մահուան դատապարտող անգութ հրեայ կրօնաւորներուն դերին մէջ մտած են։

** * **

Այստեղ կը հրատարակենք իրարու բոլորովին հակապատկերը եղող, երկու «Աշխարհներ»ու ներկայացուցիչներուն նկարները.

1. Առաջին նկարին մէջ կը տեսնենք չորս գեղուհիներու տիպարները, որոնք այսօրուան Արեւմտեան Աշխարհին մէջ,

Սիոնիստներու ծրագիրներուն գործադրութեամբ մէջտեղ եկած, կեանքը՝ միայն կենդանական բնազդներով ապրելու մտայնութեան խորհրդանիշներ են։

2. Երկրորդ նկարին մէջ կը տեսնենք մարդկային երեւոյթներ, գլխէն մինչեւ ոտքերուն ծայրը բոլորովին ծածկուած՝ հաւանաբար կիներ, որոնք կը ներկայացնեն «մութ աշխարհ»մը, 1500 տարիներ առաջ անապատներու մէջ ապրած վաչկատուն ցեղախումբերու կեանքը։

Ահա, այս մութ աշխարհին ներկայացուցիչները եղող ահաբեկիչներ, ուղեղին լուացուած խաւարամիտ գաղափարներով և դրախտ երթալու մարմաջով, կը յարձակին «Արեւմտեան քաղաքակրթութեան» վրայ, որ հոգեպէս տկարացած և հիւծած է՝ Սիոնիստներուն երկար տարիներէ ի վեր գործադրուող ծրագիրներուն հետեւանքով:

Այսօր շատ մը քաղաքական մասնագէտներ կ՚ընդունին, որ 11 Սեպտեմբեր 2001-ին, նիւ Եորքի մէջ կատարուած անհաւատալի ահաբեկչութեան օրէն սկսեալ, աշխարհ բոլորովին նոր և տարբեր դարաշրջան մը թեւակոխած է: Արեւմտեան աշխարհը, դրամատիրական հեռանկարներով իր կիրարկած ծայրահեղ ազատութեան՝ «Լիպերալ-տէմոքրասի» կոչուող ծանօթ քաղաքականութեան զոհը եղաւ:

Mondialisation կոչուող աշխարհահայեացքը, դրամատիրական կառոյցը ամբողջ ախարհի տարածքին պարտադրելու քաղաքականութիւնն էր, կը մնայ, և իրենց համար, միայն դրամական շահը կարեւոր է:

Եւ աշխարհի քանի մը տասնեակ միջազգային մեծ ընկերութիւնները [բնական է Սիոնիստներուն հակակշռին տակ] միայն դրամատիրական շահերու հեռանկարներով կ՚որոշեն «Աշխարհի ճակատագիրը»: Եւ կառավարութիւնները այս միջազգային ընկերութիւններուն զուգմունքներով աշխատող, գործակատարներ էին միայն:

Եւ այսօր, մահու և կենաց դրութիւն ստեղծուած է արեւմտեան աշխարհին համար:

Եւ եթէ արեւմտեան աշխարհը իր միջազգայնական, աւելի ճիշդը՝ «Մարդկային իրաւունքներ» բառած իր քանդիչ քաղաքականութիւնը չփոխէ և արեւմտեան աշխարհին մէջ տեղաւորուած թուրք, փաքիստանցի և ուրիշ երկիրներու պատկանող ծայրայեղ հատուածները անմիջապէս շրջանէն չհեռացնէ, և մնացեալ՝ ծագումով օտար ու իրենց արտագաղթած երկիրներէն եկող մոլեռանդներուն հակաահաբեկչական քարոզչութիւններուն արգելք չդրէյ, և մանաւանդ՝ այս մոլեռանդ երկիրներուն մէջ գործող ծայրայեղ հոսանքներուն առջեւ, միջազգային օրէնքներով, արգելք չդնէ [ինչպէս արդէն, շատ մը արեւմտեան երկիրներուն մէջ, ծայրայեղ ազգայնական հոսանքները հակաֆաշիստական օրէնքներով արգիլուած են] և ասոր նման կենսական միջոցներով Արեւմտեան աշխարհը եթէ պայքար չմղէ կրօնական ծայրայեղութեան դէմ, քանի մը տասնեակ տարիներ վերջ, Ճենկիզ Խանի, Թիմուրլենկի և Օսմանցիներու նման վայրենի խուժաններ պիտի քանդեն Արեւմտեան աշխարհը և անոր աւերակներուն վրայ պիտի ծածանի՝ մոլեռանդ յետադիմութեան դրօշակը:

Բայց այսօր, դրական երեւոյթ մը կայ: Ամերիկեան պետութիւնը այսօր [աւելի յիշդը ըսելու համար՝ միայն ցաւը իր մորթին վրայ զգալէ՝ 11 Սեպտեմբեր 2001-էն ետք] տեսած բլլալու է իրականութիւնը, թէ՝ կրօնական մոլեռանդութիւնը ինչ մեծ վտանգ մըն է ամբողջ աշխարհին համար:

Եւ Ամերիկայի առաջնորդութեամբ, արեւմտեան բոլոր պետութիւնները [մանաւանդ՝ Ռուսիան և Չինաստանն ալ միանաբար] պատերազմ կը մղեն ահաբեկիչներուն դէմ, ծայրայեղ Թալիպաններուն դէմ, որոնք աֆղաններ բլլալէ աւելի՝ փաքիստանցի, սէուտցի, ալժերիացի և չէչէններ են:

Բայց ինչո՞ւ ամերիկացիները, մինչեւ 11 Սեպտեմբեր 2001-ը, կրօնամոլներուն թիկունք կանգնեցան, անոնց մարզեցին և զինեցին: Ինչպէս՝ Պէն Լատէնը որ Սի.Այ.Էյ.ի գործակալ մըն էր, որ պայքարած էր մուճահիտիններուն հետ Սովետներուն դէմ:

Ինչո՞ւ 1990-ին Ս.Միութեան կազմալուծումէն ետք, Ամերիկան շարունակեց մոլեռանդներուն թիկունք կանգնիլ:

Ինչո՞ւ Ամերիկան 1990-ականներէն սկսեալ և մինչեւ այսօր Պալքաններու և մանաւանդ Պոսնիոյ, Քոսովօ-ի և Մակեդոնիայի մէջ, ծայրայեղ կրօնականներուն թիկունք կանգնեցաւ թուրքերուն օգնութեամբ:

Ինչո՞ւ Ամերիկան, մինչեւ վերջերս Փաքիստանի, Թուրքիոյ և ուրիշ ճամբով չէչէններուն օգնեց և ըլլա՛յ Պալքաններու և ըլլա՛յ Զէչէնիոյ մէջ, մոլեռանդ իսլամ ահաբեկիչները իշխանութեան գլուխ բերելու աշխատեցաւ:

Կը կարծենք, որ այս բոլոր, ձեւով մը հակա-քրիստոնէական սադրանքները՝ Սիոնիստական ծրագիրներու հետեւանքն էին:

ԱՄՆ.ի նախագահները շրջապատուած էին հրեայ նախարար և խորհրդականներով, և

մանաւանդ՝ Ամերիկեան Միացեալ Նահանգներուն եւ գոնկրէսին մէջ մեծ թիւով հրեաներ կային, ինչպէս՝ Քիսինճըր, Մատլէն Օլպրայթ, անթիւ-անհամար հրեայ գործակալներ, որոնք Մ. Նահանգներու նախագահներուն և Ամերիկեան պատասխանատուներուն հաւատացուցին, թէ՝ կրօնամոլներու Պալքաններու և Թուրքիոյ մէջ տեղաւորուիլը ամերիկացիներուն շահերուն կը նպաստէ:

Սիոնիստներուն ծրագիրը՝ ի վերջոյ իսլամ աշխարհը ոտքի հանել և քրիստոնէական քաղաքակրթութիւնը կործանել էր:

Եւ այս ծրագիրը Սիոնիստները, իրենց հիմնադիրը եղող Թէոտոր Հերզլ-էն սկսեալ, գործադրել սկսան:

Այս ծրագրին մաս կազմած է՝ 1908-ին, հրեայ-ֆարմասոն երիտթուրքերուն, Օսմանեան կայսրութեան մէջ իշխանութեան գալը, որով անոնք գործնեցին 1915-ի հայկական ցեղասպանութիւնը:

1919-ին Թուրքիոյ մէջ իշխանութեան գլուխ եկաւ հրէական ծագումով ֆարմասոն Մուսթաֆա Քեմալը, որ Անաթոլիոյ մէջ շարունակեց գործադրել Սիոնիստներուն ծրագիրները: Հակառակ, որ ան ծայրայեղ իսլամ մը չէր՝ մաքրագործեց Անաթոլիոյ բնիկ յոյները և 1915-էն ողջ մնացած հայերը:

Յետոյ, Միջին Արեւելքի մէջ սկսաւ հակաքրիստոնեայ շարժումը: Սկսաւ եգիպտոսի բնիկները եղող Գոբթերու մաքրագործումը, որ այսօր կը շարունակուի: Այժմ, Երուսաղէմի մէջ, գրեթէ քրիստոնեայ չէ մնացած: Միջին արեւելքի երկիրներուն մէջի այս դաւանութեան ժողովուրդներուն մեծ մասը ստիպողաբար արտագաղթեց:

1945-թ.ներուն անգլիացիները, Հնդկաստանէն հեռանալէ առաջ, հնդիկներուն կոնակը իսլամ պետութիւն ստեղծեցին՝ Փաքիստան և Պենկլատէշ անունով:

Ասիկա Անգլիական «բաժնէ որ իշխես» քաղաքականութիւնն էր, որ իրականութեան մէջ Սիոնիստական ծրագրին մաս կը կազմէր:

Եւ այս Փաքիստանն է պատասխանատուն, մինչեւ այսօր շարունակուող Աֆղանիստանի ողբերգութեան՝ որ կատարուեցաւ 1980-թ.ներէն սկսեալ, «Փեթրոտոլար»ով և ամերիկացիներուն թիկունքով ու մանաւանդ զէնքերով:

* * *

1896-ին Սիոնիստներուն հրապարակ իջնելէն ետք սկսած ծայրայեղ կրօնական շարժումին սիոնական արտադրութիւն մը ըլլալուն առաջնակարգ ապացոյցներէն մէկն այն է, որ կրօնամոլ ահաբեկիչի դեր խաղացող Պին Լատենը ոչ մէկ ատեն չէ օգնած պաղեստինցիներուն:

Պաղեստինցի ժողովուրդը իր միջոցներով և մանաւանդ՝ քարերով կը պայքարին Սիոնիստներուն դէմ, պաշտպանելու համար իրենց հայրենիքը:

Մայրայեղ կրօնական շարժումին ետեւը՝ սիոնիստներուն գտնուելուն ուրիշ ապացոյցներէն մէկն ալ այն է, որ Եւրոպայի հրեաներն էին Պալքաններու մէջ նոյն մոլեռանդներուն թիկունք կանգնողները:

Եւրոպացի հրեաներն են՝ Գերմանիոյ մէջ Թուրքերուն, Ֆրանսայի մէջ Մերձ. Արեւելքցիներուն և Անգլիոյ մէջ ալ փաքիստանցիներուն մեծագոյն պաշտպանները:

Վերջին օրերուն գլխաւոր ապացոյցն ալ այն է, որ սիոնիստներուն խամաճիկները եղող Թրոցքիստներ, «Կանաչ» ըսուածները և բոլոր այն կազմակերպութիւնները որոնք սիոնիստներուն հակակշռին ենթակայ են, բոլորը միասին «Մարդկային իրաւունքներ»ու նշանաբանի տակ, Ամերիկացիներուն Աֆղանիստանի մէջ կատարած ռմբակոծումներուն դէմ խաղաղութիւն պահանջող ցոյցեր կը կատարեն:

Այս ցոյցերը, որոնք վերջերս Ամերիկայի մէջ ալ կատարուիլ սկսան՝ սադայէլական սիոնիստական ոգեմաւարութիւն մըն են:

Երբ հրեաները, Պաղեստինի մէջ, հազարաւոր պաղեստինցիներ կը սպաննեն, «խաղաղասէր» խրտուիլակներէն ոչ մէկը ցոյց կ՚ընէ:

Մ՚ր էին ասոնք երբ Ամերիկացիները, 78 օր շարունակ, իրենց ռմբակոծումներով, 1999-ին Եուկոսլաւիան կը քանդէին: Այն օրերուն, այս սիոնիզմի խամաճիկները, մատերնին անգամ չշարժեցին:

Յուսանք, որ նախ, Պուշ բաւական տեղեակ է, այս ցոյցերուն ներքին ծալքերուն:

Եւ կը յուսանք ու կը մաղթենք, որ Ամերիկացիները, Եւրոպական և մանաւանդ Ռուսական ու Չինական գործակցութեամբ, աշխարհի համար աներեւակայելիօրէն շատ մեծ վտանգ մը եղող այս ծայրայեղ շարժումին կը յաջողին արգելք ըլլալ:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՒՐ ԹՔ] ՉԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
«ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԱՋԳ ՀԱՅՈՑ»- ԹԻՒ 3
«ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԱՊԵՐԱՆՏՈՒԹԻՒՆ»

Սելանիկի մէջ, դաւանափոխներու և ֆարմասոններու կողմէ հիմնուած «երիտասարդ Թուրքեր» ու կազմակերպութիւնը, 1908-ին Պոլսոյ վրայ քալելով, Պոլիսը գրաւեց: Եւ Ապտիւլ Համիտ ստիպուած եղաւ կրկին «Սահմանադրութիւն» հռչակելու:

Եւ «երիտասարդ Թուրքեր»ը իշխանութիւնը ձեռք անցուցին և «Ազատութիւն» հռչակեցին:

Պոլսոյ ժողովուրդը ուրախութեան մէջ էր. հոճա, քահանայ և ոաբբիներ՝ եղբայր եղած, իրարու հետ կը ողջագրկուէին: «երիտասարդ Թուրքեր»ու կազմակերպութեան գլուխը՝ Նիեազի, Թալաթ, Էնվեր և Ճեմալ կային:

Հայ երեւելիներէն, գրող և փաստաբան Գրիգոր Զօհրապը ֆարմասոններու օթեակէն Թալաթին «եղբայր»ը և նաև ամենէն լաւ բարեկամն էր:

Բայց «Ազատութեան» ուրախութիւնը շատ չտեւեց:

«Յետադիմականները» և «մոլեռանդները» ապստամբեցան, և Պոլիսը գրաւեցին և «երիտասարդ Թուրքեր»ը փնտռել սկսան՝ վրէժխնդրութեամբ, անոնք մեռցնելու համար:

Այդ սարսափելի օրերուն Թալաթ և իր ընկերները «փախչելիք ծակ» կը փնտռէին:

Գրիգոր Զօհրապ և իր ընկերները՝ Թալաթը և անոր խմբակը՝ իրենց տունը պահելով յետադիմականներուն ձեռքէն և ստոյգ մահէ մը ազատեցին:

Միջոց մը յետոյ, Սելանիկէն եկող ուժերը՝ յետադիմականներուն ապստամբութիւնը կասեցուցին և Ապտիւլ Համիտը գահընկեց ընելով, աքսորի դրկեցին, և «Ազատութիւնը» վերստին եկաւ:

Հայ Գրիգոր Զօհրապը և ընկերները օսմանեան պետութիւնը զօրացնելու համար շատ աշխատեցան:

Օսմանեան նաւատորմը կրկին վերակազմեցին: Հայ Զօհրապին և ընկերներուն մեծ շնորհիւ, օսմանեան պետութիւնը «հիւանդ մարդ» ըլլալէ դադրեցաւ:

Բայց «երիտասարդ Թուրքեր»ը 1914-ին, օսմանեան պետութիւնը գերմանացիներուն դաշնակիցը ըլլալով, պատերազմի մտցուցին:

Եւ պատերազմի խառնաշփոթութենէն օգտուելով, Հայ Ազգը ցեղասպանութեան ենթարկեցին:

Ֆարմասոններուն մեծաւորը եղող «մեծ վարպետ» Թալաթ փաշան, գիրենք մահէն ազատող ֆարմասոն «եղբօրը» Զօհրապին հանդէպ «շատ մեծ հոգածութիւն» ցուցաբերեց:

Զօհրապը Ատանա աքսորեց. եւ հոն, Զերքէզ Ահմէտ՝ Զօհրապին գլխուն քարով մը հարուածներ տալով սպաննեց:

3.Ջ.

TURKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERCEKLERI AÇIKLIYORUZ
« MILLETI SADIKAYI ERMENIYE » N° 3
SADAKAT KARSI NANKÖRLÜK

SELANIKTE, DÖNMELER VE FARMASONLAR TARAFINDAN KURULAN «JÖN TÜRKLER»TESKILATININ KUVVETLERI 1908 DE ISTANBUL ÜZERINE YÜRÜDÜLER, ISTANBULU ISGAL ETTILER VE ABDÜL HAMID, YENIDEN MESRUTIYET ILAN ETMIYE MECBUR OLDU. VE JÖN TÜRKLER, IKTIDARI ELE GECIREREK «HÜRRIYET» ILAN ETTILER.

ISTANBUL HALKI SEVINC ICINDEYDI. HOCA-PAPAZ-HAHAM KARDES OLMUSLAR, BIRBIRLERI ILE KUCAKLASIYORLARDI.

JÖN TÜRKLER TEKILATININ BASINDA, NIYAZI, TALAT, ENVER VE CEMAL VARDI. ERMENI ILERI GELENLERINDEN YAZAR VE AVUKAT KRIKOR ZOHRAB, MASONLAR LOCASINDAN TALATIN «KARDESI» VE EN IYI ARKADASI IDI.

FAKAT HÜRRIYET SEVINCI ÇOK SÜRMEDI. GERICILER VE SOFTALAR ISYAN ETTILER VE ISTANBULU ELE GECIREREK «JÖN TÜRKLER»I ARAMAYA BASLADILAR, INTIKAM ALMAK ICIN.

O FECI GÜNLERDE, TALAT VE ARKADASLARI ÖLÜMDEN KURTULMAK ICIN, KAÇACAK DELIK ARIYORLARDI.

KRIKOR ZOHRAB VE ARKADASLARI, TALAT VE SÜREKASINI EVLERINDE SAKLIYARAK, SERIATCILARIN ELINDEN VE HAKIKI BIR ÖLÜMDEN KURTARDILAR.

BIR MÜDDET SONRA SELANIKTEN GELEN KUVVETLER IRTICA ISYANINI BASTIRDILAR VE ABDÜL HAMIDI TAHTTAN INDIREREK SÜRGÜNE GÖNDERDILER. VE HÜRRIYET YENIDEN GERI GELDI.

ERMENI ZOHRAB VE ARKADASLARI OSMANLI DEVLETINI KUVVETLENDIRMEK ICIN ÇOK ÇALISTILAR.

OSMANLI DONANMASINI YENIDEN KURDULAR.

ZOHRAB VE ARKADASLARININ BÜYÜK GAYRETLERI SAYESINDE, OSMANLI DEVLETI HASTA ADAM OLMAKTAN KURTULDU.

FAKAT JÖN TÜRKLER, 1914-TE OSMANLI DEVLETINI ALMANLARIN MÜTTEFIGI OLARAK HARBE SOKTULAR. VE HARBIN KARGASALIGINDAN ISTIFADE EDEREK ERMENI MILLETINI 1915-TE SOYKIRIMINA UGRATTILAR.

FARMASONLARIN REISI OLAN ÜSTADI-AZAM TALAT PASA, KENDILERINI ÖLÜMDEN KURTARAN FARMASON KARDESI ZOHRABA «ÇOK YAKIN ALÂKA» GÖSTERDI.

ZOHRABI ADANAYA SÜRGÜN GÖNDERDI. VE ORADA ÇERKES AHMET, ZOHRABIN BASINI TASLA VURA VURA ÖLDÜRDÜ.

ԱՇԽԱՐՀԻ ՎՐԱՅ 1789-Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ-ՄԱՍՈՆԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՄԲ ՍԿՍՈՂ... «ԱԶԱՏԱԿԱՆ» -LIBERAL- ՍՈՒՏ, ԽՈՐՔԻՆ ՄԷՋ ՍԻՈՆԻՍՏԱԿԱՆ ԼՈՋՈՒՆԳՆԵՐՈՒՆ- ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ- ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԻՒՆ-ԻՆ ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐՆ ԵՆ...

1. ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ,
2. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ,
3. 1917-Ի ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ ՀՐԱՀՐԵԼՈՎ ԶԱՐԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՎՐԷԺ ԱՌՆԵԼՈՒ ԵՒ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ՍԻՈՆԻԶՄԻՆ ԾԱՌԱՅԵՑՆԵԼՈՒ ՀՐԷԱԿԱՆ ՓՈՐՁԵՐԸ.
4. ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՄԱՇԽ. ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ.
5. 11 ՍԵՊՏ. 2001-Ի ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՔԱՈՍԱՅԻՆ ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹԻՒՆԸ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Բոլոր այդ խղճամիտ անձերը տեսնելու համար՝ «աչք» և իմանալու համար՝ «Ականջ» ունին, գիտեն, թէ աշխարհի մէջ պատահած գրեթէ բոլոր ողբերգութիւնները, մեծ մասամբ, Սիոնիստներուն «Տիեզերական տիրապետութեան» ծրագրին գործադրութեան հետեւանքներն են:

Բայց արեւմտեան աշխարհին մէջ, 1945-էն յետոյ, ոչ մէկ թերթ, ոչ մէկ գրող, այս իրականութիւնները ըսելու համարձակութիւն ունեցաւ:

Եւ այս Արեւմտեան աշխարհը այսօր, իբր թէ ազատ խօսքի, ազատ մամուլի դրախտն է:

Սո՛ւտ է, բոլորովին սո՛ւտ է:

«ՆԱՅԻՐԻ»ի վերջին [160] թիւին մէջ ջանացինք ապացուցանել, թէ ո՛ր աստիճան անարդար և անիրաւ գտնուած են նախ. Միլոսեւիչին հանդէպ դատաւորները, և մանաւանդ՝ մամուլը:

Չեն թոյլատրած, որ Միլոսեւիչը խօսի: Եւ չեն գրած Միլոսեւիչին ըսածները, որ այնքան կարեւոր էր՝ թէ՛ Պատմութեան և թէ՛ Արդարութեան համար:

Արեւմտեան աշխարհին մէջ, «խօսքի ազատութիւն»ը միայն իրենց «Պաշտօնական» տեսակէտը տարածելու համար է:

Եթէ իրենց ուզածէն դուրս բան մը ըսէք՝ ձեր ձայնը գանազան ձեւերով կը կտրուի և ձեր ձայնը ժողովուրդին չի հասնիր:

Եւ կը մնայ՝ «ՉԱՅՆ ԲԱՐԲԱՌՈՅ ՅԱՆԱՊԱՏԻ»:

* * *

ՍԱՐԴԻ ՈՍՏԱՅՆԸ

1945 Թուականը, մարդկային պատմութեան համար, շատ ճակատագրական տարեթիւ մըն է:

1945-ին, Հիթլերը և ֆաշիզմը խորտակուեցան. Դաշնակիցներուն միասնական աշխատանքով, բայց մասնաւորապէս՝ Սթալինի առաջնորդութեամբ Սովետներուն տարած գերմարդկային պայքարին և զոհաբերութեան շնորհիւ:

Բայց, այս հոյակապ Յաղթանակէն օգտուելով, Սիոնիստները աշխարհի տիրապետութիւնը վերջնականապէս ձեռք անցնելու իրենց ծրագիրները գործադրել սկսան:

1945-էն սկսեալ, ամէն օր քիչ մ'աւելի, աշխարհի գրեթէ բոլոր պետութիւններուն մէջ, իրենց «pion»ները տեղաւորեցին:

Աշխարհի ամենահեռաւոր գրեթէ բոլոր անկիւններէն մինչեւ ամենամեծ պետութիւններուն կառավարչութեանց, ու նաեւ, ամենէն ազդեցիկ հաստատութիւններուն դեկավար կազմերուն մէջ, Սիոնիստները, իրենց վստահելի մարդիկներով, սարդի ոստայններ հիւսեցին:

Արդէն հրեաները իրենց անունը և կրօնը, տեղւոյն պայմաններուն համեմատ, կը փոխեն:

Այս պատճառաւ, «Մ'ով հրեայ է, ո՞վ հրեայ չէ»ն կարելի չէ գիտնալ:

Եւ այս սարդոստայնը, ամէն օր, քիչ մ'աւելի տարածուեցաւ: Եւ Սիոնիստները, այս սարդի ոստայնին շնորհիւ, աշխարհի մէջ կատարուած գրեթէ բոլոր քաղաքական և ընկերային դէպքերուն թէ՛, նոյն ատեն, անոնց ուղղութիւն տուողները եղան:

* * *

«PROTOCOLS» DES SAGES DE SION»

Մինչեւ 1945 թուականը, Արեւմտեան աշխարհին մէջ, համեմատաբար գաղտփարական աւելի ազատութիւն կար: Մինչեւ այդ թուականը, որոշ թերթերու և հրատարակուած գիրքերու մէջ, ազատօրէն կրնայիք արտայայտուիլ և Սիոնիստներուն մասին ձեր մտածումները և իրականութիւնները գրել:

Բնական է՝ այս տեսակ հրատարակութիւններուն դէմ սիոնիստ հրեաները, իրենց ձեռքը եղող մեծ թիւով թերթերուն ճամբով, բուռն պատասխաններ կու տային, և արդարասէր մտաւորականները, հրեաներուն ամենահատու զէնքը եղող «հակասեմականութիւն»ով կ'ամբաստանուէին:

Բայց հրեաները, պաշտօնապէս արգելք չէին կրնար ըլլալ, անոնց խօսելուն և գրելուն, մինչեւ 1945:

Այս վայրկեանին, մեր ձեռքին մէջ ունինք, «PROTOCOLS» DES SAGES DE SION» անունը կրող գիրքը: Սիոնիզմի հիմնադիր Թէոտոր Հերձլին 1897-ին Ջուիցերիոյ Պալ քաղաքին մէջ կազմակերպած գաղտնի գոնկրէս-ին առնուած որոշումներուն («PROTOCOLS») վաւերաթուղթերը կը պարունակէ այս գիրքը:

Այս 24 «Փրոթոքոլ»ները Սիոնիստական ծրագիրներն են, թէ ինչպէս պիտի խորտակեն Յունա-քրիստոնէական քաղաքակրթութիւնը և ճերմակ ցեղը: Գիրքին մէջ, այս մասին, ամենայստին մանրամասնութիւններով բացատրութիւն տրուած է:

Եթէ այս գիրքը կարդաք, շատ դիւրութեամբ կը հասկնաք,, թէ ինչո՞ւ Սիոնիստները տեւական «Ազատութիւն»ը կը գովաբանեն [«Ազատութիւն, Հաւասարութիւն, Եղբայրութիւն»ը իրենց յղացումն է]. որ յեղաշրջումներով քանդեն Յունա-քրիստոնէական քաղաքակրթութիւնը, ինչպէս որ արդէն ըրին, 1789-ին, փորձեցին օգտուիլ 1917-ին և ուրիշ շատ մը յեղափոխութիւններէ:

Հրեաները, այս գիրքէն, «խաչէն սոսկացող սատանային պէս» կը սոսկան:

Այս գիրքը, 1945-էն յետոյ, սիոնիստ հրեաները հրապարակէն վերցուցին և բոլոր օրինակները հաւաքեցին:

Արդէն միջոց մը յետոյ, հրեաներուն ճնշումով, շատ մը արեւմտեան երկիրներուն մէջ, «PROTOCOLS» DES SAGES DE SION» գիրքը արգիլուեցաւ:

Մեր ձեռքը գտնուող գիրքը, 1912-ին Ռուսերէն բնագիրէն ֆրանսերէնի թարգմանուած է, և 1921-ին հրատարակուած է Փարիզի մէջ:

Եւ ամենէն զարմանալին՝ այս գիրքը 13-րդ հրատարակութիւնն է: Այս ալ կ'ապացուցանէ, թէ գիրքը Փարիզի մէջ ի՛նչ աստիճան հետաքրքրութիւն ստեղծած է:

Այստեղ կ'ուզենք, գիրքին յառաջաբանը գրած «ROGER LAMBELIN»ին կատարած քանի մը համադրութիւնները նշել, ապացուցանելու համար, թէ 1.-1921-ին, արեւմտեան երկիրներուն մէջ, ո՛ր աստիճան գաղափարի ազատութիւն կար: 2.-Ամենէն կարեւորը՝ այս գիրքը կը հաստատէ. «ՆԱՅԻՒ»ի առաջին թիւերէն սկսեալ, Սիոնիստներուն մասին մեր գրածները: » » »

"24"PROTOCOLS"ները կը ներկայացնեն՝ Իսրայէլ-ի վարդապետութիւնը, որ գոյութիւն

ունի հնագոյն ժամանակներէն ի վեր, որուն նպատակն է Աշխարհի իշխանութիւնը ձեռք անցնել: Հրեաները ուժէն զատ՝ օրէնք չեն ճանչնար: Ազատականութիւնը, «LIBERALISME», GOYM-երուն [ներոպացիներուն] մէջ մեռցուց կրօնքը և իշխանութիւնը:

Ոսկին Իսրայէլի ձեռքերուն մէջն է, և ոսկի-ով ձեռք առնուեցաւ՝ Մամուլը և «կարծիքները» (OPINION) որոնցմով, ժողովրդավար երկիրներուն մէջ, կառավարութիւնները կը ղեկավարեն հասարակութիւնը:

Մասոնական օթեակները կը ղեկավարուին հրեաներու կողմէ, որոնք կը կողմնորոշեն ցոյցերը և քարոզչութիւնը...

Հրէական միահեծանութիւնը պիտի փոխարինէ Քրիստոնեայ պետութիւններուն ազատականութիւնը (LIBERALISME)...

Բոլոր կրօնքները պիտի ջնջուին, և պիտի մնայ միայն Մովսիսականութիւնը»:

* * *

PROTOCOLS DES SAGES DE SION- Գիրքէն առնուած վերի այս քանի մը տողերը արդէն կ'ապացուցանեն, թէ այս գիրքը ի՛նչ աստիճան անհաւատալի և մոլեռանդ գաղափարներու աղբիւր մըն է: Եւ հրեաները կուրօրէն կը գործադրեն այս «Փրոթոքոլ»ներուն անմարդկային ծրագիրները:

Եւ մենք հաւատալ չենք ուզեր, որ այս դարուս, ա՛յս աստիճան խաւարակուր մտայնութեամբ հրեաներ կրնան գոյութիւն ունենալ:

Միոնիստներուն այս բարբանջանքներուն աղբիւրը՝ 3000 տարիներ առաջուան Մովսիսական առասպելն է, որուն համեմատ՝ հրեաները Ատուծոյ Ընտրեալ ժողովուրդն են և Ատուած՝ հրեաներուն «Աշխարհի Իշխանութիւնը» շնորհած է:

Բոլոր հին ժողովուրդները [Ասորիները և ուրիշ...] ունին նման առասպելներ. բայց բոլորն ալ պատմութեան էջերուն մէջ մնացած են:

Եւ միայն հրեաներն են, որ այս առասպելները շահագործած և իրենց «Հաւատամք»ին հիմնական գաղափարը ըրած են: Եւ այս գաղափարէն առաջնորդուելով կ'աշխատին, որ «Ատուծոյ Կամքը» իրագործեն և «Աշխարհի իշխանութիւնը» ձեռք անցնեն:

Բնական է՝ այս կրօնական առասպելին ետեւ թաքնուած է, հրեաներուն ունեցած տիրապետելու ցեղային մարմաջը:

Եւ հրեաներուն «տիրապետելու» ծրագիրներուն գործադրութեան հետեւանքով է, որ անոնք, գիտակցաբար, պատճառ կ'ըլլան ամենատարօրինակ ոճրագործութիւններու:

Եւ հրեաները դեռ շատ աւելի մեծ ոճրագործութիւններու պատճառ պիտի ըլլան, իրենց խելագար «Հաւատամք»ին գործադրութեան պատճառաւ:

Այս Միոնիստ «Հաւատամք»ին ծրագիրներուն պատճառաւ է, որ հրեաները՝ ներոպան լեցուցին թուրքերով, ափրիկեան ցեղերով և ամէն տեսակի այլազգեան ժողովուրդներով:

Միոնիստներն էին որ, գիտակցաբար, իսլամ ժողովուրդներուն մէջ, մոլեռանդութիւնը հրահրեցին:

Իրականութեան մէջ՝ ի՛նչ տարբերութիւն կայ Պէն Լատենին մոլեռանդ կրօնական գաղափարներուն և Միոնիստներուն տեսակէտներուն միջեւ:

Պէն Լատենին հաւատքով «Ալլահ»ին կրօնքին չպատկանողները անհաւատներ են: Եւ իրենց օրէնքով, աշխարհի բոլոր անհաւատները «Ալլահ»ի կրօնին բերելը՝ ստիպողութիւն մըն է: Անոնք, որ «Ալլահ»ին չեն հաւատար՝ ապրելու իրաւունք չունին:

Շատ յատկանշական է Պէն Լատենին մոլեռանդ հաւատքին և Միոնիստական մոլեռանդ ծրագիրներուն միջեւ գտնուող նմանութիւնը:

* * *

Միոնիստները չէի՞ն գիտեր, որ Պէն Լատենի նման ծայրայեղ մոլեռանդները գրգռելով, աշխարհը իսկական կործանումի վտանգի պիտի ենթարկուէր: Ընդհակառակը՝ Միոնիստներուն ուզածն ալ այս

էր... Արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը կործանել, և աւերակներուն վրայ, նոր Մովսիսական աշխարհ մը ստեղծել:

Հրեայ ամենածանօթ քաղաքական անձնաւորութիւնը՝ Հենրի Քիսինճերին այս մասին ըսածները շատ յատկանշական են՝

«Աթոմական պատերազմի մը ընթացքին, Ամերիկայի մէջ, 250 միլիոն ժողովուրդին մէջէն 200 միլիոնը Թերեւս մահանայ: Բայց 50 միլիոնը կը վերապրի: Եւ անոնք, նոր աշխարհ մը կը ստեղծեն»:

Կը տեսնէք, թէ այս արհեսարրու քաղաքագէտը՝ Քիսինճերը, 200 միլիոն ամերիկացիներուն աթոմական պատերազմի մէջ մահանալը ինչպէ՞ս բնական կը նկատէ:

Իրականութեան մէջ՝ Քիսինճերն և Պէն Լատենը իրարմէ ի՞նչ տարբերութիւն ունին:

Քիսինճերը, իբր պետական անձնաւորութիւն՝ 100.000-ով անմեղներ սպաննեց: Պէն Լատենն ալ, իբր ահաբեկիչ, բիւրաւոր անմեղներ սպաննեց:

Քիսինճեր՝ պաշտօնապէս սպաննեց: Պէն Լատեն՝ անպաշտօն սպաննեց: Բայց, ուերկուքն ալ, գիտակցաբար սպաննեցին:

Յաւելուած՝ երկուքն ալ, ուրիշ նմանութիւն մը ունին: երկուքն ալ, սեմական ցեղին կը պատկանին:

Եւ ասկէ 10 տարիներ առաջ, Յորթանանի Թագաւորը՝ Հիւսէյն սապէս ըսած էր.-

Ասկէ յետոյ Աբրահամին զաւակները իրարու հետ պիտի չպատերազմին»: երկուքն ալ, սեմական ցեղին կը պատկանին:

Բայց այսօր, հրեայ ռնակալներուն պատճառաւ, Պաղեստինի մէջ, երկու «եղբայր» ժողովուրդներ իրար կը սպաննեն:

Սրտանց կը մաղթենք, որ հրեաները, այս սպանդին վերջ մը տան, և Պաղեստինցի ժողովուրդին համար 1947-ին, Միացեալ Ազգերու Ժողովին մէջ ընդունուած պետութիւն դառնալու իրաւունքը, 50 տարիներ վերջ ընդունին՝ Յանուն Արդարութեան, այդ մանաւանդ՝ Հրեայ ժողովուրդին օգտին համար:

Նոյնպէս կը մաղթենք, որ հրեաները իրենց անմոգկային, յետամնաց Սիոնիստական քաղաքականութեան վերջ մը տան: Որովհետեւ իրենց այս անպատասխանատու ռազմավարութիւնը, աշխարհը կրնայ բոլորովին կործանել:

Եւ կրնայ ըլլալ, որ աւերակներուն տակ իրենք ալ մնան և բոլորովին կորսուին:

Եւ կը մաղթենք մանաւորապէս, որ Արեւմտեան աշխարհը, իր ինքնապաշտպանութեան համազօր քաղաքականութեան, այսինքն՝ ամէն ցեղի և դաւանանքի պատկանող «փախստականները» [որոնք յատուկ, նենգ ծրագրի մը համաձայն, կու գան «լեցնելու» Եւրո-արեւմտեան երկիրները] ընդունելու LIBERAL քաղաքականութեան վերջ մը տայ: Ապա թէ ոչ՝ արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը, իր ձեռքերովը, իր գերեզմանը փորած պիտի ըլլայ...:

Ժողովրդական առածը կ'ըսէ, թէ «Ամէն չարիք՝ բարիք մը կը բերէ»:

11 Սեպտեմբեր 2001-ի ողբերգութիւնը, մ. նահանգները ինքնագիտակցութեան բերա՞ւ: Եւ նախագահ Պուշ իրականութիւնները տեսա՞ւ [Յուսանք, որ նախագահ Քենետիին ճակատագրին չենթարկուիր]:

Եւ մեզ ամենէն շատ գոհացնող եղելութիւնը, ամերիկեան և ռուսական մօտեցումը և գործակցութիւնն է: Մաղթենք, որ տեւական ըլլայ:

Յուսանք, որ 11 Սեպտեմբերը նոր էջ մը բանայ, մեծ պետութիւններուն յարաբերութիւններուն մէջ:

Եւ անգլիական մաքիաւելեական և կործանիչ քաղաքականութեան տեղը գայ բռնելու աւելի արդար, համերաշխ, բայց խիզախ քաղաքականութիւն մը՝

ԱՆԱՐԴԱՐՆԵՐԸ ԵՒ ՅԱՆՑԱԽՈՐՆԵՐԸ ԱՆՊԱՅՄԱՆ ՊԱՏԺՈՒԵԼՈՒ ԵՆ: ԵՒ ՄԱՆԱՒԱՆԴ ՅԵՂԱՍՊԱՆ ԹՈՒՐՔԵՐԸ:

Այնքան աւելն, որ այս ցեղասպան Թուրքին վայրենի մտայնութիւնը չի պատժուիր՝ անոնք միշտ պիտի շարունակեն նոր ցեղասպանութեանթիւններ գործել, և օրինակ պիտի ըլլան իրենց նման վայրենի հաւաքականութիւններուն:

Մենք կը հաւատանք, որ հայկական ցեղասպանութեան դատապարտումը միայն հայութեան

հարցը չէ: Այլ՝ ամբողջ աշխարհի մէջ Արդարութիւն հաստատելու հարց է:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐ ԹԷ] ՉԳԻՏՑԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
«ՀԱՅԱՍՏԱՐԻՄ ԱՉՔ ՀԱՅՈՑ»- ԹԻՒ 4
«ՀԱՅԱՍՏԱՐՄՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԱՊԵՐԱԽՏՈՒԹԻՒՆ»

5 Հոկտեմբեր 1915 Թուականին Պոլսոյ Գերմանական դեսպանատունէն FREIHERR K. VON NEURATH, դեսպանին փոխանորդը ըլլալով, Պերլին՝ Գերմանիոյ Վարչապետին տեղեկագիր մը կ՛ուղարկէ:

«Ով է՞ր VON NEURATH-ը: Հիթլերի ամենամօտիկ աշխատանքի ընկերներէն մէկը: 1839-ին Զեխոսլովագիոյ հրամանատարն էր: 1946-ին նիւրենպերկի դատավարութեան, Պատերազմի յանցաւոր ըլլալով, 15 տարուան բանդարկութեան դատապարտուեցաւ):

Եւ VON NEURATH-ը այս տեղեկագիրին մէջ, Գերմանիոյ վարչապետին հետեւեալ տեղեկութիւնները կու տայ:

«Պոլսոյ մէջ բժիշկ Ռուբէն Սեւակին գերմանացի կինը՝ Զանղրըը աքսորուած իր ամուսինը ազատելու համար շատ աշխատեցաւ:

Բայց Պոլսոյ ոստիկանապետ Պէտրի Պէյը մերժեց Ռուբէն Սեւակը աքսորէ ազատել:

Եւ սա պատճառաբանութիւնը տուաւ՝ «Բժ. Ռուբէն Սեւակ կը նկատուի այն մտաւորականներէն, որուն զանգուածներու վրայ ունեցած ազդեցութենէն կը վախցուի»:

Ո՞վ է բժիշկ Ռուբէն Սեւակը:

Հայոց առաջնակարգ բանաստեղծ և գրողներէն է: 1911-ին, Լոզանի բժշկական համալսարանէն բժիշկ ըլլալով, շրջանաւարտ եղաւ:

Եւ 1911-էն մինչեւ 1914 Թուականը, Լոզանի հիւանդանոցներուն մէջ, իբր բժիշկ աշխատեցաւ:

Անոր Լոզան գտնուած տարիներուն, Պոլսէն շատ մը Թուրք առաջնակարգ անձնաւորութիւններ, փաշաներ, նախարարներ Լոզան կուգան դարմանուելու:

Եւ Ռուբէն Սեւակ անոնց Լոզանի մէջ, իբր բժիշկ, շատ օգնած էր:

Եւ այս փաշաները և նախարարները՝ շատ երախտապարտ էին Ռուբէն Սեւակին:

Եւ «եթէ Պոլիս գալու ըլլաք, մեր ապարանքին մէջ, մեր հիւրը պիտի ըլլաք ըսելով» իրարու հետ կը մրցէին:

Բժ. Ռուբէն Սեւակ, Յունիս 1914-ին, ընտանեօք Պոլիս կը վերադառնայ և հոն, իբր բժիշկ, կ՛աշխատի:

Ռուբէն Սեւակին Պոլսոյ ամենամօտիկ Թուրք բարեկամներէն մէկը՝ Պոլսոյ երեսփոխան Սալահ Ճիմճոզ-ն էր: [Սալահ Ճիմճոզ-ին ընտանիքէն՝ ծանօթ արուեստագէտ Ֆերտի Քայֆուրին և Թուրքիոյ հանրապետութեան նախագահներէն Ֆահրի Քորութիւրք-ին անունները տանք]:

24 Ապրիլ 1915-ին, Թալաթ փաշա և խմբակը, հայ ազգին ցեղասպանութիւնը նախ հայ մտաւորականները Անաթոլիա աքսորելով սկսաւ:

Եւ Ռուբէն Սեւակն ալ Զանղրըը աքսորուեցաւ:

Անոր գերմանացի կինը՝ Ռուբէն Սեւակը աքսորէն ազատելու համար, շատ աշխատեցաւ:

Ան դիմեց՝ գերմանական դեսպանին, VON DER GOLTZ փաշային, և նաեւ Ռուբէն Սեւակին երախտապարտ եղող փաշաներուն, և մանաւանդ՝ դիմեց Ռուբէն Սեւակին շատ մտերիմ Թուրք ընկերոջը՝ Պոլսոյ երեսփոխան Սալահ Ճիմճոզ-ին:

Բայց, ոչ մէկը կարողացաւ աատել Ռուբէն Սեւակը:

26 Օգոստոս 1915-ին, Իթթիհատ և Թերաքքի կուսակցութեան Զանղրըը/Իթթիհատ և Թերաքքի կուսակցութեան Զանղրըը-ի ներկայացուցիչ ճնմալ Ազուզի առաջնորդութեամբ աւազակները, Զանղրըը-էն Այաշ գացող ճամբուն վրայ, Գալեճիգի մօտ, Քիւնէյ գիւղի շրջակայքը, վայրագօրէն սպաննեցին բժիշկ Ռուբէն Սեւակը:

Յ.Ջ.

TURKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERCEKLERI AÇIKLIYORUZ
«MILLETI SADIKAYI ERMENIYE» N° 4
SADAKATA KARSI NANKÖRLÜK

5 EKIM 1915 TARIHINDE ISTANBULDAKI ALMAN ELÇILIGINDE FREIHERR K. VON NEURATH, VEKALETEN BERLINE ALMAN BASBAKANINA BIR RAPOR GONDERIR. (KIMDI VON NEURAT ? HITLERIN EN YAKIN ÇALISMA ARKADASI. 1939-DA ÇEKOSLOVAKYA GAULEITERI. 1946-DA NÜRENBERG MAHKEMESINDE HARP SUÇLUSU OLARAK 15 SENE HAPSE MAHKUM OLDU)

VE VON NEURATH BU RAPORUNDA ALMAN BASVEKILINE SU MALUMATI VERIYORDU... «ISTANBULDA DOKTOR RUPEN SEVAG-IN ALMAN ZEVCESI, SURGUN GONDERILEN ESINI KURTARMAK IÇIN ÇOK ÇALISTI. FAKAT ISTANBUL POLIS MÜDÜRÜ BEDRI BEY DR. RUPEN SEVAG-I SÜRGÜNDEN KURTARMAYI RED ETTI. VE SU SEBEBI ILERI SÜRDÜ.

«DR. RUPEN SEVAG, O ENTELLEKTÜELLERDEN DIR, KI ONUN TOPLULUKLAR ÜZERINDEKI ETKISINDEN KORKULUR»

KIM DIR DR. RUPEN SEVAG ?

ERMENILERIN ILERI GELEN SAIR VE YAZARLARINDANDIR. 1911-DE LOZQN TIP FAKÜLTESINDEN DOKTOR OLARAK MEZUN OLDU.

VE 1911-DE KADAR LOZAN HASTAHANELERINDE DOKTOR OLARAK ÇALISTI.

ONUN LOZANDA BULUNDUGU SENELERDE ISTANBULDAN BIR ÇOK TÜRK ILERI GELENLERI, PASALAR, NAZIRLAR LOZANDA TEDAVIYE GELMISLERDI. VE DR. RUPEN SEVAG, ONLARA DOKTOR OLARAK ÇOK YARDIM ETMISTI.

VE BU PASALAR VE NAZIRLAR ÇOK MINNETTAR IDILER, RUPEN SEVAGA KARSI.

HEPSI DE RUPEN SEVAGA «ISTANBULA GELICEK OLURSANIZ BIZIM KOSKTE MISAFIRIMIZ OLUCAKSINIZ» DIYEREK BIRBIRLERI ILE YARISIRLARDI. DR. RUPEN SEVAG HAZIRAN 1914-DE ALMAN ESI VE ÇOCUKLARI ILE BERABER ISTANBULA DONDU. VE ORADA DOKTORLUGA BASLADI.

: ISTANBUL MEBUSU SALAH CIMCOZ IDI.(SALAH CIMCOZUN AILESINDEN: MESHUR SANATKAR FERDI TAYFURUN VE TURKIYE CUMHURBASKANLARINDAN FAHRI KORUTURKUN ISIMLERINI VERELIM).

24 NISAN 1915-DE TALAT PASA VE AVANESI ERMENI MILLETININ SOYKIRIMINI: ILK ONCE ERMENI ENTELLEKTUELLERINI VE ILERI GELEN SAHSIYETLERINI ANATOLYAYA SURGUN GONDERE REK BASLATTI.

VE DR. RUPEN SEVAG, ÇANKKIRIYA SURGUN GONDERILDI.

VE ONUN ALMAN ESI RUPEN SEVAGI SURGUNDEN KURTARMAK IÇIN ÇOK ÇALISTI.

ALMAN ELÇISINE, VON DER GOLTZ PASAYA VE RUPEN SEVAGA MINNET BORCU OLAN PASALARA VE NAZIRLARA VE BILHASSA DOKTORUN YAKIN ARKADASI ISTANBUL MEBUSU SALAH CIMCOZA MURACAAT ETTI.

FAKAT HIÇ BIRI DR. RUPEN SEVAGI KURTARAMADI.

VE 26 AGUSTOS 1915-TE ITTIHAT VE TERAKKI PARTISININ ÇANKIRI TEMSILCISI CEMAL OGUZUN ONDERLIGINDE ESKIYALAR, ÇANKIRIDAN AYASA GIDEN YOL ÜZERINDE KALECIGIN TUNET KOYU YAKINLARINDA, DOKTOR RUPEN SEVAGI HUNHARCA KATLETTILER.

3.2.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻԻ 162 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2002

ՄԵՆՔ ԿՐ ՀԱՒԱՏԱՆՔ, ՈՐ 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2001-ԻՆ NEW YORK-Ի ՄԷՋ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՈՎ ՆՈՐ ԵՒ ԱՒԵԼԻ ԱՐԴԱՐ ԱՇԽԱՐՀ ՄԸ ՊԻՏԻ ՍՏԵՂԾՈՒԻ

...ԵԹԷ, ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, ՄԻԱՅՆ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՇԱՀՈՒ ՎՐԱՅ ՀԻՄՆՈՒԱԾ ԻՐԵՆՑ ԱՆԱՐԴԱՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԶՓՈԽԵՆ, ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ «ՓՈՔՐԱՑԱԾ» ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ, ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՍՆԵԱԿ ՏԱՐԻՆԵՐ ՅԵՏՈՅ, «ԱՂՔԱՏ ԵՐԿԻՐՆԵՐԸ» «ՀԱՐՈՒՍՏ ԵՐԿԻՐՆԵՐԸ» ՊԻՏԻ ԿՈՐԾԱՆԵՆ

ԵԹԷ, ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, ՀԱՅ ԱԶԳԸ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿՈՂ ԹՈՒՐՔԵՐԸ, ՆԻՒԹԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՊԱՏՃԱՌՒԱ, ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼ ԵՒ ՅԵՂԱՍՊԱՆ ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԶՊԱՏԺԵՆ, ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՍՆԵԱԿ ՏԱՐԻՆԵՐ ՅԵՏՈՅ, ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ ՎԱՅՐԵՆԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐ, ՊԻՏԻ ՔԱՆԴԵՆ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Պատմական դէպքերը թուականներով կը բնորոշուին, ընդհանրապէս Քրիստոսի ծննդեան թուականը հիմք առնելով:

Օրինակ՝ Քրիստոսէ առաջ և Քրիստոսէ վերջ (AV.J.C. ET APR.J.C.):

11 Սեպտեմբեր 2001 թ.ին կատարուած քաոսային ահաբեկչութիւնը, աշխարհի մէջ անհաւատալի փոփոխութիւններու պատճառ եղաւ, և մանաւանդ, ասկէ յետոյ, շատ աւելի մեծ յեղաշրջումներու պատճառ պիտի ըլլայ:

Այս տեսակէտով 11 Սեպտեմբեր 2001-ը նոր և շատ մեծ դարաշրջանի մը սկզբնաւորութիւնն է: «11 Սեպտեմբեր 2001»ով շատ մը «Tabou»ներ փլան: Շատ մը սուտ լոզունգներու «քօղ»ը վար ինկաւ:

Երկար տարիներէ ի վեր, Ամերիկացիներուն կողմէ Սովետներուն դէմ հրարուած մոլեռանդ խլամներուն զոհը եղան [ճակատագրի իՙնչ հեգնանք] նոյնինքն՝ Ամերիկացիները:

Եւ այս անգամ, ամերիկացիները սկսան պայքարիլ, նոյն ծայրայեղական խլամներուն դէմ, զանոնք որակելով «Terroriste»ներ:

Ճիշդ ու ճիշդ՝ Ռուսերուն նման, որոնք Չէչէն աւազակները կ'որակեն «Terroriste»ներ: Բայց մէկ կարեւոր տարբերութեամբ .- Այս Չէչէնները գինողները Ամերիկացիներն էին փաքիստանցիներուն և շրջանէն ներս իրենց ունեցած միւս գործակալներուն ձեռքերով:

Բայց, արեւմտեան աշխարհին մէջ, Մուճահիտիններուն և Թալիպաններուն ստեղծման մէջ, ամերիկացիներուն կատարած դերին մասին [կարգ մը փոքր ակնարկութիւններէ զատ] ոչ մէկը իրականութիւնները բսելու և գրելու համարձակութիւնը ունեցաւ:

Աֆղանական հարցին մէջ՝ տեւական Սովիներուն 1979-ին Աֆղանիստան ներխուժման մասին

խօսեցաւ։

Բայց երբեք չյիշատակուեցաւ, որ 1921-էն մինչեւ 1979, գրեթէ 60 տարի, Աֆղանիստանը խաղաղութեան մէջ ապրող երկիր մըն էր։

Եւ 1979-ի Դ.էն սկսեալ, ամերիկացիները, Փաքիստանի և արաբ մոլեռանդ իսլամներու ձեռամբ զինեցին նա՛խ Մուճահիտինները և յետոյ՝ Թալիպանները, որ ասոնք պայքարին Սովետներուն դէմ։ Եւ այդ օրէն սկսան Աֆղան ժողովուրդին անվերջանալի տառապանքները։ Եւ այսօր ամերիկացիները, միլիառներ ծախսելով, իբր թէ խաղաղութիւն պիտի բերեն Աֆղան ժողովուրդին։

Շատ ցաւալի է՝ ռուբէն Սեւակին ըսածին պէս՝ «ՄԵՌՆՈՂԻՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ ՄԵՌՅՈՂԷՆ ՍՊԱՍԵԼԸ»։

* * *

Մինչեւ 11 Սեպտեմբեր 2001-թ.ը, արեւմտեան պետութիւններուն ռազմավարութեան սկզբունքն էր՝ հակառուսական կողմնորոշումը։

Ֆրանսական 1789-ի Յեղափոխութեամբ սկսող այս հակառուսական քաղաքականութիւնը, շեշտուեցաւ մանաւանդ, Նափոլէոնի Ռուսիոյ վրայ յարձակումով, և անոր շարունակութիւնը հանդիսացաւ անգլիական Մինչեւ 11 Սեպտեմբեր 2001-թ.ը, արեւմտեան կայսրութեան անփոփոխ ռազմավարութիւնը եղող հակառուս քաղաքականութիւնը։

1917-ի համայնավար յեղափոխութեամբ, արեւմտեան պետութիւններուն հակառուս քաղաքականութիւնը աւելի զօրացաւ, և ամերիկացիներուն առաջնորդութեամբ, 1945-էն սկսեալ, ան շարունակեց «Պաղ պատերազմ»ի ձեւով, մինչեւ 1990-ը՝ Սովետ Միութեան փլուզումը։

Բայց ասկէ յետոյ ալ, ամերիկացիներուն հակառուս պայքարը չդադրեցաւ։ Արեւմտեան կողմը, 1990-ին յղացաւ, Ռուսերուն եղբայրները եղող եւկոսլաւ ժողովուրդը բաժանելու և եւկոսլաւ դաշնութեան միութիւնը քանդելու անարդար և անմարդկային ծրագիրը, զոր ամերիկացիները գործադրեցին շամացոյցի ճշգրտութեամբ, սկսելով Պոսնիայէն, յետոյ՝ Քոսովոյ, և աւելի ետք՝ Մակեդոնիա և Մոնթենեգրօ։

Ամերիկացիներուն Ռուսաստանի արեւելեան կողմը ապակայունացնելու հակառուսական ծրագիրը, աւելի յայնածաւալ հանգամանք ունէր։

Անոնք սկսան փաքիստանցիներու և արաբական Մոցի կրօնամոլ շրջանակներուն միջնորդութեամբ դրդել վայրենի Չէչէնները որոնք, Բ.Աշխարհամարտին, գործակցած էին հիթլերական Գերմանիոյ հետ։

Ամերիկացիներուն կողմէ զինուած այս «տեռորիստ» Չէչէնները, շատ մեծ խժդժութիւններ կատարեցին Ռուսերուն դէմ, նոյնիսկ՝ Մոսկուայի մէջ, և նաեւ՝ Չէչէնիոյ մէջ, ընդդէմ տեղւոյն իրենց չէչէն եղբայրներուն։

Ամերիկացիներուն կողմէ Չէչէնիոյ մէջ, ընդդէմ տեղւոյն իրենց չէչէն եղբայրներուն։

Ամերիկացիներուն կողմէ դրդուած Չէչէններուն հակառուսական ահաբեկչութիւնները տարիներ տեւեցին։

Ռուսերը, այս մոլեգին Չէչէնները որակեցին «տեռորիստներ»։

Մինչդեռ, ամերիկացիներուն և անոնց զինակիցները եղող Եւրոպական պետութիւններուն համար, այս ահաբեկիչ Չէչէնները «ազատութեան» համար պայքարող հերոսներ էին։

Ամերիկացիները միայն 11 Սեպտեմբեր 2001-ի վաղորդայնին և ստիպողաբա՛ր տեսան և հասկցան, որ իրենց համար բուն «վտանգ»ը Ռուսերէն չէր գար։ Իսկական վտանգը կու գար այն մոլեռանդ, յետամնաց և խելագար, իսկութեան մէջ հարազատ Իսլամի սկզբունքները դրժող «իսլամ»ներէն, որոնք մարզուած և զինուած էին ամերիկացիներուն կողմէ։

Եւ «Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ» կոչուող այս երկիրը՝ այսօր կը վխտայ ամէն տեսակի միլիոնաւոր իսլամներով, որոնք Սիոնիստական սատանայական քաղաքականութեամբ, վերջին չիսուն տարիներու ընթացքին, խուժեցին Ամերիկա։

Եւ այսօր, Ամերիկայի համար, մեծագոյն վտանգը, ամերիկեան հողի վրայ ապրող և իրենց մտքին մէջ ի՛նչ ի՛նչ անյայտ հեռանկրներ ունեցող այս մոլեռանդներն են։

Անոնց ուղեղները լուացուած են կրօնամոլ լոզունգներով և իրենց դաստիարակուած են Ամերիկայի տարածքին սմբուկի պէս բազմացող հազարաւոր մզկիթներու մէջ:

Եւ ամերիկացիներուն ամենաարդիական զէնքերն անգամ [նոյնիսկ Ռուսերուն դէմ պատրաստուած աստղային «ֆիւզէ»ներու ցանցը] չեն կրնար խելքի բերել այս մոլեռանդները, և անոնց ուղեղներուն մէջէն հանել իրենց խաւարակուռ գաղափարները:

* * *

Մայրայեղ հրեաներուն [Սիոնիստներուն] և մոլեռանդ [երբ բուն իսլամը մոլեռանդութիւնը կը մերժէ] իսլամներուն համար, կրօնքը միայն դաւանանքի վարդապետութիւն մը չէ:

Անոնց համար կրօնը աշխարհի վրայ իրենց իշխանութիւնը տարածելու ծառայող ռազմավարութիւն մըն է, իր բռանկալական սկզբունքներով:

Այս երկու մոլեռանդ աշխարհահայեացքները, իրարու շատ նմանող կէտեր ունին. գոնէ, մէկ քանի բառով, կրնանք բնորոշել՝ «Անմարդկային»

Եւ ինչպէս որ շատ մը արեւմտեան երկիրներու մէջ, ֆաշիստական ծայրայեղ կուսակցութիւնները պատժական օրէնքով արգիլուած են, Սիոնականութիւնը և բոլոր արմատական, ծայրայեղ կրօնական դաւանութիւնները, իբր ֆաշիստական վարդապետութիւն, զանոնք արգիլելը պայման է:

Եթէ արեւմտեան աշխարհի մէջ այս ծայրայեղ և մոլեռանդ վարդապետութիւնները պատժական օրէնքով չարգիլուին՝ քանի մը տասնամեակներ յետոյ, այս մոլեռանդները պիտի կործանեն արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը:

* * *

Ինչո՞ւ Սիոնիստները Սթալինը կ՛ատեն և իրենց ձեռքը գտնուող լրատուութեան ցանցին միջոցաւ տեւական կը քարկոծեն զինք:

1921-ին Փարիզ հրատարակուած «Protocols Des Sages De Sion» գիրքին յառաջաբանին մէջ շատ յատկանշական հետեւեալ մէջբերումը կատարուած է՝ «Ռուսիոյ հրեաները շատ գոհ են, որ Կարմիր բանակին գլուխը կը գտնուի Trotski-ն (Lev Davidovitch Bronstein): Որովհետեւ Թրոցկիին միջոցաւ Ռուսիան հրեաներուն ձեռքը անցած է:

Բայց, քանի մը տարիներ յետոյ, Սթալինի առաջնորդութեամբ, հայրենասէր զինուորները տեսան, թէ Թրոցքիին «Ինթերնասիոնալիսթ» աշխարհահայեացքը Ռուսաստանի լայն տարածքին վրայ գտնուող զանազան ազգերու պատկանող ժողովուրդներու միջեւ, հակամարտութիւններ պիտի ստեղծէ և երկիրը շատ աւելի ծանր դժբախտութիւններու պիտի ենթարկուի:

Այդ պատճառաւ Սթալին, Թրոցկիական տիպի «Ինթերնասիոնալիզմ»ի գաղափարականին վերջ տուաւ և երկրէն վոնտեց Թրոցկիին:

Թրոցկին, մինչեւ իր կեանքին վերջը, պայքարեցաւ Սովետ Միութեան դէմ:

Եւ մինչեւ այսօր Սիոնիստները և Թրոցկիստները անիրաւ գրպարտութիւններով կը քարկոծեն Սթալինը:

Եւ այս ապերախտ հրեաները կը մոռնան, որ Սթալինի իշխանութեան շրջանին և անկէ ետք, Ս.Միութեան մէջ, ոչ մէկ հրեայ վնասուեցաւ, հրեայ ըլլալուն պատճառով:

Եւ հրեաները այս զեկավարին ստեղծած երկաթեայ Սովետական խաղաղութեան շրջանին աճեցան և 1948-ին, մեծ մասամբ անոր շնորհիւ և Ս.Միութենէն Պաղեստին գաղթող հրեաներով ստեղծուեցաւ այսօրուան Իսրայէլի Պետութիւնը:

Բայց ի՞նչ էր Սթալինի յաջողութեան գաղտնիքը, որ Սովետական Միութեան մէջ գտնուող զգանազան ազգերու պատկանող ժողովուրդները 1921-էն մինչեւ 1990-ները և գրեթէ մինչեւ այսօր, մեծամասնութեամբ ու շատ երկար տարիներ, խաղաղութեան մէջ ապրեցան և դեռ ալ կ՛ապրին:

Կրկին պիտի ըսենք, որ Սիոնիստներուն կողմէ, խորհրդային այս զեկավարին դէմ կատարուած արիւնալի բնակալ մը ըլլալու ամբաստանութիւնները, խղճամիտ և տրամաբանութիւն ունեցող անձի մը համար թշնամական գրպարտութիւններ են:

Սթալին Ս.Միութեան մէջ, զանազան ազգերու պատկանող ժողովուրդներու միջեւ, նախ և առաջ օրէնքներու վրայ հիմնուած հաւասարութիւն և մանաւանդ արդարութիւն ստեղծեց:

Ամէն մէկ ազգի պատկանող հաւաքականութիւն, իր լեզուն և իր աւանդութիւնները [խաւարամտութեան չերթալու պայմանաւ] և իր ազգային կրօնը պահելու իրաւունքը ունեցաւ: Հակառակ գործուած որոշ սխալներուն և չափազանցութիւնանց:

Բնական է՝ Ս.Միութեան հսկայ տարածքին վրայ ապրող և զանազան լեզուներ խօսող և զանազան ազգերու և կրօններու պատկանող ժողովուրդներու միջեւ համերաշխութիւն պահելը դիւրին գործ չէր:

Այս պատճառաւ խիստ օրէնքներ դրուեցան և այս օրէնքներուն չհպատակողները բնականաբար պատժուեցան:

Այսօր անհերքելի իրականութիւն մը կայ՝ Սթալինին ստեղծած [գոնէ մեծ չափով] արդարութեան և հաւասարութեան վրայ հիմնուած վարչաձեւին շնորհիւ, մեծամասնութեամբ աղքատ և յետամնաց երկիր մը եղող Ռուսիան՝ կեանքի բնդհանուր մակարդակով և մանաւանդ գիտութեան ու մշակոյթի մարդին մէջ. Սովետական Միութիւն որպէս աշխարհի առաջնակարգ պետութիւններէն եղաւ:

Եւ ամէնէն կարեւորը՝ «Հիթլերական Գերմանիոյ հետ գործակցող դաւաճան Թաթարներէն և Չէչէններէն զատ» բոլոր Սովետական Միութեան ժողովուրդները մէկ մարմին դարձած, պայքարեցան նախահարձակ գերմանացիներուն դէմ, և 1945-ին ֆաշիստներուն ջախջախիչ պարտութեան մատնեցին:

Եթէ Սովետական Միութեան ժողովուրդները Սովետական վարչաձեւէն գոհ չըլլային, չէին պայքարեր և չէին գոհուեր:

Սովետական Միութեան գերմանացիներուն դէմ մղած պատերազմին, Սովետական ժողովուրդները քան միլիոն գոհ տուին:

Այս քան միլիոն գոհերուն թիւն ալ կ՛ապացուցանէ, թէ Սովետական ժողովուրդները ի՛նչ աստիճան կապուած էին իրենց հայրենիքին:

Եւ Սովետական այս յաղթանակին առաջնակարգ «հեղինակը» Սթալինն է:

Սովետական վարչաձեւին Սովետ ժողովուրդներուն կողմէ ո՛ր աստիճան իւրացուած ըլլալուն ապացոյցներէն մէկը այն է, որ Սովետ ժողովուրդներէն գրեթէ ոչ մէկը [դաւաճան Չէչէններէն զատ] Ռուս ազգին դէմ ապստամբեցաւ:

Եւ ամէնէն կարեւորը՝ Սովետական Միութեան խլամ ծագում ունեցող ժողովուրդները՝ չենթարկուեցան ամերիկացիներուն արբանեակները եղող արտերկրի իրենց դաւանակիցներուն [ասոնք ըլլան Փաքիստանցի կամ արաբ արքայական վարչակարգեր] կրօնական գրգռութիւններուն:

Որովհետեւ Սովետական վարչաձեւի շրջանին, խլամ ժողովուրդները շատ լաւ սորված էին, թէ կրօնը միայն անձնական խղճմտանքի հարց է: Եւ ոչ մէկը չի կրնար խաւարակուռ ձափռտուքներով Ս.Միութեան խլամ ժողովուրդները խարել:

* * *

Այսօր արեւմտեան պետութիւնները ստիպուած են, Սովետական արդարութեան և հաւասարութեան վրայ հիմնուած վարչաձեւէն դասեր առնել:

Այլապէս խարուսիկ ազատութեան և անարդար դրամատիրական վարչաձեւերը չեն կրնար դիմագրաւել այս փոքրացած աշխարհին մէջ աղքատ, բայց անբնականօրէն բազմացող խեղճ ժողովուրդներուն անվերջանալի ներխուժումներուն և քանդիչ յարձակումներուն:

Եւ ամէնէն կարեւորը՝ արդարութեան մարգին մէջ երկու չափ և երկու կշիռ գործածելու չեն, ինչպէս որ այսօր կ՛ընեն Եուկոսլաւիոյ և Պաղեստինի մէջ:

Մանաւանդ՝ ինչպէս որ Ըրին հայկական ցեղասպանութեան մէջ՝ գոհեցին հայերը և Թիկունք կանգնեցան ցեղասպան Թուրքերուն, և կը շարունակեն պաշտպանել վայրենի և անարդար ոճրապարտները:

Եթէ շարունակեն իրենց այս անարդար կեցուածքը, քանի մը տասնեակ տարիներ վերջ, Թուրքերուն առաջնորդութեամբ, վայրենի ժողովուրդները պիտի քանդեն Արեւմտեան աշխարհը:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐԸ ԹՔ] ԶԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«ՀԱԻԱՏԱՐԻՄ ԱԶԳ ՀԱՅՈՑ» ԹԻ 6
«ՀԱԻԱՏԱՐՄՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԱՊԵՐԱՆՏՈՒԹԻՒՆ»
ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ՏՕԼՄԱՊԱՀՉԷՒ ՊԱԼԱՏԸ ԱՅՑԵԼՈՒԹԵՆԷՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ասկէ տասը տարիներ առաջ, Եւրոպայի հայ կրօնական առաջնորդներէն Արքեպիսկոպոս մը, Պոլսոյ Տօլմապահչէի պալատը «Թուրիսդ» ըլլալով կ՚այցելէ։

Եւ ֆրանսացի զբօսաշրջիկներու խումբի մը հետ, Թուրք Թարգմանի մը առաջնորդութեամբ պալատը պտտիլ կը սկսին։

Եւ Թուրք Թարգմանը, ֆրանսերէնով տեղեկութիւն կու տայ զբօսաշրջիկներուն, այդ պալատի մասին. «Տոլմապահչէի պալատը, 19-րդ դարու կէսերուն, իտալացի ճարտարապետ Պալեանի կողմէ կառուցուած է։

Յետոյ, Պալատին սրահները կ՚այցելէն։

Թուրք Թարգմանը պատերուն վրայ կախուած մեծ իւզաներկ պաստառներուն առջեւ կը կենայ և սա բացատրութիւնը կու տայ. «Այս մեծ ծովանկարները ոուս նկարիչ Այվազովսկին գծագրած է»։

Եւ Թուրք Թարգմանը, կը շարունակէ զբօսաշրջիկներուն պտտցնել Պալատը։ երբ մեծ, յախճապակեայ վառարանի մը առջեւ կանգ կ՚առնեն, հետեւեալ բացատրութիւնը կու տայ. «Այս վառարանին յախճապակիները, հոչակաւոր Քիւթայեայի յախճապակիներ են, և Թուրք յախճապակիի վարպետներու կողմէ շինուած է»։

Եւ այն ատեն հայ Արքեպիսկոպոսը այլեւս չի կրնար դիմանալ և Թուրք քարգմանին Թրքերէն լեզուով սա խօսքերը կ՚ըսէ,

«ՀՖՆՏԻ, ՀԻՄԱ ԱԼ ՋԻՍ ՄՏԻԿ ԸՐԷ. ԵԻ ԵՔԷ ՁԵՍ ԴԻՏԵՐ,ՍՈՐՎԷ.

ԱՅՍ ՎԱՌԱՐԱՆԻՆ ՅԱԽՃԱՊԱԿԻՆԵՐԸ ՇԻՆՈՂ ՎԱՐՊԵՏԸ ՀԱՅ է։ ՆԱՅԷ, ԿԱՐԴԱՅ։

ՎԱՐՊԵՏԸ ՀԱՅԵՐԷՆՈՎ ԱՆՈՒՆԸ ԴՐԵՐ է։ ՅԵՏՈՅ, ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ ԴՏՆՈՒՈՂ ԾՈՎԱՆԿԱՐՆԵՐԸ ԳԾԱԳՐՈՂ ՆԿԱՐԻՉԻՆ ՀԱՄԱՐ «ՌՈՒՍ ՆԿԱՐԻՉ» ԸՍԻՐ. ԱՅԴ ՆԿԱՐԻՉԻՆ ԱՆՈՒՆԸ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՅՎԱԶՈՎՍԿԻ է. ԵԻ ՄԻՆՉԵԻ ԾՈՒՆԸ ՀԱՅ ՆԿԱՐԻՉ ՄԸՆ է։

ԵԻ ԱՄԵՆԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ ՏՕԼՄԱՊԱՀՉԷՒ ՊԱԼԱՏԸ ԿԱՌՈՒՑԱՆՈՂ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԻՆ ՀԱՄԱՐ «ԻՏԱԼԱՑԻ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ ՊԱԼԵԱՆԻ» ԸՍԻՐ, ՍՈՒՏ է։ ՏՕԼՄԱՊԱՀՉԷՒ ՊԱԼԱՏԸ ԿԱՌՈՒՑԱՆՈՂ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԸ ՀԱՅ ՊԱԼԵԱՆՆ է։ ՊՈԼՍՈՅ ԲՈԼՈՐ ՊԱԼԱՏՆԵՐԸ ԿԱՌՈՒՑԱՆՈՂ ՀԱՅ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՊԱԼԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔԷՆ։ ԵԻ ԱՄՈՆՔ ՔԵԶԻ ԸՍՈՂԸ ԵՍ ԱԼ, ՀԱՅ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԸՆ ԵՄ.

ՀԱՄԿՅԱՐ . ԱՍԿԷ ՅԵՏՈՅ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ԸՍԷ, ՍՈՒՏ ՄԻ ԽՕՍԻՐ»։

Յ.Ջ.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
« MILLETI SADIKAYI ERMENIYE » N° 6
SADAKATA KARSI NANKÖRLÜK
ISTANBULDA DOLMABAHÇE SARAYINI ZIYARETTEN IZLENIMLER

BUNDAN ON SENE KADAR EVVEL. AVRUPADA GÖREVLI ERMENI RUHANI LIDERLERINDEN BIR BASPISKOPOS, ISTANBULDA DOLMABAHÇE SARAYINI TURIST OLARAK ZIYARET EDER.

VE BIR FRANSIZ TURIST GURUBU ILE BERABER, BIR TÜRK TERCÜMANIN ÖNCÜLÜGÜNDE SARAYI DOLASMAYA BASLARLAR.

VE TÜRK TERCÜMAN, TURISTLERE SARAY HAKKINDA FRANSIZCA BILGI VERIR.

«DOLMABAHÇE SARAYI, 19. ASRIN ORTALAINDA ITALYAN MIMARI BALYANI TARAFINDAN INSA EDILMISTIR»

SONRA SARAYIN SALONLARINI ZIYARET EDERLER. TÜRK TERCÜMAN DUVARLARDA ASILI BÜYÜK YAGLI BOYA TABLOLARIN ÖNÜNDE DURUU VE SU MALÛMATI VERIR:

« BU DENIZ MANZARALI BÜYÜK TABLOLARI, RUS RESSAMI AYVAZOVKI ÇIZMISTIR»

VE TÜRK TERCÜMAN TURISTLERE SARAYI GEZDIRMEYE DEVAM EDER, VE BÜYÜK BIR ÇINI SOBA ÖNÜNDE DURUR, VE SU IZAHATI VERIR.

«BU SOBANIN ÇINILERI, MESHUR KÜTAHYA ÇINILERIDIR VE TÜRK ÇINI USTALARI TARAFINDAN YAPILMISTIR»

O ZAMAN, ERMENI BASPISKOPOS ARTIK DAYANAMAZ VE TÜRK TERCÜMANA TÜRKÇE OLARAK SUNLARI SÖYLER.

«EFENDI, SIMDI ARTIK BENI DINLE VE BILMIYORSAN ÖGREN. BU SOBANIN ÇINILERINI YAPAN USTA ERMENI, BAK OKU. USTA ERMENICE YAZMIS ISMINI.

SONRA BÜYÜK SALONDAKI DENIZ TABLOLARINI ÇIZEN RESSAM IÇIN, SEN RUS RESSAMI DEDIN. O RESSAMIN ISMI HOVHANNES AYVAZOVSKI. HALIS-MUHLIS ERMENI RESSAMI.

VE EN MÜHIMI, DOLMABAHÇE SARAYINI INSA EDEN MIMAR IÇIN «ITALYAN MIMARI BALYANI» DEDIN. YALAN.

DOLMABAHÇE SARAYINI INSA EDEN MIMAR: ERMENI BALYAN. ISTANBULUN BÜTÜN SARAYLARINI INSA EDEN ERMENI MIMAR BALYAN AILESINDEN.

VE BUNLARI SANA SÖYLIYEN: BEN DE ERMENI BASPISKOPOSUYUM.

ANLADIN MI SIMDI. BUNDAN SONRA HAKIKATI SÖYLE. YALAN KONUSMA»

3.2.

ԱՐԴԵՕՔ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ,
ՋՈՒՐ ՏԵՂ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԳՆԱՑ
ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ, ԹՐՔԱԿԱՆ ՃԱՄԲՈՎ
ՓՐԿՈՒԵԼՈՒ ԱՌԱՋԱՐԿԸ ՄԵՐԺԵՑ. «ԹՐՔԱՆԱԼԸ
ՆՈՒԱՍՏԱՆԱԼ Է» ԸՍԱՒ։
ԵՒ ԳԻՏԱԿՑԱԲԱՐ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԵՑԱՒ։
ԱՆ ԿԱՐԾԵՑ, ՈՐ ԻՐ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՄԲ,
ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՄԷՋ, ՋՈՀԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԱՋԳԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՈԳԻՆ ՊԻՏԻ ՋՕՐԱՆԱՅ։
ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻՆ ԻՐ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ՏՐՈՒԱԾ
ՊԱՏԳԱՄԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՀԱՍԿՑԱՌ։
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՌՄԱՄԲ՝ Ո՛Չ։
ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ՀԱՅ ԱՋԳԻ ՄԷՋ ՄԵԾ ԹԻՒ ԿԸ ԿԱՋՄԵՆ
ԵՍԱՍԷՐԸ, ԱՊԵՐԱԽՏԸ ԵՒ ԱՊԱՋԳԱՅԻՆԸ։
ԹՈՒՐՔԵՐԸ, 24 ԱՊՐԻԼ 1915-ԻՆ, ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԸ
ԳՈՂԳՈԹԱՅ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԻՆ։
ԲԱՅՑ ՇԱՏ ՈՒ ՇԱՏ ՀԱՅԵՐ, 1915-ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ,
ՏԵԻԱԿԱՆ ԳՈՂԳՈԹԱՅ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՑՆԵՆ
ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԸ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Ռուբէն Սեւակի այրի կնոջ՝ Ժաննի Սեւակին և երկու որբ զաւակներուն՝ Լեւոնին և Շամիրամին հետ, Բ.Աշխարհամարտէն յետոյ միայն կրցանք կապ հաստատել։

Լեւոնը Պոլիս եկաւ 1960-ին, Շամիրամն ալ՝ 1963-ին։

Պոլիս եկան իրենց հօր ծննդավայրը, կրկին տեսնելու [նկատելով, որ Լեւոն, 1912-ին, հազար ծնելէ յետոյ, 1914-ին Պոլիս եկած էր իր հօր և մօր հետ։ Շամիրամն ալ՝ 1914-ին, Պոլիս ծնած էր]։

1915-ին, իրենց հօր նահատակութենէն յետոյ, Ջուիցերիա վերադարձան։

Եւ գինադադարէն յետոյ՝ 1919-ին, Ռուբէն Սեւակի հօր և մօր փափաքով, երկուքը Պոլիս եկան 1919-ին, և մինչեւ 1922 Պոլիս մնացին, մինչեւ Քեմալին գալը։

1960-ին Պոլսոյ մէջ, Լեւոնն և Շամիրամը իրենց հօր ծննդավայրը եղող Սիլիվրի գիւղաքաղաքը տարինք, և իրենց մանկութեան բնակած մեծ հօր տունը կրկին տեսան։

Սիլիվրի-ի Ռուբէն Սեւակի հօրենական տունը, այդ տարիներուն, դեռ կանգուն մնացած էր, բայց Թուրք գաղթականներու կողմէ գրաւուած։

Լեւոն և Շամիրամ շատ զուարթ բնաւորութիւն ունէին։

Բայց երբեմն, մտերմիկ խօսակցութեանց ընթացքին կը գգայինք, թէ ցաւ մը ունին իրենց սրտին վրայ։

Մանաւանդ Շամիրամ, տխրութեամբ կը հարցնէր երբեմն. «Ինչո՞ւ մեր հայրը մեր մասին չմտածեց և Ազգին համար գոհուեցաւ, և մեզ որբ ձգեց»:

Այդ թուականներէն մինչեւ այսօր, գրեթէ 40 տարիներ անցան:

Եւ երբեմն կը մտածենք, թէ Լեւոն և Շամիրամ, տեղ մը իրաւունք չունէի՞ն արդեօք վշտանալու, որ իրենց հօր Ազգին համար գոհուելուն պատճառաւ, իրենք որբ մնացին և, երկար տարիներ, տառապեցան: Եւ մանաւանդ երբ մտածենք, թէ հայ ազգը, ընդհանուր առմամբ, Ռուբէն Սեւակի կատարած գոհողութիւնը չէ գնահատած, և մեծ մասամբ ապերախտ գտնուած է անոր հանդէպ:

Եւ ձեւով մըն ալ մոռացութեան ենթարկած է նահատակ բանաստեղծ Ռ.Սեւակը, «Սեւակ» անունը տալով բոլորովին տարբեր նկարագիր ունեցող ապերախտ բանաստեղծի մը:

Եւ այսօր, անհերքելի իրականութիւն մը կայ: Այս երկու «Սեւակ»ներուն ստեղծած շփոթութիւնները՝ ցաւալի և զգուելի թիւրիմացութիւններու պատճառ կ՛ըլլան:

Եւ այս ձեւով, Ռուբէն Սեւակի հոգին, կրկին ու կրկին կը խաչուի... Եւ դեռ՝ տեւապէս կը խաչուի: այն Սեւակը, որ 1915-ին, Զանղրըր-ի մէջ, Թրքանալու առաջարկը՝

«ԱՆՈՒՆԻՍ ՊԷՍ ՀՈԳԻՍ ԱՀ ՊԻՏԻ ՉՍԵՒԱՅՆԵՄ» ԸՍԵԼՈՎ ՄԵՐԺԱՒ ԷՐ:

* * *

Դիպուածները, կեանքի մէջ, պատահարներ են պարզապէս:

Ճակատագրին հաւատացողը չենք: Բայց երբեմն դիպուածներ կը պատահին. և կը սկսինք մտածել, թէ արդեօ՞ք ճակատագիր ըսուած բան մը գոյութիւն ունի:

Պոլսոյ մէջ, մեր երիտասարդութեան տարիներուն, գործի կեանքի մէջ, սննդեղէնի արտադրութեան հաստատութիւն մը առաջ բերինք: Որուն մեր տուած անունը, ժամանակի ընթացքին, շատ ծանօթ անուն մը եղաւ:

Բայց միջոց մը յետոյ տեսանք, որ մեր արտադրութեան «Marque Déposée» եղած անունը, շատ մը հաստատութիւններ սկսան կեղծել, որ օրէնքով արգիլուած էր:

Ստիպուած եղանք, մեր անունը շահագործող բոլոր հիմնարկներուն դէմ դատ բանալ:

Եւ այս դատավարութիւնները քանի մը տարի տեւեցին: Բայց, ի վերջոյ, շահեցանք:

Եւ մեր անունը գործածողները ստիպուած եղան հատուցում տալու և իրենց անունը փոխելու:

Եւ մեր դատը շահած օրերուն էր, որ առաջին անգամ ըլլալով լսեցինք, թէ Հայաստանի մէջ նոր «Սեւակ» անունով բանաստեղծ մը մէջտեղ ելած է, և Հայաստանի մէջ շատ համբաւ շահած է այդ անունով:

Սկիզբը հաւատալ չուզեցինք:

Ինչպէ՞ս կարելի էր նահատակ բանաստեղծի մը անունը Հայաստանի մէջ շահագործել: Ասիկա արբապղծութեան հաւասար արարք մըն էր, մեր համոզումով:

Հայաստանի մտաւորական շրջանակները այս աստիճան անպատասխանատու և անգիտակից էի՞ն, որ նման աններելի և անդարմանելի սխալ մը կը գործէին:

Ահռելի վրդոված էինք:

Մանաւանդ որ, մեր առեւտրական անունը շահագործողներուն դէմ բացած դատը, նոր աւարտած էր այդ օրերուն:

Այդ հոգեվիճակի մէջ փորձեցինք Հայաստանի պետական իշխանութիւններուն դիմել, կատարուած անօրէնութեան արգելք ըլլալու համար:

Մեր բարեկամները մեզի տեղեկացուցին, թէ Սովետ Միութեան մէջ, միջազգային հեղինակի իրաւունքի օրէնքը դեռ չէ ընդունուած:

Այս պատճառաւ, մեր բողոքը և ընդվզումը մնացին, որոշ շրջանակի մը մէջ միայն:

Բայց, այդ օրէն սկսեալ, մեր կեանքին նպատակը ըրինք, հայութեան կողմէ անհրաւաւած և գրեթէ անտեսուած նահատակ բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակին իսկական մտաւորականի, հայրենասէրի կերպարը հայ ժողովուրդին ծանօթացնել:

Այստեղ պատմելու պիտի չանանք, Ռուբէն Սեւակին յիշատակը վառ պահելու համար, 1976-ի

ներչն սկսեայ մեր տարած աշխատանքներուն դէմ յանդիման գտնուած, զանազան և զարմանազան, տեղ-տեղ գաւեշտական, բայց շատ անգամ յոյժ պատահարները, ապացուցանելու համար, թէ հայութեան մէջ որքա՜ն մեծ թիւ կը կազմեն անգիտակից, ապերախտ ու ապազգային հաւաքականութիւնները:

* * *

1976-ին էր: Պոլսէն նոր հեռացած էինք վերջնականապէս:

Ջուիցերիոյ Լոզան քաղաքը, նախկին Պոլսահայ Երեսփոխան Մկրտիչ Շէյէֆեանին բնակարանը հիւրաբար կը գտնուինք: Ուրիշ հայ հիւրերու կողքին, ներկայ էր նաեւ Հայաստանէն նոր Ջուիցերիա ժամանած, Հայաստանի Սփիւռքի Հետ Կապի Կոմիտէի Փոխ-Նախագահ Ա.Մարտիրոսեանը:

Մ. Շէյէֆեան մեզ Մարտիրոսեանին ծանօթացուց և անոր բացատրեց, թէ՝ բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակի եղբօրորդին ենք, և աշխատանք կը տանինք նահատակ բանաստեղծին յիշատակը վառ պահելու համար:

Մենք, այս պատեհ առիթէն օգտուելով, Մարտիրոսեանին պատմեցինք երկու բանաստեղծ «Սեւակներուն» ստեղծած կնճիռը: Եւ իրեն ըսինք, թէ միջազգային օրէնքներով բանաստեղծ ոուբէն Սեւակին անունին՝ ուրիշ մէկ բանաստեղծի մը կողմէ Հայաստանի մէջ շահագործումը անարդարութիւն է:

Եւ իրեն ջանացինք բացատրել երկու «Սեւակ»ներուն պատճառաւ գոյացած անվերջանալի շփոթութիւնները: Մանաւանդ շեշտեցինք, թէ՝ նահատակ բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակին դէմ կատարուած այս անարդարութիւնը, պատուաբեր չէ Հայաստանին:

Մարտիրոսեան մեզ շատ հանդարտութեամբ մտիկ ըրաւ և քաղաքագէտի վայել սա պատասխանը տուաւ. «էլի, այս երկու արժէքաւոր բանաստեղծները, հիմա մահացած են: Հանգիստ ձգենք զանոնք, իրենց գերեզմաններուն մէջ»:

Մարտիրոսեանի պէս պատասխանատու անձի մը այս անպատասխանատու և միամիտ յայտարարութիւնն ալ կ'ապացուցանէր, որ ինք, նահատակ Ռուբէն Սեւակին գերեզման չունենալուն անգամ տեղեակ չէր:

Եւ նաեւ ան, շատ ու շատ Հայաստանցի և Սփիւռքի հայերուն նման, Ռուբէն Սեւակին ով ըլլալուն մասին գաղափար չունէր:

Քրիստին Սալերին [Սալերեան] Ռուբէն Սեւակի քրոջ աղջիկներէն մէկն է:

Եւ դժբախտաբար [իբր Ռուբէն Սեւակի քրոջ աղջիկը] Պոլիս կ'ապրի:

Քրիստին Սալերի միջազգային չափանիշով ծանօթ գեղանկարիչ մըն է: Եւ մանաւանդ՝ Թրքական չափանիշով Թուրքիոյ առաջնակարգ նկարիչներէն մէկն է:

Քրիստին Սալերին 1977-ին Հայաստան կ'այցելէ: Ան Հայաստան հրաւիրուած է Երեւանի մէջ այդ օրերուն սարքուած իր նկարչական ցուցահանդէսին ներկայ ըլլալու համար:

Եւ ցուցահանդէսը շատ մեծ յաջողութիւն կը գտնէ՝ իբր «Avant-Garde» նկարիչ:

Եւ գեղանկարչուհին շատ մը ծանօթ մտաւորականներու և արուեստագէտներու կողմէ կը հիւրասիրուի:

Քրիստին Սալերին հիւրասիրող հայաստանցի մտաւորականներէն մէկն է՝ Շահէն Թաթիկեանը իր անձնական մեքենայով կը պտտցնէ Քրիստին Սալերին, Հայաստանի տեսարժան և պատմական վայրերը:

Եւ կիրակի օր մըն ալ, Շ.Թաթիկեան Սալերիին կ'ըսէ. «Քրիստին ջան, այսօր քեզի պիտի տանինք գիւղ մը, ուր մեզի պիտի հիւրասիրեն խորովածով:

Եւ Շահէն Թաթիկեան, իր կինը՝ Շաքէ Վարսեան և Քրիստին Սալերի ճամբայ կ'ելլեն մեքենայով դէպի այդ գիւղը:

Ճամբու ընթացքին, Ռուբէն Սեւակի մասին կը խօսին:

Եւ այն առեն Քրիստին, Պարոյր Ղազարեանի մասին կ'արտայայտուի և կ'ըսէ.Թէ «Ռուբէն Սեւակի անունը շահագործող Պարոյր Ղազարեանի ըրածը, պարզապէս անպարկեշտութիւն է»:

Եւ կ'աւելցնէ՝ «Վերջերս Ֆրանսա հաստատուած զարմիկս՝ Յովհաննէս Չիլինկիրեանն ալ ինծի

պէս կը մտածէ, և շատ հակառակ է Պարոյր Ղազարեանին կատարած անիրաւ և անբարոյ կեցուածքին: Եւ Պարոյրին Ռուբէն Սեւակին անունը գործածելը անարգանք կը նկատէ նահատակ գրողին համար»:

Խեղճ Քրիստին Սալերին տեղեակ չէր, որ Շահէ Թաթիկեանը Պարոյր Ղազարեանին շատ մօտ մէկ բարեկամը եղած էր: Եւ Սալերիին այս յանդուգն արտայայտութեան վրայ, Թաթիկեան ահռելի կը բորբոքի, և մեքենան կը կեցնէ ու երեւան կը գառնայ, և շատ ջղային ձայնով մը, գրեթէ կը պոռայ Քրիստինի երեսին. «Այլեւս գիւղ, խորոված, մորոված չկայ քեզի»:

Եւ իրր թէ, այս ձեւով պատժած կ'ըլլայ, Հայաստանի մէջ Ռուբէն Սեւակի դէմ գործուած անարդարութիւնը համարձակօրէն ըսող անուանի գեղանկարչուհիին:

* * *

Շ. Թաթիկեան այն անձն է, որ Ապրիլ 1989-ին, Երեւանի «Գրական Թերթին» մէջ, բաց նամակ մը հրատարակած էր մեզի դէմ, իրր պատասխան՝ Պէյրութի «Արարատ» օրաթերթին մէջ 8 Փետրուար 1989-ին հրատարակուած Պարոյր Ղազարեանի մասին մեր արտայայտութիւններուն:

Այս պատասխան գրութեան մէջ, իր երկար ձարտուքները կը վերջացնէր հետեւեալ տողերով:

«Այսպէսով, մենք կ'արդարացնենք բոլոր ժամանակներու տուած մեր բազում թանկագին կորուստները, կը յաւերժացնենք յիշատակը մեր սուրբ նահատակների, այդ թւում Ռուբէն և Պարոյր Սեւակների...»-«Գրական Թերթ». Շահէն Թաթիկեան, Ապրիլ 1989- Երեւան:

Այս տողերը, մեր համոզումով, անգիտակից, անարդար և միամիտ Թաթիկեանի կողմէ ուղղուած ամենածանր անարգանքն էին Ռուբէն Սեւակի դէմ: Ուր ան, հերոս նահատակ Ռուբէն Սեւակի անունին քով կը դնէր Պարոյր Ղազարեանի անունը:

Բոլորին ծանօթ է, դժբախտ պատահարը, որ Պարոյրի կեանքը արժեց:

Դեռ հազիւ շաբաթ մը առաջ վարորդական իր արտօնատուորը ստացած գրողը սեփական ինքնաշարժի ղեկին նստած, իր ծննդավայր գիւղէն ճամբայ կ'ելլէ դէպի Թիֆլիս: Իրեն կը յանձնարարեն, որ այս խենթութիւնը չընէ, որովհետեւ իր անփորձութեան պատճառաւ կրնար արկածի հանդիպիլ: Բայց պնդագլուխ Պարոյր, մտիկ չ'ըներ եղած թելադրանքները, և ճամբան, փոսի մէջ տապալելով, արկածահար կը մահանայ 1971-ին:

Եւ Ամերիկեան Ս.Խ.Ա.Խ. ծառաները եղող կարգ մը դաշնակցականի պիտակ կրող գործակալներ, իրր «Պաղ Պատերազմ»ի զէնք, Հայաստանի դէմ շահագործեցին Պարոյր Ղազարեանին արկածով մահանալը: Եւ «Ռուսերուն կողմէ սպաննուած է» ըսելով. նահատակի պիտակ փակցուցին արկածով մահացած Պարոյրին:

Միւնիխի Ս.Խ.Ա.ի ռատիոկայանը, տարիներով այս սուտերը տարածեց Հայաստանի ժողովուրդին մէջ:

Մենք այսօր, շատ կը ցաւինք, բայց չենք զարմանար տեսնելով այսօրուան խղճալի վիճակը Հայաստանի, որ «Ազերի-Ամերիկեան-Դաշնակ» ներշնչումի խառնուրդ մը եղող Ռ. Քոչարեանին ձեռքը փորր աւատապետութեան մը վերածուած է՝ շուրջ չորս միլիոնէն իջնելով գրեթէ մէկուկէս միլիոն բնակչութեան:

Այս մնացած մէկուկէս միլիոնին մեծամասնութեան ալ «Վալիգ»ները պատրաստ են. Հայաստանէն մեկնելու համար, յարմար առիթով:

Ահա է Հայաստանի այսօրուան իրական խղճալի վիճակը, որ պատրաստուեցաւ Պարոյր Ղազարեանի, Շահէն Թաթիկեանի և իրենց գաղափարակիցները եղող, քառակուսի գլուխով Տան Քիշոտներու և մանաւանդ՝ շատ տասնամեակներէ ի վեր ծանօթ կուսակցութեան յարող և Արեւմուտքի ծառայութեան յծուած գործակալներու կողմէ:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՁԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
«ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԱԶԳ ՀԱՅՈՑ»- ԹԻՒ 7
«ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԱՊԵՐԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ»
«ԿԹԱՆ ԿՈՎԵՐՈՒ ՆՄԱՆ ԱԶԳ ՄԸ» ՀԱՅԵՐԸ

Դուք, 11-րդ դարուն, հայերուն շնորհիւ Անաթոլիա մտաք։

1071 թուականին, Մանազկերտի մէջ [ձեր ազատագած անունով Մալազկիրտի մէջ] հայոց շնորհիւ Բիւզանդացիները պարտութեան մատնեցիք։

Բիւզանդացիները, երկար դարերէ ի վեր Հայաստանը [Արեւելեան Անաթոլիա-ի մէջ] տեւական կրօնական և քաղաքական ճնշումի տակ բռնած էին։

Այս տեսակէտով հայերը, Բիւզանդացիներուն հետ տեւական պայքարի մէջ էին։

Ձեր, Անաթոլիան գրաւել սկսած տարիներուն, շատ մը ինքնավար հայ իշխաններ, իրենց նստած ճիւղը կտրելով, բիւզանդացիներուն կռնակ դարձուցին և ձեռք յոյս սպաեցին։

Հայերը այս ձեւով, բիւզանդացիներուն ճնշումէն պիտի աատին կարծեցին։

Մինչդեռ հայերը, բիւզանդացիներուն դէմ այս սխալ ռազմավարութեամբ, իրենց գերեզմանը փորած եղան։

Եւ նոյն ատեն Մանազկերտի մէջ բիւզանդացիներու պարտութեան ալ պատճառ եղան։

Եւ դուք, այս ձեւով, հայերուն շնորհիւ Անաթոլիա մտաք, և ձեր սարսափելի վայրագութեան շնորհիւ ալ, քանի մը դարուան ընթացքին, ամբողջ Անաթոլիան գրաւեցիք։

Եւ դուք, 1071-ի ձեր Մանազկերտի յաղթանակէն սկսեալ, մինչեւ 24 Ապրիլ 1915-ի հայկական ցեղասպանութեան թուականը հայերը, կաթնտու կովերու պէս, կթեցիք։

Եւ 24 Ապրիլ 1915-ին ալ, կաթը վերջացած կովերուն ըրածնուն նման, այս հաւատարիմ հայ ազգը մորթուելու ուղարկեցիք։

3.Ջ.

TÜRKLERIN [SÖZDE] BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
«MILLETI SADIKAYI ERMENIYE» N° 7
SADAKATA KARSI NANKÖRLÜK
SAGMAL INEKLER GIBI BIR MILLET: ERMENILER

SIZ, 11. YÜZYILDA ERMENILER SAYESINDE ANATOLYAYA GIRDINIZ.

1071 SENESINDE MANAZGERT DE (UYDURDUGUNUZ ISIMLE : MALAZGIRT DE) ERMENILER SAYESINDE BIZANSLILARI YENDINIZ.

BIZANSLILAR UZUN YÜZYILLARDAN BERI ERMENISTANDA (DOGU ANATOLYADA) ERMENILERI DEVAMLI, DINI VE SIYASI BASKI ALTINDA TUTUYORLARDI.

BU BAKIMDAN ERMENILER, BIZANSLILARLA DEVAMLI MÜCADELE HALINDEYDILER.

SIZ, ANATOLYAYI ISGAL ETMIYE BASLADIGINIZ ZAMAN, BIR ÇOK ÖZGÜR ERMENI PRENSLERI, KENDI BINDIKLERI DALI KESTILER VE BIZANSLILARA DIRSEK ÇEVIREREK SIZDEN MEDET UMDULAR.

ERMENILER, BU SEKILDE BIZANSLILARIN BAKISINDAN KURTULACAKLARINI ZANNETTILER.

HALBUKI ERMENILER BIZANSLILARA KARSI BU YANLIS STRATEJILERINDEN DOLAYI, KENDI MEZARLARINI KAZMIS OLDULAR. VE AYNI ZAMANDA MANAZGERTTE BIZANSLILARIN MAGLUBIYETINE DE SEBEP OLDULAR.

VE SIZ, BÖYLECE ERMENILER SAYESINDE ANATOLYAYA GIRDINIZ VE KORKUNÇ VAHSETINIZ SAYESINDE DE BIR IKI YÜZYIL IÇINDE BÜTÜN ANATOLYAYI ISGAL ETTINIZ.

VE SIZ, 1071 MANAZGERT ZAFERINDEN ITIBAREN, 24 NISAN 1915 ERMENI SOYKIRIMINA KADAR, ERMENILERI SAGMAL INEKLER GIBI SAGDINIZ.

VE 24 NISAN 1915-DE DE SÜTÜ BITEN INEKLER GIBI, BU SADIK ERMENI MILLETINI KESIME GÖNDERDINIZ.

3.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 164 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2002

«ԴԸՐԱՄ, ՈՐՈՒՆ ԼՈՒՌ ՅՈՂՔԻՆ ՄԷՋ Կ'ԱՐԾԱՐԾԻ
ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ ՏԱՌԱՊՈՂ ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ:
ԸՍԷ՛, ՔՈՒ ԿԱՄՔԴ ՊԻՏԻ ԻՇԽԷ՞ ՅԱՒԻՏԵԱՆ»:

1907 ՌՈՒԲԷՆ ՍԵԻԱԿ

«ԱՋ»Ը ՀԱՒԱՍԱՐ Է
«ԹՐՈՒԹՅՔԻ»ԱԿԱՆ «ՁԱԽ»ԻՆ

ԱՅՍ ԵՐԿՈՒ, ԻՐԱՐՈՒ ՀԱԿԱԴՐՈՒԱԾ
ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, ԻՐԱՐՄԷ ՏԱՐԲԵՐ
ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՆ:
ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ, ԱՅՍ ԵՐԿՈՒ
ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՍԱՆՁԵՐԸ ՄԷԿ ՁԵՌՔԻ
ՄԷՋ ԿԵԴՐՈՆԱՅՆԵԼ ԵՒ ՁԱՆՈՆՔ ԵՆԹԱՐԿԵԼ ՈՒԺՈՂ
ԿԱՅ ՆՈՅՆ ՈՒԺԻՆ, ԱՅՍԻՆՔՆ՝ «ԴՐԱՄ»ԻՆ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Քանի մը տարիներէ ի վեր, դրամատիրութեան սանձարձակ տիրապետութեան դէմ, իբր հակազդեցութիւն, նոր շարժում մը սկսած է, որուն անունը «Anti-Mondialisation» կը կոչուի:

Այս շարժումը մասնաւորապէս մէջտեղ եկաւ երկու տարիներ առաջ, Միացեալ Նահանգներու Seattle քաղաքին մէջ, ուր G-7 կոչուած հարուստ երկիրները ժողով կը գումարէին: Համաշխարհայնացում-ի հակառակ եղող ուժերը Seattle-ի մէջ այնքան մեծ և սաստիկ ցոյցեր կատարեցին, որ տեղւոյն ապահովութեան ուժերը, անակնկալի գալով, չկարողացան զսպել այս ցոյցերը, և հարուստ երկիրներուն ժողովը ստիպողաբար ընդհատուեցաւ:

Նոյն ձեւով, անցեալ տարի, Իտալիոյ Ճէնովա քաղաքը կատարուող G-7 հարուստ երկիրներուն ժողովին դէմ, բացառիկ ուժգնութեամբ և շատ մեծ ծաւալով ցոյցեր կատարուեցան:

Եւ այս ցոյցերուն ընթացքին, Ճէնովա քաղաքը ծանր վնասներու ենթարկուեցաւ:

Մանաւանդ ցուցարարներու մէջ մահացողներ և նաեւ մեծ թիւով վիրաւորներ եղան՝ ապահովութեան ուժերուն հետ բախումներու ընթացքին:

Բայց, ովքե՞ր էին այս հարիւր հազարներով ցուցարարները, որոնք Եւրոպայի և նաև աշխարհի միւս երկիրներէն եկած էին այս ցոյցերուն մասնակցելու:

Խաղաղասէր և արդարասէր գաղափարներով առաջնորդուող այս ցուցարարներուն մէջ, նկատելի էր ներկայութիւնը նաև «Թրոթցքիստ» և «Անարխիստ» կազմակերպութիւններու:

Եւ այսօր անհերքելի իրականութիւն մըն է, որ Թրոթցքիստները և Անարխիստները Միոնիստներու կողմէ հովանաւորուող և դեկավարուող կազմակերպութիւններ են:

* * *

«ԹԷՋ» եւ «ԱՆԹԻԹԷՋ»

Վերջին դարերուն, մանաւանդ 1789-ի ֆրանսական [իրականութեան մէջ ֆարմասոնական] յեղափոխութեամբ, դրամին իշխանութեան միջոցաւ «Աշխարհին ղեկը» ձեռք անցնող հրեաները շատ լաւ գիտէին, թէ դրամին տիրապետութեան դէմ հակազդեցութիւններ պիտի սկսէին (THESE և ANTITHESE):

Այս պարագային իրենց իշխանութիւնը կրնար վտանգի ենթարկուիլ:

Այս պատճառաւ դրամատիրութեան դէմ սկսող բոլոր շարժումներուն մէջ ներմուծուեցան եւ իրենք, այս հոսանքներուն մէջ, ջանացին առաջնորդի դեր խաղալ:

Դրամատիրութեան դէմ ամենածանր ամբաստանութիւնները կատարողը և «Աջ»ին դէմ «Ձախ»ակողմեան միջազգային շարժումներուն առաջնակարգ գաղափարախօսը Քարլ Մարքս անունով գերմանացի հրեայ մըն էր, Միոնիզմին տրամագծօրէն հակադիր տեսակէտի վրայ կեցած:

Եւ մինչեւ այսօր ալ, ամբողջ աշխարհի տարածքին վրայ, Ձախակողմեան շարժումներուն պաշտօնական անունը «Մարքսիզմ» է:

Եւ ամենէն կարեւորը՝ Ձախակողմեան Մարքսիսթ գաղափարախօսութեան տեսլականը, 1917-ին, Ռուսիոյ մէջ կատարուած Յեղափոխութեամբ, նորաստեղծ պետական իրավիճակի վերածել յաջողածներուն մէջ, նկատելի ներկայութիւն էին կեղծ անուններու տակ թաքուած հրեաները. Ինչպէս՝ Թրոթցքի, Կամենէֆ, Զինովիէֆ և նմանները:

Երեւութապէս, դրամի ճամբով աշխարհի տէրը եղած հրեաներուն՝ նոյն ատեն իրենց գաղափարականին թշնամի մէկ վարդապետութեան շարքերէն ներս սպրդելով ոտնվիրանալու շարքին կենալը, անհաւատալի և հակասական երեւոյթ կը կարծուի:

Իրականութեան մէջ սակայն, ասիկա հրէական ոգեմավարութիւն մըն է, որ հրեաներու կողմէ կը գործադրուի երկար դարերէ ի վեր, հակառակորդ կողմը իրենց հակակշռին տակ պահելու համար:

Նկատի առէք Քրիստոսի մեծագոյն թշնամիներէն և քրիստոնեաները չարչարողներէն մէկը եղող հրեայ Սաւուղին իբր թէ դարձի գալով, Քրիստոսի վարդապետութեան առաջնակարգ քարոզիչի վերածուիլը:

Եւ մտածել, որ քրիստոնէութիւնը, մինչեւ այսօր, հրեայ Սաւուղին [կեղծ անունով Սուրբ Պօղոս] Անաթոլիոյ, Յունաստանի, Հռոմի և երուսաղեմի մէջ տուած քարոզներուն յորդորներով կը ղեկավարուի:

Եւ պատմութիւնը կարծես կը կրկնուի՝ Սաւուղէն, Զինովիէֆէն ու Թրոթցքիէն յետոյ, այսօր հրէական դրամատիրութեան, իրենց վայրագ օրէնքները [ինչպէս Mondialisation-ը] Աշխարհի մէջ տարածներուն դէմ եկող արդարասէր կազմակերպութիւններուն մէջ դարձեալ կը յայտնուին Թրոթցքիստներն ու Անարխիստները, որոնք նոյն Աշխարհակալ ուժին ճիւղաւորումներն են:

Թրոթցքիզմին հիմնադիրը հրեայ Լեւ Տաւիտովիչ Պրոնշթէյնն է, իսկ Անարշիզմին հիմնադիրը՝ հրեայ Միխայիլ Ալեքսանտրովիչ Պաքունին:

* * *

Երեք 20 տարիներէ ի վեր և 1995-էն սկսեալ, «նայիրի»ի սիւնակներուն մէջ, մեր շատ գրութիւններով կը ջանանք բացատրել Միոնիստներուն ստեղծած այսօրուան «ROBOT»անման մարդկային կեանք»ի մասին:

Անգիտակից, աննպատակ և առանց իտէալի կեանք մը՝ որ մարդկութիւնը միայն կենդանային բնազդներով կ՛առաջնորդէ:

Աշխարհն ինչպէ՞ս հասաւ մարդկայնօրէն անհանդուրժելի այս վիճակին:

Մանաւանդ Երկրորդ Աշխարհամարտէն ետք, միոնիստները աշխարհի «միահեծան տէր»ը դարձան:

Այդ Թուականէն սկսեալ, ամէն օր քիչ մը աւելի, անոնք իրենց քանդիչ ծրագիրները գործադրեցին, դրամի իշխանութեան ճամբով, իրենց ձեռքը եղող բոլոր միջոցներով:

Եւ այսօր, իրենց իշխանութիւնը այլեւս «ամբողջական» է, ոչ մէկ բան արգելք կրնայ ըլլալ իրենց անմարդկային ծրագիրներու գործադրութեան:

Այս մասին համոզուելու համար, բաւարար է հեռատեսիլով սփռուած յայտագիրներ դիտելը:

Ֆրանսական գրեթէ բոլոր հեռատեսիլի կայաններուն վրայ, ամենէն շատ դիտորդ ունեցած ժամերուն, կը ցուցադրուին հրէականութեան հետ կապ ունեցող քարոզչական ֆիլմեր:

Բնական է՝ ասոնց անվերջանալի նիւթն է 1941-ի-ն.ներուն, գերմանացիներուն կողմէ հրեաներուն դէմ կատարած խժդժութիւնները:

Այս նիւթը, տարիներէ ի վեր, ամէն օր կը կրկնուի:

Կարծէք, թէ Բ. Աշխարհամարտին վնասուողները, միայն հրեաներն են:

Երկրորդ Աշխարհամարտին միայն Սովետները 20 միլիոն զոհ տուին:

Այդ 20 միլիոնի մասին, օր մը մէկ խօսք չէ ըսուած մինչեւ հիմա:

Եւ այս երեւոյթը մեծագոյն ապացոյցն է, որ աշխարհի ամենէն ծայրայեղ «RACIST»ները ո՛չ «NAZI»ներն են և ոչ ալ ֆաշիստները:

Այլ՝ ամենէն տմարդի «ռասիսթ»ները Սիոնիստներն են, որ ամէն տեսակի տեղեկատուական միջոցներով, անվերջ հրէական քարոզչութիւն կ՛ընեն, մեր ուղեղներուն մէջ մխրճելու համար այն տեսակէտը թէ՝ «հրեաները ամենէն տաղանդաւոր ժողովուրդն են. եւ մարդկութիւնը ամէն բան իրենց կը պարտի:

Եւ հրեաներն են «միաստուածութեան գաղափարը» ստեղծողները:

Եւ հրեաներն են՝ «Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդը»:

Եւ այս առասպելները գանազան ձեւերով կը կրկնուին ու կը կրկնուին:

Եւ ամենէն ցաւալին և զզուելին՝ այս քարոզչութիւնները կը կատարուին մարդկային իրաւունքներու և ժողովրդավարութեան սկզբունքներու կեղծ լոզունգի ներքեւ:

* * *

Ձենք գիտեր, եթէ ձեր ուշադրութիւնն ալ գրաւած է.

Մասնաւորապէս վերջին շրջաններուն, ֆրանսայի գրավաճառներուն ցուցափեղկերուն մէջ ցուցադրուած գիրքերուն մեծամասնութեան կա՛մ հեղինակը հրեայ է և կամ նիւթը հրեաներուն կը վերաբերի:

Մնացեալ գիրքերուն նիւթերը կա՛մ սիրային վէպեր են, կա՛մ ոստիկանական (հեռատեսիլի վրայ ցուցադրուած) ֆիլմեր: Եթէ այս նիւթերը հրէական չեն՝ ընդհանրապէս պոռնկագրական աստիճանի հասնող ֆիլմեր են կա՛մ անվերջանալի վայրագութեան ցուցանիշ ֆիլմեր, որոնց մէջ, ամէն վայրկեան, սպանութիւններ կը կատարուին:

Ասկէ առաջ ալ ըսելու ջանացած էինք, թէ՝ այս ձեւով մարդկային ուղեղները կը խաթարուին և կերպով մը կը լուացուին:

Մանաւանդ պատանիները, օրուան ընթացքին և նաև գիշերները, ժամերով կը դիտեն այս ոճրային և սեռային նիւթերով ֆիլմերը:

Եւ ինչ կը սորվին պատանիները այս ֆիլմերէն՝ միայն ոճրագործութիւն և տոփանքի մոլութիւն:

Եւ արդէն այս ֆիլմերը պատրաստող և ցուցադրողներուն «Տէր»երուն բուն նպատակը ա՛յս է՝ հասցնել երիտասարդութիւն մը, որ մտածէ միա՛յն. վայրենի կենդանիներու նման, վայրագութեան և տոփանքի մասին:

* * *

Բայց, մեզի համար, ամենէն ցաւալին, Հայաստանի «Ազգային կամ Հանրային հեռատեսիլ» ըսուած կայանին վիճակն է:

Կը ցաւինք, որ այս երեւոյթը նոր միայն ուշադրութիւնը գրաւած է Սփիւռքի կարգ մը գրողներուն և հոգեւոր կեդրոններուն, որոնք նոր նկատած են, որ Հայաստանի Ազգային հեռատեսիլը Թարերդ Քոչարեանին քարոզչութեան խոզովակին վերածուած է:

Եթէ ուշադրութիւն ըրած էք, երկար ատեններէ ի վեր, գրեթէ չենք արտայայտուիր Հայաստանի մասին:

27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան յաջորդող օրերուն մենք ըսինք, մեր հասկցած ձեւով, այն իրականութիւնները զորս շատերը այսօր, երկու տարիներ յետոյ միայն, կը կրկնեն:

Նայեցէք 27 Հոկտեմբեր 1999-ին յաջորդող օրերուն հրատարակուած «ՆԱՅԻՐԻ»ներուն մէջի մեր գրութիւններուն:

Այդ օրերուն գրեցինք, թէ «27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութիւնը, աւատապետ Քոչարեանի և ընկերք.ին կողմէ կատարուած սադրանք մըն է»:

Եւ նաեւ ըսինք, թէ «Հայաստանի Ազգային Հեռատեսիլը՝ Քոչարեանի քարոզչութեան խողովակին վերածուած է»:

Եւ նոյն օրերուն գրեցինք նշելով, թէ «Ազգային հեռատեսիլ ըսուած կայանը, «Դեռ 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութեան յաջորդող օրերուն, խօսելով վանօ Սիրադեղեանի նամակներուն առնչութեամբ, վարկաբեկելու փորձեր բրաւ նահատակ սպարապետ Վազգէն Սարգիսեանի յիշատակը»: Բայց ամենէն կարեւորներէն մէկն է, այն օրերուն հրէշնայիրի Յունանեանի մասին մեր գրած հետեւեալ տողերը. «Նայիրի Յունանեանին դատավարութիւնը իսկական «Թատրոն» մը պիտի ըլլայ, որուն նպատակն է՝ հերոսացնել դաւաճան Մոնթէ Մելքոնեանի նման արիւնարբու դահիճ «Նայիրի Յունանեանը»:

* * *

11 Սեպտեմբեր 2001 թ.ին, New York-ի մէջ կատարուած ողբերգութեան տպաւորութեան տակ Ճորճ Պուշ կրտսեր, պահ մը գիտակցութեան գալով, շատ արդար յայտարարութիւններ կատարեց Պաղեստինցի ժողովուրդին ի նպաստ:

Այս յայտարարութիւններուն դէմ Իսրայէլի վարչապետ՝ արիւնարբու Արիէլ Շարոն, շատ բուռն պատասխաններ տուաւ:

Անկէ յետոյ, Նախ. Պուշին արդար կեցուածքը կրկին փոխուեցաւ:

Մ՛վ գիտէ՝ Սիոնիստները Ճորճ Պուշին վրայ ի՛նչ ճնշումներ բանեցուցած էին, և հրեաներուն ձեռքը գտնուող ամենազօր զէնքը եղող «Դրամ»ին ուժովը չես գիտեր ի՛նչ սպառնալիքներ կատարած էին, որ Մ. Նահանգները կրկին, իր կայսերապաշտական և անարդար քաղաքականութեան վերադարձաւ:

Եւ Ճորճ Պուշ, վերջերս կատարած իր յայտարարութիւնով Իրանը, Իրաքը և Հիւսիսային Քորէան «տեռորիստ» երկիրներ նկատելով զանոնք ամբաստանեց:

Մինչդեռ բուն «տեռորիստ» երկիրները Փաքիստանը և «փեթրոլ»ի դրամին տէր՝ Արաբ գահակալներն էին, որոնք հրահրեցին ծայրայեղ իսլամներուն:

Բայց ըլլա՛յ Փաքիստանի և ըլլայ Միապետական երկիրներուն մէջ ծայրայեղ իսլամները հրահրելու հրամանը տուողը և զանոնք գինողը, նոյնինքն՝ Ամերիկացիներն էին:

Ամերիկացիներուն այս մոլեռանդները գինելուն նպատակը Սովետ. Միութիւնը քանդել էր:

Եւ Սովետ. Միութեան քանդուելէն յետոյ ալ, Ա.Մ.Ն.ը շարունակեց ծայրայեղ իսլամները գինել, այս անգամ Ռուսերուն և Չինաստանի դէմ:

Չէչէնիոյ մէջ, Ռուսերու դէմ կատարուած խժդժութիւններուն բուն պատասխանատուները, Ամերիկացիներն են: Եւ Ամերիկացիները, նոյնը ըրին Չինաստանի մէջ, իսլամ Ույկուրները գինելով:

Ամերիկացիները շարունակեցին այս մոլեռանդներուն թիկունք կանգնիլ մինչեւ 11 Սեպտեմբեր 2001, Նիւ Եորքի մէջ կատարուած ողբերգութեան օրը:

Ճ.Պուշ այս ողբերգութեան ազդեցութեամբ վիջոց մը տատամսելէ յետոյ, Սիոնիստներուն ճնշումով կրկին վերադարձաւ կայսերապաշտ քաղաքականութեան:

Եւ վերջին նշանները կը ցուցնեն որ Ամերիկան, Միջին Ասիոյ հարստութիւններուն հասնելու և մանաւանդ «փեթրոլ»ին մայր ճամբուն վրայ եղող Աֆղանիստանի մէջ տեղաւորուելու նպատակ ունի:

Վերջին շարաթներուն, ահաբեկիչ Չէչէններուն ներկայացուցիչներուն Լոնտոնի և Նիւ Եորքի մէջ պաշտօնապէս ընդունուելնին ալ կ՛ապացուցանէ, թէ Ամերիկացիները կրկին «Ծայրայեղ իսլամներու զէնքը» պիտի գործածեն Ռուսերուն դէմ:

Աստուած Ռուս Ազգը պաշտպանէ Սիոնիստական նորանոր սադրանքներէն:

Որովհետեւ, Ամերիկային ենթակայ Դաշնակ [մանաւանդ մօտիկ անցեալի] որոշ դեկավարներէն

գաւտ, ամէն հայ գիտէ, թէ առանց Թուսիոյ, փրկութիւն չկայ հայ Ազգին։

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՉԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
«ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԱԶԳ ՀԱՅՈՑ»- ԹԻՒ 8
«ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԱՊԵՐԱՆՏՈՒԹԻՒՆ»
1915-Ի ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ
ՄԻԼԻՈՆԱՒՈՐ ԱՐԻՒՆՈՑ ՈՂԲԵՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ՄԷԿ ՕՐԻՆԱԿ ՁԵԶԻ

Տարի 1915։ Էսկը Զանղըրը-ի գիւղաքաղաքներէն Գալեճիկի մէջ կ՚անցնի։

1915-ի Մայիս ամիսներուն, Գալեճիկի փոխ-կուսակալը, Պոլսէն եկող ներքին գործոց նախարարին, Ծագումով գնչու, բայց Ֆարմասոններուն նախագահը՝ Մեծ վարպետ» Թալաթ փաշային գաղտնի հրամանագիրը կիրարկել կը սկսի։

Գալեճիկի հայ բնակչութեան, տասներկու տարեկանէն մեծ, բոլոր էրիկմարդիկը, մեհնչեւ ամենէն ծերերը, գործատուներու գումարտակներու մէջ աշխատելու պատրուակով կը հաւաքեն և ժանտարմաներու հսկողութեան ներքեւ դէպի էնկիւրիւ [Ձեր աւազաւած անունով այսօրուան Անգարան] հետիոտն ճամբայ կը հանուին։

Գալեճիկի հայ բնակիչներէն, չորս զաւակ ունեցող Վարդուհիին ամուսինը՝ Ներսէս Գաբրիէլեանն ալ, այս կարաւանով ճամբայ հանուողներուն մէջն է։

Վրայէն քանի մը օրեր կ՚անցնին։

Եւ վարդուհի Գաբրիէլեան, իր ամուսինին քովը գործատուր ըլլալով աշխատող Մուսթաֆան կը տեսնէ։ Այն Մուսթաֆան՝ որուն աղքատ ընտանիքին իր ամուսինը միշտ օգնած է։

Մուսթաֆան կը մօտենայ, և Վարդուհի, Մուսթաֆային մատին վրայ, իր ամուսնին գոց կանանչ գոյն քարով «շէօվալիէ» մատանին կը տեսնէ։

Եւ այն ատեն Վարդուհին կը հասկնայ, թէ իր ամուսինը, ճամբայ հանուող կարաւանին մէջ գտնուող բոլոր հայ էրիկմարդոց հետ միասին, իրենց Թուրք դրացիներուն կողմէ սպանուած է։

Եւ վարդուհին, տառապանքէն խելագարներու նման հառաչել կը սկսի և, ուշքը կորսնցնելով, քարերուն վրայ կը տապալի։

Ց.Ձ.

TÜRKLERIN [SÖZDE] BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
«MILLETI SADIKAYI ERMENIYE» N° 8
SADAKATA KARSI NANKÖRLÜK
1915 ERMENI SOYKIRIMINDA VUKU BULAN MILYONLARCA KANLI FACIALARDAN BIR ÖRNEK SIZE

SENE 1915. VAKA ÇANKIRININ KALECIK KASABASINDA GEÇER.

1915 MAYIS AYLARINDA, KALECIGIN KAYMAKAMI, ISTANBULDAN GELEN, DAHILIYE VEKILI, ÇINGENE ASILLI, FAKAT FARMASONLARIN BASKANI, USTADI AZÂM TALAT PASANIN SIFRELI ERMENI TATBIK ETMIYE BASLAR.

KALECIGIN ERMENI HALKININ, 12 YASINDAN BÜYÜK BÜTÜN ERKEKLERI, EN YASLILARINA KADAR HEPSI, AMELE TABURLARINDA ÇALISMAK BAHANESI ILE TOPLATTIRILIR VE JANDARMALARIN NEZARETINDE ENGÜRÜYE (SIZIN UYDURMANIZLA BUGÜNKÜ ANKARA) DOGRU, YAYA OLARAK YOLA ÇIKARILIR.

KALECIKTE, 4 ÇOCUKLU VARTUHININ KOCASI NERSES KAPRIELYAN DA, BU KAFILE ILE YOLA ÇIKARILANLARIN ARASINDADIR.

ARADAN BIRKAÇ GÜN GEÇER...

VE VARTUHI KAPRIELYAN, KOCASININ YANINDA RENÇBER OLARAK ÇALISAN

VE HER ZAMAN FAKIR AILESINE YARDIM ETTIKLERI MUSTAFANIN PARMAGINDA, KOCASININ KOYU YESIL TASLI SOVALYE YÜZÜGÜNÜ GÖRÜR.

VE O ZAMAN, KOCASININ, YOLA ÇIKAN KAFILEDE BULUNAN BÜTÜN ERMENILERI ERKEKLERI ILE BERABER KENDI TÜRK KOMSULARI TARAFINDAN KATLEDILDIGINI ANLAR.

VE ÜZÜNTÜSÜNDEN ÇILGINLAR GIBI FERYAT ETMIYE BASLAR VE EN SONUNDA BAYILARAK, BOYLU BOYUNCA TASLARIN ÜZERINE YIGILIR.

3.2.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 165 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2002

«ԴԸՐԱՄ, ՈՐՈՒՆ ԼՈՒՌ ՅՈԼՔԻՆ ՄԷՋ Կ'ԱՐԾԱՐԾԻ
ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ ՏԱՌԱՊՈՂ ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ:
ԸՍԷ՛, ՔՈՒ ԿԱՄՔԴ ՊԻՏԻ ԻՇԽԷ՞ ՅԱՒԻՏԵԱՆ»:

1907 ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

ԱՅՍՕՐ, ՓԱՔԻՍՏԱՆԻ ՄԷՋ, ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ
ԼՐԱԳՐՈՂԻ ՄԸ ԳԼՈՒԽԸ ԿՏՐՈՒԵՑԱՒ
ԸՍԵԼՈՎ, ԱՄԲՈՂՋ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԵՒ
ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ ՈՏՔԻ ԵԼԱՆ:

ՈՒՐ ԷԻՆ ԵՒ ՈՒՐ ԵՆ ԱՅՍ
ԱՐԴԱՐԱՍԷՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ, ԵՐԲ
1915-ԻՆ, ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ, ՄԷԿ
ՈՒ ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆԷ ԱՒԵԼԻ ՀԱՅԵՐՈՒ
ԳԼՈՒԽՆԵՐԸ ԿՏՐՈՒԵՑԱՆ:
ՈՒՐԵՄՆ, ՄԷԿ ՈՒ ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ՀԱՅԵՐՈՒՆ
ԳԼՈՒԽՆԵՐԸ՝ ՄԷԿ ՀԱՏ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՒ
ԳԼԽՈՒՆ ՁԱՓ ԱՐԺԷՔ ՁՈՒՆԻՆ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Բայց ձգենք հիմա աշխարհը: Մենք մեզի նայինք:

Նայինք հայելիին մէջ. նայինք աչք-աչքի:

Մենք, ազգասէր կարծուած հայերս, ի՞նչ ըրինք, պատմութեան ոչ մէկ շրջանին՝ երէկ և մինչեւ այսօր նմանը չունեցող, 1915-ին Թուրքերուն գործադրած հայկական ցեղասպանութեան համար:

Գրեթէ ոչինչ ըրինք, իսկական իմաստով:

Տարին մէկ անգամ կատարուած 24 Ապրիլի հանդիսութիւնները ձեւակերպութիւններ էին, ինքնախաբութեան ցոյցեր միայն:

Եւ այսօր՝ 1915-ի եղեռնին 87-ամեակի սեմին խղճմտօրէն մտածենք՝ ինչպէ՞ս հասանք այսօրուան խղճալի վիճակին՝ ուր վերջին օրերուն երեւանի մէջ, 1915-ի հայկական ցեղասպանութեան առաջնակարգ պատասխանատու Միութիւն պետութեան ներկայացուցիչը, դեսպան ըսուած Հրեայ կինը, համարձակութիւն կ'ունենայ ըսելու, թէ «1915-ի հայկական եղեռնը ցեղասպանութիւն չէ»:

Իրականութեան մէջ, այս Հրեայ կնոջ բածը մեզ չի զարմացներ:

Շատ բնական է, որ ներկայացուցիչը 1915-ի ցեղասպանութեան կազմակերպիչներէն եղող Միութիւնական պետութեան, պիտի ուրանար իրենց կատարած ոճիրը:

Բայց, բուն յանցաւորները, այսօրուան «Հայկական կառավարութիւն» ըսուած իշխանաւորներն են, որ հայ ազգին դահիճներուն հետ շատ սեղմ պետական կապեր հաստատած են, օգտուելու համար

հրեաներուն տալիք ողորմութեան համազօր դրամներէն։

* * *

Այսօր, հրեաներու հակակշռին տակ եղող Միացեալ Ազգերուն գաղափարախօսութիւնը, բոլոր ազգերուն կը քարոզէ ցեղային նոյն կարողութիւնները ունենալու տեսակէտը։

Բնական է, որ հրեաներուն նպատակը, [իրենցմէ զատ] բոլոր ազգերուն, ժամանակի ընթացքին միացումով, խառնածին նոր ցեղ մը մէջտեղ բերել է։

Բայց անհերքելի իրականութիւն մըն է այն, որ ամէն ցեղ ունի իր ուրոյն կառոյցը, նկարագիրը և յատկութիւնները, որոնք ամէն մէկ ցեղի պատկանող անձի «Chromosome»ներուն մէջ շնշտուած են։

Վերջին տարիներուն «քրոմոսոմ»ներուն մէջ գտնուող «A.D.N.» կոչուող նիւթին վրայ կատարուող աշխատանքները, ցեղային ժառանգութեան մասին շատ մեծ նորութիւններ մէջտեղ բերին։

Դժբախտաբար այսօր, ցեղերու մասին կատարուած ուսումնասիրութիւնները, հրեաներուն ընդդիմութեան պատճառաւ չեն հրատարակուիր։

Բայց կը կարծենք, որ «A.D.N.»ի մարգին մէջ ձեռք բերուած յառաջդիմութիւնները, ցեղագիտութեան մէջ բոլորովին նոր շրջան մը պիտի բանան։

Մինչ այդ, ցեղերու մասին, դարերու փորձառութիւններով ընդհանուր համոզում ընդունուած իրականութիւններ կան։

Օրինակ՝ հրեաները վաշխառու և անգութ են։

Թուրքերը՝ վայրագ և աւազակ։

Գերմանացիները՝ կարգապահ և աշխատասէր։

Իտալացիները՝ արուեստագէտ և խաղաղասէր։ [Այն աստիճան, որ Մուսոլինիի իշխանութեան տարիներուն, դպրոցական աշակերտները «Արիւն» տեսքին որպէսզի վարժուին, սպանդանոցները այցելութեան կը տարուէին]։

Եւ գնչուները՝ թափառական և գող ցեղ մը ըլլալու «համբաւ»ը ունին

Բնական է՝ ազգերու այս յատկանիշները ընդհանուր չափերով նկատի առնուելու են. բացառութիւններ միշտ կը գտնուին։

Բայց այս բոլորին մէջ, մեզի համար կարեւոր եղողը՝ հայուն նկարագիրն է։

Ի՞նչ էր հայուն նկարագիրը, և այսօր ի՞նչ է։

Հայ ազգը պարկեշտ, աշխատասէր և մանաւանդ խելացի ազգ մը ըլլալու համբաւը ունի։

Մանաւանդ՝ Պատմութեան մէջ հայ ազգին պարկեշտութեան ապացոյցը եղող իր հաւատքին փարելու կամքը՝ իր գաղաթնակէտին հասաւ Վարդանանցի պատերազմին։

Եւ հայերը գիտակցաբար զոհուեցան. պաշտպանելու և պահպանելու համար իրենց հայրենիքը և հաւատքը։

Այս հաւատքի ուժով, հայ ազգը կրցաւ տոկալ երկար դարերու ընդացքին կատարուած չարչարանքներուն և ճնշումներուն։ Բայց վերջին երկու դարերու շրջանին, հայ ազգին ընդհանուր առմամբ ցուցաբերած կեցուածքը, չի համապատասխաներ իր նախնիներէն ժառանգած առաքինութեան, հաւատքի և կամքի զօրութեան։

Ինչպէ՞ս և ինչո՞ւ եղաւ այս մահացու փոփոխութիւնը հայ ժողովուրդին մէջ։

Բոլորին ծանօթ է, որ Վարդանանց պատերազմի ծանր շրջանին, կռապաշտ Պարսիկներուն մեզ կրօնափոխ ընելու պահանջներուն դէմ, կա՛ր Զօրավար Վարդան Մամիկոնեանին գոհաբերութեան ոգիով, հայուն հայրենիքը և հաւատքը պաշտպանելու տեսակէտը։ Եւ ասոր հակառակ կար Վասակ զօրավարին տեսակէտը, որ Պարսիկներուն կրօնը ընդունելու և Պարսիկներուն ենթարկուելու պատեհապաշտ քաղաքականութիւնն էր։

Հայ ժողովուրդը միաբերան մերժեց Վասակին նուաստացուցիչ և պատեհապաշտ տեսակէտը և Վարդան զօրավարին հայրենիքը և հաւատքը պաշտպանելու համար, գոհաբերութեան և պայքարի ճամբան ընտրեց [Ք.Յ.] 451թուականին, Աւարայրի պատերազմի դաշտին վրայ։

Եթէ հայ ժողովուրդը այդ օրերուն Վասակ զօրավարին առաջարկը ընդունէր՝ այսօր հայերը

Պարսիկներուն մէջ յուծուած և կորսուած ժողովուրդ մը պիտի ըլլային:

Վարդանանցի շնորհիւ, հայ ազգը պահեց իր ինքնութիւնը և հասաւ, մինչեւ վերջին դարերու շրջանները, միաձոյլ և միակրօն:

* * *

Յետո՜յ... և յետոյ... վերջին դարերուն հայ ազգին մէջ, պատեհապաշտ Վասակի մտայնութեամբ առաջնորդները մեծամասնութիւն կազմեցին:

Վերջին դարերուն քաղաքական պայմանները և մանաւանդ բարոյական չափանիշները շատ մեծ փոփոխութիւններու ենթարկուեցան:

Շատ դարեր անցած էին այդ թուականներէն երբ Պարսիկները, հայ ազգին դաւաճանող և Պարսիկներուն միացող գօրավար Վասակը միջոց մը ետք իրենք պատժեցին և բանտարկեցին, ուր ան մահացաւ չարչարանքներու ենթարկուելով:

Վերջին դարերուն, հրէական պատեհապաշտ և սադայէլական ոգեմաւարութիւնն է, որ կ՝իշխէ քաղաքականութեան մէջ:

Եւ բոլոր միջոցները ներելի են, և ամէնէն բարբարոսական հնարքները կը գործադրուին նպատակին հասնելու համար՝ Արդարութեան և Մարդկային Իրաւունքներու անունին տակ:

Բնական է, որ այս անբարոյական ոգեմաւարութեամբ, Սիոնիստ և «իբր թէ քաղաքակիրթ» արեւմտեան պետութիւնները, հայ ազգին մէջ բարոյականով տկար շատ մը «Վասակներ» պիտի գտնէին:

Եւ ամէն տեսակի հնարքներով, մանաւանդ դրամով և նաեւ կաշառելու գանազան միջոցներով, ծախու պիտի առնուէին հայ ազգին նոր շրջաններու Վասակները:

Գրեթէ քսան տարիներէ ի վեր մեր գրութիւններուն մէջ, գանազան առիթներով ջանացինք բացատրել, այս նոր շրջանի Վասակներուն հայ ազգին դէմ կատարած մահացու չարիքները: Սկսելով Մխիթար Սեբաստացիէն, ներսէս Վարժապետեան և Մ. Օրմանեան պատրիարքներէն՝ մինչեւ 1915-ի եղեռնի օրերը Թուրքերուն [իթթիհատի] հետ գործակցող, դաշնակցական գաղափարականին ամենամեծ ներկայացուցիչը եղած տաղանդաւոր Գրիգոր Զօհրապը:

Եւ ամենէն ցաւալին՝ հայ ժողովուրդը, իր մեծամասնութեամբ չէ հասկցած այս նոր շրջանի Վասակներուն կատարած քանդիչ դերը, հայկական վերջին ողբերգութիւններուն մէջ:

Եւ ընդհակառակը, մինչեւ այսօր կը փառաբանէ ասոնց, որոնք, ձեւով մը, հայ ազգին գերեզմանը փորողներէն եղած են:

Եւ այս մեծագոյն վտանգն է ազգի մը համար՝ երբ ազգ մը չի գիտեր և չի կրնար ախտաճանաչել իր՝ ազգին համար լաւը և վատը:

Եւ հայ ազգին այս անգիտակցութեան պատճառաւ է, որ նոր «Վասակները» 1850-ներէն մինչեւ 1915 և 1918-էն մինչեւ 1991, և 1991-էն մինչեւ այսօր, ամէն տեսակի չարիքները կատարեցին և կը շարունակեն իրենց կործանարար դերը:

Ասոնք էին որ 1922-ին, դադրեցուցին Շահան Նաթալիի վրիժառու ահաբեկումները Թուրք դահիճներուն դէմ:

Ասոնք էին որ 1920-էն մինչեւ 1991, պայքարեցան Սովետական Հայաստանի դէմ: Եւ մանաւանդ՝ անոնք մոռցան եղեռնը և բոլորովին չյիշեցին ցեղասպան Թուրքը:

Եւ ասոնք էին որ 1956-ին, իբր կամակատար Արեւմուտքին, երկուքի բաժնեցին 1700 տարուան հայկական եկեղեցին:

ասոնք էին որ 1970-ական թուերուն, հերոս Գուրգէն Եանըգեանով սկսող և հերոս Նահատակ Յակոբ Յակոբեանով կեանք առնող և կազմակերպուող Հայ Գաղտնի Բանակին գործունէութիւնը, Արեւմուտքի գործակալ Մոնթէ Մելքոնեանին ձեռամբ քանդել տուին և Հայ գաղտնի Բանակը և յետոյ ալ անոր ղեկավարը՝ Յակոբ Յակոբեանը սպաննել տուին:

Վասակի շառաւիղներն էին որ 1991-ին, կեղծ ազատութեան լոզունգներով, քանդեցին բարգաւաճ Սովետական Հայաստանը:

Ասոնք էին որ ստեղծեցին, այսօրուան դատարկ և քաոսային ու իբր թէ անկախ Հայաստանը:

Ասոնք էին որ 27 Հոկտեմբեր 1999-ին, Ազգային ժողովին մէջ, արիւնալի ողբերգութիւնը կատարեցին և սպաննեցին հայ առաջնակարգ դեկավարները:

Եւ այսօր Հայաստանի մէջ, իշխանութիւնը մասամբ կը հակակշռուի Արեւմուտքի հետախուզական կազմակերպութիւններուն կողմէ, որոնց տխուր դերակատարութեան մասնակից է նաեւ –ցաւալի է նշելը- Դաշնակցական հատուածներ:

Եւ ամենէն ցաւալին՝ այս իրականութիւններուն հայ ժողովուրդը, մեծ մասամբ, տեղեակ չէն:

* * *

Այսօր ի՞նչ կրնանք սպասել, այս աստիճան «խարկանք»ի մէջ եղող և անտարբերութեան ծայրայեղ հոգեվիճակի ենթակայ հայ ժողովուրդէն:

Իրապէս ալ՝ շատ անյոյս վիճակ է:

Բայց կարգ մը երեւոյթներ կան, որոնք գարնանքի նշաններ կրնանք նկատել: Վերջերս, Երեւանի «Ազգ» օրաթերթին մէջ, Ռաֆիկ Յովհաննէսեան ստորագրութեամբ գրութիւն մը հրատարակուեցաւ: Յօդուածին հեղինակը Աստիլիասի Գահակալին ակնարկելով հարց կու տայ. «Հօ՞, երթաս...»: Եւ ցաւ կը յայտնէ որ Արամ Կաթողիկոս, Երեւանի նորակառոյց Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին օծման, դիտակցաբար ներկայ չէ գտնուած:

Եւ յօդուածագիրը իր մտահոգութիւնը կը յայտնէ Աստիլիասի Գահակալին կեցուածքին համար, ուր ան իր քարոզներուն մէջ միշտ «Մէկ Ազգ, մէկ Եկեղեցի» նախադասութիւնը կը կրկնէ, և անդին Գանատայի մէջ «Աստիլիասական նոր թեմ մը կը ստեղծէ»: Եւ ասով, իր քարոզներուն մէջի «Միութիւն»ի մասին խօսքերը դրժած կ՛ըլլայ»:

Ռաֆֆիկ Յովհաննիսեանը [չենք գիտեր, թէ յօդուածագիրը Հայաստանի նախկին արտաքին գործերու նախարար Ռաֆֆի Յովհաննիսեա՞նն է, թէ՞ ոչ] հիմա՞ կ՛անդրադառնայ նման «կարգադրութիւն»ներուն անջատողական և վնասակար բնոյթին:

Բոլոր լաւատեղեակ հայերը գիտեն, թէ այսօրուան Աստիլիասը որո՞ւ հակակշռին տակ է:

Չմոռնանք, որ Հ.Յ.Դ.ն էր 1995-ին, էջմիածնի մէջ, Գարեգին Ա. Կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրութեան հակառակողը: Կուսակցական շարքայիններն էին ըսողները, թէ «Գարեգին Ա. Կաթողիկոսը Դաշնակցութեան դաւաճանեց»:

Աստիլիասի Գահակալին կարգ մը ընթացքներուն մասին սրտցաւ դիտողութիւններ ըրած էինք «նայիրի»ի 153 թիւով:

Հրատարակած էինք նկար մը, ուր կը տեսնուին մեր ազգային-եկեղեցական տագնապալի վիճակը ձեւով մը խորհրդանշող դէմքեր՝ «էքիւմէնիք» ժողովի մէջ:

Մենք, գրեթէ քսան տարիներէ ի վեր, մեր գրութիւններով ու համոզումով կը պնդենք, որ հայ ազգի դժբախտութեանց մէջ առաջնակարգ պատասխանատուութիւն ունին 1.- Պոլսոյ հայոց Պատրիարքութիւնը, 2.- Մխիթար Սեբաստացիին Հայ եկեղեցին առաջին անգամ ըլլալով բաժնող Կաթողիկէ շարժումը [առանց ուրանալու Աբբահօր մշակութային նպաստը], 3.- Դաշնակ Կուսակցութեան անցեալ տասնամեակներու Արեւմտամէտ և հակահայաստանեան ու Ս. էջմիածնին հակադրուող գործունէութիւնը:

Դժբախտաբար, Պոլսոյ Պատրիարքութեան այսօրուան գահակալը, իր անմիտ կեցուածքով կը շարունակէ իր անջատողական շարժումը, որուն, դժբախտաբար, կարծես քաջալեր կը հանդիսանայ Աստիլիասս:

Նոյնպէս՝ պիտի մաղթէինք, որ Արամ Ա. Կաթողիկոս չվաւերացնէր նոր թեմի մը ստեղծումը Քանատայի մէջ, որ եղածը պաշտօնականացնել պիտի նշանակէ, ինչ որ եկեղեցիի բաժանման աւելի կը սատարէ:

Առաւել՝ հայ եկեղեցիին միութեան համար մենք կը մտահոգուինք նկատելով, որ Կաթողիկէները, Հայաստանի մէջ, յայնածաւալ ձեւով իրենց դաւանութեան տարածման համար աշխատանք կը տանին, օգտուելով Հայաստանի այսօրուան քաոսային վիճակէն:

Այս իրականութիւններուն լոյսին տակ, աւելորդ է ըսել՝ «Հօ՞ երթաս...»:

Որովհետեւ Արամ Կաթողիկոսը գիտէ ուր երթալը:

Բայց հայ ժողովուրդն է, որ չի գիտեր, թէ ո՞ւր կ՚երթայ:

Եւ Ռուբէն Սեւակին դեռ 1911-ին ըսածին պէս՝

«Ու մենք ուրուական նաւին պէս կը ծածանինք դեռ, անխորտակելի, բայց և հաստատ ցամաքի մը հասնելու անկարող...»:

Եւ այսօր հայ ժողովուրդը անգիտակից և անտարբեր է, և չի գիտեր, թէ դէպի ո՞ւր կ՚երթայ:

Այս պատճառաւ, աւելի լաւ է ըսել՝ «Հօ՞ երթաս, Հայ ժողովուրդ»:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ԶԳՒՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏԻՆ 1942-ԻՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ «ՔՍԱՆ ԴԱՍԱԿԱՐԳ»Ի ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Տարի 1942 : Գերմանացիները Ռուսիոյ մինչեւ «Սիրտը» յառաջացած էին:

Լենինկրատը շրջապատուած էր:

Եւ գերմանական բանակները Մոսկուայի մօտեցած էին: Եւ ամենէն կարեւորը՝ գերմանացիները Կովկասի մէջ կը յառաջանային, և Սթալինկրատը իյնալու վրայ էր:

Եւ Թուրքեր ուրախութենէ կը խայտային՝ իրենց ոխերիմ թշնամին՝ Ռուսերու պարտութիւնը իմանալով:

Եւ գերմանացիներուն Սթալինկրատին մօտեցած օրերուն, Թուրքիոյ այն ատենուան մենատէրը՝ Միլլի շէֆ կոչուող Իսմէթ Ինէօնիւին հրամանով, Պոլսոյ մէջ ապրող բոլոր ոչ-իսլամներուն՝ Յոյն, Հայ և Հրեաներուն 25 տարեկանէն մինչեւ 45 տարեկան «Քսան դասակարգ կոչուող» բոլոր այր մարդիկը, զինուորագրուելու պատրուակով Անաթոլիոյ խորքերը աքսորուեցան:

Այս աքսորեալներուն շատերուն բերնէն մեր անձնապէս լսած տխուր յուշերը պատմելու ջանանք:

«Քսան դասակարգ» կոչուած մեր աքսորականի օրերուն ենթարկուած մահուան սպառնալիքները՝ իմ կեանքի բոլոր տեւողութեան չեմ կրնար մոռնալ:

Ուսերնուն սուինաւոր զէնքեր կախած զինուորները՝ մեզի պէս հարիւրաւոր աքսորեալները, շատ լայն և փոս դաշտի մը մէջ հաւաքեցին:

Մեր չորս կողմը, փողերը դէպի մեր վրայ ուղղուած գնդացիրներ զետեղած էին:

Եւ սարսափազդու դէմք ունեցող սպայ մը, բեռնակառքի մը վրայ ելլելով, մեզի հետեւեալ սպառնալիքները կատարեց:

«Դուք, անգամ մըն ալ Պոլսոյ երեսը պիտի չկարենաք տեսնել:

Ձերին, միայն դիակը այստեղէն կրնայ ելլել»:

Այս սպառնալիքներէն յետոյ, օրերով մեր աչքերը քուն չտեսան:

Եւ այս մղձաւանջներով լեցուն օրերը՝ ամիսներ տեւեցին:

Եւ օր մը, անհաւատալի լուր մը մեր աքսորեալներուն միջեւ տարածուիլ սկսաւ:

«Մեզի Պոլիս ետ պիտի ղրկեն եղեր»

Հետեւեալ օրը եկող լրագիրները կարդալէ յետոյ, այս լուրին պատճառը հասկցանք:

Գերմանացիները՝ Սթալինկրատի մէջ, Ռուսերուն պարտուեր են:

Եւ իրենց գլուխը «Marechal Paulus»ը ըլլալով, գերմանական բանակէն ողջ մնացողները Ռուսերուն յանձնուեր են:

Եւ մենք, Ռուսերուն Սթալինկրատի յաղթանակին շնորհիւ, ստոյգ մահէ ազատեցանք:

Եթէ գերմանացիները Սթալինկրատի մէջ յաղթանակ տարած ըլլային, Թուրքերը՝ Ռուսերուն դէմ պատերազմ պիտի հռչակէին:

Եւ այն ատեն, սարսափազդու դէմք ունեցող սպայի ըսածին պէս՝

Ոչ մէկերնիս Պոլսոյ երեսը կրկին պիտի չկարենայինք տեսնել:

Եւ մեզի, այդ փոս դաշտին մէջ, գնդացիրներով պիտի սպաննէին»:

Յ.Զ.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
IKINCI DÜNYA HARBINDE 1942 SENESINDE ISTANBULDA GEÇEN
«YIRMI SINIF» FACIASI

SENE 1942. ALMANLAR RUSYANIN KALBINE DAYANMIS. LENINGRADA ABLUKADA. ALMAN ORDULARI MOSKOVAYA YAKLASMIS.

VE EN MÜHIMI, ALMANLAR KAFKASYADA ILERLIYOR VE STALINGRAD DÜSMEK ÜZERE.

VE TÜRKLER SEVINÇ IÇINDE, EZELI DÜSMANLARI RUSLAR YENILIYOR DIYE.

VE O SENELERDE TÜRKIYENIN DIKTATÖRÜ «MILLI SEF» DENILEN ISMET INÖNÜ IDI.

VE ALMANLARIN STALINGRADA YAKLASTIGI GÜNLERDE, ISMET INÖNÜNÜN EMRIYLE ISTANBULDA YASIYAN BÜTÜN GAYRIMÜSLIMLERIN RUM. ERMENI VE YAHUDILERIN 25 YASINDAN 45 YASINA KADAR (YIRMI SINIF) BÜTÜN ERKEKLERI ASKERE ALINMAK BAHANESI ILE ANATOLYA IÇLERINE SÜRGÜNE GÖNDERILDI.

BU SÜRGÜNE GÖNDERILENLERIN BIR ÇOGUNUN AGZINDAN. SAHSEN DINLEDIGIMIZ ACI HATIRALARINI ANLATMAYA ÇALISALIM.

«YIRMI SINIF» DENILEN SÜRGÜN GÜNLERINDE MARUZ KALDIGIMIZ ÖLÜM TEHDITLERINI ÖMRÜM BOYUNCA UNUTAMAM.

OMUZLARINDA SÜNGÜLÜ SILAHLAR BULUNAN ASKERLER BIZIM GIBI SÜRGÜNLERIN YÜZLERCESINI, ÇOK GENIS, ÇUKURCA BIR SAHANIN IÇINE TOPLADILAR.

DÖRT BIR TARAFIMIZ, NAMLULARI ÜZERIMIZE DÖNÜK MAKINELI TÜFEKLERLE ÇEVRILMISTI.

VE KATIL SURATLI BIR SUBAY BIR KAMYONUN ÜZERINE ÇIKARAK BIZE SU TEHDITLERI SAVURDU.

«SIZ BIR DAHA ISTANBULUN YÜZÜNÜ GÖREMIYECEKSINIZ. SIZIN BURDAN YALNIZ ÖLÜNÜZ ÇIKAR».

BU ÖLÜM TEHDITLERINDEN SONRA, GÜNLERCE GÖZÜMÜZE UYKU GIRMEDI.

VE BU KABUS DOLU GÜNLER AYLARCA DEVAM ETTI.

VE BIR GÜN INANILMIYACAK BIR HABER YAYILDI. BIZ SÜRGÜNLERIN ARASINDA. «BIZI ISTANBULA GERI GÖNDERECEKLERMIS».

ERTESI GÜNÜ GELEN GAZETELERI OKUYUNCA BU HABERIN SEBEBINI ANLADIK.

ALMANLAR, STALINGRADDA RUSLARA MAGLUP OLMUSLARDI.

VE BASLARINDA MARESAL PAULUS OLMAK ÜZERE ALMAN ORDUSUNDAN SAG KALANLAR RUSLARA TESLIM OLMUSTU.

VE BIZ, RUSLARIN STALINGRAD ZAFERI SAYESINDE ÖLÜMDEN KURTULDUK.

EGER ALMANLAR STALINGRADDA GALIP GELSELERDI, TURKLER RUSLARA HARP ILAN EDICEKTI.

VE O ZAMAN, KATIL SURATLI SUBAYIN DEDIGI GIBI.

«HIÇ BIRIMIZ ISTANBULUN YÜZÜNÜ BIR DAHA GÖREMIYECEKTIK.

VE BIZI, O ÇUKUR SAHANIN IÇINDE MAKINELI TÜFEKLERLE ÖLDÜRECEKLERDI».3.2.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻԻ 166 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 ՄԱՐՏ 2002

«ԴԸՐԱՎ, ՈՐՈՒՆ ԼՈՒՌ ՅՈԼՔԻՆ ՄԷՋ Կ'ԱՐԾԱՐԾԻ
ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ ՏԱՌԱՊՈՂ ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ:
ԸՍԷ՛, ՔՈՒ ԿԱՄՔԴ ՊԻՏԻ ԻՇԽԷ՞ ՅԱՒԻՏԵԱՆ»:

1907 ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

ԽՕՍՔԵՐ, ԱՌԱՆՑ ԴՈՐՁԻ՝
«ՁԱՅՆ ԲԱՐԲԱՌՈՑ ՅԱՆԱՊԱՏԻ»ԻՆ,
ՕԴԻՆ ՄԷՋ ՅՆԴԱՁ ԽՕՍՔԵՐ
Ի՞ՆՉ Է ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՄԵՆԱՏԻՐԱԿԱՆ ՎԱՐՉԱՁԵՒԵՐՈՒՆ, ՈՐՈՆՑ
ՄԷՋ ԽՕՍԵԼՈՒ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ...
ԵՒ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՍԻՈՆԻՍՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ ՎԱՐՉԱՁԵՒԻՆ, ՈՐՈՒՆ ՄԷՋ
ԻԲՐ ԹԷ ԽՕՍԵԼՈՒ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ԿԱՅ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Մենատիրական վարչաձեւերուն մէջ, իշխողներուն տեսակէտին դէմ բան մը խօսելու իրաւունք չունինք:

Արեւմտեան-Միութեական կայսրութեան մէջ [Օրէնքներով պաշտպանուած Միութիւն հրեաներուն դէմ բան մը չըսելու պայմանաւ], ազատութիւն ունիք խօսելու:

Բայց եթէ ձեր բառերը Միութիւներուն տեսակէտին հակառակ են, այն ատեն, իրենց ձեռքը եղող լրատուութեան ցանցը, ձեր խօսքերուն հասարակութեան հասնելուն արգելք կ'ըլլայ:

Եւ ձեր ձայնը՝ «Ձայն բարբառոյ յանապատի»ի նման, օդին մէջ կը ցնդի կ'երթայ:

Այսինքն՝ մենատիրական վարչաձեւերուն և Միութիւնական իշխանութեան՝ երկուքին մէջ ալ, ի վերջոյ, իբր արդիւնք, խօսելու ազատութիւն չունի:

* * *

ԽՕՍՔԸ ԱՌԱՆՑ ԴՈՐՁԻ
ՕԴԻՆ ՄԷՋ ՅՆԴԱՁ ՁԱՅՆ ՄՐՆ Է

Այս իրականութիւնը, շատ տարիներ առաջ տեսնող և հասկցողը, հերոս Գուրգէն Եանրգեանն էր:

Եղեռնի արհաւիրքը ապրող և այս ցաւով տանջուող Գուրգէն Եանրգեանը, տարիներ վերջ, Ամերիկա կը հաստատուի:

Եւ հոն, կեանքին նպատակը կ'ընէ, արդարութիւն պահանջել հայկական ցեղասպանութեան համար:

Այս նպատակով յօդուածներ, գիրքեր կը հրատարակէ:

Անթիւ անհամար նամակներ կը գրէ աշխարհի ղեկավարներուն, ներկայացնելով անոնց Հայ Ազգին ենթարկուած ցեղասպանութիւնը:

Իր գրութիւններուն մէջ ան, պետական իշխանութիւններուն կը բացատրէ, հայ Ազգին դէմ կատարուած սարսափազդու եղեռնը:

Եւ Գուրգէն Եանըգեանին այս աշխատանքները կը տեւեն տարիներ ու տարիներ: Եւ ան առանց վհատելու, կրկին ու կրկին կը դիմէ աշխարհի ղեկավարներուն խնդրելով անոնցմէ, որ հայ ազգին ենթարկուած անարդարութեան դարման մը գտնեն:

Եւ այս ձեւով կը հասնի մինչեւ 1973 տարին, առանց արդարութեան յոյս մը ունենալու այլեւս իր սրտին մէջ:

Եւ 78 տարեկան Գուրգէն Եանըգեան կը մտածէ, թէ տարիներէ ի վեր, հայ ազգին ցաւերուն դարման մը գտնելու համար տարած աշխատանքները, այս մասին իր գրած բոլոր գրութիւնները, բոլոր գիրքերը. «Ձայն բարբառոյ յանապատի»ի նման, ցնդած են օդին մէջ:

* * *

Եւ Գուրգէն Եանըգեան, իբր իր կեանքին վերջին յոյսը, 1973-ին կատարեց այն կենսական արարքը, ինչ որ ընել պէտք էր, հայ ազգին վերապրելուն համար:

Ինչ որ հայ ազգը 1915-ին ընելու էր Թուրք ցեղասպաններուն դէմ- ոչխարներու պէս մորթուելու տեղ, պիտի պաշտպանէր ինքզինքը և պիտի պայքարէր Թուրք ցեղասպաններուն դէմ:

Եւ հայ ազգը 1915-ին, չկրցաւ պաշտպանել ինքզինք, մեծ մասամբ՝ Դաշնակցականներուն «Իթթիհատական թուրքերուն հետ վարած «եղբայրութեան» և «Օսմանցիութիւն» ընդունող տխմար քաղաքականութեան պատճառաւ:

Որուն հետեւանքով հայ ժողովուրդին մեծ մասը, իր ձեռքը ունեցած բոլոր զէնքերը յանձնած էր «եղբայր» կարծած ջարդարար թուրքերուն:

Եւ 1915-ին հայ Ազգը, հաւաքական ուժ գոյացնելով չպաշտպանեց. չկրցաւ պաշտպանել ինքզինքը, և թուրքերուն կողմէ, հակառակ Ազգին ողջմիտ հատուածին հերոսական դիմադրութեան, ջարդուեցաւ:

Եւ Ռուբէն Սեւակին բառերն պէս՝

«Ու կ՚իյնայ ան, որ կը ծնկէ վախով   Զի կեանքն անոնց է միայն որ քաջ են.
Զի Թուրն աւելի արդար է խաչէն.   Անոնց, որ կ՚ապրին ուրիշին մահով»:

Եւ Գուրգէն Եանըգեան 1973-ին, Լոս Անճըլըսի մէջ, գնդակահարեց ցեղասպան Թուրք պետութեան երկու ներկայացուցիչները:

Եւ Գուրգէն Եանըգեան իր այս արարքով հայ Ազգին առջեւ բացաւ ցեղասպան թուրքին դէմ պայքարի ազդու ճամբան:

* * *

Մինչեւ 1973 թուականը, մինչեւ Գուրգէն Եանըգեանին այս յուսահատական բայց հերոսական արարքը կատարած օրը՝ Արեւմտեան մամուլը, ոչ մէկ ձեւով տեղ չէր տրուած Գուրգէն Եանըգեանին հայկական ցեղասպանութեան համար արդարութիւն պահանջած դիմումներուն:

Բայց, այս երկու Թուրք դիւանագէտներուն ահաբեկումէն յետոյ, վրիժառու հայուն մեծադիր նկարները, թերթերուն առաջին էջերուն մէջ հրատարակուեցան, և Արեւմտեան տեղեկատու բոլոր կեդրոնները սկսան պատմել հայերուն ենթարկուած ցեղասպանութեան զարհուրելի եղելութիւնները:

Եւ ամենէն կարեւորը՝ այս օրինակելի արարքը, մինչեւ այդ թուականը, գրեթէ մահաքունի մէջ եղող հայ երիտասարդութիւնը ինքնագիտակցութեան բերաւ:

Եւ Գ. Եանըգեանի գաղափարներով ստեղծուեցաւ՝ «Հայաստանի Ազատագրութեան Հայ

Դաղտնի Բանակը»:

Եւ 1973-էն սկսեալ, դեկավար Յակոբ Յակոբեանին առաջնորդութեամբ, գոյացաւ հայ երիտասարդութեան մէջ նոր շարժում մը՝ գիտակցութեան և զոհաբերութեան պայքարը ցեղասպան Թուրք պետութեան ներկայացուցիչներուն դէմ:

Հայ երիտասարդները, ի գին իրենց կեանքին, գրեթէ աշխարհի ամէն կողմերը, նոյնիսկ ցեղասպան Թուրքին սրտին վրայ, Անգարայի մէջ, կատարեցին հերոսական արարքներ:

Իրար եւեւէ զգեստուեցան Թուրք դեսպաններ և Թուրք պետութեան ներկայացուցիչներ:

Հ.Գ.Բանակի հերոսներուն Թուրքերուն դէմ կատարած այս վրիժառու արարքները, Սփիւռքի հայութիւնը «ցնցեցին»:

Այն Սփիւռքի հայութիւնը՝ որ ցեղասպանութիւնը գրեթէ մոռցած էր: Այն Սփիւռքի հայութիւնը՝ որ պահանջատիրական գետնի վրայ գրեթէ «թմրած» էր: Հ.Գ.Բ.ին տարած պայքարը՝ Սփիւռքի հայութեան մէջ վերակենդանացուց հայկականութեան զգացումները:

1973-էն մինչեւ 1985 թուականը, Սփիւռքի մէջ ապրողները լաւ կը յիշեն՝ Արեւմտեան Եւրոպուն և հեռաստեսիլի ցանցերուն մէջ, 1915-ի ցեղասպանութենէն վերապրողները, իրենց քստմնելի և զգայացունց յուշերը կը պատմէին:

Թուրքերը շշմած էին. ինչ ընելիքնին չէին գիտեր:

Արեւմտեան պետութիւններուն մէկ մասն ալ, առանց յայտնի ընելու, ներքնապէս զոհ էին Թուրքերուն դէմ կատարուած արարքներէն:

Նոյնիսկ անոնք կ՛առաջարկէին Թուրքերուն, որ ընդունին հայկական ցեղասպանութիւնը:

Այդ օրերուն, արեւմտեան մամուլին մէջ եղած գրութիւն մը, մեզ շատ տպաւորած է:

Ջուիցերիական Եւրոպ մը սապէս գրած էր.

«ՄԻՆՉԵՒ ՈՐ ՀԱՅ ԱԶԳԻՆ ՀԱՄԱՐ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՏԱՐՈՒԻ, ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՄԷՋ ՈՉ ՄԷԿԸ ԻՐ ԲԱՐՔԻՆ ՎՐԱՅ ՀԱՆԳԻՍՏ ԿՐՆԱՅ ՔՆԱՆԱԼ»:

* * *

Հ.Գ.Բանակին կատարած արարքներէն, Թուրքերէն աւելի մտահոգուած էին Սիոնիստները:

Մտահոգուած էին, որ տակաւ ընդհանրացող այս պայքարին հետեւանքով Արեւմտեան Հայաստանը կ՛ազատագրուի և Թուրքիա կը խորտակուի:

Երկար տարիներէ ի վեր տեւական կը գրենք, թէ հայկական ցեղասպանութեան բուն կազմակերպիչները Սիոնիստներն են, որ այսօրուան պէս զօրաւոր Թուրքական պետութիւն մը ստեղծուի՝ Ռուսերուն և մանաւանդ Արաբներուն կռնակը:

Զօրաւոր Թուրքիոյ մը շնորհիւ, կրնար կազմուիլ Իսրայէլի պետութիւն մը:

Եւ այս նոր Իսրայէլի պետութիւնը կրնար ապահովութեան մէջ գոյատեւել, շնորհիւ զօրաւոր Թուրքիոյ մը, որ Արաբներուն գլխուն վրայ տեւական, դամոկլեան սուրի մը պէս, պիտի մնար:

Եւ Հայաստանի ազատագրութեան Հ.Գ.բանակին տարած պայքարը, շատ կը խանգարէր Սիոնիստներուն ծրագիրները:

Եւ Սիոնիզմին սարսափազդու մեքենան սկսաւ աշխատիլ:

Աշխարհի վրայ դրամով չգնուելիք բան գրեթէ չկայ:

Դրամով կրնան գնուիլ, գժբախտաբար, շատ տեղերու մէջ, մինչեւ իսկ՝ մարգերը, հոգիները և նոյնիսկ՝ «Դաղափարները»:

Մերձ.Արեւելքի մէջ, Հ.Գ.Բ.էն տկար հոգիներ գտնուեցան և ծախու առնուեցան:

Եւրոպայի Հ.Գ.Բ.ի ներկայացուցիչը, որ մէջքը ատրճանակ մը կապած, հարուստներուն գործատեղիները կ՛երթար դրամ հաւաքելու համար, այս անգամ իրեն դէմ կատարուած սպառնալիքներէն վախցաւ և հարիւրութեան աստիճան ուղղութիւնը փոխելով, Սիոնիստներուն գործակատարը եղաւ:

Հ.Յ.Դ.ն որ Հ.Գ.Բանակին յաջողութիւններէն և շահած ժողովրդականութենէն շատ վրդոված էր. փորձեց. Հայ Դաղտնի Բանակին գուգահեռ. արարքներ գործել:

եւ հապճեպով, հինգ անփորձ երիտասարդներ, Փոպոն ուղարկեցին։

եւ այս անմեղ ու բարեմիտ հայ երիտասարդները, Փոպոնի Թրքական դեսպանատան մէջ, ոստիկաններու կողմէ նահատակուեցան։

Բայց Մերձ. Արեւելքի մէջ, Հ.Յ.Դ.ին ուրիշ պարտականութիւններ կը սպասէր։

Միոնիտները ամերիկահայ գործակալ մը ղրկած էին հոն Մոնթէ անունով, որուն պաշտօնը Հ.Յ.Դ.ին մէջ ներմուծուիլ և կազմակերպութիւնը ներսէն քանդել էր։

Կուսակցութիւնը զրոյցներ տարածեց, թէ ենթական իրենց Բշնամին է. և իրենք հաշուեյարդարի պիտի ենթարկեն զինք։

Դժբախտաբար այս խաղը յաջողեցաւ և Հ.Յ.Դ.Բանակին ղեկավարը՝ Յակոբ Յակոբեան հաւատաց Մոնթէին։

Այս վերջինը կատարեց իր տէրերուն տուած պարտականութիւնը և քանդեց Բանակը։

Եւ միջոց մը ետք ալ, սպաննել տուաւ Հ.Յ.Դ.ին ղեկավարը՝ Յ.Յակոբեանը։

* * *

Բայց անոր հայ Ազգին դէմ կատարած չարիքները այսքանով պիտի չսահմանէին։

Միոնիտները կ'ուզէին վերջնականապէս հեռացնել հայերը Արեւմտեան Հայաստանի վրայ իրենց ունեցած պահանջներէն, որ Թուրքիոյ ամբողջութիւնը որեւէ ձեւով չվտանգուի։

Այս պատճառաւ հրահրեցին արդէն բորբոքած Ղարաբաղի հարցը։

Բայց իրականութեան մէջ, Ղարաբաղը արդէն հայերուն էր, և հայերը Ղարաբաղի մէջ գրեթէ տէր և տիրական էին, և իշխանութիւնը մեծ մասամբ հայերուն ձեռքն էր. և Ազերիները, վարչականօրէն, քիչ իրաւասութիւն ունէին։

Մր հայը չէր ուզեր Արցախի լրիւ անկախացումը։ Ասոր համար լաւագոյն ելքը պիտի ըլլար շրջանին անդամակցութիւնը Ռուսիոյ դաշնութեան։ Մոսկուայի առաջարկը և Վոլսքիի իբրեւ Կեդրոնի վերահսկիչ հոն ղրկուիլը, մերժուեցաւ սակայն հայերուս կողմէ. «Հ.Հ.ի հետ միացում» անիրապաշտ յոգունգով։

Եւ Հայաստանի հայերուն մեծ մասը, դրդուեցան. որ Ղարաբաղը Հայաստանին միացնելու պահանջով ցոյցեր կատարեն։

Բոլորս ալ գիտենք, թէ այդ ցոյցերը ինչ սարսափելի եղելութիւններու և պատերազմներու պատճառ եղան։

Եւ դեռ վերջերս, Ռուսիոյ Տումայի նախագահ Սեւկինով երեւան այցելեց և կրկնեց առաջարկը, որ Արցախը, անդամակցի Ռուսական Դաշնութեան, համաձայն Տումայի նորերս ընդունած օրէնքին։ Ի զուր...։ Փրկարար ելքը մերժուեցաւ. ինչպէս երէկ...։

Եւ այսօր, այդ ցոյցերէն 15 տարիներ յետոյ, խղճմտութեամբ մտածենք, թէ ինչ շահեցանք Ղարաբաղին Հայաստանի միացումը պահանջող ցոյցերով։

1. Ազերիները այսօր մեզ կ'ամբաստանեն. որ իրենց դէմ «Ցեղասպանութիւն» կատարած ենք։

2. Այսօր, Ղարաբաղը Հայաստանին չէ միացած։ Ապագան ալ՝ անորոշ։

3. Ղարաբաղը կէս առ կէս պարպուած է։

4. Հայաստանը գրեթէ կիսով պարպուած և տնտեսութիւնը քանդուած է։ Եւ մնացած ժողովուրդին մեծ մասն ալ թշուառութեան մէջ է. և ասոնք ալ պատրաստ են՝ եթէ կարելիութիւնը ունենան, Հայաստանը լքելու։

5. Եւ ամենէն կարեւորագոյններէն մէկը՝ Արեւմտեան Հայաստանի ազատագրութեան հարցը բոլորովին մոռցուած է։

Եւ Հայաստանի այսօրուան Ղարաբաղցի «աւետապետ» նախագահը յայտարարութիւն կու տայ և կ'ըսէ թէ՝ «Հայաստանը Թուրքերէն հողային պահաջք չունի»։

* * *

Տուեալներ ունինք հաստատուող, որ Միութիւնները, Մոնթէի և իր նմաններուն ձեռքով Հ.Գ.Բ.ը քանդել տալէ յետոյ, գինք Աֆղանիստան ուղարկած են. որ այնտեղի իսլամ ծայրայեղականները մարզէ: Եւ ան, իր պաշտօնը հոն ևս. շատ լաւ կատարած

է, «Մուճահիտ»ներու հետ միասին մեծ թիւով Ռուսերու կեանքին պատճառ եղած է:

Եւ քանի մը տարիներ Աֆղանիստան մնալէ ետք, իր տէրերը գինք Հայաստան ղրկած են, որ Ղարաբաղի կացութենէն օգտուելով,

անոր «ճախճախուտ»ին մէջ իրենց ծրագիրները իրականացնեն:

Եւ այսօրուան Հայաստանի կարգ մը զարաբաղցի իշխանաւորները, Մոնթէի «աշակերտները» կը նկատուին:

Մենք մեր ձեռքին ունինք Մոնթէի ձեռագիր մէկ նամակը, որուն մէջ ան, այսօրուան Հայաստանի առաջնակարգ իշխանաւորներէն մէկը՝ շատ մտերմիկ ձեւով «Սերժիկ» կ՛որակէ:

* * *

Ան 1993-ին. Ղարաբաղի մէջ, պատերազմի ճակատէն հեռու վայրի մը մէջ, շատ կասկածելի պայմաններով սպաննուեցաւ:

Եւ Ս. Հայաստանը քանդող Լ.Տ.Պետրոսեանը, Մոնթէի համար Ազգային յուղարկաւորութիւն կատարել տուաւ և գինք ազգային հերոս հռչակեց:

Իր անունով յուշարձաններ կանգնուած են Ղարաբաղի և Երեւանի մէջ: Եւ Երեւանի հերոսներու Թանգարանին մէջ, իբր հերոս, ան իր անկիւնը ունի:

Մենք կը հաւատանք, որ Հայաստանի ներկայ քաոսային վիճակին կարեւորագոյն պատճառներէն մէկը՝ Հայաստանի այսօրուան պետութեան բարոյական սուտ. կեղծ հիմերու վրայ կառուցուած ըլլալն է: Իրաւ արժէքները կը շրջուին հոն:

Երբ Արեւմուտքի գործակալ նկատուած և Հ.Գ.Բ.ի կործանումին մէջ մեծ դերակատարութիւն ունեցող մը կը հերոսացուի և Հայաստանի ժողովուրդը այս սուտերուն դէմ որեւէ գործնական հակազդեցութիւն ցոյց չի տար, այն ատեն մենք ստիպուած կ՛ըլլանք ցաւով հարց տալու, որ եթէ իշխանաւորները կը յամառին շարունակե՛լ իրենց ազգավնաս ընթացքը, արդեօ՞ք Հայաստանի ժողովուրդը հոգեպէս մեռած է...:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ԶԳԻՏՑԱՔ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԻՆՉ Է ՎԱՅՐԻ ԿԵՆԴԱՆԻԻ ՄԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻ ՄԸ ՄԻՋԵՒ ԵՂՈՂ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ:
ՎԱՅՐԵՆԻ ԿԵՆԴԱՆԻՆ, ՄԻԱՅՆ ԱՆՕԹԻ ԵՂԱՒ ՄԻՋՈՑԻՆ
ԿԵՆԴԱՆԻ ՄԸ ԿԸ ՄԵՌՑՆԷ ԵՒ ԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՅԱԴԵՑՆԷ:
ՄԻՆՉԴԵՒ ԹՈՒՐՔԸ ՄԵՌՑՆԵԼՈՒ ՀԱՃՈՑՔԻ ՀԱՄԱՐ, ՄԱՐԴ ԿԸ ՄԵՌՑՆԷ:

Արդեօ՞ք, Թուրքին վայրագութիւնը ապացուցանելու համար, փաստերը կարգաւ շարելնիս պայման է:

Եթէ ուզէք, սկսինք, պատմութեան մէջ վայրագութեան խորհրդանիշը ըլլալով ճանչցուած Ճենկիզ Խանէն և Թամերլանէն:

Եւ շարունակենք վայրագ Օսմանեան Սուլթաններով

Ֆաթիհ Սուլթան Մեհմետ, Եաւուզ Սուլթան Սելիմ, և գանունի Սուլթան Սիւլէյման:

Այս սուլթանները, միայն իրենց գրաւած հողերուն վրայ ապրող քրիստոնեայ ժողովուրդը սպաննելով չմնացին:

Նոյն ատեն, իրենց մրցակից ըլլալ ըսելով, իրենց հարազատ եղբայրներն ալ կը մեռցնէին:

Գանք, պատմութեան աւելի մօտ թուականներու վայրագներուն:

Հայ ազգին սպաննիչը՝ Կարմիր Սուլթան Աբտիւլ Համիտը:

Եւ հայ Ազգը ցեղասպանութեան ենթարկող՝ եպարքոս Թալաթ Փաշան, և միւսները:

Այս վայրագներուն անուններուր համբելով չենք կրնար յմնցնել:

Վայրագութիւնը՝ Թուրքին արիւնին անցած է: Թուրքերուն քրոմոզոմներուն մէջ կրնաք գտնել մարդասպանութեան ազդակը:

Եթէ ուզէք, պզտիկ հաշիւ մը ընենք:

Եւ կրկնենք, ձեր հոչակաւոր բանաստեղծ Նամըք Քեմալին ըսածները.

«Ցեղախումբէ մը՝ աշխարհակալ պետութիւն մը մէջտեղ բերինք»:

Ցեղախումբ մը քանի՞ հոգի է:

Ըլլայ, ըլլայ, ամենէն շատ տասը հազար հոգի:

Տասը հազար հոգիով մտաք քաղաքակրթութեան և քրիստոնէութեան օրրան Անաթոլիոյ հողերը:

Եւ այսօր, ձեր Թուրքիա բսած, յոյներէն գողցուած հողերուն վրայ մնացած քրիստոնեաներուն թիւր՝ ամենէն մեծ հաւանականութեամբ՝ վաթսուն հազարը չ՚անցնիր:

Եւ ձեր վիճակագրական տուեալներով, «Թուրքիոյ» մէջ ապրող բնակչութեան, հարիւրին իննսունրինը ստորակէտ ինը համեմատութիւնը Իսլամ Թուրք է:

Ինչպէ՞ս եղաւ, որ տասը հազար հոգինոց ցեղախումբէ մը, այսօր վաթսուն ու հինգ միլիոն իսլամ Թուրք բնակչութեան հասաք:

Թուրքին քրոմոզոմներուն մէջ գտնուող մարդասպանութեան ազդակի՛ն շնորհիւ:

3.Ջ.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI ARÇIKLIYORUZ
VAHSI BIR HAYVANLA, BIR TÜRKÜN ARASINDAKI FARK NEDIR ?
VAHSI HAYVAN, YALNIZ AÇ OLDUGU ZAMAN, BIR HAYVANI ÖLDÜRÜR
VE AÇLIGINI GIDERIR.
TÜRK ISE ÖLDÜRME ZEVKI IÇIN ADAM ÖLDÜRÜR.

ACABA, TÜRKÜN HUNHARLIGINI ISPAT ETMEK IÇIN DELILLERI SIRALAMAK SART MIDIR ?

ISTERSENIZ BASLIYALIM, TARIHTE VAHSETIN SEMBOLÜ OARAK TANINAN CENGIZ HANDAN VE TIMURLENKTEN.

VE DEVAM EDELIM HUNHAR OSMANLI SULTANLARI ILE : FATIH SULTAN MEHMET, YAVUZ SUTAN SELIM VE KANUNI SULTAN SÜLEYMAN.

BU SULTANLAR, SADECE, ISGAL ETTIKLERI TOPRAKLARDA YASIYAN HRISTIYAN AHALIYI ÖLDÜRMEKLE KALMADILAR.

AYNI ZAMANDA, KENDILERINE RAKIP OLMASINLAR DIYE, KENDI ÖZ KARDESLERINI DE ÖLDÜRÜRLERDI.

GELELIM DAHA YAKIN TARIHLERDEKI HUNHARLARA.

ERMENI MILLETININ KATILI KIZIL SULTAN ABDÜLHAMID, VE ERMENI MILLETINI SOYKIRIMINA UGRATAN SADRAZAM TALAT PASA VE DIGERLERI.

BU HUNHARLARIN ISIMLERINI SAYMAKLA BITIREMEYIZ.

HUNHARLIK TÜRKÜN KANINA ISLEMITIR. TÜRKÜN KROMOZOMLARINDA KATILLIK FAKTÖRÜNÜ BULABILIRSINIZ.

ISTERSENIZ UFAK BIR HESAP YAPALIM.

MESHUR SAIRINIZ NAMIK KEMALIN SÖYLEDIKLERINI TEKRAR EDELIM.

«CIHANGIRANE BIR DEVLET ÇIKARDIK BIR ASIRETTEN».

BIR ASIRET KAÇ KISIDIR ?

OLSA OLSA EN FAZLA ON BIN KISI.

ON BIN KISIYLE GIRDINIZ, MEDENIYETIN VE HRISTIYANLIGIN BESIGI ANATOLYA TOPRAKLARINA.

BUGÜN, TÜRKIYE DEDIGINIZ RUM VE ERMENILEDEN ÇALINMIS TOPRAKLARDA KALAN HRISTIYANLARIN SAYISI TAS ÇATLASA ALTMIS BINI GEÇMEZ.

VE SIZIN ISTATISTIKLERINIZE GÖRE «TÜRKIYE»DE YASIYAN HALKIN YÜZDE DOKAN DOKUZ VIRGÜL DOKUZU, MÜSLÜMAN TÜRK.

NASIL OLDU DA, ONBIN KISILIK BIR ASIRETTEN BUGÜN ALTMISBES-MILYON MÜSLÜMAN TÜRKE ULASTINIZ ?

TÜRKÜN KROMOZOMLARINDA BULUNAN KATILLIK FAKTÖRÜ SAYESINDE.

3.2.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒՐԲ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՆԵՐՍԷՍ Ե. ԱՇՏԱՐԱԿԵՑԻ
1770-1857

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Հայոց պատմութեան տեղեակ խղճամիտ անձերը, բոլորն ալ համաձայն են, որ՝

11-րդ դարէն սկսեալ, Հայոց Ազգին մեծ մասամբ պետականութենէ զրկուած շրջաններուն, հայ ժողովուրդին հայ մնալու հրաշքը կը պարտինք Հայ Եկեղեցիին և անոր ճամբով Հայ կրօնականներուն:

Հակառակ այս անժխտելի իրողութեան, մենք՝ հայերս, մեծ մասամբ չենք գիտեր, թէ ովքեր են այս հրաշքը իրագործած ամենասուրբ կրօնականները՝

Հայ Եկեղեցին «Ազգային Եկեղեցի» է, այո, և պարտ ենք Հայ Եկեղեցիով:

Բայց ինչո՞ւ Հայ Եկեղեցին, մինչեւ այսօր, չէ սրբացուցած Հայ Եկեղեցիին յաւիտենականութեան համար պայքարած, չարչարուած, նոյնիսկ նահատակուած հայ կրօնականներն և աշխարհականները:

Հռոմի Կաթոլիկ Եկեղեցին «Ազգային» Եկեղեցի մը չէ, այլ՝ տիեզերական Եկեղեցի մը:

Եւ իբր այդ՝ քարոզչութեան նպատակաւ, կաթոլիկութեան համար զոհուած անձերուն [բլլան կրօնական կամ աշխարհական], անոնցմէ ամենէն արժանաւորներուն մանաւանդ, չետ մահու «երանելիութեան» և «սրբութեան» տիտղոսներ կը շնորհէ:

Մեր Հայ Եկեղեցին արդեօք «Հռոմէական Կաթոլիկ Եկեղեցի»էն աւելի՞ զօրաւոր է, որ քարոզչութեան և քաջալերութեան պէտք չունի. և այդ պատճառա՞ւ է, որ Հայ Եկեղեցին յաւերժացնող իսկական Հայ կրօնական-եկեղեցականները ընդհանրապէս մոռիին մէջ կը պահէ, և անոնց արժանիքը չի գնահատեր:

Մենք կը հաւատանք, որ դարերէ ի վեր, քրիստոնէութեան ճամբով միասնական հայկականութեան ոգին վառ պահելու համար պայքարած և չարչարուած հայ կրօնականները, հազար անգամ աւելի արժանի են սրբացուելու, քան հայկական եկեղեցիներուն մէջ փառաբանուող Հրեայ սուրբերը:

***

Անհերքելի իրականութիւն մըն է, որ հայութիւնը, գրեթէ երկու դարերէ ի վեր և մինչեւ այսօր, մահուկենաց պայքարի մէջ է ՀԱՅ ՄՆԱԼՈՒ համար:

Եւ իր հոգւոյն մէջ հայկականութիւն և խիղճ ունեցող հայ մտաւորականութիւնը ստիպուած էր, և այսօր ալ պարտաւորուած է, հայկականութեան այս գոյութեան պայքարին իր մասնակցութիւնը բերելու:

Բայց դժբախտաբար, հայ մտաւորականութեան մեծամասնութիւնը թերացաւ այս պարտականութեան մէջ:

Երէկ այդպէս էր: Այսօր ալ նոյնն է:

Կարդացէք Ռուբէն Սեւակի 1909-ին, Կիլիկիոյ ազէտի օրերուն, Պոլսոյ հայ մտաւորականութեան ցուցաբերած անտարբերութիւնը այսպանող տողերը՝

«Մարտափառ, քարացած, Պոլսոյ հայ թերթերուն կը սպասենք, աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար, կամ գոնէ հուժկու բողոքի մը ընթերցումով ամոքուելու համար...: Թերթերը կու գան, յաւիտենական ոսկեզօծ ունայնութիւնը որ կը յատկանշէ Պոլսոյ մտաւորականութիւնը... Մեր թերթերը դեռ կը շարունակեն իրենց անդամալոյծ կեանքը: Մինչդեռ հայ ընդհանուր մամուլը Սուգին սեւովը պէտք էր պատուեր, կամ Արիւնի կարմիրովը պոռթկալ:

Ե՞րբ պիտի դղրդի ինքնագիտակցութեան զգացումը մայրաքաղաքացիին հոգւոյն մէջ: Ե՞րբ՝ գո՛ւթը:

Ու ե՞րբ, մանաւանդ, մարդկօրէն կատղիլը...»:

Լոգան-27 Մայիս 1909 ՌՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

Եւ Ռուբէն Սեւակի 1909-ին ցաւով մատնանշած Պոլսահայ մտաւորականութիւնը 1915-ին, իր անգիտակցութեան և անտարբերութեան գոհը եղաւ:

Եւ մինչեւ 1915, անարժանաբար հայութեան դրախտը «Հայկական Պոլիս»էն, այսօր ոչինչ կրնաք գտնել:

Մինչեւ 1915-ը. Մօտ երեք միլիոն հաշուող Արեւմտեան Հայաստանի և Անաթոլիոյ հայութենէն, այսօր 40 հազարի շուրջ հայութիւն մնացած է, բոլորն ալ Պոլսոյ մէջ հաւաքուած:

Այսօրուան պոլսահայութեան միակ նպատակն է [բացառութիւնները յարգելով]՝ Թուրքերուն հետ եղբայրանալ և նոյնանալ:

Եւ անոնք կը հանդուրժեն Թուրքերուն կողմէ հայոց հանդէպ կատարուած բոլոր սպառնալիքներուն և անարգանքներուն:

Եւ այս Թրքական լուծին տակ, պոլսահայերը, ընդհանրապէս խօսելով, ստրուկներու յատուկ գարշելի կեանք մը կը տանին:

Այս՝ հայկական ոգիէ զուրկ, գրեթէ Թրքացած Պոլսահայ համայնքին մէջ կ'ապրին նաեւ Ռուբէն Սեւակի վերի գրութեան մէջ մատնանշած ունայնամիտ Պոլսահայերու մտայնութեամբ, ինքզինք մտաւորական դաւանող խմբակ մը, որ դարաւոր հայկական մշակոյթին հարստահարիչները և մակաբոյծներն են:

Եւ ամենէն ցաւալին՝ Սփիւռքի և նաեւ Հայաստանի մէջ շատ մը հայեր, այս հայ մշակոյթի մակաբոյծներուն հայկական պահանջատիրութեան և միասնականութեան դէմ կատարած թմրեցուցիչ և քանդիչ դերը չեն հասկցած: Եւ վերջին տարիներուն պատահած եղելութիւն մը, հայ մշակոյթի ապագային մասին մեր մէջ պատհոգութիւններ ստեղծեց: Պատմելու ջանանք:

Հայաստանի «Ոգնի» թերթի պատասխանատուն՝ Արամայիս Սահակեան, Պէյրութի մէջ կը ծանօթանայ Պոլսոյ հայկական «Մարմարա» թէրթի խմբագրապետին: Եւ միջոց մը ետք անոր հետ կը մտերմանայ: Եւ ան, հետեւեալ բառերով կը փայփայէ «Մարմարա»ի խմբագրապետը. «Դու՝ ամենայն հայոց խմբագրապետն ես»:

Եւ ամենէն ցաւալին- այս եղելութիւնը նոյն ձեւով կը հրատարակուի Պոլսոյ «Մարմարա» թերթին մէջ. «Պէյրութէն Տպաւորութիւններ» վերտառութեամբ. նոյնինքն՝ խմբագրապետին ստորագրութեամբ:

Պոլսեցի «խմբագրապետ»ին իր թերթին մէջ ի՛ր ստորագրութեամբ, Ա. Սահակեանին ըսած՝ «Դուն՝ ամենայն հայոց խմբագրապետն ես» խօսքերը նոյնութեամբ տպելը, անպատութեան բացառիկ մէկ արտայայտութիւն է:

Մենք, իրմէ ուրիշ կեցուածք, չէինք սպասեր արդէն:

55 տարիներէ ի վեր, հայկականութեան տնօրէնէտով իր կատարած «սխրագործութիւններուն» ծանօթ ենք, և իր իրա՛ւ հայկականութենէ զուրկ կեցուածքներուն մասին, 1995-էն ի վեր, «ՆԱՅԻՐԻ» մէջ, արտայայտուած ենք:

Բայց մեծագոյն յանցանքը Ա. Սահակեանինն է, որ Թուրքերուն հոյ կամակատարին «Ամենայն հայոց խմբագրապետ»ի տիտղոս կու տայ: Եւ այս ձեւով ան ընդհանուր հայկական մտածողութիւնը կը նոյացնէ Պոլսեցի հայուն իւրացուցած Թրքական այն մտայնութեան հետ, որ կը հաւատայ, թէ հայերն են Թուրքերը ջարդողները:

Գրեթէ քսան տարիներէ ի վեր, մեր գրութիւններով կը հաստչենք, թէ հայկական ողբերգութեան առաջնակարգ պատասխանատու մըն ո Պոլսոյ Պատրիարքութիւնը և անոր կապուած պոլսահայերուն գրեթէ ստրկական կեցուածքը և մտածելակերպը:

Եւ 1999-ին գրած էինք, թէ «Պոլսահայերը, [բացառութիւնները յարգելով] սկսած անոնց այսօրուան Պատրիարքէն մինչեւ ամենէն արժէքաւոր նկատուած մտաւորականը, բոլորն ալ Բարձրեայն Աստուծոյն կողմէ հայ ազգին գլխուն տրուած տնսակ մը «փորձանքներ» են:

Երեք տարիներ յետոյ, այսօր, մեր ամբողջ համոզումով կ՛ըսենք, թէ «Շիզոֆրէնի»է տառապող Պոլսոյ այս կրօնապետը իսկական պատուհաս մրն է հայ ազգին գլխուն:

Այս հոգեւորականը, էջմիածնի դէմ իր կատարած օրինազանցութիւններուն համար զինքը կարգի հրաւիրող Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին տուած պատասխանին մէջ կ՛ըսէ, թէ «Ինքը անկախ պատրիարքութիւն մրն է և էջմիածին ենթակայ չի նկատեր ինքզինքը»: Իր այս հիւանդագին ու մեծամոլ վիճակին հասնելուն առաջնակարգ պատասխանատուններն են՝

1. Ամերիկեան ծանօթ հետախուզութիւնը:

2. Երուսաղէմի Պատրիարք Թորգոմ Մանուկեանը, որ քաջալերեց այս հիւանդ կրօնականը:

3. Անթիլիասի Գահակալը որ, ցաւալի է ըսելը, որ ձեւով մը թեւ տուաւ այս մեծամիտ կրօնաւորին:

***

Վերջերս, կրկին այս հոգեւորականին մէկ սանձարձակութեան ի տես վրդոված էինք, երբ ստացանք Վատիմիր Պետրոսեանին

երեւանի մէջ հեղինակած «Արարատը պէտք է մնայ երեւանի կողմը» խորագրով գիրքը, որ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Ներսէս Ե. Աշտարակեցիին կեանքին պատմութիւնն է:

Առաջինէն մինչեւ վերջին էջը, յուզումով և նոյն ատեն ուրախութեամբ և նոր յոյսերով կարդացինք Ներսէս Աշտարակեցի մեծ հայրենասէրին, հայութեան փրկութեան համար տարած պայքարին պատմութիւնը:

Եւ այն ատեն մոռցանք Պոլսոյ Թրքասէր Պատրիարքը: Անտեսեցինք զինք երբ մեր հոգին լեցուած էր Ներսէս Աշտարակեցիի հայկականութեան վսեմութեամբ:

վ. Պետրոսեանին գրիչով, Ներսէս Աշտարակեցիին հետ ապրեցանք ժամանումը Ռուսական զօրքերուն, որոնք եկած էին հայերը և Հայաստանը ազատելու համար:

Հիացումով հետեւեցանք Ներսէս Աշտարակեցիին մղած հերոսական պայքարին՝ Հայաստանի հողերէն վտարելու համար Թշնամին:

կարծէք, թէ Վարդան Մամիկոնեան զօրավարին վերածնած տիպարն էր Ներսէս Աշտարակեցին: Իր պայքարի հաւատքով և զոհուելու պատրաստակամութեամբ:

Ներսէս Աշտարակեցի, բոլոր հայրենասէր հայերուն երազը իրականացուց՝ Հայաստանի հողերուն սիրտը եղող էջմիածինը և շրջակայքը ազատագրեց Թշնամիէն:

Եւ իր ամբողջ կեանքի ընթացքին աշխատեցաւ՝

1. Հայաստանի հողերուն ամբողջական ազատագրութեան համար:

2. Ցիրուցան, տարածուած հայութեան իր ազատագրուած հայկական հողերուն վրայ վերադարձին համար:

3. Եւ պատմական հայկական մշակոյթին վերածնունդին համար:

87 տարիներ տեւող կեանք մը: Իսկական գերմարդերու յատուկ կեանք մը:

Եւ ան տեսաւ՝ շատ մը խելքով կոյրերուն չտեսած իրականութիւնը:

Եւ հասկցաւ, թէ Հայ Ազգին և Հայաստանի ազատագրութեան միակ միջոցը

Ռուսական բանակներուն Հայաստան ժամանումն է:

Իր ամբողջ կեանքի ընթացքին, Ռուս ազգին հաւատացած և անոր բանակներուն փրկարար ուժին վստահեցաւ:

Եւ հակառակ շատ մը դժուարութիւններուն և խոչընդոտներուն, երբեք չփոխեց իր միտքը:

Ոչ Անգլիացիներուն, ոչ Ֆրանսացիներուն և ոչ ալ Կաթոլիկներուն հաւատաց: Որովհետեւ հասկցած էր, որ անոնք հայուն Թշնամիներուն բարեկամներն են:

Եւ մենք, այսօրուան Հայաստանը մասնաւորապէս Ներսէս Աշտարակեցիին Ռուսերուն հանդէպ ունեցած վստահութեան կը պարտինք:

Ներսէս Աշտարակեցին հաւատաց Ռուսերուն. և Ռուսերն ալ Ներսէս Աշտարակեցիին անխախտ

կեցուածքին շնորհիւ, հաւատացին Հայ Ազգին:

Եւ Հայաստանեայց Եկեղեցին, Հայ Եկեղեցիին գոյութիւնը ապահովող և Հայ Ազգը գերութենէ ազատող Ներսէս Աշտարակեցիին, մինչեւ այսօր, սրբութեան աստիճան չէ տուած:

Մենք կը հաւատանք, որ Ներսէս Աշտարակեցին, Վարդան Մամիկոնեանին չափով «Ազգային Սուրբ» մըն է:

Արդեօք հայկական եկեղեցին ե՞րբ պիտի գիտակցի և «Ազգային Սուրբ» Ներսէս Աշտարակեցին և նաեւ միւս՝ վաւերական ազգային սուրբերուն պաշտօնապէս Սրբութեան աստիճան պիտի տայ:

***

Մենք այստեղ կ'ուզենք, «Ներսէս Աշտարակեցի» գիրքին հեղինակին՝ Վատիմիր Պետրոսեանին մեր սրտանց շնորհաւորութիւնները յայտնել:

Նաեւ կ'ուզենք մեր շնորհակալութիւնները յայտնել հիդինակին, հայրենասիրական խոր զգացումներով գրուած իր այս գիրքին համար:

Եւ կ'ուզենք մասնաւորապէս շնորհակալութիւն յայտնել հեղինակին, Ներսէս Աշտարակեցիի նման կրօնական մեծ առաջնորդի մը, մեծ հայրենասէրի մը և նաեւ մեր ասացուածով «Ազգային Սուրբի» մը հերոսական կեանքը իր բոլոր արժէքներով մեզի ներկայացուցած ըլլալուն համար:

Բայց այս հերոսը, Հայ Ազգին վերջին երկու հարիւր տարիներու ընթացքին ունեցած խելացի և հայրենասէր, շատ հազուագիւտ կրօնական առաջնորդներէն մէկն է:

Հայ ժողովուրդը շատ մը հայրենասէր կրօնական առաջնորդներ ունեցած է:

Բայց ունեցած է, յաւերէն շատ աւելի, վատ կրօնական առաջնորդներ.որոնց պատճառաւ, վերջին դարերուն և նաև մօտիկ անցեալին մէջ, Հայ Ազգը շատ տուժած է:

Եւ կը մաղթենք, որ Ներսէս Աշտարակեցիի հերոսական կեանքը՝ բարի օրինակ ըլլայ նորընծայ հայ կրօնականներուն:

Մենք, սա վայրկեանիս, մեր առջեւ ունինք, Վատիմիր Պետրոսեանին երեք գիրքերը՝

1. «Էնվերի Վերջը» անունը կրող այս գիրքին հեղինակը՝ Վատիմիր Պետրոսեան է. Այս գիրքին նիւթը՝ 1915-ին Հայ Ազգին ճիւաղը եղող Էնվեր Փաշան և իր ջոլիրը զգետնած հերոս զօրավար Յակոբ Մելքումեանին կեանքին պատմութիւնն է:

2. «Նպատակ եւ ճշմարտութիւն» վերնագրով այս գիրքը, Հայաստանի Ազատագրութեան Հայ Գաղտնի Բանակին ստեղծման

պատճառ եղող հերոս Գուրգէն Եանրգեանին կեանքին պատմութիւնն է:

Ինչպէս որ շատերուն ծանօթ է՝ Գուրգէն Եանրքեանը 1915-ի եղեռնին, Թուրքերուն կողմէ ջարդուած իր հարազատներուն «վրէժը»

լուծեց 1973-ին, Լոս Անճելըսի մէջ, ցեղասպան Թուրք պետութեան ներկայացուցիչները եղող երկու Թուրք դիւանագէտները գնդակահարելով:

Այս գիրքին մէջ, վատիմիր Պետրոսեանը միայն յառաջաբանը կը Թուի գրած ըլլալ:

բայց մենք կը հաւատանք, որ այս գիրքին հրատարակութեան մէջ եւս. ինք մեծ դեր ունեցած է:

3. «Արարատը պէտք է մնայ Երեւանի կողմը» խորագրով այս գիրքով. ինչպէս որ ըսինք արդէն, Վ. Պետրոսեանը Ներսէս

Աշտարակեցիի հերոսական կեանքին պատմութիւնը կը ներկայացնէ:

Իր հրատարակած այս երեք գիրքերուն մէջ ալ նիւթը՝ երեք հայ հերոսներուն կեանքի դիւցազներգական պատմութիւնն է:

Եւ մենք կը հաւատանք որ հեղինակը, իր ամէն մէկ գիրքին մէջ, գիտակցաբար հայ հերոսի մը պատմութիւնը ներկայացուցած է:

Որովհետեւ Հայ Ազգը, մանաւանդ այս տարիներուն, երբ ամէն կողմ դաւաճաններ կը վխտան. մասնաւորապէս ներկայ օրերուն պէտք ունի իսկական հերոս առաջնորդներու: Ինչպէս եղած են՝ Ներսէս Աշտարակեցիին, Յակոբ Մելքումեանին և Գուրգէն Եանրքեանին նման հերոսները:

ԱՋԳ ՄԸ, ԻՐ ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՎ Կ'ԱՊՐԻ։ ԱՋԳ ՄԸ, ՈՐ ՀԵՐՈՍՆԵՐ ՁՈՒՆԻ, ԱՊՐԵԼՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՁՈՒՆԻ։ ԱՋԳ ՄԸ, ՈՐ ԻՐ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ ԿԸ ՄՈՌՆԱՅ, ԻՆՔՆ ԱՀ ՄԵՌՆԵԼՈՒ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ Է։

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ (ԻԲՐ ԹԷ) ՁԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ – ՁԵՐ ՆԵՎՐՈՒՔԻ ՏՕՆԸ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵՆՔ ՔԻՒՐՏԵՐ

Ներողամիտ գտնուեցէք. սխալ մը գործեցինք. Թուրքիոյ մէջ Քիւրտ բսուած բան մը գոյութիւն չունի։

Ձեր Քիւրտ բսածը՝ «Լեռնային Թուրքեր» են։

Այս ձաբռտուքներուն տարիներով դուք ալ հաւատացիք։

Եթէ շիտակը բսել պէտք է՝ դուք ուրիշ ճար չունէիք։

Այս քրտական խնդիրը լուծելը շատ դժուար էր։

Ամբողջ արեւելեան Անաթոլիան քիւրտերով լեցուած էր, և շրջանը գրեթէ քիւրտիստան եղած էր։

Ներաստիայէն դէպի արեւելք գացող բոլոր փոխադրական միջոցները, Քիւրտ բէշմերկաններուն քննութենէն կ'անցնէին։

Ի՞նչ կրնայիք ընել։ Այս քրտական հարցը ձեզի սեւ-սեւ մտածել կու տար։

Դուք 1885-էն սկսեալ, հայկական հարցը արմատէն «կարգադրել» սկսաք։

Ձեր Կարմիր Մուլթան Ապտիւլ Համիտը քրտական խնդիրը ստեղծող մեծագոյն յանցաւորն է։ Ինչո՞ւ, գիտէ՞ք։

1885- Թուականներուն արեւելեան Անաթոլիայի մէջ շարժիլ սկսող հայերը մաքրագործելու համար, հարաւային նահանգերուն մէջ որչափ որ քիւտ կար, ժողուել տուաւ և անոնցմէ Համիտիյէ-ի զօրքեր կազմեց, և զանոնք արեւելքի հայկական նահանգները ղրկեց։

Հոն, այս Քիւրտերը, բոլոր հայերը սուրէ անցուցին։

Եւ Ապտիւլ Համիտ, այս պարպուած հողերը Քիւրտ ժողովուրդով լեցուց։

Առաջին աշխարհամարտին՝ 1915-ին Թուրքերը հայ Ազգը ցեղասպանութեան ենթարկել սկսան։

Եւ այս ցեղասպանութեան մէջ Թուրքերը, քիւրտերը իբր գահիճ գործածեցին։

Եւ 1915-ին, մեծամասնութեամբ քիւրտերը, սուրէ անցուցին հայերը։

Ապուշ քիւրտերը Թուրքերուն խաղին ինկած էին

: հին շրջաններուն Անաթոլիոյ կեդրոնական մասերը և բոլոր ծովեզերեայ մասերը յոյներով բնակուած էին։ Արեւելքը հայերով և հարաւը քիւրտերով բնակուած էին։

Թուրքերը շատ եւրը եկան Անաթոլիա։

Եւ ձեր ասացուածով «Լեռ եկաւ, այգնստան եղողին վռնտեց»։

1915-էն մինչեւ 1923 տարիներուն, Քալաթ և Մուսթաֆա Քեմալ խմբակցութիւնը, Անաթոլիոյ մէջ որքան հայ և յոյն որ կային, բոլորն ալ մաքրագործեցին։

Եւ միայն մնացին Թուրքերը և Քիւրտերը։ Ներողութիւն լեռնային Թուրքերը։

Այս ձեւով քիւրտերը, Թուրքերու հետ դէմ – դիմաց մնացին։

Եւ հայերէն և յոյներէն յետոյ, մաքրագործուելու կարգը՝ քիւտերուն եկաւ։

«Մի՛ առներ անմեղին անէնքը՝ կ'ելլայ կամաց կամաց»։ Քիւրտերը հայերը սուրէ անցուցած բլլալուն պատիժը պիտի կրէին։

1935-ի.էն՝ շէյխ Սայիտէն սկսեալ մինչեւ այսօր, Թուրքերը կը շարունակեն սպաննել քիւրտերը։

Այսօր արեւելեան Անաթոլիոյ գիւղերուն մէջ, Քիւրտ բսուած բան մը չէ մնացած։ Թրքական բոմանտոները բոլոր քիւրտերը սպաննեցին։

Թուրքերը՝ քիւրտերուն ամենէն մեծ հարուածը՝ Ապտուլլայ Էօճալանը ձեռք անցնելով տուած եղան։

Հայկական «Ասալայ»ի կազմակերպութիւնը մաքրագործող իսրայէլական մասնաւոր խումբերը՝ Էօճալանը ծուղակը ձգեցին և Թուրքերուն յանձնեցին։

Հիմա խօճալանը՝ Թուրքերուն ձեռքին մէջ պատանդ է: Մարմարայի «Իմրալը» կղզիին մէջ բանտարկուած խօճալանը հիմա, տեւական խաղաղութեան և Թուրքերուն հետ միասին ապրելու շուրջ կը խօսի:

Հին առիւծ խօճալանը գացեր է, և տեղը գառնուկի պէս կակուղխօճալան մը եկեր է:

Ահա այսպէս: «Մի իյնար, մի տեսնար-ի աշխարհ է», ի՞նչ կրնանք ընել:

«Մարդկութիւնը շուարուն է»:

3.9.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

YENI YILINIZ-NEVRUZ BAYRAMINIZ KUTLU OLSUN KÜRTLER SENELERCE

AF EDERSINIZ. POT KIRDIK. TÜRKIYEDE KÜRT DIYE BIRSEY YOK KI.

KÜRT DEDIGINIZ DAG TÜRKLERIDIR. BU PALAVRALARA KENDINIZ DE INANDINIZ.

DOGRUSUNU ISTERSENIZ BASKA ÇARENIZ DE YOKTU. BU KÜRT PROBLEMINI HALLETMEK ÇOK ZORDU. BÜTÜN DOGU ANATOLYA KÜRTLERLE DOLMUSTU. SIVASTAN DOGU YA GIDEN VASITALAR PESMERGELERIN KONTROLUNDAN GEÇIYORDU.

NE YAPABILIRDINIZ ? BU KÜRT MESELESI SIZI KARA KARA DÜSÜNDÜRÜYORDU. SIZ 1885-TEN ITIBAREN ERMENI MESELESINI KÖKÜNDEN HALLETMEYE BASLADINIZ.

SIZIN KIZIL SULTANINIZ ABDÜL HAMID KÜRT PROBLEMINI YARATAN EN BÜYÜK SUÇLU. NIÇIN MI ?

1885-TE DOGU ANATOLYADA BASLIYAN ERMENILERI TEMIZLEMEK IÇIN

GÜNEY VILAYETLERINDEN NE KADAR KÜRT VARSA ONLARLA HAMIDIYE ALAYLARI KURDU.

VE ONLARI DOGUDAKI ERMENI VILAYETLERINE GÖNDERDI.

ORDA BU KÜRTLER NE KADAR ERMENI VARSA HEPSINI KILIÇTAN GEÇIRDILER.

VE ABDUL HAMID BU BOSALAN TOPRAKLARA KÜRT AHALIYI DOLDURDU.

BIRINCI DÜNYA HARBINDE 1915-TE TÜRKLER ERMENI MILLETINI SOYKIRIMINA UGRATMIYA BASLADILAR.

VE BU SOYKIRIMINDA KÜRTLERI CELLAT OLARAK KULLANDILAR.

VE 1915-TE ÇOGUNLUKLA KÜRTLER KESTI ERMENILERI.

APTAL KÜRTLER TÜRKLERIN OYUNUNA GELMISTI.

EVVELDEN ANATOLYADA MERKEZDE VE BÜTÜN SAHILLERDE RUMLAR, DOGUDA ERMENILER, GÜNEYDE DE KÜRTLER VARDI.

TÜRKLER SONRADAN GELDI ANATOLYAYA.

VE SIZIN DEYIMINIZLE : «DAGDAN GELDI, BAGDAKINI KOVDU»

1915-TEN 1923 SENELERINDE TALAT VE MUSTAFA KEMAL SÜREKASI ANATOLYADA NE KADAR ERMENI VE RUM VARSA HEPSINI TEMIZLEDILER.

KALA KALA KALDI : TÜRKLER VE KÜRTLER. PARDON DAG TÜRKLERI.

BU SEKILDE KÜRTLER TÜRKLERLE KARSI KARSIYA KALDILAR.

VE ERMENI VE RUMLARDAN SONRA TEMIZLENMEK SIRASI KÜRTLERE GELDI.

«ALMA MAZLUMUN AHINI. ÇIKAR AHESTE AHESTE»

KÜRTLER ERMENILERI KESMELERININ CEZASINI ÇEKICEKLERDI.

1935-LERDEN SEYH SAIT-TEN BERI BUGÜNE KADAR TÜRKLER KÜRTLERI ÖLDÜRMIYE DEVAM EDIYORLAR.

BÜTÜN DOGU ANATOLYA KÖYLERINDE KÜRT DIYE BIR SEY KALMADI. TÜRK KOMANDOLARI HEPSINI ÖLDÜRDÜ.

TÜRKLER EN BÜYÜK DARBEYI, ABDULLAH ÖCALANI ELE GEÇIREREK VURDULAR.

ERMENI-ASALA ÖRGÜTÜNÜ TEMIZLIYEN ISRAIL TIMLERI ÖCALANI TUZAGA DÜSÜRDÜLER VE TÜRKLERE TESLIM ETTILER.

SIMDI ÖCALAN, TÜRKLERIN ELINDE KEKLIK.

IMRALI ADASINDA HAPS EDILEN ÖCALAN SIMDI DEVAMLI OLARAK SULHTAN VE TÜRKLERLE BIRLIKTE YASAMAKTAN BAHSEDIYOR.

ESKI ASLAN ÖCALAN GITMIS. VE YERINE KUZU GIBI YUMUSACIK BIR ÖCALAN GELMIS.

ISTE BÖYLE «DÜSME GÖRME DUNYASI»

NE YAPARSIN «BESER. SASAR»

ՆԱՅԻՐԻ - Թիւ 168 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 9 ԱՊՐԻԼ 2002

«ԴԸՐԱՇ, ՈՐՈՒՆ ԼՈՒՌ ՅՈՂՔԻՆ ՄԷՋ Կ'ԱՐԾԱՐԾԻ
ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ ՏԱՌԱՊՈՂ ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ.
ԸՍԷ՛, ՔՈՒ ԿԱՄՔԴ ՊԻՏԻ ԻՇԽԷ՞ ՅԱՒԻՏԵԱՆ»:

1907 ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

«ՉԱՅՆ ԲԱՐԲԱՌՈՅ ՅԱՆԱՊԱՏԻ»

ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ ՉԱՆԱՅԻՆՔ ԲԱՑԱՏՐԵԼ ՍՈՒՏԵՐՈՒ ԵՒ
ԵՐԱՉՆԵՐՈՒ ԾՈՒՂԱԿՆԵՐԸ, ՈՐՈՆՑ ՉՈՀԸ ԵՂԱՒ ՀԱՅ ԱՉԳԸ:
ԵՒ ԲԱՑԱՏՐԵԼՈՒ ՉԱՆԱՅԻՆՔ ՆԱԵՒ՝ ՄԵՐ ՀԱՍԿՑԱԾ ԵՒ
ԳԻՏՑԱԾ «ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ»:
ԵՒ ԱՅՍՕՐ ՎԵՐՉՆԱԿԱՆԱՊԷՍ ԵՒ ԽՈՐԱՊԷՍ ՀԱՄՈՉՈՒԱԾ
ԵՆՔ, ՈՐ ՄԵՐ ՅԱՅՏՆԱԾ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐԸ ՕԴԻՆ ՄԷՋ ՑՆԴԱԾ
ԳԱՑԱԾ ԵՆ «ՉԱՅՆ ԲԱՐԲԱՌՈՅ ՅԱՆԱՊԱՏԻ»Ի ՆՄԱՆ:
ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ԴՐԱՄԻՆ «ԱՍՏՈՒԱԾ» ԵՂԱԾ ԱՅՍ ԴԱՐՈՒՆ,
ԽՕՍՔԵՐԸ ԱՌԱՆՑ ԳՈՐԾԻ, ԲԱՐԲԱՆՉԱՆՔՆԵՐ ԵՆ ՄԻԱՅՆ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ

Մեր գրութիւններուն հետեւողները նկատած են թերեւս, որ «ՆԱՅԻՐԻ»ի առաջին թիւերէն սկսեալ մինչեւ վերջին թիւի յօդուածներուն մէջ գրեցինք, թէ երկար դարերէ ի վեր, աշխարհն հրէական-սիոնական լուծին ենթարկուած է:

Եւ հրեաները, իրենց դրամին ուժովը, կ'իշխեն աշխարհի ճակատագրին վրայ:

Արդեօ՞ք Հրեայ Սիոնիստներուն մասին այս համոզումները, մեր միտքին մէջ, տեսակ մը հաստատ գաղափարի «Idée Fixe»ի վերածուած էին:

Որովհետեւ, Ափիւռքի հայկական մամուլին մէջ «ՆԱՅԻՐԻ»էն զատ ոչ մէկ թերթի [կը կարծենք] գրութիւններուն մէջ, հրեաներուն կատարած ժխտական դերին մասին նոյնիսկ ակնարկութիւն մը գտնել կարելի էր:

Ուրեմն ինչո՞ւ: Մե՞նք էինք միայն այս իրականութիւնները տեսնողը:

Եւ կամ թէ մենք, տեսակ մը «հակահրէականութեան հիւանդութեա՞մբ» վարակուած էինք, որ ամէն բանի մէջ հրեային «մատը» կը տեսնէինք:

Բայց այսօր, հրեաներուն Պաղեստինի մէջ, Պաղեստինցի ժողովուրդին դէմ կատարած թրքական, աւելի ճիշդ՝ Սիոնիստական վայրագութիւնները տեսնելէ յետոյ, բոլոր սրտով կրկին հաւատացինք, որ մոլեռանդ հրեաներուն մասին մինչեւ այսօր մեր գրածները բացարձակ իրականութիւններ են:

Եւ Ափիւռքի հայկական մամուլին մէջ «Հրէական իրականութիւններուն» մասին որեւէ ձեւով ակնարկութեան չհանդիպիլը, տգիտութեան և նաեւ հրէական սարսափագոյն հակազդեցութեան վախին հետեւանքներն են:

* * *

Վերջին օրերուն հրեաներուն Պաղեստինի մէջ կատարած բարբարոսութիւններուն դէմ, իբր Թէ «Միացեալ Ազգեր» կոչուած, մեծ մասամբ հրէական խամաճիկներու հակակշռին ենթակայ կազմակերպութիւնը միաձայնութեամբ որոշում առաւ, որ հրէական զօրքերը ետ քաշուին Պաղեստինեան հողերէն:

Բայց, այս միայն խօսքի վրայ մնացած ազգարարութիւններուն հրեաները, ըստ իրենց սովորութեան, կարեւորութիւն անգամ չտուին և շարունակեցին գործադրել իրենց կանխաւ որոշուած ծրագիրները:

Որովհետեւ Հրեայ Սիոնականները շատ լաւ գիտէին, Թէ իրենց դէմ ոչ մէկ պետութիւն, ոչ մէկ կազմակերպութիւն, որեւէ ազդեցիկ գործունէութիւն չէր կրնար կատարել:

Որովհետեւ, իրենք կը կարծեն ըլլալ աշխարհի տէրերը:

Եւ իրենց ամենէն ազդու զէնքը «Դրամն» է, որ միշտ չաղթական պիտի ելլէ:

Եւ «Դրամ-Աստուած»ին զօրութեան առջեւ, միշտ ըրածնուն պէս, պիտի երկրպագեն և Դրամին հետ հնազանդ գերիները պիտի դառնան աշխարհի բոլոր պետութիւնները:

Այսօր, Պաղեստինի մէջ կատարուած ողբերգութիւններուն դէմ, սկիզբը մանաւանդ, մատերնին անգամ չշարժեցին՝ իբր Թէ արդարութեան «ահռվիրաներ» եղող ամերիկացիները և մանաւանդ, իբր Թէ «քաղաքակիրթ» եւրոպացիները, որոնք Իրաքը [իրականութեան մէջ Ամերիկացիներուն դրդումով] Քուէյթը գրաւեց ըսելով ամբողջ Իրաքի ժողովուրդը պատժեցին և, մինչեւ այսօր ալ, տեւական մահ կը սփռեն այս երկրի վրայ:

Պաղեստինի նախագահ Արաֆաթին ամիսներէ ի վեր ըրած Պաղեստինցի ժողովուրդին օգնութեան հասնելու աղաչանքները չլսելու եկան՝ այս «Դրամ-Աստուծոյ» հպատակ Ամերիկացիները և նաեւ, գրեթէ բոլոր եւրոպացիները:

Պաղեստինի նախագահ Արաֆաթին ամիսներէ ի վեր ըրած Պաղեստինցի ժողովուրդին օգնութեան հասնելու աղաչանքները չլսելու եկան՝ այս «Դրամ-Աստուծոյ»

Պաղեստինի նախագահ Արաֆաթին ամիսներէ ի վեր ըրած Պաղեստինցի ժողովուրդին օգնութեան հասնելու աղաչանքները չլսելու եկան՝ այս «Դրամ-Աստուծոյ» հպատակ ամերիկացիները և նաեւ, գրեթէ բոլոր եւրոպացիները:

Բայց Սիոնիստական ծրագիրներուն գործադրութեան շարունակութեան համար, Քոսովոյի մէջ Ալպանացիները կը ջարդուին [իբր Թէ] ըսելով ամերիկացիները, 1999-ին յարձակեցան Եւկոսլաւիոյ վրայ և ամիսներ ռմբակոծեցին արդէն ամերիկացիներուն պատճառաւ բաժան-բաժան եղած և չարչարուած Եւկոսլաւ ժողովուրդը:

* * *

Ամերիկացիներուն, աւելի ճիշդ՝ այս դրամատիրական կայսրութեան «Տէր»երը Սիոնիստներուն կատարած չարիքները՝ անթիւ անհամար հատորներ կրնան լեցնել:

Այս մասին շատ արտայայտուած ենք, և նշած ենք նաեւ, Թէ Աշխարհի մէջ կատարուած բոլոր դժբախտութիւններուն բուն պատճառները Սիոնիստներն են:

Եւ բոլոր պատերազմներուն յետին նպատակը, Սիոնիստական- Դրամատիրական համակարգին շարունակութիւնը ապահովել է:

Նոյնիսկ Հիթլերական վարչակարգը՝ Սիոնիստական դրամատէրերը ստեղծեցին, որ Նացիները կործանեն Սովետական վարչաձեւը:

Դրամատիրական վարչաձեւին ռազմավարութիւնը հետեւեալ ձեւով կրնանք բացատրել:

Դրամատիրական վարչաձեւին դէմ վտանգաւոր դառնալ սկսող համակարգի մը դէմ, անոր թշնամի ուրիշ համակարգ մը կը ստեղծուի: Եւ այս երկու թշնամի համակարգերը իրարու դէմ կը պայքարին: Եւ երկուքէն մէկը կը պարտուի: Բայց երկրորդն ալ կը տկարանայ:

Եւ այն ատեն, այս տկարացած երկրորդը մաքրագործելը շատ դիւրին կ'ըլլայ: Եւ այդպէս ալ եղաւ:

Նախ՝ 1945-ին Հիթլերական համակարգը ջախջախուեցաւ:

Եւ յետոյ՝ 1990-ին, Ամերիկացի դրամատէրերը յաջողեցան Սովետները կործանել:

Երբ 1945-ին Բ.Աշխարհամարտը աւարտեցաւ. ամերիկացիները, արդէն այն օրէն սկսեալ, ծրագիրներ պատրաստեցին իրենց համար, որ Հիթլերական վարչաձեւէն աւելի վտանգաւոր նկատած համայնավար Սովետական Միութիւնը կործաննեն:

1945-ին ամերիկացիները, աթոմական ռումբով, ճաբոնեան ծունկի բերելէ և գայն իրենց գերին դարձնելէ յետոյ, Ասիոյ վրայ ձեռք երկարեցին:

Եւ ստեղծեցին Քորէ-ական պատերազմը: Ամերիկացիները [իբր Թէ] քորէական ժողովուրդը համայնավար լուծէն ազատելու համար հոն եկած էին և կը պատերազմէին այդ գաղափարախօսութեան դէմ:

Այն տարիներուն, ամերիկեան գօրավար Մաք Արթըր, համայնավար ճակատը (Քորէացիները, Ձինացիները և Ռուսերը) մէկ անգամէն մէջտեղէն վերցնելու համար, անոնց դէմ աթոմական ռումբ գործածել առաջարկեց: Բայց նոյն շրջանի ԱՄՆ-ի նախագահը՝ Թրուման չընդունեց:

Որովհետեւ հետեւանքները ամերիկացիներուն համար ալ վտանգաւոր կրնային ըլլալ: Եւ այդ օրերուն Սովետներն ալ հնարած կամ հնարելու վրայ էին աթոմ.ռումբը:

Եւ Թրումանին խորհրդականները աւելի քիչ վտանգաւոր և աւելի ազդու լուծում մը գտան համայնավարութեան դէմ շրջապատել Սովետական Միութիւնը և Ձինաստանը, Ամերիկայի օգնութեամբ ստեղծուելիք հակահամայնավար վարչաձեւերու պատնէշով մը:

Եւ այս նպատակով ամերիկացիները, Նորվեկիայէն մինչեւ Թուրքիա երկարող երկիրներու մասնակցութեամբ, «NATO» կոչուած զինուորական միութիւն մը կազմեցին Սովետներուն դէմ:

Բայց ամերիկացիները ասով չգոհացան: Եւ ամբողջ աշխարհի համար շատ վտանգաւոր խաղի մը սկսան: Ի՞նչ էր այս խաղը: Այս խաղին անուն «Red Crescent» [կարմիր մահիկ] էր:

Եւ ինչ էր նպատակը այս Կարմիր մահիկին: Աւտլանտեանէն [Մարոքէն] սկսելով մինչեւ ծայրագոյն Արեւելք, Ինտոնեզիա երկարող «Իսլամ» երկիրներուն մէջ, անաստուած [իբր Թէ] համայնավարներուն դէմ ստեղծել մոլեռանդ իսլամներու ճակատ մը, որոնք պիտի պայքարէին այդ վարչաձեւին դէմ և, մանաւանդ, իրենց մոլեռանդ մտածողութիւնը պիտի տարածէին Սովետական Միութեան մաս կազմող Միջին Ասիոյ հանրապետութիւններուն մէջ, ուր այդ կրօնին հետեւող ժողովուրդները մեծամասնութիւն կը կազմէին:

1945-ին Ամերիկայի նախագահ Թրումանին շղթայազերծած «Պաղ պատերազմ»ին յաջորդող տարիներուն գործադրուած այս նենգ ու անպատասխանատու ռազմավարութեան հեղինակը՝ 1950-1960-Թ.ներուն ամերիկեան կառավարութեան արտաքին գործերու փոխ նախագահներէն George Ball-ն էր:

Ճորճ Պալով սկսած և իր հետեւորդները եղող Քիսինճըրով և Մաուլէն Ոլպրայթով շարունակուող այս «կարմիր մահիկ» ռազմավարութիւնը, տասնամեակներու ընթացքին, միլիոններով քրիստոնեաներու և համայնավարներու սպանութեան պատճառ եղաւ:

Եւ 1979-էն սկսեալ ալ, «1921-էն ի վեր ընդհանրապէս խաղաղութեան մէջ ապրող» Աֆղանիստանը այս ռազմավարական ծրագրին զոհը դարձաւ:

Ամերիկացիներուն կողմէ զինուած և մարգուած ծայրայեղ իսլամները հարիւր հազարներով Աֆղաններ ը տասը հազարներով Սովետ զինուորներ սպաննեցին:

Արդեօ՞ք այս խելացի կարխուած Ամերիկացի քաղաքագէտները ծայրայեղ իսլամութեան [իսկութեան մէջ իսլամի հետ կապ չունեցող] մասին բնաւ գաղափար չունէին:

Անոնք չէի՞ն գիտեր, Թէ Իսլամը շարաշահող մոլեռանդներուն նպատակը ամբողջ մարդկութիւնը բռնութեամբ դաւանափոխել և այդ գծով աշխարհին տիրապետել է:

Մի՞այն Թուրքիոյ մէջ ապրող հայ մը կրնայ գիտնալ, Թէ ինչ ըսել է՝ «մոլեռանդ և նաեւ Թուրք Իսլամ մը»:

Ամերիկացի պատասխանատուները, այս մոլեռանդները գինած և մարգած օրերուն, բնաւ չմտածեցին, Թէ այս կրօնամոլները, օր մը իրենց դէմ ալ կրնային դառնալ, գիրենք անուանելով «Կեավուր»: Որովհետեւ, այս մոլեռանդներուն համար.իրենցմէ չեղող ամէն անձ «Կեավուր» է:

Եւ անխուսափելին պատահեցաւ: 11 Սեպտեմբեր 2001-ին, Ամերիկան իր սիրտէն զարնուեցաւ, այս մոլեռանդներուն կողմէ. Պէն Լատէնին ստեղծած «էլքաիտա» կազմակերպութեան զինեալներուն գործողութեամբ: Ա՛յն Պէն Լատէնին՝ որուն ամերիկացիները մարգած և զինած էին, որ Սովետներուն դէմ պատերազմի:

Եւ ուրիշ ցաւալի պարագայ մը՝ այս օրերուն հրատարակուող գիրքերուն մէջ կը յայտնուի, թէ Ամերիկեան ծանօթ գաղտնի կազմակերպութիւնները, մինչեւ 11 Սեպտեմբեր 2001 թուականը, Պէն Լատէնի «էլքաիտա» կազմակերպութեան հետ տեւական կապի մէջ եղած են:

* * *

Այսօր ի՞նչ է կացութիւնը:

Դժբախտաբար, Դրամի իշխանութեան վրայ հիմնուած կայսրութիւն մը, ո՛չ խիղճ կրնայ ունենալ և ո՛չ ալ բարոյական մտածողութիւն:

Այս «Դրամ-Աստուած»ի հաւատամքի վրայ հիմնուած ամերիկեան Սիոնիստական կայսրութիւնը կը շարունակէ իր ամնարդկային գործունէութիւնը:

Ամերիկեան այսօր, «թերորիստ»ները մաքրագործելու նպատակով հաստատուած է Աֆղանիստանի մէջ:

Եւ այս Սիոնիստ Ամերիկան այսօր այլեւս մոռցած է՝ 11 Սեպտեմբեր 2001-ի ողբերգութիւնը: Եւ կը շարունակէ իր հին՝ հակառուսական քաղաքականութիւնը, աւելի թօղարկուած ձեւով:

Չէչէնիոյ մէջ ամերիկացիները կը շարունակեն քաջալերել, օգնել և զինել չէչէն դահիճները:

Եւ վերջերս ամերիկացիները Չէչէնիոյ մօտ Հատիոկայան մը հիմներ են «Honest» «Պարկեշտ Հատիօ» անունով, որ չէչէն լեզուով հաղորդումներ պիտի ընէ:

[Մենք գիտենք, թէ Միւնիխի մէջ ամերիկացիներուն հիմնած Հատիոկայանը ո՛ր աստիճան «պարկեշտ» եղած է հայոց հանդէպ:

Այս՝ Միւնիխի հայկական Հատիոկայանին տարածած սուտ և անպարկեշտ լուրերուն հաւատացին Սովետական Հայաստանի հայերը և, ի վերջոյ, կործանեցին իրենց բարգաւաճ հայրենիքը]:

Ամերիկացիները Վրաստանի մէջ ալ, իբր թէ ահաբեկիչներ պիտի մաքրագործեն ըսելով, զինուորական խարխափներ կը հիմնեն: Նոյնը կ՛ընեն նաեւ Ատրպէյճանի մէջ:

Այս բոլոր եղելութիւնները կ՛ապացուցանեն, թէ ամերիկացիները կը շարունակեն իրենց քաղաքականութիւնը՝ Ռուսական հարստութիւնները ձեռք անցնելու համար:

Բայց ամերիկացիներ, այստեղ՝ ուշադրութիւն: Աֆղանիստանէն մինչեւ Կովկասի հիւսիսային մասերը բնակող ժողովուրդներուն մեծամասնութիւնը իսլամ են: Եւ ամենէն կարեւորը՝ այս ժողովուրդները Թուրանական ցեղին կը պատկանին:

Այսինքն՝ ձննկիզխանի և Լննկթիմուրի շառաւիղներն են:

Եւ «բնթրոլ»ով հարուստ այս երկիրները, կրնան միանալ Թուրքիոյ:

Եւ այն ատեն, այս նոր ձննկիզխանները և նոր Լննկթիմուրները ձեզի՝ այսինքն Սիոնիստ ամերիկացիներուն՝ համայնավարներէն շատ աւելի մեծ և վտանգաւոր թշնամի մը կրնան ըլլալ:

Ամերիկացի դիւանագէտները, եթէ քիչ մը պատմութեան մասին գաղափար ունին, չեն խաղար այս «Թուրանական կրակ»ին հետ:

Յետոյ՝ շատ ուշ կրնայ ըլլալ:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹՔ] ՁԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
5 ԱՊՐԻԼ 2002 ԹՈՒԱԿԻՐ HURRIYET ԹԵՐԹԻՆ ՄԷՋ ԿԱՐԴԱՑԻՆՔ:
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԵԾ ԴԵՍՊԱՆԸ ՕՍՄԱՆ ԳՈՐՈՒԹԻՒՐՔԸ
ՍԱՊՏՒ ԸՍԵՐ Է
«ԹՈՒՐՔԻԱՆ, 700 ՏԱՐԻ է, ԵՒՐՈՊԱ է:
ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ ԻՐ ՏԵՂԸ ԱՌՆԵԼՈՒ է»

Յարգելի Ֆորումիւրքին հարցնենք՝

Դուք ի՞նչ գործ ունէիք եւրոպական հողերուն վրայ։

Ձեր ազգային բանաստեղծը՝ նամըկ Գեմալին բսածին պէս՝ դուք 11-րդ դարուն վերջաւորութիւններուն ցեղախումբ մը ըլլալով մտաք Անաթոլիոյ հողերը։

Անաթոլիոյ մէջ գտնուող բնիկ քրիստոնեայ ժողովուրդը՝ սուրի ուժով իսլամացուցիք։

Իսլամանալը չընդունողներուն մեծ մասը սպաննեցիք։

Եւ Անաթոլիան յալանեցիք։

Երբ որ յալանելիք բան չմնաց, Տարտանելէն Թրակիա անցաք և այնտեղի քաղաք և գիւղաքաղաքները յալանել սկսաք։

Աւելի վերջ, այս վայրագութեան և յալանի դրութեամբ՝ Պուլկարիան, Յունաստանը և Սերպիան գրաւեցիք։

Եւ ամէն կողմ վայրագութիւն սփռելով մինչեւ Վիէննայի դռները յառաջացաք։

Եւ հոն, 1683-ին Լեհաստանի Թագաւորը՝ Սոպիէսքին ձեր յառաջացումը կասեցուց և ձեր բանակները ցրուեց։

Եւ անկէ յետոյ, դուք սկսաք նահանջել։

19-րդ դարուն եւրոպական պետութիւնները ձեզի՝ «Հիւանդ մարդ» մակդիրը տուած էին։

Եւ այլեւս ձեր վերջը եկած էր։ Եւ պիտի խորտակուէիք։

Եւ Ռուսերը ձեզի, ձեր եկած տեղը՝ Միջին Ասիոյ անապատները պիտի քշէին։

Բայց, աղօթեցէք՝ անգլիացիներուն վարչապետ հրեյ Պենժամէն Տ'իսրայէլիին։ 1876-ին ան ձեզ ազատեց։

Որովհետեւ ձեզի, ռուսերուն յառաջացման դէմ իրր վահան գործածեց։

Եւ արեւմտեան պետութիւններուն, Ռուսերուն դէմ ձեզ բիկունք կանգնելու քաղաքականութիւնը, մինչեւ այսօր կը շարունակուի։

Եւ դուք, այս քաղաքականութեան շնորհիւ կրցաք, մինչեւ այսօր մնալ, Անաթոլիոյ և Պոլսոյ մէջ։

«Մենք, 700 տարիներէ ի վեր, եւրոպա ենք» կը յայտարարէք։

Արդեօք դուք, այդ ձեր գրաւած Յունաստանի, Պուլկարիոյ, Սերպիոյ, Ռումանիոյ մէջ, իրր ստեղծագործութիւն, իրր յիշատակ ի՞նչ ձգեցիք։

Միայն և միայն սարսափազդու վայրագութեան, յալանի և ջարդի եղելութիւններով կը յիշատակուիք դուք Պալքանեան Ազգերու պատմութիւններուն մէջ։

Բայց Ներողութիւն՝ մոռցանք։

Վայրագութիւն, յալան և ջարդերէն զատ, Պալքանեան ազգերուն ձեր ձգած ամենէն կարեւոր յիշատակը՝

Սուրէ չանցնելու համար ստիպողաբար իսլամացածներն են, Պուլկարիոյ մէջ Բոմիաքները, Սերպիոյ մէջ Պոշնիաքները, Ալպանիոյ մէջ Արնաւուինները։

Եւ դուք, այս խեղճ դաւանափոխները գրգռելով, Օսմանեան կայսրութիւնը վերստին ստեղծելու աշխատանքներ կը տանիք այսօր։

Աստուած, Պալքանեան Ազգերը, այս տեսակ ողբերգութենէ մը պահպանէ։

3.2.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
YENI YILINIZ-NEVRUZ BAYRAMINIZ KUTLU OLSUN KÜRTLER

5 NISAN 2002 TARIHLI HÜRRIYET GAZETESINDE OKUDUK :
TÜRKIYENIN BERLIN BÜYÜKELÇISI OSMAN KORUTÜRK DEMIS KI :
«TÜRKIYE TAM 700 YILDIR AVRUPADA.
TÜRKIYE AVRUPADA YERINI ALMALIDIR»
SAYIN KORUTÜRKE SORALIM :

SIZIN NE ISINIZ VARDI AVRUPA TOPRAKLARINDA?

MILLI SAIRINIZ NAMIK KEMALIN SÖYLEDIGI GIBI, 11.ASRIN SONLARINDA ORTA ASYADAN GELEN BIR ASIRET OLARAK GIRDINIZ ANATOLYA TOPRAKLARINA.

ANATOLYADAKI YERLI HRISTIYAN AHALIYI KILIC ZORU ILE MÜSLÜMANLASTIRDINIZ.

MÜSLÜMAN OLMAK ISTEMEYENLERIN BÜYÜK KISMINI ÖLDÜRDÜNÜZ VE ANATOLYAYI YAGMA ETTINIZ.

YAGMA EDILECEK BIRSEY KALMAYINCA, DARDANELDEN TRAKYAYA GEÇTINIZ BASLADINIZ ORDAKI SEHIR VE KASABALARI YAGMALAMAYA.

DAHA SONRA BU VAHSET VE YAGMA SISTEMINIZLE, BULGARISTANI BUYANISTANI VE SIRBISTANI ZAPTETTINIZ.

VE HER TARAFA VAHSET SAÇARAK VIYANA KAPILARINA KADAR ILERLEDINIZ.

VE ORDA 1683 SENELERINDE POLONYA KRALI SOBIESKI SIZIN ILERLEMENIZI DURDURDU VE SIZIN ORDULARINIZI PERISAN ETTI.

VE ONDAN SONRA BASLADINIZ GERILEMEYE

19. ASIRDA AVRUPA DEVLETLERI SIZE «HASTA ADAM» LÂKABINI VERMISTI. ARTIK SONUNUZ GELMISTI VE ÇÖKECEKTINIZ.

VE RUSLAR, SIZI GELDIGINIZ ORTA ASYA ÇÖLLERINE SURECEKLERDI.

FAKAT DUA EDIN INGILIZLERIN YAHUDI BASVEKILI –BENJAMEN D'ISRAELI-YE SIZI O KURTARDI 1876 SENESINDE.

ÇÜNKÜ SIZI, RUSLARIN ILERLEMESINE KARSI KALKAN OLARAK KULLANDI. VE BATILILARIN, RUSLARA KARSI SIZI DESTEKLEME SIYASETI BU GÜNE KADAR DE VAM EDIYOR. VE SIZ BU SIYASET SAYESINDE BUGÜNE KADAR KALABILDINIZ ANATOLYADA, DOGU TRAKYADA VE ISTANBULDA.

«BIZ 700 SENEDEN BERI AVRUPADA YIZ» DIYORSUNUZ.

ACABA SIZ O ISGAL ETTIGINIZ YUNANISTAN, BULGARISTAN, SIRBISTAN VE RUMANYADA ESER OLARAK, HATIRA OLARAK NE BIRAKTINIZ ?

YALNIZ VE YALNIZ TÜYLER ÜRPERTICI VAHSET YAGMA VE KATLIAM OLAYLARI ILE ANILIRSINIZ BALKAN MILLETLERININ TARIHLERINDE.

AF EDERSINIZ UNUTTUK.

VAHSET, YAGMA VE KATLIAMDAN BASKA SIZIN BALKAN MILLETLERINE BIRAKTIGINIZ EN MÜHIM HATIRA.

KILIÇTAN GEÇMEMEK IÇIN ZORLA MÜSLÜMAN OLAN, BULGARISTANDA POMIAKLAR, SIRBISTANDA BOSNIAKLAR VE ALBANYADA ARNAVUTLAR.

VE SIZ BUGUN, BU ZAVALLI DÖNMELERI KISKIRTARAK OSMANLI IMPARATORLUGUNU YENIDEN YARATMAYA ÇALISIYORSUNUZ.

ALLAH, BALKAN MILLETLERINI BU FACIADAN KORUSUN.

24 ԱՊՐԻԼ 1915 = 24 ԱՊՐԻԼ 2002
ԱՐԻԷԼ ՇԱՐՈՆ = ԹԱԼԱԹ
ԿԱՄ
ԹԱԼԱԹ = ԱՐԻԷԼ ՇԱՐՈՆ
ԱՊՐԻԼ 1915-ԻՆ, ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԿԱՏԱՐԱԾ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՀՐԷԱԿԱՆ ԱՋԴԵՑՈՒԹԵԱՄԲ ԷՐ։
ԵՒ ԿԱՄ՝
ԱՊՐԻԼ 2002-ԻՆ, ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ԿԱՏԱՐԱԾ ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹՐՔԱԿԱՆ ԱՋԴԵՑՈՒԹԵԱՄԲ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Մենք կը հաւատանք, որ իրականութեան մէջ, փանթուրքիստ Թուրքը և Սիոնիստ Հրեան՝ նոյն բաներն են։ Մէկը միւսէն զանազանել կարելի չէ։ Եւ մէկը միւսէն աւելի վատ...

Տեւապէս բացատրելու ջանացինք, թէ Ապրիլ 1915-ի Հայկ. Ցեղասպանութիւնը, Սիոնիստներուն ծրագիրներուն գործադրութեան հետեւանք էր։

Եւ Ապրիլ 2002-ի Պաղեստինեան ցեղասպանութիւնը, Սիոնիստական ծրագիրներուն գործադրութեան շարունակութիւնն է։

Ապրիլ 1915-ի Հայկ. ցեղասպանութիւնը գործադրողը, ֆարմասոններուն նախագահը՝ Թալաթն էր, որ գօրաւոր Թուրքիա մը ստեղծեց։

Ապրիլ 2002-ի Պաղեստինցիներու ցեղասպանութիւնը կատարողը, մեր օրերու Թալաթը՝ Արիէլ Շարոնն է, «Մենծն Խարայէ»ի ծրագրի գործադրողը։

Մենք այստեղ պիտի ջանանք, անիրաւուած և ցեղասպանութեան ենթարկուած երկու ազգերուն՝ Հայերուն և Պաղեստինցիներուն ողբերգութիւններուն շատ յատկանշական նմանութիւնները նշել՝

1. Մինչեւ 1915-ի.ը, Գրիգոր Զօհրապի նման ֆարմասոններու և Դաշնակ Կուսակցութեան առաջնորդութեամբ հայերու զանգուած մը հաւատացին Թուրքերուն հետ միասին եղբայաբար ապրելու կարելիութեան։ Եւ այս միամտութեամբ,24 Ապրիլին, ցեղասպանութեան ենթարկուեցան։

Դրեթէ 40 տարիներ, Արաֆաթի առաջնորդութեամբ, միամիտ պաղեստինցիներու զանգուած մը հաւատացին հրեաներուն, կարծելով որ ասոնք Պաղեստինեան ազատ ու անկախ պետութեան մը ստեղծման արտօնութիւն պիտի տան։

Եւ Արաֆաթին 40 տարուան անկախութեան երազը, Ապրիլ 2002 Թուականին, պաղեստինեան աւերակներուն տակ թաղուելու վրայ է։

2. Թալաթ, 24 Ապրիլ 1915-ին, նախ հայերուն առաջնորդները սպաննեց, որ ժողովուրդը ցեղասպանութեան ենթարկելը դիւրանայ։

-Արիէլ Շարոն, երկրորդ «Ինթիֆատա»ն հրահրեց, որ Պաղեստինեան առաջնորդները «ահաբեկիչ

են» բանով կարենայ գիրենք «մաքրել»: Եւ մեծ թիւով Պաղեստինցի առաջնորդներ սպաննելէ յետոյ, Ապրիլ 2002-ին յարձակումի անցաւ և գրեթէ ամբողջ Պաղեստինը կործանեց:

3. Թալաթ Ա. Աշխարհամարտի խառնաշփոթութիւններէն օգտուեցաւ, Հայ. Ցեղասպանութիւնը իրականացնելու համար:

-Արիէլ Շարոն, ամերիկացիներուն մոլեռանդ իսլամ «թերորիստ»ներուն դէմ շղթայազերծած պատերազմէն օգտուեցաւ, Պաղեստինի վրայ յարձակելու համար:

4. Թալաթ 1915-ին, հայերը ահաբեկչութեամբ ամբաստանեց՝ ցեղասպանութիւնը արդարացնելու համար:

-Արիէլ Շարոն ալ, իրենց հայրենիքը պաշտպանելու համար զոհուող Պաղեստինցի երիտասարդները ահաբեկչութեամբ ամբաստանեց: Եւ «ահաբեկչութիւն»ի պատրուակով կը ջարդէ պաղեստինցի ժողովուրդը:

5. 1915-ին, Թալաթին կատարած Հայկ. ցեղասպանութեան ընթացքին, Գերմանիա Թուրքերուն զինակիցն էր: Եւ այդ պատճառաւ՝ Թուրքերուն մեղսակիցն է Գերմանիան:

Միւս պետութիւններն չմիջամտեցին հայկական ցեղասպանութեան արգելք ըլլալու համար, և կամ չկրցան միջամտել:

-2002-ին ալ, Շարոնին Պաղեստինցի ժողովուրդին դէմ գործադրած ցեղասպանութեան՝ աշխարհի միակ գերհզօր պետութիւնը եղող Ամերիկան, արգելք չեղաւ:

Ընդհակառակը, ԱՄՆ-ի նախագահ Պուշը, իրենց հողը պաշտպանելու համար զոհուող Պաղեստինցի հերոսները «ահաբեկիչ» ամբաստանեց և այս ձեւով թիկունք կանգնեցաւ Շարոնին:

Այդ պատճառաւ՝ հրեաներուն մեղսակիցներն են ամերիկացիները:

Միւս պետութիւններն ալ չունէին ուժ, այս եղեռնին արգելք ըլլալու համար:

* * *

Մենք կը հաւատանք, որ Ամերիկա, Բ. Աշխարհամարտէն յետոյ, իր ունեցած հիւլէական ուժին տուած գոռոզութեամբ, բարոյական բոլոր արժէքները կործանեց և միայն իր կամքը պարտադրող վարչակարգ մը ստեղծեց:

Վարչակարգ մը՝ որուն միակ նպատակը «Շահ», այսինքն՝ Դրամն է:

Եւ իր առաջին և ամենակարեւոր նպատակը եղող՝ Դրամատիրական վարչակարգին թշնամի Ս. Միութիւնը վերցնելու համար, իր դրամին ուժովը ամէն տեսակի դաւադրութիւններու դիմեց: Այդ օրերը ապրածները լաւ կը յիշեն:

1945-էն յետոյ, իր ստեղծած «նոր Աշխարհ»ի վարչակարգը տիեզերքին պարտադրելու համար՝ համայնավարութեան վտանգին դէմ «ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՐԺԷՔՆԵՐԸ» պաշտպանելու շինծու լոզունգներով, ջանաց խարել մարդկութիւնը: Եւ 1990-ին, Ամերիկեան դրամատիրական վարչակարգը յաջողեցաւ, Ս.Միութեան ընկերային կառոյցը խորտակել:

Եւ այսօր՝ «Համայնավարութեան դէմ պայքար»ի պատրուակին մէջտեղէն վերանալէն յետոյ, Ամերիկան իր իսկական երեսը ցոյց տուաւ:

Վերջերս ԱՄՆ-ի նախագահ Պուշ, «գաւպոյական» մտայնութեամբ, բացէն յայտարարեց՝

«ԿԱՄ ՄԵԶԻ ՀԵՏ ԷՔ, ԿԱՄ ՄԵԶԻ ԴԷՄ»

Այսինքն՝ կա՛մ մեր վարչակարգը կ՛ընդունիք, կա՛մ մենք ձեզ կը խորտակենք:

Եւ անուններ- թիրախներ ալ նշեց՝ Հիւսիսային Քորէա, Իրան, Իրաք և ուրիշ...:

Վերջին դարերուն ոչ մէկ պետական անձնաւորութիւն, իր կամքը պարտադրելու համար, այս աստիճան անմարդկային և ֆաշիստական սպառնալիք կատարած է:

Եւ այս սպառնալիքները կը կատարուին [իբր թէ] ազատասէր, մարդկային իրաւունքներու պաշտպան Ամերիկայի անունով:

Մարդկային պատմութիւնը, ոչ մէկ շրջանին, այս աստիճան սուտերու վրայ հիմնուած միահեծան վարչակարգի մը ենթարկուած է:

Այս ֆաշիստ-միոնական վարչակարգին նորագոյն եղեռնագործութիւններէն մէկը, հրեաներուն

Պաղեստինի մէջ կատարուող ցեղասպանութիւնն է:

Հարիւր միլիոնէ աւելի Արաբներէ շրջապատուած [իրր թէ փոքր] 5 միլիոննոց Իսրայէլի պետութիւնը, ամբողջ աշխարհի աչքին առջեւ, կը կործանէ Պաղեստինը:

Հրեաները ո՞րմէ և ո՞ւրկէ առին համարձակութիւնը, այս վայրագութիւնները գործելու համար: Իրր թէ ամբողջ աշխարհ դէմ ելաւ անոնց: Բայց Հրեաները ոչ մէկը մտիկ ըրին, և իրենց ծրագիրը կը շարունակեն գործադրել: Որովհետեւ անոնք շատ լաւ գիտեն, թէ Ամերիկան իրենց հետ է:

Եւ գիտեն, որ ամերիկացիներուն ուղարկած բողոքները՝ ձեւակերպութիւն են միայն:

Անպայման դուք ալ նկատեցիք հեռատեսիլին մէջ, թէ ինչպէս իսրայէլեան յարձակումները իրր թէ կասեցնելու համար Թել Աւիւ եկած ԱՄՆ-ի ԱԳ նախարար Գոլին Փաուըլը, ի՜նչ սիրալիրութեամբ և քանի մը անգամ ձեռք կը թօթուէր Շարոնին հետ: Որո՞ւ կը խաբեն ամերիկացիները:

Իրր թէ Փաուըլ հոն գացած էր՝ պաղեստինցիներուն դէմ կատարուող ջարդերուն արգելք ըլլալու համար: Թատրոն էր իրենց խաղցածը:

Այս ցեղասպանութիւնը շատ առաջուընէ որոշուած ծրագրին գործադրութիւնն է:

Եւ այս ծրագրին Բ. հանգրուանը Իրաքի վրայ յարձակումը պիտի ըլլայ:

Այս ձեւով Սիոնիստական «Մեծն Իսրայէլի» ծրագրին մէկ հանգրուանն ալ՝ Արիէլ Շարոնի ձեռամբ կը յուսացուի իրագործել:

* * *

Վերջերս, Վենեզուելայի մէջ, շատ շուտ սկսող և բարեբախտաբար շատ շուտ վերջացող ողբերգութիւն մը կատարուեցաւ: Ի՞նչ էր պատահածը:

Ամերիկացիները 1973-ին, իրենց ԱԳ Նախարար հրեայ Քիսինճըրի կարգադրութեամբ, Չիլիի մէջ պաշտօնապէս և ժողովրդավարական կանոններով ընտրուած Սոցիալիստ Նախագահ Ալլիէնտէն սպաննեցին, և իրենց գործակալը եղող Զօր. Փինոշէն իշխանութեան բերին:

Բայց, երեսուն տարիներ ետք, Ամերիկացիներուն գործած այս ոճիրը մէջտեղ ելաւ և այսօր Քիսինճըր, իր կատարած ողբերգութիւններէն գոնէ մէկ հատին հաշիւ տալու պիտի ստիպուի դատարանի առջեւ:

12 Ապրիլ 2002-ին Ամերիկացիները, 1973-ին Չիլիի մէջ իրենց կատարածը նոյնութեամբ գործադրել ուզեցին Վենեզուելայի մէջ:

Ժողովուրդին քուէներով ընտրուած Սոցիալիստ Նախագահ Շաւէզը, զինուորականներու խմբակի մը կողմէ կատարուած պետական հարուածով վար առին և անոր տեղ նախագահ նշանակեցին գործատէրերուն «բաթրոն»ը՝ Գարմոնան:

(Ձեր ուշադրութեան տանք, որ Վենեզուելան աշխարհի առաջնակարգ բեթրոլ արտադրող երկիրներէն մէկն է):

Կը թուի, թէ Ամերիկացիները, բոլոր զինուորականները չեն կրցած կաշառել:

Պատուաւոր և հայրենասէր զինուորականներ ալ կային: Այս անկաշառ զինուորականները՝ Սոցիալիստ Նախագահ Շաւէզը բանտէն կ՛ազատեն և կրկին իշխանութեան կը բերեն:

Եւ Շաւէզ հետեւեալ յայտարարութիւնը կը կատարէ իրեն ի նպաստ ցոյց ընող ժողովուրդին առջեւ:

«Այսգործուածպետականհարուածը,մամուլինեթելեվիզիոնինկատարածդաւադրութիւններուն հետեւանքն է»:

Շատերուն համար գաղտնիք չէ, որ մամուլը, հեռատեսիլը, զանգուածային տեղեկատուութեան ցանցերը Սիոնիստ դրամատէրներուն ձեռքն են:

Այս պարտութիւնը «չմարսող» ԱՄՆ-ի Նախագահ Պուշ, Վենեզուելային սա սպառնալիքը կը կատարէ:

«Չըլլայ, որ մամուլին, հեռատեսիլին և ժողովրդավարութեան դպչիք»:

Այս սպառնալիքին իմաստը շատ հասկնալի է: Չէ՞ որ, Սիոնիստ դրամատիրութեան ամենէն մեծ զէնքը մամուլը, հեռատեսիլը և խամաճիկ ժողովրդավարութիւնն է:

* * *

Բայց Ամերիկացիները «Պաղ պատերազմ»ի տարիներուն, Ս. Միութիւնը փլցնելու համար, ուրիշ և շատ ազդեցիկ զէնք մըն ալ գործածեցին՝ Կրօնը:

Ս. Միութեան մաս կազմող Միջին Ասիոյ իսլամ ժողովուրդները գրգռելու համար, ծայրայեղ և մոլեռանդ իսլամութիւնը հրահրեցին և զինեցին:

Բայց այս զէնքը, ի վերջոյ, Ամերիկացիներուն դէմ դարձաւ և 11 Սեպտեմբեր 2001-ին, Ամերիկան իր գործած «չարիք»ին պատիժը կրեց:

Բայց այս զէնքը դեռ պիտի շարունակէ գործել, մանաւանդ Արեւմտեան քաղաքակրթութեան գլխուն վրայ կախուած իբր Դամոկլեան սուր մը...

Ամերիկացիները Ս.Միութեան արեւմտեան կողմը գտնուող Կաթողիկէ դաւանութեամբ ժողովուրդը ոտքի հանելու համար, Ամերիկացի բայց ծագումով Բոլոնացի դիւանագէտ Պրզէզինսքիին պաշտօն տուին:

Այս դիւանագէտն էր, որ բոլոնացի Կարտինալ Քարոլ Վոժթիլանը գտաւ իբր կամակատար և զինքը 1978-ին Պապ ընտրել տուաւ: Այս Պապը՝ քրիստոնէութեան ծառայելէ աւելի, ծառայեց իբր քաղաքագէտ, Ամերիկացիներուն, և Ս.Միութեան փլուզման ամենէն կարեւոր ազդակներէն մէկը եղաւ: Եւ ան շարունակեց, իբր Ամերիկայի հաշուոյն գործող քաղաքագէտ, իր վնասարարութիւնները, եւ Եւկոսլաւիոյ Կաթողիկէները ոտքի հանեց եւ այդ տէրութեան ոչընչացման պատճառ եղաւ: Եւ մինչեւ այսօր կը շարունակէ իր հակառուսական գործունէութիւնները: Ուքրանիոյ մէջ գտնուող հռովմէադաւանները հրահրելու համար, այլեւս դասական եղող գրգռիչ քարոզչութիւններ կատարեց:

Համայն Ռուսաստանի Պատրիարքը Ալեքսիս՝ շատ լաւ հասկցած ըլլալով կրօնականի տարազ կրող այս քաղաքական գործիչին մտադրութիւնը, մերժեց անոր Ռուսաստան այցելութեան դիմումները:

Վերջերս, Տաշկէնտի և Կեղր. Ասիոյ Պատրիարք Վլադիմիրի ըսածները Մոսկուայի Պատրիարք Ալեքսիսին, նշենք այստեղ բան առ բան.

«Հռոմի Պապը կրօնական մը ըլլալէ աւելի, ծայրայեղ և խորամանկ քաղաքագէտ մըն է: Երբեք պէտք չէ զայն ընդունիլ, նոյնիսկ եթէ բերէ Կազանի կոյսին սրբանկարը, որ Վատիկանի մէջ կը պահուի»:

Բայց Մոսկուայէն հասած ուրիշ լուր մը, կրօնական աբեմով քաղաքական գործիչին դէմ եղած Ռուսական հակազդեցութիւնը շատ աւելի լաւ կը բացատրէ.

Ըստ լրատու աղբիւրին՝ «Ռուսաստանի Երեսփոխանական Ժողովը [Դուման], 16 Ապրիլին օրակարգի նիւթ բրաւ օրինագիծ մը, որով դիմում պիտի ըլլայ նախ. Փութինի որ Կաթողիկէ եկեղեցին Ռուսաստանի մէջ արգիլուի»:

Այս «Բնագրին մէջ, Երեսփոխան Ալքսիս Վատիկանը կ՚ամբաստանէ ըսելով, որ ան Ռուսաստանը կը նկատէ հոգեւոր անապատ մը, և կը ջանայ իր կամքը պարտադրել Ռուսերուն»:

Մինչդեռ՝ Հայ Եկեղեցին այս Պապը Սեպտեմբեր 2001-ին ընդունեց էջմիածնի մէջ, առանց նկատի առնելու անոր հանդէպ ուղղափառ Ռուսական եկեղեցիին և ընդհանրապէս եղբայր Սերպ և Ռուս ազգերուն ունեցած տրամադրութիւնները:

Կարելի՞ է հարցնել, թէ այս Հայաստան այցելութիւնը ի՞նչ օգուտ Հայաստանին ու հայ ազգին:

Հայաստանի մէջ [գուցէ հրեաներուն գգուշացումով], «Հայկական Ցեղասպանութիւն» մակդիրն չկրցաւ արտասանել:

Եւ մեզի համար շատ աւելի կարեւոր լուր մը. «Վատիկան պաշտօնապէս հաստատեց, որ Պապը Ադրբեջան պիտի երթայ 22 Մայիս 2002-ին»:

Մենք, 7 տարիներէ ի վեր, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ, այս կրօնապետին ինքնութիւնը և վիճակուած դերը ջանացինք բացատրել:

Կրօնը քաղաքական նպատակներու համար օգտագործելուն պատճառաւ, քրիստոնէութիւնը իր հոգեկան արժէքէն շատ բան կորսնցուց: Մեր կարծիքով քրիստոնէութիւնը ետ քայլ կատարեց: վիճակագրութիւնները կ՚ապացուցանեն, որ եկեղեցի այցելողները՝ հարիւրին չիսուն նուազած են այս շրջանին:

Իր առաջնակարգ պարտականութիւնն էր՝ միացնել քրիստոնէութիւնը: Մինչդեռ աշխատանք կը տարուի, որ խարխլի Ուղղափառ եկեղեցին:

Մասամբ ալ իր անտարբերութեան պատճառաւ չէ՞, որ քրիստոնէութիւնը այսօր, իր ամենէն ցաւալի օրերը կ՛ապրի: Քրիստոնէութեան ամենասուրբ վայրը, Քրիստոսի ծննդեան վայրը՝ Բեթղեհէմի եկեղեցին հրեաներու կողմէ կը սրբապղծուի:

Եւ քրիստոնեայ գրեթէ ամբողջ Աշխարհը, հրեաներուն վայրագութեան դէմ, լուռ կը մնայ:

Ահա կատարած արարքներուն ողբերգական հետեւանքները:

Աստուած թող ներէ իրեն: Եթէ կարենայ:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐՐ ԹԷ] ԶԳԻՏՑԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
20 ԱՊՐԻԼ 2002 ԹՈՒԱԿԻՐ «HURRIYET»ԹԵՐԹԻՆ ՄԷՋ
ՄԵՀՄԵՏ ԱԼԻ ՊԻՐԱՆՏԻՆ ԱՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պոռոտախօս և պոռչտացող Թրքական մամուլին մէջ, առաջին անգամ ըլլալով, բաւական իրապաշտ գրութիւն մը կարդացինք:

Մեհմետ Ալի Պիրանտ, «ԹՈՒՐՔ ԸՍՈՒԱԾ ԱՏԵՆ՝ ՄԻՏՔ ԵԿԱԾՆԵՐԸ» խորագրով գրութեան մէջ՝ Թուրքին ինչ ըլլալը կը խոստովանի և Եւրոպացիներուն Թուրքին մասին ինչ մտածելնին՝ սա նախադասութիւններով կը բացատրէ:

«...խիստ երեւոյթով, զինուորականի մտայնութեամբ, մարդկային իրաւունքներու և ժողովրդավարութեան բնաւ կարեւորութիւն չտուող, շուրջիններուն սպառնացող և Եւրոպացիներու հետ կենցաղային տարբերութիւն ունեցող...»:

Եւ կ՛աւելցնէ՝ «Ընդունինք, Թէ մենք տարբեր ենք: Եւրոպացիին Աշխարհը» տարբեր է: Մեր «Աշխարհը» տարբեր: Այս տարբերութիւնը՝ տարիներու ընթացքին, երթալով կը նուազի»

Յարգելի Պիրանտը արդեօք ո՞ր նուազումին մասին կը խօսի:

Զգենք, դարեր տեւողութեամբ, Անաթոլիոյ և Պալքաններու մէջ և նաեւ ձեր գրաւած բոլոր երկիրներուն մէջ սփռած վայրագութիւնները և ջարդերը:

Զգենք նաեւ մեր բաւական իրապաշտ նկատած և ընդհանուր Թրքական յայտարարութիւններուն յարմարող ձեր «Հայկական Ցեղասպանութեան պնդումները»:

Զգենք նաեւ Անաթոլիոյ և Պոնտոսի մէջ ձեր յոյներուն դէմ կատարած ջարդերը:

Խօսքը չընենք հայկական ցեղասպանութեան շրջանին՝ «ԱՆՈՒՆՔ ԱՀ ԿԱՒՈՒԻՒ ԵՆ» ըսելով ձեր ջարդած Ասորիներուն:

Գանք, աւելի մօտ Թուականներուն ձեր կատարած ոճիրներուն:

Ունեւորութեան տուրքը, քսան-դասակարգի աքսորը, և մանաւանդ՝ 6-7 Սեպտեմբեր 1955 ըսուած ողբերգութիւնն ալ անցեալին ձգենք:

Բայց, ի՞նչ ըսենք 1974-ին Կիպրոսի մէջ, խաղաղութեան գործողութիւն անունին տակ, սուտ վերագրումներով, Յոյն ժողովուրդին դէմ ձեր կատարած ջարդերուն:

Գանք հիմա, վերջին շրջաններուն, ձեր քիւտերուն դէմ ըրածներուն:

Յոյներուն և հայերուն նման, Անաթոլիոյ բնիկ ժողովուրդը եղող քիւրտերը՝ իրենց ազգային ինքնութիւնը պահել ուզելնուն պատճառաւ դուք, արեւելեան Անաթոլիոյ մէջի բոլոր քրտական անաթոլիոյ մէջի բոլոր քրտական գիւղերը այրեցին և բնակչութիւնը սպաննեցիք:

Ա՛յս է ձեր «Եւրոպացիներուն հետ մեր տարբերութիւնները կը նուազին» ըսածը:

Դուք, դարերէ ի վեր, ինչ տեսակի վայրենիներ որ էիք, այսօր ալ նոյն վայրենիներն էք:

Եւ ձեր 1915-ին, Հայ Ազգին դէմ կատարած ամբողջ պատմութեան ընթացքին և մինչեւ այսօր նմանը չեղող սարսափելի ցեղասպանութեան պատճառաւ, մինչեւ որ արժանի եղած պատիժը չկրէք, դուք պիտի մնաք նոյն վայրենիները՝ ինչ որ էիք դարերէ ի վեր:

Յ.Ջ.

TÜRKLERIN (SÖZDE BILMEDIKLERI) GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

20 NISAN 2002 TARIHLI «HÜRRIYET» GAZETESINDE

MEHMET ALI BIRANDIN ITIRAFLARI

PALAVRACI, YAYGARACI TÜRK BASININDA ILK DEFA OLARAK OLDUKÇA REALIST BIR YAZI OKUDUK.

MEHMET ALI BIRAND «TÜRK DEYINCE AKLA GELENLER» BASLIKLI YAZISINDA TÜRKÜN NE OLDUGUNU ITIRAF EDIYOR, VE AVRUPALILARIN, TÜRKLER IÇIN NE DÜSÜNDÜKLERINI SU CÜMLELERLE ANLATIYOR.

« ...ÇATIK KASLI, MILITER, INSAN HAKLARI VE DEMOKRASIYI HIÇE SAYAN, ETRAFI TEHDIT EDEN, AVRUPALI ILE KÜLTÜR FARKI OLAN... »

VE ILAVE EDIYOR : KABUL EDELIM KI BIZ FARKLIYIZ AVRUPALININ DÜNYASI FARKLI. BIZIM DÜNYAMIZ FARKLI.

BU FARK, YILLAR IÇINDE GIDEREK AZALIYOR».

SAYIN BIRAND ACABA HANGI AZALMADAN BAHSEDIYOR? BIRAKALIM, ASIRLAR BOYUNCA ANATOLYADA, BALKANLARDA VE ISGAL ETTIGINIZ BÜTÜN MEMLEKETLERDE SAÇTIGINIZ VAHSETI VE KATLIAMLARI.

VE OLDUKÇA REALIST DEDIGIMIZ YAZINIZDA UMUMI TÜRK BEYANLARINA UYGUN OLARAK BELIRTTIGINIZ «ERMENI SOYKIRIMI IDDIALARINI» DA BIRAKALIM.

BIRAKALIM ANATOLYADA VE PONTÜSTA, RUMLARA YAPTIGINIZ KATLIAMLARI.

SÖZÜNÜ ETMIYELIM ERMENI SOYKIRIMIDA, ONLAR DA GAVUR DUR DIYE KESTIGINIZ SURYANILERI. GELELIM DAHA YAKIN TARIHLERDE ISLEDIGINIZ SUÇLARA.

VARLIK VERGISINI, YIRMI-SINIF SÜRGÜNÜ, VE BILHASSA 6-7 EYLÜL 1955 DENILEN FACIAYI DA GECMISE BIRAKALIM.

FAKAT NE DIYELIM 1974-DE KIBRISTA BARIS HAREKATI YALANLARI ILE RUM AHALIYE KARSI YAPTIGINIZ KATLIAMLARA?

GELELIM KÜRTLERE KARSI SON ZAMANLARDA SIZIN YAPTIKLARINIZA.

RUMLAR VE ERMENILER GIBI ANATOLYANIN YERLI HALKI OLAN KÜRTLERI, KENDI KIMLIKLERINE SAHIP OLMAK ISTEDIKLERI IÇIN DOGU ANATOLYADAKI BÜTÜN KÜRT KÖYLERINI Y YAKTINIZ VE KÜRT AHALIYI ÖLDÜRDÜRDÜNÜZ.

BU MU SIZIN «AVRUPALILARLA FARKLARIMIZ AZALIYOR» DEDIGINIZ ?

SIZ, ASIRLARDAN BERI, NE VAHSILER ISENIZ, BUGÜN DE AYNI VAHSILERSINIZ.

VE SIZ, 1915-DE ERMENI MILLETINE KARSI ISLEDIGINIZ, VE BÜTÜN TARIH BOYUNCA VE BUGÜNE KADAR BENZERI OLMIYAN KORKUNÇ SOYKIRIMINDAN DOLAYI, LAYIK OLDUGUNUZ SEKILDE CEZALANDIRILMADIGINIZ MÜDDETÇE, ASIRLAR BOYUNCA NE VAHSILER ISENIZ, AYNI VAHSILER OLARAK KALACAKSINIZ.

3.2.

ԱՄՕ՛Թ ՖՐԱՆՍԱՅԻՆ
ԹԷԵԻ ՀՐԵԱՅ ՄԵԾԱՀԱՐՈՒՍՏ ՌՈՓՇԻԼՏ ԸՍԱԾ ԷՐ՝
«ՖՐԱՆՍԱՅԻՆ ՄԻԱՅՆ ԴՐՕՇԱԿԸ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Է։
ԱՆԿԷ ՋԱՏ, ԱՄԷՆ ԲԱՆ, ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆՆ Է»,
ՀԱԿԱՌԱԿ ՇԱՏ ՄԸ ԻՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ, ՖՐԱՆՍԱՅԻ
«ԱՐԵՒ-ԹԱԳԱՒՈՐ LOUIS 14»-ԻՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆ՝
ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՍԻՈՆԻՍՏ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ԵՆԹԱԿԱՅ ԵՐԿՐԻ ՄԸ
ՎԵՐԱԾՈՒԱԾ ԸԼԼԱԼՈՒՆ ՁԷՒՆՔ ՈՒՋԵՐ ՀԱՒԱՏԱԼ։

ԲԱՅՑ 21 ԱՊՐԻԼ 2002-ԻՆ, ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ
ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԵՂԸ ՇԱՀՈՂ ԼԸ ՓԵՆԻ ԴԷՄ ԱՄԲՈՂՋ
ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ, ՄԵԾ ՄԱՍԱՄԲ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ
ՅԱՐՈՒՑԱԾ «ՓՈԹՈՐԻԿԸ» ՏԵՍՆԵԼԷ ԵՏՔ, ԱՅԼԵՒՍ
ՀԱՄՈԶՈՒԱԾ ԵՆՔ, ՈՐ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՖՐԱՆՍԱՆ ՍԻՈՆԻՍՏ
ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆ ՀԼՈՒ-ՀՆԱՁԱՆԴ ՄԷԿ ՆԱՀԱՆԳՆ Է։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՁԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Բնութեան օրէնքն է. մարմինը, իր մէջ ներմուծուած օտար տարրերը կը վտարէ։

Այսօրուան վիրաբուժութեան գլխաւոր դժուարութիւններէն մէկը՝ գործողութեամբ պատուաստուած օտար մասերուն, մարմնին կողմէ մերժուելու հարցն է։

Ամէն մարմին, բնութեան տուած այս զէնքով կը պաշտպանէ ինքզինք, օտար տարրերուն դէմ։

Բոլոր կենդանիները ունին բնութեան իրենց տուած այս ինքնապաշտպանութեան զէնքը։ Եւ բոլոր կենդանիները իրենցմէ չեղող օտարները կը վտարեն, կը հալածեն, նոյնիսկ կը սպաննեն, երբ անոնք իրենց գոյութեան սպառնան։

Նոյնպէս՝ բոլոր ազգերը ունին այս ինքնապաշտպանութեան զէնքը, իրենց ինքնութիւնը պահելու համար։

Եւ շատ բնական երեւոյթ է, որ բոլոր կրկիրներուն մէջ, կասկածելի օտարները չեն սիրուիր, և շատ անգամ թշնամական վերաբերմունքի կ՛ենթարկուին։

Եւ բնութեան այս օրէնքին դէմ 1789-ին, ընդհանրապէս ֆարմասոնական ֆրանսական յեղափոխութեամբ, ընդունուեցաւ մարդկային իրաւունքներու օրէնքը (Droit De L'Homme)։

Բայց այս օրէնքին բուն նպատակը՝ սիոնական հրեաները, իրենց գործունէութիւններուն մէջ ազատ ձգել էր, որ անոնք, իրենց ծրագիրներուն գործադրութեան համար, կարենան ամէն տեսակի սադրանքներ կատարել։

Եւ մարդկային «Իրաւունքներու օրէնքը» 1948-ին, միջազգային օրէնքը ըլլալով, Միացեալ Ազգերու կողմէ ընդունուեցաւ, և այդ թուականէն յետոյ, մարդկային արդարութեան սկզբունքները բոլորովին անտեսուեցան և սիոնիստական սուտ լոզունգներու վրայ հիմնուած անարդար վարչակարգ

մը ստեղծուեցաւ։

Եւ այս վարչակարգին դէմ ժողովուրդին մէջ յառաջ եկած ընդվզումներուն արգելք ըլլալու համար, սիոնիստները պատժական օրէնք մը պարտադրեցին գրեթէ բոլոր արեւմտեան երկիրներուն, իբր թէ՝ «Racisme-ի և Antisémitisme»ի յանցանքներուն դէմ։

Այս պատժական օրէնքը՝ պատմական բոլոր շրջաններուն մէջ իր նմանը չունեցող ամենէն անարդար օրէնքն է, որ կը ծառայէ բոլոր «բերանները» կղպելու։

* * *

Սիոնիստ հրեաներուն առաջնակարգ ծրագիրներէն մէկն է [բնութեան բոլոր օրէնքներուն հակառակ ըլլալով] մանաւանդ եւրոպական երկիրներու ազգաբնակչութիւնները խառնածին ցեղի մը վերածել։

Եւ ասոր դէմ ազգերուն բնական հակազդեցութեան արգելք ըլլալու համար, այս «Racisme et Antisémitisme»ի օրէնքը ստեղծեցին։

Սիոնիստները, իրենց խառնածին ցեղ մը ստեղծելու ծրագիրը 1945-էն ետք գործադրել սկսան, բոլոր երրոպական երկիրներուն մէջ, մանաւանդ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, Զուիցերիոյ և մասնաւորապէս Ֆրանսայի մէջ։

Բնական է, որ եւրոպական բոլոր երկիրներու մէջ, այս ծրագիրներուն արգելք ըլլալու համար, օտարներուն դէմ հակազդեցութիւններ տեսնուեցան։

Բայց, սիոնական հրեաները պատրաստ էին, իրենց զէնքերով, «Droit De L'Homme»ի և «Racisme et Antisémitisme»ի օրէնքներու կիրարկումը շարունակելու։

Ստեղծուեցաւ մտայնութիւն, հոգեվիճակ մը եւրոպայի մէջ, ըստ որու, իր ազգային ինքնութիւնը պաշտպանելու համար օտարներու ներխուժումին դէմ արտայայտուիլը, իբր թէ տեսակ մը անմարդկային, ցեղապաշտ կեցուածք է, և անմիջապէս նմանութիւն ստեղծուեցաւ Հիթլերական նացիզմ-ին հետ, և բնականաբար, անոր յաջորդեցին հրեաներուն հրկիզման անվերջանալի պատմութիւնները։

* * *

Բայց, տարիներու ընթացքին, եւրոպայի մէջ, օտարներուն զանգուածային ներկայութիւնը շատ մը խռովութիւններու պատճառ եղաւ։

Մանաւանդ՝ Թուրքերը և ծայրայեղական իսլամները իրենց բնածին վայրագութիւնները սկսան գործել հիւրընկալուած երկիրներուն մէջ։

Եւ եւրոպացի ժողովուրդը իր երկրին մէջ, իր տունին մէջ, ինքզինք անապահովութեան մէջ զգալ սկսաւ։

Բոլորին ծանօթ է, Թուրքերուն և անոնց նման վայրագ զանգուածներուն եւրոպայի մէջ կատարած խժդժութիւնները։

Շատ մը գիտակից եւրոպացիներ տեսան, այս տիպի օտարներուն իրենց հայրենիքին, իրենց ազգին, իրենց ինքնութեան դէմ ներկայացուցած վտանգը, բայց հրեածին օրէնքները արգելք էին անոր նկատմամբ ազդու միջոցներ ձեռք առնելուն։

Եւ այս գիտակից եւրոպացիներուն առջեւ մէկ ճամբայ կը մնար, իրենց դժգոհութիւնը յայտնելու համար, այդ՝ ընտրութեան ժամանակ, իրենց տալիք քուէներն էին։

Ֆրանսայի մէջ, 21 Ապրիլ 2002-ին նախագահական ընտրութիւններուն, «Front National» կուսակցութեան ղեկավար Ժան Մարի Լը Փենին տրուած անսպասելի համեմատութեամբ մեծաթիւ քուէները՝ ֆրանսացիներուն իրենց ինքնութիւնը վտանգի ենթարկուած տեսնելու մտահոգութեան հետեւանքն էին։

* * *

Ժ.Մ.Լը Փէն-ին սոցիալիստ վարչապետ Ժոսփէնէն աւելի քուէ առնելով Շիրաքին հետ ընտրութեան Բ.հանգրուանին մնալը, հրէական բոլոր զանգուածները շշմեցուց։ Եւ իրենց բնորոշումով «երկրաշարժ»

ստեղծեց:

Ձախակողմեան-հրէական լոպին, մինչեւ այդ օրը, ժ.Մ.Լը Փէնին շարժումը իրեն համար օգտակար կը նկատէր և, անուղղակիօրէն, այս կուսակցութիւնը կը քաջալերէր:

Որովհետեւ Լը Փէն-ին կուսակցութիւնը աջակողմեաններուն քուէները կը բաժնէր:

Եւ նկատելով, որ աջակողմեաններուն արգիլուած էր Լը Փէնին կուսակցութեան հետ գործակցիլ՝ զայն սեպելով իբր «ֆաշիստ» կուսակցութիւն, ասկէ կ՛օգտուէին ժոսփէնեան ձախակողմեանները և Լը Փէնին շնորհիւ, իշխանութեան կու գային:

Բայց, 21 Ապրիլ 2002-ի ընտրութիւններուն, հրեաներուն հաշիւը սխալ դուրս եկաւ, և Ժոսփէնէն աւելի քուէ առաւ Լը Փէն:

Եւ անկէ յետոյ՝ ի՜նչ ցնցում, ի՜նչ երկրաշարժ, ի՜նչ ցոյցեր: Ամբողջ Ֆրանսան ոտքի հանեցին: Բայց ինչո՞ւ...

Իբր Թէ Ֆրանսան, ժողովրդավար երկիր է: Հակագդող ձայներ բարձրացան ըսելով «Ինչո՞ւ չէք ընդունիր ժողովուրդին քուէներով յայտնուած որոշումը... Ի՞նչ տեսակ ժողովրդավար կազմակերպութիւններ էք դուք... Եթէ քուէարկութեան արդիւնքները ձեզի ի նպաստ չեն, կ՛սկսիք ցոյցերու... Դուք ժողովրդավար չէք. այլ իսկական ֆաշիստներ էք...»:

Ամէն Թիւրիմացութիւն կանխելով ըսենք, Թէ մենք ո՛չ ազգայնամոլութեան և ո՛չ ալ ցեղապաշտութեան կողմնակից ենք: Մենք դէմ ենք նման երեւոյթներուն, ուր որ ալ յայտնուին անոնք: Բայց համաձայն չենք անոնց հետ, որոնք «ֆաշիստ» կ՛անուանեն իր ազգին ու պետութեան շահերը ամէն բանէ վեր դասողը, կամ «ռասիստ» կը կոչեն անոր, որ չ՛ուզեր որ օր մը, իր իսկ հայրենիքին մէջ, իր բնիկ ժողովուրդը փոքրամասնութիւն կազմէ, իսկ օտարականները դառնան մեծամասնութիւն:

* * *

Այս Թոհուբոհին մէջ, միակ տրամաբանական յայտարարութիւնը կատարելու քաջութիւնը ունեցողը՝ Ֆրանսայի նախկին վարչապետներէն հայազգի, բայց իր հայութիւնը քողարկող էտուար Պալատիւրն էր:

Ան սակայն ըսաւ. «Ուշադրութիւն. փողոցի ցոյցերը մի քաջալերէք. շատ վտանգաւոր է: Յետոյ չէք կրնար արգելք ըլլալ և քառասային վիճակ մը կրնայ ստեղծուիլ»:

Է. Պալատիւր ապրած էր Ֆրանսայի Մայիս 1968-ի ցոյցերը, որոնք նոյնպէս՝ հրեաներուն կողմէ հրահրուած էին, Ջօր.Տը Կոլը վար առնելու համար:

Աշակերտական ցոյցերով սկսած 1968-ի ցոյցերը, յետոյ ամէն կողմ տարածուեցան և Ֆրանսան կործանումի վտանգին ենթարկուեցաւ:

Եւ Մայիս 1968-ի ցոյցերուն առաջնակարգ պատասխանատուներէն՝ գերմանացի Հրեայ Con-Bendit, այս անգամ եւրոպական խորհուրդին իբր գերմանական Կանանչներու կուսակցութեան երեսփոխան, ամենածանր յարձակումները կը գործէր Լը Փէնին դէմ. և գինք կը բաղդատէր Հիթլէրին հետ:

Եւ անոր կը ձայնակցէին Ֆրանսայի հրեայ պետական անձնաւորութիւններ՝ Jack Lang, D.Straus-Kahn, L.Fabius. Ինչպէս նաեւ անոնց խմբակին մաս կազմող սիոնական բոլոր հրեաները:

Բայց, Լը Փէնին դէմ արտայայտուողները, միայն հրեաները չէին:

Ֆրանսայի կառավարութեան բոլոր «սոցիալիստ» անդամները, սկսելով Վարչապետ Լիոնէլ Ժոսփէնէն, բոլոր նախարարները համազարկ բացած էին Լը Փէնին դէմ: Նոյնպէս՝ համայնավարները [անշուշտ ուրիշ պատճառով], և մանաւանդ՝ Թրոցքիստներն ու Անարխիստները ըսելով, որ Ֆրանսայի համար, մեծ վտանգ կը ներկայացնէ Լը Փէնը:

Եւ 5 Մայիս 2002-ի նախագահական ընտրութեան համար, այս Սիոնիստ, Սոցիալիստ, Համայնավար, Թրոցքիստ և անարխիստները, այսինքն՝ ամբողջ «Ձախակողմեան ճակատը»ը կը յանձնարարէին՝ «Շիրաքին քուէարկել»: Այն Շիրաքին որ, մինչեւ երէկ «գող էր» ու «յանցաւոր» իրենց համար:

* * *

Եւ կը Փէն, տարիներէ ի վեր կը պնդէր, որ աջակողմեան Շիրաք և «ձախակողմեան» Ժոսփէն նոյն բաներն են:

Ան ըսել կ՛ուզէր, որ Ժոսփէնեան տիպի ձախակողմեան և աջակողմեան կուսակցութիւնները, սիոնիստական տիրապետութեան ենթարկուած են: Եւ ստիպուած են Սիոնիստներուն հրահանգները գործադրել, որովհետեւ Ֆրանսան Սիոնիստ կայսրութեան հոլու հնազանդ մէկ նահանգն է միայն:

Ֆրանսայի համար իրականութիւն եղող այս եղելութիւնը, ի զօրու է նաեւ Արեւմտեան աշխարհի բոլոր պետութիւններուն համար, և ընդհանրապէս՝ ամբողջ աշխարհին համար:

Ասոր անհերքելի փաստը այսօր կրկին տեսանք, Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Խորայէլի հանդէպ ցուցաբերած անկարողութեան մէջ:

ՄԱԿ-ի Ա.Ղ. խորհուրդը որոշած էր, որ Խորայէլի կողմէ Ժենինի մէջ կատարուած ջարդերը տեղւոյն վրայ քննելու համար, յանձնախումբ մը պիտի ղրկէ հոն:

Բայց Արիէլ Շարոն մերժեց ՄԱԿ-ի այս որոշումը: Եւ ՄԱԿ-ի Ընդհ.Քարտուղարը՝ Քոֆի Անան այսօր [2 Մայիս 2002], ստիպուած եղաւ ջնջելու Ժենին քննիչ յանձնախումբ մը ուղարկելու որոշումը:

Այս գայթակղութեան ազդեցութեամբ, Պաղեստինեան կառավարութեան Դատական նախարարը, ընդվզումով հետեւեալ յայտարարութիւնը կատարեց. «Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւնը, Խորայէլի տիրապետութեան ենթարկուած խամաճիկ մըն է:

* * *

Բայց Սիոնիստներուն ուժը ի՛նչ սարսափելի ուժ մըն է, որ արեւմտեան աշխարհի մէջ, ամէն ոք, բոլոր կազմակերպութիւնները և պետութիւնները, չեն համարձակիր իրականութիւնները ըսելու, և Սիոնիստներուն հրահանգներուն լուելեայն կը հպատակին:

Նախ՝ սկսինք անհատներուն.

1. Անհատ մը, եթէ համարձակութիւնը ունենայ Սիոնիստներուն մասին իր գիտցած իրականութիւնները ըսելու, աչք առնելու է իր գործէն դուրս նետուիլը, իր վարժուած կեանքի մակարդակէն գրկուիլը և իր ընտանիքին թշուառութեան մատնուիլը:

Ասիկա՝ դանդաղ, մահուան դատապարտուելու նման պատիժ մըն է: Եւ անհատի այս տեսակ տառապանքներու դիմադրելու համար, գերմարդ ըլլալու է, ինչ որ, այս նիւթապաշտ դարուն, շատ հազուագիւտ երեւոյթ է:

2. Կազմակերպութիւններու մէջ անպայման քանի մը Սիոնիստ հրեայ կը գտնուի՝ հակակշռելու համար այդ կազմակերպութիւնը:

Եւ այս պատճառաւ որեւէ կազմակերպութիւն, Սիոնիստական ծրագրէն դուրս չի կրնար երթալ:

3. Պետութիւնները.-

Գիտէք, թէ աշխարհի առեւտրական ցանցը, մեծ մասամբ, հրեաներուն ձեռքն է:

Եթէ, արեւմտեան աշխարհի մէջ, որեւէ պետութեան նախագահ Սիոնիստներուն հրահանգները չգործադրէ, այդ պետութեան նախագահը լաւ գիտնալու է, որ իր երկրին տնտեսական վիճակը, քանի մը ամսուան մէջ կը խաթարուի և ժողովուրդը հրեաներուն դրդումով կ՛ապստամբի և իր իշխանութիւնը կը վերջանայ:

Ուրեմն ի՛նչ կարելի է ընել: Մարդկութիւնը ի՛նչպէս կրնայ ձերբազատուիլ Սիոնիստական լուծէն:

Միայն մէկ կարելիութիւն կայ. եթէ աշխարհի բոլոր պետութիւնները Սիոնիստներուն դէմ միանան: Բայց, այս մէկն ալ, անկարելի կը թուի:

Որովհետեւ Սիոնիստները, աշխարհի գրեթէ բոլոր պետութիւնները, իրենց գաղտնի կազմակերպութիւններուն միջոցաւ և անյայտ ձեւով, իրենց հակակշռին տակ առած են:

Այս պատճառաւ, աշխարհի պետութիւններուն համար, միանալով հակասիոնիստական շարժում մը գոյացնելը, գրեթէ անկարելի է:

Ուրեմն, մարդկութեան Միռնիստական յուծէն ազատուելու յոյսը կը մնայ՝ գերմարդկային ուժ ունեցող դեկավարի մը ժամանումը:

Կը մաղթենք, որ այդ Գերմարդին ժամանումը աւելի չուշանայ:

Այստեղ կ'ուզենք կրկին նշել, երկու հայ մտաւորականներու ասկէ հարիւր տարիներ առաջ, Միռնիստ հրեաներուն և Դրամի ուժին մասին կատարած մարգարէական յայտարարութիւնները:

«Հրէականութիւնը բանակ չունի, բայց դրամ ունի:

Ամէն պետութիւն, քիչ թէ շատ, հրէական լուծին տակ է»:

1898 ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

«Դրամ, որուն լուռ ցոլքին մէջ կ'արձարծի
Ճակատագիրը տառապող մարդկութեան:
Ըսէ, քու կամքդ պիտի իշխէ՞ յաւիտեան»:
«Դրամին Աղօթքը»-

1907 ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՁԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

27 ԱՊՐԻԼ 2002 ԹՈՒԱԿԻՐ «ՄԻԼԼԻԷԹ» ԹԵՐԹԻՆ ՄԷՋ, «ՓՈՔՐ ՔԱՅԼԵՐՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ» ՎԵՐՆԱԳՐՈՎ ԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ, ՍԱՄԻ ԳՈՀԷՆԻՆ ԸՍԱԾՆԵՐԸ

Սամի Գոհէն «Միլլիէթ» թերթով ելած այս գրութեան մէջ, Թուրք-հայկական յարաբերութիւններուն դէպի կանոնաւորման ճամբուն մէջ ըլլալը շեշտելէ յետոյ, Թուրքիոյ՝ Հայաստանի հետ քաղաքական կապեր հաստատելու պայման ըլլալով, այլեւս բերնի ծամոց դարձած առաջարկները կը նշէ.

1. Հայաստանէն՝ ցեղասպանութեան պնդումին Թուրքիոյ կողմէ ընդունման պահանջէն հրաժարիլը:

2. Հայաստանի կողմէ գրաւուած Ազրպայճանական հողերուն վերադարձումիլը:

Այս յանկերգէն յետոյ, Սամի Գոհէն իր գոհունակութիւնը կը յայտնէ, Հայաստանի

Արտաքին գործերու փոխ նախարար Ռուբէն Շուկարեանին Սթոքհոլմի մէջ, միջազգային մէկ ժողովի ընթացքին ըսած խօսքերուն համար:

Սամի Գոհէնին գրածին համեմատ՝ Ռուբէն Շուկարեան իբր թէ հետեւեալը ըսած է.

«Թուրքիոյ և Հայաստանի կապերուն կանոնաւորման մէջ, գործնական ըլլալու առեներ եկած է:

Ասոր համար, ցեղասպանութեան ճանաչման նման առաջին պայման մը ներկայացնելը, խնդրոյ առարկայ չէ: Ասիկա քաղաքական հարց մը չէ, այլ՝ հոգեկան հարց...»:

Ռուբէն Շուկարեանին իրապէս այս տեսակ ելոյթ մը ունեցած ըլլալը չենք կրնար գիտնալ:

Բայց մեր գիտցածը հետեւեալն է:

Այն ալ՝ աշխարհի մէջ յետին հայն անգամ 1915-ի ցեղասպանութեան ճանաչման պահանջէն չի կրնար հրաժարիլ:

Յարգելի Սամի Գոհէնին հարցնենք՝

Իր հրեայ ցեղակիցները, երկրորդ Աշխարհամարտին Գերմանիոյ մէջ կատարուած հրէական սպանդներուն ողբերգութեան համար՝ պզտիկ մէկ քննադատութեան և կամ կասկածի արտայայտութեան կրնա՞ն հանդուրժել արդեօք:

Աւելին՝ 1940-1945-ին Գերմանիոյ մէջ կատարուած հրէական ցեղասպանութեան դէմ կատարուելիք ամէն քննադատութիւն և կասկած, դատաւորներու կողմէ պատիժի կ'ենթարկուի:

1915-ի Հայկական ցեղասպանութեամբ ազգ մը բնաջնջուեցաւ: Հայրենիք մը զողցուեցաւ:

Այս ցեղասպանութեան անպատիժ մնալը՝ ոչ մէկ հայ կրնայ ընդունիլ:

Այս տեսակ անիրաւութիւն մը՝ 1915-ի ցեղասպանութեան Անաթոլիոյ մէջ ոչխարներու նման մորթուած հայերուն յիշատակին դէմ կատարուած ամենամեծ անարգանքն է:

Եթէ այս տեսակ անիրաւութիւն մը կատարուի, 1915-ի ցեղասպանութեան շրջանին վայրագօրէն

սպաննուած միլիոնաւոր անմեղ հայերուն հոգիները՝ այս անիրաւութեան պատճառ եղողները, մինչեւ իրենց կեանքին վերջը, դժոխային չարչարանքներու կ՝ենթարկուին։

3.2.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
27 NISAN 2002 TARIHLI «MILLIYET» GAZETESINDE «UFAK ADIMLAR POLITIKASI» BASLIKLI YAZISINDA SAMI KOHENIN SÖYLEDIKLERI

SAMI KOHEN, «MILLIYET» GAZETESINDE ÇIKAN BU YAZISINDA TÜRK-ERMENI ILISKILERININ NORMALLESME YÖNÜNDE BIR GIDIS OLDUGUNU SÖYLEDIKTEN SONRA, TÜRKIYENIN ERMENISTANLA SIYASI ILISKILER KURMASI IÇIN, TEMCIT PILAVI GIBI DEVAMLI SART OLARAK ÖNE SÜRÜLEN.

1. ERMENISTANIN «SOYKIRIM» IDDIASININ TÜRKIYE TARAFINDAN KABUL EDILMESI TALEBINDEN VAZGEÇMESI.

2. ERMENISTANIN AZERI TOPRAKLARI ÜZERINDEKI ISGALINE SON VERMESI.

SAMI KOHEN, BU NAKARATTAN SONRA, ERMENISTAN DIS ISLERI BAKAN YARDIMCISI RUBEN SUGARYANIN STOCKHOLMDE ULUSLAR ARASI BIR KONFERANSTA YAPTIGI KONUSMADAN DOLAYI MEMNUNIYETINI IFADE EDIYOR.

SAMI KOHENIN YAZDIGINA GÖRE RUBEN SUGARYAN SÖZDE SU KONUSMAYI YAPMIS:

«TÜRKIYE- ERMENISTAN ILISKILERININ NORMALLESTIRILMESINDE PRAGMATIK DAVRANMAK ZAMANI GELDI. BUNUN IÇIN SOYKIRIMININ TANINMASI GIBI BIR ÖN SART KOSMAK SÖZ KONUSU DEGIL. BU SIYASAL DEGIL MANEVI BIR KONUDUR...

RUBEN SUGARYANIN, HAKIKATEN BÖYLE BIR BEYANAT VERDIGINI BILEMEYIZ.

FAKAT BIZIM BILDIGIMIZ BIRSEY VAR. O DA, DÜNYADA BIR TEK ERMENI DAHI 1915 ERMENI SOYKIRIMININ TANINMA HAKKINDAN VAZ GEÇEMEZ.

SAYIN SAMI KOHENE SORALIM.

KENDI YAHUDI IRKDASLARI, IKINCI DÜNYA HARBINDE ALMANYADA VUKU BULAN YAHUDI KATLIAMLARI FACIASI HAKKINDA UFAK BIR TENKIDE VEYA SÜPHEYE MÜSAADE EDERLER MI ?

AYRICA 1940-1945 ALMANYADA VUKU BULAN YAHUDI SOYKIRIMI HAKKINDA HER TÜRLÜ TENKID VE SÜPHE YARGIÇLAR TARAFINDAN CEZALANDIRILIR.

1915 ERMENI SOYKIRIMINDA BIR MILLET YOK EDILDI, BIR VATAN ÇALINDI.

BU SOYKIRIMININ CEZASIZ KALMASINI DÜNYADA HIÇ BIR ERMENI KABUL EDEMEZ.

BÖYLE BIR HAKSIZLIK»

1915- SOYKIRIMINDA ANATOLYADA KOYUNLAR GIBI KESILEN ERMENILERIN HATIRASINA KARSI YAPILAN EN BÜYÜK HAKARETTIR.

EGER BÖYLE BIR HAKSIZLIK YAPILACAK OLURSA, 1915- SOYKIRIMINDA VAHSICE KATLEDILEN MILYONLARCA MASUM ERMENILERIN RUHU: BUNA SEBEP OLANLARI, ÖMÜRLERI BOYUNCA CEHENNEM AZABI ÇEKTIRECEKTIR.

3.2.

ԳՐԵԹԷ ԱՆՆՇԱՆ ԱՆՑԱԾ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ, ՈՐ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ԵՂԵԼՈՒԹԻՒՆՆ Է

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԼԸ ՓԷՆԸ՝ «ՓՈՓԻԼԻՍՏ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐ ՓԻՄ ՖՈՐԹՒՅՆ, ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ՝ 6 ՄԱՅԻՍ 2002-ԻՆ, ԹՐՈՒՑՔԻՍՏԻ [ԾԱՅՐԱՅԵՂ-ԱՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆ ՁԱԽԱԿՈՂՄԵԱՆ] ՄԸ ԿՈՂՄԷ ՍՊԱՆՈՒԵՑԱԻ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Հոլանտայի «փոփիւլիստ» կուսակցութեան ղեկավար Փիմ Ֆորթիւյնը՝ Սիոնիստ արեւմտեան մամուլին կողմէ «Ծայրայեղ աջ» որակուած էր:

Բայց իրականութեան մէջ, անոր յանցանքը՝ Հոլանտան տիրող հայրենասէր-ազգասէր մը ըլլալն էր:

Ան, տեսնելով, որ Հոլանտա խուժող գաղթականները, այլեւս Հոլանտայի ազգային դէմքը խաթարել սկսած են, համարձակութիւնը ունեցած էր ժողովուրդին ըսելու իր տեսածն ու զգացածը գոչելով «Ալ կը բաւէ այսքան գաղթական՝ Հոլանտային համար: Այլապէս, Հոլանտան վաղը Հոլանտա ըլլալէ պիտի դադրի, և խառնածիններու երկիրի մը պիտի վերածուի»:

Իր հայրենիքը սիրող, իր երկրին ու ազգին գոյութիւնը վտանգուած տեսնող հայրենասէրի մը համար ամենաբնական հակազդեցութիւնը եղող Փիմ Ֆորթիւյնի այս գաղափարները, Սիոնիստներու արբանեակներուն կողմէ անմիջապէս «Ծայրայեղ աջ», «Ցեղապաշտ» և «Ֆաշիստ» մեկնաբանուեցան:

Իրապէս ալ՝ Փիմ Ֆորթիւյնի գաղափարները՝ Սիոնիստներուն ծրագիրներուն համար շատ վտանգաւոր կրնային ըլլալ:

Սիոնիստները, մինչեւ որ Եւրոպան, Ամերիկայի պէս խառնածիններու երկրի մը չվերածուի, միշտ վախը պիտի ունենան, որ Եւրոպայի ժողովուրդները օր մը կրնան արթննալ, աչքերնին կը բացուի, և իրենց կեղծ մարդկայնական, մարդկային իրաւունքներու լոզունգները այլեւս «չեն կլլեր»: Եւ այս վիճակը՝ Սիոնիստական վարչակարգը կրնան տկարացնել:

Դեռ ամիս մը առաջ, Ֆրանսայի մէջ, Լը Փէնին տեղծած երկրաշարժը՝ ցնցած էր Սիոնիստները:

Գրեթէ տարի մը առաջ, Աւստրիոյ մէջ, օտարներուն զանգուածային ներկայութեան հակառակ եղող «Heider»ին կուսակցութիւնը՝ ընտրութիւններուն մէջ մեծ յաջողութիւն արձանագրած էր: Սիոնիստները «նացի» ամբաստանեցին Հայտերը:

Նոյնպէս՝ Դանիոյ մէջ, գաղթականներուն դէմ եղող կուսակցութիւնը, կառավարութեան մաս կազմած էր:

Եւ քանի մը ամիսներ առաջ ալ Իտալիոյ մէջ, Աջակողմեան նկատուած Պերլուսքոնի, ընտրութիւնները շահելով վարչապետ եղաւ: Բայց Պերլուսքոնի, անկախաբար իր կարգ մը գաղափարական անընդունելի տեսակէտներէն, մահացու յանցանք մը գործեց. Մուսոլինիին Յոռան կուսակցութիւնը

կառավարութեան մէջ առաւ։

Այս բոլոր եղելութիւնները, Միհնիստներուն համար, վտանգի ազդանշաններ էին։

Եւ Հոլանտացի Փիմ Ֆորթիւյնի գաղափարներուն մեծ ժողովրդականութիւն շահիլը՝ -օտարներու ներխուժումին արգելք ըլլալը մանաւանդ-, գաւաթը յորդեցնող կաթիլը եղաւ։

Եւ գրեթէ անպաշտպան պտտող Փիմ Ֆորթիւյն, 6 Մայիս 2002-ին, պետական ձայնասփիւռի կայանէն դուրս ելած ատեն, «Թրոթցքիստ ծայրայեղական»ի մը կողմէ վեց փամփուշտներով սպանուեցաւ։

* * *

Բայց Եւրոպական մամուլը, այս սպանութիւնը պարզ ոճրագործութիւն մը նկատեց, և շատ քիչ կարեւորութիւն տուաւ։

Եւ սպանութեան՝ Թրոթցքիստի մը կողմէ կատարուած ըլլալուն ալ գրեթէ չանդրադարձաւ։ Եւ բնաւ մեկնաբանութիւններ չըրաւ, և պատճառներուն վրայ չկեցաւ։

Այս պարագան ալ կ՛ապացուցանէ, թէ «իրենք» են այս սպանութիւնը ծրագրողները։

Միոնական հրեաները, իրենց ծրագիրներուն վտանգ ներկայացնողները, յայտնի կամ անյայտ ձեւերով կը մաքրագործեն։

Հրէական պատմութեան հին և նորին քիչ մը տեղեակ եղողները գիտեն, թէ հրեաները այս գործին առաջնակարգ մասնագէտներն են։

Այս մասին, բոլոր ժամանակներուն ամենէն կարեւոր օրինակը Քրիստոսն է։ Աւիկա հաւատացեալ ըլլալու հարց չէ։ Արդարութեան հարց է։

Քրիստոս անմեղ մըն էր։ Եւ Քրիստոսը դատող Պիղատոսն ալ անոր անմեղ ըլլալը հաստատեց և բսաւ. «ԱՅՍ ՄԱՐԴԸ ԱՆՄԵՂ է»։

Բայց Քրիստոսին գաղափարները, հրեաներուն համար վտանգ կը ներկայացնէին։ Անոր համար խաչեցին Քրիստոսը։ Եւ պատմութիւնը, գրեթէ նոյն ձեւերով, կրկնուեցաւ։

Ինչ յանձանք ունէր հայ ազգը որ, մինչեւ 1915, «հյու-հնազանդ» եղած էր Օսմանեան պետութեան։

Բայց հայերը՝ հրեաներուն ծրագիրներուն համար, արգելք կը կազմէին։

Այս պատճառաւ հայ Ազգին, 24 Ապրիլ 1915-ին, թուրքերուն ձեռքով «մաքրագործել» տուին։

Հայկական ցեղասպանութիւնը, Արեւմտեան պետութիւններու մեծամասնութեան կողմէ, մինչեւ այսօր չէ ընդունուած։ Որովհետեւ հայերը սխալ հասցէի դիմեցին։ Եւ միայն թուրքերը յանցաւոր նկատեցին։Եւ համար, մինչեւ այսօր չէ ընդունուած։ Որովհետեւ հայերը սխալ հասցէի դիմեցին։ Եւ միայն թուրքերը յանցաւոր նկատեցին։ Եւ համաձայնութիւնը չունեցան իսկական պատասխանատուները եղող սիոնական հրեաները ամբաստանելու։ Եւ հրեաները շարունակեցին իրենց ծրագիրներուն արգելք եղողները մաքրագործել։

Բայց իրենց կատարած ոճիրները, ընդհանրապէս, գաղտնի մնացին։

Ամերիկայի նախագահ Ճոն Քենետին 1963-ին, Տալլասի մէջ սպանուելուն և յետոյ, 1968-ին, իր եղբօր՝ Ռոպէրտ Քենետիին Լոս Անճելըսի մէջ սպանուելուն իսկական պատճառները, մինչեւ այսօր, չեն յուսաբանուած։

Զանազան ենթադրութիւններ կատարուած են. բայց իրականութիւնը մինչեւ այսօր, դեռ մէջտեղ չէ ելած։ Նոյնպէս 1973-ին, Զիլիի սոցիալիստ նախագահ Ալլիէնտէին դաւադրաբար, պետական հարուածով տապալուելուն ու սպանուելուն շարժառիթն ու հեղինակները անյայտ մնացին երկար ատեն։

Շատ զրոյցներ կը շրջէին։ Եւ վերջապէս, 30 տարիներ յետոյ՝ այս տարի, իրական դրդապատճառները յայտնի եղան.

Զիլիի նախագահ Ալլիէնտէն, Ամերիկայի նախկին ԱԳ նախարար, Ծնունդով հրեայ Քիսինճերի կարգադրութեամբ սպանուած էր։

* * *

Հրեաներուն վերջին շրջաններուն իրագործած ամենակարեւոր ոդրերգութիւններէն մէկը,

ամենէն սարսափելին՝ Արիէլ Շարոնին պաղեստինեան ժողովուրդին դէմ կատարած սպանդն է:

2001 Սեպտեմբերին, Արիէլ Շարոնին գիտակցաբար հրահրած երկրորդ «Ինթիֆատա»յով սկսող պաղեստինեան նորագոյն ողբերգութեան մէջ հրեաները, գրեթէ նոյնութեամբ, 1915-ին Թուրքահոնխոտական ազգամաքրութիւնը կիրարկեցին:

Արիէլ Շարոն, նախ պաղեստինցիներուն դեկավարները սպաննել սկսաւ և Ապրիլ 2002-ին ալ Պաղեստինը, ճինկիզ խանի վայել ձեւով, գրեթէ քարուքանդ ըրաւ:

Եւ Արիէլ Շարոն, պաղեստինցիներուն դէմ այս բարբարոսութիւնները կատարելէ յետոյ, ճիշդ Թուրքերուն պնդումին նման, թէ՝ 1915-ին հայերը չանցաւոր էին, և հայերը ջարդեցին Թուրքերը, ինքն ալ, իսրայէլեան խորհրդարանին Քնեսէթին մէջ անհաւատալի անպատկառութեամբ, ամբողջ չանցանքը պաղեստինցիներուն վրայ նետեց, և իր կատարած բարբարոսութիւնները մոռցնել ջանալով ամէն հարցի մէջ Արաֆաթը պատասխանատու նկատեց:

Ահաւասիկ, Արիէլ Շարոնին 14 Մայիս 2002-ին, Քնեսէթի մէջ կատարած ելոյթին հայերէն թարգմանութիւնը, որուն ֆրանսերէն բնագիրն ալ կու տանք անոր տակ. ֆրանսական «Լը Մոնտ»ի 16-5-2002 թիւէն առնելով.

«...ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ՄԷԿ ՈՒՐԻՇ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊԻՏԻ ԶՐԱՒԱՅ ՄԵՆԱՏԻՊԱԿԱՆ, ԿԱՇԱՌԱԿԵՐ ԵՒ ԲԱՆԱԿԱԼ ՎԱՐՁԱՔԵՒԻ ՄԸ ՀԵՏ»:

Արիէլ Շարոն ին բոլորովին յերիւրածոյ, սուտերու վրայ հիմնուած այս ելոյթը. անշուշտ որ ունի իր նպատակները.

1. Ան, նախ կ'ուզէր, իր կատարած բարբարոսութիւնները քօղարկել և գեղծել, և այս ձեւով խաբել աշխարհի և մանաւանդ

Արեւմտեան աշխարհի հանրային կարծիքը:

Այդ պատճառաւ, հրեաներուն ձեռքը եղող լրատուութեան ցանցերը, ամբողջ աշխարհին տարածեցին Շարոնին այս անհաւատալի զրպարտութիւնները:

2. Այս ելոյթով, Շարոնին բուն նպատակը, բաժանել է Արաֆաթին շուրջ հաւաքուած պաղեստինեան ճակատը:

Շարոն, հաշտութեան համար ի՛րը Թէ պաղեստինեան ուրիշ իշխանութիւն մը ուզելով, պաղեստինեան դեկավարներուն մէջ

բաժանում և մրցակցութիւն ստեղծել ուզեց: Եւ 40 տարիներէ ի վեր հրեաներուն վատահած պաղեստինեան միակ դեկավարը եղող Արաֆաթը, ձեւով մը հեռացուց իշխանութենէն:

Եւ մտածել, որ Արաֆաթը պաղեստինեան դեկավարներէն գրեթէ միակն էր, որ հակառակ ներքին ընդդիմութիւններուն, 40 տարիներ ամբողջ շարունակեց հրեաներուն հետ բանակցիլ: Եւ յոյս ունէր, որ իր այս «հեղ» կեցուածքով, հրեաներուն հետ պիտի կարենար համաձայնիլ և պաղեստինեան պետութիւն մը ստեղծել: Եւ իրապէս ալ, գոնէ երեւութապէս, յաջողեցաւ:

1993-ին Ուաշինկթընի մէջ, Պիլ Քլինթընի ներկայութեամբ, Ե.Արաֆաթ, Ի.Ռապին, և Շ.Փերեզ համաձայնութիւն ստորագրեցին: Արաֆաթ Իսրայէլի պետութիւնը ճանչցաւ, և Ռապին ու Փերեզն ալ ընդունեցին Պաղեստինեան պետութեան մը հաստատման առաջին քայլը քայլը եղող՝ «Ինքնավար պաղեստինեան իշխանութիւնի գոյութիւնը պաղեստինեան հողերուն վրայ»:

Եւ տարի մը վերջ՝ 1994-ին Արաֆաթ, Ռապին և Փերեզ խաղաղութեան մարզին մէջ իրենց կատարած «մեծ ծառայութեանց համար», Նոպելեան մրցանակ ստացան:

Բայց հրեաներուն համար, այս համաձայնութիւնը թատրոն մըն էր պարզապէս՝ ժամանակ շահելու միջոց:

1993-ի Ուաշինկթընի համաձայնութենէն յետոյ՝ այսօր, գրեթէ 10 տարիներ անցած են:

Եւ այսօր, դեռ պաղեստինեան պետութիւն մը գոյութիւն չունի: Ընդհակառակը, հրեաները իրենց ընդունած Ինքնավար Պաղեստինն ալ կը քանդեն: Եւ 40 տարիներէ ի վեր հրեաներուն հետ խաղաղութիւն հաստատելու երազը հետապնդող Արաֆաթն ալ այսօր կը մերժեն և նոր պաղեստինեան դեկավար մը կ'ուզեն որ այս նոր դեկավարն ալ, Արաֆաթին ըրածնուն նման, 40 տարիներ օրօրեն և քնացնեն:

Եւ ամենակարեւոր լուրը՝ 12 Մայիս 2002-ին, Շարոնի «Լիքուտ» ազգայնական կուսակցութիւնը մերժեց պաղեստինեան պետութիւն մը ստեղծելու գաղափարը:

Շարոնին կուսակցութեան տուած այս նոր որոշումը, շառաչուն ապտակ մըն է տրուած ոչ միայն պաղեստինցի, այլ՝ Արաբ ամբողջ ժողովուրդներուն:

* * *

Հրեաներուն Պաղեստինի մէջ կատարած անմարդկային, անխիղճ և ամբարտաւան արարքները, հակառակ սիոնիստական լրատուութեան ցանցին իրականութիւնները փոխելու և քօղարկելու նպատակով տարած ջանքերուն, կը կարծենք, թէ Արեւմտեան Աշխարհի մէջ, մանաւանդ Եւրոպայի մէջ, իրատես ու սթափ որոշ հասարակութիւն մը ինքնագիտակցութեան բերած է:

Եւրոպայի մէջ ինքնագիտակից հասարակութիւն մը, կը թուի, թէ շատ լաւ հասկցած է, սիոնիստներուն եւրոպական երկիրներուն մէջ, մարդկային իրաւունքներու քօղի տակ, այդ երկիրներուն Ազգային դրօշմը խաթարելու համար տարած աշխատանքները:

Մենք կը հաւատանք, որ Եւրոպայի մէջ, ազգայնական ու ազգայնամոլ երանգով կուսակցութիւններուն տրուած քուէներուն շատնալը, ժողովուրդներուն ազգային ինքնապաշտպանութեան արթնցող բնազդին ու սուր պայքարին արդիւնքներն են:

Ասոր օրինակները տեսնուեցան Աւստրիոյ, Դանիոյ, Իտալիոյ և վերջերս՝ 21 Ապրիլ 2002-ին ալ՝ Ֆրանսայի մէջ:

Այս ազգային ինքնապաշտպանութեան պայքարին վերջին ապացոյցը, 15-5-2002-ին, Հոլանտայի մէջ կատարուած ընտրութիւններուն արդիւնքն է:

Այս ընտրութեանց մէջ 6 Մայիս 2002-ին Հոլանտայի մէջ սպանուած Փիմ Ֆորթիւյնին «Փափուլիստ» կուսակցութիւնը, Հոլանտայի Քրիստոնեայ Դեմոկրատ կուսակցութենէն ետք գալով, երկրին երկրորդ կուսակցութիւնն դառնալու չափ քուէ ստացաւ:

Հակառակ որ սիոնիստները, Ֆրանսայի մէջ Լը Փէնին դէմ ըրածնուն նման, Հոլանտայի մէջ ալ, այս կուսակցութեան «ցեղապաշտ» կուսակցութիւն մը ըլլալուն մասին անվերջանալի քարոզչութիւններ կատարած էին:

Սուտ և անարգար քարոզչութիւն մը [սա ըսել չէ, որ տուեալ կուսակցութեան բոլոր գաղափարները լաւ և ընդունելի են]: Բայց կու գայ տեղ մը, ուր այդ քարոզչութիւնը այլեւս չի կրնար ամբողջ ժողովուրդը խաբել:

Եւ որոշ գիտակից ու երթալով բազմացող հասարակութիւն մը կը հասկնայ, թէ սիոնիստական այս քարոզչութիւնները, սնամէջ պոռոտախօսութիւններ են միայն:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՁԳՒՏՅԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
9 ՄԱՅԻՍ 2002 ԹՈՒԱԿԻՐ «ՄԻԼԼԻԷԹ» ԹԵՐԹԻՆ ՄԷՋ
«ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԱՆԵԼԸ» ՎԵՐՆԱԳՐՈՎ ՅՕԴՈՒԱԾԻՆ ՄԷՋ ՍԱՄԻ ԳՕՀԷՆ
«ԱՅՍ ՄԻՋՈՑԻՆ, ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԾԱՅՐԱՅԵՂ
ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ՑԵՂԱՊԱՇՏ ԶԳՏՈՒՄՆԵՐ ՄԷՋՏԵՂ ԵԼԼԵԼ ՍԿՍԱԾ ԵՆ» Կ՚ԸՍԷ:

Յարգելի Սամի Գօհէնը «Միլլիէթ»ի իր գրութեան մէջ, աշխարհի մամուլին ղեկը ձեռքերնին եղող իր ցեղակիցներուն, Եւրոպայի մէջ տարած քարոզչութեան ոտք կը յարմարցնէ, և Աւստրիոյ, Դանիոյ, Իտալիոյ, Ֆրանսայի և Հոլանտայի տեղացի ժողովուրդին, օտարներուն օրէ օր շատնալուն պատճառով, իրենց ինքնութիւնը կորսնցնելու վտանգին դէմ իբր հակազդեցութիւն, ընտրութիւններուն քուէ տալերնին՝ ծայրայեղ Ազգայնականութիւն և ցեղապաշտութիւն ըլլալով կը մեկնաբանէ:

Եւ այս հոսանքին դէմ, աչքի փոշի փչելու համար, Ամերիկան օրինակ կը ցուցնէ և Ամերիկային գաղթականներու երկիր մը ըլլալուն պատճառաւ, այս աստիճան յառաջացած ըլլալը կը բացատրէ,և «այսօր, եւրոպացիները, Ամերիկեան օրինակը նկատողութեան առնելու են» կ՚ըսէ:

Յարգելի Սամի Գօհէնին չգիտցած, աւելի ճիշդ՝ գիտնալ չուզած մէկ բանը կայ.-

Եւրոպական ժողովուրդները «Ամերիկացի» չըլլալու համար, իրենց եւրոպական ինքնութիւնը չկորսնցնելու համար կը պայքարին։

Այն եւրոպան, որ Յունական և Հռովմէական քաղաքակրթութիւններուն շառաւիղը ըլլալով, այսօրուան քաղաքակրթութեան օրրանն է։

Եւ անտեսանելի ուժեր, աւելի ճիշդ՝ ամէնուն գիտցած, բայց ըսելու համարձակութիւնը չունեցած ուժերը՝ եւրոպական քաղաքակրթութիւնը փլցնել կ՛ուզեն։

Ահա, այս վտանգին պատճառաւ է, որ հայրենասէր եւրոպացիները՝ երեք հազար տարուան Յունական-Հռովմէական-եւրոպական քաղաքակրթութիւնը պաշտպանելու համար կը պայքարին։

Ամերիկայի նման՝ առանց պատմութեան, առանց ազգութեան, հոգիով պարպուած «Robot»ներու երկիր մը չըլլալու համար կը պայքարին։

Ամերիկայի նման Cowboy-ներու Gangster-ներու երկիր մը չըլլալու համար կը պայքարին։

Նոր Ձննկիզխաններու, նոր Թամիրլաններու, նոր «KANUNU SULTAN SÜLEYMAN»ներու վայրագութիւններուն չենթարկուելու համար կը պայքարին։

Եւ եւրոպացիները 6-7 Սեպտեմբեր 1955-ին, Պոլիսը քանդող մտայնութիւնը եւրոպա փոխադրող և Պերլինի, Փարիզի, Սթրասպուրկի, Լոնի և շատ մը եւրոպական քաղաքներու մէջ, 6-7 Սեպտեմբերեան քանդիչ գիշերներ կազմակերպող վայրենի թուրքերուն դէմ կը պայքարին։

Յարգելի Սամի Քոհէնը այս իրականութիւնները հասկնալ կ՛ուզէ՞ր արդեօք։

3.2.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

9 MAYIS 2002 TARIHLI «MILLIYET» GAZETESINDE SAMI KOHEN «AVRUPANIN AÇMAZI» BU SIRADA AVRUPA TOPLUMLARINDA ASIRI MILLIYETÇI, IRKÇI EGILIMLER YÜZEYE ÇIKIYOR» DIYOR.

SAYIN SAMI KOHEN «MILLIYET» GAZETESINDEKI YAZISINDA, DÜNYA BASININ DÜMENINI ELINDE TUTAN KENDI IRKDASLARININ AVRUPADA SÜRDÜRDÜKLERI PROPAGANDAYA AYAK UYDURUYOR VE AVUSTURYADA, DANIMARKADA, ITALYADA, FRANSADA VE HOLLANDADA YERLI HALKIN, YABANCILARIN GIDEREK ÇOGALMASINDAN DOLAYI, KENDI BENLIKLERINI KAYBETME TEHLIKESINE KARSI TEPKI OLARAK, SEÇIMLERDE VATANSEVER PARTILERE REY VERMELERINI, ASIRI MILLIYETÇILIK, IRKÇILIK OLARAK DEGERLENDIRIYOR.

VE BUNA KARSI GÖZ BOYAMAK IÇIN AMERIKA ÖRNEGINI GÖSTERIYOR. VE AMERIKANIN BIR GÖÇMENLER ÜLKESI OLDUGU IÇIN BU KADAR ILERLEDIGINI ILERI SÜREREK, «BUGÜN AVRUPALILAR BASARILI «ABD» ÖRNEGINI DIKKATE ALSINLAR» DIYE DUYURUYOR.

SAYIN SAMI KOHENIN BILMEDIGI, DAHA DOGRUSU BILMEK ISTEMEDIGI BIR SEY VAR.

AVRUPA HALKI AMERIKANLASMAMAK IÇIN, AVRUPALI BENLIGINI KAYBETMEMEK IÇIN MÜCADELE EDIYOR.

O AVRUPA, KI YUNAN VE ROMA MEDENIYETLERININ DEVAMI OLARAK BUGÜNKÜ MEDENIYETIN BESIGIDIR.

VE GÖRÜNMEZ KUVVETLER, DAHA DOGRUSU HERKESIN BILDIGI, FAKAT SÖYLEMEYE CESARET EDEMEDIGI KUVVETLER AVRUPA MEDENIYETINI YIKMAK ISTIYORLAR.

ISTE VATANSEVER AVRUPALILAR ÜÇ BIN SENELIK YUNAN-ROMA-AVRUPA MEDENIYETINI MUHAFAZA ETMEK IÇIN MÜCADELE EDIYORLAR.

AMERIKA- GIBI TARIHSIZ, MILLIYETSIZ RUHSUZ BIR ROBOTLAR ÜLKESI

OLMAMAK IÇIN MÜCADELE EDIYORLAR.

AMERIKA- GIBI KOVBOYLAR VE GANGSTERLER ÜLKESI OLMAMAK IÇIN MÜCADELE EDIYORLAR.

YENI CENGIZHANLARIN, YENI TIMURLENKLERIN, YENI KANUNI SULTAN SÜLEYMANLARIN VAHSETINE MARUZ KALMAMAK IÇIN MÜCADELE EDIYORLAR.

VE AVRUPALILAR, 6-7 EYLÜL 1955 ISTANBULU HARABEYE ÇEVIREN ZIHNIYETI AVRUPAYA TASIYAN, VE BERLINDE, PARISDE, STRASBURGDA, LYONDA, VE BIR ÇOK AVRUPA SEHIRLERINDE 6-7 EYLÜL GIBI YIKICI GECELER TERTIP EDEN VAHSI TÜRKLERE KARSI MÜCADELE EDIYORLAR.

ACABA SAYIN SAMI KOHEN BU GERÇEKLERI ANLAMAK ISTER MI ?

3.9.

«ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ» ԴՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻ

2002-Ի ԴԱՓՆԵԿԻՐՆԵՐԸ

Սիրելի հայրենակիցներ, եղբայրներ և քոյրեր՝

Թուրանական ցեղախումբերու կողմէ դարերէ ի վեր անդադար տանջուած, Քրիստոսէ հազար անգամ, միլիոն անգամ աւելի չարչարուած և խաչուած հայ ազգին ողջ շառաւիղները...

24 Ապրիլ 1915-ին Թուրքերուն կողմէ ցեղասպանութեան ենթարկուած, փառապանծ հայ ազգին հրաշքով ողջ մնացած սերունդները...:

Հայութեան վերջին յոյսը եղող այսօրուան փոքր Հայաստանի հողին փարող և անտանելի դժուարութիւններուն հերոսաբար դէմ դնող հայ ժողովուրդին ներկայացուցիչները:

Դուք, եղբայրներ և քոյրեր՝

24 Ապրիլ 1915-ի 87-րդ տարեդարձի այս օրերուն, ի յիշատակ միլիոնաւոր անմեղ նահատակներուն, ձեր առջեւ երկիւղածութեամբ կը խոնարհինք...

Ինչպէս որ գիտէք, այս հրաշալի դպրոցը, 24 Ապրիլ 1915-ի նահատակներէն բժիշկ-բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակի անունով մկրտուած է:

Բայց ո՞վ է Ռուբէն Սեւակ...

... 1995-էն ի վեր, օրինակ, Երեւանի Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոցին վարչութեան և ուսուցիչներուն շնորհիւ, այսօր բոլոր աշակերտները գիտեն, թէ Ռուբէն Սեւակ հայրենասէր բանաստեղծ մըն էր, որ Ապրիլ 1915-ի եղեռնի օրերուն, Զանգեզուրի մէջ, Թրքանալու պայմանով իր կեանքը ազատելու առաջարկը մերժեց, և «Թրքանալը՝ նուաստանալ է» ըսաւ, և 26 Օգոստոս 1915-ին, Զանգեզուրի ճամբուն վրայ, Թուրքերուն կողմէ սպանուեցաւ...

Բայց շատ ու շատ հայեր, Հայաստանի և Սփիւռքի մէջ, Ռուբէն Սեւակին ով ըլլալը չեն գիտեր, և անոր հերոսական կեանքին պատմութեան տեղեակ չեն:

Ինչո՞ւ, ի՞նչ պատճառաւ...

Կարծէք, թէ Ռուբէն Սեւակ, գիտակցաբար մոռիին մէջ ձգուած էր:

Հայրենասէր գրող Անդրանիկ Ծառուկեան, ասոր պատճառները սապէս բացատրեց՝ «Ռուբէն Սեւակ կուսակցական չէր, ան որեւէ կուսակցութեան չպատկանող հայրենասէր բանաստեղծ մըն էր: Եթէ Ռուբէն Սեւակ Դանիէլ Վարուժանին պէս, Միամանթոյին պէս Դաշնակցական կուսակցութեան գործիչը ըլլար, ան իր, հերոսական նահատակութեան պատճառաւ, հայութեան ամենամեծ բանաստեղծը ըլլալով կը փառաբանուէր:

Յատկանշական, ուրիշ ցաւալի եղելութիւն մը կայ, որ Ռուբէն Սեւակին ալ աւելի մոռիին մէջ մնալուն պատճառ եղած է: Այն ալ՝ 1950-ականներուն Սովետական Հայաստանի առաջնակարգ մտաւորականներէն ակադեմիկոս Ռուբէն Զարեանին կատարած աններելի և անջնջելի սխալն է:

Ռուբէն Զարեանին մեզի գրած նամակին մէջ, այս մասին իր բաժնեները նշելու ջանանք:

«Ան օրերուն էր. Աւետիք Խահակեանը մեզի պատմեց Ռուբէն Սեւակի կեանքի վերջին օրերուն ողբերգութիւնը:

Ես ամբողջ գիշեր, անոր պատմածին տպաւորութեան տակ էի: Եւ հետեւեալ օրը, ինծի ներկայացող երիտասարդ բանաստեղծ Պարոյր Ղազարեանին որոշեցի կոչել «Սեւակ», որ անոր մէջ յաւերժանայ Ռուբէն Սեւակը»...

Այսօր անհիւ, անհամար եղելութիւններ նշել, թէ այս երկրորդ «Սեւակ» անունին ստեղծած շփոթութիւնները ինչ սխալմունքներու պատճառ եղած են, և հայկական գրականութիւնը ո՛ր աստիճան գաւեշտական եղելութիւններու թատերաբեմի մը վերածուած է:

Մենք, 30 տարիներէ ի վեր, Ռուբէն Սեւակին ենթարկուած այս անիրաւութիւններուն դէմ կը պայքարինք և Ռուբէն Սեւակը իր իսկական կերպարով վերածնունդի գաղափարներով և գոհաբերութեան ոգիով հայ ժողովուրդին ծանօթացնելու կը ջանանք...

Այս նպատակով է, որ քանի տարիներ առաջ, մէջտեղ բերինք Ռուբէն Սեւակը ծանօթացնելու սատարողներուն յատկացուած մրցանակ մը:

Գրեթէ երկու տարիներէ ի վեր, Ռուբէն Սեւակի անուան մրցանակը սահմանուեցաւ միայն հայրենիքին մէջ ապրող հեղինակներուն:

Եւ այսօր, հաճոյքը ունինք ներկայացնելու 24 Ապրիլ 2002 Յուկականի «Ռուբէն Սեւակի գաղափարները և նահատակութեան պատմութիւնը» բնաբանով մրցոյթի մրցանակակիրները:

Երիտասարդ սերունդները հայ ազգին գոյատեւման միակ յոյսն են:

Եւ երիտասարդներուն Ռուբէն Սեւակի գաղափարականը և նահատակութեան պատմութիւնը, ամենէն փոքրէն մինչեւ ամենէն մեծին, ամենալաւ ձեւով սորվեցնողը Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոցը եղած է: Այս պատճառաւ 24 Ապրիլ 2002 Յուկականի Ռուբէն Սեւակի անուան մրցոյթին առաջին մրցանակը յատկացուած է Ռուբէն Սեւակի դպրոցին՝ յանձին տնօրէնուհի տիկին Ճուլիա Ղազարեանի, որ ան այս մրցանակը օգտագործէ դպրոցին մէջ, իր յարմար տեսած կարիքներուն համար:

Բացառիկ երեւոյթ է տնօրէնուհի տիկին Ճուլիա Ղազարեանին դէկավարութեամբ Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոցի վարչութեան, ուսուցիչներուն և նաեւ աշակերտներուն Ռուբէն Սեւակի հանդէպ ցուցաբերած սէրը և հաւատքը:

Խորին շնորհակալութիւններ՝ Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոցին բոլոր նուիրեալներուն:

Ռուբէն Սեւակի անուան մրցոյթին երկրորդ մրցանակիրն է՝

«Մենագրոյց նահատակ բանաստեղծի հետ» խորագրով շատ խորիմաստ ուսումնասիրութեան հեղինակը՝ Պրն.Վատիմիր Կիրակոսեանը:

Պարոն Վ.Կիրակոսեանին հետ ծանօթանալու հաճոյքը ունեցած էինք 1978-ին Երեւանի մէջ: Եւ ան մեզի նուիրած էր 1972-ին Երեւանի մէջ հրատարակած Ռուբէն Սեւակի մասին ուսումնասիրութիւն մը եղող իր գիրքը:

Եւ այսօր, 25 տարիներ յետոյ կրնանք ըսել, թէ Վ.Կիրակոսեանին այս գիրքը Ռուբէն Սեւակի մասին հրատարակուած ամենալաւ ուսումնասիրութիւններէն մէկն է:

Պրն.Վ.Կիրակոսեանին մրցանակի արժանացած Ռուբէն Սեւակի մասին նոր երկասիրութիւնը, բոլորովին նոր հայեցողութիւններով մերկուծում մըն է:

Մեր սրտանց շնորհաւորութիւնները կը յայտնենք Պրն.Վ.Կիրակոսեանին:

Ռուբէն Սեւակի անուան մրցոյթին երրորդ մրցանակակիրը՝

«Վարդանանց Ազգային ոգու ժառանգորդը» խորագրով ինքնատիպ ուսումնասիրութեան հեղինակը եղող Տիկ.Մարօ Մովսիսեանն է:

Տիկին Մարօ Մովսիսեանը մեզի համար յայտնութիւն մը եղաւ: Ան, Ռուբէն Սեւակի մասին գրած իր ուսումնասիրութեան մէջ, Ռուբէն Սեւակի գաղափարները այսօրուան իրականութիւններու տեսակէտներով վերլուծած է:

Իրեն նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք:

Յիշատակութեան արժանի նկատուած է նաեւ «երկխօսութիւն Ռուբէն Սեւակի հետ» խորագրով գրութեան հեղինակը եղող Տիկ.Միւզան Ապաճեանը:

Սրտանց կը շնորհաւորենք մրցանակակիրները, որոնց աշխատանքները պիտի ծառայեն Ռուբէն

Սեւակի գոհարերութեան ոգիին տարածման։

Մենք կը հաւատանք, որ հայ ազգին պէս անիրաւուած, ցեղասպանութեան ենթարկուած և իր հայրենիքին հարիւրին իննսունը զոհցուած ազգ մը՝ միայն Ռուբէն Սեւակեան վերածնունդի գաղափարներով և անոր հայրենասիրական գոհարերութեան ոգիով կրնայ իր իրաւունքներուն տիրանալ։

Հայ բլլալու հպարտութեամբ և շնորհակալութիւններով

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ, նախ. Ֆրանսա

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

PYLOS-Ի (ԿԱՄ՝ NAVARIN) ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ, ՈՐ 20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1827-ԻՆ ԹՐՔԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆԸ ԵՂԱՒ։

1. 17-ՐԴ ԴԱՐԷՆ Ի ՎԵՐ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿՈՂՈՊՈՒՏԻ ԿԱՅՍՐՈՒԹԻՒՆԸ ՓԼՅՆԵԼ ԱՇԽԱՏՈՂ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ...

2. ԵԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԴԱՀԻՃՆԵՐՈՒ ԿԱՅՍՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՆՉԵԻ ԱՅՍՕՐ ՊԱՇՏՊԱՆՈՂ ԱՆԳԼԻԱՆ ԵԻ ԻՐ ՀԵՏԵՒՈՐԴՆԵՐԸ...

3. ... ԵԻ ԱՐԵԻԻ ԼՈՅՍԻՆ ՋԱՓ ՅՍՏԱԿ ԵՂՈՂ ԱՅՍ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՉՏԵՍՆՈՂ ՄԵՐ «ԿՈՅՐ» ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐԸ, ՈՐՈՆՑ ՏԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՁՈՒՀԸ ԵՂԱՒ ՀԱՅ ԱՉԳԸ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Կը կարծենք, թէ մարդկային ամենէն սքանչելի յատկանիշներէն մէկը՝ իրականութիւնները տեսնելու, բարին և չարը ճանչնալու և իրարմէ զանազանել գիտնալու կարողութիւնն է։

Դժբախտաբար պիտի բսենք, որ Հայ Ազգին մօտ, վերջին դարերուն, պակսած են այս կարողութիւնները։

Ան, ընդհանրապէս, չկրցաւ տեսնել իրականութիւնները։ Հայ Ազգը, մեծ մասամբ, չկրցաւ զանազանել՝

1. Իրեն համար օգտակար եղող,

2. եւ կամ իրեն համար վնասակար եղող եղելութիւնները։

Ռուսաստանը, 17-րդ դարէն ի վեր, մանաւանդ Մեծն Պետրոս կայսրէն սկսեալ, տեւաբար աշխատեցաւ որ կործանէ Օսմանեան

բռնած բարբարոսներու կայսրութիւնը և տիեզերական Ուղղափառ Եկեղեցիի կեդրոն եղող Պոլիսը ազատագրել վայրենիներու ձեռքէն։

18-րդ դարուն, Ռուսիոյ Թագուհին՝ Մեծն Կատարինէ Բ.ը Օսմանեան դէմ ամենաբուռն պայքարը տանող իշխանաւորը եղած է։

Ասոր երկաթեայ կամքին շնորհիւ է, որ Օսմանեան Կայսրութիւնը «Հիւանդ մարդ»ի վերածուեցաւ և կործանման սեմին հասաւ։

Ասոր իշխանութեան տարիներուն է, որ Յունաստանի մէջ, Յոյն ազատագրական շարժումը սկսաւ։

1770-ին Մեծն Կատարինէին անձնակազմին մաս կազմող Օրլոֆ եղբայրներու ղեկավարութեամբ,

ռուսական նաւատորմ մը

հարաւային Փելոփոնէս կը հասնի և կը պաշարէ Օսմանեան գրաւման տակ եղող Գորոն-ի բերդը:

Եւ Ռուս Օրլոֆ եղբայրները Յոյն ժողովուրդին կը թելադրեն ըսելով, որ «Այլեւս հասած է ազատութեան օրը և պէտք է պայքարիլ

բարբարոս Օսմանցիներուն դէմ:

Օրլոֆ եղբայրներն էին որ տուին առաջին ազդանշանը, Յունական անկախութեան պայքարին:

Յունական Ուղղափառ Եկեղեցին շատ մեծ դեր կատարած է Յոյն ազգային ոգի-ն և Յունական աւանդութիւնները պահպանելու

աշխատանքներուն մէջ:

Մանաւանդ 18-րդ դարուն, եղբայր Ռուսական Ուղղափառ եկեղեցիին ազդեցութեամբ, Յունական եկեղեցին մղեց Յոյն

ժողովուրդը դէպի Յունական ազգային ոգիի գարթնօնք:

Յոյն եկեղեցին Օսմանեան գրաւման տակ գտնուող Յունաստանի ազօթատուներուն մէջ ստեղծեց «գաղտնի դպրոցներ», որոնց

մէջ յոյն երիտասարդները կը դաստիարակուէին ազգայնական գաղափարներով:

1800-թ.ներէն սկսեալ, Յունական եկեղեցիին ազդեցութեամբ կը կազմուին գաղտնի ընկերակցութիւններ (Hetaires), որոնց

նպատակն էր՝ «Պայքար՝ դէպի ազատութիւն»:

Այս գաղտնի ընկերակցութիւններուն ամենէն կարեւորն է «Filiki Eteria»ն [Բարեկամական ընկերակցութիւն], 1814-ին կազմուած,

Օտեսայի մէջ, Պոլսեցի Յոյն «Phanariodes»ներէն՝ Alexandre Ypsilanti»ի կողմէ, որ Ռուսիոյ Ցարին պատերազմական օգնականը եղած է, գօրավարի աստիճանով:

A. Ypsilanti-ն է յունական յեղափոխութեան ոտհվիրան և կազմակերպիչը: Եւ Յունաստանը իրեն կը պարտի իր անկախութիւնը:

Եւ ինչպէս որ «ՆԱՅԻՐԻ»ի թիւ 172-ին մէջ գրած էինք՝ 25 Մարտ 1821-ին, Patras-ի մետրոպոլիթը՝ Ժերմանոս Յունական

անկախութեան դրօշակը կը վերցնէ և կ՚արձակէ Յեղափոխութեան կարգախօսը՝ «ՀԱԻԱՏՔ, ԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՅՐԵՆԻՔ»:

Եւ 1822-ին Epidaure-ի մէջ, Յունաստանի անկախութիւնը կը հռչակուի:

Եւ 1827-ին, յունական Ազգային ժողովին կողմէ, Յունաստանի պետութեան առաջին նախագահը կ՚ընտրուի, Ծնունդով Corfou-ցի,

յետոյ Ռուսիա երթալով հոն ուսանած և մինչեւ Ռուսիոյ արտաքին գործերու նախարարութեան աստիճանին հասած COMTE DE CAPO D'ISTRIA-ն:

Եւ այստեղ, ուշադրութիւն՝ «Պատմութիւնը կրկնութիւն է»: Յունաստանի նոր պետութեան նախագահ Capo D'Istria, անգլիական

իշխանութիւններու կողմէ շատ Ռուսասէր նկատուելով, 1831-ին կը սպաննուի:

Եւ Յունաստանի պետութեան թագաւոր կը նշանակուի Պաւարիացի հազիւ 18 տարեկան, Ծնունդով գերման իշխան մը՝ Ottoni:

* * *

1831-ին կատարուած այս ողբերգութիւնը, մէկ օղակը կը կազմէ միայն այն անվերջանալի սպանութիւններուն, որոնց կը դիմէին

արեւմտեան պետութիւնները իրենց շահերուն հակառակ եղող դեկավարները մաքրագործելու համար:

Այս անթիւ, անհամար զոհերուն վերջիններէն նշենք մէկ քանի անուններ միայն՝ J.F. Kennedy, Loumoumba, Martin Luther King, Salvador Alliende և... կարէն

Տեմիրճեան և վազգէն Սարգիսեան:

Յունաստանը Օսմանեան Կայսրութեան լուծէն ազատագրելու համար Ռուսերուն տարած աշխատանքներէն, շատ վրդոված էին

արեւմտեան պետութիւնները:

Օսմանեան Կայսրութեան ժառանգին միայն Ռուսերուն ձեռքը անցնիլը, իրենց համար մահացու հարուած մը կրնար ըլլալ:

Այս պատճառաւ, Եւրոպայի մէջ, շղթայազերծեցին Phill Hellenes (Յունասէր) շարժումը:

Մենք կը հաւատանք, որ այս շարժումը, իրականութեան մէջ, քաղաքական նպատակներով հիմնուած էր, Ռուսերուն հակազդելու

համար:

Եւ 1831-ին, Comte Capo D'Istria-ի սպանութիւնն ալ, ասոր մէկ ապացոյցն է:

* * *

Յունաստանը Օսմանեան լուծէն ազատագրելու նպատակով Ռուսերուն մղած պայքարին մէջ, 1827-ի Փիլոս-ի [Նավարինի]

ծովային պատերազմը շատ կարեւոր տեղ կը գրաւէ:

20 Հոկտեմբեր 1827-ին, Յունաստանի ծովափը՝ Փիլոս-ի մօտ կը գտնուէր Ռուսական նաւատորմը:

Եւ Ռուսերը առանձին չձգելու համար [իբր թէ որպէս դաշնակից], անոնց միացած էին Անգլիական և Ֆրանսական

նաւատորմները:

Այդ օրերուն Յոյները, շատ ծանր պայքար կը տանէին Օսմանցիներուն դէմ:

Եւ Փիլոսի շատ մեծ և ապահով նաւահանգիստը խարխաշ էին Օսմանեան նաւատորմը և Օսմանցիներուն օգնութեան համար Փիլոս եկած [Եգիպտացի Իպրահիմ Փաշա-յի դեկավարութեամբ] Եգիպտական նաւատորմը:

Բայց, այս դաշնակից կոչուած Ռուսական, Անգլիական և Ֆրանսական նաւատորմներուն նպատակները, իրարմէ բոլորովին

տարբեր էին:

Ռուսերուն ծրագիրը՝ առիթէն օգտուելով ու միացեալ ուժերով Օսմանեան նաւատորմը խորտակել էր:

Մինչդեռ, միւսներուն՝ մանաւանդ անգլիացիներուն նպատակը, պարզ ազդարարութիւն մը տալ էր Օսմանցիներուն, որ

ապստամբող Յոյներուն հետ գինադադար մը կնքեն: [Այս արեւմտեան պետութիւնները իրենց վարքագիծը բնաւ չեն փոխած: Ամերիկացիները, նոյնիսկ այսօր, հայերուն կ'ստիպեն, որ Թուրքերուն հետ բարեկամանան և «եղածը» մոռնան]:

Բայց Փիլոսի մէջ, պատերազմական դէպքերը ուրիշ ձեւով կ'ընթանան:

Դաշնակիցներուն նաւատորմները կը շրջապատեն Օսմանեան և եգիպտական նաւատորմիղները: Եւ ինքզինքին վտանգուած

զգացող Օսմանեան նաւերը, ճախաւերօրէն, Թղանթներով կ'սկսին կրակել:

Եւ Անգլիական նաւատորմն ալ, ստիպուած կ'ըլլայ, պատասխանելու անոնց Թղանթային զարկերուն:

Եւ Ռուսական, Ֆրանսական և Անգլիական նաւատորմները՝ Փիլոսի նաւահանգիստին մէջ պաշարուած Օսմանական և

եգիպտական նաւատորմները ահռելի պարտութեան կը մատնեն:

Ամբողջութեամբ կը խորտակեն օսմանական և եգիպտական նաւատորմիղներն ու կը բնաջնջեն անոնց մէջ գտնուող 6000- Թուրք

զինուորները: Թրքական այս պարտութենէն շատ վրդովող Անգլիոյ Թագաւորը George IV սապէս կ'արտայայտուի՝ «Ողբալի Թուրքմացութիւն մը»... Եւ 1829-ին Ռուսական բանակներուն յառաջխաղացումը դէպի Պոլիս. Օսմանեան Սուլթանին կ'ստիպէ՝ Ռուսերուն հետ, Adrianapolis-ի մէջ,

հաշտութիւն ստորագրել և, վերջապէս, ճանչնալ Յունաստանի անկախութիւնը։

* * *

1853-ին Պալքանեան ժողովուրդները՝ Սերպիան և Պուլկարիան Օսմանեան լուծէն ազատագրելու համար, Ռուսական

բանակները կրկին կը պատերազմին Օսմանցիներուն դէմ։

Եւ «Մարդասէր» և «Արդարասէր» Անգլիացիները արգելք կ'ըլլան և վերջնագիր կու տան Ռուսերուն, որ վերջ տան Սերպիան և

Պուլկարիան ազատագրելու շարժումին։

Այս ձեւով կ'սկսի 1854-1856-ի Խրիմի պատերազմը։

Եւ Անգլիացիներն ու իրենց հետ «Ազատատենչ» Ֆրանսացիները և Իտալացիները. իրենց զինակից հռչակելով Թուրքերը, կը

յարձակին Ռուսիոյ վրայ։

Եւ Ռուսիա պատերազմը կը կորսնցնէ և հաշտութիւն կը կնքէ այս. իրր Թէ «Քրիստոնիա և արդար» պետութիւններուն հետ 1856

ին, Փարիզի մէջ։

Բայց 1876-ին Ռուսերը կրկին կը յարձակին Օսմանցիներուն վրայ և կ'ազատագրեն Սերպիան և Պուլկարիան՝ Արեւմուտքի մէջ, և

Ռուսական բանակները Պոլսոյ դռները կը հասնին։ Արեւելքի մէջ ալ, Ռուսական բանակները Արեւմտեան Հայաստանին մէկ մասը կ'ազատագրեն։

Այս անգամ կրկին կը միջամտեն Անգլիացիները և կ'ստիպեն Ռուսերուն որ քաշուին Պոլսոյ դռներէն և Արեւմտեան Հայաստանէն։

Բայց Ռուսական 1876-ի արշաւանքով, վերջապէս ազատագրուած կ'ըլլան բոլոր Պալքանեան ժողովուրդները [բացի Արեւմտեան

Հայաստանէն]։

Այս Թուականէն յետոյ կառուցուած բոլոր Ռուսական եկեղեցիներուն գմբեթներուն վրայ՝ իրր Ռուսական բանակներուն կողմէ

Թուրքերուն դէմ տարուած յաղթանակի խորհրդանիշ՝ կը դրուին մեծ խաչեր։

Եւ այս խաչերուն տակ՝ Թրքական մահիկներ, որ քրիստոնեայ ժողովուրդները զանոնք տեսնեն և չմոռնան Թրքական

բարբարոսութիւնները։ Բայց... «կուրացած» հայ ժողովուրդներուն մեծամասնութիւնը, չտեսան խաչերուն տակ ճգմուող Թրքական մահիկները...։

Վկայ են 1876-ին, Վարժապետեան Պատրիարքի առաջնորդութեամբ, Սուլթանին հաւատարմութիւն երդուող Պոլսահայերը, վկայ՝

1908-ին Թուրքերուն հաւատացող Դաշնակցականները, վկայ՝ 1918-էն մինչեւ 1990 Սովետներուն Թշնամացած նոյն կուսակցութիւնը։

Եւ վկայ՝ այսօրուան դաշնակցականամէտ Հայաստանի իշխանութիւնը։

* * *

21 Մայիս 2002-ին, Մեսոլոնկի-ի հերոսներուն Պանթէոնը այցելելէ ետք, ուզեցինք տեսնել Ռուսական, Ֆրանսական և Անգլիական

նաւատորմիներուն Օսմանեան և եգիպտական նաւատորմիներուն դէմ տարած յաղթանակի վայրը։

Եւ 22 Մայիս 2002-ին, Patras-էն ինքնաշարժով ճամբայ ելանք դէպի Pylos։

Փելոփոնէս-ի ծայրագոյն հարաւը [Փաթրաս-էն 200 քմ. դէպի հարաւ] գտնուող Փիլոս քաղաքը տանող ճամբան, շատ հաճելի էր՝

կանանչապատ և անտառ. մանաւանդ՝ անվերջ ձիթենիներ։

Փիլոս-ի մերձակայ ճամբան շատ լեռնային էր. և դարձուածքները մէկը միւսին կը յաջորդէին։

3 ժամուան ճամբորդութենէ մը յետոյ, վերջապէս Փիլոս հասանք: Պզտիկ քաղաք մըն էր Pylos, բայց մեծ նաւահանգիստով քաղաք

մը:

Իր նաւահանգիստի հանգամանքը կու գար՝ Փիլոսէն 3 քմ. հեռաւորութեան վրայ գտնուող, 5 քմ. երկարութեամբ կղզիէ մը, որ

Փիլոսի ծովը երկու կողմերէն նեղուցներով գոցած և գայն շատ բնական ու մեծ նաւահանգիստի վերածած է:

Այս պատճառաւ էր, որ Օսմանեան և եգիպտական նաւատորմիները ինքզինքնին ապահով կը զգային Փիլոսի նաւահանգիստին

մէջ, եւ վստահելով իրենց մեծ թիւով թնդանօթներուն կրակի ուժին, խարսխած էին հոն, առանց մտահոգուելու:

Բայց Ռուսական, Ֆրանսական և Անգլիական նաւատորմիները ձեւով մը ծուղակի մէջ ձգեցին այս ապահով կարծուած

նաւահանգիստին մէջ անշարժութեան մատնուած Օսմանեան և եգիպտական նաւատորմիները:

Այսօր, այդ պատերազմէն 175- տարիներ ետք, ճակատամարտէն ոչ մէկ հետք կար:

Ծովը հանդարտ էր և կապոյտ: Բայց այդ կապոյտ ջուրերուն տակ կը գտնուէր 6000 Օսմանեան գինուորներուն հաւաքական

գերեզմանը...:

Միայն իրր յիշատակ պատերազմէն, Pylos քաղաքին ճիշդ կեդրոնը, մեծ պարտէզի մը մէջ, կանգնուած է մարմարեայ հոյակապ

Յուշարձան մը: Եւ Յուշարձանին ճիշդ կեդրոնը, կանգուն է, կրկին մարմրէ շատ բարձր, Եւ Յուշարձանին ճիշդ կեդրոնը, կանգուն է, կրկին մարմրէ շատ բարձր, եռանկիւն ու բրգաձեւ կոթողանման սիւն մը: Ասոր վրայ քանդակուած են

Փիլոս- նաւարին-ի ծովային պատերազմին Օսմանեան և եգիպտական նաւատորմներուն դէմ յաղթանակ տարած երեք

ծովակալներուն դիմանկարները՝

1. Ռուս ծովակալ՝ Comte Lenginos Heyden (1772-1840)
2. Ֆրանսացի ծովակալ՝ Henri Daniel Gauthier De Rigny (1782-1835)
3. Անգլիացի ծովակալ՝ Sir Edouard Codrington (1770-1851)

Եւ սակայն, տարօրինակ բան մը կար: Երեք ծովակալներուն քանդակները մէկ ակնարկով ու մէկ անկիւնէ դիտելով կարելի չէր տեսնել:

Թէեւ երեք կիսանդրիներն ալ նոյն սիւնին վրայ էին: Բայց՝ կռնակ կռնակի, և նայուածքները տարբեր ուղղութիւններու յառած:

Ինչպէս որ են դիրքերը այսօր իրենց պետութիւններուն: Նոյն աշխարհին վրայ կ՛ապրին, բայց՝ կռնակ-կռնակի և աչքերը ուիշ տեղերու սեւեռած:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՒՆ [ԻՐՐ ԹՔ] ԶԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՍԵՎԱՆԻԿԻ ՄԷՋ ՍԿՍՈՂ ԵՒ ԹՈՒՐՔ, ՀԱՅ ԵՒ ՅՈՅՆ ԱԶԳԵՐՈՒՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐՆԵՐԸ
ՓՈՆՈՂ ԵՐԵՔ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐ
ԱՌԱՋԻՆ ԴԷՊՔ.-
ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՔԵՄԱԼԻՆ ՍԵՎԱՆԻԿԻ ՄԷՋ ՇՆՈՒՆԴԸ

Սեւանիկի մէջ, Մուսթաֆա Քեմալին ծնած տան պատին մարմարեայ արձանագրութեան վրայ գրուածին համեմատ՝ «Մուսթաֆա Քեմալ, 1923-ին, Թուրք ազգը ստեղծեց»:

Մուսթաֆա Քեմալին այս աստուածային, ստեղծելու կարողութեան մասին՝ 1933-ի

տասնամեակի քայլերին մէջ ալ կը տեսնենք. «Տասը տարուան մէջ, 15 միլիոն երիտասարդ ստեղծեցիք՝ ամէն տարիքէ»: Այսինքն՝ Մուսթաֆա Քեմալը գերբնական կարողութիւններ ունեցող ա՞նձ մըն էր: «No comment»: Անցնինք:

Մուսթաֆա Քեմալին կենսագրութեան մասին գիրքերու մէջ ի՞նչ գրուած ըլլալը հասկնալ ուզեցինք, և նախ նայեցանք 1969-ին հրատարակուած «Դպրոցի հանրագիտարան»ին մէջ:

Այս հանրագիտարանին մէջ, Մուսթաֆա Քեմալին մեռած թուականը [10 Նոյեմբեր 1938], օր, ամիս, տարի ըլլալով կայ. բայց ծննդեան թուական որպէս միայն 1881 գրուած է. իսկ օրը և ամիսը չկայ. ինչո՞ւ. Մուսթաֆա Քեմալ շատ դարեր առաջ ապրած անձ մը չէ: Եղածը ընդամէնը 120 տարի է:

Այդ թուականին պատահած ամէն բան՝ բոլորին ծանօթ եղող մօտ թուական մըն է:

Ասկէ զատ, դպրոցի հանրագիտարանին մէջ, Մուսթաֆա քեմալին մօրը անունը «Զիւպէյտէ» ըլլալով գրուած է. բայց իր հօրը անունը չկայ. ինչո՞ւ: Շատ տարօրինակ է: Իր ծնած տունը յայտնի է, բայց հօրը անունը չկայ:

Եկուր և շար լեզուներուն ըսած սուտ և սխալ բամբասանքներուն մասին մի մտածեր:

Այս պատճառաւ մեր փնտռտուքները խորացուցինք և գերմանական «DER GROSSE BROCK-HAUS» մեծ հանրագիտարանին մէջ, Մուսթաֆա Քեմալին մասին գրուածները կարդացինք:

Զարմանալի է, այս հանրագիտարանին մէջ ալ, Մուսթաֆա Քեմալին ծննդեան թուականը 1880 գրուած էր և քովն ալ՝ հարցական նշան մը դրուած. ինչո՞ւ:

Այսքան ծանօթ անձնաւորութիւն մը, որուն գերբնական կարողութիւններ կը վերագրուի և իր ծնած տունը թանգարանի վերածուած է, ծննդեան թուականին չգիտցուիլը՝ գերբնական դէպք մըն է:

Բայց, մեզի համար ամենէն կարեւորը՝ Մուսթաֆա Քեմալին կենսագրութեան մէջ գրուած սա տողերն են.

«Մուսթաֆա Քեմալը՝ էնվէր փաշային գաղափարակից ընկերը ըլլալով, մասնակցեցաւ՝ 1908-1909 «Երիտասարդ Թուրքերուն» յեղափոխութեան»:

Այն ըսել է, որ Մուսթաֆա Քեմալը Սելանիկի մէջ, դաւանափոխներուն և ոչ-դաւանափոխներուն հիմնած «ITTIHAT VE TERAKKI» կուսակցութեան անդամ էր:

Մինչդեռ, դպրոցներուն մէջ մեր կարդացածին համեմատ՝ Մուսթաֆա Քեմալը իր ճառերուն մէջ «ITTIHAT VE TERAKKI» կուսակցութիւնը գետնէ գետին զարկած էր:

Եւ նաեւ, «ITTIHAT VE TERAKKI» կուսակցութեան շատ մը առաջնակարգ անձնաւորութիւնները, 1923-էն յետոյ, մահուան դատապարտել տուած էր:

Իրապէս ալ, Մուսթաֆա Քեմալը, գերբնական ուժերու տէր և անհասկնալի անձնաւորութիւն մըն է:

3.2.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
SELANIKTE BASLIYAN, VE TÜRK, ERMENI VE YUNAN MILLETLERININ KADERLERINI DEGISTIREN ÜÇ MÜHIM OLAY.
BIRINCI OLAY
MUSTAFA KEMALIN SELANIKTE DOGUSU

SELANIKTE MUSTAFA KEMALIN DOGDUGU EVIN DUVARINDA ASILI MERMER LEVHADA YAZILDIGINA GÖRE: «MUSTAFA KEMAL 1923-DE TÜRK MILLETINI YARATTI».

MUSTAFA KEMALIN BU «TANRISAL YARATMA KABILIYETINI» 1933-TE ONUNCU YIL MARSINDA DA GÖRÜRÜZ.

«ON YILDA ONBESMILYON GENÇ YARATTIK, HER YASTAN».

YANI, MUSTAFA KEMAL, DOGAL ÜSTÜ KUVVETLERE SAHIP BIR INSAN MI IDI ? «NO COMMENT», GEÇELIM.

MUSTAFA KEMALIN HAYAT HIKAYESI IÇIN KITAPLARDA NE YAZILDIGINI

BILMEK ISTEDIK VE ÖNCE 1969- YILINDA YAYINLANAN «OKUL ANSIKLOPEDISINE» BAKTIK.

BU ANSIKLOPEDIDE, MUSTAFA KEMALIN ÖLDÜGÜ TARIH (10 KASIM 1938) GÜN, AY, SENE OLARAK VAR DA, DOGDUGU TARIH OLARAK YALNIZ 1881 YAZILMIS.

GÜN VE AY YOK. NIÇIN ? MUSTAFA KEMAL UZUN YÜZ YILLAR ÖNCE YASAMI BIR INSAN DEGIL KI.

ALT TARAFI 120 SENE EVVEL. HER SEYIN BELLI OLDUGU YAKIN BIR TARIH.

BUNDAN BASKA, OKUL ANSIKLOPEDISINDE MUSTAFA KEMALIN ANNESININ ISMI «ZÜBEYDE» OLARAK VAR DA, BABASININ ISMI YOK. NIÇIN?

ÇOK GARIP, DOGDUGU EV BELLI, FAKAT BABASININ ISMI YOK.

GEL DE SOM AGIZLARIN SÖYLEDIKLERI YALAN YANLIS DEDIKODULARI DÜSÜNME.

BUNUN ÜZERINE ARASTIRMALARIMIZI DERINLESTIRDIK VE ALMANLARIN «DER GROSSE BROCKHAUS» BÜYÜK ANSIKLOPEDISINDE MUSTAFA KEMAL IÇIN YAZILANLARI OKUDUK.

HAYRET, BURADA DA MUSTAFA KEMALIN DOGUM TARIHI OLARAK 1880 YAZILMIS VE YANINA DA BIR SVAL ISARETI KONULMUS, NIÇIN?

BU KADAR MESHUR BIR INSANIN, KENDISINE DOGAL ÜSTÜ KUVVETLER ATFEDILEN, VE DOGDUGU EV, MÜZEYE ÇEVRILEN BIR INSANIN DOGUM TARIHININ BELLI OLMAMASI, DOGAL ÜSTÜ BIR OLAY.

FAKAT BIZIM IÇIN EN MÜHIM OLAN, BU ANSIKLOPEDIDE MUSTAFA KEMALIN BIOGRAFISINDE YAZILI SU CÜMLE «MUSTAFA KEMAL, ENVER PASANIN FIKIR ARKADASI OLARAK, 1908-1909-DA JÖN TÜRKLERIN DEVRIMINE KATILDI».

BU DEMEKDIR KI MUSTAFA KEMAL SELANIKTE DÖNMELERIN VE DÖNME OLMIYANLARIN KURDUGU «ITTIHAT VE TERAKKI PARTISININ» ÜYESI IDI.

HALBUKI, BIZIM MEKTEPLERDE OKUDUGUMUZA GÖRE: MUSTAFA KEMAL NUTUKLARINDA «ITTIHAT VE TERAKKI PARTISINI» YERDEN YERE VURMUSTU.

VE ITTIHAT VE TERAKKI PARTISININ, BIR ÇOK ILERI GELENLERINI DE 1923-TEN SONRA IDAM ETTIRMISTI.

HAKIKATEN, MUSTAFA KEMAL DOGAL ÜSTÜ KUVVETLERE SAHIP VE ANLASILMASI MÜMKÜN OLMIYAN BIR INSAN.

3.2.

ARMÉNIE AVRIL 2002

19 AVRIL 2002

Premier jour de la «Semaine Roupen Sévag» à l'école du même nom, rue Babian (Erévan), dirigée par Mme Julia Ghazarian. Un concours inter-écoles était organisé, à l'occasion de la commémoration du Génocide de 1915, dont le poète Roupen Sévag est l'un des martyrs.

Les élèves ont participé à des épreuves de poésie, rédaction, peinture, musique, devant un jury.

Chamiram est accueillie par les enfants; alignés dans la cour de l'école, applaudissant et lui offrant des bouquets de fleurs. Ensuite, chaque élève dépose une fleur au pied de la statue de Roupen Sévag.

Nous prenons place dans la salle de spectacles, où a lieu une petite représentation par les enfants. La chorale de l'école se produit sur la scène ; fillettes d'une dizaine d'années, habillée en bordeaux et blanc. Bravo aux choristes et à leur professeur.

Nous visitons ensuite le musée dans l'enceinte même de l'école, orné des portraits de Roupen Sévag et sa famille.

Les peintures des élèves en compétition ont été exposées dans cette même salle. Nous nous rendons ensuite au Musée des Arts et de la Littérature d'Ervan, qui vient d'être rénové. Il se compzse de trois salles, allatnt de l'époque Sayat-Nova jusqu'à Yéghiché Tcharents.

Le portrait de Roupen Sévag se trouve en bonne place. Chamiram est invitée à signer le Livre d'Or.

20 AVRIL 2002

Visite du Musée Sarin, hélas en travaux. Son Directeur, Mr. Chahen Khatchadrian, nous explique que le bienfaiteur Arméno-Américain Kirk Kirkorian, ex-propriétaire de la MGM, q offert plusieurs millions de dollars pour rénover les Musées de la Capitale. En conséquence, tous les musées sont fermés pour travaux.

Nous allons à Etchmiadzine. Nous admirons la nouvelle porte, immense, avec la Croix en ciel. L'architecte ayant réalisé cette croix est un génie!

Au musée d'Etchmiadzine, nous rencontrons une sœur gardienne, qui nous parle de Roupen Sévag avec beaucoup d'émotion.

Déjeuner typique sur la route du retour, au restaurant «ABARAN», où nous pouvons voir la fabrication du pain «lavash» dans le «tonir». Délicieux mets locaux: Salades de jardin, brochettes d'agneau et porc-cébette, herbes parfumées servies selon la coutume, sans sauce.

Retour à Erévan pour la visite de la Cathédrale Saint Grégoire, construite à l'occasion du 1700e Anniversaire de notre christianisation. Etonnante par son gigantisme. Plusieurs couples se marient ce jour-là - belles limousines voitures des mariés décorées d'alliances entrelacées. Foule très élégante d'invités.

Fin d'après-midi dans un jardin extraordinaire entièrement décoré de pierres du lac Sevan. Nous y savourons nos premières crèmes glacées. Nous dinons dans la maison familiale de notre ami Chahen, pour fêter les 1er anniversaire de la petite Arpi.

Très bon repas de sarma, feuilles de chou farcies, et autres légumes.

Ambiance familiale chaleureuse.

21 AVRIL 2002

Visite à Khor Virap avec le Dr. Vladimir Bedrossian, Professeur d'Histoire à l'Université Adjarian d'Erévan. Haut-lieu de notre christianisme.

Le ciel nuageux nous prive du panorama sur l'Ararat.

Rencontre avec le père Zareh ; qui nous reçoit dans son bureau. Nous nous photographions avec lui. Ses parents sont originaires de Moussa Ler.

Nous ne prenons pas le risque de descendre dans la fosse où St. Grégoire a été enfermé pendant 13 ans par le Roi Tiridate. Le passage est étroit. Deux moutons attendent leur sacrifice devant la chapelle, selon la tradition païenne qui se perpétue encore.

Nous allons en direction de Nork, dans un restaurant de très bon standing.

Repas copieux et délicieux: queue de bœuf en ragoût, grillades, salades et herbes parfumée, lavash.

Retour à Erévan, où notre ami Chahen nous conduit au Lac Sevan. Nous admirons les montagnes enneigées, les troupeaux de bœufs et moutons avec leurs bergers.

La route est en très mauvais état. Nous sommes ballotées dans la voiture. Sur la route, des paysans attendent les clients pendant de heures, pour leur vendre des fleurs de montagne.

22 AVRIL 2002

Spectacle de musique, chants et danses par les meilleurs élèves de l'école Roupen Sévag. Nous nous réjouissons de penser que ces jeunes talents représentent l'avenir de notre nation.

23 AVRIL 2002

Départ pour l'Université ADJARIAN, où nous sommes accueillies par le Recteur. L'Académicien Mr. Avak Khatcadourian, et par notre ami le Dr. Vladimir Bedrossian.

Conférence- débat sur la vie de Roupen Sévag dans une salle remplie d'étudiants. Ceux-ci posent des questions intéressées à Chamiram, qui évoque aussi sa mère. Nous visitons ensuite la Bibliothèque de cet établissement d'aspect neuf et même luxueux.

Petite réception dans le bureau du Recteur, qui nous remet deux livres pour Mr. H. Tchilinguirian. En échange, Chamiram lui offre le Livre Rouge écrit par son cousin Tchilinguirian. Nous allons rendre visite au peintre Agop Agopian, qui habite au dernier étage d'une tour, vers la rivière Hrazdan, d'où l'on domine l'Arakadz.

Sa femme, peintre également, nous offre le siroop orangé fait à base de fruits du lac Sevan, le «tchitchkhan».

Nous admirons les peintures de Mr. Agopian, aux qrbres dépouillés et aux tons pastels.

Nous dinons au «MONTE CRISTO», un restaurant tenu par un Marseillais d'origine arménien, qui s'est battu au Karabagh et habite Erévan depuis 1990.

Ce restaurant est surtout fréquenté par les Arméniens de France et de Diaspora. Nous y avons dégusté un filet de bœuf à la crème aussi bon qu'en France.

(A suivre)

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ
PELOPONESE-Ի OLYMPIA ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ ՈՒՐ, ԱՍԿԷ 2800 ՏԱՐԻՆԵՐ ԱՌԱՋ, ՍԿՍԱՆ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԻԲԷՆԵԱՆ)

Հայոց Պատմութեան տեղեակ եղողներուն համար անհերքելի իրականութիւն մըն է, որ հայ մշակոյթին և հայկական կրօնին արմատները կապուած են. մեծ մասամբ, Յունական դասական մշակոյթին և Յունական կրօնին:

Մեր նախնիները խոր իմաստութիւնը ունեցած են օգտուելու, դաստիարակուելու և հմտանալու բոլոր մարգերու մէջ՝ Յունական քաղաքակրթութենէն:

Մանաւանդ Մեծն Ադեքսանդրի դէպի Հնդկաստան արշաւանքներու շրջանին [Ն.Ք.330 թուականներուն], Հայաստան ենթարկուած է Յունական քաղաքակրթութեան ազդեցութեան:

Այդ շրջանէն յետոյ, հայ թագաւորներուն և արքունիքին պաշտօնական լեզուն Յունարէնը եղած է:

Այդ թուականէն յետոյ, հայ թագաւորներուն կոխել տուած դամներուն վրայի արձանագրութիւնները, բոլորն ալ, Յունարէն են:

Մեծն Ադեքսանդրով կ'սկսի, Հայաստանի մէջ, Յունական մշակոյթին տարածուիլը: Այդ շրջանին է, որ հայկական արքունիքի մէջ, կը ներկայացուին Յունական դասական թատերախաղեր:

Մանաւանդ հայոց թագաւորներ՝ Արտաշէս Ա.Ի. Տիգրան Բ.ի [Մեծ] և Արտաւազդ Բ.ի իշխանութեան օրերուն, շատ աւելի կը տեսնուի յունական քաղաքակրթութեան ազդեցութիւնը Հայաստանի մէջ:

Հայոց թագաւոր Արտաշէսն է, Հայաստան բերել տուողը, յունական դիցաբանական աստուածներու արձանները:

Այս ձեւով, հայկական Արամազդը կը նոյնանայ՝ Յունական Զէուսին, Անահիտը՝ Արտեմիսին, Վահագնը՝ Հերակլեսին և Ապոլլոնին, և Աստղիկը՝ Աֆրոդիտին:

Եւ բարեբախտաբար, որ այդպէս եղած է: Եթէ մնայինք Պարսկական ազդեցութեան տակ, ի՞նչ պիտի ըլլար մեր ապագան:

Պարսիկները չկրցան դիմադրել Իսլամական կրօնին ազդեցութեան, և Իսլամացան: Եւ մենք ալ, անխուսափելիօրէն, պիտի իսլամանայինք և կորսուէինք այդ խառնարանին մէջ:

Եւ ինչ տարօրինակ դիպուած է, որ հայ ժողովուրդը պաշտօնապէս Քրիստոնեայ դարձնողը, Պարսիկ մը եղած է: Եւ ան ալ՝ հայերը չարչարող և սպաննող Պարսիկ իշխան Անակի գաւակը, որուն ատնտուն, հայերու վրէժխնդրութենէն գինք փրկելու համար, Կապատովկիա կը փախցնէ, ուր Պարսիկ փոքր իշխանը կը մկրտուի Գրիգոր անունով և Քրիստոնեայ կը դառնայ:

Եւ Գրիգորը, Կապատովկիայի մէջ, Յոյն եպիսկոպոս Փիրմիլիանոսի կողմէ կը կրթուի և կը դաստիարակուի:

Եւ այս Պարսիկ իշխանն է՝ որ նոր անունով Յոյն Քրիստոնեայ Գրիգորը, որ հայ ժողովուրդը, 302 թուականին, պետականօրէն Քրիստոնեայ կը դարձնէ:

Բայց Պարսիկ Գրիգորը, իր արիւնին մէջ պարսկական վայրագութիւն ունենալուն պատճառաւ է, որ կը քանդէ Հայաստանի տարածքին գտնուող բոլոր յունական մեհեանները և արձանները:

Մինչդեռ Յունաստանի մէջ, յունական քաղաքակրթութեան հրաշալիքները, Յոյներուն բրիստոնէութիւնը ընդունելէն յետոյ, չեն քանդուած: Թերեւս, անոնց մէկ մասը, եկեղեցիի վերածուած է:

Եւ այս հրաշալիքները, դիմանալով տարիներուն, բնութեան, և մանաւանդ՝ վայրենիներուն քանդիչ ուժին, մեծ մասամբ հասած են մինչեւ մեր օրերը:

* * *

302 թ.ին պետականօրէն Քրիստոնէացած հայ ժողովուրդը, 400 թ.ին, քաղաքական պատճառներով, երկուքի բաժնուած էր:

Հայաստանի տարածքին արեւելեան մասը գրաւուած էր Պարսիկներուն կողմէ: Իսկ արեւմտեան մասն ալ՝ Բիւզանդացիներուն:

Եւ Արեւելեան Հայաստանի մէջ պետական լեզուն Պարսկերէն էր: Իսկ Արեւմտեան Հայաստանի մէջ ալ՝ Յունարէնը:

Արեւմտեան Հայաստանի եկեղեցիներուն մէջ, արարողութիւնները Յունարէն լեզուով կը կատարուէին: Հայ կրօնականներուն լեզուն Յունարէնն էր:

Եւ տարիներուն ընթացքին, այս օտար լեզուներուն տիրապետութիւնը աւելի պիտի զօրանար և պիտի տարածուէր ժողովրդական խաւերուն մէջ:

Հայ ժողովուրդի բնաջնջման համազօր այս վտանգը բոլորէն առաջ տեսնող և զգացող սուրբերէն մէկն էր՝ Մեսրոպ Մաշտոցը:

Ան, Հայաստանի մէջ, ստացած էր Յունական կրթութիւն: Կը տիրապետէր յունարէնի, պարսկերէնի, ասորերէնի և վրացերէնի:

Իբր ազգասէր հայ, Մեսրոպ Մաշտոց կը կատարէ ախտաճանաչումը հայ ազգին սպառնացող վտանգին, որ «Հայ Ազգին հայկական գիր չուննալն էր»:

Անկէ յետոյ, Մեսրոպ Մաշտոցին բոլոր աշխատանքները կը կեդրոնանան «Հայ Գիր» մը ստեղծելուն վրայ: Եւ վերջապէս՝ 405 թ.ին, օգտուելով յունական և ուրիշ այբուբէններէ, կը ստեղծէ հայկական տառերը:

Եւ անկէ ետք, Մեսրոպ կը մեկնի Սամոսատ [այսօրուան Շաշմատ գիւղաքաղաքը, Եփրատ գետին աջ կողմը, Ուրֆայի մօտ] և հոն, յուագէտ և հոն, յուագէտ Հռոփանոսի օգնութեամբ, կը կատարելագործէ հայկական տառերու գծագրութիւնը:

Ապա Մ. Մաշտոց Պոլիս կը մեկնի և Բիւզանդացի Թէոտոս Բ. Կայսրէն կը ստանայ հայ կրօնականները և հայ աշակերտները հայերէն լեզուով և հայերէն գիրերով դաստիարակելու իրաւունք:

Մենք կը հաւատանք, որ Մեսրոպ Մաշտոցը, հայ Ազգը հայ պահող մեծագոյն «Սուրբն» է:

* * *

Այս տողերով մենք ջանացինք բացատրել, թէ յունական քաղաքակրթութիւնը ո՛ր աստիճան օգտակար եղած է հայկական մշակոյթի զարգացման:

Յոյն և հայկական գործակցութիւնը շատ բախտորոշ եղած է մանաւանդ Հայ Ազգին համար:

Բայց, հայոց և յոյներուն յարաբերութիւնները, 451-ին, մէջ կատարուած կրօնական ժողովէն յետոյ, կը խաթարուին: Պոլսոյ Նեղուցին Ասիական ափին վրայ գտնուող Քաղկեդոնի մէջ [Թրքական աղաւաղումով այսօրուան Kadikôy] տեղի ունեցած այս ժողովին տրուած որոշումները, հայ կրօնականները չեն ընդունիր և կը հետանան ժողովէն:

Եւ Հայ և Յոյն ժողովուրդներուն միջեւ սկսած այս կրօնական տարակարծութիւնները, ժամանակի ընթացքին, թշնամական վերաբերմունքի կը վերածուին և տեւողութեան աստիճանի կը հասնին:

Յոյները մեզ կ՛ամբաստանեն, անհրաւօրէն՝ հերետիկոսութեամբ, և ամէն առիթ մեզ կը ճնշեն և իրենց կրօնական սկզբունքները ընդունիլ կը պարտադրեն:

Եւ յոյներու և հայերու այս թշնամութենէն կ՛օգտուին նախ՝ Իսլամները, և յետոյ՝ Հայաստանի վրայէն Անաթոլիա խուժել սկսած Թաթարական ցեղերը:

Հակառակ այն իրողութեան, որ յունական [Բիւզանդական] բանակներու մէջ մեծ թիւով հայ

դիմուորներ և զօրավարներ եղած են, ու նաեւ, առաջին դարերէն սկսեալ, Բիւզանդական գահին վրայ անհաւատալիօրէն մեծ թիւով և հայկական ծագումով կայսրեր գտնուած են. այս՝ Յոյներուն և Հայերուն միջեւ եղած թշնամութիւնը չէ դադրած: Եւ ի վերջոյ յանգած է՝ 1071 թ.ի Մանազկերտի պատերազմական աղէտին, ուր Բիւզանդական բանակը պարտուած է իրմէ թիւով տասնապատիկ նուազ Թաթարական ցեղախումբերուն:

Այս պատերազմին հայերը, բիւզանդացիներուն դէմ իրենց ունեցած ատելութեան պատճառաւ, պէտք եղած ձեւով թիկունք չեն կանգնած Բիւզանդական բանակին:

Հայերուն այս սխալ դիրքորոշումը, թէ բիւզանդացիներուն և թէ՛, մանաւանդ հայերուն համար մահացու հետեւանքներ ունեցաւ դարեր ամբողջ: Եւ Հայերը և Յոյները, ի վերջոյ «ամէն բան» կորսնցուցին: Եւ այսօր, Թաթարական այդ ցեղերը, տէր և տիրականը դարձած են աշխարհի քաղաքակրթութեան օրրանը եղող Անաթոլիական հողերուն:

Յոյներու և հայերու միջեւ այս ատելութիւնը այնքան խոր արմատներ նետած է, որ թշնամութիւնը և հակակրանքը թափանցած են ժողովրդական խաւերուն և շարունակած են գոյատեւել երկար դարեր:

Մենք կը յիշենք՝ մեր հայրն և մայրը հակառակ, որ յունարէն գիտէին և կը խօսէին. Մելիվրի կոչուած յունական գիւղաքաղաքը ապրած ըլլալնուն պատճառաւ, երբեմն ատելավառ խօսքեր կ'ընէին յոյներուն հանդէպ և կ'ըսէին. թէ «Յոյները ստախօս են», եւ «տրճան» կ'որակէին յոյները:

Մինչեւ այսօր չենք կրցած հասկնալ, թէ ո՞ւրկէ կուգար և ի՞նչ ըսել է «Տրճան» բառը: Արդեօ՞ք «Դրուժան» բառին աղաւաղուած ձեւն է: Չենք գիտեր:

Յոյներն ալ, իրարու հետ խօսած միջոցին, իբր անարգանք՝ մեզ «Houliara» կ'որակէին:

Մեր մէկ բարեկամին հարցուցինք այ բառին իմաստը: Զանազ բացատրել: «Հուլիարա» շերեփ ըսել է եղեր: Եւ «Յոյները, Բիւզանդիոնի մէջ, հայ առաջնորդներուն շերեփով և պարտադրաբար կղկղանք կերցուցեր են»:

Անպատկառ և անիրաւ վերագրումներ ու անիմաստ անարգանքներ են յոյներուն և հայերուն իրարու դէմ կատարածը: Եւ այս խօսքերով անոնք, իրարու գերեզմանը փորեցին:

Յոյները և հայերը ԼԹ տրամաբանութեամբ շարժէին և միացեալ ճակատ կազմէին Թաթարական հորդաներուն դէմ, ի՛նչ տարբեր և գեղեցիկ երեւոյթ մը պիտի ունենար աշխարհն այսօր: «Առանց Թուրքի Անաթոլիա» մը երազելն անգամ, ուրախութիւն կը պատճառէ մեզի:

Այս մտածումներով 22 Մայիս 2002-ին, Pylos-էն կը վերադառնայինք և կ'երթայինք Olympia Սրբավայրը, ուր Ք.Ա.776 թուականէն մինչեւ Ք.ե.393-թ.ը, ողիմպիական խաղեր կատարուած էին:

Այսօրուան միջազգային ողիմպիական խաղերը, այս պատմական՝ յունական խաղերուն շարունակութիւնն են:

Յունական դիցաբանութեան մեծագոյն «Աստուած»ը եղող Zeus-ի ի պատիւ հիմնուած այս Օլիմպիա սրբավայրը կը գտնուի Peloponese-ի թերակղզիին մէջ. Patras-էն գրեթէ 110 քմ. դէպի հարաւ:

Բայց այստեղ՝ ուշադրութիւն. Olympia սրբավայրը ոչ մէկ կապ ունի Յունաստանի ամենաբարձր լեռը [2917 մեթր] եղող Olympos-ի հետ:

Դժբախտաբար Օլիմպիա և Օլիմպոս անուններուն նմանութիւնը շատերուն կարծել կու տայ, թէ Օլիմպիա-ն Ողիմպոս լեռան մօտն է:

Յաւելու պիտի ըսենք, որ 1992-ին Պէյրութ հրատարակուած «Հայոց լեզուի նոր բառարարանին Բ.հատորին 515 էջին վրայ գրուած է, թէ՝ «Ողիմպիական խաղեր, որոնք տեղի կ'ունենային Ողիմպոս լեռան ստորոտը»:

Մինչդեռ Օլիմպիա սրբավայրը Ողիմպոս լեռնէն նուազագոյնը 500 քլ.մեթր դէպի հարաւ՝ Փելոպոնես-ի մէջ է:

Առաջին ողիմպիական խաղերը կատարուած են Ք.Ա.8-րդ դարուն, Pisa-ի [Փելոպոնես-ի պատմական անունը] թագաւոր՝ Iphitos-ի և Sparta-ի օրէնադիր Lyeurgue-ի կողմէ, Zeus Աստուածը փառաբանելու նպատակաւ:

Բայց, իրականութեան մէջ, բուն նպատակը՝ Միջերկրական ծովուն բոլոր եզերքները տարածուող Յոյն ժողովուրդներուն միջեւ կապը տեւականացնել և յունական ոգին վառ պահելու համար էր:

Զորս տարին անգամ մը կատարուող այս խաղերը, մեծ ժողովրդականութիւն շահեցան։ Եւ տարիներու ընթացքին Ոլիմփիա սրբավայրը շատ ճոխացաւ և նոր յուշարձաններ և համալիրներ կառուցուեցան այնտեղ։

Կ'ենթարկուի, թէ այս ոլիմպիական խաղերուն, 200,000 յոյներ կը մասնակցէին։ Կիները մասնակցելու, նոյնիսկ ներկայ ըլլալու իրաւունք չունէին։

Եւ մրցումներուն յաղթական ելլողներուն մեծ պատիւներ կ'ընծայուէին, և անոնք, իբր հերոս, իրենց ծննդավայրը վերադառնալէ յետոյ, տեւական կը փառաբանուէին ու նաեւ, բացառիկներն ալ, կ'աստուածացուէին։

Հռոմէական կայսրութեան իշխանութեան շրջանին, Հռոմէացիներն ալ մասնակցիլ կ'սկսին Ոլիմպիական խաղերուն։

Նոյնիսկ Ներոն, Հռոմէացի կայսրը, խաղերուն երաժշտութեան և բանաստեղծութեան մրցարշաւն ալ կ'աւելցնէ, որ ինքն ալ կարենայ մասնակցիլ անոնց։

Եւ այս Ոլիմպիական խաղերը կը շարունակուին Ք.Ե.մինչեւ 393-Թ.ը։

Եւ այդ Թուականէն յետոյ, Հռոմէացի կայսրը Theodosius, որ Ք.Ե.380-Թ.ին քրիստոնէութիւնը պետական կրօն հռչակած էր, Ք.Ե.394-Թ.ին, կ'արգիլէ Ոլիմպիական խաղերը. «Հեթանոսական արարողութիւններ են» ըսելով։

* * *

Olympia սրբավայրը՝ մեր տեսած յունական դասական գլխաւոր յուշարձաններու կեդրոնն է։

Թէեւ, շատ մեծ մասը անոնց, փլատակ վիճակի մէջ է։ Բայց, այդ վիճակով անգամ, այս հոյակապ յուշարձաններուն առջեւ չսքանչանալ անկարելի է։

Եւ յուշարձաններուն գտնուած վայրը՝ բնութեան հրաշալիք մըն է։

Յունաստանը՝ ընդհանրապէս ժայռոտ երկիր է, և կանանչութիւնը՝ քիչ։ Բայց Ոլիմփիա-ի սրբավայրը շրջապատող բլուրներուն վրայի անտառներուն խտութիւնը և մանաւանդ գոց կանանչ և փայլուն գոյները՝ երբեք ուրիշ տեղ չենք տեսած։

Ոլիմփիա սրբավայրը, իրապէս ալ, պաշտամունքի արժանի ուխտատեղի մըն է։

Եւ մտածել, որ յունական և հայկական իշխանութիւններուն՝ իրարու հետ համերաշխ և օգտաւէտ կապեր հաստատած տարիներուն, հայոց Արշակունի «Վարազդատ», Ք.Ե.393-Թ.ին, կը մասնակցի ոլիմպիական խաղերուն և յաղթական կ'ելլէ։

Եւ 393-Թ.ի խաղերուն իբրեւ յաղթական՝ մարմարեայ յիշատակարաններուն վրայ արձանագրուած է Հայոց Արշակուհի Վարազդատ թագաւորին անունը։

Իբր վերջին խօսք պիտի ըսենք.- Յաւիտենական անէնք՝ բոլոր անոնց, որոնք հայկական և յունական բարեկամութիւնը և գործակցութիւնը քանդեցին։

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹՂ] ՁԳԻՏՑԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ ՍԿՍՈՂ ԵՒ ԹՈՒՐՔ, ՀԱՅ ԵՒ ՅՈՅՆ ԱՋԳԵՐՈՒՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐՆԵՐԸ
ՓՈՒՆՈՂ ԵՐԵՔ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐ
ԵՐԿՐՈՐԴ ԴԷՊՔ.-
«ԻԹԹԻՀԱՏ ԵՒ ԹԵՐԱՔՔԻ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ ԿԱԶՄՈՒԻԼԸ»

Արդեօք դիպուա՞ծ է՝

1. Թուրք ազգը վերստին ստեղծող Մուսթաֆա Քեմալին Սելանիկցի ըլլալը։
2. Հայ ազգը 24 Ապրիլ 1915-ին ցեղասպանութեան ենթարկող «Իթթիհատ և Թերաքքի» կուսակցութեան Սելանիկի մէջ հիմնուիլը։

Ասոնց դիպուած է ըսելու համար՝ կոյր, համր և անխելք ըլլալ պէտք է։

Միայն հետեւեալ կացութեան՝ ձեր ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք:

1905-ին Սելանիկի բնակչութեան բաժանումը հետեւեալ ձեւով էր՝40000

[քառասուն հազար] Սաֆարիդ Հրեայ, 20000 [քսան հազար] դաւանափոխ Հրեայ, 20000 [քսան հազար] Իսլամ, 40000 [քառասուն հազար] Յոյն, 3000 [երեք հազար] Անուշ ջուրի ֆրանսացիներ-Լեւանդեններ:

Եւ հրեաներուն մեծ մասը իտալահպատակ էին և իրենց մէջ շատերը իտալական մասոնական օթեակին անդամ էին:

Կարմիր Սուլթան Ապտիւլ Համիտ, 1895-ին շղթայազերծած հայկական ջարդերով, անտեսանելի և բարձրագոյն ուժերուն ծրագիրները իրենց տեղը բերած էր:

1908-ին «Իթթիհատ և Թերաքքի» կուսակցութեան բանակը Պոլիս մտաւ և, պարտականութիւնը աւարտած Ապտիւլ Համիտը գահընկեց ընելով, կառավարութիւնը ձեռք անցուց:

1914-ին «Իթթիհատ և Թերաքքի» կուսակցութիւնը անտեսանելի և բարձրագոյն ուժերուն մէկ նոր ծրագիրը կիրարկել սկսաւ:

1914-ին սկսող Առաջին Աշխարհամարտին, Գերմանացիներուն կողքին մասնակցեցաւ և, պատերազմին խառնաշփոթութենէն օգտուելով, 24 Ապրիլ 1915-ին, Ներքին գործոց Նախարար, Ծագումով գնչու և ֆարմասոններուն մեծ վարպետը՝ Թալաթ Փաշան՝ Հայ Ազգը ցեղասպանութեան ենթարկել սկսաւ:

Եւ տարիներէ ի վեր շարունակուող հայկական խնդիրը՝ քանի մը ամսուան մէջ, պատմութեան մէջ չտեսնուած վայրագութեամբ լուծեց:

Եւ 19 Մայիս 1919-ին, ծրագրին վերջին մասը կիրարկուիլ սկսաւ:

Մուսթաֆա Քեմալը՝ Սամսոն ելաւ և նոր և զօրաւոր Թուրքիա մը ստեղծելու աշխատանքներուն սկսաւ:

Ժամացոյցի զսպանակի ճշգրտութեամբ կիրարկուող նոր Թուրքիա մը ստեղծելու ծրագրին արմատներուն Սելանիկի մէջ ըլլալը դիպուա՞ծ էր այդեօք:

Բացարձակապէս ո՛չ:

1914-էն մինչեւ 1923 թուականը Անաթոլիոյ մէջ կատարուած դէպքերը՝ անտեսանելի և բարձրագոյն ուժերուն նոր Աշխարհ մը ստեղծելու ծրագիրներուն մէկ մասն էին միայն:

Եթէ աչք ունիք՝ կը տեսնաք: Եթէ խելք ունիք՝ կը հասկնաք:

Այսօր, Աշխարհի մէջ տեղի ունեցող բոլոր դէպքերը, անտեսանելի բարձրագոյն ուժերուն ծրագիրներուն հետեւանքներն են:

3.9.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
SELANIKTE BASLIYAN, VE TÜRK, ERMENI VE YUNAN MILLETLERININ KADERLERINI DEGISTIREN ÜÇ MÜHIM OLAY.
IKINCI OLAY
ITTIHAD VE TERAKKI PARTISININ SELANIKTE KURULMASI

ACABA TESADÜF MÜDÜR

1. TÜRK MILLETINI YENIDEN YARATAN MUSTAFA KEMALIN SELANIKLI OLMASI.

2. ERMENI MILLETINI, 24 NISAN 1915-TE SOYKIRIMINA UGRATAN ITTIHAT VE TERAKKI PARTISININ SELANIKTE KURULMASI.

BUNLARA, TESADÜFDÜR DEMEK IÇIN, KÖR SAGIR VE AKILSIZ OLMAK LÂZIM.
YALNIZ, SU DURUMA, SIZIN DIKKATINIZI ÇEKERIZ.
1915-LERDE SELANIGIN NÜFUS DAGILIMI SÖYLE IDI.

40000 (KIRKBIN) SAFARIT – YAHUDI
20000 (YIRMIBIN) DÖNME – YAHUDI
20000 (YIRMIBIN) MÜSLÜMAN
40000 (KIRKBIN) YUNANLI
3000 (ÜÇBIN) TATLI SU FRENGI – LEVANTENLER.

VE YAHUDILERIN BÜYÜK BIR ÇOGUNLUGU ITALYAN UYRUKLU VE ITALYAN MASON LOCASININ ÜYELERI IDILER.

KIZIL SULTAN ABDÜL HAMID 1895-DE BASLATTIRDIGI ERMENI KATLIAMLARI ILE VAZIFESINI YAPMIS VE GÖRÜNMEZ ÜSTÜN KUVVETLERIN PROGRAMINI GERÇEKLESTIRMISTI.

1908-DE ITTIHAT VE TERAKKI PARTISININ ORDUSU ISTANBULA GIREREK, VAZIFESI BITEN SULTAN ABDÜL HAMIDI TAHTDAN ASAGA ALDI VE HÜKÜMETI ELE GEÇIRDI.

1914-DE ITTIHAT VE TERAKKI PARTISI, GÖRÜNMEZ ÜSTÜN KUVVETLERIN YENI BIR PROGRAMINI UYGULAMAYA BASLADI.

1914-DE BASLIYAN BIRINCI DÜNYA HARBINDE ALMANLARIN YANINDA YER ALDI VE BU KARGASALIKTAN ISTIFADE EDEREK 24 NISAN 1915-TE DAHILIYE VEKILI, ÇINGENE ASILLI, FARMASON ÜSTADI AZAM TALAT PASA ERMENI MILLETINI SOYKIRIMINA UGRATMAYA BASLADI.

VE SENELERDEN BERI DEVAM EDEN ERMENI MESELESINI BIR KAÇ AY ICINDE TARIHTE GORÜLMEMIS BIR VAHSET TATBIK EDEREK TEMIZLEDI.

VE 19 MAYIS 1919-DA PROGRAMIN SON KISMI TATBIK EDILMIYE BASLADI.

MUSTAFA KEMAL SAMSUNA ÇIKTI. VE YENI VE KUVVETLI BIR TÜRKIYENIN KURULMASINA BASLADI.

BIR SAAT ZENBEREGI DAKIKLIGI ILE UYGULANAN YENI TÜRKIYE PROGRAMININ KÖKLERININ SELANIKTE OLMASI ACABA TESADÜFMÜ IDI?

KATIYYEN.

1914-TEN 923-E KADAR ANATOLYADA VUKU BULAN OLAYLAR, GÖRÜNMEZ ÜSTÜN KUVVETLERIN YENI BIR DÜNYA KURMA PLANLARININ SADECE BIR KISMI IDI.

EGER GÖZÜNÜZ VARSA, GÖRÜRSÜNÜZ, EGER AKLINIS VARSA, ANLARSINIZ.

BUGÜN DÜNYADA VUKU BULAN BÜTÜN OLAYLAR, GÖRÜNMEZ ÜSTÜN KUVVETLERIN PLANLARININ UYGULAMALARININ SONUÇLARIDIR.

3.2.

ARMÉNIE AVRIL 2002

24 AVRIL 2002-

Enfin le ciel bleu, qui nous fait espérer de voir l'Ararat en cette journée cruciale. Au bord de la route qui mène à Dzidzernagaberd, près de l'entrée, nous achetons du Lilas auprès des nombreuses marchande de fleurs. Montée très lente en raison de la foule immense. Nous débutons par la visite du Musée des Martyrs, où vient d'être inaugurée, le matin même, l'exposition des tableaux de JANSEM, dont il fait don à la ville. Tableaux entièrement dédiés au Génocide très réalistes, très émouvants. Arrivées au Monument ; nous déposons nos fleurs autour de la flamme, parmi des milliers d'autres fleurs.

Nous rencontrons, à la sortie, Varoujan Garabédian, ancien membre de l'ASALA, auteur de l'attentat d'Orly en 1983. 18 années de prison en France. Assigné à résidence en Arménie depuis peu. Il est interviewé par les journalistes de la télévision, ainsi que Chamiram.

L'ARARAT se montre enfin, comme s'il voulait être présent à cette cérémonie. Départ pour le Nouveau Nork, sur les hauteurs d'Erevan, pour admirer la splendide nouvelle église St. Sarkis, construite sur une esplanade qui domine toute la Capitale. Un vrai joyau ! Encore le fruit de dons généreux de la Diaspora. Une petite remarqul serait tout de même plus important et urgent de bâtir des logements neuf pour la population, pour remplacer les bidonvilles et les bâtiments hideux qui y se trouvent. En route vers le village d'Achdarag vers les monts Arakadz, avec nos amis Chahen et Lucie.

Paysage lunaire. Monts enneigés, d'un blanc éclatant. Nombreux troupeaux de bœuf et moutons. Remarquons un berger à cheval.

25 AVRIL 2002.

A l'école Roupen Sévag pour notre dernier jour. Les élèves nous offrent des bouquets splendides.

Première partie de spectacle par les élèves, qui tracent la vie de Roupen Sévag. Les costumes sont entièrement pris en charge par les parents.

Seconde partie de spectacle en français, grâce aux efforts fructueux du professeur Mme Gohar Balayan.

Nous allons dans la cour pour brûler de l'encens, sous la stèle de Roupen Sévag, pour le repos de son âme. Selon la coutume, chacun doit déposer dans la braise une pincée d'encens.

Le soir, nous assistons à un concert, organisé en l'honneur du 70e Anniversaire de Karen Demirdjian, le presient defunt du Parlement de l'Arménie, assassinés, comme le président du conseil Vasken Sarkissian, en Octobre 1999 au Parlement.

Nous remarquons la présence de la veuve du Président dans cete splendide salle Aram Khatchadourian.

Piano, violon, flûte, saxo et chant d'opéra Italien, interprétés avec talent par les élèves les plus doués, âgés d'une dizaine d'années.

Présence dans le public d'une arméno-américaine, représentant le fonds Momdjian, pour l'aide aux élèves doués. Pour notre dernière soirée, nous sommes invitées par le Dr Vladimir Bedrossian à diner chez lui. Quelle belle surprise en ouvrant la porte : les 4 petits-enfants, les filles, belles-filles,- fils tous alignés.

Le fils ainé est Directeur d'Hôpital-le second est juriste. Le frère et la sœur du Dr. Bédrossian sont là, ainsi que la Maîtresse de maison, accueillante et chaleureuse. Quelle belle famille ! Famille exemplaire, respectueuse des traditions. Nos meilleurs vœux de bonheur au second fils, qui doit se marier en Juin 02.

QUELQUES INFORMATIONS PRISES AUPRÈS DE NOTRE ENTOURAGE :

Les salaires sont en général de 10 à 15 $ par mois, alors qu'il faudrait 200 à 300 $ pour vivre correctement. (1 $ = 580 trams) 1 € = 500 trams.

Les retraités reçoivent 9 $ par mois. Un bouquet de fleurs coûte 10 $. Une paire de collants 3 $. Un repas au restaurant coûte environ 7 $ par personne.

TRANSPORT : Tram et Métro coûtent 40 trams pour un trajet relativement court.

Taxi collectif : 100 trams pour un trajet long et rapide. Ces taxis sont très utilisés par la population active, sous forme de minibus.

Pourtant dans la rue, nous sommes surprises par l'abondance des voitures, à tel point qu'il est difficile de traverser.

Les jeune filles sont très élégantes : pantalon «Pattes d'éléphant», talons aiguilles, vêtements dernier cri. Avec les jupes, elles portent des collants fins.

Il y a de nombreux salons de beauté en ville, ainsi que des salles de jeux.

Le soir, la ville est bien éclairée. Epiceries et fleuristes sont ouverts jusqu'à minuit passées.

(FIN) *E L I S E*
OUNANIAN (ANTIBES-FRANCE)

«LETTRE A MON PÈRE»
ROUPEN SEVAG
Papa chéri,

Tu attends cette lettre depuis très longtemps, trop longtemps papa. Depuis 70 ans j'espère de la faire mais les mots ne viennent pas malgré les pensées qui bouillonnent dans ma tête, étouffent mon cœur, ma feuille rest vierge, mes mains tremblent, seules les larmes viennent s'écraser sur le papier. Pourquoi cette difficulté quand on est fille d'un père et d'une mère écrivains et poètes tous les deux, dont le centaines de lettres échangées de l'un vers l'autre semblent issues d'une source d'inspiration inépuisable, abondantes, frémissantes d'espoir et d'amour, témoins précieux de leur courte vie, de leur esprit fertile. Pourquoi n'ai-je pas hérité de ce don ?

Tu me répondrait sans doute papa, qu'un pommier donne toujours les même pommes mais à l'inverse chaque individu est unique, ses enfants différents. Après 9 mois dans le ventre de ma mère, puis les 9 mois bercée dans tes bras, tu as disparu en diant : «La Patrie m'appelle».

Adieu la vie, adieu bonheur, tout a basculé dans l'horreur etle sang, le ciel s'est obscurci, les portes arrachées, tout s'est fossilisé dans le silence de nos mémoires. Papa, donne moi les mots justes pour sortir de ce silence, pour te dire que le temps n'a rien effacé, pour t'assurer à mon tour que les Arméniens ne t'ont pas oublié, ils sont là ces témoins du génocide, écoutant ta voix encore mieux comprise aujourd'hui, leur présence chaleureuse me soutient pour recevoir les honneurs qui te sont destinés, pour veiller sur ta flamme.

Poussée par ta force et ta jeunesse, voici enfin la lettre attendue depuis si longtemps. Papa.

Ta fille en pleurs,

SHAMIRAM (1994)

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

-ՍԱՄՈՍ ԿՂՋԻ-

...ՈՐ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԴԱՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՏԱՂԱՆԴՆԵՐԷՆ ԵՐԿՈՒՔԻՆ՝ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅ «EPICURE»ԻՆ ԵՒ ԱՍՏՂԱԳԷՏ «ARISTARQUE»ԻՆ ԾՆՆԴԱՎԱՅՐԸ ԵՂԱԾ Է։ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Մեր երիտասարդութեան տարիներէն ի վեր, հիացող մը եղած ենք Յունական Քաղաքակրթութեան։

Բայց, անհասկնալի պարագայ մը կար։ Չէինք ուզեր համոզուիլ այն իրողութեան, թէ հին պատմական շրջաններուն, Յոյն գիտնականները՝ Աշխարհին անշարժ ըլլալուն և մոլորակներուն և մանաւանդ Արեւին երկրին շուրջ դառնալուն –երկրագեդրոն – Géocentrisme- կը հաւատային։

Յոյն գիտնականներուն այս մեծ սխալը անկարելի կը թուէր մեզի։ երբ կը մտածէինք, թէ Այնշթայնէն (Einstein) 2500 տարիներ առաջ, Յոյն փիլիսոփայ Heraclit-ը Յարաբերականութեան – Relativité- օրէնքը յղացած էր [Այնշթայնին այս օրէնքը իրեն վերագրելը՝ պարզապէս գիտական իմաստով «Հրէական աճապարարութիւն» մըն է]։

Նոյնպէս՝ ասկէ 2400 տարիներ առաջ, յոյն փիլիսոփայ Democrite, բնութեան մէջ գտնուող բոլոր նիւթերու «ATOME» -ներէ բաղկացած ըլլալու տեսութիւնը մէջտեղ նետած էր։

Գիտական այսքան բարձր մակարդակի տէր Յոյն գիտնականներուն, մեր տիեզերքին արեւակեդրոն (Heliocentrique) ըլլալը չհասկնալնին անհաւատալի էր։

* * *

Ընդհանրացած համոզում մըն է, որ առաջին անգամ Բոլոնացի աստղագէտ Կոպեռնիկոսն (Copernic) եղաւ, 1543-ին հրատարակած իր գիրքին մէջ, մեր տիեզերքին արեւակեդրոն ըլլալու տեսութիւնը առաջադրողը։

Այս տեսութիւնը, այն տարիներուն, մեծ աղմուկ հանած էր։ Մեծ թիւով հակառակորդներ և սակաւաթիւ կողմնակիցներ ունեցաւ։

Կրօնական սկզբունքներուն հակառակ այս տեսութիւնը, Կաթողիկէ Եկեղեցիին կողմէ մեծ ընդդիմութեան բախած է։

Կոպեռնիկի տեսութիւնը պաշտպանողներէն իտալացի գիտնական Գալիլէ (Galilée), 1633 թուականին, Հռոմի մէջ, հաւատաքննութեան (inquisition) դատարանին առջեւ կը հանուի։ եւ ճնշումներու տակ, Գալիլէ ստիպուած կ'ըլլայ իր համոզմունքը դրժելու։ եւ ան կ'ընդունի կաթողիկէ Եկեղեցիին տեսակէտը թէ՝ Աշխարհն անշարժ է և տիեզերքին կեդրոնը...։ եւ դեռ գրոյցներ կան, որ Գալիլէ, հակառակ ստիպողաբար պահ մը ընդունելուն որ երկիրը անշարժ է տեղ մը չի դիմանար և կը հառաչէ՝ «եւ սակայն, ան կը դառնայ» «ET POURTANT, ELLE TOURNE»։

Կոպեռնիկի տեսութեան թեր և դէմ եղողներուն վիճաբանութիւնները երկար տարիներ կը տեւեն: Եւ տարիներ ետք, վերջապէս, «Heliocentrique» «Արեւակեդրոն»ի տեսութիւնը գիտականօրէն և վերջնականապէս կը փաստուի:

Եւ այս մեծ գիտնականը Արեւակեդրոն-ի համակարգը առաջադրող աստղագէտն ըլլալով, պատմութեան կ'անցնի: Մինչդեռ այս վարկածը՝ գիտութեան պատմութեան մէջ կատարուած մեծագոյն անարդարութիւնն է:

Արեւակեդրոն համակարգը առաջին անգամ, փաստերով ապացուցանողը՝ Ք.Ա.310 թուականներուն Սամոս (SAMOS) կղզին ծնած, յոյն Արուստարքոսն (Auistharque) էր, որ Արեւակեդրոն համակարգը իր գրութիւններով յաւերժացուցած է:

Այս մասին կը վկայեն յոյն գիտնականներ՝ Արքիմէդ (Archimede) [Ք.Ա.250]և Պլուտարքոս (Plutarque) [Ք.Ե.75]:

Արիստարքոս, Արեւակեդրոն համակարգի իր մտածումները, միայն գրելով չէ բաւարարուած:

Այն թուականներուն շատ նախնական և անկատար պայմաններով յաջողած է Լուսինին երկրագունտին և Արեւին մեծութիւնները և ասոնց իրարմէ ունեցած հեռաւորութիւնները չափել:

Եւ այս չափերուն մէջ տեսնելով Արեւին անհաւատալի մեծութիւնը, Արեւակեդրոնութեան համակարգին անժխտելի ապացոյցը ներկայացուցած է՝

«Մեծ մարմին մը [Արեւը] պզտիկ մարմնի [երկիրը] մը շուրջ չի կրնար դառնալ: Այլ՝ պզտիկ մարմին մը [երկիր - Աշխարհը] մեծ մարմնին [Արեւին] շուրջ կը դառնայ»:

Եւ այս «յեղափոխական» տեսութեան հակառակ եղող Աթէնքի յետադիմական կրօնական շրջանակները, Արիստարքոսին դէմ յարձակումի կ'անցնին:

Չէ՞ որ, յունական դիցաբանութեան կեդրոնը և բոլոր «Աստուածներուն» բնակավայրը, Աշխարհն էր:

Եւ Աշխարհը ձեւով մը նսեմացնող և Արեւին ենթարկող Արեւակեդրոն տեսութիւնը, Աթէնքի կրօնաւորներուն համար մահացու կրնար ըլլալ:

Այս պատճառաւ, Արիստարքոսին դէմ սպառնալիքները կը բազմանան:

Աթենացի փիլիսոփայ Գլէանթ (Cleante), իր դէմ գրութիւն մը կը հրապարակէ և կը պահանջէ գինք ամբաստանել «անկրօնութեամբ», որուն պատիժը մահապարտութիւն է:

Եւ Արիստարքոս կը հարկադրուի, ստիպողաբար, Աթէնքէն հեռանալ: Եւ այս ձեւով, իր Արեւակեդրոն տեսութիւնը, մոռացութեան կ'ենթարկուի:

Ք.Ա.200 թուականներուն, բաբելոնացի Սելիւքոս (Seleucos), մեծ խանդավառութեամբ կ'աշխատի վերակենդանացնել Արիստարքոսին Արեւակեդրոն տեսութիւնը: Բայց հետեւորդ չ'ունենար, անկրօնութեամբ ամբաստանուելու վախին պատճառաւ:

Արքիմէդ և Պլուտարքոս նուա, կը հաստատեն Արիստարքոսին Արեւակեդրոն տեսութիւնը, բայց՝ այդքան:

Յետոյ՝ կ'անցնին 15 դարերու խիստ խաւարակուռ կրօնական տարիները:

Եւ կու գայ շրջանը Կոպեռնիկոսի (Copernic), որ կը հրատարակէ այն գիրքը, որուն մէջ Արեւակեդրոն տեսութիւնը բոլորովին իրեն կը վերագրէ:

Եւ Կոպեռնիկոս հակառակ, որ շատ լաւ գիտէր և կարդացած էր Արիստարքոսի Արեւակեդրոն տեսութիւնը, միայն իր առաջին գրութեան մէջ տեղ մը կը նշէ անոր անունը, բայց իր յետագայ գրութիւններուն մէջ, բնաւ չ'անդրադառնար Արիստարքոսի մասին:

Եւ այս ձեւով Կոպեռնիկոս, գիտութեան պատմութեան մեծագոյն ապերախտութիւնը կը գործէ:

Եթէ Արիստարքոսի ապրած տարիներուն, գիտական շրջանակները ընդունէին անոր Արեւակեդրոն տեսութիւնը, գիտութիւնը 1800 տարի շահած պիտի ըլլար: Եւ դժուար չէ ենթադրելը, թէ այս ուշացումը, Աշխարհի քաղաքակրթութեան համար ինչ մեծ, ահաւոր կորուստ է:

Արդեօք քաղաքակիրթ «աշխարհը» ի՞նչի կ'սպասէ, պատմութեան մէջ կատարուած այս մեծ անարդարութիւնը սրբագրելու համար, որ Արիստարքոսին, գիտական պատմութեան մէջ, իր արժանի տեղը տրուի:

* * *

Յունական Սամոս կղզիին տրուած մեր այցելութեան նպատակն էր, նաե՛ւ տեսնել մեծ փիլիսոփայ Եպիկուռի (Epicure) ծննդավայրը:

Եպիկուռի գաղափարները մեզ շատ տպաւորած են: Իր կեանքի փիլիսոփայութիւնը կը կեդրոնանայ «հաճոյք»ի մէջ: Ան կ՛ըսէր, թէ մարդուն ապրելու նպատակը՝ հաճոյքն է: Բայց՝ ո՛չ թէ կիրքերու հաճոյքը: «Մարդկութիւնը իր կիրքերու հաճոյքներուն կրնայ տիրապետել զօրացնելով հոգեկան հաճոյքները»:

Եւ մարդկութիւնը, զօրացնելով իր հոգեկան հաճոյքները, կրնայ իր կեանքին մէջ հասնիլ իսկական երջանկութեան: Եպիկուռ հակառակ էր, իր ժամանակակից կրօնականներուն, որոնք մարդկութեան մէջ կ՛արծարծէին Աստուծոյ դէմ վախը և մանաւանդ՝ մահուան հանդէպ մղձաւանջը:

Շատ հռչակաւոր է իր հետեւեալ տեսակէտը. «Մեր ապրած միջոցին մահը չկայ: Բայց մահին գալէն յետոյ՝ մենք չկանք:

Եպիկուռ բոլոր ժամանակներուն ամենէն իրապաշտ փիլիսոփան է իր գաղափարներով: Եւ մենք հիացող մըն ենք իր գաղափարներուն:

* * *

23 Մայիս 2002-ին, ինքնաշարժով վերադարձանք Փաթրասէն (Patras) Աթէնքի օդակայանը, և հոնկէ ճամբայ ելանք Օլիմբիք էրուէյզ (Olympie Airways) օդանաւով, դէպի Սամոս (Samos) կղզին:

Չէինք կրնար երեւակայել, թէ եգէական Ծովը՝ անթիւ անհամար յունական կղզիներու փունջ մըն է:

Կղզիներէն մէկը չլմնցած՝ միւսը կ՛սկսէր: Եւ խորհեցանք, թէ այսքան կղզիներուն մէջէն նաւերը, մանաւանդ գիշերները, ինչպէ՞ս իրենց ճամբան ապահով կրնային շարունակել:

Աթէնքէն Սամոս օդանաւի ճամբորդութիւնը, հազիւ 50 վայրկեան տեւեց, և օդանաւը իջաւ տեղի օդակայանը:

Մեր առաջին տպաւորութիւնը այն եղաւ, որ օդակայանին անունը Փիթագոր (PYTHAGORE) էր:

Ինչո՞ւ Սամոսի օդակայանը իր ամենէն արժէքաւոր գաւակներուն՝ Եպիկուռի կամ Արիստարքոսի անունով չէր կոչուէր.էր:

Ինչո՞ւ Սամոսի օդակայանը իր ամենէն արժէքաւոր գաւակներուն՝ Եպիկուռի կամ Արիստարքոսի անունով չէր կոչուէր, այլ՝ Փիթագոր:

Մոռցանք ըսելու, թէ Թուաբանագէտ Փիթագորն ալ Սամոս ծնած էր:

Բայց, մեր ալ համոզումով Եպիկուռին և Արիստարքոսին քով Փիթագորը, բաղդատաբար, երկրորդական անձնաւորութիւն մըն է:

Թէեւ ան, Թուաբանութեան մէջ, իր անունը կրող «Ադիւսակ»ի «եռանկիւն»ի անկիւններու դիւտերով ծանօթ էր, բայց «Ադիւսակ»ը Փիթագորին հնարքը չէր:

Ադիւսակը արդէն, Բաբելոնի մէջ, ծանօթ էր...

Օդակայանին մէջ, ինքնաշարժ մը վարձեցինք:

Սամոս կղզիին կեդրոնական քաղաքին անունը՝ կղզիին անունով կը կոչուի:

Ինքնաշարժը վարձու տուող պաշտօնեային հարցուցինք, թէ Սամոսի մէջ ո՞ր պանդոկը իջնել կը յանձնարարէ:

Պաշտօնեան «Ինչո՞ւ համար Սամոս պիտի երթաք» ըսաւ, և շարունակեց. «Պէտք չկայ Սամոս երթալու: Օդակայանին մօտ «Phytagore» քաղաքի պանդոկները լաւագոյններն են, և անոնց մօտ են կղզիին ամենատեսարժան վայրերը»:

Կրկին՝ անհասկնալի երեւոյթ մը պարգուեցաւ մեզի համար:

Սամոսին պատմական կեդրոնը եղած և ներկայիս Փիթագոր կոչուած Antique Samos-ը Ք.Ա.6-րդ դարուն, կղզիին իմաստուն բռնակալ՝ Polycrate-ի կողմէ հիմնուած էր: Եւ ասոր իշխանութեան

տարիներուն, Սամոս իր ամենէն փայլուն և բարգաւաճ շրջանը կը բոլորէ... ...եւ 1955-ին ի պատիւ Թուաբանագէտ Փիւթակորին, իր անունը կը տրուի այս քաղաքին ալ:

Այո, հեգնախառն հարց տանք.- Ինչո՞ւ տրուի «Antique Samos»ին իր հիմնադրին՝ Փոլիքրաթի անունը, որ իմաստուն, բայց բռնակալ մը եղած էր:

Ինչո՞ւ տրուի եպիկուրին անունը որ, «աստուած»ները ուրացող, իրապաշտ փիլիսոփայ մը եղած էր:

Ինչո՞ւ տրուի Արիստարքոսին անունը, որ գիտութեան մէջ մեծագոյն յեղաշրջումը կատարած էր, բայց՝ «անկրօնութեամբ» ամբաստանուած:

Ափսո՛ս: Արժանիները թերագնահատուած են: Որպէսզի, նախակրթարանի աշակերտներուն անգամ ծանօթ թուաբանագէտ Փիւթակորին անունը տրուի, որ ամենէն անվնասն է և ամէնուն և մանաւանդ թուրիստներուն ծանօթ անուն մը:

Աշխարհն միշտ՝ ապերախտ և շահախնդիր աշխարհ մը եղած է և այդպէս ալ պիտի մնայ:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐ ԹԷ] ԶԳԻՏՑԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ ՄԿՍՈՂ ԵՒ ԹՈՒՐՔ, ՀԱՅ ԵՒ ՅՈՅՆ ԱԶԳԵՐՈՒՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐՆԵՐԸ
ՓՈԽՈՂ ԵՐԵՔ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐ
ԵՐՐՈՐԴ ԴԷՊՔ.-

6-7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1955-ԻՆ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ՊՈԼՍՈՅ ՈՂԲԵՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Յարգելի Պոլսաբնակ երիտասարդներ, դուք 6-7 Սեպտեմբեր 1955-ին տեղի ունեցած Պոլսոյ ողբերգութիւնը գիտէ՞ք արդեօք:

Չէք գիտե՞ր. իրաւունք ունիք.

Այդ թուականէն ի վեր, գրեթէ 50 տարիներ անցեր են. դուք, այդ թուականին, չէիք ծնած անգամ. բայց դուք, այս մասին, բնաւ չկարդացի՞ք. բնաւ չհետաքրքրուեցա՞ք.

«Չսեցի», «չտեսայ», «չեմ գիտեր»-իրաւունք ունիք. դուք, հայկական ցեղասպանութիւնն ալ, բնաւ չէք գիտեր. դուք, միայն ձեզի սորվեցուցածնին գիտէք:

«Հայերը՝ Թուրքերը ջարդեր են»: Խեղճեր: Անոր համար է, որ հայերուն հայրենիքը եղող Արեւելեան Անաթոլիոյ մէջ, այսօր մէկ հատ հայ չկայ:

Բայց միլիոնաւոր Թուրքեր կան:

Եթէ հայերը ջարդեցին թուրքերը, ուրկէ՞ եկան Անաթոլիոյ մէջի միլիոնաւոր թուրքերը: Ինչպէ՞ս կը հաւատաք ձեր առաջնորդներուն չերեւցածոյ ցարոտութիւններուն:

Աւելի ճիշդ՝ հաւատալ կը ձեւացնէք:

Որովհետեւ դուք, իրականութիւնը ուրիշներէն աւելի լաւ գիտէք: Հայերը ջարդած ձեր մեծ հայրերը՝ ձեզի պատմած են իրենց «քաջագործութիւնները»:

Վերադառնանք 6-7 Սեպտեմբեր 1995-ի Պոլսոյ ողբերգութեան:

Մենք, 6-7 Սեպտեմբերի գիշերը, այս ողբերգութիւնը՝ առաջին վայրկեանէն մինչեւ վերջին վայրկեանը «ապրեցանք»:

Տեսանք, ժողովուրդ ըսուած թուրք խուժանին կատղիլը:

Անէն բան, 6-7 Սեպտեմբերի գիշերը «ISTANBUL EKSPRES» թերթին հրատարակած երկրորդ տպագրութեան մէջ, մեծ տառերով տրուած գրգռիչ լուրով սկսաւ՝ «Սելանիկի մէջ Աթաթիւրքին ծնած տունը ռմբակոծուեցաւ»:

Այս թերթին տուած լուրը՝ ազդանշան մըն էր: Այս՝ դէպքերուն սկսելու համար տրուած հրաման մըն էր:

Կէս ժամ չանցած՝ Պոլսոյ յոյներուն, հայերուն խանութներուն, տուներուն, եկեղեցիներուն վրայ յարձակումը սկսաւ:

Պատճա՞ռը: Յոյները, Սելանիկի մէջ, Աթաթիւրքին տունը ռմբակոծեր են:

Իբր թէ, ասոր վրէժը պիտի լուծէին:

Բայց այս՝ առաջուընէ, ժամացոյցի ճշդապահութեամբ, ծրագրուած էր։

Եւ կասկած չկայ, որ Պոլսոյ «կեավուր»ներուն վրայ յարձակման ծրագիրը՝ «MIT» [Թրքական հետախուզական-տեղեկատուութեան կազմակերպութիւն] սպայակոյտին կողմէ, պատերազմական ծրագրի մը նման, շատ առաջուընէ պատրաստուած էր։

Պոլսոյ կեավուրներուն թաղամասերուն վրայ յարձակումը ամէն կողմ նոյն ատեն, ժամը 21-ին սկսաւ։

«Կիպրոսը Թուրք է», «Դրօշակ կախեցէք» վայնասուններով եկող հազարաւոր թալանողներ՝ առաջուընէ ճշդուած «կեավուրներուն» խանութները, չտեսնուած վայրագութեամբ քանդելով և թալանելով կը յառաջանային։

Եւ այս վայրենիներուն արգելք ըլլալու համար, մէջտեղները ոչ մէկ ոստիկան և ոչ ալ զինուոր մը կար։

(Շարունակելի)

Յ.Ջ.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

SELANIKTE BASLIYAN, VE TÜRK, ERMENI VE YUNAN MILLETLERININ KADERLERLERINI

DEGISTIREN ÜÇ MÜHIM OLAY,

ÜÇÜNCÜ OLAY

ALTI – YEDI ELYÜL 1955-TE VUKU BULAN ISTANBUL FACIASI

SAYIN ISTANBUL GENÇLERI, SIZ ALTI-YEDI EYLÜL 1955 TARIHINDE VUKU BULAN ISTANBUL FACIASINI BILIRMISINIZ ? BILMIYORMUSUNUZ ? HAKLISINIZ. ARADAN NERDE ISE 50 SENE GEÇMIS. O TARIHTE SIZ DOGMAMISTINIZ BILE, FAKAT SIZ, HIÇ OKUMADINIZ MI ? HIÇ MERAK ETMEDINIZ MI ? «ISITMEDIM, GÖRMEDIM, BILMIYORUM».

HAKLISINIZ. SIZ ERMENI SOYKIRIMINI DA HIÇ BIMEZSINIZ. YALNIZ SIZE ÖGRETILENI BILIRSINIZ. «ERMENILER KESMIS TÜRKLERI» VAH ZAVALLILAR. ONUN IÇIN ERMENILERIN VATANI OLAN DOGU ANATOLIADA BUGÜN BIR TEK ERMENI YOK. FAKAT MILYONLARCA TÜRK VAR. ERMENILER KESMIS ISE TÜRKLERI, NERDEN ÇIKTI ANATOLYADAKAI MILYONLARCA TÜRK. NASIL DA INANIRSINIZ, SIZIN BASBUGLARINIZIN UYDURDUGU PALAVRALARA.

DAHA DOGRUSU, INANIR GÖRÜNÜRSÜNÜZ. ÇÜNKÜ SIZ HAKIKATI HERKESTEN IYI BILIRSINIZ.

ERMENILERI KESEN BÜYÜK BABALARINIZ BU «KAHRAMANLIKLARINI» ANLATMISLARDIR SIZE.

GELELIM 6-7 EYLÜL 1955 ISTANBUL FACIASINA.

BIZ, 6-7 EYLÜL GECESI, BU FACIAYI, BIRINCI DAKIKASINDAN, SON DAKIKASINA KADAR YASADIK.

GÖRDÜK, HALK DENILEN TÜRK GÜRUHUNUN NASIL CANAVARLASTIGINI.

HERSEY, 6-7 EYLÜL AKSAMI, «ISTANBUL EKSPRES» GAZETESININ ÇIKARDIGI IKINCI BASKISINDA BÜYÜK PUNTOLARLA VERDIGI KISKIRTICI HABERLE BASLADI.

«SELANIKTE ATATÜRKÜN DOGDUGU EV BOMBALANDI».

BU GAZETENIN VERDIGI HABER, BIR PAROLA IDI. BU, OLAYLARIN BASLAMASI IÇIN BIR EMIR IDI.

ARADAN YARIM SAAT GEÇMEDEN ISTANBULDAKI RUMLARIN VE ERMENILERIN DÜKKANLARINA, EVLERINE VE KILISELERINE HÜCUM BASLADI.

SEBEP ? YUNANLILAR SELANIKTE ATATÜRKÜN EVINI BOMBALAMISLAR.

FAKAT BU, BIR BAHANEYDI.

HERSEY EVVELDEN BIR SAAT DAKIKLIGI ILE PLANLANMISTI.

VE HIÇ SUPHE YOK KI, ISTANBULUN GÂVUR MAHALLELERINE HÜCUM PLANI MIT-IN KURMAY SUBAYLARI TARAFINDAN BIR HARP PLANI GIBI ÇOK EVVELDEN HAZIRLANMISTI.

ISTANBULUN GÂVUR MAHALLELERINE HÜCUM, HER TARAFTA AYNI ZAMANDA SAAT 21-DE BASLADI.

«KIBRIS TÜRKTÜR», «BAYRAK ASIN» VAVEYLALAR ILE GELEN BINLERCE ÇAPULCU, EVVELDEN TESBIT EDILEN GÂVUR DÜKKANLARINI GÖRÜLMEMIS BIR VAHSETLE YIKIP TALAN EDEREK ILERLIYORLARDI.

VE BU CANAVARLARA MANI OLMAK IÇIN ORTALIKTA NE BIR POLIS NE DE BIR ASKER VARDI.

(DEVAM EDECEK)

3.9.

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ -ՍԱՄՈՍ ԿՂԶԻ- ՈՐ ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԲՌՆԱԿԱԼ POLYCRATE-Ի ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԻԵՐՈՒՆ [Ք.Ա.538-522], ՍԱՄՈՍԸ ԵԳԷԱԿԱՆԻ ԱՄԵՆԷՆ ԱՋԴԵՑԻԿ ԵՒ ԲԱՐԳԱՒԱՃ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՂԱԾ ԷՐ: ԲԱՅՑ ԱՅՍ ՄԵԾ ՂԵԿԱՎԱՐԸ՝ ՊԱՐՍԻԿՆԵՐՈՒՆ ԼԱՐԱԾ ՄԷԿ ԾՈՒՂԱԿԸ Կ'ԻՅՆԱՅ: ԵՒ ԽԱՉԵԼՈՒԹԵԱՄԲ Կ'ՍՊԱՆՆՈՒԻ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Մեր այսօրուան գրութիւնը կը ձօնենք՝

1. Հրեաներուն առաջ ազատութեան լոզունգներուն հաւատացող միամիտ Հայերուն:

2. Եւրոպական ժողովուրդները Հիթլերեան վտանգէն ազատող, Ս.Միութիւնը Աշխարհի առաջնակարգ պետութեան վերածող մեծ ղեկավար Սթալինին դէմ մինչեւ այսօր հայհոյող արեւմուտքին ծառայ հայ գործակալներուն:

3. 1988-էն սկսեալ Երեւանի Օփերայի հրապարակին վրայ «Ազատութիւն» «Ազատութիւն» գոռացող, բայց կարծեցեալ «Ազատութիւն»-ին գալէն յետոյ Հայաստանը լքող ապերախտ հայերուն:

Սամոս՝ եգէականի կղզիներէն, մանաւանդ Rodos-ին, Chios-ին, և Mitilini-ին հետ բաղդատաբար, շատ աւելի փոքր կղզի մըն է, հազիւ 477 քառ.քլմ. տարածութեամբ:

Բայց այս փոքր կղզին, Ք.Ա. 538-էն մինչեւ 522 տարիներուն, եգէականի ամենէն ազդեցիկ և բարգաւաճ պետութեան վերածուեցաւ:

Ինչպէ՞ս: Իմաստուն առաջնորդի մը շնորհիւ, որ ղեկավարելու և ստեղծագործելու և յառաջդիմելու տաղանդը ունէր:

Դժբախտաբար այս տեսակի իմաստուն և հանճարեղ ղեկավարներուն, պատմութեան մէջ և նոյնիսկ մինչեւ այսօր անիրաւաբար «բռնակալ» անունը կը տրուի:

Դասական Յունաստանը, իր այս բռնակալ կոչուած ղեկավարներուն շնորհիւ, իր ոսկեդարը ապրեցաւ:

Յունաստանի մէջ, Ք.Ա.550 թուականներուն, իմաստուն բռնակալ Pisistrat-ը ԱԹԷնքը իր «մեծութեան» հասցնող ղեկավարներէն մէկն է:

Սամոսի մէջ ալ Polycrat-ը, այս փոքր կղզին Յունաստանի ամենէն ազդեցիկ պետութեան աստիճանին հասցնող տաղանդաւոր «բռնակալ»ը եղած է:

* * *

Ք.Ա.590-ական թուականներուն, Սամոսի մէջ, ազնուականներուն վարչաձեւը ժողովրդականապստամբութեամբ մը կը տապալի, և իշխանութիւնը, ժողովուրդին անունով ձեռք կ'անցնեն՝ «բռնակալներու» խմբակ մը:

Այս բռնակալներուն շառաւիղէն է Փոլիքրաթը: Թէեւ ինքն ալ բռնակալ մըն է: Բայց երկրին բարօրութեան և ժողովուրդին օգտին համար աշխատասէր բռնակալ մը:

Փոլիքրաթը, իշխանութեան գալէ յետոյ, կը խորհի, որ Սամոսի յառաջդիմութեան համար, շատ արագաշարժ նաւատորմ մը ունենալը անհրաժեշտ է: Եւ այդ շրջանին համար, շատ յեղափոխիչ նաւատորմ մը կը ստեղծէ:

Հարիւր թիավարներով ուղեւորուող և բացառիկ արագութեամբ յառաջացող, և դիւնեալ ու հարիւր նաւերէ բաղկացած նաւատորմ մը՝ Սամոսի նեղուցներէն կատարուող ծովային բոլոր երթեւեկները իր հակակշռին տակ կ'առնէ:

Եւ այս արագաշարժ նաւատորմին շնորհիւ, Սամոսի իշխանութիւնը ամբողջ եգէականի վրայ կը տարածուի: Եւ անկէ յետոյ, Սամոսի ժողովուրդին համար, շատ բարգաւաճ շրջան մը կը սկսի:

Փոլիքրաթ Աթէնքէն և ուրիշ տեղերէ Սամոս կը հրաւիրէ տաղանդաւոր արուեստագէտներ, մտաւորականներ և գիտնականներ, և Սամոսի մէջ շատ փայլուն մշակութային և գեղարուեստական աշխատանքներու շրջան մը կը սկսի:

Փոլիքրաթ նախ, բոլորովին կը վերաշինէ «Antique Samos»ի նաւահանգիստը: Եւ շատ երկար ամբարտակ մը կը կառուցանէ, պաշտպանելու համար նաւագանգիստը: 360 մեթր երկարութեամբ այս ամբարտակը, մինչեւ այսօր, կը ծառայէ «հին Սամոս»ի նաւահանգիստին:

Յետոյ Փոլիքրաթ, այդ տարիներուն համար անհաւատալի և անիրագործելի թուող գործի մը կը ձեռնարկէ:

Հին Սամոս քաղաքին ջուր հայթայթելու համար, Յունաստանի Megar քաղաքէն կը հրաւիրէ շատ հռչակաւոր ճարտարապետ Eupalinos-ը, որ լեռներուն ետեւ գտնուող ջուրը քաղաք բերելու համար, լեռը երկու կողմէն ծակելով, փապուղի մը ստեղծելու աշխատանքներուն կը լծուի: Եւ մտածենք՝ որ այս տեսակի վիթխարի գործ մը, ասկէ 2500 տարիներ առաջ կը կատարուի... Եւ Էսփալինոս, տաժանագին աշխատանքներէ յետոյ, իր կատարած շատ ճշգրիտ հաշիւներուն շնորհիւ կը յաջողի, երկու կողմէն լեռը ծակող աշխատաւորները փապուղիին մէջ դէմ դիմաց բերել: Եւ այս ձեւով կ'ստեղծուի 1350 մեթր երկարութեամբ աշխարհի մէկ հրաշալիքը նկող ջուրի փապուղի մը՝ որ կը կոչուի «Eupalinos-ի Aquaduc»ը:

Փոլիքրաթին բացառիկ ստեղծագործութիւններէն մէկն ալ՝ Hera չաստուածուհիին սրբատեղին է:

Հերա չաստուածուհին Սամոս կղզին ծնած է, և չաստուածներուն աստուած՝ Zeus-ին կինը եղած է: Եւ Փոլիքրաթ կ'որոշէ, Հերա չաստուածուհին փառաբանելու համար, նոր սրբատեղի մը կառուցել: Եւ Հերա-ի հին սրբատեղիէն շատ աւելի հոյակապ և սքանչելի սրբատեղի մը կը կերտէ:

Պատմաբաններուն նախահայրը՝ Herodote-ի վկայութեամբ՝ Փոլիքրաթին կերտած մանաւանդ երեք առաջնակարգ կառոյցներ՝

1. Antique Samos-ի ամբարտակը,
2. Eupalinos-ի ջուրի փապուղին,
3. Hera չաստուածուհիին սրբատեղին նախապատմական Յունաստանի երեք հրաշալիքներն են:

Եւ Հերոդոտոս, Հերա-ի սրբատեղիին մասին հետեւեալ տողերը կ'արձանագրէ. «Յունական սրբատեղիներէն ամենէն նորարարը

և հոյակապը»:

Փոլիքրաթ, իբր ճարտար քաղաքական դէմքավար, Սամոսին ներկայացուցած զօրութեան վրայ հիմնուելով, այն ատենուան աշխարհին ամենէն մեծ պետութիւններուն հետ բարեկամութեան և գործակցութեան դաշինքներ կ'ստորագրէ: Մանաւանդ՝ Աթէնքի իմաստուն բռնակալ Pisistras-ի և նաեւ եգիպտոսի Փարաւոն Amasis-ի հետ:

Հերոտոթի վկայութեամբ՝ Փոլիքրաթ շատ բախտաւոր անձ մը եղած է: Մեծ պատմագէտին իր մասին ձգած հետեւեալ նշումը շատ հետաքրքրական է. «Փոլիքրաթ շատ կը վստահէր իր

բախտաւորութեան: Որ մը, իր բարեկամը եղող եգիպտոսի Փարաւոնը՝ Amasis-ի յանձնարարութեամբ Polycrate, իր բախտը փորձելու համար, ծովեզերք կ'իջնէ և ծով կը նետէ իր բացառիկ նրբութեամբ արժէքաւոր մատանին:

Ասոր վրայէն քանի մը օրեր կ'անցնին... եւ կղզիէն ձկնորս մը, Փոլիքրատին համար պալատին կը նուիրէ մեծ ձուկ մը, որու փորին մէջէն կը գտնեն Փոլիքրատին ծով նետած արժէքաւոր մատանին:

Հերոդոտոսին այս պատմութիւնը, առաջնակարգ բանաստեղծ Friedrich Schiller-ը [1759-1805], իր «Փոլիքրատի մատանին» բանաստեղծութեամբ զայն անմահացուցած է իր փայլուն գրիչով:

Կեանքի մէջ «շատ բախտաւոր»ի համբաւ ունեցող Փոլիքրատ, դժբախտաբար, շատ անբախտ վախճան մը ունեցած է: Իր թշնամիներուն լարած մէկ ծուղակը իյնալով. Պարսիկ կառավարիչ Orotes-ին կողմէ կը ձերբակալուի: Եւ Պարսիկ դահիճները Փոլիքրատը փայտէ խաչի մը վրայ կը հանեն, և խաչելութեամբ, կ'սպաննեն մեծ զեկավարը [Ք.Ա.522]ին:

Խաչելութիւնը, նախաքրիստոնէական շրջաններուն ալ, մահապատիժի գործադրութեան կերպ մը եղած է:

* * *

Փոլիքրատի սպաննուելէն յետոյ, Սամոս իր իշխանութիւնը և փայլուն կիանքը կը կորսնցնէ, և քաղաքական որեւէ ուժէ զուրկ՝ հասարակ կղզիի մը կը վերածուի: Բայց ժողովուրդին մէջ արմատացած էր Փոլիքրատը սպաննող պարսիկներուն դէմ վրէժխնդրութեան զգացումը:

Եւ Ք.Ա.479-ի.ին, Սամոսի նեղուցին մէջ, անոնք կը խորտակեն Պարսիկ արքայ Xerxes-ի [Քսերքսես] նաւատորմը:

Այդ Յունականէն յետոյ, Սամոս կղզին կ'ենթարկուի այդ ժամանակաշրջանի իշխող ուժերուն... Քանի մը դար յետոյ կ'սկսի Հռովմէական իշխանութիւն մը: Ասոր կը յաջորդէ Բիւզանդականը: 1414-ին միջոց մը, Սամոս կղզին կ'ենթարկուի ձենովացիներուն իշխանութեան: Եւ 1475-ին ալ կղզին կը գրաւեն Թուրքերը. որոնց իշխանութիւնը կը տեւէ մինչեւ 1821-ի.ը:

Նոյն տարին սկսող Յունական ազատագրական շարժումին՝ Սամոսի ժողովուրդը իր մասնակցութիւնը կը բերէ անհաւատալի ուժգնութեամբ: Թուրքերուն դէմ պայքարը տարիներ կը տեւէ: Թուրքերը չեն կրնար 1822-ին, Chios կղզիին մէջ ըրածնուն նման, ջարդել Սամոսի բնակչութիւնը, ասոնց ցուցաբերած հերոսական պայքարին պատճառով: Եւ 1824-ին. Հին Սամոսի մօտերը կը խորտակուի: Եւ Սամոսի մէջ պատերազմը կ'աւարտի Թուրքերուն պարտութեամբ:

Սամոսի ժողովուրդին Թուրքերուն դէմ մղած պայքարը անոնց մէջ այնքան սարսափ կ'ստեղծէ, որ Թուրքերուն մօտ առածի տեղ կ'անցնի «Սամոս երթալ կը նշանակէ՝ մահուան երթալ» խօսքը:

Մենք կը հաւատանք, Թէ ժողովուրդներուն արեան մէջ կը գտնուի իրենց նախնիներէն ժառանգած առաւելութիւններուն և տկարութիւններուն սերմերը:

Փոլիքրատի պէս իմաստուն զեկավարի մը ծնունդ տուող Սամոսցի ժողովուրդը բնական է, որ իր ժառանգած արեան մէջ պտիի կրէր Փոլիքրատի տաղանդին սերմերը:

Եւ Սամոսցի ժողովուրդը, անկէ ժառանգած պայքարին ուժովը, յաղթեց Թուրքերուն:

* * *

Եւ մենք, 23 Մայիս 2002-ին, Սամոս կղզին գացինք, մեր ունեցած խոր հիացումով հանդէպ Փոլիքրատին, Եպիկուրին և Արիստարքին, տեսնելու համար անոնց ծննդավայր կղզին՝ Սամոսը:

Բայց, հիասթափութեան մատնուեցանք: Որովհետեւ ոչ մէկ տեղ չտեսանք այս «տաղանդ»ներուն յիշատակութիւնը կղզիին վրայ:

Նախ՝ գացինք Սամոսի հին մայրաքաղաքը- «Antique Samos», որ 1955-ին Pithagorio» անունով մկրտուած էր:

Հին Սամոսի շատ պզտիկ մէկ մասին վրայ կուցուած, նոր անունով Փիթակորիօ գիւղաքաղաքը, ծովեզերեայ սրճարաններով ֆրանսական Մէն – Թրօփէզ – ը կը յիշեցնէր:

Եւ Փիթակորիօ նաւահանգիստը կը պաշտպանուէր Փոլիքրատին հիմնած հրաշալիքներէն՝

«ամբարտակ»ով: Թէեւ Փոլիքրաթին անունը չկար:: Թէեւ Փոլիքրաթին անունը չկար:: Թէեւ Փոլիքրաթին անունը չկար:: Թէեւ Փոլիքրաթին անունը չկար:: Թէեւ Փոլիքրաթին անունը չկար: Բայց իր ստեղծագործութիւնը կանգուն կը մնար:

Յետոյ մենք գացինք անոր հիմնած հրաշալիքներէն՝ Հերա-ի սրբատեղին, որ «Heraion» կը կոչուէր: Ժժրախտաբար, «Քանդիչ ժամանակը», շատ բան չէր ձգած այս հրաշալի կոթողէն ալ: Բայց այս փլատակ վիճակին մէջ անգամ, տաճարին գրաւչութիւնը ակներեւ էր:

Այս սրբատեղիին չափերը աշխարհի հրաշալիքներէն Աթէնի Parthenon-էն երկու անգամ աւելի մեծ էին [108X56 մեթր]: Աւաղ, այս Յուշարձանին վրայ ալ, դինք կերտող Փոլիքրաթի մասին ոչ մէկ արձանագրութիւն կրցանք տեսնել:

Եւ յետոյ, այցելեցինք Փոլիքրաթի երրորդ «հրաշալիք-ստեղծագործութիւնը» եղող «Tunnel D'Eupalinos» -էֆրալինոսի ջուրի փապուղին: Հին Սամոս քաղաքին մօտերը, լերան ստորոտը, Յունական ոճով կառոյց մը կը մատնանշէր փապուղիին մուտքը:

Մուտքին բաւական բազմութիւն էր հաւաքուած, զբօսաշրջիկներու խումբեր:

Բայց մեր ուշադրութիւնը գրաւեց մանաւա՛նդ, Յոյն դպրոցական երախաներ: Ասոնք եկած էին իրենց նախնիներուն կերտած հրաշալիքները տեսնելու:

Տասը հոգինոց խումբերով, կարգաւ ներս առին մեզ: Շատ նեղ նրբանցքով մը, սանդուխներէն վար իջնելով, հասանք բուն փապուղիին: երկու մեթր լայնքով և երկու մեթր բարձրութեամբ այս ջուրի փապուղին, 1350 մեթր երկարութեամբ, էլեկտրականութեամբ լուսաւորուած էր:

15 տարիներ տեւած այս փապուղիին շինութիւնը կ՛աւարտի Ք.Ա.524-ին: Ինչպէս վկայած է պատմաբան Հերոթոտոս՝ իսկական հրաշալիք մըն է այս փապուղին: Մարմարանման կարծր քարեր էին փապուղիին պատերը:

Կը տարուիս հարց տալու դուն քեզի, թէ ասկէ 2500 տարիներ առաջ, ինչպէ՞ս յաջողած էին այս կարծր ժայռերը, 1350 մեթր երկարութեամբ, լերան երկու կողմերէն ծակելով յառաջանալ և, սքանչելի ճշգրտութեամբ, միանալ իրարու:

Եւ այս փապուղին տեսնելէ յետոյ, Յոյներուն հանդէպ մեր ունեցած հիացումը աւելի շեշտուեցաւ:

* * *

Սամոսի այս Eupalinos-ի փապուղիին տրուած այցելութենէն յետոյ, հոգեկան տարբեր հպարտութիւն մը զգացինք մեր մէջ: Իրապէս ալ՝ մարդկային տաղանդը պաշտամունքի արժանի էր, ամէն տեսակէտով: Այս մտածումներով ալ գացինք Սամոսի հարաւ-արեւելքը գտնուող Psili-Amos ծովափ-զբօսավայրը:

Ջուրի մակերեսին, ծառերով շրջապատուած ճաշարան մը կար: Սեղան մը նստանք: Սքանչելի տեղ մըն էր: Հազիւ երկու սեղան կար մերինէն զատ: Հանդարտութիւն, ծով, արեւ և մինչեւ ծովը իջնող ծառեր:

Ինութիւնը ինքնին, հրաշալիք մըն է արդէն: Իսկ բնութեան մէջ նրագելը՝ շատ հեշտ...: Բայց այս անոյշ երազը շատ չտեւեց: Եւ ցաւով նկատեցինք, թէ մեր նստած սեղանին ճիշդ դիմացը տեսնուող՝ հազիւ երկու քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ եղած հողերը այսօր, դժբախտաբար, Թուրքիա կոչուած երկիրն է: Եգէական Անատոլիայի ծովափները, որոնք, այսօր, Թրքական վայրենի ձեռքերով պղծուած են:

Այդ հողերը, քաղաքակրթութեան օրրան եղող կեդրոններ էին: Միմոս-ի գրեթէ ճիշդ դիմացը կայ Ephesos-ը իր աշխարհի հրաշալիքներով: Անկէ քիչ մը աւելի հարաւը՝ Priene – Milet-էն: Յետոյ՝ Didyma-G. Apollon-ի սրբատեղին: Տիտիմա-ի Ապողոնի մարմարեայ յուշարձանը, կրնանք ձեզ վստահեցնել, թէ աշխարհի ամենափայլուն հրաշալիքն է: Քիչ մ՛աւելի հիւսիսը՝ Pergamum-ը: Եւ Ephesos-եփեսոս-էն 100 քլմ.արեւելք՝ Hierapolis-ը, և անկէ քիչ մը հարաւ՝ Aphrodisias-ը, շատ աւելի հարաւը՝ Halikarnassos-ը:

Բոլոր այս նշուած վայրերը՝ Յունական դասական քաղաքակրթութեան հրաշալիքներն են, որոնց նմանը, նոյնիսկ Յունաստանի մէջ, կարելի չէ գտնել:

Եւ այս բոլոր հրաշալիքները այսօր, մնացած են բարբարոս Թուրքին ձեռքը: Եւ մենք, Թուրքիայէն վերջնականապէս հեռանալէ առաջ զանոնք այցելելու առիթը ունեցանք:

* * *

Այսօր, Սամոս կղզի մեր այցելութենէն չետոյ, գրեթէ երկու ամիսներ անցած են:

Եւ մենք, դեռ այս այցելութեան տպաւորութեան տակ կը գտնուինք:

Բայց այսօր, հայկական անուն կրող Թրքական Թերթի մը մէջ, լուր մը կարդացինք, որուն հետեւանքով խոր յուզմունքի մատնուեցանք:

«Թուրք-հայ համաձայնութեան յանձնախումբ»ի անդամները՝ բանակցելու համար Թրքական Bodrum քաղաքը գացեր են: Պոտրումը մեր վերը նշած պատմական Halikarnassos-ն է: Եւ Պոտրումը այսօր, Թրքական ամենէն յարգի զբօսաշրջական կեդրոնն է:

Եւ այս պարոնները, «բանակցելու համար», ուրիշ տեղ չէ՞ն գտեր:

Եւ մտածեցինք, Թէ ասկէ քանի մը տարիներ առաջ, դահիճ Յունանեան եղբայրները և իրենց ընկերները, Թուքերուն կողմէ Antalya տարուած էին [որ Թրքական ուրիշ շատ ծանօթ զբօսաշրջական կեդրոն մըն է], իբր Թէ քննական պտոյտ – այցելութեան համար: Բայց իրականութեան մէջ, այս «հիւրասիրութիւն»ը Թուրքերուն աւանդական ձեւն է՝ անձերը և հոգիները կաշառելու...

Յետոյ, 27 Հոկտեմբեր 1999-ին, այս Յունանեան եղբայրները, Հայաստանի Ազգային Ժողովին մէջ, Կարէն Տէմիրճեանը, Վազգէն Սարգսեանը և իրենց ընկերները նահատակեցին: Եւ այս ողբերգութեան հետեւանքով, Հայաստանի հիմերը խախտեցան:

Արդեօք Թրքական Bodrum քաղաքը գացող Վան Գրիգորեանի, Դաւիթ Յովհաննիսեանի, Անդրանիկ Մխիթարեանի և Ալեքսանդր Արզումանեանի երեւան վերադարձէն չետոյ, Հայրենիքը ի՞նչ տեսակի ողբերգութեան պիտի ենթարկուի...:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹՂ] ԶԳԻՏՅԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ ՄԿՍՈՂ ԵՒ ԹՈՒՐՔ, ՀԱՅ ԵՒ ՅՈՅՆ ԱՉԳԵՐՈՒՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐՆԵՐԸ
ՓՈԽՈՂ ԵՐԵՔ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐ
ԵՐՐՈՐԴ ԴԷՊՔ..

6-7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1955-ԻՆ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ՊՈԼՍՈՅ ՈՂԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն)

6-7 Սեպտեմբեր 1955-ի գիշերը ժամը 21-ին սկսող դէպքերուն ընթացքին, ինչո՞ւ մէկ հատ գինուոր չտեսնուեցաւ:

Պոլսոյ ապահովութեան ուժերը բոլորովին մէջտեղէն վերցուած և կարծէք գենին տակը մտած էին:

Որովհետեւ այս վիճակն ալ, պատրաստուած յայտագրին մաս կը կազմէր:

Որովհետեւ այն օրուան վարչապետը Ատնան Մենտերէսը՝ «Զգեցէք, տղաքը քիչ մը գուարճանան» բաած էր:

Այդ պատճառաւ ոստիկանները և ապահովութեան ուժերը բնաւ չմիջամտեցին: Եւ այդ տղաքը՝ շատ լաւ գուարճացան:

Եւ քանի մը ժամուան ընթացքին բոլոր յոյներուն և հայերուն խանութները և եկեղեցիները թալանեցին:

6-7 Սեպտեմբեր 1955-ի գիշերը Պոլսոյ փողոցներուն միակ «տէր»ը՝ այս թալանող խումբերն էին:

Բայց անկազմակերպ կարծուած կարծուած այս թալանող խուժանին՝ նեթ քիչ մը ուշադրութեան նայուէր, անոնց շատ մեծ կարգապահութեամբ աշխատանք մը տանիլը յայնի կ՛ըլլար:

Ամէն մէկ խումբին գլուխը ղեկավար մը կար. եւ այս ղեկավարը կը հրամայէր, ցոյց կու տար քանդուելիք խանութը:

Ընդհանուր առմամբ, 6-7 Սեպտեմբեր 1955-ի գիշերը, բնակարաններու վրայ յարձակում չեղաւ։

Բնակարաններու վրայ կատարուած յարձակումները՝ խանութներու վրայ կատարուածներու հետ բաղդատաբար, շատ քիչ էին։

Որովհետեւ 6-7 Սեպտեմբերի յայտագրին մէջ՝ ջարդի հրաման չէր տրուած։

Միայն խանութները և եկեղեցիները՝ պիտի թալանուէին։

Այս յայտագիրը՝ շատ ուշադրութեամբ հաշուուած և ծրագրուած էր։ Եւ յայտագիրը շատ կանոնաւոր ձեւով գործադրուեցաւ։

Մենք, դէպքերուն սկսած ժամերուն, Քուրթուլուշ-Էրկենեգոն պօղոտայի մեր բնակարանը կը գտնուէինք։

Ժամը 21-ին թալանողներու խուժանը՝ Բանկալթի գտնուող շատ ծանօթ «HAYLAYF» ծաղարանը թալանելով սկսաւ։

Եւ միայն այն ատեն, հեռաձայնով տրուած այս լուրէն յետոյ, դէպքին տեղեակ եղանք։

«HAYLAYF»ը փլատակի վերածելէ յետոյ, թալանողներուն մէկ խումբը դէպի Օսմանպէյ յառաջանալ սկսաւ, ուրիշ մէկ թալանողներու խումբ մըն ալ էրկենեգոն պողոտայէն վեր ելլելով, դէպի Քուրթուլուշի կողմը յառաջացան և այն ճամբուն վրայ գտնուող «կեավուր»ներուն խանութները խորտակել սկսան։

Եւ այդ վայրկեանէն սկսեալ, մեր աչքերովը հետեւեցանք դէպքերուն։

Խուժանին առջեւ գտնուող ղեկավարին ցուցմունքով, այդ՝ մարդկութենէ ելած և գազանի վիճակ առած թալանողները, քանի մը վայրկեանի մէջ խանութին փեղկերը խորտակելով ներս կը մտնէին և խանութը ամբողջութեամբ կը կողոպտէին։

Եւ կարճ ժամանակի մը մէջ, այդ խանութը աւերակի վերածելէ յետոյ, ղեկավարին ցոյց տուած մէկ ուրիշ խանութը կը սկսէին խորտակել։

(Շարունակելի)

Յ.Ջ.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

SELANIKTE BASLAYAN, VE TÜRK, ERMENI VE YUNAN MILLETLERININ KADERLERINI DEGISTIREN ÜÇ MÜHIM OLAY.

ÜÇÜNCÜ OLAY

ALTI – YEDI EYLÜL 1955-TE VUKU BULAN ISTANBUL FACIASI

(GEÇEN SAYIDAN DEVAM)

ALTI YEDI EYLÜL 1955 GECESI SAAT YIRMIBIRDE BASLIYAN HADISELER ESNASINDA NIÇIN BIR TEK POLIS VE NE DE BIR ASKER GÖRÜNMEDI ?

ISTANBULUN ASAYIS KUVVETLERI TAMAMEN SIR OLMUSLAR, ADETA YERIN DIBINE GIRMISLERDI.

ÇÜNKÜ BU DA, HAZIRLANAN PROGRAMA DAHILDI.

ÇÜNKÜ O ZAMANIN BASBAKANI ADNAN MENDERES. «BIRAKIN, ÇOCUKLAR BIRAZ EGLENSIN» DEMISTI.

ONUN IÇIN POLISLER VE ASAYIS KUVVETLERI HIÇ MÜDAHALE ETMEDI.

VE ÇOCUKLAR ÇOK GÜZEL EGLENDILER VE BIR KAÇ SAAT ZARFINDA BÜTÜN YUNANLILARIN VE ERMENILERIN DUKKANLARINI, KILIELERINI YAGMA ETTILER.

6 – 7 EYLÜL 1955 GECESI ISTANBUL SOKAKLARININ TEK HAKIMI BU ÇAPULCU GURUPLARI IDI.

FAKAT BASI BOZUK ZANNEDILEN BU ÇAPULCU GURUPLARI BIRAZ DIKKAT EDILINCE ÇOK DISIPLINLI BIR ÇALISMA YAPTIKLARI BELLI OLUYORDU.

HER GURUPUN BASINDA BIR SEF VARDI VE BU SEF EMREDIYORDU, HANGI

DÜKKANI YIKICAKLARINI.

UMUMI OLARAK ALTI-YEDI EYLÜL GECESI EVLERE HÜCUM OLMADI. EVLERE YAPILAN HÜCUMLAR DUKKANLARA YPILANLARA KIYASEN ÇOK AZ DIR.

ÇÜNKÜ ALTI EYLÜL PROGRAMINDA KATLIAM EMRI YOKTU.

YALNIZ DÜKKANLAR VE KILISELER TALAN EDILECEKTI.

BU PROGRAM ÇOK DIKKATLI HESAPLANMIS VE PLANLANMISTI. VE PROGRAM ÇOK SISTEMATIK BIR SEKILDE TATBIK EDILDI.

BIZ HADISELERIN BASLADIGI SAATLERDE KURTULUSTA ERGENEKON CADDESINDEKI EVIMIZDE BULUNUYORDUK.

SAAT 21 DE ÇAPULCU ALAYI KIRIP DÖKMEYE, PANGALTIKAKI MESHUR «HAYLAYF» PASTAHANESINDEN BASLADI.

VE ANCAK O ZAMAN, TELEFONLA VERILEN BU HABERLE HADISEYI ÖGRENDIK.

HAYLAYFI HARABEYE DÖNDÜRDÜKTEN SONRA, BIR GURUP ÇAPULCU OSMANBEYE DOGRU ILERLEDI. BASKA BIR ÇAPULCU GURUPU DA ERGENEKON CADDESINDEN YUKARI ÇIKARAK KURTULUSA DOGRU ILERLEDI.

VE YOL ÜZERINDEKI GAVUR DÜKKANLARINI YIKMIYA BASLADI.

VE O ANDAN ITIBAREN HADISELERI GÖZLERIMIZLE GÖRDÜK.

ILERLIYEN GURUPUN ÖNÜNDEKI SEFIN BIR ISARETIYLE CANAVARLASAN INANLIKTAN ÇIKAN YAGMACILAR, BIR KAÇ KAKIKA IÇINDE DÜKKANIN KEPEKLERINI KIRIP IÇERI GIRIYOR VE DÜKKANI YAGMA EDIYORLARDI.

VE ÇOK KISA BIR ZAMANDA O DÜKKANI HARABEYE ÇEVIRDIKTEN SONRA, SEFIN GÖSTERDIGI BASKA BIR DÜKKANI YIKMIYA BASLIYORLARDI.

(DEVAM EDECEK)

3.2.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 177 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ՕԳՈՍՏՈՍ 2002

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ
-THESSALONIQUE-
ԱՅՆ ՔԱՂԱՔԸ, ՈՒՐ ՀԱՅ ԱԶԳԸ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿՈՂ ԱՆԻԾԵԱԼ «ԻԹԹԻՀԱՏ ԵՒ ԹԵՐԱՔՔԻ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱԶՄՈՒԵՑԱՒ։ ԱՅՆ ՔԱՂԱՔԸ, ՈՒՐ ԱՆԱԹՈԼԻՈՅ ԵՒ ՊՈՆՏՈՍԻ ՅՈՅՆԵՐԸ ՑԵՂՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿՈՂ ԵՒ 1915-Ի ԵՂԵՌՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԵԿՈՐՆԵՐԸ ԲՆԱՋՆՋՈՂ ՍԱԴԱՅԷԼԱԿԱՆ ՄՈՒՍՏԱՖԱ ՔԵՄԱԼԸ ԾՆԱՒ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

«THESSALONIQUE»ը, Աթէնքէն յետոյ, Յունաստանի երկրորդ մեծ քաղաքն և նաւահանգիստն է։ Ամէն տեսակէտով շա՛տ պատմական քաղաք մը եղած է։

Ք.Ա.315 թ.ին, Մակեդոնացի Զօրավար «Chassandre»ը, այս քաղաքը հիմնելով զայն կը կոչէ Թեսալոնիկէ, անունովը իր կնոջ, որ Մեծն Աղեքսանդրին քոյրն էր նոյն ատեն։

Հռոմէական իշխանութեան շրջանին, շատ և շատ ծաղկող Թեսալոնիկէ քաղաքը, Արեւմուտքը Արեւելքին կապող մեծագոյն կեդրոնը եղաւ։

Հռոմէն սկսող Via Appia-ին շարունակութիւնը եղող Via Egnatia-ն, Ատրիականէն անցնելով Թեսալոնիկէ կը հասնէր, և անկէ կ'երթար Բիւզանդիոն, և ապա՝ կը շարունակէր ճամբան դէպի Կիլիկիա և Միջին Արեւելք։

Թեսալոնիկէ քաղաքը, Աւետարանին մէջ ալ շատ կարեւոր տեղ կը գրաւէ։

Ք.Յ.50-թ.ներուն, Նրուսաղէմի մէջ, քրիստոնեաները հալածող և չարչարող Հրեայ Սաւուղը՝ մէկ օրէն միւսը [իբր թէ, Քրիստոսին տեսիլքով] Քրիստոնեայ կը դառնայ և Պօղոս անունով կը մկրտուի։ Եւ իբր քրիստոնէական կրօնին քարոզիչ, այն ատենուան աշխարհին գլխաւոր քաղաքները կ'այցելէ, և նաեւ, երկու անգամ ալ կ'երթայ Թեսալոնիկէ։

Այս քաղաքին մէջ, Հրեայ Սաւուղին [նոր անունով Սուրբ Պօղոս] տուած քարոզները, Սուրբ Գիրքին ամենակարեւոր մասերը կը կազմեն։

Մեր համոզումով Թեսալոնիկէ քաղաքին մէջ կը գտնուի պատմական Հայաստանի մասին յիշատակութիւններ կրող ամենահոյակապ Յուշարձանը։

Այս քաղաքին գլխաւոր կեդրոնը գրաւող և 1700 տարիներ առաջ կառուցուած Հռոմէական յուշարձանը, հռոմէացի կայսր GALERIUS-ին Ք.Յ. 300-թ.ներուն Հայաստանի, Պարսկաստանի և Միջագետքի մէջ տարած յաղթանակները փառաբանող կամարաձեւ կոթող մըն է։

Այստեղ կը հրատարակենք, Թեսալոնիկէ քաղաքին հռոմէական «Յաղթանակի Յուշարձան»ին մասին եւրոպական գիրքերուն մէջ, 2001 թուականին հրատարակուած ծանօթութիւնները և Յուշարձանին նկարը։

APSIDA GALERIU – Cet arc triomphal faisait partie d'un ensemble édifié au Ve s. au principal carrefour de la cité romaine pour honorer l'empereur Galère. Ses piliers de brique revêtus de pierre furent décorés de bas-reliefs exaltant les victoires de cet empereur sur les nations de Perse, de Mésopotamie et d'Arménie.

Le pilier Sud est le mieux conservé. Remarquer su la face extérieure et de bas en haut: scène de guerre avec éléphants et lion; sacrifice avec Galère à droite et son beau-père Dioclétien à gauche; triomphe de Galère; Galère faisant une proclamation à ses soldats. Sur la face intérieure, voir surtout; en bas la Mésopotamie et l'Arménie. Figurées par deux femmes faisant leur soumission; au-dessus; Galère combattant.

Դժբախտաբար, հայերէն պատմագրական գիրքերուն և նոյնիսկ Հայկական Համայնագիտարանին մէջ, Թղեսալոնիկէի մասին տրուած տեղեկութիւններուն շարքին, այս 1700 տարուան յուշարձանին վերաբերող ոչ իսկ ակնարութիւն մը կրցանք գտնել։

Արդեօք այս զանցառումը տգիտութի՞ան արդիւնք էր, թէ՞ անտարբերութեան։ Չենք գիտեր։

* * *

Քաղաքը հռոմէացիներէն յետոյ, մինչեւ 1430-ական թուականները, բիւզանդական կայսրութեան իշխանութեան ենթարկուած կը մնայ։

Բայց, դժբախտաբար, այս սքանչելի քաղաքը, 1430 թուականին կը գրաւուի Օսմանցի բարբարոս Սուլթան Մուրատ Բ.ի կողմէ։

Մենք կը հաւատանք, որ այդ թուականներէն յետոյ նետուած են սաղմերը՝ 1915-ի հայկական Ցեղասպանութեան։

Որովհետեւ 1492-ին, Իգապէլ թագուհիին կողմէ Սպանիայէն վոնտուող հրեաները, սիրայօժար կ'ընդունուին Օսմանեան Սուլթան Պայեզիտ Բ.ի կողմէ։

Եւ այս հրեաները կը տեղաւորուին Սելանիկ քաղաքը, և նաև՝ Օսմանեան գրաւման տակ գտնուող վայրերը։

Մենք, տարիներէ ի վեր, հրեաներուն Աշխարհին տիրապետելու ծրագիրներուն մասին կ'արտայայտուինք։

Ինչպէս նշեցինք՝ հրեաները 1495-ին, Սպանիայէն Իգապէլ թագուհիին կողմէ վոնտուեցան։ Որովհետեւ, այդ տարիներուն հրեաները Սպանիոյ մէջ, Արաբներուն հետ գործակցաբար, իշխանութիւնը ձեռք անցնելու և քրիստոնէութիւնը կործանելու կ'աշխատէին։

Հրեաները միշտ կը գանգատին և կ'ողբան, որ Սպանիայէն վոնտուած են։ Բայց երբեք չեն ըսեր, թէ ինչո՞ւ վոնտուած են։

Հրեաները, ուր որ ըլլան, ինչ անուն ալ կրեն, միշտ Աստուծոյ իբր թէ իրենց շնորհած՝ «Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդը» ըլլալու իրաւունքով, Աշխարհին տիրապետելու իրենց ծրագիրները կը գործադրեն։ Նոյնը ըրին Սելանիկի մէջ ալ։ Սելանիկը իրենց ծրագիրներուն գործադրութեան կեդրոնի վերածեցին։

Եւ 1900-ական թուերուն, Սելանիկ քաղաքին բնակչութեան կէսէն աւելին՝ վաթսուն հազար հրեայ և դաւանափոխ հրեաներէ կը բաղկանար։

Այդ տարիներուն, THEODOR HERZI-ին առաջնորդութեամբ, իրենց սիոնիստական ծրագիրները գործադրել սկսան։

Այս նպատակով էր, որ 1900-ական թուերուն Սելանիկի մէջ, հրեաները հիմնեցին ԻՒՒհրատ և Թերաքքի կուսակցութիւնը

Եւ այս հրէածին կուսակցութիւնը 1908-ին, Պոլսոյ մէջ, իշխանութիւնը ձեռք անցուց։

Եւ անկէ յետոյ, ամէն բան, ժամացոյցի ճշգրտութեամբ ընթացաւ։

ԻՒՒհրատ և Թերաքքի կուսակցութիւնը, Ա.Աշխարհամարտէն օգտուելով, 24 Ապրիլ 1915-ին, Հայ Ազգը ցեղասպանութեան ենթարկեց։

1918-էն յետոյ, Սելանիկ ծնած և ծագումով [մեծ հաւանականութեամբ] հրեայ, իսկական ֆարմասոն

մը եղող Մուստաֆա Քեմալը մէջտեղ ելաւ։

19 Մայիս 1919-ին, Սամսոն ոտք կոխող Մուստաֆա Քեմալ, իսկական սատանայ մը եւ քամելիոն մըն էր։ Անաթոլիոյ մէջ մոլեռանդ իսլամներուն՝ ինքզինքը մոլեռանդ իսլամ ձեւացնող Մուստաֆա Քեմալ, Լենինին՝ իր համայնավար մը ըլլալը հաւատացուց, և Սովետներուն խաբեց։ Եւ այս «Թատրոնը»՝ հայերուն համար ծանր հետեւանքներ ունեցաւ։ Մասամբ ալ՝ մեղքովը Երեւանի դաշնակ իշխանաւորներուն, որոնք անուղղայ արեւմտամէտներ էին։

Մուսթաֆա Քեմալ՝ Թալաթէն յետոյ, մեծագոյն ջարդարարն է։

Ան է՝ 1915-ի եղեռնի հայկական վերջին բեկորները բնաջնջողը։

Ան է՝ Անաթոլիոյ բնիկ յոյն ժողովուրդը «մաքրագործող»ը։

Մուստաֆա Քեմալն է՝ Սեւ Ծովի շրջաններու Պոնտոսի կայսրութեան բնակչութեան մնացորդը եղող Պոնտոսցի յոյները ցեղասպանութեան ենթարկողը։

Անցեալ Յուլիս 2002-ին, Յունաստանի հանրապետութեան նախագահ Սթիֆանօփուլոսը, պաշտօնապէս հետեւեալ յայտարարութիւնը կատարեց՝

«Մենք երբեք պիտի չմոռնանք՝ 1920-ին Անաթոլիոյ մէջ կատարուած Պոնտոսի ժողովուրդին ցեղասպանութիւնը»։

* * *

25 Մայիս 2002-ին, Սամսոն կղզիէն օդանաւ առինք և, Աթէնքի ճամբով, Սելանիկ մեկնեցանք։

Սելանիկի տրուած այցելութեան առաջին պարտականութիւնը եղաւ՝ այցելել մեր մեծ մօր՝ Արմաւենի Զիլինկիրեանի գերեզմանը։

1934-ին Արմաւենի Զիլինկիրեան, Գավալա բնակող իր աղջկան՝ Հայկանուշ [Զիլինկիրեան] Զեւիքեանին այցի երթալու համար, Պոլիսէն գնացքով Սելանիկ մեկնած էր։

Վերադարձին՝ Սելանիկէն Պոլիս մեկնող շոգենաւ մը կը նստի։

Բայց դեռ շոգենաւը ճամբայ չելած, սրտի տագնապով կը մահանայ։

Եթէ շոգենաւին ճամբայ ելլելէն յետոյ մահանար, այն ատենուան կանոնով մարմինը ծով պիտի նետուէր։

Եւ այն ատեն իր զաւկին՝ Ռուբէն Սեւակին պէս անշիրիմ ճակատագիր մը ունեցած պիտի ըլլար։

Բարեբախտաբար իր հարազատները շոգենաւէն կը հանեն Արմաւենի Զիլինկիրեանին մարմինը և, պատշաճ եկեղեցական արարողութեամբ, Սելանիկի հայկական Ազգային գերեզմանատունը կը թաղեն։

1970-ական թուականներուն մեր Սելանիկ այցելութեան օրերուն, մեր ազգականներէն սելանիկաբնակ ծանօթ ազգային մը եղող Սահակ Գլրճեանէն խնդրեցինք, որ մեր մեծ մօր համար մարմարէ դամբանի մը շինութեան հակողութիւնը յանձն առնէ։

Հետեւեալ տարին, մեր Սելանիկ այցելութեան օրերուն, Սահակ Գլրճեան մեզ տարաւ ազգային գերեզմանատուն։

Եւ մենք տեսանք, սրտի մեծ գոհունակութեամբ, մեր մեծ մօր նորակերտ դամբարանը, իբր Ռուբէն Սեւակի մայր՝ Արմաւենի Զիլինկիրեանի յիշատակը յաւերժացնող արձանագրութեամբ։

Այս նուիրական պարտականութիւնը կատարած Սահակ Գլրճեանին բարի յիշատակին առջեւ յարգանքով կը խոնարհինք։

Սելանիկի մէջ, Ռուբէն Սեւակի մօր դամբարանին հոն գտնուելէն անկախ, նահատակ հերոս բանաստեղծի հետ առնչուող ուրիշ պարագայ մը կայ։

Եղեռնէն յետոյ, Ռուբէն Սեւակի առաջին գիրքը, 1925-ին Սելանիկի «Գողթան» գրատան նախաձեռնութեամբ և «Ալիք» տպարանին կողմէ լոյս ընծայուած էր «Բժիշկին Գիրքէն փրցուած էջեր» վերտառութեամբ։

Մեզի ծանօթ չէր այս գիրքին յառաջաբանը գրող հրատարակիչը։

Նա՛ւ, չէինք գիտեր, թէ ովքե՞ր էին այս գիրքին հրատարակութիւնը յանձն առնող «Գողթան» գրատան պատասխանատուները։

Յաւելուած՝ Ռուբէն Սեւակի «Բժիշկին Գիրքէն Փրցուած Էջեր» անունը կրող գրութիւնները 1913-

1914-ին Պոլսոյ «Ազատամարտ» օրաթերթին մէջ հրատարակուելէն յետոյ, առաջին անգամ 1925-ին, Սելանիկի մէջ, որպէս առանձին հատոր լոյս տեսած էր:

Բախտը, կամ էթէ ուզէք՝ բսենք դիպուածները, կեանքի մէջ շատ բան կը փոխեն:

Բախտով կամ դիպուածա՝ Ռուբէն Սեւակին Սելանիկ հրատարակուած գիրքին մասին մասնակի տեղեկութիւններ առինք մեր հարազատներէն՝ Վերոնիքա Մահտեսեանէն, 5 Մայիս 2002-ին, Վենետիկի մէջ կատարուած հարսանիքի օրը:

Նորապսակ փեսային հայրը՝ Սելանիկի ծանօթ ազգայիններէն՝ Պրն.Կարապետ Գալֆայեան, մեզի հետեւեալ տեղեկութիւնները տուաւ.

«Այս գիրքը հրատարակողները Ռուբէն Սեւակի Պոլսոյ կերոնական վարժարանին աշակերտներէն և Ռուբէն Սեւակի համակիրներէն կարգ մը անձեր էին որոնք, Պոլսէն հեռանալով, Սելանիկ հաստատուած էին:

Անոնք էին, որ յանձն առին, այս գիրքին հրատարակութիւնը»:

Պրն. Կարապետ Գալֆայեան ինքն ալ, շատ տպաւորուած էր, Ռուբէն Սեւակի «Բժիշկին Գիրքէն Փրցուած Էջեր»ու գրութիւններէն

Եւ ան, մեզի արտասանեց, մինչեւ հիմա իր յիշողութեան մէջ մնացած Ռուբէն Սեւակի «Կէս Խենթը» պատմուածքէն հատուած մը.

«Սիրելի սիրեցեալը.

«Գրութիւններդ ստանալով ստանալուս պէս ստացայ ու պատասխանը գրելնիքէն կը գրեմ...»:

Մենք շնորհապարտ ենք Պրն. Կարապետ Գալֆայեանին, մեզի փոխանցած այս տեղեկութիւններուն համար:

Ինչպէս նշեցինք՝ այս գիրքին յառաջաբանը գրած և իբր «հրատարակիչը» ստորագրած յարգելի անձնաւորութեան ո՞վ ըլլալը, մինչեւ այսօր, մեզի ծանօթ չէ:

Եւ մենք, առ ի երախտագիտութիւն իրեն, կը հրատարակենք այս անծանօթ «հրատարակիչ»ին յառաջաբանը.-

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹՂ] ՁԳԻՏՅԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ ՄԿՍՈՂ ԵՒ ԹՈՒՐՔ, ՀԱՅ ԵՒ ՅՈՅՆ ԱՁԳԵՐՈՒՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐՆԵՐԸ
ՓՈԽՈՂ ԵՐԵՔ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐ
ԵՐՐՈՐԴ ԴԷՊՔ.-
6-7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1955-ԻՆ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ՊԱԼՍՈՅ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ
[Շարունակութիւն նախորդ թիւէն]

Բանկալթին Քուրթուլուշի կապող երկնենգոն պողոտային վրայ գտնուող մեր տունին շարքին՝ շատը կեավուրներուն պատկանող նպարավաճառի, ադանդերի, պղտավաճառի, մսավաճառի, ծաղավաճառի, հագուստեղէնի և նաեւ տեսակ տեսակ ապրանք ծախող խանութներ կային:

Եւ թալանողները՝ խանութներուն վրայ յարձակելով, ներսը գտնուող ապրանքները կոտրել թափելէ յետոյ, կտոր կտոր եղած ապրանքները փողոց կը նետէին:

Այս ձեւով փողոցները հագար ու մէկ տեսակ ապրանքներով լեցուն աղբանոցի վիճակ մը առած էր:

Եւ այս խանութներուն մէջ գտնուող զանազան ապրանքներուն՝ քացախ, գինի, օղի, քարիւղ, ալիւր, շաքար և նաեւ ուրիշ շատ մը նիւթերուն կոտրուելէն, թափուելէն և խառնուելէն յառաջ եկող հոտ մը, մինչեւ այդ մեր չգիտցած, տարօրինակ հոտ մը տուներէն ներս կը թափանցէր և մեր կոկորդները կ՛այրէր...:

Եւ մենք, մինչ այդ, այս խանութները կոտրող թափող մարդոց երեսները նայելու կը ջանայինք:

Առոց մէջ գողութիւն ընողներ ալ կային, բայց այս խուժանին մէջ գտնուող մարդոց մեծամասնութիւնը՝ քանդելու համար, կոտրելու համար, մեծ կատաղութեամբ կը յարձակէին խանութներուն վրայ:

Եւ այդ վայրկեանին այս մարդիկը իսկական գազանի մը հոգեվիճակին մէջ մտած էին:

Աւելի ճիշդը՝ իրենց երեսին կեղծ դիմակը վար առած և իսկական կործանարար «օսմանցի»ի վերածուած էին:

...եւ այս կոտրել-թափելը, կէս գիշերէն յետոյ մինչեւ ժամը մէկը տեւեց:

Եւ ճիշդ ժամը մէկին, Բանկալթի-էն դէպի Քուրթուլուշ յառաջացող «jeep» մը երեւցաւ:

Եւ jeep-ին վրայ քանի մը զինուոր, և վարորդին քովն ալ ոտքի կեցած սպայ մը կար:

Եւ այս jeep-ին վրայի սպան, մէկ կողմէ բերանը սուլիչ մը, անդադար կը սուլէր, իսկ միւս կողմէ ալ կը պոռար՝ «կորսուեցէք, հեռացէք»:

Եւ այս սպային մէկ սուլիչի ձայնը, և անոր պոռալ-կանչելը բաւարար եղան՝ այս թալանող խուժանին քանի մը վայրկեանի մէջ ցրուելուն և մէջտեղէն կորսուելուն:

Եւ մեզի մնաց՝ աւերակի վերածուած խանութները, աղբանոցի երեւոյթով փողոցները, և այդ զարշելի և անտանելի հոտը:

Բայց, այս ողբերգութիւնը ապրող, մենք՝ «կեավուրներուն» հոգիներուն մէջ, յաւէտ մնաց սարսափի, վախի և բարկութեան զգացումն ու յոյզը՝ 6-7 Սեպտեմբեր 1955-ի գիշերը:

[Շարունակելի]

Յ.Չ.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
SELANIKTE BASLIYAN, VE TÜRK, ERMENI VE YUNAN MILLETLERININ
KADERLERINI DEGISTIREN ÜÇ MÜHIM OLAY.
ÜÇÜNCÜ OLAY

ALTI – YEDI EYLÜL 1955-TE VUKU BULAN ISTANBUL FACIASI
(GEÇEN SAYIDAN DEVAM)

PANGALTIYI KURTULUSA BAGLIYAN ERGENEKON CADDESINDE BULUNAN BIZIM EVIN SIRASINDA, ÇOGU GAVURLARA AIT OLAN, BAKKAL, MEZECI, MANAV, PASTACI, ELBISECI, VE DAHA BIR ÇOK ÇESIT MALLAR SATAN DÜKKANLAR VARDI.

VE ÇAPULCULAR DÜKKANLARA HÜCUM EVININ, IÇERDEKI MALLARI KIRIP DÖKÜYOR, VE SONRA DA BU PARÇA PARÇA EDILEN MALLARI SOKAKLARA ATIYOR.

BU SEKILDE SOKAKLAR BIN BIR ÇESIT MAL VE ESYALARLA DOLU BIR ÇÖPLÜK HALINI ALIYORDU.

VE BU DÜKKANLAR IÇINDE BULUNAN MUHTELIF MALLARIN, SIRKE, SARAP, RAKI, GAZ, UN, SEKER VE DAHA BIRÇOK MADDELERIN KIRILIP DÖKÜLMESINDEN VE KARISMASINDAN MEYDANA GELEN BIR KOKU. O ZAMANA KADAR BILMEDIGIMIZ ACAYIP BIR KOKU, TA EVLERIN IÇINE KADAR GIRIYOR VE BOGAZIMIZI YAKIYORDU...

VE BIZ BU ARADA BU DÜKKANLARI YIKIP TAHRIP EDEN INSANLARIN YÜZLERINE BAKMIYA ÇALISIYORDUK.

IÇLERINDE HIRSIZLIK YAPAN DA VARDI. FAKAT BU ÇAPULCULARIN BÜYÜK ÇOGUNLUGU, YIKMAK IÇIN, TAHRIP ETMEK IÇIN BÜYÜK BIR HIRSLA DÜKKANLARA HÜCUM EDIYORLARDI.

VE O ANDA BU INSANLAR. HAKIKI BIR CANAVAR HÜVIYETINE BÜRÜNMÜSLERDI.

DAHA DOGRUSU YÜZLERINDEKI MASKEYI ATMISLAR VE YAKIP YIKAN HAKIKI OSMANLI HÜVIYETINI ALMISLARDI.

VE BU KIRIP DÖKME VE TALAN. GECE YARISINDAN SONRA. SAAT BIRE KADAR DEVAM ETTI.

VE TAM SAAT BIRDE. PANGALTIDAN KURTULUSA DOGRU GELEN BIR JEEP GÖRÜNDU. VE JEEPIN ÜZERINDE BIR KAÇ ASKER VE SOFÖRÜN YANINDA DA AYAKTA

DURAN BIR SUBAY VARDI.

VE BU JEEPIN ÜZERINDEKI SUBAY BIR TARAFTAN DÜDÜK ÇALIYOR, BIR TARAFTAN DA BAGIRIYORDU.

«DAGILIN, SAVULUN».

VE BU SUBAYIN BIR DÜDÜK SESI VE BAGIRIP ÇAGIRMASI KAFI GELDI. BU ÇAPULCU GÜRUHLARININ BIRKAÇ DAKIKA IÇINDE DAGILMALARINA VE ORTADAN KAYBOLMALARINA.

VE GERIYE KALDI HARABEYE DÖNEN DÜKKANLAR, ÇÖPLÜGE DÖNEN SOKAKLAR. VE TIKSINDIRICI BIR KOKU.

FAKAT BU FACIAYI YASIYAN. BIZ GAVURLARIN YÜREKLERINDE ALTI YEDI EYLÜL 1955 GECESINDEN ITIBAREN DEHSET, KORKU VE HIRSLA DARISIK BIR HIS BIR DAHA ÇIKMAMAK ÜZERE YERLESTI.

(DEVAM EDECEK)

3.2.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 178 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՕԳՈՍՏՈՍ 2002

ՄԻՆՉԵԻ ԱՅՆ ՕՐԸ, ՈՐ ՍԻՈՆԻԶՄԻ,
ՆԱԶԻԶՄԻ, ՖԱՇԻԶՄԻ ՈՒ ԱՍՈՆՑ ՆՄԱՆ
ԱՆՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՏԵՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՋԱՐԳԻԼՈՒԻՆ, ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ ՈՉ
ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ Ո՛Չ ԱԼ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ
ԿՐՆԱՅ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԵՐ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ
ՄԵՐ [ՔԻՉ ԲԱՅԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ] ԱՆԳԻՏԱԿԻՑ
ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ:

...ԱՅՆ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՈՐՈՆՔ, ԳԼՈՒԽՆԻՆ
ՋԱՅԼԱՄԻ ՊԷՍ ԱՒԱԶԻ ՄԷՋ ԽՐԱԾ, ԱՌԱՆՑ
ԳԻՏԱԿՑԵԼՈՒ ԵՂԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԻՍԿԱԿԱՆ
ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՈՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԻՋՆԵԼՈՒ ՅԱՒԻՆ ԲՈՒՆ
ԱՐՄԱՏՆԵՐՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԽԱՂԱՆ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՁԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Ասոր վերջին օրինակը՝ հրեաներուն Բեթլեհէմի մէջ գրաւած հայապատկան մէկ կալուածին պատճառով, Սփիւռքի հայկական թերթերուն մէջ, այս անարդարութեան դէմ հրապարակուած գրութիւններն են:

Բնական է՝ շատ հասկնալի է այս ընդվզումը:

Բայց, ո՞ւր էր այս մեծապատիւ մտաւորականներուն խելքը մինչեւ այսօր՝ երբ 1915-ի եղեռնին մէջ, Թուրքերուն և գերմանացիներուն նետեւ թաքնուած Միոնիստներուն պատասխանատուութիւնը, արեւի լոյսին պէս յստակ էր:

Մեր մտաւորականներուն մեծամասնութիւնը՝ մէկ մասը վախկոտութեան պատճառաւ, միւս մասն ալ ծախուած ըլլալնուն հետեւանքով, այս իրականութիւնները ըսելու չհամարձակեցան, և Միոնիստներուն կատարած դաւադրութիւններուն մասին, մինչեւ այսօր, լուռ մնացին:

1915-ի եղեռնին՝ ամբողջ Ազգ մը բնաջնջուեցաւ, մեր հայրենիքին մեծամասնութիւնը զոհցուեցաւ, հազարներով եկեղեցի և վանքեր քանդուեցան:

Ո՛ւր էին այդ մտաւորականները մինչեւ հիմա, որ հրեաներուն գրաւած մէկ շէնքին կամ հողակտորին համար այսօր փոթորիկ կը յարուցանեն, երբ հայ Ազգին ենթարկուած բոլոր դժբախտութիւններուն առաջնակարգ պատասխանատուները, երէկ և մինչեւ այսօր՝ Միոնիստներն են:

Հրեաները, իրենց Միոնիստական ծրագիրներուն գործադրութեան համար, գոհեցին հայ Ազգը:

Այս ծրագիրը գործադրուիլ սկսաւ դեռ 1850-ական թուականներուն, Անգլիոյ վարչապետ Հրեայ Benjamin D'Israeli-ի կողմէ: Եւ շարունակուեցաւ 1890-ական թուականներուն, Հրեայ Theodor Herzi-ին կարգադրութիւններով, որոնց մաս կը կազմեն Abdül Hamid-ի ջարդերը և Սելանիկի մէջ կազմուած Terakki կուսակցութեան

1915-ին կատարած հայկական ցեղասպանութիւնը:

Բայց մեզի զարմանք պատճառող կէտը հետեւեալն է- ենթադրենք, որ Բենիամին Տ'իզրայէլիի սարքած խաղերը հայ Ազգը չկրցաւ հասկնալ, որովհետեւ անփորձ էր:

Բայց ինչպէս եղաւ որ կրկին Թէոտոր Հերզլին դաւերուն ծուղակը ինկաւ: Եւ նոյնիսկ Սելանիկցի հրեաներուն հետ գործակցեցաւ՝ հայկական դաշնակցութիւնը: Ինչպէ՞ս կարելի է բացատրել այս աստիճան անմտութիւն մը: Եւ հայ ազգին միամտութիւնը շարունակեց իր աւերները գործել:

Տրամաբանութեան բոլոր օրէնքներուն հակառակ ըլլալով 1918-1920-ի հայկական կառավարութիւնը, կրկին հաւատաց Արեւմտեան պետութիւններուն և թշնամացաւ Սովետներուն հետ: Բայց հայ Ազգին «կուրութիւնը» այսքանով ալ չաւարտեցաւ:

Դարեր յետոյ, հայ Ազգին տիրացած պետականութեան յարգը, բարգաւաճ Սովետական Հայաստանին արժէքը՝ Սփիւռքի հայութեան կարեւոր մէկ հատուածը չկրցաւ գնահատել:

Ըսենք, որ Հ.Յ.Դ.ի առաջնորդները, Արեւմտեան պետութիւններուն ենթարկուելնուն պատճառաւ, թշնամի էին Մ.Հայաստանին:

Բայց ինչ ըսենք այս կուսակցութեան Սփիւռքի շրջանակին մաս կազմող ժողովուրդին, որ Սովետ.Հայաստանի դէմ թշնամական արտայայտութիւններ կը կատարէր:

Շատ ծանօթ և ցաւալի իրականութիւն մըն է այն, որ դաշնակցականամիտներ 1960-ական թուականներուն, Մ.Հայաստան այցի գացող իրենց բարեկամներուն սապէս կ'արտայայտուէին՝ «Ծո, Յակոբ, դո՞ւն ալ կարմիր եղար»:

* * *

«ԱՄԷՆ ԱԶԳ ԻՐ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ ԻՐ ՁԵՌՔԵՐՈՎԸ ԿԸ ԿԵՐՏԷ, ԻՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՁԵՌՔԵՐՈՎԸ:

1985- Յ.Զ.»

1991-ին հայ ժողովուրդը, իր ձեռքերովը քանդեց՝ իր բարգաւաճ հայրենիքը, Սովետական Հայաստանը. «Ծո, Յակոբ, դո՞ւն ալ կարմիր եղար» մտայնութեամբ:

Այս մտայնութեամբ վարակուեցաւ Մ.Հայաստանի միամիտ ժողովուրդը:

Մենք, 1985-ի ներէն սկսեալ, այս վտանգին դէմ մեր մտահոգութիւնը յայտնեցինք:

Վկայ 1985-ին հրատարակուած մեր գիրքին ենթախորագիրը՝

«Այս գիրքը կը ձօնենք «անունով միայն հայ» Սփիւռքի այն կեղծ ազգասէր առաջնորդներուն, որոնց սխալ քաղաքականութիւնը նոր 24 Ապրիլներու կրնայ յանգիլ»:

Եւ 1988-ի ներուն, Հայաստանի մէջ սխալ ձեւով սկսաւ Արձախի շարժումը, որուն յաջորդեց Հայաստանի անկախութեան «Tele-guidé» ցոյցերը:

Այն տարիներուն, մեր կարողութեան չափով գրեցինք սխալ ընթացք ստացած այս շարժումներուն դէմ, որոնք Հայաստանը դէպի աւեր պիտի առաջնորդէին: Երբ կար հարցի խոհեմ կարգադրութեան միջոց:

Մեր այս գրութիւններուն իբր հակազդեցութիւն՝ Հայաստանի «Գրական» թերթին մէջ 1989-ին, Շահէն Թաթիկեան յօդուած մը հրատարակեց, որուն մէջ ան կ'ըսէր, թէ՝ «Այս ցոյցերով Արցախը Հայաստանին միացած է, և Հայաստանը իր անկախութեան պիտի տիրանայ» և ան մեզ կ'ամբաստանէր որ, իբր թէ, մենք Հայաստանի անկախութեան և Արցախին Հայաստանին միացման դէմ եղող անձ մըն ենք...:

1991-ին Հայաստանը իբր թէ անկախացաւ և յետոյ՝ Արցախը ենթադրական ազատութեան մը տիրացաւ:

Եւ այդ թուականներէն ետք՝ տասը տարիներ անցան:

Եւ այսօր բոլորին ծանօթ է՝ Հայաստանին իր բնակչութեան շուրջ կէսէն պարպուած ու տխուր վիճակը և Արցախին անստոյգ ճակատագիրը:

* * *

Մի՞ւ չէր ուզեր Հայաստանին բացարձակ անկախութիւնը:

Ո՛վ չէր ուզեր Արցախին Հայաստանին միացումը:

Բայց երբ կը մտածես, թէ Հայաստանը շրջապատուած է թշնամի թուրքերով և գիտես, թէ հայ ազգը ցեղասպանութեան ենթարկող Սիոնիստական ծրագիրը Հայաստանը բոլորովին կործանելու կը միտի, և Արցախի հարցը Սիոնիստներուն կողմէ շահագործուող ծուղակ մըն է՝ հայ ազգը Արեւմտեան Հայաստանի պահանջատիրութենէն բոլորովին հեռացնելու, և Ազրպէյճանի հետ անվերջանալի հակամարտութիւններու մէջ մխրճելու ծառայող, այն ատեն, ամէն բան կ՛ընես, որ հայ ազգին միակ փրկարարը եղող Ռուսաստանէն չթաժնուիս: Ընդհակառակը՝ բոլոր կարելիութիւններովդ կը փարիս անոր:

Բայց հայերը, իրենց ազգային շահերուն պահանջած՝ Ռուսական բարեկամութիւնը բոլորովին անտեսեցին և, 1988-էն սկսեալ, ինկան Արեւմտա-սիոնականներուն ծուղակը և, Արեւմուտքին ծառայութեան լծուած նոր առաջնորդներուն դաւադրութեամբ, հեռացան Ռուսերէն:

Բայց, քանի մը տարի յետոյ, անոնք տեսան Թրքական վտանգը և ետ քայլ ըրին և կրկին մօտեցան Ռուսերուն ստիպողաբար:

Եւ այն օրէն ի վեր, Հայաստանի այսպէս կոչուած առաջնորդները երկդիմի քաղաքականութիւն մը կը վարեն:

Բայց ինքզինքնին շատ խելացի կարծող Հայաստանի այսօրուան առաջնորդները, ամէն օր քիչ մ՛աւելի կը մխրճուին Արեւմտեան-Սիոնական ճահիճին մէջ: 27 Հոկտեմբեր 1999-ի ողբերգութիւնը՝ Սիոնիստներուն կատարած մէկ դաւադրութիւնն էր, որով սպաննուեցան Հայաստանի ռուսասէր առաջնորդները:

Ձեր ուշադրութեանը կը յանձնենք, որ այսօրուան Հայաստանի իշխանաւորներէն ոմանք Արցախցիներ են, որոնք գրեթէ գաղափար չունին Արեւմտեան Հայաստանին վերաբերող մեր պահանջատիրութեան մասին, ոչ ալ անով մտահոգ են:

Ասոնց համար կ՛ըսուի, որ իշխանութեան եկած օրերէն իսկ, կարգին հայերէն խօսիլ չէին գիտեր:

Ի՞նչ կրնանք սպասել այսօրուան այս տիպի առաջնորդներէն, որոնք հայկական ոգիէ գրեթէ չեն սնած և, ընդհակառակը, Ազերիներու հետ նկարագրի շատ ընդհանրութիւններ ունին:

Այս նկարին մէջ կը տեսնուին Ազրպէյճանի նախագահ Ալիեւը և Հայաստանի նախագահ Քոչարեանը քով քովի և երես երեսի:

Պիտի խնդրենք, որ ուշադրութեամբ նայիք այս նկարին:

Տեսէք, թէ Ալիեւը և Քոչարեանը ի՛նչ աստիճան բարեկամական խօսակցութեան մէջ են և ո՛ր աստիճան մտերմաբար մօտեցած են իրարու:

Արդեօք աղուէսային լուծում մը գտած են Մեղրիի անցքին մասին, խաբելու համար հայ ժողովուրդը, որ Մեղրիի ճամբով Ազերիները միանան Նախիջեւանի ու Թուրքիոյ, իրենց լեզուի, արիւնի ու կրօնի եղբայրներուն:

Թուրքերը Նախիջեւանի հետ, ատենին [1935-ներուն] Պարսիկ շահին կողմէ իրենց նուիրած շուրջ 20 քիլոմեթրանոց հողային ատհման մը ունին:

Եւ այս ձեւով Արեւմտեան Թուրքերը պիտի միանան Արեւելեան Թուրքերուն, պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով:

Ահաւասիկ Թուրքերուն «Թուրանական» երազին իրականացումը ըսել է:

Ի՞նչ պայմաններու մէջ ալ ըլլայ, ի՞նչ խաբուսիկ ձեւերով ալ ներկայացուի՝ Ազերիներուն Մեղրիէն դէպի Նախիջեւան անցքի մը տրուիլը, Հայաստանը, դանդաղօրէն, խեղդամահութեան դատապարտելուն համազօր է:

Յուսանք, որ Արցախի «աւատապետ» նախագահ Քոչարեանը, այս տեսակ դաւաճանական արարք մը չի գործեր:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐՐ ԹՂ] ՁԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՍԵՒԱՆԻԿԻ ՄԷՋ ՍԿՍՈՂ ԵՒ ԹՈՒՐՔ, ՀԱՅ ԵՒ ՅՈՅՆ ԱՁԳԵՐՈՒՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐՆԵՐԸ ՓՈՒՆՈՂ ԵՐԵՔ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐ

ԵՐՐՈՐԴ ԴԷՊՔ.-

6-7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1955-ԻՆ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ՊՈԼՍՈՅ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն)

Կէս գիշերէն յետոյ, ժամը մէկին, փողոցներուն մէջ ոչ մէկ թալլող մնացած էր:

Բայց, անոնց տեղը, բոլորովին ուրիշ, տարօրինակ ժողովուրդ մը եկաւ:

Փլատակի վերածուած «կեավուր»ներուն խանութները տեսնելու եկած մարդոցմով լեցուած էին փողոցները:

Եւ անոնք, թատրոն մը, շարժանկար մը դիտելու նման, հաճոյքով կը նայէին այս փլատակներուն:

Այդ վայրկեանէն սկսեալ, մենք ալ խառնուեցանք ժողովուրդին և դէպի Բանկալթի քալել սկսանք:

Բանկալթի-ի ճոխ խանութները և մանաւանդ տեղւոյն գեղեցիկ «հայլայֆ» ծաղարանը անճանաչելի դառնալու աստիճան քանդուած էր:

Անկէ դէպի Հարպիյէ յառաջացանք:

Այստեղ բազմութիւնը երթալով շատցաւ:

Մանաւորապէս՝ ինքնաշարժերուն եռեւի կողմը, «պակաժ»էն կախուած կերպասէ շատ երկայն պոչեր կային:

Եւ այս ինքնաշարժերուն տէրերը՝ «կեավուր»ներուն պատկանող կերպասի խանութները թալանի տուած միջոցին, շատ մը կերպասի ծրարները իրենց ինքնաշարժին մէջ կը փոխադրեն: Եւ յետոյ, զուարճանալու համար քանի մը կերպասի ծրարներ ինքնաշարժին ետեւը կը կապեն և ճամբայ կ՚ելլէ յետոյ, այս ծրարները գետին գլորելով տարօրինակ և երկար պոչեր կը կազմեն:

Ջորս-հինգ պոչ ունեցող և հրէշի մը նմանող այս ինքնաշարժերուն զուարճանալու համար Պոլսոյ փողոցներուն մէջ շրջագայիլը, այդ գիշերուան սարսափելի յիշատակներէն մէկը ըլլալով, միշտ մեր աչքերուն առջեւը կը մնայ:

Եւ մենք, այս ինքնաշարժերուն քովէն քալելով, Հարպիյէ-էն Թաքսիմ հասանք:

Թաքսիմի հրապարակին վրայ գտնուող և խուժանին կողմէ կրակի տրուած մեծ «Այաֆրիատ» կկեղեցին, դեռ բոցերու մէջ, կ՚այրէր ու կ՚այրէր:

Մինչեւ 1923 Constantinople կոչուած քաղաքին հպարտութիւնը և Պոլսոյ հարուստ դասակարգին կեդրոնը եղած Rue De Pera-ն, ներկայիս Պէյօղլու կոչուած պողոտան՝ ամբակոծումի ենթարկուածի տեսարան մը կը պարզէր:

Աչքերնուս հաւատալ չէինք ուզեր:

Պէյօղլուի պողոտայ բսուած տեղ մը չէր մնացած:

Եւ պողոտան խանութներուն կողոպուտի ենթարկման ընթացքին չորսդին նետուած ապրանքներով բոլորովին գոցուած էր: Եւ տեղ տեղ ալ մէկ մեծ բարձրութեամբ բլրակներ կազմուած էին:

Եւ մենք, պարզուած այս սարսափելի երեւոյթը տեսնելով, չկրցանք դիմանալ և լացինք՝ մարդ բսուած վայրենի արարածին բարբարոսութեան խորհրդանիշը եղող այս փլատակներուն առջեւ:

(Շարունակելի)

Յ.Ջ.

TÜRKLERIN (SÖZ DE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
SELANIKTE BASLIYAN, VE TÜRK, ERMENI VE YUNAN MILLETLERININ
KADERLERINI DEGISTIREN ÜÇ MÜHIM OLAY.
ÜÇÜNCÜ OLAY

ALTI – YEDI EYLÜL 1955-TE VUKU BULAN ISTANBUL FACIASI
(GEÇEN SAYIDAN DEVAM)

GECE YARISINDAN SONRA SAAT BIRDE SOKAKLARDA HIÇ BIR ÇAPULCU

KALMAMISTI.

HARABEYE DÖNEN GAVUR DÜKKANLARINI GÖRMEYE GELEN BIR GÜRUHLA DOLMUSTU SOKAKLAR.

VE ONLAR, BIR TIYATRO, BIR SINEMA SEYREDER GIBI ZEVKLE BAKIYORLARDI BU YIKINTILARA.

O ANDAN ITIBAREN BIZ DE BU KALABALIGIN IÇINE KARISTIK. VE PANGALTIYA DOGRU YÜRÜMEYE BASLADIK.

PANGALTIDAKI LÜKS DÜKKANLAR VE BILHASSA O GÜZELIM HAYLAYF PASTAHANESI TANINMIYACAK VAZIYETTE TAHRIP EDILMISTI.

ORADAN HARBIYEYE DOGRU ILERLEDIK. BURDA KALABALIK GIDEREK ÇOGALDI.

BILHASSA OTOMOBILLERIN KILAKSON SESLERI KULAKLARIMIZI DELIYORDU.

FAKAT BU OTOMOBILLERIN BIR ÇOGUNUN ARKASINDA, BAGAJLARINDAN ASILI, KUMASTAN UZUN KUYRUKLAR VARDI.

BU OTOMOBILLERIN SAHIPLERI KUMAS MAGAZALARINI TALAN EDERKEN BIRÇOK KUMAS TOPLARINI OTOMOBILLERINE DOLDURMUSLAR VE SONRA DA EGLENMEK IÇIN BIR KAÇ TOP KUMAS BAGAJLARINA BAGLAMISLAR VE HAREKET EDEN OTOMOBILIN ARKASINDA BU TOPLAR YERLERDE SAÇILARAK ACAYIP VE UZUN KUYRUKLAR MEYDANA GETIRMISTI.

DÖRT-BES KUYRUKLU BIR CANAVARA BENZIYEN BU OTOMOBILLERIN ISTANBUL CADDELERINDE KEYF ETMEK IÇIN DOLASMASI. O GÜNÜN FECI HATIRALARINDAN OLARAK HALA GÖZLERIMIZIN ÖNÜNDEDIR.

VE BIZ, BU OTOMOBILLERIN YANINDAN YÜRÜYEREK, HARBIYEDEN TAKSIME GELDIK. ÇAPULCULARIN ATESE VERDIKLERI TAKSIMDEKI BÜYÜK «AYA TRIADA» KILISESI HALA ALEV ALEV YANIYORDU.

MANZARA KORKUNÇTU... VE TAKSIMDEN BEYOGLU CADDESINE DOGRU ILERLEDIK. VE GÖRDÜGÜMÜZ MANZARA KARSISINDA SASALADIK.

BIR ZAMANLARIN CONSTANTINOPLE SEHRININ IFTIHARI SOSYETIK AHALININ MERKEZI, MESHUR RUE DE PERA, SIMDIKI ISMI ILE BEYOGLU CADDESI BONBARDIMANA UGRAMIS BIR MANZARA ARZEDIYORDU.

GÖZLERIMIZE INANAMIYORDUK.

BEYOGLU CADDESI DIYE BIRSEY KALMAMISTI. VE CADDE, DÜKKANLARIN YAGMALANMASI ILE ORTAYA DÖKÜLEN MALLARLA TAMAMEN KAPANMIS. YER YER BIR METREDEN YÜKSEK TÜMSEKLER TESKIL ETMISTI.

VE BIZ BU MANZARA KARSISINDA, DAYANAMADIK, VE AGLADIK. INSAN DENILEN BU VAHSI YARATIGIN MEYDANA GETIRDIGI, BARBARLIGIN SENBOLÜ BU HARABENIN ÖNÜNDE.

(DEVAM EDECEK)

3.2.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 179 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2002

ՋՐՈՅՑ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՁԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

ՀԱՐՑՈՒՄ.- Բայց, այս երեք պետութիւնները՝ Իսրայէլ, Թուրքիա և Ամերիկա, բոլորովին տարբեր ցեղերու կը պատկանին, ինչպէ՞ս կարելի է այս երեք պետութիւնները նոյնացնել:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Բացատրելու ջանանք: Դուք գիտէք, որ Հրեայ-Ֆարմասոնական աշխարհակալ վարդապետութեան համաձայն, աշխարհի վրայ միակ «անաղարտ» ցեղ մը պէտք է մնայ: Ան ալ Հրէական «ընտրեալ» ցեղն է: Մնացեալ ցեղերը, բոլորն ալ, կամաց-կամաց պիտի լուծուին, Հրեայ Ֆարմասոններուն կողմէ մէջտեղ բերուած, աշխարհի նոր ընկերային խառնարաններուն մէջ, ստեղծելով խառնածին, միաձև, ստրուկ, մարդկային նոր տիպարը: Այսօրուան Թուրքիան և Ամերիկան Հրեայ-Ֆարմասոնական վարդապետութեան պայմաններուն յարմարող, Հրեայ իշխանութեան ենթակայ, խառնածին, միաձև պետութիւններ են կամ դառնալու ճամբուն վրայ կը գտնուին:

Pour Bébéar, «la race blanche est en train de s'effondrer»

Le président du conseil de surveillance d'AXA Claude Bébéar considère que la «race blanche» est en train de s'effondrer et appelle à «plus d'immigration contrôlée».

«Nos pays occidentaux ont commencé par se suicider avec la guerre de 1914, ensuite ont continué avec la guerre de 1940 et aujourd'hui : il y a un véritable suicide par les taux de natalité», a-t-il souligné hier sur France info.

«J'en déduit : a-t-il poursuivi, que si nous voulons que nos pays survivent, il est très important que nous développions une immigration soutenue et intelligente», c'est-à-dire qu'il «faut accepter les immigrants dont on a besoin pour continuer à développer nos pays. (...) Les gens qui viennent chez nous, qui ne pourront faire que grossir le nombre des chômeurs alors ceux-là il ne faut pas les accepter».

Claude Bébéar a refusé de répondre à la question de savoir si la France accueille trop d'immigrés au regard de la situation de l'emploi.

Մեր այսօրուան գրութեան նպատակը պիտի ըլլայ՝ «Նայիրի»ի 22 Ապրիլ 1995-ի առաջին թիւէն սկսեալ, մեր գրութիւններուն մէջ, սիոնիստներուն մասին յայտնած գաղափարները փաստելու ջանայ:

Ահաւասիկ 7 տարիներ առաջ, 29 Յուլիս 1995-ին, «Նայիրի»ի թիւ 8-ին մէջ, սապէս գրած էինք.

«Հրեայ Ֆարմասոններուն կողմէ մէջտեղբերուած աշխարհի ընկերային նոր խառնածիններուն մէջ, բոլոր ցեղերը կամաց կամաց պիտի լուծուին, ստեղծելով խառնածին, միաձև, անգոյն, ստրուկ, մարդկային նոր տիպար մը»:

Մենք, այս գաղափարները շարունակեցինք յայտնել «Նայիրի»ի զանազան թիւերուն մէջ և կը կրկնենք մինչեւ այսօր:

Թերեւս ընթերցողներուն մէջէն ըսողներ եղած էին, թէ՝ «Այս մարդը, իր հակահրէութեամբ այլեւս կը չափազանցէ»:

Բայց մենք վստահ ենք, որ շատ ընթերցողներ ալ եղած են, որոնք նոյնպէս տեսնելով և զգալով սիոնական հրեաներուն կատարած դաւադրութիւնները, բաժնած են մեր գաղափարները...:

1995-էն մինչեւ այսօր՝ 7 տարիներ անցան, և մինչ այդ, հրեաներուն աշխարհակալ իշխանութեան գօրութիւնը աւելի շեշտուեցաւ:

Երբ մանաւանդ, վերջին շրջաններուն, Պաղեստինի մէջ, հրեաներուն պաղեստինեան ժողովուրդին դէմ կատարած բրքատիպ ցեղասպանութեան հանդէպ, Աշխարհի մեծ կարծուած պետութիւններուն

անգօր և անտարբեր մնալը տեսնելէ յետոյ, այլեւս ոչ մէկ կասկած ունինք, թէ Աշխարհի իսկական «Տէր»երը հրեաներն են։

* * *

Ասկէ քանի մը տարիներ առաջ էր։

Ֆրանսայի հայկական մշակութային մէկ շրջանակին մէջ, բաւական ծանօթ անձնաւորութեան [կարծելով, որ ան մեզի գաղափարակից է] մը, հետեւեալ հարցումը ուղղեցինք. «Դուք ալ, մեզի պէս կը տեսնէք, ֆրանսական հեռատեսիլին բոլոր «քանալ»ներուն վրայ և գրեթէ ամէն օր, հրէական ցեղասպանութեան և կամ հրեաներու վերաբերեալ նիւթերով յայտագիրներ։ Այս վիճակը անհանգիստ չ՛ընե՞ր ձեզ»։

Մարդը, նախ զարմացաւ այս հարցումին։ Յետոյ, քիչ մը մտածեց և «Ոչ» ըսաւ։

Այս անձնաւորութիւնը ո՛չ ֆարմասոն էր, ո՛չ հրէական ցանցին պատկանող [իբր թէ բարենպաստակ] ընկերակցութիւններու մաս կը կազմէր և ո՛չ ալ իր ապրուստը հրեաներէն կախեալ էր։ Ասոնցմէ ոչ մէկը չէր։ Բայց, մարդը պարզապէս, «ԱՆՏԱՐԲԵՐ» էր։

Ան, ամէն բան կապոյտ կը տեսնէր։ Կարճ խօսքով միայն իր հանգստաւէտ կեանքը ընթացնելու մասին մտածող անձնաւորութիւն էր։

Դժբախտաբար այսօր մարդիկ, մեծ մասամբ, անտարբեր «Ռոպոթ»ներու վերածուած են։ Հրեաներուն երկար տարիներէ ի վեր շարունակուող, իբր թէ «Արդիական կեանք» ըսուած ապրելակերպի քարոզչութեան ազդեցութեան տակ։

Եւ հրեաները իրենց յաջողութիւնը կը պարտին մարդկութեան այս անտարբեր, միամիտ և անմեղ «չարագործներուն»։

* * *

Վերջերս, հրէական ծրագիրներուն մաս կազմող՝ ճերմակ ցեղի կործանման վերաբերեալ, հարաւային Ֆրանսայի ամենէն ծանօթ թերթին՝ «NICE MATIN»ին մէջ [30 Օգոստոս 2002-ին], հետեւեալ խորագիրով գրութիւն մը հրատարակուեցաւ. «Ճերմակ ցեղը խորտակման ճամբու մէջ է»։

Աչքերնուս չէինք հաւատար։ Այս տեսակ գրութիւն մը ինչպէ՞ս կրնար հրապարակուիլ երբ, հրէական ստիպողութեամբ, «ցեղ» բառը բերան առնելն անգամ, ձեւով մը արգիլուած էր։

Այս լուրը, ուրիշ թերթերու մէջ ալ փնտռեցինք՝ ո՛չ մէկ բառ, ո՛չ մէկ գրութիւն կրցանք գտնել այս նիւթին մասին։

Այս գրութեան հեղինակը՝ Claude Bébéar որ ֆրանսական ապահովագրական մեծագոյն ընկերութեան «AXA»ին պատասխանատուներէն մէկն է, նոյն նիւթի շուրջ իր մտահոգութիւնը աւելի քօղարկուած ձեւով կը յայտնէ։

Ան «1914-ի եւ 1940-ի ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԸ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՒՆ ԿՈՂՄԷ ԴԱՐՁՈՒԱԾ ԱՆՁՆԱՒՊԱՆԱԿԱՆ ԱՐԱՐՔՆԵՐ» նկատելէ և այս մասին իր համոզումը յայտնելէ յետոյ կ՛ըսէ. «Այսօր, եւրոպական երկիրներուն մէջ, իսկական անձնասպանութիւն կը գործուի, շատ ցած սակաւածնութեան համեմատութեան պատճառով»։

Եւ վերջապէս Քլոտ Պէպէար կ՛եզրակացնէ. «Եւրոպական երկիրներուն մէջ, տարիներ տեւած և մինչեւ այսօր շարունակուող գաղթականներու խուժումին պատճառաւ, անգործներու թիւը երթալով պիտի աւելնայ»։

Ք.Պէպէարի այս յայտարարութիւնը՝ ֆրանսական տնտեսութեան մէջ պատասխանատուութիւն ունեցող անձնաւորութեան մը կողմէ կատարուած [քօղարկուած ըլլալով հանդերձ] շատ իմաստալի և համարձակ երեւոյթ է։

Եւ այս յայտարարութեան մէջ անկարելի է չնշմարել JEAN MARIE LE PEN-ին ֆրանսայի նախագահական վերջին ընտրութիւններուն գտած յաջողութեան պատճառն ու ազդեցութիւնը։

Ժան Մարի Լը Փէն, քանի տարիներէ ի վեր, այս մեծ թիւով գաղթականներուն, ֆրանսայի ու եւրոպայի համար ստեղծած վտանգներուն մասին կ՛արտայայտուի։

Եւ իսկական հայրենասէր մը եղող կը Փէն, հրեաներուն կողմէ կ՛ամբաստանուի՝ ֆաշիստ։

Այս՝ հրեաներուն իրենց համար անբաղձալի եղողները մրոտելու աւանդական քաղաքականութիւնն է։ Հրեաներուն ծրագիրներուն արգելք եղող ամէն մէկ անձ, իրենց համար կա՛մ Ֆաշիստ է կամ նացի։

* * *

Եւ եւրոպական ճերմակ ցեղը խորտակելու հրէական ծրագիրները, այսօր կը շարունակուին աւելի՛ բացայայտ ձեւով, առանց հաշուի առնելու եւրոպայի մէջ այս ծրագիրներուն դէմ ստեղծուած հակազդեցութիւնները։

Թերեւս, սուք ալ նկատած էք, յարգելի ընթերցող, որ քանի մը տարիներէ ի վեր, եւրոպական հեռատեսիլներուն յայտագիրներուն՝ լրատուութեանցկամ ցուցադրուած նոր ֆիլմերուն մէջ, ճերմակ ցեղին պատկանողի մը քով, անպայման սեւամորթ մը կը տեսնուի։

Սկիզբը կարծեցինք, թէ այս երեւոյթը դիպուածի մը հետեւանք է։

Բայց երթալով համոզուեցանք, որ եւրոպական հեռատեսիլներուն մէջ, այս տեսարանը սովորութիւն դարձած է, աւելի ճիշդը՝ ստիպողութեան վերածուած։

Բնական է՝ հրեաներուն ծրագիրը շատ յստակ է.-

Եւրոպական երկիրներն ալ, ժամ առաջ վերածել, Ամերիկայի նման՝ խառնածիններու զանգուածի մը, որ իրենց դէմ որեւէ ազգային [էթնիք] ընդդիմութիւն չմնայ։

Եւ բնական է, որ երբ ցեղ մը խորտակուի, ազգութիւն չի մնար. և կ՛ստեղծուին հրեաներուն ուզած սորուկներու զանգուածներ. խառնամբոխ։

Ամէն թիւրիմացութիւն կանխելով ըսենք, որ մեր այս տողերը ցեղային խտրականութեան կողմնակցութիւն կամ այլամերժութիւն յող չյարգմանուին։ Ցեղերու խաղաղ, համերաշխ գոյութիւնն և միաձուլումն, ազգային ինքնութեան ժխտումով, իրարմէ շատ տարբեր բաներ են։

Այստեղ ձեզի կը ներկայացնենք, Ֆրանսայի մէջ հրատարակուող «Courrier International» քաղաքական թերթին մէջ, [որուն խմբագրապետը Alexandre Adler անունով շատ ծանօթ Հրեայ քաղաքական մեկնաբան մըն է], լոյս տեսած ծանուցումի նկար մը։

Այս նկարը՝ ֆրանսական Calvin Klein հրէական նորաձեւութեան հիմնարկին անուշահոտութեան մէկ ծանուցումն է, որուն մէջ կ՛երեւան մերկ ճերմակ աղջիկ մը և մերկ սեւամորթ երիտասարդ մը՝ շատ տարփակէզ, սիրային յարաբերութեան մը ընթացքին։

Մենք կը հաւատանք, որ այս նկարը, ճերմակ ցեղը խորտակելու հրէական ծրագրին մէկ խորհրդանիշը կրնայ ըլլալ։ Բայց այս նկարը,»Քուրիէ Ինթերնասիոնալ»ի խմբագրապետին հրէական ծրագիրներուն գործադրութեան ի նպաստ կատարած քարոզչութեան մէկ էջն է միայն։ Եւ դեռ աւելին կայ...

Հրեայ Ալէք.Աուէր, Յունիս 2002-ին, գիրք մը կը հրատարակէ.

Այս գիրքին առաջին էջին վրայ տեսնուած նկարը և գիրքին անունը, ըստ մեզի, Սիոնիստական գաղափարախօսութեան ծրագիրներուն ամենաբացայայտ խորհրդանիշներն են։

Այստեղ կը հրատարակենք, այս գիրքին առաջին էջին նկարը, որուն առջեւ կ՛երեւի եկեղեցիի մը և անոր ետին՝ 11 Սեպտեմբեր 2002-ի ողբերգութեան օրը կործանած World Trade Center-ին երկու շէնքերը։ Եւ գիրքին անունը՝ «J'ai Vu Finir Le Monde Ancien»-«Տեսայ հին աշխարհին վերջաւորութիւնը» կամ աւարտը։

Եւ հիմա, ձեզմէ պիտի խնդրենք՝ լաւ նայեցէք այս նկարին և գիրքին խորագրին։ Արդեօ՞ք, մենք իրաւունք չունինք երբ, տարիներէ ի վեր կը կրկնենք, թէ՝ Սիոնիստ հրեաներուն նպատակն է՝ քանդել արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը, ճերմակ ցեղը և քրիստոնէական եկեղեցին։

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐՐ ԹԷ] ՉԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՍԵՒԱՆԻԿի ՄԷՋ ՄԿՍՈՂ ԵՒ ԹՈՒՐՔ. ՀԱՅ ԵՒ ՅՈՅՆ ԱՋԳԵՐՈՒՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐՆԵՐԸ ՓՈԽՈՂ ԵՐԵՔ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐ

ԵՐՐՈՐԴ ԴԷՊՔ.-

6-7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1955-ԻՆ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ՊԱԼՍՈՅ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

«ՆԱՅԻՐԻ»ի սիւնակներուն մէջ, 4 թիւերէ ի վեր, 6-7 Սեպտեմբեր 1955-ի Պոլսոյ ողբերգութեան ընթացքին մեր ապրած, մեր տեսած սարսափելի դէպքերը պատմելու ջանացինք:

Եւ հիմա ալ, այս ողբերգութեան կատարուելուն պատճառ եղող ազդակները պատմելու պիտի ջանանք:

1951-ին Թուրքիոյ Արտաքին գործերու նախարար «Fuat Köprülü» յայտարարութիւն տուած էր և, պաշտօնապէս, «Մենք Կիպրոս բսուած հարց մը չունինք» բսած էր:

Բայց, աւելի վերջ, անգլիացիներուն աւանդական պոռնիկ քաղաքականութիւնը աշխատիլ սկսաւ, և Կիպրոսը չկորսնցնելու և տեւական Կիպրոս մնալու համար Թուրքերուն գրգռել սկսան:

Անգլիական գաղտնի սպասարկութիւնը այս պարտականութիւնը Պոլսոյ «Hürriyet» թերթի տէրը և ծագումով Կիպրացի «Sedat Simavi»ին տուաւ:

Կիպրոսի հետ կապ ունեցող բոլոր ցաւալի դէպքերուն առաջին պատասխանատուն՝ այս «Hürriyet» բսուած թերթն է:

Եւ այս «Hürriyet» թերթը, 1951-ի տարիներէն սկսեալ տուած անիրական լուրերով և հրատարակած գրգռիչ գրութիւններով, թուրք ժողովուրդին ուղեղին մէջ կիպրական հարցը ներմուծեց:

«Կիպրոսը՝ Թուրք է» լոզունգը ստեղծողը «Hürriyet» թերթն է:

Եւ այս թերթին գրգռութիւնները տարիներ տեւեցին:

Եւ քիչ միջոց մը յետոյ, անգլիական գրգռիչ քաղաքականութիւնը իր արդիւնքը տուաւ, և Թրքական կառավարութիւնը կիպրական հարցին տէր ելլելով, սկսաւ շատ յարձակողական քաղաքականութիւն մը կիրարկել:

Օգոստոս 1955-ին Լոնտոնի մէջ սկսելիք կիպրական բանակցութիւններէն երեք ամիսներ առաջ, Թուրքիոյ Արտաքին գործերու նախարար Fatih Rüstü Zorlu-ին հետ տեսնուող Անգլիոյ Արտաքին նախարարը՝ Zorlu-ին սա Թելաթրանքները կը կատարէ.

«Յոյները, Կիպրոսի համար, տեւական ցոյցեր կը կատարեն. դուք, ինչո՞ւ անշարժ կը կենաք:

Դուք ալ Կիպրոսի համար, ցոյցեր կատարեցէք, և Կիպրոսի համար իրաւունք պահանջեցէք»:

Եւ անգլիացիներուն այս գրգռիչ Թելադրանքներն են՝ 6-7 Սեպտեմբեր 1955-ի Պոլսոյ ողբերգութեան առաջին պատասխանատուն:

Եւ անկէ յետոյ, ամէն բան՝ Fatih Rüstü Zorlu-է, վարչապետ Առնան Մենտերէսէ և Թրքական հետախուզութեան (MIT)ի նախագահէն բաղկացած երրորդութեան կողմէ կազմակերպուեցան:

Եւ շատ մաքիաւելական սենարիօ մը պատրաստուեցաւ և այս սենարիոն Մելանիկ ուղարկուեցաւ:

Եւ այս սենարիոյին 4 առաջնակարգ դերակատարները հետեւեալ անձերն էին՝

1. Մելանիկի բարձր հիւպատոսը՝ Mehmet Ali Balin:
2. Մելանիկի բարձր-հիւպատոսի օգնականը՝ Mehmet Ali Tetikalp:
3. «MIT»ի գործակալ, և իբր թէ Մելանիկի մէջ իրաւաբանութեան ուսանող Oktay Engin:
4. Մելանիկի Բարձր-հիւպատոսութեան դռնապան՝ Hasan Uçar:

Եւ այս սենարիոյին բեմադրութիւնն ալ, սապէս որոշուած էր՝

Մելանիկ գտնուող Մուսթաֆա Քեմալին ծնած տան պարտէզին մէջ, Պոլսէն

բերուած ռումբ մը պիտի պայթեցուէր: Եւ այս դէպքը Պոլիս պիտի տեղեկացուէր հետեւեալ ձեւով.

«Յոյները, Աթաթիւրքին տունը ռմբակոծեցին»:

Ահա, Մելանիկի մէջ կիրարկուած այս սենարիոն էր, որ 6-7 Սեպտեմբեր 1955-ի գիշերը՝ Պոլիսին աւերակի վերածուելուն պատճառ եղաւ:

(Շարունակելի)

3.Ջ.

TÜRKLERIN (SÖZ DE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
SELANIKTE BASLIYAN, VE TÜRK, ERMENI VE YUNAN MILLETLERININ KADERLERINI DEGISTIREN ÜÇ MÜHIM OLAY.
ÜÇÜNCÜ OLAY
ALTI – YEDI EYLÜL 1955-TE VUKU BULAN ISTANBUL FACIASI

(GEÇEN SAYIDAN DEVAM)

«NAIRI»NIN SÜTÜNLERINDE, 4 SAYIDAN BERI, 6-7 EYLÜL 1955DE ISTANBUL FACIASINDA BIZZAT GÖRDÜGÜMÜZ O FECI OLAYLARI ANLATMIYA ÇALISTIK.

SIMDI DE BU FACIANIN MEYDANA GELMESINE SEBEP OLAN UNSURLARI ANLATMIYA ÇALISALIM.

1951-DE TÜRKIYE DIS ISLERI BAKANI OLAN FUAT KÖPRÜLÜ BIR BEYANAT VERMIS, VE RESMEN «BIZIM KIBRIZ DIYE BIR SORUNUMUZ YOKTUR» DEMISTI.

FAKAT DAHA SONRA INGILIZLERIN GELENEKSEL KAHBE SIYASETI ÇALISMAYA BASLADI, VE KIBRISI KAYBETMEMEK VE DEVAMLI KIBRISTA KALMAK IÇIN TÜRKLERI KISKIRTMAYA BASLADI.

INGILIZ GIZLI TESKILATI, BU VAZIFEYI ISTANBULDAKI HÜRRIYET GAZETESI SAHIBI, KIBRIZ ASILLI SEDAT SIMAVIYE VERDI.

KIBRISLA ALAKALI BÜTÜN FECI OLAYLARIN BIRINCI SORUMLUSU, BU HÜRRIYET GAZETESIDIR.

VE HÜRRIYET GAZETESI, 1951-LERDEN ITIBAREN VERDIGI ASILSIZ HABERLERLE VE YAYINLADIGI KISKIRTICI YAZILARLA TÜRK HALKININ BEYNINE KIBRIS SORUNUNU SOKTU. «KIBRIS TÜRKTÜR» SLOGANINI YARATAN HÜRRIYET GAZETESIDIR.

VE BU GAZETENIN KISKIRTMALARI SENELERCE DEVAM ETI.

VE KISA BIR ZAMAN SONRA INGILIZLERIN KISKIRTMA SIYASETI MEYVASINI VERDI VE TÜRKIYE HÜKÜMETI, KIBRIS SORUNUNA SAHIP ÇIKARAK ÇOK SALDIRGAN BIR SIYASET UYGULAMAYA BASLADI.

AGUSTOS 1955-DE LONDRADA BASLIYACAK KIBRIS KONFERANSINDAN ÜÇ AY KADAR EVVEL, TÜRKIYE DIS ISLERI BAKANI FATIH RÜSTÜ ZORLU-ILE GÖRÜSEN INGILTERE DIS ISLERI BAKANI, ZORLUYA SU TELKINLERDE BULUNDU.

«YUNANLILAR KIBRIS IÇIN DEVAMLI GÖSTERILER YAPIYORLAR, SIZ NIÇIN HAREKETSIZ DURUYORSUNUZ? SIZ DE GÖSTERILER TERTIP EDIP, KIBRIS IÇIN HAK TALEP EDIN»

ISTE INGILIZLERIN BU KISKIRTICI SÖZLERIDIR. 6-7 EYLÜL 1955 ISTANBUL FACIASININ BAS SORUMLUSU.

VE ONDAN SONRA HERSEY, FATIH ZORLU, BASBAKAN ADNAN MENDERES VE «MIT»IN BASKANI TARAFINDAN PLANLANDI.

VE ÇOK MAKYAVELIK BIR SENARYO HAZIRLANDI. VE BU SENARYO SELANIGE GÖNDERILDI.

VE BU SENARYONUN 4 BAS OYUNCUSU SUNLARDI.

1. *SELANIK BASKONSOLOSU - MEHMET ALI BALIN*
2. *SELANIK BASKONSOLOS MUAVINI – MEHMET ALI TEKINALP*
3. *MIT AJANI VE SELANIKTE SÖZDE HUKUK OKUYAN OKTAY ENGIN*
4. *SELANIK BASKONSOLOSLUGUNDA KAVAS-HASAN UÇAR SENARYONUN MIZANSENI DE SÖYLE IDI.*

SELANIKTE MUSTAFA KEMALIN DOGDUGU EVIN BAHÇESINDE,

ISTANBULDAN GETIRILEN BIR BOMBA PATLATILACAK VE BU OLAY ISTANBULA «YUNANLILAR ATATÜRKÜN EVINI BOMBALADI» DIYE BILDIRILECEKTI.

ISTE SELANIKTE UYGULANAN BU SENARYO: 6-7 EYLÜL 1955 GECESI, ISTANBULUN HARABEYE DÖNMESINE SEBEP OLDU.

(DEVAM EDECEK)

3.2.

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԵԱՆ ՂՕՂԱՆՋՆԵՐ

Սեպտեմբերի մէկն է՝ իրայատուկ տօն ուսուցչի և աշակերտի համար: Երեւանի Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոց-վարժարանի բակում մանկական ժպիտների ու ծաղիկների ծովն է: Երկարատեւ արձակուրդից յետոյ, կրկին հանդիպել են դպրոցական առօրեային կարօտած ուսուցիչն ու աշակերտը: Ջերմ ողջագուրանքներ, խինդ ու ծիծաղ, ամառնային տպաւորութիւնների փոխանակում... Յուզուած են բոլորը՝ ուսուցիչները, ծնողները, տասներորդցիները, առաջին դասարանցիները, բոլորը, բոլորը...

Հնչում է դպրոցական զանգը, տասներորդցիների համար վերջին առաջին զանգը՝ Սեպտեմբերեանը, իսկ դպրոց ոտք դրած փոքրիկների համար՝ առաջին զանգը, որի կախարդական ղօղանջները աւետում են նոր, անծանօթ, բայց լուսաւոր աշխարհի սկիզբը: Բացման խօսքը տրւում է դպրոցի տնօրէնուհի, կրթութեան գործի նուիրեալ

Տիկ.Ճուլիետա Ղազարեանին: Նա շնորհաւորում է ուսուցիչներին, աշակերտներին, ծնողներին. ապա ներկայացնում անցած ուսումնական տարուայ յաջողութիւնները, ձեռքբերումները, արժեւորում լաւագոյն մանկավարժների աշխատանքը:

Ամենապատասխանատու գործն ուսուցիչն է կատարում, այն է՝ մատաղ սերունդին ճշմարիտ կրթելու և ճշմարիտ դաստիարակելու գործը: Ուսուցիչը եղել է, կայ և կը մնայ որպէս հայրենի երկրի տարեգիր, հայրենիքը չէնացնող մարդկանց մտաւոր և հոգեւոր աշխարհի բարի սերմնացան: Տնօրէնուհին հաւաստիացնում է, որ մանկավարժական կոլեկտիւը ոգեւորութեամբ կը շարունակի իր անձնուէր աշխատանքը՝ յանուն հայ երեխաների գալիք օրուայ կապոյտ լուսաբացի, յանուն այն հողի յարատեւ ծաղկման ու բարգաւաճման, որի անունն է Հայրենիք, և որը բոլորիս սրտում է և շուրթերին: Տիկ.Ղազարեանը աշակերտական և մանկավարժական կոլեկտիւների ու ծնողական համայնքի անունից շնորհակալական ջերմ խօսքեր է յղում Ջիլինկիրեան գերդաստանին, դպրոցի հանդէպ տարած հոգատար վերաբերմունքի համար:

Այնուհետեւ ընթերցուեց Յովհ.Ջիլինկիրեանի ուղերձը, որում մասնաւորապէս ասուած էր. «Մենք պիտի խնդրենք մեր սիրելի աշակերտներէն հին ազգը ըլլալու, հայ ըլլալու գիտակցութիւնը և հպարտութիւնը ունենան և հայ ըլլալու արժանի ըլլան իրենց աշխատանքով և իրենց վարմունքով»:

Քալիֆորնիայի համալսարանի Լոս Անճելըս ճիւղի գիտահետազօտական գրադարանի հայկական բաժնի վարիչ և «Թէքէեան» Միութեան Տիգրանեան վարժարանի հոգաբարձուների կազմի անդամ Լ. Այվազեանը իր ելոյթում շնորհաւորեց դպրոցի մանկավարժներին, աշակերտներին՝ ցանկանալով նորանոր յաջողութիւններ, նոր նուաճումներ: Նա հաղորդեց նաեւ Ռուբէն Սեւակի գաւեր՝ Շամիրամի ողջոյնները: Ողջոյնի խօսքով հանդէս եկան բազմավաստակ ուսուցչուհի Վ.Մահակեանը և դպրոցի նախկին սան, Ռուբէն Սեւակին նուիրուած շարադրութիւնների մրցոյթի առաջին մրցանակակիր, երիտասարդ ուսուցչուհի Հ.Աբովեանը: Ոսկ դպրոցի սանների ելոյթը բոլոր ներկաների կողմից ընդունուեց ջերմ ծափողջոյններով: Երեխաները երախտագիտութեան խօսքեր ուղղեցին իրենց ուսուցիչներին, որոնք սովորեցրել են սիրել հայրենիքը, մայրենի լեզուն, ճանաչել մարդուն և աշխարհը:

Վերջապէս հնչում են Սեպտեմբերեան առաջին զանգի գիլ ղօղանջները, և տասներորդցիները, գունդգունդանով բռնած առաջին դասարանցիների ձեռքը, նրանց առաջնորդում են դպրոցի շէմից ներս: Առաջին իսկ պահից հասկանում են, որ մտել են մի մեծ հայկական օճախ, ուր ժպտադէմ տանտիրուհին բոլորին դիմաւորում է սրտաբաց, և որտեղ իշխում է համերաշխ ու համախմբուած մթնոլորտ. Թեւածում Ռուբէն Սեւակի անմահ ոգին: Փոքրիկների առաջին ծանօթութիւնը նահատակ բանաստեղծի հետ կայանում է Թանգարանում Յիշատակի Տանը: Նրանք երգում են հաւաստարիմ լինել Ռ.Սեւակի պատգամներին: Սկսում է հայ դպրութեանը նուիրուած առաջին դասը, այսինքն՝ սկսում է Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոց-վարժարանի տքնաջան ու բովանդակալից ուսումնական նոր տարին: Բարի երթ ու կանաչ ճանապարհ քեզ, դպրոց:

Երեւանի Ռուբէն Սեւակի Անուան դպրոց-վարժարանի

Ուսուցչական կազմ

ԵՐԵՔ ԳԼՈՒԽ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀՐԷՇ ՄԸ [ԱՄԵՐԻԿԱ, ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼ], ՈՐՈՒՆ ԱՆՈՒՆԸ ՍԻՈՆԻԶՄ Է

ԱՅՍ ՀՐԷՇԸ ԱՅՍՕՐ, ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ԻՐԱՔԻ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿԵԼՈՒ, ՈՐՈՒՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՆՊԱՏԱԿՆ Է՝ ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԵՓՐԱՏ ԵՒ ՏԻԳՐԻՍ ԵՐԿԱՐՈՂ ՏԱՐԱԾՔԻՆ ՎՐԱՅ «ՄԵԾՆ ԻՍՐԱՅԷԼ»Ի ԾՐԱԳԻՐԸ ԻՐԱԳՈՐԾԵԼ»:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

22 Սեպտեմբեր 2002-ին, կիրակի օրը, Գերմանիոյ մէջ ընտրութիւններ պիտի կատարուէին: Եւ այս ընտրութիւններուն արդիւնքով կա՛մ Սոցիալ- Դեմոկրատ(SPD) Gerhard Schroder-ը և կամ Քրիստոնեայ- Դեմոկրատ (CDU) Edmond Stoiber վարչապետ պիտի նշանակուէր:

Եւ այս ընտրութեան օրերուն, Գերմանիոյ Արդարութեան նախարարուհի՝ Daubler- Gmelin-ին (SPD), թերթերու մէջ լոյս տեսած մէկ յայտարարութիւնը, աննախընթաց փոթորիկ մը ստեղծեց:

Գերմանիոյ Արդարութեան նախարարուհին, համարձակութիւնը ունեցաւ ըսելու, թէ՝ «Ամերիկայի նախագահ Պուշին այսօր, Իրաքի դէմ ունեցած գործելակերպը, Հիթլերի երբեմնի ընթացքին կրկնութիւնն է»:

Գերման նախարարի մը, Պուշը Հիթլերի նմանցնելուն դէմ, Ամերիկացի պաշտօնատարները բողոքեցին:

Եւ ամերիկացիներուն հակազդեցութիւններէն վախցող Վարչապետ Շրոտէր, Պուշին ներողութեան նամակ մը գրելու ստիպուեցաւ:

Այդե՞ք Գերման նախարարուհին իրաւունք չունէր Ամերիկայի համար բաներուն մէջ: Սխա՞լ էր ըրած համեմատութիւնը:

Երկար տարիներէ ի վեր, «Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ» կոչուած այս «գովպոյներու և կանկստէրներու» պետութիւնը՝ իբր թէ ազատութեան և արդարութեան երկիր մը նկատուած է: Ի՜նչ մեծ խաբէութիւն է այս: Եւ ի՜նչ մեծ թատրոն է խաղցուածը:

Մէկ ձեռքով Աստուածաշունչ, միւսով ալ սուր բռնած այս Ամերիկացի յափշտակիչ պետական դէմքերը, իրենց պետութեան հիմնադրութեան առաջին օրէն, անհամար չարիք գործեցին, ջարդեցին բնիկներն և ուրիշ ժողովուրդներ, որ իրենք հարստանան և փարթամ կեանք մը ապրին: Իրենք էին կարմրամորթները և մեկսիկացիները ցեղասպանութեան ենթարկողները:

Այսօրուան Մ.Նահանգներ կոչուած պետութիւնը, կարմրամորթներէն (հնդիկ) ու Մեկսիկացիներէն գողցուած հողերուն վրայ հիմնուած է:

Ա.և Բ.Աշխարհամարտերը, Եւրոպական պետութիւններուն համար, քանդիչ և մահացու հետեւանքներ ունեցան: Բայց ամերիկացիներուն համար՝ հակառակը:

Անոնք, այս պատերազմներէն օգտուեցան, իրենց աշխարհակալ կայսրութիւնը ստեղծելու և իրենց իշխանութեան յենակէտները աշխարհի ամենէն կարեւոր ռազմավարական կեդրոններուն մէջ

տեղաւորելու համար։

* * *

Հրեայ սիոնականները, առաջին մէկ օրէն, ոտք դրին Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները, զայն սեպելով ապահով և ապագայ ունեցող երկիր, և իրենց հարստութեան մէկ մասը փոխադրեցին հոն։

Եւ կարճ միջոց մը ետք, ձեռք անցուցին Ամերիկեան տնտեսութիւնը։

Անոնք, առաջին օրէն, գնահատեցին քարիւղին (PETROL) արժէքը և քարիւղին տնտեսական կեանքի մէջ ունենալիք ապագայ կարեւորութիւնը։

Հրեայ Ռոքֆելլըր [1839-1937], Քարիւղին արժէքը առաջին գնահատողներէն մէկն էր։

Անոր հիմնած « Standard-Oil» Ընկերութիւնը իրեն՝ Ռոքֆելլըրին միլիառներ ապահովեց։ Եւ ան՝ «Աշխարհի ամենահարուստ մարդը» անուանուեցաւ։

Ռոքֆելլըրին հիմնած «Սթանտար Օյլ»ը, նոյնիսկ մինչեւ այսօր, Քարիւղի Աշխարհին առաջնակարգ ընկերութիւնը ըլլալով, կը շարունակէ գործել և սիոնականներուն միլիառներ կ՛ապահովէ։

Բոլորին համար ծանօթ իրականութիւն մըն է, որ Աշխարհի տնտեսութիւնը և այդ ճամբով ալ Աշխարհի քաղաքականութիւնը կը ղեկավարուին քարիւղի մեծ ընկերութիւններուն կողմէ։

Եւ այս ահռելի իրականութիւնը տեսնելու և աւելի լաւ հասկնալու համար, բաւարար է աչք մը նետելը փողոցէն ընթացող կառքերուն։

Եւ մտածել՝ որ աշխարհի ամէն մէկ անկիւնը, բոլոր ճամբաներուն վրայ գտնուող, մրջիւնի պէս իրարու վրայ խառնուած միլիառաւոր ինքնաշարժերուն և փոխադրական մեքենաներուն անիւներուն ամէն մէկ դարձը՝ միլիառներ կը հոսեցնէ դէպի Սիոնիստ վաշխառուներուն գանձարանները։

* * *

Եւ Բ. Աշխարհամարտէն գրեթէ անվնաս դուրս ելած և Աթոմական զէնքին տիրանալով աւելի զօրացած ԱՄՆ-ին առջեւ, այլեւս Աշխարհի իշխանութեան տիրանալու ճամբան բացուած էր։

Սիոնական հրեաներուն դրամով և անոնց սատանայական բարոյականով աւելի հարստացած» Ամերիկան, Սովետներուն դէմ իբր թէ «ազատութիւնը և խաղաղութիւնը» ապահովելու համար, Աշխարհի ամենէն կարեւոր անկիւններուն մէջ խարիսխներ հաստատեց և ռազմավարական կէտերը իր սարդոստայններով պատեց։

Եւ այս ձեւով Աշխարհի բոլոր մասերու քաղաքական շարժումները, ԱՄՆ-ի հակակշռին ենթարկուեցան։

Եւ 1945-էն յետոյ Ամերիկան, աշխարհի բոլոր պետութիւնները իրեն ենթակայ, ստրուկ երկիրներու վերածելու աշխատանքին սկսաւ։ Եւ իրեն չենթարկուելու համարձակութիւնը ունեցող երկիրներն ալ, իր դրամին և զէնքին ուժովը խորտակեց և պատժեց։

Քորէայի, Վիէթնամի, Քամպոճի, Իտոնեզիոյ և նաեւ՝ անթիւ անհամար երկիրներու մէջ կատարուած ոճրագործութիւնները, ԱՄՆ-ի հիթլերականատիպ քաղաքականութեան հետեւանքներն են։

Աշխարհի մէջ ո՛չ մէկ երկիր, Ամերիկեան «Սիա» կոչուած Սիոնիստական կազմակերպութեան սադայէլական սադրանքներէն զերծ մնաց։ Բայց, այս ոճիրներուն մասին, բնաւ չի խօսուիր։ Եւ ԱՄՆ-ը միշտ կը ներկայացուի իբր ազատութեան և արդարութեան երկիր մը՝ շնորհիւ սիոնականներուն ձեռքը գտնուող Աշխարհի լրատուութեան ցանցին։

* * *

Մենք կը հաւատանք, որ հայ Ազգը գոհը եղած է նաեւ, ասոնց ազդեցութեան ենթարկուած Ամերիկացիներուն։

Սիոնիզմի սադրանքներով սկսած 1895-ի, Ապտիւլհամիտեան ջարդերը, իրենց գագաթնակէտին հասան 1915-ին, Սիոնիստներուն հիմնած «Իթթիհատ վէ Թերաքքի» կուսակցութեան կատարած հայկական ցեղասպանութեամբ։

Ամերիկան, մեզ «Քրիստոնէացնելու» համար, Արեւմտեան Հայաստանի գիւղ և քաղաքները, մեծ

Թիւով միսիոնարներ ղրկած էր 1850-թ.ներէն սկսեալ: Եւ այս միսիոնարները դարձան վկաները 1915-ին գործուած ցեղասպանութեան:

Եւ այս միսիոնարները, իրենց տեսած ողբերգութիւններուն մասին, անմիջապէս տեղեկացուցած էին Պոլսոյ Ամերիկեան դեսպանատան:

Բայց Պոլսոյ Ամերիկեան դեսպանը՝ Մորկընթաու անունով Հրեան, ոչ մէկ ազդու դիմում կատարեց սկսուած ցեղասպանութեան արգելք ըլլալու համար:

Յետոյ՝ 1918-էն սկսեալ, հայերը գոհ եղան ուրիշ Ամերիկացիի մը՝ ԱՄՆ-ի նախագահ Վ.Վիլսոնի, որ մեզի «Ոսկէ ծով Հայաստան»ի երազով օրօրեց տարիներ: Եւ մասամբ ալ Վիլսոնին այս երազային խոստումներուն պատճառաւ, այն առենուան հայ զեկավարները թշնամացան Սովետներուն հետ, ու այս՝ շատ սուղի արժեց հայ Ազգին:

Եւ 1920-էն յետոյ, ամերիկացիները ոչ մէկ ձեւով օգնեցին Հայաստանին՝ Սովետական է բսելով: Ընդհակառակը՝ ամէն բան ըրին, որ Հայաստանը քանդուի:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ 27-10-1999-ի ողբերգութիւնն ալ սիոնականներուն «ՍԻԱ» կազմակերպութեան մէկ սադրանքն է: Նկատելով, որ Ամերիկեան կառավարութեան ներկայացուցիչին Կ.Էմիրճեանի և Վ.Մարգիսեանի հետ ունեցած ձախող բանակցութենէն որու ընթացքին ան չէր կրցած իր տեսակէտը պարտադրել երկու հայրենասէր զեկավարներուն- անմիջապէս ետք, երբ ԱՄՆ-ի այդ պատուիրակը արդէն մեկնած էր Երեւանէն, գործուեցաւ ծանօթ սպանդը:

Եւ ամենէն յատկանշական երեւոյթը այն էր, որ ԱՄՆ-ը, Հայաստանը իր բնակչութենէն պարպելու համար, Ամերիկա գաղթել ուզող հայերուն, մինչեւ վերջերս, գրեթէ ձրի վիզա կու տար:

Բայց, ամենէն սարսափելին, վերջին օրերուն մեր իմացած սա լուրն է.- Թուրքիոյ հրեաները, Արեւմտեան Հայաստանի քաղաքներուն և գիւղերուն մէջ, մեծ տարածութեամբ հողեր և շէնքեր սկսած են գնել:

Ու երբ հրեաներուն կը հարցուի, թէ ինչո՞ւ այստեղերը հող և շէնք կը գնեն, անոնք սա պատասխանը կու տան.- «Այս հողերը Մեծն Իսրայէլի մաս կը կազմեն»:

* * *

Ամերիկան, մանաւանդ 1945-թ.էն ի վեր, սիոնիստներուն ծրագիրները և հրամանները հլու և հնազանդ գործադրող «մեքենայի» մը վերածուած է:

Եւ սիոնիստները այնպէս կը ձեւացնեն, որ եղած ու կատարուող ծրագիրները Ամերիկեան ժողովուրդին օգտին համար են:

Եւ իրր թէ, Պուշի կողմէ Իրաքը հարուածելու ծրագրին նպատակը, Ամերիկայի և աշխարհի բոլոր ժողովուրդներուն դէմ Իրաքի ներկայացուցած վտանգը կանխել եղած ըլլայ:

Մինչդեռ Իրաքը ո՛ւր, Ամերիկան ո՛ւր: Մանաւանդ, որ ամերիկացի ժողովուրդը, գոնէ իր լայն մեծամասնութեամբ, Իրաքին ուր գտնուիլն անգամ չի գիտեր:

Եւ եթէ Պուշ, այս պատերազմը կ'ուզէ մղել, առ ի պատժական հակադեցութիւն նիւ Եորքի վրայ 11 Սեպտ.2001-ին կատարուած յարձակման, Իրաքը այս խնդրի մէջ, հեռուէն և մօտէն ոչ մէկ կապ, դեր կամ յանցանք ունեցած է:

Եթէ «յանցաւոր մը կայ, ան ալ Փաքիստանն է, գուցէ և Սաուտիան, բայց մանաւանդ՝ սաուտցի Պէն Լատէնը, որ CIA-ի կողմէ մարզուած գործակալ մըն է, որ Ամերիկացիներուն կողմէ Աֆղանիստան ղրկուեցաւ հազարաւոր ուրիշ մոլեռանդներու հետ, որ պատերազմին Սովետներուն դէմ:

Եւ կը լսենք, թէ 11 Սեպտեմբեր 2001-ի ողբերգութեան գոհերուն ընտանիքները դատ բացած են Սաուտի Արաբիոյ այն առենուան մոլեռանդ պատասխանատուներուն դէմ, պահանջելով [իրր վնասուց հատուցում] առասպելական գումարներ, հազարաւոր միլիառ տոլար:

Եւ գոհուած Ամերիկացիներուն ընտանիքներուն համար համոզում դարձած է, որ բուն յանցաւորը՝ Saddam Hussein-ը և Իրաքը չեն, այլ Պէն Լատէնը և իր երկիրը:

Բայց մենք, եթէ այս գոհուած ամերիկացիներուն ընտանիքներուն տեղը ըլլայինք, իրր պատասխանատու, բուն յանցաւոր, մասնացոյց պիտի ընէինք իսլամ մոլեռանդները քաջալերող,

մարգող ամերիկեան «ԱԻՒ» կազմակերպութիւնը, Ամերիկայի կառավարութիւնը, ԱՄՆ-ի նախագահներն և մանաւանդ՝ Ամերիկացիներուն խորհրդատու Սիոնիստ դէկավարները:

* * *

Ամերիկայի այսօրուան նախագահը կը ցուի հրահանգուած ըլլալ, որ խուժէ Պաղտատ: Եւ ան կը պատրաստուի Իրաքի վրայ յարձակելու: Եւ պատերազմին սկսիլը քանի մը շաբաթուան հարց է կ'ըսուի:

18-9-2002-ի՛ն, Հինգշաբթի օր, Իրաքի ԱԳ նախարարը, ՄԱԿ-ի ընդհանուր ժողովին մէջ կարդաց Սատտամ Հիւսէյնի հետեւեալ պատգամը.- «Իրաքը, ոչ աթոմական ռումբ ունի, ոչ ալ ցունաւոր զէնքեր»:

Ամերիկային այս մասին պնդումները՝ պարզապէս պատրուակ է, Իրաքի վրայ յարձակելու համար:

Ամերիկային բուն նպատակը իրաքեան քարիւղին տիրանալ է: Այս ձեւով ան պիտի իշխէ Միջին Արեւելքի քարիւղին և շրջանի բոլոր պետութիւններուն վրայ:

Մենք կ'ուզենք, որ այս իրականութեան տեղեակ ըլլան բոլոր խաղաղասէր ազգերը»:

Իրաքի նախագահին այս պատգամին, Արեւմտեան երկիրներու ցերցերուն և լրատու ազրիւրներուն մեծամասնութիւնը արձագանգ չեղան:

Այս ալ կ'ապացուցանէ, թէ միջազգային զանգուածային լրատուութեան ցանցը, ո՛ր աստիճան սիոնիստներուն ձեռքն է:

Նախ.Սատտամ Հիւսէյն, իր պատգամին մէջ, միայն Ամերիկացիներուն «բուն» նպատակներուն մասին արտայայտուեցաւ:

Բայց կայ նաև, երեք գլխով հրէշին երկրորդ գլխուն, Իսրայէլի նպատակը.- «ՄԵԾՆ ԻՍՐԱՅԷԼԸ ՍՏԵՂԾԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՅԱՌԱՋԱՆԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ԵՓՐԱՏ ԵՒ ՏԻԳՐԻՍ»:

Եւ կայ նաև, հրէշին երրորդ գլխուն՝ Թուրքիոյ նպատակը.- Քայլ մը աւելի նետելու համար «Մեծն Թուրքիա» ծրագրի իրականացման մէջ՝ յառաջանալ մինչեւ Քերքուկ, և այս ձեւով տիրանալ շրջանին, ձեռք դնել Քորքուկի քարիւղին վրայ, և յաւելեալ արգելք ըլլալ Քրտական պետութեան մը հիմնուելուն:

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐՐ ԹԷ] ԶԳԻՏՑԱՒ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ ՍԿՍՈՂ ԵՒ ԹՈՒՐՔ, ՀԱՅ ԵՒ ՅՈՅՆ ԱՋԳԵՐՈՒՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐՆԵՐԸ ՓՈԽՈՂ ԵՐԵՔ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐ

ԵՐՐՈՐԴ ԴԷՊՔ.-

6-7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1955-ԻՆ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ՊՈԼՍՈՅ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն)

6-7 Սեպտեմբեր 1955-ի Պոլսոյ ողբերգութեան մասին պաշտօնական իշխանութիւններուն տուած բնաւներու ցուանշանները հետեւեալներն են՝

«3 հոգի մեռած և 30 հոգի վիրաւորուած են. 73 եկեղեցիմ 8 ալագմա, 2 վանք և միայն մէկ սինակոկ քանդուած են:

Յոյներու պատկանող 3584 խանութներ և հայերու և ոչ իսլամներու պատկանող 1954 խանութներ քանդուած են»:

Հիմա ալ, այս մասին մեր գիտցածները նշենք՝

6-7 Սեպտեմբեր 1955-ի օրը, յոյներու պատկանող բոլոր եկեղեցիները [ի բացառեալ «Ֆեների» յոյն պատրիարքանիստ եկեղեցին] քանդուած և ցալանուած են:

Հայերու և միւս քրիստոնեաներու պատկանող եկեղեցիներուն շատերը քանդուած են:

Հրեաներու պատկանող միայն մէկ սինակոկ, ան ալ՝ սխալմամբ քանդուած է:

Յոյներու պատկանող բոլոր խանութները քանդուեցան:

Հայերու և միւս քրիստոնեաներու պատկանող խանութներուն մեծ մասը քանդուեցան:

6-7 Սեպտեմբեր 1955-ի Պոլսոյ ողբերգութեան ընթացքին պատահած զարհուրելի դէպքերէն միայն մէկ քանին նշելու ջանանք:

Այն օրը դիպուածով, Թալանող խուժանին թովէն անցնող յոյն քահանայ մը՝ մօրէ մերկ կը հանուեցնեն և ամօթձիքներէն կ՛սպաննեն։

«Պալըքլը-ի յունական գերեզմանատան մէջ գտնուող յոյն պատրիարքներուն պատմական դամբարանները կը խորտակեն և պատրիարքներուն ոսկորները անոնցմէ հանելով, ոտքերու տրկ կը ճզմեն։

Բայց ամենէն ցաւալին՝ նոյն օրը, Պոլսոյ մէջ միջազգային ժողովի մը մասնակցող ամերիկեան CIA կազմակերպութեան նախագահ ALLEN DULLAS, Սեպտեմբեր 1955-ի դէպքերուն պատասխանատուութիւնը համայնավարներուն վրայ կը նետէ։

Նոյն՝ միջազգային ժողովին մասնակցող Ֆրանսայի վարչապետ հրեայ MENDES – France, Ֆրանսա վերադառնալէ յետոյ, 6-7 Սեպտեմբերի դէպքերուն մասին, ականատես եղած ըլլալուն հակառակ, բնաւ չ՛արտայայտուիր։

Բայց 6-7 Սեպտեմբերի ողբերգութեան մէջ, Պոլսոյ աւերակի վերածուելէն զատ, մէջտեղ ելած ամենակարեւոր դէպքը հետեւեալն է.-

1923-էն յետոյ, Թուրքերը քաղաքին անունը փոխեցին, և CONSTANTINOPLE անունը ISTANBUL-ի վերածեցին։

Հակառակ այս փոփոխութեան, Պոլիսը մինչեւ 1955, քաղաքը ապրող 100,000 յոյն ժողովուրդով իր CONSTANTINOPLE-ի յատուկ նկարագիրը չփոխեց։

Բայց 6-7 Սեպտեմբերի ողբերգութենէն յետոյ, յոյները Պոլսէն արտագաղթելու սկսան և շատերը Յունաստան հաստատուեցան։

Այսօր, Պոլսոյ մէջ ապրող յոյներուն թիւը, քանի մը հարիւրը չ՛անցնիր։

Իրականութեան մէջ, Թուրքիան կառավարող անտեսանելի ուժերուն ուզածն ալ այս էր։ Անոնք, մինչեւ 1923.թ.ը, Անաթոլիան կեանքերէն մաքրագործած էին։

6-7 Սեպտեմբերի ողբերգութեամբ ալ, անոնք, Պոլիսը կեանքերէն մաքրագործեցին։

Այս հարցին վերաբերող՝ Թուրքիոյ նախկին Արտաքին Գործոց նախարար FUAT KOPRÜLÜ-ին բաժները շատ կարեւոր են.- «1957-ին, Հանրապետութեան նախագահ CELAL BAYAR-ին 6-7 Սեպտեմբերի դէպքերուն մասին հարցուցի։ Ան ինծի սա պատասխանը տուաւ.- «Ամէն պարագայի, այս դէպքերուն մէջտեղ գալը լաւ եղաւ, մեր ընկերներն ալ այսպէս կը մտածեն»։

(Շարունակելի)

3.2.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

SELANIKTE BASLIYAN, VE TÜRK, ERMENI VE YUNAN MILLETLERININ KADERLERINI DEGISTIREN ÜÇ MÜHIM OLAY.

ÜÇÜNCÜ OLAY

ALTI – YEDI EYLÜL 1955-TE VUKU BULAN ISTANBUL FACIASI

(GEÇEN SAYIDAN DEVAM)

6-7 EYLÜL 1955 ISTANBUL FACIASINDA RESMI MAKAMLARIN VERDIGI TAHRIBAT RAKAMLARI SUNLARDIR.

«3 KISI ÖLMÜS, 38 KISI YARALANMIS. 73 KILISE, 8 AYAZMA, 2 MANASTIR, VE YALNIZ BIR HAVRA TAHRIP EDILMIS.

YUNANLILARA AIT 3584 DÜKKAN VE ERMENILERE VE DIGER GAYRIMÜSLIMLERE AIT 1954 DÜKKAN TAHRIP EDILMIS».

BIZIM BILDIKLERIMIZ DE SUNLAR.

6-7 EYLÜL 1955 GÜNÜ, YUNANLILARA AIT BÜTÜN KILISELER (FENERDEKI YUNAN PATRIKHANE KILISESI HARIC) HEPSI YIKILDI VE TALAN EDILDI.

ERMENILERE VE DIGER HRISTIYANLARA AIT KILISELERIN BÜYÜK BIR KISMI TAHRIP EDILDI.

YAHUDILERE AIT YALNIZ BIR HAVRA YANLISLIKLA TAHRIP EDILDI.

YUNANLILARA AIT BÜTÜN DÜKKANLAR TAHRIP EDILDI. ERMENI VE DIGER HRISTIYANLARA AIT DÜKKANLARIN BIR ÇOGU TAHRIP EDILDI.

6-7 EYLÜL 1955 ISTANBUL FACIASINDA VUKU BULAN KORKUNÇ HADISELERDEN, YALNIZ BIR KAÇINI SAYMIYA ÇALISALIM.

O GÜN TESADÜFEN TALANCI GÜRUHUN YANINDAN GEÇEN YUNANLI BIR PAPAZ ÇIRILÇIPLAK SOYULUR VE HAYALARINDAN ASILARAK ÖLDÜRÜLÜR.

BALIKLIDAKI YUNAN MEZARLIGINDA BULUNAN YUNAN PATRIKLERININ TARIHI LAHITLERI TAHRIP EDILIR, VE PATRIKLERIN KEMIKLERI MEZARLARDAN ÇIKARILARAK AYAKLAR ALTINDA EZILIR.

FAKAT EN ACISI, O GÜN ISTANBULDAKI ULUSLARARASI BIR KONGREYE ISTIRAK EDEN AMERIKAN C.I.A. TESKILATININ BASKANI ALLEN DULLAS, 6-7 EYLÜL 1955 HADISELERIN SORUMLULUGUNU, KOMUNISTLERIN ÜZERINE ATAR.

AYNI KONGREYE ISTIRAK EDEN, FRANSIZ BASBAKANI YAHUDI MENDES-FRANCE, FRANSAYA DÖNDÜKTEN SONRA, 6-7 EYLÜL HADISELERINDEN HIÇ BAHSETMEZ BILE.

FAKAT 6-7 EYLÜL FACIASINDA, ISTANBULU HARABEYE ÇEVRILMESINDEN BASKA, MEYDANA GELEN EN MÜHIM OLAY SUDUR.

1923-TEN SONRA, TÜRKLER SEHRIN ISMINI DEGTIRDILER VE CONSTANTINOPLU-YU ISTANBUL YAPTILAR.

BUNA RAGMEN ISTANBUL, 1955-E KADAR, SEHIRDE YASIYAN YÜZBINDEN FAZLA YUNANLI AHALI ILE «CONSTANTINOPLE» KARAKTERINI MUHAFAZA ETTI.

FAKAT 6-7 EYLÜL FACIASINDAN SONRA YUNANLILAR ISTANBULDAN YAVAS YAVAS GÖÇ ETMEYE VE YUNANISTANA YERLESMEYE BASLADILAR.

BUGÜN ISTANBULDA YASIYAN YUNANLILARIN SAYISI, BIR KAÇ YÜZ KISIYI GEÇMEMEKTEDIR.

HAKIKATTE TÜRKIYEYI IDARE EDEN GIZLI KUVVETLERIN ISTEDIGI DE BUYDU. ONLAR, 1923-E KADAR ANATOLYAYI GAVURLARDAN TEMIZLEMISLERDI.

6-7 EYLÜL FACIASI ILE DE, ONLAR ISTANBULU GAVURLARDAN TEMIZLEDILER.

BU MEVZU ILE ALAKALI OLARAK, TÜRKIYENIN ESKI DIS ISLERI BAKANI FUAT KÖPRÜLÜNÜN SÖYLEDIKLERI ÇOK MÜHIMDIR.

«1957 DE CUMHURBASKANI CELAL BAYARA, 6-7 EYLÜL HADISELERINDEN BAHSETTIM. BANA SU CEVABI VERDI.

«MAMAFIH BU HADISELERIN ÇIKISI IYI OLDU. ARKADASLAR DA AYNI FIKIRDE...».

(DEVAM EDECEK).

3.9.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻԻ 181 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 8 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2002

CAPITALISME=MONDIALISATION=SIONISATION

ԱԲՐԱՀԱՄ ԾՆԱՒ ԻՍԱՀԱԿԸ
ԻՍԱՀԱԿ ԾՆԱՒ ՅԱԿՈԲԸ
ՅԱԿՈԲ ԾՆԱՒ ՅՈՒԴԱՆ

ՎԵՐԸ ՆՇՈՒԱԾ
«ԱԻԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ»
ԱՌԱՋԻՆ ՏՈՂԵՐՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ
ՄԵՆՔ ԱԼ ԸՍԵՆՔ՝
ՀՐԵԱՆԵՐՈՒԻՆ ԳԼԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
ԾՆԱՒ CAPITALISME-Ը
CAPITALISME-ԷՆ ԾՆԱՒ MONDIALISATION-Ը
MONDIALISATION-ԷՆ ԾՆԱՒ SIONISATION-Ը

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Պաղեստինի մէջ, տարիներէ ի վեր Սիոնական հրեաներուն կատարած ջարդերուն դէմ, աշխարհի բոլոր ժողովուրդներուն, մեծ ու պզտիկ գրեթէ բոլոր պետութիւններուն ցուցաբերած անտարբերութեան և անկարողութեան պատճառներուն մասին մտածա՞ծ էք երբեք:

Ինչպէ՞ս կ՛ըլլայ, որ Իսրայէլի նման երեք միլիոնոց Պետութիւն մը, ամբողջ աշխարհի դէմ կ՛ելլէ և Միացեալ Ազգերուն տուած որոշումներուն կարեւորութիւն անգամ չի տար:

Եւ «Միացեալ Ազգերը ինչ ալ ըսեն, մենք մեր ծրագրին իրագործումը պիտի շարունակենք» կը պատասխանէ:

Ինչպէ՞ս Ազգային հաւաքականութիւն մը, աւելի շատ իր ղեկավարներուն մեղքով անշուշտ այս աստիճան ամբարտաւան, անխիղճ և անգութ կրնայ ըլլալ:

Հրեաները ո՞րմէ կ՛առնեն այս ուժը: Այս մասին, «ՆԱՅԻՐԻ»ի առաջին թիւերէն սկսեալ, արտայայտուած և բսած ենք, թէ Սիոնական «Հրեաներուն Աստուածը՝ Դրամն է, և դրամին Աշխարհի մէջ ներկայացուցած ուժին շնորհիւ, հրեաները կ՛իշխեն աշխարհի գրեթէ բոլոր պետութիւններուն և ժողովուրդներուն վրայ»:

Եւ հրեաներուն շահուն և դրամին դպչող անձ կամ պետութիւն, ի վերջոյ մահուան կը դատապարտուի:

Ասոր ամենէն յատկանշական օրինակներէն մէկն է՝ Յիսուսի կեանքի պատմութիւնը:

Յիսուս համարձակութիւնը ունեցաւ, հրեաներուն շահուն արգելք ըլլալու և անոնց դրամին դպչելու:

Այստեղ պիտի վկայաբերենք Յովհաննու Աւետարանիչի Գլուխ- Բ.ի «Տաճարին մէջ առուծախ ընողներուն վտարումը» ենթախորագրով հատուածէն մաս մը:

Բայց նախքան այդ՝ ըսենք, որ Սուրբ Գիրքէն մեր կատարած այս նշումը, հաւատացեալ կամ ոչ հաւատացեալ ըլլալու հարց չէ: Այլ՝ պարզապէս Հոյս Աւետարանիչներու կողմէ ալ արձանագրուած և

Յիսուսի կեանքին վերաբերեալ, մեզի համար շատ կարեւոր այս եղելութիւնը մէջբերել է»:

«Հրեաներուն Զատիկը մօտ էր, և Յիսուս երուսաղէմ եկաւ: Եւ տաճարին մէջ գտաւ արջառ, ոչխար և աղաւնի ծախողներ, ինչպէս նաեւ լումայափոխներ, որոնք նստած էին: Եւ չուանէ խարազան մը շինեց ու բոլորն ալ տաճարէն դուրս հանեց. ոչխարներն ու արջառները ալ: Իսկ լումայափոխներուն պղնձադրամները ցիրուցան ըրաւ և անոնց սեղանները շրջեց»:

Այստեղ հարց մը կայ:

Ի՞նչ գործ ունէին լումայափոխները տաճարին մէջ:

Այս հարցը, մեր հասկցած չափով, բացատրելու ջանանք:

Հրեայ հաւատացեալները տաճար կու գային աղօթելու, իրենց փափաքներուն իրականացման համար. և այս նպատակով ալ, հոն գտնուող վաճառորդներէն մեծ կամ պզտիկ մատաղցու կենդանիներ կը գնէին և կը նուիրէին տաճարին:

Եւ այդ լումայափոխներու տաճարին մէջ ներկայութեան անգրաժեշտութիւնը, այս մատաղցու կենդանիներուն գնման հարցէն կը ծնէր:

Երուսաղէմը, այդ շրջաններուն, Հռոմէացիներուն իշխանութեան տակ էր. և շրջաբերող դրամը՝ Հռոմէական դահեկանն էր. որուն վրայ Կայսրին նկարը կար:

Բայց Հրէական հաւատքով, պատկերաւոր դրամը պիղծ էր: Եւ այդ պիղծ դրամով գնուած մատաղցու կենդանին ալ պիղծ կ՛ըլլար և իրենց ուխտը չէր իրականանար:

Այդ պատճառաւ հաւատացեալ հրեաները, իրենց Հռոմէական դրամը կը փոխէին տաճարին մէջի լումայափոխներուն քով և կ՛առնէին անոնցմէ առանց նկարի պղնձադրամներ, և այդ դրամով կը գնէին իրենց մատաղցու կենդանին, որ իրենց ուխտը ընդունելի ըլլայ «Աստուծոյ» կողմէ:

* * *

Հրեաներուն դրամին և մանաւանդ լումայափոխներուն դպչող Յիսուս, ի վերջոյ մահուան դատապարտուեցաւ և խաչելութեամբ սպաննուեցաւ:

Եւ լումայափոխները, իրենց գործը շատ աւելի լայնածաւալ շարունակեցին, աշխարհի ամէն կողմերը:

Եւ ասիկա Հրէական աշխարհակալ դրամական կայսրութեան հիմնադրութեան սկզբնաւորութիւնը եղաւ:

Աշխարհի ամէն կողմերը տարածուող Սիոնական հրեաները, իրենց աշխատանքները կեդրոնացուցին մանաւանդ լումայափոխութեան և տոկոսով փոխ դրամ տալու մարզի վրայ:

Եւ Հրեայ լումայափոխ-սեղանաւորները, միջազգային հրէական-սիոնական ցանց մը ստեղծեցին և այս ճամբով անհաւատալի հարստութիւններ կուտակեցին:

Այն աստիճան՝ որ թագաւորները և պետութեան իշխանաւորները, իրենց պահանջքին համեմատ, երբեմն կ՛ստիպուէին պարտքով դրամ վերցնել այս Հրեայ սեղանաւորներէն:

Հրեաները, օգտուելով պարտքով դրամ ուզող հաստատութիւններուն և կամ անձերուն նեղ կացութենէն, դրամին տոկոսի սակը, վիճակին համեմատ, կը բարձրացնէին:

Այս պատճառաւ է, որ ժամանակի ընթացքին, հրեաները վաշխառու-սեղանաւորի «համբաւ» շահեցան:

Եւ ժողովուրդին մէջ «վաշխառու» բառը, հրեաներուն համար, իբր ածական գործածութիւ սկսաւ:

Աշխարհահռչակ գրող W. Shakespeare (1564-1616) «Վենետիկի Վաճառականը»ը կատակերգութեան մէջ, Հրեայ վաճառական Shylock-ի տիպարը՝ անգութ ու վաշխառու Հրեան կը ներկայացնէ:

Իրականութեան մէջ, Շէյքսփիրի այս կատակերգութիւնը իսկական «տոհմ» մըն է, որուն մէջ Հրեայ Shylock-ը իրմէ պարտքի դրամ առնող և զայն վերադարձնելու կարողութիւն չունեցող Antonio-էն՝ պարտքը իր մարմինէն կտրուելիք միսով վճարել կը պահանջէ:

Շէյքսփիրի այս տխուր-կատակերգութենէն զատ, հիմա ալ հրեաներուն դրամին այս ուժին մասին շատ աւելի լուրջ վկայութիւն մը նշենք:

Բոնապարտ Napoleon-ին իշխանութեան շրջանին էր, որ հրեաները Ֆրանսայի մէջ, ամէն տեսակի քաղաքական իրաւունքներ ձեռք անցուցին:

Եւ հրեաները այս իրաւունքները շահեցան, նափոլէոնին իրենց փոխ տուած դրամներուն շնորհիւ:

Եւ այս պատճառաւ էր, որ հրեաներէն ունեցած փորձառութեամբ նափոլէոն, պատերազմը շահելու համար, պէտք եղած երեք պայմանները թուեց.

ԱՌԱՋԻՆԸ ԴՐԱՄՆ է: ԵՐԿՐՈՐԴԸ ՆՈՐԷՆ ԴՐԱՄՆ է: ԵՐՐՈՐԴԸ ԿՐԿԻՆ ԴՐԱՄՆ է:

* * *

Այստեղ կը հրապարակենք, ֆրանսական «LAROUSSE» համայնագիտարանէն, երկու պատճէններ:

Առաջինը 1930-ին հրատարակուած «LAROUSSE»ին մէջ «JUIF»[Հրեայ] բառին մասին տրուած բացատրականն է:

Այստեղ, Juif-ին տրուած իմաստներէն մէկը, «USURIER» է, վաշխառուի տիպարը յատկանշող:

Երկրորդ պատճէնը որ 1996-ին հրատարակուած «LAROUSSE»ին մէջ տեղ գրաւած է, կրկին «JUIF»ին մասին տրուած բացատրական մըն է:

Եւ սակայն, 1930-ի Larousse-էն 66 տարիներ ետք՝ 1996-ին հրատարակուած նոյն Larousse-ին մէջ, հրեաներու մասին1930-ին տրուած «Juif»= Usurier» [վաշխառու] բառը վերցուած է:

Արդեօք, տարիներու ընթացքին, բառերուն իմաստը կրնա՞յ փոխուիլ...: Ոչ. բառերուն իմաստը չի՛ փոխուիր: Միայն մտայնութիւններն են, որ կը փոխուին:

Բ.Աշխարհամարտի աւարտէն [1945] յետոյ, «Միոնիստ» հրեաները, գրեթէ ամբողջ աշխարհի մէջ, իշխանութիւնը ձեռք անցուցին:

Եւ այդ թուականէն յետոյ՝ ոչ ոք, հրեաներուն դէմ խօսելու համարձակութիւնը ունեցաւ: Իրականութիւնները ըսել փորձողներն անգամ, անոնց կողմէ պատժուեցան:

27 նոյեմբեր 1967-ին, Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Ջօր.Տը կոլ, համարձակութիւնը ունեցաւ աշխարհակալութեան ձգտող հրեաներուն մասին իր գաղափարները յայտնելու շեշտելով, «CE PEUPLE JUIF, SUR DE LUI ET DOMINATEUR» [Այս Հրեայ Ազգը՝ ինքնավստահ և տիրապետող]:

Նոյն օրը, Ջօր.Տը Կոլ արտայայտուեցաւ նաեւ Պաղեստինցի ժողովուրդին սպառնացող վտանգին մասին, պատկերացումով մը, որ այսօրուան Պաղեստինեան ժողովուրդին ողբերգական վիճակին ճշմարիտ նախատեսութիւնն էր:

Հրեաները քանի մը ամիս յետոյ՝ 1968-մայիսեան «ուսանողական» յեղափոխութեամբ «պատժեցին» Ջօր.Տը Կոլը: Եւ միջոց մը ետք, Ջօր.Տը Կոլ ստիպուեցաւ հրաժարիլ. և քանի մը ամիս յետոյ ալ մահացաւ:

* * *

Այսօր ոչ մէկը հրեաներուն «Usurier» [վաշխառու] ըսել կը համարձակի:

Արդէն, ինչպէս ըսինք՝ մտայնութիւնները, մանաւանդ պարագաները փոխուած են:

Այսօր, անցեալի վաշխառու սեղանաւոր հրեան չկայ: Անոր տեղը եկած գրաւած են միջազգային [իբր թէ բարեսպատակ] մեծ հաստատութիւններ: Օրինակ՝ պաշտօնական նպատակն է՝ օգնել տնտեսապէս այն երկիրներուն, որոնք նեցուկի պէտք ունին:

Բայց, իրականութիւնը այն է, որ F.M.I.-ն, Shylock-ին տեղը առած է: Թէեւ F.M.I.-ն, Shylock-ի նման, իրեն պարտական եղողներուն «միսը» չ'ուզեր:

Բայց, աւելի ստոր է, F.M.I.-ին կատարած դերը:

Ան, իրեն պարտական երկիրներուն «ԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ»ը կը խլէ:

Եւ F.M.I.-ն այդ երկիրներուն վրայ դրած պայմաններով, զանոնք «գերի»ներու կը վերածէ, որ անոնք F.M.I.-ին ուզած ձեւով շարժին և ապրին: Ինչպէս որ, նոյնը ընել կը պարտադրէ այսօր, «անկախ» Հայաստանին:

Ահա է «Ազատութեան ոտվիթայ» CAPITALISME-ին երկրագունտին պարտադրած վարչակարգը՝ CAPITALISME= MONDIALISATION= SIONISATION

TÜRKLERIN (SÖZ DE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

SELANIKTE BASLIYAN, VE TÜRK, ERMENI VE YUNAN MILLETLERININ KADERLERINI DEGISTIREN ÜÇ MÜHIM OLAY.

ÜÇÜNCÜ OLAY

ALTI – YEDI EYLÜL 1955-TE VUKU BULAN ISTANBUL FACIASI GÖRGÜ TANIGI OLARAK BIZIM VARDIGIMIZ SONUÇ

TÜRKLER HRISTIYAN-ISTANBULU 1453-DE ZAPTETTILER.

FAKAT, ANCAK 500 SENE SONRA, 1955 TE ALTI-YEDI EYLUL GECESI HRISTIYAN ISTANBULU YIKARAK, TÜRKLESTIRMEYE MUAFFAK OLDULAR.

6-7 EYLUL OLAYLARINA, KIBRIS PROBLEMININ SEBEP OLDUGU ZANNEDILIR. FAKAT BU, OLAYLARIN DIS GÖRÜNÜSÜDÜR SADECE.

ASIL SEBEP, GÖRÜNMEZ ÜSTÜN KUVVETLERIN, BIR ASIRDAN BERI TATBIK ETTIKLERI PROGRAMDIR.

1850-LERDEN ITIBAREN, GÖRÜNMEZ ÜSTÜN KUVVETLER, HASTA ADAM DENILEN OSMANLI DEVLETINI DIRILTMEYE ÇALISTILAR.

ONLAR, 1915-TE ERMENI MILLETINE TATBIK ETTIKLERI SOYKIRIM ILE ANATOLYADAKI ERMENILERI TEMIZLEDILER.

1919-DAN 1923-E KADAR DA ANATOLYADAKI PONTUSLULARI VE YUNANLILARI SOYKIRIMINA UGRATTILAR.

VE BU SEKILDE, ANATOLYA, TAMAMEN GAVURLARDAN TEMIZLENMIS OLDU.

ALTI-YEDI EYLUL 1955-TE DE PROGRAMIN SON KISMI UYGUANMAYA BASLANDI.

VE ISTANBUL DA GAVURLARDAN TEMIZLENDI.

1960-DAN ITIBAREN, GÖRÜNMEZ ÜSTÜN KUVVETLERIN ADAMI, FARMASON SÜLEYMAN DEMIREL «BÜYÜK TÜRKIYE» PROGRAMINI ORTAYA ATTI. 1.- 1974-DE KIBRISIN ISGAL EDILMESI. 2.- 1992-DE BOSNIANIN ISLAMLASTIRILMASI. 3.- 1998-DE KOSOVANIN TAMAMEN MÜSLÜMAN ARNAVUTLARA TESLIM EDILMESI. «BÜYÜK TÜRKIYE» PLANININ UYGULANMASININ SONUÇLARIDIR.

SON HAFTALARDA ISE, TÜRKIYE BASKA BIR RÜYANIN PESINDEN GITMEYE BASLADI. PETROL RÜYASI, GÖRÜNMEZ ÜSTÜN KUVVETLER, DAHA DOGRUSU ARTIK GÜN ISIGINA ÇIKAN «AMERIKAN – ISRAEL – TÜRKIYE BIRLIGI» IRAKA HÜCUM ETMEYE HAZIRLANIYOR.

VE TÜRKIYENIN GÖZÜ KERKÜK PETROLÜNDE.

FAKAT, DIKKAT EDIN TÜRKLER.

« DIMYATA PIRINCE GIDERKEN, EVDEKI BULGURDAN OLABILIRSINIZ».

Յ.Զ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՁԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ ՍԿՍՈՂ ԵՒ ԹՈՒՐՔ, ՀԱՅ ԵՒ ՅՈՅՆ ԱԶԳԵՐՈՒՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐՆԵՐԸ ՓՈԽՈՂ ԵՐԵՔ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐ

ԵՐՐՈՐԴ ԴԷՊՔ.-

6-7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1955-ԻՆ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ՊՈԼՍՈՅ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ ԱԿԱՆԱՏԵՍ ՎԿԱՅ ԸԼԼԱԼՈՎ ՄԵՐ ՅԱՆԳԱԾ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրքերը՝ քրիստոնեայ Պոլիսը գրաւեցին 1453-ին:

Բայց, միայն 500 տարիներ յետոյ, 1955-ի 6-7 Սեպտեմբերի գիշերը, քրիստոնեայ Պոլիսը քանդելով կրցան թրքացնել:

6-7 Սեպտեմբերի դէպքերուն դրդապատճառը կը կարծուի, որ Կիպրոսի հարցն է:

Բայց այս՝ դէպքերուն միայն արտաքին երեւոյթն է:

Բուն պատճառը՝ անտեսանելի բարձրագոյն ուժերուն մէկ դարէ ի վեր գործադրուող ծրագիրն է։

1850-Թ.ներէն սկսեալ, անտեսանելի բարձրագոյն ուժերը, «Հիւանդ մարդ» կոչուած Օսմանեան պետութիւնը ողջնդելու աշխատեցան։

Անոնք՝ 1915-ին Հայ Ազգին դէմ գործադրած ցեղասպանութեամբ, Անաթոլիան հայերէն մաքրագործեցին։

1919-Թ.էն մինչեւ 1923-ալ՝ Անաթոլիայի Պոնտոսցիները և Յոյները ցեղասպանութեան ենթարկեցին։

Եւ այս ձեւով Անաթոլիան՝ բոլորովին «կեավուր»ներէն մաքրագործուած եղաւ։

6-7 Սեպտեմբեր 1955-ին ալ, ծրագրին վերջին մասը գործադրուիլ սկսաւ։

Եւ Պոլիսն ալ «կեավուր»ներէն մաքրագործուեցաւ։

1960-Թ.ներէն սկսեալ, անտեսանելի բարձրագոյն ուժերուն գործակալը՝ ֆարմասոն Սիւլէյման Տէմիրէլ, «Մեծն Թուրքիա» ծրագիրը մէջտեղ նետեց՝ 1.-1974-ին Կիպրոսին գրաւումը. 2.-1992-ին Պոսնիոյ իսլամացումը. 3.-1998-ին ալ Քոսովոյին բոլորովին միւսլիման Ալպանացիներուն յանձնումը՝ «Մեծն Թուրքիոյ» ծրագրին գործադրութեան հետեւանքներն են։

Վերջին շաբաթներուն, Թուրքիան ուրիշ «երազ» մը տեսնել սկսած է՝ Քարիւղի երազը։

Անտեսանելի բարձրագոյն ուժերը, աւելի ճոշդը՝ այլեւս լոյս աշխարհ եկլող «Ամերիկա-Իսրայէլ-Թուրքիա» միութիւնը, Իրաքի վրայ յարձակելու կը պատրաստուի։

Եւ Թուրքիոյ աչքը՝ Քերքուքի քարիւղին վրայ է։

Բայց, ուշադրութիւն ըրէք Թուրքեր՝ «Տիմյաֆ ըրինձ առնելու գացած միջոցին, տունը գտնուող կորկոտէն չըլլաք»։

3.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 182 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2002

ՀԱՋԱՐ ԴԻՄԱԿ ՈՒՆԵՑՈՂ ԱԶԳ ՄԸ՝ ՀՐԵԱՆԵՐԸ

2002-Ի ՆՈՊԵԼԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻՆ ԱՐԺԱՆԱՑԱԻ ՀՈՒՆԳԱՐԱՑԻ ԳՐԱԳԷՏ՝ «IMRE KERTESZ»

ԻՆՁ ՀՈՒԳԱՐԱՑԻ, ԻՆՁ ՀՈՒՆԳԱՐԱՑԻ, ՄԻԱՅՆ ԱՆՈՒՆՈՎ ՀՈՒՆԳԱՐԱՑԻ, ԲԱՅՑ՝ ԻՍԿԱԿԱՆ ՀՐԵԱՅ ՄԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԻՆԵԱՆ)

6 դեկտեմբեր 1997-ին, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ, «Հազար դիմակ ունեցող Ազգ մը՝ Հրեաները» խորագիրով յօդուած մը հրատարակած էինք:

Եւ այս գրութեան մէջ, ջանացեր էինք բացատրելու, հրեաներուն անուններուն մասին հետեւեալ իրականութիւնները.

«Հրեաները, իրենց հաստատուած երկիրներուն մէջ, իրենց Հրեայ ըլլալը որպէսզի չհասկցուի, ընդհանրապէս իրենց անունը կը փոխեն, և բնիկ ժողովուրդին յատուկ անուններ կ'առնեն:

Եւ եթէ, իրենց համար օգտակար նկատեն, կամ ստիպուած ըլլան, առերես իրենց կրօնն ալ կը փոխեն:

Այս պատճառաւ, Հրեան ընդհանրապէս, Ռուսիոյ մէջ ռուսական անուն կը կրէ, Գերմանիոյ մէջ՝ գերմանական, Ֆրանսայի մէջ՝ ֆրանսական, Պարսկաստանի մէջ՝ պարսկական անուն:

Այս տեսակէտով հրեաները հազար դիմակ ունեցող ազգ մըն են, և Քամիլիոնի նման գոյն փոխելով իրենց շրջապատին կը յարմարին:

Բայց միշտ և միշտ իրենց հրէական «ինքնութիւնը» կը պահեն, ինչ անուն ալ կրեն և կրօնադաւանական ինչ պիտակ ալ ունենան: «Անուն» փոխելու «ազգամաւարութիւնը» իրենց ամենէն կարեւոր գէնքերէն մէկն է՝ իրենց ապրած երկիրներուն մէջ, տեղւոյն իշխանութիւնը ձեռք անցնելու համար:

Այս ձեւով, տեղացի ժողովուրդները չեն անդրադառնար հրեաներուն կատարած սադայէլական խաղերուն»:

Հրէական [Սիոնիստական] այս ազգամաւարութեան նորագոյն և աքանչելի ապացոյցը կը տեսնենք 11 Հոկտեմբեր 2002-ի ֆրանսական NICE MATIN օրաթերթին մէջ, ուր կը յայտարարուի, թէ 2002-ի Նոպէլեան գրականութեան մրցանակին արժանացած է՝ ՀՈՒՆԳԱՐԱՑԻ «ԻՄՐԷ ՔԵՐԹԷՇ»ը:

Այստեղ ամբողջութեամբ կը հրատարակենք «Նիս Մաթէն»ի գրութիւնը և ձենէ կը խնդրենք, որ շատ ուշադրութիւն ընէք այստեղ գրուածներուն.

«Նիս Մաթէն»ի Իմրէ Քերթէշ-ի նկարով և անոր մասին 40 տողնոց գրութեան մէջ չէ ըսուած, թէ ան Հրեայ է: Եւ ամբողջ գրութեան մէջ հրեայ բառը երբեք չէ գործածուած: Բայց գրութիւնը՝ առաջին տողէն մինչեւ վերջին տողը, միայն հրեաներուն մասին է:

Այս գրութեան ամենէն յատկանշական մասերէն մէկն է հետեւեալ տողերը՝ «L'Italien Primo Levi, L'Espagnol Jorge Semprun. L'Americain Elie Wiesel».

Վերը նշուածներէն ոչ Primo Levi-ն իտալացի է, ոչ Jorge Semprun-ը սպանացի և ո՛չ ալ Elie

Wiesel-ը ամերիկացի է: Բայց երեքն ալ՝ իսկական և կատարի սիոնական հրեաներ են: Մանաւանդ՝ «Ամերիկացի» ըսուած հրեայ էլի Վիէսէլը:

Հայերը, սկիզբը հաւատացած էին անոր կարգ մը բարեմիտ խօսքերուն: Բայց վերջը հասկցան անոր «ինչ» ըլլալը՝ Ամերիկայի մէջ հայկական ցեղասպանութեան ճանաչման դէմ անոր յայտարարութիւններէն յետոյ:

Բայց, այս անձերուն մէջէն, մեզի համար անենէն հետաքրքրականը Իմրէ Քերթէշ-ն և անոր կեանքն է:

Այս հրեան, Հունգարիոյ մէջ, հունգարացիներուն կողմէ կ՛աքսորուի՝ գերմանական արգելափակման կայանները:

Եւ 1945-ին, շատ-շատերուն նման, կ՛ազատուի այս կեդրոնացման կայաններէն:

Եւ յետոյ՝ իր կեանքի պատմութիւնը վէպի կը վերածէ, և ասոր համար է, որ կ՛արժանանայ 2002-ի Նոպէլեան գրականութեան մրցանակին:

Եւ այսօր Իմրէ Քերթէշ-ը, Գերմանիոյ մայրաքաղաք Պերլինի մէջ կը դասաւանդէ՝ հրէական «Holocauste»ը:

Եւ հիմա, Իմրէ Քերթէշի կեանքի հետեւողութեամբ, զուգահեռ մը ընենք հայերուն հետ:

Ենթադրենք, որ Թուրքերը «մարդացած» են և ընդունած հայկական ցեղասպանութիւնը: Ջղջում յայտնած ու «ներողութիւն» խնդրած են հայերէն:

Եւ ցեղասպանութենէ վերապրած հայ մը՝ Անգարայի մէջ կը դասաւանդէ, թրքերէն լեզուով, հայկական ցեղասպանութեան իսկական պատմութիւնը:

Եւ այս հայը, իր կեանքի զարհուրելի պատմութիւնը թրքերէն լեզուով վէպի կը վերածէ: Եւ հայկական ցեղասպանութիւնը նիւթ ունեցող իր գործը Նոպէլեան գրականութեան մրցանակին կ՛արժանանայ...

Այս տեսակ բան մը կրնա՞յ իրականանալ: Երեւակայել անգամ կարելի չէ: Մեր ենթադրութիւնը երազ կը մնայ:

Բայց ինչո՞ւ: Միայն Թուրքերն ու հրեանե՞րն են յանցաւորները: Մենք բնաւ յանցանք չունի՞նք: Մենք որ, իբր թէ, [և իսկապէ՛ս այդպէս է] մեծ մշակոյթի տէր ազգ մըն ենք: Մեր մտաւորականները ի՞նչ ըրին 1915-էն մինչեւ այսօր: Մեծամասնութեամբ, մեր գրողները չգիջանեցան հայ ազգին, հայ անհատին եղեռնի իսկական պատմավէպը գրելու:

Մինչդեռ, եղեռնի ենթարկուած ամէն մէկ հայու, ամէն մէկ հայ ընտանիքի պատմութիւնը իսկական՝ Շէյքսփիրեան ողբերգութիւն մըն է:

Բայց մեր մտաւորականները [բացառութիւնները յարգելով] այս ողբերգութեան պատմութիւնը, ամէն մէկ անձին ենթարկուած սարսափելի տառապանքներուն իսկական պատմութիւնը գրելու տեղ, տարուեցան այսպէս կոչուած՝ «բանաստեղծական թռիչքներով»:

Եւ մտածել, թէ՝ 1915-ի եղեռնի «Մուսա Լեռան» դիւցազներգութեան պատմութիւնը գրողը, Ֆրանց Վերֆել անունով հրեայ մըն է:

Այս տեսակէտով մենք ամբողջ սրտով կ՛այպանենք, աւելի ճիշդը՝ «ազգուրացութեան» յանցանքով կ՛ամբաստանենք 1800-ականներէն մինչեւ այսօր հայկական ազատագրական պայքարին չմասնակցած և հայկական դարաւոր ու փառապանծ մշակոյթի ժառանգութիւնը մսխող «նապաշտ» մտաւորականները:

Այս «նամոյ»ներու շարքին մէջ, եղեռնէն յետոյ, առաջնակարգ տեղը կը գրաւեն՝ Յակոբ Քիւֆէճեան-Օշական և Արշակ Զօպանեանը, Փարիզի մէջ ինքզինքը հայ ազգին իրաւ ազատարարը կարծող «Անահիտ»ի խմբագիրը:

Այս երկու հայ անձնաւորութիւններն ալ, իրենց խաթարուած ազգանուններուն արժանի անձնաւորութիւններ էին:

Մանաւանդ՝ Արշակ Զօպանեանը որ, իր խոստովանութեամբ իսկ, Պէյրութ գացած էր «Կիլիկիան» փրկելու և մանաւանդ Ֆրանսացիները համոզելու համար, որ չյրեն Կիլիկիան:

Բայց, Ֆրանսացիներուն մօտ, իր ազաչանքները որեւէ արդիւնք չտուին: Ֆրանսացիները լքեցին

Կիլիկիան՝ հայ ժողովուրդը դէմ դիմաց ձգելով Թրքական վայրագութեան հետ:

Եւ «Անահիտ»ով և «Վարդենի»ներով օրօրուող, գրական մեծ վաստակի տէր, բայց քաղաքական գետնի վրայ միամիտ այս բանաստեղծ-գործիչին երազը խորտակուեցաւ Պէյրութի մէջ, երբ ան ինքզինքը ֆրանսացիներուն մօտ ամենէն ազդեցիկ անձնաւորութիւնը ըլլալուն կը հաւատար:

Կը թուի, որ ան բնաւ պատմութիւն չէր կարդացած, բնաւ չէր լսած Թրիմեանի «Շերեփ»ի պատմութիւնը: Չէր գիտեր, թէ իրաւունքը ո՛չ արցունքով և ո՛չ ալ աղաչանքով կ՛առնուի: Այլ՝ միայն խելքով և ուժով:

* * *

Եւ վերջապէս ամիսներէ ի վեր սպասուած Առոմ Եկոյեանի «Արարատ» ծապաւէնը հրապարակ իջաւ: Մինչ այդ՝ ի՜նչ խանդավառութիւն և ի՜նչ մեծ խօսքեր:

Թուրքերը իրար անցած էին և կը բողոքէին այս ֆիլմին դէմ:

Եւ վերջապէս՝ «Արարատ» լեռը ծնաւ... իսկական «մուկ» մը: Մենք նոյնիսկ «Արարատ» անունին:

Իրականութեան մէջ, մենք մեծ բան մը չէինք սպասեր Եկոյեանէն: Տեսած էինք նախորդ մէկ քանի ժապաւէնները:

Իբր թէ, «արդիական շարժանկար»ի արուեստի արտադրութիւններն էին անոնք: Մինչդեռ, մեր տպաւորութեամբ՝ ձանձրացուցիչ, իրարու ագուցուած անվերջանալի նկարներ էին Եկոյեանին «ֆիլմ» ըսածները:

Այս անգամ «Արարատ» անունէն խաբուելով գացինք դիտելու անոր այս նոր ֆիլմը: Եւ բնաւ չզարմացանք:

Առոմ Եկոյեանը իր ձանձրացուցիչ նկարներով կրկին յոգնեցուց մեզ:

Ի՞նչ էր ըսել ուզածը, ի՞նչ դեր և տեղ ունէր Արարատը այս ժապաւէնին մէջ, բացի... Արարատին մեծ հմայքէն օգտուելու միտում մը ունենալէ...

Կը կարծենք, թէ այս ժապաւէնին նիւթը, նիւ Եորքի մէջ անձնասպան եղած հայ գեղանկարիչ Արշիլ Կորքիին կեանքն է:

Կեանքի պատմութիւն մը՝ որ գրեթէ եղեռնին ենթարկուած բոլոր հայերուն պատմութիւնն է, և այս պատմութիւնն ալ պէտք եղած հարազատութեամբ չէր տրուած:

Եւ ո՞վ էր Արշիլ Կորքին-Վանեցի ընտանիքի մը զաւակը, որ Նիւ Եորքի մէջ իբր նկարիչ ուզած է օգտուիլ ուուս մեծ գրագէտ Մաքսիմ Կորքիի հետ իր ունեցած անունի նմանութենէն: Եւ անոր ազգականը ըլլալու տուրը խօսած է:

Յետոյ ալ, ինչ-ինչ պատճառով, յուսախաբութեան ենթարկուելով անձնասպան եղած է:

Արշիլ Կորքին միակ պաստառ մը ունի՝ հասկնալի: Իր միւս պաստառները, բոլորն ալ, «Picasso-ի վերջին շրջաններու նկարներուն նման, գրեթէ խեղկատակութիւններ են:

Բայց, իր մահէն ետք, նիւ Եորքի մէջ, Gugenheim- անունով հրեայ վաճառական մը, կը հաւաքէ բոլոր պաստառները և Ամերիկայի մէջ, իբր «նոր արուեստի ռահվիրայ Արշիլ Կորքի»ի մասին մեծ ծանուցումներ կը կատարէ եւ գինք մեծ, հռչակաւոր նկարիչի մը կը վերածէ, և միլիոններ կը շահի:

Արշիլ Կորքիի պատմութիւնը, կարճ ու ամփոփ ներկայացուած՝ այս է:

Առոմ Եկոյեանը, իբր թէ, այս նկարիչին պատմութիւնը տուած է:

Բայց, կրկին անհասկնալի ձեւով և ձանձրացուցիչ նկարներով:

Եւ գիտէինք, թէ Ամերիկայի մէջ մանաւանդ, առանց հրեաներուն մասին խօսելու և առանց «sex»ի «ֆիլմ» չի կրնար դարձիլ:

Եւ Առոմ Եկոյեան, հաւատարիմ մնալով այս օրէնքին՝ տուած է մանաւանդ «սեքս»ի տեսարաններ [իբր թէ նաե՛ւ գայրոյթ յառաջացնելու համար] անպէտ և զզուելի ձեւով:

Իրականութեան մէջ, Առոմ Եկոյեանը ձախողած աշակերտն է բարոյականով արատաւոր, աւելի ճիշդ՝ «փետոֆիլ» նկատուած Փարաճանովին, որ կրնայ թերեւս շատ լաւ նկարիչ մ՛ըլլալ, բայց երբե՛ք լաւ շարժանկարիչ մը:

Գալով Առոմ Եկոյեանի «Արարատ»ին մէջ Շարլ Ազնաւուրին ունեցած դերին՝ Ազնաւուրը

այստեղ իսկական Սփինքս մըն էր: Եւ կը կարծենք, թէ տաղանդաշատ երգիչին այս ֆիլմին մէջ դեր տրուելուն պատճառը, անոր համբաւէն և անունէն օգտուիլը եղած է:

Բայց Շարլ Ազնաւուրին այս ֆիլմին մէջ ներկայութիւնը, մեզի համար, ձեւով մը, լաւ եղաւ...

Որովհետեւ, այս առիթով տեղեակ եղանք, Թերթերուն մէջ լոյս տեսած իր գաղափարներուն:

Այստեղ կը հրատարակենք, Շարլ Ազնաւուրի գաղափարները և մտածումները, Պոլսոյ հայատառ օրաթերթէ մը քաղելով:

Բայց նախ ըսենք՝ որ Շարլ Ազնաւուրին մտածումները կը հրատարակենք առանց մեկնաբանութեան. որովհետեւ, նախ, մեզի համար, շատ ցաւալի է ծանօթ, մեծ արուեստագէտ հայէ մը նման անվայել խօսքեր լսելը: Եւ յետոյ՝ իր ըսածները այնքան բացայայտ են, որ մեկնաբանութեան բնաւ պէտք չունին:

Ահա, Շարլ Ազնաւուրի բսածները՝

«Հրեայ թոռներ ունիմ, նաեւ աղջիկ մը, որ կէս մաղրեպցի գաւկի մը մայր պիտի ըլլայ: Ամուսնացած եմ բողոքականի մը հետ [շուետացի]: Առաքելական եմ: Տղայ մը ունիմ, որ կէս հայիթիցի կնոջ մը հետ կ'ելլէ: Միւս տղուս ըսի, որ եթէ չինացիի մը հանդիպի, աշխարհի ամենէն գեղեցիկ պատկերը կը կազմուի»...:

Բայց, Շարլի այս խօսքերէն յետոյ, մենք մեզ պիտի չկրնանք զսպել և չըսել՝

«Ամօթ, շատ ամօթ»:

TÜRKLERIN (SÖZ DE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

BÜYÜK TÜRK TIYATROSU

BUGÜN BIZIM AMACIMIZ, 1873-DE ISTANBUL-GEDIKPASA SEMTINDE ILK TÜRK TIYATROSUNU KURAN ERMENI HAGOP VARTOVYANDAN (NAMI DIGER GÜLLÜ YAKUPTAN) BAHSETMEK DEGILDIR.

(O HAGOP VARTOVYAN KI 1873-DE NAMIK KEMALIN «VATAN VEYAHUT SILISTRE» PIYESINI OYNUYARAK HALKI GALEYANA GETIRDI DIYE KIZIL SUTAN ABDÜLHAMID TARAFINDAN IDAMA MAHKUM EDILMISTI.

FAKAT BIR MÜDDET SONRA, MESHUR OSMANLI YILDIRMA METODU OLAN «YA MUSLÜMAN OLURSUN, YA DA KELLEN UÇAR» TEKLIFINDE HAGOP VARTOVYAN MUSLUMAN OLMAYI KABUL EDEREK KELLESINI KURTARDI).

NE DE, NIYETIMIZ, GÜLLÜ YAKUPTAN SONRA TÜRK TIYATROSUNU, EN SEÇKIN AVRUPA PIYESLERINI OYNUYARAK BUGÜNKÜ SEVIYEYE GETIREN ERMENI MINAKYAN EFENDIDEN BAHSETMEKTIR.

HELE, HAGOP VARTOVYAN ICIN, «ANATOLYADA, ASLINDA TÜRK ASILLI BIR AILEDEN GELMEDIR. FAKAT SONRADAN HRISTIYANLIGI KABUL EDEREK ERMENI OLDU» PALAVRASINI ORTAYA ATAN, BÜYÜK SANATKAR, FAKAT TÜRK SINDIRME VE ZORBA ZIHNIYETININ USAGI «VASFI RIZA ZOBU»DAN DA BAHSETMEYE HIÇ NIYETIMIZ YOK.

BIZIM BUGÜNKÜ GAYEMIZ, SON ZAMANLARDA TÜRK HÜKÜMETI TARAFINDAN AMERIKANIN IRAKA HUCUM PLANINDAN ISTIFADE EDEREK IRAKA KARSI, BILHASSA IRAKTAKI KÜRTLERE KARSI OYNANMAYA BASLAYAN BÜYÜK TIYATRODAN SÖZ ETMEKTIR.

SON ZAMANLARDA, AMERIKANIN, IRAKTA SADDAM HÜSEYINI DEVIREREK, ORTA-DOGU PETROLLERINI TAMAMEN ELE GEÇIRMEK PLANI, TÜRKLERI ÇOK SEVINDIRDI.

HARP KARGASALIGINDAN ISTIFADE EDEREK, IRAKTAKI KÜRTLERIN HESABINI GÖRMEK ÇOK IYI OLURDU.

HELE BIRAZ DAHA ILERI GIDEREK KIBRISTA YAPTIKLARI GIBI, SÖZDE

KERKÜKTEKI TÜRKMEN AHALIYI KURTARMAK BAHANESI ILE KERKÜKE INEREK, ORDAKI PETROLLERI ELE GEÇIRMEK, TÜRKLERIN BÜYÜK RÜYASIDIR.

12 EKIM 2002 TARIHLI «MILLIYET» GAZETESININ KISKIRTICI BASLIGI TÜRKLERIN BU NIYETLERININ DELILIDIR.

ON SANTIMLIK PUNTOLU BASLIKLA «MILLIYET» GAZETESI KÜRTLERI TEHDIT EDIYOR.

«HADLERINI ASTILAR» DIYOR.

SEBEP? KÜRTLER IRAK KÜRDISTANININ ANAYASASINDA, KERKÜKÜ BAS SEHIR GÖSTERMIS.

18 EKIM 2002 TARIHLI «MILLIYET» GAZETESINDE YINE BÜYÜK PUNTOLARLA DAHA SERT ÇIKIS VAR: «AKILLI OL BARZANI» NEYMIS? AVRUPADAKI KÜRT TEMSILCILIKLERINDE DOGU ANADOLUYU DA IÇINE ALAN BU KÜRDISTAN HARITASI YENI DEGILKI. EN ASAGI ELLI SENELIK. TÜRKLER BUNU SIMDI MI GÖRÜYOR? YOK CANIM. BU SADECE BAHANE.

OYNANACAK TIYATRONUN HAZIRLIK SENARYOSUDUR BU TÜRKLERIN.

FAKAT ACABA AMERIKA, KERKÜK PETROLLERINI TÜRKLERE BIRAKIR MI?

GEÇEN SEFERKI YAZIMIZDA: «TÜRKLER DIKKAT EDIN. DIMYATA PIRINCE GIDERKEN, EVDEKI BULGURDAN OLABILIRSINIZ» DEMISTIK.

SON GÜNLERDE TÜRK GAZETELERININ IRAKTAN BAHSETMEMELERI,

TÜRKLERIN BU MEVZUDA KARA KARA DÜSÜNMEYE BASLADIKLARINDAN DOLAYIMIDIR ACABA?

Յ.Ջ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՉԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԹՐՔԱԿԱՆ ՄԵԾ ԹԱՏՐՈՆԸ

Մեր այսօրուան նպատակը, 1873-ին Պոլսոյ Կեդիկփաշա թաղին մէջ, առաջին թրքական թատրոնը հիմնող հայազգի Յակոբ Վարդովեանին [թրքացած նոր անունով GÜLLÜ AKUP]ին մասին խօսիլ չէ:

«Այն Յակոբ Վարդովեանը, որ 1873-ին Նամըք Քեմալին «Հայրենիք կամ Սիլիսթրէ» թատերախաղը ներկայացնելով ներկայ ժողովուրդը գրգռելուն պատճառով, Կարմիր Սուլթան Աբտիւլհամիտին կողմէ մահուան դատապարտուած էր:

Բայց միջոց մը յետոյ, շատ ծանօթ Օսմանեան մեթոտ մը եղող՝ «Կամ կ՚իսլամանաս, եթէ ոչ՝ գլուխդ կը կտրենք»:

Եւ ոչ ալ մեր նպատակը, Յակոբ Վարդովեանէն յետոյ, թրքական թատրոնը՝ ամենէն ընտրեալ եւրոպական թատերգութիւնները ներկայացնելով այսօրուան բարձր մակարդակին հասցուցած Մնակեան Էֆէնտիին մասին խօսիլ է:

Մանաւանդ Յակոբ Վարդովեանին՝ «Անաթոլիոյ մէջ թրքական ընտանիքէ մը սերած է, բայց աւելի վերջ քրիստոնէութիւնը ընդունելով հայացած է» ձարտուքը մէջտեղ նետող մեծ արուեստագէտ, բայց թրքական ճնշումի և բռնութեան մտայնութեան գործակալը եղող VASFI RIZA ZOBU-ի մասին խօսելու բնաւ մտադրութիւն չունինք:

Մեր այսօրուան նպատակը՝ վերջին շրջաններուն թրքական կառավարութեան կողմէ Ամերիկային Իրաքի վրայ յարձակումի ծրագիրէն օգտուելով, Իրաքի դէմ և մանաւանդ Իրաքի քիւրտերուն դէմ խաղցուող «Մեծ Թատրոնին» մասին խօսիլ է:

Վերջին ատեններ, Ամերիկային Սատտամ Հիւսէյնը տապալելով, Միջին Արեւելքի քարիւղի հանքերը ամբողջովին ձեռք անցնելու ծրագիրը՝ Թուրքերը շատ ուրախացուց:

Պատերազմի խառնաշփոթութիւններէն օգտուելով, Իրաքի քիւրտերուն հաշիւը տեսնելը շատ լաւ պիտի ըլլար:

Մանաւանդ՝ աւելի առաջ երթալով Կիպրոսի մէջ կատարուած «խաղաղութեան արշաւանքին» նման, իրր թէ Քերքուքի Թիւրքմէն ժողովուրդը ազատելու պատրուակով մինչեւ Քերքուկ իջնել և այնտեղի քարիւղի հանգերը ձեռք անցնելը՝ Թուրքերուն մեծ երազն է:

12 Հոկտեմբեր 2002 Թուակիր «MILLIYET» թերթին գրգռիչ խորագիրը՝ Թուրքերուն այս մտադրութիւններուն ապացոյցն է:

10 ս.մ.նոց բունճոներու վերնագրերով «MILLIYET» թերթը, կ՛սպառնայ քիւրտերուն՝ «Ալլեւս չափը անցուցին» կ՛ըսէ:

Պատճա՞ռը. Քիւրտերը, իրաքեան քիւրտերուն նոր պատրաստուած Սահմանադրութեան մէջ, Քերքուքը մայրաքաղաք ցոյց տուեր են:

18 Հոկտեմբեր 2002 Թուակիր «MILLIYET» թերթին մէջ ալ, կրկին շատ մեծ բունճոներով վերնագիրով մը, աւելի ծանր յանդիմանութիւն մը կայ՝ «Խելքդ գործածէ Պարզանի»: Ի՞նչ է եղեր: Եւրոպայի քրտական ներկայացուցչական վայրերուն մէջ, քիւրտերը, արեւելեան Անաթոլիան ալ մէջը առնող Քիւրտիստանի մէկ քարտէսը կախեր են:

Քիւրտերուն այս քարտէսը նոր բան մը չէ որ: Ամէնէն քիչը՝ չիսուն տարուան է: Թուրքերը ասիկա հիմա՞ է որ կը տեսնեն: Կարելի չէ: Ասիկա պարզապէս պատրուակ մըն է: Այս, Թուրքերուն խաղալիք Թատրոնին պատրաստութեան ծրագրին մաս կը կազմէ:

Բայց արդեօք, Ամերիկան Քերքուկի քարիւղը Թուրքերուն կը ձգէ՞: Մեր վերջին գրութեան մէջ սապէս գրած էինք.- «Ուշադրութիւն ըրէք Թուրքեր՝ «ՏԻՄՅԱՔ ԲՐԻՆՁ ԱՌՆԵԼՈՒ ԳԱՅԱՅ ՄԻՋՈՑԻՆ, ՏՈՒՆԸ ԳՏՆՈՒՈՂ ԿՈՐԿՈՏԷՆ ՁԸՂՂԱՔ»:

Վերջին օրերուն Թրքական Թերթերուն, Իրաքի մասին շատ բան չգրելը, Թուրքերուն այս նիւթին մասին «Մեւ, Մեւ» մտածել սկսելնուն պատճառո՞վ է արդեօք:

Յ.Ջ.

TRÈS CHER GIRAÏR NAÎRI

Avec le temps qui passe, les souvenirs s'entassent mais votre ferveur envers mon père Roupen Sevag ne faiblit pas las chaque évènement publié fiselement dans vos editions. Sa présence reste très forte parmi nous. Justement un miracle vient de m'arriver:

A l'occasion de l'anniversaire de mes 88 ans, parmi les lettres de félicitations reçues dans mon courrier, une enveloppe contenait le plus précieux Cadeau, le plus inimaginable! Une photo sur carte-postale représentant mes parents. Roupen et Jani enceinte de moi, carte écrite par lui, à l'occasion du 1er Janvier 1914 à Lausanne. Seul un petit mot d'explication disait:

«Chère Shamiram, j'ai cette photo de vos parents depuis longtemps. Le moment est venu de vous l'envoyer –signé Agop Agopian- Imaginez mon émoi. Se voir ainsi dans le ventre de ma mère, dissimulé sous un grand châle d'argent que je possède encore. Comment résoudre le parcours de cette carte-postale qui a mis 88 ans à me parvenir?

Passée par combien de mains, combien de places? Elle porte les traces d'avoir été collée dans un album puis découpée pour un séjour dans un cadre et combien de temps dormi au fond d'un tiroir? Par quel miracle abouti chez Agop Agopian ?

Combien d'yeux ont regardé la beauté de ce jeune couple innocent du destin tragique vers lequel ils vont se diriger peu après cette photographie.

Très grands remerciements à Agop Agopian ; son précieux envoi prendra enfin sa vraie place, au Musée de Roupen Sevag à Erevan. Ce qui fait espérer d'autres envois aussi miraculeux, d'autres surprises pour mes vieux jours...

Giraïr et Marie, ce serait une grande joie de vous voir un jour à Nice. Pensez-y, le temps passe très vite. En attendant grands baisers à vous deux.

SHAMIRAM

VIENS, MON PÈRE

SHAMIRAM SEVAG

Viens mon père, viens,
Montre ton visage,
De toi je n'ai rien
Rien que ton image.

Dans ton beau pays,
Dès que je suis née,
Ceux qui t'ont trahi
M'ont déracinée

Bébé en dérive,
Bébé orphelin,
Sans un père qui suis-je
Sans la force du lien?

J'ai ta chair, ton sang,
Ta mort est ma fierté,
Sans cesse je ressens
Cette Arménité

Sans haine et sans peur
Tu as donné ta vie
Ton âme et ton cœur
A notre Arménie.

Maintenant tu es là,
Si jeune et si fort,
Le temps ne compte pas
Ni l'oubli, ni la mort.

Je suis seule mon père
Donne-moi la main,
Avec toi j'espère
Suivre ton chemin.

Apprendre à survivre,
Vaincre le désespoir,
Goûter le cœur libre
Au chant de l'espoir.

Le passé nous soutient
Pour tout rebâtir,
Fiers d'être Arméniens,
Fiers de nos martyrs.

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆԻ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻԶԸ, ՕԶԻՆ ԳԼՈՒԽԸ՝ ԹՈՒՐՔԻԱՆ Է

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ 26-10-2002-ԻՆ ԲՈՂՈՔԱԳԻՐ ՄԸ (NOTA) ԿՈՒ ՏԱՅ ԱՆԳԱՐԱՅԻ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱՆ Կ'ԱՄԲԱՍՏԱՆԷ ԻԲՐ (TERRORISTE) ՁԷՁԷՆՆԵՐԸ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՂ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՍ «NOTA»-ԻՆ ՄԷՋ ՌՈՒՍԵՐԸ Կ'ԸՍԵՆ, ԹԷ՝ «ԱՀԱԲԵԿԻԶՆԵՐԸ», ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆԻՆ ԳՐԱՒՄԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ, ԹՈՒՐՔԻԱ ՀԵՌԱՁԱՅՆԱԾ ԵՒ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ ԱՌԱԾ ԵՆ ԻՐԵՆՑ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

23 Հոկտեմբեր 2002-ի գիշերէն սկսեալ, զարհուրելի և մտահոգութեան օրեր ապրեցանք:

Ձէչէն ահաբեկիչները գրաւած էին Մոսկուայի մէջ թատրոն մը և տեղի 700-է աւելի հանդիսատեսները պատանդ առած: Եւ կը սպառնային օդը հանել թատրոնը՝ եթէ ռուսական զօրքերը Ձէչնիա ըսուած հողերէն չքաշուէին:

Եւ արեւմտեան թերթերը և հեռատեսիլները Մոսկուայի թատրոնի ողբերգութեան մասին խօսելէ աւելի, ըստ իրենց սովորութեան, առիթէն օգտուելով կու տային Ռուսերուն իբր թէ Ձէչնիոյ մէջ կատարած «խժդժութիւնները»:

Բնական է՝ այս ընդհանուր «համազարկ»ին կը միանար Փարիզի միակ հայատառ օրաթերթը եղող, երդուեալ հակասովետ և հակառուս «Յառաջ»ը, և պատմականը կ'ընէր «ազատատենչ Ձէչէններուն» ռուսերուն դէմ տարած պայքարին:

Արեւմտեան «ազատամիտ» կոչուած արիւնարբու դրամատէրերու ցանցը և անոնց հայու անուն կրող գործակալները չէ՞ն գիտեր, թէ Ձէչէնները արդէն ունէին ինքնավար պետութիւն մը՝ «Ձէչնիա» կոչուած հողերուն վրայ՝ կապուած Ռուսական Ֆետերասիոնին: Եւ իբր ինքնավար պետութիւն ունէին ամէն տեսակ ազատութիւն՝ մշակութային, կրօնական և քաղաքական...:

Ձէչէնները՝ վայրագ փոքր ցեղախումբ մըն էին, որ ասկէ 250 տարիներ առաջ իսլամացան:

Եւ այդ տարիներէն ի վեր, աւելի կատաղի դարձած այս Ձէչէնները միացան թաթարական վայրենի ցեղախումբերուն, որոնք տեւական յարձակումներ կը գործէին Ռուսերուն և այդ շրջանի քրիստոնեայ ժողովուրդներուն վրայ:

Այս Ձէչէններէն մաս մը, 1914-ի պատերազմի նախընթաց տարիներուն, արտագաղթեցին Օսմանեան հողամասերը:

Եւ 1915-ի եղեռնին ենթարկուած բոլոր հայերը գիտէին, թէ այս Ձէչէնները, իրենց

վայրագութեամբ, Թուրքերէն և Քիւրտերէն ա՛լ աւելի սարսափ ազդած են Հայ աքսորեալներուն վրայ: Եւ Հայ Ազգին մեծագոյն ջարդարարներէն եղած են:

1941-ին՝ նացի Գերմանիոյ Սովետ Միութեան վրայ յարձակած տարիներուն, այս Չէչէններէն մաս մը դաւաճանաբար միացած են գերմանացիներուն և անոնց հետ պատերազմած Սովետներուն դէմ:

Սովետական յաղթանակէն ետք Մպալին, իբր պատիժ իրենց դաւաճանութեան, ֆաշիստ գերմանացիներուն հետ գործակցած այս չէչէնները աքսորած էր Միջին Ասիոյ շրջանները:

Բայց տխմար Խրուշչեւը, իյնալով արեւմուտքցիներուն «ազատութեան ծուղակը», 1957-ին ետ բերել տուաւ այս վայրենի և դաւաճան Չէչէնները:

Այս իրականութիւնները չէի՞ն գիտեր «Յառաջ»ի մեծապատիւ խմբագրապետուհիները: Շատ լաւ գիտէին:

Բայց անոնք, ազանդաւորներու մտային կառոյցը ունին:

Անոնց համար՝ միայն իրենց հաւատացած «DOGMA»ն է իրականութիւնը:

* * *

Եւ Չէչէն ահաբեկիչները Մոսկուայի Թատրոնին մէջ, իրենց ստիպումով եղած TV-ի նկարիչներուն առջեւ կը պահանջէին կրկին, Ռուսական զօրքերուն չէչէնական հողերէն քաշուիլը:

Եւ ահաբեկիչները իրենց այս յայտարարութիւններուն մէջ կ'ըսէին, Թէ իրենք հրահանգներ կ'ստանային Ծայրայեղ իսլամ ղեկավար Շամիլ Պասաեւէն և իրենց նախագահը նկատած Ասլան Մասխատովէն:

Ահաբեկիչներուն այս յայտարարութիւնը խոստովանութիւն մըն էր, իրենց իսկ բերնով կատարուած, որ մինչ այդ Ռուսիոյ մէջ կատարուած ահաբեկչական արարքներուն պատասխանատուներն են Շամիլ Պասաեւն ու Ասլան Մասխատովը, որոնք ցարդ կ'ուրանային ահաբեկչութիւններուն հետ կապ ունենալնին:

Մինչ այդ՝ ահաբեկիչները ազատ կ'արձակէն Թատրոնին մէջ գտնուող իսլամ հանդիսատեսները [որոնց մէջ մենք կը հաւատանք, Թէ ահաբեկիչներուն գործակիցներն ալ կային] և նաև քանի մը օտարներ և ասոնց զաւակները:

25 Հոկտեմբեր 2002-ի Ուրբաթ գիշեր, ահաբեկիչները կրկին կ'սպառնան որ զանգուածային ձեւով պիտի գնդակահարեն պատանդները, Եթէ իրենց պահանջներուն գոհացում չտրուի:

Եւ նոյն գիշեր, ուշ ժամերուն, Թատրոնին մէջ, ահաբեկիչները կ'սպաննեն երկու պատանդներ:

Այդ գիշեր մենք, մինչեւ առաւօտ, չկրցանք քնանալ, և տեւական հետեւեցանք ձայնասփիւռներէն տրուած լուրերուն: Եւ ահա, տեղական ժամով ժամը 3:30-ին, ֆրանսական ձայնասփիւռը փոխանցեց Մոսկուայի իր ղղեակիցին մէկ անակնկալ լուրը որ կը հաղորդէր, Թէ՝ այդ վայրկեաններուն, Թատրոնին կողմը, զօրաւոր պայթումի ձայն լսուած է, որուն շարժառիթը յայտնի չէր այդ պահուն: Բայց կէս ժամ յետոյ՝ ժամը 4-ին ամէն բան պարզուեցաւ: Ռուսական ուժերը յաջողած էին մտնել Թատրոն, սպաննած Չէչէն ահաբեկիչները և ազատած պատանդները: Բայց, մեծ Թիւով մեռելներ ալ կային պատանդներուն մէջ...:

Բայց ինչպէ՞ս Ռուսական ուժերը կրցած էին Թատրոն մտնել և ինչպէ՞ս անոնք արգելք եղած էին որ ահաբեկիչները ոչ իսկ վայրկեան մը ժամանակ ունենան, իրենց սպառնալիքը գործադրութեան դնելով, պայթեցնել իրենց հարիւրաւոր քլ-կրամ կշռող ռումբերը, որոնց պայթումին հետեւանքով ոչ միայն 700 հոգիէ աւելի պատանդները պիտի մահանային, այլ՝ Թատրոնը օդը կ'նլլէր, իսկ շուրջը գտնուող բոլոր շէնքերու բնակիչներուն ալ անՀիւ անհամար գոհեր կը պատճառէր:

Շատ դժուար որոշում մըն էր որ առաւ նախագահ Փութինը՝ կա՛մ հազարաւոր գոհեր պիտի տրուէր և կամ, համեմատաբար փոքրաթիւ գոհեր տալը աչք առնելով, պիտի փրկուէին պատանդներուն մեծ մասը:

Եւ Ռուսերը յաջողեցան, իրենց գործածած Թմրեցուցիչ կազով, անշարժութեան մատնել ահաբեկիչները, որոնք չկրցան շարժման մէջ դնել պայթուցիկները:

Իսկական հրաշք մըն էր այս յաջողութիւնը: Որովհետեւ ամէն ինչ երկվայրկեանի հարց էր:

Ամենափոքր ուշացում մը, ահաբեկիչներուն առիթ կու տար, թատրոնը օդր հանելու:

Դժբախտաբար, հարիւրէ աւելի պատանդներ ալ մահացան: Յաւալի է: Բայց եթէ նկատի ունենանք հազարաւոր զոհեր տալու հաւանականութիւնը՝ այն ատեն ամբողջ սրտով կրնանք ըսել, թէ Ռուսերուն կատարածը բացառիկ փրկագործութիւն մըն է:

* * *

Բայց հոս, անհասկնալի բան մը կար մեզի համար: Ահաբեկիչները ինչպէ՞ս յաջողած էին հարիւրաւոր քլ.կրամ պայթուցիկ և այսքան մեծ թիւով զէնք-զնդացիրներ թատրոն մտցնել:

Ռուսերը այսքա՞ն անխոհեմ և միամիտ են, որ այս ահաբեկիչները ամէն բան ազատօրէն կրցեր են կատարել:

Այս առեղծուածային հարցերուն պատասխանները կարդացինք երեկուան Թրքական թերթերուն մէջ:

Քանի որ թուրքերն են այս շարագործութեան ետեւ գտնուողները: Այդ պատճառաւ թուրքերը, քաջատեղեակ են խնդրին բոլոր մանրամասնութիւններուն:

Թրքական թերթերուն համաձայն՝ ամիսներ առաջ, Չէչէն ահաբեկիչներէն անձեր յաջողած են ընդունուիլ իբր գործաւոր Մոսկուայի թատրոնը, հոն աշխատելու համար:

Եւ այդ միջոցին, անոնք առիթը կը գտնեն բոլոր պայթուցիկները և զէնքերը թատրոն փոխադրելու, նաե՛ւ թատրոնին բոլոր մասերուն և մանրամասնութիւններուն ծանօթանալ և սերտել:

«HÜRRIYET» 30-10-2002. P.21

* * *

Ռուս կառավարութիւնը 26-10-2002-ի Շաբաթ օրը, Չէչէն ահաբեկիչներու հարցը աւարտելէ յետոյ, Թրքական արտաքին գործերու նախարարութեան յուշագիր (NOTA) մը կը յանձնէ, որով Ռուսերը Թրքական պետութիւնը կ՛ամբաստանեն իբրև Չէչէն ահաբեկիչները հովանաւորող պետութիւն:

Այս մեղադրագրին մէջ կ՛ըսուի, թէ Չէչէն ահաբեկիչները, թատրոնի գրաւման օրերուն, Թուրքիա հեռաձայնած եւ իրենց գլխավորներէն հրահանգներ առած են:

31-10-2002-ի Հինգշաբթի օրն ալ, Մոսկուայի մէջ կազմակերպուած մամուլի հաւաքոյթին ընթացքին, նախագահ Փութինի Չէչէնիոյ հարցերու գծով խորհրդական Սերկէյ Եասթրժեմպի, հարիւրէ աւելի ռուս և օտար լրագրողներուն կը ցուցադրէ ահաբեկիչներուն գէնքերը և պայթուցիկները:

Եւ այս մամուլի հաւաքոյթին ընթացքին, խորհրդականը լրագրողներուն կը յայտնէ, թէ՝ «Ռուսիան կ՛ամբաստանէ Թուրքիան, և Թուրքիոյ մեղադրագիր մը ուղարկած ենք այս մասին, և Չէչէն ահաբեկչական շարժումին առաջնորդներէն՝ Մովլատի Ուտուկովին բազմաթիւ անգամներ Թուրքիա երթալ-գալէն տեղեակ ենք: Եւ Թուրքիոյ մէջ, Չէչէն ահաբեկիչներուն համար շատ բացայայտօրէն դրամ կը հանգանակուի:

Անգարայի մօտ՝ Ռուսիոյ դեսպանին միջոցաւ մեր այս
մեղադրական յուշագիրը Թրքական կառավարութեան յանձնեցինք և այս արարքներուն արգելք ըլլալնին պահանջեցինք»:

* * *

Մենք այստեղ՝ բացատրելու պիտի ջանանք՝ Ռուսիոյ մէջ չէչէնական ահաբեկչական շարժումին մէջ Թրքական մեղակցութիւնը բացայայտող ուրիշ եղելութիւն մը:

1998-ի Ներուն Թուրքիոյ նախկին վարչապետներէն՝ Նեճմետտին Էրպաքան, նախկին վարչապետուհի Թանսու Չիլլերէն կը պահանջէ որ ան, իր վարչապետութեան օրերուն եղած 650 միլիոն տոլարի անյայտ ծախսի մասին հաշիւ տայ:

Թանսու Չիլլեր բաւական ատեն կը խուսափի այս մասին պատասխան տալէ:

«HÜRRIYET» 30-10-2002. P.21

Բայց յետոյ, կը ստիպուի հետեւեալ բացատրութիւնը տալու. «Այս դրամը Թուրքիոյ քաղաքական շահերուն պահանջած տեղերը ծախսուած է:

Բայց պետական ապահովութեան հարց է. ասոր գաղտնի մնալը պէտք է: Մանրամասնութիւն չեմ կրնար տալ»:

Իր օրին, Ջիլլերն այս խօսքերը ենթադրել տուած էին, որ այս դրամը Ագերիներուն տրուած է, որ անոնք զէնք գնեն:

Բայց մենք կը հաւատանք, որ Թուրքիա ո՛չ միայն Ագերիներուն օգնած է, այլ՝ բոլոր հակառուս շարժումներուն: Ինչպէս՝ Չէչէններուն, նաե՛ւ Պոսնիաքներուն ու Այպանացիներուն:

Եւ Թուրքերը այս օգնութիւնները կատարած են եւ դեռ կը կատարեն՝ Ամերիկացիներուն հաւանութեամբ և գիտակցութեամբ, մինչեւ այսօր:

Այս պատճառաւ է, որ Ամերիկան անվերջանալի միլիառներ կու տայ Թուրքիոյ, որ ան օգնէ հակառուս շարժումներուն:

Յիշեցնենք, որ Սովետական Միութեան փլուզման առաջնակարգ կազմակերպիչներէն՝ ամերիկացի դիւանագէտ Պրզեզինսկի [որ ծագումով բոլոնացի է և ամենամօտ բարեկամը Հռոմի բոլոնացի Պապին] մինչեւ այսօր կը շարունակէ իր հակառուս աշխատանքները:

Իր վերջին «սխրագործութիւն»ն է՝ քանի մը օր առաջ, Քորէնհակի մէջ կատարուած, Չէչենիոյ մասին ժողովը, որուն մասնակցեցան չէչենական ահաբեկչութեան առաջնակարգ անձնաւորութիւններէն՝ Մովլատի Ուտուկով և Ահմատ Քաբաև

Ամերիկացիներուն Ռուսերուն դէմ կատարած այս արարքները՝ Պատերազմ չեն իրը թէ. «Պաղ պատերազմ» ալ չէ: Մաքիաւելեան խորամանկութիւնէն ալ աւելի՝ սադայէլական դիւանագիտութիւն մըն է, որուն Ամերիկացիները «BLOOD LETTING» կը կոչեն: Այսինքն՝ արիւնահոսութիւններով տկարացնել և, ի վերջոյ, մեռցնել թշնամին:

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
30-10-2002 TARIHLI «HÜRRIYET» GAZETESINDE YAYINLANAN
TUFAN TÜRENÇIN ÇOCUKÇA VE KARGALARI BILE GÜLDÜREN
PALAVRALARI

BIZ, TÜRK BASININDA YAYINLANAN YAZILARIN, ÇOGUNLUKLA, FASIST TÜRK DEVLETININ PROPAGANDASININ AYNASI OLDUGUNU SÖYLEMISTIK.

FAKAT 30-10-2002 TARIHLI HÜRRIYET GAZETESINDE, TUFAN TÜRENÇ IMZASI ILE, OKUYANLARI APTAL VE SERSEM ZANNEDEN ZIHNIYETLE YAZILMIS, VE BIRINCI SATIRINDAN SON SATIRINA KADAR YALAN VE PALAVRALARLA DOLU BIR MAKALE YAYINLANABILECEGINI DÜSÜNEMEMISTIK.

RUSLARIN, TÜRKIYEYE VERDIGI, VE TÜRK DEVLETINI ÇEÇENYALI TERRORISTLERI DESTEKLEMEKLE ITHAM EDEN NOTASINA KARSI, TUFAN TÜRENÇ, KABAHATI ÖRTMEK VE DIKKATLERI BASKA TARAFA ÇEKMEK IÇIN MOSKOVADAKI TIYATRO FACIASINDA ÖLEN YÜZ KADAR REHINENIN KAYBININ SUÇUNU, RUSYANIN BASKANI PUTININ ÜZERINE ATIYOR.

SAYIN TUFAN TÜRENÇ, 700-E YAKIN TUTSAGI HAKIKI BIR ÖLÜMDEN KURTARDIGINDAN DOLAYI BÜYÜK DEVLET BASKANLARININ PUTINI TEBRIK ETTIKLERINI BILMIYOR MU?

11 EYLÜL 2001 NEW YORK FACIASINDA AMERIKAN HARP JETLERININ, TERRORISTLERIN KAÇIRDIGI VE BEYAZ SARAYA DOGRU GIDEN AMERIKAN YOLCU UÇAGINI BÜYÜK BIR FACIAYA MANI OLMAK IÇIN IÇINDEKI YOLCULARI FEDA EDEREK

DÜSÜRDÜKLERINI BILMIYOR MU?

TUFAN TÜRENÇ BÜTÜN BUNLARI ÇOK IYI BILIYOR.

FAKAT NIYETI, ÇEÇENYALI TERRORISTLERI DESTEKLIYEN FASIST TÜRK DEVLETININ SUÇUNU ÖRTMEK.

ONUN BILDIGI BASKA SEYLER DE VAR.

11 EYLÜL 2001-DE NEW YORK FACIASINA SEBEP OLAN TERRORISTLERI DESTEKLEDIKLERI IÇIN, BENLADENCILERI VE AFGANISTANDAKI «TALIBAN» DENILEN GERICI DEVLETE KARSI AMERIKANIN ÖNDERLIGINDE BIRLESMIS MILLETLER HARP ILAN ETTILER, VE BIR KAÇ HAFTA ZARFINDA TALIBAN SOFTA DEVLETI YOK EDILDI.

ÇEÇEN TERRORISTLERININ, BEN LADENCILERDEN NE FARKLARI VAR?

VE ÇEÇEN TERRORISTLERINI DESTEKLEYEN TÜRK FASIST DEVLETI TALIBAN SOFTA DEVLETINDEN DAHA AZ MI SUÇLU?

TALIBAN SOFTA DEVLETI CEZASINI BULDU.

TÜRK FASIST DEVLETI NE ZAMAN CEZALANDIRILACAK?

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ (ԻՐՐ ԹՂ) ԶԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

30-10-2002 ԹՈՒԱԿԻՐ «HÜRRIYET» ԹԵՐԹԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ, TUFAN TÜRENÇ-ԻՆ ՏՂԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ԱԴՌԱՒՆԵՐԸ

ԱՆԳԱՄ ԽՆԴԱՅՆՈՂ ՁԱԽՈՏՈՒՔՆԵՐԸ

Մենք, Թրքական մամուլի մէջ հրատարակուած գրութիւններուն, մեծամասնութեամբ Թուրք ֆաշիստպետութեան քարոզչութեան հայելին ըլլալը ըսած էինք:

Բայց, 30-10-2002 Թուականիր «HÜRRIYET» օրաթերթին մէջ լոյս տեսած և TUFAN TÜRENÇ ստորագրութիւնը կրող յօդուածին պէս գրութեան մը, ընթերցողները ապուշ և տխմար նկատող մտայնութեամբ գրուած, առաջինէն մինչեւ վերջին տողը սուտ և ձաբռտուքով լեցուն, չէինք մտածած որ օր մը կրնանք հանդիպիլ:

Ռուսերուն Թուրքիոյ յանձնած և Թրքական պետութիւնը Չէչէնիացի ահաբեկիչները հովանաւորելու յանցանքով ամբաստանող բողոքագրին դէմ TUFAN TÜRENÇ յանցանքը քօղարկելու և ուշադրութիւնները ուրիշ տեղ քաշելու համար, Մոսկուայի Թատրոնին մէջ մահացող հարիւրէ աւելի պատանդներուն զոհուելուն պատասխանատուութիւնը Ռուսիոյ նախագահ Փութինին վրայ կը նետէ:

Յարգելի TUFAN TÜRENÇ-ը, 700-է աւելի պատանդներուն ստոյգ մահէ ազատած ըլլալուն պատճառաւ, մեծ պետութիւններուն նախագահներուն POUTINE շնորհաւորած ըլլալնին չէ՞ր գիտեր արդեօք:

11 Սեպտեմբեր 2001-ի NEW YORK-ի ողբերգութեան օրը, Ամերիկեան պատերազմական «ճէթ»երուն կողմէ, ահաբեկիչներուն ձեռք անցուցած և դէպի Սպիտակ Տուն յառաջացող ճամբորդատար օդանաւին, մեծ ադէտի մը արգելք ըլլալու համար օդանաւին մէջի ճամբորդները զոհելով, վար առնուիլը չէ՞ր գիտեր արդեօք:

TUFAN TÜRENÇ-ը այս բոլորը շատ լաւ գիտէ:

Բայց անոր նպատակը՝ Չէչէնիացի ահաբեկիչները հովանաւորող, ֆաշիստ Թրքական պետութեան յանցանքը քօղարկել է:

Անոր ծանօթ եղող ուրիշ բաներ ալ կան:

11 Սեպտեմբեր 2001-ին, NEW YORK-ի ողբերգութեան պատճառ եղած BEN LADEN-ին հրոսակախումբին և Աֆղանիստանի մէջ «Թալիպան» կոչուած յետադիմական իշխանութեան դէմ, Ամերիկայի առաջնորդութեամբ, Միացեալ Ազգերը պատերազմ հռչակեցին:

Եւ մէկ քանի շաբթուան մէջ TALIBAN կոչուած յետադիմական վարչաձեւը բնաջնջուեցաւ:

Չէչէն ահաբեկիչները ի՞նչ տարբերութիւն ունին Պէն Լատէնի հրոսակախումբէն:

Եւ Չէչէն ահաբեկիչները հովանաւորող Թուրք ֆաշիստ պետութիւնը՝ TALIBAN-ներու

յետադիմական պետութիւնէն նուա՞զ չանգաւոր է։

TALIBAN յետադիմական պետութիւնը պատժուեցաւ։

Թուրք ֆաշիստ վարչակարգը ե՞րբ պիտի պատժուի։

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 184 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2002

ՊԷՆ ԼԱՏԷՆԻՆ ԹԻԿՈՒՆՔ ԿԱՆԳՆՈՂ ԱՖՂԱՆ ԹԱԼԻՊԱՆՆԵՐՈՒ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԲՆԱՋՆՋՈՒԵՑԱՒ

ՁԷՁԷՆ ԱՀԱԲԵԿԻՉՆԵՐՈՒՆ ՁՕՐԱՎԻԳ ԵՂՈՂ ՖԱՇԻՍՏ ԹՐՔԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԻՆՁԻՈՂ ՉԻ ՊԱՏԺՈՒԻՐ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ՝ ԹԱԼԻՊԱՆՆԵՐԷՆ ՇԱՏ ԱՒԵԼԻ ՄՈԼԵՌԱՆԴ ԵՒ ՎԱՅՐԱԳ ԵՆ, ՄԵՆՔ՝ ՀԱՅԵՐՍ ՇԱՏ ԼԱՒ ԳԻՏԵՆՔ, ԻՐԵՆՑ ԻՆՁ ԸԼԼԱԼԸ

ԱՆՈՆՔ, ՈՐ ՉԵՆ ԳԻՏԵՐ, ԹՈՂ ՍՈՐՎԻՆ: ԱՀԱ՛ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ՎԵՐՋԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՇԱՀՈՂ ՄՈԼԵՌԱՆԴ-ԻՍԼԱՄ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԵՏ RECEP TAYYIP ERDOGAN-ԻՆ ԸՍԱԾՆԵՐԸ՝ «ՄԻՆԱՐԷՆԵՐԸ՝ ՄԵՐ ՍՈՒԻՆՆԵՐՆ ԵՆ: ԳՄԲԷԹՆԵՐԸ՝ ՄԵՐ ՎԱՀԱՆՆԵՐԸ: ՄՋԿԻԹՆԵՐԸ՝ ՄԵՐ ՁՕՐԱՆՈՑՆԵՐԸ: ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼ ԻՍԼԱՄՆԵՐԸՂ ՄԵՐ ՋԻՆՈՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ»

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Եւ շատ ցաւալի է, որ Ձէյէն ահաբեկիչ-ներուն զօրավիգ եղող Պետութեան՝ Թուրքիոյ մեղսակցութեան բացայայտուելէն յետոյ, այս ֆաշիստ պետութիւնը Թալիպաններուն նման պատժելու համար, իբր Թէ «Արդարաւէր» արեւմտեան մամուլին մէջ ոչ մէկ գրութիւն հրատարակուեցաւ:

Ընդհակառակը [Կարծէք, Թէ Ռուսերուն դէմ կատարուած ահաբեկչութիւնները պարգեւատրելու համար՞ Թուրքերուն Եւրոպական Միութեան մէջ առնուելուն ի նպաստ, անձիւ-անհամար յօդուածներ գրուեցան:

Արեւմտեան մամուլին մէջ, այս անհաւատալի և Թուրքերուն ի նպաստ ելոյթները տեսնելէ յետոյ, կրկին ու կրկին պիտի բսենք՝

«Հարիւր տարի յետոյ, Եւրոպայի մէջ, ոչ քրիստոնեայ պիտի մնայ և ոչ ալ «Եւրոպացի»:

Թուրքերը և մոլեռանդ իսլամները՝ պիտի գրաւեն Եւրոպան, և պիտի կործանեն արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը, քրիստոնէութիւնը և ճերմակ ցեղը:

«ՆԱՅԻՐԻ»ի 22 Ապրիլ 1995-ի առաջին թիւերէն սկսեալ, վերոգրեալ գաղափարները չանացինք յայտնել և՝ կը շարունակենք մինչեւ այսօր: Եւ մեզի համար ցաւալի է բսելը, որ Սփիւռքի և նաև հայաստանեան մամուլը, այս նիւթերուն մասին կարծես ոչ մէկ գաղափար ունի: Եւ ոչ ալ, այս նիւթերը

ակնարկող գրութիւն մը, հրապարակուած է անոր մէջ:

Մինչդեռ, Թուրքերուն գոհը եղող Ազգի մը մտաւորականներուն առաջին պարտականութիւնն էր, ազգային ցաւերուն արմատները իջնել, Հայ Ազգը կործանումի տանող հիւանդութեան ախտաճանաչումը կատարել և, մանաւանդ ՊՇնամին՝ Թուրքը շատ աւելի լաւ ճանչնալ:

Բայց, ընդհակառակը, Սփիւռքի և նաև հայաստանեան մամուլին մէջ հրատարակուած գրութիւններուն մեծամասնութիւնը՝ հայերուն ենթարկուած ոճրերգութիւններուն անհաղորդ, «ոդէն ու ջուրէն» նիւթերով լեցուն աւելորդաբանութիւններ են: Շաղակրատ կիներու յատուկ անպէտ բամբասանքներ:

* * *

Եւրոպայի մէջ, Թուրքերուն ի նպաստ արտայայտութիւններուն Յոհաւրոհի օրերուն՝ 8 Նոյեմբեր 2002-ին, անհաւատալի բան մը պատահեցաւ: Եւ Թուրքերուն դէմ, ոումբի ազդեցութիւն գործող ձայն մը բարձրացաւ:

Ֆրանսայի նախկին Հանրապետութեան նախագահ և Եւրոպական Միութեան ապագայ սահմանադրութիւնը խմբագրող յանձնախումբի ղեկավարը՝ Վալէրի Ժիսքար Տ'էսթէն, իր տուած յայտարարութեան մէջ կ'ըսէր, թէ «Թուրքիոյ անդամակցութիւնը՝ Եւրոպական Միութեան խորտակումը ըսել է:

Թուրքիա Եւրոպական երկիր մը չէ: Իր հողերուն տարիւրին 95-ը Ասիոյ մէջ է: Իր մայրաքաղաքը՝ Ասիոյ մէջ է: Ժողովուրդին գրեթէ տարիւրին տարիւրը իսլամ է: Մշակոյթը՝ տարբեր է: Կեանքի պայմանները և ըմբռնումը՝ տարբեր է: Եւ ամէն բանով օտար է՝ Եւրոպայի:

Այն բոլոր Եւրոպական բարձրաստիճան պաշտօնեաները, որոնք կը պնդեն Թուրքիոյ անդամակցութեան համար՝ անոնք Եւրոպական Միութեան ՊՇնամիներն են»:

Ժիսքար Տ'էսթէն-ին այս՝ անհաւատալիօրէն իրապաշտ և քաջ յայտարարութիւնները, բացառիկ երեւոյթ է Եւրոպայի մէջ:

Բայց, մենք կը կարծենք, որ շատ ուշ է մնացած Ժիսքար Տ'էսթէնը: Իր այս յայտարարութիւնը անյոյս ահազանգ մըն է:

Աւելի ճիշդ՝ Եւրոպայի «Կարապին Երգը»ն կը կազմէն Ժիսքարին այս խօսքերը:

Որովհետեւ Եւրոպան շատո՜նց, հոգիով և մարմնով, խորտակուելու ճամբուն մէջ է:

Եւ այսօր իշխանութիւնը, Եւրոպան, Ամերիկեան օրինակով, խառնածին զանգուածի մը վերածելու ծրագիրը գործադրող սիոնիստներուն ձեռքն է:

Հետեւեցէք Եւրոպական հեռատեսիլներուն կողմէ այս օրերուն տրուած լուրերուն:

Կարծէք, թէ Ֆրանսա, ուրիշ հարց չունի: Ֆրանսայի մէջ աղքատութեան սեմին ապրող հինգ միլիոնէ աւելի Ֆրանսացի և երեք միլիոնի չափ անգործ կայ: Մինչդեռ, հեռատեսիլներուն առաջնակարգ նիւթը, փախստական գաղթականներուն հարցն է:

Եւ ձախակողմեան [աւելի ճիշդ մեծամասնութեամբ Բրոցքիական, այսինքն՝ սիոնիստական հակակշռին ենթակայ կազմակերպութիւնները] մարդկային իրաւունքներու խարուսիկ լոզունգներու ներքեւ, այս փախստականներուն ի նպաստ աշխատանք կը տանին և կառավարութեան դէմ ցոյցեր կ'ընեն, մեղադրելով իշխանութիւնը որ այս փախստականներուն Ֆրանսա մուտքին արգելք ըլլալ կ'ուզէ:

Եւ հարցը ճիշդ հո՛ս է արդէն: Եթէ կառավարութիւնը փախստականներուն մուտքին արգելք ըլլայ՝ սիոնիստներուն «Եւրոպան, խառնածին զանգուածի մը վերածելու ծրագիրը» կրնայ խանգարուիլ:

* * *

Սիոնիստները, դեռ երկու դար առաջ, իրենց ծրագիրները գործադրել սկսան:

Եւրոպայի խորտակումը՝ հրեաներուն դրդումով, Նափոլէոնին Ռուսիոյ վրայ յարձակումի անցած շրջանէն սկսած էր արդէն:

Անկէ ետք է, որ Սիոնիստները, Օսմանեան կայսրութեան թիկունք կանգնիլ սկսան:

19-րդ դարուն Ռուսերը, Օսմանեան կայսրութիւնը խորտակելու ճամբուն մէջ էին: Եւ

Սիոնիստները ռուսերուն արգելք ըլլալու համար, հրիմի պատերազմը ծրագրեցին ու բռնկեցուցին:

Եւ 1855-ին Անգլիացիները, Ֆրանսացիները և Իտալացիները, Օսմանցիներուն զինակցելով, յարձակեցան Ռուսիոյ վրայ:

1915-ի հայկական ցեղասպանութիւնը և 1917-ին Ռուսիոյ մէջ կատարուած յեղափոխութիւնը [կուրօրէն հաւատացողները ի՞նչ որ ալ ուզեն ըսեն] մեծ մասամբ սիոնիստական սադրանքներ էին:

Դժբախտաբար, մինչեւ այսօր, 1917-ի յեղափոխութեան և մանաւանդ 1915-ի հայկական ցեղասպանութեան մէջ սիոնիստներուն դերակատարութեան և պատասխանատուութեան մասին, Արեւմտեան Աշխարհի պատմաբանները որեւէ ուսումնասիրութիւն չեն հրատարակած: Բնական է՝ շատ հասկնալի պատճառներով: Որովհետեւ, Սիոնիստները արգելք եղած են:

Եւ դժբախտաբար, Սփիւռքի հայ պատմաբաններն ալ, այս մասին արտայայտուելու քաջութիւնը չեն ունեցած:

Եւ մինչեւ որ հայկական ցեղասպանութեան իսկական դրդապատճառները և պատասխանատուները մէջտեղ չհանուին և չպատժուին, նոր ցեղասպանութիւններ պիտի շարունակեն գործել հայկական եղեռնին դահիճները եղող Թուրքերը և Սիոնիստները: Ինչպէս որ Թուրքերը ըրին 1974-ին Կիպրոսի մէջ: Ինչպէս որ, մինչեւ այսօր, կը շարունակեն Քիւրտերուն դէմ ցեղասպանութիւն գործել: Եւ ինչպէս որ, հրեաները կը շարունակեն, Պաղեստինցի ժողովուրդին դէմ ցեղասպանութիւն կատարել:

* * *

Այդ ինչպէ՞ս եղաւ, որ 19-րդ դարուն մահամերձ նկատուող Օսմանեան կայսրութիւնը, 1918-ին հազիւ 4 միլիոն մնացած Թուրքերը, այսօր 65 միլիոննոց վիթխարի զանգուածի մը վերածուեցան:

1915-ի հայկական ցեղասպանութիւն վերապրող հայերը, տեսնելով 1918-ին Թրքական պարտութիւնը, տեսակ մը հոգեկան գոհացում զգացած էին:

Մանաւանդ 1918-ին, Անգլիացիներուն, Ֆրանսացիներուն և Իտալացիներուն կողմէ Պոլսոյ գրաւումովը, հայերը հաւատացած էին, որ Թուրքերուն վերջը եկած է և այս ցեղասպանները իրենց արժանի պատիժը գտած են:

Եւ հայերուն և յոյներուն մէջ, այդ օրերուն ընդհանրացած համոզում մը կար, որ Թուրքերը այլեւս իրենց դրօշակին վրայի մահիկը և աստղը միայն երկինք նայած ատեններին պիտի տեսնեն: Ի՜նչ մեծ խաբկանք:

Որովհետեւ, անոնք տեղեակ չէին, սիոնիստներուն ծրագիրներուն:

1915-ի հայկական ցեղասպանութիւնը կատարող Սելանիկի հրեայ համայնքին մէջէն ուրիշ հրէածին և Թուրքի անուն կրող զինուորական մը [բնական է՝ կանխաւ ծրագրուած], Անաթոլիոյ մէջ պարտուած և մեռած կարծուած Թուրքերը ոտքի հանեց:

Մուստաֆա Քեմալ կոչուած այս զինուորականն է նոր Թուրքիան ստեղծողը:

Ուրիշ հրէածին, դաւանափոխ կին մը՝ Հալիտէ Էտիբ անունով [որ Հաքբունապետի մը աղջիկն էր], Թուրքէն աւելի Թուրքի վերածուած, Պոլսոյ մէջ իսլամ զանգուածները ոտքի կը հանէր քրիստոնեաներուն դէմ:

Եւ այս Հալիտէ Էտիբն է, որ չետ եղեռնի տարիներուն, անթիւ-անհամար հայ որբերը Թրքացուցած էր:

1919-ի «Քեմալական» կոչուած շարժումը առաջին օրէն քաջալերող և անոր թիկունք կանգնողները հրեայ սիոնիստները եղան, ըլլա՛յ Արեւմուտքի և ըլլա՛յ Սովետական Միութեան մէջ:

Եւ այս Քեմալական շարժումին մէջ կային մեծ թիւով հրեաներ՝ անունով միայն Թուրք, բայց՝ իսկակա՛ն հրեաներ, որոնք Թրքական նոր պետութիւնը յաջողութեան հասցուցին:

Թրքական նոր պետութեան սաստարողներէն՝ սելանիկցի Մոիզ Գոհենն ալ, MUNIS TEKINALP անունը առնելով, Թուրքերուն մէջ Թուրանական ցեղապաշտութիւնը հրահրած է:

Սիոնիստները Թուրանական ցեղապաշտ գաղափարները, դեռ 19-րդ դարուն վերջաւորութեան, Թուրքերուն մէջ քարոզել և տարածել սկսած էին:

Թրքական ծուրանական գաղափարախօսութեան հիմնադիրը նկատուած ZIYA GOKALP-ը սելանիկցի և ծագումով հրեայ ընտանիքէ մը սերած մըն է:

Քեմալական կառավարութեան մէջ, սելանիկցի դաւանափոխ հրեաները, առաջին օրէն և այնուհետեւ, շատ ճակատագրական դեր մը խաղացին, բայց միշտ՝ իրենց ինքնութիւնը քօղարկելով:

Եւ Թրքական պետութիւնը, մինչեւ այսօր, դաւանափոխ և ոչ-դաւանափոխ հրեաներուն ձեռքն է:

Եւ այսօր, Թուրքիոյ մէջ, դաւանափոխ և իրենց ծագումը չծածկող հրեաները, իրենց ինքնութիւնը քօղարկելու պէտք չունին այլեւս: Որովհետեւ սիոնիստները յաջողած են մեծ և զօրաւոր Թուրքիա մը ստեղծել:

Եւ հիմա, արեւի լոյսին պէս իրականութիւն մը կայ: Ինչպէս որ 22-4-1995-ին, «Նայիրի»ի առաջին թիւին մէջ գրած էինք՝ «Այսօր Աշխարհի վրայ երեք Իսրայէլական պետութիւն կայ՝ 1.- Առաջինը՝ խորհրդանշական Իսրայէլն է, իր երուսաղէմով: 2.- Երկրորդը՝ միջին Իսրայէլն է. հրեաներուն ստեղծած Թուրքիան: 3.- Երրորդը՝ Մեծն Իսրայէլն է. Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները:

* * *

Եւ քաղաքակրթութեան և քրիստոնէութեան օրրանը և կեդրոնը եղող Անաթոլիոյ հողերուն վրայ, այսօր քրիստոնեայ չէ մնացած: Այս «հրաշքը» կը պարտինք՝ Սիոնիստներուն:

Անոնց շնորհիւ է, որ այս «Մուրբ Հողերուն» վրայ, հարիւր առ հարիւր համեմատութեամբ իսլամներով բնակուած Թրքական պետութիւն մը ստեղծուած է:

Եւ այս իսլամ-Թրքական պետութեան այսօրուան ղեկավարը՝ RECEP TAYYIP ERDOGAN կոչուած մոլեռանդը, հետեւեալ խօսքերով պատերազմ կը հռչակէ «կեավուր»ներուն դէմ:

«Մինարէները՝ մեր սուիններն են: Գմբէթները՝ մեր վահանները: Մզկիթները՝ մեր զօրանոցները: Եւ հաւատացեալ իսլամները՝ մեր զինուորներն են»:

Այս Թրքավայել սպառնալիքներուն [որոնց դէմ են նոյնիսկ լայախոհ ու պարկեշտ շատ իսլամներ] դէմ, մենք հետեւեալ մաղթանքը կրնանք ընել միայն՝

«Թէ՛ քրիստոնեայ և թէ՛ ողջախոհ իսլամները միանալով, արգելք ըլլալու են այս անաստուած վայրենիներուն»:

BIRAZ DA GÜLELIM
(GÜLERIZ, AGLANACAK HALIMIZE)
15 KASIM 2002 TARIHLI «HÜRRIYET» GAZETESINDE YAZAR TUFAN TÜRENÇIN, DÜNYADA DEVRIM YARATACAK KADAR BÜYÜK «KESFI» «ANATOLYA YARIMADASI, AVRUPA KITASININ BIR PARÇASIDIR»

TUFAN TÜRENÇIN BU YENI BULUSU SAYESINDE, ANTIK ÇAGLARDAN BERI, ASYA KITASINA BAGLI OLDUGUNDAN «KÜÇÜK ASYA» DENILEN ANATOLYA YARIMADASI, BUNDAN BÖYLE «KÜÇÜK AVRUPA» DIYE ISIMLENDIRILECEK VE AVRUPA KITASINA BAGLANACAK.

SAYIN TUFAN TÜRENÇ, SAKAYI BIRAKALIM. «KIRK YILLIK YANI, OLUR MU KÂNI». OLMAZ AMA, ZOR OYUNU BOZAR. KILIÇ ZORU ILE ÖLÜM TEHDITI ILE KIRK YILLIK YANI, OLUR KÂNI.

NITEKIM YAPTINIZ. MEDENIYETIN VE HRISTIYANLIGIN BESIGI ANATOLYANIN HRISTIYAN HALKINI KILIÇ ZORU ILE TÜRKLESTIRDINIZ.

DININI DEGISTIRMEK ISTEMEYENLERIN KELLELERINI UÇURDUNUZ.

AYNI SISTEMLE, YUNANISTANDA, BULGARISTANDA, ARNAVUTLUKTA VE SIRBISTANDA «HARIKALAR» YARATTINIZ.

FAKAT, NE DE YAPSANIZ, ANATOLYAYI AVRUPAYA BIRLESTIREMEZ SINIZ.

COGRAFYA KURALLARINI DEGISTIREMEZ SINIZ.

BU, SIZIN ALISTIGINIZ, KILIÇ ZORU ILE OLACAK IS DEGILDIR VESSELÂM.

NE KADAR DA ZORLASANIZ, BU OLMIYACAK DUAYA, KIMSE AMIN DIYEMEZ.

FAKAT ÖYLE ANLASILIYOR KI, SAYIN TUFAN TÜRENÇ ÇAM DEVIRMEYI ADET EDINMIS.

30-10-2002 TARIHLI «HÜRRIYET»TEKI YAZISINDA, RUSLARIN VERDIGI NOTAYA KIZDIGI IÇIN, BINLERCE KISIYI HAKIKI BIR ÖLÜMDEN KURTARAN BASKAN PUTINE KARSI PALAVRALARLA DOLU ITHAMLAR SAVURMUSTU.

BU SEFER DE, «TÜRKIYE AVRUPALI DEGIL, ASYA DEVLETIDIR. BU BAKIMDAN AVRUPA BIRLIGINE GIREMEZ» DIYEN FRANSANIN ESKI CUMHUR BASKANLARINDAN JISKAR DESTENE KIZMIS. ONA COGRAFYA DERSI VERIYOR VE ANATOLYANIN AVRUPA KITASINA BAGLI OLDUGU MARTAVALINI ORTAYA ATIYOR.

SAYIN TUFAN TÜRENÇ, BIZIM ANLADIGIMIZ KADAR, SIZ GAZETECI OLMAKTAN ZIYADE ÇOK MAHIR BIR HOKKABAZ OLABILIRSINIZ.

BELKI O ZAMAN EL ÇABUKLUGU MARIFETI, VE DILINIZIN BELÂGATI ILE BIR ÇOK CAHILI ANATOLYANIN AVRUPAYA BAGLI OLDUGUNA INANDIRABILIRSINIZ.

Յ.Զ.

ՔԻԶ ՄԸՆ ԱԼ ԽՆԴԱՆՔ

[ԿԸ ԽՆԴԱՆՔ ՄԵՐ ԼԱԼԻՔ ՎԻՃԱԿԻՆ]

30-10-2002 ԹՈՒԱԿԻՐ «hürriyet» ԹԵՐԹԻՆ ՄԷՋ,

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԴԻՐ TUFAN TÜRENÇ-ԻՆ, ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ ՅԵՂԱՇՐՋՈՒՄ ՍՏԵՂԾԵԼՈՒ ԱՍՏԻՃԱՆ ՄԵԾ ԴԻՒՏԸ.-

«ԱՆԱԹՈԼԻԱՆ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՅԱՄԱՔԱՄԱՍԻՆ ՄԱՍ ԿԸ ԿԱԶՄԷ»

TUFAN TÜRENÇ-ԻՆ այս նոր գիւտին շնորհիւ, հնագարեան շրջաններէն ի վեր Ասիոյ ցամաքամասին կապուած բլալուն «Փոքր Ասիա» կոչուող Անաթոլիան, ասկէ յետոյ «Փոքր Եւրոպա» պիտի կոչուի և Եւրոպական ցամաքամասին պիտի կապուի:

Յարգելի TUFAN TÜRENÇ, կատակը թողունք մէկդի. «Քառասուն տարուան «եանիին» «Քանի» կ՚ըլլա՞յ: Չ՚ըլլար. բայց՝ «բռնութիւնը՝ օրէնքը կ՚աւրէ»:

Եաթաղանի բռնութեամբ, մահուան սպառնալիքով քառասուն տարուան «եանիին» «Քանի» կ՚ըլլայ:

Ինչպէս որ ըրիք: Քաղաքակրթութեան և քրիստոնէութեան օրրանը եղող Անաթոլիոյ քրիստոնեայ ժողովուրդը՝ եաթաղանի բռնութեամբ թրքացուցիք:

Կրօնին փոխել չուզողներուն գլուխները կտրեցիք:

Այս սիսթեմով, Յունաստանի, Պուլկարիոյ, Այպանիոյ և Սերպիոյ մէջ «հրաշք»ներ գործեցիք:

Բայց, ինչ որ ալ ընէք, Անաթոլիան եւրոպայի չէք կրնար միացնել:

Աշխարհագրութեան օրէնքները չէք կրնար փոխել:

Այս բանը, ձեր վարժուած եաթաղանի բռնութեամբ կատարած գործերուն չի նմանիր՝ կարճ խօսքով ըսած:

Որչափ ալ բռնութիւն գործածէք՝ «Այս չըլլալիք ազօթքին՝ ոչ մէկը «Ամէն» կ՚ըսէ»:

Այնպէս յայտնի կ՚ըլլայ, որ, յարգելի Թուֆան Թիւրէնչին, ձախաւերութիւն կատարելը՝ իրեն սովորութիւն եղած է:

30-10-2002 թուակիր «HÜRRIYET»ի գրութեան մէջ, Ռուսերուն տուած «NOTA»ին բարկացած բլլալուն, հազարաւոր հոգիներ ստոյգ մահէ ազատող նախագահ Փութինին դէմ, ձարտուքներով լեցուն ամբաստանութիւններ կատարած էր:

Այս անգամ ալ «Թուրքիան՝ եւրոպական չէ: Ասիական պետութիւն է: Այս պատճառաւ եւրոպական Միութեան մէջ չի կրնար մտնել» ըսող Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախկին նախագահ Ժիսքար

Տ'էսթէնէն նեղուելով, անոր աշխարհագրական դասեր տուաւ, և Անաթոլիոյ եւրոպական ցամաքամասին կապուած ըլլալու ճարտուքը մէջտեղ նետեց։

Յարգելիր Թուֆան Թիւրենչ, մեր հասկցած չափով դուք, լրագրող մը ըլլալէ աւելի, շատ ճարտար աճպարար մը կրնաք ըլլալ։

Թերևս այն ատեն, ձեռքի աճպարարութեամբ և ճարտար լեզուով, շատ մը միամիտներուն կրնաք հաւատացնել, թէ Անաթոլիան՝ եւրոպական ցամաքամասին մաս կը կազմէ։

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻԻ 185 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2003

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ԻՆՉ Է ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԵՒ ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԻՍԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ, ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԵՒ
ԻՐԵՆՑ ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԵՑԱՆ 26
ՕԳՈՍՏՈՍ 1915-ԻՆ, ՋԱՆՂԸՐԸ-ԷՆ ԱՅԱՇ ԳԱՅՈՂ
ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ, ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ՃԵՄԱԼ ՕՂՈՒՋԻ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ,
ԹՈՒՐՔ ԴԱՀԻՃՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ։

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԵՒ ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ
ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԴԱՇՆԱԿ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՂԱՆԴԱՒՈՐՆԵՐԸ, ԸՍՏ ԻՐԵՆՑ
ՍՈՎՈՐՈՒԹԵԱՆ, ԽԵՂԱԹԻՒՐԵՑԻՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍ ԿԱԶՄՈՂ ԴԱՆԻԷԼ
ՎԱՐՈՒԺԱՆԸ ՀԵՐՈՍԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ԱՌԱՍՊԵԼ ՄԸ ՅՕՐԻՆԵՑԻՆ,
ԵՒ ԱՅՍ ԱՌԱՍՊԵԼԸ ԱՅՍԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒԹԱԿՆԵՐԸ ՏԱՐԱԾԵՑԻՆ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ, ԻԲՐ ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ։

ՄԵՆՔ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԵԱՄԲ, ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԱՌԱՍՊԵԼԻՆ ՄԷՋ,
ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻՆ ԴԷՄԱՍՏԱՐՈՒԱԾ ԱՆԻՐԱՒՈՒԹԵՆԷՆ
ԱՅԼԵՒՍԸՆԴՎԶԵԼՈՎ, ՊԻՏԻ ՋԱՆԱՆՔ
ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄԷՋՏԵՂ ՀԱՆԵԼ՝ ՄԻՆՉԵՒ
ՀԻՄԱ ՁՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒԱԾ ԵՒ ՇԱՏԵՐՈՒՆ ԱՆԾԱՆՕԹ
ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹԵՐՈՎ, ՅԱՆՈՒՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Մեր համոզումով, 24 Ապրիլ 1915-ի եղեռնի մտաւորականներուն նահատակութեան պատմութեան մասին, ամենաճշգրիտ մեկնաբանութիւնը կատարած է մեծ հայրենասէր բանաստեղծ և գրագէտ Անդրանիկ Ծառուկեանը։

13 Հոկտեմբեր 1985-ին, նիսի մէջ, Ռուբէն Սեւակի ծննդեան 100-ամեակի հանդիսութեան

նախագահն և բանախոսը եղող Անդրանիկ Ծառուկեան այդ օր, ի միջայլոց, հետեւեալ բացատրութիւնները տուաւ.

«Մեր բոլոր նահատակ մտաւորականներուն համար «ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ» կ՛բսենք, և այդպէս կը վերջանայ:

Արդեօք ոճրագործները ի՞նչ ձեւով խոշտանգած են նահատակները:

Այս մասին զանազան վկայութիւններ, զանազան գրութիւններ կան, քիչ մը սուտ, քիչ մը իրաւ: Անոնք նուիրագործուած են:

Մեզի համար պարզ է, նահատակուեցան բոլորն ալ և սուրբեր դարձան:

Բայց, բարեբախտաբար, Ռուբէն Սեւակի կեանքին մէջ, դրուագ մըն ալ կայ, մինչեւ իր մահուան սեմը:

Ուրիշ նահատակ մտաւորականներուն մասին չկայ այս բանը, Դ.Վարուժանի կամ Միամանթեայի և կամ Ռուբէն Զարդարեանի մասին չկայ:

Բայց, Ռուբէն Սեւակի մասին, իրական պատմութիւն մը կայ:

Զանգըրը-ի մէջ մեծատունի մը, ազդեցիկ մարդու մը աղջիկը հիւանդ է, և Ռուբէն Սեւակ կը բժշկէ այդ աղջիկը:

Բայց աղջիկը կը սիրահարուի Ռուբէն Սեւակին:

Եւ աղջկան հայրը Ռուբէն Սեւակին կ՛բսէ՝ «Ձեր ճակատագիրը ճշդուած է, ձեզ սպաննելու պիտի տանին: Եկո՛ւր Թրքացիր, աղջկանս հետ ալ ամուսնացիր: Այս պարագային քեզ կրնամ ազատել:

Հակառակ, որ Ռուբէն Սեւակի մտաւորական ընկերները, բանտի ընկերները, իրեն կը թելադրեն, կը պնդեն և կը փորձեն համոզել զինք ամէն գնով, բսելով «հոգ չէ, վնաս չունի այլեւս, Թրքացիր, կին մըն ալ առ, ի՞նչ կ՛ըլլայ»: Բայց Ռ.Սեւակ կը մերժէ: «Թրքանալը վատութիւն է» կ՛բսէ:

Իր մահէն անմիջապէս յետոյ, Ռուբէն Սեւակի անունը երրորդութեան մը հետ կապուեցաւ՝ Դանիէլ Վարուժան, Միամանթօ, Ռուբէն Սեւակ»:

Անդրանիկ Ծառուկեանի 24 Ապրիլ 1915-ի մտաւորական նահատակներու մասին այս շատ իրատես մեկնաբանութենէն յետոյ, պիտի ջանանք նշել՝ Ռուբէն Սեւակի նահատակութեան մասին, Զանգըրը-ի մէջ անոր աքսորեալ բախտակից ընկերներուն վկայութիւնները, կարգ մը յապաւումներով [պահելով բնագրին հարազատութիւնը]

ԶԱՆԳԸՐԸ ԱՔՍՈՐՈՒԱԾ ԵՒ ՎԵՐԱԳՐՈՂ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

ԶԱՆԳԸՐԸՑԻՆ ՎԵՐՅԻՇՈՒՄՆԵՐ

«Այն երեք գոհերը, որոնց հետ անձնական շատ մը յիշատակներով կապուած եմ, և որոնց եղերական վախճանը միշտ սրտիս մէջ կ՛արիւնի, եղած են Դանիէլ Վարուժան, Տիրան Քէչէկեան և Ռուբէն Սեւակ:

1915 Յունիսի վերջերը, առաջին կարաւանին մեկնելէն և տասն և ինը հոգիներու ալ Պոլիս վերադարձը արտօնուելէ յետոյ, մէկուկէս ամիսի չափ, միասին ապրեցայ Սեւակին հետ:

Եւ ուրիշ վեց հոգիներու հետ, միասին կ՛ապրէի: Բոլոր ընկերներս ալ, առանց բացառութեան, մաս կը կազմէին Պոլիս վերադառնալու արտօնուածներուն. Սեւակ ալ, այդ օրերուն, նոր հասած էր Զանգըրը, ուրեմն, անմիջապէս որոշեցինք մեր կենակցութիւնը:

Պոլսէն ծանօթ էր ինծի իր դիւրահաղորդ և գուարթ հոգին: Տնական գուարթախոհութեամբը լեցուած էր տուներնիս: Այդ առեններուն [Յուլիսի սկիզբները] տակաւին չէինք գիտեր առաջին կարաւանին վիճակուած բախտը, և անտեղեակ էինք տակաւին Թուրքին եղեռնի կամքին:

Իսլամին ծոմապահութիւնը սկսած էր արդէն, և ծայր տուած եղեռնի ապերասանութիւնը:

Ջարդերու շարաշուք զրոյցներ սկսած էին մեր ականջը հասնիլ: Այդ միջոցներուն էր, որ օր մը, մեծ իրարանցումի մը մէջ տեսայ զինքը:

Այն տեսակ խօսք մը տարածուած էր աքսորականներուս մէջ, թէ մահմետականութիւնը ընդունողը ազատ պիտի արձակուէր:

Այդ առենները, առաջին կարաւանը մեկնած էր արդէն և եօթանասուն հոգիի չափ մնացած էինք:

Ամբողջ երկու օր, խեղճ աշխատեցաւ, համոզելու համար տկար հոգիները, որ մահը մահմետականացումէն աւելի աղէկ է, և գատ գատ երդում ընել տուաւ ամէն անոնց, որոնց հոգիի ուժին վրայ կասկած ունէր, թէ հաւատարիմ պիտի մնան իրենց լոյս-հաւատքին:

Երբ մեր կարաւանը Զանդրըը հասաւ, մեր մէջը ուրիշ բժիշկներ կային, իսկ Զանդրըրի մէջ բժիշկ չկար բնաւ: Մեր բժիշկ ընկերները իրենց արուեստը, տեղւոյն բնակիչներուն բարւոյն ի գործ դրին:

Պոլիս մեկնումնէրէ յետոյ, երեք բժիշկներ մնացած էին: Այդ երեքէն ամենէն աւելի փնտռուածն էր Սեւակ: Քաղաքին մէջ կանոնաւորապէս բժշկութեամբ կը զբաղէր:

Տօքթ. Տինանեան, Պոլիս վերադառնալուն առիթով, Սեւակին յանձնած էր վերադարմանութիւնը թուրք աղջկան մը, որուն վրայ ինքը վիրաբուժական գործողութիւն մը կատարած էր: Այդ աղջկան հայրն էր Զէյէճի Արապաճը Իսմայիլ:

Տօքթ. Տինանենաի մեկնումէն յետոյ, Սեւակ կանոնաւոր կերպով կը շարունակէր իր բժշկական այցելութիւնները այդ աղջկան:

Օր մը, կէսօրէն բաւական վերջը, տակաւին ճաշի չէր նկած: Ձիշդ կէսօրին ճաշի համար տունը կը գտնուէինք, իրարու չսպասելու համար: Տրուած ըլլալով իր ճշդապահութիւնը՝ արտառօտոր բան մըն էր եղածը: Ես, գրեթէ մտահոգ, իրեն կը սպասէի, ճաշասեղանին գլուխը:

Վերջապէս եկաւ. բոլորովին անսովոր կերպով իրեն համար. անխօս էր: Տքնութիւնէ դեռ նոր դուրս եկողի մը յոգնածութիւնը ունէր դէմքին արտայայտութիւնը:

Յայտնապէս չարշարուած էր: Սեղանի վրայ բան մը չխօսեցաւ: Երրորդ մը կար մեզի սեղանակից: Երրորդին մեկնելէն յետոյ, երբ առանձին մնացինք, խոստովանելու պէտքէն ճնշուած մէկու երկչոտութեամբ սկսաւ պատմել ինծի, թէ ինչպէս դարմանուող թուրք աղջկան հօրը կողմէ տուն կանչուելով երկու ժամ վար դրուած էր: Ապերախտը նկարագրած էր, թէ ինչպէս հայկական ջարդերը մոլուցքով մը կտարուելու վրայ էին, թէ ամէն օր նմանօրինակ հրամաններու կը սպասուէր Զանդրըրի հայերուն համար. հետեւաբար իր խանդաղատանքի զգացումները պարզելով տօքթէօրին, կը համոզէր զինքը, ընդունիլ մահմետականութիւնը, քանի ուշ չէր: Պտտցուցած էր զինքը իր տան բոլոր մութ անկիւնները և խորհրդաւոր նկուղները. ջատուկ մօրը՝ Տօքթէօրին ճակատը համբուրել տուած էր, և յետոյ, գրեթէ արտօնած զինքը որ մեկնի, հրաւիրելով որ մինչեւ 24 ժամ, զինուորագրութեան ճիւղի նախագահին դիմէ, իր կրօնափոխ եղած ըլլալը յայտնելու համար:

Հետեւեալ օրը պայրամ էր: Սեւակ, ճակտի պարկեշտ քրտինքով մը պատմեց ինծի, թէ ինչպէս ոգորած էր, համոզելու համար այդ անողոքը, թէ այդպիսի պահանջում մը չներկայացուի իրեն, թէ ինքը որքան կը սիրէր կեանքը՝ իր զաւակներուն համար, ուստի չէր ուզեր մեռնիլ: Մեկնած ատենը, հեթանոսը նորէն շեշտած էր, թէ սպասուած հրամանը կրնար նոյնիսկ քսանևչորս ժամէն առաջ հասնի, հետեւաբար պէտք էր աճապարել, պաշտօնական դիմումը ընելու համար զինուորագրութեան ճիւղի պետին:

Սպառնալիքին դէմ կարելի չէր անտարբեր մնալ, որովհետեւ տեղեակ էինք եղեռնին համատարած թաւալումին. որուն երեք – չորս օր առաջ, Ակկիւրի իր երկու հազարէ աւելի լաւագոյն այրերը զոհ տուած էր: Մենք որոշումը տալու համար չմտածեցինք իսկ, որովհետեւ մէկ հատիկ էր ան:

Սեւակ երբեք իրմէ սպասուած դիմումը չըրաւ զինուորականութեան ճիւղի պետին:

Մեր ընկերները խուճապի չմատնելու համար, գաղտնի պահեցինք միջադէպը, մեզի գաղտնակից առնելով միայն Տիրան Քէլէկեանը:

Բայց մեր հոգիները, սկսած էին արդէն, տաժանութեան մթնոլորտին մէջ թեւածող մահուան սարսափը ծծել: Մեր տունը քաղաքին եզրն էր. գրեթէ դուրսը: Որոշեցինք քաղաքին մէջ փոխադրուիլ, և գացինք տեղաւորուիլ մեր դժբախտ մեկնող ընկերներէն թափուր մնացած տուն մը:

Զանդրըրի Իթթիհատի պատասխանատու քարտուղարին ջանքերով, տեղւոյն միւթէսարըֆը, Ասաֆ պէյ ուրիշ տեղ փոխադրուեցաւ, որովհետեւ յայտնապէս հայերու հանդէպ բարեացակամ վարմունք մը ցոյց կու տար:

Ասաֆէն վերջ, փոխանորդաբար Զանդրըրի միւթէսարըֆութեան պաշտօնը կը վարէր, Քասթէմունիի վիլայէթին ոստիկան գինուորներուն ընդհանուր հրամանատարը:

Սեւակ, միւթէսարըֆի փոխանորդին հետ շատ մտերիմ յարաբերութեան մէջ էր:

Երկրորդ կարաւանն ալ տուինք մեկէ, անօրէնութեան ճամբաներուն, և անոր յուզարկ երթալէ մեր վերադարձին, կառավարչատուն հրաւիրուեցանք գնկոյցի մը տեղեկանալու համար: Երեսունևեօթը հոգի մնացած էինք, մեր մէջ հաշուելով Սեւակը, Վարուժանն ու Քէլէկեանը:

Երեսուն և եօթը հոգիներու ցանկ մը եկած էր: Ասոնք ազատ պիտի ձգուէին և Պոլսէ զատ ուզած տեղերնին երթալու ազատ պիտի ըլլային: Այս ցանկին անուններէն հինգին տէրերը կամ Պոլիս վերադարձած էին, կամ թէ մենէ մեկնող կարաւաններէն մէկին կամ միւսին մաս կազմած: Ասոր փոխարէն, մեր ընկերներէն հինգին անունները կը պակսէին ցանկին մէջ:

Այդ հինգ մեր սիրելիներուն մէջ էին նաեւ մեր սիրելագոյն Վարուժանն ու Սեւակը:

Ասոնք՝ Պոլիս, թէ իրենց ընտանիքներուն և թէ՝ ներքին գործոց նախարարութեան դիմում ըրին հեռագրով, որպէս զի իրենք ալ մեզի պէս նկատուին:

Մին այն, Իթթիհատի պատասխանատու քարտուղարին ջանգերով, որոշուեցաւ որ այդ հինգը մեր Այաշի ընկերներուն քով փոխադրուին: Որոշում կայացած էր, Զանդրըրի մէջ հայ աքսորական չմողուլ:

Քաղաքային և զինուորական գերիներ սկսած էին հասնիլ քաղաք:

Շատ նշանակալից պարագայ մըն է վերջին տեղեկացածս թէ, մեր հինգ ընկերները Այաշ փոխադրելու որոշումը տրուած թուականին, Այաշի մեր ընկերները ա՛լ չկային յատիտենապէս:

Սեւակ օգտուելով կառավարչի փոխանորդին հետ ունեցած իր մտերմական յարաբերութիւններէն, իրենց մեկնումի օրը, երկու երեք անգամ յետաձգել տուաւ, եղած դիմումներու վրայ Պոլսէն գալիք պատասխանի մը սպասելով: Ոչ մէկ պատասխան:

Վերջապէս Օգոստոս 13/26 1915, Հինգշաբթի առաւօտ մը, նախորդ գիշերը Սեւակ հրաժեշտ առած էր կառավարչի փոխանորդէն, հինգ հոգին երկու կառքով ճամբայ ելաւ, մէկ հեծեալ ոստիկան-զինուորով և մէկ ոստիկանով: Միթէաարբֆի փոխանորդը ամէն բարեացակամ կարգադրութիւն ըրած էր, Սեւակը և իր ընկերները ողջամբ Այաշ հասցնելու համար: Կառապանը եկած էր արդէն, շատ ժամանակ չունէինք խորհելու, և ճամբայ ելանք, մեկնողներու ժամադրավայրը, քաղաքին կամուրջը փութալու: Անյուսին Օգոստոսեան պայծառ երկնքի մը տակ, դեռ չճնդրուած մութին յանձնեցինք մեր ընկերները:

Նոյն իրիկունը, ժամը 12-ին անոնց սպանման լուրը, Թիւնէյէն հեռաձայնով եկեր էր Զանդրըր: Տեղւոյն ոստիկան զինուորներու հրամանատար Նուրէտտին և Իթթիհատի պատասխանատու-քարտուղարը՝ Օղուզ, հեռաձայնի տեղը գտնուելով, քրքիջով ընդուներ էին գոյժը:

Գիշերը՝ կառավարչի փոխանորդը, եղեռնէն կատղած, մանաւանդ իր սիրական բարեկամին սպանութենէն այլայլած, ներկայութեանը կը կանչէ Նուրէտտին և իր ծանր կասկածները կը յայտնէ: Այդ միջոցին Ռէշիտ փաշա տակաւին կը շարունակէր կուսակալ մնալ Վիլայէթին, և ձեւական հետքպնդումներ կատարուելով, իբր սպանիչ տասնեմեկ խեղճուկ գիւղացիներ բերուեցան Զանդրըրի բանտը:

Հետեւեալ օրը, Ուրբաթ, կառավարչի փոխանորդին մօտ մեր դիմումին, տեղեկացանք այս մանրամասնութիւններուն, ու տեղեկացանք նաեւ, մահէն դառնագոյն իրողութեան, այն թէ առտուն իսկ, հինգ գոհերուն մեկնելէն 24 ժամ վերջ, Պոլսէն հեռագիր մը եկած էր, արտօնող որ այդ հինգն ալ միւս 32-ին պէս նկատուին: Տրուած չէ երբեք մարդուն, չարաբախտութեան անդորձ անիւը կասեցնել:

Յետոյ, ստուգապէս տեղեկացայ, որ չէթէ Արապաճի Իսմայիլ, մեր հինգ ընկերներուն ժամանելէն երկու ժամ առաջ, երեւցած է Թիւնէյ, գիւղացիները գլուխը հաւաքած, բանի մը համոզելու աշխատելով, ու յետոյ իր ճամբան շարունակած է դէպի Էնկիւրի

ՄԻՔԱՅԷԼ ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ

ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԲՄԵԿԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ
«ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԲՄԵԿԻ ՄԳԱՀԱՆԴԷՍ ՅԱՆԶՆԱԽՈՒՄԲ»ԻՆ ԿՈՂՄԷ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 1919

* * *

ԶԱՆԴՐԸՐ ԱՔՍՈՐՈՒԱԾ ԵՒ
ՎԵՐԱԳԱՐՁ ՄՏԱԽՈՐԱԿԱՆ

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ
ՐՎ ԿԱՋՄԱԿԵՐՊԵՑ
ՍՊԱՆ ՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պարագաները այնպէս բերին, որ ամենազարհուրելի պայմաններու մէջ գործուած այս ոճիրը անպատիժ չմնայ: Թուրք սպայ մը, Մէհմէտ Իզզէթ պէյ, զինուորական հրամանատար Զանգըրըճի, իրեն համար պատուոյ խնդիր մը դարձուց ոչ միայն ոճրագործներուն, այլեւ անոնց ընկերներուն բնաջնջումը և այս գործը գլուխ հանեց անողոքմաբար, հետապնդելով և սպաննելով բոլորն ալ, անոնց պետէն մինչեւ յետիններ մեղսակիցներուն, և ասիկա տաքը տաքին, շատ կարճ ատենուան մը մէջ:

Այս ոճրագործները սակայն պարզ գործիքներ էին: բուն յանցաւորն էր Իթթիհատի Զանգըրըճի պատասխանատու քարտուղար [Քեաթիպի Մէսուլ] Ճէմալ Օղուզ պէյ, որ անձամբ կազմակերպած էր Վարուժանի և ընկերներուն սպանութեան գործը և որուն ձեռքը Քիւրտ Ալօ ու իր ընկերները գործակատարի մը դերը միայն ունեցած էին: Թէեւ, 1918-ի զինադադարէն ետք ձերբակալուելով Պոլսոյ մէջ, դատուեցաւ պատերազմական ատեանի մը առջեւ, բայց ձեւական պատիժի մը ենթարկուեցաւ և գէթ, ինծի յայտնի չէ, թէ ինչ վախճան ունեցաւ: Կատարուած գատաւարութիւնը պարզ գայթակղութիւն մըն էր ինքնին և անոր ամենէն ընդվզեցուցիչ մէկը եղաւ այն անհաւատալի պարագան, որ մեզի հետ Զանգըրը աքսորուած հայ սեղանաւոր մը, Յովհաննէս Թէրլէմէզեան դատարանին առջեւ բարի վկայութիւն տուաւ ի նպաստ այդ մեծ ոճրագործին, ինչպէս արդար գզուանքով մը արձանագրեցին Պոլսոյ այն ատենուան հայերէն թերթերը:

* * *

Վարուժանի և Տօքթ. Ռ.Զիլինկիրեան-Սեւակի խումբը նահատակուելու համար ճամբայ չհանուած, Մէհմէտ Իզզէթ պէյ պատուոյ խօսք տուած էր Տօքթ. Ռուբէն Զիլինկիրեանին, թէ ողջ-առողջ պիտի հասնի Պոլիս և թէ որեւէ վտանգ չկայ ոչ իրեն և ոչ ալ իր ընկերներուն համար: Ըսեմ, որ Տօքթ. Ռ. Զիլինկիրեան շատ յարգ կը վայելէր Զանգըրըճի մէջ: Մեզի հետ գտնուող բժիշկները մեծ մասով գացեր էին: Ինքն ալ չափազանց համակրելի էր և ասկէ զատ՝ Միւթէսարըֆ Ասաֆ պէյը ազատեց ծունաւորուած ատենը, որով ձեռքէ ձեռք կը խլէին զինքը:

Եւ սակայն, հակառակ Իզզէթ պէյի խոստումին, սպանութիւնները գործուեցան:

Իզզէթ պէյ, այս եղածը լսելուն պէս կատղած է: Յայտնաբար ամբաստանած է տեղւոյն իթթիհատականները, որոնք իրմէ զէնք ուզեր էին և չկրնալով ստանալ, հաւաքեր էին քաղաքի բնակիչներէն:

Որովհետեւ, երբ ընդհանուր զինահաւաքութիւն եղաւ, հայոց զէնքերը վար դրին, նոյնիսկ յետին դաշոյնը, իսկ թուրքերուն զէնքերը, նոյնիսկ արգիլուածները, վերադարձուցին նոյնութեամբ: Բարկացած Իզզէթ պէյ անմիջապէս հետագիր մը կը ղրկէ Գասթէմունի Ռէշիտ փաշային, բողոքելով եղածին դէմ և աւելցնելով, որ «նամուսըասքէրիէմի փայմալ էթմիլէր» [զինուորական պատիւս ոտնակոխեցին]: Եթէ այս բողոքը չըլլար, ապահովաբար պիտի սպաննէին բոլոր միւս մնացածները:

Իզզէթ պէյ չբաւականացաւ բողոքի այս հետագրով, այլ ինք անձամբ գնաց Թիւնէյ, քննութիւն կատարեց և Քիւրտ Ալոյէն գատ միւսները, ինչպէս փոլիս-Միւլէյմանը ձերբակալելով ղրկեց էնկիւրի, այն ալ այն պատճառով, որ Պոլսոյ գերմանական դեսպանատունը պահանջած էր սպաննիչներուն պատժուիլը:

Վարուժանէն և Ռ.Սեւակէն զատ, միեւնոյն խումբին միւս նահատակները եղան Մինիկ Մաղազաճեան, երկաթագործ Վահան Քէհեայեան և Պոլսոյ Օրթագիւղէն հացագործ Արթին աղա:

* * *

1919 Դեկտեմբերին, Իթթիհատի Զանգըրըճի պատասխանատու քարտուղար Ճէմալ Օղուզ պէյ, որ Վարուժանի և ընկերներուն սպանութեան գործը կազմակերպած էր, և ասոր գործակիցը՝ Զանգըրըճի ոստիկան-զինուորներու հրամանատար համբաւաւոր «Քէմիք Քըրան» ոսկոր կտրող նուրէտտին պէյը հրապարակով դատաստանի ենթարկուեցան էսատ փաշայի նախագահութեամբ գումարուած

պատերազմական ատեանի մը առջեւ, Պոլսոյ մէջ:

Ճէմալ Օղուզ Պոլսոյ մէջ ձերբակալուեցաւ անգլ.ոստիկանութեան կողմէ: Ինք և իր Գասթէմունիի պաշտօնակցին՝ Հասան Ֆէհմիի ջանքերով, պաշտօնանկ եղած էր Գասթէմունիի կուսակալ Րէշիտ փաշան, որ հակառակած էր հայոց տեղահանութեան: Ձերբակալուած միջոցին Պոլսոյ թերթերը գրեցին, թէ կէս միլիոն ոսկիի հարստութիւն մը ունէր: Զանղըրըի մէջ ընդհ. տնօրէն էր պետական գուլպայի գործարանին, որ գլխաւորաբար զինուորներու յատուկ գուլպաներ կը պատրաստէր: Ամբողջ շրջանակին պարենաւորման գործերն ալ իր ձեռքէն կ'անցնէին:

Ամբաստանուած էր նաեւ մեծ գեղծումներու համար, իր իսկ թուրք ընկերներուն կողմէ:

Գտնուած է Ատանա 1909-ին, կոտորածի տարին:

Ահա այս հրէշն էր, որ պատժական ատեանին կողմէ դատապարտուեցաւ 5 տարի և 4 ամսուան թիապարտութեան, 9 փետր. 1920-ին, իսկ Նուրէտտին՝ 6 տարի և 8 ամսուան, իր բացակայութեան դատուած ըլլալուն համար:

Այս դատաւորութեան ընթացքին վկայութիւն տուաւ Գասպար Չերազ, որ կը գտնուէր Զանղըրըի աքսորականներուն մէջ: Գ.Չերազ, Զանղըրըէն վերադարձին տեսած էր այն վայրը, ուր մորթոտուած էին 5 նահատակները, բլուրի մը ստորոտը: Տեսած էր տարբաղադրուած դիակները նահատակներուն, որոնք շատ թեթեւ թաղուած էին և յորդառատ անձրեւները հողին մակերեսը հանած էին զանոնք: Ոճիրը գլուխ հանած էր չէթէճի ոստիկան Իսմայիլը, որուն հիւանդ աղջիկը մահէն ազատած էր Տոքթ. Ռուբէն Չիլինկիրեան:

Զոհերը Պոլսէն հեռագրի կը սպասէին Պոլիս վերադարձուելու համար:

Հեռագիրը եկած էր զոհերը ճամբայ չհանուած, բայց Օղուզ գաղտնի պահած էր զայն, որպէսզի գլուխ հանէ ոճիրը:

Նոյն ատեանին վկայութիւն տուած էր նաեւ Օհան [նախկին վարդապետ] Կարապետեան, Վարուժանի և ընկերներուն, ինչպէս նաեւ Տիրան Քէլէկեանի սպանութեանց պարագաներուն մասին:

Ինչպէս ըսի, զինուորագրութեան Զանղըրըի ճիւղին պետը՝ Իզզէթ պէյ, որ նախախնամութիւն մը եղած էր բոլոր աքսորականներուն համար, պատուոյ խնդիր դարձուց իրեն համար՝ գործուած ոճիրը և ամբողջովին բնաջինջ ըրաւ Քիւրտ Ալօն և անոր հրամաններուն տակ գտնուող հրոսախումբը:

Դ.Վարուժանի, Ռ.Սեւակի և իրենց ընկերներուն սպանութեան մանրամասնութիւնները ճշդուեցան 1918-ի զինադադարէն ետքը, երբ, իբրեւ ականատես խոստովանութիւններ ըրաւ՝ զանոնք դէպի սպանութեան վայրը փոխադրած թուրք կառապանը: Զոհերը դաշունահար մորթուած էին Զանղըրըէն քանի մը ժամ հեռու անտառակի մը մուտքին, բլուրի մը ստորոտը, 26 Օգոստոս 1915-ին:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

«ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ» -1959 Պէյրութ-Լիբանան

* * *

ԶԱՆՂԸՐԸ ԱՔՍՈՐՈՒԱԾ ԵՒ ՎԵՐԱՊՐՈՂ,
ՊՈԼՍՈՅ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ԹԵՐԹԻՆ ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ
ԴԺՈԽՔԻՆ ՆԱԽԱԴՈՒՌԸ

Աքսորի վերջին ընկերնիս որուն աչքերը համբուրեցի՝ Վարուժանն էր. ան,որուն վիճակուած էր, Սեւակի հետ միատեղ, նահատակուիլ Էնկիւրի ճամբուն վրայ, տնօրէնութեամբ Իթթիհատական գործիչ Օղուզի, ինչպէս 1920-ին պարզուեցաւ նոյնիսկ Պոլսոյ պատերազմական ատեանին առջեւ: Թէեւ իր մասին անհաշտ, ուրիշներու համար թոյլատու էր: -Զանղըրըի Արապաճի պաշըն պզտիկ գիւղի մենծ աղան էր:

Անոր աղջիկը կը խնամէր Տոքթ.Ր.Տինանեան, որու մեկնումէն ետքը, Սեւակ [Տոքթ.Չիլինկիրեան] էր որ գլուխ հանեց դարմանումը:

Գեղեցկադէմ երիտասարդ մըն էր Սեւակ, և Թրքուհին անոր սիրահարեցաւ:

Հայրը հասկցուց բժիշկին թէ իր ազգակիցները ջնջելու հրաման կայ, բայց եթէ իսլամութիւն

բնդունի և կարգուի այն աղջկան հետ որուն կեանքը ազատած էր, ինք ալ կը խոստանար իր փեսան փրկել վերահաս աղէտէն։

Սեւակ խորհուրդ հարցուց ընկերներուն։ Ամէնքն ալ Յունիս ամսուն հասնող գոյժերէն զգաճուած, զինք խրատեցին առժամապէս համակերպելու։ Քէչէկեան ալ համամիտ գտնուեցաւ «զի ամէն բանէ առաջ իր կեանքը պէտք էր»։

Բայց Սեւակ «ԹՐՔԱՆԱԼԸ ՆՈՒԱՍՏԱՆԱԼ է» ըսելով մերժեց, մանաւանդ որ կարգուած էր և իր կինը աշխոյժ Գերմանուհի մ'էր որ կ'աշխատէր իրեն համար. Բայց տարաբախտ Սեւակ գուցէ չիմացաւ, թէ որպիսի ճիւաղ մ'էր նոյնինքն Վանկէնհայմ, որ «չէր ուզեր երեսը տեսնել հայու մը կինը եղած Գերմանուհիի մը»։

1921, Յուլիս-Կ.Պոլիս *ԲԻՒԶԱՆԴ ՔՉՉԵԱՆ*

ԹԷՈԴԻԿ – «ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ» 1922

* * *

«ՆԱՅԻՐԻ»ի յառաջիկայ թիւին մէջ պիտի ջանանք տալ, Զանղըրը աքսորուած և վերապրողներէն՝ Բժիշկ վահան Ալթունեանին և Յովհան Մայր. Վարդապետ Կարապետեանին Ռուբէն Սեւակի Զանղըրըի մէջ ունեցած հերոսական կեանքին և նահատակութեան մասին վկայութիւնները։

Եւ նաեւ՝ Գրիգորիս Մայր.Վարդապետ Պալաքեանին և բժիշկ Ս.Զարեւանդին իրար հակասող վկայութիւնները՝ Ռուբէն Սեւակը և Դանիէլ Վարուժանը դէպի նահատակութեան վայրը առաջնորդող նոյն կառապանին յայտարարութիւններուն մասին։

Եւ վերջապէս՝ Պոլսոյ Գերմանական դեսպանատան 8 Դեկտեմբեր 1915 թուակիր տեղեկագիրը, որ շատ տարբեր ձեւով կը ներկայացնէ Ռուբէն Սեւակի նահատակութեան պարագաները։

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՉԳԻՏՑԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԳԱՅԼ ԵՒ ԳԱՌՆՈՒԿԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Գայլ և գառնուկի պատմութիւնը գիտէ՞ք արդեօք

Գայլը, գառնուկին կ'ըսէ. «Ջուրս կը պղտորես»։

Գառնուկը կը պատասխանէ. «Պարոն գայլ, ջուրդ ինչպէ՞ս կրնայ պղտորիլ. դուն ջուրին վերի կողմն ես. եւ ալ վարի կողմը»։

Գայլը կ'ըսէ. «Պղտորես կամ չպղտորես՝ ես քեզի պիտի ուտեմ»։

Ամերիկան, Իրաքի մէջ, իբր թէ զանգուածային բնաջնջման զէնքեր կան պատրուակելով, Իրաքի վրայ յարձակելու կը պատրաստուի։

Իրաքի մէջ փնտուտուքներ կատարող քննիչներուն պետը HANS BLIX 10 Յունուար 2003-ին, Ապահովութեան խորհուրդին անդամներուն յայտարարութիւն մը կու տայ և կ'ըսէ թէ «Իրաքի մէջ զանգուածային բնաջնջման զէնքեր չգտանք»։

Ամերիկեան Արտաքին Գործոց նախարար COLIN POWELL այս մասին տուած պատասխանին մէջ կ'ըսէ թէ «Իրաքը զարնելու համար՝ անպայման անոր յանցանքի վրայ բռնուիլը պայման չէ։

Իրաքին յանցանքի վրայ չփնտուիլը ըսել չէ թէ անիկա յանձաւոր չէ և իրեն պարտադրուած պայմանները չէ բռնաբարած»։

Այս խօսքերը ի՞նչ տարբերութիւն ունին «Գայլ և Գառնուկի» պատմութեան մէջ գայլին բսածներէն։

Ամերիկային նպատակը՝ Իրաքը զանգուածային բնաջնջման զէնքեր ունենայ կամ չունենայ, տարբերութիւն չ'ընէր։

Ամերիկա Փետրուար ամսուն մէջ Իրաքի վրայ պիտի յարձակի։

Ամերիկան՝ Իրաքի «PETROLE»ին պէտք ունի։

11 Սեպտեմբեր 2001-ի Նիւ-Եորքի մէջ կատարուած ողբերգութենէն յետոյ, Ամերիկան այլեւս, Սաուտի-Արաբիոյ վրայ չի կրնար վստահիլ։

Այդ պատճառաւ, Աշխարհի երկրորդ մեծ PETROLE-ի պահեստները ունեցող Իրաքի վրայ

Ամերիկան, յառաջիկայ շաբաթներուն, յարձակման կը պատրաստուի:

Ամերիկան «Աշխարհի Տէրը» ըլլալու հանգամանքը տեւականացնելու համար, Իրաքը ձեռք անցնելը պայման կը նկատէ:

Այս մտայնութեան անունը, պարզապէս մեր գիտցած չափերով՝ «վայրենիներու անօրէնութիւն» է:

Այս առիթէն օգտուելով, Թուրքերը Իրաքէն գողօն կորգելու կը պատրաստուին:

Թուրքերը իրենց «Քերքիւքի բեթրոլի երազը» մէջտեղ նետեցին կրկին:

Բայց Ամերիկան երբեք չի թոյլատրեր:

Թուրքերուն «ուժի» տիրանալը՝ Ամերիկային գործին չի գար: Թուրքերը միշտ Ամերիկային կարօտ մնալու են:

Եթէ Թուրքերը «ուժի» տիրանան, Ամերիկային հակաշոէն դուրս կ'ելլեն:

Ամերիկացիները՝ Թուրքերուն ի՞նչ ըլլալը շատ լաւ գիտեն:

Այդ պատճառաւ, Թուրքերը «ոչ պիտի երկննան և ոչ ալ պիտի կարճնան»:

Թուրքեր՝ սին երազներ մի տեսնէք: Յետոյ յուսախաբ կ'ըլլաք:

3.2.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

KURT VE KUZU HIKAYESI

KURT VE KUZU HIKAYESINI BILIR MISINIZ?

KURT, KUZUYA «SUYUMU BULANDIRIYORSUN» DEMIS.

KUZU CEVAP VERMIS «AMAN KURT EFENDI, SUYUN NASIL BULANIR? SEN, SUYUN YUKARI TARAFINDASIN, BEN ASAGI TARAFINDA»

KURT CEVAP VERIR. «BULANDIRSAN DA BULANDIRMASAN DA BEN SENI YIYECEM»

AMERIKA, IRAKTA KITLE IMHA SILAHI VAR BAHANESI ILE IRAKA HÜCUM ETMIYE HAZIRLANIYOR.

IRAKI KONTROL EDEN DENETCILERIN BASI HANS BLIX, 10 OCAK 2003-DE VERDIGI DEMECTE GÜVENLIK KONSEYI ÜYELERINE «IRAKTA KITLE IMHA SILAHINA RASTLAMADIKLARINI» SÖYLEMIS.

AMERIKAN DIS ISLERI BAKANI COLIN POWELL VERDIGI CEVAPTA «IRAKI VURMAK IÇIN ILLE DE SUÇ ÜSTÜ GEREKMEZ. SUÇ ÜSTÜ YAPILAMAMASI, SUÇUN ISLEMEDIGI, IRAKIN YÜKÜMLÜLÜKLERINI ÇIGNEMEDIGI ANLAMINA GELMEZ» DEMIS.

BU SÖZLERIN, KURT VE KUZU HIKAYESINDE KURDUN SÖYLEDIKLERINDEN NE FARKI VAR?

AMERIKANIN NIYETI IRAKI «YEMEK» IRAKIN, KITLE IMHA SILAHI OLSA DA, OLMASA DA FARK ETMEZ.

AMERIKA, SUBAT AYINDA IRAKA HÜCUM EDECEK.

AMERIKANIN IRAK PETROLINE IHTIYACI VAR.

11 EYLÜL 2001 NEW YORK FACIASINDAN SONRA AMERIKA, SUUDI-ARABISTANA ARTIK GÜVENEMEZ.

ONUN IÇIN, DÜNYANIN IKINCI PETROL RESERVINE SAHIP OLAN IRAKA, ÖNÜMUZDEKI HAFTALARDA AMERIKA HÜCUM ETMIYE HAZIRLANIYOR.

«DÜNYANIN HAKIMI» OLMIYA DEVAM ETMESI IÇIN, AMERIKA, IRAKI ELE GECIRMEYI SART GÖRÜYOR. BIZIM BILDIGIMIZ, BUNA «ORMAN KANUNU» DERLER.

BU ARADA, TÜRKLER DE IRAKTAN PARSA KOPARMAYA HEVESLI.

TÜRKLERIN «KERKÜK PETROLÜ RÜYASI» YENIDEN DIRILDI.

FAKAT AMERIKA, BUNA MÜSAADE ETMEZ.

TÜRKLERIN KUVVET KAZANMASI, AMERIKANIN ISINE GELMEZ.

TÜRKLER DAIMA AMERIKAYA MUHTAC KALMALIDIR. YOKSA TÜRKLER, AMERIKANIN KONTROLÜNDEN ÇIKAR.

TÜRKLERIN «NE OLDUGUNU» AMERIKALILAR ÇOK IYI BILIR.

ONUN IÇIN TÜRKIYE, NE UZANICAK NE DE KISALICAKTIR.

TÜRKLER, BOSUNA HEVES ETMEYIN.

SONRA «HEVESINIZ KURSAGINIZDA KALIR».

3.2.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 186 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2003

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ, ՄԵՐԾԵԼՈՎ ԹՐՔԱՆԱԼՈՒ ԳՆՈՎ ԱԶԱՏՈՒԵԼՈՒ ԱՌԱՋԱՐԿԸ, ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԵՑԱՒ 26 ՕԳՈՍՏՈՍ 1915-ԻՆ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ։
ԲԱՅՑ ՀԱՅԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ԱՄԷՆ ՕՐ ՆԱՀԱՏԱԿԵԼ
ՌՈՒԲԷՆ՝ ՍԵՒԱԿԻ ՀՈԳԻՆ՝ ԹՐՔԱՎԱՅԵԼ ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԵՆԹԱՐԿԵԼՈՎ ԱՆՈՐ ԱՆՈՒՆԸ ԵՒ ՅԻՇԱՏԱԿԸ։
ԱՊՐԻԼ 1985 – ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԸ ԵՒ ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆԸ
ԴԷՊԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՎԱՅՐԸ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՂ
ԹՈՒՐՔ ԿԱՌԱՎԱՆԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ
ԻՐԱՐ ՀԱԿԱՍՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ։

ՆՈՅՆ ԿԱՌԱՎԱՆԻՆ ԸՍԱԾՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ, «ՀԱՅ ԴՈՂԳՈՒԹԱՆ» ԳԻՐՔԻՆ ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ԳՐԻԳՈՐԻՍ Ծ.ՎԱՐԴԱՊԵՏ [ՅԵՏՈՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ] ՊԱՀԱՔԵԱՆԻՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ [ԷՋ 199].-
«...ԱՍՈՆՑՄԷ ՄԻԱՅՆ ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԱՆԶՆԱՊԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԴԻՄԷ, ԵՒ ԻԲՐՊԱՏԻԺ ՈՃՐԱԳՈՐԾԻՆ ԴԱՆԱԿՈՎ ԴՈՒՐՍ ԹԱՓԵԼԷ ՎԵՐՋ ՓՈՐՈՏԻՔԸ, ԿԸ ՓՈՐԵՆ ՆԱԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻՆ ԱՋՔԵՐԸ...»։

ՆՈՅՆ ԹՈՒՐՔ ԿԱՌԱՎԱՆԻՆ ԸՍԱԾՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ «ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԵՒ ՏՕՔԹ.Ռ. ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ [ՍԵՒԱԿ] ԳԵՐԵԶՄԱՆՆԵՐԸ» ԳԻՐՔԻՆ ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ԲԺԻՇԿ Ս.ՋԱՐԵԻԵԱՆԴԻՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ [ԷՋ 59].-
«...ԲՌՆԻ ՄԵՐԿԱՅՆԵԼՈՒ ՓՈՐՁԻ ՄԸ ԴԷՄ ՍԵՒԱԿ Կ՚ԸՄԲՈՍՏԱՆԱՅ, ԻՍԿ ՎԱՐՈՒԺԱՆ, ՍՏՈՅԻԿԵԱՆ ԻՄԱՍՏՈՒՆԻ ՄԸ ՊԷՍ, ՀԱՄԱԿԵՐՊՈՂ ՈԳԻՈՎ ՄԸ ԿԸ ՀՆԱՁԱՆԴԻ...»

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Քրիստոնէական կրօնին և մանաւանդ Քրիստոսի հանդէպ հայերուն ծայրայեղ ջերմեռանդութեամբ պաշտամունքի առաջնակարգ պատճառներէն մէկն ալ, մեր համոզումով, հետեւեալ իրականութիւնն է:

Որովհետեւ Քրիստոսի նման, հայերն ալ տեւական չարչարուեցան օտար բռնակալներու խժդժութիւններէն և մանաւանդ, 9 դարեր տեւողութեամբ, թրքական բարբարոսութիւններէն:

Եւ Քրիստոսի մէջ, հայերը տեսան, իրենց ապրած տառապալից կեանքը մշտնջենական:

Մենք պիտի բսենք աւելին: Այո, հայերը ապրեցան՝ Քրիստոսի տառապալից կեանքը դարերով... բայց... բայց առանց Քրիստոսի Յարութեան:

Այո, Քրիստոս չարչարուեցաւ և խաչուեցաւ: Բայց Յարութիւն առաւ:

Եւ «Յարութիւն» առած Թուականէն մինչեւ այսօր, շուրջ 2000 տարիներէ ի վեր Քրիստոս ամէն օր և ամէն միշտ տեղ կը փառաբանուի և կը պաշտուի:

Մինչդեռ հայ ազգը դարեր տեւողութեամբ, Քրիստոսի նման ամէն օր խաչուելէ յետոյ, մինչեւ այսօր «Յարութիւն» չէ առած, և արդարութիւն չէ տեսած:

Այն մեծ հայ ազգը, որ Քրիստոսէ 100 տարիներ առաջ՝ Մեծն Տիգրանի կայսրութեան շրջանին այն ատենուան աշխարհին գրեթէ կէսին տէրն էր, բայց դարերով Թուրքերուն կողմէ խաչուելէ և 1915-ին ալ վերջին մահացու հարուածը ստանալով ցեղասպանութեան ենթարկուելէ յետոյ, այսօր, այդ մեծ ազգը, փոքր աւատապետութեան մը վերածուած է: Եւ հոգիով ու մարմնով իսկական հոգեվարքի կեանք մը կ'ապրի:

Եւ ամենէն ցաւալին՝ հայ ազգին խաչելութիւնը գրեթէ մոռցուած է:

Եւ ցեղասպան Թուրքը [իբր թէ], քաղաքակիրթ կոչուած պետութիւններուն կողմէ, մինչեւ այսօր չէ պատժուած:

Ընդհակառակը, իբր մեծ և գօրաւոր պետութիւն՝ յարգանք կը վայելէ:

Բայց ամենէն անհատաւորին՝ խաչելութեան և եղեռնի ենթարկուած հայ ազգին վերապրողներուն ցուցաբերած անտարբերութիւնն է:

Հայ անհատին [քիչ բացառութիւններով] իր հայրենիքին կորուստին և իր ազգին ցեղասպանութեան ենթարկուելուն հանդէպ ցուցաբերած անտարբերութիւնը՝ պժգալի է:

* * *

Մենք, այս գաղափարները շատ անգամ յայտնած ենք, և միշտ ալ պիտի շարունակենք յայտնել:

Եթէ դուք, ձեր մէջ, հայկականութեան հոգի մը ունիք, չէք կրնար անտարբեր մնալ, ձեր ազգին ենթարկուած տառապանքներուն և անարդարութիւններուն հանդէպ:

Մենք, այս պատճառաւ, այս գաղափարները պիտի կրկննենք ամէն օր, ամէն ժամ իբր «աղօթք», իբր «Հաւատամք»:

Պիտի բնդվիդինք՝ անարդարութեան դէմ: Պիտի պախարակենք և պիտի դատապարտենք դաւաճանները:

Եւ պիտի պաշտպանենք հերոսները և հերոսներուն Յիշատակները:

Եւ պիտի չթոյլատրենք, որ անոնց սուրբ Յիշատակները սրբապղծուին հայ ազգին թշնամիներուն կողմէ:

Այս անխրաւուած հերոսներէն մէկը՝ Ռուբէն Սեւակն է:

Իր ապրած շրջանին, իր ընկերները կը փառաբանէին Ռուբէն Սեւակը:

Հետեւեալ տողերը այսօր ապացոյցն են՝ «Աթենա Խմաստութեան շիթը դրած է անոր ուղեղին մէջ, եակիւլապ բժշկութեան խորհուրդը, Հերմէն ալ կայծը պերճախօսութեան»:

Մանաւանդ Զանդրրը-ի մէջ, Ռուբէն Սեւակին ցուցաբերած հերոսական կեցուածքը, առասպելական պատմութեան մը պէս տարածուած էր 1918-էն յետոյ, զինադադարի տարիներուն, Պոլսոյ հայութեան մէջ:

1919-ին առանձնապէս Ռուբէն Սեւակի Յիշատակին Պոլսոյ մէջ կատարուած Յուշահանդէսը, ասոր ապացոյցն է:

Այդ տարիներուն Պոլսոյ հայկական Թերթերը, Ռուբէն Սեւակին հերոսական պատմութիւններով

յեցուն են:

Բայց յետոյ, տարիներ անցան: Եւ ժամանակը շատ, շատ բաներ փոխեց: Եւ արեւմտեան պետութիւններուն գործակալները եղող այն ատենուան հայ ղեկավարները «ծախեցին» հայուն հայրենիքը:

Այո, 1918-1920 տարիներուն, Հայաստանի արեւմտասէր դաշնակցական ղեկավարները իսկական իմաստով ծախեցին Հայաստանը:

1920-էն յետոյ, եղեռնին պատճառաւ մէջտեղ եկած «Սփիւռք»ին պատմութիւնը, հայկական պատմութեան ամենէն «սեւ» էջերն էին:

Այդ տարիներուն, Սփիւռքի մէջ բոլոր արժէքները իրենց իմաստը կորսնցուցին:

Ազգասիրութիւնը և դաւաճանութիւնը գրեթէ նոյնացան:

Ո՞վ էր ազգասէրը, ո՞վ էր հայրենասէրը և ո՞վ էր դաւաճանը:

Բոլորն ալ իրար խառնուած էին: Դաւաճանը՝ ազգասէրի տեղ անցած էր: Եւ հայրենասէրը՝ դաւաճան կը համարուէր:

Եւ այս խառնարանին մէջ հերոսներուն տեղ չկար: Եւ հերոսները մոռցուեցան: Մոռցուող հերոսներէն մէկն ալ Ռուբէն Սեւակն էր...

Եւ այս մեծ հերոսին անունը՝ դաշնակցական թերթերուն մէջ, իր քանի մը խորհրդապաշտ ու քնարական բանաստեղծութիւններով կը յիշատակուէր միայն:

* * *

Ռուբէն Սեւակի յիշատակին դէմ, անհաւատալի հարուած մըն ալ 1950-թ.ներուն, Սովետական Հայաստանի մէջ տրուեցաւ:

Անգիտակից գիտնական մը՝ Ռուբէն Ջարեան անունով, Երեւանի մէջ [հայ գրականութեան մէջ իր պատճառած վնասները կը մնան անջնջելի] սխալ մը գործեց և Երիտասարդ բանաստեղծի մը «Սեւակ» անունը տուաւ: Եւ այս «նոր Սեւակ»ը փառաբանեցին դաշնակցականները:

Մանաւանդ «նոր Սեւակ»ին արկածով մահանալէն յետոյ, այս կուսակցութիւնը Սովետական Միութեան դէմ պայքարի նոր պատրուակ մը գտած եղաւ, և իր անփորձութեան պատճառաւ մեքենայի արկածով մահացած «նոր Սեւակ»ը «Ռուսերը սպաննեցին» ըսելով առասպել մը յօրինեցին և հերոսացուցին դժբախտ գրողը: Իսկական հերոս Ռուբէն Սեւակը գիտակցաբար մոռացութեան ենթարկելէ յետոյ, այս «նոր»ը անիրաւօրէն հերոսացնելնին, իրենց շատ տարիներէ ի վեր շարունակուող հայավնաս, իրր թէ «ազգասիրական» քաղաքականութեան նմոյշներէն մէկն է:

Մենք վերջնականապէս Պոլսէն հեռանալէ յետոյ՝ 1976-էն ի վեր, մեր կարողութեան չափերով աշխատեցանք մոռացութենէն փրկել Ռուբէն Սեւակին յիշատակը:

Եւ մանաւանդ՝ ջանացինք մէջտեղ հանել Ռուբէն Սեւակին՝ հերոս հայրենասէր բանաստեղծին իսկական կերպարը:

Այստեղ նրախոտագիտական պարտք կը նկատենք շնորհակալութիւն յայտնել՝ Ռ.Սեւակի յիշատակը վառ պահելու աշխատանքներուն սատար հանդիսացողներուն: Մանաւանդ՝ մեր գաղափարակից եղբօր՝ հայրենասէր խմբագրապետ Փիրայր Նայիրիին: Ռուբէն Սեւակի ծանօթացման աշխատանքներուն մէջ՝ իր կատարած դերը անմոռանալի է:

Կ'ուզենք այստեղ շնորհակալութիւն յայտնել նաեւ, Պէյրութի Մահակեան Գոլէճի մէջ, Ռուբէն Սեւակի անուան մատենադարան մը մէջտեղ բերող հայրենասէր բանաստեղծ- մտաւորական Պրն. Պապօ Սիմոնեանին:

Երեւանի մէջ, ռուբէն Սեւակի մասին հրատարակած բազմաթիւ գիրքերով և զանազան ելոյթներով բացառիկ աշխատանք տարած գրականագէտ Պրն. Ալեքսանտր Թոփչեանին: Նաև իր ասմունքներով Ռուբէն Սեւակը վերապրեցնող վաստակաւոր արուեստագիտուհի՝ Անահիտ Թոփչեանին:

Նոյնպէս Երեւանի մէջ, Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոց մը մէջտեղ բերելու գաղափարը յղացող և ներկայի Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոցին տնօրէնուհի Տիկին Ճուլիա Ղազարեանին:

Եւ նաեւ՝ հայ մշակոյթի բոլոր այն նուիրեալներուն, որոնք նահատակ բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակին

յիշատակը պանծացուցին իրենց հրատարակած գիրքերով, ներկայացուցած թատերգութիւններով, յօդուածներով, ատիոյէ և կամ հեռատեսիլէ ելոյթներով: Խորին յարգանք և շնորհակալութիւն իրենց:

Այստեղ պարտականութիւն կը նկատենք յիշատակել անձնաւորութիւն մը [առանց անունը տալու], որ 1965-ի Նոյեմբեր մէջ [այո, Բրքական լուծին տակ գտնուող Պոլսոյ մէջ] առաջին անգամ ըլլալով, Ռուբէն Սեւակի մասին բանախօսութիւն մը կատարելու բացառիկ քաջութիւնը ցուցաբերած էր: Այս անձը, բառին իսկական իմաստով կը պաշտէր Ռուբէն Սեւակը:

Եւ ան, մինչեւ այսօր ոչ մէկուն կատարած գործը գլուխ հանեց 1975-ի Նոյեմբերուն, Փարիզի համալսարանին մէջ, հայագէտ փրոֆ. Ֆէյտիի ուսուցման տարիներուն, իբր իր դոկտորականի թէզ ներկայացուց շատ լայնածաւալ ուսումնասիրութիւն մը, որուն նիւթն էր՝ «Ռուբէն Սեւակի գրական ստեղծագործութիւնը»:

Դժբախտաբար ըսենք, որ Ռուբէն Սեւակի մասին այս բացառիկ ուսումնասիրութիւնը, զանազան պատճառներով, մինչեւ օրս չէ հրատարակուած:

* * *

«Նայիրի»ի 1995-ի առաջին թիւերէն սկսեալ ջանացինք, Ռուբէն Սեւակի մասին, մասամբ ալ միայն մեր գիտցած տեղեկութիւնները և եղելութիւնները հրապարակել:

«Նայիրի»ի 1 Յունուար 2003 թուակիր «Բացառիկ»էն սկսեալ ալ, կը ջանանք Ռուբէն Սեւակին կեանքին և նաև ստեղծագործութեան մասին, մինչեւ հիմա անյայտ մնացած և մեծ մասամբ շատերուն անծանօթ իրողութիւնները հրապարակել:

Այս հրապարակումներուն մէջ կան այնպիսի մանրամասնութիւններ և եղելութիւններ որոնք, իբր Ռուբէն Սեւակի ընտանիքին մաս կազմող մը, միայն մեզի ծանօթ էին:

Եւ հոգեկան մեծ գոհունակութիւն պիտի զգանք, եթէ յաջողինք, ամբողջութեամբ հրապարակել, Ռուբէն Սեւակի մասին ցարդ բոլորովին անծանօթ մնացած տեղեկութիւնները, մեր... անվերադարձ մեկնումէն առաջ:

* * *

«Նայիրի»ի նախորդ [185] թիւին մէջ հրապարակեցինք Ռ.Սեւակի Զանղրըր-ի աքսորավայրին մէջ ապրած հերոսական կեանքի մասին, Միքայէլ Շամտանճեանի, Արամ Անտոնեանի և բուզանդ Քէչեանի տուած ականատեսի զարհուրելի, սրտայոյզ վկայութիւնները:

«Նայիրի»ի այս թիւին մէջ [186] ալ պիտի շարունակենք տալ Զանղրըր-ի մէջ Ռուբէն Սեւակին բախտակից, աքսորեալ, բայց վերապրող ընկերներուն ականատեսի վկայութիւնները՝

ԶԱՆՂՐՐԸ ԱՔՍՈՐՈՒԱԾ ԵՒ ՎԵՐԱՊՐՈՂ ԲԱԺԻՇԿ ՎԱՀԱՆ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

«ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

Ռ.ՍԵՒԱԿԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԷՆ»

«Փօսթայի օր» - այդպէս սիրած էինք կոչել շաբթուան այն երկու օրերը, ուր մենք Զանղրըր-ի աքսորականներս, տարբեր տրամադրութիւններով արթնցած, արշալոյսին իսկ նամակատուն կը վազէինք, Պոլսէն եկած նամակները վայրկեան մը առաջ լափելու համար: Կ'արժէր տեսնել այդ վայրկեանը, ամէնքս ալ նոյն թղթատարով երկտող մը, յուսադրիչ բառ մը պարունակող գրութիւն մը ունենալ կը յուսայինք, բառեր՝ որոնք կրնային անգութ գրաքննիչին աչքէն վրիպած ըլլալ: Խիստ մեծ կ'ըլլար մեր յուսախաբութիւնը, երբ ցրուիչին ձեռքին մէջ հազիւ 10 նամակ կը տեսնէինք: Նամակները ստանալէ վերջ գունդագունդ կ'երթայինք Հաճի Պապային գետեզերեայ և ծառախիտ սրճարանը՝ աքսորեալներու մեծ ժամադրավայրը, եկած նամակներու վերլուծումներէն յուսադրուելու համար:

Փօսթայի օր մըն էր. բաւ սովորութեան գետեզրը հաւաքուած էինք: Ոմանք թերթ կը կարդային, ուրիշներ նարտով զբաղած էին, իսկ մենք, Վարուժանին շուրջը հաւաքուած, թուրք բանաստեղծութեան մասին իր քննադատութիւններուն կ'ունկնդրէինք: Յանկարծ, աքսորականներու մէջ, ուրախութեան ճիչ մը փրթաւ. «Սեւակը, Սեւակը» կը պոռային:

Ընդ առաջ վազեցինք, դէմքերը կը ճառագայթէին, ինքն ալ շատ գոհարթ էր: Շատ տարօրինակ բան էր մեր ուրախութիւնը, որովհետեւ լուրջ պատճառ մը չունէինք հրճուելու: Բայց ներքին բնազդ մը մեզ

գուարթ ըլլալու կը մղէր, թերեւս Սեւակէն բարի յուրեր առնելու մեծ յոյսն էր իրապէս այդ պատճառը:

Հարցումներու տեղատարափը առոր ապացոյցն էր: Ու Սեւակ կը սկսի մանրամասնօրէն պատմել իր ձերբակալման ուշանալուն պատճառը, մանաւանդ միայն ձեռք անցուիլը, Միւտիրիյէթի մէջ քաշածները, զինուորական հագուստներուն բզքտուելու պարագան եայլն: Ամենէն տխուր դէպքերն իսկ անփութօրէն և զուարթութեամբ կը նկարագրէր, ասիկա Չիլինկիրեանին բնատուր յատկութիւնն էր: Իր համոզումը այն էր, որ մինչեւ պատերազմին մերջաւորութիւնը մեզ համար Պոլիս դառնալ անկարելի էր, բայց կեանքերնիս վտանգի տակ չէր կրնար ըլլալ, քանի որ գործին մէջ Գերմանները կային:

Սեւակի շէնշող և ընկերական ազնիւ բնաւորութիւնը պատճառ եղած էր, որ մենք ալ չյարոյալքուէինք, որով իր իսկ թելադրութեամբ գետեզրեայ պարտէզներու մէջ փոքր պտոյտներ կը կազմակերպէինք, հոն հեքիաթներու մրցումը կը սկսէր և բնականաբար առաջնութիւնը ինքը կը խլէր միշտ:

Գալով Զանդըրըջի թուրքերուն, քիչ առ քիչ սկսած էին Սեւակը աստուածացնել, այնքան շատցած էին հրաշքները, իր բժշկական բարձր կարողութիւնները ի սպաս դրած, անդուլ անդադար կ'աշխատէր. «Պէտք է այս մարդիկը երախտապարտ թողունք, որպէսզի չկարենան մեզի չարիք հասցնել» կ'ըսէր: Թերեւս իրաւունք ունէր:

Պոլիս վերադարձողներու կծիկը քակուիլ սկսած էր, և ասիկա բարեբար նշան մըն էր թէ՝ մեր կեանքերուն պիտի խնայուէին. առաջին խումբին բաժանումը մեր յոյսերը ցնդեցուցած էր. այդ բաժանումը ամենէն յուզիչը, յուսահատեցուցիչը եղաւ. յիսուն երկու ընկերները դէպի Տիարպէքիր և Տէր Զօր ղրկուելու համար մեզմէ կը բաժնէին և այս՝ բնական յաւ նշան մը չէր, մնացեալներս սկսած էինք անհարեկիլ:

Զանազան մեկնութիւններ կու տայինք Տէր Զօր ղրկուողներու մասին, որոնք պարզ ենթադրութիւններ էին, քանի որ հրամանը ուղղակի կեդրոնէն կու գար: Այս միջոցներուն Սեւակ սկսած էր տխուր և մտածկոտ ըլլալ. իր զգայուն հոգին ճնշող գաղտնիք մը կորզած էր. իր շէնշող բնաւորութիւնը մելամաղձոտ բրած էր զինքը. գաղտնապահ էր, որով չէինք կրնար հոգիին թափանցել:

1915 Օգոստոսի կիսուն էր: 25 հոգինոց ցանկ մը եկած էր, չորսերնիս Պոլիս պիտի վերադառնայինք, իսկ մնացեալները Տիարպէքիր պիտի երթային: Յաջորդ առաւօտ խմբովին մեկնիլ ստիպուած էինք, ուստի սկսանք պատրաստուիլ: Նոյն գիշերը Չիլինկիրեանը զիս տեսնելու եկած էր, կ'ուզէր գաղտնի տեսակցութիւն մը ունենալ, հետաքրքրութեամբ կ'ընդունիմ առաջարկը, ուստի դուրս կ'ելլենք բացօդեայ տեղ մը երթալու համար:

- Լաւ մտիկ ըրէ Վահան,- կ'ըսէ ինձ թրթռուն ձայնով մը,- ես մահուան դատապարտուած եմ, աստ հանդերձ կեանքս քու ճարպիկութենէդ կախում ունի. աշխատէ՛, որպէսզի ժամ առաջ ազատուիմ...»:

- կը սարսամ և կակազելով, հազիւ «Ի՞նչ կ'ըսես, տօքթորս» միայն կրնամ ըսել: -Այո,- կը շարունակէ Սեւակ,- կամ պէտք է որ գրական անուանս պէս հոգիս ալ սեւցնեմ և կամ մեռնիմ: ուխտած եմ,- կը կրկնէ,- մեռնիլ, բայց երբեք հոգիս չսեւցնել-: Բան մը չեմ հասկնար, կը մրմնջեմ ապշահար: «Այո, վահանս,- կը շարունակէ նա,- բառ առ բառ միտքդ պահէ որպէսզի լաւ հասկցնես: «Հոս, Իթթիհատական Ջէթէ Րէիսի Արապաճը Պաշը բսուած արարածին աղջիկը անյոյս վիճակի մէջ հիւանդ էր, խնամելու համար զիս կանչեցին. լաւ առիթ մըն էր, այդ կարգի գազան մը ձեռք ձգելու, ուստի ամէն ճիգ և ջանք ի գործ դրի աղջիկը ստոյգ մահուընէ մը փրկելու, յաջողութիւնս կատարեալ եղաւ, աղջիկը բուժուած էր: Ժամանակ մը վերջ այդ մարդակերպ անասունը զիս տուն հրաւիրեց, սենեակին մէջ առանձին էինք. սկսաւ շնորհակալ ըլլալ, և խօսքը շարունակելով ըսաւ. «աղջկանս կեանքը ինձ շնորհած ըլլալուդ յաւիտեան երախտապարտ եմ, ուստի կը փափաքիմ, որ ես ալ փոխարինեմ. ահա առիթը ներկայացած է: բայց դուն անհոգ եղիր, քանի որ դուն աղջիկս ազատեցիր, ես քեզ պիտի ազատեմ. միակ մէկ պայմանաւ, այսինքն պէտք է անմիջապէս իսլամանաս և աղջիկս կնութեան առնես: Արդէն մեզ չէ՞ որ քեզի պէս ցեղեցիկ և ֆիտան մէկը կեավուր մնայ»: - Բայց Պէյ,- ըսի,- ես արդէն ամուսնացած եմ, կինս գերմանուհի է, Ֆոն Տէր Կոլց փաշային թիկնապահներէն գերման սպայի մը քոյրն է, երկու զաւկի ալ հայր եմ, այդ ինչպէ՞ս կարելի է-: -Էհ, լաւ,- պատասխանեց անայլայլօրէն,- շատ մեզ պիտի ըլլայ երիտասարդութեանդ, որովհետեւ վստահ եղիր. եթէ նոյնիսկ յաջողիս Պոլիս երթալու հրաման առնել, քաղաքէն դուրս ելլելուդ անպայման պիտի սպաննուիս. ուրեմն, 15 օր միջոց կու տամ, լաւ խորհէ»:

Ալ պատասխանել անօգուտ էր. «Շատ լաւ» ըսի ու մեկնեցայ»: .....

Խորհուրդ տուի, որ արժամապէս համակերպի:

Սեւակ ընկճուած էր, բարկացած և սրտնեղած բլլալը որոշ էր, ինձմէ այդ տեսակ խորհուրդ չէր սպասեր:

Քանի մը օր առաջ, Տիրան Քէլէկեանին ալ խորհուրդ հարցուցած էր. ան ալ, կեանքը ազատելու նպատակաւ, իսլամանալու միջոցը միայն ցոյց տուած էր:

Սակայն ես, ըմբռնելով ձախող դերիս ծանրութիւնը՝ «Իրաւունք ունիս Տօքթոր,- ըսի,- քու զգացումիդ գործը չէ այդ, փակենք այդ խնդիրը և գանք մեր ընելիքին. ըսէ տեսնեմ. ինչպէ՞ս պիտի կարենամ քեզի օգտակար բլլալ»: Սեւակ հանդարտած էր. «Տղայութիւն պէտք չէ,- ըսաւ: - Պոլիս երթալուդ՝ առաջին գործդ պիտի բլլայ Բերա երթել ու Կոմիտաս Վարդապետը առնելով մեզի երթալ. Հոն տիկնոջս պատմել ամէն բան, նա գիտէ թէ ուր պիտի դիմէ, ինծի ապահով կերպով ուրիշ տեղ մը փոխադրելու, հոգ չէ թէ բանտարկուած և շղթայուած բլլամ, բաւ է որ սա ճնշիչ մթնոլորտէն ազատիմ»:

Իր խնդիրքը առանց յապաղելու կէտ առ կէտ գործադրելու խոստումով, կը համբուրուինք և կը բաժնուինք:

Երկու օրուան ճամբորդութենէ վերջ կը հասնինք Էնկիւրիւ, ուր փոխանակ կայարան առաջնորդուելու, կը բանտարկուինք: Օրեր կ'անցնին. տակաւին Էնկիւրիւ ենք. յոռի նախազգացումներ զիս կը պաշարեն: Սեւակի դէմքը աչքիս առջեւէն չի հեռանար. կարծես «խոստմնազանց» ըսել կ'ուզէ. բանտի կեանքը կը սկսի տակաւ անտանելի դառնալ. ոճրագործ բանտարկեալները, որոնք Թուրքեր են, անպատկառօրէն կը պատմեն, թէ ինչպէս սպաննած են այն հարիւրաւոր հայերը, որոնք այս բանտէն ճամբայ հանուած էին, և կ'առաջարկէին մեր դրամները իրենց տալ, որպէսզի առանց չարչարելու մէկ հարուածով սպաննեն...: Վերջապէս՝ Օգոստոս 30-ի այն չարաշուք օրը, մեր ձեռքերը կապուած հանուեցանք դէպի անծանօթ ուղղութեամբ, մեզի կը հետեւէին ոստիկան զինուորներ և մեր սպաննութեան յատուկ զէնքեր կրող արհաւրալից կառքեր. մօտաւորապէս 750 հոգի էինք. 18 ժամուան ճամբորդութենէ մը վերջ, հասանք Գարա Կէտիկ ըսուած գիւղը, ուր Սեւակի սպանման տխուր գոյժին տեղեկացանք:

Զանղրըր-էն Օգոստոս 26-ին Էնկիւրիւ՝ մեզ հետ Գարա-Կէտիկ գտնուող սափրիչն էր որ, մանրամասն կը պատմէր Սեւակի, վարուժանի և երեք ընկերներուն սպանման պարագաները:

Զէյթ Բէյին իր երախտագիտութիւնը յայտնած էր խժդժօրէն սպաննել տալով Սեւակն ու ընկերները:

Ահա այսպէս Սեւակ զոհուելով, իր ուխտը կը կատարէր չսուցնելու համար իր հոգին:

Յարգանք իր անբիծ հոգիին...»:

Բժիշկ Վահան Այճունեան – «Հայ Բուժակ» Կ.Պոլիս

Խմբագիր՝ Բժիշկ Մ. Գարակէօզեան 4, տարի –թիւ 3 – 4 – Մարտ Ապրիլ 1920:

* * *

Զանղրըր-ի աքսորեալ և վերապրողներէն բժիշկ Վահան Այճունեանին՝ Թուրքէն Սեւակի մասին ականատեսի այս բացառիկ վկայութիւնը կարդալէ յետոյ՝ չուզուիլ և ցեղասպան Թուրքին դէմ չընդվզիլը անկարելի է.....

«Նայիրի»ի յառաջիկայ թիւերուն մէջ պիտի շարունակենք հրապարակել Զանղրըր աքսորուած և վերապրող հայ մտաւորականներուն, Թուրքէն Սեւակի մասին ականատեսի վկայութիւնները:

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

AMERIKANIN KURBAN BAYRAMI

MÜSLÜMANLAR, SUBAT AYINDA KURBAN BAYRAMINA HAZIRLANIYORLAR.

KOYUN KURBAN EDECEKLER.

AMERIKA DA SUBAT AYINDA KURBAN AYINA HAZIRLIK YAPIYOR.

IRAK HALKINI KURBAN ETMEYE HAZIRLANIYOR.

FAKAT, AMERIKA NIÇIN «SADDAM, SADDAM» DIYE TUTTURMUS?

SADDAM KIM? AMERIKAN- C.I.A.-NIN ADAMI. BEN LADEN GIBI, GENERAL NOIREGA GIBI.

1979-DA SADDAMI, AMERIKA IKTIDARA GETIRDI. IRAKTAKI KOMÜNISTLERI TEMIZLESIN DIYE.

VE 1979-DA SADDAM IKTIDARA GELDIKTEN SONRA, AMERIKANIN EMRIYLE, IRAKTA ONBINLERCE KOMÜNISTI ÖLDÜRDÜ.

SONRA YINE AMERIKANIN EMRI ILE DADDAM 1980-DE IRANA HÜCUM ETTI.

SENELERCE SÜREN BU HQRBDE YÜZBINLERCE MQSUM INSAN ÖLDÜ.

BU DA O ZAMANKI AMERIKAN KURBAN BAYRAMI.

SIMDI AMERIKA SUBAT AYINDA KENDI YETISTIRMESI SADDAMI KURBAN EDEREK IRAK PETROLLERINI ELE GEÇIRMEYE HAZIRLANIYOR.

BÜTÜN BU PALAVRALARIN « YOK SADDAMIN KITLE IMHA SILAHI VAR, YOK SADDAMIN KIMYASAL SILAHI VAR » YALANLARININ ARKASINDA GIZLENEN AMERIKANIN ASIL GAYESI,

1. IRAK PETROLLERINI ELE GEÇIRMEK/

2. ISRAILE DUSMAN SON ARAP DEVLETI OLAN IRAKI YIKMAK.

ONDAN SONRA SÖYLENENLER, HEPSI «LAFI GÜZAF» HEPSI YALAN, HEPSI PALAVRA.

ASIRLARDAN BERI DEVAM EDEN, KAPITALISTLERIN ZAVALLI MILLETLERIN KANINI EMME SIYASETI, AYNEN DEVAM

EDIYOR.

DEGISEN, YALNIZ ELBISELER, SILAHLAR VE SÖZLER.

YAZIK, ÇOK YAZIK IRAK HALKINA, 1990-DAN BERI DEVAM EDEN AMERIKAN ABLUKASINDAN DOLAYI IRAKTA YÜZBINLERCE INSAN ÖLDÜ. SUBAT 2003-TEKI KURBAN BAYRAMINDA DA, YENI AMERIKANIN KURBANI OLUCAKLAR.

3.2.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐԵՐ ԹՔ] ԶԳԻՏՑԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ «KURBAN»Ի ՏՕՆԸ

Միւսլիմանները, յատաջիկայ Փետրուար ամսուն մէջ, «KURBAN»ի տօնին կը պատրաստուին. ոչխար պիտի զոհաբերեն:

Ամերիկան ալ Փետրուար ամսուան մէջ, «KURBAN»ի տօնին համար պատրաստութիւններ կը կատարէ՝

Իրաքի ժողովուրդը զոհաբերելու կը պատրաստուի:

Բայց, Ամերիկան ինչո՞ւ այսքան «Սատտամ, Սատտամ» կ՚ըսէ ու կ՚ըսէ տեւական:

Մ՚վ է Սատտամը. Ամերիկեան C.I.A. կազմակերպութեան մարդն է՝ Պէն Լատենի նման, զօրավար Նօրէկայի նման:

1979-ին Ամերիկան, Սատտամը իշխանութեան բերաւ, Իրաքի մէջ գտնուող համայնավարները «մաքրէ» ըսելով:

Սատտամ 1979-ին, իշխանութեան գալէ յետոյ, Ամերիկայի հրամանով, տասնեակ հազարներով համայնավար սպաննեց: Յետոյ, կրկին Ամերիկայի հրամանով, Սատտամ Իրանի վրայ յարձակեցաւ:

Տարիներ տեւող այս պատերազմին՝ հարիւր հազարներով անմեղ մարդիկ մահացան:

Այս ալ Ամերիկային ա՛յն ատենուան «KURBAN»ի տօնն է:

Այս միջոցին Ամերիկան, Փետրուար ամսուան մէջ, իրենց մարդը եղող Սատտամը «զոհաբերելով», Իրաքի «բեթրոլը» ձեռք անցնելու կը պատրաստուի:

Բոլոր այս պոչաւոր սուտերուն՝ «Չէ, Սատտամը զանգուածային բնաջնջման զէնքեր ունի. Չէ,

Սատանայի քիմիական զէնքեր ունի» - այս սուտ ամբաստանութիւններուն ետեւը թաքնուած Ամերիկային բուն նպատակն է՝

1. *Իրաքի քարիւղի հորերը ձեռք անցնել:*
2. *Իսրայէլի մահացու թշնամի վերջին արաբական պետութիւնը կործանել:*

Ասկէ դուրս բոլոր բսուածները ծաբուտուքներ են, բոլորն ալ սուտ պատճառաբանութիւններ են:

Դարերէ ի վեր շարունակուող, դրամատէրներուն խեղճ ժողովուրդներուն արիւնը քամող քաղաքականութիւնը նոյնութեամբ կը

շարունակուի.փոխուողները միայն հագուստները, զէնքերը և խօսքերն են: Մեղք, շատ մեղք Իրաքի ժողովուրդին:

1990-ի.էն ի վեր շարունակուող Ամերիկեան շրջափակումին պատճառաւ, Իրաքի մէջ հարիւր հազարներով անմեղ մարդիկ մահացան:

Փետրուար 2003-ի՝ «KURBAN»ի տօնին ալ, կրկին Ամերիկային զոհը պիտի ըլլան:

3.Ձ.

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ՆԱՀԱՏԱԿ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ
ԵՒ ԻՐԵՆ ԲԱԽՏԱԿԻՑ, ՋԱՆՂՐՐԸ ԱՔՍՈՐՈՒԱԾ
ԲԱՅՑ ՎԵՐԱՊՐՈՂ ԵՐԵՔ ՎԱՐԴԱՊԵՏՆԵՐԸ՝

1. ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ
2. ԳՐԻԳՈՐԻՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՊԱԼԱՔԵԱՆ
3. ՅՈՎՀԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

24 ԱՊՐԻԼ 1915-Ի ԱՔՍՈՐԵԱԼ ԵՐԵՔ ՎԱՐԴԱՊԵՏՆԵՐՈՒՆ ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ԵՒ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՄԱՍԻՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

ԱՌԱՋԻՆ ԿՐՕՆԱԿԱՆԸ
ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ

Ռուբէն Սեւակի և Կոմիտաս Վարդապետի առաջին հանդիպումը տեղի կ՚ունենայ Յունիս 1907-ին, Զուիցերիոյ Լոզան քաղաքին մէջ։

կը հրապարակենք այս հանդիպումը յաւերժացնող լուսանկարը։

Մեծ հաւանականութեամբ՝ այս պատկերը նկարահանուած է Լոզանի պատմական CATHEDRALE-ին առջեւ, ուր կ՚երեւան, ձախէն աջ՝ բժշկական ուսանող Ազատեան, բժշկական ուսանող Ռուբէն Սեւակ, բանաստեղծ Արշակ Զօպանեան, Կոմիտաս վարդապետ Սողոմոնեան, բժիշկ Ղազարոսեան և դերասան Իրէքեան։

Այս՝ համեմատաբար աւելի խաղաղ օրերէն յետոյ, շատ տառապալից շրջան մը կ՚ապրի Հայ Ազգը։ Կու գան սեւ օրեր։ Եւ քանի մը տարի յետոյ՝ 1914-ի պատերազմը կը սկսի և կը հասնի դժոխային օրը՝ 24 Ապրիլ 1915-ը։

Կոմիտաս առաջին աքսորեալներուն մէջ է։ Կը դրկուի Ջանղրրը։ Բայց իր դիւրաբեկ մտային կառոյցը չի դիմանար այս չարչարանքի օրերուն։

Իր բարեկամները և համակիրները, Պոլսոյ մէջ կ՚աշխատին Կոմիտաս Վարդապետը ազատելու այս դժոխքէն։ Եւ Կոմիտաս՝ Մայիսի վերջաւորութեան, Ջանղրրէն ազատ արձակուելով, Պոլիս կը վերադառնայ։ Բայց ան, այլեւս «Հին Կոմիտասը» չէ։ Մտային խանգարումներու առաջին նշանները սկսած են արդէն։

Մինչ այդ, Ռուբէն Սեւակ ընտանեօք, Յունիս 1914-ի սկիզբներէն, Լոզանէն Պոլիս կը վերադառնայ։ Եւ ի՜նչ չար բախտ՝ քանի մը օր յետոյ, Յունիս 1914-ի վերջաւորութեան, Առաջին Աշխարհամարտը կ՚սկսի։ Ռուբէն Սեւակ, ստիպողաբար կը զինուորագրուի Օսմանեան բանակին մէջ, իբր բժիշկ-հարիւրապետ։

Բայց, 24 Ապրիլ 1915-ի առաջին ձերբակալուողներուն մէջ, Ռուբէն Սեւակը չկայ։

Իր կնոջ գերմանացի բլլալը և իր Օսմանեան բանակի հարիւրապետ-բժիշկ բլլալը պատճառ եղած են հաւանաբար, իր ձերբակալման ուշացումներ:

Եւ այս յապաղումը ռուբէն Սեւակ, իրեն համար նուաստացուցիչ պարագայ նկատած է:

Իր մտաւորական ընկերներէն Զիթունիին վկայութիւնը կայ այս մասին.- «24 Ապրիլ 1915-ի յաջորդող օրերուն, Ռուբէն Սեւակին հանդիպեցայ, Պոլսոյ Պահչէ Գաբըյը հրապարակը: Եւ ան ինծի սա խօսքերով իր ցաւը արտայայտեց:

«ՄԵՋԻ ԱՄՕԹ ՉԷ, ՈՐ ՄԵՆՔ ԴԵՒ ՀՈՍ ԵՆՔ»:

* * *

Այստեղ առաջին անգամ բլլալով կը հրապարակենք, Ռուբէն Սեւակի գաւակներուն մկրտութեան վկայագիրները:

Մկրտութիւնը կատարուած է Պոլսոյ այն շրջանին Բանկալթի կոչուած թաղամասը գտնուող Սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ: [Այս եկեղեցին այսօր գոյութիւն չունի, որովհետեւ 1930-ներուն, Թուրքերուն կողմէ, ճամբայ բանալու պատրուակով, քանդուած է]:

Մկրտութիւնը կատարուած է 19 Յունիս 1915 Թուականին:

Ուշադրութիւն ըրէք մկրտութեան Թուականին՝ 24 Ապրիլ 1915-էն գրեթէ 2 ամիսներ յետոյ: Ռուբէն Սեւակ դեռ չէ ձերբակալուած: Եւ ո՞վքեր են կնքահայրները: Շամիրամին կնքահայրը՝ Օսմանեան պետութեան Թղթատարութեան Նախարար Ոսկան Մարտիկեանն է: Իսկ Լեւոնին կնքահայրը՝ Կոմիտաս Վարդապետ Գէորգեանը [Կոմիտասին հօր անունը Գէորգ էր]:

Կոմիտաս, Զանդրըր-ի դժոխքէն վերադառնալէն յետոյ, ներկայ գտնուած է իր բարեկամ Ռուբէն Սեւակի գաւակներուն մկրտութեան և կնքահայրը եղած է Լեւոնին:

Եւ այդ Թուականէն 3 օր ետք, 22 Յունիս 1915-ին, կէս գիշերէն յետոյ, Թուրք ոստիկանները Ռուբէն Սեւակին Պոլսոյ Բանկալթը նալպանտ փողոցը գտնուող բնակարանը կու գան և գինք կը տանին:

Եւ խելագարած Ժաննի Սեւակ, իր ամուսնին տարուելէն անմիջապէս յետոյ՝ 23 Յունիս 1915-ի առաւօտեան ժամը 3:30-ին, Լոզան բնակող իր ընտանիքին ահազանգի հեռագիր մը կ՛ուղարկէ.

«ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԵԿՈՒԻՐ, ՄԱՅՐԻԿ»

ԺԱՆՆԻ

Եւ Ջուիցերիայէն՝ մայրը շուտով կը հասնի Պոլիս: Եւ իբր Գերմանացի, դիմումներ կը կատարէ գերմանական դեսպանատունը, որ մահուընէ ազատէ իր փեսային: Բայց քիչ ժամանակ յետոյ, կը հասկնայ իրականութիւնը. Գերմանացիները մեղսակից են Թուրքերուն, հայերուն դէմ կատարուած ոճրագործութիւններուն մէջ:

Եւ Սեպտեմբեր 1915-ի կէսերուն, գարհուրելի և ահաւոր լուրը կը հասնի: Պոլսոյ գերմանական դեսպանատունը իրենց կը տեղեկացնէ, Թէ՝ «Ռուբէն Սեւակ 26 Օգոստոս 1915-ին, Զանդրըր-ի շուրջ, «աւազաններու» կողմէ սպանուած է»:

Եւ Տիկին Ապէլ, իր աղջիկը՝ Ժաննին և Թոռները՝ Լեւոնը և Շամիրամը առնելով, 16 Սեպտեմբեր 1915-ին Ջուիցերիա կը վերադառնայ:

* * *

Մինչ այդ, Կոմիտաս վարդապետին Պոլսոյ մէջ, մտային վիճակը օրէ օր աւելի կը վատթարանայ:

Եւ գինադադարէն յետոյ՝ 1919-ին Կոմիտաս վարդապետը, բուժուելու համար, Փարիզ կը փոխադրէն: Եւ ան, Փարիզի հոգեբուժական հիւանդանոցներէն մէկուն մէջ կ՛ապրի, աւելի ճիշտ՝ ամէն օր կը «մեռնի» մինչեւ 1935... Եւ Ժաննի Սեւակն ալ, իր գաւակներուն՝ Լեւոնին և Շամիրամին հետ, մինչեւ 1919 Թուականը Լոզան՝ իր ընտանիքին քով կը բնակին:

Յետոյ՝ 1919-ին Ժաննի, իր գաւակները առնելով, Փարիզ կը մեկնի:

Այստեղ պիտի նշենք, Շամիրամ Սեւակի Փարիզի մէջ իրենց ապրած կեանքէն մեզի պատմած շատ տխուր դրուագներէն մէկը. «1925-Թ.ներուն էր: Կիրակի օր մը, մայրս մեզ տարաւ Փարիզի Ժան Կուժոն փողոցը գտնուող հայկական եկեղեցին:

Մայրս տեղեկացած էր, որ այն կիրակին Կոմիտաս վարդապետը եկեղեցի պիտի բերեն:

Պաշտօնեային ըսինք, թէ Կոմիտաս Վարդապետը տեսնել կ'ուզենք: Եւ առաջնորդուեցանք եկեղեցիին յարակից հիւրասրահը:

Հոն՝ պաշտօնեան մեզ ներկայացուց Կոմիտաս Վարդապետին ըսելով «Հայր Սուրբ, Ռուբէն Սեւակին այրին և երկու զաւակներն են՝ Շամիրամը և Լեւոնը: Լեւոնին ալ կնքահայրն էք եղեր»:

Կոմիտաս Վարդապետ պատասխան չտուաւ: Բան մը չկրցաւ ըսել: Միայն, իր աչքերը մեր վրայ յառած էր, տեւակա՛ն:

Այդ ձեւով բաւական երկար և լուռ վայրկեաններ անցան:

Բայց, միջոց մը ետք նկատեցի, որ Կոմիտասին աչքերէն արցունքներ կը հոսէին այտերուն վրայ:

Կոմիտաս Վարդապետին այն օրուան արցունքոտ աչքերը՝ յիշողութեանս մէջ քանդակուած կը մնան»:

* * *

ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՐՕՆԱԿԱՆԸ

Ռուբէն Սեւակին բախտակից, Զանդրըը աքսորուած, բայց վերապրող՝ Յովհան Ծ.Վարդապետ Կարապետեանի վկայութիւնը:

Զանդրըը-ի մէջ Ռուբէն Սեւակի հերոսական [մեր համոզումով] կեանքին մասին, ամենէն իրապաշտ և խորաթափանց վկայութիւնը կատարած է՝ Յովհան Ծ.Վրդ. Կարապետեանը:

Հայկականութեան խոր հաւատքով գրուած այս վկայութեան մէջ ան, Ռուբէն Սեւակի մասին, պաշտամունքի հասնող հիացումով կ'արտայայտուի: Եւ Ռուբէն Սեւակը կը նկատէ՝ «ՄԱՐՄՆԱՑՈՒՄԸ ՀԱՅ ՅԵՂԻՆ ՀԱԻԱՏՔԻ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒԹԵԱՆ»:

Այս խօսքերով Յ.Կարապետեան Վրդ.ը, Ռ.Սեւակը կը նոյնացնէ՝ Վարդանանցի հերոսներուն հետ:

Մ վ է հայր Յովհան:1888-ին Պրուսա ծնած, մտաւորական պատուելիի մը զաւակն է, որ Պարտիզակի Ամեր.Դոլէճը և Պոլսոյ Ռոպէրթ Գոլէճը աւարտելէ յետոյ, Ամերիկա կը մեկնի և Գոլոմպիայի համալսարանէն M.A. աստիճանով շրջանաւարտ կ'ըլլայ:

Ամերիկայի մէջ, հայ եկեղեցւոյ ծառայելու կոչում զգալով յարանուանափոխ կ'ըլլայ, և 1914-ին էջմիածնի մէջ, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կողմէ Արեղայ կը ձեռնադրուի և յետոյ ալ՝ Վարդապետ:

1914-ին, կը պաշտօնավարէ Պոլիս, իբր Պատրիարքին անձնական քարտուղար:

24 Ապրիլ 1915-ին, Թուրք ոստիկանութեան կողմէ կը ձերբակալուի և կ'աքսորուի Զանդրըը: Եւ հոն կ'ապրի Ռուբէն Սեւակի և միւս մտաւորականներուն հետ, եղեռնի արհաւիրքը: Բարեբախտաբար, միջամտութիւններու շնորհիւ, կը փրկուի ստոյգ մահէ:

1918-ին Պոլիս է, և Պատրիարքարանին դիւանապետութեան պաշտօնին կը կոչուի, և յետոյ, Իզմիրի առաջնորդական տեղապահի պաշտօնը կ'ստանձնէ:

Բայց Թրքական հալածանքը և եղեռնը կը շարունակուին: Եւ 1921-ին կը մեկնի Ամերիկա և Նիւ Եորքի Ս.Լուսաւորիչ մայր եկեղեցիին մէջ կը քարոզէ:

Աւելի ուշ, պարագանորու բերմամբ, կարգաթող կ'ըլլայ:

Համառօտ ձեւով այս է մեծ մտաւորականին, Թունդ հայրենասէր Յովհաննէս Կարապետեանի տառապալից կեանքին պատմութիւնը:

Եւ հիմա կը հրապարակենք իր 21 Յունուար 1922-ին, ամերիկայի «Հայաստանի կոչնակ»ի մէջ հրատարակուած Ռուբէն Սեւակի մասին վկայութիւնը:

«ԷՋ ՄԸ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԷՍ»

[1915 ԱՊՐԻԼ – 1918 ՆՈՅԵՄԲԵՐ] «ՍԵՒԱԿԻ ԱՆՄԱՀ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ»

Զանդրըրի հովիտը ոռոգող գետակին եզերքը՝ բարտիներու գծաւոր ստուերին տակ, կը ճեմէինք Յուլիսի առաւօտ մը, Տօքթ. Ռուբէն Զիլինկիրեան [Սեւակ] ու ես, ըմբոշխնելով անգուգական վայելքները գաղափարային ընկերակցութեան: Խօսակիցս կը վերլուծէր անհրաժեշտ պայմանները ազգային

վերածնունդի:

Աքսորական կեանքի ճնշող մթնոլորտը՝ իր բոլոր սպառնական երեւոյթներով փայփայած չէր մեր յաւատեսութիւնը: Հակառակ «ԻԹԹԻհատի» հայաջինջ քաղաքականութեան արհաւրալից կիրարկումին՝ որու ակսեր էինք տակաւ վերահասու ըլլալ շրջող զրոյցներու և քաղաքական ուրիշ ցուցմունքներու հիման վրայ, երկուքս ալ անխախտ կը պահէինք հաւատքը Հայ ապագայի յուսազարդումին: Վայրկեան մը իսկ չէինք տարակուսիր, թէ տիրող ճգնաժամային կացութիւնը վերջապէս դէպի Ազատութիւն պիտի առաջնորդէր Ազգը: Կը մնար նոր արշալոյսը ողջունել նոր կենսունակութեամբ:

Քաղաքակիրթ ազգերու շարքին մէջ հայուն գրաւած անվիճելի դիրքը աւելի եւս ամրապնդելու և միւս կողմէ դարաւոր բռնակալութեանց ազգային նկարագրին վրայ դրոշմած տխուր հետքերը ջնջելու համար, կ՛զգային ամէայուրջ գործունէութեան մը պէտքը:

Կը մտածէինք, թէ հայ իրականութեան ամէն խաւերուն և շրջանակներուն մէջ ներարկուելու էր այլեւս դարուս ոգին, որպէսզի արդիանար ազգային մտայնութիւնն ու գործելակերպը և միանգամ ընդմիշտ ջախջախուէին կապանքները կոյր աւանդամոլութեան:

Բարեկարգչական ու շինարար այս աշխատութեանց տեսիլը զմեզ կ՛ոգեւորէր ծայր աստիճան: Զէ՞ որ, երկուքս ալ նուիրուածներ էինք, նոյն նպատակին ու պատրաստ՝ ամէն զոհողութեան: Մառայութեան շրջանը անշուշտ պիտի չուշանար: Հայութեան երկնակամարը մթագնող ամպերը պիտի փարատէին վերջապէս, ու գայն արիւնող շանթերն ալ յագուրդ տային իրենց կատաղութեան:

Իրերու բնականոն վիճակը երբ վերահաստատուէր, ասպարէզ պիտի իջնէինք անպայման:

Մեր խօսակցութիւնը հասած էր այս կէտին, երբ Տօքթորը յանկարծ լռեց: Հոգեկան խոովք մը նշմարեցի իր ընդհանուր արտայայտութեանը մէջ: Կը դիտէի որ կոկորդին մսանները կուլ տալու ծանօթ պրկումները կը կրկնէին ջղայնաբար:

Ի՞նչ էր այն մտածումը զոր կը վարանէր արտայայտել: Հարցուցի իր յուզման պատճառը:

«Հայր Սուրբ», բաւ մեղմ ու խեղդուկ ձայնով. «Ինձ այնպէս կը թուի, թէ մարը հետու չէ՛ բնաւ մեզմէ»: Նախազգացո՞ւմ մըն էր արդեօք, որ կ՛ունենար: Անմիջապէս կոչում ըրի իր քիչ առաջուան խանդավառ զգացումներուն և ըսի, թէ իրաւունք չունէր յուսահատ ըլլալու:

Մանաւորապէս ծանրացայ սա տրամաբանութեան վրայ, թէ քանի որ շուրջ քսան տարի պատրաստուեր էինք ծառայելու համար Ազգին կամ Եկեղեցիին, պէտք էր թոյլատրուիլ մեզ քոնէ քսան ամիս գործել:

Մահուան հանդէպ ունեցած պաղ արիւնս առաւելապէս արդիւնք ըլլալով տեսական հայեցողութեան ու հոգեկան տրամադրութեան՝ դժբախտաբար չէր արդարանար. այնքան մեզ շրջապատող իրերադարձութեանց տեսակէտէն: Ամիսի մը չափ առաջ մեր բախտակիցներէն յիսուն երկու հոգի ճամբայ հանուած էին դէպի Տէր զօր, չափազանց տխուր պարագաներու տակ և արդէն տարաձայնութիւնները կը բազմանային իրենց Գաղատիայէ քիչ անդին խժդժալի կոտորման: Ո՛վ կրնար երաշխաւորել թէ յաջորդ առաւօտուն իսկ, նոր ցանկ մը պիտի չծանուցաներ Տէր Զօր ղրկուելիքներու, որոնց մէջ գտնուէինք նաև երկուքս կամ ուրիշ բախտակիցներ: Ասկէ զատ, քաղաքին թուրք բնակչութեան մտայնութիւնը հետզհետէ կը լարուէր հայերու դէմ, տեղի տալով անարգական նորանոր արտայայտութեանց: Տարակոյս չկար, թէ մահուան ու կեանքի մէջ օրօրուելու շրջանն էր այս:

Տօքթորը կացութեան ծանրութիւնը լրջօրէն ըմբռնած՝ չէր ուզեր բաժնուիլ մահուան տեսիլէն:

-«Ինչուառականները մեզ պիտի սպաննեն.բայց մենք պիտի չմեռնինք: Քանզի մեր գաղափարականները միևնոյն վերջը պիտի ապրին:

Կարելի չէ ջնջել այն ոգին, որ մղեց մեզ Ամերիկայի կամ Ջուիցերիոյ հանգիստէն հրաժարելով գալ ու օգնել մեր սիրելեաց Ազգին:

Ես կը հաւատամ, թէ անմահութիւն է ծրարուած գոհաբեր ծառայութեան մէջ»:

Այս բառերը արտասանուեցան ասպետական այնպիսի շեշտով մը, որ յատկանշական էր Սեւակի մշտաժպտուն կորովին: Գաղափարապաշտութիւնը նոր յաղթանակ մը կը տանէր այդ պահուն: Յուզիչ էր մեր տեսակցութեան արդիւնքը:

Մահ կամ կեանք: Որոշած էինք հաւատարիմ մնալ մեր կոչման: Հանդարտութեամբ պիտի սպասէինք

անակնկալներու յայտնութեան։

* * *

ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ՓՈՐՁԱՔԱՐ ՄԸՆ ԷՐ ԱՐԺԱՆԻՔՆԵՐՈՒ։ ԱՄԷՆ ԱՆՁ Ի ՅԱՅՏ ԿՈՒ ԳԱՐ ԻՄԿԱԿԱՆ ԻՐ ԳՈՅՆՈՎ։

Ոմանց համբաւին պատուանդանը կը գայթէր անդարձ, մինչ ուրիշներ նոր կը կերտէին կոթողները առինքնող հիացման։ Փոխադարձ գնահատումի այս առիթը կ՚առաջնորդէր կազմութիւններ բարեկամութեանց յաւագոյններուն։ Տառապանքով նուիրագործուած այս եղբայրակցութիւնները տաճարներ էին մխիթարութեան ուր հաւատք, յոյս և սէր կը բոցավառէին լուսաճաճանչ՝ կարծես իրր հակապատկերներ մթնոլորտը պատող անարդարութեան խաւարին։

Քաղցր էր արդարեւ ցորեկը բոլորուիլ ծառերու հովանիին տակ և խրախուսել գիրար։ Մինչ գիշերը անքուն ժամեր կ՚օգտագործուէին կացութեան մասին աւելի լուրջ վերլուծումներով։

Անգամ մը՝ հազիւ շարաթ մը եւոք այն տեսակցութիւնէ որու անդրադարձայ՝ երբ նստած էի Զանղրբրի հանդիպակած բլրակներուն բացուող պատուհանիս առջեւ, ու կը մտածէի գիս կախելու այն սպառնալիքին վրայ որ նոյն առտուն՝ ներկայութեան համար ոստիկանատուն գացած միջոցիս րրած էին շուկային մէջ երկու անգուսպ թուրքեր, յանկարծ սենեակ մտաւ Տօքթ.Զիլինկիրեան։

Սովորականէն աւելի մռայլ էր կերպարանքը։ «Առաջարկ մը ունիմ ընելիք» յայտարարեց առանց յառաջրնթաց խօսքերու։ «Կը լսեմ, թէ Դաղատիոյ կողմերը իսլամացած են կարգ մը հայեր։ Ձեմ ուզեր որ մեր ընկերներէն ոեւէ մէկը այդպիսի տկարացում ունենայ ապագայ հաւանական ճնշումներու առջեւ. ուստի կը թելադրեմ որ դուն, իբր հոգեւորական, կանչես հոս գտնուողները և երդում առնես իւրաքանչիւրէն, թէ հաստատ պիտի պահեն քրիստոնէական հաւատքնին»։

Ջանացի հանդարտեցնել Տօքթորը և բացատրեցի անպատեհութիւնները որ կային այդօրինակ արարողութեան մէջ, նկատի ունենալով մանաւանդ ժամանակին փափկութիւնը և մեր ընկերները անհարկի յուզման չմատնելու անհրաժեշտութիւնը։ Համակերպեցաւ չպնդել իր տեսակէտին վրայ. և սակայն, այդ միջադէպը կարծես կանխաձայնութիւն մըն էր մօտալուտ սարսափներու։

* * *

Շատ չանցած՝ կացութիւնը ստացաւ ամենասուր հանգամանք։ Փողոցի թուրք տղաքը յաւագոյն ջերմաչափն էին հայահալած մոլեգնութեան։ Լուտանքի սովորական տեղատարափը հիմա կը փոխուէր բիրտ քարկոծման։ Կոտորածի նախապատրաստութեան գրոյցներ կ՚սկսէին աւելի ազատօրէն շրջիլ։ գիշեր մը, ինքնապաշտպանութեան միջոցներու մասին խորհրդակցելու վրայ էի Պ.Տիրան Քէչէկեանի հետ, երբ Տօքթ. Զիլինկիրեան անակնկալ այցելութիւն մը տալով յայտնեց, թէ եկած էր ծանրակշիռ յայտնութիւններ ընելու։ Փորրիկ կանթեղին աղօտ լոյսը իր տժգունած դէմքին աւելի ամպոտ մէկ կիսաստուերը կը շրջագծէր պատին վրայ։

Պահ մը լռութիւն տիրեց սենեակին մէջ։

Իրարու նայեցանք հոգեկան խոր ներքնաճախանցումներով։ Վերջապէս լսեցինք դաւադրութեան մը զարհուրելի նկարագրութիւնը։

Տօքթորին յուզեալ շեշտը դեռ կը հնչէ ականջիս փղձկեցուցիչ հակազդեցութեամբ։

Զանկըրբրի մէջ կառապան մը կար, որ ծանօթ էր իրր հեղինակ սանձարձակ արարքներու։ «Իմիհատական» ոճրապարտ խմբակը յանձին իրեն գտած էր հոս գործիք մը զոր կը շոյէր ու կը շփացնէր մեծ հեռատեսութեամբ։

Կառապան Իսմայիլի մէկ աղջիկը վիրաբուժական յաջող գործողութեան մը ենթարկուած էր Տօքթ. Բարսեղ Տինանեանի ձեռքով ու վերջինին Պոլիս դառնալէն ետք, հիւանդը փոխանորդաբար կը դարմանուէր Տօքթ.Զիլինկիրեանի կողմէ։

Այդ, ըստ վերջինին պատմութեան, նոյն օրը, երբ գացած էր հիւանդին այցելելու, կառապանը յանդգներ էր բանտարկել գինք տան խաւարամած գետնայարկը պահանջելով, որ իսկոյն իսլամանայ։ «Ինծի նայէ՛. պոռացեր է ճիւաղը Տօքթորին երեսն ի վեր՛. ձեզ ամէնքդ Քիւնէյի մէջ պիտի սպաննենք։

Քեզ սիրելուս համար կ՛ուզեմ կեանքդ փրկել։ «Հագդ Տիներ» ընդունէ՛։ Հակառակ պարագային աղէկ գիտցիր, որ կտոր կտոր պիտի ըլլաս»։

Տօքթորը, հաւատարիմ իր առջի օրուան ուխտին, արիաբար դիմադրեր էր տրամաբանութեան ուժով։ Կառապանին յամառ պնդումը իր առաջարկին անմիջական գործադրութեան մասին մաքառումը երկարեր էր երկու ժամէն աւելի։ Ճգնաժամային այս դրութենէն ճողոպրելու համար, Տօքթորը գաղափարը յղացեր էր առաջարկելու կառապանին, որ Թոյլ տայ իրեն քաղաքի գինուորական հրամանատարին հետ դեսակցիլ նոյն ուղղութեամբ։ Ծխիկը ազատելու այս հնարքը յաջողութեամբ պսակուած՝ ահա՛ եկեր էր ամէնուս ճակատագրին հետ սերտօրէն կապակցեալ նոր կացութեան վրայ խորհրդակցելու։

Մ՛վ կրնար այլևս անգիտանալ վայրկեանին վճռականութիւնը։ Կ՛զգայինք, թէ գոյութեան նժարը դէպի գերեզման կը հակէր աւելի քան երբեք։

Ջիբար սրտապնդող մէկ քանի բառերէ ետք Պ.Քէլէկեան յիշեցուց, թէ յաջորդ օրը Համազանի Պայրամ ըլլալով, պատշաճ էր շնորհաւորական այցելութիւն տալ գինուորական հրամանատարին, և թելադրեց որ Տօքթորն ալ ընկերանայ որպէսզի կառապան Իսմայիլ գէթ պատրանքը ունենայ իր բազձանքին իրագործման։

Անդրադարձանք նաև Զանկըրըէ փախուստ տալու կարելիութեանց. բայց չյաջողեցանք եզրակացութեան մը յանգիլ։ Կար կէտ մը սակայն, որու շուրջ կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէր. եւ այդ ալ վեր բռնել էր ամէն գնով դրօշը քրիստոնէական հաւատքին։ Քէլէկեան խաչակնքեց երկիւղածութեամբ։ Իսկ Մեւակ իր բոունցքը ցցեց այն «մինարէ»ին ուղղութեամբ, որու պատշգամէն խոպոտ ձայն մը կը բարձրանար նոյն պահուն դէպի Ալլահն իսլամութեան։

* * *

Յաջորդ Կիրակի առաւօտուն, Զանկըրըի Հայոց փոքրիկ մատուռին հնադարեան կոչնակը ազօթքի իր հրաւէրովը մէկտեղ, կարծես ահազանգը կը հնչեցնէր մահուան անխուսափելիութեան։ Տեղական փոքրաթիւ հայութիւնը որ ականատես էր եղած Պոլսէն խլուած աքսորական խումբին օրէ օր կոտորակուելուն, կը շարունակէր ջերմեռանդօրէն ազօթել մնացեալներուս փրկութեանը համար։

Քաղաքին օձապտոյտ ու նեղ փողոցներէն լուռ և անշշուկ քալուածքով նոյնպէս դէպի Մատուռ կ՛ուղղուէինք բախտակից երեսուն և հինգ ընկերներ – վերջին ներկայացուցիչներս Այաշ ու Զանկըրը քշուած երկու հարիւր իննսունի մօտ մտաւորական և եռանդուն հայութեան։

Արհաւիրքը կրօնական եռանդ էր արծարծած ամէն սրտի մէջ։ Աւելի հիմնական պատճառը սակայն հրահրուող արիւնութեան՝ ազգային բոլոր խաւերու և հոսանքներու մէջ տիրող ճշմարիտ եղբայրակցութիւնն էր։Հաւասարակաց թշնամիին դժոխային դաւերը ջնջած էին ներքին ամէն խտրականութիւն։ Միասիրտ ու միակամ ինքնապաշտպանութիւն փորձող մեր խումբը բնական կը գտնէր իր ներշնչումը քաղել այն եկեղեցիէն, որ խորհրդանշած է միշտ ազգային միութիւնն ու գաղափարապաշտութիւնը։

Զանկըրըի զօրանոցին գետնայարկի մէկ սրահը ազօթավայրի վերածուած էր բանտարկութեան շրջանին։ Հոն, ամէն իրիկուն, հանգստեան ժամանակ, «եկեղեցի»ի պաշտաման կարգը կը կատարուէր ու «Տէր ողորմե՛ա» կ՛երգուէր անօրինակ ջերմեռանդութեամբ։ Իսկ աւելի ետքը քաղաքին անշուք այլ հնաթոյր մատուռը դարձեր էր կիրակնօրեայ հաւաքավայրը իրենց հեռաւոր սիրելիներուն կարօտովը տոչորող ու նահատակութեան սեմին վրայ անյողդողդ կանգնող նոյն վտառովը տոչորող ու նահատակութեան սեմին վրայ անյողդողդ կանգնող նոյն վտարանդի խումբին։

Վերոյիշեալ Կիրակին, Ս.Պատարագի մատուցումը արցունք կը խլէր ամէն աչքերէ։

Մթնոլորտը էլեկտրականացած էր դէպի սպանդանոց առաջնորդուած մեր պատուական ընկերներուն սուգովը։

Կարծես քրիստոնէական հալածանքի առաջին դարերուն մէջ կ՛ապրէինք։

Մատուռը իր ցած ձեղունով ու խորհրդաւոր լուսաւորումով գետնադամբանի (CATACOMBE) տպաւորութիւնը կը Թողուր իսկապէս։

Մատուռին յառաջակողմը՝ դասին առջև ասպետական դիրքով կանգնած էր նոյն ինքն Տօքթ. Ջիլինկիրեան։

Կ՛զգայի, թէ ինք, այդ վայրկեանին, կը մարմնացնէր մեր ցեղին հաւատքի դիւցազնութիւնը: Երկիւղի նշոյլը անգամ չկար իր առնական դէմքին արտայայտութեանը մէջ: Երբ խորանին վարագոյրը երկրորդ անգամ բացուեցաւ ու սարկաւագը «Երկիւղիւ և հաւատով յառաջ մատիք և սրբութեամբ հաղորդեցարուք»ը եղանակեց, Մեւակ առաջինը եղաւ Ս. Հաղորդութիւնը ճաշակող:

Չեմ կրնար պահ մը իսկ մտքէս հեռացնել իր այդ օրուան գրաւիչ վեհութիւնը: Կն նմանէր ինք այն յաղթական կաղնիին, որու բունը տապալել կը պատրաստուէին փայտահատներ:

Բայց ինք, անվրդով կը դիտէր ապագան. քանզի իր արմատներուն խորունկութիւնը գուլալ աղբիւրներէ ոռոգուած՝ երաշխիքը կու տար վերստին բողբոջման:

Այդպէս ալ՝ Մեւակ վախ չունէր իր դահիճներէն: Անոնք կրնային իր մարմինը անշնչացնել, բայց իր հոգին յաւիտենական պատգամներ պիտի ունենար հայութեան ականջին հնչեցնելիք:

Յովհան Ծ.Վրդ.Կարապետեան

7 Յունուար 1992, Ամերիկա «ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԿՈՉՆԱԿ»

[վերջ՝ առաջին մասին]

* * *

Հայեր՝ Հայաստանի մէջ, կամ այլուր, հաւատացեալ կամ անհաւատ հայեր՝

Կրկին ու կրկին կարդացէք Յովհան Ծ.Վրդ.Կարապետեանին Թուրէն Մեւակի Ջանդրրրի աքսորավայրին մէջ հերոսական կեանքի մասին այս բացառիկ վկայութիւնը և նզովեցէք ու կրկին նզովեցէք նահատակ ոուբէն Մեւակի հոգին սրբապղծող անգիտակից հայերը:

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

«TÜRK» KIMDIR?

1919-DA ISTANBULDA OSMANLI MECLISINDE BIR RUM MEBUS, TÜRKLERIN NE OLDUGUNU SU CÜMLELERLE IZAH ETMISTI.

«BOZ KURT KARA KURT. KURT KURTTUR.

TÜRK DE, NE ISTERSE OLSUN, TÜRK TÜRKTÜR»

1974 DE TÜRKIYE BASBAKANI ECEVIT KIBRISI ZAPT ETME FACIASININ ISMINI, «KIBRIS BARIS HAREKATI» KOYMUSTU.

IKI GÜN EVVEL DE BUGÜNKÜ TÜRKIYE BASBAKANI ABDULLAH GÜL, SUBAT SONUNDA IRAKI ISGAL HAREKATI IÇIN SUNLARI SÖYLEMIS. «TÜRK ASKERI HARBE ISTIRAK ETMEYECEK. YALNIZ KUZEY IRAKI ISGAL EDECEK INSANI GAYELERLE KATLIAM OLMASIN DIYE».

ABDULLAH GÜLÜN BU SÖZLERINE KARGALAR BILE GÜLER.

HA 1974-DEKI ECEVIT. HA 2003-DEKI ABDULLAH GÜL. AYNI TÜRKLERDIR.

AYNI ZIHNIYET VE AYNI SAFSATALAR.

1974-DEKI ECEVITIN KIBRIS BARIS HAREKATINDA, ONBINLERCE MASUM KIBRISLI YUNAN AHALISI ÖLDÜRMÜSTÜ.

BAKALIM ABDULLAH GÜLÜN, INSANI GAYELERLE KUZEY IRAKI ISGAL HAREKATINDA NE KADAR KÜRT ÖLECEK.

Յ.Ջ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐՐ ԹԷ] ՁԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«ՄԻ Է ԹՈՒՐՔԸ»

1919-ին Պոլսոյ Օսմանեան Ազգային Ժողովին մէջ, յոյն երեսփոխան մը, Թուրքերուն ի՞նչ ըլլալը, հետեւեալ նախադասութիւններով բացատրած էր՝ «Գորշ գայլ, կամ սեւ գայլ: Գայլը՝ գայլ է: Թուրքերուն ալ ի՞նչ ուզէ ըլլայ՝ Թուրքը՝ Թուրք է»:

1974-ին Թուրքիոյ վարչապետը՝ Էճեվիտ, Կիպրոսի գրաւման ողբերգութեան անունը՝ «Կիպրոսի

խաղաղութեան գործողութիւն» տուած էր։

Երկու օր առաջ ալ, այսօրուան Թուրքիոյ վարչապետը Ապտուլլա Կիւլ՝ Փետրուարի վերջաւորութեան կատարուելիք Իրաքի գրաւման գործողութեան համար ալ, սա բացատրութիւնը տուեր է «Թրքական զինուորը, պատերազմի պիտի չմասնակցի»։ Միայն հիւսիսային Իրաքը պիտի գրաւէ՝ մարդկայնական նպատակներով, ջարդ չըլլայ ըսելով։

Ապտուլլահ Կիւլին այս խօսքերուն ազդանները անգամ կը խնդան։

Ըլլայ 1974 Յուլիսի էճեւիտը, ըլլայ 2003 Յուլիսի՝ այսօրուան Ապտուլլա Կիւլը՝ նոյն Յուրքերն են. նոյն մտայնութիւնը, նոյն ձարտուքները։

1974-ի էճեւիտի «կիպրական խաղաղութեան գործողութեան», տասնեակ հազարներով կիպրացիյոյն անմեղ ժողովուրդ սպաննուած էր։

Նայինք Ապտուլլահ Կիւլին մարդկայնական նպատակներով հիւսիսային Իրաքը գրաւելու գործողութեան որքա՞ն քիւրտ պիտի սպաննուին։

Յ.Ջ.

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ԵԹԷ ՔԻՉ ՄԸ «ԱԶԳԱՅԻՆ ՈԳԻ» ՈՒՆԻՔ-
ՇԱՏ ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՀԱՍԿՆԱՔ, ԹԷ
ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐիէ Ի ՎԵՐ,
ԵԻ ՄԻՆՉԵԻ ԱՅՍՕՐ, ԱՆՏԵՍԱՆԵԼԻ ՈՒԺԵՐ
ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ, ՀԱՅ ԱԶԳԻՆ ԳԼԽՈՒՆ,
ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԻՒՍԵԼ:

ՇԱՏ ԲՆԱԿԱՆ Է, ՈՐ ԱՅՍ ԱՆՏԵՍԱՆԵԼԻ
ՈՒԺԵՐԸ ՊԻՏԻ ՉՅԻՇԱՏԱԿԵՆ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ
ՆՄԱՆ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԵԱՆ» ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ:

ԱՅԼ, ՊԻՏԻ ՓԱՌԱԲԱՆԵՆ, ՎԱՍԱԿԱՏԻՊ
ՄՈՆԹԷ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԸ ԵԻ ԻՐ ՆՄԱՆՆԵՐԸ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Յունուար 2003-ի առաջին օրերն էին: Բարեկամէ մը տեղեկացանք, Թէ Ժընեւի սահմանակից ֆրանսական գիւղաքաղաքներէն Fe_ney-Voltaire-ի մէջ, «ARAM» անունով ֆիլմ մը կը ցուցադրուէր:

Մեր հարազատներով և բարեկամներով շտապեցինք որ երթանք ու տեսնենք այս հայ անուն կրող ժապաւէնը, որովհետեւ հազիւ քանի մը օր պիտի ցուցադրուէր:

Սրահը գրեթէ պարապ էր, և մեզմէ զատ մէկը չկար: Յայտնի էր, որ տեղացի ֆրանսացի ժողովուրդը բնաւ չէր հետաքրքրուած «Արամ»ով:

Ֆիլմը սկսաւ Արցախի մէջ կատարուած ռազմական գործողութիւններու տեսարաններով... Յետոյ, անցաւ Եւրոպայի մէջ կատարուած հայկ. ահաբեկչական դէպքերէն մէկուն պատմութեան:

Մեր առաջին տպաւորութիւնը այն եղաւ, որ բեմադրութիւնը շատ լաւ էր. և ամենէն արդիական միջոցները գործածուած էին՝ դիտողներուն հետաքրքրութիւնը վառ պահելու համար:

Անձկութեամբ հետեւեցանք ֆիլմին մէջի դէպքերուն: Եւ մանաւանդ՝ ֆիլմին վերջը եղող «Արամ»ին կողմէ Թուրք ոճրապարտ գործակալներուն սահմանուած պատիժի գործադրութիւնը, արդարութեան ծարաւ մեր հոգիները յագեցուց:

Ֆիլմին վերջաւորութեան բոլորս ալ ուրախ էինք՝ ցեղասպան Թուրք պետութեան այսօրուան դահիճներուն զգետնուիլը տեսնելով:

Եւ հետեւեալ օրը կրկին գացինք, անգամ մըն ալ տեսնելու «Արամ»ը, աւելի լաւ հասկնալու համար ֆիլմին մանրամասնութիւնները և մանաւանդ՝ բեմադրիչին այս տեսակ ֆիլմ մը դարձնելուն բուն նպատակը:

Եւ միայն այն ատեն հասկցանք, որ ֆիլմը պատրաստուած էր Արեւմուտքի գործակալ Մոնթէ

Մելբոնեանը հերոսացնելու նպատակաւ։

Այս ֆիլմը, մեր կարծիքով, ամէնէն արդիական միջոցներով և լաւ բեմադրութեամբ պատրաստուած, «Օշարակի բաժակ մըն էր՝ մէջը խարէութեան թոյն խառնուած». դաւադիր մը հայ ժողովուրդին իբր հերոս «կլլեցնելու» համար։

Չէր բաւեր Հայաստանի մէջ, կեղծ ազատութեան տարիներուն, Լեւոն Տէր Պետրոսեանի կողմէ անոր «ազգային հերոս»ի վերածուիլը, իրեն համար յուշարձաններ կանգնուիլը, և հիմա,, կարգը եկած էր, Սփիւռքի մէջ [ուր անոր ինչ ըլլալը շատերը գիտեն] զինք հերոսացնելու աշխատանքին։

Բնական է՝ այս պատրաստութիւններուն մէջ, առաջնակարգ դերը կը կատարէր Հայաստանի Ազատագրութեան գաղտնի Բանակին նախկին ներկայացուցիչը եղողը, որ յետոյ, օտքր ճնշումներու տակ, միացած էր Մոնթէի հայավնաս շարժումին։

Վերջերս, Հայաստանի [մեզի համար սուրբ անուն մը եղող] Խաչատուր Աբովեանի անուան համասարանին մէջ, այս գործակալին ծննդեան տարեդարձը յիշատակելու համար, մեծ հանդիսութիւն կատարուած է, զինք ներկայացնելով իբր հերոս, ի ներկայութեան բոլոր փրօֆէսօրներուն։

Երկրի մը ժողովուրդը կրնայ տեղեակ չըլլալ շատ մը իրականութիւններու։ Բայց երբ այդ երկրին «փրօֆէսօր» կոչուած մտաւորական դասը «անգիտակից» է՝ այն ատեն իրաւունք կ՚ունենանք մտահոգուելու այդ երկրին ապագային համար։

Երբ մեզի համար, ամէնէն ցաւալին նկատելն է, որ այս Մոնթէի շատ մտերիմ ընկերներէն մէկը, իր նամակներէն մէկուն մէջ, «Սերժիկ» կը կոչէ Հայաստանի ներկայի Պաշտպանութեան նախարարին։ Անոր՝ որ օրերս, 22-ի մէջ տեղի ունեցող ընտրութիւններուն. «գործող նախագահ»ին ընտրապայքարը կը ցնկավարէ։

Կը կարծենք, թէ այս տուեալները, շատ բան կը բացատրեն ու ենթադրել կու տան Հայաստանի ներկայ և ապագայ կացութեան մասին։

* * *

«Անտեսանելի ուժերուն» կողմէ հայ ժողովուրդը մոլորեցնելու և իր միտքը թմրեցնելու միտող քարոզչութեան մաս կը կազմէ անցեալ տարի հրապարակ հանուած – «Արարատ» անունը կրող ֆիլմը։

Այս ժապաւէնի մասին, «ՆԱՅԻՐԻ»ի թիւ 182-22 Հոկտեմբեր 2002-ին մէջ, յայտնած էինք մեր աննպաստ տպաւորութիւնը։ Բայց կը տեսնենք, թէ այս ֆիլմին համար Ամերիկայի քարոզչական ծանօթ կեդրոններուն ազդեցութեան տակ մնացող վերացական գրականութեան և արուեստի սիրահարները, Սփիւռքի շատ մը թերթերու մէջ կը գովաբանեն այս ժապաւէնը, իբր գեղարուեստական ստեղծագործութիւն։

«Արուեստը արուեստին համար» սկզբունքի սիրահարներուն հարցնենք.- Հայ ժողովուրդը ի՞նչ շահած է մինչեւ այսօր, կամ կրնայ շահիլ ապագային, նման անգոյն և ազգային յստակ խորք չունեցող, իր թիրախին չհասած արուեստի աղանդաւորներէն։ Միայն խաբկանք և այլասերում։

Այս ժապաւէնին համար նոյնինքն՝ ֆիլմին բեմադրիչ Ամոմ Եկոյեանը կ՚ըսէ թէ՝

«Շատ բարդ ժապաւէն մըն է»։ Հայ ժողովուրդը ի՞նչ ընէ այս բարդ ժապաւէնը։

Ցեղասպանութեան մասին ֆիլմ պատրաստելու մտադրութիւն ունենալը լաւ է, բայց իր նպատակին ծառայած ֆիլմ պատրաստած ըլլալ դեռ չի նշանակեր։

Ջարդուած և անիրաւուած ազգ մը պահանջն ունի պարզ, հասկնալի արտայայտութեան, որ հայուն կամքն ու կորովը ամրապնդէ, հաղորդէ յաւելեալ ուժ իր հայ մնալու նպատակին, զօրացնէ, պահանջատէր հայուն յոյսի ճամբայ մը ցուցնէ որ ան յաջողութեամբ պայքարի անիրաւութեան և անարդարութեան դէմ։

Եւ «տուփի մէջ տուփ և կրկին տուփ» կոչուող ծանօթ հանելուկին նմանող այս ժապաւէնին մէջի անտեսանելի բայց միշտ ներկայ հերոսը, Արշիլ Կորքի անունով նկարիչ մըն է, որուն կեանքը այս ֆիլմին առաջնակարգ նիւթերէն մէկն է։

Բայց ո՞վ է Արշիլ Կորքի – բուն անունով Ոստանիկ-Մանուկ Ատոեան։ Մնած է 1904-ին, Վանայ լիճի շրջակայքը գտնուող «Հայոց Ձոր» գիւղը։ 1915-ի եղեռնի տարիներուն իր մօր հետ երեւան ապաստանող

Ոստանիկ, առաջին կրթութիւնը հայրենի հողին վրայ կ՚ստանայ: Բայց 1920-ին՝ 16 տարեկանին, իր քրոջ հետ Ամերիկա կը գաղթէ: Եւ հոն, իր ունեցած նկարչական բնածին կարողութիւնները կը կատարելագործէ հետեւելով Նիւ Եորքի գեղարուեստի ուսումնարաններուն:

1935-էն սկսեալ իր գծագրութիւններով կը ներկայանայ հանրութեան: Բայց իր անունը այլեւս ոստանիկ Ատոեան չէ: Իրեն բոլորովին օտար՝ արշիլ Կորքի անունը կ՚առնէ: եւ այն թուականէն սկսեալ, ան այլեւս հայ չէ, այլ՝ Թիֆլիսցի վրացի մը, Arshile Gorky անունով:

Անկէ յետոյ, «Julien Levy» անունով Հրեայ կերպարուեստի վաճառական մը, իրեն հետ կապ կը հաստատէ և 1945-ին, Arshile Gorky-ին առաջին անձնական ցուցահանդէսը կը սարքէ՝ միշտ Վրացի նկարիչ մը ներկայացնելով:

Իր գծագրութիւնները՝ հրեաներուն նպատակին և կրօնին յարմար «Non figuratif» և «Abstrait» պաստառներ են:

Մինչեւ 1948 կը ստեղծագործէ և կ՚արտադրէ մեծ մասամբ «Non figuratif» պաստառներ և 1948-ին, ջղային նոպայէ մը ետք ինքզինքը կախելով անձնասպան կ՚ըլլայ:

Յետ մահու՝ իր պաստառներուն մեծ մասը կը գնուի «Solomon R. Guggenheim» անունը կրող New-York-ի ծանօթ թանգարանին կողմէ: Մինչեւ 1951 Արշիլ Կորքի կը ծանօթացուի իբր Վրացի «Avant-garde» գեղանկարիչ մը:

Միայն 1951-ին է որ իր քոյրերը՝ Վարդուշ և Սաթենիկ Ատոեանները, Նիւ Եորքի մէջ-գեկոյցով մը կը հրապարակեն Ոստանիկ Ատոեանի իրական կենսագրութիւնը: Եւ միայն այն ատեն յայտնի կ՚ըլլայ, որ Արշիլ Կորքի կոչուող «Վրացի» նկարիչը, իրականութեան մէջ, Ոստանիկ Ատոեան անունով հայ մըն է:

Եւ «Արարատ» ֆիլմին մէջ հերոսացուած, Arshile Gorky անունով նկարիչը այն անձն է, որ մինչեւ իր կեանքին վերջը իր հայ ըլլալը ծածկած է: եւ Թիֆլիս ծնած ու Արշիլ Դորքի անունով վրացի նկարիչ մը իբրեւ ապրած է:

* * *

Ահա՛, «Հայութեան ոգի» չունեցող այս երկու անձերը կը փառաբանուին: «Arshile Gorky»ն՝ Արարատ ֆիլմին մէջ, իսկ Մոնթէ Մելքոնեանը՝ «Արամ»ին մէջ:

Մինչդեռ իսկական հերոսները, որոնց կարգին նաեւ Թուրէն Սեւակ, նման «վարդանանցեան» հերոսներուն, կ՚անտեսուին և մոռացութեան կ՚ենթարկուին, անտեսանելի, բայց շատերուն ծանօթ ուժերուն կողմէ, գիտակցաբար գործադրուող և Հայ Ազգը երկու հարիւր տարիներէ ի վեր ամէն օր քիչ մը աւելի տկարացնելու և ի վերջոյ բոլորովին և վերջնականապէս բնաջնջելու ծրագրով մը:

Մենք, այս գրութիւններով, կ՚աշխատինք մոռացութեան փոշիներուն մէջ մխրճուած հերոսներէն մէկուն՝ Թուրէն Սեւակին իսկական կերպարը մէջտեղ հանել: «ՆԱՅԻՐԻ»ի թիւ 187-11 Փետրուար 2003-ի էջերուն մէջ, հրապարակած էինք Յովհան Վարդապետ Կարապետեանին Զանդրրր-ի աքսորական կեանքին վերաբերեալ բացառիկ յայտնութիւններուն առաջին մասը: այստեղ կը հրապարակենք այս զարհուրելի յիշատակութիւններուն վերջին մասը՝

«ԷՋ ՄԸ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԷՍ –ՍԵՒԱԿԻ ԱՆՄԱՀ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ» Գրեց՝ ՅՈՎՀԱՆ Ծ.ՎՐԴ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Նոյն գիշեր, Պ.Տիրան Քէլէկեան ծալապատիկ նստած էր այն սենեակը, ուր վեց ամիս միասին ապրեցանք սիրալիր մտերմութեամբ: Աոջի շաբթուն յաջողեր էի գաղտնաբար լուր ղրկել Պոլիս, որ եթէ մինչեւ տասը օր կարելի չըլլար Զանդրրը մնացողներուս կեանքը փրկել, մահը անխուսափելի պիտի ըլլար: Ծերունազարդ հայրիկս՝ խորապէս վրդոված հրաժեշտի այդ նամակէս՝ անշուշտ նորանոր դիմումներ էր կատարած գեսպանատանց մօտ: Ի՞նչ արդիւնք ձեռք բերուած էր արդեօք: Այս էր նիւթը, որու մասին կը խօսակցէինք:

Քէլէկեան չէր ծածկեր իր յուսահատութիւնը: Դեռ թարմ էր իր մտքին մէջ այն գաղտնի տեսակցութիւնը զոր մէկ քանի օր առաջ ունեցեր էր, Գասթէմունիի նահանգին պաշտօնական կուսակալ Րէշիտ փաշայի հետ որ իբր Ազատ Որմնադրական ընկեր անվերապահօրէն յայտներ էր երիտասարդ Թուրքերու Հայ Ազգի բնաջնջման ծրագրին մանրամասնութիւնները: Պարզ էր այլեւս, թէ իւրաքանչիւր

քաղաքէ առաջին անգամ աքսորուած աչքառու դէմքերը, մահուան դատապարտեալ էին մասնաւոր տոմարով: Անոնք պէտք էին բնաջնջուիլ կառավարական խիստ հսկակշռի տակ.իսկ մնացեալ խումբերը դէպի մահ առաջնորդուելու էին ընդհանուր սարսափներով: Եթէ մեր խումբէն մէկ քանիներ սկիզբը վերադարձուեր էին Պոլիս՝ այդ շնորհը արդիւնք էր Մայրաքաղաքի օտար շրջանակներէ ի գործ դրուած բացառիկ ճնշումներու և կարգ մը անձնական կապակցութեանց: Թէ ի՞նչ փրկութիւն կրնար տակաւին յուսացուիլ մեզ համար, Հայաջինջ քաղաքականութեան ա՛յնքան յառաջացած ու բորբոքեալ այդ վայրկեանին՝ դժուար էր գուշակել:

Կէս գիշերուան մօտ փողոցի դրան մեղմօրէն բախուիլը լսեցինք: Տան մուտքը հաստ գերանով մը ամրացուցած էինք իբր կանխազգուշութիւն: Կը խորհէինք, թէ կոտորածի պարագային երբ յարձակում գործուէր՝ կրնայինք մինչեւ դրան բանաքարուիլը մէկ երկու վայրկեան շահիլ ետեւի կողմէն փախչելու համար: Անձայն քայլերով իջանք վար ու հարցափորձէ ետք ներս ընդունեցինք տեղական Հայերէն պատուական բարեկամ մը: -«Ողջո՜յն, խե՜ր ըլլայ» բառերով դիմաւորեցի զինք: -«Աստուած օգնական» պատասխանեց: -«Աստուած պահապան» յարեցի: Եկեղեցականի ու աշխարհականի միջեւ բարեւելու հնադարեան այդ ոճը երբեք այնքան նշանակալից չէր թուած ինծ, որքան արհաւիրքի այդ երեկոն: Սովորական ժամանակ կուսակրօն եկեղեցականին ուղղուած «Աստուած օգնական»ը իմաստ ունի զօրութիւն հայցելու, որպէս զի կարելի ըլլայ ստանձնուած լուծը համբերութեամբ տարուիլ: Այդ իրիկուան նոյն մաղթանքը կը թուէր մէկ կողմէ կոչը ըլլալ գերբնական միջամտութեան և միւս կողմէ ծաղրը կարծես անել մեր դրութեան:

Բարեկամնիս եկած էր իմացնելու, թէ քաղած ստոյգ տեղեկութեան համաձայն քաղաքին ոստիկանապետը ծածկագիր հեռագիր մը ստացեր էր Պոլիսէն՝աքսորականներուս վերաբերմամբ: Այս տեսակ հեռագիրներ շատ էին հասած անցեալին մէջ, կորզելու համար մեր խումբէն ընտրելագոյն տարրեր և առաջնորդելու զանոնք դէպի սպանդանոց: Ի՞նչ անակնկալ կ՚սպասէր մեզ արդեօք առաւօտուն: Անկարելի էր չվրդովուիլ: Անքուն գիշերներու շարքին վրայ հատ մըն ալ կու գար աւելնալ: Յուզումը լռութեան կը դատապարտէր զմեզ: Խոհեմութիւն կը սեպէինք ճրագն ալ մարել: Մութին մէջ կը նստէինք անշարժ ու տեսակ մը ֆիզիքական անէացումով ազատագոյն թռիչք կը պարգեւուէր մեր հոգեկան վերացումներուն: Բոլորովին լքուած չէինք զգար սակայն ինքզինքնիս – մանաւանդ երբ կարեկցութեամբ թրթռուն մէկ քանի աստղեր իրենց շողը կը կաթեցնէին մեր պատուհանէ ներս:

* * *

Երկուշաբթի առաւօտ ոստիկաններ շրջանը կ՚ընէին աքսորականներէն բնակուած տուներուն՝ իւրաքանչիւրս կառավարչատուն հրաւիրելու համար: Պոլսէն յատկապէս ղրկուած ճիւաղներ էին ասոնք. Ջանղըրը-ի մթնոլորտը թունաւորող: Հայոց դէմ կը հայհոյէին շարունակ որպէս դաւաճաններու և պատճառ կը դառնային անվերջ գրգռութեանց: Այդ օրը սակայն, երեսնին ժպտուն էր աւելի: Զրոյց մը կը շրջէր, թէ ազատութիւն պարգեւուած էր մեզ աքսորի կաշկանդումէն: Ոստիկաններու զուարթութիւնը չէր կրնար անշուշտ առնէ պատճառուած ըլլալ: Ի՞նչ նոր դաւադրութիւն թաքնուած էր արդեօք իրենց գոհունակութեան ետեւ: Վերջապէս ուղղուեցանք դէպի կառավարչատուն ուր ոստիկանապետը Պոլսէն հեռագրուած անուանացանկ մը կարդալէ ետք հանդիսաւորապէս ծանոյց, թէ բարեխնամ (*) կառավարութիւնը ներում շնորհած է այդ անձերուն արտօնելով, որ Պոլսէն զատ Թուրքիոյ ուզած քաղաքնին երթան ու բնակին: Աւանդական «Ալլահ էօմիւրլէր վերսին»ը ստիպուած էինք արտասանել՝ մտովի զայն վերածելով անշուշտ «Ալլահ էօլիւմլէր վերսին»ի:

Կարդացուած անունները՝ հոն գտնուողներուն համեմատ՝ երեսուն և հինգ էին թուով, բայց հինգ անունի սխալով մը կը յիշատակուէին նախապէս Պոլիս վերադարձուած ընկերներ՝ մինչ մեր մէջէն բացը կը մնային Դանիէլ Վարուժան, Տօքթ.Ռուբէն Չիլինկիրեան, Վահան Քէհեաեան, Օննիկ Մաղազաճեան և Յարութիւն անուն հացագործ մը: Իսկոյն խնդրեցինք ոստիկանապետէն, որպէս զի բարեհաճի թիւրիմացութիւն հարթել, հարկ եղածը Պոլիս տեղեկագրելով: Վստահ էինք, թէ վերոյիշեալ հինգն ալ պիտի կարենային ազատիլ մեզի հետ: Բայց չարաաբոստ պաշտօնեան, որ լաւ գիտէր շնորհուած ներումին (*) իսկական իմաստը, ստիպուած կ՚զգար տարբեր ընթացքի հետեւիլ:

Հոս միջանկեալ ըլլալով պէտք է յիշել, թէ հօրս դիմումներուն վրայ, դեսպան Մօրկընթաու փութացեր էր Թալէաթի մօտ և պնդելով թէ Զանկըրը անմէկ Հայեր կան գիւմիեան արժանի՝ պահաջեր էր ազատ արձակել զանոնք: Ջարդարար գազանը մերժեր էր Պոլիս վերադառնել մեր խումբը, բայց խաբեպատիր գիջողութիւնն էր ըրեր արտօնելու՝ Թուրքիոյ մէջ մեր բնակավայրը ընտրել այլուր: Առերեսոյթ բարեացակամութիւն ցոյացնող այս վերաբերումը դիւային միջոց մըն էր մեր բնաջնջումը փութացնելու: Հրոսակներ պատրաստ էին ամէն ճամբու վրայ: Մր Հայը կրնար որևէ միջոց կտրել այդ օրերուն, առանց դէպի մահ խիզախելու: Արդ, Զանկըրը-ի ոստիկանապետը ստոյգ կը նկատէր ներման արժանացողներու մահացումը: Կը խորհէր թէ մենք, տեղւոյն ճնշիչ մթնոլորտէն զգուած պիտի աճապարէինք հեռանալ դէպի երկաթուղւոյ գիծը կամ ծովեզերք: Իր արբանեակներէն շատեր կը մօտենային մեզի ու կը թելադրէին որ մեկնինք: Դալով այն հինգին որ ստիպուած կ'ըլլային Զանկըրը մնալ ու այդպէսով թերեւս փրկուիլ, հարկ էր զանոնք ալ տեղափոխելու ճարը գտնել: Ոստիկանապետը իր դաւը յարեց ու յաջողեցաւ Պոլսէն նոր հրահանգ մը բերել տալ Սեւակի և ընկերներուն իբր բանտարկեալ Այաշ փոխադրումը հրամայող: Նոյն օրը ես ալ խիստ նշանակալից նամակ մը ստացայ հօրմէս, որ ըստ ժամանակի պահանջին թուրքերէն գրուած էր ու հակառակ գրաքննուած ըլլալուն Ջինուորական Իշխանութեան կողմէ՝ կը պարունակէր հետեւեալ պարբերութիւնը.- «Ջմիւռնիա երթալու մասին ճամբան Ապահովեան էֆէնտիի հետ տեսակցիլդ կը յանձնարարեմ. եթէ յիշեալ պարոնը պատշաճ նկատէ կրնաս մեկնիլ»: Այս հաղորդագրութիւնը կը փորձէր վճռապէս հակցնել կեղծ ներումէն չօգտուելու անհրաժեշտութիւնը: Երեսուն ընկերներ կրնայինք թերեւս հիւանդութիւն պատճառաբանելով ատեն մըն ալ հոն մնալ կամ նոյն իսկ Զանկըրըն բակավայր ընտրել շնորհած արտօնութենէն օգտուելով:

Բայց Սեւակի, Վարուժանի և միւս երեքին պարագան հիմա կը տարբերէր: Մենկնումը ստիպողական էր հռչակուած: Դժուարաւ յաջողեցանք մէկ ու կէս օրուան յետաձգում ձեռք բերել: Քաղաքային կառավարիչի Տեղապահը իր գինուորական պատիւին վրայ կ'երդնուի ճամբաներու ապահովութիւնը: Կը պատահէր, որ այս հաւաստումէն միամտաբար քաջալերուելէն ուիթ ազատ ընկերներ և իրենք ալ վարձէին երկու կառք, ընկերանալու համար մինչեւ Գազատիա՝ Սեւակի խումբին: Մենկնումի պատրաստութիւնները մինչ կը տեսնուէին, Սեւակ կու գար խնդրել ինձմէ որ Աստուածաշունչ Մատեան մը հայթայթեմ իրեն համար: Անմահութեան ծարաւի իր հոգին կը փափաքէր աստուածային ճշմարտութեանց լոյսին մէջ թեւածել: Միակ նմոյշը որ քովս ունէի յանձնեցի իրեն: Յայտնեց, թէ ծայրէ ծայր պիտի կարդար զայն:

* * *

1915, Օգոստոս 13-ը որ Հինգշաբթի կը գուգադիպէր, չարաբաստիկ ու եղերական շունչով էր տոգորուած: Առջի գիշերը յատկանշուեցաւ ահագնեցիկ երազներով որոնք խռովեցին շատերուս քունը և քանիցս արթնցուցին զմեզ ընդոստ: Կէս գիշերին՝ մեր տան աքաղաղը երեք անգամ իր ձայնը հնչեցուց չարագուշակ ոգիի դերը կատարելով կարծես: Արշալոյսը կը յամենար խաւարը փարատել: Արդեօք կ'ամչնա՞ր լոյսով ողողել ոճրաբեմը ուր հանճարներն պիտի խողխողուէին ու նահատակութեան հսկայ կոթող մը պիտի բարձրանայ իբր յաւիտենական բողոք ընդդէմ Թուրք բարբարոսութեան:

Մութնալուսուն արդէն հաւաքուած էինք Զանկըրը-ի կամուջին գլուխը ողջերթ մաղթելու համար մեր տարաբաղդ ընկերներուն: Կառավարութիւնը երկու կառք պատրաստած էր Սեւակի խումբին համար ու մէկ մէկ ալ պահակ նշանակած: Միւս ուիթ ընկերները յուսախար եղան իրենց վարձած կառքերէն մէկուն չերեւնալովը ու վերջին պահուն ստիպուեցան ճամբորդութիւնննին յետաձգել: Դժուար կ'ըլլար սակայն Այաշ մեկնող հինգ ընկերներէն բաժնուիլ: Ողջագուրուեցանք կրկնակի համբոյրներով: Ոստիկանները վերջապէս հրամայեցին մէկդի քաշուիլ: Կառքերը անցան ճակատագրային կամուջէն ուղղուելու համար դէպի Թիւնէյ...: Մահուան արշաւանքն էր այս:

* * *

Օրը տարաժամած էր արդէն ու բուեր կ'սկսէին երդիքներու վրայ թառիլ ու մերթ մթնոլորտը վրդովել մահերգակ շեշտերով երբ երկու ծանօթ կառքեր մուտք կը գործին Զանկըրը-ի շուկան... իրենց առաւօտեան ճամբորդներէն պարպուած: Այաշի երեք օրուան ճամբան ի՞նչպէս եօթը ժամուան էր

վերածուած: Մ՛եր էին Հայ հանճարի, ազգասիրութեան և հաւատքի մարմնացումները որոնց ճակտին մեր դրոշմած համբոյրները դեռ կորսուած ըլլալու չէին իրենց ջերմութիւնը: Սարսուռը որ կ՛անցնէր իւրաքանչիւրիս բաւական էր կաթուածահար ընելու ամէնքս:

Կառապաններէն մէկը կը յանդգնէր ահաւոր գաղտնիքը յայտնել նկարագրելով, թէ ինչպէս Թիւնէլ հասած էին անվտանգ ու տեղւոյն պահականոցը ճաշելէ ետք, կրկին ճամբայ ելած: Հինգ վայրկեան ետք Թէքէ Պուրնույի բարձունքին վրայ դիմաւորուած էին դաշոյններով միայն զինուած տասը հոգինոց հրոսակախումբէ: Կառապանները ձիերը մտրակեր ու սպառնացող վտանգէ ազատիլ էին փորձեր յաջողութեան ամէն յոյսով: Տարագրուող մեր ընկերներու ապահովութեան պատասխանատու ոստիկանը բռնութեամբ կեցուցեր էր կառքերուն սլացքը: Երբ միւս պահակը ուզեր էր զէնքի դիմելով կացութիւնը փրկել, առաջին սրիկան արգիլեր էր զայն խստիւ: Յետոյ վար էր իջեր կառքէն ու պահանջեր՝ որ դրամնին յանձնեն: Եօթանասուն հնչիւն ոսկի գրպանելէ ետք «Գաթլըներգա ֆերման վար» [Ջարդուելնուդ հրովարտակը ելած է] ըսելով հրամայեր էր դահիճներուն որ մօտակայ ձորակը իջեցնեն հինգ ընկերները ու մահացնեն զանոնք...:

Նոյն գիշերն իսկ՝ այս ամէնը պատմող կառապանը սաստկապէս կը ծեծուէր ոստիկաններու կողմէ իր անգաղտնապահութեան համար: Բայց եղեռնին մանրամասնութիւնները՛ շուտով կը տարածուէին. մատնելով զմեզ հոգեկան աննկարագրելի կսկիծի: Թիւնէլի պահականոցը նոյն միջոցին գործող Յակոբ անուն ծխախոտի մը գաղտնի վկայութեամբ, ոճիրէն օր մը առաջ կառապան Իսմայիլ Թիւնէլ ժամաներ էր Չանկըրըի ոստիկան-զինուորներու վատահամբաւ հրամանատարին՝ Իթթիհատի շնական ներկայացուցչին և տխրահռչակ ոստիկանապետին կողմէ ու մօտակայ գիւղ մը երթալով հաւաքեր էր տասը հրոսակ: Ասոնց գլխաւորն էր Ալօ անուն աւազակապետը: Ասոնք նստեր էին մարգագետնին վրայ ու ծրագրեր ամբողջ սպանդը: Յետոյ գացեր էին ընտրել բուն վայրը ուր ոճիրը պիտի գործադրուէր:

Սպանութեան օրը Իսմայիլ հանդիպատես էր եղեր նախճիրին՝ Սեւակի նախապէս ըրած սպառնալիքը գործադրած ըլլալու գոհունակութեամբ: Նոյն կէսօրէն ետք ոստիկան- զինուորներու «քէմիք գըրան» [ոսկոր կոտրող] մականուանեալ հրամանատարը «Իճրաաթ վուգու պուլտու՞ւ մը» [գործադրուեցա՞ւ] հեռաձայներ էր Թիւնէլի պահականոցը: Ասկէ զատ ապացոյցը կար թէ չորս կառքերու Թիւնէլէ անցնելիքը տեղեկացուած էր հրոսակներուն. քանզի առաջին երկուքին հաշիւը մաքրելէ ետք սպասեր էին ուրիշ երկու կառքի եւս որոնք նոյն օրը ճամբորդել մտադրող բայց գրեթէ հրաշքով ետ մնացող մեր ութը ընկերները պիտի բերէին: Ասոնց չի գալովը հրոսակները սխալմամբ յարձակեր էին նոյն ճամբէն անցնող երկու բոլորովին ուրիշ կառքերու վրայ, ուր վեց Յոյն և երկու Հայ նորագիր զինուորներ կային, և խողխողեր զանոնք:

* * *

Սարսափը զոր ապրեցանք՝ չարաչար հիւծեց մեր մարմինը: Ի՞նչպէս կարելի էր մարսել Վարուժանի և Սեւակի պէս տաղանդներու այնքան անարժան և սոսկ Թուրքերու կողմէ վատաբար բնաջնջուելուն գաղափարը: Բոլոր նահատակուողները տիպարներ էին Հայ արժանիքի: Սուգը կ՛ընկճէր մեզ ծայր աստիճան և արդար ընդվզումը վրէժ կը գոռար մեր ներսիդին: Մինչեւ ե՞րբ քաղաքակիրթ (*) աշխարհը պիտի հանդուրժէր Թուրք բարբարոսութեան անզուսպ պոռթկումին: Գործուած նախճիրները բաւական էին քարերն իսկ ցնցելու:

Ոճիրին գիշերը երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեցաւ և յաջորդ օրը զրոյցը լսեցինք, թէ «լոյս էր իջեր» նահատակուողներուն վրայ: Աստուածային ցասումի և օրհնութեան այս կրկնակ «նշան»ները պահ մը խուճապի մատնեցին Չանկըրը-ի մոլեռանդ Իսլամները: Արդիւնքը այն եղաւ, որ խստութիւնները քիչ մը մեղմացուին: Բայց շատ չանցած՝ Գաղատիոյ Հայակեր կուսակալի փոխանցորդ Աթըֆը Գասթէմունի կը փոխադրուէր պաշտօնի բարձրացումով իբր լիազօր կուսակալ: Քէլէկեան կը քշուէր դէպի Սեբաստիա: Կ՛սկսէինք երկու սուրի մէջտեղ տուայտիլ: ճամբորդելը վտանգաւոր. հոն մնալը՝ աղէտալի:

Վարուժանի և Սեւակի նահատակութենէն երկուք ու կէս ամիս ետք. ստիպուեցայ ճամբորդել դէպի Գաղատիա: Անցայ Թիւնէլէն ու Թէքէ Պուրնույէն: Իջայ ձորակը որու մէկ կողմը սէզեր կ՛աճէին և միւս կողմը փոքրիկ աւազան մըն էր գոյացած: Տեսայ քիչ անդին կիսաթաղ ոսկորները մեր հերոսներուն:

Դիխաբաց կանգնեցայ անոնց առջեւ և արտասանեցի «Հոգւոց» աղօթքը: Յօշոտած մարմիններ էին ասոնք: Կը թուէր, թէ վայրագ գազանները յաջողեր էին մահացնել Սեւակն ու Վարուժանը: Բայց այսօր անոնք և ընկերները կ'ապրին տակաւին իրենց արտադրութիւններով ու թողուած անջինջ տպաւորութիւններով: Հայու հոգին յաւիտենապէս պիտի ներշնչուի իրենց գաղափարականներով ու դիւցազնական օրինակով: Հայաստանեայց Եկեղեցին այս նոր մարտիրոսներու խանդովը հրգեհուած պիտի անշուշտ չուշանայ իր վերածնունդը ունենալ:

Երբ այդե՞ք կարելի պիտի ըլլայ. այդ նահատակներուն նուիրական նշխարները փոխադրել Հայաստան ու անոնց վրայ կանգնել տաճար մը, ուրկէ մշտատեւօրէն ճառագայթեն այն լուսաւոր սկզբունքները որոնց համար իրենք զոհուեցան:

ՅՈՎՀԱՆ Ծ.ՎՐԴ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

«Հայաստանի Կոչնակ» թիւ 3 – 21 Յունուար 1922 ԱՄՆ

* * *

Այսպէս կ'աւարտի Յովհան Ծ.Վրդ.Կարապետեանին Զանդրըր-ի աքսորավայրին մէջ, Ռուբէն Սեւակի հետ ապրած դժոխային օրերուն պատմութիւնը:

Մենք, խոր երախտագիտութեամբ կը խոնարհինք, այս մեծահոգի և հայրենասէր հայուն յիշատակին առջեւ, որ այսքան ճշգրտութեամբ և նոյն ատեն զգայականութեամբ, պատմութեան էջերուն անցուցած է 24 Ապրիլի 1915-ի եղեռնը:

Հայ ժողովուրդը, Հայաստանի և Սփիւռքի մէջ, ամէն 24 Ապրիլին կը յիշատակէ այս գարհուրելի թուականը:

Բայց, Հայ ժողովուրդին մեծամասնութիւնը, ի՞նչ գիտէ 24 ապրիլ 1915-ի մասին:

24 Ապրիլ 1915-ը այլեւս աւանդութիւն դարձած սուգի օր մըն է, և՝ ա՛յդքան:

Քանի՞ հոգի տեղեակ է, 24 Ապրիլ 1915-ի մասին, Միքայէլ Շամտանճեանին. բժիշկ Վահան Ալթունեանին և մասնաւորապէս Յովհան Ծ.Վրդ.Կարապետեանին պատմածներուն: Դալով, Զանդրըր-է վերապրող վարդապետներէն՝ Գրիգորիս Վրդ. Պալաքեանին յուշերուն՝ շատ մը տեղեր անկատար և ինքնագոհութեամբ լեցուն պատմութիւն մըն է անոր:

Զարմանալի է, որ Հայ ժողովուրդին բաղդատաբար աւելի ծանօթ են Պալաքեան վարդապետին աքսորական յուշերը:

Ասոր պատճառները հետեւեալ ձեւով կրնանք բացատրել: Առաջինը՝ Պալաքեան վարդապետին յուշերը գիրքի վերածուած են:

Երկրորդը և մեզի համար ամենէն կարեւոր պատճառը՝ Պալաքեան վարդապետին դաշնակցականներուն համակիր կրօնական մը ըլլալն է...: Ծ. Վրդ. Պալաքեանին Զանդրըր-ի յուշերը և անոր մասին մեր խորհրդածութիւնները՝ «Նայիրի»ի յառաջիկայ թիւերուն մէջ տալու պիտի ջանանք:

* * *

ԱԿՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ

«Եթէ եւրոպացիները քիչ մը խելք ունին՝ իսկական «եւրոպացիներ» եղող Ռուսերուն կը միանան: Եւ միայն այն ատեն է, որ իսկական եւրոպական մեծ միութիւնը կը ծնի:

Եւ այն ատեն, կեղծ ազատութիւններու պետութեան՝ Ամերիկայի մենատիրութեան վերջը կու գայ»:

1 Յունուար 2003 – «Նայիրի» Բացառիկ

Ց.Ջ.

Մեր համոզումով, վերջին ամիսներուն ամենէն կարեւոր եղելութիւնը՝ 10 փետրուար 2003-ին Ռուսիոյ, Գերմանիոյ և Ֆրանսայի կողմէ ստորագրուած միացեալ յայտարարութիւնն է, որուն մէջ

POUTINE, SCHROEDER և CHIRAC միաձայնութեամբ կ՚ըսեն թէ «Իրենք հակառակ են Իրաքի դէմ հռչակուելիք պատերազմին»:

Այս միացեալ յայտարարութիւնը՝ ոչ միայն վերջին ամիսներու, այլ վերջին տասնամեակներու կարեւորագոյն եղելութիւնն է:

Այս՝ նոր յոյսի ճամբայ մըն է, Ռուսիոյ մասնակցութեամբ դէպի մեծ Եւրոպական Միութեան գոյացման:

Այս՝ դարեր տեւողութեամբ Ռուսիոյ դէմ կատարուած պատերազմներուն և թշնամութեան վերջ տալ ուզող տրամաբանութեան ձայնն է:

Եւ ամբողջ սրտով կը մաղթենք, որ այս խաղաղութեան յայտարարութիւնը չխափանուի...:

Պերլինէն նոր, նախագահ V. POUTINE, 10 Փետրուար 2003-ին Փարիզ կեաւ, և 11 Փետրուարին ֆրանսայի ամենէն ծանօթ հեռատեսիլի կայանին, TF-1-ի մէջ PATRICK POIVRE D'ARVOR-ի հրաւիրեալն եղաւ:

Այստեղ պիտի ջանանք տալ. նախագահ V. POUTINE-ին TF-1-ին մէջ կատարած յայտարարութեան, մեզի համար ամենէն կարեւոր մասերը:

P.P.D'ARVOR-ի հարցումը՝ ի՞նչ կը մտածէք Ռուսիոյ Եւրոպական Միութիւն մտնելու մասին:

V.POUTINE-ի պատասխանը՝ Մենք Ռուսիան կը համարենք՝ իսկական Եւրոպական պետութիւն մը:

Ռուսական քաղաքականութիւնը և աւանդութիւնները անբակտելիօրէն կապուած են յունական, հռոմէական և բիւզանդական քաղաքակրթութիւններուն:

P.P.D'ARVOR-ի հարցումը՝ ի՞նչ կը մտածէք Չէչէնիոյ մէջ կատարուած ահաբեկչութիւններուն և խժդժութիւններուն մասին:

V.POUTINE-ի պատասխանը՝ Չէչէնիոյ հարցը հասկնալու համար, խնդրին էութեան մէջ մտնալ պէտք է:

Միջին Արեւելքի կարգ մը իսլամական պետութիւններ՝ դրամով, զէնքերով և վարձկան ահաբեկիչներով մեր հողերուն վրայ իրենց «խալիֆայութիւնը» տարածելու ծրագիրը կը գործադրեն:

Մենք, այս վարձկան ահաբեկիչներուն դէմ կը պայքարինք: Մենք, մեր հայրենիքը պաշտպանելու համար, մոլեռանդ իսլամականութեան ծրագրին դէմ կը պայքարինք:

Եւ այս մոլեռանդ իսլամական ահաբեկչութիւնը՝ աշխարհի համար սարսափելի և շատ մեծ վտանգ մըն է»... Եւ Փարիզի հայատառ օրաթերթը V.POUTINE-ին այս շատ կարեւոր յայտարարութեան մասին [հաւատարիմ իր հակառուսամէտ աւանդութեան] ոչ մէկ բառ հրատարակեց:

Փարիզի այս մեծապատիւ խմբագրապետուհիները չեն գիտեր, որ իսլամական մոլեռանդութեան վտանգին ենթակայ առաջին պետութիւնը մեր հայրենիքն է.Հայաստանն է:

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

FIRSATÇI TÜRKIYE

TÜRKLERI TANITMAK IÇIN, BIRÇOK SIFATLAR VERILEBILIR, VAHSI, BARBAR, ZORBA, HUNHAR. FAKAT, SU GÜNLERDE EN YAKISAN SIFAT «FIRSATÇI»DIR.

BUNDAN BIR AY KADAR EVVEL TÜRKLER AMERIKADAN, TÜRKIYEDEN IRAKA HÜCUM IZNI VERMEK IÇIN 40 MILYAR DOLAR ISTIYORDU. AMERIKA DA YALNIZ ALTI MILYAR VERIRIM DIYORDU.

BU ARADA HÜKÜMET DEGISTI. SOFTALAR IKTIDARA GELDI. PIYASA YÜKSELDI. PAZARLIK KIZISTI.

YENI BASBAKAN ABDULLAH GÜL «92 MILYAR DOLAR ISTERIZ, YOKSA SIZE TÜRKIYEDEN IRAKA GECIS IZNI VERMEYIZ» DEMIS.

BUSH DA KIZMIS «EN FAZLA 28 MILYAR VERIRIZ. KABUL ETMEZSENIZ GEMILERIMIZ KIBRISTAN DONER. SÜVEYSTEN GEÇEREK BASRA KÖRFEZINE GIDER. TÜRKIYEDEN KUZEY IRAKA HÜCUM PLANIMIZI DA IPTAL EDERIZ» DEMIS, REST

ÇEKMIS. FAKAT AMERIKA IÇIN ÇOK ZOR OLUR. YALNIZ GÜNEYDEN IRAKA HÜCUM EDERSE ÇOK AMERIKALI ÖLEBILIR.

TÜRKLER DE BUNU ÇOK IYI BILIYOR. TAM FIRSATI. DOKSAN IKI MILYARDA ISRAR EDIYOR. «ISTERIZ DE ISTERIZ». SONRA «KUZEY IRAKTAKI KÜRTLERI TEMIZLEME ISINI BIZE BIRAKIN» DIYOR AMERIKALILARA.

AMERIKA ZOR DURUMDA. FAKAT EN SONUNDA TÜRKLERLE PAZARLIKTA ANLASACAK MECBUREN. YASASIN FIRSATÇI TÜRKIYE.

1915-TE BIRINCI DÜNYA HARBINDEN ISTIFADE EDEREK TÜRKLER, ERMENILERI SOYKIRIRMINA UGRATMISTI.

SIMDI DE AMERIKANIN IRAKA HÜCUMUNDAN ISTIFADE EDEREK KUZEY IRAKTAKI KÜRTLERI TEMIZLEYECEKLER.

3.Ջ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐՐ ԹՂ] ՁԳԻՏՑԱՆ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԱՏԵՀԱՊԱՇՏ ԹՈՒՐՔԻԱ

Թուրքերուն, գիրենք ծանօթացնելու համար՝, կարելի է տալ շատ մը ածականներ՝ վայրենի, բարբարոս, յափշտակիչ, արիւնարբու:

Բայց, այս օրերուն Թուրքերուն ամենէն շատ վայլող ածականը՝ «պատեհապաշտ»ն է:

Ասկէ մէկ ամիս առաջ Թուրքերը, Ամերիկային՝ Թուրքիայէն անցնելով Իրաքի վրայ յարձակելու հրաման տալու համար, 40 միլիառ տոլար կը պահանջէին:

Ամերիկան ալ «միայն 6 միլիառ կու տամ» բսած էր:

Մինչ այդ, Թուրքիոյ մէջ կառավարութիւնը փոխուեցաւ: Կրօնական կուսակցութիւնը իշխանութեան եկաւ: Սակերը բարձրացան իսկ սակարկութիւնը խստացաւ:

Նոր վարչապետ Ապտուլլահ Կիւլ «92 միլիառ տոլար կ՛ուզենք, ապա թէ ոչ ձեզի Թուրքիայէն Իրաք մտնելու արտօնութիւն չենք տար» բսեր է:

Պուշն ալ բարկացեր է, և «28 միլիառ տոլարէն աւելի չենք տար. եթէ չընդունիք, մեր նաւերը կիպրոսէն ետ կը դառնան և Սուէզէն անցնելով Պասուրայի ծոցը կ՛երթան: Թուրքիայէն՝ հիւսիսային Իրաքի վրայ յարձակելու ծրագիրն ալ կը ջնջենք» բսեր է:

Բայց, Ամերիկայի համար, շատ դժուար կ՛ըլլայ այն ատեն: Միայն հարաւի կողմէն Իրաքի վրայ յարձակելու պարագային, շատ Ամերիկացի կրնան մահանայ:

Թուրքերն ալ այս վիճակին շատ լաւ տեղեակ են: Ճիշդ ատենն է. ասոր համար 92 միլիառ տոլարի վրայ կը պնդեն, կը կենան: «Կ՛ուզենք ու կ՛ուզենք»:

Յետոյ՝ «Հիւսիսային Իրաքի Քիւրտերն ալ մաքրելու հարցը՝ մեզի ձգեցէք» կ՛ըսեն Ամերիկացիներուն:

Ամերիկան դժուար վիճակի մատնուած է: Բայց, ի վերջոյ, Թուրքերուն հետ սակարկութեան մէջ համաձայնելու ստիպուած պիտի ըլլայ: Կեցցէ՛ պատեհապաշտ Թուրքիան:

1915-ին առաջին Աշխարհամարտէն օգտուելով Թուրքերը, Հայերը ցեղասպանութեան ենթարկած էին: Հիմա ալ, Ամերիկացիներուն Իրաքի վրայ յարձակումէն օգտուելով, հիւսիսային Իրաքի քիւրտերը պիտի մաքրագործեն:

3.Ջ.

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

«ԴԸՐԱՄ, ՈՐՈՒՆ ԼՈՒՌ ՅՈԼՔԻՆ ՄԷՋ Կ'ԱՐԾԱՐԾԻ
ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ ՏԱՌԱՊՈՂ ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ,
ԸՍԷ՛, ՔՈՒ ԿԱՄՔԴ ՊԻՏԻ ԻՇԽԷ՞ ՅԱՒԻՏԵԱՆ.
«ԴՐԱՄԻՆ ԱՂՕԹՔԸ», 1907 ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐ
ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ՈՂ Է ԻՇԽԱՆԱՒՈՐԸ...:
ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՒ ԱՆՈՐ [ԻԲՐ ԹԷ]
ԸՆՏՐԱԾ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆ Է,
ԹԷ՞ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ
ՂԵԿԱՎԱՐՈՂ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒԱԿԱՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ:

«ԻՇԽԱՆԱՒՈՐԸ՝ ՈՍԿԻՆ ՁԵՌՔԸ
ՈՒՆԵՑՈՂՆ Է.
ՈՍԿԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՁԵՌՔՆ Է.
ԵՒ ՈՍԿԻՈՎ ՁԵՌՔ ԱՆՑՈՒԵՑԱՒ ՄԱՄՈՒԼԸ
ԵՒ «ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ»...
ՈՐ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԿԸ
ՂԵԿԱՎԱՐԵՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ»:
«PROTOCOL DES SAGES DE SION»

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Այս օրերուն, ամերիկեան ուժերը, Իրաքի դէմ պատերազմի կը պատրաստուին:

Ի՞նչ է պատճառը:

Իբր թէ, Սատտամ Հիւսէյնի Իրաքը՝ Ամերիկային վտանգ կը սպառնայ:

Գրեթէ 13 տարիներէ ի վեր, ամերիկեան շրջապատումէ տառապող և ասոր պատճառած թշուառութեան հետեւանքով հարիւր հազարներով անմեղ զոհեր տուած Իրաքի մէջ. Ամերիկայի համար վտանգաւոր զէնքեր շինուած և մթերուած ըլլալու ամբաստանութիւնը՝ աշխարհի ամենամեծ «ՊՈՂԱՒՈՐ ՍՈՒՏ»ն է:

Բայց Միոնիստներուն ձեռքը գտնուող լրատուութեան ցանցը՝ աշխարհի մեծամասնութեան կը կլլեցնէ, թէ Սատտամ Հիւսէյն վտանգաւոր թշնամի մըն է խաղաղութեան համար:

Միջին Արեւելքի Իսլամ երկիրներուն մէջ Իրաքը, Սուրիոյ նման, ամենէն «լայիք» երկիրներէն մէկն է:

Եւ այս երկիրները ոչ թէ կործանել, այլ պաշտպանել պէտք է, որ չինան ծայրայեղ իսլամ մոլեռանդներուն ձեռքը:

Աշխարհի խաղաղութեան սպառնացող երկիրները՝ ծայրայեղ իսլամներուն ձեռքը եղող Փաքիստանն է. Ինտոնէզիան է. Սաուտի Արապիան է:

Այս երկիրներուն մէջ ծայրայեղ իսլամական վարչակարգերը ստեղծողը՝ նոյնիքն՝ ամերիկեան «Ս.Ի.Ա» կազմակերպութիւնն էր. որ անոնք պայքարին Սովետական Միութեան և մանաւանդ՝ Համայնավարութեան դէմ:

Եթէ Պէն Լատէնին 11 Սեպտեմբեր 2001-ի նիւ Եորքի ոդերգութիւնը չըլլար՝ Ամերիկան շատ գոհ էր ծայրայեղ իսլամական շարժումներէն, որոնք Ռուսիան և Եւրոպան կը քանդէին:

Պոսնիոյ, Քոսովոյի պատերազմները, այս ծայրայեղ իսլամական դաւադրութիւններուն պատճառաւ էին:

Չէչէնիոյ մէջ, տարիներէ ի վեր կատարուող ցաւալի խժդժութիւններուն պատասխանատուները, «Ս.Ի.Ա»ի «աշակերտները» եղող ծայրայեղ իսլամական կազմակերպութիւններն են:

Եւ այսօր Ամերիկան, աշխարհի խաղաղութեան մեծագոյն վտանգը եղող ծայրայեղ իսլամական պետութիւններուն դէմ պայքարելու փոխան. պատերազմ պիտի հռչակէ Սատտամ Հիւսէյնի Իրաքին դէմ. որ ծայրայեղ իսլամներուն թշնամին է:

Բնական է, որ Ամերիկեան այս սուտերուն, դաւադրութիւններուն, պատերազմներուն բուն նպատակը՝ աշխարհի վրայ իր տիրապետութիւնը տեւականացնել է:

Ամերիկան, Իրաքը ձեռք անցնելով, Միջին Արեւելքի բենզոլի հարստութիւնները բոլորովին իր հակակշռին տակ պիտի առնէ, և Միջին արեւելքի քարտէսը պիտի վերագծէ՝ ստեղծելով բոլորովին ամերիկային ենթակայ խամաճիկ պետութիւններ:

Եւ շատ դիւրութեամբ հասկնալի է, որ այս Ամերիկեան ռազմավարական խաղերուն եռեւ գտնուողները Սիոնիստներն են:

Սիոնիստներն են, որ իրենց հարիւրաւոր տարիներու վրայ երկարող ծրագիրներուն մերօրեայ գործադրութեան պաշտօնը տուած են ամերիկացիներուն, հաւատացնելով [մասնաւորապէս դրամի ուժով պարտադրելով անոնց], որ այս ծրագիրները ի շահ ամերիկացիներուն են: Թէեւ անհաւատալի, բայց անհերքելի իրականութիւն է որ այսօր, Ամերիկայի մէջ տիրող ուժը «WASP» կոչուած ծայրայեղ Աւետարանականներու կազմակերպութիւնն է, որ կը գործակցի ցեղասպան Արիէլ Շարոնին հետ և «WASP»ն է, որ Պուշին կը պարտադրէ իր քաղաքականութիւնը:

19-րդ դարուն հրեաները իրենց ծրագիրները գործադրելու պաշտօնը տուած են նախ՝ Ֆրանսացիներուն, յետոյ՝ Անգլիացիներուն:

20-րդ դարուն սկիզբները, Սիոնիստները այս պաշտօնը տուին Գերմանացիներուն և Թուրքերուն:

1945-էն սկսեալ ալ, Սիոնիստական ծրագիրներուն գործակատարները Ամերիկացիները եղան:

Բայց այս՝ Ամերիկայի ծայրայեղ Աւետարանական «WASP»ները թող չմոռնան, որ ապագային կարգը իրենց ալ պիտի գայ, տասնեակ միլիոններու հասնող ամերիկեան սեւամորթ իսլամներու ճամբով:

* * *

Բնական է, որ Սիոնիստները, այս ծրագիրները կը յաջողին գործադրել իրենց ձեռքը գտնուող «Դրամ»ին ուժովը:

ԵՒ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՆ ՕՐԸ, ՈՐ ԱՋԱՏ ՇՈՒԿԱՅԱԿԱՆ ՎԱՐՉԱԿԱՐԳԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՎ «ԴՐԱՄ»Ը ՍԻՈՆԻՍՏՆԵՐՈՒՆ ՁԵՌՔԻՆ Է. ԱՇԽԱՐՀԻ ՎՐԱՅ Ո՛Չ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ, Ո՛Չ ԱԼ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՅ:

Ռուբէն Սեւակ դեռ 1907-ին, երբ 22 տարեկան էր, Զուիցերիոյ Լոզան քաղաքին մէջ ուսանողութեան տարիներուն, շատ լաւ հասկցած էր դրամին աղէտալի դերը՝ մարդկութեան վրայ:

Անոր 1907-ին գրած «ԴՐԱՄԻՆ ԱՂՕՐՔԸ» բանաստեղծութիւնը ասոր ապացոյցն է:

...«ԴԸՐԱ՛Մ, ՈՐՈՒՆ ԼՈՒՌ ՅՈՂՔԻՆ ՄԷՋ Կ՛ԱՐԾԱՐԾԻ
ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ ՏԱՌԱՊՈՂ ՄԱՐԴՈՒԹԵԱՆ.

ԸՍԿ, ՔՈՒ ԿԱՄՔԴ ՊԻՏԻ ԻՇԽԷ ՅԱՒԻՏԵԱՆ»:

Ուրեմն մենք ալ, Ռուբէն Սեւակի հետեւողութեամբ հարցնենք.

«Սիոնիստներ, «Ձեր Դրամին» կատարած չարիքը մինչեւ ե՞րբ պիտի տեւէ»:

Ռուբէն Սեւակի բանաստեղծութիւններուն մէջ, մեզի համար բացառիկ կարեւորութիւն ունեցող ուրիշ մաս մըն ալ կայ, որ երբեք չի յիշատակուիր և այս մասը ընդհանրապէս զանց կ՛առնուի, այն ալ Ռ. Սեւակին 1910-ին հրատարակուած «Կարմիր Դիրք»ին «ՋԱՐԴԻՆ ՏԵՆԹԸ» մենախօսութիւնն է, որուն մէջ ան, հայկական ջարդերուն իբր պատասխանատու կ՛ամբաստանէ ԵՒՐՈՊԱՑիներԸ:

«ՁԵԶԻ, ՈՐ ՔԵՐԾՈՒԱԾ ՄԵՐ ՄՈՐԹԵՐԷՆ ԶԻԳ
ՀԱՐՄՆԻՔԻ, ՄԵՂՔԻ ՎՐԱՆՆԵՐ ԿԱՌՈՒՑԻՔ...
ՈՒ ՁԵԶ ԵՒՐՈՊԱՆ ԴԻՔ ՈՐ ՇՆԱԳԻՒ
ՍԱԿԱՐԿԵՑԻՔ ՄԵՐ ԱՐԵԱՆ ԼՌՈՒԹԵԱՆ ԴԻՆ...»:

Եէ՛ղճ Ռուբէն Սեւակ. դուն, բանաստեղծութիւններովդ, գրութիւններովդ և «Իմացեալ նահատակութիւն»ովդ ապացուցանեցիր, թէ Վարդանանցի հերոսներուն շառաւիղն ես:

Բայց Սիոնիստներուն ծառաները եղող հայ կուսակցութեան ղեկավարները քեզ մոռացութեան մէջ պահեցին:

Որովհետեւ 1915-ին, Պոլսոյ Ազտիկանապետ Պետրի պէյին բացին պէս, Սիոնիստներուն հայ ծառաներն ալ գիտէին թէ՝ «Դուն, քու գրութիւններովդ, քու գաղափարներովդ՝ ժողովուրդը կրնայիր ոտքի հանել»:

«ՆԱՅԻՐԻ»ի 2003-ի առաջին թիւերէն սկսեալ տալու ջանացինք 1915. Զանկըրը-ի դժոխքէն վերապրածներէն՝ մասնաւորապէս՝ Միքայէլ Շամտանճեանին, բժիշկ Վահան Ալթունեանին և Յովհան Մ. Վարդապետ Կարապետեանին ականատեսի վկայութիւնները, որոնք մանրամասնութիւններով կը պատմէին Ռուբէն Սեւակի Զանկըրը-ի հերոսական կեանքը:

Հիմա ալ տալու պիտի ջանանք. Զանկըրը-ի վերապրող աքսորեալներէն՝ Գրիգորիս Մ. Վարդապետ Պալաքեանի ականատեսի վկայութիւնները:

Պալաքեան վարդապետ (յետոյ Եպիսկոպոս) դաշնակցականներուն համակիր կրօնական մը եղած է: Եւ շատ զարմանալի է, որ Պալաքեան, իր յուշագրութեան մէջ, բնաւ չ՛անդրադառնար Շամտանճեանին, բժիշկ Ալթունեանին և Յովհան Վրդ. Կարապետեանին Ռուբէն Սեւակին Զանկըրը-ի մէջ ցուցաբերած հերոսական կեցուածքին մասին:

Ահա, Գրիգոր Վրդ.Պալաքեանին «Հայ Գողգոթան» գիրքին մէջ, Ռուբէն Սեւակի մասին վկայութիւնը. «...Հակառակ անոր՝ որ մեր կամքին ձգուած էր Զանկըրը մնալու կամ Պոլսէն զատ մեր յարմար դատած գաւառական քաղաք մը երթալու պարագան. սակայն յուզումով Սելանիկցի ոստիկանապետն ու ոստիկաններ, կը ստիպէին մեզ որ մենք, ամէնքս ալ պատրաստուինք անպատճառ, 2 օրուան մէջ, մեկնելու Զանկըրը-էն:

Միւս կողմէն մեզ խուճապի մատնող մէկ պարագան ալ սա էր, որ մեր ընկերներէն 5 հոգի, և անոնց մէջ բլլալով ողբացեալ Դանիէլ Վարուժան և Տօքթ. Զիլինկիրեան [Սեւակ] կառավարական հրամանով բռնադատուած էին անմիջապէս մեկնելու ենկիւրիի ճամբով Այաշ: Այս դժբախտ հանգամանքն ալ մեզ կը տագնապեցնէր, որովհետեւ ալ հասկցած էին, թէ Այաշ ղրկել ինչ ըսել էր...:

Մ՛հ, յաւէտ անոռանալի 1915 Օգոստոս 12-ի Հինգշաբթի, ան սեւ օրուան յուսնշաղին էր, որ Զանկըրիի մնացորդ աքսորական 18 ընկերներ կը հաւաքուէինք գետափի սրճարանի կամուրջին մօտ սպասող երկու կառքերուն առջեւ: Այս այն կամուրջն էր, ուրկէ Զանկըրի-էն էնկիւրի մեկնողներն անպատճառ պէտք է անցնէին. զի ճամբան ասկէ կ՛երկարէր, Փալայըրքի վրայով դէպի էնկիւրի:

Զափազանց յուզուած էինք ամէնքս ալ, արիւն կը վազէր մեր սրտերէն, և հակառակ մեր ջանքերուն, անկարող էինք զսպելու մեր արցունքներն:

Մահուան սարսուռ մը կը պարուրէր մեզ, կը տանջէր մեր միտքն, կը լլկէր մեր արդէն տառապահիճ հոգիները. քանի կը տեսնէինք ողբն ու կոծն մեր յաւէտ ողբացեալ ընկերներուն՝ Վարուժանի, Սեւակի, Ծննիկ Մազազաճեանի և 2 ընկերներուն:

Ոչ մէկ ատեն հանդիպած էի այսքան կենդանի բնազդի... կ՛ըսէին մեզի՝ «Մնաք բարով... մենք

մեռնելու կ'երթանք, հայրսուրբներ. աղօթեցէք մեզի համար...» եւ երբ, տարաբախտ Վարուժան և Սեւակ դառնալով կ'ըսէին մեզի թէ՝ «ՄԵՐ ՈՐԲԵՐՈՒՆ ՏԷՐ ԵՂԷՔ և...» և երբ, Վարուժան ի մասնաւորի կ'ըսէր, թէ «Նոր զաւակ մը ունեցած եմ, թող անունը Վարուժան դնեն...» ա՛լ մեր ամէնքին յուզումը չափ ու սահման չունէր և մեր միտքերը չէին գործեր. որ մխիթարութեան երկու խօսք ըսէինք եղկելիներուն...:

Անգամ մըն ալ կ'աղջագուրուէինք մեր ողբացեալ հինգ ընկերներուն հետ. ու երկու կառքերը ընդ հսկողութեամբ սելանիկցի մէկ ոստիկանի և մէկ ոստիկան գինուորի՝ հուսկ ուրեմն կը հեռանային մեր տեսողութենէն: Լուսնադին դեռ փարատել չկրցած մթութեան մէջէն՝ մինչ մեր ակնարկները դեռ չէին բաժնուր իրարմէ. գի մեր ամէնքին հոգիներն կը վկայէին, թէ վերջին անգամ էր որ կը խաչաձեւէին մեր ակնարկներն...:

Յաջորդ օրը՝ 1915 Օգոստոս 13-ի օրին այցելութեան կուգային ինձ, վերապրող Յովհան վարդապետ և ողբացեալ Տիրան Քէլէկեան և մահճիս հանդիպակաց բազմոցի վրայ նստելով ոչինչ կ'ուզէին խօսիլ: Սակայն իրենց տժգոյն և թախծոտ կերպարանքն արդէն կը մատնէր իրենց ներքին մահարոյր փոթորիկը, և վերջապէս անհամբեր շարժառիթը ժամ առաջ իմանալու բնական հետաքրքրութեամբ, հազիւ լռութիւնը խզած և հարց ուղղած՝ ահա, ոումբի մը նման կը պայթէր իրենց բերնէն ակամայ թռած սա բառերը. «Աստուած Զեզի օրեր տայ...»:

Ո՛հ, մեր սուգը անբաւ էր և անբացատրելի. չէինք գիտեր ո՞ր մէկ սուգին վրայ ողբանք՝ նահատակներո՞ւն, որ արդէն մահուան տուին իրենց անխուսափելի բաժինը, թէ՞ մեր վրայ ողբանք, որ մահուան կարգին կը սպասէինք, առանց գտնելու փրկութեան ճամբայ մը:

Ահա մանրամասնութիւնները ահաւոր այս եղեռնին:

Զանկըր՝ Իթթիհատի Քլիւպի անդամներն ալ վաղուց կ'ուզէին մասնակից ըլլալ Ծիհատին և արժանանալ իսլամաց մարգարէին վարձատրութեան:

Ուստի, օգտուելով Տօքթ. Զիլինկիրեանի և Վարուժանի ու երեք ընկերներուն Ենկիւրի փոխադրուելէն, կանխաւ վեց ժամ հեռու Թիւնա կոչուած տեղը, Հալօ անունով քիւրտ ոճրագործ մը մէկ քանի ընկերներով կը դրկեն որ սպասեն մեր ողբացեալ ընկերներուն անցքին:

Հինգշաբթի, Օգոստոս 12, երբ Զանկըրիէն կը մեկնէին մեր ընկերները, տեղւոյն Իթթիհատի բոմիդէի պատասխանատու քարտուղար Եօնուս կը հեռաձայնէ մեր ընկերներուն մեկնումը Զանկըր-Գալայճըք ճամբուն վրայ գտնուող ոստիկանական պահականոցները: Դարձեալ յաջորդ օրը՝ Ուրբաթ կը հեռաձայնէ Թիւնայի ոստիկանական պահականոցը հարցնելով, թէ «արդէն եկողները սպաննուա՞ծ են...»: Բայց Ուրբաթ ըլլալուն, ոստիկան գինուորները պահականոցէն քիչ հեռու՝ ծառի մը ներքեւ կերուխումի մէջ կ'ըլլան և պահականոցը կը գտնուի հայ բանուոր մը, որ պահականոցի պատերը կրածեփելով զբաղած է եղեր նոյն պահուն. և հեռաձայնին հաղորդած այս ոճրապարտ բառերը կ'իմանայ...:

Երբ մեր 5 ընկերներն երկու կառքով կը հասնին Թիւնայի զառիվերը. ուր կը սկսի Գալայճըքի սարաւանդը, դեռ չբարձրացած դարան սպասող 4 քիւրտերը կու գան դիմաւորել մեր 5 ընկերները:

Զորս քիւրտերը երբ յառաջանալով կու գան կեցնել առաջին կառքին ձիերը. ոստիկան գինուորը կը հրամայէ որ ոճրագործները ազատ ձգեն ձիերը՝ սպառնալով կրակել: Սակայն կառքերուն ընկերացող սելանիկցի երիտասարդ ոստիկանը կը հրամայէ ոստիկան գինուորին որ ընդդիմութիւն չընէ...:

Չի կանխաւ որչափ որ առ այս գաղտնօրէն հրահանգուած էր ոստիկանն. սակայն ոստիկան գինուորին չէին ուզած գործակիցի ոճիրին իրագէտ ընել. վախնալով որ անգիտակից անգաղտնապահութեամբ մը. կրնայ տգէտ ոստիկան գինուորը վիժեցնել արեան աս խրախճանքը...:

Ոստիկանին և ոստիկան գինուորին կրաւորական համակերպութեանը վրայ, քիւրտ Հալօ կը հրամայէ երկու կառքերուն մէջ գտնուողներուն որ անձնատուր ըլլալով կառքէն վար իջնան:

Հազիւ կառքերէն վար իջած, Տօքթ. Զիլինկիրեան կը խնդրէ թախանձագին այս 4 քիւրտերէն, որ խնայեն իրենց կեանքին, և ինք կը խոստանայ իր ընկերներուն հետ տալ իրենց ամբողջ հարստութիւնը և գոյքերը:

Բայց ոճրագործներն իբր պատասխան մեր 5 ողբացեալ ընկերները, հակառակ աստոց աղիողորմ պաղատանքներուն, կ'իջեցնեն մերձակայ ձորը՝ առուակի եզերքին, և գոհերուն զգեստները անվնաս պահելու համար նախ կը մերկացնեն: Ապա դաշոյնները քաշած կը յարձակին իրենց անզէն և անպաշտպան

զոհերուն վրայ, և անխնայ կը սկսին ծակծկել և բզքտել դաշոյններով տարաբախտ մեր ընկերներուն մարմինները, և դանակով անդամահատել անոնց ոտքերն ու բազուկները և այլ զգայարանքները...: Անոնցմէ միայն Վարուժան անձնապաշտպանութեան կը դիմէ, և իբր պատիժ ոճրագործներն դանակով դուրս թափելէ վերջ փորոտիքը, կը փորեն նաև հայրենասէր բանաստեղծին աչքերը...:

Ապա գողօնը բաժնելով իրենց մէջ և Տօքթ.Չիլինկիրեանի ու Օննիկ Մազազճեանի զգեստներուն երիզներուն մէջ կարուած աւելի քան 450 Օսմանեան հնչուն ոսկին եւս առնելէ վերջ, բաժին կը հանեն նաև ոստիկանին և ոստիկան զինուորին: Կառքերու մէջ գտնուած բեռները եւս իրենց մէջ բաժնելէ վերջ, երկու թուրք կառապաններուն կը հրամայեն, որ առանց ճամբանին շարունակելու անմիջապէս դառնան Չանկըրի:

Թուրք կառապանները կը դառնան գլխիկոր Չանկըրի, և մէկը որ հազիւ քսանամեայ թուրք երիտասարդ մըն էր և բաղնեպանի մը զաւակ, պատմեց ինծի այս բոլորը մանրամասնութեամբ ու արցունքով, աւելցնելով. «Ասանկ արհեստը գետնին տակն անցնի, ինծի պէտք չէ ասանկ շահը... և կառքս և ձիերս այսօր վաղը պիտի ծախեմ ու հեռանամ այս քաղաքէն...»:

Այս թուրք կառապան երիտասարդին վրայ չափազանց խոր ազդած էին ոճրին գործուած միջոցին տեղի ունեցած անլուր չարչարալից անգթութիւնները... պատմած ատենը ան կուլար: Միանգամայն պնդելով որ եթէ սելանիկցի ոստիկանը զինուորին արգելք եղած չըլլար, կարելի էր դիւրաւ դիմադրել և առջեւը առնել անգութ ոճիրի մը, և փրկել թշուառ 5 զոհերը...:

Ուրբաթ կէս օրին հազիւ երկու կառքերը պարապ վերադարձած՝ ոճրին տարածայնութիւնը արդէն սարսափեցուցած էր մնացորդ աքսորականներուս հետ, նաև Չանկըրիի չիտուն տուն հայութիւնը:

Մեր ողբացեալ հինգ ընկերները ողջամբ Ենկիւրի հասցնելու համար իր զաւակներուն վրայ երդում ընող փոխ կառավարիչ և Գասթեմունիի կուսակցութեան ոստիկան զինուորներու հրամանատարը, ձի նստելով կ՚աճապարէր Թինա մէկ քանի հարցաքննիչ դատաւորներով և ոստիկաններով ոճրին վայրը:

Հոն կը գտնեն հինգ թշուառ զոհերը անճանաչելի վիճակի մէջ՝ ձորի մէջ նետուած...: Անոնց մարմինները թաղել տալէ և ոճրագործները ձեռք անցնելէ վերջ, ոստիկանին ու ոստիկան զինուորին հետ Ենկիւրի բանտը կը նետուէին պատերազմական ատեանին առջեւ դատուելու համար:

Դատարանին մէջ 4 քիւրտերը բացայայտ կերպով յայտարարեցին, թէ իրենք գործած են Չանկըրիի Իթթիհատի քոմիտէի հրամանով և յանձնարարութեամբ... հետեւապէս իրենց հետ անոնք ալ հարկ էր դատարան քաշել...:

Այս ոճրագործներուն պետը քիւրտ Հալօ, որուն հիւանդ աղջիկը ստոյգ մահուանէ փրկած էր Տօքթ. Չիլինկիրեան, այս դէպքէն ամիս մը առաջ, օր մը կ՚ըսէ ողբացեալ Սեւակին, «Ես քեզ կը մեղքնամ, ձեր գլխուն փորձանք պիտի գայ, և ոչ ոք ձեզմէ չպիտի կրնայ ազատիլ. եկուր Իսլամ եղիր. աղջիկս ալ քեզ տամ և երիտասարդ կեանքդ փրկէ...: Ապա թէ ոչ՝ եթէ այս առաջարկս մերժես, արդէն քեզ մեռցնել կ՚ուզեն, այն ատեն ես անձամբ պիտի կտոր-կտոր ընեմ քեզ...»:

Այս, բացայայտ ապացոյց մը եւս. ոճիրին կանխաւ պատրաստուած ըլլալուն:

Տարաբախտ Սեւակ պատմած էր իր կենդանութեան խոստովանաբար մէկ քանի մտերիմ անձերու, և առ ի զգուշութիւն այգիէն եւս քաղաք փոխադրած էր իր բնակութիւնը այս սպառնալիքէն վերջ:

Այսպէս անճիտուող ազգը՝ կը կորսնցնէր աւա՜ղ, տաղանդաւոր երկու գրագէտներ ու բանաստեղծներ, և վաղուան հայ վերածնունդին կարող երկու առաքեալներ, ինչպէս և անչափահաս զաւակներու տէր հինգ որդեսէր հայրեր...:

Բայց դժբախտաբար, ժամանակ չունէինք երկար սգալու... զի օր նոր, նախճիր նոր, օր նոր, արեան հեղեղներ նոր...: Մինչ մահուան ուրուականը տակաւ կը մօտենար մեզի. և արդէն Հայաստանի և Փոքր Ասիոյ բոլոր քաղաքները ու գիւղերը շրջելէ վերջ, հուսկ ուրեմն հասած էր և մեզի կը սպասէր վեց ժամ հեռուն Թինայի առջեւ...:

«ՀԱՅ ԳՈՂԳՈԹԱՆ»
ԳՐԻԳՈՐԻՍ Ծ. ՎԱՐԴ.

1922 Մանչեստր
ՊԱԼԱՔԵԱՆ

* * *

Այստեղ կ՚աւարտի Գրիգորիս Մ. Վարդ. Պալաքեանին. «Հայ Գողգոթան» գիրքին մէջ, Ռուբէն Սեւակի նահատակման մասին վկայութիւնները։

Ինչպէս որ դուք ալ նկատած էք՝ Գրիգորիս Մ. Վարդ. Պալաքեան այս յիշատակութիւններուն մէջ Միքայէլ Շամտանճեանին. բժիշկ Վահան Ալթունեանին և մանաւանդ Յովհան Վարդ. Կարապետեանին Ռուբէն Սեւակին Զանգըրը-ի հերոսական կեանքին մասին անոնց պատմածներուն շուրջ ոչ մէկ ակնարութիւն կայ։

Յաւելուած՝ թուրք կառապանին վկայութիւնը նշելով, գրիգորիս Մ. Վարդ. Պալաքեան կ՚ըսէ, թէ նահատակման պահուն միայն Դանիէլ Վարուժանը ընդդիմացած է»։

«ՆԱՅԻՐԻ»ի յառաջիկայ թիւին մէջ տալու պիտի ջանանք՝ նոյն կառապանին վկայութեան մասին բժիշկ Ս. Զարեւանդին գրածները. ուր կ՚բսուի թէ՝ «բռնի մերկացնելու փորձի մը դէմ Սեւակ կ՚ըմբոստանայ, իսկ Վարուժան ստոյիկեան իմաստունի մը պէս. համակերպ ոգիով մը կը հնազանդի...»։

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

NORTHERN IRAQ, FOR KURDS BIG MENACE IS AN INCURSION BY TURKS

(KÜRTLER IÇIN EN BÜYÜK TEHLIKE, TÜRKLERIN KUZEY IRAKI ISGALIDIR)

7 MART 2003 TARIHLI NEW YORK TIMES GAZETESINDE YAYINLANAN YAZIDA, ERBILLI KÜRT NASREEN SIDEEK, «KÜRTLER IÇIN EN BÜYÜK TEHLIKE, TÜRKLERIN KUZEY IRAKI ISGALIDIR» DEMIS.

NASREEN SIDEEK, ENDISELERINDE ÇOK HAKLIDIR.

O ÇOK IYI BILIR KI TÜRKLER, KUZEY IRAKI ISGAL ETTIKLERI GÜN BÜTÜN KÜRTLERI ÖLDÜRÜRLER.

KUZEY IRAKTAKI BÜTÜN KÜRTLER BILIR, TÜRKLERIN DOGU ANATOLYA KÖYLERINDEKI KÜRTLERI ALEV MAKINELERI ILE NASIL YAKTIKLARINI.

BIZ, ERMENI OLARAK, TÜRKLERIN, KÜRTLERI SOYKIRIMINA UGRATMALARINA ÇOK ÜZÜLÜYORUZ.

FAKAT, KÜRTLERE, BAZI TARIHI HAKIKATLERI SÖYLEMEYI DE VAZIFE ADDEDIYORUZ.

1995-SENELERINDE P.K.K. LIDERI ABDULLAH ÖCALAN VERDIGI BEYANATLARDA, TARIHI HAKIKATLERI INKAR EDEREK, DOGU ANATOLYADAKI BATI ERMENISTAN SEHIRLERI OLAN VAN, MUS, KARS, ERZINGA GIBI SEHIRLERIN KÜRDISTANA AIT OLDUGUNU IDDIA EDIYORDU.

KÜRTLER, YAYINLADIKLARI HARITALARDA, BATI ERMENISTANI, KÜRDISTAN OLARAK GÖSTERMEKTEN BASKA, KÜRDISTANIN HUDUTLARINI, BUGÜNKÜ ERMENISTANIN MERKEZI YEREVANIN YAKINLARINA KADAR ILERLETIYORLARDI. KÜRTLERIN SU TARIHI HAKIKATLERI BILMELERINI ISTERIZ.

1890-SENELERINE KADAR DOGU ANATOLYANIN BATI ERMENISTAN DENILEN ERMENI VILAYETLERINDE HIÇ KÜRT YOKTU.

O SENELERDE, KIZIL SULTAN ABDÜLHAMID ÖZGÜR OLMAK IÇIN ISYAN EDEN SASUN VILAYETINDEKI ERMENILERI SINDIRSINLER DIYE, KUZEY IRAKTA YASIYAN KÜRTLERDEN «HAMIDIYE ALAYLARI» KURDU. VE BU KÜRTLER SASUNDAKI VE ONUN ETRAFINDAKI VILAYETLERDEKI ERMENILERI, ÇOLUK ÇOCUK BAKMADAN HEPSINI KESTILER.

ONDAN SONRA BOSALAN ERMENI TOPRAKLARINA, KUZEY IRAKTAN GELER KÜRTLER YERLESMEYE BASLADI.

...1915-TE TÜRKLER BIRINCI DÜNYA HARBINDEN ISTIFADE EDEREK ERMENI

MILLETINI SOYKIRIMINA UGRATMIYA BASLADILAR VE KATLIAMLARDA KÜRTLERI CELLAT OLARAK KULLANDILAR.

VE 1915-TE, TARIHIN HIÇ BIR DEVRINDE GÖRÜLMEMIS BIR VAHSETLE, TÜRKLER KÜRTLERLE BIRLESEREK, ANATOLYADAKI BÜTÜN ERMENILERI ÖLDÜRDÜLER...

EY KÜRTLER, 1915-TE HIÇ DÜSÜNMEDINIZ MI, ORTA ASYADAN GELME TÜRK DENILEN BU HUNHARLARIN, 4000 SENEDEN BERI BU TOPRAKLARDA YASIYAN ERMENILERI SOYKIRIMINA UGRATTIKTAN SONRA, SIRANIN SIZE, KÜRTLERE GELECEGINI ?

VE TÜRKLERIN, ILK FIRSATTA SIZI DE SOYKIRIMINA UGRATACAKLARINI ?

EGER 1915-TE AKLINIZI KULLANARAK, ERMENILERI KESMESEYDINIZ, BU TOPRAKLARIN HAKIKI SAHIBI OLAN SIZLER, YANI ERMENILER VE KÜRTLER BIRLESEREK BU ISGALCI YABANCI TÜRKLERI, GELDIKLERI ORTA ASYA STEPLERINE SÜREBILIRDINIZ.

ÇOK YAZIK. O ZAMAN BU FIRSATI KAÇIRDINIZ, ERMENILERI KESTINIZ. VE SIMDI KESILME SIRASI SIZE GELDI. ZAVALLI KÜRTLER.

3.9.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐՐ ԹԷ] ՁԳԻՏՅԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

NORTHERN IRAQ, FOR KURDS BIG MENACE IS AN INCURSION BY TURKS

[ՔԻՒՐՏԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՄԵՆԷն ՄԵԾ ՎՏԱՆԳԸ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ՀՒՄՍՄԱՅԻՆ ԻՐԱՔ ԱՐՇԱՒԵԼՆ Է]

7 Մարտ 2003 թուակիր NEW YORK TIMES ԹԵրթին ԹղԹակիցին, հիւսիսային իրաքի էրպիլ քաղաքը բնակող քիւրտ NASREEN SIDEEK սա յայտարարութիւնը կատարած է. «Քիւրտերուն համար ամենամեծ վտանգը՝ թուրքերուն հիւսիսային Իրաք արշաւելն է։

NASREEN SIDEEK՝ մտահոգուելու շատ իրաւունք ունի։

Ան շատ լաւ գիտէ, որ թուրքերուն հիւսիսային Իրաքը գրաւած օրը՝ բոլոր քիւրտերը կ՛սպաննուին։

Հիւսիսային Իրաքի բոլոր քիւրտերը գիտեն, որ թուրքերը՝ Արեւելեան Անաթոլիոյ քրտական գիւղերուն մէջ բնակող քիւրտերը, ինչպէ՞ս բոցարձակ մեքենաներով այրած են։

Մենք, հայ և մարդ ըլլալով շատ կը ցաւինք՝ քիւրտերուն, թուրքերուն կողմէ ցեղասպանութեան ենթարկուելուն։

Բայց, կարգ մը պատմական իրականութիւններն քիւրտերուն տեղեկացնելը՝ պարտականութիւն կը նկատենք։

1995-ներուն P.K.K.-ի զեկավարը՝ Ապտուլլահ Էօճալան, իր տուած յայտարարութիւններուն մէջ, պատմական իրականութիւնները ոտնակոխ ընելով, արեւմտեան Հայաստանի քաղաքներէն Վանը, Մուշը,Կարսը, երզնկան եւայլն, Քիւտիստանի մաս կազմելը կը պնդէր։

Քիւրտերը, իրենց հրատարակած քարտէսներուն մէջ, Արեւմտեան Հայաստանի հողերը՝ Քիւրտիստան ըլլալով ցուցնելէ զատ, այսօրուան Հայաստանին մինչեւ Երեւան երկարող հողերն ալ իրենց սահմաններուն մէջ կը ներմուծէին։ ...Քիւրտերուն, հետեւեալ իրականութիւնները գիտնալնին կ՛ուզենք.- Մինչեւ 1890-ները, Արեւելեան Անաթոլիոյ Արեւմտեան Հայաստան կոչուող հայկական նահանգներուն մէջ, բնաւ քիւրտ չկար։

Այն տարիներուն, Կարմիր Սուլթան Ապտիւլ Համիտ, ազատութեան համար ապստամբող Սասունի նահանգի հայերը ճզմելու նպատակով, Հիւսիսային Իրաքի մէջ ապրող քիւրտերէն «Համիտիյէի գունդեր» կազմել կու տայ։

Եւ այս Համիտիյէի գունդերը՝ Սասուն նահանգի և շրջակայքի հայերը, մեծ ու պզտիկ՝ բոլորն ալ կը ջարդեն։

Անկէ յետոյ է, որ այս հայերէն պարպուած հողերուն վրայ, հիւսիսային Իրաքէն եկող քիւրտեր կը հաստատուէին։

1915-ին Թուրքերը, Առաջին համաշխարհային պատերազմէն օգտուելով, Հայ Ազգը ցեղասպանութեան ենթարկել սկսան:

Եւ այս ցեղասպանութեան ընթացքին անոնք քիւրտերը իբր գաղիճ գործածեցին:

Եւ 1915-ին, պատմութեան ոչ մէկ շրջանին չտեսնուած վայրագութեամբ Թուրքերը քիւրտերուն հետ գործակցաբար, Անաթոլիոյ բոլոր հայերը ջարդեցին:

Ո՛վ քիւրտեր, 1915-ին դուք բնաւ չմտածեցիք, որ այս՝ Միջին Ասիայէն եկած Թուրք կոչուող վայրենիները՝ 4000 տարիներէ ի վեր այս հողերուն վրայ բնակող հայերը ցեղասպանութեան ենթարկելէ յետոյ, բնաջնջուելու կարգը ձեզի՝ քիւրտերուն պիտի գար:

Եւ չմտածեցիք որ Թուրքերը, առաջին առիթով, ձեզ ալ ցեղասպանութեան պիտի ենթարկէին:

Եթէ 1915-ին դուք, քիչ մը շրջահայեաց ըլլայիք և հայերը չջարդէիք, և այս հողերուն իսկական տէրերը եղող հայերը և քիւրտերը միանային, այս եկուոր բռնակալ Թուրքերը, իրենց եկած տեղերնին՝ Միջին Ասիոյ տափաստանները կրնայիք քշել:

Շա՜տ մեղք: Այն ատեն, այս առիթը փախցուցիք: Եւ հայերը ջարդեցիք: Հիմա ալ ջարդուելու կարգը ձեզի եկաւ: Խե՜ղճ քիւրտեր...:

Յ.Զ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻԻ 190 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ՄԱՐՏ 2003

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ԱՅՍ ԻՆՁ ԴԱՐԵՐՈՒ ՀԱՍԵՐ ԵՆՔ, ԱՍՏՈՒԱԾ,
ՓՇՐԵՑԻՆ ԻՆՁ ՈՐ ԿԱՐ ՎԱՍԵՄ ԿԵՐՏՈՒԱԾ,
ԹԷ ԴԵՌ ՍԻՐՏ ՈՒՆԻՔ՝ ԹԱՂԵԼՈՒ ՏԱՐԷՔ,
ՈՍԿԻՒՆ ՆԵՆԳ ՁԱՅՆՆ Է ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ:

«ԹՐՈՒՊԱՏՈՒՐՆԵՐԸ» 1910
ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ
[ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ–ԵՐԿԵՐ [ԱՆԹԻԼԻԱՍ]–ԷՋ 229]

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ 3 «ՏԵՌՈՐԻՍՏՆԵՐԸ» ՃՈՐՃ ՊՈՒՇ, ՏՈՆԱԼՏ ՌԱՄՍՖԵԼՏ, ՔՈԼԻՆ ՓԱՈՒԷԼ – ԻԲՐ ԹԷ Կ'ԱՂՕԹԵՆ՝ ԻՐԵՆՑ «ԴՐԱՄ-ԱՍՏՈՒԾՈՅՆ» ՀԱՄԱՐ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

21 Մարտ 2003, Ուրբաթ գիշեր, ժամը 19-ին ահռելի ողբերգութիւն մը՝ մեր աչքերովը հետեւելու դժբախտութիւնը ունեցանք:

Այդ գիշեր, հեռատեսիլէն, ցաւով դիտեցինք Պաղտատը, որ [մինչ այդ ելեկտրական լոյսերու մէջ կը շողար], ակնթարթի մը մէջ, հարիւրաւոր ռումբերու պայթումով դժոխքի վերածուեցաւ:

Ահռելի, քաոսային տեսարան մըն էր, որ դիտեցինք: Նախ չուզեցինք հաւատալ մեր «աչքերով» տեսածին: Եւ կարծեցինք, թէ մղձաւանջ մըն է... բայց ոչ՝ իրականութիւն էր:

Ամբողջ Պաղտատը, անվերջանալի հրաբխային ժայթքումներու ենթարկուած էր:

Այս վայրկեանիս, չենք գիտեր, ողբերգութեան տարողութիւնը, թէ որքա՜ն անմեղներ մահացած են: Բայց, ահռելի իրականութիւնը այն է, որ Պաղտատ՝ աւերակներու քաղաքի մը վերածուեցաւ:

Բայց ի՞նչ է այս կատարուած ողբերգութիւններուն բուն պատճառը:

Իբր թէ Իրաքը զանգուածային բնաջնջման զէնքեր ունի:

Երէկ գիշերուան Պաղտատի վրայ կատարուած ամերիկեան սադայելական և զարհուրելի ռմբակոծումներն ալ կ'ապացուցանեն, որ Իրաք ոչ մէկ զանգուածային բնաջնջման զէնք ունի:

Եւ ամերիկացիներուն բոլոր ըսածները սուտ են, պատրուակ են: Եւ այս ամերիկեան կանկստերներուն բուն նպատակն է՝ 1.- Իրաքի քարիւղին հարուստ հանքերը ձեռք անցնել: 2.-«Մեծն Իսրայէլ»ը ստեղծելու հրէական ծրագիրը իրականագործել: Այս իրականութիւնները, այլեւս, բոլորին ծանօթ են:

Եւ աշխարհի բոլոր կողմերը կատարուած ու շարունակուող հակաամերիկեան, հակա պատերազմական և խաղաղութեան ի նպաստ ժողովրդային ցոյցերն ալ կ'ապացուցանեն, որ Ամերիկեան պոչաւոր մեծ սուտերը այլեւս չկլլող հասարակութիւն մը մէջտեղ եկած է:

Բայց, Սիոնական լրատուութեան կեդրոնները կը շարունակեն իրենց սուտ քարոզչութիւնը:

Իբր թէ, ամերիկեան ուժերը, Իրաքի ժողովուրդին խաղաղութիւն և ազատութիւն պիտի բերեն։

Այո ամերիկացիներուն կողմէ Իրաքի ժողովուրդին սպանութենէն յետոյ, գերեզմանային խաղաղութիւն պիտի տիրէ Իրաքի մէջ։

* * *

Բայց ինչո՞ւ այսօր, Ամերիկայի դէմ ցոյցեր կատարող հասարակութիւնը, նոյն ամերիկացիներուն 1990-ներէն սկսեալ Եուկոսլաւիան խորտակելու համար կատարած սադրանքները չհասկցաւ։

Այն տարիներուն ալ Սիոնիստները, նոյն սուտերը կը տարածէին, և նոյն ամբաստանութիւնները կը կատարէին Սերպ ղեկավարներուն, մանաւանդ՝ Եուկոսլաւիոյ նախագահ Միլոսեվիչին դէմ։ Ինչ որ կ՛ընեն այսօր, Իրաքի և նախագահ Սատտամ Հիւսէյնի դէմ։

Այդ տարիներուն ամերիկացիները, եւրոպական պետութիւններու մեղսակցութեամբ, մանաւանդ վրէժխնդիր Գերմանիոյ և անոր Վարչապետ Հելմութ Քոհլի առաջնորդութեամբ, Եուկոսլաւիոյ դէմ պատերազմ յայտարարեցին, այս երկիրը կտոր- կտոր ըրին և եւրոպային կեդրոնը ստեղծեցին երկու ծայրայեղ իսլամական պետութիւններ՝ Պոսնիա և Քոսովօ անուններով։

Երբ, եւրոպական պետութիւնները իրենց դարաւոր թշնամութիւնները մոռնալով կը միանային, ինչպէ՞ս աչք գոցեցին Եուկոսլաւիոյ խորտակման և փոքր պետութիւններու վերածուելուն վրայ։

Եւրոպական պետութիւնները այս աստիճան անգիտակից էի՞ն, որ չհասկցան ամերիկեան ոգեմավարութիւնը։ Ամերիկացիներուն Եուկոսլաւիան խորտակելու և հոն իրենց խամաճիկ իսլամ պետութիւններ ստեղծելուն բուն պատճառը, այս պետութիւններու ճամբով եւրոպական միութիւնը և Ռուսիան իրենց հակակշռին տակ առնել էր։

* * *

Այսօր Միլոսեվիչը և շատ մը Սերպ ղեկավարներ, Հոլլանտայի մէջ բանտարկուած են, [իբր թէ] ցեղասպանութեան յանցանքով։ Եւ Սատտամ Հիւսէյնի և իր գործակիցներուն ճակատագիրը աւելի վատ պիտի ըլլայ։

Սիոնիստներուն բոլոր այս սուտերուն և սադրանքներուն մէջ, դուք նմանութիւն մը չէ՞ք տեսներ՝ 1915-ին Թուրքերուն կատարած ցեղասպանութեան հետ։

1915-ին, պատերազմի տարիներուն [իբր թէ] «Հայերը՝ Ռուսերուն հետ պիտի գործակցին» ըսելով, տեղահանեցան. «յետոյ սպանուելու համար»։

Եւ 24 Ապրիլ 1915-ին, Սիոնիստ Իթթիհատական Թուրքերը՝ նախ հայ մտաւորական առաջնորդները ձերբակալեցին, և յետոյ՝ զանոնք մէկ-մէկ սպաննեցին. որ հայ ազգը առանց «գլուխի» մնայ։

Այս ձեւով, Թուրքերուն համար շատ աւելի դիւրին եղաւ, հայ ժողովուրդը ցեղասպանութեան ենթարկելը։

Մենք, մասնաւորապէս Յունուար 2003-էն սկսեալ, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ կը ջանանք, 24 ապրիլ 1915-ի հայ մտաւորականներուն նահատակութեան վերաբերեալ մանրամասնութիւնները տալ, Զանղըրը-ի դժոխքէն վերապրած աքսորեալներուն վկայութիւնները նշելով։

Բայց հայ ազգին ճակատագրական մեծագոյն թուականը եղող 24 Ապրիլ 1915-ի մտաւորականներուն նահատակութեան պատմութեան մէջ, իրար հակասող վկայութիւններ կան։

11 Մարտ 2003- թիւ 189 «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ հրատարակեցինք Գրիգորիս Ծ.Վարդ. Պալաքեանի գրութիւնը, որուն մէջ ան կը նշէր Թուրք կառավարին վկայութիւնը, թէ՝ սպանութեան պահուն, միայն Դանիէլ Վարուժանն էր ընդդիմացողը։

Այստեղ պիտի հրապարակենք բժիշկ Ս.Զարեւանդին գրածները, ուր կը նշուի նոյն թուրք կառավարին վկայութիւնը, թէ միայն Ռուբէն Սեւակը ընդդիմացած է սպանութեան պահուն։

Ահա, բժիշկ Ս.Զարեւանդին, 1924-ին Նիւ Եորքի մէջ հրատարակուած «Անցորդի տպաւորութիւններ- Դանիէլ Վարուժանի և Տոքթ.Ռ.Զիլինկիրեանի [Սեւակ] գերեզմանները» վերտառութեամբ գիրքին մէջ, Ռուբէն Սեւակի նահատակութեան մասին գրածները։

«...Պոլսէն շոգեկառքի արագ գնացքէ մը վերջը, Թաղատիայէն անցայ Զանկըրը տանող տաժանելի ճամբան, որ անհամար լեռնաշղթաներու և ձորերու միացման գիծն է և մօտ երեք օրուան կառքի ճամբորդութեան կը կարօտի:

Երբեմնի հայաշատ Գալէճիքը,, որ իր բարձունքէն կը հսկէ ընդարձակ տարածութիւններու վրայ: Իր հեռաւոր կողերը եզերող ջուրի հոսանքին հետ եէնի խանէ կայանին մօտէն կը հոսեցնէ իր գաւակներուն կորստի դառնութեան լացը:

Դէռ հեռուէն նշմարեցի ճամբան խաչաձեւող այդ հոսանքը և արիւնոտ հոգիով հետեւեցայ անոր պղտոր ջուրերուն: բնազդական մղումով մը երեւակայութիւնս տարուբեր անոր ալիքին հետ ու սեւ ճակատագրին համակերպող հերոսներու հոգւոյն թռիչքը. տեսիլքով մը վրդովեց ծանրաբեռնուած միտքս:

Տակաւ ընդարձակ դաշտեր անցայ. յաճախ անբերրի ու անձրեւին համրոյրին տակ տարածուող վայրի ծաղկանց բուրումը ոունգերս պրկեց. մտածումս շփոթած ցիրուցան. բնութեան ներդաշնակութիւնը խանգարող ոճիրներու նախատինքը մթագնեց անոր հորիզոնը:

...Լուռ խորհրդածութիւններն ու սարսափը արդէն զիս Զանկըրը հասցուցին զայն ճաղքող գետեզրին ծառուղիէն:

Զանկըրը 30-35 տուն հայ բնակչութիւն ունէր. մեծաւ մասամբ խեղճ ու գրեթէ առհասարակ աշխատասէր դասակարգ մը:

Բոլորին ալ ցաւը փճացումն էր, անիրաւ կողոպուտի պատմութիւնը և աւելի քան 50 ընտանիքներ անհետ ու անվերադարձ աքսորուած էին գիւղէն:

Դեղեցիկ դիպուածով մը, Թասթէմունիի Բեմին առաջնորդ վարդապետին պատահեցայ, որ տարագրութեան արատները մաքրելու յոյսով անգլիական պատուիրակ և գործիչ սպայի մը հետ իր Բեմի գիւղերուն շրջանը կ'ընէր և մխիթարութիւն կը բաժնէր:

Մօտեցայ իրեն ու ծանօթացանք: վարդապետը քաղաքին ականաւոր մնացորդներովը շրջապատուած էր ու զիս Համբարձման Կիրակիի առաջին պատարագին հրաւիրեց...:

* * *

...Հազիւ Բէ շուրջովս ծանօթացած՝ պատարագը սկսաւ գիւղերու յատուկ աւանդական երաժշտութեամբ: Սրահին մթնոլորտը այնպէս էլեքտրականացած էր, որ չարտասուող աչքերը ուշադրութիւն կը գրաւէին...

...Սրահը լեցուած էր հաւատացեալներով: Յայտնի էր որ ամէնքը մխիթարութեան այս առաջին աղօթքը լսելու եկած էին...

...Սուրբ արարողութեան ընթացքին մեղաներու, հեծծանքներու, գլխու և կուրծքերու ծեծի աղմուկը իրր ընդմղում. անիմաց ուժգնութիւնով մը կը լեցնէին խնկարոյր մթնոլորտը...

...Այսպէս նահատակներու յիշատակին մատուցուած հոգեհանգստի արարողութեան շնորհած բարիքը բաժնելով, ամէնքս հեռացանք խաչով մը կնքելով մեր յուզումը:

* * *

Եկեղեցիէն վերջը, յուզումս բաժնելու համար, խօսակից մը կը փնտռէի յանձին պատարագաւոր վարդապետին: Մօտեցայ իրեն, աջը համբուրեցի: Ան իր համակրելի ակնարկովը ըմբռնեց միտքս. կէսօրուան ճաշի հրաւիրեց զիս իր իջեւանը: Սիրով ընկերացայ իրեն, միասին ճաշեցինք: երկար խօսակցութիւնով մը ամբողջ աքսորի պատմութիւնը թղթատեցինք:

Յաջորդ օրն իսկ, Թասթէմունի մեկնելու մտադրութիւն յայտնեց. միասին երթալ առաջարկեցի: Կարգադրութեան համար իր կառապանը տեսնել պէտք եղաւ. ուստի նոյն յետ այն լուր ղրկեց կառապանին որ անմիջապէս նկաւ:

Հիմա, ահաւասիկ, կառապան Հասան՝ որ իր հսկայ հասակը կը ցցէր դռանը առջեւ, ներս մտաւ վարդապետին հրաւէրովը, գետնահայեաց նայուածքով ու բազուկները կուրծքին վրայ ծալլելու յարգալիր ձեւով յառաջանալով հիւրանոցին լաւագոյն անկիւնը բազմեցաւ ծալլապատիկ:

...կը սոսկայի իր ձեւերէն ու մանաւանդ նայուածքներէն որոնք մարդասպաններու յատուկ են:

Կը խորհէի, որ այս մարդուն պէտք էր յանձնել մեր կեանքը ճամբորդութեան մը համար, որուն միջոցին լերան գագաթները երկնքին կը մօտենան և մերթ անձրեւի ամպերը անոնց կողերու վրայ կը պտտին:

«Այսպէս ուրեմն» յարեց Վարդապետը կէս ծածկաբար, «այս այն կառապան Հասանն է, որուն Վարուժանն ու Սեւակը, ուրիշ երեք առեւտրական ընկերներու հետ, ստիպմամբ իրենց կեանքը յանձնեցին ու չվերադարձան»: Սակայն քիչ մը անդրադառնալէ վերջ համոզուած շեշտով մը աւելցուց, թէ «Հասան պարկեշտ մարդ էր, իրեն հետ շատ մը գիւղերու շրջանը բրած էր և թէ վստահաբար կրնայինք իր կառքովը ճամբորդել»: Վարդապետը կը պատմէր թէ ինչպէս անգամ մը անձնուիրաբար ճամբորդութեան մը ընթացքին, աւազակներու յարձակում մը անհետեւանք արգիլած էր:

Անշուշտ Վարդապետին խօսքերուն չհաւատալու պատճառ մը չունէի...

...սակայն հակառակ այս մեղմացուցիչ խորհրդածութիւններուն յուզուած էի ու չէի գիտեր, թէ ինչպէս էր հարցուփորձել այդ գագանը որ անկասկած մեզսակից էր եղեռնին:

Երեւակայեցէք, ինքզինքս կ'զգայի ոճիրին վայրը, նոյն րոպէն, ոճրագործին հետ դէմ դիմաց, սարսափ, ճիչ և արիւն. մահուան դէմ ընդվզող զոհերուն չարչարանքին ներկայ:

Ճիգ մըն ալ բրի և խեղդեցի յուզումս. եղեռնին հետաքրքիր մանրամասնութիւնները գէթ անգամ մը ոճրագործին բերնէն լսելու համար:

Առաջարկիս վրայ, հազար ու մէկ գիշերներու առասպելական պատմութիւններու նման խորհրդաւոր,սկսաւ պատմել կառապան Հասան, իր դեղին համրիչին հատիկներուն վրայ ջղայնոտ մատներ պտտցնելով:

Պոլսէն Զանկըրը դրկուած աքսորականներէն Վարուժանը և եռանդուն Սեւակը. ուրիշ երեք ընկերներու հետ, ստացուած նոր հրահանգի մը համաձայն, անակնկալ կերպով Հասանի կառքը կ'առաջնորդուին Այաշ փոխադրուելու պատրուակով: Հինգ հեծեալ ոստիկաններ կ'ընկերանան կառքին, իբր պաշտպանութեան զինուորներ. Զէյթէններու հաւանական յարձակումի մը դէմ, ինչպէս Հասան կը յայտնէր: Երբ ոստիկանները ոճիրին կանխորոշուած վայրը կը նշմարեն, Գայլէճիկի գիւղի և Եարըմ խան կոչուած գիշերուան ճամբորդներու կայանին միջեւ միացման բանուկ գիծէն տասը վայրկեան դէպի արեւմուտքի ուղղութեամբ յառաջանալէ վերջը, կառքը կը կանգնեցնեն:

Նախնական կողոպուտը հազիւ աւարտած, զարմանալի զուգադիպութիւնով մը, հինգ զինեալ ոճրագործներ կը յարձակին կամովին մոլորած այս խումբին վրայ: Քիւրտ Ալօ, Թէքնէ Հասան, Իսմայիլ, այս վերջինը մասնաւոր հնարամիտ կազմակերպիչ կառապան Հասանի մօտէն ծանօթ և կառավարութեան և տեղւոյն Զէյթէններուն միջեւ իբր բարւոք յարաբերութեան պաշտօնեայ, և վերջապէս ուրիշ երեք հասարակ ոճրագործներ խումբը կ'ամբողջացնեն:

Իսմայիլի նշանին վրայ իբր թէ Հասանը կը մեկուսացնեն ձեռնակապերով, իսկ զինեալ ոստիկանները իբր ընդունակ աշակերտներ իրենց կոչումին, առանց նուազագոյն ընդդիմութեան գէնքերու հանդիսաւոր յանձնումէն վերջը՝ անբնական և անյաջող թատերական ներկայացման մը չափ հանդարտ կը ձեռնակապուին:

Տանտրմէկ մարդասպաններ հինգ անմեղ ու անզէն ճամբորդներու դէմ: Ի՞նչ մեծ անվստահութիւն իրենց ոճրագործի հեղինակութեան:

ԲՌՆԻ ՄԵՐԿԱՅՆԵԼՈՒ ՓՈՐՁԻ ՄԸ ԴԷՄ ՍԵՒԱԿ Կ'ԸՄԲՈՍՏԱՆԱՅ ԻՄԿ ՎԱՐՈՒԺԱՆ, ՍՏՈՅԻԿԵԱՆ ԻՄԱՍՏՈՒՆԻ ՄԸ ՊԷՍ ՀԱՄԱԿԵՐՊՈՂ ՈԳԻՈՎ ՄԸ ԿԸ ՀՆԱԶԱՆԴԻ:

Հինգն ալ հաւասար խղխղոցմներու կ'ենթարկուին, կ'անարգուին և ի վերջոյ մարդկային ընթռնումի կարողութենէն շատ վեր, անլուր վայրագութիւններով կ'սպանուին:

«Բժիշկին ընկերը, Վարուժանին կ'ակնարկէր, շատ դժուար հոգին աւանդեց, շատ տրտնջաց, շատ խօսեցաւ բայց չհասկցայ, թէ ի՞նչ կ'ըսէր» աւելցուց Հասան: Ա՛խ, այդ վերջին խօսքերը, ի՞նչպէս չուզուէի: Ականջ արձունքի կաթիլներ կուլտուի պաղարիւնութիւն կեղծելու համար:

Այդ վերջին խօսքերը ի՞նչ կրնային ըլլալ եթէ ոչ իր աստուածացած էութենէն բխող յուսահատ համակերպութեան և կարօտի նուիրական աղօթքը, ուղղուած դէպի այն շնչող սերմը զոր ան մեզի

ժառանգ ձգեց իր գերագոյն գործին հետ կենդանի յուշարձանը իր արգասաւորութիւնները և յուսատու խորհրդանիշը ազատագրութեան ճանապարհին:

Ինչպէս չարիւնէր սիրտս ու չարտասուէի: Երեւակայութեանս առջեւ անոնց անշունչ և վիրաւոր դիակները կը լողային նետուած ջրոտ փոսին մէջ –ինչպէս ականատես գազանը կը նկարագրէր:

Հասանի աչքերուն մէջ ի զուր կը փնտռէի եղեռնի պատկերին արիւնոտ ցոլքը: Աւաղ. անոնց անսովոր երակաւորումը և հոգիին սառնութիւնը, որ անշուշտ իր ներքին գոհունակութեան արդիւնքն էր, մթագնած էին աչքերուն սովորական փայլը: Զարհուրելի քառսներու առջեւ կը գտնէի ինքզինքս: Մին գերեզմանն էր զոր անոնք առաջինազօր լիութեամբ մը լեցուցին, գրչի և գիտութեան եղբայրութեան այսպէս տառապանքի և անձնազոհութեան հետ յաւիտենական միացումը նուիրագործելով: Միւսները գոյգ մը իսկական քառսներ, որոնք խօսակից հրէշին դէմքը կը զարդարէին, քառսներ՝ որոնք իրենց մոայլ ու անթափանց խորութիւնովը ուզղակի սարսափելի էին ու դեռ ո՛վ գիտէ որքան արիւնոտ պատմութիւններու աղբիւր:

Հասան յանկարծ շեշտը փոխեց մեզի սթափեցնելու և կարծես ըսելու համար, թէ խնդրոյն էական մասը նոր պիտի սկսէր պատմելու. աւելցուց. «Ոճիրը քննելու համար անբացատրելի արագութիւնով մը արդարութեան պաշտօնեաները հասան ոճիրին վայրը»: Այո՛ անոնք անշուշտ եկած էին կեդրոնի հրամանին ճշգրիտ գործադրութեան սիսթէմին վրայ հիանալու, չմոռնալով դիակները քննելու, կառապանը և ոստիկանները կրկին ձեռնակապելու պէս կարգ մը ձեւակերպութիւններ լրացնելու, որոնք ինչպէս ծանօթ է, ոճրագործներու փախուստէն վերջը, շատ անհրաժեշտ էին պատասխանատուութեան ապագայ վտանգը բաժնելու տեսակէտով:

Յետ քննութեան դիակները կը թաղեն մակերեսային փոսի մը մէջ ու ոճիրը անհետք ձգելու անգուգական կանխազգուշութիւնով, վրան թեթեւ հողի խաւով մը կը ծածկեն ու թափորով կը հեռանան տօնախմբութիւնէ վերադարձողի վայել պշգալի քրքիջներով:

Հասան, առաջնորդ Հօր որոշման մը յանգելու հրաւէրին իբր պատասխան, ճիւղային հասակը ցցեց թուրք գիւղացիի վայելող կրկնապատիկ և աւելորդ մեծարանքի ձեւերով հեռացաւ, յաջորդ արշալոյսին կառքը լծելու խոստումով:

Բարեբախտաբար մէկ կողմէն անլոյս լամբարին խաւարը, միւս կողմէն ապուրին թանձր շոգին յարմարագոյն պայմանները կը կազմէին դէմքիս վրայ ցայտող յուզումի արտայայտութիւնը ծածկելու համար: Այս բոլոր պատմութիւններուն ուտելու զբաղած շատակերի մը պէս միայն գլխու շարժումներով կը պատասխանէի: Յանկարծ կառապանս Հասան աւելցուց. «Պէյ, նէ կ'ուզէք վաղը, անցնելու ատեն Այաշ տարուող հինգ Հայերուն մորթուած տեղը կը ցցնեմ ձեզի»:

Կը խորհէի, թէ անկասկած Վարուժանի և Սեւակի խումբին գերեզմանը տեսնելու պիտի արժանանայի: Թէեւ գոհ այդ նոր բարեացակամութենէն, բայց հետզհետէ սարսուռ մը կը պատէր հոգիս:

Ընթրիքը աւարտելուն, մին կլկլակը շրթունքին, միւսը խահուէին գաւաթը ձեռքը՝ նստած տեղերնին սկսան կծկտած խորդալ, իսկ ես, արշալոյսի աքաղաղին հետ անքուն, այդ թմրած արիւնոուշտ գազաններու դիակներուն սեւեռած աչքերով դառն երեւակայութիւններու անձնատուր կը խոկայի:

Անքուն և ջղագրգիռ, շատ կանուխ արթնցուցի կառապանս: Երկու ժամուան արագ գնացքէ մը վերջը բլրակի մը գագաթը հասանք, ուր Հասան կանգ առաւ. «Ահա, հոս է» ըսելով, ու զիս արահետէ մը առաջնորդեց երկու բլուրներու մէջտեղ խորունկ պեղուած ձորի մը մէջ: Խոնաւ, մերթ կաւոտ և աւազուտ ձորը ապառաժներով եզերուած էր ու աւելի խորը կը վերջանար ամենահսկայ սեւ ապառաժով մը որուն խորքին մէջ պեղուած խոռոչը կը նմանէր անօթի առիւծի մը բերնին. որ լայն բացած ահարկու տեսքով մը իր որսին վրայ կը յարձակի:

Ձորս տարուան տեղատարափ անձրեւն ու ձիւնը բոլորովին աննշմար դարձուցած էին անոնց գերեզմանափոսը և շատ բնական կը գտնէի որ նոյն իսկ Հասանի ճշգրիտ ցուցմունքին վրայ և առաջնորդ Հօր ընդարձակ պեղումներով անոնց ոսկորներէն որեւէ հետք գտնելը անկարելի եղած էր:

Ձորը ինքնին օձապտոյտ գալարում մը ունէր և մէկ եզերքին վրայ այդ շրջանին մէջ հազուագիւտ և բացառիկ շնորհքով մատղաշ ուռենի մը կար աճած: Կարծես իր արմատները գոհերուն սրտէն կ'առնէին իրենց սնունդը: Ազգային նուիրական պատկանութեան կիսաւարտ լքման կսկիծագին լացը կու լար ան

կարծես իբր ականատես վկայութեան կոթող այդ անլուր վայրագութիւններուն:

Զորին ամբողջ երկայնքը սահմանող ապառաժներուն հագած ժամուէ կանաչ թաւշեայ զգեստները, զմրուխտի կանաչորակ գոյնով պարարտ, լայնատերեւ վայրենի խոտերը՝ հերոսներուն նոյն կենդանական բջիջներու բնախօսական քայքայումի մնացորդներովը լայն աճած, անոնց հոգին լեցնող չիրականացած իտէալներու լուռ խորհրդանիշերն էին:

Այս անհետք գերեզմանին վրայ, զուգէ հարիւրաւոր պատահական այցելուներէն մին, ես ալ դրի արցունքներուս և հաւատամքիս ծաղկեփունջը և ափ մը հող: Ինչո՞ւ արդեօք երկինքը՝ անզգած հանդիսատես անլուր վայրագութիւններու, իր նախասահմանութեան հատու մանգաղը կը յանձնէ հեթանոս ձեռքերու որ անժամանակ հնձեն այսպէս անգին ոսկի հասկերը մարդկութեան:

Գլխիկոր, ամօթահար ու լքուած, հազիւ մենաւոր ու ամայի արահետէն վեր բարձրացայ»

Նիւ Եորք, 1924 – Բժ.Ս.Զարեւանդ

Այստեղ կ՛աւարտի, բժիշկ Ս.Զարեւանդին, Թուրքն Սեւակի նահատակութեան մասին գրածները:

«ՆԱՅԻՐԻ»ի յաջորդ թիւին մէջ տալու պիտի ջանանք, 17 Յուլիս 1919-ին Պոլսոյ «Նոր Կեանք» թերթին մէջ հրատարակուած, նոյն Թուրք կառապանին վկայութիւնը:

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
TÜRKLER... ÇOK YAZIK OLDU... TATLI RÜYALARINIZ SUYA DÜSTÜ.
AMERIKALILAR, TÜRK KUVVETLERININ KUZEY IRAKA GIRMESINE MANI OLDU.

SON ANA KADAR PAZARLIKTA DIRENDINIZ.

AMERIKAN KUVVETLERININ, TÜRKIYE TOPRAKLARINDAN KUZEY IRAKA GIRMESINE IZIN VERIRIZ. IKI SARTLA DEDINIZ.

1. *BIZE 92 MILYAR DOLAR VERIRSINIZ.*
2. *TÜRK KUVVETLERI (INSANI GAYELERLE !!!) KUZEY IRAKI ISGAL EDEBILIR...*

AMERIKALILAR PARA YARDIMINI KABUL ETTILER.

FAKAT TÜRK KUVVETLERININ KUZEY IRAKA GIRMESINE «HAYIR» DEDILER. SIZ DE, AMERIKAN KUVVETLERININ TÜRK TOPRAKLARINDAN IRAKA GIRMESINE MÜSAADE ETMEDINIZ.

NETICE NE OLDU? EN SON HABER SU, AMERIKA, TÜRKIYE ÜZERINDEN «KUZEY IRAKA ASKERI HAREKAT» PLANINI IPTAL ETTI.

TANKLARLA DOLU 25 AMERIKAN GEMISI, KIBRISTAN AYRILARAK SÜVEYS KANALI YOLU ILE KUVEYTE GIDIYOR...

SIZ AMERIKALILARI O KADAR APTAL MI ZANNEDIYORDUNUZ ?

SIZ, KUZEY IRAKA GIREREK, KÜRTLERI TEMIZLIYECEK VE PETROL KUYULARINI ISGAL EDICEKTINIZ.

YAZIK, TATLI RÜYALARINIZ SUYA DÜSTÜ.

FAKAT, BIZIM IÇIN EN MÜHIMI, ARTIK BUNDAN SONRA SIZ, AMERIKANIN VAZ GEÇILMEZ MÜTTEFIKI DEGILSINIZ.

Յ.Զ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՉԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԹՈՒՐՔԵՐ... ՇԱ՜Տ ՄԵՂՔ ԵՂԱՒ... ՁԵՐ ԱՆՈՒՇ ԵՐԱԶՆԵՐԸ «ՋՈՒՐ ԻՆԿԱՆ»
ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐԸ ԹՐՔԱԿԱՆ ԶՕՐՔԵՐՈՒՆ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԻՐԱՔ ՄՏՆԵԼՈՒՆ «ՈՉ» ԸՍԻՆ

Մինչեւ վերջին վայրկեանը շարունակեցիք սակարկել:

Ամերիկեան ուժերուն, Թրքական հողերէն Հիւսիսային Իրաք մտնելուն արտօնութիւն կու տանք՝ «երկու պայմանաւ» ըսիք.

1. Մեզի 92 միլիար տոլար կու տաք։

2. Թրքական ուժերը [մարդկայնական նպատակներով] Հիւսիսային Իրաք կրնան մտնել.....։

Ամերիկացիները դրամական օգնութիւնը ընդունեցին։ Բայց Թրքական զօրքերուն Հիւսիսային Իրաք մտնելուն՝ «ոչ» ըսին։

Դուք ալ Ամերիկեան ուժերուն Թրքական հողերէն Իրաք մտնելնուն արտօնութիւն չտուիք։

Արդիւնքը ի՞նչ եղաւ։ Վերջին լուրը սա է՝

Ամերիկացիները Թրքական հողերէն «Հիւսիսային Իրաքի վրայ արշաւանք»ի ծրագիրը ջնջեցին։

Հրասայլերով լեցուն 25 Ամերիկեան փոխադրանաւեր՝ կիպրոսէն բաժնուեցան, և «Սուէզ»ի ջրանցքի ճամբով Քուէյթ պիտի երթան...։

Դուք, Ամերիկացիները կը կարծէիք այնքա՞ն «անխելք»։ Դուք, Հիւսիսային Իրաք պիտի մտնէիք, Քիւրտերը պիտի մաքրագործէիք, և «petrole»ի հանքերը պիտի գրաւէիք։

Մեղք... Ձեր անուշ երազները «ջուրը ինկան»։ Բայց մեզի համար, ամէնէն կարեւորը՝ Դուք, այլևս Ամերիկային «անփոխարինելի» դաշնակիցը չէք։

Յ.Ջ.

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

...ՇԱՏ ՔԱՂԱՔԱԿԻՐԹ ԱՅՍ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԷՆ՝
ՈՒՐ ԽԻՂՃԸ ԲԱՌ Մ՚Է, ՄԱՐԴԸ՝ ՄԵՔԵՆԱՅ.
ԱՇԽԱՐՀ ԳՈՐԾԱՐԱՆ Մ՚ԱՆԽՈՆՋ, ԱՆԽԸՆԱՅ.
ՍԷՐԸ ՀԱՇԻՒ Մ՚Է. ԿՐՕՆՔԸ՝ ԴՐԱՄ.
ՄԱՀԸՆ՝ ԱՆՄՏՈՒԹԻՒՆ, ԿԵԱՆՔՆ՝ ԱՆՀԱՇՏ ՄԻ ԿՈՒԻ...
«ՄԱՐԴԵՐԳՐՈՒԹԻՒՆ» 1909
ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ
[ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ–ԵՐԿԵՐ [ԱՆԹԻԼԻԱՍ]–ԷՋ 141]

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Illégale Agression
seuls contre tous
PARIS-AVRIL 2003 « LE MONDE DIPLOMATIQUE

LA SALLE GUERRE...
- *VIVE L'IRAK MESSIEURS!*

PARIS-3 AVRIL 2003 «NATIONAL HEBDO»

Bush ne l'avait pas prévu
Les Irakiens défendent
Leur patrie
PARIS-3 AVRIL 2003 «L'ACTION FRANÇAISE»

Այստեղ կը հրատարակենք ֆրանսական 3 թերթերու մէջ քանի մը օր առաջ լոյս տեսած Իրաքի ողբերգութեան մասին գրութիւններուն վերնագիրները՝

«ԱՊՕՐԻՆԻ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ...
ԲՈԼՈՐԻՆ ԴԷՄ ՄԻՆԱԿ»
«ԱՂՏՈՏ ՊԱՏԵՐԱԶՄ-ԿԵՑՅԷ ԻՐԱՔԸ»
«ՊՈՒՇ ՉՆԱԽԱՏԵՍԵՑ
ԻՐԱՔՑԻՆԵՐՈՒՆ ԻՐԵՆՑ
ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼԸ»

Այս երեք վերնագիրներուն մէջ կը ցոլանայ՝ Իրաքի դէմ Ամերիկացիներուն կատարած անիրաւ և անմարդկային պատերազմին ամբողջ պատմութիւնը:

Եւ նաեւ պիտի խնդրենք, որ ուշադրութեամբ կարդաք վերը նշուած Ռուբէն Սեւակի «ՄԱՐԴԵՐԳՈՒԹԻՒՆ» բանաստեղծութեան մէջ, գրեթէ հարիւր տարիներ առաջ «Արեւմուտք»ի մասին գրուածները:

Այս բանաստեղծութեան ամէն մէկ տողին մէջ ախտաճանաչումը կատարուած է՝ այսօրուան «ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՄՏԱՅՆՈՒԹԵԱՆ»:

Այն Արեւմուտքի մտայնութիւնը, որ իր միայն «ԴՐԱՄ»ի վրայ հիմնուած կեանքի կառոյցով ոչ արդարութիւն կը ճանչնայ, ոչ ալ մարդկութիւն:

Եւ այս «ԴՐԱՄԻ ՄԵՔԵՆԱՆ» ապրելու համար, տեւական տկար և հարուստ երկիրներուն «ԱՐԻՒՆ»ին պէտք ունի:

Նայեցէք 1789-էն ի վեր՝ ֆրանսայի մէջ ֆարմասոններու կողմէ կատարուած յեղափոխութիւնով սկսող պատմութեան էջերուն:

Այն օրերէն ի վեր այս «ԴՐԱՄԻ ՄԵՔԵՆԱՆ», իր ծրագիրները կը գործադրէ ամբողջ աշխարհի վրայ, իր իշխանութիւնը տարածելու և տեւականացնելու համար:

Եւ միշտ իրեն հլու-հպատակ դէկավարներ կը գտնէ:

Այստեղ նշենք վերջին շրջաններու աշխարհի դէկավար «ծառաներ»էն քանի մը հատը միայն՝ ՌՈԶԸՐՏ ՆԻՔՍՈՆ- 1968- ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ –ՎԻԷԹՆԱՄԻ ողբերգութեան պատասխանատուներէն: ՃԻՄԻ ՔԱՐԹԸՐ -1976- ԴԵՄՈԿՐԱՏ- Բարի, բայց միամիտ, Իսրայէլ –Եգիպտոս համաձայնութեամբ Արաբական աշխարհը բաժնողը: ՌՈՆԱԼԴ ՌԻԿԸՆ-1980-ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ: ԿԱՐՊԱԶԵՒ-ՈՐՈՒՆ ՁԵՌՔՈՎ ՍՊԱՆԵԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՔԱՆԴՈՒԵՑԱՒ: ՃՈՐՃ ՊՈՒՇ-1988-ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍԻ.Ա.Յ.Ի ՂԵԿԱՎԱՐԸ-1991-ԻՆ, ԻՐԱՔԻ ԴԷՄ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ: ՊԻԼ ՔԼԻՆԹՐՆ-1992- ԴԵՄՈԿՐԱՏ- «ՍԵՔՍԻ ՄԱՆՆԸՔԵՆ»- -ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ: Հուսկ՝ ՃՈՐՃ ՊՈՒՇ ԿՐՏՍԵՐ-2000- ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ, նախկին ալքոլամոլ մը որ կը հաւատայ, Թէ փրկուած է Աստուծոյ օգնութեամբ: Աւետարանական ազանդաւոր մը: Եւ նաեւ կը հաւատայ Թէ՝ Աստուծոյ կողմէ իրեն պաշտօն տրուած է, որ «Զարթ»ին դէմ պայքարի:

Ահա, ա՛յս է Իրաքի ներկայ ողբերգութեան պատասխանատու՝ ՃՈՐՃ ՊՈՒՇ Կրտսերին խաւարամիտ տրամաբանութիւնը:

Եւ այս «խելագար»ին ձեռքն է, աշխարհի զինուորական մեծագոյն քանդիչ ուժը ունեցող պետութեան դեկը: Եւ ան, ամէն վայրկեան կրնայ, Գ.աշխարհամարտի մը պատճառ ըլլալ և կործանել մարդկութիւնը:

Եւ այս Պուշին ապուշային մտայնութիւնը ի՞նչ տարբերութիւն ունի, ծայրայեղ իսլամական խաւարամիտներուն մտածելակերպէն:

* * *

Կը կարծէ՞ք Թէ դիպուածով է, որ աշխարհի ամենամեծ զինուորական ուժը եղող պետութեան՝ Ամերիկայի գլուխը եկած են Պիլ Քլինթընի նման «Սեքսի-Մանիաք»-ներ և ՃՈՐՃ Պուշի նման խաւարամիտ ազանդաւորներ...

Երբեք: Ամէն բան ծրագրուած է «Դրամի մեքենայիին» կողմէ: Եւ ոչչըրտ նիքսընէն ի վեր այս դրամի մեքենային պատասխանատու դեկավարը՝ Հենրի Քիսինճըր-ն է:

1995-էն ի վեր «ՆԱՅԻՒԻ»ի մէջ շատ անգամ գրած ենք, Թէ՝ Քիսինճըրն է աշխարհի մէջ կատարուած քաղաքական ոճրագործութիւններուն գլխաւոր պատասխանատուն:

2001-ին նշած էինք նաեւ, Քրիսթոֆըր Հիթչընզ-ի կողմէ 2000 թուականին վերջերը, Ամերիկայի մէջ հրատարակուած «LES CRIMES DE MONSIEUR KISSINGER» վերտառութեամբ գիրքը:

Այս գիրքին մէջ Քրիսթոֆըր Հիթչընզ, փաստերով կ՛ապացուցանէր Քիսինճըր-ին կատարած քաղաքական ոճրագործութիւնները:

Երեւութապէս՝ Քիսինճըր այսօր պաշտօնի վրայ չէ: Բայց միշտ իր օգնականներն են ԱՄՆ-ի նախագահին խորհրդականներն և նախարարները:

Ինչպէս՝ Պիլ Քլինթընի իշխանութեան օրերուն՝ վհուկ հրեայ Մատլէն Օլպրայթը, Գոհէնը և միւսները...

Եւ այսօր ՃՈՐՃ Պուշ կրտսերի շուրջ գտնուողները՝ Փօլ Վոլֆովիցի և Ռիչըրտ Փըրլ-ի նման հրեաներն են, որ Իրաքի դէմ պատերազմի ծրագիրները պատրաստեցին:

Աշխարհի վրայ, ամէն կողմ, Իրաքի պատերազմին դէմ ցոյցեր կը կատարուին, ի բացառեալ՝ Իսրայէլի մէջ: Եւ ևթէ ուշադրութիւն ըրած էք՝ ոչ մէկ հրէական կազմակերպութիւն պատերազմին դէմ արտայայտուած է:

Շատ հետաքրքրական էր վերջերս ֆրանսական «Փարի Մաչ» շաբաթաթերթին մէջ հրատարակուած Քիսինճըր-ի հետ հարցազրոյց մը, ուր ան իր զարմանքը կը յայտնէր, թէ՝ «Ինչո՞ւ ֆրանսան, Ամերիկայի հետ, Իրաքի դէմ պատերազմին չէ մասնակցած»:

Այս երեւոյթներն ալ կ'ապացուցանեն, թէ Իրաքի դէմ պատերազմին բուն պատճառը Հրեայ Սիոնականներն են: Իսկ նպատակը՝ «Մեծն Իսրայէլ» մը ստեղծել:

* * *

Ամերիկացիները 1945-ին՝ Բ.Աշխարհամարտի վերջին օրերուն, Գերմանիոյ վրայ իրենց կատարած անխիղճ ռմբակոծումներուն և Ճաբոնի վրայ աթոմական դժոխային ռումբերու արձակման համար, թերևս կրնան պատրուակել ու ինքնարդարացում փորձել ըսելով, որ պատերազմը սկսողները գերմանացիներն և ճաբոնացիներն էին:

Բայց այսօր, Իրաքի վրայ կատարուած գազանային յարձակումները, ոչ մէկ արդարանալի և տրամաբանական պատճառ ունին:

Եւ Իսլամ ժողովուրդները և Արաբ Ազգը երբէք չեն կրնար մոռնալ գործուող այս անարդարութիւնը: Եւ, մեզի համար, մեծագոյն վտանգը՝ սա հարցն է:

Դժբախտաբար, շատ իսլամներու համար, այս անիրաւ յարձակումները կատարողները՝ Քրիստոնեաներն են: Հակառակ անոր, որ բուն յանցաւորները Ամերիկացիներն են. Իսլամները բոլոր քրիստոնեաները յանձաւոր պիտի նկատեն:

Եւ այս անիրաւ «Իրաքի պատերազմը», արդէն գոյութիւն ունեցող խրամատը քրիստոնեաներուն և իսլամներուն միջեւ, շատ աւելի՝ անդարմանելի դարձնելու աստիճան պիտի խորացնէ:

Եւ ասկէ տուժողները՝ ամէնէն աւելի Եւրոպայի և Ասիոյ քրիստոնեաները պիտի ըլլան, մանաւանդ՝ Հայ ժողովուրդը:

Իսկ բուն յանցաւորները՝ հեռաւոր, կղզիացած և պատսպարուած երկրի մը մէջ ապրած ամերիկացիները պիտի փրկուին:

Եւ հրեաներուն բուն ուզածն ալ այս է արդէն: Իրենց դարաւոր ծրագիրն է՝ քրիստոնեաները. իսլամներուն ձեռքով բնաջնջել:

Հրեաները, Պաղեստինեան հարցը «լուծելէ» յետոյ, Հրեայ-Արաբական եղբայրութիւն ստեղծելու աշխատանքին պիտի լծուին:

Ջմոռնանք, որ Հրեաները և Արաբները նոյն ցեղին կը պատկանին:

Նոյն սեմական ցեղն են: Եւ իրենց կրօնները ալ շատ մօտ են իրարու:

Ասկէ տասը տարիներ առաջ, Յորդանանի Հիւսէյն Թագաւորին ըսածները յիշենք՝

«Աբրահամին Թոռները՝ Հրեաները և Արաբները, ասկէ յետոյ իրարու հետ պիտի չպատերազմին»:

* * *

Հրեաները իրենց սաղայէլական այս ծրագիրները, երկար դարերէ ի վեր, ժամացոյցի մը ճշգրտութեամբ կը գործադրեն:

Դժբախտաբար, քրիստոնեաները բնաջնջելու հրէական ծրագրին առաջին զոհը եղաւ, 1915-ին՝ Հայ Ազգը: Շատ ցաւալի է, որ 24 Ապրիլ 1915-ի Հայկական Ցեղասպանութեան մէջ հրէական անուրանալի պատասխանատուութիւններ, ծախուած հայ կուսակցական որոշ դէկավարներու և հայ պատմաբաններու պատճառաւ, միշտ մութին մէջ մնացած է:

Մանաւանդ՝ 24 Ապրիլ 1915-ի զոհերուն ողբերգական իսկական պատմութիւնը առանձին հատորի մը մէջ և ամբողջութեամբ չէ ամփոփուած: Վերապրող մտաւորականներուն վկայութիւնները՝ գիրքի մը մէջ և քով քովի տեղադրելով, մինչեւ այսօր չէ հրատարակուած:

Մենք, այս պատճառաւ, մանաւանդ Յունուար 2003-էն ի վեր, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ, 24 Ապրիլ 1915-ի

վերապրող աքսորեալներուն վկայութիւնները տալու ջանացինք:

«ՆԱՅԻՐԻ»ի վերջին երկու թիւերուն մէջ տուինք Դրիգորիս Մ.Վրդ. Պալաքեանին և բժիշկ Ս.Զարեւանդին Ռուբէն Սեւակի և Դանիէլ Վարուժանի սպանութեան մասին նոյն թուրք կառապանին իրար հակասող վկայութիւնները:

«ՆԱՅԻՐԻ»ի այս թիւով ալ կու տանք 1919-ին, Պոլսոյ «Նոր Կեանք» թերթին մէջ հրատարակուած նոյն թուրք կառապանին վկայութիւնը: Այս վկայութեան մէջ, Պալաքեանին և Զարեւանդին նշած՝ Ռուբէն Սեւակի և Դանիէլ Վարուժանի նահատակութեան միջոցին ցուցաբերուած ընդդիմութեան մասին ոչ մէկ ակնարկութիւն կայ: Ահա՛, թուրք կառապանին վկայութիւնը: Կը մէջբերենք նոյնութեամբ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՋԱՐԴԵՐՈՒ ԱԿԱՆԱՏԵՍ ՎԿԱՅԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆՁՊԷՍ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՒ ՍԵՒԱԿՆ ՈՒ ՎԱՐՈՒԺԱՆԸ

Փարիզի Հայկական Տեղեկատու Դիւանը հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ, զոր կ՛արտատպենք յուզումով.-

Հետեւեալ պատմութիւնը եղած է Զանկըրըցի կառապան Հասանի կողմէ Հայ վարդապետի մը, ի ներկայութեան ենկիւրիւէն, քննական ուղեւորութենէ մը դարձող օտար պատուիրակութեան մը: Հասան արդէն իսկ երկու անգամ վկայութիւն տուած է ենկիւրիի պատերազմականատեանին առջեւ:

Հրապախումբին պետը, որ կը յիշուի պատմութեան մէջ, կը կոչուի Ալի: Հինգ գոհերէն մէկն էր բանաստեղծ Դանիէլ Վարուժան և միւսը Տօքթ.Ռ.Զիլինկիրեան: Միւս երեքներուն ինքնութիւնը չկրցաւ հաստատուիլ: Ասոնց ոսկորները կը հանգչին հիմա այնտեղ ուր գործուեցաւ ոճիրը, Թունէյ գիւղին մօտ:

Ես արհեստով կառապան մըն եմ: Կը կոչուիմ Հասան: Երկար տարի Գասթէմունիցի Մահիր էֆ.ի կառապանապետն էի, որ կառքեր կը բանեցնէր: Հայոց տարագրութեան միջոցին, կը գտնուէր Զանկըրը ուր, ինչպէս գիտէք, աքսորուած էին Պոլսէն բազմաթիւ ականաւոր Հայեր:

Իրիկուն մը սիկառս կը խմէի, նստած ախոռիս առջեւ, երբ տեսայ անծանօթ մը, ձիու վրայ հեծած որ դէպի ինձ կ՛ուղղուէր: Ախոռին մօտեցաւ էր, վար ցատկեց և առանց մինչեւ իսկ սպասելու որ հիւրասիրեմ զինքը, բռնեց ձիուն սանձէն և մտնելով ախոռին մէջ իմ ձիերուս քովը կապեց իրը: Այս ընթացքը ինծի տարօրինակ թուեցաւ: Սակայն և այնպէս ձայն չհի հաներ, ըսելով ինքնիրենս թէ կ՛երեւի որ ճամբորդութեան ելած բարձրաստիճան պաշտօնատար մըն է:

Չէի սխալեր, որովհետեւ հետեւալով, յանձնարարեց ինծի հրամայական շեշտով մը խնամել իր ձին և զայն պատրաստել հետեւեալ օրուան համար, շատ կանուխ, և յետոյ հեռացաւ: Կասկածելով, հետուէն հետեւեցայ իրեն: Մտաւ մեծ Իթթիհատականներէն մէկուն տունը, որուն մօտ՝ քանի օրերէ ի վեր տեղի կ՛ունենային յաճախակի ժողովներ:

Յաջորդ առտու, արշալոյսէն առաջ, ուրիշ մէկն էր որ եկաւ փնտռել ձին: Այս մարդը հաղորդեց միեւնոյն ատեն ինծի, թէ իմ կառքովս պարտաւոր էի քաղաքէն քառորդ ժամ հեռու տեղ մը մեկնիլ և հոն ինքզինքս տրամադրել ոստիկանութեան: Ասիկա հրաման մըն էր, զոր ինք կը հաղորդէր ինծի: Ստիպուեցայ հնազանդիլ: Մեր ժամադրութեան տեղը ուրիշ կառք մը կանգ առած էր: Ոստիկան մը ոստիկան-զինուորի մը հետ հոն կը գտնուէր Պոլսէն Զանկըրը աքսորուած էֆէնտիներէն հինգին հետ: Մէկը սեւ մօրուք էր, խիստ երիտասարդ ու վառվռուն աչքերով: [Խե՛ղճ Սեւակը-Մ.Խ.]: Ամէնքն ալ յաւ հագուած էին, այնպէս ինչպէս կը հագուին քաղաքի մը պէյերը: Շատ մտահոգ էին և ընկճուած երեւոյթ մը ունէին: Զեռքերնին կապուած էր: Ոստիկանը զանոնք իմ կառքս նստեցուց և ինք միւսին մէջ նստաւ ոստիկան-զինուորին հետ: Հրաման տրուեցաւ մեզի ուղղուիլ դէպի Թիւնէյ, որ Զանկըրըէն վեց ժամ հեռու կը գտնուի:

Արդէն իսկ ժամ մը եղած էր մեր քալելը, երբ ճամբուն մէկ կողմէն դէմս ելաւ առջի գիշերուան տեսած զինուորականս: Ասիկա մեր առջեւէն սկսաւ քալել առանց բառ արտասանելու:

Թիւնէյէն կէս ժամ ասդին էինք, երբ յանկարծ, միեւնոյն անձնաւորութիւնը դարձեալ մեզի դարձաւ: Ուղղակի ուղղուեցաւ իմ կառքիս և ձիէն իջնելով բռնեց իր ձիուն սանձը, և ուզեց տանիլ կառքը ճամբէն դուրս այն խորունկ ձորին մէջ որ կը բացուէր բլուրին ստորոտը: Դեռեւ ցատկեցի. ոստիկան-զինուորն ալ նոյնը ըրաւ: Կը կարծէինք թէ աւազակներու կողմէ յարձակում կը կրէինք և կը պաշտպանէինք ինքզինքնիս, բայց ոստիկանը միջամտելով հրամայեց քաշուիլ: Ողջունեց միեւնոյն ատեն անծանօթը մեծ

յարգանքով: Այս պահուն մեր առջեւ ելան ոտքերնէն մինչեւ գլուխնին գինեալ չորս անձեր: Անձանօթը որ կը Թուէր իրենց պետը ըլլալ, նշան մը ըրաւ: Այս մարդիկը բռնեցին մեզ, միւս կառապանը և զիս և ձեռքերնիս կապեցին, յետոյ կառքէն իջեցուցին հինգ տարագիրները: Հրամայեցին ասոնց յանձնել իրենց քովի դրամները: Որովհետեւ ձեռքերնին կապուած էր, ոտիկանն ու ոտիկան-զինուորը խուզարկեցին անոնց գրպանները: Ամէն ինչ կողոպտեցին, դրամ, զանազան առարկաներ, սիկառնիկ, Թղթապանակ և այլն: Ոտիկանը քանի մը բառ փսփսաց հրոսախումբին հրամայող անձնաւորութեան ականջին. առաջարկած էր անոր, կ'երեւի իրեն և ժանտարմային համար վար դնել կողոպտուած դրամը: Անգամ մը որ այս գործողութիւնը վերջացաւ, ոտիկանն ու ժանտարման իմ արհեստակցիս կառքը ելան և գացին: Ձեռքերս քակեցին և հրամայեցին որ դառնամ քաղաք: Գալով տարագիրներուն, չորս աւազակները, իրենց պետին առաջնորդութեամբ հրամայեցին անոնց իրենց հետեւիլ:

Հեռուէն կը հետեւէի անոնց: Հետաքրքրութիւնը զիս կ'ուտէր: Մ'ւր կ'առաջնորդէին էֆէնտիները: Ջինեալ անձերը, իրենց պետին խորհրդաւոր ընթացքը խիստ կասկած կը ներշնչէին ինծի: Թողուցի կառքս ու հեռուէն հետեւեցայ անոնց, որոնք ձորէն անցնելով գացին միւս եզերքը: Հոն մտան պզտիկ անտառի մը մէջ և յառաջանալով, անոնց պետը ըսաւ քանի մը բառեր զորս չլսեցի, որովհետեւ բաւական հեռու էի իրենցմէ: Հոն աւազակները խոյացած էֆէնտիներուն վրայ, մերկացուցին զանոնք իրենց զգեստներէն, և բոլորովին մերկ վիճակի մէջ դրին: Ջեմ կրնար նկարագրել այն տեսարանը որուն ներկայ գտնուեցայ: Այս խեղճ զոհերը մէկիկ մէկիկ կապուեցան ծառերուն: Ջէին կրնար իրենք զիրենք պաշտպանել, ձեռքերնին կապուած էր:

Յետոյ, մեծ ու պզտիկ աւազակները հանեցին իրենց դաշոյնները և սկսան հարուածներով ծակծկել, յամրաբար և զօրաւոր կերպով: Դատապարտեալներուն ազաղակները և իրենց անկարող կատաղութիւնը կը յուզէին սիրտս: Այո, ես ալ մարդ մը սպաննած եմ, ես այդ պատճառաւ 15 տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած, բայց այս մարդասպաններուն պէս վատ մը չեմ եղած: Իմ զոհս զիս նախատած էր. զայրոյթը կը կատղեցնէր զիս, ատրճանակս ուղղեցի և գնդակով սպաննեցի հակառակորդս: Կը ցաւիմ զինքը սպաննած ըլլալուս: Վերջապէս այս մարդը զիս նախատած և սպառնացած էր, մինչդեռ խեղճ հինգ էֆէնտիները ոչինչ ըրած էին այդ աւազակներուն, չէին իսկ ճանչնար զանոնք. Հակառակ ասոր, հանդարտօրէն ու վայրագաբար կտոր կտոր կը դարձուէին անոնց կողմէ»:

«ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ» Լրագիր – 17 Յուլիս 1919- Ա.Տարի - Թիւ 245 – 3-րդ Էջ

Թերթին Տէր և Տնօրէն՝ ԵՐ. Տ. Անդրէասեան – Կ.Պոլիս

«ՆԱՅԻՐԻ»ի յառաջիկայ Թիւին մէջ տալու պիտի ջանանք, Պոլսոյ Գերմանական դեսպանատունէն Թուբէն Մեւակի այրիին՝ ժաննի Մեւակին ուղարկած ծանուցագիրը, որուն մէջ ան, Թուբէն Մեւակի սպանութեան պարագաները, բոլորովին տարբեր ձեւով կը ներկայացնէ:

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

OLMIYACAK SEY

BIR TÜRK YAZAR, ERMENI SOYKIRIMI HAKKINDA, TÜRKLERDEN BASKA HERKESIN BILDIGI GERÇEKLERI AÇIKLIYAN BIR KITAP NESRETMIS

BIR ERMENI DOSTUMUZ SON ZAMANLARDA BIZE TÜRKÇE BIR KITAP GÖNDERDI.

KEMAL YALÇIN ISMINDE DENIZLILI BIR TÜRK YAZARIN «SENINLE GÜLER YÜREGIM» BASLIKLI KITABIYDI BU.

EGER DOSTUMUZUN TAVSIYESI OLMASAYDI, (SÖZDE)ERMENI SOYKIRIMI HAKKINDA TÜRKLERIN YAZDIGI KITABI ELIMIZE BILE ALMAZDIK.

ÇÜNKÜ, TÜRKLERIN BU MEVZUDA YAYINLADIKLARI BÜTÜN KITABLARIN GAYESI, ERMENI SOYKIRIMI DIYE BIRSEYIN OLMADIGINI, BILAKIS ERMENILERIN TÜRKLERI ÖLDÜRDÜKLERINI ISPAT ETMEK IDI.

BIZ BU SAÇMA VE ASILSIZ TÜRK IDDIALARINA KARSI, DAIMA SUNLARI YAZDIK.

EGER ERMENI SOYKIRIMI OLMADI VE BILAKIS ERMENILER TÜRKLERI ÖLDÜRDÜ

ISE, NIYE 3000 SENELIK ERMENI ANAVATANI OLAN DOGU ANATOLYA TOPRAKLARINDA BUGÜN BIR TEK ERMENI YOK. FAKAT TÜRK DENILEN MILYONLARCA INSAN VAR?...

ITIRAF EDELIM KI, BIZ KEMAL YALÇININ KITABINI ADETA ISTEMIYEREK OKUMAYA BASLADIK.

FAKAT OKUDUKÇA, KITAB BIZI SARMIYA BASLADI.

VE EN SONUNDA, BITIRINCEYE KADAR ELIMIZDEN BIRAKMADIK.

KEMAL YALÇIN, ERMENILER ILE ILGILI BU KITABI YAZDIGI IÇIN, VE BILHASSA ERMENI SOYKIRIMININ KORKUNÇ GERÇEKLERINI TÜRKÇE OLARAK GÜN ISIGINA ÇIKARDIGI IÇIN, YÜREKTEN TEBRIK EDERIZ.

BÖYLE BIR KITABI, BIR TÜRK OLARAK YAZMAK, MEDENI CESARET MESELESIDIR.

DAHA DOGRUSU KAHRAMANLIKTIR.

BU GERÇEKLERDEN AYRI OLARAK, KEMAL YALÇININ KITABINDA, BIRINCI SATIRINDAN SON SATIRINA KADAR BELIRTTIGI INSANI DÜSÜNCELERE, INSANLAR ARASINDA KARDESLIK FIKIRLERINE HAYRAN OLDUK.

FAKAT SAYIN KEMAL YALÇINA BAZI HUSUSLARDA FIKIRLERIMIZI BELIRTMEK ISTERIZ.

INSANLAR ARASINDA, KARDESLIK, DOSTLUK VE SEVGI FIKIRLERI ÇOK DOGRU VE ASIL DÜSÜNCELERDIR.

YALNIZ TEK TEK INSAN OLARAK. FAKAT MILLET OLARAK DEGIL.

ÇÜNKÜ INSAN, KENDI SAHSI HAREKETLERINDE KARAR VERMEKTE HÜR DÜR.

VE SEVGI HISLERI ÇOGU ZAMAN, MENFAAT FIKIRLERINI YENEBILIR.

FAKAT MILLETLER ARASINDA VE KARDESLIK FIKIRLERI ALDATICIDIR VE YALANDIR.

ÇÜNKÜ DEVLETLER ARASINDA YEGANE GEÇERLI KANUN, YALNIZ MENFAAT KANUNUDUR.

MILLETLER ARASINDA KARDESLIK FIKIRLERINE INANAN MILLETLER, EN SONUNDA HÜSRANA UGRAMAYA VE YOK OLMIYA MAHKÛMDURLAR.

BUNUN EN BÜYÜK ÖRNEGI, ERMENI MILLETIDIR.

19 ASIRDA OSMANLI IMPATATORLUGUNDAKI ESIR MILLETLERIN HEPSI, YUNANLILAR, BULGARLAR, SIRPLAR VE ARAPLAR ISYAN EDEREK HÜRRIYETLERINE KAVUSTULAR.

YALNIZ ERMENILER OSMANLILARA SADIK KALDILAR.

VE BUNUN IÇIN DE, KIZIL SULTAN ABDÜLHAMID ERMENILERE «MILLETI SADIKAYI ERMENIYE» ÜNVANINI VERDI.

1908-DEKI HÜRRIYET ILANINDA OSMANLILIGA EN YÜREKTEN BAGLI MILLET ERMENILERDI.

VE ERMENILER, ITTIHAT VE TERAKKI ILE KARDESLIK ILAN ETTILER.

FAKAT 1915-DE KARDES SANILAN ITTIHAD VE TERAKKI PARTISI BIRINCI CIHAN HARBININ KARGASALIGINDAN ISTIFADE EDEREK ERMENILERI SOYKIRIMINA UGRATTI.

1909-DA SOFTALARIN ISYANINDA ERMENILERIN EVINDE SAKLANARAK ÖLÜMDEN KURTULAN FARMASONLARIN REISI VE DAHILIYE VEKILI TALAT PASA NISAN 1915-DE, ÇOLUK ÇOCUK, BÜYÜK KÜÇÜK DEMEDEN BÜTUN ERMENILERIN ÖLDÜRÜLMESI EMRINI VERDI.

ISTE TÜRKLERIN «MILLETI SADIKAYI ERMENIYE»YE VERDIKLERI MÜKAFAT...

24 NISAN 1915 ERMENI SOYKIRIMINDA EDIRNEDEN VANA KADAR BÜTÜN ERMENILER SÜRGÜNE GÖNDERILDI VE ONLARIN BÜYÜK ÇOGUNLUGU ÖLDÜRÜLDÜ.

BUGÜN, 1915 ERMENI SOYKIRIMINDAN 88 SENE SONRA TÜRKLER HALÂ INKAR EDIYORLAR...

SON ZAMANLARDA, AMERIKALILAR, ERMENILERI, TÜRKLERLE BARISMAYA ZORLUYOR.

SIZ HANGI BARISTAN BAHSEDIYORSUNUZ?

KALA, KALA KILIÇ ARTIGI BIR AVUÇ ERMENININ KARSISINDA, 70 MILYONA VARAN TÜRK DENILEN TOPLULUK VAR.

BATI ERMENISTANDA BUGÜN BIR TEK ERMENI YOK.

VE TÜRKIYE DENILEN DEVLETIN NÜFUSUNUN YÜZDE DOKSAN DOKUZ VIRGÜL DOKUZU TÜRK.

BU KADAR KANLI TEMIZLIGI, TARIHIN HIÇ BIR DEVRINDE, HIÇ BIR DEVLET YAPMAMISTIR.

EGER BU BIR AVUÇ ERMENI DE AMERIKALILARIN TUZAGINA DÜSER VE TÜRKLERLE BARISIRSA, ERMENILER KENDI IDAM KARARLARINI KENDI ELLERI ILE IMZALAMIS OLURLAR.

3.9.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ԶԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԶԸԼԱԼԻՔ ԲԱՆ

ԹՈՒՐՔ ԳՐՈՂ ՄԸ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՋԱՏ, ԲՈԼՈՐԻՆ ՀԱՄԱՐ ԾԱՆՕԹ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՂ ԳԻՐՔ ՄԸ ԳՐԵՐ Է

Մեր մէկ բարեկամը, վերջերս մեզի Թրքերէն գիրք մը ղրկեց։

Քեմալ եալչընն անունով Տենիզլիցի Թուրք գրողի մը «Հոգիս Քեմով կը խայտայ» վերնագրով գիրք մըն էր այս։ Եթէ մեր բարեկամին, այս գիրքին մասին յանձնարարութիւնը չըլլար [իբր թէ] հայկական ցեղասպանութեան մասին Թուրքերուն գրած գիրքը՝ ձեռքերնիս չէինք առներ։

Որովհետեւ, Թուրքերուն այս հարցի մասին հրատարակած բոլոր գիրքերուն նպատակը՝ հայկական ցեղասպանութիւն բառած բանի մը գոյութիւն չունենալը, ընդհակառակը՝ հայերուն Թուրքերը սպաննած ըլլալը ապացուցանել էր։

Մենք այս անհեթեթ և անիմաստ Թրքական պնդումներուն դէմ, միշտ սապէս գրած էինք՝ «եթէ հայկական ցեղասպանութիւն չէ եղած և ընդհակառակը հայերը Թուրքերը մեռցուցած են, ուրեմն ինչո՞ւ 3000 տարուան հայերուն հայրենիքը եղող արեւելեան Անաթոլիոյ հողերուն վրայ մէկ հատ հայ չկայ, բայց Թուրք կոչուող միլիոններով մարդիկ կան...։

Պիտի խոստովանինք, թէ Քեմալ եալչընին գիրքը սկիզբը չուզելով կարդալ սկսանք։ Բայց բաւական կարդալէ յետոյ, գիրքը մեզի համար հետաքրքրական Թուիլ սկսաւ։ Եւ ամենէն վերջ, մինչեւ որ աւարտեցաւ, ձեռքերնէս չձգեցինք։ Քեմալ եալչընը՝ հայերուն մասին այս գիրքը գրած ըլլալուն համար, և մանաւանդ այս հայկական ցեղասպանութեան գարհուրելի իրականութիւնները Թրքերէն լոգուով լոյս աշխարհ բերած ըլլալուն համար սրտանց կը շնորհաւորենք։

Այս տեսակ գիրք մը, Թուրք մը ըլլալով գրելը, մեծ քաջութիւն է։ աւելի ճիշդ՝ հերոսութիւն է։

Այս իրականութիւններէն անջատ ըլլալով Քեմալ եալչընին իր գիրքին մէջ, առաջին տողէն մինչեւ վերջին տողը յայտնած մարդկային մտածումներուն, և մարդոց միջեւ եղբայրութեան գաղափարներուն հիացանք։

Բայց յարգելի Քեմալ եալչընին, կարգ մը հարցերու մասին մեր գաղափարները յայտնել կ՛ուզենք։

Մարդոց միջեւ եղբայրութեան, բարեկամութեան և սիրոյ գաղափարները՝ շատ ճիշդ և ազնիւ մտածումներ են։ Բայց, միայն՝ անձերու միջեւ։ Եւ երբեք՝ ազգերու յարաբերութիւններուն մէջ։

Որովհետեւ մարդ մը, իր անձնական խնդիրներուն մէջ, ինք որոշելու ազատութիւնը ունի. եւ սիրոյ զգացումները՝ շատ անգամ շահու մտածումները կրնան յաղթել:

Բայց ազգերու միջև բարեկամութեան և եղբայրութեան գաղափարները՝ խաբուսիկ են և սուտ են: Մանաւանդ՝ հայ և թուրք ազգերու պարագային:

Որովհետեւ ազգերու միջև, միակ վաւերական օրէնքը՝ միայն շահու օրէնքն է:

Ազգերու միջև եղբայրութեան գաղափարներուն հաւատացող ազգերը, իւրաքանչիւրը իր վերջոյ հիասթափութեան մատնուելու և բնաջնջուելու դատապարտուած են: Այս խնդրին ամենէն մեծ օրինակը՝ Հայ Ազգն է:

19-րդ դարուն Օսմանեան կայսրութեան մէջի, գերի ազգերուն բոլոր ալ՝ յոյները, պուլկարները, սերպերը և արաբները ապստամբելով իրենց անկախութեան տիրացան:

Միայն հայերն էին, որ Օսմանցիներուն հաւատարիմ մնացին: Եւ այս պատճառաւ ալ կարմիր Սուլթան Ապտիւլհամիտ հայերուն «MILLETI SADIKAYI ERMENIYE» [Հաւատարիմ Ազգ Հայոց] տիտղոսը տուաւ:

1908-ի «Ազատութիւն» հռչակուած շրջանին, Օսմանցիութեան գաղափարին ամենէն սրտանց կապուող Ազգը՝ հայերն էին: Եւ հայերը «ITTIHAT VE TERAKKI» կուսակցութեան հետ եղբայրութիւն կնքեցին:

Բայց 1915-ին այդ եղբայր կարծուած «ITTIHAT VE TERAKKI» կուսակցութիւնը՝ առաջին Աշխարհամարտին խառնաշփոթութիւններէն օգտուելով՝ հայերը ցեղասպանութեան ենթարկեց:

1909-ին մօլլաներուն ապստամբութեան օրերուն, հայոց տունը պահուըտելով մահէն ազատող, ֆարմասոններուն նախագահը և ներքին գործերու նախարար Թալաթ փաշան Ապրիլ 1915-ին ամենէն պզտիկէն մինչեւ ամենէն տարեց հայուն սպանման հրամանը արձակեց:

Ահաւասիկ թուրքերուն տուած «Հաւատարիմ Ազգ Հայոց» տիտղոսին վարձատրութիւնը :

24 Ապրիլ 1915-ի հայկական ցեղասպանութեան ընթացքին էտիրնէ-էն մինչեւ Վան քաղաքը, բոլոր հայերը աքսորուեցան, և անոնց մեծ մասը սպանուեցաւ: Այսօր, 1915-ի հայկական ցեղասպանութիւնէն 88 տարի յետոյ, թուրքերը մինչեւ հիմա իրենց կատարած ոճիրը կ'ուրանան:

Վերջին շրջաններուն, Ամերիկացիները հայերուն կ'ստիպեն, որ թուրքերուն հետ հաշտուին: Դուք ո՞ր հաշտութեան մասին կը խօսիք:

Ողջ մնացած ափ մը հայերուն դէմ կանգնած է 70 միլիոնի հասնող թուրք բսուած զանգուած մը:

Այսօր Արեւմտեան Հայաստանի հողերուն վրայ մէկ հատ հայ չկայ: Եւ Թուրքիա բսուած պետութեան բնակչութեան հարիւրին իննսուն ինը, ստորակէտ ինը՝ թուրք է:

Այս աստիճան արիւնարբու մաքրագործութիւն մը՝ պատմութեան ոչ մէկ շրջանին, ոչ մէկ պետութիւն կատարած է:

Եթէ այս ափ մը հայերը, Ամերիկացիներուն ծուղակը իյնալով թուրքերուն հետ հաշտուին և բարեկամանան, այն ատեն այս հայերը իրենց մահուան վճիռը՝ իրենց ձեռքերովը ստորագրած պիտի ըլլան:

(Շարունակելի)

3.9

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 192 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ԱՊՐԻԼ 2003

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ՍԻՈՆԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾԱԾ 24 ԱՊՐԻԼ 1915-Ի ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆ Է՝ ՍԻՈՆԱԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԱՅՍ ՕՐԵՐՈՒՆ ՍԱՐՔԱԾ ԻՐԱՔԻ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

ՈՒ Կ'ԻՅՆԱՅ ԱՅՆ, ՈՐ ԿԸ ԾՆԿԷ ՎԱՒՕՎ
ՁԻ ԹՈՒՐՆ ԱՒԵԼԻ ԱՐԴԱՐ Է ԽԱՉԷՆ
ՁԻ ԿԵԱՆՔՆ ԱՆՈՆՑ Է ՄԻԱՅՆ ՈՐ ՔԱՀՉ ԵՆ,
ԱՆՈՆՑ ՈՐ Կ'ԱՊՐԻՆ ՈՒՐԻՇԻՆ ՄԱՀՈՎ... :

«ՁԱՆԳԱԿՆԵՐ, ՁԱՆԳԱԿՆԵՐ» 1909 ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ
[ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ–ԵՐԿԵՐ [ԱՆԹԻԼԻԱՍ]–ԷՋ 171]

24 Ապրիլ 1915-ի ցեղասպանութենէն հրաշքով վերապրող հայերը սրտանց կը հաւատային, թէ՝ «Այս հրէշային ցեղասպանութիւնը կատարող Թուրքերը անպայման պիտի պատժուէին և Մեծն Աստուած՝ անոնց պատիժը պիտի տար»:

Եւ այսօր, 1915-ի ցեղասպանութենէն 88 տարիներ յետոյ, Թուրքերը ո՛չ թէ պատժուած, այլ՝ ընդհակառակը, յունական և հայկական հայրենի հողերուն վրայ 70 միլիոնոց Թուրքիա մը մէջտեղ բերած են: «Քաղաքակիրթ» կոչուող արեւմտեան պետութիւններուն զինակիցն են, և մինչեւ այսօր կը շարունակեն նորանոր ողբերգութիւններ գործել:

Խե՜ղճ հայերը չէին գիտեր, թէ Ռուբէն Սեւակին ըսածին պէս՝ «ԹՈՒՐՆ ԱՒԵԼԻ ԱՐԴԱՐ Է ԽԱՉԷՆ»

Եւ իրաւունքը միայն՝ զօրաւորինն է:

Եւ «Արդարութիւն», «Մարդկութիւն», «Խիղճ» ըսուած բառերը, իրականութեան հետ կապ չունեցող երազային խօսքեր են:

* * *

Այս օրերուն, հրեաներուն կողմէ նահատակուած Յիսուսին խաչելութեան պատմութիւնը պիտի յիշատակուի քրիստոնէական բոլոր եկեղեցիներուն մէջ:

Եւ այս տարի, բացառաբար, Յիսուսի նահատակութիւնը և 24 ապրիլ 1915-ի Հայ Ազգին նահատակութիւնը նոյն օրերուն պիտի ոգեկոչուին:

Շատ անգամ ըսած ենք՝ «Եթէ Երէկուան, այսօրուան և վաղուան աշխարհի պատմութիւնը լաւ հասկնալ կ'ուզէք, կարդացէք և ուսումնասիրեցէք Յիսուսին խաչելութեան պատմութիւնը»:

Խնդիրը՝ «Հաւատացեալ ըլլալու կամ չըլլալու հարցը» չէ:

Այլ՝ կրօնական եղելութիւն մը մեկնաբանելու հարցն է:

Եւ մենք, Ռուբէն Սեւակի իր «Յիսուսի Կեանքը» ուսումնասիրութեան մէջ բաժին պէս՝ «Դուն մարդ էիր, Քեզի Աստուած ըրին» գաղափարին հետեւելով կը հաւատանք, թէ Յիսուս, հրեաներուն քով քիչ գտնուող առաքինութիւններով բարի և արդար «Մարդ» մըն էր պարզապէս:

Եւ հրեաները, Յիսուսին գաղափարները վնասակար նկատեցին իրենց կրօնին, իրենց «դրամին» և իրենց ապագայի ծրագիրներուն համար: Եւ ամէն տեսակ սուտեր յօրինեցին, տեսակ տեսակ սադրանքներ կատարեցին և անհաւատալի ամբաստանութիւններ վերագրեցին Յիսուսին: Եւ այս սուտ ամբաստանութիւններով զինք դատարան յանձնեցին որ պատժեն:

Դատաւոր Պիղատոսը «յանցանք» մը չգտաւ Յիսուսին քով:

Բայց հրեաները, հակառակ Պիղատոսին «Յիսուսը անմեղ է» որոշումին, ամբոխաւարութեամբ և վայրագութեամբ ստիպեցին, որ Հրեայ կրօնապետները՝ իրե՛նք դատաստան սարքեն որ մահուան դատապարտուի Յիսուս:

Եւ Հրեաները խաչեցին Յիսուսը զինք ամենածանր անարգանքներու և չարչարանքներու ենթարկելով:

Կարդացէք աւետարանի մէջ Յիսուսին դատավարութեան և խաչելութեան մանրամասնութիւնները:

Եւ հոն պիտի տեսնէք Իրաքի ողբերգութեան սկիզբի օրէն մինչեւ այսօրուան գրեթէ նոյն սադրանքները, նոյն սուտերը և նոյն սուտ ամբաստանութիւնները:

Ի՞նչ էր Ամերիկային ամբաստանութիւնները Իրաքի դէմ: Իրր թէ Իրաքը, «Վտանգաւոր Զէնքեր» ունէր:

Մասնագէտները ամիսներով փնտռեցին և բան մը չգտան:

Եւ Միացեալ Ազգերու Ապահովութեան Խորհուրդը [Պիղատոսի նման] Իրաքը յանցաւոր չգտաւ և ամերիկացիներուն պահանջած Իրաքի դէմ պատերազմի որոշումը չտուաւ: Բայց նաեւ չարգիլեց [կամ չկրցաւ] նախայարձակումը:

Իսկ ամերիկացիները, Յիսուսը խաչելու որոշում տուող Հրեայ ռաբբունապետներուն նման, Իրաքի դէմ պատերազմի որոշում տուին:

Եւ ամերիկացիները իրենց դժոխային և արդիական զէնքերով քանդեցին Իրաքը:

Ի՜նչ մեծ յաջողութիւն: 12 տարիներէ ի վեր շրջափակման մէջ եղող հիւանդ և տկար Իրաքը՝ աշխարհի ամենամեծ զինուորական ուժը ունեցող ամերիկացիները, իրենց շատ հեռուներէ արձակած դժոխային ռումբերով քանդիչ գործը կատարելէ յետոյ, հրաձգիչներով խուժեցին ներս և գրաւեցին աւերակ դարձած իրաքեան քաղաքները:

Բայց ո՞ւր էին Իրաքին ունեցած «Վտանգաւոր Զէնքերը», որոնց գոյութիւնը Ամերիկան պատրուակ դարձուցած էր Իրաքի վրայ յարձակելու համար:

Ամերիկացիները խոստովանեցան որ, «մինչեւ հիմա, բան մը չեն գտած, բայց պիտի գտնեն եղեր»:

Այո, ամերիկացիները Ամերիկայէն պիտի բերեն այդ զէնքերը Իրաք, և «EVRE KA»-գտանք պիտի բսեն:

Ասիկա շատ փո՛քր սադրանք մըն է՝ Ամերիկեան հետախուզական դաւադիր կազմակերպութեան՝ Սի. Այ. էյ.ի համար:

* * *

Ամերիկացիներուն Իրաքի դէմ մղած ցեղասպանութեան համազօր այս պատերազմին դէմ, աշխարհի ամէն կողմը [ի բացառեալ Իսրայէլ] ցոյցեր կը կատարուին:

Եւ այս ցոյցերուն մէջ, ցուցանակներու վրայի գրութիւններով, շատ ծանր ամբաստանութիւններ կը կատարուին ամերիկային և մանաւանդ Պուշ-ին դէմ:

Բայց մեզի համար, ամենէն զգայացունց ցոյցերը կատարուեցան երկու օր առաջ, Պոլսոյ մէջ [անհաւատալի՝ բայց իրականութիւն է]:

13 Ապրիլ 2003-ին, Պոլսոյ Ամերիկեան հիւպատոսարանին առջեւ, լայնակաւոր հարիւրաւոր Թուրք կիներ, Ամերիկեան «բարբարոսութեան» դէմ ցոյց կատարեցին:

Եւ ամէն մէկ լայնակաւոր կնկայ ձեռքը նոյն արձանագրութիւնը կրող ցուցանակներ կային՝ «AMERIKANIZME HAYIR» [Ամերիգանիզմին՝ ոչ]:

Թրքերէն չգիտցող մէկու մը համար, այս՝ հակա-Ամերիկեան պարզ լոզունգ մըն էր: Սակայն, լայնակաւոր Թուրք ցուցարար կիները «բառախաղ» մը ըրած էին: «AMERIKANIZME HAYIR» բառին մէջտեղը գտնուող երեք տառերը՝ KAN-ը շատ մեծ տառերով գրուած էին: Որովհետեւ, Թրքերէն KAN-ը արիւն ըսել է:

Եւ ցուցականներուն վրայ, KAN բառէն հոսող արիւնի նշաններ գծագրուած էին:

Պոլսոյ մէջ, Ամերիկեան հիւպատոսարանին առջեւ ցոյց ընող այս լայնակաւոր կիները, տարիներէ ի վեր Թուքիոյ մէջ, շատ տխուր հռչակ մը ունին:

Այս կիները մայրերն են Ամերիկացիներուն հրամանով, նախագահ Էվրէնի և անկէ ետք եկած Թուրք բռնապետներու կողմէ չարչարանքներով սպաննուած հազարաւոր Թուրք, քիւրտ ու նաեւ հայ ձախակողմեան ուսանողներուն:

Այս սգակիր մայրերը, տարիներէ ի վեր, ցոյցեր կը կատարեն Պոլսոյ կեդրոնական հրապարակերուն վրայ և իրենց սպաննուած զաւակներուն համար արդարութիւն կը պահանջեն:

Եւ հիմա ալ այս վշտակիր մայրերը, բուն յանցաւորներուն՝ ոճրագործ Ամերիկացիներուն դէմ, այս շատ խորհրդաւոր ու իմաստալից պաստառներով իրենց ցաւը և ոխը յայտնեցին:

* * *

24 Ապրիլ 1915-ի հայկական ցեղասպանութիւնը, խորքին մէջ, ի՞նչ տարբերութիւն ունի Յիսուսի խաչելութեան ոճրագործութենէն և նաեւ վեջնագոյնին՝ իրաքեան պատերազմի ողբերգութենէն:

Իրականութեան մէջ՝ երեք եղելութիւններուն մէջ ալ կը տեսնենք գրեթէ նոյն սուտերը, նոյն սադրանքները:

Վերադառնանք հայկական ցեղասպանութեան ողբերգութեան: Ի՞նչ էր պատրուակը 24 Ապրիլ 1915-ով, Օսմանեան կայսրութեան սահմաններուն մէջ սկսած հայերուն տեղահանութեան:

Թուրքերուն տուած անհեթեթ պատճառաբանութիւնը հետեւեալն է՝ «ՀԱՅԵՐԸ, ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՐՋԱՆԻՆ, ՌՈՒՍԵՐՈՒՆ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷԻՆ ԵՂԵՐ»:

Ենթադրենք, որ Ռուսիոյ սահմանամերձ քաղաքները՝ էրզրումի և նման վայրերու մէջ հայերը կրնային օգնել Ռուսերուն յառաջացումին: Բայց, անկէ դուրս՝ Անաթոլիոյ մէջ բնակող և մինչեւ Թրակիոյ արեւմտեան ժայրը գտնուող էտիրնէի հայերը ինչպէ՞ս կրնային օգնել Ռուսերուն:

Եւ Թուրքերը, Վանէն մինչեւ էտիրնէ՝ բոլոր հայերը տեղահանութեան և աքսորի ենթարկեցին, իրենց միակ և անժխտելի նպատակով ցեղասպանութեան ենթարկելու համար հայ ազգը:

Եւ իրենց այս պատճառաբանութեան սուտ և անարդար բլլալուն ամենէն համոզիչ ապացոյցը այն է որ, 24 ապրիլ 1915-էն մինչեւ պատերազմին վերջը, Օսմանեան կայսրութեան մէջ հայերը գրեթէ ոչ մէկ ապստամբութիւն և նոյնիսկ ընդդիմութիւն կատարեցին:

Աւելի ցաւալի է ըսելը թէ՝ ոչխարներու պէս, գրեթէ բոլորն ալ, վայրագ Թուրքերուն գոհը եղան:

* * *

«ՆԱՅԻՐԻ»ի 1-1-2003 «բացառիկ» Թիւէն սկսեալ, կը ջանանք տալ հայկական ցեղասպանութեան խորհրդանիշը եղող՝ հայ մտաւորականներուն 24 Ապրիլ 1915-ին նահատակութեան պատմութիւնը: Եւ մասնաւորապէս՝ Ռուբէն Սեւակի և ընկերներուն նահատակութեան ողբերգութիւնը:

Թուրքերը տեղահանուած հայ աքսորեալներուն համար, սուտ պատճառաբանութիւն մը առաջ քշելով կ'ըսեն, թէ հայերը, աքսորի ճամբուն վրայ, հիւանդութենէ մահացած են:

Նոյն սուտերը կը տեսնենք Ռուբէն Սեւակի և ընկերներուն նահատակութեան եղելութեան մէջ:

Ռուբէն Սեւակին կինը գերմանուհի բլլալուն, իր մօր և հօրը հետ շատ մը դիմումներ կատարած են Պոլսոյ Գերմանական դեսպանատան մօտ իրենց փեսան՝ Ռուբէն Սեւակը աքսորէն ազատելու համար:

Այս պատճառաւ Պոլսոյ Գերմանական դեսպանատունը իր հերթին, շատ մը միջամտութիւններ կատարած է Թրքական կառավարութեան մօտ նախ՝ [իբր Թէ] աքսորէն ետ բերելու համար Ռուբէն Սեւակը, իսկ անոր նահատակութենէն յետոյ ալ՝ մահուան պարագաները ստուգելու համար:

«Ռուբէն Սեւակի անուան Յիշատակի Տուն»ին մէջ, նահատակին արխիւին մաս կը կազմեն 1915-ին, Պոլսոյ Գերմանական դեսպանատան կողմէ, Լոզան՝ Ռուբէն Սեւակի աներոջ և Ռ. Սեւակին կնոջ ուղարկուած երկու ծանուցագիր նամակներ:

Այս նամակներուն գերմաներէն բնագիրը և հայերէն Թարգմանութիւնը կը հրատարակենք իբր պատմական փաստաթուղթ, առաջին անգամ ըլլալով, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ:

Պոլսոյ Գերմանական դեսպանատան կողմէ Բերա-էն 15 Սեպտեմբեր 1915-ին Լոզան՝ Ռուբէն Սեւակին աներոջ՝ « FRANZ APELL-ին ուղարկուած գերմաներէն նամակին մէջի, և Ռուբէն Սեւակի վերաբերեալ մասին Թարգմանութիւնը՝

Գերման Կայսերական Դեսպանատուն՝

Բերա, 15 Սեպտեմբեր 1915.

Յարգարժան Պարոն Ֆրանց Աբէլ.

. . . Ինչ կը վերաբերի ձեր բժիշկ Զիլինկիրեան կոչուող փեսին հարցին, անպայման Տիկին Աբէլի ճամբով տեղեակ եղած էք, Թէ վերը անունը նշուող անձը, Օգոստոսի վերջաւորութեան, Զանղըրը-էն Անկորա գացող ճամբուն վրայ, ոճրագործներու ձեռքով սպաննուած է:

Գերման կայսերական դեսպանատուն այս հարցին այս տեսակ տխուր վերջաւորութիւն մը ունեցած ըլլալուն համար, իր վշտակցութիւնը կը յայտնէ և կայսերական հիւպատոսարանին հետ գործակցաբար, Տիկին Աբէլին, իր աղջկան և իր թոռնիկներուն հետ անվտանգ Գերմանիա վերադարձին ապահոված է:

Կ'ուզեմ նաեւ աւելցնել, Թէ բարձրագոյն դռնէն ստացուած տեղեկութեան համեմատ, ոճրագործներուն չորսը, որոնց գոհը եղած էր ձեր փեսան,ձերբակալուած են և միւսներուն հետապնդումը կը շարունակուի:

Դեսպանատան Պատասխանատու՝ [ստորագ.]

.....

8-12-1915 Թուակիր՝

Ռուբէն Սեւակին կնոջ ուղղուած գերմաներէն նամակը:

«Գերման կայսերական Դեսպանատուն Թիւ 10860 Բերա. 8 Դեկտեմբեր 1915 Տիկ. Հելէն [Ժաննի] Զիլինկիրեան. Լոզան

[Թրքական] ներքին նախարարութեան տուած տեղեկութեան համաձայն, ձեր հանգուցեալ ամուսինին գողցուած իրեղէններէն մէկ մասը վերագտուած է եւ դատական իշխանութեան յանձնուած:

Այս իրեղէններուն մէջ կը գտնուին երկու մատանիներ և կօճակ մը:

Այս իրեղէնները հոս՝ Պոլիս բնակող և ձեր փոխանորդագիրը ունեցող անձնաւորութեան մը միջոցաւ, ձեզի պիտի յանձնուին:

Այս փոխանորդագիրը դուք կրնաք հայթայթել ձեր բնակած տեղւոյն հիւպատոսարանէն, որ հանգուցեալին ժառանգորդները դուք և ձեր երկու զաւակներն են:

Այս պատեհութեամբ [Թրքական] ներքին Գ. նախարարութիւնը կը տեղեկացնէ, Թէ ձեր ամուսինին և իր ճամբու ընկերներուն վրայ յարձակումը կատարուած է 15[28] Օգոստոս 1915 Թուականին:

Եւ ձեր ամուսինին մահը՝ փամփուշտի վէրքի հետեւանքով յառաջ եկած է:

.....

1. Ռուբէն Սեւակին աներոջ ուղղուած նամակին մէջ կ'ըսուի, Թէ՝

Ռուբէն Սեւակ, ոճրագործներու կողմէ սպաննուած է. որոնցմէ չորսը ձերբակալուած և միւսներուն հետապնդումը կը շարունակուի:

2. Ռուբէն Սեւակին կնոջ ուղղուած նամակը մեզի համար շատ կարեւոր հանգամանք մ'ունի:

Այս նամակին մէջ կ՛ըսուի, թէ Ռուբէն Սեւակին մահը հրացանի մը պատճառած վէրքի հետեւանք է:

Ինչպէս որ դուք ալ նկատած էք, թէ՝ բոլոր հայկական վկայութիւններուն մէջ, Ռուբէն Սեւակին դաշոյններով սպաննուած ըլլալուն յիշատակութեան մասին ոչ մէկ ակնարկութիւն կայ:

Այստեղ առաջին անգամ ըլլալով կը հրապարակենք նաեւ, 24 Ապրիլ 1915-ի տարեդարձին տխուր առթիւ, Ռուբէն Սեւակին Զանղըրը-ի աքսորավայրէն Պոլիս՝ իր կնոջը ուղարկած բացիկ-նամակները:

Ինչպէս որ կը տեսնէք՝ բացիկները արաբատառ թրքերէն լեզուով գրուած են՝ գրաքննութեան պատճառաւ:

Բայց արաբատառ թրքերէնով գրուած բացիկները վերծանեց՝ բժիշկ Շապուհ Կետիկը, որուն շնորհակալութիւն յայտնելը հոգեկան պարտք կը նկատենք:

Եւ նաեւ, առաջին անգամ ըլլալով կը հրապարակենք՝

1. Սիլիվրի-ի մէջ՝ տունը ուր ծնած է Ռ. Սեւակ, որուն առջեւ կ՛երեւի Ռուբէն Սեւակի տղան՝ Լեւոն Զիլինկիրեանը, որուն 1959 թ. ին տարած

էինք հօրենական գիւղը և իր հօր ծնած տան առջեւ նկարած:

2. Ռուբէն Սեւակի Պոլսոյ մէջ, Յունիս 1914-էն մինչեւ Յունիս 1915 բնակած՝ Բանկալթը, «Նալպանդ» փողոց. Մավրոբուլոսի շէնքին նկարը՝

այսօրուան վիճակով [կարելի է զանազանել Բ. յարկը-«SARNY»-որ Ռ. Սեւակի յարկաբաժինն էր]:

Եւ Ռուբէն Սեւակ այս տունէն էր, որ 22 Յունիս 1915-ին, թուրք ոստիկաններուն կողմէ ձերբակալուելով Զանղըրը աքսորուած էր:

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

«TÜRKLER ERMENILERLE YÜZYILLARCA BERABER YASAMISLAR, BUNDAN SONRA DA TEKRAR BARIS IÇINDE DOSTÇA YASASINLAR»

‘’’’SENINLE GÜLER YÜREGIM» BASLIKLI ÇOK KIYMETLI KITABIN YAZARI KEMAL YALCIN, YUKARDA BELIRTTIGIMIZ SÖZLERLE IÇTEN GELEN TEMENNILERDE BULUNUYOR.

KEMAL YALÇININ SAMIMIYETINDEN SÜPHE ETMIYE HAKKIMIZ YOK.

FAKAT ONUN BU BARIS ARZUSUNA, SU ERMENI ATASÖZÜ ILE CEVAP VERMEK ISTIYORUZ. «GIT ÖL, GEL SEVEYIM». BU ERMENI ATASÖZÜNÜN IFADE ETTIGI FIKIR SU.

«BEN ÖLDÜKTEN SONRA, BENI SEVICEKMISSIN, NEYE YARAR ?»

GEÇEN YAZIMIZDA DA BELIRTMISTIK. TÜRKLERIN SOVEN VE FASIST LIDERLERI BIR KAÇ SENE ZARFINDA ERMENILERIN 3000 SENELIK YURDU OLAN DOGU ANATOLYADA VE OSMANLI IMPARATORLUGU HUDUTLARI IÇINDE YASIYAN BÜTÜN ERMENILERI SOYKIRIMINA UGRATTILAR.

«TEKRAR BARIS IÇINDE DOSTÇA YASIYALIM DIYORSUNUZ. TESEKKÜR EDERIZ.

FAKAT BUGÜN KAÇ TANE ERMENI KALDI. KI TÜRKLERLE BERABER YASASINLAR ? YÜZYILLARCA BERABER YASADIK» DIYORSUNUZ.

YÜZYILLARCA DEGIL. YALNIZ BIR KAÇ YÜZYIL. ERMENILER ANATOLYANIN BINLERCE SENEDEN BERI YERLISI.

TÜRKLER SONRADAN GELME SALDIRGAN VE VAHSI VE GÖÇEBE BIR ASIRET OLARAK ISGAL ETMIYE BASLADILAR ANATOLYA TOPRAKLARINI.

11 YUZYILIN SONUNDA MANAZGERTTE BIZANSLILARI YENEREK ANATOLYA TOPRAKLARINA GIRDILER.

TÜRKLERIN MILLI SAIRLERI NAMIK KEMALIN DEDIGINE KULAK VERINIZ.

«CIHANGIRANE BIR DEVLET ÇIKARDIK BIR ASIRETTEN»

BIR ASIRETTINIZ BIR KAÇ YÜZYIL SONRA «IMPARATORLUK» OLDUNUZ.

NASIL MI ? ASARAK, KESEREK, SOYARAK, YERLI AHALIYI RUMU, ERMENIYI KILIÇ ZORUYLA MÜSLUMAN YAPARAK.

BUGÜNKÜ TÜRKLER ESKI OSMANLILARDAN FARKLI MI ?

HAYIR DAHA KÖTÜ.

VARLIK VERGISINI 6-7 ESUÇUNDAN DOLAYI CEZALANDIRILMADIKLARI MÜDDETÇE, TÜRKIYE DENILEN DEVLETIN FASIST ZIHNIYETI HIÇ BIR ZAMAN DEGISMIYECEKTIR.

3. Ջ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐ ԹԷ] ՋԴԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՀԵՏ ԴԱՐԵՐՈՎ ՄԻԱՍԻՆ ԱՊՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ
ԵՏՔ ԱՀ ՆՈՐԷՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ, ԹՈՂ ԲԱՐԵԿԱՄԱԲԱՐ ԱՊՐԻՆ»

«Հոգիս քեզմով կը խայտայ» վերնագրով շատ արժէքաւոր գիրքին հեղինակը՝ Քեմալ Եալչընը՝ վերը նշուած խօսքերով, շատ սրտագին մաղթանքներ կը կատարէ։

Քեմալ Եալչընին անկեղծութեան կասկածելու իրաւունք չունինք։

Բայց իր այս խաղաղութեան փափաքին՝ հայկական հետեւեալ ասացուածքով պատասխան տալ կ՚ուզենք. - «Գնա մեռիր, եկուր սիրեմ»։ Այս հայկական ասոյթին մատնանշած գաղափարը հետեւեալն է. - «Իմ մահանալէս յետոյ, գիս պիտի սիրես եղեր։ Ինչի՞ կը ծառայէ»։ Մեր նախկին գրութեան մէջ ալ մատնանշած էինք՝

Թուրքերուն շովէն և ֆաշիստ ղեկավարները, մէկ քանի տարուան ընթացքին, հայերուն 3000 տարուան հայրենիքը եղող Արեւելեան անաթոլիոյ և ամբողջ Օսմանեան կայսրութեան տարածքին ապրող հայերը՝ ցեղասպանութեան ենթարկեցին։

Կրկին «խաղաղութեան մէջ բարեկամաբար ապրելու մաղթանքներ» կ՚ընէ: Բայց այսօր քանի՛ հայ մնաց, որ Թուրքերուն հետ միասին պիտի ապրին:

«Դարերով միասին ապրեցանք» կ՚ըսէք: Դարերով ոչ: Քանի մը հարիւր տարի միայն:

Հայերը հազարաւոր տարիներէ ի վեր, Անաթոլիայի բնիկներ են:

Մինչդեռ Թուրքերը «եկուորներ» են: Վայրենի, թափառական և բռնագրաւող ցեղախումբ բլլալով խուժել սկսաք Անաթոլիոյ հողերը:

11-րդ դարուն վերջերը, Մանազկերտի մէջ, բիւզանդացիներուն յաղթելով մտաք Անաթոլիա:

Թուրքերուն Ազգային բանաստեղծը Namik Kemal –ին ըսածներուն ուշագրութիւն ըրէք:

«Աշխարհակալ պետութիւն մը մէջտեղ բերինք ցեղախումբէ մը»: Ցեղախումբ մըն էիք միայն: Եւ քանի մը դարեր յետոյ, «Կայսրութեան» վերածուեցաք:

Ինչպէ՞ս կայսրութիւն եղաք, գիտէ՞ք: Սպաննելով, ջարդելով, կողոպտելով:

Ինկ ժողովուրդները՝ յոյները և հայերը բռնի ուժով խլամացնելով:

Այսօրուան Թուրքերը, հին Օսմանցիներէն տարբե՞ր են: Ոչ, ընդհակառակը, աւելի վատ են:

Ուննւորութեան տուրքը, 6-7 Սեպտեմբեր 1955-ի դէպքերը, 1974-ի Կիպրոսի գրաւման ողբերգութիւնը կատարողները՝ այս «քրավատով Թուրքերն» են:

Այս բարբարոսական մտայնութեան զոհերէն մէկն ալ դուք չէ՞ք, Յարգելի Պրն. Քեմալ Եալչըն:

Միջոց մը առաջ, ձեր «Հոգիս քեզմով կը խայտայ» գիրքին հազարներով հատորները, Պոլսոյ մէջ, վերէն եկած հրամանով, կտոր-կտոր ընել տուողը այս շովէն և ֆաշիստ մտայնութիւնը չէ՞ր:

Մինչեւ այն ատենը, որ Թուրքերը, հայերուն դէմ իրենց կատարած ցեղասպանութեան յանցանքով չպատժուին՝ այսօրուան Թուրքիա կոչուած պետութեան ֆաշիստական մտայնութիւնը երբեք պիտի չփոխուի:

Յ. Ջ.

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ «ՍՏԱԽՕՍ»Ը
GEORGE W. BUSH

«ԻՐԱՔԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԱՍԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ:
ՏԱՊԱԼԵՑԻՆՔ ՏԵՒՈՐԻՍՏ ՍԱՏՏԱՄ ՀԻՒՍԷՅՆԻ
ՎԱՐՉԱԿԱՐԳԸ, ՈՐ ԿԸ ԳՈՐԾԱԿՑԷՐ «ԱԼ ՔԱՅԻՏԱ»Ի ՀԵՏ»
1- ՄԱՅԻՍ 2003-ՔԱԼԻՖՈՐՆԻԱ ՃՈՐՃ Վ. ՊՈՒՇ

ՍՈՒՏ ԿԸ ԽՕՍԻՔ ՊՐՆ. ՊՈՒՇ:
ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԳԻՏԷ, ՈՐ ՍԱՏՏԱՄ «ԼԱՅԻՔ»
ՄԸՆ ԷՐ, ՈՐ ԿԸ ՊԱՅՔԱՐԷՐ ՄՈԼԵՒԱՆԴ
ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ:

ՊԱՐՈՆ ՊՈՒՇ, ԴՈՒՔ ՀԻՄԱ, ԱՅՍ ՍՈՒՏԵՐԸ
ՁԳԵՑԷՔ ԵՒ ԸՍԷՔ՝ Ո՞ՒՐ ԵՆ ՍԱՏՏԱՄԻՆ
ՋԱՆԳՈՒԱԾԱՅԻՆ ԲՆԱՋՆՋՄԱՆ ՁԷՆՔԵՐԸ, ՈՐՈՆՑ
ՊԱՏՃԱՌԱՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀՌՉԱԿԵՑԻՔ ԻՐԱՔԻ
ԴԷՄ: ՎԵՐՋԵՐՍ ԽՈՍՏՈՎԱՆԵՑԱՔ, ԹԷ ՄԻՆՉԵՒ
ՀԻՄԱ ՁԷՔ ԿՐՑԱԾ ԳՏՆԵԼ. . . ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ԻՐԱՔ
ԱՅՍ ՏԵՍԱԿ ՁԷՆՔԵՐ ՁՈՒՆԷՐ:
ԱՍՈՆՔ, ՁԵՐ ՍՈՒՏ ՊԱՏՐՈՒԱԿՆԵՐՆ ԷԻՆ,
ԻՐԱՔԸ ԳՐԱՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ՝
ԱՆՈՐ «ՓԵԹՐՈԼ»ԻՆ ՊԱՏՃԱՌԱՒ ԵԻ
Ի ՇԱՀ ԻՍՐԱՅԷԼԻ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՁԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Ճորճ Պուշ կրտսեր, 1 Մայիս 2003-ին, Քալիֆորնիոյ ծովափին 100 քմ. բացերը գտնուող «Աբրահամ Լինքոլն» օդանաւակիրին վրայ, բոլոր ամերիկացիներուն ուղղուած ելոյթ մը կ'ունենայ:

Եւ մինչեւ հիմա իր բաած պոչաւոր սուտերուն վրայ հետեւեալ ձարտուքները կ'աւելցնէ.

«Տապալեցինք տեւորիստ Սատտամ-ի վարչակարգը, որ կը գործակցէր «Ալ Քայիտա»ի հետ: Պատերազմին ամենակարեւոր մասը վերջացաւ: Բայց Իրաքի մէջ, տեւորիզմին դէմ պատերազմը պիտի շարունակուի»:

Այս խելագար Պուշին մէկը պիտի չհարցնէ՞, թէ «Ինչպէ՞ս այս տեսակ բացայայտ սուտեր կրնաք խօսիլ»: Ամէն մարդ գիտէ, թէ Սատտամ «լայիք» մըն էր, և ոչ մէկ կապ ունէր «Ալ-Քայիտա»ի մոլեռանդ

իսլամներուն հետ: Ընդհակառակը՝ այս աղանդաւորներուն համար Սատտամը իրենց մեծագոյն թշնամիներէն մէկն էր:

Բայց երբ Ամերիկայի մէջ, և նոյնպէս աշխարհի գրեթէ մեծ մասին վրայ, լրատուութեան ցանցերը Միոնիստներուն ձեռքն են, անոնք բոլոր իրականութիւնները, իրենց ուզածին պէս, կը ձեւափոխեն և ճերմակը սեւի կը վերածեն:

Կը կարծենք, թէ անպայման դուք ալ նկատած էք, TV-ի վրայ ներկայացուած յայտագիրներուն անիմաստ, ունայնամիտ և մանաւանդ՝ միայն SEX-ի, ոճրագործութեան և դժոխային պատերազմներու վրայ հիմնուած նիւթերը:

Այս բոլոր յայտագիրներուն բուն նպատակն է՝ մարդոց մտային կառոյցը խաթարել և մտածելու, տրամաբանելու կարողութիւնը տկարացնել, որ մարդիկ, TV-էն և լրատուութեան ցանցերէն տրուած բոլոր լուրերուն աչքերնին գոց հաւատան:

* * *

Ամերիկացիները տարիներով, Սատտամը որպէս հրէշ-բռնակալ ներկայացուցին: Մինչդեռ Սատտամ, շատ մը բռնակալներուն նման, դեկավար մըն էր որ, ամերիկացիներուն սադրանքներով, 1979-ին իշխանութեան եկաւ, համայնավարները մաքրագործելու նպատակաւ: Եւ Սատտամ, տարիներով, ամերիկացիներուն ծրագիրները գործադրեց: Բայց երբ 1990-ին, Սովետ Միութիւնը կործանեցաւ, Սատտամին դերը և կարեւորութիւնը վերջ գտած էր ամերիկացիներուն համար: Եւ 1990-ին Սատտամ, կրկին ամերիկացիներուն սադրանքներով Քուէյթի ծուղակը ինկաւ: Այս պատրուակով Ճորճ Պուշ հօր Իրաքի դէմ սկսած պատերազմը և յետոյ՝ տարիներ տեւող շրջափակումը՝ Իրաքի ժողովուրդին շատ ցաւ պատճառեցին:

Բայց քարիւղի եկամուտին շնորհիւ [հակառակ շրջափակումին], Սատտամ կրցաւ Իրաքը, որոշ չափով, բարօր մակարդակի վրայ պահել: Որովհետեւ Քարիւղը պետականացուած էր: Եւ օտար ընկերութիւններ գոյութիւն չունէին, որ Իրաքի հարստութիւնը կողոպտէին:

Իրականութիւն է, որ Սատտամի շրջանին, որոշ ազատութիւններէ զուրկ էր Իրաքի ժողովուրդը: Համայնավար կուսակցութիւնը և ընդհանրապէս կուսակցական գործունէութիւնը արգիլուած էր:

Բայց նոյնպէս՝ արգիլուած էին մոլեռանդ իսլամական շարժումները և նաեւ՝ Շիի-ական ժայռայեղ գործունէութիւնը:

Եւ ժողովուրդը «ալյիք» վարչաձեւի մը իշխանութեան ներքեւ, գրեթէ խաղաղ կեանք մը կ՛ապրէր:

Բայց մանաւանդ քրիստոնեաները, շատ գոհ էին Սատտամէն: Որովհետեւ անոր վարչաձեւին կարգապահութեան շնորհիւ, քրիստոնեաները պաշտպանուած էին իսլամական մոլեռանդութեան դէմ: Եւ եկեղեցիներուն մէջ իրենց կրօնական արարողութիւնները ազատօրէն կիրարկելու կարելիութիւնը ունէին:

Մեծամասնութեամբ Իսլամ երկրի մը մէջ բացառիկ երեւոյթ էր տեսնել, որ Թարիք Ազիզ անունով քրիստոնեայ մը փոխ վարչապետի պաշտօն ունի:

* * *

Ամերիկացիները այնպէս կը կարծէին, որ իրենց կատարած սուտ քարոզչութեան ազդեցութեամբ, Իրաքի ժողովուրդը [զինք իբր թէ Սատտամի լուծէն ազատելու եկած] ամերիկեան զինուորները ծաղիկներով պիտի դիմաւորէ: Բայց, հակառակը եղաւ: Ամերիկացիները, գրեթէ ամէն տեղ, Իրաքի ժողովուրդին կողմէ հակաամերիկեան ցոյցերով դիմաւորուեցան:

Որովհետեւ Իրաքցիները շատ լաւ հասկցած էին, թէ ամերիկեան սուտ լոզունգներուն նեւրբ թաքնուած էր՝ ամերիկացիներուն Իրաքի քարիւղին տիրանալու նպատակը:

Եւ այս ցոյցերուն չհանդուրժող ամերիկացիները կրակեցին անզէն ժողովուրդին վրայ: Եւ անխիղճօրէն սպաննեցին և վիրաւորեցին մեծ թիւով քաղաքացիներ՝ ծերեր,երիտասարդներ և նոյնիսկ՝ պատանիներ:

Ֆրանսական հեռատեսիլի կայանէն այսօր ցուցադրեցին այս պատանիներուն դիակները: Սարսափելի էր երեւոյթը:

Եւ այս սպանուող պատանիներէն մէկուն հայրը հետեւեալ խօսքերով յայտնեց իր ցաւը. - Ամերիկացինե՛ր, իբր թէ եկած էիք մեզ ազատելու համար: Ահա, իմ խեղճ զաւկիս դիակը:

Ա՛յս է, ձեր ազատութիւն բաածը»:

* * *

Եւ Իրաքի հակա ամերիկեան ցոյցերուն ցաւալի հետեւանքներուն տեղեակ եղող Ճորճ Պուշ կրտսեր, իր 1 Մայիսին «Աբրահամ Լինքոլն» օդանաւակիր-զրահանաւին վրայ կատարած ելոյթին մէջ, այս ողբերգութիւնները, իրաքցիներուն «տեռորիզմ»ին վերագրեց: Եւ «Իրաքի մէջ «տեռորիզմ»ի դէմ պատերազմը պիտի շարունակուի» բաւ: Ի՞նչ «ապուշեան» ախտաճանաչում:

Կը սխալի՛ք, Պրն. Պուշ: Այս հակաամերիկեան ցոյցերը «տեռորիզմ» չեն: Ձեր կատարած անիրաւ պատերազմին դէմ ժողովրդային պոռթկումներ են: Եւ ասիկա Իրաքեան «Ինթիֆատա»ին սկզբնաւորութիւնն է. պիտի շարունակուի մինչեւ ձեր վերջնական մեկնումը Իրաքէն:

Պաղեստինի մէջ ալ, երկար տարիներու հրէական խաբէութիւններուն, սուտերուն և խարդախութիւններուն դէմ Պաղեստինի ժողովուրդին պոռթկումն է «Ինթիֆատա»ն: Որուն Հրեաները «տեռորիզմ» կ՛անուանեն:

40 տարիներ շարունակ Հրեաները, ամերիկացիներուն հաւանութեամբ և դաւադրութեամբ, օրօրեցին պաղեստինցիներու ղեկավար Արաֆաթը, Պաղեստինեան պետութիւն մը ստեղծելու խոստումներով:

Արաֆաթ հրեաներուն բոլոր առաջարկները ընդունեց և ճանչցաւ Իսրայէլի պետութիւնը:

Ստորագրուեցան համաձայնութիւններ Ուաշինկթընի և Օսլոյի մէջ ու այլուր: Նոյնիսկ, «իբարու հետ հաշտութիւն կնքեցին» ըսելով Նոպելեան խաղաղութեան մրցանակներ տրուեցան երկու կողմին ալ:

Բայց, մինչ այդ, Հրեաները մեծ թիւով գաղթավայրեր (Colon) տեղաւորեցին պաղեստինեան հողամասերուն վրայ, որ անկարելի ըլլայ իսկական պաղեստինեան միակտուր և ազատ պետութեան մը ստեղծումը: Այս անյոյս վիճակին դէմ, պաղեստինեան ժողովուրդին ընդվզումն «Ինթիֆատա»ն:

Պաղեստինցիները քարերով և անձնասպանական յարձակումներով կը պայքարին հրեաներուն դէմ, պաշտպանելու համար իրենց հայրենիքը:

Եւ հրեաները, այս ընդվզումին դէմ, իսկական ցեղասպանութիւն կը գործադրեն:

Եւ ամերիկացիները փոխանակ արգելք ըլլալու հրեաներուն կատարած ցեղասպանութեան, Արաֆաթը պատասխանատու կը նկատեն այս կացութեան և կը պարտադրեն պաղեստինցիներուն, որ մեկուսացնեն Արաֆաթը և նոր պաղեստինեան իշխանութիւն մը մէջտեղ բերեն: Որ այս նոր իշխանութիւնը բանակցութիւններու սկսի հրեաներուն հետ՝ հաշտութեան համար:

Ամերիկացինե՛ր, ո՞ր բանակցութեան և ո՞ր հաշտութեան մասին կը խօսիք դուք:

Արաֆաթին հետ, 40 տարիներէ ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուէին և «հաշտութիւն»ներ ստորագրուած էին:

Ո՛ւր են ասոնք և ինչի՞ կը ծառայեն այսօր:

Շատ բացայայտ է հրեաներուն և ամերիկացիներուն նպատակը՝ նոր Պաղեստինեան իշխանութեան հետ ալ, 40 տարիներ տեւողութեամբ բանակցութիւններ կատարել և հաշտութիւններ ստորագրել, որ Արաֆաթին ըրածնուն նման՝ տարիներ ու տարիներ օրօրեն Պաղեստինցիները:

* * *

Ամերիկացիները, բաւական ատենէ ի վեր, մանաւանդ ամերիկացիներուն գործակատար Լեւոն Տէր Պետրոստանէն սկսեալ կը պարտադրեն հայերուն, որ բանակցին Թուրքերուն հետ և հաշտուին:

Ձենք գիտեր, թէ ի՞նչ կայ բանակցելիք Թուրքերուն հետ:

Այսօր, 1915-ի եղեռնէն 88 տարի յետոյ, մտածենք և ջանանք հասկնալ իրականութիւնները:

1. ԹՐՔԱԿԱՆ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրքերը, պետութիւն ըլլալով, ամէն տարի քիչ մ'աւելի կը գօրացնեն 1915-ի եղեռնին դէմ իրենց ուրացումի կեցուածքը:

Հրեայ վարձկան պատմագէտ-գործակալներու և նաեւ դրուժան հայերու հետ գործակցաբար, հրատարակութիւններով և ամէն տեսակ ծանուցումներով Թուրքերը կ'աշխատին «փաստել», որ 1915-ին կատարուածը ցեղասպանութիւն չէր. այլ՝ պատերազմի ընթացքին կատարուած շատ բնական, պետական «ինքնապաշտպանական» կարգադրութիւններ, «ապահովական միջոցառում»:

2. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի մէջ, 50 տարիներ տեւողութեամբ «մոռացուած» 1915-ի եղեռնը, 1965թ. էն ի վեր յիշատակուիլ սկսաւ: Բայց մենք կը

հաւատանք, որ Հայաստանի ժողովուրդին այսքան տարիներու «մոռացում»էն յետոյ եղեռնը վերյիշելը, հոգեկան խորք չունեցող, ձեւական պարտականութիւն է միայն:

1915-ի եղեռնի բուն զոհերը եղած Սփիւռքի Հայ ժողովուրդին շառաւիղները, այսօր չորրորդ սերունդը կը կազմեն և որոնք, մեծ մասամբ, հայերէն չեն գիտեր և շատերն ալ օտարներու հետ ամուսնացած են:

Եւ Սփիւռքի հայութեան եղեռնի հանդէպ կեցուածքը, որոշ տարիներէ ասդին, «վարդանանց»ի նման կրօնա-պատմական յիշատակի օրուան մը վերածուած է:

Մենք այս վարկածը հաստատելու համար, այստեղ պիտի նշենք այս տարուան 24 Ապրիլին, Փարիզի մէջ կատարուած հանդիսութենէն կարգ մը դրուագներ, որոնց մասին մեր գաղափարները պիտի ջանանք տալ:

Փարիզի մէջ, Կոմիտասի արձանին բացման հանդիսութիւնը կատարուեցաւ, 24 Ապրիլ 1915-ի եղեռնի յիշատակման նոյն օրը:

Շամիրամ Սեւակ ուզեց ներկայ գտնուիլ Կոմիտասի արձանին բացման հանդիսութեան նկատելով, որ Կոմիտասը իր հօր բարեկամը եղած էր:

Եւ նաեւ 19-6-1915-ին, Պոլսոյ մէջ, Կոմիտասը ներկայ եղած էր Շամիրամ Սեւակին մկրտութեան արարողութեան:

Եւ 24 Ապրիլ 2003-ի հինգշաբթի օրը, ժամը 11:00-ին, Շամիրամ Սեւակ կը գտնուէր արդէն, ճերմակ շղարշով մը ծածկուած Կոմիտասին արձանին առջեւ:

Եւ բարեբախտաբար, Շամիրամը ճանչցող և գնահատող Ալէն Քեպապճեանի և Ալէքսիս Կէօվճեանին շնորհիւ ան կ'առաջնորդուի Պատուոյ ամպիոն:

Հոն ներկայ են, ծանօթ հայ և օտար անձնաւորութիւններ:

Եւ Շամիրամը կը նստեցնեն նկարիչ Ժանսէմ-ին քովը:

Քիչ նոք կը ժամանէ ֆրանսահայ մեծահամբաւ երգիչը որ, պատուոյ հիւրերուն առջեւէն անցած միջոցին, կը բարեւէ Ժանսէմին և կը ձեռնուի իր հետ: Եւ, առ ի քաղաքավարութիւն, անուանի նկարիչին քով նստած տիկնոջ՝ Շամիրամին ալ կը բարեւէ և անոր ալ ձեռքը կը սեղմէ:

Շամիրամ կը ծանօթացնէ ինքզինքը. - «Ես, Շամիրամ Սեւակ՝ Ռուբէն Սեւակին աղջիկը» կ'ըսէ. Հայ երգիչը կը պատասխանէ՝ «Je ne connais pas» [չեմ ճանչնար]: Շամիրամ կ'ուզէ քիչ մը բացատրութիւն տալ՝ «Ռուբէն Սեւակը, 24 Ապրիլ 1915-ի նահատակներէն, բժիշկ-բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակը»: անուանի արուեստագէտի կրկին, նոյն ձեւով կը պատասխանէ՝ «je ne connais pas» [չեմ ճանչնար]: Այս մեծահամբաւ հայուն, որ գալ տարի իր 80 տարիքը պիտի թեւակոխէ՝ հայրը և մայրը զարգացած հայեր էին: Երբ այսօր 80 տարեկան հա՛յ անձնաւորութիւն մը չի՛ ճանչնար 24 Ապրիլի նահատակներէն նշանաւոր Ռուբէն Սեւակը, ինչպէ՞ս դեռ կրնանք յոյսեր դնել այսօրուան [եղեռնէ նոր ելող] նոր սերունդին և մանաւանդ ապագայ սերունդներուն վրայ, որ անոնք հայ պիտի կրնան մնալ և պիտի գիտնան 24 Ապրիլ 1915-ի եղեռնին պատմութիւնը ու 24 ապրիլ 1915-ին Հայ ազգին ճակատագրին վրայ ունեցած մահացու դերը:

Սփիւռքի հայութեան վրայ յոյս դնող անձնաւորութիւնները՝ անիրատես, անհեռատես,

երազատես մտային կառոյց ունեցողներ են, որոնք յարդի բոցերը, հեռուներէն դիտելով, արեւի շողեր կը կարծեն:

Սփիւռքի հայութիւնը՝ օտարասիրութեան հիւանդութեամբ վարակուած, հոգեվարող հիւանդ մըն է, որ իր հիւանդութեամբ կը վարակէ Հայաստանի հայութիւնը:

ՄԻԱՅՆ ՀԱՅՐԵՆԻ ՀՈՂՆ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆԸ ԵՒ «ՅԱՒԵՐԺԱԿԱՆԸ»:

* * *

ՄԵՐ ՅԱՊԱՂԱԾ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐՏՔԸ

«Նայիրի»ի առաջին թիւերէն սկսեալ, մեր գաղափարներուն համակարծիք եղող հայրենակիցներէ քաջալերական գրութիւններ ստացանք՝ Սփիւռքի զանազան վայրերէն:

Այստեղ կ՛ուզենք մեր խորին շնորհակալութիւնները յայտնել իրենց, մանաւանդ՝ Պրազիլէն՝ Ալպէո Քէօսէեանին, Պէյրութէն՝ Պէյրիին, Փարիզէն՝ Գէորգ Պագըրճեանին, Երեւանէն՝ Վատիմիր Պետրոսեանին, և Ռոմէն Կոզմոյեանին, Պէյրութէն՝ Արտաշէս Գույումճեանին, Ապու Տապիէն՝ Անդրանիկ Տաղլեանին, Պէյրութէն՝ Հայկ Փէշտիմալճեանին, Պէյրութէն՝Յովհաննէս Հելվաճեանին, Պէյրութէն՝ Վազգէն Թիւթիւնճեանին, Պէյրութէն՝ Մկրտիչ Արսլանեանին, և Յակոբ Գույումճեանին:

Հայրենասիրութեան գաղափարները՝ Թուաբանութեան օրէնքներուն նման, ամէն կողմ նոյնն են, բնաւ չեն փոխուիր:

Եւ մեզ իրարու կապողը՝ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ այս գաղափարներն են:

Շնորհակալութեամբ և լաւագոյն մաղթանքներով՝ Յովհաննէս Զիլինկիրեան

* * *

ՆԿԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

ԻՆՔԶԻՆՔԸ «ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ» ՀԱՋԱԿԵՐ Է:

. . . Եւ մեր կարգ մը բծախնդիր, բառերու վրայ կեցող հայերը, ընդվզեր են Հայ Կաթողիկէ Պատրարքին այս «սխալ»ին դէմ: Այս մասին, համացանցին մէջ, տեղ գտած են քննադատական շատ գրութիւններ, որոնց հեղինակներուն կ՛ըսենք.

Մեծապատիւ բծախնդիր Պարոններ.

Մեր էր ձեր «խելքը» մինչեւ հիմա՝ երբ Հռոմի հակակոմունիստ և ամերիկայի վարիչներուն գործընկեր բոլոնացի Պապին հնազանդ եղող հայ կաթողիկէ կրօնական և աշխարհական անձեր, Հայաստանի [իբր թէ] անկախացումէն յետոյ տկար, անանկացած և հոգեվարող Հայաստանը կը փութային և հոն, իրենց միջոցներուն ուժովը դպրոցներ, ազօթատեղիներ, ակումբներ և ճամբաներ կը բանային:

Մեր էր ձեր զգօնութիւնը, մինչեւ հիմա՝ երբ Վենետիկի Մխիթարեան մեծաւորներէն՝ Ներսէս Աբգեպս. Ներսէսեան, Հայաստանի մէջ «Վատիկանեան» կեդրոն մը կը ստեղծէր՝ Հայաստանի ժողովուրդը «ճշմարիտ» քրիստոնէութեան բերելու համար:

Եւ ո՞ւր էր ձեր զգաստութիւնը մինչեւ հիմա, մեծապատիւ «բծախնդիր» պարոններ՝ երբ 1991-ին Ս. Հայաստանը կործանող, հրեայ-սիոնիստ կնոջ ամուսին, հակահամայնավար ու «Թուրքի բարեկամ», կաթողիկէներուն բարեհաճ լեւոն Տէր Պետրոսեանը, իր «աջ բազուկը» եղող Աշոտ Բլէեանը Հայաստանի Կրթութեան նախարար կը նշանակէր որ ան, հայ աշակերտներուն հոգիներուն մէջ հայկականութեան ոգին մեռցնէ, հայերէն դասագիրքերուն մէջէն վերցնելով հայրենասիրութեան և եղեռնի մասին գրութիւնները:

Եւ վերջապէս՝ ո՞ւր էր ձեր ողջմտութիւնը պարոններ, երբ այս նոյն տխրահռչակ Աշոտ Բլէեանը, շատ հաւանաբար Սփիւռքի կաթողիկէներու տրամադրած միջոցներով, Երեւանի մէջ «Մխիթար Սեբաստացի»ի ալ անունի շահագործումով, Հայաստանի տարածքին վրայ այլադաւանութիւն տարածելու համար հազարաւոր աշակերտ ընդգրկող դպրոց կը բանար:

Յովհաննէս Զիլինկիրեան [Վրէժ Ռուբէնեան]

8-12-1915 Թուակիր՝

Թուրէն Մեւակին կնոջ ուղղուած գերմաներէն նամակը։

«Գերման Կայսերական Դեսպանատուն, Թիւ 10860 Բերա, 8 Դեկտեմբեր 1915, Տիկ. Հելէն [Ժաննի] Զիլինկիրեան, Լոզան. -

[Թրքական] ներքին նախարարութեան տուած տեղեկութեան համաձայն, ձեր հանգուցեալ ամուսինին գողցուած իրեղէններէն մէկ մասը վերագտնուած է և դատական իշխանութեան յանձնուած։

Այս իրեղէններուն մէջ կը գտնուին երկու մատանիներ և կոճակ մը։

Այս իրեղէնները հոս՝ Պոլիս բնակող և ձեր փոխանորդագիրը ունեցող անձնաւորութեան մը միջոցաւ, ձեզի պիտի յանձնուին։

Այս փոխանորդագիրը դուք կրնաք հայթայթել ձեր բնական տեղւոյն հիւպատոսարանէն, վաւերացնելով նաեւ, նոյն հիւպատոսարանէն, որ հանգուցեալին ժառանգորդները դուք և ձեր երկու զաւակներն են։

Այս պատեհութեամբ [Թրքական] ներքին Գ. նախարարութիւնը կը տեղեկացնէ, թէ ձեր ամուսինին և իր ճամբու ընկերներուն վրայ յարձակումը կատարուած է 15 [28] Օգոստոս 1915 Թուականին։

Եւ ձեր ամուսինին մահը՝ փամփուշտի վէրքի հետեւանքով յառաջ եկած է։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ [ստորագ.]

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

«SENINLE GÜLER YÜREGIM» BASLIKLI KITABIN YAZARI

SAYIN KEMAL YALCINA AÇIK MEKTUB.

«SUÇ VE CEZA»

SAYIN KEMAL YALÇIN, BU YAZIMIZDA GAYEMIZ, SIZE DOSTOYEVSKININ «SUÇ VE CEZA» ROMANINDAN BAHSETMEK DEGILDIR.

BÜTÜN MEDENI DEVLETLERDE, KANUNLARDA BELIRTILEN SUÇLARI ISLIYENLER CEZALANDIRILIR.

BIR MEMLEKETTE EGER SUÇLULAR CEZASIZ KALIRSA, O DEVLET, ESKIYA DEVLETIDIR.

ISTE 1915 SOYKIRIMINDAN KURTULAN ERMEILERIN DERDI, BURDAN BASLIYOR.

1915-TE ERMENILERI KESEN TÜRKLER VE ERMENI MILLETINI SOYKIRIMINA UGRATAN TÜRK DEVLETI BUGÜNE KADAR CEZALANDIRILMADILAR.

SAYIN KEMAL YALÇIN, SIZI, INSANLIK VE KARDESLIK FIKIRLERINIZDEN DOLAYI NE KADAR TEBRIK ETSEK AZDIR.

FAKAT ATASÖZÜNÜ BILIRSINIZ HERHALDE «BIR ÇIÇEKLE YAZ GELMEZ».

SIZIN GIBI TEMIZ YÜREKLI BIR INSAN, TÜRKLER ARASINDA BINDE BIR DEGIL, BELKI ONBINDE BIR BILE ÇIKMAZ. VE SIZIN IÇIN, EN IÇTEN TEMENNIMIZ, INSALLAH, ALMANYADAKI BOZKURTLAR SIZE BIR KÖTÜLÜK YAPMAZLAR.

EVET SAYIN KEMAL YALÇIN, SIZ TÜRKLER ARASINDA ONBINDE BIR BULUNAN TEMIZ INSANLARDAN BIRISINIZ.

FAKAT SIZ, GERIYE KALAN 9999 KÖTÜ YÜREKLI TÜRKLERI HIÇ DÜSÜNDÜNÜZ MÜ?

ISTE BUNLAR, TÜRKIYE DENILEN ESKIYA DEVLETINDE, ANATOLYAYA GIRDIKLERI TARIHTEN BERI, YERLI ERMENILERI KESEN VE CEZASIZ KALAN TÜRKLERIN AHFADIDIR.

EVET SAYIN KEMAL YALÇIN TÜRKIYE DENILEN FASIST DEVLETINDE YASIYAN HALKIN YÜZDE DOKSAN-DOKUZ VIRGÜL DOKUZU CEZASIZ KALAN KATILLERIN AHFADIDIR.

VE ONLARIN EVLATLARI DA, DEDELERI, BABALARI

CEZALANDIRILMADIKLARINDAN DOLAYI FIRSAT BULURLARSA AYNI SUÇLARI YINE ISLEYEBILIRLER.

ISTE BUNDAN DOLAYI, ESKIYA VE FASIST VE KATILLER DEVLETI TÜRKIYENIN SOYKIRIMI SUÇU ILE CEZALANDIRILMASI, BIR INSANLIK VAZIFESIDIR.

Յ. Ջ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ Թ�է] ԶԳԻՏՑԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«ՀՈԳԻՍ ՔԵԶՄՈՎ ԿԸ ԽԱՅՏԱՅ» ՎԵՐՆԱԴՐՈՎ ԴԻՐՔԻՆ

ՀԵՂԻՆԱԿԸ ՅԱՐԳԵԼԻ ՔԵՄԱԼ ԵԱԼՉԸՆԻՆ ՈՒՂՈՒԱԾ ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

«ՈՃԻՐ ԵՒ ՊԱՏԻԺ»

Յարգելի Քեմալ Եալչըն, մեր այս գրութեան նպատակը՝ ձեզի Տոստոյեվսքի-ին «Ոճիր և Պատիժ» վէպին մասին խօսիլ չէ:

Բոլոր քաղաքակիրթ պետութիւններուն օրէնքներուն մէջ մատնանշուած ոճիրներ գործողները կը պատժուին: Եթէ պետութեան մը մէջ, ոճրագործները անպատիժ կը մնան, այդ պետութիւնը աւազակներու պետութիւն մըն է: Ահա, 1915-ի եղեռնէն փրկուած հայերուն ցաւը, այստեղէն կը սկսի:

1915-ին հայերը ջարդող թուրքերը և Հայ Ազգը ցեղասպանութեան ենթարկող թուրք պետութիւնը, մինչեւ այսօր չեն պատժուած:

Յարգելի Քեմալ Եալչըն, ձեր մարդասիրական և եղբայրութեան գաղափարներուն համար ձեզի որքան ալ շնորհաւորենք, նորէն քիչ է:

Բայց անպայման սա մէկ ասացուածքը գիտէք. - Մէկ ծաղիկով Ամառ չի գար»:

Ձեզ նման բարեսիրտ անձ մը, թուրքերուն մէջէն՝ ոչ թէ հազարէն մէկ, այլ տասը հազարէն մէկ անգամ չ'ելլար: Եւ ձեզի համար մեր ամենէն սրտանց մաղթանքը՝ աղօթենք, որ Գերմանիոյ «Գորշ Գայլերը» ձեզի գէշութիւն մը չընեն:

Այո, յարգելի Քեմալ Եալչըն, սուք, թուրքերուն մէջ, տասը հազարէն մէկ գտնուող բարի անձնաւորութիւններէն մէկն էք: Բայց գուք մտածեցի՞ք երբեք, մնացած 9999 հատ չարասիրտ թուրքերուն մասին:

Ահաւասիկ ասոնք, Թուրքիա ըսուած աւազակներու պետութեան մէջ, Անաթոլիա մտած թուականներէն ի վեր տեղացի հայերը ջարդող և անպատիժ մնացած թուրքերուն շառաւիղներն են:

Այո, յարգելի Քեմալ Եալչըն, Թուրքիա ըսուած ֆաշիստ պետութեան մէջ ապրող ժողովուրդին հարիւրին իննսուն ստորակէտ ինը, այս անպատիժ մնացած ոճրագործներուն շառաւիղներն են:

Եւ ասոնք ալ, իրենց մեծ հայրերը և հայրերը պատժուած չըլլալուն, եթէ առիթը գտնեն, նոյն ոճիրները կրկին կը գործեն:

Ահա, այս պատճառաւ աւազակ, ֆաշիստ և ոճրագործներու պետութիւնը, Թուրքիան՝ ցեղասպանութեան յանցանքով պատժելը՝ մարդկութեան պարտականութիւնն է:

Յ. Ջ.

PARIS GLORIFIE KOMITAS

Ce 24 Avril 2003, Paris avait changé de couleurs.

A partir de la Place du Canada, au bord de la Seine et le long des Champs Elysées jusqu'à l'Arc de Triomphe flottait dans le ciel brumeux du bleu, du jaune, de l'orange. Ces belles couleurs de notre drapeau associé au drapeau tricolore français attirait la curiosité de nombreux touristes déferlant sur les Champs Elysées en cette période Pascale signe d'un grand évènement à Paris.

Oui, Paris s'était paré de drapeaux et banderoles arméniennes pour l'inauguration du monument au Révérend Père, Komitas et aux victimes du Génocide 1915, un emplacement prestigieux entre la Seine et Grand Palais, au milieux d'une escorte d'arbres le long de la Seine

jusqu'à la Tour Eiffel.

Dès le matin, les cars enrubannés de banderolles ont déposé une foule d'Arméniens venus de banlieux parisiennes à forte densité d'Arméniens ; rassemblés autour de l'imposante stèle de Komitas inaugurée par le Maire de Paris M. Bertrand Delanoyé, devant une tribune d'éminentes personnalités, l'Ambassadeur d'Arménie, S.E.E. Nalbandian, Charles Aznavour, le peintre Jansem, le Député-Maire d'Issy-les Moulineaux André Santini, ainsi que les autorités ayant participé à l'aboutissement de ce projet de longue haleine.

Je me sentais bien petite au milieu de cette tribune d'honneur, ma présence d'une toute autre valeur étant justifiée par 3 raisons essentielles- étant l'un des derniers témoins du Génocide- étant orpheline du Martyr Roupen Sevag- avoir eu Père Komitas parrain de notre baptême, mon frère (Levon) et moi à Constantinople.

Véhapar Karekine I m'a appris à dominer les fortes émotions de mon incroyable passé- et pendant l'inauguration de ce splendide monument. Je me sentais fière d'appartenir à l'Histoire du Génocide- en œuvrant de toutes mes forces jusqu'à la Reconnaissance du Génocide par les Turcs.

Après le dépôt des gerbes à l'Arc de Triomphe, les cérémonies et rassemblements se sont succédés plusieurs jours- Requieme arménien à Notre-Dame de Paris, Requieme à l'Eglise Apostolique rue Jean Goujon (tout près du monument Komitas). Chaque ville de France et de banlieu a fortement marqué ce 88ème anniversaire , notamment à Issy-Les Moulineaux dont le Député- Maire bien aimé André Santini s'est totalement engagé dans le combat pour la Reconnaissance par les Turcs du Génocide Arméniens.

Aucun répit ne nous étant accordé, 2 jours après cette inauguration, voilà notre cœur à nouveau en deuil, puisque les Turcs viennent de signer un nouveau crime en recouvrant la stèle de Komitas d'un drapeau Turk ::: Par ce geste infame, avilissant, il viennent de tuer pour la deuxième fois ce grang religieux, néanmoins immortel.

Paris le 24 Avril 2003 *SHAMIRAM SEVAG*

Փարիզի «Յառաջ»ը հանդիսութեան նկարագրութեան մէջ ունի յուզիչ մանրապատում մը: Մէջբերենք զայն. -

ՓԱՐԻԶ – ՋԱՆՂԸՐԸ ՈՒՂՂԱԿի ԿԱՊի ՊԱՀ ՄԸ

Օրուան նշելի պահերէն եղաւ այն մէկը՝ երբ պաշտօնական դէմքերու տաղաւարէն մեկնելու պահուն Փարիզի քաղաքապետը ողջունեց վերջին ծայր վայելուչ արտաքինով տիկին մը: Պ. Տրլանոյէ ծոած, յայտնի ակնածանքով, մտիկ ըրաւ անոր մեծ յուզումով արտասանած քանի մը նախադասութիւներ: Ապա, զգացածը բառով արտայայտելու անկարող մէկուն շարժումով, հակեցաւ այդ կնոջ վրայ, ողջագուրեց զայն:

Այդ կինը 1915-ի գլխաւոր զոհերէն Ռուբէն Սեւակի աղջիկը՝ Շամիրամ Սեւակն էր:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ՝
ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

«ՆԱՅԻՐԻ»ի ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2003-ի «ԲԱՑԱՌԻԿ»էն ՄԿՍԵԱԼ, ՄԻՆՉԵՒ 15 ԱՊՐԻԼ 2003-ի «ՆԱՅԻՐԻ»ի ԷՋԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ՏԱԼՈՒ ՋԱՆԱՅԻՆՔ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ՋԱՆԱԶԱՆ ԱԿԱՆԱՏԵՍՆԵՐՈՒ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

«ՆԱՅԻՐԻ»ի ԱՅՍ ԹԻԻՆ ՄԿՍԵԱԼ ԱԼ, ՏԱԼՈՒ ՊԻՏԻ ՋԱՆԱՆՔ, ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ԵՒ, ԸՆԴՀԱՆՐԱՊԷՍ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՄԱՍԻՆ ՄԵՐ ՏԵՍԱԿԷՏՆԵՐԸ։ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ԻՆՁՊԷ ՄՈՌԱՑՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿՈՒԻԵՑԱՒ։ ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ, ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ՁԷՐ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Ռուբէն Սեւակի դաշնակցական չըլլալը ապացուցանող երկու փաստաթուղթեր կը հրատարակենք՝

1. ԱՐՍԷՆ ԿԻՏՈՒՐԻ 1962-ին ՊԷՅՐՈՒԹ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ «ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ս.Դ.ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ» գիրքին առաջին էջը և 452 և 453 էջերէն մասեր, որոնց մէջ կ՛ըսուի, թէ՝ Սիամանթօ, Դանիէլ Վարուժան Դաշնակցական են։ Իսկ Ռուբէն Սեւակ՝ ո՛չ կուսակցական։

2. Գրիգորիս Ծ.Վրդ. Պալաքեանի «Հայ Դողգոթան» գիրքին առաջին էջը և 123 ու 140 էջերը, որոնց մէջ արձանագրուած է, թէ՝ Սիամանթօ Դաշնակցական էր։ Դանիէլ Վարուժան Դաշնակցական էր։

* * *

Գրիգորիս Ծ.Վարդ. Պալաքեան ինչո՞ւ Ռուբէն Սեւակի հանդէպ շատ անարդար գտնուեցաւ «Հայ Դողգոթան» գիրքին Զանգըրը-է յիշատակութիւններուն մէջ։ Որովհետեւ, Գրիգորիս Ծայրգ. Վարդ. Պալաքեան՝ դաշնակցականներուն շատ համակիր կրօնական մըն էր։

1. «ՆԱՅԻՐԻ»ի 11 Մարտ 2003 թիւ 189-ին մէջ, նշած էինք Գրիգորիս Ծ.Վրդ. Պալաքեանին թուրք կառավարին վկայութեան վրայ յենելով 1922-ին գրածները թէ՝ «Միայն Դանիէլ Վարուժանը ինքնապաշտպանութեան դիմած է»։

2. «ՆԱՅԻՐԻ»ի 25 Մարտ 2003 թիւ 190-ին մէջ, նշած էինք բժիշկ Ս.Զարեւանդին 1924-ին, նոյն թուրք կառավարին վկայութեան վրայ յենելով գրածները թէ՝ «Միայն Ռուբէն Սեւակ ինքնապաշտպանութեան դիմած է»։

3. Նոյնպէս՝ «ՆԱՅԻՐԻ»ի 8 Ապրիլ 2003 թիւ 191-ին մէջ, նշեցինք՝1919-ին Պոլսոյ «Նոր Կեանք» թերթին իրր «Վերջին ժամ»ուան հաղորդումը, որուն մէջ նոյն թուրք կառավարը կը վկայէր, թէ՝ «հեղձ զոհերը չէին կրնար իրենք զիրենք պաշտպանել, ձեռքերնին կապուած էր»։

4. «ՆԱՅԻՐԻ»ի 15 Ապրիլ 2003-թիւ 190-ին մէջ ալ, առաջին անգամ ըլլալով, հրապարակեցինք Պոլսոյ Գերմանական դեսպանատան 8-12-1915 թուակիր գերմաներէն նամակը, Լոգան, Ռուբէն Սեւակի կնոջ ուղղուած, որուն մէջ կ՛ըսուէր, թէ՝ Ռուբէն Սեւակին մահը՝ հրացանի մը

պատճառած վէրքի հետեւանք է։

Այս գերմանական վկայութիւնը, ուր կ՚ըսուի, թէ Ռուբէն Սեւակը զէնքով սպաննուած է՝ բոլորովին տարբեր բացատրութիւն մըն է, հայկական յիշատակութիւններէն, որոնց բոլորին մէջ ալ, Ռուբէն Սեւակին և իր ընկերներուն նահատակութիւնը դաշունահարումով կատարուած ըլլալը կը պատմուի։

* * *

ՉՈՐՍ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ՈՐՈՆՔ [ՉՈՐՍՆ ԱԼ] ԻՐԱՐ ԿԸ ՀԱԿԱՍԵՆ

Բայց այստեղ, ձեր ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք հետեւեալ իրականութեան վրայ։

Այս չորս վկայութիւններուն չորսին աղբիւրներն ալ թրքական են։ [Այս սարսափելի սպանդէն ոչ մէկ հայ ազատած է, որ կարենայ վկայութիւն կատարել]։

Առաջին երեք վկայութիւնները՝ նոյն թուրք, կառապանին վկայութիւններն են որոնք, հայերու կողմէ, տարբեր ձեւերով ներկայացուած են։

Չորրորդը, կրկին, թրքական է։ Գերմանական դեսպանատան կողմէ Ռ.Սեւակին կնոջ ղրկուած նամակին մէջ ըսուածները, բոլորն ալ, թրքական կառավարութեան կողմէ գերմանացիներուն տրուած շինծու տեղեկութիւններ են։

Բնական է, որ թուրք կառավարութիւնը, գերմանական դեսպանատան չէր կրնար ըսել, որ Ռուբէն Սեւակ դաշունահարուելով և բարբարոսաբար սպաննուած է։ Իսկ գալով Պալաքեանին նշած վկայութիւններուն՝ անոնց մասին հետեւեալը ըսել կ՚ուզենք՝ Պալաքեան կ՚ըսէ, թէ «Միայն Դանիէլ Վարուժանը ինքնապաշտպանութեան դիմած է»։

Այստեղ, սա հարցը կը ծնի մեր մէջ- այս թուրք կառապանը ի՞նչ գիտէր, թէ հինգ հայերուն մէջէն ո՞րը Ռուբէն Սեւակն էր, և ո՞րը՝ Դանիէլ Վարուժանը։ Ո՞ւրկէ կը ճանչնար զանոնք, որ հեռուէն պիտի կրնար զանազանել ամէն մէկը։

Արդէն, 17 Յուլիս 1919-ին, Պոլսոյ «Նոր Կեանք» թերթին մէջ հրատարակուած նոյն թուրք կառապանին բուն վկայութեան մէջ, ան սպաննուած հինգ հայերուն մասին ընդհանուր առմամբ կը խօսի։ Եւ ոչ մէկուն համար առանձին տեղեկութիւն կու տայ՝

«ԷՖԷՆՏԻՆԵՐՈՒՆ ՁԵՌՔԵՐԸ ԿԱՊԵՑԻՆ», «ԷՖԷՆՏԻՆԵՐԸ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔՆԵՐՈՎ ՍՊԱՆՆԵՑԻՆ» կ՚ըսէ։

Պալաքեանին կատարած այս շինծու վկայութիւնը՝ Դաշնակցական Դանիէլ Վարուժանը հերոսացնելու և բուն հերոսը՝ Ռուբէն Սեւակը նսեմացնելու համար հնարուած ցաւալի սուտ մըն է, դժբախտաբար։

Պալաքեանին Ռուբէն Սեւակը նսեմացնելու համար կատարած սադրանքները, այսքանով չեն աւարտած։

Պալաքեան [երբ թէ] թուրք կառապանին հետեւեալ վկայութիւնը կը նշէ.

«Ապա զոհերը բաժնելով իրենց մէջ և Տօքթ.Չիլինկիրեանի ու Օննիկ Մաղազաճեանի զգեստներուն երիզներուն մէջ կարուած աւելի քան 450 Օսմանեան հնչուն ոսկին եւս առնելէ վերջ...»։

Այս ի՞նչ զարշելի վիրաւորանք է, Ռուբէն Սեւակին սուրբ Յիշատակին հասցուած։

Պալաքեանին վկայութենէն այնպէս կը կարծուի, թէ Ռուբէն Սեւակ իր վրայ հարիւրաւոր ոսկի ունէր։

Այն Ռուբէն Սեւակը որ, Չանղըրը-էն իր կնոջ գրած նամակին մէջ կ՚ըսէր թէ՝ [Պոլսոյ Կեդրոնական Վարժարանի ուսուցիչ ըլլալու հանգամանքով] «ԱՄԱՌՈՒԱՆ ԱՄՍԱԹՈՇԱԿՍ ԵՂՈՂ ԻՆԸ ՈՍԿԻՆ ԳԱՆՁԵԼՈՎ ԻՆԾԻ ՂՐԿԵՑԷՔ»։

Եւ նաեւ, իր կնոջ գրած մէկ ուրիշ նամակին մէջ կ՚ըսէր [Պոլսոյ իրենց բնակարանին վարձքը աւելցնել ուզող տանտէրին համար] թէ՝ «վարձքը մ՚աւելցնէք։ Ես, սպայ ըլլալուս, ձեզի տունէն չեն կրնար հանել»։

Նիւթական դժուարութեան մէջ եղող Ռուբէն Սեւակին համար Պալաքեանին «Ռ.ՍԵՒԱԿԻՆ ՎՐԱՅԷՆ

ՀԱՐՈՒԹԻՒՈՐ ՈՍԿԻ ԵԼԱԻ» բսելը, ոչ թէ կրօնականի, այլ նախանձայոյզ և անարդար խառնուածք ունեցող, եսակեդրոնի մը վայել կեցուածք է միայն:

** * **

Բայց, Պալաքեանին Ռուբէն Սեւակին դէմ կատարած անարդարութիւնները, այսքանով ալ չեն աւարտիր:

«ՆԱՅԻՐԻ»ի Յունուար 2003-ի թիւերէն սկսեալ մինչեւ վերջիններուն մէջ նշեցինք, Զանղրըր-ի Ռուբէն Սեւակի աքսորեալ, բայց վերապրող ընկերներուն իր՝ Սեւակի հերոսական կեանքին վերջին օրերուն մասին ըրած վկայութիւնները: Մանաւանդ՝ Միքայէլ Շամտանճեանին, բժիշկ Վահան Ալթունեանին և Յովհան Վարդապետ Կարապետեանին ականատեսի վկայութիւնները՝ որոնց մէջ կը պատմէին թուրք «երեւելի»ին [իր աղջիկը մահուրնէ ազատած] Ռուբէն Սեւակին առաջարկը: Թուրք երեւելին, Ռուբէն Սեւակին կ՛առաջարկէր՝ «ՋԻՆՔԸ ՍՏՈՅԳ ՄԱՀԷ ԱՋԱՏԵՐ ՊԱՅՄԱՆԱԻ, ՈՐ ՌՈՒԲԷՆ ԻՍԼԱՄԱՆԱՅ ԵՒ ԻՐ ԱՂՋԿԱՆ ՀԵՏ ԱՄՈՒՍՆԱՆԱՅ»:

Հակառակ, որ բոլոր ընկերները Ռուբէն Սեւակին կը յանձնարարէին, որ ընդունի իսլամանալու առաջարկը և կեանքը փրկէ», Ռուբէն Սեւակ կը մերժէ իսլամանալը: եւ՝ «ԹՐՔԱՆԱԼԸ ՆՈՒԱՍՏԱՆԱԼ է» կ՛ըսէ:

Պալաքեանն ալ, իր յուշերուն մէջ կը նշէ, «Թուրքին, Ռուբէն Սեւակը մահէն ազատելու առաջարկը՝ պայմանաւ, որ իսլամանայ և իր աղջկան հետ ամուսնանայ»... բայց, այսքան՝ միայն: Պալաքեան իր գիրքին մէջ չէ գրած կարեւորագոյնը, թէ ինչո՞ւ «ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ՄԵՐԺԱԾ է ԻՍԼԱՄԱՆԱԼՈՒ ԱՌԱՋԱՐԿԸ ԹՈՒՐՔԻՆ: ՈՒ ՆԱԽՆՏՐԱԾ է ՄԵՌՆԻԼ, ՔԱՆ ԹԷ ԹՐՔԱՆԱԼ»:

Պալաքեան իր «Հայ Դողգոթան» գիրքին մէջ չէ նշած նաեւ Զանղրըր-ի հայ աքսորեալներուն կեանքին մէջ պատահած, հայութեան համար շատ կարեւոր հետեւեալ եղելութիւնը...

Ազուէս թուրքերը Զանղրըր-ի մտաւորական աքսորեալներուն հետեւեալ ծուղակ-առաջարկը կ՛ընեն: «Ձեզի աքսորեալ հայը, որ իսլամութիւնը կ՛ընդունի՝պիտի ազատի մահէն»:

Հայ մտաւորական աքսորեալներուն մէջէն, կարգ մը տկար հոգիով անձեր, ենթարկուելով թուրքին նենգամիտ առաջարկին, կը պատրաստուին իսլամանալու, որ կարենան մահէն ազատիլ:

Երբ Ռուբէն Սեւակ ասոր տեղեակ կ՛ըլլայ՝ հայութեան համար այս նուաստացուցիչ կացութեան, խնդրոյ առարկայ տկարացած հոգիներուն քով կ՛երթայ և օրերով կ՛աշխատի համոզել զիրենք, որ չիսլամանան:

Եւ անոնց կ՛ըսէ, թէ՝ «ՄԱՀԸ ԱՒԵԼԻ ԼԱՒ է ԻՍԼԱՄԱՆԱԼէ»:

Եւ, «գատ-գատ երդում ընել կու տայ ամէն անոնց, որոնց հոգիի ուժին վրայ կասկած ունէր, թէ՝ հաւատարիմ պիտի մնան իրենց յոյս հաւատքին»:

** * **

1. Իբր կրօնական՝ Պալաքեանին համար աններելի է Զանղրըր-ի մէջ,

թուրքերուն ըրած ծուղակ առաջարկին և կարգ մը աքսորեալներուն իսլամանալու ճամբով ազատիլ ուզելնուն մասին իր գիրքին մէջ գրած չըլլալը:

2. Իբր կրօնական, Պալաքեանին ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻՆ ԻՍԼԱՄԱՆԱԼՈՎ

ԿԵԱՆՔԸ ԱՋԱՏԵԼՈՒ ՏԵՂ, ՄԵՌՆԻԼԸ ՆԱԽԸՆՏՐԵԼՈՒՆ ՄԱՍԻՆ ԻՐ ԳԻՐՔԻՆ ՄԷՋ ԳՐԱԾ ՉԸԼԼԱԼԸ, ՆՈՅՆՊԷՍ ԱՆՆԵՐԵԼԻ է:

Պալաքեան չի կրնար տեղեակ եղած չըլլալ, վերը նշուած և շա՛տ խորհրդատ եղելութիւններուն:

Իր պաշտօնակիցը՝ Յովհան Վարդ.Կարապետեան տեղեակ էր...:

Եւ Զանղրըր գտնուող գրեթէ բոլոր աքսորեալները տեղեակ էին այս եղելութիւններուն:

Պալաքեանին այս մասին արտայայտուած չըլլալը՝ գաղնակցականամիտ ըլլալով, այս կուսակցութեան ուղեգիծին ոտք յարմարցնել ուզելուն պատճառաւ է:

Ապացուցանելու համար մեր այն վարկածը, թէ Զանղրըր-ի գրեթէ բոլոր աքսորեալ հայերը տեղեակ էին Ռուբէն Սեւակի Զանղրըր-ի հերոսական կեանքին պատմութեան, «ՆԱՅԻՐԻ»ի յառաջիկայ

Թիւին մէջ պիտի հրատարակենք Զանդրըը աքսորուած բայց վերապրած Պոլսեցի սեղանաւոր Յովհաննէս Թէրլէմէզեանի վկայութիւնները։

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
ISTANBULDAKI ERMENI ÖGRENCI AILELERINE
AÇIK MEKTUP

«14 NISAN 2003 TARIHINDE TÜRK EGITIM BAKANLIGI BÜTÜN TÜRK OKULLARINA VE AYNI ZAMANDA ISTANBULDAKI ERMENI OKULLARINA DA BIR GENELGE GÖNDERDI. VE «ERMENI SOYKIRIMI IDDIALARININ ASILSIZ OLDUGUNU» ISLEYECEK KOMPOZISYON YARISMASI DÜZENLENMESINI ISTEDI»

«12 MAYIS 2003 HÜRRIYET»

SAYIN ISTANBUL ERMENI ÖGRENCILERININ ANNELERI VE BABALARI. EGER ÇOCUKLARINIZIN, BU «ERMENI SOYKIRIMINI INKÂR» KOMPOZISYON YARISMASINI KAZANMASINI ISTIYORSANIZ, ASAGIDAKI YAZIYI ÇOCUKLARINIZA VERMENIZI TAVSIYE EDERIZ.

«ERMENILERIN ILERI SÜRDÜKLERI BÜTÜN SOYKIRIMI IDDIALARI YALANDIR.
ERMENI SOYKIRIMI OLMAMISTIR. BILAKIS TÜRK SOYKIRIMI OLMUSTUR.
ERMENILER, KESTILER TÜRKLERI.
BIZ TÜRKLER, ANATOLYANIN 3000 SENEDEN BERI YERLISIYIZ.
ERMENILER 11-ASIRDA GIRDILER ANATOLYAYA.
O GÜNDEN BERI, VAHSI ERMENILER TÜRKLERI ÖLDÜRDÜLER, TOPRAKLARINI ELLERINDEN ALDILAR.
ERMENILERIN TÜRKLERE YAPTIKLARI BU ZULÜM, ASIRLAR BOYU DEVAM ETTI.
BIRINCI DÜYA HARBINDE TÜRKLERIN ERMENILERI ÖLDÜRDÜKLERI YALANDIR.
1915-DE, TEKIRDAGDA, EDIRNEDE, BANDIRMADA, IZMIT, BURSA, VE BÜTÜN ANATOLYADAKI ERMENILER, RUSLARA YARDIM ETMEK IÇIN YOLA ÇIKTILAR.
VE YOLDA GÖRDÜKLERI TÜRKLERI ÖLDÜRDÜLER.
ERMENILERDEN ÖLENLER ISE, ONLAR YOLDA HASTALIKTAN ÖLDÜLER.
KAHROLSUN YALANCI ERMENILER.
3.Ş.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐԲ ԹՂ] ԶԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒՈՂ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ
ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

«14 Ապրիլ 2003 թուականին թուրք կրթական նախարարութիւնը, բոլոր թրքական վարժարաններուն և նաեւ Պոլսոյ հայկական վարժարաններուն շրջաբերական մը կ՚ուղարկէ, և նիւթը «Հայկական Ցեղասպանութեան պնդումներուն անհիմն ըլլալը» եղող շարադրութեան մրցոյթներու կայացումը կը պահանջէ»։

[12 Մայիս 2003-HÜRRIYET]

Յարգարժան, Պոլսոյ հայ ուսանողներու հայրերուն և մայրերուն՝

Եթէ ձեր զաւակներուն, այս «Հայկական Ցեղասպանութիւնը ժխտելու» շարադրութեան մրցոյթը շահիլնին կ՚ուզէք, հետեւեալ գրութիւնը՝ ձեր զաւակներուն տալ կը յանձնարարենք՝

«Հայերուն, բոլոր ցեղասպանութեան պնդումները՝ սուտ են։ Հայկական ցեղասպանութիւն չէ եղած։

Ընդհակառակը՝ թրքական ցեղասպանութիւն եղած է: Հայերը՝ ջարդած են թուրքերը:

Մենք, թուրքերս, Անաթոլիա-ի 3000 տարիներէ ի վեր բնիկ ժողովուրդն ենք:

Հայերը, 11-րդ դարուն, ներխուժեցին Անաթոլիա:

Այդ թուականէն ի վեր վայրենի հայերը՝ թուրքերը սպաննեցին և հողերնին ձեռքերնէն առին:

Հայերուն՝ թուրքերուն դէմ կատարած այս վայրագութիւնը դարեր տեւեց:

Առաջին Աշխարհամարտին թուրքերուն հայերը սպաննած ըլլալին՝ սուտ է:

1915-ին TEKIRDAG, EDIRNE. BANDIRMA, IZMIT, BURSA-ի և Անաթոլիոյ բոլոր հայերը՝ Թուսերուն օգնելու համար ճամբայ ելան:

Եւ հայերը, ճամբուն վրայ, իրենց տեսած բոլոր թուրքերը սպաննեցին:

Գալով հայերէն մեռնողներուն՝ անոնք ճամբան հիւանդութենէ մեռան:

«Անկցի՛ն ստախօս Հայերը»:

3.2.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 195 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ՅՈՒՆԻՍ 2003

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ՊԱԼԱՔԵԱՆԻՆ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՀԱՆԴԷՊ
ԿԱՏԱՐԱԾ ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ
ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ-
ԴԻՊՈՒԱԾ ԹԷ «ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ՊԱՏԻԺ»

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԲԱԽՏԱԿԻՑ,
ՉԱՆՂԸՐԸ ԱՔՍՈՐՈՒԱԾ ԲԱՅՑ ՎԵՐԱՊՐԱԾ
ՊՈԼՍԵՑԻ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԷՐԼԷՄԷՉԵԱՆԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

1952-ԻՆ ՓԱՐԻԶ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ
«1915- ԱՂԷՏ ԵՒ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴ» ԳԻՐՔԷՆ ՀԱՏՈՒԱԾ-
ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՔՍՈՐԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՁԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԷՐԼԷՄԷՉԵԱՆ

«1915 Ապրիլ 10-23-ի երեկոյեան, Պոլիս, խանութին մէջ զբաղած էի, երբ ոստիկան մը գալով զիս պահականոց առաջնորդեց, առանց թոյլ տալու մէկ վայրկեան, որ գոյքերս հաւաքեմ:

Պահականոցին մէջ երկար սպասեցի: Հետզհետէ ուրիշ ձերբակալուածներ ալ եկան, և առանց հարցաքննութեան զրկուեցանք կեդրոնական մեծ բանտը:

Այդ գիշեր և յաջորդ առտու, ձերբակալուեցան հայ կարեւոր դէմքեր՝ մտաւորական, յեղափոխական գործիչ, բժիշկ եւն, մօտաւորապէս 200 անձ:

Յաջորդ գիշեր, Ապրիլ 11-24-ին, բանտէն ջամբոններով փոխադրուեցանք Սարայ Պուռնու, ուր արդէն յատուկ շոգենաւ մը կը սպասէր: Շատեր վախցան թէ՝ ծով թափելու համար շոգենաւ կը դրուէին: Բայց, Հայտար-Փաշա տարուեցանք և, մասնաւոր գնացքով, մեզ ճամբայ հանեցին դէպի Էնկիւրիւ: Գնացքին մէջ ԱԿՆՈՒՆԻՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ Կ'ԸՍԷԻՆ ԹԷ «ՈՉԻՆՉ, ՍԽԱԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԿԱՅ: ՎԱՂԸ ՎԱՐԴԳԷՍԸ, ԹԱԼԱԹԻՆ ԴԻՄԵԼՈՎ, ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԵԼՈՒ ՀՐԱՄԱՆ Կ'ԱՌՆԷ ՄԵԶԻ ՀԱՄԱՐ»:

Էնկիւրի հասնելէ առաջ, Այաշի կայարանին մէջ զատեցին աչքի ինկող յեղափոխականները և ղրկեցին Այաշի բանտը:

Անոնցմէ քիչեր միայն ազատեցան, իսկ մնացեալները, ի վերջոյ, չարաչար խողխողուած էին [ԱԿՆՈՒՆԻ, ԽԱԺԱԿ, ՏՕՔԹ.ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ, Ռ.ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ, ՀՐԱՆԴ ԿԻՒՐՃԵԱՆ, ՀՐԱՉ ԹԻՐԵԱՔԵԱՆ և այլն]:

Այաշի կայարանէն Էնկիւրիւ տարուեցանք, ուր արտօնեցին, որ Պոլիս՝ մեր ընտանիքներուն հեռագրենք:

վերջէն տեղեկացանք, թէ հեռագիրները չէին ղրկուած:

Էնկիւրիւէն, բեռան կառքերով, մեզ ղրկեցին Չանղըրը: Երկրորդ իրիկունը Չանղըրը հասանք և մեզ բանտարկեցին քաղաքէն քիչ հեռու, հին զօրանոցի մը մէջ:

Յաջորդ օրը, բոլոր բանտարկեալներս հաւաքուեցանք և հսկում կատարեցինք:

Երեք վարդապետ- Կոմիտաս, Պալաքեան և Յովհան Կարապետեան- «Տէր Ողորմեա՛» երգեցին:

Ամէնքս ծունկի եկած էինք:

Կոմիտաս Վրդ. շատ յուզուած էր և կ'արտասուէր: Այդ «Տէր Ողորմեան»ն անմոռանալի եղաւ բոլորիս համար:

8-10 օր ետք, արտօնուեցանք քաղաքին մէջ բնակելու, պայմանաւ, որ ամէն օր ներկայանանք ոստիկանատուն:

Կոմիտաս և Յովհան Վարդապետները, Տիրան Քէչէկեան, Յակոբ Քարեան և ես, Զէրքէզեան անուն հայու մը տունը վարձեցինք: Միւսներն ալ՝ ուրիշ տուներ:

Յաջորդ կիրակի, Կոմիտաս Վրդ. պատարագեց: Անոնք, որ ներկայ եղած են իր պատարագին դիտեն թէ ինչ հոգեզմայլ հանդէսի մը ներկայ կը գտնուէին: Բայց այդ օրը, Կոմիտաս գերազանցեց ինքզինքը:

Երբ յուզուած և սքանչացած կ'ազօթէինք, Կոմիտասի արձակման հեռագիրը հասաւ:

Առաջին աքսորեալն էր, որ պիտի վերադառնար Պոլիս:

Իր ազատ արձակման հրամանը կը վերագրուի Ամերիկեան դեսպանին և կամ գահաժառանգ Մէհմետ Էֆէնտիի միջնորդութեան, որովհետեւ երկուքն ալ սիրաշար էին գեղարուեստին:

Կոմիտասէն ետք, քանիներ եւս յաջողեցան հետզհետէ ազատիլ և վերադառնալ Պոլիս, իսկ մնացեալները՝ դէպի անապատ ճամբայ հանեցին և ամէնքն ալ անխնայ սպաննեցին:

Զանղրրը-ի Իթթիհատականներուն պետին աղջիկը կը հիւանդանայ այդ օրերը և աքսորեալներէն Տօքթ.Տիւանեանը կը կանչուի զինքը դարմանելու: Այդ միջոցին կը հասնի Տօքթ. Տիւանեանի ազատ արձակման հրամանն ալ, որով Տօքթ.Սեւակը կը յաջորդէ Տօքթ.Տիւանեանին, յիշեալ աղջիկը դարմանելու համար:

Աղջիկը կը սիրահարի Տօքթ.Սեւակին:

- Դուք, ամէնքդ ալ, դատապարտուած էք մահուան.- կ'ըսէ աղջկան հայրը

Տօքթ. Սեւակին:- Կ'ուզեմ քեզ ազատել, պայմանաւ, որ իսլամանաս և ամուսնանաս աղջկանս հետ:

Տօքթ.ը մեր տունը եկաւ խորհուրդ հարցնելու:

Յովհան Վարդապետ, Քէչէկեան և ամէնքս խորհուրդ տուինք իրեն՝ իսլամութիւնը ընդունիլ և ամուսնանալ:

Ապագային, երբ պայմանները փոխուին, բան այնմ վարուիլ:

Ըսինք, թէ իր մահը ոչ մէկ օգուտ կը բերէ, ո՛չ ազգին, ոչ իր ընտանիքին:

- ՉԵՄ ԿՐՆԱՐ ՀԱՄՈԶՈՒԻԼ ԱՅՆ ԴԱՂԱՓԱՐԻՆ ՀԵՏ.- ԸՍԱՒ ՏՕՔԹ.

ՍԵՒԱԿ.- ՈՐ ՄԱՀԷՆ ՎԱՒՆԱՒԼՈՎ ՈՒՐԱՆԱՄ ԱԶԳ ԵՒ ԸՆՏԱՆԻՔ»: ԵՒ ՆԱՒՆՏՐԵՑ ՄԵՒՆԻՎ...»

Պոլսեցի Սեղանաւոր Յովհաննէս Թէրլէմէզեան

* * *

Պոլսեցի Սեղանաւոր Յովհաննէս Թէրլէմէզեան իր այս գրութեան մէջ, շատ պարզ, բայց իրապաշտ լեզուով տուած է՝ գարհուրելի պատմութիւնը 24 Ապրիլ 1915-ին դէպի Այաշ և Զանղրրը աքսորուած հայ երեւելի անձնաւորութիւններուն:

Եւ մանաւանդ՝ Յովհաննէս Թէրլէմէզեան այս յուշերուն մէջ, քանի մը տողերով բայց շատ խորհրդաւոր կրցած է տալ Զանղրրը-ի մէջ, Ռուբէն Սեւակի հերոսական կեանքին պատմութիւնը, զոր Պալաքեանին... 800 էջնոց «Հայ Դողգոթան» գիրքին մէջ... կարելի չէ գտնել:

Դժբախտաբար, հայ ժողովուրդը, 24 Ապրիլ 1915-ի մտաւորական նահատակներուն մասին, միայն Պալաքեանին «Հայ Դողգոթան» գիրքը ունի իբր պատմութեան գիրք, իբր տեղեկութեան աղբիւր:

Բայց Պալաքեանին «Հայ Դողգոթան» գիրքը՝ սխալ վկայութիւններով, և, մանաւանդ, ինքնագովութիւններով լեցուն յուշագրութիւն մըն է, որ վերջերս Ֆրանսերէնի ալ թարգմանուեցաւ:

Եւ շատ մը գրողներ, առանց գիտնալու, կ'արտատպեն «Հայ Դողգոթան» գիրքին մէջ գրուած սխալ տեղեկութիւնները:

Այս սխալներուն «գոնը» եղաւ նաեւ 1982-ին, Մեծ վարպետ՝ Անդրանիկ Ծառուկեանը:

Տէր և Տիկին Անդրանիկ Ծառուկեանը, 1981-ի ամրան, նիսի մէջ, Ռուբէն Սեւակի [ապագայ]

Յիշատակի Տունը այցելեցին:

Եւ այդ օր մենք, Անդրանիկ Ծառուկեանին տուինք, Ռուբէն Սեւակի վերաբերեալ կարգ մը պատճէններ:

Եւ ուրախութեամբ ստացանք «Նայիրի»ի 15 Փետրուար 1982 թիւը որ, գրեթէ ամբողջութեամբ, Ռուբէն Սեւակի մասին գրութիւններու յատկացուած էր:

Բայց, նոյն թիւին 3-րդ էջին մէջ, արտատպուած էր նաեւ Պալաքեանին «Հայ Դողգոթան» գիրքէն հատուած մը, ուր կը նշուէր Թուրք կառավարին Ռուբէն Սեւակի նահատակութեան նկարագրութեան Պալաքեանի կողմէ խեղաթիւրուած, սխալ մեկնաբանութիւնը, հետեւեալ տողերով

«...Հազիւ կառքերէն վար իջած, Տօքթ. Զիլինկիրեան կը խնդրէ Թախանձագին այս 4 քիւրտերէն, որ խնայեն իրենց կեանքին, և ինք կը խոստանայ իր ընկերներուն հետ տալ իրենց ամբողջ հարստութիւնը և գոյքերը»:

«Առնցմէ միայն Դանիէլ Վարուժան ինքնապաշտպանութեան կը դիմէ...» «...Ապա գոգօնը բաժնելով իրենց մէջ և Տօքթ.Զիլինկիրեանի ու Մնիկ Մաղազաճեանի գգեստներուն երիզներուն մէջ կարուած աւելի քան 450 օսմ. հնչուն ոսկին առնելէ վերջ...»

«ՀԱՅ ԴՈՂԳՈԹԱՆ»- ԳՐԻԳՈՐԻՍ Ծ. ՎՐԴ. ՊԱԼԱՔԵԱՆ» «ՆԱՅԻՐԻ ՊԷՅՐՈՒԹ 15 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1982

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ «ՀՈԳԻՆ» ՊԱՏԺԵՑ՝ ԻՐԵՆ ԴԷՄ ԱՆԻՐԱԻ ԵՒ ԱՆԱՐԴԱՐ ԳՏՆՈՒԱԾ ՊԱԼԱՔԵԱՆԸ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Դուք նախախնամութեան կամ ճակատագրին կը հաւատա՞ք:

Մենք ալ, բնաւ չենք հաւատար:

Բայց հիմայ պիտի ջանանք պատմել եղելութիւն մը, որուն եզրակացութիւն- որոշումը դուք տուէք: Ըսէ՛ք՝ թէ այս եղելութիւնը, դիպուա՞ծի արդիւնք է, կամ ճակատագրի՞ն գիծն է, և կամ թէ՝ «Աստուածային» պատի՞ժ մը:

Պալաքեան, իր յուշերը գրած է. «Հայ Դողգոթան» վերնագրով գիրքին մէջ. որ հրատարակուած է երկու հատորներով:

Պալաքեան այս գիրքին մէջ կու տայ 24 Ապրիլ 1915-ին սկսած և առաջին հանգրուան կազմող Զանղրըր-ի իր աքսորականի կեանքին պատմութիւնը, և կը շարունակէ՝ Զանղրըր-էն յետոյ դէպի Տէր-Զօր գացող իր շատ տառապալից և մահացու երթին նկարագրութիւնը:

Տարիներ տեւող և եղեռնի արիւնոտ ճամբաներէն անցնող այս աքսորականի ոդիսականէն հրաշքով ողջ կը մնայ Պալաքեան: Եւ, ի վերջոյ, 1918-ին կը յաջողի, Կիլիկիայէն իբր գերմանացի զինուոր, ծպտուած, գնացքով դերադառնալ Պոլիս:

Եւ, միջոց մը յետոյ՝ զինադադարը կը հասնի: Պալաքեան փրկուած է:

Եւ 4 Յունուար 1919-ին, անգլիական մարտանաւով մը, կը հեռանայ Պոլիսէն: Նախ՝ դէպի Մալթա կղզի, և յետոյ Եւրոպա:

1922-ին, Մանչեստրի մէջ կը գրէ, իր «Հայ Դողգոթան» գիրքը, երկու հատորէ բաղկացած, որուն մէջ իր աքսորականի յուշերը կը պատմէ: Գրեթէ 800 էջնոց այս գիրքին կէսէն աւելին, իր անձնական՝ աքսորականի կեանքին մանրամասնութիւններն են:

Գիրքին առանցքը իր անձին շուրջ կը դառնայ: Միշտ ինք իրաւունք ունի: Միշտ իր մտածումները ճիշտ են:

Իր գրութիւններուն մէջ յատկապէս կ'երեւայ [շատ մը կրօնականներու յատուկ] պարտադրող ու ճնշող զեկավար-առաջնորդի նկարագիրը:

Բայց, մեզի համար, ամէնէն կարեւորը՝ 20 Օգոստոս 1922-ին աւարտած իր «Հայ Դողգոթան» գիրքին մէջ, մէկ բառ, մէկ ակնարկութիւն մ'անգամ չկայ 1920-էն ասդին, գրեթէ երկու տարիներէ ի վեր գոյութիւն ունեցող Սովետական Հայաստանի մասին: Ոչ մէկ խօսք: Որովհետեւ, այս Հայաստանը, իր ուզած Հայաստանը չէ:

Եւ այս հոգեվիճակի տէր բոլոր Դաշնակցականներուն և անիրատես մտայինկառոյց ունեցողներուն նման, «Հայ Դողգոթան»ի յառաջաբանին վերջաւորութեան, մեծ-մեծ տառերով իր «Յորդոր»ը կու տայ՝

«Եւ մի կասկածիր որ քանեւհինգ տարի վերջ, փոքր Ասիոյ և Կովկասի միջեւ, կենսունակ նոր Պուլկարիա մը պիտի ըլլաս Ազատ ու Անկախ, վէրքերդ սպիացած, յարգուած դրացիներէդ և մեծ ու փոքր բոլոր պետութիւններէն»:

Եւ այս Դաշնակցականամիտ, անիրատես և անհեռատես կրօնականը 1923-ին, Մարսէյլի գաղութին վրայ Կաթողիկոսական պատուիրակ կը նշանակուի:

Պալաքեան, հակառակ իր երազատես գաղափարներուն, շինարար եկեղեցական մըն էր նոյն ատեն:

1900-ին Գերմանիա՝ ուսանողական տարիներուն, աւարտած է համալսարանի Աստուածաբանական և նոյն ատեն Ճարտարագիտութեան ճիւղերը;

Եւ Մարսիլիոյ մէջ Պալաքեան, մեծ աշխատանք կը տանի եկեղեցաշինութեան մարզին մէջ: Եւ կը յաջողի 9 եկեղեցիներ կառուցանել, մասնաւորապէս՝ Մարսիլիոյ Մայր Տաճարը և մինչեւ Նիսի եկեղեցին և ուրիշներ:

Բայց, Պալաքեանի շինարարի կարողութիւններու կողքին՝ համայնքային կեանքի մէջ իր ունեցած կեցուածքն ալ կարեւոր է:

Դժբախտաբար, հայ ժողովուրդը, ամէն տեղ եղածին նման, բաժանուած էր երկուքի: Նոյնն է պարագան Մարսիլիոյ մէջ՝ Դաշնակցական և Հակադաշնակցական, Սովետական Հայաստանի համակիրներ, և Սովետական Հայաստանի դէմ եղողներ:

Եւ դժբախտաբար [կամ բարեբախտաբար] Մարսիլիոյ մէջ դիպուածը, կամ ճակատագիրը և կամ նախախնամութիւնը Պալաքեանին դէմ կը հանէ՝ Մարսիլիոյ Թաղական Խորհուրդի ատենապետը եղող Թունդ հայրենասէր, Սովետական Հայաստանի համակիր, Պոլսեցի մտաւորական Ենովք Արմէնը:

Եւ ո՞վ է Ենովք Արմէնը: Ռուբէն Սեւակի շատ մօտ ընկերներէն մէկը, որ իբր Պոլսոյ «Մասիս» Թերթի խմբագիր, 1907-էն սկսեալ, Ռուբէն Սեւակին առաջին բանաստեղծութիւնները հրատարակող և գինքը քաջալերող մտաւորականը եղած է:

Ենովք Արմէն և Պալաքեան՝ երկու անձնաւորութիւններ էին նկարագրի հաստակաց գիծեր ունեցող-պարտադրող և ճնշող: Բայց, իրարու հակադրուած՝ իրենց գաղափարներով:

Եւ շատ մը համայնքներուն մէջ եղածին նման՝ Թաղական խորհուրդէն և եկեղեցական շրջանակէն ներս, հակամարտութիւնը կ'սկսի: Եւ խնդիրը կը մեծնայ ու կը մեծնայ: Եւ ի վերջոյ, Ենովք Արմէն կը յաջողի, իր Թաղական խորհուրդին և իր համակիրներուն թիկունքով, Պալաքեանը մեկուսացնել և հեռացնել եկեղեցիէն:

Եւ Պալաքեան 1926-ին, ստիպուած կ'ըլլայ Մարսիլիոյ շուրջ գտնուող ամայի և հեռաւոր ագարակի նման վայրի մը մէջ, միայնակ և տխուր կեանք մը ապրիլ:

Եւ 1934-ին, Մարսիլիոյ մէջ, դժբախտաբար կանխահասօրէն՝ 55 տարեկանին կը մահանայ Գրիգորիս Եպս. Պալաքեանը:

MINNESOTADA MUSEVI PROFESÖRLERIN YÖNETIMINDE
TÜRK-ERMENI ÇIFTE–TELLISI
MUSEVILER ÇOK MU SEVER ERMENILERI? KI TÜRKLERLE ERMENILERIN BARISMASINI ISTIYORLAR.
YOKSA 24 NISAN 1915 ERMENI SOYKIRIMINDA, SELANIKLI YAHUDILERIN OYNADIKLARI ROL ORTAYA ÇIKAR DIYE MI KORKUYORLAR?

TÜRKLERIN (SÖZ DE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
MINNESOTADAKI TÜRK-ERMENI ÇIFTE–TELLISI

SENELERDEN BERI, BASTA AMERIKALILAR OLMAK ÜZERE, BATILILAR, ERMENILERI TÜRKLERLE BARISMAYA ZORLARLAR.

NIÇIN ACABA? BATILILAR ÇOK MU SEVERLER ERMENILERI?, YOKSA ERMENI SOYKIRIMININ HAKIKI SEBEBININ VE HAKIKI SUÇLULARININ ORTAYA ÇIKMASINDAN KORKAN GIZLI KUVVETLER MI VAR? HERHALDE BU ISIN ALTINDA BIR BIT YENIGI VAR KI AMERIKALILAR, ERMENILERI BU KADAR SIKISTIRIYOR, BARISSINLAR DIYE TÜRKLERLE.

SON ZAMANLARDA TÜRKLERLE ERMENILER, MUSEVI PROFESORLERIN YÖNETIMINDE AMERIKANIN MINNESOTA SEHRINDE BULUSTULAR.

FAKAT BULUSANLAR TÜRK VE ERMENI DEVLETLERININ RESMI DIPLOMATLARI DEGIL.

ÇOGU TARIH PROFÖSERI. NIÇIN? ÇÜNKÜ BU TARIHÇILER ARALARINDA KONUSUCAKLARMIS. 1915-TE, TÜRKLERIN ERMENILERE TATBIK ETTIKLERI KATLIAM SOYKIRIMI MI? SOYKIRIM DEGIL MI?

YAZIK, ÇOK YAZIK. BU PROFÖSÖR DENILENLER HAKIKI PROFÖSOR MÜ? EGER HAKIKI PROFÖSÖR ISELER, 1915-DE ISTANBULDA ELÇILERI BULUNAN BÜTÜN DEVLETLERIN ARSIVLERINDE 1915-TE TÜRKLERIN ERMENI MILLETINE YAPTIKLARININ, TARIHIN HIÇ BIR DEVRINDE BENZERI OLMIYAN KORKUNÇ BIR SOYKIRIMI OLDUGUNU ISBAT EDEN BINLERCE RAPOR BULUNDUGUNU BILIRLER.

VE BU HAKIKATLERI TÜRKLER DE ÇOK IYI BILIR. HEM DE YALNIZ PROFÖSÖRLER DEGIL.

BÜTÜN TÜRK JANDARMALARI, BÜTÜN TÜRK DEVLET MEMURLARI BILIR. VE BILHASSA TÜRK AHALISI, ERMENI GÂVURLARINI NASIL KESTIKLERINI, KENDI ARALARINDA KONUSURKEN BIRBIRLERINE IFTIHARLA ANLATIRLAR.

EFENDILER, NIYE PROFÖSÖRLERLE ZAMAN KAYBEDIYOR SUNUZ.

GIDIN TÜRK AHALISINE SORUN. ONLAR ÇOK IYI BILIR, KENDI YAPTIKLARI SOYKIRIMINI.

TÜRK PROFÖSÖRLERININ, ERMENI PROFÖSÖRLERI ILE KONUSMALARINA GELINCE BU KONUSMALARIN BELLI BASLI FAYDALARINI SIRALAMAYA ÇALISALIM.

1. *BU KONUSMALAR, HAVANDA ÇOK IYI SU DÖVMIYE YARAR.*
2. *BU KONUSMALAR TÜRKLERE, ÇOK IYI ZAMAN KAZANDIRMAYA YARAR.*
3. *BU KONUSMALAR ERMENILERI ÇOK IYI UYUTMAYA YARAR.*

3.9.

«MINNESOTA»Ի ՄԷՋ ՀՐԵԱՅ ՓՐՕՖԵՍՕՐՆԵՐՈՒ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ
ԹՈՒՐՔ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ÇIFTE–TELLI»

Հրեաները շա՞տ կը սիրեն հայերը, որ Թուրքերուն և հայերուն հաշտուելուն համար կ՛աշխատին։

Թէ ոչ, 24 Ապրիլ 1915-ի հայկական ցեղասպանութեան մէջ Մեյանիկցի հրեաներուն խազացած դերին մէջտեղ նյլալէ՞ն կը վախնան։

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՉԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՄԻՆՆԷՍՕԹԱՅԻ ԹՈՒՐՔ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ՉԻՖԹԷ-ԹԷԼԼԻ»Ն

Տարիներէ ի վեր, ամերիկացիներու առաջնորդութեամբ, արեւմտեան պետութիւնները հայերը Թուրքերուն հետ հաշտուելու ստիպողութեան կ՚ենթարկեն:

Ինչո՞ւ արդեօք: որովհետեւ Արեւմտեան պետութիւնները շա՞տ կը սիրեն հայերը: Թէ ոչ, հայկական ցեղասպանութեան իսկական պատճառին և իսկական պատասխանատուներուն մէջտեղ էլլայէն վախցող մութ ուժե՞ր կան:

Անպայման, այս գործին մէջ, առեղծուած մը կայ, որ ամերիկացիները այսքան կը ճնշեն հայերուն, որ համաձայնին Թուրքերուն հետ:

Վերջին ամիսներուն, Թուրքերը և հայերը, Ամերիկայի Մինեսօթա քաղաքին մէջ տեսակցեցան:

Բայց տեսակցողները՝ Թուրք և հայ պետութեանց գիւանագէտները չեն:

Շատերը, Պատմութեան փրոֆէսօրներ են: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ, այս պատմագէտները, իրենց միջեւ պիտի բանակցին եղեր ճշդելու համար, Թէ 1915-ին Թուրքերուն հայերուն դէմ կատարած սպանդը ցեղասպանութի՞ւն է, Թէ՞ ցեղասպանութիւն չէ:

Մե՛ղք, շատ մեղք: Այս փրոֆէսօր ըսուածները եթէ իսկական պատմագէտներ են, շատ լաւ գիտեն ուրեմն, որ 1915-ին Պոլսոյ մէջ, դեսպանատուն ունեցող բոլոր պետութիւններուն արխիւներուն մէջ, հազարներով տեղեկագիրներ կան, որոնք կը փաստեն, Թէ 1915-ին կատարուածը, Պատմութեան որեւէ շրջանին մէջ իր նմանը չունեցող զարհուրելի Ցեղասպանութիւն մըն է:

Եւ այս իրականութիւնները Թուրքերն ալ՛շատ լաւ գիտեն: Եւ ոչ միայն փրոֆէսօր Թուրքերը: Բոլոր Թուրք ժանտարմաները, բոլոր Թուրք պետական պաշտօնէութիւնը գիտեն: Եւ մանաւանդէ Թուրք ժողովուրդը գիտէ: Անոնք, իրարու հետ խօսած ատեն, հպարտութեամբ կը պատմեն, Թէ ինչպէս ջարդած են հայ Gavur-ները:

էֆէնտիներ, ինչո՞ւ պատմագէտներով ատեն կը կորսնցնէք: Գացէք Թուրք ժողովուրդին հարցուցէք: Անոնք շատ լաւ գիտեն իրենց կատարած ցեղասպանութիւնը:

Գալով Թուրք պատմագէտներուն հայ պատմագէտներուն հետ կատարած բանակցութիւններուն՝ ասոնց առաջնակարգ օգուտները ճշդելու ջանանք՝

1. Այս բանակցութիւնները շատ օգտակար են՝ «հաւատո»ի մէջ [սանդ] ջուր ծեծելու համար:
2. Այս բանակցութիւնները շատ օգտակար են՝ Թուրքերուն ժամանակ շահեցնելու համար:
3. Այս բանակցութիւնները շատ օգտակար են՝ հայերը քնացնելու համար:

3.2.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 196 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՅՈՒՆԻՍ 2003

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ԿԵՂԾ ՀԵՐՈՍՆԵՐ ԵՒ ԻՍԿԱԿԱՆ ՀԵՐՈՍՆԵՐ

ՈՂՔԵՐ ԷԻՆ ՁԱՆՂԸՐԸ-Ի ԱՔՍՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՎ ՓՐԿՈՒԻԼ ՈՒԶՈՂ «ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ՄԵԾԵՐԸ»

...ԱՅՆ ՏԵՍԱԿ ԽՕՍՔ ՄԸ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԷՐ
ԱՔՍՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԹԷ ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԸՆԴՈՒՆՈՂԸ ԱՋԱՏ ՊԻՏԻ ԱՐՁԱԿՈՒԻ։
...ԽԵՂՃ ՍԵՒԱԿ, ԱՄԲՈՂՋ ԵՐԿՈՒ ՕՐ ԱՇԽԱՏԵՑԱԻ, ՀԱՄՈԶԵԼՈՒ
ՀԱՄԱՐ ՏԿԱՐ ՀՈԳԻՆԵՐԸ, ՈՐ ՄԱՀԸ ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆԱՑՈՒՄԷՆ
ԱՒԵԼԻ ԱՂԿ Է, ԵԻ ՁԱՏ-ՁԱՏ ԵՐԴՈՒՄ ԸՆԵԼ ՏՈՒԱԻ ԱՄԷՆ ԱՆՈՆՑ,
ՈՐՈՆՑ ՀՈԳԻԻ ՈՒԺԻՆ ՎՐԱՅ ԿԱՄԿԱԾ ՈՒՆԷՐ, ԹԷ ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ
ՊԻՏԻ ՄՆԱՆ ԻՐԵՆՑ ԼՈՅՍ-ՀԱՒԱՏՔԻՆ։
ՄԻՔԱՅԷԼ ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ
«ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ ԱՊՐԻԼ 24-Ի» - Կ.ՊՈԼԻՍ 1919

ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ՓՈՐՁԱՔԱՐ ՄԸՆ Է ԱՐԺԱՆԻՔՆԵՐՈՒ։
ԱՄԷՆ ԱՆՁԻ ՅԱՅՏ ԿՈՒ ԳԱՐ ԻՄԿԱԿԱՆ ԻՐ ԴԱՅՆՈՎ։ ՈՒՄԱՆՑ
ՀԱՄԲԱՒԻՒ ՊԱՏՈՒԱՆԴԱՆԸ ԿԸ ԳԱՅԹԷՐ ԱՆԲԱՐՁ.ՄԻՆՁ
ՈՒՐԻՇՆԵՐ ՆՈՐ ԿԸ ԿԵՐՏԷԻՆ ԿՈՒՄՂՆԵՐԸ ԱՌԻՆՔՆՈՂ ՅԻԱՅՄԱՆ։
ՅՈՎՀԱՆ Ծ.ՎՐԴ.ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
«ԷՋ ՄԸ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԷՍ»
«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՉՆԱԿ» - 7 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1922- Ա.Մ.Ն.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Մ՛վքեր էին 1919-ին, Միքայէլ Շամտանճեանին մատնանշած Զանգըրը-ի այն աքսորեալ մտաւորականները, որոնք մահմետականանալով կեանքերնին ազատել ուզած էին։

Մ՛վքեր էին 1922-ին, Յովհան Վրդ.Կարապետեանին յիշատակած այն համբաւաւորները՝ «Որոնց համբաւին պատուանդանը կը գայթէր անդարձ»

Միքայէլ Շամտանճեան խնայած էր այս տկարացած հոգիները՝ պատմութեան դատաստանին առջեւ, և չէր տուած անոնց անունները։

Յովհան Վրդ.Կարապետեանն ալ չէ տուած, այս տկարացած հոգիներուն անունները։

Բայց ան, իբր աւանդապահ հայ կրօնական՝ իր ընդվզումը յայտնած է այս տկարացած հոգիներուն հանդէպ, որոնք համբաւաւորներ էին և սակայն, աքսորականի փորձաքարին առջեւ, իրենց

իսկական գոյնը մէջտեղ եւած էր, և համբաւի պատուանդանը «կը գայթէր անդարձ»:

Մենք այստեղ պիտի չուզէինք այս մասին արտայայտուիլ, թէ՝ արդեօք ո՞վքեր կրնային ըլլալ Զանդրըր-ի աքսորեալներուն մէջէն այդ համբաւաւորները, որոնց համբաւը կը «գայթէր անդարձ»:

Բայց երբ տեսանք, թէ իսկական «հերոս և տաղանդ» Ռուբէն Սեւակը Սփիւռքի մէջ դաշնակցականներուն կողմէ անտեսուած և մոռացութեան ենթարկուած էր, և նաե՛ւ Հայաստանի մէջ ալ, նոյն կուսակցութեան ազդեցութեամբ, իր արժէքը նոյնպէս չէր գնահատուած, և տակաւին ուրիշ Սեւակ մը մէջտեղ բերուած էր, բոլորովին շուքի մէջ ձգելով իսկական Սեւակը՝ այն օրէն ի վեր որոշեցինք պաշտպանել Ռուբէն Սեւակին սուրբ յիշատակը և ջանացինք իրականութիւնները մէջտեղ հանել:

«ՆԱՅԻՐԻ»ի անցեալ թիւերուն մէջ, Ռ.Սեւակի հանդէպ շատ անիրաւ գտնուած Պալաքեանին մասին արտայայտուած էինք:

Այստեղ պիտի շարունակենք, կրկին Ռուբէն Սեւակի հանդէպ անիրաւ քննադատութիւններ կատարող ուրիշ դաշնակցականամիտ ադանդաւորի մը՝ Յակոբ Օշականի մասին խօսիլ:

Յակոբ Օշական, ինքնահաւանութեան գագաթնակէտին հասած, բայց իսկապէ՛ս վերլուծելու հմտութեան տէր քննադատ մըն էր:

Յակոբ Օշականի քննադատութիւնները՝ հայ գրողներու հանդէպ այնքան խիստ եղած են, որ անոր «մահացու հարուածներէն» հազիւ քանի մը հոգի փրկուած են:

Բնական է, բոլորէն «մեծ»ը ինքն է անկասկած, և թերեւս ալ, մեծերէն մէկը՝ Դանիէլ Վարուժանը:

Այս մեծամիտ քննադատը, նայեցէք, թէ ինչ կ՛ըսէ Ռուբէն Սեւակի մասին:

«Այս աշխատանքէն առաջ, Սեւակի գործին [քերթողական] եօթը ութերորդը ես կը նետեմ այն արդար փոսը մոռացութեան, ուր իջած են այնքան ուրիշ շքեղ անուններով պաշտպանուած կորանքներ...»:

Եւ կը շարունակէ.- «Իր ժամանակին, ասոր ունայնամտութեան, դժբախտութեան կը բեռցնեմ Սեւակի գործին ձախողանքը...»:

Յետոյ, կ՛ընէ քանի մը գնահատական խօսքեր Ռ.Սեւակի մասին: Բայց մէկը սպաննելէ յետոյ, չէք կրնար գինք կեանքի բերել վերստին:

Յետ մահու, Յակոբ Օշականին «Արեւմտահայ Գրականութեան Համապատկեր» անունով ուսումնասիրութիւնը հրատարակուած է տասը հատորներով:

Վերջինը՝ տասներորդ և մեծածաւալ 850 էջնոց հատորը, յատկացուած է միայն «Մեծատաղանդ գրագէտ Յակոբ Օշականին»:

Իր մեծամոլութեան չափանիշը աւելի լաւ բացատրելու համար, պիտի նշենք հետեւեալ եղելութիւնը:

«Օշական կտակ ըրած է, որ թաղուի Օշականի մէջ, Մեսրոպ Մաշտոցի քովը»:

Բայց, մեզի համար, ի՞նչն է ամէնէն կարեւորը: Այս մեծապատիւ մեծամոլը իր տասը հատորնոց հայ գրականութեան պատմութեան գործին մէջ, հայ ազգին ամէնէն ճակատագրական ողբերգութեան՝ 24 Ապրիլ 1915-ի եղեռնին, քանի մը հպանցիկ տողերով կ՛անդրադառնայ միայն: Բայց, Ռ.Սեւակի Զանդրըր-ի հերոսական կեանքին մասին, ոչ իսկ տող մը գրած է:

Բնական է՝ այս «Արուեստը Արուեստին համար» տխմար գաղափարականին հաւատացողը, այս տեսակի «հասարակ» նիւթերով չէր կրնար զբաղիլ:

* * *

Շատ յատկանշական է նաեւ, դաշնակցական Մինաս Թէօլէօլեանին «Դար Մը Գրականութիւն» գիրքը:

Երկրորդ Աշխարհամարտէն յետոյ, Պոլիսէն հեռացող և Ամերիկայի մէջ երկար տարիներ իր կուսակցութեան պաշտօնաթերթին՝ «Հայրենիք»ի խմբագրութիւնը վարած Մինաս Թէօլէօլեան, իր գիրքին մէջ 1920-ին, Ռուբէն Տէր Մինասեանի հետ Արեւմտեան Հայաստանին կորուստին գլխաւոր պատասխանատուներէն՝ դաշնակցական դեկավար Լեւոն Շանթին 25 էջ յատկացուցած է, իսկ Ռուբէն Սեւակին՝ միայն 5 էջ:

Եւ ամէնէն հետաքրքրականը՝ աւելի շատ իր բանաստեղծութիւններով ծանօթ Ռուբէն Սեւակէն, իրր նմոյշ իր գիրքին մէջ ոչ մէկ բանաստեղծութիւն մէջբերած է, այլ միայն՝ «Բժիշկի Գիրքէն Փրցուած Էջեր»-ու շարքէն «Կռունկը»։

* * *

Այստեղ կը հրատարակենք, նոյն ծանօթ կուսակցութեան մէկ ուրիշ պաշտօնաթերթէն՝ «Ազդակ»ի 1908-ին, Պոլիս հրատարակուած առաջին թիւին նկարը։

Եւ «Ազդակ»ի մէջ, թերթին գրեթէ առաջին թիւերէն՝ Մարտ 1909-էն սկսեալ, հրատարակուած են Ռուբէն Սեւակին բանաստեղծութիւնները.- «Հայրը», «Վերջին Արքան», «Պիտի մեռնի», «Իժը. «Կարմիր Դրօշակը», «Զանգակներ Զանգակներ», Աղջիկը», «Եհովային Արցունքը» և «Պոլսոյ Որովայնին մէջ»։

Ռուբէն Սեւակի ամէնէն ծանօթ այս տասնմէկ բանաստեղծութիւններն հրատարակուած են «Ազդակ»ին մէջ. բոլորն ալ 1909 տարուան ընթացքին։

Եւ լաւ ուշադրութիւն ըրէք. «Ազդակ»ի խմբագիրներուն անուններուն։ Մէկուն անունն է՝ Շաւարշ Միսաքեան։

Նոյնիսկ Ռուբէն Սեւակ, նոյն տարիներուն, Պոլսոյ մէջ կարճ միջոց մը Շաւարշ Միսաքեանին հետ, թերթ ալ հրատարակած էին։

1915-ի եղեռնէն փրկուող [ինչպէ՞ս... չենք գիտեր] Շաւարշ Միսաքեանը 1925-էն սկսեալ Փարիզի մէջ. «Յառաջ» օրաթերթը հրատարակած է։

Այստեղ հարց կու տանք.- Ռուբէն Սեւակին գրիչի ընկերը եղած Շաւարշ Միսաքեանը արդեօք իր «Յառաջ» թերթին մէջ, ո՞ր աստիճան նահատակ-բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակին մասին արտայայտուած է։

Մենք տեղեակ չենք։

* * *

1989-ին, Մոսկուայի մէջ անյայտացած [մեծ հաւանականութեամբ Ազերիներու կողմէ նահատակուած] ֆրանսահայ բանաստեղծ և արուեստաբան Կարիկ Պատմաճեան, Ապրիլ 1976-ին, Փարիզի մէջ, շատ հետաքրքրական բանախօսութիւն մը կը կատարէ. «Նահատակ բանաստեղծներ՝ Սիամանթօ, Վարուժան, Ռուբէն Սեւակ» ընդհ. խորագրով։

Եւ Կարիկ Պատմաճեան, Ռուբէն Սեւակի մասին բաւական ծանօթութիւններ տալէ և անոր մասին շատ բարձր գնահատանքով արտայայտուելէ յետոյ, սա շատ իրատես գաղափարը կը յայտնէ՝

«ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ՄԵԿՈՒՍԱՑԱԾ ԱՆՈՒՆ Է ՇԱՐԺՈՒՄԻ ՄԵԾԵՐՈՒՆ ՔՈՎ. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՒԱԶ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՏՈՒԱԾ Է ԱՆՈՐ. ԵՒ ԼՈՒՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏ ՄԸ ԿԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻՆ ՇՈՒՐՋ»։

Կարիկ Պատմաճեան, շատ բացառիկ, խորաթափանց ախտաճանաչում մը կատարած է, Ռուբէն Սեւակի մոռացութեան ենթարկուելուն մասին։

Այո, լռութեան պատ մը կայ Ռուբէն Սեւակին շուրջ։

Այս պատը մեծ հայրենասէր Ռուբէն Սեւակին դէմ բոլոր իրաւ հայրենասէրներուն թշնամի դաշնակցական ազանդաւորներուն հիւսած լռութեան պատն է։

* * *

1985-ին էր որ առաջին անգամ տեսանք հայրենի գեղանկարիչ՝ Գրիգոր Խանճեանի մեծածաւալ «վարդանանց» անունը կրող իւղաներկ պաստառը։ Իսկապէս՝ շատ տպաւորիչ էր պաստառին երեւոյթը։

Վարդանանցի պատերազմը ներկայացնող այս պաստառին վրայ կը տեսնուէր Աւարայրի պատերազմին հերոսներուն տիպարները և նաեւ՝ 1915-ի եղեռնի նահատակներէն ոմանց նկարները, ինչպէս՝ Սիամանթօ և Դանիէլ Վարուժան։

Պաստառին վրայ կար նաեւ՝ Եղիշէ Զարենցի նկարը։

Չհասկցանք, թէ Եղիշէ Զարենց կամ միւսները ի՞նչ տեսակ հերոսութիւն կատարած էին, որ արժանացած էին Վարդանանցի հերոսներուն շարքին դասուելու։

Մենք շատ փնտռեցինք նաե՛ւ, նահատակ Ռուբէն Սեւակին նկարը այս պաստառին վրայ, բայց՝ չգտանք:

Եւ այս անտեսումէն շատ զգացուած, Եւեան՝ Գրիգոր Խանճեանին նամակ մը գրեցինք: Եւ այս նամակին հետ իրեն ուղարկեցինք նաեւ «Ռուբէն Սեւակ և Փրցուելիք ուղեղներ» գիրքը, որ մեծ գեղանկարիչը ճանչնայ, թէ ո՛վ է Ռուբէն Սեւակ:

Նամակին մէջ, հետեւեալ տողերը գրեցինք.

«Ձեր Վարդանանց անունը կրող պաստառին մէջ, չտեսանք 1915-ի նահատակ հերոսներէն՝ Ռուբէն Սեւակին տիպարը:

Կը կարծենք, որ այս պակասը, պաստառին վաւերականութիւնէն շատ բան կորսնցնել պիտի տայ»:

Բնական է՝ ոչ մէկ պատասխան ստացանք, Գրիգոր Խանճեանէն:

Տարիներ անցան... եւ 1990-ական-ներուն, յաւ հասկցանք Գրիգոր Խանճեանին ով ըլլալը:

Անկախաբար իր գեղանկարիչի տաղանդէն՝ ան իսկական պատեհապաշտ մըն էր թէ՛ արուեստի մարզին մէջ և թէ՛ իր քաղաքական կեանքին:

Եւ չիշենք որ 1988-ին, Սովետական Հայաստանը փլցնելու համար, Միլվա Կապուտիկեանի հետ ձեռք-ձեռքի տուած, հեռատեսիլէն, պատեհապաշտ ելոյթներ կ՛ունենային, մոռնալով որ, մինչ այդ սրտանց և խանդավառութեամբ կը փառաբանէին Սովետական վարչաձեւը:

Բայց ասոնք, ցաւալի է հաստատելը, որ հայոց առաջին և վերջին պատեհապաշտները չէին:

Եւ Սովետական Հայաստանը ուրացող Գրիգոր Խանճեանի պէս պատեհապաշտ մը, բնական է, որ կարողութիւնը պիտի չունենար ճանչնալու, Վարդանանցի հերոսներուն շառաւիղ Ռուբէն Սեւակը:

* * *

Մենք, Ռուբէն Սեւակի Սուրբ Յիշատակին դէմ կատարուած անարդարութիւններէն ընդվզելով, կրկին պիտի վերադառնանք Զանղըրը-ի վերապրող աքսորեալներուն վկայութիւններուն՝

Միքայէլ Շամտանճեան կը վկայէր աքսորեալ մտաւորականներու մասին որոնք, մահմետականութիւն ընդունելով, կեանքերնին ազատել ուզած էին:

Յովհան Վրդ.Կարապետեան, աւելի յստակացուցած է իր վկայութիւնը ըսելով «Աքսորական կեանքը փորձաքար մըն էր արժանիքներու: Ամէն անձ ի յայտ կու գար իսկական իր գոյնով:

Ոմանց համբաւին պատուանդանը, կը գայթէր անդարձ, մինչ ուրիշներ նոր կը կերտէին կոթողները առինքնող հիացման»:

Ռուբէն Սեւակի հանդէպ կատարուած անարդարութեան դէմ բողոքելով, կը հարցնենք՝

Մ՛վքեր էին Զանղըրը-ի այն համբաւաւորները, որոնց համբաւին պատուանդանը կը գայթէր անդարձ:

Մենք այստեղ, միայն և միայն, Ռուբէն Սեւակի Սուրբ Յիշատակը կը պաշտպանենք և արդարութիւն կ՛ուզենք Ռուբէն Սեւակին համար:

Եւ կը փնտռենք իրականութիւնը որ թերեւս, ժամանակի ընթացքին, Զանղըրըրի մէջ, հոգիները տկարանալով մահմետականութիւնը ընդունելու պատրաստուած համբաւաւորներու մասին, մինչեւ հիմա անյայտ և գաղտնի մնացած վկայութիւնները լոյս աշխարհ կ՛ելլեն:

Այո, մինչեւ հիմա, գաղտնի և անյայտ մնացած վկայութիւններուն և փաստերուն յայտնութիւը կամ հանութիւը քաջալերելու համար, պիտի նշենք կարգ մը գրութիւններ և վկայութիւններ՝ առանց մեկնաբանութեան:

Թերեւս, այս տուեալները, շաղկապը կ՛ըլլան, նոր իրականութիւններու մէջտեղ ելլելուն:

* * *

«ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ - ՆԱՄԱԿԱՆԻ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

ԵՐԵՒԱՆ 1965
«ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ»
146, ԲԻԷՐ ՄԱԱՋ-ԻՆ
1912 ՅՈՒՆԻՍ 17, ԹՈՓԱՍ

«ՏՐԻԲՈՒԼԻ-Ի ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ ԻՆՁ ՉԻ ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՒՄ. ՊԱՅՄԱՆՈՎ ՈՐ ԴԱ ՉԻ ՎԵՐՋԱՆԱՅ ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ՄԱՍՆԱՏՈՒՄՈՎ, ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ՄԵՆՔ ՀԻՄԱ, ՀԱՄԵՐԱՇԽ ԵՆՔ ԱՊՐՈՒՄ ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԵՏ, ԻՍԿ ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ՄԱՍՆԱՏՈՒՄԸ ԱՂԷՏԱՒՈՐ ԿԸ ԼԻՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊԱԳԱՅԻ ՀԱՄԱՐ: ՄԵՆՔ ՀԱՄՈԶՈՒԱԾ ԵՆՔ ԴՐԱՆ:

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

* * *

ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԷՆ

Զանգրրը աքսորուած և վերապրող բժիշկ Վահան Ալթունեանի վկայութիւնը.-

«Փօսթայի օր մըն էր: Ըստ սովորութեան՝ գետեզրը հաւաքուած էինք: ոմանք, թերթ կը կարդային, ուրիշներ նարտով զբաղած էին. իսկ մենք, Վարուժանին շուրջը հաւաքուած, Թուրք բանաստեղծութեան մասին իր քննադատութիւններուն կ՚ունկընդրէինք»:

Բժիշկ՝ Վահան Ալթունեան

«Հայ Բուժակ» Կ.Պոլիս, Մարտ 1920

* * *

Հետեւեալ գրութիւնը Զանգրրը-ի աքսորեալներուն չէ, այլ՝ Այաշ աքսորուած Ատոմ Եարճանեանի [Միամանթօ-ի] Այաշէն իր մօրը գրած թրքերէն բացիկին հայերէն թարգմանութիւնը:

ԵՒս ի տեղեկութիւն կը հրատարակենք այս նամակը, որ թուրքերուն յուծին տակ «չարչարուող» հայ առաջնակարգ բանաստեղծներէն՝ Միամանթօ-ին հոգեվիճակը կը մարմնացնէ և կը մատնէ:

ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՆԱՄԱԿԱՆԻ-
ԵՐԵՒԱՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
-ԵՐԵՒԱՆ 1972
ՆԱՋԷՆԻ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻՆ

«Սիրելի մայրիկս.

Այս օրուան թղթատարով մի դիմում ուղարկեցի Պոլսոյ պատգամաւոր Պետրոս Էֆէնտի Հալաճեանին: Անմիջապէս տես եղբայրս և ուղարկիր այդ յարգելի անձանորութեան մօտ, թող կատարի հարկ եղած դիմումը և ինձ այստեղից ազատելու միջոցը գտնի. ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ԱՇԽԱՐՀ ԴԻՏԻ, ՈՐ ԵՍ ՈՉ ՄԻ ԱՌՆՁՈՒԹԻՒՆ ՁԵՄ ՈՒՆԵՑԵԼ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ ԵՒ ուրիշ ոչ մի յանցանք առաջացնող արարքից էլ բացարձակապէս տեղեկութիւն չունեմ: Մի քիչ անհանգստացայ. շփոթութեան մի մատնուիր. միայն գնացէք Հալաճեան էֆէնտի-ի մօտ, թող հետապնդի իմ դիմումը:

Ձեննագեան քեռուս Բարեւներս ձեզ բոլորիդ:
Բարեւներ: ԱՏՈՄ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ»

Պիտի ուզէինք ճիշտ հասկցուիլ: Հայ բոլոր նահատակ մտաւորականները թրքական բարբարոսութեան զոհ եղած. յարգելի են ու խնկելի մեզի համար:

Եւ սակայն, յանուն ճշմարտութեան, պատմական եղելութիւններու անաչառ ներկայացումին ու նաև իւրաքանչիւր նահատակ իրեն յատուկ հոգեմտաւոր ձիրքերով արժեւորած ըլլալու համար, հարկ է որ անոնց նաթաղանի տակ ցուցաբերած վարքը, ամենայն հարազատութեամբ արձանագրուի պատմութեան կողմէ: Եւ իւրաքանչիւրին տրուի իրեն արժանի յարգ ու արժանիք:

Այս կարգի նախանձախնդրութենէ թելադրուած գրած էինք 1985-ին, Ռուբէն Սեւակի ծննդեան 100-ամեակին առթիւ լոյս տեսած մեր «Ռուբէն Սեւակ եւ Փրցուելիք Ուղեղներ» գիրքին մէջ.- «Ռուբէն Սեւակ Զանկըրըի մէջ ապրեցաւ հերոսի մը պէս: Երբէք չկորնցուց իր արիութիւնը, եղաւ այն Սեւակը, ինչ որ գրած էր իր բանաստեղծութիւններուն մէջ: Որովհետեւ իր գրածները իր ապրած կեանքն էր, իր ձայնն էր հոգիին, իր հաւատացած գաղափարներն էին միայն: Մէկ մէկ շինծու բան չկար իր գրածներու մէջ: Եւ շատ մը մեծեր, որոնք փղոսկրէ աշտարակներ հիմնած էին Պոլիս՝ իրենց գրութիւններով, Զանկըրըի մէջ, շշմած, մարած, սմքած էին:

Նոյնիսկ այն մեծերէն մէկը, որ իր բանաստեղծութիւններով Հայ հոգիներու կրակը կը վառէր, աքսորավայրէն Պոլիս գրած մէկ նամակին մէջ, կ'ըսէր թէ՝ «Ինք բնաւ չէ զբաղած քաղաքականութեամբ»: Ճիշդ է, կեանքը փրկելու բնազդը, ամէնէն զօրաւոր բնազդն է մարդուն: Բայց այս կեցուածքը մեննոյն ատեն, մարդուն արիութեան չափանիշն է՝ իր գրածներուն, իրեն հաւատալուն չափանիշը, և անկեղծ ըլլալու չափանիշը:

* * *

Մենք կը հաւատանք որ «Թերեւս ոչ մօտ ժամանակներուն», բայց ապագային հայ խղճամիտ պատմագէտները պիտի քննեն և պիտի գտնեն այս և ուրիշ բոլոր վկայութիւնները. Հայ Եղեռնի պատմութեան մասին. մասնաւորապէս 24 Ապրիլ 1915-ի Եղեռնի աքսորեալ մտաւորական նահատակներուն մասին:

Եւ այն ատեն շատ աւելի ցայտուն և պերճախօսլ պիտի երեւայ. հերոս նահատակ Ռուբէն Սեւակի սուրբ կերպարը:

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

IGDIRIN GEDIKLI KÖYÜNDE ERMENILER TARAFINDAN

ÖLDÜRÜLEN TÜRKLERE AIT TOPLU MEZAR BULUNMUS

BU TOPLU MEZAR HIKAYESI MODASI GEÇMIS BIR PROPAGANDA OYUNU.

BUNA ARTIK HERKES ALISTI. ADETA KANIKSADI BU PALAVRALARA.

TOPLU MEZARLAR YARATMA ISLERI. GÖRÜNMEZ DÜNYA PARA IMPARATORLUGUNA BAGLI YANLIS HABERLER YAYMA TESKILATININ MARIFETLERINDENDIR.

ONLAR AYNI NUMARALARI YUGOSLAV BIRLIGINI YIKMAK IÇIN UYGULADILAR.

YOK MILOSEVIÇ YUZBIN KOSOVOLU ARNAVUTU ÖLDÜRTEREK TOPLU MEZARLARA GÖMDÜRMÜS.

AMERIKALILAR YUGOSLAVYAYI YIKTIKTAN SONRA NE BOSNIADA NE DE KOSOVODA TOPLU MEZAR BULUNMADI.

FAKAT ONLAR, PALAVRALARI ORTAYA ÇIKMASIN DIYE, YUZLERCE SENELIK MEZARLARDAN KEMIKLER ÇIKARARAK HOLIVUTA YARASIR BIR SENARYO UYGULADILAR.

AMERIKALILAR, SIMDI AYNI SENARYOYU IRAKTA OYNUYORLAR.

SÖZ DE, SADDAMIN ÖLDÜRTTÜGÜ INSANLARIN TOPLU MEZARLARINI BULMUSLAR.

FAKAT HABER ERTESI GÜN BALON GIBI SÖNDÜ. ÇÜNKÜ NE TOPLU MEZAR BULUNDU. NE DE ÖLÜ.

FAKAT YALAN HABER, NE DE OLSA ZAVALLI VE AHMAK BEYINLERDE BIR IZ BIRAKIR.

MALUM YA MESHUR SÖZDÜR.
IFTIRA ET IFTIRA ET.
YALANIN ÇOGU GITSE BILE, AZI KALIR»
SIMDI SIZ DE IGDIRDA, MODASI GEÇMIS BU SENARYOYU OYNUYORSUNUZ.
KAZIN BAKALIM KAZIN. MUHAKKAK BIR SEY BULURSUNUZ.
ÖLÜ DEGIL AMA, ERMENILERIN BESBIN SENELIK VATANI OLAN VE TÜRKLERIN 1915-TE ERMENILERI SOYKIRIMINA UGRATARAK ÇALDIGI BU TOPRAKLARDA ERMENILERDEN KALAN MEDENIYETIN KALINTILARINI BULURSUNUZ MUHAKKAK.

Յ.Ջ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՋԳԻՏՑԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
IGDIR-ԻՆ GEDIKLI ԳԻՒՂԻՆ ՄԷՋ, ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՄԵՌՑՈՒՑԱՇ
ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ՊԱՏԿԱՆՈՂ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆ ԴՏՆՈՒԵՐ Է

Ձեզի բան մը ըսե՞նք:

Այս հաւաքական գերեզմանի պատմութիւնը, նորոյթը անցած քարոզչութեան խաղ մըն է:

Այս խաղերուն այլեւս ամէն մարդ վարժուեցաւ: Այս ձարտուքները այլեւս ազդեցութիւն չեն գործեր:

Հաւաքական գերեզմաններու պատմութիւնը ստեղծելու գործերը՝ անտեսանելի, դրամի կայսրութեան կապուած և սուտ լուրեր տարածող կազմակերպութեան պարտականութիւններէն են:

Այս սուտեր տարածելու կազմակերպութիւնը նոյն դաւադրութիւնները՝ եւկոսլաւիոյ միութիւնը կործանելու համար կիրարկեցին:

Իբր թէ Միլոսեւիչը Պոսնիաքները սպաննել տուեր և հաւաքական գերեզմաններու մէջ թաղել տուեր է:

Իբր թէ Միլոսեւիչը Քոսովօ-ի ալպանացիները սպաննել տուեր և հաւաքական գերեզմաններու մէջ թաղել տուեր է:

Ամերիկացիները, եւկոսլաւիան կործանելէ յետոյ՝ ոչ Պոսնիոյ և ոչ ալ Քոսովօ-ի մէջ հաւաքական գերեզման գտնուեցաւ:

Բայց անոնք, իրենց սուտերը որպէզի մէջտեղ չելլեն, հարիւրաւոր տարուան գերեզմաններէն ոսկորներ հանելով՝ Հոլիվուտի վայել սենարիօ մը կիրարկեցին:

Ամերիկացիները հիմա, նոյն սենարիօ-ն Իրաքի մէջ կը գործադրեն:

Իբր թէ, Սատտամին սպաննել տուած մարդկանց հաւաքական գերեզմանները գտեր են:

Բայց այս լուրերուն, հետեւեալ օրը, սուտ ըլլալը մէջտեղ ելաւ:

Որովհետեւ, ո՛չ հաւաքական գերեզման գտնուեցաւ, ո՛չ ալ մեռել:

Բայց սուտ լուրը, որչափ ալ ըլլայ, խեղճ և տխմար ուղեղներուն վրայ հետք մը կը ձգէ:

Գիտէ՛ք այն ծանօթ ասացուածքը՝ «Ջրպարտէ ու կրկին գրպարտէ: Մուտին նոյնիսկ շատը երթայ՝ քիչը կը մնայ»:

Հիմա, դուք ալ, նոյն նորոյթ ըլլալէ զատրած սենարիօ-ն, Իգիտիր-ի մէջ կը խաղաք:

Փորեցէք նայինք, փորեցէք: Անպայման բան մը կը գտնէք:

Մեռել չէ, բայց հայերուն հինգ հազար տարուան հայրենիքը եղած 1915-ին Թուրքերուն, հայերը ցեղասպանութեան ենթարկելէ յետոյ գողցած այս հողերուն վրայ, հայերուն քաղաքկրթութեան բեկորները կը գտնէք անպայման:

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 197 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1 ՅՈՒԼԻՍ 2003

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱՎՆԵՐՈՒՆ

ԳՆԱՀԱՏԱՆՔ՝ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԽՆԿԵԼԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ-
ՄԷԿԸ ԱՅՆ ԱՆՈՒՆՆԵՐԷՆ, ՈՐՈՆՑ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԿԵԱՆՔԸ ԿԱՄ ՁԱԿԱՏԱԳԻՐԸ
ԿԸ ԿԱԽԱՐԴԵՆ ՁԻՍ։
ԻՐ ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՄԱՀԷՆ ԵՏՔ, ԳԵՂԵՑԿԱՑԱՒ ԳՐԱԿԱՆ
ԻՐ ՀՌՉԱԿԸ, ԴԱՐՁԱՒ ԻՐ ԴԷՄՔԸ ՀԷՔԻԱԹԱՅԻՆ ՈՒ

ՀԵՐՈՍԱԿԱՆ ՆՈՅՆԻՍԿ.....

ԳԱՀԻՐԷ-1946 ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ «ՔԱՒՈՐԴ ԴԱՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ»

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

3 Յունիս 2003 Թուակիր «ՆԱՅԻՐԻ»ին մէջ նշած էինք, թէ Գրիգորիս Վրդ. Պալաքեան, իր 800 էջնոց Զանղըրը-էն դէպի Տէր Ջօր՝ աքսորականի յուշերը ամփոփող «Հայ Գողգոթան» գիրքին մէջ, չէր գիջանած մէկ տող մ՛անգամ գրել Ռուբէն Սեւակի Զանղըրը-ի հերոսական կեցուածքի մասին։

Եւ բանաստեղծ Կարիկ Պասմաճեանին ըսածին պէս՝«լռութեան պատ մը հիւսած էին Դաշնակցական որոշ աղանդաւորներ, Ռուբէն Սեւակի շուրջ»։

Բայց գտնուեցան նոյն հատուածէն – գուցէ բացառիկ- «Արդարներ» ալ, որոնք ճեղքեցին այս լռութեան պատը և գրեցին «Ռուբէն Սեւակի պատմութիւնը» և հիացումով արտայայտուեցան անոր «հերոսական դէմքին» մասին։

Այս «Արդար»ներէն մէկն էր՝ գրականագէտ Գուրգէն Մխիթարեանը։

Ան, 1946-ին, Գահիրէ հրատարակուած «Քառորդ Դար Գրականութիւն» հատորին մէջ [մեզի համար անմոռանալի], սա տողերը գրած էր Ռուբէն Սեւակի մասին՝

«ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ...

Մէկը այն անուններէն, որոնց գրականութիւնը, կեանքը կամ ճակատագիրը կը կախարդեն զիս։

Իր եղերական մահէն ետք, գեղեցկացաւ գրական իր հռչակը, դարձաւ իր դէմքը հէքիաթային ու հերոսական նոյնիսկ, երբ պատմուեցաւ, թէ երիտասարդ հիւանդ թրքուհիի մը տնարին վերեւ, կրցած էր պահել ան իր հաւասարակշռութիւնը, մերժելով քաջութեամբ կախարդական հրաւէրը՝ ուրանալու ինքզինքը, ի գին իր կեանքին ու իր ձեռքով իսկ բժշկուած գեղուհիին...

Սրտառուչ, խորունկ վէպ մը կրնար դառնալ իր պարագան, եթէ մէկը սիրտ ունենար արիւնի մէջ խեղդուած բանաստեղծին կեանքը գրական օգտագործումի մը առարկայ դարձնել։

Արդար այս խղճահարութիւնը, որ հետու կը պահէ մեր գրողները այդ օգտագործումէն, ինչ որ սրբապղծութեան հաւասար բան մը պիտի ըլլար։ Ժամանակը, թերեւս, տայ իր թոյլատուութիւնը օր

մը, ոչ թէ արուեստի գործ մը հանելու համար անպատճառ եղերերգութենէն, այլ պանծացնելու համար երիտասարդ բանաստեղծին վէհ և հզօր կեցուածքը:

Դահիրէ-1946-ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

[Քառորդ Դար Գրականութիւն] էջ 263

* * *

Գուրգէն Մխիթարեան, վերի գրութեան մէջ, շատ իրաւամբ կ՚ըսէր՝

«Արտառուչ, խորունկ վէպ մը կրնար դառնալ իր պարագան, եթէ մէկը սիրտ ունենար և գրի առնէր արիւնի մէջ խեղդուած բանաստեղծին կեանքը»:

Շատ ճիշդ է:

Եղեռնէն հրաշքով վերապրած հայերը, չէին ուզեր վերյիշել այդ դժոխային օրերը և չէին ուզեր արտայայտուիլ այդ ահաւոր ողբերգութեան մասին:

Եւ կը ջանային բոլորովին մոռնալ ամէն բան՝ իրենց հոգիներուն խաղաղութեան համար:

* * *

Մերուժան Պարսամեան 23 Նոյեմբեր 1918-ին, Պոլսոյ «Շանթ» թերթին մէջ, «ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ՄԵԾ ՄԱՐՏԻՐՈՍՆԵՐԸ» վերտառութեամբ և Ռուբէն Սեւակին յիշատակը պանծացնող աշխատասիրութիւն մը հրատարակած էր:

Իր այս գրութեան մէջ, եղեռնի ոգեկոչումներուն պատճառած ցաւին մասին ան սապէս կ՚արտայայտուի՝

«ՄԵՐ ԲԱՆԹԷՈՆԸ...:

Վերնագիրը իմս չէ, Հայ Բանթէոնը կազմողներէն մէկը՝ ԱԿՆՈՒՆԻ գործածեց գայն առաջին անգամ, ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՄԻՔԱՅԵԼԵԱՆի առիթով:

Մեր Բանթէոնը մարմարէ սիւներու վրայ կառուցուած չէ, հողի, ժայռի և քարի անհուն կոյտ մըն է:

Մեր Բանթէոնը սահման չունի, ան իր մահաշուք ստուերը կը տարածէ Կարինէն՝ Խարբերդ, Տիարպէքիրէն՝ Ենկիւրի, Տոնեայէն՝ Տէր Զօր:

Մեր Բանթէոնը ընդարձակ է աշխարհի մը չափ, իր սիւները մեր հառաչանքներէն կազմուած են, և իր վրայ իրրեւ գմբէթ կը կրէ մեր անպարփակ տառապանքը:

Օրերէ ի վեր միտքս կը պրկուի, այս էջին վրայ խորհելով:

Արցունքով և վիշտիս վրձինով պիտի յաջողիմ ուրուագծել դէմքերը այն մեծ մարտիրոսներուն, որոնք այլեւս Յիշատակին սեփականութիւնն են:

Ընդարմացած, գլխուն զարնուած վիճակ մը ունի միտքս: Սպանութեան և խոշտանգումներու ահաւոր հէքիաթները.- այո՛, հէքիաթներ. Կարմիր հէքիաթներ.- որոնցմով օրաթերթերը շառագնած են վերջին օրերս, ու բոլոր այն անհնարին ու դժնդակ մանրամասնութիւնները, զորս մեզի կը ներկայացնեն ականատեսներ, սկսած են տեսակ մը անորակելի ազդեցութիւն գործել վրաս. որովհետեւ հիւանդագին անգիտակցութեան մը մէջէն կարծես կը քալէ մտածումս:

Այ բաւական է... Ձգենք սա մանրամասնութիւնները, արդէն մեր կատաղի ատելութիւնը, վրէժը, արհամարհանքը բաւականէն աւելի կը յորդին, իրենց հոսանքին տակ ճգմելու, խեղդելու համար եղեռնի իշխանները և ոճիրի բարապանները:

Մեռցուցին հայերը, մեռցուցին մեր լաւագոյն մտաւորականները, ասիկա կը բաւէ, գիս այնքան չի շահագրգռեր թէ ինչպէ՞ս, ո՞ր օր, ի՞նչ ձեւով, որո՞ւ ձեռքով: Մեռցուցին, կը բաւէ այս չափը:

Ամբողջ փոքր Ասիան ընդարձակ գերեզմանատունի մը վերածուած է. հայ գերեզմանատունի մը, պէտք չկայ այլեւս երթալու և մէկիկ մէկիկ մեր անհատական մասնաւոր փոսերը փնտռելու:

Ոխտի ճամբորդը ի գուր հետքեր պիտի փնտռէ հոն:

Հայ աճիւններ ամէն տեղ, ամէն ապրող հայու հոգիին մէջ:

«Շանթ»-Կ.Պոլիս – 1918 *ՄԵՐՈՒԺԱՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ*

* * *

Այդ տարիներուն, խեղճ հայերը կը հաւատային և կը յուսային, որ քրիստոնէական խղճմտանք մը կայ, մարդկային արդարութեան դատաստան մը կայ, այս աշխարհի վրայ:

Եւ միասին հայերը այս յոյսով սպասեցին՝ տարիներ ու տարիներ, որ արդարութիւնը պիտի գար անպայման:

Եւ սպասեցին առանց տրտունջի և մանաւանդ առանց ընդվզումի:

Որովհետեւ, իրենց ցաւը այնքան մեծ էր և կատարուած ցեղասպանութիւնը այնքա՜ն զարհուրելի:

Եւ կարծեցին, թէ քրիստոնեայ աշխարհը՝ իր Արդարութիւն բոունցքը պիտի իջեցնէր բարբարոս Թուրքին գլխուն... Բայց, բայց... երազ էր այս:

* * *

1946-ին Գուրգէն Մխիթարեանին նախատեսած այն «միտքը» թէ «ՍՐՏԱՒՈՒՂ, ԽՈՐՈՒՆԿ ՎԷՊ ՄԸ ԿՐՆԱՐ ԴԱՒՆԱՒ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻՆ ՊԱՒԱԳԱՆ,ԵՒԷ ՄՂԿԸ ՍԻՐՏ ՈՒՆԵՆԱՐ ԱՐԻՒՆԻ ՄԷՋ ՀԵՂՈՒՄԱԾ ԱՆՈՐ ԿԵԱՆՔԸ ԳՐԻ ԱՒՆԵՐ ՊԱՆՇԱՅՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻՆ ՎԵՀ ԵՒ ՀՋՕՐ ԿԵՑՈՒԱԾՔԸ»- այս նախատեսութիւնը, առաջին անգամ բլլալով, իրականացաւ 20 տարիներ յետոյ՝ 1967-ին Երեւանի մէջ, հայրենի գրող Գեղամ Սեւանի կողմէ:

«Հայաստան» հրատարակչութեան կողմէ 1967-ին, Երեւանի մէջ հրատարակուած Գեղամ Սեւանի «ՀԱՅՈՑ ԹԱՂՔ» վերտառութեամբ պատմուածքներու գիրքին «Բանաստեղծի Գողգոթան» բաժնին մէջ, տրուած էր Ռուբէն Սեւակի կեանքի «Արիւնով խեղդուած» հերոսական պատմութիւնը:

Մ՛վ էր Գեղամ Սեւան:

1926-ին, Պոլիս ծնած էր ան, և 1945-էն սկսեալ, Պոլսոյ մէջ, մեր գաղափարի ընկերը եղած էր: Եւ խոր պաշտամունք ունէր Ռուբէն Սեւակի հանդէպ:

Միասին աշխատած էինք, Պոլիս՝ հայ վաճառականի մը քովը, իբր «Գրասենեակի ծառայող» -(Garçon Du Bureau)

Միասին արձանագրուեցանք 1946-ին, Պոլսոյ Սովետական հիւպատոսարանը, Հայաստան ներգաղթելու համար:

Մենք չյաջողեցանք, կամքէ անկախ, հայրենադարձուիլ Հայաստան: Բայց, Գեղամը յաջոգեցաւ: Եւ ան, Հայաստանի մէջ, իր գրչին տաղանդովը, Հայաստանի շատ ծանօթ գրողներէն մէկը եղաւ:

1978-ին, մեր Հայաստան այցելած օրերուն, կրկին տեսնելու հաճոյքը ունեցանք՝ գրագէտ Գեղամ Սեւանը:

Եւ ան մեզի նուիրեց իր գիրքը՝ որուն մէջ, «Բանաստեղծին Գողգոթան» պատմուքիւնով, տուած էր Ռուբէն Սեւակի ողբերգական կեանքը:

Այստեղ կ՛ուզենք նշել իր գիրքին մէջի մակագրութիւնը, որ մեզի շատ տպաւորած և յուզած է՝

«Սիրելի Օննիկին[Փաղաքշական մակդիր՝ Գ.Սեւանի կողմէ իր մտերմին՝Յ.Չ.ի տրուած –Խ.Ծ.]

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՀՈՐ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔՈՎ ԵՒ ՆԵՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴՐԱՆՔՈՎ ԱՅԴ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔԸ «ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻՆ ԴՈՂԳՈԹԱՆ»ի ՄԷՋ ԱՂԱՒԱՂԱՆ ԼԻՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ:

16 Սեպտեմբեր 1978

Գեղամ Սեւան»

Մենք ալ, խոր համոզումով, պատասխանենք, մեր այժմ արդէն հանգուցեալ բարեկամին.

Սիրելի Գեղամ,

«Բանաստեղծի Գողգոթան» պատմուածքիդ մէջ, դուն Ռուբէն Սեւակի քու պաշտամունքը չաղաւաղեցիր:

Ալ՝ ընդհակառակը՝ դուն պանծացուցիր Ռուբէն Սեւակի Սուրբ Յիշատակը:

* * *

Բայց, Ռուբէն Սեւակին Սուրբ Յիշատակը ազաւաղուեցաւ և նոյնիսկ սրբապղծուեցաւ

Հայաստանի մէջ 1985-ին, ուրիշ հայ գրողի մը կողմէ:

Հայաստանի շատ ծանօթ գրողներէն Պերճ Զէյթունցեանի կողմէ:

Անոր 1985-ին հրատարակուած «Մեծ Լռութիւն» անունով թատերգութեան մէջ, իբր թէ տուած է Ռուբէն Սեւակի Զանդրըը-ի մէջ ապրած ողբերգութեան եղերական պատմութիւնը:

Այս թատերգութեան մէջ ներկայացուած Ռուբէն Սեւակի կերպարը՝ ոչ մէկ կապ ունի հարազատ Ռուբէն Սեւակին իրապէս հերոսական կեցուածքին հետ:

Ակնհեղ, Ռուբէն Սեւակ ներկայացուած է իսկական հոպիտի մը կերպարով:

Թատերգութեան մէջի դէպքերը, իբր թէ Ռուբէն Սեւակին վերագրուած գաղափարներն և խօսքերը, ո՛չ մէկ կապ —առնչութիւն ունին իրականութեան հետ:

Եւ Պերճ Զէյթունցեանին ձարտուրքներուն մէջ, շատ յայտնի է Յակոբ Օշականի մեծամիտ վերագրումներուն ազդեցութիւնը:

Պերճ Զէյթունցեան 1989-ին, Երեւանի մէջ «Վերջին Արեւագալը» վերտառութեամբ, պատմագրական վէպ մը հրատարակեց:

Այս գիրքը, մասնաւորապէս Գրիգոր Զօհրապի կեանքին և գաղափարներուն պատմութիւնն է, և նաեւ՝ 1915-ի ողբերգութեան պատմութիւնը:

Գրիգոր Զօհրապէն զատ, հոն նշուած են այդ շրջանին ծանօթ անձնաւորութիւնները,ինչպէս՝ Կոմիտաս, Դանիէլ Վարուժան, Սիամանթօ, Ռուբէն Սեւակ և ուրիշներ:

Բաղդատաբար «Մեծ Լռութեան» հետ՝ Պերճ Զէյթունցեան, իր «Վերջին Արեւագալը»ին մէջ, աւելի հաւատարիմ եղած է իրականութիւններուն:

Իր Ռուբէն Սեւակի յատկացուցած բաժնին մէջ ալ, շատ մը մէջբերումներ բրած է՝ մեր ծանօթ «ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ԵՒ ՓՐՅՈՒԵԼԻՔ ՈՒՂԵՂՆԵՐ» գիրքէն:

Քանի մը տարի առաջ էր: Տէղեակ եղանք, որ Պերճ Զէյթունցեանը, այցելութեան եկած էր Ֆրանսայի հարաւը բնակող իր բարեկամներուն, որոնք 1960-ք.ներուն, Հայաստանէն արտագաղթածներ էին:

Այս առիթէն օգտուելով, հեռաձայնեցինք իրեն և հարցուցինք՝ «Պարոն Զէյթունցեան, ևթէ դուք այսօր, կրկին գրելու ըլլայիք ձեր «Մեծ Լռութիւն» թատերգութիւնը, անոր մէջ ի՞նչ փոփոխութիւններ կը կատարէիք»:

Զէյթունցեանը, առանց մտածելու, պատասխանեց.

«ՈՉ ՄԷԿ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ» ըսաւ:

...յայտնի էր, որ Զէյթունցեանի մտայնութեան մէջ, ոչ մէկ փոփոխութիւն կատարուած էր այդ օրէն ասդին: Զէյթունցեանը «ինչ որ էր» մօտիկ անցեալին, մնացած էր նոյնը:

Բայց մենք ցաւ զգացինք, որ Հայաստանի ամէնէն ծանօթ գրողներէն մէկը, այս աստիճան օտար կամ անծանօթ կը մնար իրականութիւններուն:

* * *

1988-ին, Հայաստանի մէջ, Համլէթ Մովսիսեանի կողմէ հրատարակուեցաւ՝ «ՓՈՐՁԱՔԱՐ» անունով վէպ մը, որ կրկին Ռուբէն Սեւակի կեանքի ողբերգութեան պատմութիւնը կը ներկայացնէր: Եւ Համլէթ Մովսիսեանի վէպին մէջի Ռուբէն Սեւակին պատմութիւնը և կերպարը շատ աւելի հարազատ էին անոր հերոսական տիպարին, քան Պերճ Զէյթունցեանի «Մեծ Լռութիւն» անունով խեղկատակ զաւեշտին մէջ:

* * *

Կրկին Հայաստանի մէջ 1997-ին, Հայկազ Յակոբջանեանի կողմէ հրատարակուեցաւ՝ «ՍՊԻՏԱԿ ԷՒԷՎԵՆՄՆԵՐ» անունով վէպը: Հայկազ Յակոբջանեանի այս վէպը կրկին Ռուբէն Սեւակի ողիսականն է: Եւ ան, այս վէպին մէջ, Ռուբէն Սեւակի ամբողջ կեանքը տուած է, իրական տուեալներու վրայ յենելով: Եւ եկած է մինչեւ Զանդրըը-ի ողբերգութեան, որուն մէջ մեծ յուզումով կը կառոդանք հերոս նահատակ Ռուբէն Սեւակի կեանքին մերջին օրերու պատմութիւնը:

* * *

Գեղամ Սեւան, Պերճ Զէյթունցեան, Համլէթ Մովսիսեան և Հայկազ Յակոբջանեան, բոլորն ալ հայրենի գրողներ են, որոնք Հայաստանի մէջ, արժեւորելով հայ բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակի հերոսական կեանքը՝ գիրքի վերածեցին։

Իսկ սփիւռքի մէջ, այդ մասին միակ գրողն եղաւ, մեծ վարպետ Անդրանիկ Ծառուկեանը, որ 1987-ին, Պէյրութ հրատարակուած իր «ՄԷՐԸ ԵՂԵՌՆԻՆ ՄԷՋ» ծանօթ վէպով, 1946-ի-ին, ԴՈՒՐԳԷՆ ՄԵՒԹԱՐԵԱՆԻ ԿԱՏԱՐԱԾ ՆԱԽԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՑ։

Մենք կը խոնարհինք՝ նահատակ բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակի սխրալի կեանքը յաւերժացնող և հայոց Մեծ Եղեռնի Պատմութեան հաւատարիմ մնացած հայ գրողներուն վաստակին առջեւ։

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

TOPLU MEZARLAR SENARYOSUNUN PATENTI TÜRKLERE AITTI-NIÇIN MI?

ÇÜNKÜ 1976-DA TÜRKLER ILK DEFA OLARAK BU TOPLU MEZARLAR PALAVRALARINI KIBRISTA YUNANLILARA KARSI KULLANDILAR.

1974-DE AMERIKAN DIS ISLERI BAKANI HENRI KISSINGER IDI.

VE TÜRKIYE BASBAKANI DA, AMERIKADA ÜNIVERSITEDE KISSINGERIN ÖGRENCISI OLAN BÜLENT ECEVIT IDI.

VE KISSINGER 1974-DE ÖGRENCISI ECEVITE KIBRISI ISGAL EMRINI VERDI.

VE TEMMUZ 1974-DE TÜRK ORDUSU BARIS HAREKATI PLANINI TATBIK EDEREK KIBRISIN YARISINA YAKIN KISMINI ISGAL ETTI.

VE TÜRK BARIS HAREKATI SAYESINDE BINLERCE KIBRISLI YUNANLI ÖLDÜ VEYA KAYBOLDU.

BU ARADA TÜRKLERIN AKILBABALARI KIBRISIN YARISINI YUTTUKLARINDAN DOLAYI TÜRKLER HAZIMSIZLIGA UGRAMASINLAR DIYE TOPLU MEZARLAR SENARYOSUNU ORTAYA ATTILAR.

NASIL MI? ANLATMAYA ÇALISALIM.

TÜRKLERIN BASMÜTTEFIGI DÜNYA PARA BABALARI ORGANIZASYONU, ISVIÇRE TELEVIZYONUNDAN BIR KAÇ KISIYI SATIN ALDI VE IÇLERINDE KADIN DA BULUNAN ISVIÇRE TELEVIZYON GURUBU TÜRKLERIN ISGAL ETTIGI KIBRISIN TÜRK KISMINA GITTI.

VE ORADA. EVVELDEN HAZIRLANAN SENARYOYA GÖRE, ISVIÇRELI SATILMIS TELEVIZYONCULAR, SÖZ DE YUNANLILARIN ÖLDÜRDÜGÜ TÜRKLERIN CESETLERI ILE DOLU TOPLU MEZARLAR BULDULAR VE FILMINI ÇEKTILER.

VE BU TELEVIZYONCULAR ISVIÇREYE DÖNDÜKTEN SONRA, KIBRISTA FILME ALDIKLARI, YUNAN VAHSETININ ESERI OLAN TÜRK CESETLERI ILE DOLU TOPLU MEZARLARI, TELEVIZYONDAN GÖSTERMIYE BASLADILAR.

BIZ DE 1976-DA, TESADÜFEN ISVIÇREDE IDIK, VE TELEVIZYONDAN TÜRK CESETLERI ILE DOLU TOPLU MEZARLARI GÖRDÜK VE ÇOK ÜZÜLDÜK.

YUNAN RESMI MAKAMLARI BU TOPLU MEZARLAR OLAYLARI ILE ÇOK ZOR DURUMA DÜSTÜLER. VE BUNUN ÜZERINE YUNANLILAR BIRLESMIS MILLETLERE MURACAAT EDEREK, BU TOPLU MEZARLAR OLAYLARININ DOGRULUGUNU TESBIT ETMEK IÇIN ULUSLARARASI BIR TAHKIK KOMISYONUNUN KIBRISIN TÜRK KESIMINE GITMESINI SAGLADILAR.

VE SIMDI ISIN SONUNU IYI DINLEYIN.

ULUSLAR ARASI TAHKIK KOMISTYONU MEZARLARDAKI CESETLERI

KONTROL ETTI. VE ERKEK CESETLERININ SÜNNETSIZ OLDUGUNU VE ÇOGUNUN GÖGÜSLERINDE HAÇ BULUNDUGUNU TESBIT EDEREK RAPORUNU VERDI.

«BU CESETLER TÜRK DEGILDIR. YUNANLI HRISTIYAN ÖLÜLERIDIR»

SIMDI ANLADINIZ MI TOPLU MEZARLAR SENARYOSUNUN PATENTININ NIÇIN TÜRKLERE AIT OLDUGUNU.

Յ.Ջ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹՔ] ՋԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
«ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ԴԵՐԵՋՄԱՆՆԵՐ» ԿՈՉՈՒԱԾ ԹԱՏՐՈՆԻ ԲԵՄԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԿԸ ՊԱՏԿԱՆԻ

Ինչու՞ գիտէ՞ք: Որովհետեւ 1976-ին Թուրքերը, առաջին անգամ ըլլալով, այս հաւաքական գերեզմաններու ձարտուրքները, Կիպրոսի մէջ, Յոյներուն դէմ գործածեցին:

1974-ին, Մ.Նահանգներու Արտաքին Գործերու նախարարը՝ Henri Kissinger-ն էր: Եւ Թուրքիոյ վարչապետն ալ, Ամերիկեան համալսարանին մէջ, Քիսինճէրին աշակերտը եղած Bülent Ecevit-ն էր:

Եւ Kissinger-ը 1974-ին, իր աշակերտը եղած Bülent Ecevit-ին Կիպրոսը գրաւելու հրամաններ արձակեց:

Եւ Յուլիս 1974-ին, Թրքական զինուորական ուժերը, «խաղաղութեան գործողութիւն» ըսուած ծրագիրը գործադրեցին և Կիպրոսին մօտաւորապէս կէսը գրաւեցին:

Եւ Թրքական «խաղաղութեան գործողութեան» շնորհիւ՝ Կիպրոսի մէջ հազարներով յոյն մնաց և կամ կորսուեցան:

Եւ այդ շրջանին, Թուրքերուն առաջնակարգ խորհրդատուները, Կիպրոսի կէսը կլլելնուն պատճառով, Թուրքերը անմարսողութեան խնդիր չունենան ըսելով՝ հաւաքական գերեզմաններու բնմադրութիւնը մէջտեղ նետեցին:

Ինչպէս. գիտէ՞ք: Բացատրելու ջանանք:

Թուրքերուն առաջնակարգ դաշնակիցը եղող Աշխարհի մեծ Դրամատէրերու կազմակերպութեան գործակալները Ջուիցերիոյ մէջ, քանի մը հեռատեսիլի պաշտօնեայ կաշառեցին, և մէջերնին կին ալ գտնուող գուիցերիական հեռատեսիլէն խումբ մը պաշտօնեաներ՝ Կիպրոսի Թուրքերու կողմէ գրաւուած մասը գացին:

Եւ հոն, առաջուընէ պատրաստուած բնմադրութեամբ մը, Ջուիցերիացի ծախսուած հեռատեսիլի պաշտօնեաները, իբր թէ յոյներուն մեղսուցած դիակներով լեցուն հաւաքական գերեզմաններ գտան և նկարեցին:

Եւ այս Ջուիցերիացի հեռատեսիլի պաշտօնեաները, Ջուիցերիա վերադառնալէ յետոյ, Կիպրոսի մէջ նկարահանուած, «յունական վայրագութեան» գործը եղող «Թուրքերու պատկանող» դիակներով լեցուն հաւաքական գերեզմաններուն ֆիլմերը հեռատեսիլէն ցուցադրել սկսան:

1976-ին մենք ալ, դիպուածով Ջուիցերիա կը գտնուէինք, և հեռատեսիլէն դիտեցինք Թրքական դիակներով լեցուն հաւաքական գերեզմանները և շատ ցաւ զգացինք:

Յունական պաշտօնական իշխանութիւնները, այս հաւաքական գերեզմաններուն պատճառաւ, շատ նեղ դրութեան մատնուեցան:

Եւ յունական պետական իշխանութիւնները, Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան դիմեցին և միջազգային յանձնաժողովի մը՝ այս հաւաքական գերեզմաններու հարցը քննելու համար Կիպրոսի Թրքական կողմը երթալու որոշումը առնել յաջողեցան:

Եւ հիմա, այս Թատրոնին ինչպէ՞ս վերջացած ըլլալը՝ լաւ մտիկ ըրէք:

Միջազգային քննիչ յանձնաժողովը՝ Կիպրոսի Թրքական մասը գտնուող այդ հաւաքական գերեզմաններուն մէջի դիակները զննեցին և նկատեցին, Թէ այր մարդոց դիակները չէին Թլփատուած: Եւ շատերուն կուրծքին վրայ խաչեր կային:

Եւ միջազգային քննիչ յանձնաժողովը, իր տեղեկագիրը յանձնեց Միացեալ Ազգերու կեդրոնին:

«Այս դիակները Թուրքերուն պատկանող դիակներ չեն։ Ալլ՝ քրիստոնեայ յոյներու մեռելներ են»։

Հիմա հասկցա՞ք, Թէ ինչո՞ւ հաւաքական գերեզմաններու Թատրոնի բեմադրութեան մենաշնորհը, Թուրքերուն կը պատկանի ըսինք։

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 198 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ՅՈՒԼԻՍ 2003

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

ԼՈՋԱՆ 29 ԱՊՐԻԼ 1912 ՀՐԱՆՏՍ [ՆԱՋԱՐԵԱՆՑ]

...եկուր տե՛ս, որ երիտասարդները չեն հասկնար այս բանները. եւապա նետուիլ կ՛ուզեն իսկոյն, մինչդեռ հոն 7տարի ապրող մը միայն կրնայ գիտնալ, թէ ի՞նչ է քաղաքակրթութիւնը. «զարգացած կեանքը». ամէն բան առատ ու կեղծիք, շպար ու ամօթ:

Աւիկա իմ համոզումս է:

ՔՈՅԴ՝ ՌՈՒԲԷՆ

ԴԱՐՁԵԱԼ՝ ՆՈՅՆ ԹՈՒԱԿԻՐ ՆԱՄԱԿԻՆ ՄԷՋ, ՌՈՒԲԷՆ ԿԸ ԳՐԷ ԻՐ ՄՏԵՐԻՄԻՆ...

«...Ու այս բոլորին վրայ, աւելցուր նաեւ Պոլսոյ մղձաւանջը, այն հորիզոնը որ քանի մը տարիէն իմինս պիտի ըլլայ, և ուր հեռուէն կը տեսնեմ արդէն Սոդոմի մուխն ու Գոմորի մեղքին բոցը (*):

ՔՈՅԴ՝ ՌՈՒԲԷՆ»

(*) իր եղերական վախճանէն ճիշդ 3 տարի առաջ կատարուած մարգարէաշունչ յայտնատեսութիւն որ այսչափ կ՛ըլլայ:

Ծանօթութիւն Ամենուն Տարեցոյցի:

* * *

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԴԱՍԸՆԿԵՐՈՋԸ ՆԱՄԱԿ

Լոզան 12 Փետրուար 1907

«Մ... Հոգիս,

Ես աւելի իրապաշտ եմ, ամէն բանէ առաջ իրականութիւնը գիս կը գրաւէ:

Ամէն իրականութիւնէ վեր մէկ իրականութիւն մը կը ճանչնամ ես՝ ապրուած և զգացուա՛ծ կեանքը և ոչ թէ երեւակայուած կեանքը...:

Ռ.ՉԻԼԻՆԿԻՐ»

Ռ.ՍԵՒԱԿ- ԵՐԿԵՐ ՀԱՏՈՐ 2
ԵՐԵՒԱՆ 1996

* * *

ԲԻԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

«ԻՍԼԱՄԱՆԱԼՈՒ ՃԱՄԲՈՎ ԻՐ ԿԵԱՆՔԸ ԱՉԱՏԵԼՈՒ ԱՌԱՋԱՐԿԸ ՄԵՐԺԵՑ, և «ԹՐՔԱՆԱԼԸ ՆՈՒԱՍՏԱՆԱԼ Է» ԸՍԱՒ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ։

ԲԻԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ»

«ԹԷՈՓԻԿ- ԱՄԵՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ»- Կ.ՊՈԼԻՍ 1922

* * *

ԲԺԻՇԿ ՎԱՀԱՆ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ
ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

«Կամ պէտք է որ գրական անուանս պէս հոգիս ալ սեւցնեմ և կամ մեռնիմ։ ՈՒԽՏԱԾ ԵՄ ՄԵՌՆԻԼ, ԲԱՅՑ ԵՐԲԵՔ ՀՈԳԻՍ ՁՄԵԻՑՆԵԼ» ըսաւ Ռուբէն Սեւակ։

«ՀԱՅ ԲՈՒԺԱԿ»- Կ.ՊՈԼԻՍ-1920 ԲԺԻՇԿ ՎԱՀԱՆ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ»

* * *

ՅՈՎՀԱՆ Ծ.ՎՐԴ.ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ
ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

«Այսպէս ալ՝ Սեւակ վախ չունէր իր դահիճներէն։ Անոնք կրնային իր մարմինը անշնչացնել, բայց իր հոգին յաւիտենական պատգամներ պիտի ունենար հայութեան ականջին հնչեցնելիք։

ՅՈՎՀԱՆ Ծ.ՎՐԴ.ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ»

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՉՆԱԿ»- 1922, ԱՄԵՐԻԿԱ

* * *

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՔՐՈՋ՝ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԶԷՎԻԿԵԱՆԻ ԲԵՐԱՆԱՅԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ... *ԻՐ ԵՂԲՕՐ ՌՈՒԲԷՆԻՆ ՁԱՆՂԸՐԸ-Ի ՄԷՋ ԻՍԼԱՄԱՆԱԼՈՒ ՃԱՄԲՈՎ ԿԵԱՆՔԸ ԱՉԱՏԵԼ ՅԱՁՆԱՐԱՐՈՂ ԻՐ ԸՆԿԵՐՆԵՐՈՒՆ ՏՈՒԱԾ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ՄԱՍԻՆ։*

Ռուբէն, իր ընկերներուն սապէս կը պատասխանէ...

«ՄԵՆՔ ՊԷՏՔ Է ՄԵՌՆԻՆՔ, ՈՐ ՄԵՐ ԱՐԵԱՆ ԴՆՈՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՎԵՐԱԿԱՆԴՆԻ. ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆԱՊԷՍ ԱՉԱՏԻ։

ԱՄԵՆՔԷՍ ԱԼ ՄԵՌՆԻՆՔ. ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԱՉԱՏԵՆՔ»։

Զանղրըր, 1915- ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ։

Ռուբէն Սեւակի քրոջ՝ Հայկանուշ Զէվիկեանի [Ծնեալ Զիլինկիրեան] բերանացի վկայութիւնը, որ ձայնաերիզի վրայ արձանագրեցինք Փետրուար 1979-ին, Աթէնքի իր տան մէջ։

* * *

ԱՉԳ ՄԸ ԻՐ ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՎ Կ'ԱՊՐԻ։
ԱՉԳ ՄԸ, ՈՐ ՀԵՐՈՍՆԵՐ ՁՈՒՆԻ, ԱՊՐԵԼՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՁՈՒՆԻ։
ԱՉԳ ՄԸ, ՈՐ ԻՐ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ ԿՐ ՄՈՌՆԱՅ, ԻՆՔՆ ԱԼ ՄԵՌՆԵԼՈՒ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ Է։

«Ռ.Սեւակ և Փրցուելիք Ուղեղներ»- Փարիզ 1985 Յ.Չ

* * *

1992-ի Նոյեմբերին էր, գրագիտուհի Ասրինէ Տատրեանին հետ այցելութեան գացեր էինք Մովսէսեան Զարդարեանի [Ռուբէն Զարդարեանի կրտսեր զաւակը] նիսի շրջակայքը գտնուող բնակարանը:

Այդ օր, Մովսէսեան Զարդարեան, իր հօրը մասին իր յիշատակները պատմեց. եւ այս առիթով խօսեցաւ Ռուբէն Սեւակի մասին ալ: [Այս խօսակցութիւնը արձանագրեցինք տետրերիդի վրայ]:

Մովսէսեան Զարդարեան, Ռուբէն Սեւակի «իսլամանալու ճամբով կեանքը ազատելու առաջարկը» մերժելուն մասին, սա շատ սրտաբաց արտայայտութիւնը ունեցաւ:

«ՊԻՏԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ, ՈՐ ԱՅԴ ՔԱՂՔԻԹԻՆԸ ԵՒ ՊԻՏԻ ՁՈՒՆԵՆԱՅԻ, ԵՒ ՊԻՏԻ ԸՆԴՈՒՆԷՒ ԻՍԼԱՄԱՆԱԼՈՒ ԱՌԱՋԱՐԿԸ»:

Ռուբէն Զարդարեանի արժանաւոր զաւկին՝ Մովսէսեան Զարդարեանի այս անկեղծ խօսքերը, շատ տպաւորած են մեզի:

Շատ ճիշդ է: Գիտակցաբար անմիջական և ստոյգ մահուան կուրծք տալը՝ բոլոր մահկանացուներու չատուկ կարողութիւն մը չէ:

Ինչպէս որ, «ՆԱՅԻՐԻ»ի վերջին Թիւերուն մէջ տեսանք արդէն, թէ՝ մեծագոյններ կարծուածները՝ Դանիէլ Վարուժան և Սիամանթօ, Զանգրրը-ի և Այաշի մէջ «տկարացած հոգիներու»ն մաս կը կազմէին:

Բայց Ռուբէն Սեւակ այն բացառիկ հերոսներէն էր, որ կուրծք տուաւ մահուան, և հերոսաբար գնաց դէպի «Իմացեալ մահուան», բայց՝ հայ ժողովուրդը չգնահատեց, չհասկցաւ Ռուբէն Սեւակի «արժէքը»:

* * *

Ուրիշ առեն ալ ըսած ենք... Հայ ժողովուրդին մեծագոյն Թերութիւններէն մէկը իր «երազատես» ըլլալն է: Ան կը սիրէ երազել, և չ'ուզեր իրականութիւնները տեսնել:

Հայ ժողովուրդին այս Թերութեան մէջ, որոշ դեր ունեցած է Քրոստոնէական կրօնը, [իր դրական դերին հետ] Քրիստոնէական «երազական Պատմութիւնները»: Օրինակ՝ հայերը, մինչեւ այսօր, կը փառաբանեն Գրիգոր Նարեկացին: Այս մեծ երազատես հզօր տաղանդը որ, իր գրութիւններով, բնաւ այս աշխարհի վրայ չէ ապրած կարծես, և միշտ 7 յարկ վեր՝ երկնային խաւերու մէջ, «Աստուծոյ» հետ եղած է, անվերջանալի, շողշողուն նախադասութիւններ, հազարաւոր տիտղոսներ ուղղած է Աստուծոյն «...Մարդ Աստուծոյ, քիչ մըն ալ ոտքերդ հողին վրայ դիր և շուրջդ նայէ...» չէ՞ ըսեր:

Բայց, գրիգոր Նարեկացի-ին երազը իրականացաւ՝

Թուրքերը իր Աղգին պատկանող ամէն բան «օգը հանեցին»:

Այսօր, ո՛չ Նարեկացի-ին գերեզմանը գոյութիւն ունի, ոչ ալ այն սուրբ վանքերը ուր ինք ապաշխարած էր: Եւ Նարեկացի-ի հայրենիքը գրաւուած է Թուրքերուն կողմէ: Եւ իր հայրենակիցներէն մէկ հոգի չկայ այդ հայկական հողերուն վրայ: Բոլորն ալ Թուրքերուն նաՅադանով.... երկինք ուղարկուեցան:

Նարեկացի-ի երազական, շողշողուն գրութիւնները մեծ ազդեցութիւն գործեցին հայ մտաւորականութեան վրայ:

Առաջին օրէն մինչեւ այսօր, հայ մտաւորականներէն շատերուն ստեղծագործութիւններուն մէջ, կը տեսնուին անոր անիրատես «կաղապարները» և փայլուն բառերու մԹերքը:

Եւ հայ գրականութեան մէջ, արուեստի չափանիշը՝ «բանաստեղծական Թռիչք» ունենալն է:

Ի՞նչ է բանաստեղծական Թռիչքը.

Նարեկացիի նման երազատե՞ս ըլլալ, և Թռչիլ ու Թռչի՛լ բառերու ամպերուն մէջ, և հեռանա՛լ իրականութիւններէ:

Այս հիւանդական մտայնութեան դէմ իր ընդվզումը կը յայտնէր Ռուբէն Սեւակ. դեռ 1907-ին, երբ 22 տարեկան էր:

Նայեցէք, թէ Ռ.Սեւակ ինչ կ'ըսէ Մերուժան Պարսամեանի նման երազատես բանաստեղծներուն համար, 12 Փետրուար 1907-ին, Լոզանէն՝ Պէրպէրեան վարժարանի իր դասընկերոջը գրած նամակին մէջ.

«Անիկա յաւէտ պիտի բլլայ երեւակայող ու օդային բանաստեղծը:

Եւ աւելի իրապաշտ եմ, ամէն բանէ առաջ իրականութիւնը գիս կը գրաւէ. ամէն իրականութենէ վեր մէկ իրականութիւն կը ճանչնամ ես՝ ԱՊՐՈՒԱԾ ՋԳԱՅՈՒԱԾ ԿԵԱՆՔԸ եւ ՈՉ ԹԷ ԵՐԵՒԱԿԱՅՈՒԱԾ ԿԵԱՆՔԸ»:

Մանաւանդ 1911-ին, Ռուբէն սեւակի «Այլասերում» յօդուածին մէջ իր գրածները, իսկական ուժմը մրն էին, պայթելու պատրաստ, հիւանդկախ մտային կառոյց ունեցող մտաւորականներուն գլխուն վրայ:

Եւ այս գրութիւնը, մինչեւ այսօր, իր այժմէականութիւնը բնաւ չէ կորսնցուցած:

Եւ մենք, մեծ գոհունակութենամբ, պիտի նետենք այս «Ռուբր-յօդուածէն» մասեր, այսօրուան այլասերած, գիտակցաբար թէ անգիտակցաբար հայուն թշնամիներուն ծառայութեան մէջ եղող, հայկական մշակոյթի ժառանգը մսխող ապազային մտաւորականներուն գլխուն.-

«ԱՅԼԱՍԵՐՈՒՄ

Որբուկի պէս անտէր ցեղ մը հուժկու, և լուսեղ ու սիրտբուխ բարբառի մրն է ծարաւ:

Իսկ մեր գրագէտները հանելուկային, առեղծուածային, խաւարակուռ բաներ կ'ըսեն, ու մեր քերթողները գրիչնին հայ արեան մէջ թաթխելէ վերջ՝ չինարէն տառեր կը գրեն որպէսզի մա՛րդ չհասկնայ...»:

«Հնոու մենէ՝ ախտագին մտաւորականներ: Դուք ցեղին ուղեղն էք, բայց երբ այդ ուղեղը ուրիշ կերպ չի կրնար խորհիլ քան յուսահատեցնելով մեր կենսունակութիւնը, մենք պիտի փրցնենք այդ ուղեղը»:

«Այո, մեր ցեղը տարօրինակապէս կենսունակ ու աշխատող ցեղ մրն է: Այո. մեր հնամենի նաւը դեռ ջուրերուն վրայ կը ծփայ, դեռ չընկղմեցաւ: Բայց ի՞նչ է պատճառը որ երէկուան նաւականները մեզ արդէն անցան, ու մենք ևւրուական նաւին պէս կը ծածանինք դեռ, անխորասուզուելի, բայց և հաստատ ցամաքի մը հասնելու անկարող:

Սակայն, ատո՛յգ, ատոյգ կ'ըսեմ ձեզի, վտանգը մեծ է, շատ մեծ, քան կրնանք ենթադրել:

Ժամանակն է հակազդելու, հակազդենք: Մեզի նոր Ոսկեդար մը պէտք է, նոր ոսկեդա՛ր մը: Այլասերո՞ւմ, ոչ՝ վերածնունդ:

Լոզան 1911 ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ»

* * *

Մենք, այստեղ, յայտնութիւն մը պիտի ընենք: Ռուբէն Սեւակի մայրենի լեզուն Թրքերէնն էր: Որովհետեւ, Ռուբէն Սեւակի ոչ մայրը ոչ ալ հայրը հայերէն խօսիլ գիտէին: Անոնք, պարզապէս, Թրքախօս էին:

Եւ շատ հետաքրքրական երեւոյթ մը կայ. Ռուբէն Սեւակի ծննդավայրը եղած Սիլիվրի գիւղաքաղաքը՝ եւրոպական ցամաքամասին մաս կազմող Թրակիոյ մէջ կը գտնուի:

Մինչեւ 1922-ի.ները, Թրակիոյ մէջ, մասնաւորապէս 5 հայաշատ աւաններ կային՝Ռոտոսթօ, Էսիրնէ և Մալկարա բնակող հայերը հայախօս էին:

Իսկ Պոլսոյ աւելի մօտ եղող գիւղաքաղաքներէն՝ Զորլու և Սիլիվրի բնակող հայերը՝ Թրքախօս:

Այս տարբերութեան մասին, մասնագէտ անձերու կարծիքը հարցուցինք:

Մեզի սա տեղեկութիւնը տուին.

«Ռոտոսթոյի, Էսիրնէի, Մալկարայի հայութիւնը՝ նախիջեւանէն հոն գաղթած հայախօս հայեր են:

Մինչդեռ Զորլու-ի և Սիլիվրի-ի հայերը միջին Անատոլիայէն գաղթած հայեր են, որոնք դարեր առաջ Թուրք բարբարոսներու կողմէ լեզուները կտրուելու սպառնալիքով Թրքախօս եղած են»:

Այստեղ կը հրապարակենք պատմական նամակ մը: Ռուբէն Սեւակի հօր՝ Յովհաննէս Յակոբ Զիլինկիրեանի կողմէ Սիլիվրիէն 1 [14] Մարտ 1914-ին, իր զաւկին՝ Տօքթ.Ռուբէն Զիլինկիրեանի Լոզանի հասցէին ղրկուած նամակ մրն է այս մէկը:

Ուշադրութիւն՝ այս նամակը գրուած է Հայերէն տառերով, բայց՝ Թրքերէն լեզուով։

Ռուբէն Սեւակի հայրը լաւ հայերէն չէր գիտեր, բայց լաւ հայերէն... գրել գիտէր։

Ռուբէն Սեւակի հայրը, իր յղած այս նամակով, հօր մը համար ամէնէն ծանր պարտականութիւնն է որ կը կատարէ։

Այս նամակը՝ սեւով շրջանակուած սուգի նամակ մըն է։ Իր զաւկին՝ Հայկին մահուան և թաղման լուրը կու տայ՝ Լոզան գտնուող իր բժիշկ զաւկին՝ Տօքթ.Ռուբէն Զիլինկիրեանին։ Եւ, մխիթարուելու համար՝ Ռուբէնը իր մօտ կը կանչէ։ Եւ այս հրաւէրով հայրը, անգիտակցաբար անշուշտ, Ռուբէն Սեւակը Զանղրըր-ի դժոխքը առաջնորդած կ՛ըլլայ։

Այստեղ, պիտի ջանանք թարգմանել այդ նամակէն մէկ քանի տող։

1914, Մարտ 1 [14]

Սիլիվրի

Սեւկիւլիւ եվլատըմ Տօքտօր Ռուբէն Յ.Զիլինկիրեան։

Փետրուար 22 [7] դարիղլի մեգտուբլան Հայկըմըզըն Թեսլիմի բուհ էֆտիղինի սանա պիլտիրմիշտիմ, բազար կիւնիւ ճէնազէ ալայը իճրա օլունտու։

ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ։

1914, Մարտ 1 [14] Սիլիվրի

«Սիրելի զաւակս՝ Տօքթոր Ռուբէն Յ.Զիլինկիրեան։

Փետրուար 22 [7] Թուակիր նամակով, մեր սիրելի Հայկին հոգին աւանդած ըլլալը քեզի տեղեկացուցած էի։

Կիրակի օրը, թաղման արարողութիւնը կատարուեցաւ...»։

* * *

Այս տխուր նամակին անդրադարձած է Ռուբէն Սեւակ, իր «Բժիշկին Գիրքէն Փրցուած էջեր»ու շարքէն՝ «Ահաւոր Տարակոյսը» խորագրուած գրութեան մէջ, որ տարաբախտ իր եղբօր՝ Հայկ Զիլինկիրեանի կանխահաս մահուան եղերապատում է [Տես՝ «Ռուբէն Սեւակ-երկեր» Անթիլիաս, 1986, էջ՝ 387]։

Ռուբէն Սեւակ այս տխուր եղելութեան մէջ, իր երիտասարդ եղբօր՝ Հայկին մահուան կսկիծը սրտին, «Կեանք» բառուած առեղծուածին հանդէպ իր ընդվզումը կը յայտնէ։

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
KILISTE HÜLYA AKPINAR ISIMLI BIR TÜRK ÖGRETMEN,
ERMENI SOYKIRIMI HAKKINDA SUAL SORDU DIYE,
TÜRK SAVCILIGI TARAFINDAN
ÜÇBUÇUK SENE HAPIS TALEBIYLE MAHKEMEYE VERILMIS.
NE SORMUS BU ÖGRETMEN HANIM?
KILISTE, ERMENI SOYKIRIMI IDDIALARINI ÇÜRÜTMEK GAYESIYLE VERILEN BIR KONFERANSTA, BU ÖGRETMEN HANIM, KONFERANSÇIYA SU SUALI SORMUS.
1. ERMENI SOYKIRIMI IDDIALARI ILE ALAKALI? DEVLETIN HUSUSI BIR POLITIKASI VAR MIDIR ?
2. SEKIZYÜZBIN ERMENININ ÖLDÜRÜLMÜS OLMASI DOGRU MUDUR?

ÖGRETMEN HANIM, SEN DE AMA CAHIL MISSIN HA. BILMIYOR MUSUN?
ERMENILERDEN KIMSE ÖLMEDI. BILAKIS, ERMENILER ÖLDÜRDÜ TÜRKLERI.
BÜTÜN OKULLARDA BU KUYRUKLU YALANIN PROPAGANDASI
YAPILIRKEN SEN KALK DA SEKIZ YÜZBIN ERMENININ ÖLDÜRÜLMESINDEN BAHSET.

OLUR MU BÖYLE SABOTAJ?

KILIS SAVCISININ HAKKI VAR, SENI ÜÇBUÇUK SENE HAPIS TALEBIYLE MAHKEMEYE VERMIYE.

SAKAYI BIRAKALIM.

ÇOK SAYIN ÖGRETMEN HÜLYA AKPINAR, BU SUALI SORARAK GÖSTERDIGIN ISTISNAI MEDENI CESARETTEN DOLAYI SENI BÜTÜN KALBIMIZLE TEBRIK EDERIZ.

EKIM 2000 TARIHINDE DE DIYARBEKIR SURYANI RAHIBI YUSUF AKBULUT «ERMENI SOYKIRIMI OLMUSTUR» DEDIGI IÇIN HAPSE ATILMISTI.

SIMDI YINE GÜNEYDEN, BU SEFER KILISTEN BASKA BIR CESUR INSAN, ÖGRETMEN HÜLYA AKPINAR GERÇEGI ÖGRENMEK ISTEDIGI IÇIN, SAVCI TARAFINDAN ÜÇBUÇUK SENE HAPIS TALEBI ILE MAHKEMEYE VERILIYOR.

FAKAT GERÇEKLER EN SONUNDA GÜN ISIGINA ÇIKACAKTIR.

EY FASIST TÜRK ISGAL DEVLETI. YÜZÜNÜZE DEMOKRASI MASKESI TAKMIS, TIYATRO OYNUYORSUNUZ.

HAKIKATTE DÜNYANIN EN KORKUNÇ TERRÖR DEVLETISINIZ. CENGIZ HANDAN, TIMURLENKTEN DE DAHA ILERI BIR ESKIYA DEVLETI.

CENGIZ HAN DA, TIMURLENK DE ÇOK ÇABUK YIKILDILAR.

SIZIN FASIST DEVLETINIZ DE YAKINDA YIKILACAKTIR.

3.Ջ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՋԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
KILIS-Ի ՄԷՋ ՀԻՒԼԵԱ ԱԳԲԸՆԱՐ ԱՆՈՒՆՈՎ ԹՈՒՐՔ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ
ՄԸ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ՀԱՐՑՈՒՄ ՄԸ ՈՒՂՂԱԾ
ԸԼԼԱՒՈՒՆ ՀԱՄԱՐ, ԹՈՒՐՔ ԴԱՏԱԽԱԶԻՆ ԿՈՂՄԷ ԵՐԵՔՈՒԿԷՍ ՏԱՐԻ
ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀԱՆՋՈՎ ԴԱՏԱՐԱՆ ԿԸ ՅԱՆՁՆՈՒԻ

Ի՞նչ հարցուցեր է այս ուսուցչուհին: Kilis-ի մէջ հայկական ցեղասպանութեան պնդումները ջրելու համար կազմակերպուած բանախօսութեան մը ընթացքին, այս ուսուցիչ տիկինը, բանախօսին հետեւեալ հարցումը կ՛ուղղէ՝

1. Հայկակն ցեղասպանութեան պնդումներուն հետ առնչուող, յատուկ մէկ քաղաքականութիւն մը ունի՞ պետութիւնը:

2. Ութ հարիւր հազար հայեր սպաննուա՞ծ են:

Ուսուցիչ տիկին, դուն ալ շատ տգէտ ես եղեր: Ջե՞ս գիտեր. հայերէն ոչ մէկը մեռաւ: Ընդհակառակը, հայերը սպաննեցին թուրքերը:

Բոլոր թրքական դպրոցներուն մէջ, այս պոչաւոր սուտերուն քարոզչութիւնը կատարուած շրջանին, դուն կ՛ելլես և ութ հարիւր հազար հայերուն սպանութեան մասին հարցում կ՛ուղղես:

Ի՞նչ իրաւունքով այս տեսակ խափանարարութիւն մը կ՛ընես:

Kilis-ի դատախազը իրաւունք ունի քեզ երեքուկէս տարի բանտարկութեան պահանջով, դատարան յանձնելու:

Բայց՝ կատակը մէկ կողմ ձգենք:

Շատ յարգարժան ուսուցչուհի Հիւլեա Ագբընար, այս հարցումը ուղղելով քու ցուցաբերած քաջութեանդ համար, քեզիմ մեր բոլոր սրտով, կը շնորհաւորենք:

Հոկտեմբեր 2000 թուականին, Տիգրանակերտի Ասորի վարդապետ՝ Եուսուֆ Ակբուլութ, «Հայկական ցեղասպանութիւնը եղած է» ըսելուն պատճառաւ, բանտարկուած էր:

Հիմա կրկին հարաւէն՝ այս անգամ Kilis-էն ուրիշ քաջ անձնաւորութիւն մը՝ ուսուցչուհի Հիւլեա Ագբընար, իրականութիւնները սորվիլ ուզելուն համար, դատախազին կողմէ երեքուկէս տարի բանտարկութեան պահանջով դատարան կը յանձնուի:

Բայց, իրականութիւնները, ի վերջոյ լոյս աշխարհ կ՚ելլեն։

Ո՛վ ֆաշիստ գրաւման պետութիւն։

Երեսնիդ, ժողովրդավարի դիմակը դրած, թատրոն կը խաղաք։

Իրականութեան մէջ, աշխարհի ամէնէն սարսափելի բռնակալ պետութիւնն էք։

Ճննկիզ Խանէն, Թամերլանէն գերազանց յետագայ պետութիւն մը։

Ճննկիզ Խանը և Թամերլանը շատ շուտ կործանեցան։

Ձեր ֆաշիստ պետութիւնն ալ, մօտ ատենէն, պիտի կործանի։

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 199 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 29 ՅՈՒԼԻՍ 2003

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ԵՐԿՈՒ ԹՐՔԱԽՕՍ ՀԱՅ ՊԱՏԱՆԻՆԵՐ...
ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԵՒ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ
ՈՐՈՆՔ ՅԵՏՈՅ
ՀԱՅ ԱԶԳԻՆ ՌԱՀՎԻՐԱՆՆԵՐԸ ԵՂԱՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՁԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

15 Յուլիս 2003 թուակիր «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ յայտնած էինք, թէ Ռուբէն Սեւակի մայրենի լեզուն հայերէնը չէր, այլ՝ թրքերէնը:

Ռուբէն Սեւակի հայրն և մայրը թրքախօս ըլլալուն պատճառաւ, Ռուբէն, բնականաբար, հայերէնը իր մօրմէն չէր կրցած սորվիլ:

Հաւանաբար, դպրոցական տարիներուն, Սիլիվրի-ի Ազգանազեան նախակրթարանին մէջ սկսած էր տիրանալ հայերէն լեզուին:

Ասկէ առաջ ալ ըսինք, որ Սիլիվրի-ի հայ ժողովուրդը թրքախօս էր: Անոնք, միջին Անաթոլիայէն գաղթած հայեր էին, որոնք Կեսարիոյ, Եոզղաթ և Գոնիայի ու շրջակայ աւաններուն մէջ գտնուող հայ ժողովուրդին նման, թրքական բարբառոսութեամբ, լեզուները կտրուելու սպառնալիքով, թրքախօս եղած էին:

Բայց, Հայ Եկեղեցիին և, մանաւանդ, աւանդապաշտ հայ Եկեղեցականներուն շնորհիւ, շատ մը հայեր [հակառակ որ հայերէն լաւ խօսիլ չէին գիտեր] հայերէն այբուբէնը սորված էին, Աւետարանը կը կարդային և, բնականաբար՝ առանց շատ բան հասկնալու, Աւետարանը «գոց» սորված էին, և եկեղեցական արարողութիւններն ու աղօթքները շատ լաւ գիտէին:

Ասոր շնորհիւ է, որ Ռուբէն Սեւակին հայրը [հակառակ, որ լաւ հայերէն չէր գիտեր] շատ լաւ հայերէն գրել գիտէր, և մեր հօրեղբօր՝ Քերովբէ Զիլինկիրեանին վկայութեամբ՝ իր հայրը Աւետարանը հայերէն կը կարդար և եկեղեցական արարողութիւնները և Պատարագը, կրօնականի մը չափ, լաւ գիտէր: Նոյնիսկ՝ անոնց սխալները, արարողութեան ընթացքին, բարձրաձայն ճշդելու աստիճան:

Ռուբէն Սեւակի հայրը՝ Յովհաննէս Յակոբ Զիլինկիրեան, 1880-ներուն երուսաղէմ ալ գացած էր և հոն «Մահտեսի» եղած և «Հաճի» մակդիրը ստացած: [Մահտեսի՝ արաբերէն մուկտեսի= գուտսի= սրբ ավայր= երուսաղէմի աղաւաղուած ձեւն է]:

Եւ երուսաղէմէն վերադառնալէն յետոյ, Սիլիվրի-ի մէջ, գինք «Հաճի Յովհաննէս» կը կոչէին:

* * *

Ռուբէն Սեւակի նման, Կոմիտաս վարդապետն ալ, արեւմտեան Անաթոլիոյ [Էսկիշէհիրի շրջակայքը գտնուող] Կուտինա [թրքերէնով՝ Քիւթահիա] քաղաքը 1869-ին ծնած, թրքախօս հայ բնտանիքի մը զաւակն էր:

Եւ Կոմիտաս [մկրտութեան անունով Սողոմոն], հակառակ որ հայերէն չէր գիտեր, շատ լաւ հայերէն կրնար կարդալ, և իբր դպիր կը ծառայէր Քիւթահիոյ իրենց թաղին եկեղեցիին մէջ:

Եւ 1881-ին Կոմիտաս, իբր լաւ ձայն ունեցող պատանի, Քիւթահիոյ առաջնորդին կողմէ էջմիածին կը տարուի:

Եւ հոն Կոմիտաս՝ իր Բրքերէն խօսակցութեամբը, նախ կը յուսահատեցնէ Գէորգ Դ.Կաթողիկոսը, բայց քիչ յետոյ, իր գմայլելի ձայնովը, կը հմայէ զայն:

Եւ տասնեակ մը տարիներ յետոյ, Էջմիածնի մէջ, Սողոմոն կը վերածուի՝ Հայ Երաժշտութեան Տիտան Կոմիտաս Վարդապետի:

Կոմիտաս վարդապետի և Ռուբէն Սեւակի առաջին հանդիպումը տեղի կ'ունենայ 1907-ին՝ Լոզանի մէջ:

Եւ այս հանդիպումը կը յաւերժանայ Լոզանի կեդրոնական վայրերէն մեկուն մէջ հանուած լուսանկարով մը:

Յետոյ, Կոմիտաս վարդապետին և Ռուբէն Սեւակին ճամբաները, իրարմէ կը բաժնուին:

Բայց, 1914-1915-ի չարաշուք տարիներուն, անոնք կրկին կը միանան Պոլսոյ մէջ:

Շատ հաւանական է, որ երկուքն ալ, իրր հասարակական գործիչներ, այդ տարիներուն Պոլսոյ մէջ, իրարու հետ սերտ կապեր հաստատած ըլլան:

Բայց, 24 ապրիլ 1915-ը, իրենց բոլոր երազներուն վերջ կու տայ:

Կոմիտաս վարդապետ առաջին աքսորեալներուն մէջ է՝ Զանղըրը ղրկուած:

Բայց Ռուբէն Սեւակ, 24 Ապրիլ 1915-ին, դեռ չէ ձերբակալուած:

Եւ Կոմիտաս վարդապետ՝ միջամտութիւններու շնորհիւ, 1915-ի Մայիսի վերջերը, Պոլիս կը վերադրձուի:

19 Յունիս 1915-ի օրն է:

Այս օր, Կոմիտաս վարդապետ, ներկայ կ'ըլլայ Պոլսոյ այն տեղն Բանկալթի կոչուող Թաղամասը գտնուող Սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցին, իբր կնքահայր Ռուբէն Սեւակի զաւակներուն՝ Լեւոնի և Շամիրամի մկրտութեան:

Լեւոնին կնքահայրն է՝ Կոմիտաս վարդապետ: Իսկ Շամիրամին կնքահայրը՝ Օսմանեան պետութեան Թղթատարութեան նախարար՝ Ոսկան Մարտիկեան:

Այստեղ կը հրատարակենք Պոլսոյ Բանկալթը-ի Սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցիին նկարը [Բարսեղ Թուղլաճեանի 1991-ին հրատարակուած՝ Պոլսոյ հայկական եկեղեցիները գիրքէն առնուած], որ 1939-թ. ին, Թուրքերու կողմէ, կրկին պատերազմէն օգտուելով, շինարարական նոր ծրագիրներու պատրուակով փլցուեցաւ:

Անհերքելի իրականութիւն է, որ Կոմիտաս Վարդապետին Զանղըրը-ի դժոխք աքսորուիլը, մեծագոյն ազդակը եղած է անոր մտային կառոյցին խանգարման:

Բայց Կոմիտասին անհանգստութիւնը, Մայիսի վերջաւորութեան, Զանղըրը-էն վերադառնալէն յետոյ, առաջին ամիսներուն մանաւանդ, այնքան ալ ակներեւ չէր եղած, որ նոյնիսկ Ռուբէն Սեւակ, իբր բժիշկ, Կոմիտասի մտային կառոյցին մէջ որեւէ անբնական վիճակ մը չէր նկատած, և Կոմիտաս վարդապետը իբր կնքահայր, 1915-ի Յունիսին, իր զաւակներուն մկրտութեան հրաւիրած էր:

Նոյնիսկ աւելի յետոյ, Զանղըրը-ի մէջ, 1915-ի Օգոստոսի կէսերուն, Ռուբէն Սեւակ իր աքսորեալ ընկերներէն՝ բժիշկ Վահան Ալթունեանին, որուն Պոլիս վերադառնալու արտօնագիրը եկած էր, անոր սա խնդրանքը կը ներկայացնէր՝

«Պոլիս երթալուդ՝ առաջին գործդ պիտի ըլլայ Բերա երթալ ու Կոմիտաս Վարդապետը առնելով մեզի երթալ: Հոն տիկնոջս պատմել ամէն բան: Նա գիտէ, թէ ուր պիտի դիմէ»... [Բժիշկ Վահան Ալթունեան-Հայ Բուժակ-Կ.Պոլիս-1920]:

* * *

1976-ին, Պոսլէն վերջնականապէս մեր հեռանալէն յետոյ է, որ Նիս-ի մէջ, Շամիրամ Սեւակէն տեղեկացանք, թէ Լեւոնին և իր կնքահայրը եղած է Կոմիտաս Վարդապետը:

Եւ այն օրէն յետոյ, Պոլսոյ մեր հարազատներէն և բարեկամներէն խնդրեցինք, որ Պոլսոյ Պատրիարքարանէն, 1915-ին մկրտուած Լեւոնին և Շամիրամին մկրտութեան վկայագիրները առնելու ջանան:

Երկար տարիներու սպասումներէ յետոյ, վերջապէս՝ 1990-ին, մեր հարազատները յաջողեցան,

Լեւոնին և Շամիրամին մկրտութեան վկայագիրները Պոլսոյ Պատրիարքարանէն ստանալէ ետք, զանոնք մեզի ուղարկել։

Այստեղ կրկին կը հրատարակենք, այս մկրտութեան վկայագիրները, այս անգամ աւելի մեծ և ընթեռնելի ձեւով։

Ինչպէս որ կը տեսնէք՝ Շամիրամին կնքահայրն է՝ Թղթատարութեան նախարար Ոսկան Մարտիկեանը։

Իսկ Լեւոնին կնքահայրը՝ Կոմիտաս Վարդապետ։

Բայց այս մկրտութեան վկայագիրներուն մէջ, մեզի համար անհասկնալի կէտ մը կար- Լեւոնին կնքահայր ըլլալով արձանագրուած էր՝ Կեմիտաս Վարդապետ Գէորգեան։

Մինչդեռ բոլորին ծանօթ էր, որ Կոմիտաս Վարդապետին մականունը՝ Սողոմոնեան էր։

Նոյնինքն՝ Կոմիտաս Վարդապետ 1908-ին, իր ինքնակենսագրութեան մէջ, իր ընտանիքին ազգանունը Սողոմոնեան նշած էր։

Նոյնպէս՝ Գրիգորիս վարդապետ Պալաքեան, իր «Հայ Դողգոթան» գիրքին Զանղրրը աքսորեալներու ցանկին մէջ, Կոմիտասին անունը տուած էր՝ Կոմիտաս Վրդ. Սողոմոնեան։

Եւ Կոմիտասի մասին, մեր ունեցած բոլոր գիրքերը թղթատեցինք։ Բոլորին մէջ ալ Կոմիտասին ազգանունը Սողոմոնեան գրուած էր։

Եւ վերջապէս, մեզի համար, ամէնէն կարեւոր և հաստատ «աղբիւր» ըլլալով Հայկական Սովետական Հանրագիտարանը նայեցանք։ Հոն ալ, Կոմիտասին ազգանունը, Սողոմեան էր։

Բայց ինչո՞ւ ուրեմն, 19 Յունիս 1915-ին Կոմիտաս, Ռուբէն Սեւակի զաւակներուն մկրտութեան օրը, Կոմիտաս Վարդապետ Գէորեան անունը գործածած էր։ Ի՞նչ էր այս առեղծուածը։

Մենք վստահ էինք, որ Ռուբէն Սեւակի զաւկին՝ Լեւոնին կնքահայրը՝ Կոմիտաս Վարդապետ Սողոմոնեանն էր, որ 19 Յունիս 1915-ին, իբր կնքահայր, իր անունը Կոմիտաս Վարդապետ Գէորգեան արձանագրել տուած էր Պոլսոյ Բանկալթի-ի Սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցիին մկրտութեան տոմարին մէջ։

Վերջին շրջաններու հայկական պատմութեան ամէնէն հռչակաւոր և ամէնէն հանրածանօթ անձնաւորութիւններէն եղող Կոմիտաս վարդապետին [որուն գործին և կեանքին շուրջ մեծ թիւով հատորներ գրուած են] ազգանուան այս տարբերակին մասին ինչո՞ւ, ոչ մէկ տեղ, ստոյգ և մանրամասն արձանագրութիւն մը գտնել կարելի չէր։

Ինչո՞ւ Կոմիտասի այս զոյգ ազգանուններուն մասին, ոչ մէկ տեղ ակնարկութիւն մը, բացատրութիւն մ՛անգամ չկար։ Գուցէ, մե՛նք չկրցանք գտնել։ Արդեօ՞ք ուրիշ Կոմիտաս վարդապետի մը մասին է խօսքը, մեզի անծանօթ։

Մեզի համար շատ զարմանալի և անհասկնալի երեւոյթ է այս պարագան։

Եւ այս առեղծուածը լուսաբանելու համար, 1990-էն սկսեալ, մեր հարազատներէն և բարեկամներէն կրկին խնդրեցինք, որ Պոլսոյ Պատրիարքարանի արխիւներէն Ռուբէն Սեւակի զաւակներուն մկրտութեան բնագիր արձանագրութիւնները նկարահանեն և մեզի ուղարկեն, որ կարենանք զանոնք բաղդատել մեր ունեցած պատճէնահանուած վկայագիրներուն հետ։

Բայց բնաւ չէինք մտածած, թէ այս արձանագրութիւնները նկարահանելը այսքան դժուար պիտի ըլլար և այսքան երկար տարիներ պիտի տեւէր։

Նախ Պոլսոյ Պատրիարքարանի արխիւներու վայրին մէջ կատարուող դասաւերման աշխատանքներու պատճառաւ, արխիւի սրահը փակ է բսին [որ շատ երկար տեւեց]։

Յետոյ՝ Պատրիարքարանի շէնքին վերանորոգութեան աշխատանքները սկսան. որոնց աւարտը երկար տարիներ առաւ։

Աւելի ուշ՝ բսին, թէ ներկայ Պատրիարքը, 1915-ի վերաբերեալ արխիւային նիւթերուն համար, արգելք դրած է, և այդ չարաղէտ թուականի արխիւներուն վրայ ուսումնասիրութիւն կատարել կարելի չէ։

Եւ այս ձեւով, անցան տարիներ ու տարիներ, առանց արդիւնքի։

Եւ վերջապէս՝ Մայիս 2003-ին, Պոլսոյ մէջ «Հայկական Ոգի» ունեցող մեր մէկ բարեկամը յաջողեցաւ, Ռուբէն Սեւակի զաւակներուն՝ Լեւոնին և Շամիրամին,կրտութեան բնագիր արձանագրութիւնները նկարահանել և պատճէնները մեզի ուղարկել։

Թէ ինչպէ՞ս – պատմելու ջանանք։

Այս Հայու Ոգի ունեցող Պոլզեցին, [որուն անունը, հասկնալի պատճառներով, պիտի չկրնանք տալ] կը ներկայանայ Պոլսոյ Պատրիարքին և կը ցուցնէ անոր Լեւոնին և Շամիրամին մկրտութեան պատճէնահանուած վկայագիրները և կ'ըսէ. Թէ՝ «Այս մկրտութեան վկայագիրներուն՝ տոմարներուն մէջի բնագիր արձանագրութիւնները նկարահանելու արտօնութիւն տալերնիդ պիտի խնդրեմ»:

Պատրիարքը կը նայի վկայագիրներուն և կ'ըսէ, Թէ՝ «Ռուբէն Սեւակի զաւակներուն վկայագիրներն են ասոնք»: Եւ արխիւի պատասխանատու տիկինը կը կանչէ և այս վկայագիրներուն բնագիր տոմարները կ'ուզէ որ բերեն:

Տիկինը, միջոց մը յետոյ կը վերադառնայ և կ'ըսէ, Թէ՝ «Այս վկայագիրներուն տոմարները չկրցայ գտնել»:

Պատրիարքը, կրկին կը նայի վկայագիրներուն և «Այո, իրաւունք ունիք. այս վկայագիրներուն բնագիրները՝ Բանկալթի-ի քանդուած սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցիին տոմարներուն մէջ են, և այդ եկեղեցիին ամրողջ արխիւը՝ Բերայի [Ներկայի Պէյօղլու] Սուրբ Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ կը պահուի»:

Եւ կը հետաձայնէ Սուրբ Երրորդութիւն եկեղեցիին պատասխանատուին և կ'ըսէ, Թէ՝ «Սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցիին արխիւներուն մէջ, մկրտութեան արձանագրութիւն մը նկարահանելու համար, Պարոն... ը պիտի ներկայանայ ձեզի: Խնդրեմ իրեն դիւրութիւն տուէք»:

Եւ Պատրիարքին այս արտօնութեան շնորհիւ, մեր բարեկամը, վերջապէս կը յաջողի պատճէնահանել սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցիին տոմարներուն մէջ գտնուող Լեւոնին և Շամիրամին մկրտութեան բնագիր արձանագրութիւնները:

Եւ, միջոց մը ետք, մեզի հասան այս պատմական արձանագրութիւններուն նկարները: Այստեղ մեր սրտագին շնորհակալութիւնները կը յայտնենք՝ Հայու Ոգի ունեցող Պոլսեցի մեր բարեկամին:

Շատ յուզիչ է տեսնել, Ռուբէն Սեւակին ձերբակալութենէն 3 օր առաջ կատարուած այս մկրտութեան արձանագրութեան բնագիրներուն նկարները:

Այստեղ կը հրատարակենք, Թուրքերուն կողմէ 1939-ին փլցուած Պոլսոյ Բանկալթի-ի Սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցիին տոմարին մէջ, Ռուբէն Սեւակին զաւակներուն՝ Լեւոնին և Շամիրամին 19 Յունիս 1915-ին կատարուած մկրտութեան արձանագրութիւններուն երեք մասերէ բաղկացած նկարները՝

Այս նկարներուն մէջ շատ յստակ կ'երեւան, Թէ՝ Շամիրամ Զիլինկիրեան մկրտուած է հնքահայրութեամբ՝ Ոսկան Մարտիկեանի, իսկ Լեւոն Զիլինկիրեան մկրտուած է հնքահայրութեամբ՝ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԳԷՈՐԳԵԱՆի: Եւ այս Կոմիտաս Վարդապետ Գէորգեանը՝ Մեծն Կոմիտասն է. ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆՆ Է.

Ի՞նչ է Կոմիտասի այս երկու տարբեր ազգանուններ ունենալուն պատճառը:

Մենք կը կարծենք, որ Թէեւ Կոմիտաս, 24 Յունիս 1908 Թուակիր իր ինքնակենսագրութեան մէջ, իր հօր ազգանունը՝ Սողոմոնեան ըլլալով նշած է. բայց այս նոյն ինքնակենսագրութեան մէջ, իր անունը Կոմիտաս Սողոմոնեան ըլլալով չէ գրած, այլ միայն Կոմիտաս Վարդապետ Կուտինացի:

Թերեւս Կոմիտաս՝ ուզած է մնալ մեր՝ հայկական աւանդական անուններու գործածութեան ձեւին մէջ, ուր հայ կրօնականները կը կոչուէին, իրենց մկրտութեան անունին կողքին, իրենց ծնած վայրին անունով:

Բայց մենք, աւելի շատ կը հաւատանք, որ Կոմիտաս ի՛նք չէ սրած «Սողոմոնեան» անունը: Այդ պատճառաւ գործածած է միշտ՝ Կոմիտաս Վարդապետ անունը և ստորագրութիւնը:

Եւ նէթ պէտք եղած է՝ ազգանունն ալ գրել, ինչպէս Ռուբէն Սեւակին զաւակներուն մկրտութեան օրը՝ տոմարին մէջ արձանագրելու համար, գրած է՝ Կոմիտաս Վարդապետ Գէորգեան:

Թերեւս, իր հօր անուան Գէորգ ըլլալուն և կամ Գէորգեան ձեմարանին իր պատկանելիութեան պատճառաւ Կոմիտաս գործածեց՝ Գէորգեան մականունը- չենք գիտեր:

Ամէն պարագայի Կոմիտաս իրաւունք ունէր՝ իր Արուեստի ու արուեստագէտի կեանքին մէջ, իր նախնտրած անունը գործածելու:

Ինչպէս որ Ռուբէն Զիլինկիրեան «Սեւակ» անունը ընտրած էր իբր գրչանուն:

Այստեղ հարց մը կը ծնի- Կոմիտասի անցագրին մէջ ի՞նչ էր իր ազգանունը:

Մեծ հաւանականութեամբ՝ հօրը գծով «Սողոմոնեան» պէտք է եղած ըլլայ:

Թերեւս այս է պատճառը, որ Կոմիտաս-ի ազգանունը, ամէն տեա՝ Սողոմոնեան ըլլալով ծանօթ է:

Արդեօ՞ք, այս երկու ազգանուններուն մասին, իր ապրած տարիներուն՝ պատճառը իրեն հարցուցած են: Այս մասին մենք, որեւէ տեղեկութիւն չունինք:

Կոմիտասի մասին անյայտ մնացած կէտեր լուսաբանելը՝ հայ մտաւորականութեան պարտականութիւնն է:

Հայկական երաժշտութիւնը մութէն լոյս աշխարհ հանող հանճարեղ Կոմիտասին կեանքին ամէն մէկ մանրամասնութիւնը, լոյսի պէս պայծառ և յստակ պէտք է ըլլայ:

* * *

Մեր այս գրութեան նպատակն էր, մատնանշել այն սքանչելի ապացոյցը, որ երկու թրքախօս պատանիներ՝ Կոմիտաս վարդապետ և Ռուբէն Սեւակ որոնց մայրենի լեզուն հայերէն չէր, բայց իրենց ծին-ևրուն (GEN) մէջ գտնուող հայկականութեան տաղանդին շնորհիւ, անոնք հայ Ազգին ոսկիբաները եղան:

Մենք կը հաւատանք հայկական տաղանդին:

Սիրելի հայ երիտասարդներ՝ ձեր ամէն մէկուն մէջ, հայկականութեան տաղանդը կայ: Գիտցէ՛ք այս տաղանդին արժէքը և լաւ օգտագործեցէք այս տաղանդը:

Կոմիտաս վարդապետ և Ռուբէն Սեւակ՝ օրինակ ըլլան ձեզի:

3.Գ. Մեր այս գրութիւնը պատրաստելէ յետոյ, նկատեցինք, թէ Դոկտ.Արէլ քահանայ Մանուկեանին 1994-ին հրատարակուած «Կոմիտաս»ի մասին շատ արժէքաւոր աշխատասիրութեան մէջ, Կոմիտաս Վարդապետին ազգանունը քանի մը տեղ նշուած է՝ Գէորգեան:

Դոկտ.Արէլ քահանայ Մանուկեան, այս մասին հետեւեալ հակիրճ տեղեկութիւնը տուած է՝ «Սողոմոնեան» մականունին առընթեր՝ Կոմիտաս Վրդ. ծանօթ եղած է նաեւ Գէորգեան մականունով»:

3.Զ

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

TÜRK DEMOKRASI TIYATROSU

15 TEMMUZ 2003 TARIHLI YAZIMIZDA TÜRKIYE IÇIN «EY FASIST TÜRK ISGAL DEVLETI, YÜZÜNÜZE DEMOKRASI MASKESI TAKMIS, TIYATRO OYNUYORSUNUZ» DEMISTIK.

TÜRKIYE IÇIN YAPTIGIMIZ BU TESHISI DOGRULAYAN, ALMANYANIN ESKI ÇALISMA BAKANI, AYNI ZAMANDA HELMUTH KOHLUN SAG KOLU SAYILAN N. BLUMUN, ALMANYANIN EN TANINMIS GAZETELRINDEN «DIE WELT» GAZETESINE VERDIGI BEYANATI, AYNEN NAKLETMEYE ÇALISALIM.

N. BLUM, «DIE WELT»- DE ÇIKAN YAZISINDA TÜRKIYEDEN IRAKA GEÇIS MACERASINI ANLATARAK, BUGÜNKÜ TÜRKIYEYI IKI YÜZLÜLÜKLE ITHAM EDIYOR, VE SU SÖZLERLE, TÜRKIYENIN HAKIKI YÜZÜNÜ ORTAYA ÇIKARIYOR.

«TÜRKIYE, ISTANBUL VE DIGER TURISTIK BÖLGELERDE, ÇOK CANDAN VE SEMPATIK BIR YÜZ GÖSTERIR AVRUPALILARA.

FAKAT TÜRKIYENIN DOGUSUNDA, SURIYE VE IRAKA YAKIN DAGLIK BÖLGELERDE, BU YÜZ BIR CANAVARA DÖNER.

VE BU CANAVAR, O BÖLGELERDE TERRÖR, RÜSVET VE KAOS ILE DEHSET SAÇAR».

VE N. BLUM SÖZLERININ SONUNDA TESHISINI KOYUYOR.

«TÜRKIYE AVRUPA BIRLIGINE GIREMEZ».

SIMDI BIZ DE CEVAP VERELIM N. BLUMA.

«ZAVALLI HERR BLUM, BELLI KI TÜRKIYENIN DOGU BÖLGELERINDE ÇOK ÇEKMISSINIZ TÜRKLERIN VAHSETINDEN.

FAKAT SIMDI MI ANLADINIZ TÜRKLERIN NE OLDUGUNU?

100 SENEDEN BERI AKLINIZ NERDE IDI, ERMENILER TÜRKLER TARAFINAN KOYUNLAR GIBI BOGAZLANIRKEN?

HATTA 1915-DE TÜRKLERIN MÜTTEFIKI IDINIZ.

SIZIN GENERALLERINIZ, SUBAYLARINIZ, BASTA VON DER GOLTZ PASANIZ GENERAL LIMAN VON SANDERS-INIZ HEPSI TÜRKIYEDE IDI. 1915-DE ERMENI SOYKIRIMI YAPILIRKEN O SOYKIRIMINDA KILINIZI BILE KIPIRDATMADINIZ. BILAKIS ÇOK MEMNUNDUNUZ RUSLARIN DOSTU ERMENI MILLETI ORTADAN KALKIYOR VE SIZE BAGDAT YOLU AÇILIYOR DIYE.

SIMDI BIRAZ CANINIZ YANINCA TÜRKLERIN CANAVARLIGINDAN BAHSEDIYORSUNUZ.

FAKAT, BEKLEYIN, SIZIN DAHA ÇOK GÖRECEGINIZ SEYLER VAR.

BUGÜN ALMANYADA YEDI MILYON OLAN TÜRKLER, ON SENE SONRA YIRMI MILYON OLACAKLAR.

SIZ O ZAMAN GÖRECEKSINIZ, TÜRK DENILEN CANAVARIN NE OLDUGUNU.

3.9.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ԶԳԻՏՑԱՒ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԹՈՒՐՔ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

15 Յուլիս 2003 Յուակիր մեր գրութեան մէջ, Թուրքիոյ համար «Ո՛վ ֆաշիստ Թուրք գրաւման պետութիւն, երեսնուդ ժողովրդավարի դիմակ դրած, Յատրոն կը խաղաք» ըսած էինք:

Թուրքիոյ համար մեր ըրած այս ախտաճանաչումը հաստատող՝ Գերմանիոյ նախկին Աշխատանքի նախարարը և նոյն ատեն Հելմութ Քոհլի աջ բազուկը համարուող Ն.Պլում-ին, Գերմանիոյ ամէնէն ծանօթ թերթերէն «DIE WELT»ին տուած յայտարարութիւնը նոյնութեամբ տալու ջանանք:

Ն.Պլում «DIE WELT»ի մէջ ելած գրութեամբ, իր Թուրքիայէն Իրաք անցնելու արկածախնդրութիւնը կը պատմէ, և Թուրքիան երկերեսութեամբ կ՛ամբաստանէ, և սա խօսքերով Թուրքիոյ իսկական երեսը մէջտեղ կը հանէ՝ «Թուրքիան, Պոլսոյ և գրօսաշրջական վայրերու մէջ բարեկամական և սիրալիր դէմք մը ցոյց կու տայ Եւրոպային: Բայց Թուրքիոյ արեւելեան կողմը, Սուրիոյ և Իրաքի մօտի լեռնային շրջաններու մէջ, այս դէմքը հրէշի մը կը վերածուի:

Եւ այս հրէշը, այդ շրջաններուն մէջ բռնատիրութիւնը, քաոսային կացութիւնը և կաշառակերութիւնը կը տարածէ:

Եւ Ն.Պլում, իր խօսքերուն վերջաւորութեան, սա ախտաճանաչումը կ՛ընէ՝ «Թուրքիա, Եւրոպական Միութեան մէջ, չի կրնար մտնել»:

Մենք ալ հիմա, պատասխան տանք Ն.Պլում-ին.

«Խեղճ Պրն.Պլում. յայտնի է, որ Թուրքիոյ արեւելեան շրջաններուն մէջ, շատ տառապեր էք Թրքական բարբարոսութենէն:

Բայց հիմա՞ հասկցաք, Թուրքերուն ինչ ըլլալը:

100 տարիներէ ի վեր ո՞ւր էր ձեր խելքը, երբ հայերը, Թուրքերուն կողմէ, ոչխարներու պէս կը մորթուէին:

Նոյնիսկ 1915-ին, Թուրքերուն գինակիցն էիք:

Ձեր զօրավարները, սպաները, մասնաւորապէս ձեր VON DER GOLTZ փաշան, զօրավար LIMAN VON SANDERS-ը բոլորն ալ Թուրքիա էին՝ հայկական ցեղասպանութեան կատարուած ատեն:

Այդ ցեղասպանութեան օրերուն, մատերնիդ անգամ չշարժեցիք:

Ընդհակառակը, շատ գոհ էիք՝ ռուսերուն բարեկամ Հայ Ազգին մէջտեղէն վերնալուն և ձեր առջեւ Պաղտատի ճամբուն բացուելուն համար:

Եւ հիմա, քիչ մը ձեր սիրտը այրեցաւ ըսելով, սկսաք Թուրքերուն հրէշութեան մասին խօսիլ:

Բայց սպասեցէք, դուք դեռ շատ տեսնելիք բաներ ունիք:

Այսօր, Գերմանիոյ մէջ, 7 միլիոն եղող Թուրքերը, տասը տարի յետոյ, 20 միլիոն պիտի ըլլան։ Դուք, այն ատեն պիտի տեսնէք, Թուրք բառած հրէշին ի՛նչ ըլլալը։

Յ.Ջ.

ԹԻՒ 200 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 ՕԳՈՍՏՈՍ 2003

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԶԷՎԻԿԵԱՆԻ [ԾՆԵԱԼ՝ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ] ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԿՐՏՍԵՐ ՔՈՅՐԸ՝ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՐ ԵՂԲՕՐ՝ ՌՈՒԲԷՆԻ ՄԱՍԻՆ

ՄԵՐ ՀՕՐԱՔՐՈՋ՝ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԶԷՎԻԿԵԱՆԻ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՄԱՍԻՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՁԱՅԱՆԵՐԻՁԻ ՎՐԱՅ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵՑԻՆՔ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ 1966-ԻՆ, ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ: ՅԵՏՈՅ՝ 1979-ԻՆ, ԱԹԷՆՔ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Ռուբէն Սեւակի կրտսեր քոյրը՝ Հայկանուշ ծնած է 1895-ին, Սիլիվրի:

Ան զանազան դպրոցներու դասընթացքներուն հետեւելով տիրացած է հայերէն լեզուին և նաեւ, որոշ չափով ֆրանսերէնի ալ: Ցետագայ տարիներուն մտերմիկ կապեր հաստատած է Հայկանուշ, Ռուբէն Սեւակի այրիին՝ Ժաննիի հետ, ֆրանսերէն նամակագրութեամբ: Եւ Ժաննի, այս նամակներուն մէջ, «Իմ հարազատ քոյրս՝ Հայկանուշ» որակած է զինք:

1920-ական թուականներուն Հայկանուշ կը նշանուի Ռոտոսթոցի Սարգիս Զէվիկեանի հետ և 1922-ական թուականներուն, Պոլսէն հարս կ'երթայ Յունաստան՝ Cavala քաղաքը և կ'ամուսնանայ Մ.Զէվիկեանի հետ:

Այս ամուսնութենէն երկու աղջիկ զաւակներ կ'ունենայ: 1939-1945-ի Բ.Աշխարհամարտէն յետոյ, Գավալայէն Աթէնք կը հաստատուի ընտանեօք:

Հայկանուշ 1960-ին և 1966-ին՝ երկու անգամ Պոլիս եկած էր, իր եղբայրը՝ Դրաբոս Զիլինկիրեանը տեսնելու: 1966-ին էր որ, առաջին անգամ, Պոլսոյ մեր տան մէջ, ձայնաերիզի վրայ արձանագրեցինք մեր հօրաքրոջ՝ Հայկանուշին յուշերը իր եղբօր՝ Ռուբէնի մասին:

Եւ աւելի վերջ՝ 1979-ին, Աթէնքի մէջ, այս անգամ աւելի յաջող ձայնագրութեան պայմաններով, արձանագրեցինք Հայկանուշ Զէվիկեանի պատմածները: Եւ շատ հետաքրքրական է որ Հայկանուշ, 1966-ին Պոլսոյ մէջ իր պատմածները, 13 տարիներ յետոյ՝ 1979-ին Աթէնքի մէջ, գրեթէ նոյն բառերով կրկնեց, իր եղբօր՝ Ռուբէն Սեւակի մասին ըսածները: Այս տեսակէտով մենք այստեղ պիտի չանանք, ամփոփ ներկայացնել Հայկանուշ Զէվիկեանի 1966-ին և 1979-ին պատմածները:

* * *

1979-թ.ի Փետրուարին, Հայկանուշ Զէվիկեանի հետ, մեր խօսակցութիւնը կատարեցինք Ռուբէն Սեւակի մեծ քրոջ՝ էֆթիկ Յակոբովիչի աղջկան՝ Սիրվարդ Գլըճեանի Աթէնքի տան մէջ:

Այստեղ պիտի չանանք տալ այս խօսակցութիւնները, կարելի հարազատութեամբ:

Հարցում.- Հօրաք, Ռուբէնի մանկութեան տարիներէն ի՞նչ յիշատակներ ունիս: Ձեր միասին խաղցած շրջաններէն բան մը կը յիշե՞ս:

Պատասխան.- Անոնք բնաւ չեմ յիշեր: Շատ կանուխ Պէրպէրեան գացած է ան»:

Այս միջոցին Սիրվարդ Գլրճեան միջամտեց և հետեւեալ տեղեկութիւնները տուաւ.- Անցեալ օր Աթէնք՝ «Ազատ Օր»ի խմբագրատունը գացած էի, խմբագրապետ Յովսէփ Պարագեանը ինծի գրութիւն մը ցուցուց և ըսաւ թէ՝ «Ռ. Սեւակի մասին գրութիւն մըն է այս: Ձեզի համար գրեցի: Որովհետեւ հոս, ան շատ ծանօթ չէ: երիտասարդները Ռուբէն Սեւակը չեն ճանչնար: Շատ ցաւալի է երիտասարդութեան այս տգիտութիւնը»: Եւ ան, Ռուբէն Սեւակի մասին իր գրած գրութիւնը կարդաց: Իրապէս ալ, շատ լաւ պատրաստուած գրութիւն մըն էր՝ Ռ.Սեւակի մասին...

Ռուբէն Սեւակը շատ մեծ գրագէտ մըն էր: Շատ խորունկ մտածող՝ մեծ գրագէտ մը»:

Յետոյ մեր խօսակցութիւնը շարունակեցինք Հայկանուշ Չէվիկեանի հետ: Ան իր նախորդ բաածներուն վրայ աւելցուց.- Ռուբէնին, Պէրպէրեան վարժարանէն շրջանաւարտ եղած օրը, պապաս ինծի ալ տարաւ Պոլիս՝ Ռուբէնին «Diplôme»ի հանդիսութեան: Եւ այդ հանդիսութեան օրը, իբր շրջանաւարտներուն ներկայացուցիչը՝ Ռուբէն կարդաց «Վերջին հրաժեշտը»:

Յետոյ, Ռեթէոս Պէրպէրեան խօսեցաւ մեծ գնահատանքներով Ռուբէնի մասին: Այդ միջոցին ամէն մարդ պապային կը նայէր, ամէն մարդ պապային կը նայէր... Այն օր Ռուբէնը՝ իբր դպրոցին ամենայաջող աշակերտը, շատ գնահատուեցաւ: Ալ շնորհաւորութիւններ, շնորհաւորութիւններ: Այն օրը մեծ օր էր: Բայց այն օրը, երեւակայէ՝ բանէ «խապար» չունէիր, որովհետեւ պզտիկ էի, տասը տարեկան»:

Հարցում.- Հօրաք, ինչպէ՞ս որոշուեցաւ Ռուբէնին Եւրոպա երթալը:

Պատասխան.- Ռեթէոս Պէրպէրեանը պատճառ եղաւ: Այն օրը, հանդիսութենէն յետոյ, Պէրպէրեան պապաս կանչեց Ռուբէնին մասին խօսելու համար: Ինծի ներս չտուին: Դուրսը սպասեցի: Ակիզբը հայրս բնաւ համամիտ չէր Ռուբէնին Եւրոպա երթալուն: Այդ պատճառաւ է, որ Պէրպէրեանին հետ պապային խօսակցութիւնը շատ երկար տեւեց: Եւ, Սիլիվրի վերադառնալէն յետոյ, պապաս պատմեց, մերիններուն, ինչ խօսած ըլլալնին:

Այն օրը պապաս Պէրպէրեանին ըսեր է, որ «Աւելի լաւ է՝ տղաս գրկեմ և ծովը նետեմ: Այսքան ուսումը կը բաւէ ալ իրեն: Եւրոպա գացողը այլեւս ետ չի գար: «ORAYA GIDEN, BIR DAHA GERI GELMEZ»: Ռ.Պէրպէրեանն ալ՝ «Եթէ դուն չղրկես, ես պիտի ղրկեմ. Ռուբէնին հոս մնալը անոր տաղանդը մեռցնել ըսել է: Անիկա բացառիկ խելք մըն է»:

Եւ Պէրպէրեանը խօսեր է, խօսեր է, պապաս համոզելու համար: Յետոյ, դուրսէն ըսուեցաւ, որ իբր թէ Պէրպէրեանը կը փափաքի եղեր ապագային իր աղջիկը՝ Մաննիկը՝ Ռուբէնին հետ ամուսնացնել: Ամէնէն վերջ պապաս հանոգուեր է: Ասոր վրայ Ռուբէնը կանչեր են: Եւ Պէրպէրեանի առջեւ պապաս Ռուբէնին ըսեր է որ.- «Ես համոզուեցայ: Քեզի Եւրոպա պիտի ղրկեմ, եթէ ինծի խօսք տաս:

Ես հիմա քեզի «կոյս» կը ղրկեմ կոր: Եւ դուն «կոյս» պիտի վերադառնաս: «SENI KIZ YOLLUYORUM. KIZ GELECEKSIN». Կրնաս ինծի խօսք տալ»:

* * *

Անկէ ետք, Ռուբէն Լոզան գնաց բժշկութիւն ուսանելու: Հայրս ամէն ամիս դրամ կը ղրկէր Ռուբէնին: Ձեմ գիտեր՝ քանի ոսկի դրամ: Այս դրամը պապաս կը ղրկէր՝ Ռուբէնին ընկերոջ՝ Հրանտ Նազարեանցի միջոցաւ:

Նազարեանցը բանաստեղծ էր: Բայց նոյն ատեն վաճառական էր: Իտալացի կին մը ունէր: Աւելի վերջ՝ Նազարեանցը քանի մը անգամ Սիլիվրի ալ եկած է:

Ռուբէնը, Համիտի շրջան ըլլալուն, ամառուան արձակուրդներուն Պոլիս չէր կրնար գալ ամէն տարի: Այսպէս լեռները կ'երթայ եղեր: Այդ տարիներուն Ռուբէնը Լոզանի մէջ, Եաննի կամ Ժաննի անունով Գերմանացի աղջկան մը սիրահարուեր է: Եւ անոր հետ Այսպէս լեռները կ'երթան եղեր:

Բայց միջոց մը ետք, Ռուբէնին այս Գերմանացի աղջկան հետ սիրաբանութեան լուրը, պապային ականջը հասաւ:

Պապաս շատ բարկացաւ և Ռուբէնին դրամ ուղարկելը կեցուց:

Բայց Հրանտ նազարեանցը Ռուբէնին ընկերը ըլլալուն, բաւական ատեն շարունակեր է դրամ ղրկել: Մտածեր է, որ հօրը բարկութիւնը, միջոց մը եւս, կ'անցնի, և դրամը կրնայ գանձել:

Ռուբէնին ժաննի-ին հետ սիրաբանութեան լուրը մեզի հասնելէն եւս, մեր տունը սուգի մէջ մտաւ: Պապաս բնաւ չէր խնդար: Միշտ տխուր էր: Մենք ալ միշտ տխուր էինք: Երբեմն մեծ եղբայրս՝ Քերովբէն և քեռայրս՝ Ննիկ Պէյը մեզի կու գային. մեր տրամադրութիւնը փոխելու համար: Պապաս քիչ մը կենալէ ետք սենեակ կը քաշուէր: Իր սենեակին մէջ «Patience» կը բանար (համբերախաղ) և տեւական սիկարա, սուրճ, Բասիանս...

Մայրս միշտ տխուր էր, տեւական կուլար: Դիշերը, շատ ատեն զինք, պատուհանին առջեւ նստած վիճակով, լալը կը տեսնէի: Տեւական հեռուի իր տղուն կը մտածէր: Մայր ըլլալը դիւրին չէ:

Յետոյ, Ռուբէնը բժիշկ եղաւ և նամակներ եկան, որ լուր կուտային Ռուբէնին և ժաննի-ին ամուսնութիւնը: Եւ զաւակ մը ունեցան: Ռուբէնը իր զաւկին՝ Լեւոնին նկարը ղրկեց և պապաս կամաց կամաց թուլցաւ. բարկութիւնը անցաւ»:

* * *

«Ռուբէն բժիշկ ըլլալէ ետք, Լոզանի հիւանդանոցները կ'աշխատի եղեր:

Եւ Պոլսոյ մէջ, թուրք փաշաներուն մօտ լուրը հասեր է, որ Լոզան հայ բժիշկ մը կայ, որ թրքերէն ալ գիտէ: Այն ատեն թուրքերը տգէտ էին:

Լոզան կ'երթան եղեր հարուստ փաշաները դարմանուելու: Դրամ ունին.բայց լեզու չունին. փողոց անգամ չեն կրնար ելլել: Ռուբէնին հասցէն գիտեն եղեր: Անոր կ'երթան: Եւ Ռուբէնը անոնց կ'օգնէ եղեր՝ իբր պժիշկ և իբր թարգման: Այս թուրք փաշաները Պոլիս վերադարձին իրարու կ'ըսեն եղեր, որ Տօքթ. Ռուբէնը շատ օգտակար եղած է իրենց: Եւ այս ձեւով Ռուբէնը շատ մը թուրք մեծաւորներու Լոզանի մէջ օգնքած ըլլալուն, այս թուրքերը երախտապարտ են եղեր Ռուբէնին:

Երբ թուրք երեւելիները լուր կ'առնեն, որ Ռուբէն վերջնականապէս Պոլիս պիտի հաստատուի, իրարու հետ կը մրցին եղեր՝ Ռուբէնը Պոլսոյ մէջ հիւրասիրելու համար:

Բայց Ռուբէնը չէ ընդուներ. և ըսեր է, որ «ես նախ պապայիս պիտի երթամ»: Եւ Ռուբէնը և կինը՝ ժաննին և փոքրիկ Լեւոնը Սիլիվրի եկան և մեր տունը մնացին: Ժաննին յղի էր: Թէեւ ան՝ անուշ էր բնաւորութեամբ: Բայց երբ հիւր մը կու գար և հարսը տեսնել կ'ուզէր, ժաննին մէջտեղ չէր ելլեր: Տասնհինգ օր հազիւ կեցան: Յետոյ, Պոլիս վերադարձան: Հոն տուն վարձեցին. կահաւորեցին:

Եւ ես կը յիշեմ... երբ Շամիրամը ծնաւ, պապայիս հետ Պոլիս՝ իրենց գացինք: Մեծ գրադարան մը կար: Ռուբէնը գիրքերը մէջը տեղաւորեց. շարեց կանոնաւոր: Յետոյ, գորգին վրայ գետինը երկնցաւ: «Մ'խ, վայելեմ քիչ մը, վայելեմ քիչ մը» ըսաւ: Ես՝ «Ի՞նչ է, գետինները երկնցած ես. Է՛յ» ըսի: «Զգէ, ասանկ կը վայելեմ աւելի լաւ» պատասխանեց»:

* * *

«Բայց Ռուբէն, իր տունը, հանգիստ չկրցաւ ընել: Հայերը ամէն օր, անոր հանդէսի մը կամ բանախօսութիւն ընելու կը կանչէին: Տունը եղած ատենն ալ, ամէն ատեն մէկը կուգար: Օրիորդներ կուգային, որ Ռուբէնը իրենց տետրակին մէջ բան մը գրէ:

Բնական է դրան առջեւ չէր կրնար գրել. ներս կը հրամցնէր:

Եւ ժաննին կը ջղայնանար: «Ի՞նչ տեսակ բան է ասիկա: Ամուսինիս հետ, դէմ դիմաց բան մը խօսելու ատեն չունինք» կ'ըսէր:

Ռուբէնը շատ համակրելի էր. շատ համակրելի: Անոր ձայնը, խօսուածքը շատ, շատ անուշ էր. մանաւանդ խօսիլը՝ բեմէն: Ինչպէս հիմա Գարեգին Սրբազանն է[Ապագայ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Ա.ին համար է խօսքը-Յ.Ջ.]: Ասանկ, մագնիսական գօրութեան նման իրեն կը քաշէր ժողովուրդը. հազարներով մարդ գինքը մտիկ ընելու կ'երթային: Ռուբէնը հանգիստ չէին ձգեր. Ձեռքէ ձեռք կ'առնէին. խօսելու կը տանէին: Ժողովուրդը աստուածացուց անիկա: Եւ Ռուբէնին այս մեծ ժողովրդականութիւնն է, որ տաճիկներուն աչքին զարկաւ»:

* * *

«յետոյ՝ 1914-ին վերջերը պատերազմը սկսաւ, և Ռուբէնը ստիպուած, գինուորութեան արձանագրուեցաւ: Եւ գինք Զանաքքալէ դրկեցին: Բայց, իրեն ծանօթ տաճիկ փաշաները՝ «DOKTOR BEY MADAMININ, ÇOCUKLARININ YANINDA OLMALI» [Տօքթոր պէյին իր կնոջ և զաւակներուն քով ըլլալը պէտք է] ըսին: Եւ Ռուբէնը Զանաքքալէ Պոլիս բերել տուին, որ իր տունին մօտ գինուորութիւնը ընէ: Պոլիս, ամէն առաւօտ գինուոր մը, Ձին տունին առջեւ կը բերէ եղեր, և Ռուբէնը Ձիին վրայ կը նստի և գինուորական հիւանդանոցը կ'երթայ և հոն քանի մը ժամ հիւանդներուն հետ զբաղելէ ետք, տուն կը վերադառնայ եղեր: Այս էր Ռուբէնին ըրած գինուորութիւնը: Բայց շատ չտեւեց: Որ մը, կէս գիշերին, կարգ մը մարդիկներ տուն եկեր էն և «DOKTOR BEY, LÜTFEN SIZI BIR HASTAYA GÖTÜRECEYIZ» [Տօքթոր Պէյ, խնդրեմ, ձեզի հիւանդի մը պիտի տանինք] կ'ըսեն: Եւ գինք կ'առնեն կը տանին, Անատոլուի մէջտեղները, Զանդըրը»:

* * *

«Ռուբէնին Զանդըրը աքսորուելէն յետոյ, Ժաննին իր ամուսինը ազատելու յոյսով, կը դիմէ շատ մը անձնաւորութիւններու: Եւ կը դիմէ նաեւ Թուրք բանաստեղծուհի Հալիտէ Էտիպին: «Ես քեզի դիմեցի», կ'ըսէ անոր, «որովհետեւ դուն ալ կին ես, երիտասարդ ես, իմին սէրս կ'զգաս: Իմ ամուսինս շատ բարի է, ոչ մէկուն գէշութիւն չէ ըրած: Ընդհակառակը՝ ամէնուն ալ օգտակար ըլլալու ջանացած է: Ինչ է յանցանքը»:

Թրքուհին ալ կը պատասխանէ՝ «Անոր յանցանքը, շատ սիրուած ըլլալն է: Այսօր ան «ետեւէս եկէք» ըսելու ըլլայ՝ Պոլսոյ բոլոր հայութիւնը անոր ետեւէն կ'երթայ: Այս է աքսորուելուն պատճառը»:

Ժաննին, անկէ յետոյ, կը դիմէ Գերման դեսպանին՝ Wangenheim-ին:

Եթէ դեսպանը ուզերնէ, մէկ օրէն Ռուբէնը կ'ազատէր: Որովհետեւ Թուրքերը՝ գերմանացիներուն հրամանին ենթակայ էին:

Ժաննին՝ «Ձեզմէ պիտի խնդրեմ ինծի և տղոցս վերադարձուցէք ամուսինս»կ'ըսէ Վանկէնհայմին: Գերմանիոյ դեսպանը՝ «Դուն» կ'ըսէ, «ազգդ ուրացար: Հիմա երե՞ս ունիս գալ հոս և ամուսինդ ուզելու: Մնողդդ ձգեցիր և այդ հայուն ետեւէն գացիր: Ինչ էր ան հայու կտորը, որ կ'ուզես ազատեմ զանիկա: Ամուսինդ ետ պիտի չգայ: Անիկա մեռնելու գացած է»:

Ժաննին ալ դեսպանին երեսին՝ «Մանչ զաւակ մը ունիմ, ամուսինիս վրէժովը պիտի մեծցնեմ և անիկա պիտի գայ և քեզի պիտի մեռցնէ» կ'ըսէ»:

* * *

«Զանդըրը-ի մէջ Թուրքերը, հայ աքսորեալները մէկիկ-մէկիկ, կաթոգ ճամբայ կը հանեն և ամայի վայրի մը մէջ կ'սպաննեն եղեր: Ռուբէնը Զանդըրը-ի մէջ բժշկութիւն կ'ընէ և Թուրք հիւանդները կը խնամէ: Այս հիւանդներէն մէկը, Թուրք երեւելիներէն մէկուն աղջիկն է եղեր, որուն Ռուբէնը խնամելու կ'երթայ անոնց տունը:

Որ մը աղջիկը կ'ըսէ իր հօրը՝ «Պէյպապա ես այս տօքթորին սիրահարուեցայ: Անկէ չեմ կրնար զատուիլ: Եթէ տօքթորը ինծի դարմանելու հրամար պիտի գանէ, այլեւս չգայ: Աւելի լաւ է մեռնիմ»: Աղջկան պապան այս պատճառով Ռուբէնին կ'ըսէ թէ՝ «եկուր, սիւննէթ եղիր: Աղջկանս հետ ամուսնացիր: Այստեղի պէյը, Փաշան եղիր»:

Զանդըրը-ի ընկերները Ռուբէնը համոզելու կը ջանան, որ առժամաբար, իսլամանալը ընդունի: «Ասիկա՝ տարաձնդիդ համար ընդունէ: Մինչեւ որ այս փոթորիկի շրջանը անցնի: Նախ կեանդդ փրկէ» կ'ըսեն: Բայց Ռուբէն չ'ընդունիր՝ և «Մենք հայութեան, ժողովուրդին ներկայացուցիչներն ենք: Եթէ ես սիւննէթ ըլլամ, փաշա ըլլամ ու «Քէյֆ»իս նայիմ, ժողովուրդը իր յոյս կը կորսնցնէ և տաճիկ կ'ըլլայ: Մենք պէտք է մեռնինք, որ մեր արեան գնով Հայաստանը վերականգնի, հայութիւնը վերջնականապէս ազատի» կը պատասխանէ»:

* * *

Եւ օր մը, Ռուբէնն ալ կառքով Ճամբայ կը հանէն: Կառապանը խո դճամիտ մարդ մըն է եղեր: «Ես շատ մարդ տարի, բայց քեզ նման համակրելի երիտասարդ մը չէի տեսած.- կ'ըսէ և կը շարունակէ.- Քեզ շատ սիրեցի: Անոր համար կառքը կամաց կը քշեմ և կը մտածեմ, թէ ինչպէս կրնամ ազատել քեզ: Եթէ հիմա քեզի ազատ արձակեմ նէ նոյնիսկ, ճամբան քեզի կը բռնեն և չարչարանքներով կը սպաննեն: Եւ շատ կը ցաւիմ, որ քեզի պիտի չկարենամ ազատել»:

Ռուբէնն ալ՝ «Եթէ ինծի օգտակար ըլլալ կ'ուզես՝ քեզի նամակ մը պիտի տամ: Անիկա Posta տար» կ'ըսէ: Եւ գրպանէն թուղթ մը կը հանէ. աճապարանքով քանի մը տող կը գրէ Ժաննի-ին և պահարանին վրան ալ Պոլսոյ իրենց հասցէն կը գրէ և կառապանին կու տայ նամակը: Եւ կառապանն ալ խօսք կու տայ, որ նամակը անպայման պիտի ուղարկէ:

Եւ իրապէս ալ, այդ նամակը Ժաննի-ին ձեռքը կը հասնի: Ժաննին կը բանայ նամակը և կը տեսնէ, թէ միայն սա տողը գրուած է վրան՝

«ՏՂԱՔԸ ՀԱՅ ՄԵԾՑՈՒՐ»:

Ռուբէն»:

* * *

«Ժաննին Ռուբէնին մահուան լուրը առնելուն պէս, իր տղոցը հետ Ջուիցերիա –Լոզան կը մեկնի, իր ընտանիքին տուներ: Եւ հոն, Լեւոնը և Շամիրամը տեւական կը հարցնեն՝ «Բաբա Ռուբէն, Բաբա Ռուբէնը երբ պիտի գայ»: Ժաննիին մայրը խիստ կին մըն է եղեր: Կը պատասխանէ՝ «Այս տունին մէջ այլեւս Բաբա Ռուբէնին անունը պիտի չլսեմ: Անիկա, գէշ երազ մըն էր: Այլեւս դուք այն հին, գէշ երազները պիտի մոռնաք, և նոր կեանք մը պիտի սկսիք»:

Ժաննին իր մօր այս խօսքերուն, ստիպողաբար, մինչեւ պատերազմին վերջը կը հանդուրժէ Լոզանի մէջ: Եւ սահմանները բացուելէն անմիջապէս վերջ, իր տղաքը՝ Լեւոնը և Շամիրամը առնելով Ֆրանսա, Փարիզ կը մեկնի: Ռուբէնին վերջին խօսքերուն՝ «ՏՂԱՔԸ ՀԱՅ ՄԵԾՑՈՒՐ» կտակին հաւատարիմ մնալու համար»:

Այստեղ կ'աւարտի, Ռուբէն Սեւակի քրոջ՝ Հայկանուշ Զէվիկեանի յուշերուն առաջին մասը:

Յ.Գ. 1985-ին Փարիզ հրատարակուած «Ռուբէն Սեւակ և Փրցուելիք Ուղեղներ» մեր գիրքին մէջ, օգտագործած ենք մեր հօրաքրոջ՝ Հայկանուշ Զէվիկեանի մաս մը յուշերը:

Յ.Զ.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

A–DAN - Z-YE KADAR TAMAMEN YALANLAR ÜZERINE

KURULMUS BIR DEVLET TÜRKIYE

BAZEN DÜSÜNÜRÜZ VE KENDI KENDIMIZE SORARIZ? NASIL OLDU DA, A–DAN - Z-YE KADAR TAMAMEN YALANLAR ÜZERINE KURULMUS OLAN TÜRKIYE DEVLETI, BUGÜNE KADAR YIKILMADI VE HALA VARLIGINI SÜRDÜREBILIYOR?

BUNUN SEBEBINI HARITAYA BAKINCA HEMEN ANLAMAK MÜMKÜN.

APTAL BATILI DEVLETLERININ 200 SENEDEN BERI DEVAM EDEN RUSYAYI AKDENIZE INDIRMEMEK SIYASETINDEN DOLAYI.

BU BUNAK BATILI DEVLETLERI, NE ÇABUK UNUTTULAR OSMANLI YAGMACILARININ 1683-DE VIYANA KAPILARIDA DEHSET SAÇTIGINI?

VE O KADAR UNUTTULAR KI, 1918-DE YIKILAN OSMANLI KATILLER DEVLETININ YERINE, UYDURMA TÜRKIYE DEVLETINI YARATTILAR.

NIÇIN?

RUSLARA KARSI, TÜRKLER KALKAN OLSUNLAR DIYE.

PERDE ARKASINDAN KIM DESTEKLIYOR. BU UYDURMA TÜRKIYE DEVLETINI?

INTERNATIONAL PARA BABALARI TESKILATI VE ONLARIN SAYESINDE, 1918-DE

CAN ÇEKISEN OSMANLI DEVLETI, BUGÜN 65 MILYONLUK TÜRKIYE OLUVERDI.

VE OSMANLI KATILLER DEVLETININ DEVAMI OLAN KIRAVATLI CELLATLAR DEVLETI TÜRKIYE, BUGÜN AVRUPA BIRLIGINE GIRMEYE HAZIRLANIYOR.

YINE O ENTERNASYONAL PARA BABALARI TESKILATININ BASKILARININ SAYESINDE.

1683-DE YAGMACI OSMANLILARIN ORDULARI VIYANAYI ELE GEÇIREMEMISTI

BIRLESIK AVRUPALI HIRISTIYAN ORDULARININ KARSI KOYMALAININ SAYESINDE.

BUGÜN ISE AVRUPADA, HIRISTIYANLIK INANCI, AVRUPALILIK RUHU ÖLMÜS DURUMDA.

NIÇIN?

YINE ENTERNASYONAL PARA BABALARI TESKILATININ PLANLARININ SAYESINDE.

VE OSMANLILARIN HORTLAGI OLAN BUGÜNKÜ CELLATLAR DEVLETI TÜRKIYENIN CAPULCULARI, 50 SENE SONRA KEKLIK AVLAR GIBI AVRUPAYI ELE GEÇIRECEKLER.

YINE INTERNASYONAL PARA BABALARI TESKILATININ PLANLARININ SAYESINDE.

3.Զ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐՐ ԹՂ] ԶԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ա – ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ Z ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՍՈՒՏԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻԱ

երբեմն կը մտածենք և մենք մեզի կը հարցնենք։

Ինչպէ՞ս կ՚ըլլայ, որ A-էն մինչեւ Z բոլորովին սուտերու վրայ հիմնուած Թրքական պետութիւնը՝ մինչեւ այսօր չկործանեցաւ և մինչև հիմա իր գոյութիւնը կրնայ շարունակել։

Ասոր պատճառը՝ Եթէ քարտէսին վրայ նայելու ըլլանք, անմիջապէս կրնանք հասկնալ։

Տխմար Արեւմտեան պետութիւններուն 200 տարիներէ ի վեր շարունակուող, Ռուսիոյ Միջերկրական իջնելուն արգելք ըլլալու քաղաքականութեան պատճառաւ։

Այս ցնդած Արեւմտեան պետութիւնները, ի՞նչ շուտ մոռցան, 1683-ին Վիէննայի դռներուն առջեւ Օսմանեան վայրենիներուն տարածած սարսափը։

Արեւմտեան պետութիւնները, այնքա՜ն շուտ մոռցան եղածները, որ 1918-ին կործանած Օսմանեան մարդասպաններու պետութեան տեղը՝շինծու Թրքական պետութիւն մը ստեղծեցին։

Ինչո՞ւ։

Ռուսերուն դէմ Թուրքերը վահան ըլլան- ըսելով։

Վարագոյրին ետեւէն, ո՞վ Թիկունք կը կանգնի այս շինծու Թրքական պետութեան։

Միջազգային մեծ դրամատէրերու կազմակերպութիւնը։ Եւ անոնց Թիկունքով է, որ 1918-ի հոգեվարող Օսմանեան պետութիւնը, այսօրուան 65 միլիոնոց Թուրքիոյ վերածուեցաւ։

Եւ Օսմանեան մարդասպաններու պետութեան շարունակութիւնը եղող այսօրուան փողկապաւոր դահիճներու պետութիւնը՝ այժմ Եւրոպական միութեան մէջ մտնելու կը պատրաստուի։

Կրկին միջազգային մեծ դրամատէրերու կազմակերպութեան ճնշումներուն շնորհիւ։

1683-ին, Օսմանեան Թալանող բանակները Վիէննան չէին կրցած ձեռք անցնել։

Քրիստոնեայ Եւրոպական միացեալ բանակներուն պայքարին շնորհիւ։

Մինչդեռ այսօր, Եւրոպայի մէջ քրիստոնէական հաւատքը, Եւրոպական «ոգի»ն գրեթէ մեռած է։

Ինչո՞ւ։

Կրկին, միջազգային մեծ դրամատէրերու կազմակերպութեան ծրագիրներուն հետեւանքով։ Եւ Օսմանցիներուն ուրուականը եղող այսօրուան դահիճներու պետութեան՝ Թուրքիոյ զանգուածները, 50

տարիներ յետոյ, շատ դիւրութեամբ եւրոպան ձեռք պիտի անցնեն։

Կրկին, միջազգային մեծ դրամատէրերու կազմակերպութեան ծրագիրներուն հետեւանքով։

Յ.Ջ.

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

«ԵԿԵՂԵՑԻՆ՝ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆ Է»

31 ՄԱՐՏ 1911-ԼՈԶԱՆ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԱՆՏԻՊ ՄԷԿ ՆԱՄԱԿԸ,
ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԻՐ ԵՐԷՑ ՔՐՈՋ՝
ԷՖԹԻԿ ՅԱԿՈԲՈՎԻՉԻ [ԾՆԵԱԼ՝ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ]

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԱՅՍ ՄՏԵՐՄԻԿ ԵՒ
ՊԱՐԶՈՒՆԱԿ ՆԱՄԱԿԻՆ ՄԷՋ ԱՆԳԱՄ
ԿԸ ՅՈԼԱՆԱՆ ԱՆՈՐ ԱԶԳԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ
ԽՈՐԱԹԱՓԱՆՑ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐԸ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

1911 Մարտ 31 Լօզան

Սիրելի Տիկին Էֆթիկ քոյրիկս.

Չես գիտեր որքան ուրախացայ ստանալով անուշիկ նամակդ: Իրաւունք ունիս որ Աստրինէն դպրոց ղրկել կ'ուզես, մեղք է, խելացի աղջիկ է, թող բան սորվի, Ձեր ընտանիքին բարձր պատիւ բերէ օր մը, և քանի մը տարիէն թէ՛ դաստիարակութեամբ, թէ գիրքով, թէ՛ գեղեցկութեամբ տիպար աղջիկ մը ըլլայ, ու վստահ եղէք, որ օր մը կու գայ որ ան կ'օրհնէ իր ուսումնասէր մայրիկին այս անձնուիրութիւնը:

Դուք, շատ անգամ, իր գրելուս մի նայիք, ամէն շաբաթ ծնողքիս գրած նամակներս նաեւ ձեզի համար է որ կը գրեմ: Միայն դուն այն, որ այնքան կոկիկ և աղուոր նամակ մը կը գրես՝ ինչո՞ւ չես գրեր աւելի շատ, երբեմն-երբեմն:

Գոնէ դուն ինծի պէս գիրքերու քէլէպէկին [թիթեռնիկի չորացում] պէս՝ գիրքերու տակ չես խեղդուած, ժամանակ ու կարողութիւն ունիս, ինչո՞ւ կը զլանաս գրելու:

Ուրախացայ նաեւ այն լուրէդ, որ հին Տէր Ներսէս քահանան դարձեալ Սիլիվրի հրաւիրեր են: Շատ երջանկալի է այս լուրը Սիլիվրիցիներուս համար:

Ազգը շէնցնելու համար նախ դպրոցը շէնցնելու է: Բայց դպրոցը շէննալու համար նախ պէտք է որ եկեղեցին շէննայ, ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆ Է:

Զգէ որ այդ պատուական քահանան մէկ թեւին տակ եկեղեցին կ'առնէ, միւս թեւին տակ դպրոցը:

Մաղթենք, որ շէնքը՛ ինեցինք, հիմա, շէնքը շէնցնենք, որպէսզի տղաքները վայրենիի պէս չի մեծնան, իրենց գեղեցիկ դէմքին վրայ ուսումունքին լոյսը գայ, և օր մը մեր զաւակները մինչեւ Ատաբազար և Լօզան ղրկելու պէտք չունենանք..., որովհետեւ թէ ղրկողին դժուար է, թէ ղրկուողին...:

Իմ առողջութիւնս և վիճակս շատ լաւ ըլլալով՝ ձեզի ալ կը մաղթեմ երջանկութիւն, և իմ ջերմագին բարեւներս կը ղրկեմ սիրեցեալ քեռայրիս, քեզի, ինչպէս նաեւ տաք համբոյրներ՝ Աստրինէին, սիրվարդին ու Սուրբիկին:

Սուրբիկ տուտոյին ալ ձեռքը կը պագնեմ։
Միշտ սիրով Եղբայրդ՝
ՌՈՒԲԷՆ

Ռուբէն Սեւակ այս նամակը 31 Մարտ 1911-ին, Լոզանէն Միլիվրի կը գրկէ իր քրոջ՝ էֆֆիկին որ ամուսնացած էր Ռոտոսթոցի Ծննիկ Յակորովիչի հետ։

Ռոտոսթոյի ծանօթ բնտանիքներէն Յակորովիչներուն զաւակը Եղող Ծննիկ Պէյը՝ Միլիվրի կը հաստատուի և իրը ազարակապան գործել կ՚ակսի։

էֆֆիկ և Ծննիկ Յակորովիչ ամոլը 1911-ին, արդէն երեք աղջիկ զաւակներ ունէր՝ Ատրինէ, Սիրվարդ և Սուրբիկ։

Մանաւանդ Ատրինէի մասին՝ մեր գրութիւններուն մէջ շատ անգամ արտայայտուած ենք։

Ատրինէն այն աղջիկն է, որ Միլիվրիի մէջ հայկական բարձրագոյն վարժարան չբլլալուն՝ Յունական վարժարան կը յաճախէ։

Եւ հոն յունարէն լեզուին տիրանալով, իր մօրեղբօր Ռուբէնին յունարէն նամակ կը գրէ։

Եւ Ռուբէն Սեւակ, Քտրինէին սա տողերով կը պատասխանէ.

«Իմ սիրելի փոքր Ատրինէ,

Ինձմէ բարձր ես յուանէնէ։

Բայց հօրդ, մօրդ քնքուշ լեզուն մի մոռնար որ հայերէն է»։

Եւ նկատի առէք, որ սիլվա Կապուտիկեանէ 50 տարիներ առաջ գրած է Ռուբէն Սեւակ այս տողերը, որոնք յար ու նման են «Խօսք իմ Որդուս»ին։

Եւ Ատրինէն 1911-էն յետոյ, Ռուբէնին ալ յանձնարարութեամբ, Պոլսոյ Ֆրանսական «Նոթր Տամ Տը Սիոն» լիսէն կ՚ուղարկուի։

Եւ Պոլսոյ մէջ է, որ 1915-ին, օր մը Ատրինէն՝ իրենց ազգականին, Յակորովիչներու Հարպիէ-ի տունին պատշգամէն կը դիտէ զինուորական տողանցքը, և կը սպասէ որ Ձիի վրայ իր մօրեղբայրը՝ բժիշկ հարիրապետ Ռուբէնը անցնի։

Բայց Ձին կ՚անցնի առանց Ռուբէնի։ Ռուբէն Սեւակ Զանգրրը աքսորուած է...։

Եւ նոյն Ատրինէն է որ 1915-էն յետոյ, Ռուբէն Սեւակի Բանկալթիի անտէր, լքուած տունէն ազատուած թղթոններուն մէջէն կը փրկէ Ռուբէնին արխիւէն ինչ որ մնացած է։

Ան, Ռուբէնին ձեռագիր գրութիւնները կը հաւաքէ և անոնց մէկ մասը կ՚ընդօրինակէ

Եւ յետոյ՝ բնագիրները Փարիզ՝ Ժաննի Սեւակին կ՚ուղարկէ։

Եւ այս բնագիրներուն շնորհիւ է որ 1946-ին, Փարիզի մէջ Ռուբէն Սեւակին «Բժիշկին գիրքէն փրցուած էջեր և քերթուածներ» գիրքը կը հրատարակուի։

Եւ Ատրինէին ընդօրինակած գրութիւններուն օգնութեամբ է, որ Եւեւանի մէջ 1985-ին, Ակնքսանտր Թոփչեան կը հրատարակէ «Ռուբէն Սեւակ-Երկեր» հատորը։

Շատ ճիշդ էր Ռուբէն Սեւակին նախատեսութիւնը, թէ՝ ուսման տարիներէն յետոյ, Ատրինէն իսկական «տիպար» մը պիտի ըլլար։

Ատրինէն մեր ճանչցած բացառիկ անձնաւորութիւններէն մէկն էր, իրր անհատ և իրր մտաւորական։

Տարիներ յետոյ, Կիլիկիոյ Կաթողիկոս գարեգին Բ. [Ապագային Ամենայն Հայոց Դաթողիկոս Գարեգին Ա.], մեծ հիացումով արտայայտուեցաւ մտաւորական Ատրինէի մասին, որ իր ուսման տարիներուն Հռոմի մէջ ճանչցած էր գինք և գաղափարական մտերմութիւն ունեցած Ատրինէին հետ։

Ատրինէն չորրորդ քոյր մըն ալ ունեցաւ՝ 1912-էն յետոյ ծնած Միլիվրիի մէջ՝ Քրիստինէ անունով։

Ատրինէին նման, Քրիստինէն ալ Պոլսոյ Ֆրանսական Լիսէն աւարտեց։

Եւ իր մէջ յայտնուած նկարչական ձիրքին պատճառաւ, Պոլսոյ «Beaux Arts»ի Գեղարուեստից Վարժարանը ուսանեցաւ։

Եւ տասնեակ մը տարիներ յետոյ, «Քրիստին Սալերի» անունով Պոլսոյ ամէնէն ծանօթ նկարիչներէն մէկը եղաւ։

Կը նախընտրէինք, որ իրր Ռուբէն սեւակին քրոջ աղջիկը, Քրիստին Սալերին Պոլսոյ տեղ, Հայաստանի

մէջ ստեղծագործէր: Թէեւ ան, երեւանի մէջ ալ ցուցահանդէսներ սարքած է Սովետական Հայաստանի տարիներուն և հիացող մը եղած է Բ.Հանրապետութեան:

* * *

Ուստմը, միանալով հայկական ծին-երու (gen) մէջ գտնուող տագանդին, հրաշքներ կը գործէ:

Նոյնը եղաւ պարագան Թրքախօս պատանի Կոմիտասի համար: Նոյնն է պարագան Թրքախօս պատանի Ռուբէն Սեւակին, և Միլիվրիի Թրքախօս հայերու գիւղէն Ատրինէին և Քրիստինէին համար:

Եւ նոյնն է պարագան Սովետական Հայաստանի ժողովուրդին, որ 1920-էնմինչեւ 1990-ները, Ռուսական ապահովութեան ներքեւ և Ռուսական Թիկունքին շնորհիւ՝ հայ ժողովուրդը իր ունեցած բնածին տագանդը կրցաւ զարգացնել և մշակոյթի, գիտութեան և գինուորական և այլ մարգերու մէջ, հրաշքի համահաւասար յառաջդիմութիւններ կատարեց ու իսկական «ոսկեդար» մը ապրեցաւ:

Բայց դժբախտաբար, հայերուն այս յառաջդիմութիւնը տեսնող Հայուն Թշնամիները,, մասամբ ալ հայերուն ձեռքով, կործանելու աշխատեցան Հայաստնանը:

Եւ 1920-էն մինչեւ 1990-Թ.ին, նոյնիսկ մինչեւ այսօր՝ Ռուսերուն հանդէպ «պոշի ցաւ» ունեցողները, Արեւմտեան պետութիւններուն, Սիոնիստներուն և մանաւանդ Թուրքերուն հնազանդ, հայու անուն կրող հայրենադաւներ, միշտ օտար ուժերու ցուցմունքով, փորձեցին և կը շարունակեն մրոտել Սովետական Հայաստանի շրջանի հայոց ապրած ոսկեդարը:

Եւ յաջողեցան ի վերջոյ, 1990-ին՝ կործանել Ս. Հայաստանը:

Բայց, Պարոն և Տիկին հայրենաքանդներ, դուք, մօտ ատենէն, անգործ մնալու վտանգին դատապարտուած էք:

Որովհետեւ ձեր դրուժան ընթացքին «շնորհիւ» այսօրուան Հայաստանը, միջոց մը ետք, բոլորովին կործանելու ճամբան կը մտնէ, և անկէ յետոյ ձեր «Տէր»երը այլեւս ձեզի պէտք պիտի չունենան...

... եւ դուք, հայրենասէր հայեր, եթէ մեր ըսած այս տխուր իրականութիւնը հաստատել կ'ուզէք՝

Գացէք տեսէք Հայաստանի պարպուած [ժամանակաւոր և արհեստական համախմբումները զանց ըրած] հրապարակները, այցելեցէք առանց աշակերտի մնացած դպրոցները և մանաւանդ՝ նայեցէք բուն ժողովուրդին տխուր և դալկահար երեսը:

Եւ դո՛ւք սփիւռքահայեր, որ 1920-էն մինչեւ 1990 [բացի սիոնականութեան կողքին հակախորհրդային սայլին լծուած Դաշնակցութենէն] բոլորդ ալ՝ հարուստ կամ աղքատ, բոլոր հայրենասէրներդ կը պաշտպանէիք Սովետական Հայաստանը, դուք ի՞նչ կ'ընէք այսօր, սա անմիջական վտանգին դէմ որ Հայաստանը կ'այլանդակէ ու կը հիւծէ:

Ի՞նչ եղան այն ատենուան հայրենասէրները: Ի՞նչ եղան հայրենասիրութեան գաղափարները:

Որովհետեւ, վերջին 50 տարուան ընթացքին, սիոնականութեան աշխարհի մէջ ստեղծած սուտերու վրայ հիմնուած վարչաձեւը, 1990-ներուն, իրենց կամակատարը եղող Լեւոն Տէր Պետրոսեանի և իր նմաններուն միջոցաւ. նոյնպիսի կեղծիքի վրայ հիմնուած Հայաստան մը ստեղծեց:

Եւ այն օրուընէ սկսեալ Հայաստանի մէջ, ամէն բան արհեստական է: Եւ ժողովուրդը օրէ օր զարգացող աւերումին ու աղքատութեան դէմ բան մը չի կրնար ընել: Եւ յաւատեսութիւն ներշնչելու փորձերը կը մնան անօգուտ:

Որովհետեւ տնտեսական վիճակը խանգարուած ըլլալուն, ժողովուրդը անօթի էր:

Եւ Թշուառութեան մէջ վհատականութիւն գոյութիւն չ'ունենար:

Օտարի գործակալ Լեւոնը չէ՞ր գիտէր այս իրականութիւնը, Թէ Հայաստանի իրր Թէ անկախացումէն յետոյ, երկիրը Թշուառութեան պիտի մատնուէր ու երթալով պարպուէր:

Մեր համոզումով շատ լաւ գիտէր: Եւ ճիշդ այսօրուան քաոսը մէջտեղ բերելու և Հայաստանը աւերելու համար ստեղծեցին, հայաստանի Թշնամիները, [Սիոնիզմ և Փանթուրքիզմ նոյն բաներն են իրաւ հայուն համար] այսօրուան վիճակը:

Եւ այսօրուան Հայաստանը, խարուսիկ երեւոյթները զանց ընելով ըսենք, Թէ՝երթալով արիւն կը կորանցնէ, կ'աւերուի, մարմինով և մանաւանդ՝ հոգիով:

Եւ որեւէ հոգեկան արժէք իմաստ ու կարեւորութիւն ունենալէ տակաւ կը դադրի այլեւս Հայաստանի մէջ:

Ոչ կրօնը և ոչ ալ հայրենասիրութիւնը իրենց երբեմնի յարգը կը վայելեն հոն այլեւս: Օտարին և մանաւանդ սիոնականներուն կամքն է գերակշռողը Հայաստանի մէջ:

Եւ այս իրականութիւնը ամէն մարդ գիտէ Հայաստանի մէջ: Եւ իրենք՝ Հայաստանի պարկեշտ մտաւորականներն են այս իրականութիւնը խոստովանողները:

Վերջերս, Սփիւռքէն ծանօթ անձնաւորութիւն մը, Հայաստանի այսօրուան դէկավարներէն մէկուն կը հարցնէ.

«Ինչո՞ւ, Հայաստանի մէջ, այսքան մեծ է սիոնական ազդեցութիւնը»:

Հետեւեալ պատասխանը կը ստանայ.

«Ամերիկան մեզի տարեկան հարիւր միլիոն տոլար դրամ կու տայ իբր օգնութիւն: Եթէ մեզի թելադրուածը հաշուի չառնենք՝ Ամերիկայի հրէական լոպին արգելք կ՛ըլլայ մեզի այս դրամի տրուելուն: Դիւրին չէ հարիւր միլիոն տոլարը մերժելը»:

Եւ այսօր, Հայաստանի այլասերումը կը շարունակուի տարբեր ձեւերով. ազատօրէն և գրեթէ առանց հայրենասիրական լուրջ ընդդիմութեան:

Հայրենարնակ ժողովուրդին «հաւատք»ը կը շարունակեն մեռցնել: Հարցուցէք երեւանարնակ պատահական հայու մը, և ան ձող խօսի ձեզի անկեղծ:

Այսօր, Հայաստանի մէջ, ոչ մէկ բանի չեն հաւատար: Ինակչութեան մեծ մասին հոգեմտաւոր վիճակն է անիկա:

Կարծես, թէ ոչ բարոյական սկզբունքները և ո՛չ ալ ընտանեկան հայկական սուրբ աւանդութիւնները նշանակութիւն ունին իրենց համար:

Դաւադիր օտարը յաջողեցաւ իրենց «Աստուած=Դրամ»ի հաւատքը ներմուծել Հայաստանի ժողովուրդին մեծամասնութեան հոգիներուն մէջ:

Եւ այսօր, Հայաստանցիի մը համար, նախ և առաջ մէկ բան կարեւոր է՝ սիոնական-մասոնական աչքը իր վրայ կրող տոլարը:

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
KEMAL YALÇININ «SENINLE GÜLER YÜREGIM» KITABININ
ERMENICEYE TERCUME EDILMESI VESILESI ILE BELIRTMELER
BU KITABIN ERMENICEYE CEVRILMESI ILE, ACABA ERMENILER NE ÖGRENMIS OLUCAKLAR?

HIÇ BIR SEY.

TÜRKIYE DISINDA YASIYAN VE DÜNYANIN DÖRT TARAFINA GÖÇ ETMEYE MECBUR OLAN ERMENILER, VE BILHASSA 1915-TE TÜRKLERIN KORKUNÇ SOYKIRIMINA UGRAYAN ERMENILERDEN MUCIZE OLARAK SAG KALAN ERMENILER VE ONLARIN AKRABALARI, KEMAL YALÇININ KITABINDA BELIRTTIGI ERMENI FACIASININ, BIN KERE FAZLASINI BILIRLER.

ONUN IÇIN ERMENILERIN, BU KITAPTAN ÖGRENECEKLERI HIÇ BIR SEY YOK.

BU KITAP YALNIZ VE YALNIZ TÜRKIYEDE TÜRKLERE HAKIKATLERI ANLATMAK BAKIMINDAN FAYDALIDIR.

FAKAT, BIZZAT KEMAL YALÇININ YAZDIGINA GÖRE, 2002-DE ISTANBULDA «SENINLE GÜLER YÜREGIM» KITABININ BINLERCESI, YUKARDAN GELEN, YANI FASIST TÜRK DEVLETININ EMRI ILE KESME MAKINELERINDE DOGRANARAK YOK EDILMIS.

KEMAL YALÇIN BU KITABINDA BIR TÜRK OLARAK, (SOYKIRIM ISMINI KULLANMADAN) ERMENILERIN MARUZ KALDIGI KATLIAMLARDAN DOLAYI ÖZÜR DILEMESI (O DA SOYKIRIMI ISMINI KULLANMADAN) NEYE YARAR?

FASIST TÜRK DEVLETI, HAKIKATLERIN ANCAK BINDE BIRINI YAZAN « SENINLE GÜLER YÜREGIM» KITABINA BILE TAHAMMUL EDEMIYOR VE KITAPLARI PARÇA PARÇA ETTIRIYOR.

VE BILAKIS, ERMENI SOYKIRIMINI ÖRTMEK IÇIN, IGDIRDA SÖZDE TOPLU MEZARLAR BULUYOR VE ERMENILERI, 1917-DE TÜRKLERE KARSI KATLIAM YAPMAKLA SUÇLUYOR.

BU INKARCI ZIHNIYETE SAHIP FASIST TÜRK DEVETININ VATANDASI OLAN KEMAL YALÇININ KITABINDA BELIRTTIGI INSANCIL DÜSÜNCELER NEYE YARAR?

TABII TESEKKÜR EDERIZ KEMAL YALÇINA KITABINDA ERMENILER IÇIN YAZDIGI HAKIKATLERE, TATLI KARDESLIK SÖZLERINE.

FAKAT FASIST TÜRK DEVLETININ ERMENI SOYKIRIMINI INKAR EDEN SIYASETI DEVAM ETTIGI MÜDDETCE. KEMAL YALÇIN GIBI MILYONDA BIR BULUNAN IYI YÜREKLI TÜRKLERIN TATLI SÖZLERI, ERMENILERI YALNIZ UYUTMAYA YARAR.

YUFKA YÜREKLI AHMAK ERMENILER 1850-LERDEKI «TANZIMAT» PALAVRALARINA INANDILAR. VE OSMANLI TÜRKLERINDEN FAZLA, OSMANLI OLDULAR.

1908 DE SELANIKLI ITTIHAT VE TERAKKI PARTISININ HÜRRIYET MASALLAARINA, ERMENILER SAF ÇOCUKLAR GIBI INANDILAR.

VE ERMENI PAPAZLARI, HOCALARLA SARMAS DOLAS SARILDILAR ÖPÜSTULER VE KARDES OLDULAR.

FAKAT 1915-TE DE KARDES SANILAN BU TÜRKLER, EDIRNEDEN VANA KADAR BÜTÜN ERMENILERI SOYKIRIMINA UGRATTILAR.

BUGÜN 1915 SOYKIRIMINDAN 88 SENE SONRA, ERMENILERIN TÜRKLERDEN DOLAYI MARUZ KALDIKLARI BU KADAR FELAKETLERDEN SONRA, ERMENILER TARIHTEN HIÇ DERS ALMAMISLAR.

VE INTERNASYONAL PARA BABALARI TESKILATININ TAZYIKI ILE BAZI ERMENI ÖNDERLERI TÜRKLERLE BARIS GÖRÜSMELERI YAPIYOR.

VE KUS BEYINLI BAZI ERMENI YÖNETICILERI, BIR KAÇ IYI YÜREKLI TÜRKLERIN TATLI SÖZLERINE INANARAK, TÜRKLERLE BERABER KARDESÇE YASAMA RÜYALARI GÖRÜYOR.

MESHUR SÖZDÜR «DENENI YINE DENEMEK, APTALLIKTIR».

BU ARADA ÇOK MESHUR BIR SARKICI, KENDI BOYUNDAN BÜYÜK SÖZLER ETMIYE BASLADI.

«ALMANLARLA YAHUDILER NASIL BARISTI? ERMENILER DE TÜRKLERLE ARTIK BARISMALIDIRLAR.

BU SARKICIYA SORALIM. ACABA YAHUDILER. ALMANLARLA HANGI SARTLARLA BARISTI? BILIYOR MU?

1. *1945-TE KAMPLARDAKI YAHUDILERI ÖLDÜRDÜLER DIYE NAZI ALMANYANIN BÜTÜN DEVLET ADAMLARI CEZALANDIRILDI. VE BÜYÜK LIDERLER ÖLDÜRÜLDÜ.*

2. *YAHUDILERE YAPILAN KATLIAM ALMANYADA INSANLIK SUÇU OLARAK (HOLOCOSTE) KABUL EDILDI. VE 1945 TEN BUGÜNE KADAR HERGÜN ALMANYANIN BÜTÜN MEDIA ORGANLARINDA BU HOLOCOSTE-UN HIKATESI DEVAMLI YAYINLANIR.*

3. *ALMANYA, YAHUDILERE TAZMINAT OLARAK 1945-TEN BUGÜNE KADAR HER SENE MILYARLARCA DOLAR ÖDÜYOR.*

ISRAIL BU PARALARLA KURULDU. VE ISRAIL, BU MILYARLARCA DOLARLAR SAYESINDE BÜTÜN ARAPLARA MEYDAN OKUYOR.

BÜYÜK ERMENI SARKICIYA YINE SORALIM.

ERMENI MILLETINI SOYKIRIMINA UGRATAN VE ERMENILERIN 3000 SENELIK VATANINI ÇALAN «TÜRKLERLE, YAHUDILERIN ALMANLARLA BARISTIKLARI GIBI, BIZDE BARISALIM» DIYORSUNUZ.

ACABA TÜRK VE ERMENILERIN BARISMASI IÇIN, YAHUDI-ALMAN BARIS SARTLARININ BINDE BIR BENZERINI TÜRKLERE UYGULAMAK MÜMKÜN MÜDÜR?

HAYIR. TÜRKLER, ERMENI SOYKIRIMINI KABUL ETMIYORLAR VE HIÇ BIR ZAMANDA KABUL ETMIYECEKLERDIR.

ÇÜNKÜ ERMENI SOYKIRIMINI KABUL ETTIKLERI GÜN, TÜRKIYE, BALON GIBI PATLAR VE PARÇA PARÇA OLUR.

FAKAT BIR UMIDIMIZ VAR O DA RUSLARDAN.

YALNIZ RUSLAR, TÜRKIYE DENILEN INSANLIGIN YÜZ KARASI, KATILLER VE ESKIYALAR DEVLETINI YIKABILIR.

BEKLEYELIM VE GÖRELIM.

3.Ջ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐ ԹՂ] ՁԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՔԵՄԱԼ ԵԱԼՉԻՆԻ «ՀՈԳԻՍ ՔԵՉՄՈՎ ԿԸ ԽԱՅՏԱՅ» ԱՆՈՒՆԸ ԿՐՈՂ ԹՐՔԵՐԷՆ ԳԻՐՔԻՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՒԸ ԱԿՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Այս գիրքին հայերէն թարգմանութեամբ, արդեօք հայերը ի՞նչ սորված պիտի ըլլան։

Ոչ մէկ բան։

Թուրքիայէ դուրս ապրող և Աշխարհի չորս կողմերը գաղթելու ստիպուած հայերը, և մանաւանդ 1915-ի Թուրքերուն կատարած զարհուրելի ցեղասպանութեան ենթարկուող հայերէն հրաշքի նման վերապրողները և անոնց ազգականները, Քեմալ եալչընին գիրքին մէջ նշած հայկական ողբերգութեան հազարապատիկը գիտեն։

Այդ պատճառաւ հայերը այս գիրքէն սորվելիք ոչ մէկ բան ունին։

Այս գիրքը, միայն և միայն Թուրքիոյ մէջ՝ Թուրքերուն իրականութիւնները ըսելու տեսակէտով օգտակար է։

Բայց Քեմալ եալչընին իր վկայութեամբ գրածին համեմատ, 2002-ի Պոլսոյ մէջ «Հոգիս քեզմով կը խայտայ» գիրքին հազարաւոր օրինակները, վերէն եկած, այսինքն՝ ֆաշիստ Թրքական պետութեան հրամանով կտրելու գործիքով փճացուցած են։

Քեմալ եալչընը, իր այս գիրքին մէջ, Թուրք մը ըլլալով [առանց «Ցեղասպանութիւն» բառը գործածելու], հայերուն ենթարկուած ջարդերուն պատճառաւ ներողութիւն կը խնդրէ։

Իրականութեան մէջ, միայն Քեմալ եալչընին ներողութիւն խնդրելը [այն ալ առանց ցեղասպանութիւն բառը գործածելու] ինչի՞ կը ծառայէ։

Ֆաշիստ Թրքական պետութիւնը իրականութիւններուն միայն հազարէն մէկը նշող «Հոգիս քեզմով կը խայտայ» գիրքին անգամ չի հանդուրժեր, և սոյն գիրքերը կտոր կտոր ընել կու տայ։

Եւ ընդհակառակը, հայկական ցեղասպանութիւնը քօղարկելու համար, Իգտիրի մէջ իբր Թէ հաւաքական գերեզմաններ կը գտնէ, և հայերը 1917-ին Թուրքերուն դէմ ջարդեր կազմակերպելու յանցանքով կ'ամբաստանէ։

Այս ուրացող մտայնութեան տէրը եղող ֆաշիստ Թրքական պետութեան հայրենակից՝ Քեմալ եալչընին իր գիրքին մէջ յայտնած մարդասիրական գաղափարները ինչի՞ կը ծառայեն։

Բնական է՝ շնորհակալութիւն կը յայտնենք Քեմալ Եալչընին, իր գիրքին մէջ հայոց մասին նշած իրականութիւններուն և ըրած եղբայրութեան խօսքերուն համար:

Բայց Թրքական պետութեան հայկական ցեղասպանութիւնը ուրացող քաղաքականութիւնը, այնքան ատեն որ կը շարունակուի, Քեմալ Եալչընի պէս միլիոնէն մէկ գտնուող բարեսիրտ Թուրքերուն անուշ խօսքերը, հայերը միայն քնացնելու կը ծառայեն:

Կակուղ սրտով տխմար հայերը, 1850-Թ.ներուն Թուրքերուն «Թանզիմաթ» բսուած խարէութիւններուն հաւատացին, և օսմանցի Թուրքերէն աւելի Օսմանցի եղան:

1908-Թ.ին սէլանիկցի Իթթիհատ վէ Թերաքքի կուսակցութեան «Հիւրրիյէթ» [Ազատութիւն] բսուած «մասոններուն», միամիտ տղոց նման հաւատացին հայերը:

Եւ հայ կրօնականները հոճաներուն հետ ողջագուրեցան, համբուրուեցան և «եղբայր» եղան:

Բայց 1915-Թ.ին, այս եղբայր կարծուած Թուրքերը՝ էտիրնէէն Վան, բոլոր հայերը ցեղասպանութեան ենթարկեցին:

Այսօր, 1915-16-Թ.ի ցեղասպանութենէն 88 տարիներ յետոյ, հայոց, Թուրքերուն ձեռքով ենթարկուած այդքան ողբերգութիւններէն յետոյ, հայերը պատմութենէն բնաւ դաս չեն առած:

Եւ միջազգային դրամատէրերու կազմակերպութեան ճնշումներուն հետեւանքով, կարգ մը հայ առաջնորդներ, Թուրքերուն հետ, հաշտութեան բանակցութիւններ կը կատարեն:

Եւ կարգ մը երախայամիտ դեկավարներ, քանի մը բարեմիտ Թուրքերուն անուշ խօսքերուն հաւատալով, Թուրքերուն հետ կրկին եղբայրաբար ապրելու երազներ կը տեսնեն:

Հոչակաւոր ասացուածք է՝ «Փորձուածը կրկին փորձելը՝ տխմարութիւն է»:

Մինչ այդ՝ շատ ծանօթ հայ երգիչ մը, իր հասակէն վեր խօսքեր ընել սկսաւ.

«Գերմանացիները՝ հրեաներուն հետ ինչպէ՞ս հաշտուեցան. հայերն ալ Թուրքերուն հետ այնպես հաշտուելու են»:

Այս երգիչին յայտնենք.

Արդեօք հրեաները, գերմանացիներուն հետ, ի՞նչ պայմաններով հաշտուեցան: Ինք տեղեա՞կ է արդեօք՝

1. 1945-Թ.ին, «գամբ»երուն մէջ հրեաներ սպաննուելուն ըսելով, նացի Գերմանիոյ բոլոր պետական պատասխանատուները պատժուեցան:

Մեծ դեկավարները կախաղան հանուեցան:

2. Հրեաներուն դէմ կատարուած սպանութիւնները՝ մարդկութեան դէմ ոճիր (HOLOCOSTE) ըլլալով ընդունուեցան:

Եւ 1945-Թ.էն մինչև այսօր, գրեթէ ամէն օր Գերմանիոյ տեղեկատուութեան աղբիւրները այս HOLOCOSTE-ի պատմութիւնը կը յիշատակեն:

3. Գերմանիան, հրեաներուն իբր հատուցում, 1945-Թ.էն մինչեւ այսօր, ամէն տարի միլիառաւոր տոլար կը վճարէ:

Իսրայէլը այս դրամներով հիմնուեցաւ: Եւ հրեաները այս միլիառաւոր տոլարներուն շնորհիւ բոլոր Արաբներուն դէմ կը դնէ:

Այս մեծ հայ երգիչին կրկին հարցնենք՝

Հայ Ազգը ցեղասպանութեան ենթարկող և հայուն 3000 տարուան հայրենիքը գողցող «Թուրքերուն հետ, հրեաները ինչպէս որ գերմանացիներուն հետ հաշտուեցան, մենք ալ հաշտուինք» կ՛ըսէք:

Արդեօք, հայերը Թուրքերուն հետ համաձայնին ըսելով, հրեայ-գերմանական գաշտութեան պայմաններէն հազարէն մէկը Թուրքերուն կրնա՞նք պարտադրել: Ոչ:

Թուրքերը՝ հայկական ցեղասպանութիւնը չեն ընդունիր, և ոչ մէկ ատեն ալ պիտի ընդունին:

Որովհետեւ, հայկական ցեղասպանութիւնը ընդունած օրն իսկ, Թուրքիա բսուած պետութիւնը, ուռեցուած գնդակի նման, կը պայթի և կտոր կտոր կ՛ըլլայ:

Բայց, մէկ յոյս մը ունինք: Այն ալ Ռուսերն են:

Միայն ռուսերն են, որ մարդկութեան մութը եղող այս մարդասպաններու և աւազակներու պետութիւնը՝ Թուրքիան կրնան կործանել։

Ուրեմն, սպասենք ու տեսնենք։

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 202 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2003

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

«ԵԿԵՂԵՑԻՆ՝ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆ Է»
31 ՄԱՐՏ 1911-ԼՈՋԱՆ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻՆ ԻՐ ԵՐԷՑ ՔՐՈՋ ՈՒՂՂԱԾ ԱՅՍ ՄՏԵՐՄԻԿ ԵՒ ՊԱՐԶՈՒՆԱԿ ՆԱՄԱԿԻՆ ՄԷՋ ԱՆԳԱՄ ԿԸ ՅՈՂԱՆԱՆ ԱՆՈՐ ԱԶԳԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐԱԹԱՓԱՆՑ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐԸ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Ռուբէն Սեւակ իր 31 Մարտ 1911 թուակիր նամակին մէջ կ՚ըսէ, թէ «ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆ Է»:

Ան նոյն Սեւակն էր, որ Սոցիալիստական գաղափարներով արդէն գրած էր 1907-ին՝ «Դամին Աղօթքը», 1909-ին՝ «Այս Դանակը», և կրկին 1909-ին՝ «Կարմիր Դրօշակը»:

Եւ ըստ նոյն այդ գաղափարականին հիմնադիրը և ոգեւիրան եղած հրեայ Քարլ Մարքս-ին՝ «Կրօնը ժողովուրդներուն օփիումն է»:

Եւ այս տեսարանին ոչ ճիշդ ըմբռնուած խօսքին կոյր հետեւորդները եղող, իրր թէ ընկերվարական որոշ կուսակցութիւններուն առաջնակարգ սկզբունքներն են՝

Անաստուածութիւնը, անկրօնութիւնը և հակաեկեղեցականութիւնը:

Համեստաբար կը կարծենք, թէ Մարքս զանազանութիւն դնելու էր կրօն-եկեղեցի զուգանող ազգերուն միջև: Եթէ, օրինակի համար իր խօսքը կը պատշաճէր հրէային ու թուրքին, նոյն խօսքը ճիշդ չէր հայութեան պարագային, որուն համար կրօն-եկեղեցի եղած են քաղաքակրթիչ ու փրկիչ ազդակ, գոյապահմանումի զէնք:

Այստեղ, ձեր ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրենք հետեւեալ իրականութեան վրայ՝

Աշխարհի ամէնէն յետամնաց, ծայրայեղ, մոլեռանդ և ցեղապաշտ կրօնը եղող հրէական Մովսիսական կրօնին առաջնակարգ սկզբունքին համեմատ՝

«Հրեաները Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդն են»:

3000 տարի առաջ իրենց կրօնապետին ըսած այս ձարտուքին հետեւելով, հրեաները տեւաբար կ՚աշխատին՝ աշխարհը և աշխարհի ժողովուրդները գերվարելու: Կրօնը վերածած են քաղաքական զէնքի:

Նոյնիսկ այսօր, մեր աչքերուն առջեւ կատարուած Պաղեստինեան ջարդերը և Իրաքեան ողբերգութիւնը հրեաներուն՝ աշխարհը գերվարելու աշխատանքներուն հետեւանքներն են:

Եւ այս ցեղապաշտ Հրեայ ազգին մաս կազմող, իրր թէ ազատամիտ, մարդասէր և սոցիալիստ գաղափարներու տէր անձնաւորութիւններ կրցած են թափանցել յառաջդիմական և ընկերվարական և ազատամիտ կուսակցութիւններուն և մարդասիրական կազմակերպութիւններուն զեկավար մարմիններուն մէջ:

Նայեցէք, քիչ մը, շուրջերնիդ:

Մանաւանդ Եւրոպայի մէջ, գրեթէ բոլոր սոցիալիստական կուսակցութիւններն ու կազմակերպութիւնները կը ղեկավարուին հրեաներու կամ ասոնց ներշնչումով գործողներուն կողմէ:

Եւ այս անտեսանելի ցանցին «շնորհիւ» շատ յառաջդիմական կազմակերպութիւններ ու ղեկավարներ կը գործեն Սիոնիստներուն հրահանգներով և ցուցմունքներով, օգտուելով իրենց բարեմիտ հետեւորդներուն անտեղեակութենէն:

Արդէն նոյնն էր պարագան 1917-ին, Յեղափոխութեան շրջանին, որուն ղեկավարները, ինչպէս՝ Թրոցքի, Պուխարին և ուրիշներ, մեծամասնութեամբ հրեաներ էին: Թափանցած էին ընկերվարական շարժումին մէջ որ զայն, չետոյ, շահագործեն:

Իրենց այս հակասական թուղ կեցուածքին, այսինքն՝ իրենց բուն գաղափարներուն հակառակորդ կազմակերպութիւններուն մէջ մտնելուն նպատակը՝ սուտ լոզունգներով ժողովուրդներու մէջ ազգասիրութիւնը, հաւատքը և աւանդութիւնները քանդել և այս ձեւով իրենց իշխանութիւնը տարածել է:

Այստեղ կ՛ուզենք ցայտուն ապացոյց մը նշել:

Մտածել՝ որ Ֆրանսայի կաթոլիկներուն պետը՝ նեյն ատեն Փարիզի Արքեպիսկոպոսը եղող՝ բոլոնացի հրեայ մըն է՝ «Ժան-Մարի Լուսթիժէ» անունով, որ ապագայի Պապը կը նկատուի:

Տեսնել ուզողին համար այս իրականութիւնները՝ արեւուն լոյսին պէս փայլուն են:

Բայց, շատերուն աչքը կուրցած է:

Մանաւանդ՝ հայ կարգ մը առաջնորդներուն:

Եւ մենք կը խղճանք այն կոյր հայերուն վրայ որոնք, իբր թէ կեղծ յառաջդիմական, ազատամիտ կուսակցութիւններուն և մարդասիրական կազմակերպութիւններուն մաս կը կազմեն, և անոնք, այս ձեւով ու գուցէ անգիտակցաբար, սիոնիստ հրեաներուն ծրագիրներուն գործադրութեան կը ծառայեն:

* * *

Բայց, ամենայառաջդիմական, իրա՛ւ Ընկերվարական գաղափարներու տէր Ռուբէն Սեւակը չինկաւ այդ հակակրօնական և հակաեցեղեցական «Հրէական ծուղակը»:

Ռուբէն Սեւակն էր՝ իր բանաստեղծութիւններուն մէջ՝ գործաւորը, աղքատը և նոյնիսկ պոռնիկը պաշտպանողը և դրամը և հարուստը պախարակող և նզովողը:

Մեր համոզումով Ռուբէն Սեւակ, հայ բանաստեղծներուն մէջ, իր շրջանի ամենամարդասէր և ընկերվարական գաղափարներ ունեցողն է:

Բայց Ռուբէն Սեւակ, իբր բժիշկ և իբր գիտութեան մարդ, շատ լաւ տեղեակ էր բժշկութեան կարելիութիւններուն մասին:

Եւ շատ լաւ հասկցած էր գիտութեան տգիտութիւնը՝ կեանք բառած այդ մեծ առեղծուածին հանդէպ:

Եւ Ռուբէն Սեւակ շատ հեռու էր մտածելակերպէն այն խելքով տգէտ շատ մը գիտնականներուն, որոնք բնութեան օրէնքները՝ միայն «նիւթ»ով կը բացատրէին:

Կարդացէք Ռուբէն Սեւակին «Բժիշկին գիրքէն Փրցուած էջեր»ը:

Այստեղ, պիտի ուզէինք նշել, Ռուբէն Սեւակի «Հրաշալի Բժշկութիւն»էն հատուած մը՝

«... Քեզի հիւանդ մը ցուցնելէ առաջ՝ պատուիրեցին տարիներով դիակներու վրայ աշխատիլ, որպէսզի մարդը ճանչնաս, և որպէսզի հոգիդ չդողայ ու խիղճդ չպռոայ:

Երկարօրէն քննելէ, փնտռելէ, պրպտելէ վերջ, գանկին մէջ նեխած ուղեղ մը ու սրտին մէջ սեւցած արիւն մը գտար:

-«Մ՛ուր է հոգին, ո՞ւր է խիղճը» գոչեցիր ծիծաղելով:

Աւա՛ղ, քու ուսումնասիրած վարդդ դիա՛կ մըն է միայն:

Զգուշացիր իրեն նմանելէ: Մարդը որ կ՛ապրի, մարդը որ կը խորհի ու կը զգայ, մարդը որուն բարոյական տառապանքները բիւ՛ր անգամ աւելի են քան ֆիզիքական տառապանքները, այն մարդը ուրիշ բան կը պարունակէ իր մէջ քան ճարպն ու ոսկորը...:

Ամէն մարդու մէջ Աստուած մը կայ:

Ահաւասիկ, թէ ինչ բան կը մոռնան քեզի ուսուցանել...»:

«Երկեր» Անթիլիաս, էջ 382- Ռուբէն Սեւակ:

Նոյն գաղափարները կը տեսնենք Ռուբէն Սեւակի «Դիւգական Գերեզմանատան մէջ» բանաստեղծութեան տողերուն մէջ:

«... Ու երբ ըսեն, թէ գիտութիւնը նոր
Այրեց հի՛ն, փոշո՛տ գիրքերը բոլոր,
Թէ նիւթ կայ միայն, հոգին չէ անմահ.
Հոգին չի կա՛յ իսկ.- մի հաւատաք. ա՛հ»
«Երկեր» Անթիլիաս. էջ 155- Ռուբէն Սեւակ:

* * *

Իրականութեան մէջ, իրարմէ ի՛նչ տարբերութիւն ունին, անաստուածներու և անկրօններու մտածելակերպը և ծայրայեղ և մոլեռանդ կրօնամոլներուն «հաւատամք»ը:

Երկու տեսակէտներն ալ, իրարու հակադրուած ըլլալով հանդերձ, նեղ երեւակայական տեսութիւններն են:

Երկուքն ալ կեանք բսուած առեղծուածը, իրենց նպատակին համեմատ լուծած ըլլալ կը յաւակնին:

Այս տեսակէտով երկու մտածելակերպերն ալ առասպելական պատմութիւններ են՝ մէկը միւսէն աւելի վատ:

Ռուբէն Սեւակ՝ իբր մարդ, իբր բժիշկ և մանաւանդ իբր հայ բանաստեղծ, իր գրութիւններուն մէջ պայքարեցաւ մարդուն մէջ «հոգին» ուրացող տեսաբանութիւններուն դէմ:

Ռուբէն Սեւակ շատ լաւատեղեակ էր. Հայ Ազգին համար՝ հոգեկան ուժին և կրօնին ունեցած կարեւորութեանը:

1909-ի Կիլիկիոյ ջարդերուն ցաւալի ազդեցութեան տակ Ռուբէն Սեւակ, տեսնելով հայ ժողովուրդին այս ողբերգութեան հանդէպ ցուցաբերած անտարբերութիւնը, Հոգանէն սապէս կը գրէր՝ «Հայ ժողովուրդը ե՞րբ պիտի սորվի՝ մարդկօրէն կատղիլը»:

Նոյն տարին, Կիլիկիոյ ազէտէն չետոյ՝ 1909-ին գրուած «Զանգակնե՛ր. Զանգակնե՛ր» բանաստեղծութեան մէջ [տեսնելով Հայ Եկեղեցիին Կիլիկիոյ ջարդերուն հանդէպ լուռ մնալը]. Ռուբէն Սեւակ իր ցաւը սա տողերով կը յայտնէր՝

Զանգակներ, բարի՛, բարի, զանգակներ,
Ի՞նչ բան կասեցուց ձեր գուժկան լեզուն
Խօսք ելլել կ՛ուզէ արիւնը վազուն...
Կը լռէ՞ք, բարի՛, բարի՛ զանգակներ:

Ու կ՛իյնայ այն որ կը ծնկէ վախով,
Չի թուրն աւելի արդար է խաչէն,
Չի կեանքն անոնց է միայն որ քաչ են,
Անոնց որ կ՛ապրին ուրիշին մահով:

Ինչպէ՞ս կ՛ուզէի ձերին պարանին
Կախուիլ ու ցնցել երկա՛ր բազուկով:
Անո՛նք որ ինկան բիւրո՛վ, քովէ քով.
Ձեր ղօղանջին հետ՝ լալու պէտք ունին...:

Հիգիիս հազար խուլ ղօղանջերով
Գոռացէք, զանգեր ու կատաղօրէն
Գահավիժեցէք ձեր երկաթ թառէն

Ուրկէ միայն լա՛լ գիտցաք դարերով...:

Օ՛, զօդանջեցէ՛ք, Աստուա՛ծն է մեռեր...»:
«Երկեր» Անթիլիաս, էջ 171 – Ռուբէն Սեւակ:

* * *

Ռուբէն Սեւակ «Զանգակնե՛ր. Զանգակնե՛ր» բանաստեղծութեան մէջ կ՛ուզէր, որ Հայ Եկեղեցին և Հայ Կրօնականը Վարդանանցի պատերազմին մէջ եղածին նման, հայ ժողովուրդին հետ ձեռք ձեռքի. պայքարին Բշնամիին հետ:

Ռուբէն Սեւակին նրագն էր՝ Վարդանանց վերածնունդը, գոհաբերութեան և պայքարի «Ոգի»ին վերածնունդը:

Եւ Ռուբէն Սեւակ շատ լաւ նկատած էր, որ Հայ Եկեղեցին և Հայ ժողովուրդը շատ հեռացած են՝ Վարդանանցի «Ոգի»էն:

Եւ ան, իբր բժիշկ և իբր գիտութեան մարդ, շատ լաւ գիտնալով հոգեկան ուժին կարեւորութիւնը, Հայ ժողովուրդին փրկութիւնը կը տեսնէր՝ Հայկական Եկեղեցիին և գիտակից Հայ Կրօնականի ճամբով Հայ ժողովուրդին մէջ «Վարդանանցի Ոգի»ին վերստեղծման մէջ:

Եւ այդ պատճառաւ էր, որ 31 Մարտ 1911-ին, իր քրոջ ուղղած նամակին մէջ Ռուբէն Սեւակ կ՛ըսէր՝ «ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՀԱՅՈՒՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆ Է»:

Եւ երբ ուրախութիւնը կը յայտնէր՝ որ նախկին «Ներսէս քահանան» կրկին Միլիվրի հրաւիրած են:

Որովհետեւ՝ Կրօնական կայ և Կրօնական ալ կայ:

Եւ խնդիրը, ճիշդ հո՛ս է արդէն:

Միայն արժանի կրօնաւորներու և առաջնորդներու ձեռքով է, որ ժողովուրդը կրնայ ինքնագիտակցութեան գալ և վերածնունդ ապրիլ:

Այդ պաճառաւ է, որ Ռուբէն Սեւակ, իր «այլասերում» գրութեան մէջ կ՛աղաղակէր՝

«Ղնկին գլուխը կը նստեցնենք մեր էն ախտագին, էն այլասերած անպէտ ծնունդները:

Սակայն ստոյգ, ստոյգ կ՛ըսեմ ձեզի, վտանգը շատ մեծ է, շա՛տ մեծ, աւելի մեծ քան կրնանք ենթադրել:

Ժամանակն է հակազդելու, հակազդենք: Մեզի նոր Ոսկեդար մը պէտք է, նոր Ոսկեդար մը: Այլասերո՛ւմ, ոչ, վերածնո՛ւնդ»:
«Երկեր» Անթիլիաս, էջ 347 – Ռուբէն Սեւակ:

* * *

Ռուբէն Սեւակ շատ լաւ նախատեսած էր, թէ «եկեղեցին հայերուն միութիւնն է»:

Բայց Ռուբէն Սեւակ միակը չէր, այս իրականութիւնը տեսնող:

Հայուն Բշնամիները ալ շատ լաւ հասկցած էին՝ Հայ Եկեղեցիին՝ Հայ ազգին վրայ ունեցած դերը և ուժը:

Եւ հայուն այս Բշնամիները, չէր բաւեր, որ 1915-ին, իրենց կատարել տուած ցեղասպանութեամբ, մահացու հարուած մը տուած ըլլային Հայ ազգին, չէր բաւեր որ 1920-ին, Հայաստան հայրենիքին հարիւրէն ութսունը գողցած և Թուրքերուն տուած էին՝ 1956-ին ալ Հայոց դէմ, ուրիշ՝ հոգե-բարոյական «եղեռն» մը կատարեցին՝

1700 տարուան հայկական միաձնակէ եկեղեցին երկուքի բաժնեցին:

1915-ի եղեռնի ենթարկուած Հայ ժողովուրդին վերապրող բեկորները Սփիւռքի մէջ, հակառակ Բշնամութիւններու և մեծ Բշնամութիւններու՝ հաւատարիմ մնացած էին՝ Էջմիածնին և Մայր Հայրենիքին:

Բայց հայուն Բշնամիները Վատակատիպ դաւաճաններ գտան Լիբանանի մէջ: Եւ Աթոռի, Փառքի և Նիւթի հիւանդ, հայու անուն կրելու անարժան կրօնապետներ բաժնեցին Հայկական եկեղեցին և Սփիւռքի Հայ ժողովուրդը:

* * *

Մենք կը հաւատանք, որ Հայ Ազգը՝ 19-րդ դարէն սկսեալ իրեն պատճառուած ողբերգութիւնները մէկ առ մէկ ազգային դատաստանէ մը անցնելու և պատասխանատուները դատապարտելու ստիպուած է:

Յոյն Ազգը, 1923-ին, Փոքր Ասիոյ ողբերգութենէն պատճառ եղած յոյն պատասխանատուները, բոլորին ալ, իրենց արժանի պատիժը տուաւ:

Հայ Ազգը, մինչեւ որ հին և նոր դաւաճանները ազգային դատաստանի չհանձնէ և պատասխանատուները չպատժէ՝ կրկին ու կրկին պիտի ենթարկուի նոր ողբերգութիւններու:

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
«TÜRKIYE DENILEN MUAMMA»

BÜTÜN DÜNYA DEVLETLERINDE KANUNLASMIS ADETTIR.

EN ÇOK ELLI SENE SONRA, DEVLET ARSIVLERI GIZLI OLMAKTAN ÇIKAR VE HALKIN TETKIKINE AÇILIR

BIR ISTISNA ILE, YALNIZ TÜRKIYE HARI Ç.

TÜRKIYE DENILEN DEVLETIN ARSIVLERINE BAKMAK YASAKTIR. NIÇIN ?

ÇÜNKÜ ARSIVLER AÇIKLANIRSA, TÜRKIYE DENILEN, 1923-DE HI Ç YOKTAN YARATILAN TÜREME DEVLETIN BÜTÜN SIRLARI ORTAYA ÇIKAR.

ÇÜNKÜ ARSIVLER AÇIKLANIRSA, 1915-DE ERMENI SOYKIRIMINI YAPANLAR VE YAPTIRANLAR ORTAYA ÇIKAR.

ÇÜNKÜ ARSIVLER AÇIKLANIRSA, HASTA ADAM DENILEN OSMANLI DEVLETINI ÖLÜMDEN KURTARARAK, YERINE TÜRKIYE DENILEN DEVLETI YARATANLARIN KIMLIGI ORTAYA ÇIKAR.

ÇÜNKÜ ARSIVLER AÇIKLANIRSA, 1919-DE MUSTAFA KEMALIN, SIVAS VE ERZURUM KONGRELERINDE HOCALARIN VE SEYHLERIN DESTEGI ILE IKTIDARA GELDIKTEN SONRA, 1923-DE ONLARIN BIR KISMINI ÖLDÜRTTÜGÜ, BIR KISMINI SÜRDÜGÜ, BIR KISMINI DA HAPSE ATTIGI ORTAYA ÇIKAR.

ÇÜNKÜ ARSIVLER AÇIKLANIRSA, MUSTAFA KEMALIN, 1919-DE SOVYETLERE KENDISINI BATI DÜSMANI VE KOMUNIST DOSTU OLARAK GÖSTERERÉK, SOVYETLERDEN BÜYÜK DESTEK, SONSUZ PARA VE SILAH ALDIGI, FAKAT YUNANLILARI 1923-DE DENIZE DÖKTÜKTEN SONRA SOVYETLERE DIRSEK ÇEVIREREK ANATOLYADAKI KOMUNISTLERI TEMIZLEDIGI, HATTA KARADENIZDE KOMÜNISTLERIN ELINI AYAGINI BAGLIYARAK DENIZE ATTIRDIGI ORTAYA ÇIKAR.

ÇÜNKÜ ARSIVLER AÇIKLANIRSA, MUSTAFA KEMALIN 19 MAYIS 1919-DA SAMSUNA ÇIKMASINDAN SONRA KARADENIZ SAHILININ 3000 SENELIK YERLI HALKI OLAN PONTUSLU YUNANLILARI SOYKIRIMINA UGRATARAK TAMAMEN TEMIZLEDIGI ORTAYA ÇIKAR.

ÇÜNKÜ ARSIVLER AÇIKLANIRSA, 1921-DE MUSTAFA KEMALIN FRANSIZLARLA ANLASARAK, ONLARIN ADANA VE GÜNEY ANATOLYA VILAYETLERINDEN GIZLICE ÇEKILMESINI SAGLADIKTAN SONRA, BINLERCE SENEDEN BERI ADANA, MARAS, ANTEB, URFA VE MARDINDE YASIYAN ERMENI VE SURYANILERI SOYKIRIMINA UGRATTIGI ORTAYA ÇIKAR.

MEDENITETLERIN VE HRISTIYANLIGIN BESIGI ANATOLYANIN, 3000 SENELIK YERLI HALKLARI OLAN MILYONLARCA HIRISTIYANI, YUNANLILARI, ERMENILERI VE SURYANILERI SOYKIRIMINA UGRATARAK, ANATOLYADA YÜZDE YÜZ MÜSLÜMAN BIR DEVLET YARATAN MUSTAFA KEMALE TÜRKLER NE KADAR TESEKKÜR ETSELER, GENE AZDIR.

FAKAT, BIZCE EN MÜHIMI, MUSTAFA KEMALIN ARKASINDA KIMLER VARDI ?

3.Ջ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐՐ ԹԷ] ԶԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ «ԹՈՒՐՔԻԱ ՉՍՈՒԱԾ ԱՌԵՂՇՈՒԱԾԸ»

Ամբողջ աշխարհի պետութիւններուն մէջ օրէնքի տեղ անցած է՝

Ամէնէն ուշ՝ յիսուն տարի յետոյ, պետական արխիւները, գաղտնիք ըլլալէ կը դադրին, և հանրութեան կը բացուին։

Բայց, մէկ բացառութեամբ.-

Միայն Թուրքիոյ մէջ չեն բացուիր։

Թուրքիոյ ըսուած պետութեան արխիւները տեսնելը՝ արգիլուած է, ինչո՞ւ.

Որովհետեւ, եթէ արխիւները բացուին, Թուրքիա ըսուած 1923-ին ոչինչէն ստեղծուող շինծու պետութեան բոլոր գաղտնիքները մէջտեղ կ՛ելլեն։

Որովհետեւ, եթէ արխիւները բացուին, 1915-ին հայկական ցեղասպանութիւնը կատարողները և կատարել տուողները մէջտեղ կ՛ելլեն։

Որովհետեւ, եթէ արխիւները բացուին, «Հիւանդ մարդ» ըսուած Օսմանեան պետութիւնը մահէն ազատելով, անոր տեղ Թուրքիա ըսուած պետութիւն մը ստեղծողներուն ինքնութիւնը մէջտեղ կ՛ելլէ։

Որովհետեւ, եթէ արխիւները բացուին, 1919-ին, Մուսթաֆա Քեմալին, Սիվասի և Էրզրումի համաժողովներուն, հօճաններուն և շէյխերուն թիկունքովը իշխանութեան գալէ յետոյ, 1923-ին անոնց մէկ մասը սպաննելը, մէկ մասը աքսորելը և մէկ մասն ալ բանտարկելը մէջտեղ կ՛ելլէ։

Որովհետեւ, եթէ արխիւները բացուին, Մուսթաֆա Քեմալին 1919-ին, Սուվետներուն, ինքզինքը Արեւմուտքին թշնամի և համայնավարներուն՝ բարեկամ ըլլալը հաւատացնելով, Սովետներուն թիկունքը շահիլը և մեծ քանակութեամբ դրամ և զէնք առնելը, բայց 1923-ին յոյները ծով թափելէ յետոյ, Սովետներուն կռնակ դարձնելը և Անաթոլիոյ մէջ գտնուող համայնավարները մաքրագործելը, նոյնիսկ, Սեւ ծովու շրջակայքի համայնավարներուն ձեռքերը և ոտքերը կապելով գանոնք ծով նետել տալը մէջտեղ կ՛ելլէ։

Որովհետեւ եթէ արխիւները բացուին, Մուսթաֆա Քեմալին 19 Մայիս 1919-ին Սամսուն էլլելէն յետոյ, Սեւ ծովու շրջակայքին 3000 տարուան բնիկ ժողովուրդը եղող PONTUS-ցի յոյները՝ ցեղասպանութեան ենթարկելով, բոլորովին մաքրագործել տալը մէջտեղ կ՛ելլէ։

Որովհետեւ, եթէ արխիւները բացուին, Մուսթաֆա Քեմալին 1921-ին Ֆրանսացիներուն հետ համաձայնելով անոնց Աւանայէն և հարաւի նահանգներէն գաղտնաբար հեռանալը ապահովելէ յետոյ, հազարաւոր տարիներէ ի վեր Աւանա, Մարաշ, Անթէպ, Ուրֆա և Մարտինի մէջ ապրող հայերը և ասորիները ցեղասպանութեան ենթարկելը մէջտեղ կ՛ելլէ։

Քաղաքակրթութիւններու և Քրիստոնէութեան օրրանը եղող Անաթոլիոյ 3000 տարուան բնիկ ժողովուրդները՝ միլիոնաւոր քրիստոնեայ Յոյն, Հայ և Ասորի բնակիչները ցեղասպանութեան ենթարկելով, Անաթոլիոյ մէջ հարիւրին հարիւր միւսլիման պետութիւն մը ստեղծող Մուսթաֆա Քեմալին՝ Թուրքերը որքան ալ շնորհակալութիւն յայտնեն, նորէն քիչ է։

Բայց, մեզի համար, ամէնէն կարեւորը՝ ովքե՞ր կային Մուսթաֆա Քեմալինետեւը։

3.Ջ.

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

«ԵԿԵՂԵՑԻՆ՝ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆ Է»
31 ՄԱՐՏ 1911 – ԼՈՋԱՆ – ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

«ԹՈՂ ՔԱՐԿՈՒԵՆ ՁԻՍ ԹԵՐԱՀԱՒԱՏՆԵՐԸ։
ԵՍ ՁԵՄ ԿՐՆԱՐ ՈՒՐԱՆԱԼ ԱՅՆ ԱՆՁՆՁԵԼԻ
ԱՐՅՈՒՆՔԸ, ՈՐ ԻՄ ՄԱՅՐԵՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ
ԿՐՅԱԻ ԿԱՓԵՑՆԵԼ ԻՄ ԷՈՒԹԵԱՆՍ ՄԷՋ, ԵՒ ՈՐ
ԲՈԼՈՐ ԴԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄԻԱՑԱԾ ՁԳԻՏԻ
ԿԱՐԵՆԱՅԻՆ ԿԱՓԵՑՆԵԼ...»։
ԼՈՋԱՆ 1913- ՌՔՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ*
«ՓՈՆԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔԻ»-ՀԱՏՈՒԱԾ
«ԲԺԻՇԿԻՆ ԳԻՐՔԷՆ ՓՐՅՈՒԱԾ ԷՋԵՐ»ՈՒ ՇԱՐՔԷՆ,
ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ-ԵՐԿԵՐ-ԱՆԹԻԼԻԱՍ- ԷՋ 409

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Ամէնուն համար անհերքելի իրականութիւն մըն է, թէ՝

Հայութիւնը, 12-րդ դարէն սկսեալ, իր հայրենի հողերուն վրայ պետականութիւն չունեցաւ։

Բայց, շնորհիւ Հայ Եկեղեցիին և հայ եկեղեցականին, հայ Ազգը կրցաւ գոյատեւել իր ազգային և կրօնական բոլոր աւանդութիւններովը։ Եւ մինչեւ 19-րդ դարուն վերջերը, Հայ Ազգը իր լայն մեծամասնութեամբ, Հայաստանի մէջ, իր հայրենի հողերուն վրայ ապրեցաւ իբր «Հայ» և, մանաւանդ՝ իբր հայ-քրիստոնեայ ։

Արդեօ՞ք հայ ազգը գնահատած է հայ կրօնականներուն, դարերով տարած մաւրը պայքարը իրենց ժողովուրդը հայկական ոգիով և քրիստոնեայ պահելու համար։

Բացարձակապէս՝ ոչ։

Ընդհակառակը, հայ ժողովուրդը շատ անգամ, ապերախտ գտնուած է իր կրօնականներուն հանդէպ։

19-րդ դարուն վերջերը սկսող հայ կուսակցական որոշ շարժումներ, սխալ ըմբռնուած յառաջդիմականութեան մը գաղափարներով ներշնչուած, դէմ էին հայկական կրօնին և հայ կրօնականներուն։ [Անշուշտ աւելորդ է կրկնել, որ իբր թէ «սոցիալիստական» այս տեսաբանութիւնը սիոնական ծուղակ մըն էր՝ ոչ-էբբայական ժողովուրդներու մէջ Ազգային և կրօնական կառոյցը քանդելու ծառայող]։

Եւ 19-րդ դարու կէսերէն յետոյ, արհամարհուիլ սկսաւ հայ կրօնականը։

Նայեցէք Յակոբ Պարոնեանի «Մենծապատիւ Մուրացկանները» թատերգութիւնը, որուն մէջ կը ցոլանան՝ հայ կրօնականներու հանդէպ անիրաւ գրպարտութիւններ։

Նոյնպէս Երուանդ Օտեանի «Միջնորդ Տէր Պապան» թատերգութիւնը, որուն մէջ հայ եկեղեցականը կը ներկայացուի՝ իբր դրամասէր և խարդախ «Միջնորդ» մը։

Հայ գրականութեան պատմութեան մէջ, բացառիկ տաղանդաւոր թատերագրի համբաւը ունեցող

Յակոբ Պարոնեան և Երուանդ Օտեան, իրենց գրութիւններուն մէջ, «Հայ ազգին մէջ փրկարար մեծ դեր կատարած» հայ կրօնականները վարկաբեկած ըլլալուն պատճառաւ, մեր համոզումով դատապարտելի անձնաւորութիւններ են:

Յակոբ Պարոնեանի մասին չենք կրնար պնդել. բայց, վստահարար ըսենք, թէ Երուանդ Օտեան իսկական ֆարմասոն մըն եղած էր:

Այդ շրջանի կուսակցական հակակրօնականներու հոլլին մէջ՝ բացառութիւն մը կը կազմէ Արփիար Արփիարեանը:

Արփիարեանի մասին, «ՆԱՅԻՐԻ»ի առաջին թիւերէն սկսեալ, մեր հիացումը յայտնած էինք:

Մենք կը հաւատանք, որ այս Վիպասանը, այդ տարիներուն ապրած ամէնէն տաղանդաւոր և ճիշդ արեւելում ունեցած մտաւորականն էր:

Արփիար Արփիարեանի մեծ ժողովրդականութիւն շահած «Կարմիր Ժամուց» վիպակը, ապացոյցն է անոր գնահատանքին՝ հայ գիտակից կրօնականին հանդէպ:

Յակոբ Պարոնեանին և Երուանդ Օտեանին՝ հայ կրօնականը վարկաբեկող թատերգութիւններուն բոլորովին հակադիր ըլլալով Ա.Արփիարեան «Կարմիր Ժամուց» վիպակին մէջ, հայ կրօնականը կը ներկայացնէ իբր Վարդանաց ոգիով հայրենասէր մը, որ հայ ժողովուրդը, Թրքական բռնակալութեան դէմ, յեղափոխութեան կը պատրաստէ:

Արփիար Արփիարեան յաւատեղեակ էր, Հայ Եկեղեցիին և հայ կրօնականին՝ Թուրքին դէմ մղուած պայքարին մէջ կատարելիք առաջնակարգ դերին:

Ան շատ լաւ գիտէր, մանաւանդ 1820-Թ.ներուն Յոյներուն, Թրքական բռնակալութեան դէմ ապստամբական շարժումներուն մէջ, Յոյն կրօնականներուն կատարած ճակատագրական աշխատանքները:

Յոյն կրօնականներն էին, որ վանքերու մէջ գաղտնաբար, ազգային շունչով յեղափոխականներ կը պատրաստէին:

Եւ այս յեղափոխականներն էին, որ իրենց հերոսական պայքարով, Յունական յաղթանակը ապահովեցին Թուրքերուն դէմ: Հակառակ, որ Արփիարեան ինք ալ յառաջդիմական գաղափարներով կուսակցական մը եղած էր, չէր հետեւած իր կուսակցական ընկերներուն անտրամաբանական և կոյր դատումներուն, որոնք Ընկերվարութիւնը խեղաթիւրուած կ'ըմբռնէին, սխոնական ծուղակը իյնալով: Հետեւելով «միջազգային ընկերվարական» հակակրօնական և մանաւանդ՝ հակացարական և հակառուսական քաղաքականութեան:

Արփիարեան կը ջատագովէր, առաջին հերթին, Թուրքերուն դէմ Հայաստանի մէջ սկսած հայ Ազատագրական Պայքարը:

Եւ բոլորովին հակառակ էր, հրէածին «միջազգային սոցիալիզմին» դրդումով հայ յառաջդիմական կուսակցականներուն Ռուսիոյ մէջ մղած հակացարական շարժումին:

Որովհետեւ Արփիարեան, շատ լաւ գիտէր, Թէ հայերուն հակառուսական շարժումներուն մասնակցիլը պատճառ պիտի ըլլար, որ Ռուսերը հայերու դէմ Թշնամանան:

Եւ առանց Ռուսերուն Թիկունքին՝ հայկական ազատագրական շարժումը չէր կրնար յաջողիլ:

Այս իրապաշտ գաղափարներուն զոհը եղաւ Արփիար Արփիարեանը:

Եւ իր հայ կուսակցական ընկերները սպաննեցին զինք:

Հայերը միշտ կ'ողբան, որ Թուրքերը զիրենք ցեղասպանութեան ենթարկած են: բայց մենք կը հաւատանք, որ հայկական ողբերգութիւններուն մէջ Թուրքերուն չափ, գուցէ Թուրքերէն աւելի պատասխանատու են՝ հայ տխմար որոշ ղեկավարներ և նաեւ գիտակից կամ անգիտակից հայ դաւաճաններ, որոնք հայ ազգը դէպի կործանում առաջնորդեցին:

* * *

Հայ Եկեղեցին և Եկեղեցականին Սուրբ տիպարը նսեմանալ սկսաւ՝ մանաւանդ ֆրանսական Յեղափոխութեան կողմէ քաջալերուող և իբր Թէ «յառաջդիմական» շարժում նկատուող հակակրօնական հոսանքին ենթարկուած Պոլսոյ հայ մտաւորականներուն գործունէութեամբ:

Այս հայ մտաւորականները, իրենց հակակրօնական գաղափարներով, շատ դիւրաւ ինկան հրէական ֆարմասոնական ցանցին մէջ:

Եւ Պոլսոյ մէջ, առաջին ֆարմասոնական կազմակերպութիւնը հիմնողները՝ հայ մտաւորականներ եղան:

Անկէ ետք է, որ հայ ժողովուրդէն ներս տկարանալ սկսաւ իր եկեղեցականին հանդէպ պաշտամունքի աստիճանի հասած յարգանքի և գնահատանքի զգացումները:

Բնական է, որ հայութեան մէջ, կրօնական զգացումներուն տկարացումէն օգտուեցան նախ՝ կաթոլիկները և ապա Բողոքականները, որոնք պատակտեցին հայ ժողովուրդին կրօնական միութիւնը:

Այդ շրջանի ժողովուրդներուն մէջէն միայն հայերն էին, որ ամէնէն աւելի ենթարկուեցան օտար կազմակերպութիւններու ազդեցութեան:

Բայց, Պալքանեան քրիստոնեայ ժողովուրդները, մանաւանդ Յոյները կառչած մնացին իրենց եկեղեցիին և իրենց աւանդութիւններուն: Եւ ֆարմասոնականութիւնը, կաթոլիկութիւնը և բողոքականութիւնը չկրցան լայն չափով ներմուծուիլ անոնց մէջ:

Եւ մեր մտաւորականներէն ոմանք, իբր թէ յառաջդիմական և արդիական գաղափարի տէր անձնաւորութիւններ՝ ծաղրանքի առարկայ դարձուցին հայ կրօնը և հայ կրօնականը:

Յակոբ Պարոնեանի և Երուանդ Օտեանի հայ եկեղեցական տիպարը վարկաբեկող թատերգութիւնները՝ այս հայավնաս մտայնութեան «արտադրութիւններն» են:

* * *

Եւ մինչեւ այդ տարիները, միայն նուիրական և բարձր հոգեկան կարողութիւններու տէր անձերու յատուկ եղած հայ կղերականութեան պաշտօնը, հակակրօնական որոշ հոսանքներուն հետեւանքով, ժամանակի ընթացքին իր փայլը և իր բարձր մակարդակը կորսնցնել սկսաւ: Եւ հայ կղերական դասին մէջ ներմուծուիլ սկսան պատեհապաշտներ և անարժան անձնաւորութիւններ:

Եւ հայ եկեղեցիներուն մէջ, պատուական և սրբութեան արժանի կրօնականներուն կողքին, մէջտեղ ելան նաեւ, եկեղեցական աթոռը շահու աղբիւր նկատող նիւթապաշտներ, անարժան անձեր, նոյնիսկ՝ բարոյականէ զուրկ:

Հայ եկեղեցական պատմութեան էջերը լեցուն են հայ Ազգին հպարտութիւն պատճառող արարքներով, որոնք կատարուած են հայ բարձրագոյն կղերական ղեկավարներու կողմէ:

Բայց, նոյն ատեն, հայ եկեղեցական պատմութեան էջերը պղծուած են կրօնական ըլլալու անարժան կղերականներու գործունէութեամբ:

Այս անարգ կրօնականներուն անունները այստեղ նշելու պէտք չունինք:

Այս անարժան կղերականներուն անունները շատերուն ծանօթ են:

Բայց այստեղ՝ ուշադրութիւն:

Մենք իրաւունք չունինք, քանի մը անարժան կրօնականի կատարած արարքները պատրուակելով, ամբողջ կրօնական դասը մրոտելու:

Հայ կրօնական դասը, մեծամասնութեամբ, իրեն յանձնուած սուրբ պարտականութիւնը ամենաարժանի ձեւով կատարէ:

Հայ կրօնականներն են՝ մեր 3000 տարուան հայկական աւանդութիւնները, հայոց պատմութիւնը և լեզուն մինչեւ այսօր վառ պահողները:

Եթէ, դուք քիչ մը հայկականութեան ոգի ունիք՝ շատ դիւրութեամբ կը հասկնաք Հայ եկեղեցիին կարեւորութիւնը հայ Ազգին համար:

Հայ եկեղեցին՝ հայութեան խորհրդանիշն է:

Այստեղ հաւատացեալ կամ անհաւատ ըլլալու հարց չկայ:

Եթէ՛ հոգիներնուդ մէջ հայկականութեան նշոյլ մը գոյութիւն ունի, արդէն, արարողութեան ընթացքին, հայկական եկեղեցիէ մը ներս մտնելով, դուք կ՛զգաք ձեր հայկականութիւնը:

Հայ եկեղեցիին մէջ, հայ կրօնականը արարողութիւնը կը կատարէ մեր 3000 տարուան հնադարեան հայկական լեզուով:

Թէեւ Ս.Մեսրոպ Մաշտոց Ք.Յ. 404-ին՝ հայկական այբուբենը, հայկական տառերը ստեղծեց, բայց, Մեսրոպ Մաշտոց հայկական լեզուն չստեղծեց՝ բառին իսկական առումով:

Հայ լեզուն արդէն գոյութիւն ունէր հազարաւոր տարիներէ ի վեր: Պատմութեան ծանօթ թուականներէն ի վեր, հայ ազգը կը խօսէր այդ լեզուն: Այդ հայ լեզուն կ՛որակենք «Ոսկեղնիկ լեզու»:

Այսինքն՝ «Ոսկի»ի նման հազուագիւտ, պատմական լեզու մը:

Եւ այս ոսկեղնիկ, պատմական լեզուն պահպանած են՝ մեծ մասամբ, հայ կրօնականները, բառ առ բառ, մինչեւ այսօր: Եւ առանց տառ մը փոխելու, հազարաւոր տարիներէ ի վեր:

Այս տեսակէտով երբ կը մտնենք, արարողութեան ընթացքին, հայկական եկեղեցիէ մը ներս, այդ պահուն ո՛չ միայն աղօթատունի մէջ մենք մեզ կը զգանք, այլ՝ հազարամեակներէ ի վեր հայ լեզուն, աղօթքները պահպանող թանգարանի մը, ինաւուրց մեհեան – տաճարի մէջ:

Եւ այդ վայրկեանին, անկարելի է, որ ձեր հայկական ոգին, չցնցուի, չյուզուի չվերանայ:

Այս տպաւորութիւններով էր, որ Ռուբէն Սեւակ, Փարիզի Ժան Կուժոնի հայկական եկեղեցիին մէջ, իրենց ամուսնութեան օրուան զգացումները հետեւեալ տողերով կը յայտնէր.

«... Դուրսը՝ բոլո՛ր կիրքերը ու բոլո՛ր գիտութիւնն ու բոլո՛ր քաղաքականութիւնը...:

Ներսը՝ Հայաստանցի տէրտէր մը, կարծես Անիի քանդակներէն փրցուած՝ հին ու առաքելատիպ գլուխ մը, հազարաւոր տարիներու բառեր կը կրկնէր, յաւիտենական ու ահաւոր...:

«Ճերմակ մոմերը, կը հաւին, բուրվառը կապոյտ ամպով մը մեզ պաշարեց:

«Տէրտէրը անվերջ կը կարդար ու կ՛երգէր: Այդ ընթերցումը ու այդ օրօրումը քիչ քիչ մեզ ընդարմացուցին, վերացուցին, հեռացուցին, հին ու հեռու տեղուանք տարին...:

«Ինքահայրը – մենակեաց ու մարդատեաց արուեստագէտ մը, որ եկեղեցի ոտք կոխած չունէր – հիմա տղու մը պէս կու լար:

Հարսը-որ ոչինչ կը հասկնար ոսկեդարու աստուածային բարբառէն- լռիկ մնջիկ կ՛արտասուէր...: Ու տաք արցունք մը որ ինկաւ մեր միացած ձեռքերուն վրայ՝ մինչեւ ոսկորներուս ծուծը դողացուց:

Ինծի ի՛նչ փոյթ, թէ գիտութիւնը պիտի հեգնէ իր անարժան աշակերտին այս երկիւղած դիրքը՝ կրկնապէս ծիծաղելի. որովհետեւ գիտութիւնը որ կրօնքը չի հասկնար, Սէրն ալ չի հասկնար:

«Յարաբերական իրականութիւններուն միայն կը հաւատայ ան: Մինչ Սէրն ու Կրօնը բացարձակ իտէալին կը ձգտին, նոյն յաւիտենական զգացումին երկու յաւիտենական ձեւերն են անոնք:

«Սէրը՝ անձնական, կերպարանաւոր, երկրային, բնական իտէալն է:

«Կրօնը՝ անանձնական, անկերպարան, տիեզերական, գերբնական իտէալը...:

«Թող քարկոծեն գիս թերահաւատները:

«Ես չե՛մ կրնար ուրանալ այն անջնջելի՛ արցունքը որ իմ մայրենի եկեղեցին կրցաւ կաթեցնել իմ էութեանս մէջ. և որ բոլոր գիտութիւնները միացած՝ չպիտի կարենային կաթեցնել...»:

Լոզան-1913 Ռուբէն Սեւակ: «Փոխան հարսանիքի». հատուած՝ «Բժիշկին Գիրքէն Փրցուած էջեր»ու շարքէն. Ռուբէն Սեւակ –երկեր- Անթիլիաս – էջ 409:

TURKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERCEKLERI AÇIKLIYORUZ
ZAVALLI ALMANYA
ALMANYANIN BAVYERA EYALETININ IÇ ISLERI
BAKANI GUNTHER BECKSTEIN DEMIS KI/
«21 EYLÜL 2003 TARIHINDE YAPILACAK EYALET
SEÇIMLERINDE TÜRKLER BANA OY VERIR»
HÜRRIYET GAZETESI – 19-9-2003

ALMANYANIN BAVYERA EYALETI IÇ ISLERI BAKANI VE HIRISTIYAN SOSYAL BIRLIK PARTISI (C.S.U.) LIDERLERINDEN GUNTHER BECKSTEIN «HÜRRIYET» GAZETESI MÜDÜRLERINE VERDIGI BEYANATTA DEMIS KI/

«TÜRKLER OYUNU BANA VERIR». FAKAT BECKSTEIN, TÜRKLERIN, NIÇIN

KENDISINE OY VERECEKLERINI SÖYLEMIYOR.

ACABA ISMINE BAKARAK BECKSTEIN-I YAHUDI ZANNEDEREK MI TÜRKLER ONA OY VERECEKLER? BILMIYORUZ.

FAKAT BIZIM ANLADIGIMIZ BIR SEY VAR.

O DA, ALMANYADAKI TÜRKLERIN OYLARININ, ALMANYA SEÇIMLERINI ETKILEMEYE BASLAMIS OLMASIDIR.

TÜRKIYENIN 68- VILAYETI SAYILAN BAVYERADA BUGÜN MILYONLARCA TÜRK VAR.

YA TÜRKIYENIN 69.- VILAYETINDE, YANI BERLINDE NE KADAR TÜRK VAR?

BERLIN TAMAMEN TÜRKLERIN ELINDE.

DAHA BUGÜN TÜRKLER, ALMANYA SEÇIMLERINDE BAS ROLDELER.

DÜSÜNEBILIYOR MUSUNUZ, 50 SENE SONRA DURUM NE OLACAK?

O ZAMAN TÜRKLER, ALMANYADA ÇOGUNLUK OLACAKLAR.

ZAVALLI ALMANYA. ZAVALLI ALMANLAR.

FAKAT ALMANLAR, 1941-45-DE YAHUDILERE YAPTIKLARI KÖTÜLÜKLERININ CEZASINI ÇEKIYORLAR.

ZANNEDIYOR MUSUNUZ KI, BU DURUM KENDI KENDINE MEYDANA GELDI ?

KATIYYEN.

GÖRÜNMEZ KUVVETLER, 1941-45-DE ALMANYADA ÖLDÜRÜLEN YAHUDILERIN YERINI, TÜRKLERLE DOLDURMAYA BASLADILAR.

YAHUDILER, 1941-45-DE ALMANLARIN YEDIBUÇUK MILYON YAHUDI ÖLDÜRDÜKLERINI IDDIA EDIYORLAR.

BUGÜN ALMANYADA YEDIBUÇUK MILYONDAN FAZLA TÜRK VAR.

BUGÜNKÜ ALMANYADAKI DURUM, GÖRÜNMEZ KUVVETLERIN UYGULADIGI PROGRAMIN SONUCUDUR.

FAKAT NIÇIN, ALMANLARIN, YALNIZ YAHUDILERI ÖLDÜRMELERINDEN BAHSEDILIYOR.

1915-TE TÜRKIYEDE ERMENI SOYKIRIMI YAPILIRKEN TÜRKLERIN BÜYÜK MÜTTEFIKI ALMANLARDI.

1915-TE ERMENI SOYKIRIMI, ALMANLARIN TASVIBI ILE VE ALMANLARIN GÖZLERININ ÖNÜNDE YAPILDI.

1915-TEKI ERMENI SOYKIRIMINDA TÜRKLER CELLAT ROLÜNDE IDILER. 1915-ERMENI SOYKIRIMI EMRI BÜYÜK PATRONLARDAN GELDI.

EGER 1915- ERMENI SOYKIRIMININ SUÇLULARI OLAN TÜRKLER VE BÜYÜK PATRONLAR CEZALANDIRILSALARDI, 1941-45-DE MILYONLARCA YAHUDI ÖLMEZ VE ALMANYADA BUGÜNKÜ ZAVALLI VAZIYETE DÜSMEZDI.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐՐ ԹԷ] ՁԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՆԵՂԾ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՊԱՎԱՐԻԱ ՆԱՀԱՆԳԻ, ՆԵՐՔԻՆ ԳԱՐՁՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

«GUNTHER BECKSTEIN» ԸՍԵՐ Է ԹԷ

«21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2003-ԻՆ ԿԱՏԱՐՈՒԵԼՔ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԻՆՉԻ ՔՈՒԷ ԿՈՒՏԱՆ»

HÜRRIYET GAZETESI – 19-9-2003

Գերմանիոյ Պավարիա նահանգի ներքին գործոց նախարարը և Քրիստոնեայ Ընկերային Միութիւն (C.S.U.) կուսակցութեան զեկավարներէն GUNTHER GUNTHER BECKSTEIN, Hürriyet թերթին տնօրէնին կատարած յայտարարութեան մէջ սապէս ըսեր է՝

«Թուրքերը՝ ինձի քուէ կուտան»։

Բայց Beckstein, ինչո՞ւ Թուրքերուն իրեն քուէ տալերնուն պատճառը չէ բսած։

Արդեօ՞ք իր անունին նայելով GUNTHER BECKSTEIN-ը Հրեայ պիտի կարծեն և Թուրքերը, այդ պատճառաւ, իրեն քուէ պիտի տան։

Չենք գիտեր։

Բայց մեր հասկցած մէկ բանը կայ։

Այն է՝ Գերմանիոյ Թուրքերուն քուէները՝ գերմանական ընտրութիւններուն մէջ, ազդեցիկ սկսած են ըլլալ։

Թուրքիոյ 68-րդ նահանգը նկատուող Պավարիոյ մէջ, այսօր միլիոնաւոր Թուրք կայ։

Արդեօ՞ք Թուրքիոյ 69-րդ նահանգը նկատուող Պերլինի մէջ որքա՞ն Թուրք կայ։

Պերլինը բոլորովին Թուրքերուն ձեռքն է։ ...Դեռ այսօր, Թուրքերը, գերմանական ընտրութիւններուն մէջ, առաջնակարգ դերակատարներէն մէկն են։

Կրնա՞ք երեւակայել, թէ 50 տարի յետոյ, վիճակը ի՞նչ պիտի ըլլայ։

Այն ժամանակ Թուրքերը՝ Գերմանիոյ մէջ մեծամասնութիւն պիտի ըլլան։

Խեղճ Գերմանիա, խեղճ գերմանացիներ։

Բայց Գերմանացիները 1941-45-ի՛ն հրեաներուն դէմ իրենց կատարած չարիքներուն պատիժը կը կրեն այսօր.....։

Կը կարծէ՞ք, թէ այս վիճակը ինքնաբերաբար մէջտեղ եկաւ։ Բացարձակապէս՝ ոչ։

Անտեսանելի ուժեր, 1941-45-ի՛ն Գերմանիոյ մէջ սպաննուած հրեաներուն տեղը՝ Թուրքերով լեցնել սկսան։

Հրեաները՝ 1941-45-ի՛ն գերմանացիներուն եօթնուկէս միլիոն Հրեայ սպաննած ըլլալնին կը պնդեն։

Այսօր Գերմանիոյ մէջ, եօթնուկէս միլիոնէ աւելի Թուրք կայ։

Գերմանիոյ մէջի այսօրուան վիճակը, աներեւոյթ ուժերուն կիրարկած ծրագրին արդիւնքն է։

Բայց ինչո՞ւ, գերմանացիներուն, միայն հրեաները սպաննած ըլլալնուն մասին կը խօսուի։

1915-ին Թուրքիոյ մէջ, հայկական ցեղասպանութեան կատարուած միջոցին, Թուրքիոյ մեծ գինակիցը գերմանացիներն էին։

1915-ի հայկական ցեղասպանութիւնը, գերմանացիներուն համաձայնութեամբ և անոնց աչքերուն առջեւ կատարուեցաւ։

1915-ի հայկական ցեղասպանութեան մէջ, Թուրքերը դահիճի դերին մէջ էին։

1915-ի հայկական ցեղասպանութեան հրամանը՝ մեծ դրամատէրերէն եկաւ։

Եթէ 1915-ի հայկական ցեղասպանութեան յանցաւորները եղող Թուրքերը և մեծ դրամատէրերը պատժուէին, 1941-45-ի՛ն միլիոնաւոր հրեաներ չէին սպաննուեր, և Գերմանիան ալ այսօրուան խղճալի վիճակին չէր ենթարկուէր։

Յ.Ջ.

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ Է, ԱՅՆ ԲԺԻՇԿ,
ԱՅՆ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ,
ԱՅՆ ԻՐ ՁԵՌԱԳՐԷՆ ՅԱՅՏնի Է...

Շատ մեծ տպաւորութիւն կրնցի կարդալով «ՆԱՅԻՐԻ»ի Թիւ 201-ի մէջ, 31 Մարտ 1911-ին գրուած նամակը Ռուբէն Սեւակի, որ ուղղուած է իր երէց քրոջ՝ Էֆֆիկի։

Նահատակ գրողին ազնուականութիւնը հայելիի պէս կը ցոլայ իր տողերուն մէջէն, իբրեւ ազգասիրութեան մարմնացում և մեծի հանդէպ ցուցաբերած յարգանք։

Հայ մը կամ նոյնիսկ օտարական մը, տեսնելով այդ ձեռագիրը պիտի զմայլի, պիտի սիրահարուի հայկական գիրերուն։ Այդպիսի գրիչներով է, որ կը յայտնուի արժէքը մեր լեզուին և տառերուն։ Պարապ տեղ չէ բսուած, որ գիրը, գրելաձեւը մարդուն նկարագիրն ու տիպարը կը յատկանշէ

Այսպիսի արժէքաւոր մարդիկ կու գային և կ'երթային անցեալին, ու իրենց գրիչին ու

իմաստութեան հետքերը կը ձգէին հայութեան վրայ: Բայց, ո՛չ հիմա՝ դժբախտաբար: Նման տիպարներ շատ հազուագիւտ են:

Ուրիշ շատ կարեւոր բան մը, իմաստուն խօսք մը աչքիս զարկաւ այդ գրութեան կամ նամակին մէջ: «Ազգը շէնցնելու համար նախ դպրոցը շէնցնելու է, իսկ դպրոցը շէնցնելու համար պէտք է որ եկեղեցին շէննայ, որովհետեւ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՀԱՅԵՐՈՒԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆ է:

Հիմա ա՛լ աւելի հասկցանք, թէ որքա՜ն խելացի և կարեւոր անձնաւորութիւն մըն էր Ռուբէն Սեւակ, իր ազգին ու անոր արժէքներուն վրայ գուրգուրացող, անոնց գոյութեան ու ապահովութեան վրայ դողացող, որ թշնամին զայն նկատելով ուզած է Ռուբէն Սեւակի մէջտեղէն վերցուիլը, առանց որ ան Հայ Ազգի ոսոխներուն համար աւելի «վտանգաւոր» տարր մը դառնայ: Եւ կրցան հաշուելարդարի ենթարկել գինք ու նմանները:

Այս աստիճանի «խելացութիւն ու հեռատեսութիւն» թուրքը չունի, չէր կրնար ունենալ: Բայց իր վարպետները՝ «տօնմէ»՝ այո՛...:

Նոյն «վարպետները» ներկայիս ալ, մեր ազգային կառոյցները, եկեղեցիէն սկսեալ, բաժնելու և քանդելու կ'աշխատին:

Մեր «մեծերուն» կ'իյնայ ելքի մասին մտածելը լուրջ ձեւով, ոչ անձնական նեղ հաշիւներով, ոչ դասակարգաբար, ոչ աճոռի սիրոյն... որ...:

...Հայութեան սրտին չհանի՛ն դանակը որ, շատ տարիներէ ի վեր, կը սրեն...:

Հ.Փ.

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՏՈՒՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ
ԵՒ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՏԱՂԼԵԱՆ

Սարեան ցուցահանդէսի մուտքին ենք:

Աստիճաններէն կը բարձրանանք Բ. յարկը:

Հարթակին գետեղուած են երկու մեծդի գովազդներ, մէկը՝ «Sarkis», իսկ երկրորդը՝ «Sarian», արձանագրութիւններով:

Շփոթ մը կը յառաջանայ մտքիս մէջ: Արդեօ՞ք Մարտիրոսը հոս Սարգիս եղած է.- կ'ըսեմ ես ինծի:

Ստուգելու համար կ'ուզեմ մտնել «Sarkis»ի սրահը, որ կը տպաւորէ զիս իր ընդարձակութեամբ: Բարձր արաստաղէն կախուած է կանացի, մեծ չափի և անբնական ազգային – տոհմական տարազ մը, որուն ինքնութիւնը ճշդելու կը դժուարանաս: Մէչ հայկական է, ո՛չ ալ քրտական: Մի գուցէ այդ բոլորին խառնուրդը: Իսկ լայնարձակ սրահի յատակին նետուած-փռուած է մեծ չափի գորգ մը, կարպետի նմանող, կանաչ, սրճագոյն և այլ գոյներով հիւսուածք մը, որ չի կրնար ազգութիւն մը բնորոշող որեւէ նախշ:

Այս գորգին մէկ անկիւնը դրուած է անտուկ մը, նոյնպէս ծածկուած գունաւոր ծածկոցով, իսկ վրան կայ մանրակերտ պուպրիկ մը՝ զգեստաւորուած նման առաստաղէն կախուած տարազին, որ կը դառնար, մեքենականօրէն, իր առանցքին շուրջ:

Մինչ այդ, նէյերի մէջ, Զոսթաքովիչի մէկ եղանակն է, որ կը նուագուի անդադար:

Ահաւասիկ պատկերը այդ նշանաւոր «Sarkis» արուեստագէտին ստեղծագործութեան:

Բացատրութիւն, լուսաբանութիւն մը կ'ուզենք հոս գտնուող պատասխանատու տիկինէն, բայց չենք ստանար: Ուստի կ'ընդունինք, որ ներկայ արուեստի «Գլուխ գործոց» յղացումները ըմբռնելու և հասկնալու հասունութիւնն ու կարողութիւնը կը պակսի մեզի պէս հասարակ մահկանացուներուս...:

Երեւան Մարտիրոս Սարեանի Տուն-Թանգարանի տնօրէն-արուեստագէտ Շահէն Խաչատուրեանի ջանքերով կազմակերպուած այս ցուցահանդէսը, արժանի է բարձր գնահատանքի: Հայրենի և Խորհրդային Միութեան վաստակաւոր նկարիչ, մեծատաղանդ վարպետին 20-րդ դարասկիզբի գործերէն՝ Կոստանդնուպոլիսի, Ֆրանսայի, Ռուսաստանի թէ հայրենական լուսագոյն գործերը ցուցադրուած են այստեղ: Այս գործերը Մ. Սարեանի Տուն Թանգարանի թէ անհատական հաւաքածուներու և

Թանգարաններու մէջ գտնուող լաւագոյն պաստառներն են:

Ֆրանսացի մէկ ոուս արուեստագէտներու գնահատական կարծիքները Սարեանի արուեստին ու տաղանդին մասին, մեծ վերտառութեամբ դրուած են սրահներուն պատերուն վրայ:

Գոհունակութիւն էր տեսնելը բազմաթիւ օտար այցելուներ, որոնք լրջութեամբ և մեծ հետաքրքրութեամբ կը յամենայնի իւրաքանչիւր պաստառին առջեւ, կը խորհրդածէին, կարծիքներ կը փոխանակէին, կը հիանային վառ գոյներով, իւրայատուկ ոճով ներկայացուած «ավանգարտիստ» այդ պաստառներուն:

Յաջորդ ցուցահանդէս մըն էր՝ անկասկա՛ծ: Մեր արժէքները օտարներուն ծանօթացնելու մէջ շատ ենք թերացած և դէ՛ո կը յապաղինք ալ: Կը սպասենք, որ օտարները գան ու գտնեն մեզ և ո՛չ թէ մենք օգնենք որ անոնք մեզ ճանչնան: Յուսանք, որ այս ցուցահանդէսը, իր տեսակին մէջ, միակը չի մնար:

Ապա կը դիտենք Պիկասոյի Կուպիստական և վերջին շրջանի իր գծանկարները: Արագ կերպով կ՛անցնինք գծանկարներուն առջեւէն, շատ naïve և նախնական կը թուին ըլլալ, ոչ մէկ քաշոզական, առինքնող, կեդրոնացնող և ուժ կամ խորհուրդ կը գտնենք: Արդեօ՞ք մենք չենք հասկնար և չենք ըմբռներ ստեղծագործ արուեստին իմաստը...: Գեղեցկութիւնը պարզութեան մէջ է կ՛ըսեն: Արդեօ՞ք արտայայտուած պարզ գիծերուն՝ կոր թէ ուղիղ, ուղղանկիւն ու շեղ գծանկարներուն իմաստն ու արժէքը չենք ըմբռներ... կարող է:

Նոյն վայրին մէջ, արուեստի երեք ցուցահանդէսներ... ինչպիսի՛ զանազանութիւն, հակասութիւն, contrast, արուեստի ըմբռնողութի՛ւն... մնայուն... և ժամանակաւո՛ր...:

Նիսի մէջ, իմ կեցութեան մնացեալ երեք օրերը, ամբողջութեամբ անցուցինք Պրն . Յովհաննէս Զիլինկիրեանի հետ:

Ան գիս ազնուաբար պտտցուց Ֆրանսայի Cote d'Azure-ի գրեթէ բոլոր ծովափնեայ վայրերը, Մոնթէ Կարլոյէն՝ Մանթօն, մինչեւ Իտալիոյ սահմանը, Անթիպ, Ժուանտըրէն, Քան, և այլ վայրեր: Ակէ առաջ, քանի մը անգամներ, եղեր եմ այս վայրերը ընտանեօք: Սակայն այս անգամուանը կը մնայ գերազանց յիշարժան, անմոռանալի: Շատ ուրախ եմ, որ բարեկամական կապեր ստեղծուեցան Պրն. Յ. Զիլինկիրեանին հետ, մտերմութիւն մը անգնահատելի:

Երեք օրերուն ընթացքին մեր խօսակցութեան գլխաւոր նիւթերն եղան՝ Մեծ նահատակ Ռուբէն Սեւակը, հայ ժողովուրդի վերջին 100-150 տարուան ազատագրական պայքարի պատմական իրադարձութիւնները, օտար պետութիւններուն մեղրածորան խոստումները կատարուած մեր միամիտ և անփորձառու, նորահաս կուսակցական ուսուցիչներուն՝ կիսագրագէտ, քաղաքականութենէ չհասկցող հայրենասէր հայդուկներուն, ասոնց կուրօրէն հաւատք ընծայելուն օտարներուն, ասոնց ընդգրկուիլը միջազգային Սիոնիստական Ազատ-որմնադրական «եղբայրակցութեանց»... հաւատք ընծայելով այդ գրասենեակներուն մէջ գործող բարձրաստիճան օտար, մանաւանդ տէօնմէ թուրք, անգլիացի, գերմանացի թէ ֆրանսացի ու ամերիկացի դեկավարներուն ստապատիր խոստումներուն և դաւաճանական «գործակցութեանց»:

Յաւալի է այն, որ նոյն երեւոյթը կը կրկնուի ներկայիս, Գ. հանրապետութեան անհեռատես, անքաղաքագաղափարագէտ, փորձ չունեցող, նիւթապաշտ վաշխառուներուն ձեռքով: Կը կոզոպտուի, կը քանդուի 80 տարիներու ընթացքին մեծ զոհողութիւններով կառուցուածը: Այսօրուայ դեկավարներուն բոլորին ալ հայեացքները դէպի Արեւմուտք է ուղղուած: Չի՛ բաւեր, վերջին 300 տարիներուն ընթացքին, Արեւմուտքին մեզի դաւաճանելը, կորուստը մեր Արեւմտեան Հայաստանին: Այսօր, նոյն երգախաբութեամբ է տարուած մեր պետական աւագանին: Ի՞նչ ունի այս փոքր Հայաստանը հրամցնելիք Արեւմուտքին ընչաքաղց ծարաւը յագեցնող: Նա՞ֆթ, գա՞զ, ոսկի՞, ադամանդի հանքե՞ր, ջո՞ւր, ցորե՞ն, ծո՞վ... գինուորական բարձրարուեստ տեխնիկա՞, տնտեսական անսպառ շուկա՞յ [հազիւ 2 մլն. բնակչութեամբ]... Մեր դրացիները մեզմէ շատ աւելին ունին տրամադրելիք, որմէ արեւմուտքը անկասկած պիտի օգտուի թէ՛ նիւթապէս և թէ՛ քաղաքականապէս: Արեւմուտքին պէտք չեն parasite և բեռ եղող երկիրները: Յետագարձ հայեացք մը նետենք մօտիկ անցեալի մեր թշուառ պատմութեան: Մեծն Բրիտանիայի վարչապետներ՝ Disraeli-ի, Gladstone-ի, Ամերիկայի նախագահ Woodrow Wilson-ի, Ֆրանսայի Anatole France-ի և նման շատ բարձրաստիճան մարդկանց խոստումներն ու...

իրագործումները որոնք ցնորաթափ ըրին մեզ...

Ժամանակին ոգևորութիւն ստեղծուած էր Հ.Գ.Բ.ի գործունէութեամբ, որ Հայ Դատին monopol-ն խլած էր կուսակցութիւններուն ձեռքէն, որոնք իբրեւ թմրեցուցիչ գայն իրենց էին վերապահած միայն: Սակայն Հ.Գ.Բ.ի սկզբնական շռնդալից յաջողութիւններուն ժողովրդականութիւնը խորթ աչքով դիտուեցաւ յայտնի կուսակցութեան կողմէ, որը, չետ չմնալու համար, ինքն ալ ստեղծեց իրը: Արեւմտեան աշխարհի պետական գաղտնի գործակալութիւնները, ամերիկացի Մոնթէ Մելքոնեանը որպէս «մոլ» ներթափանցել տուին Հ.Գ.Բ.ի մէջ լրտեսելու, երկպառակտելու, քայքայելու և անոր հիմնադիրը սպաննելու... ինչ որ եղաւ: Շատ շատերուն ծանօթ իրականութիւն է, որ նոյն անձը իր քայքայիչ գործունէութեամբ ներգործեց Ղարաբաղի ազատագրական շարժման մէջ, յատուկ միսիայով, և անծանօթ պարագաներու տակ սպաննուեցաւ ո՛չ թէ մարտերու ընթացքին: Խօսակիցս զարմանք կը յայտնէ ըսելով, որ այսօր հայրենի իշխանաւորները այս խորհրդաւոր ամերիկացի անծանօթին հերոսացուցած են, համահաւասար և աւելի բարձր դասած քան Ազգային Հերոս Զօր. Անդրանիկը, կանգնեցնելով անոր արձանը, տալով անոր փողոցի մը անունը և այլն...: Եւ կ՛աւելցնէ՝ «Ահաւասիկ հայրենասիրութեան նորօրեայ գնահատականներն ու չափանիշները...»

«Մեր փրկութեան, ապահովութեան և գոյութեան երաշխիքը Հիւսիսն է.- կ՛ըսէ Յ.Զիլինկիրեան:- Այդպէս եղած է անցեալ դարերուն և այդպէս ալ է հիմա ու պիտի ըլլայ ապագային, եթէ կարենանք ճշգրիտ կողմնորոշումներ ունենալ ժամանակի հոլովոյթի ընթացքին, ճիշդ ընդունինք մեր ժամանակաշրջանի աշխարհաքաղաքական ձգտումներն ու տեղաշարժերը: Նկատի առնելու ենք մանաւանդ Միջին արեւելքի ներկայ իրադարձութիւնները, պէտք է ըլլանք զգուշ: Դաս առնենք: Լինել չլինելու եզրին կը գտնուինք... սխալ քայլ մը և... պատմութեան գիրկը կ՛անցնինք... Քաղաքականութեան մէջ խղճմտանք, մարդկայնութիւն, արդարութիւն չկայ... կայ միայն շահ (interest)»:

Նիս կեցութեանս վերջին գիշերը, ընթրիքի մը ելանք միասին: Ճամբան ըսաւ՝ տիկին մըն ալ պիտի ընկերանայ մեզի: Կանգ առինք շէնքի մը առջեւ: Դռան խօսափողով յայտնեց իր հոն ըլլալը: Քիչ ետք շէկ, եւրոպացիի արտաքինով տիկին մը դուրս եկաւ շէնքին դռնէն, 60-65 տարեկանի տպաւորութիւն ձգող: Ֆրանսերէնով գիս ծանօթացուց տիկնոջ, որպէս իր լիբանանահայ հիւրը: Իսկ յետոյ, դառնալով ինծի ըսաւ.»Մանօթացիր, նահատակ Ռուբէն Սեւակի դուստրը՝ Շամիրամ Սեւակն է»: Իսկական անակնկալ մըն էր: «Ինձմէ երիտասարդ կ՛երեւի այնպէս չէ՞» բսաւ: «Այո» ըսի: «Բայց շուտով ինխուն պիտի ըլլայ...» աւելցուց հիւրընկալս: Անհաւատալի էր: Շամիրամ Սեւակ բնաւ ցոյց չէր տար տարիքի յառաջացումը: Մոնթէ-Կարլոյի մօտակայքը, ծովափնեայ բացօդեայ ճաշարանի մը մէջ, մինչեւ ուշ գիշեր ընթրեցինք և զրուցեցինք զանազան այժմէական նիւթերու շուրջ, մասնաւորաբար՝ վերեւ նշուած հարցերու կապակցութեամբ:

Տիկին Շամիրամ աշխուժ զրուցակից մըն է, բազմաթիւ անգամներ գտնուած է Հայաստան, իր հօր անուան՝ Ռուբէն Սեւակի դպրոցի վերամուտի հանդիսաւոր արարողութեան որպէս պատուոյ գլխաւոր հիւրը, և այլ բազմաթիւ առիթներով: Կը պատրաստուի, այս տարի եւս, այցելել: Շատ հիացած է Հայաստանով, անոր բնութեամբ և ժողովուրդով ու մշակոյթով:

Իր հօր յիշատակը վառ պահելու համար, անոր ձօնած է ֆրանսերէն քերթուածներու գրքոյկ մը, որմէ օրինակ մըն ալ ինծի նուիրեց: Հոգիով, գործով հայութեան նուիրեալ մըն է, հակառակ գուիցերիացի- գերմանացի մօրմէ և հայրական գուրգուրանքէ զուրկ հասակ նետած ըլլալուն: Հայու սիրտ մը ժառանգած իր հօրմէն, մասունք մը, կը բաբախէ անոր մէջ:

Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի Տուն- այցէս ի վեր, մտատանջութիւն մը կը յուզէր և կը տագնապեցնէր զիս: Կ՛ուզէի մտածումներս ըսել, պարզել Պրն. Յ. Զիլինկիրեանին, բայց չէի համարձակեր: Հոգեկան և մտային ցաւ մը, ակամայ, կրնայի պատճառել իրեն: Կը զգայի, որ նոյն մտածումը ունէր նաեւ ինք, զինք մտախոով պահող: Բայց ի վերջոյ, համարձակեցայ հարցնելու, թէ ի՞նչ կը մտածէ Յիշատակի Տուն-ի ապագային: Լռութիւն մը տիրեց: Յուզիչ հարց մըն էր իմս: «Ձեմ գիտեր» ըսաւ... արդեօք իմ զաւակներս կամ թոռներս ինչպէ՞ս պիտի վարուին... պիտի կրնա՞ն պահել...»: Իսկ Հայաստանին կտակելու պարագային... այսօրուան հոն տիրող անիշխանական, անբարեացակամ, անվստահելի վիճակը նկատի ունենալով ո՞վ կը վստահեցնէ, թէ ալան-թալանի առարկայ չեն ըլլար... ասոր կամ անոր գոյքը չի

դառնար, և այսքան տարիներու տքնաջան, մանրակրկիտ հաւաքածոները ցիրուցան չեն ըլլար: Իսկ Սիփուքը... որո՞ւն յանձնել Յիշատակի Տուն-ը որպէսզի ամէնուն համար ըլլա՛յ... խակապէս, որ մղձաւանջ է, սիրտ պէտք է դիմանալու...:

Կիրակի, 20 Յուլիսի առաւօտ կանուխ, պիտի մեկնիմ: Ամենայն ճշդապահութեամբ եկած է գիս պանդոկէն վերցնելու, որ օդակայան տանի: Կ'ողջագուրուինք: Կը խոստանանք նորէն հանդիպիլ անպայման: Ինչ հաճելի պիտի ըլլայ վերահանդիպիլ այս շատ համեստ բայց ազնուական Գլխագիր Հայուն, Մարդուն, որ իր կեանքին վերջին 25 տարիները անխոնջ կերպով նուիրած է Մարտիրոսացած Հայ Մեծ Նահատակին մարդկային անզուգական կերպարը լոյս աշխարհ բերելուն: Ջինք իր ճշմարիտ չափանիշով գնահատելու և վերարժեւորել տալու նուիրական պարտաւորութեան իրականացման: Ոչ մէկ նիւթական խնայած է՝ այս Յիշատակի Տուն-ին հաւաքածոները ի մի հաւաքելով, գնելով, մեկենասութեամբ հրատարակելով:

Վարձքդ կատար Պրն. Յովհաննէս Զիլինկիրեան: Խնդինքս բախտաւոր կը զգամ Ձեր բարեկամութիւնը ունենալուս:

Արժանի՛ գտնես:

Ապու – Տապի 27-07-03

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ՀՐԵԱՅ ՓՐՕՖ.ԲԺԻՇԿԻ ՄԸ ԱՆԳՈՒԹ ԿԵՑՈՒԱԾՔԸ՝ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԸ ԶԱՆՂԸՐԸ-Ի ԴԺՈՒԽՔԷՆ ՓՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ԴԻՄՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՆԴԷՊ

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԱՆԵՐՈՋ՝ ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ FRANZ APPEL-ԻՆ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԸ ԱՋԱՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿԱՏԱՐԱԾ ԴԻՄՈՒՄԻՆ ՀԱՆԴԷՊ՝ PROF. DR. ISRAEL-ԻՆ ՏՈՒԱԾ ԱՆԱԽԻՂԱ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Յունուար 2003-էն ի վեր, «ՆԱՅԻՐԻ»ի էջերուն մէջ հրապարակելու կը ջանանք մինչեւ հիմա անծանօթ մնացած՝ Ռուբէն Սեւակի ողբերգական կեանքին պատմութիւնը:

Մենք կը հաւատանք, որ Ռուբէն Սեւակի կեանքը, հայկական եղեռնի պատմութեան ամէնէն ողբերգական էջերն են, որոնք դիւցազներգութեան մը նման պիտի փոխանցուին հայ ապագայ սերունդներուն:

«Նայիրի»ի այս թիւին մէջ ալ, Ռուբէն Սեւակի կեանքին բոլորովին անծանօթ մէկ էջը հրապարակելու պիտի ջանանք.....:

Ռուբէն Սեւակի կնոջ՝ Ժաննի-ի ընտանիքին արխիւին մէջ կը գտնուէին 1915 թուակիր գերմաներէն նամակներ:

Բայց այս նամակները ձեռագիր և մանաւանդ գերմաներէն «GOTIK» տառերով գրուած ըլլալուն, երկար ատեն չկրցանք վերծանել:

Վերջապէս՝ 1990-ի.ներուն է, որ ծանօթացանք Շամիրամ Սեւակի մօրաքրոջ աղջկան՝ BARBARA PFISTER-ին:

Եւ ան վերծանեց այս գերմաներէն «GOTIK» գրութեամբ նամակները:

Մ՛վ է՝ BARBARA PFISTER:

Ժաննի Սեւակին քրոջ՝ MINNA APELL-ին աղջիկն է:

Եւ MINNA անմիջականօրէն կապ ունի Ռուբէն Սեւակի և Ժաննի-ի ամուսնութեան հետ:

Գերմանիոյ ERFURT քաղաքը բնակող FRANZ և MARIE APELL ամոլը երկու աղջիկ զաւակներ կ՛ունենան՝ Միննա և Ժաննի:

17 տարեկանին Ժաննի Աբէլը կը դրկեն Լոզան, Գեղարուեստից վարժարանը ուսանելու:

Իսկ իր քոյրը՝ Միննան ալ Ժընեւ՝ վարժարան կը դրկուի:

Ժաննին, 1907-ի.ին, Լոզանի մէջ, կը ծանօթանայ Ռուբէն Սեւակին, եւ երկու «երիտասարդ սիրտեր» մեծ ալրով մը կը փարին իրարու:

Բայց միջոց մը յետոյ, Ժաննի-ի դպրոցին տնօրէնութիւնը կը տեղեկանայ կացութեան և էրֆուրթ

բնակող անոր ընտանիքին կ'իմացնէ եղելութիւնը:

Եւ հայրը և մայրը, իրար անցած, անմիջապէս իրենց քով կը կանչեն Ժաննին:

Եւ այդ օրէն ետք, Ռուբէնին ու Ժաննի-ին համար շատ տառապալից շրջան մը կ'սկսի: Ռուբէն՝ լոգան, Ժաննի՝ էրֆուրթ:

Այդ շրջանին գրուած հարիւրաւոր նամակները և բացիկները՝ իրարմէ հետու մնացած երկու երիտասարդ հոգիներուն բոցավառ սիրոյ արտայայտութիւններն են... ... Եւ 4 Փետրուար 1908-ի-ին, Ռուբէն Սեւակ նամակ մը կը գրէ Ժաննի-ին ընտանիքին:

Շատ յարգալից նամակ մը, որուն մէջ Ռուբէն Սեւակ իր նպատակներուն լուրջ բլլալը կը յայտնէ Ժաննի-ի կապացութեամբ, և անոր հօրմէն և մօրմէն կը խնդրէ, որ իրեն Ժաննիի հետ ամուսնութեան արտօնութիւն տան միայն այն ատեն, երբ ինք բժշկութեան վկայականը ստանայ:

Բայց գերմանացի և մանաւանդ դասական Բրուսիայի APELL ընտանիքին համար՝ արեւելքցի փեսայ մը [բժիշկ բլլայ կամ ոչ] ունենալը անընդունելի բան էր:

Եւ Ժաննի-ին աղաչանքներն ու լացուկոծը որեւէ ազդեցութիւն չեն կատարեր իր հօր և մօր վրայ:

Բայց, բայց, կեանքի մէջ դիպուածները շատ բան կը փոխեն.....:

Ժաննի-ին քոյրը՝ Միննան ալ կը սիրահարուի օտարի մը, Ժընեւի մէջ: Եւ այս օտարը՝ հրեայ մըն է:

Եւ Աբել ընտանիքը, Միննային հրեայի հետ ամուսնութեան ալ «ոչ» կ'բսեն: Եւ անխուսափելին կը պատահի:

Միննան, այս հրեային [առանց ամուսնանալու], մանչ զաւակ մը կ'ունենայ... Եւ այս ցաւալի պատահարը պատճառ կ'ըլլայ, որ Աբէլ ընտանիքը ստիպողաբար ընդունի Ռուբէն Սեւակին ամուսնութեան առաջարկը Ժաննի-ի հետ, երկրորդ «դժբախտութեան»է մը խուսափելու համար: ... Եւ 1908-ին, Ռուբէն և Ժաննի՝ նշանուած կը համարուին և 1910-ի-ին ալ, Լոգանի մէջ, կ'ամուսնանան:

Գալով Ժաննի-ին քրոջ, Միննային՝ անոր հրեայ սիրահարը, Միննային զաւակ մը աշխարհ բերելէն յետոյ, մէջտեղէն կը կորսուի: ... Եւ քանի մը տարի ետք, Միննան կ'ամուսնանայ գուիցերիացի DR. PFISTER-ի հետ և, 1910-ի-ին, BARBARA-ն կը ծնի:

Պարպարա և Միննայի հրեայէն ունեցած մանչ զաւակը՝ Պերնարտը միասին կը մեծնան:

Բայց Պարպարային եղբայրը, իր 40 տարեկանին, անձնասպան կ'ըլլայ...:

Եւ մենք 1990-ի-ին, Պարպարայի Պալ քաղաքի տան մէջ տեսանք, իր անձնասպան եղած հրեայ ողբօր քանդակած դօշը Բեւանոց հրէական աշտանակ մը, զոր Պարպարան, իր եղբօրմէն մնացած միակ յիշատակը որպէս, մօտը պահած էր:

Ռուբէնի և Ժաննի-ի ընտանիքներու կեանքի պատմութիւնը, դժբախտութիւններով լեցուն իսկական վէպ մըն է:

Եւ դժբախտութիւնները կը շարունակուին Պարպարայի կեանքին մէջ ալ:

Իր եղբօր անձնասպան բլլալէն ետք, Պարպարա սիրոյ յուսախաբութիւններ կ'ունենայ:

Եւ կ'ապրի առանց ընտանիք մը կազմելու և առանց զաւակ մը ունենալու:

Բժիշկի զաւակ Պարպարայի կեանքը կ'անցնի հիւանդներու և կարօտեալներու օգնելով:

Մեր գինքը ճանչցած շրջանին, Պարպարան 85 տարեկան էր, և այդ տարիքին, ան Պալ քաղաքի կոյրերու հիւանդանոցը կ'երթար, և կոյրերը մխիթարելու համար, անոնց ուզած գիրքերէն ընթերցանութիւններ կը կատարէր:

Այս բարեսիրտ կինը մեզի նուիրեց, ինչ որ ունէր իր մեծ հօր և մեծ մօրմէն [այսինքն Ժաննի-ի հօր և մօրմէն] իբր արխիւ՝ նամակներ, նկարներ և փաստաթուղթեր:

Եւ ամէնէն կարեւորը՝ վերծանեց այն կօթիկ տառերով ձեռագիր նամակները, որ իր մեծ մայրը և մեծ հայրը գրած էին զանազան անձերու, իրենց փեսան՝ Ռուբէն Սեւակը փրկելու համար թրքական բարբարոսութիւնէն:

Այս վեհանձն կնկան բարի յիշատակը՝ մեր սրտին մէջ վառ կը մնայ՝ իբր Ռուբէն Սեւակի ընտանիքին ողբերգական կեանքէն էջ մը:

* * *

Այստեղ պարտք կը զգանք, մեր խորին շնորհակալութիւնները յայտնելու Փրոֆ. Վահագն Տատրեանին, որ Պարպարայի մեքենագրած գերմաներէն նամակները հայերէնի թարգմանելու ազնուութիւնը ունեցաւ։

Ռուբէն Սեւակի արխիւը, առանց Վահագն Տատրեանին քսանհինգ տարիներէ ի վեր մեզի ուղարկած վաւերագիրներուն, շատ անկատար պիտի մնար։

Ան էր, իր խորաթափանց պրպտումներով, գերմանական արխիւներուն մէջէն գտած և Ռուբէն Սեւակին վերաբերեալ փաստաթուղթերը մեզի ուղարկողը։

Եւ Վահագն Տատրեանը, մինչեւ այսօր կը շարունակէ ուղարկել, Ռուբէն Սեւակի մասին վաւերագրեր և գրութիւններ, մեծապէս հարստացնելով Ռուբէն Սեւակի արխիւը։

* * *

11 Փետրուար 2003-ի, «նայիրի»ի մէջ հրապարակած էինք, հետագիրի մը պատճէնը, որ Ռուբէն Սեւակի Զանղըրը աքսորուած գիշերը Ժաննի Սեւակ Պոլսէն, 23 Յունիսի 1915-ի, Լոզան՝ իր մօր կ'ուղարկէր, որ մայրը անմիջապէս Պոլիս գայ։

Եւ Ժաննի Սեւակի մայրը՝ MARIE APELL շարաթ մը յետոյ Պոլիս կը հասնի՝ օգնելու համար իր աղջկան դժբախտ օրերուն։

Եւ Ժաննի և իր մայրը կը դիմեն նախ Պոլսոյ գերմանական դեսպանատունը, և նաեւ Օսմանեան բանակին այն ատենուան իշխանաւորը եղող՝ գերմանացի VONDER GOLTZ փաշա-յին (իսկական անունով GENERAL FELD MARSCHALL COLMAR VON DER GOLTZ)։

Գերմանացիները, բաւական ձգձգումներէ յետոյ, իբր թէ յանձն կ'առնեն օգնելու Ժաննի-ին և իր մօրը։

Եւ գերմանական իշխանութիւններուն մեղսակցութեամբ Թուրքերը, ըստ իրենց սովորութեան, սուտ խոստումներով կ'օրօրեն Ժաննի-ն և մայրը։

Եւ օր մը ալ, Թուրքերը անոնց կ'ըսեն, թէ՝ Ռուբէն Սեւակը կրնան ազատ արձակել պայմանաւ, որ Ռուբէն Գերմանիա երթայ և հոն հիւանդանոց մը աշխատի, և մինչեւ պատերազմի վերջաւորութիւնը Գերմանիայէն չհեռանայ։

Այս խոստումէն շատ ուրախացած՝ Ժաննի-ին մայրը՝ Մարի Արէլ իր ամուսինին՝ Թրանց Արէլին նամակ մը կը գրէ Լոզան, որ ան անմիջապէս Գերմանիոյ մէջ Ռուբէնին, իբր բժիշկ աշխատելու համար հիւանդանոցի մը մէջ պաշտօն մը գտնէ։

Ֆրանց Արէլն ալ, այս բարի լուրէն շատ ոգեւորուած, դիմումներ կը կատարէ։

Եւ նոյն ատեն կը յիշէ Թերթերուն մէջ վերջերս կարդացած մէկ լուրը։ Թերթերը արձագանք եղած էին հետեւեալ եղելութեան.

«Օսմանեան Կայսրութեան Սուլթանը վերջերս Պոլսոյ մէջ, վիրարուժական յաջող գործողութեան մը կ'ենթարկուի գերմանացի փրոֆէսօր բժիշկ Խրայէլի կողմէ»։

Եւ Թուրք իշխանութիւնները մեծ երախտագիտութեամբ շնորհակալութիւն կը յայտնեն [իբր Թէ] գերմանացի Փրոֆ.Տքր. Խրայէլին։

Եւ Ֆրանց Արէլ, մեծ յոյսերով լի, նամակով մը կը դիմէ Փրոֆ. Տքր. Խրայէլիին աղաչելով անոր, որ իր հիւանդանոցին մէջ պաշտօն մը տայ իր փեսային՝ Բժ. Ռուբէն Սեւակին, որ ան փրկուի Զանղըրը-ի աքսորավայրէն։

Այստեղ կը հրապարակենք այս ցաւալի եղելութեան վերաբերեալ փաստաթուղթերէն մասեր.

Ռուբէն Սեւակին աներոջ՝ Ֆրանց Արէլին 15-8-1915 թուակիր Լոզանէն Գերմանիա՝ Փրոֆ. Խրայէլին գրած գերմաներէն նամակը։

Այս նամակին BARBARA PFISTER-ի կողմէ վերծանուած և մեքենագրուած պատճէնը։

Նոյն նամակին, Վ. Տատրեանի կողմէ կատարուած գերմաներէնէ հայերէն թարգմանութեան պատճէնը։

«15 ՕԳՈՍՏՈՍ 1915. ՓՐՈՖ.ՏՈՔԹ. ԽԶՐԱՅԷԼ

Բարեհաճեցէք ներողամիտ ըլլալ, որ ձեզի բոլորովին անծանօթ անձ մը, կը համարձակի ձեր թանկագին ժամանակը քանի մը վայրկեանի համար խլել ձեզմէ: Խնդրոյ առարկայ է գործ մը որ, ինծի և իմ ընտանիքիս համար, յոյժ կարեւոր է: Թերեւս նկատեցի, որ կանչուեր էք Սուլթանին գործադրութիւն ընելու և Ձեր բարձրագոյն վստահութիւն մը կը վայելէք. ասկէ քաջալերուելով հետեւեալ պարագաները ձեր ուշադրութեան կը յանձնեմ:

Իմ դուստրս... ի Հայ բժիշկ Ռ.Զ.ի հետ, որ Հոս ուսանելէ և բժշկական ճիւղը աւարտելէ յետոյ աշխատեցաւ Պրն. Փրոֆ. Ռուի Հսկողութեան տակ, և գործեց իբրեւ նահանգային բժիշկ. 1914 Մայիսին զոյգը փոխադրուեցաւ Կոստանդնուպոլիս ուր կարճ ժամանակի մէջ իմ փեսաս յաջողեցաւ բարելոյս ասպարէզ մը կերտել, նոյնպէս, Ռուբէն Սևակ ծածկանունով ան իբրեւ Հայ բանաստեղծ իրեն անուն մը հանեց, գանագան Հայ լրագիրներու մէջ, ինչպէս և պատկերազարդ Հանդէս Հայաստանի մէջ, որ իր նկարն ալ տպեց, իր գործերը լոյս տեսան. երբ պատերազմը պայթեցաւ ան մտաւ Թրքական առողջապահական գինագունդին մէջ և իբրեւ բժիշկ ծառայեց ...ին և Կոստանդնուպոլսոյ մէջ, ատեն մը առաջ Կովկասի մէջ ծագում առած Հայկական շարժումը դժբախտաբար Եւրոպական Թուրքիոյ մէջ ապրող կարգ մը Հայերը կասկածի տակ ձգեց, կասկած մը որ հակառակ իր անմասնակից ըլլալուն, ընդգրկեց նաեւ գինքը մանաւանդ երբ ան առողջապահութեան մասին հրապարակային գանագան դասախօսութիւններ տուաւ մինչեւ Յունիսի կէսը: Մենք իմ դուստրէս և Թոռնիկներէս լաւ լուրեր կը ստանայինք երբ Յունիս ամսու վերջերը յանկարծ իմ կինս Թէ՛ իմ դուստրէս և Թէ՛ կայսերական գերմանական դեսպանատունէն հեռագրով կը պահանջուէր որ անմիջապէս Կոստանդնուպոլիս գայ: Պատճառ մը ցոյց չէր տրուեր և իմ հեռագրային հարցապնդումիս վրայ ստացայ միայն սա պատասխանը՝ «Ավատ բան չկայ»: Յունիս 27-ին կինս մեկնեցաւ, եւ երբ Յունիս 6-ին Կոստանդնուպոլիս հասաւ, կայսերական դեսպանատան և այստեղի հիւպատոսի միջոցաւ ինծի լուր ղրկեց, որմէ ես իր ճամբորդութեան պատճառը հասկցայ:

Բարեհաճօրէն թոյլ տուէք որ իմ կնոջ՝ պարոն հիւպատոս Ֆիլգինկէրի ուղղած գրութիւնէն կարգ մը հատուածներ ձեր տեւեղումին համար կցեմ այս գրութեան. [ներփակեալ]:

Վերոյիշեալ տողերը կարդալէ յետոյ ներողամիտ պիտի ըլլաք որ ես իմ հարցումս ձեզի դիմեմ, մեծյարգ պարոն, և հայցեմ ձեր թելաբրութիւնը և կամ ձեր բարեսիրտ բարեխօսութիւնը:

Յորհնեցայ որ այս դժուարին հարցը կարելի է լուծել նաեւ իմ փեսան գէթ սկզբնական շրջանի մը համար ձեր վարած հաստատութեան մէջ, առանց թոշակի, իբրեւ բժիշկ ընդունուի որպէսզի, ան ազատ ձգուի և դէպի Գերմանիա ուղարկուի: Ձեր անունը վստահաբար բոլոր դժուարութիւնները պիտի յաղթահարէ Կոստանդնուպոլսոյ մէջ և կարելի է նոյնիսկ, որ կեանք մը փրկէ:

..... ուսերէն վերցնել:

Գալով իմ անձիս ինքնութեան, պատիւը ունիմ ձեզի հաղորդելու որ ես, նախապէս, էրֆուրթի մէջ իբրեւ արքունիքի գոհարավաճառ գործ մը ունէի:

..... կը պատկանիմ և 1870-1871-ի զինուորական արշաւին մասնակցած եմ ..... և այն ատեն ..... կայսերական ..... Վկայական հրամանով պարգեւատրուեցայ Ռազմական շքանշանով էրֆուրթի մէջ, ինչպէս և անունը ..... նոյնինքն գերման հիւպատոս Ֆիլգինկէր հոս պիտի .....

..... իմ մասիս տան, որով իմ երաշխաւորութիւնը կրնայ հիմնաւորուիլ:

Շատ կը խնդրեմ, որ բարի ըլլաք ներողամտութիւն ցոյց տալու իմ ձեզի իմ խնդիրովս այսքան երակրօրէն զբաղեցնել տալուս համար: Բայց ծանր կացութիւնը կը հարկադրէ, որ հարցը կարելի եղածին չափ մանրամասնօրէն քննարկուի: Եթէ նուանդով կարենաք միջամտել, մենք բոլորս ալ ձեզի յաւէտ երախտապարտ պիտի մնանք:

Թոյլ տուէք, որ մեր ամենամեծ յարգանքի հաւաստիքը տանք ձեզի. որով ես, խոնարհաբար, կը վերջացնեմ գրութիւնս

(ՖՐԱՆՑ ԱԲԷԼ)

Գերմանացի [հրեայ] Փրոֆ. Խարայէլին 21-8-1915-ին Գերմանիայէն Ֆրանց Աբէլին ուղղած գերմաներէն նամակը:

Այս նամակին BARBARA PFISTER-ի կողմէ վերծանուած և մեքենագրուած պատճէնը:

Նոյն նամակին Վահագն Տատրեանի կողմէ կատարուած գերմաներէնէ հայերէն թարգմանութեան պատճէնը:

Վիւտպատ, 21 Օգոստոս 1915

Ստացուած՝

23 Օգոստոսին

Մեծայարգ Պարոն,

Ձեր նամակը ստացայ հոս, ուր դարմանումի համար կը մնամ Սեպտեմբեր 10-ին Պերլին վերադառնալու նպատակաւ: Եթէ Կոստանդնուպոլիս գտնուած միջոցիս ինծի դիմած ըլլայիք, ես յաջողութեան աւելի մեծ հեռանկարով, ձեր խնդրոյն ի նպաստ կրնայի միջամտել: Դժուարութիւնը այն պահանջուած երաշխաւորականին մէջ է, որով պայման կը դրուի որ ձեր փեսան պատերազմի տեւողութեան Գերմանիայէն չհեռանայ: Այս երաշխաւորութիւնը ոչ ոք կրնայ տալ, նոյն իսկ եթէ ձեր փեսան Գերմանիոյ մէջ պաշտօն մը գտնայ: Իմ բուժարանիս մէջ ես իրեն պաշտօնի չեմ կրնար կոչել, քանի որ ան գերմաներէն լեզուին չի տիրապետեր...:

Հոսկէ և Պերլինէն աւելի դժուար պիտի ըլլայ փորձել, ընելու այն ինչ որ հնարաւոր է և ձեզի յաւելեալ տեղեկութիւններ բերու: Կարեւոր է որ ինծի՝ ձեր փեսային արգելափակուած տեղին ճշգրիտ անունը տաք: Ձայն Քէնկարի կը կոչէք, աւելցնելով որ «Թերեւս Քանկրի է՝ Անկորայի մօտ». սա պէտք է նախ ճշգրտօրէն ստուգուի:

Յարգանօք, խոնարհաբար՝

ՓՐՈՖ. ԻՍՐԱՅԷԼ

Մենք կը հաւատանք, որ վերը հրապարակուած երկու նամակներուն մէջ, 24 Ապրիլ 1915-ի եղեռնին բոլոր յոյգերը կը ցոլանան:

Առաջին նամակին մէջ, Ռուբէն Սեւակին աները իր փեսին կեանքի պատմութիւնը կու տայ ամենայն հարազատութեամբ: Եւ կ'ըսէ, թէ իբր բժիշկ ան օգնած է բոլորին և որեւէ յանցանք չէ գործած Զանդրրը աքսորուելու համար:

Եւ, Փրոֆ. Իսրայէլէն կը խնդրէ, որ Ռուբէնի իր հիւանդանոցին մէջ իբր բժիշկ և առանց թոշակի աշխատիլը ընդունի, որ իր փեսան ազատ արձակուի Զանդրրը-էն, և Գերմանիա ուղարկուի:

Ֆրանց Աբէլին այս ազաչական նամակին իբր պատասխան, հրեայ Փրոֆ. Իսրայէլին գրած նամակը՝ կարճ, անգութ և վճռական ձեւով մերժողական գրութիւն մըն է:

Փրոֆ. Իսրայէլ, դիմումը մերժելու համար իբր պատրուակ կ'ըսէ, թէ՝ «Ձեր փեսան գերմաներէն լեզուին չի տիրապետեր»:

Մինչդեռ, շատ ծանօթ իրականութիւն մըն է, թէ բժշկութեան մէջ գործածուած բառերը միջազգայնացած են, և աշխարհի բոլոր կողմերը նոյն մասնագիտական բառերը կը գործածուին:

Հրեայ Փրոֆ. Իսրայէլի մերժողական պատասխանը անհեթեթ, անխիղճ և իր անունին վայել անմարդկային արտայայտութիւն մըն է:

1915-ին Պոլսոյ մէջ, թուրք սուլթանը գարմանած հրեայ Փրոֆէսօր Իսրայէլին այս անգութ նամակը [որով ան կը մերժէ փրկել Ռուբէն Սեւակը] կարդալէ յետոյ, մենք շատ աւելի համոզուեցանք, որ հայկական ցեղասպանութեան առաջնակարգ պատասխանատուները հրեաներն են:

ՄԵՆԱՐԳՈՅ ՊԱՐՈՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

Երեւանի Ռուբէն Սեւակի անուան թիւ 151 դպրոց-վարժարանի մանկավարժները, աշակերտութիւնը և ծնողական համայնքը ջերմօրէն շնորհաւորում են Ձեզ ծննդեան օրուայ առթիւ և

մաղթում քաջառողջութիւն, երկար և բեղմնաւոր կեանք:

Մենք շատ հպարտ ենք, որ մեր դպրոցը կրում է Ձեր հօրեղբօր՝ հերոս բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակի անունը, հպարտ ենք և ուրախ, որ Ռուբէն Սեւակի միջոցով գտել ենք Ձեզ նման ազնիւ բարեկամ: Սա մեզ համար ոչ միայն մեծ պատիւ է, այլեւ մեծ պատասխանատուութիւն:

Սիրելի բանաստեղծի հայրենասիրական գաղափարներն ու հերոսական կեանքի պատմութիւնը մեզ համար վա օրինակ և կեանքի ուղեցոյց են...

Անուրանալի մեծ է Ձեր դերը Ռուբէն Սեւակի գաղափարների տարածման և սերունդների հայրենասիրական դաստիարակութեան ազգանուէր գործում: Մենք մեր աշխատանքները կազմակերպում ենք առաջնորդուելով այդ գաղափարների սկզբունքով մանկան մէջ դաստիարակել նախ և առաջ ազգային արժանապատուութեան և հայրենասիրութեան բարձր զգացում:

Մեծ պատասխանատուութեամբ ենք վերաբերւում մեր մեծերի և մասնաւորապէս Ռուբէն Սեւակի թողած ժառանգութեանը՝ մեր դպրոցական առօրեան լցնելով նրանց բառ ու բանով, խօսք ու երգով, նրանց նուիրուած գրական հանդէսներով:

Թէեւ ճակատագրի բերումով Դուք ապրել էք հայրենիքից հեռու, բայց Ձեր սիրտը տրոփել է Հայրենիքի զարկերով, ապրել էք ու գործել յանուն հայրենիքի, յանուն հայ ժողովրդի և այսօր Դուք Հայաստանում Ձեր տունը ունէք, Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոցը, որի աշակերտները իրենց ուսուցիչների հետ միասին երազում են հիւրընկալել Ձեզ...

Մենք շատ երախտապարտ ենք, որ Դուք հեռուից հետեւում էք մեր դպրոցի կեանքին, ուրախանում էք մեր յաջողութիւններով և Ձեր կողմից հնարաւոր ամէն ինչ անում, որ մենք աշխատենք և սովորենք գեղեցիկ, յարմարաւէտ դպրոցական շէնքում:

Այսօր մենք՝ Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոցի աշակերտներս, Ձեր ծննդեան օրուայ առթիւ, որպէս նուէր խոստանում ենք Ձեզ յաւ սովորել, աւելի շատ կարդալ սիրելի բանաստեղծի ստեղծագործութիւնները, սիրել մեր հայրենիքը և ամէն ինչ անել, որպէսզի մեծանալով օգուտ բերենք Հայրենիքին և հայ ժողովրդին...

Շնորհաւոր ծնունդդ գրչի հերոս:

ԵՐԵՒԱՆԻ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԱՆՈՒԱՆ ԹԻՒ 151

Դպրոց-վարժարանի սաներ, մանկավարժներ, ծնողական խորհուրդ

* * *

ՄԵՇԱՐԳԱՅ ՊԱՐՈՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

Երեւանի Ռուբէն Սեւակի անուան թիւ 151 վարժարանի տնօրէնութիւնը և դպրոցական խորհուրդը երախտագիտութեան և հպարտութեան ազնիւ զգացումներով լցուած, ի խորոց սրտի շնորհաւորում ենք Ձեզ ծննդեան տարեդարձի առիթով: Մեր բոլորիս սրտագին բարեմաղթանքները Ձեզ: Մենք գիտենք, որ շնորհաւորանքի խօսք ենք յղում շատ հարազատ մի մարդու, որը կարծես միշտ մեր կողքին է եղել, ում հետ աշխատել ենք, կիսել մեր մտորումները, յոյզերը: Բազմազան են մեր զգքցումները, ասելիքը՝ շատ: Տարիների ընթացքում որքան շատ իմացանք Ձեր կատարած գործերի մասին, Ձեր բարերարութիւնների մասին [վկան՝ մեր կրթօճախի նորոգ ու թարմացուած տեսքը], այնքան աւելացան յարգանքը, սէրն ու հիացմունքը Ձեր հանդէպ:

Այսօր Դուք Սփիւռքի ամենաճանաչուած մտաւորականներից էք, որի խօսքն ու գործը միշտ միաձոյլ են եղել: Դուք, որ մեր պատմական յիշողութեան կրողն էք, նորովի ոգեկոչեցիք Ռուբէն Սեւակի անմահ հոգին: Այդ ոգին արդէն յաւերժ ապրելու է իր հայրենիքում, ուր կայ և գործում է նրա սուրբ անունը կրող կրթօճախը:

Դուք Սփիւռքում հայ մնացիք և հարազատ ժողովրդի ցաւը կրեցիք Ձեր հոգում, հաւատարիմ մնացիք Ձեր արմատներին, մնացիք միշտ և կաք Հայաստանի մեծ զաւակը, հաւատացիք, որ վաղ թէ ուշ պիտի յաղթանակեն արդարն ու ճշմարիտը:

Մենք այն երջանիկներից ենք, որ բախտ ունեցանք վայելելու Ձեր բարեկամութիւնն ու հովանաւորութիւնը: Դուք, Ձեր բուռն ազգային-հայրենասիրական գործունէութեամբ, շատերի համար

ազգին ծառայելու օրինակ էք, որ միշտ կանխատեսում է իրադարձութիւնները և ճիշդ եզրայանգումներ անում: Դուք, Ձեր մէջ կեցիք, Ռուբէն Սեւակի երազն ու այդ երազը աւանդում էք սերունդներին: Անհանգիստ, որոնող ու պրպտող էք եղել ողջ կեանքում: Ապրել էք այրուելով ու լոյս տալով, կատարելով հայրենասէր մտաւորականի Ձեր ամէնօրեայ աշխատանքը:

Յարգարժան Պրն. Զիլինկիրեան, յոյս ունենք, որ մի օր մեր կրթօճախի նորոգուած դահլիճում կը կայանայ վաղուց սպասուած մեր հանդիպումը: Որքան կուզեայինք այսօր՝ Ձեր յոբելեանի օրը Ձեր կողքին լինել և կենաց բաժակ բարձրացնել, շնորհաւորանքի ջերմ խօսքեր ասել: Համակուած Ձեր հանդէպ խորին յարգանքով և ակնածանքով կրկին շնորհաւորում ենք Ձեզ՝ վաստակաշատ գործիչին և ասում. «Ապրեցէ՛ք երկար, սիրելի՛ Զիլինկիրեան, Ձեր սիրով ու ջերմութեամբ տաքացրէք շատերին, շատերին վարակէք Ձեր հայրենաբաղձ շնչով»:

Ցանկանում ենք, որ դեռ երկար տարիներ ապրէք և գործէք՝ ի փառս մեր ազգային ինքնութեան:

երախտագիտութեան և հիացման զգացումով

ԵՐԵՒԱՆԻ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԱՆՈՒԱՆ ԹԻՒ 151

Դպրոց-վարժարանի Տնօրէնութիւն, դպրոցական խորհուրդ

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ

«ÜMITLERIM HEP KIRILDI»

BIZIM GENÇLIGIMIZDE, ISTANBULDA ÇOK YAYGIN OLAN BIR SARKI VARDI.

ÇOK ÜZGÜN VE ROMANTIK BIR SARKI IDI. BU SARKIYI HER DINLEYISIMIZDE ÜZÜLÜR VE AGLAMAKLI OLURDUK.

BU SARKININ ISMI «ÜMITLERIM HEP KIRILDI» IDI.

3 EKIM 2003 TARIHLI «MILLIYET» GAZETESINDE YAYINLANAN, AMERIKANIN TÜRKIYE ILE DUBAI-DA IMZALADIGI SEKIZ BUÇUK MILYAR DOLARLIK AMERIKAN YARDIMININ SARLARINI OKUYUNCA, BU SARKIYI HATIRLADIK.

AMAN EFENDIM AMAN. AMERIKA SEKIZBUÇUK MILYAR DOLAR VERMEK IÇIN NE SARTLAR KOYMUS, NE SARTLAR.

BIZIM ANLADIGIMIZ, BUNA «KISKACA ALMAK» DERLER.

«MILLIYET» GAZETESI, BU SARTLARIN DOKUZUNU SIRALAMIS.

FAKAT BIZIM IÇIN EN MÜHIMI 6 NUMARALI SART.

«6.- AMERIKA DISISLERI BAKALIGI TÜRKIYENIN IRAK'TA ISBIRLIGI YAPMADIGINI VEYA KUZEY IRAK'A TÜRK ASKERININ «TEK TARAFLI» GIRDIGINI VEYA INSANI KONULARDA ISTENILEN YARDIMLASMANIN SAGLANAMADIGI RAPOR EDERSE KREDI VERILMIYECEK».

BU DEMEKTIR KI, TÜRKIYE BUNDAN SONRA (1974-DE KIBRISTA YAPTIGI GIBI) BIR BAHANE BULARAK KUZEY IRAKTA KURULAN YARI RESMI KURT DEVLETINE HÜCUM EDIP, KÜRTLERI TEMIZLEYEMIYECEK. ÖYLE ANLASILIYOR KI, 11 EYLÜL 2001-DE NEW YORK FACIASINA SEBEP OLAN SUUDI-ARABISTANIN SÜNNI MÜSLÜMQNLARINI CEZALANDIRMAK IÇIN, SII MUSLUMANLARI KUVVETLENDIRMEK SIYASETINI TATBIK EDIYOR.

AMERIKA, IRAKTA SÜNNI SADDAM HÜSEYIN IKTIDARINI YIKTI, VE YERINE IRAKTA ÇOGUNLUK OLAN SIILERI IKTIDARA GETIRDI.

BU ARADA ÇOK SIMARAN VE IRAK HARBINDE AMERIKALILARA GEÇIS IZNI VERMIYEN TÜRKIYEYI DE CEZALANDIRIYOR.

KUZEY IRAKTA KURULAN KÜRT DEVLETINI AMERIKA BUGÜN AÇIKÇA DESTEKLEMEKTEDIR.

VE KUZEY IRAKTA, BAGIMSIZ BIR KÜRT DEVLETININ ILAN EDILMESI ARTIK BIR KAÇ SENE MESELESI.

AMERIKANIN SEKIZ BUÇUK MILYAR DOLARLIK YARDIMINA KARSI, TÜRKIYENIN KUZEY IRAKA GIRMEMEYI KABUL ETMESI, TÜRKIYENIN KÜRT DEVLETINI «DI FACTO» KABUL ETMESI DEMEKTIR.

HALBUKI TÜRKIYE, IRAK HARBI BASLAMADAN. NE RÜYALAR GÖRÜYORDU.

TÜRKIYE, KERKÜK PETROLLERINI ELE GEÇIRECEK VE 1915-DE ERMENILERI TEMIZLEDIGI GIBI, «HARPTE OLUR BÖYLE SEYLER» DIYEREK KUZEY IRAKTAKI KÜRTLERI TEMIZLEYECEKTI. ÇOK YAZIK OLDU.

GEL DE BU DURUMDA, «ÜMITLERIM HEP KIRILDI» SARKISINI SÖYLEME.

3.9.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹՂԹ] ՁԳԻՏՅԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ «ԲՈԼՈՐ ՅՈՅՍԵՐՍ ԿՈՏՐՈՒԵՑԱՆ»

Մեր երիտասարդութեան տարիներուն, Պոլսոյ մէջ շատ ընդհանրացած երգ մը կար։

Շատ յուզիչ և ոռմանդիկ երգ մըն էր։

Այս երգը, ամէն անգամ որ մտիկ կ'ընէինք, կը յուզուէինք և աչքերնիս կ'արձունքոտէր։

Այս երգին անունը՝ «Բոլոր Յոյսերս Կոտրուեցան» էր։

3 Հոկտեմբեր 2003 թուակիր «MILLIYET» թերթին մէջ հրատարակուած, Ամերիկային Թուրքիոյ հետ DUBAI-ի մէջ ստորագրած ութուկէս միլիառ տոլարնոց Ամերիկեան օգնութեան պայմանները երբ կարդացինք, այս երգը յիշեցինք։

Ամերիկան, Թուրքիոյ ութուկէս միլիառ տոլար օգնութիւն կատարելու համար, ալ ի՜նչ պայմաններ դրեր է, ի՜նչ պայմաններ։

Մեր գիտցածով այս վիճակին կ'ըսեն՝ «աքցանի մէջ առնել»։

«MILLIYET» թերթը այս պայմաններուն ինը հատը շարեր է։

Բայց, մեզի համար, ամէնէն կարեւորը 6 թուակիր պայմանն է՝

«6.- Ամերիկեան ԱԳ նախարարութիւնը, եթէ ստուգէ, որ Թուրքիան Իրաքի մէջ չի գործակցիր, և կամ թուրք զինուորը «միակողմանի» հիւսիսային Իրաք մտած է, և կամ մարդկային հարցերու մէջ պահանջուած փոխադարձ օժանդակութիւնը չէ ապահովուած, և ԱՄՆ-ի Ա Գ նախարարութիւնը այս պարագան տեղեկագրէ՝ օգնութիւնը չի տրուիր»։

Այս ըսել է, թէ՝ Թուրքիան ասկէ յետոյ [1974-թ.ին Կիպրոսի մէջ ըրածին նման] պատրուակ մը գտնելով, Հիւսիսային Իրաքի մէջ կազմուած կէս պաշտօնական քրդական պետութեան վրայ յարձակելով, քիւրդերը պիտի չկարենայ մաքրագործել։

Երեւոյթներէն դատելով այնպէս կը կարծենք, թէ Ամերիկան 11 Սեպտեմբեր 2001-թ.ի NEW YORK-ի ոդերգութեան պատասխանատուները եղած Սաուտի Արապիոյ սիւննի միւսիւլմաններր պատժելու համար, շիի միւսիւլմանները զօրացնելու ռազմավարութիւնը կը գործադրէ։

Ամերիկան՝ Իրաքի մէջ, սիւննի եղող Սատտամ Հիւսէյնի իշխանութիւնը կործանեց և Իրաքի մեծամասնութիւն եղող շիիները իշխանութեան բերաւ։

Եւ նոյն ատեն, շատ շփացող և Իրաքի պատերազմին Ամերիկացիներուն իր հողերէն դէպի Իրաք արշաւելու իրաւունք չտուող Թուրքիային ալ՝ պատժել սկսած է։

Հիւսիսային Իրաքի մէջ կազմուած քրդական պետութեան՝ Ամերիկան այսօր բացայայտօրէն թիկունք կը կանգնի։

Եւ հիւսիսային Իրաքի մէջ քրդական անկախ պետութեան մը հռչակուիլը՝ այլեւս քանի մը տարուան հարց է։

Ամերիկային տուած ութուկէս միլիառ տոլարնոց օգնութեան դիմաց, Թուրքիոյ հիւսիսային երաք չխուժելը ընդունիլը՝ քրդական պետութիւնը «DI FACTO» ճանչնալ ըսել է։

Մինչդեռ, Իրաքի պատերազմը չ'սկսած՝ Թուրքիա ի՜նչ երազներ կը տեսնէր։

Թուրքիան Քէրքիւկի քարիւղի հանքերը ձեռք պիտի անցնէր, և 1915-թ.ին հայերը մաքրագործելուն նման, «պատերազմի ընթացքին այս տեսակ բաներ կ'ըլլան» ըսելով, Հիւսիսային

Իրաքի մէջ գտնուող քիւրդերը պիտի մաքրագործէր։

Շա՛տ մեղք եղաւ։

Եկուր, այս վիճակին մէջ, «Բոլոր Յոյսերս Կոտրուեցան» երգը մի՛ երգեր։

Յ.Ջ.

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ՌՈՒԲԷՆ
ՍԵՒԱԿԻ ԿՆՈՋ ԺԱՆՆԻ ՍԵՒԱԿԻՆ
27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1915-ԻՆ ԼՈՋԱՆԷՆ
ՊՈԼԻՍ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ
ՈՒՂԱՐԿԱԾ ՄԷԿ ՆԱՄԱԿԸ, ՈՐՈՒՆ ՄԷՋ,
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԻԲՐ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐԸ Կ՚ԱՄԲԱՍՏԱՆԷ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

1985-Ի՝ներէն ի վեր մեր գրութիւններուն հետեւողները նկատած են թերեւս, որ 1915-ի հայկական ցեղասպանութեան մէջ իբր պատասխանատու ամբաստանած ենք Թուրքերուն չափ և նոյնիսկ Թուրքերէն ալ աւելի՝ Գերմանացիները և անոնց ետեւ գտնուող Սիոնիստները։

1985-ին հրատարակուած մեր «Ռուբէն Սեւակ և Փրցուելիք ուղեղներ» գիրքին մէջ, առաջին անգամ բլլալով հրապարակեցինք մեծ հայասէր կարծուած Johannes Lepsius-ի գերմանական վաւերաթուղթերու գիրքէն հատուածներ, որոնց մէջ Johannes Lepsius, Ռուբէն Սեւակին կնոջ Ժաննի Սեւակին և անոր մօր՝ Մարի Աբէլին հայկական ցեղասպանութեան իբր պատասխանատու գերմանացիները ամբաստանող մասերը չէին հրատարակուած։

1919-Թ.ին, Պերլինի մէջ լոյս տեսած Ժ.Լեփսիուս-ի այս գիրքը շատ մը հայ մտաւորականներու ծանօթ էր։ Բայց ոչ մէկ հայ գրող, 1919-էն մինչեւ 1985-Թ.ը, Լեփսիուս-ի գիրքին մէջ գտնուող Ռուբէն Սեւակի վերաբերեալ վաւերաթուղթերու մասին արտայայտուած էր։

Հակառակ որ Ժ.Լեփսիուս-ի այս գիրքին մէջ, Ռուբէն Սեւակ 1915-ի եղեռնի նահատակ միակ բանաստեղծն էր, որուն նահատակութեան մասին [անկատար բլլալով հանդերձ] շատ կարեւոր վաւերագրեր կային։

Աւելին՝ Լեփսիուս-ի վաւերագրերու այս գիրքը՝ ֆրանսերէնի ալ թարգմանուած էր։ Եւ մենք, ապշութեամբ նկատեցինք, որ այս թարգմանութեան մէջ, Ռուբէն Սեւակի մասին վաւերագրերը չէին հրատարակուած։

Այստեղ կրկին պիտի ըսենք՝ Թէ Ռուբէն Սեւակ, մանաւանդ դաշնակցականներուն կողմէ գիտակցաբար անտեսուեցաւ, և նպատակաւոր, մոռացութեան ենթարկուեցաւ, և Ռուբէն Սեւակի դիւցազնական և զարհուրելի կեանքի պատմութիւնը, քօղարկուեցաւ։

Որովհետեւ այս կուսակցութեան ղեկավարները, այդ շրջանի մանաւանդ, մասոնական-սիոնիստական իշխանութեան ենթարկուած էին, և անոնց հրահանգները կը գործադրէին։

* * *

Այստեղ կը հրապարակենք բացառիկ փաստաթուղթ մը։

Այս փաստաթուղթին մէջ Ռուբէն Սեւակին կինը՝ Ժաննի Սեւակ, իր ձեռագրով կ՚ամբաստանէ գերմանացիները, իբր պատասխանատու հայկական ցեղասպանութեան։

Այս գրութիւնը, Ժաննի Սեւակին լոգանէն 27 Հոկտեմբեր 1915-ին, Պոլիս՝ գերմանական

դեսպանատուն ուղարկած մէկ նամակն է:

Ժաննի Սեւակ, Պոլսոյ մէջ, գերմանական դեսպանատունէն իր ամուսինին նահատակութեան լուրին տեղեկանալէ յետոյ, 16 Սեպտեմբեր 1915-ին, Պոլսէն կը մեկնի իր երկու զաւակներուն և մօրը հետ, դէպի Ջուիցերիա:

Եւ Ժաննի Սեւակ, լոգան հասնելէ միջոց մը ետք, ամուսինին ցաւը սրտին մէջ ըլլալով, այս անգամ նամակով մը կը դիմէ Պոլսոյ գերմանական դեսպանատունը, որ գերմանացիները գոնէ ազատեն ՄՆԱՑԵԱԼ ՀԱՅԵՐԸ, ԹՐՔԱԿԱՆ ԲԱՐԲԱՐՈՍՈՒԹԵՆԷՆ:

Ժաննի Սեւակին այս նամակը՝ վեհանձնութեան և բարեսրտութեան բացառիկ մէկ արտայայտութիւն է:

Ժաննի Սեւակին ձեռագիր նամակին պատճէնը [ուղղուած Պոլսոյ գերմանական դեսպանատուն] մեզի նուիրեց Փրոֆ. Վահագն Տատրեանը 5-10-1992-ին: Ջայն, իր պրպտումներուն շնորհիւ, գտած էր այն աւենուան Գերմանիոյ մայրաքաղաքը եղող Bonn-ի պետական արխիւներուն մէջ:

Այստեղ, կրկին մեր խոր երախտագիտութիւնը կը յայտնենք Փրոֆ. Վահագն Տատրեանին:

Կը հրապարակենք նախ այս գերմաներէն նամակին հայերէն թարգմանութիւնը [Գերմաներէնէ հայերէն թարգմանութիւնը կատարեց Ջուիցերիոյ հայ Առաքելական եկեղեցիին հոգեւոր հովիւը՝ արժանապատիւ Տէր Արէլ քահանայ Մանուկեան, որուն կը յայտնենք մեր շնորհակալութիւնները]:

Լոգանի մէջ, Ժաննի Սեւակին հոգեկան չարչարանքը՝ կրկնակի էր: Ան կը տառապէր, Ռուբէն Սեւակի նահատակութեամբ: Եւ ան կ'ողբար իր ամուսինին կորուստը:

Բայց, նոյն ատեն, իր սրտին մէջ ունէր այն գարհուրելի մղձաւանջը, որ Ռուբէն Սեւակի նահատակութեան և հայ ազգին ցեղասպանութեան երթարկուելուն պատասխանատուները՝ գերմանացիներն էին, այսինքն՝ իր ցեղակիցները, իր արիւնը կրող իր եղբայր ազգակիցները:

Եւ Ժաննի Սեւակ չէր ուզեր հաւատալ այս սարսափելի իրականութեան:

Թէեւ, Պոլսոյ մէջ, իր ապրած վերջին տառապալից օրերուն, Պոլսոյ Գերման իշխանաւորներուն իր ամուսինը փրկելու համար որեւէ ազդու միջամտութիւն չկատարելը տեսնելով, հասկցած էր իրականութիւնը:

Բայց արդեօ՞ք... միշտ հարցական մը կար իր մէջ:

Իբր գերմանացի իր մէջ ունեցած այս յանցապարտի զգացումը, տեւական կը չարչարէր զինքը:

Այդ պատճառով, այս հոգեկան ընդվզումով գրեց Պոլիս, իր ազգակիցներուն. Պոլսոյ գերմանական դեսպանատան որ ապացուցանեն, եթէ կրնան, թէ սուտ է, սարսափելի զրպարտութիւն այն ամբաստանութիւնը, որ հայ ազգին ցեղասպանութեան պատասխանատուները գերմանացիներն են:

Եւ «ՋՐՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ» սուտ, անհիմն ըլլալուն ապացոյց – հաստատումին սպասելով հանդերձ, իր այս նամակով կը խնդրէր նաև, Պոլսոյ գերմանական իշխանաւորներէն, որ գոնէ հրամանով մը փրկեն մնացեալ հայերը, ուր «ԱՆՄԵՂ ԿԻՆԵՐՈՒՆ, ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒՆ, ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՇԵՐԵՐՈՒՆ ԱՐԻՒՆԸ ԵՐԿԻՆՔ ԿԸ ԲԱՐԶՐԱՆԱՅ»:

Եւ կրնային ընել գերմանացիները՝ այս ամենակենսական մարդկային միջամտութիւնը, երբ 1915-ին, Գերմանիոյ «ԵՐԿԱԹԵԱՅ ՈՒԺԸ» ամենազօր իշխանաւորն էր Թուրքիոյ մէջ:

Եւ Ժաննի Սեւակ մարգարէական նախատեսութեամբ մը զգուշացուց գերմանացիները՝

ԵԹԷ, ձեր ունեցած երկաթեայ ուժով [Թուրքիոյ մէջ 1915-ին, գերմանացիներն էին այդ երկրին տէրն ու տիրականը] չփրկէք մնացեալ հայերը, անոնք անէծք պիտի տեղացնեն ձեր գլխուն:

Եւ 1939-էն սկսեալ մինչեւ այսօր, Գերմանիան ենթարկուած է Ժաննի Սեւակի նախատեսած անէծքին: Այսօր Գերմանիան, ամէն օր, կ'ապրի «Հոլոքոսթ» բսուած մղձաւանջը:

* * *

Եւ գերմանացիներու «երկաթեայ ուժը», որեւէ բան չըրաւ ազատելու համար հայերը:

Ընդհակառակը:

Գերմանացիները, մինչեւ 1918-ը թիկունք կանգնեցան հայերուն դէմ կատարուած թրքական բարբարոսութիւններուն:

Եւ Արեւմտահայաստանը «Գողգոթա»յի մը վերածուեցաւ։

Որովհետեւ այսպէս որոշած էին Միութիւնները։

Հայաստանը պիտի ոչնչացուէր, որ անոր տեղը զօրաւոր և միակտուր Թուրքիա մը ստեղծուի։

Այսպիսի Թուրքիա մը անհրաժեշտ էր իրենց ապագայ «Մեծն Իսրայէլ»ի ստեղծման համար։

* * *

Ժաննի Սեւակ տեսաւ և շատ յաւ հասկցաւ կատարուած սադրանքները։

Հեռացաւ գերմանացիներէն և Գերմանիայէն։

Եւ մինչեւ վերջին շունչը Ֆրանսա ապրեցաւ՝ իբր հայ։ Եւ մանաւանդ՝ գերմանական անցագիրը նետեց և նախնտրեց իր ամուսնին՝ Ռուբէն Սեւակին պատկանած «Ազգ»ին հպատակութեամբ ապրիլ։

* * *

Մենք այսօր Ֆրանսայի մէջ, կը տեսնենք ու կ՚ապրինք Ժաննի Սեւակին, գերմանացիներու յատուկ կեցուածքին արդիւնքը եղող եղելութիւնը։

Ռուբէն և Ժաննի Սեւակներու որբացած երկու զաւակները՝ Լեւոնը և Շամիրամը Ֆրանսա կ՚ապրին։

Մանաւանդ՝ Շամիրամ Սեւակը, որ նիս կ՚ապրի, միշտ տեսնելու առիթը կ՚ունենանք։

Եւ ամէն անգամ որ Շամիրամին կը հանդիպինք, իր մէջ կը տեսնենք Ժաննի Սեւակին, գերմանացիները հայկական ցեղասպանութեան պատասխանատու նկատելով գերմանական արմատներէն հեռանալը, և այդ պատճառաւ ալ իր զաւակներուն գերմաներէն սորվեցուցած չլլալուն արդիւնքը։

Այսօր Շամիրամ, և նոյնպէս Լեւոն՝ մէկ բառ գերմաներէն չեն գիտեր։

Մանաւանդ Շամիրամը բոլորովին վերագրձած է իր հօրը, այսինքն հայկական արմատներուն։

Շամիրամը այսօր, 90 տարեկան է։

Եւ ան, գրեթէ ամէն տարի, Հայաստան կ՚այցելէ։

Միշտ ներկայ կ՚ըլլայ Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոց – վարժարանին հանդիսութիւններուն։

Շամիրամը իր հայրը՝ Ռուբէն Սեւակը չէ ճանչցած. անոր նահատակութեան տարին ինք մէկ տարեկան էր։

Եւ Շամիրամ, Երեւանի Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոցին մէջ, իր չճանչցած հօրը կարօտը կ՚առնէ։

Բացառիկ երեւոյթ մըն է, Շամիրամը 90 տարեկանին՝ բոլորէս ալ աւելի երիտասարդ է՝ թէ՛ երեւոյթով և թէ՛ աշխուժութեամբ։

Եւ իր բանաստեղծական ձիրքերով ու պերճախօսութեամբ՝ ձեւով մը իր հայրը կը մարմնացնէ։

Թուրքերը սպաննեցին Ռուբէն Սեւակը իր 30 տարեկանին։

Բայց Շամիրամ, իր 90 տարեկանին մէջ, ձեւով մը Ռուբէն Սեւակի վերածնունդն է։

Հնութիւնը հրաշալիք մըն է՝ իր անբացատրելի երեւոյթներով։

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
TÜRK BASINI VE EDIRNEKAPIDAKI ÇINGENE MAHALLESINDE PARA VERILEREK OYNATILAN, TIYATROVARI ÇINGENE KAVGALARI

NEDENSE, TÜRKÇE GAZETELERI OKUYUNCA, AKLIMIZA, BIR ZAMANLAR EDIRNEKAPIDAKI ÇINGENE MAHALLESINDEKI GOSTERMELIK KAVGALAR AKLIMIZA GELIR.

MEDIA GAZETELERININ HERGÜNKÜ BASLIKLARI, 20 SANTIMLIK PUNTOLARLA.

VE NE ARGO KELIMELER. VE BILHASSA NE PALAVRALAR NE YAYGARALAR. TAM EDIRNEKAPIDAKI ÇINGENE KAVGASI AYARINDA YAZILAR.

FAKAT BAZEN TÜRKÇE GAZETELERDE ÇOK CIDDI YAZILAR DA GÖRÜRÜZ.

18 EKIM 2003 TARIHLI HÜRRIYET GAZETESININ «BASINDAN SEÇMELER» SAHIFESINDE ISMET BERKANIN «IRAKTAKI KIRK TILKI» BASLIKLI YAZISI O CIDDI YAZILARDAN BIRI.

ISMET BERKAN BU YAZISINDA. IRAKDAKI BUGÜNKÜ DURUMU ÇOK IYI TESMIS EDEREK DIYOR KI.

«AMERIKA SIYASETININ AMACI, SUNNILERI VE SIILERI BIRBIRINE VURDUTARAK, IRAKTA UZUN MÜDDET KALMAKTIR».

ÇOK DOGRU. MALÜM YA, MESHUR DEYIMDIR. «PARÇALA VE HÜKMET».

DÜNYAYA HAKIM OLAN KUVVETLERIN BASLICA SIYASETIDIR BU.

SON ZAMANLARDA AMERIKANIN YUGOSLAV BIRLIGINI PARÇALAYARAK KÜÇÜK KÜÇÜK DEVLETLERE BÖLMESI BU SIYASETIN SONUCUDUR. BU PARÇALANAN BALKAN DEVLETLERINDE BUGÜN EN BÜYÜK AMERIKAN ASKERI ÜSLERI KURULDU.

DÜNYA DÖNÜYOR VE DEVAMLI DEGISIYOR. BÜYÜK KUVVETLERIN STRATEJISI DE DEGISIYOR.

BÜYÜK DEVLETLER, DÜNYA HAKIMIYETLERINI DEVAM ETTIRMEK IÇIN, BAS KALDIRAN, ÇOK KUVVETLENEN VE SIMARANLARIN BASINA VURMAYA MECBURDURLAR.

UYANAN ISLAM TEHLIKESINE KARSI AMERIKA, AFGNISTANI VURDU, IRAKI PARÇALADI.

YARIN SIRA KIMDE ?

BIZ SANIYORUZ KI SIRA TÜRKIYEYE GELECEK.

TÜRKLER YARIN 100 MILYON OLMA RÜYASINI GÖRÜYORLAR.

TÜRKLERIN TURANCILIK VE ISLAMCILIK IDEALLERINI DE, HERKES BILIR.

AMERIKA BU TEHLIKEYE KARSI, ILK IS OLARAK KUZEY IRAKTA BIR KÜRT DEVLETI KURUYOR.

SONRA? SONRASINI BILMEK IÇIN MÜNECCIM OLMIYA LÜZUM YOK.

SIRA TÜRKIYEDEKI YIRMI MILYONDAN FAZLA OLAN KÜRTLERE GELECEK.

Յ.Զ.

***ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ԶԳՈՒՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԹՐՔԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ ԵՒ ԷՏԻՐՆԷԳԱՓՈՒԻ ՄԷՋ
ԳՆՉՈՒՆԵՐՈՒ ԹԱՂԱՄԱՍԸ, ԴՐԱՄ ՏՐՈՒԵԼՈՎ ԿԱՏԱՐՈՒՈՂ,
ԳՆՉՈՒՆԵՐՈՒ ՇԻՆԾՈՒ ԿՌՈՒՆԵՐԸ***

Ի՞նչ է պատճառը, չենք գիտեր: Թրքերէն թերթերը եթէ կարդալու ըլլանք, մեր միտքը կու գայ՝ ժամանակ մը առաջ, Էտիրնէգափուի գնչուներու թաղամասին մէջ կատարուած գնչուներուն շինծու կռիւները: Թրքական թերթերուն ամէնօրեայ վերտառութիւնները 20 սանդիմեթր (PUNTO)ներով է:

Եւ ի՞նչ գռեհիկ խօսքեր, և մանաւանդ՝ ի՞նչ պոռոտախօսութիւններ, ի՞նչ պոռչտուքներ:

Եւ Էտիրնէգափուի գնչուներուն կռիւներուն մակարդակով գրութիւններ:

Բայց, երբեմն, թրքական թերթերուն մէջ, շատ լուրջ գրութիւններ ալ կը տեսնենք:

18 Հոկտեմբեր 2003 թուակիր HÜRRIYET թերթին, «մամուլէ հատընտիրներ» էջին մէջ, ISMET BERKAN-ին «Իրաքի մէջի քառասուն աղուէսները» վերնագրով գրութիւնը, այս լուրջ գրութիւններէն մէկն է:

Իսմէթ Պերքան, այս գրութեան մէջ, Իրաքի կացութիւնը շատ լաւ ախտաճանաչելով կ՚ըսէ թէ՝ «Ամերիկեան քաղաքականութեան նպատակը այսօր, Սուննիները և Շիիները իրարու դէմ հանելով, Իրաքի մէջ երկար ատեն մնալ է:

Շատ ճիշդ է, ինչպէս որ գիտէք, ծանօթ կարգախօս է՝ «Բաժանէ և Իշխէ»։

Աշխարհի իշխանութեան տէրերուն առաջնակարգ քաղաքականութիւնն է այս։

Վերջին շրջաններուն, Ամերիկային Եուկոսլաւիոյ միութիւնը քանդելով զայն մանր-մանր պետութիւններու վերածելը՝ այս քաղաքականութեան արդիւնքն է։ Այս բաժանուած Պալքանեան երկիրներուն մէջ այսօր, Ամերկեան շատ մեծ գինուորական խարիսխներ կառուցուեցան։

Աշխարհ կը շարունակէ դառնալ, և տեւաբար փոփոխութիւններ կը կատարուին։ Նոյնպէս՝ մեծ պետութիւններուն ռազմավարութիւններն ալ կը փոխուին։

Մեծ պետութիւնները, իրենց աշխարհակալ իշխանութիւնը կարենալ շարունակելու համար, ստիպուած են՝ գլուխ վերցնողներուն, գլխուն զարնել։

Ամերիկան «արթնցող» իսլամական վտանգը կանխելու համար՝ Աֆղանիստանը զարկաւ, և Իրաքը կտոր-կտոր ըրաւ։

Վաղը, կարգը որո՞ւն պիտի գայ։

Մենք կը կարծենք, թէ կարգը Թուրքիոյ պիտի գայ։

Թուրքերը, միջոց մը չետոյ, 100 միլիոն ըլլալու երազը կը տեսնեն։

Թուրքերուն, Քուրանական և իսլամական իտէալներն ալ՝ բոլորին ծանօթ են։

Ամերիկան, այս վտանգին դէմ, առաջին գործ ըլլալով, Հիւսիսային Իրաքի մէջ, քրդական պետութիւն մը կազմելու վրայ է։

Յետո՞յ։ Յետոյ ի՞նչ ըլլալիքը գիտնալու համար, «գուշակ» ըլլալու պէտք չկայ։

Կարգը, Թուրքիոյ մէջ գտնուող, քսան միլիոնէ աւելի նղող քիւրտերուն պիտի գայ։

Յ.Ջ.

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԿԵԱՆՔԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԱՄԷՆ ՄԷԿ ԷՋԸ՝ ԻՍԿԱԿԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ Է

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՔՐՈՋ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԶԷՎԻԿԵԱՆԻ [ՏՆԵԱԼ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ] ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

«ՀԱՅՐՍ, ԵՐԲ ԻՄԱՑԱՒ, ԹԷ ՌՈՒԲԷՆ ՕՏԱՐ
ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՍԻՐԱՀԱՐՈՒԱԾ Է, ՇԱՏ ԲԱՐԿԱՑԱՒ ԵՒ
ԱՆՈՐ ԴՐԱՄ ՈՒՂԱՐԿԵԼԸ ԴԱԴՐԵՑՈՒՑ։
ԵՒ ԱՅՍ ԲԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԸՍԱՒ ԹԷ
«O, ARTIK BENIM OGLUM DEGIL»։
«Ան, ԱՅԼԵՒՍ ԻՄ ՁԱՒԱԿՍ Չէ»

«ՎԵՐՋԱՊԷՍ, ՍԷՐԸ ՄԻՇՏ ԿՈՅՐ Է,
ԸՆԴՀԱՆՐԱՊԷՍ ՕՐԷՆՔ Չի ՀԱՆՁՆԱՐ։
ԵՒ ՍԱԿԱՅՆ, ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ, ՇԱՏ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ ԵՒ
ԱՁԳԱՍԷՐ ԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԸՆԱԼՈՎ, ԱՅՍ
ՊԱՐԱԳԱՆ ՊԱՐՏ էր ՁՄՈՌՆԱԼ։ ՀԱՅ ԿՈՂԱԿԻՑ ՄԸ
ՊԷՏՔ էր ԸՆՏՐԵՐ ԻՐԵՆ։ ԲԱՅՑ, ԱՆ՝ ՍԻՐԱՀԱՐԵՑԱՒ
ԱՅՍ ԴԵՐՄԱՆԱՅԻ ԱՂՋԿԱՆ»։

«ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԴԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆԸ» Փարիզ-1989-էջ 14- 3.Ձ.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Այստեղ, ձեր ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք՝100 տարի իրարմէ հեռաւորութեամբ երկու հայ անհատներու՝ օտար ամուսնութիւն կատարած իրենց զաւակներուն մասին ունեցած արտայայտութիւններուն՝

1. 1909-ի.ին, Ռուբէն Սեւակի հայրը, որ օտարի մը սիրահարած իր զաւկին դէմ իր զայրոյթը կը յայտնէ ըսելով «Ան, ԱՅԼԵՒՍ ԻՄ ՁԱՒԱԿՍ Չէ»։

2. Եւ այս Թուականէն 100 տարիներ յետոյ ուրիշ հայ մը, Շարլ Ազնաւուր անունով, որ Սփիւռքի մէջ «Հայոց Թագաւորը» կը նկատուի,

իր զաւակներուն և Թոռներուն օտարներուն հետ ամուսնանալուն պատճառաւ, իր գոհունակութիւնը հետեւեալ խօսքերով կ'արտայայտէ.- «Հրեայ Թոռներ ունիմ, աղջիկ մը որ կէս մաղրեպցի զաւկի մը մայր պիտի ըլլայ։ Ամուսնացած եմ բողոքականի մը հետ [շուէտացի], Առաքելական եմ, տղայ մը ունիմ որ կէս Հայիթիցի կնոջ մը հետ կ'ելլէ։ Միւս տղուս ըսի, որ եթէ Զինացիի մը հանդիպի, աշխարհի ամէնէն

գեղեցիկ պատկերը կը կազմուի»։

«Մարմարա» - Պոլիս – 24-9-2002-էջ 3»

Մենք կը հաւատանք, որ հարիւր տարիներու տարբերութեամբ այս երկու հայերու արտայայտութիւններուն մէջ շատ դիւրութեամբ կրնանք տեսնել՝ «Հայկականութեան» ոգիին անկումը և կործանումը։

Մինչեւ հարիւր տարիներ առաջ հայերը, իրր մեծ ազգի մը շառաւիղով և ժառանգորդները, ասուր մասունքներու նման կը պահպանէին իրենց նախնիքներէն փոխանցուած բոլոր աւանդութիւնները և մանաւանդ՝ հոգեկան «Արժէքները»։

Եթէ նոյնիսկ, Թրքական բարբարոսութեան պատճառաւ, հայերէն չէին խօսեր, բայց իրենց հոգիներուն մէջ, հայկականութեան հուրը միշտ վառ էր։

Մինչդեռ այսօր հայերը, առանց Թրքական եաթաղանին սպառնալիքին ենթակայ ըլլալու, պարզապէս աւելի լաւ պայմաններու մէջ ապրելու երազով, իրենց հայրենի բնօրրանը կը լքեն, և օտար հողերու վրայ, հոգիով և մարմնով հայութենէ կը հեռանան և կ՛այլասերին։

Արդեօք հայ ժողովուրդը, հարիւր տարիներու ընթացքին, ինչպէ՞ս ենթարկուեցաւ այս ահռելի գաղափարական և հոգեկան անկումին։

Բնական է՝ ասոր առաջնակարգ պատճառը 1.- Մասնաւորապէս 19-րդ դարուն սկսած և 1915-ին իր գագաթնակէտին հասած Թուրքերուն կատարած եղեռնն է, որ մեր հայրենիքը քանդեց և հայութիւնը ոչնչացուց։ 2.-Մեր համոզումով, երկրորդ պատճառը՝ Սովետական Միութեան մէջ Խրուշչեւով սկսած, արեւմտեան նորաձեւութեամբ կեղծ «ԴԵՄՈԿՐԱՏԱԿԱՆ» շարժումն է, որ Սովետական ժողովուրդներուն մէջ սպաննեց իսկական Կոմունիզմի իտէալը և հաւատքը։ Եւ ասոնց տեղ, Սովետական ժողովուրդներուն մէջ ներմուծեց՝ եսասիրութիւնը և ի գին ամէն բանի անձնական շահ դիզելու և անոր կաուչելու գաղափարները։ 3.-Եւ Սփիւռքի մէջ ալ, հայութեան իր աւանդական ազգային արժէքները կորսնցնելուն պատճառը, բնական է՝ նախ օտար հողին պարտադրած այլասերման օրէնքներն են։

Բայց մեզի համար, ամէնէն կարեւոր պատճառը՝ Սփիւռքի մէջ, հայուն թշնամիներուն սադրիչ ծրագիրներուն հետեւանքով, հայ քաղաքական կեանքին ենթարկուած պառակտումն է։

Որուն ազդեցութեամբ՝ հայկական միացեալ հայրենասիրական ճակատ մը չկրցանք ստեղծել։

Եւ սփիւռքի քաղաքական կեանքին վրայ իշխեցին՝ օտարներուն ժրագիրները գործադրող կեղծ ազգայնական շարժումները, որոնց կեդրոնը [մեզի համար ցաւալի է կրկնելը] Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնն է։

* * *

Մենք, շատ անգամ կը մտածենք, Թէ ինչպէ՞ս Ռուբէն Սեւակի նման հայրենասէր և ազգասէր մտաւորական մը, գերմանուհի մը սիրած և անոր հետ ամուսնացած է։

Ասոր պատճառը կը կարծենք, Թէ մարդկային բոլոր զգացումներէն վեր, «Սէր» ըսուած հզօրագոյն հոգեկան զգացումն է։

Այս «Սէր»ը, մանաւանդ երիտասարդական տարիներուն, ոչ մէկ օրէնքի կ՛ենթարկուի, և ոչ մէկ տրամաբանութեան կանոնի կը հետեւի։

Ռուբէն Սեւակի պարագան կրնանք բացատրել միայն անոր ենթարկուած «Կայծակնային Սէր»ով, զոր միայն կ՛զգան հոգեկան բարձր արժանիքներ ունեցող անձնաւորութիւններ։

Ռուբէնի և Ժաննիի հոգեկան կապին որ «Բարձրագոյն Սէր» կ՛որակենք, իրենց այս աննախընթաց սիրոյն բոլոր հոգեկան արտայայտութիւնները կը տեսնենք Ռուբէնի Լոզանէն Գերմանիոյ Էրֆուրդ քաղաքը՝ Ժաննիին ուղարկած նամակներուն մէջ։

[Հրաշքով մը Պոլսոյ գժոխքէն փրկուած այս նամակներուն պատմութիւնը՝ ասկէ առաջ, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ, մանրամասնութիւններով հրապարակած էինք։ Ռուբէն Սեւակի սիրային նամակներուն պատճէնները այսօր կը գտնուին Երեւանի Գրականութեան և Պատմութեան Թանգարանը, իսկ բնագիրները՝ նիսի Ռուբէն Սեւակի անուան Յիշատակի Տան մէջ։ Ֆրանսերէն լեզուով գրուած Ռուբէն Սեւակին այս նամակները արեւմտահայերէնի թարգմանեց՝ Աբրահամ Ալիքեան։եւ Ալեքսանդր Թուխչեանի

խմբագրութեամբ 1996-ին երեւանի մէջ հրատարակուեցաւ՝ Ռուբէն Սեւակ – «երկեր»- հատոր 2 անունով]։

Ռուբէն Սեւակի նամակը մանաւանդ, 15 Դեկտեմբեր 1909-ին Լոզանէն էրֆուրդ՝ Ժաննիին գրուած, 8 էջնոց, սիրահար զոյգին համար շատ կարեւոր և ճակատագրական մտերմագիր մըն է։

Այս նամակէն յայտնի կ'ըլլայ, որ 18 տարեկան Ժաննիին փափաքն էր՝ դերասանուհի ըլլալ։

Եւ Ռուբէն Սեւակ, իր պատճառաբանութեամբ՝ բոլորովին հակառակ էր անոր դերասանուհի ըլլալու փափաքին։

Ռուբէն Սեւակի այս նամակը՝ ձեւով մը սիրային վերջնագիր էր։

Ժաննի վերջնականապէս հրաժարելու էր դերասանուհի ըլլալու փափաքէն, այլապէս՝ իրենց կապը վերջ պիտի գտնէր։

Բայց, մեզի համար, այս նամակին ամէնէն կարեւոր մասը այն է, ուր Ռուբէն Սեւակ կը պատմէ, որ ինք Ժաննիին «սիրոյն համար» նախընտրած է նոյնիսկ «բաժնուիլ իր ծնողքէն»։

Ռուբէն Սեւակի Ժաննիին ուղղած իր 8 էջնոց նամակին ամէն մէկ տողը՝ իսկական «կեանքի փիլիսոփայութիւն» մըն է։

Ռուբէն Սեւակ Ժաննիին ծանօթացած էր 1907-ին, Լոզանի մէջ։

Մենք, այս 15 Դեկտեմբեր 1909 թուակիրնամակին մէջ, Ռուբէն Սեւակին յայտնած գաղափարներուն հետեւելով կ'ենթադրենք, որ Ռուբէն, Ժաննիին հետ իր ծանօթանալէն 2 տարի յետոյ, այլեւս մտածել սկսած էր իրենց ապագայ կեանքին մասին։ Եւ կ'ուզէր Ժաննիին երիտասարդական ցանկութիւններուն վերջ մը տալ, և զինք ուղղել դէպի իր ծրագրած կեանքին ճամբան։

Եւ այդ թուականէն յետոյ գրուած նամակներէն հետեւցնելով կը տեսնենք, թէ Ժաննի բոլորովին ընդունած է Ռուբէն Սեւակին տեսակէտները։

Այստեղ կը հրապարակենք Ռուբէն Սեւակի ձեռագրով 15 Դեկտեմբեր 1909-թ. նամակին առաջին և վերջին էջերը [իրր վկայութիւն], իսկ նամակին հայերէն թարգմանութիւնը՝ կու տանք ամբողջութեամբ։

* * *

Սիրելի Ժաննի,

Դուն իմ վերջնական պատասխաններս կը խնդրես հետեւեալ հարցերուն շուրջ.

1. *Ես սիրոյ խօսք էի տուած։*
2. *Խօսք էի տուած քեզի, թէ կրնաս դերասանուհի դառնալ։*
3. *Խօսք էի տուած ցկեանս ծառայել քեզի։*

Արդ, կ'ուզե՞մ արդեօք այս խոստումներս յարգել, թէ՞ դրժել զանոնք։

[նախ՝ քեզի չեմ ներեր «դրժել» բառը։ Պէտք է լաւ կշռադատէիր, որ ես ոչ թէ դրժել կ'ուզեմ, այլ՝ ուրիշ բան]։

Այո՛, ես եմ խոստացած քեզի այդ բոլորը և դեռ չեմ մոռցած։ Ընդհակառակը, կը ջանամ իրագործել զանոնք։ Եւ ահա, թէ ինչպէս։

Շաբաթներին մէջ, գրուցելով, մենք բաւական խենթ ու արբեցուցիչ բաներ ըսինք իրարու։ Ի միջի այլոց, դուն յայտնեցիր նաեւ, թէ կ'ուզէիր դերասանուհի դառնալ։ Առաջին անգամ չէ, որ ես նման բաներ կը լսէի։ Գրեթէ բոլոր տասնվեցամեայ աղջիկները խոստովանած էին ինծի, թէ կը սիրեն երգչներու աշխարհը, թէ Իտէալին ծառայելու, մարդկութիւնը դաստիարակելու, մարդիկը հիացնելու և դեռ չեմ գիտեր ի՛նչ խենթ ու խելառութիւններու համար կը փափաքին նուիրուիլ բեմին։ Պատմութեան նորաձեւութեան յատուկ խօսքեր են սոսկ։ Ժամանակի ընթացքին մարդ կը մոռնայ այս բոլորը և երկրային ու անցողիկ կիանքին մէջ ընտանեկան բարեկեցիկ օջախ մը ստեղծելով կը գոհանայ...։

Կարծեցի, թէ դուն ալ պիտի մոռնաս։ Այն ատեն չուզեցի քեզ վշտացնել, ուստի դէմ չգացի բաղձանքիդ, քանզի կը տեսնէի, որ շատ ջղային ես և հոգիով հիւանդ։ Խնայեցի քեզի։

Ահա՛ եղած-չեղածը։

Սիրոյ երկուք ու կէս տարիներու ընթացքին դուն այլեւս բերանդ չբացիր պնդելու համար, թէ

կ՛ուզէիր անպայման դերասանուհի դառնալ: Միակ բանը, զոր միշտ, ամէն վայրկեան և բացարձակօրէն ցանկացած ես, իմ կինս ըլլալդ է եղած:

Ճի՞շդ է, Թէ ոչ:

Բայց ահա, երկու ամիսէ ի վեր, դժբախտացուցիր զիս հազար ու մէկ անգամ կրկնուած միակ նախադասութեամբ. «Կ՛ուզեմ դերասանուհի դառնալ, կ՛ուզեմ դերասանուհի դառնալ, կ՛ուզեմ դերասանուհի դառնալ...»:

Այնատեն, ես ուզեցի երրորդ խոստումս յարգել. «Ցկեանս ծառայել քեզի»:

Ի՞նչ պէտք է ընէի քեզի ծառայելու համար: Եթէ միամտօրէն քաջալերէի քեզ դերասանուհի դառնալու ցանկութեանդ մէջ, մինչեւ աւարտն օրերուդ քեզ ԱՆԴՀՈՒՆԴԻՆ մէջ հրած պիտի ըլլայի:

Եւ ամէն ինչ ըրի գահավիժելուդ արգելք հանդիսանալու համար:

Զարութի՞ւն կը կոչես ասիկա: Կը կոչես դրժո՞ւմ:

Էհ ուրեմն, կեցցէ՛ս, Ժաննի՛:

Հիմա, որ բացատրեցի ամբողջ հարցը, կ՛ուզեմ աւելցնել մէկ հատիկ կէտ մըն ալ, զոր դուն կ՛անգիտանաս:

Գիտես, որ ծնողքս շատ կը սիրեն զիս, և որ ես ալ ամբողջ սրտով կը սիրեմ զիրենք: Բայց ճշդիւ չես գիտեր, Թէ քու պատճառովդ ի՛նչ անցաւ-դարձաւ իմ և ծնողքիս միջեւ [Զվշտացնելու համար սիրտդ, երբեք չէի ուզեր խօսիլ քեզի այս մասին]: Միայն գիտցիր, որ ես նախընտրեցի բաժնուիլ ծնողքէս, քան քեզմէ...:

Բայց ահա, հիմա կը հարցնեմ ինքզինքիս. ահա աղջիկ մը, զոր կը սիրեմ: Իր գեղեցկութեան համար չէ, որ կը սիրեմ զայն [քանզի ճանչցած եմ աւելի գեղեցիկներ, որ կը սիրէին զիս]: Զեմ սիրեր դրամին համար [չէ՞ որ այնքան հարուստ հարսնացուներ մերժեցի]: Զեմ սիրեր ազգային զգացումիս պատճառով [քանզի դուն քերմանուհի մըն ես միայն]: Ուրեմն կը սիրեմ պարզապէս ԻՏԷԱԼԱԿԱՆ ՍԻՐՈՅ համար: Արդ, ի՞նչ կը տեսնեմ: Կը տեսնեմ, որ այդ աղջկան պատճառով բացարձակապէս դժբախտ դարձած ծնողքս ու զիս: Բայց այս հանգամանքը չէր երեւեր աչքիս: Կ՛ուզէի ամէն ինչ զոհել յանուն այս Սիրոյ: Հիմա կը հարցնեմ ինքզինքիս. ինչո՞ւ զոհեմ ծնողքս ի սէր աղջկայ մը, որ չ՛ուզեր նոյնիսկ Թատերական քմայք մը զոհել ինծի համար...:

Ուրե՞մն...

Եւ յետոյ՝ դուն կը մոռնաս ուրիշ բան մըն ալ: գրեթէ ամէն նամակիդ մէջ կը գրէիր, Թէ կարելիդ պիտի ընես երջանկացնելու համար ծնողքս:

Դերասանուհի դառնալո՞վ կ՛ուզես երջանկացնել զանոնք...:

Աւարտելու համար ուշադրութիւնդ կը հրաւիրեմ ամենակարեւոր կէտին վրայ: Եթէ դերասանուհի ըլլալ պնդես, կը դառնաս աշխարհի ամենանսեմ արարածը: Քանզի ուշադրութեան չես առներ որեւէ մէկը, բացի քեզմէ: Ուշադրութեան չես առներ հարազատ ծնողդ [քանզի շատ գոհ ես], ուշադրութեան չես առներ որեւէ մէկը, բացի քեզմէ: Ուշադրութեան չես առներ իմ հարազատ ծնողքս [որ այդ պատճառով շատ դժբախտ պիտի զգան իրենք զիրենք], և բնաւ ուշադրութեան չես առներ զիս, որ ահա երկու ամիսէ ի վեր կ՛աղաղակեմ, Թէ այդ մտադրութիւնդ զիս չափազանց կը վշտացնէ...:

Կը տեսնես, որ այս պայմաններուն մէջ, ՍԷՐԸ անկարելի կը դառնայ, կատարեալապէս նսեմ էակի մը հետ:

Սէրը զոհողութիւն կը պահանջէ, իսկ դուն չես ուզեր ոչինչ զոհաբերել:

Հիմա, շո՛ւտ պատասխանէ ինծի, կ՛ուզեմ դերասանուհի ըլլալ, այո, Թէ՞ ոչ:

1. Եթէ ըսես. «Այո՛, հակառակ ամէն ինչի, կ՛ուզեմ դերասանուհի ըլլալ», ինծի համար կը դառնաս ահռելի նսեմ էակ մը, իսկ ես չեմ կրնար նսեմ աղջիկ մը սիրել:

2. Բայց ծնողքիս և իմ մասին վերոգրեալները կարդալէդ յետոյ, եթէ յաւ մը մտածես և անմիջապէս պատասխանես ինծի. «Գրողին ծոցը Թատրոնները: Ես չեմ ուզեր վատահոգի դառնալ: Իմ հետաքրքրութիւններուս պատճառով չեմ ուզեր դժբախտացնել այդքան մարդիկ: Եւ ես կ՛ուզեմ միայն իմ նշանածիս ՎԱԵՄ ՍԷՐԸ», այն ատեն մէկ շաբաթէն նշանածդ քովդ կ՛ըլլայ, կը համբուրէ քեզ, կը ներէ քեզի այն բոլոր դժբախտութիւնները զոր պատճառեցիր իրեն, և յաւիտեան երջանիկ կը

դարձնէ քեզ: Եւ այսպիսով կը վերսկսինք Սէր մը աւելի վսեմ, քան մինչեւ այսօր:

Դեկտ. 15, 1909 Քու Ռուբէնդ

Լոզան

Յ.Գ.-Այս վերջին պայմանով կրնաս նուիրել ինծի այն մատանին, զոր կը փափաքիս, և որուն փափը կը գտնուի այս նամակին մէջ [պզտիկ ժապաւէնը]:Սկզբնատառերը՝ յատիներէն: Ռ.Զիլինկիրեան

* * *

Ռուբէն Սեւակի Լոզանէն Ժաննիին գրած նամակներէն յայտնի կ'ըլլայ, որ Ռուբէն միշտ հետաքրքրը ունէր Պոլիս՝ իր ծննդավայրը վերադառնալ:

Այս նամակներուն մէջ կը տեսնենք էջեր, որոնց մէջ Ռուբէն Սեւակ Ժաննիին հայերէնի դասեր կու տայ, և անոր հայերէն կը սերվեցնէ:

Եւ յաջորդ տարիներուն, մանաւանդ ամուսնանալէ յետոյ, Ռուբէն Ժաննիին կը յայտնէ իր Պոլիս վերադառնալու գաղափարը:

Եւ կարգ մը նամակներուն մէջ Ժաննիին համոզելու համար, Պոլսոյ մասին գովաբանական տողեր կը գրէ:

[Հակառակ, որ Ռուբէն Սեւակ շատ լաւ գիտէր, Պոլիս վերադառնալուն «ի՞նչ ըլլալը»]:

Ան Լոզանէն, 25 Ապրիլ 1912 թուականին, իր ընկերոջ՝ Հրանտ Նազարեանին հետեւեալ մարգարէական տողերը գրած էր՝

«... Ու այս բոլորին վրայ, աւելցուր նաեւ Պոլսոյ մղձաւանջը, այն հորիզոնը որ քանի մը տարիէն իմինս պիտի ըլլայ, և ուր հետուէն կը տեսնեմ արդէն Սոդոմի մուխն ու Գոմորի մեղքին բոցը...»:

Եւ Յունիս 1914-թ. ի առաջին օրերուն Ռուբէն Սեւակ, իր կնոջ՝ Ժաննիին և երկու տարու մանչ զաւկին՝ Լեւոն- Վահագնին հետ Պոլիս կը վերադառնան:

Առաջին Աշխարհամարտէն քանի մը շաբաթ առաջ միայն: Ի՜նչ ճակատագիր, ի՜նչ դժբախտութիւն:

Եւ Յուլիս 1914-ին, Շամիրամ կը ծնի Պոլսոյ մէջ:

Ժաննիի համար բնաւ հաճելի չէր Պոլսոյ կեանքը – օտար քաղաք էր, օտար լեզու և արեւելեան սովորութիւններ: Եւ մանաւանդ՝ վայրենի դէմքերով Թուրքեր: Բայց Ժաննի կը ջանայ համակերպիլ Ռուբէն Սեւակին գծած «կեանքի ուղի»ին:

Եւ Ռուբէն Սեւակի նախատեսած Սոդոմին մուխը՝ կը պատէ հայող Աշխարհը 24 Ապրիլ 1915-ին: Քանի մը շաբաթ յետոյ, ինքն ալ կ'աքսորուի Զանղըրը-ի սպանդանոցը:

Եւ Գերմանացի Ժաննի Սեւակ, իր մօրը հետ, ամուսինը փրկել կը ջանայ գերմանացիներուն ճիրաններէն:

Բայց, Գերմանացիներն ալ, Թուրքերուն չափ, անգութ են:

Եւ Սեպտեմբերի առաջին օրերուն, Պոլսոյ մէջ, Գերմանական դեսպանատունը հէք կնոջ կը տեղեկացնէ «Ռուբէն Սեւակի Զանղըրը-է Այաշ գացող ճամբուն վրայ». ըլլալուն լուրը: Իբր թէ «Աւազակներու կողմէ 26 Օգոստոս 1915-ին սպաննուած» ըլլալուն լուրը:

25 տարեկանին որբեւայրի մնացած Ժաննի Սեւակ, անյոյս և դժբախտ՝ իր երկու զաւակներուն և մօրը հետ, 16 Սեպտեմբեր 1915-ին Պոլսէն կը մեկնի Լոզան: 1915-ին Լոզանի մէջ, Ժաննին այլեւս 1909-թ. ին դերասանուհի ըլլալու կապոյտ երազները տեսնող աղջիկը չէ: Ճանչցած է Աշխարհը Ռուբէն Սեւակի ճամբով: Եւ մանաւանդ՝ ճանչցած է Գերմանացիները:

Եւ 27 Հոկտեմբեր 1915-ին, Լոզանէն Պոլիս, Գերմանական դեսպանատան նամակ մը կը գրէ:

Մենք կը հաւատանք, որ այս նամակը գերմանցիներուն գլխուն առկախ Դամոկլեան սուր մըն է, Գերմանացիները՝ հայերուն դէմ ցեղասպանութիւն գործելու ոճիրով ամբաստանող:

Եւ այս Դամոկլեան սուրը, գերմանացիներուն գլխուն վրայ, մի՛շտ պիտի մնայ:

Մինչեւ որ Հայկական ցեղասպանութեան պատասխանատուները իրենց արդար պատիժը կրեն:

Ժաննի Սեւակ Գերմանական հպատակութիւնը մերժելէ յետոյ, 28 Մարտ 1919-ին հայկական հպատակութեան վկայագիրը կ'ստանայ:

Եւ Հոկտեմբեր 1919-ին Փարիզ՝ Ազգային ժողովի, նախագահ Ահարոնեանին նամակ մը կը գրէ

յայտնելով, որ մահանալէն առաջ, Ռուբէն Սեւակի վերջին փափաքը եղած է «ՏՂԱՔԸ ՀԱՅ ՄԵՏՑՈՒԻԿ»ը: Եւ իր ամուսնոյն այս վերջին ցանկութիւնը իրականցնելու համար, Աւետիս Ահարոնեանէն կը խնդրէ, որ Ռուբէն Սեւակին գաւակներուն՝ Լեւոն-Վահագնի և Շամիրամի հայկական դաստիարակութիւն ստանալու կարելիութիւնը ապահովէ:

Աւետիս Ահարոնեան 29 Հոկտեմբեր 1919-ին, ֆրանսերէն նամակով մը ժաննիին կը պատասխանէ- [տես՝ «Նայիրի»ի 26 Օգոստոս 1995 թուակիր համարը]:

Այս նամակը, Աւետիս ահարոնեանին և ընդհանրապէս հայերուն անկարողութիւնը ապացուցանող փաստաթուղթ մըն է:

Արդիւնքը այն կ'ըլլայ, որ Լեւոն և Շամիրամ հայկական դաստիարակութիւն չեն ստանար:

Բայց ժաննի Սեւակ, «Գերմարդ»ներու յատուկ կամքով մը, անկարելի բան մը իրագործեց:

Իր զաւակներուն՝ Լեւոնին և Շամիրամին հետ, երբեք գերմաներէն չխօսեցաւ և անոնք այսօր մէկ բառ գերմաներէն չեն գիտեր:

Իր փեսան, Շամիրամին ամուսինը՝ Joseph Folco մեզի, այս մասին, հետեւեալ տեղեկութիւնները տուաւ. «Ժաննի Սեւակ մինչեւ վերջ, Գերմաներէն բառ մը չարտասանեց: Հակառակ, որ ես ալ Գերմաներէն գիտէի, ինծի հետ ոչ մէկ անգամ գերմաներէն խօսեցաւ: Բայց երբ, մահամերձ էր նիսի մէջ, նկատեցի, որ գերմաներէն կը զառանցէր իր մահաբունին մէջ՝ անգիտակցաբար»:

* * *

1966-ին էր. մեր Պոլիս բնակած շրջանին, երբ Փարիզ ճամբորդեցինք քանի մը օրուան համար:

Եւ այն օրերուն այցելութեան գացինք ժաննի Սեւակին:

Շատ համեստ յարկաբաժնի մը մէջ, բոլորովին միայնակ կ'ապրէր ժաննի: Այդ օր, մեր կէս-կատար ֆրանսերէնով իրմէ խնդրեցինո, որ «Իբր Ռուբէն սեւակի կինը», իր յուշերը գրէ: Եւ ըսինք թէ՝ «Այս յուշերը հայկական գրականութեան պատմութեան համար շատ կարեւոր են»: Ի՛մքը, մեր խօսքերէն յետոյ, շատ տխուր երեւոյթ մը առաւ:

Յայտնի էր, որ չէր ուզեր կրկին ապրիլ այդ ողբերգական օրերը:

Ա՛յս եղաւ մեր առաջին և վերջին տեսակցութիւնը ժաննի Սեւակի հետ:

Եւ Պոլսոյ մէջ, Յունուար 1968-ի առաջին օրերուն, Շամիրամ Սեւակին կողմէ նիսէն գրուած բացիկ մը ստացանք:

Որուն մէջ ան, մեր հօր կը տեղեկացնէր իր մօրը՝ ժաննի Սեւակին մահը՝ 28 Դեկտեմբեր 1967-ին, NICE-ի մէջ:

Եւ ժաննի Սեւակին փափաքովը, յուղարկաւորութիւնը կատարուած էր նիսի հայկական Սուրբ Աստուածածին Եկեղեցիին մէջ՝ 30 Դեկտեմբեր 1967-ին:

Ռուբէն Սեւակ թրքանալը մերժեց՝ և քաջարար դէպի

նահատակութիւն գնաց: Գերմանուհի ժաննի Սեւակ Գերմանական հպատակութիւնը մերժեց՝ և հայաբար ապրեցաւ ու որպէս հայ թաղուեցաւ: Գերմանուհին՝ հայացաւ: Մերօրեայ շատ հայեր՝ կ'ծտարանան: Ի՜նչ ցաւալի երեւոյթ...:

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
ISTANBUL ARKEOLOJI MÜDÜRÜNE AÇIK MEKTUP
KÜÇÜK ÇEKMECE SIRTLARINDA 1960-LARA KADAR MEVCUT OLAN
ESKIROMA RHEGIUM SEHRININ KALINTILARI NE OLDU ?

BUGÜN KÜÇÜKÇEKMECE DENILEN YERDE, ESKIDEN ROMALILARIN KURDUGU «RHEGIUM» SEHRI VARDI. ROMALILARDAN SONRA, BIZANSLILAR RHEGIUM-U

SARAYLAR VE KILISELERLE SÜSLEDILER.

FAKAT SONRA OSMANLI DENILEN ÇAPULCU ESKIYALAR GELDILER. VE O GÜZELIM RHEGIUM SEHRINI YERLE BIR ETTILER. YIKTILAR.

1938-DE ARKEOLOG MAMBOURY TARAFINDAN KÜÇÜKÇEKMECE SIRTLARINDA KAZILAR YAPTIRILDI VE ESKI RHEGIUMDAN KALINTILAR MEYDANA ÇIKARILDI.

BIZ 1953-DE BIR ÇOK KERE BU KALINTI RHEGIUM SEHRINI ZIYARET ETTIK.

SEHRIN GIRISINI GÖSTEREN VE ÜZERINDE «RHEGIUM» YAZILI TABELA DA VARDI.

BU ZIYARETLERIMIZ ESNASINDA RHEGIUM HARABELERININ BIR ÇOK RESIMLERINI ÇEKTIK.

SIMDI ISTANBUL ARKEOLOJI MÜDÜRÜNE SORUYORUZ.

1938-DE ARKEOLOG MAMBOURY-ININ MEYDANA MEYDANA ÇIKARDIGI ESKI ROMALILARIN KURDUGU RHEGIUM SEHRININ HARABELERI NE OLDU ?

BIZ TANIDIKLARIMIZA SORDUK. KÜÇÜK ÇEKMECE SIRTLARINDA BÖYLE BIR ANTIK SEHRIN HARABELERININ MEVCUDIYETINDEN KIMSENIN HABERI YOK.

SAYIN ISTANBUL ARKEOLOJI MÜDÜRÜ BEYEFENDI.

SÖYLENENLER DOGRU MU ?

ESKI RHEGIUM SEHRININ HARABELERINI DE MI YIKTINIZ ?

LÜTFEN CEVAP VERINIZ.

SAYGILARIMIZLA 3.9.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐՐ ԹԷ] ԶԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՊՈՒՍՈՅ ԱՐՔԷՕԼՈԳԻ-Ի ՏՆՕՐԷՆԻՆ ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ
ՔԻՉՔԻՉԷՔՄԷՃԷԻ ԲԱՐՁՈՒՆՔՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ՄԻՆՉԵՒ
1960-ՆԵՐԸ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԻՆ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ
«RHEGIUM» ՔԱՂԱՔԻՆ ՓԼԱՏԱԿՆԵՐԸ Ի՞ՆՉ ԵՂԱՒ:

Այսօր Քիւչիւքչէքմէճէ կոչուող քաղաքին տեղը՝ հինէն Հռոմէացիներուն հիմնած «Rhegium» քաղաքը կար:

Հռոմէացիներէն յետոյ Բիւզանդացիները Rhegium-ը պալատներով և եկեղեցիներով զարդարեցին:

Բայց յետոյ, Օսմանցի կոչուած աւարառու աւազակները եկան և այն գեղեցիկ Rhegium քաղաքը հիմնայատակ քանդեցին:

1938-ին արքէօլօգ Mamboury-ի կողմէ Քիւչիւքչէքմէճէի բարձունքներուն վրայ պեղումներ կատարել տրուեցաւ և պատմական Rhegium-էն փլատակներու շրջան մէջտեղ հանուեցաւ:

Մենք, 1953-ի ներուն շատ մը անգամներ այս Rhegium քաղաքին յայտնաբերուած փլատակները այցելեցինք:

Փլատակ քաղաքին մուտքին, վրան Rhegium գրուած ցուցատախտակ մըն ալ դրուած էր:

Մեր այս այցելութեան օրերուն Rhegium քաղաքին փլատակներէն շատ մը լուսանկարներ քաշեցինք:

Հիմա, Պոլսոյ արքէօլոժիի տնօրէնին կը հարցնենք՝

1938-ին արքէօլօգ Mamboury- ին մէջտեղ հանած, հին Հռոմէացիներուն հիմնած Rhegium քաղաքին փլատակները ի՞նչ եղան:

Մենք, մեր ծանօթներուն հարցուցինք:

Քիւչիւքչէքմէճէի բարձունքներուն վրայ պատմական քաղաքի մը փլատակներուն գոյութենէն ոչ մէկը տեղեակ է:

Յարգելի Պարոն Պոլսոյ արքէօլոժիի Տնօրէն՝

Աստվածները իրականությի՞ւն են։
Պատմական Rhegium քաղաքին փլատակնե՞րն ալ քանդեցիք։
Խնդրեմ պատասխան տուէք

Յարգանքներով Յ.Զ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 207 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2003

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ «ՍՏԱԽՕՍԸ»Ը
GEORGE W. BUSH

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԻՆԵԱՆ)

...ԼՍԵՔ ՐԻՒ ԵՒ ՍԱՏՏԱՄԻՆ ՋԱՆԳՈՒԱԾԱՅԻՆ
ԲՆԱՋՆՋՄԱՆ ՁԵՒՔԵՐԸ, ՈՐՈՅ ՊԱՏՃԱՌԱԻ
ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀՈՉԱԿԵՑԻՔ ԻՐԱՔԻ ԴԷՄ:
...ԱՍՈՒՔ, ՁԵՐ ՍՈՒՏ ՊԱՏՐՈՒԱԿՆԵՐՆ ԷԻՆ, ԻՐԱՔԸ
ԴՐԱԽԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ԻՐԱՔԻ «ՓԵԹՐՈՂ»ԻՆ ՊԱՏՃԱՌԱԻ
ԵՒ Ի ՇԱՀ ԻՍՐԱՅԷԼԻ...:
...ԿԸ ՍԽԱԼԻՔ, ՊՐՆ. ՊՈՒՇ: ԱՅՍ ՀԱԿԱԱՄԵՐԻԿԵԱՆ
ՅՈՅՑԵՐԸ «ՏԵՐՈՐԻԶՄ» ՉԵՆ: ՁԵՐ ԿԱՏԱՐԱԾ ԱՆԻՐԱԻ
ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԴԷՄ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՊՈՌՈԿՈՒՄՆԵՐ ԵՆ:
ԵՒ ԱՄԻԿԱ ԻՐԱՔԵԱՆ «ԻՆԹԻՖԱՏԱ»ՅԻՆ
ՄԿՋԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆ Է:
ԵՒ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ ՄԻՆՉԵՒ ՁԵՐ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ
ՄԵԿՆՈՒՄԸ ԻՐԱՔԷՆ:
«ՆԱՅԻՐԻ» 6-Մայիս 2003 Յ.Չ.

Վեց ամիսներ առաջ, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ, այս վերի տողերը գրելէ ետք, մեր հայերէն գրութիւններուն մէջ այլեւս չուզեցինք արտայայտուիլ աշխարհի մէջ, մանաւանդ Իրաք և Պաղեստին կատարուած ոդբերգութիւններուն մասին:

Որովհետեւ Իրաքի և Պաղեստինի մէջ կատարուած անիրաւութիւնները, 24 Ապրիլ 1915-ի հայկական ցեղասպանութիւնը ծրագրած և կատարել տուող Միոնիստներուն նոր սադրանքներն էին: Իրենց ծրագիրներուն գործադրութեան շարունակութիւնը:

Եւ այս պատճառաւ, Ռուբէն Մեւակի կեանքին անյայտ մնացած մասերը հրապարակելով, ուզեցինք 24 ապրիլ 1915-ի ցեղասպանութեան ներքին ծալքերը լոյս աշխարհ բերել, որ յայտնուին իրականութիւնները:

Ահա 24 Ապրիլ 1915-ի ոդբերգութիւնները՝ որոնց մասին մեր մեծապատիւ որոշ մտաւորականներ, իրենց գիտցած կիսակատար, կաղապարուած տեղեկութիւնները թութակի պէս կը կրկնեն ու կը կրկնեն:

Եւ այս խնդրոյ առարկայ մեծապատիւ մտաւորականները, մինչեւ այսօր, Ռուբէն Մեւակին դեռ 1911-ի ըսածին պէս՝

«ԻՐԱԿԱՆ ՎՏԱՆԳՆԵՐԸ ԹՈՂԱՒ ՀՈՎԵՐՈՒՆ ԴԷՄ ՈՒ ԻՐԱՐՈՒ ԴԷՄ ԿԸ ՊԱՅՔԱՐԻՆ: ԵՒ ԿԵՑԱԾ ՏԵՂԵՐՆՈՒՆ ՎՐԱՅ ԿԸ ՅԱՏԿԵՆ...»:

Յաւելի է մեզի համար, այս անարժան մտաւորականներուն մասին մեր մտածումները կրկնելը՝

Այս մեծապատիւ մտաւորականները մեր փառաւոր հայկական մշակոյթին՝ հարստահարիչները և մակաբոյծներն են:

Ան մտաւորականներէն քանի՞ հոգի հայկական ցեղասպանութեան պատասխանատուներուն մասին գրելու և արտայայտուելու քաջութիւնը ունեցած են:

Նախկին մեր մէկ ծանօթը, հայ անարժան կրօնաւորներուն համար, «կրօնավաճառներ» անունը

տուած էր:

Մեր մտաւորականներուն մեծամասնութեան համար ալ, կը կարծենք, թէ ամէնէն յարմարը՝ «ՄՇԱԿՈՒՕԹԱՎԱՃԱՌ» ԱՆՈՒՆՆ է:

Երազներով օրօրուող, անհետաւոտս և ապազգային մտաւորականները, իրապէս ալ, հայ փառաւոր հայկական մշակոյթը ծախող՝ ՄՇԱԿՈՒՕԹԱՎԱՃԱՌՆԵՐ են:

* * *

«ՆԱՅԻՐԻ»ի 1995-ի առաջին թիւերէն սկսեալ, մեր գրութիւններուն առաջնակարգ գաղափարախօսութիւնը՝ «Հրեաներուն իրենց Մովսիսական «Աստուծոյ Ընտրեալ ժողովուրդը ըլլալու» ձախողուք-վարկածին կուրօրէն հետեւելով» և աշխարհին տիրապետելու նպատակով տարած աշխատանքները բացայայտել էր:

«ՆԱՅԻՐԻ»ի վերոնշեալ գրութիւններուն մէջ ջանացինք յայտնաբերել՝ հրեաներուն հարիւրաւոր տարիներէ ի վեր և մինչեւ այսօր կատարած սադրանքները:

Որովհետեւ կը հաւատայինք, և մինչեւ այսօր ալ մեր ամբողջ սրտով համոզուած ենք, թէ աշխարհի առաջնագոյն հարցը և նաեւ, բովանդակ աշխարհի համար, սպառնացող մեծագոյն վտանգը՝ «Հրեաներուն աշխարհը տիրապետելու համար» գործած սադայէլական արարքներն են:

Այստեղ, կրկին մեր խոր երախտագիտութիւնը կը յայտնենք Պրն. Ժիրայր Նայիրիին, որ նոյն գաղափարները և նոյն տեսակէտները բաժնելով՝ համարձակութիւնը ունեցաւ, շատերուն համար վտանգաւոր նկատուած այս գրութիւնները հրատարակելու:

Որովհետեւ այս տեսակ գրութիւնները՝ իբր թէ «գաղափարի ու խօսքի ազատութեան աշխարհ» նկատուող արեւմտեան երկիրներուն մէջ հրատարակելը, անկարելի է:

Հրեաները, Արեւմտեան երկիրներուն մէջ իրենց ներմուծած «Հակասեմականութեան օրէնք»ով. «Հրեաներուն մասին իրականութիւնները գրելը, խօսիլը և «Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդ»ին դէմ արտայայտուիլը արգիլած են»:

* * *

Բայց մենք կը հաւատանք, որ մարդկային խիղճը իր մէջ ունի բնազդային արդարամտութեան մը զգացումը, անիրաւութեան դէմ ընդվզումը յայտնելու պահանջք:

Եւ հրեաները, որքան ալ իրենց դրամին իշխանութեամբ, մարդոց ու ժողովուրդներուն պահեն կախեալ իրենց հանապազօրեայ հացէն, որքան ալ մահուամբ և զանազան սպառնալիքներով անոնց վախցնեն, կու գայ ժամանակ երբ մարդկային բռնադատուած խիղճը, պատեհ առաջին առիթին իսկ, կ՛ըմբոստանայ անարդարութեան դէմ:

Միոնիստներուն Պաղեստինի մէջ ու երկար ատենէ ի վեր կատարած «ցեղասպանութիւնը» և հրեաներուն դրդումով ամերիկացիներուն Իրաքի մէջ գործած ողբերգութիւնները, գաւաթը յորդեցնող կաթիլի դերը կատարեցին:

Աշխարհի բոլոր կողմերը Միոնական հրեաներուն և Պուշական ամերիկացիներուն և ընդհանրապէս պատերազմի դէմ կատարուած ժողովրդային ցոյցերը, կամաց կամաց պետական անձնաւորութիւններուն կատարած շատ համարձակօրէն հրեաներուն իսկական ծրագիրները քողազերծող և լուսաբանող յայտարարութիւններու պատճառ եղան:

Այստեղ, նշելու պիտի ջանանք, հրեաներուն կողմէ «Հակասեմականութիւն» նկատուած բայց, իրականութեան մէջ, հրեաներուն կատարած սադրանքները երեւան հանող եղելութիւնները.-

1. Մալեզիոյ վարչապետ Մահաթիր

Մոհամէտին ամբաստանութիւնները:

Հոկտեմբեր 2003-ի, Մալեզիոյ մէջ կայացած Իսլամ երկիրներու համագումարին, Մալեզիոյ վարչապետ Մահաթիր Մոհամէտ ուշագրաւ յայտարարութիւն մը կատարած է:

Նախ՝ դատապարտած է Պաղեստինեան և Իրաքեան հողերուն գրաւումը: Յետոյ, Միոնական հրեաներուն համար, սա ցնցիչ խօսքերը ըսած է՝ «Գերմանացիները, Բ.Աշխարհամարտին, 12 միլիոն

եղող հրեաներուն 6 միլիոնը սպաննեցին։

Բայց այսօր, հրեաները աշխարհը կը կառավարեն, իրենց ճորտերուն ձեռամբ։ Եւ այս ճորտերը կը պատերազմին և կը մեռնին Սիոնական հրեաներուն ծրագիրներուն իրականացման համար։

Բայց մենք՝ Իսլամներս, մէկուկէս միլիառ ժողովուրդ ենք այսօր։

Եւ 6 միլիոն հրեաները չեն կրնար յաղթել մէկուկէս միլիառ իսլամներուն։

Այդ մէկուկէս միլիառ իսլամները պիտի յաղթեն հրեաներուն»։

Բնական է՝ աշխարհի ամէն կողմէ, հրեա-սիոնական կազմակերպութիւնները կրակ ժայթքել սկսան։

Բայց, որո՞ւ դէմ, գիտէ՞ք, յատկապէս՝ արեւմտեան պետութիւններու ղեկավարներուն դէմ. որոնք չէին հակազդած և բողոքած Մալեզիոյ Վարչապետին ըսածներուն դէմ։

Եւ մասնաւորապէս՝ ֆրանսայի նախագահ ժագ Շիրաքի դէմ, որ Յունաստանի նախագահ Սիմիթիսի հետ, Պրիւքսէլի վեհաժողովին մէջ, արգելք եղած էր. Հոկտեմբեր 17-2003-ին, Մալեզիոյ Վարչապետին ելոյթը դատապարտելու տրամադրութեան։

Այլեւս ի՜նչ անարգալից արտայայտութիւններ չեղան նախագահ Շիրաքի դէմ։ Մանաւանդ՝ ճոխ սիւնակներէն իսրայէլեան «Մաարիւ» օրաթերթին, որ ծանրագոյն անարգանքներ ուղղեց Շիրաքի դէմ. ջանալով ծաղրուածանակ ընել ֆրանսայի Ֆրանսայի նախագահին, և զինք հրեաներուն զօրաւորագոյն զէնքով ամբաստանել՝ «Շիրաքը Հակասեմական է»։

Եւ խեղճ Շիրաք, ի վերջոյ, կ՛ստիպուի դատապարտել Մալեզիոյ Վարչապետը։

Կը տեսնէ՛ք, այս քանի մը միլիոն եղող հրեաներուն ուժը։ Ոչ մէկը չի կրնար անոնց դէմ խօսիլ և իրականութիւնները ըսել։

Արդեօ՞ք մենք իրաւունք չունէինք երբ, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ, 1995-ի.էն ի վեր մեր գրութիւններով տեւական կը հառաչէինք թէ՝ «Հրեաները են Աշխարհը կառավարողները»։

* * *

2. Գերմանիոյ մէջ, պահպանողական (C.D.U.) երեսփոխանի մը ըսածները,

Գերմանիոյ C.D.U. [Քրիստոնեայ դեմոկրատական միութիւն] կուսակցութեան երեսփոխաններէն MARTIN HOHMANN [Մարթին Հոհման], 3 Հոկտեմբեր 2003-ին, Գերմանիոյ Ազգային Տօնին օրը, հետեւեալ յայտարարութիւնը կատարելու համարձակութիւնը կ՛ունենայ.

«Ռուսական Սովետական 1917-ի «Յեղափոխութեան առաջին հանգրուանին, մեծ թիւով հրեաներ գործօն դեր ունեցան որքան Յեղ. շարժումի ղեկավար շրջանակներուն. նոյնքան ալ Չեկա-յի հրաձիգներուն գոմանտօներուն մէջ... [պատճառ դառնալով շատ անմեղներու մահուան]։ Եւ ահա թէ ինչու և բնականաբար, հրեաները կարելի է յանցաւոր ժողովուրդ անուանել... նոյն տրամաբանութեամբ ալ Գերմանացիները կարելի է կոչել յանցաւորներու ժողովուրդ...» ակնարկելով Հիթլերի ժամանակաշրջանին հրեաներու դէմ գործուած խժդժութիւններուն։

Բնական է, որ Գերմանացի երեսփոխանին հրեաները մեղադրող այս խօսքերը, մեծ փոթորիկ ստեղծէին [Հրէական ազդեցութեան տակ եղող] Գերմանիոյ մէջ։ Նաեւ՝ բոլոր հրէական շրջանակներէ ներս։

Բայց, այս թոհուբոհին մէջ, Գերմանացի զօրավար մը՝ համարձակութիւնը տալու. «Շատ իրաւունք ունի երեսփոխան Մարթին Հոհման։ Բացարձակ իրականութիւն է անոր ըսածները։

Ես ալ նոյնպէս կը մտածեմ։ Եւ ես միակը չեմ. ամբողջ Գերման ժողովուրդն ալ նոյնպէս կը մտածէ»։

Գերմանացի զօրավարին այս յայտարարութեան արդիւնքը այն եղաւ, որ Զօր.ը կառավարութեան կողմէ հանգստեան կոչուեցաւ, զրկուելով զին. ծառայութեան թոշակէ։

շ՛ատ հասկնալի է՝ Զօրավարին առանց թոշակի հանգստեան կոչուիլը։ Ձեւով մը՝ զինք մահուան դատապարտել ըսել է։

Գալով երեսփոխան Մարթին Հոհմանին՝ իր ճակատագիրը երէկ [14-11-2003-ի.ին] վճռուեցաւ։

Արդարեւ, երէկ գիշերուան լուրերէն տեղեկացանք, որ երեսփոխան Մ.Հոֆման. C.D.U. ի ժողովի ընթացքին կատարուած քուէարկութեամբ, ներկաներու մեծամասնութեան քուէներով, կուսակցութեան երեսփոխաններու խումբէն արտաքսուած է:

Ժողովի ընթացքին, երեսփոխան Հոֆմանէն պահանջուեր է, որ ան իր բսածները դրժէ. որ պատիժի չենթարկուի: Բայց ինք, մերժած է: «Իմ բսածներս բացարձակ իրականութիւններ են» բսած է կտրուկ. և չէ ուզած ետ առնել խօսքը:

* * *

3. Կը կարծենք, թէ շատերուն ծանօթ է, որ Սովետական Միութեան կազմալուծումէն ետք, Ռուսիոյ գրեթէ բոլոր հարստութիւնները. մանաւանդ Petrol-ի առեւտուրին մեծ մասը հրեաներուն ձեռքը անցած էր:

Եւ Ռուսական այս հարստութիւններով միլիառներ դիզած այս հրեաները, միջոց մը ետք, իրենց հարստութիւնները արտասահման փոխադրելէ յետոյ կամ Իսրայէլ կ'ապաստանէին և կամ ալ Ամերիկա և Անգլիա:

Վերջերս, Ռուսիոյ մէջ, Petrol-ի այս հարուստներէն Khodorovski, որ Ռուսիոյ ամենահարուստ անձը կը նկատուէր, տուրքի գեղծարարութեան յանցանքով բանտարկուեցաւ:

Կրնա՞ք երեւակայել, որ պետութեան մը ներքին գործը եղող այս հարցը, ի՞նչ փոթորիկներ ստեղծեց արտասահմանի մէջ:

Նոյնիսկ, Ամերիկեան երեսփոխան մը, Ռուսիոյ սպառնաց, որ «եթէ հոտորքովսքի ազատ չարձակուի, Ռուս և Ամերիկեան յարաբերութիւնները կրնան վատթարանալ»:

Բարեբախտաբար, նախագահ Փութին այս սպառնալիքներուն կարեւորութիւն չտուաւ: Եւ հոտորքովսքի դեռ բանտն է:

Բայց, մինչ այդ, յայտնուեցաւ, որ հրէածին հոտորքովսքի շատ մտերիմ կապեր ունի Փենթակոնի երկրորդ անձնաւորութիւնը և իրաքի պատերազմին հեղինակը եղող հրեայ RICHARD PERL-ին հետ: Եւ նաեւ՝ տխրահռչակ Քիսինճերի:

Ա՛լ, շատ դժուար չէ հասկնալ, որ Ռուսիա, կրկին հրեաներուն պատճառաւ, ինչ վտանգներու ենթարկուած է այսօր:

* * *

Ա.Մ.Նահանգներու պաշտպանութեան փոխ նախագահ հրեայ Վոլֆովիտս, Պաղտատի մէջ, ամիս մը առաջ, հրաշքով ազատեցաւ՝ իր գտնուած պանդոկին իրաքցիներու կողմէ ռմբակոծումէն:

Այս պատերազմի ծանօթ հրձիգին ստոյգ մահէ ազատուիլն յետոյ, Լիբանանի առաջնակարգ քաղաքական դէմքերէն եղող Ուալիտ Ճումպլաթ, հետեւեալ խօսքերով կ'արտայայտուի՝ «Վոլֆովիտս «միքրոպ» մըն է, կը ցաւիմ, որ ազատած է»:

Լիբանանի մօտ ԱՄՆ-ի դեսպանը, Լիբանանի նախագահին բողոք կը ներկայացնէ և կը պահանջէ, որ Ճումպլաթ ետ առնէ իր խօսքերը: Բայց, յաջորդ օր, նախագահը, առ ի պատասխան... ճաշով մը պատուած է Ընկերվարական կուսակցապետ Ճումպլաթը...:

* * *

5.Վերջերս, Ամերիկեան մամուլը, արձագանգ եղաւ շատ զգայացունց հետեւեալ լուրին: Կ'արտագրենք զայն առանց մեկնաբանութեան.-

«Իրաքի պատերազմի նախօրեակին, ըստ «նիւ եորք Թայմզ»ի, Սատտամ Հիւսէյն առաջարկած է ամերիկացի մասնագէտներ դրկել ստուգելու համար, որ գանգուածային բնաջնջման զէնք չունի: Ուզած է ազատ ընտրութիւններ կազմակերպել և յանձնել Ալ-Քահտայի մէկ պատասխանատուն: Եւ նաեւ՝ տրամադրութիւն յայտնած է քարիւղային նպաստաւոր համաձայնագրեր կնքել Ամերիկացիներուն հետ:

Սատտամ Հիւսէյն այս առաջարկները կատարած է Պէյրութ ապրող գործարարի մը՝ Իմատ Հաժի միջոցաւ, որ մարտին հանդիպած է Փենթակոնի «Բագէ»ին՝ հրեայ RICHARD PERL-ին, բայց Ռիչըրտ

մերժած է Աստուամ Հիւսէյնի պատերազմը կանխելու առաջարկը:

* * *

6.Ըստ Եւրոպացիներուն, Իսրայէլ՝ խաղաղութիւնը վտանգի կ՛ենթարկէ:

Վերջերս, Եւրոպական Երկիրներուն մէջ, կատարուած է հարցախոյզ, որ շատհետաքրքրական արդիւնք տուած է:

Ժողովուրդներուն հարցուած է, թէ՝ «ԻՍՐԱՅԷԼ, ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ, ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ ՎՏԱՆԳԻ Կ՛ԵՆԹԱՐԿԷ ԹԷ ՈՉ»:

Այս հարցումին պատասխանողներուն հարիւրէն չիսունինը՝ «ԱՅՈ, ԻՍՐԱՅԷԼ, ԱՇԽԱՐՀԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ ՎՏԱՆԳԻ Կ՛ԵՆԹԱՐԿԷ» բսած են:

Բնական է, այս շատ յատկանշական և շատ զարհուրելի արդիւնքէն շշմած, հրեաները և անոնց մանկլաւիկները, իրենց ձեռքը եղող լրատուութեան միջոցներու ճամբով, ամէն ջանք թափած են որ չէզոքացնեն, սոյն հարցածոյզին իրենց համար ունենալիք «վտանգաւոր» հետեւանքները:

Բայց, մենք ալ կը հաւատանք, որ հրեաները, իրենց այդ «Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդը բլլալու» տխմար գաղափարներով, Աշխարհը կ՛առաջնորդեն դէպի [Աստուած չթողլատրէ] ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԿՈՐՏԱՆՈՒՄ:

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
«BIR BASLADI MI, ÇORAP SÖKÜGÜ GIBI ÇÖZÜLÜR»

15 KASIM 2003 TARIHLI «HÜRRIYET» GAZETESININ «BASINDAN SEÇMELER» SAHIFESINDE GÜNGÖR MENGI-NIN ÇOK MÜHIM BIR YAZISINI OKUDUK.

GÜNGÖR MENGI-NIN YAZDIKLARINI AYNEN YAYINLIYORUZ.

«HUKUKUN GÜCÜNE INANMIYAN ULUSAL KARAKTERIMIZ YENI VE BÜYÜK BIR BORÇ YÜKÜ DOGURUYOR.

KIBRISLI RUM TITIANA LOIZIDU, GIRNE-DEKI EV VE ARAZISININ ISGAL EDILDIGINI ÖNE SÜREREK 1990 YILINDA AVRUPA INSAN HAKLARI MAHKEMESINDE TÜRKIYEYI DAVA ETTI. TÜRKIYE BES YIL ÖNCE 650 BIN DOLAR TAZMINAT ÖDEMEYE MAHKUM OLDU.

BU DAVANIN GÖRÜLMESI A.I.H.M.-NIN TÜRKIYEYI ISGALCI SAYDIGININ BIR ISARETI, TEDBIR ALINMADIGI TAKDIRDE BASIMIZA GELECEK BÜYÜK YIKIMIN HABERCISIYDI.

AMA DENKTAS VE DANISMANI MÜMTAS SOYSAL KARARI CIDDIYE ALMAMAK BIR YANA, RUM MALLARINI TÜRKLERE TAPULAMA ISLEMLERINE DEVAM ETTILER. AYNI KAFADAKI ANKARA HÜKÜMETLERININ GAFLETI, FAIZLERLE BORCU BIR MILYON DOLARA YÜKSELTTI.

NIHAYET AKP HÜKÜMETI GEÇEN TEMMUZDA, TAZMINATI ÖDEMEYE HAZIR OLDUGUNU, FAKAT BU DAVANIN DAHA SONRAKI BASVURULARA ÖRNEK TESKIL ETMEMESINI ISTEDI.

ANCAK BU ISTEK KABUL EDILMEDI.

VE KORKTUGUMUZ BASIMIZA GELDI: ULTIMATOMU YEDIK! AVRUPA KONSEYI, LOIZIDU TAZMINATI 19 KASIM-A KADAR ÖDENMEDIGI TAKDIRDE TÜRKIYE-YE TAPTIRIM UYGULAYACAGINI BILDIRDI.

BU YAPTIRIM, AVRUPA KONSEYI PARLAMENTERLER MECLISINDEKI TÜRK PARLAMENTERLERIN OY HAKLARINI KULLANAMASINDAN BASLAYIP AVRUPA KONSEYINDEN IHRAÇ EDILMEMIZE KADAR UZANABILIR. DAHA FENASI, AVRUPA BIRLIGI ÜYELIGI RÜYAMIZIN DA SONU OLUR.

BIR BASKA TEHLIKE, LOIZIDU DAVASI EMSAL SAYILARAK TÜRKIYE ÜSTÜNDE BÜYÜK BIR MALÎ BASKI YARATILMASI IHTIMALIDIR.

ÇÜNKÜ TÜRKIYENIN KIBRISA MÜDAHELESINDEN SONRA 200 BINE YAKIN RUM GÖCE MECBUR OLMUSLARDI. LOIZIDU DAVASI EMSAL ALINDIGI TAKDIRDE TÜRKIYENIN ÖDEMEYE MAHKUM OLACAGI TAZMINATLARIN 20-25 MILYAR DOLARI BULACAGI HESAP EDILIYOR».

«HÜRRIYET» GAZETESINDEKI GÜNGÖR MENGININ YAZISINDA BIZI ALAKADAR EDEN KISMI AYNEN YAYINLADIK.

BU YAZIDAN ANLADIGIMIZA GÖRE, TÜRKIYE MECBUREN «HUKUK DEVLETI» OLMA YOLUNA GIRMEK ÜZERE.

1974-DE TÜRKIYENIN, KIBRISIN YARISINA YAKIN KISMINI ISGAL ETMESINDEN DOLAYI 200 BIN RUM, BINLERCE SENELIK TOPRAKLARINI EVLERINI VE HERSEYLERINI BIRAKARAK KIBRISIN YUNAN KISMINA SIGINMISLARDI.

VE GÜNGÖR MENGININ YAZDIGINA GÖRE, TÜRKIYE, ENINDE SONUNDA, BU GÖÇMEN RUMLARIN MÜLKLERININ KARSILIGI OLARAK EN ASAGI 25 MILYAR DOLARI ÖDEMEYE MECBUR OLACAK.

GELELIM ERMENI SOYKIRIMINA. TÜRKLERIN 1915-DE ÇIKARDIGI TEHCIR KANUNU ILE, EDIRNEDEN VANA KADAR, O TOPRAKLARDA BINLERCE SENEDEN BERI YASIYAN EN AZ ÜÇ MILYON ERMENI SURIYE ÇÖLLERINE SÜRÜLDÜLER. BU SÜRGÜN EDILEN ERMENILERE, 24 SAAT ZAMAN VERILDI, YOLA ÇIKMAK IÇIN. VE ONLAR HERSEYLERINI BIRAKARAK SÜRGÜNE GITTILER. BU ÜÇ MILYON ERMENININ YARISINDAN FAZLASI YOLDA ÖLDÜRÜLDÜ.

BU SÜRGÜN OLAYI, ASLINDA SEYTANI BIR SEKILDE PLANLANMIS KORKUNÇ BIR SOYKIRIMI IDI.

SIZ TÜRKLER, HÂLA BU ERMENI SOYKIRIMINI INKAR EDIYORSUNUZ.

FAKAT ÇIKARDIGINIZ TEHCIR KANUNU ILE ERMENILERI SÜRDÜGUNUZÜ DE INKAR EDEMEZSINIZ YA.

BU SÜRGÜN EDILEN ÜÇ MILYON ERMENININ, TOPRAKLARINI MALLARINI MULKLERINI, HERSEYLERINI ZAPT ETTINIZ. VE ÇIKARDIGINIZ «ENVALI METRUKE» KANUNU ILE, BU ÇAPULCULUGUNUZU, «KANUNA UYDURDUNUZ». «EMVALI METRUKE» DEMEK SAHIPSIZ MÜLK DEMEKTIR. FAKAT BU MÜLKLER SAHIPSIZ DEGILDI. ZAVALLI ERMENILERI SIZ SÜRGÜN ETTINIZ. VE ONLAR BIR DAHA DÖNMEDILER. ÇOGU ÖLDÜRÜLMÜSTÜ.

FAKAT SAG KALSALARDI BILE KENDI TOPRAKLARINA DÖNEMEZLERDI KI. ÇÜNKÜ 1945-E KADAR, ISTANBULDA KÜÇÜKÇEKMECEDEN ÖTEYE, KADIKÖY TARAFINDA DA KARTALDAN ÖTEYE, GÂVURLAR GEÇEMEZDI YASAKTI.

ERMENILER BUNLARI UNUTMADI. VE ONLAR KIBRISLI RUM TITIANA LOIZIDU GIBI, AVRUPA INSAN HAKLARI MAHKEMESINDE HAKLARINI ARAYACAKLARDIR.

UNUTMAYIN KI, SOYKIRIM SUÇLARI, ZAMAN GEÇIMINE (MÜRÜRÜ ZAMANA) TABII DEGILDIR.

Յ.Զ.

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻՐԵՐ ԹԷ] ԶԳԻՏՑԱՇ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
«ԵԹԷ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ՄԿՍԻ, ԱՆԿԷ ՅԵՏՈՅ,
ԳՈՒԼՊԱՅԻ ՀԻՍՈՒՔԻ ՊԷՍ ԿԸ ՔԱԿՈՒԻ»

15 Նոյեմբեր 2003 թուակիր HÜRRIYET թերթին «մամուլէն հատընտիրներ» էջին մէջ,

GÜNGÖR MENGI-ին շատ կարեւոր գրութիւնը կարդացինք:

Կը հրատարակենք, նոյնութեամբ, Կիւնկօր Մէնկի-ին գրածները.

«Օրէնքին ուժին ականջ չկախող մեր ազգային նկարագրին պատճառաւ, մենք նոր և մեծ հարկային բեռի մը տակ պիտի մնանք:

Կիպրացի յոյն TITIANA LOIZIDU-ն կիրնէ-ի մէջ իր ունեցած տունը և հողը գրաւուած է ըսելով, 1990-ական թուականներու Մարդկային Իրաւունքներու Դատարանին առջեւ, Թուրքիան դատի տուաւ:

Եւ Թուրքիան հինգ տարի առաջ, 650 հազար տոլար հատուցում վճարելու դատապարտուեցաւ:

Այս դատին տեսնուիլը՝ Ե.Մ.Ի.Դ.-ինկողմէ, Թուրքիան «բռնագրաւիչ» նկատելուն մէկ նշանն էր:

Եթէ կանխելու միջոցներ չառնենք, ան, մեր գլխուն գալիք, մեծ հարուածին մունետիկն է»

Բայց DENKTAS և անոր խորհրդատու MÜMTAS SOYSAL-ը դատարանի որոշումը լուրջի չառնելէն զատ, յունական կալուածները՝ Թուրքերուն կողմէ սեփականացուելուն գործողութիւնը շարունակեցին: Եւ նոյն մտայնութեամբ, Անգարայի կառավարութիւններուն տգիտութիւնը՝ այս պարտքը իր տակոսներով, մէկ միլիոն տոլարի բարձրացուց:

Վերջապէս AKP-ի կառավարութիւնը, անցեալ Յուլիսին հասկցուց հատուցում վճարելու պատրաստ ըլլալը, բայց նաեւ պահանջեց, որ այս ու նման դատական դիմումներ օրինական չնկատուին այլեւս:

Բայց այս փափաքը չընդունուեցաւ: Եւ ինչ բանէ որ կը վախնայինք մեր գլխուն եկաւ»:

Վերջնագիր ստացանք: Եւրոպական Խորհուրդը LOIZIDU-ի հատուցման կապակցութեամբ տեղեկացուց, որ եթէ, մինչեւ 19 Նոյեմբեր, հատուցումը չվճարուի, Թուրքիոյ դէմ պատժական միջոցներ պիտի առնուին: Այս պատժական միջոցները՝ Եւրոպական Խորհուրդին երեսփոխանական ժողովին մէջ, Թուրք երեսփոխանները քուէարկելու իրաւունքէն զրկելէն սկսելով, մինչեւ Եւրոպական Խորհուրդէն մեր արտաքսուելուն կրնայ հասնիլ:

Աւելի վատը՝ մեր Եւրոպական Միութիւն մտնելու երազին վերջաւորութիւնը պիտի ըլլայ:

Ուրիշ վտանգ մը՝ LOIZIDU-ի դատը օրինակ վերցնելով, Թուրքիոյ վրայ դրամական մեծ ճնշում մը բանեցնելու հաւանականութիւն մը կը գոյանայ:

Որովհետեւ Թուրքիոյ Կիպրոս միջամտութենէն վերջ, 200 հազարի մօտ յոյներ գաղթելու ստիպողութեան ենթարկուած էին:

LOIZIDU-ի դատը եթէ օրինակ առնուի՝ կ՚ենթադրուի որ, այնուհետեւ, Թուրքիա 20-25 միլիառ տոլար հատուցում վճարելու ստիպողութեան մատնուի:

«Հիւրրիյէթ» թերթին մէջի Կիւնկօր Մէնկի-ի գրութեան մեզ հետաքրքրած մասը նոյնութեամբ հրատարակեցինք: Մեր այս գրութենէն հասկցածը այն է, որ Թուրքիա, ստիպողաբար, «Օրինաց պետութիւն» մը ըլլալու ճամբու մէջ է:

1974-ին Թուրքիոյ Կիպրոսի մօտաւորապէս կէսին չափ մաս մը գրաւելուն պատճառաւ 200 հազար յոյներ, իրենց հազարաւոր տարիներէ ի վեր սեփականութիւնը եղող հողերը, տուները և ամէն բանը լքելով, Կիպրոսի յունական մասը ապաստանած էին:

Եւ Կիւնկօր Մէնկի-ին գրածին համեմատ՝ Թուրքիա ի վերջոյ, այս յոյն գաղթականներուն ինչքերուն փոխարէն, նուազագոյն 25 միլիառ տոլար վճարելու պիտի ստիպուի:

Հիմա գանք հայկական ցեղասպանութեան: Թուրքիոյ 1915-ին հանած «Աքսորի օրէնքով», էսիրնէէն մինչեւ Վան երկարող հողերուն վրայ հազարաւոր տարիներէ ի վեր ապրող նուազագոյն 3 միլիոն հայերը, դէպի Սուրիական անապատները աքսորուեցան:

Այս աքսորի որոշումին ենթակայ հայերուն միայն 24 ժամ տրուեցաւ ճամբայ ելլելու համար:

Եւ անոնք, իրենց բոլոր ինչքերը լքելով, աքսորուեցան: Այս 3 միլիոն հայ աքսորեալներուն կէսը՝ ճամբան սպաննուեցան: Այս աքսորը, իրականութեան մէջ, սադայէլական ձեւով ծրագրուած՝ զարհուրելի ցեղասպանութիւն մըն էր: Թուք՝ Թուրքեր, մինչեւ այսօր, հայկական ցեղասպանութիւնը կ՚ուրանաք:

Բայց ձեր հանած աքսորի օրէնքով, հայերը տարագրած ըլլալնիդ չէք կրնար ուրանալ:

Այս աքսորուած 3 միլիոն հայերուն հողերը, ապրանքները, ինչքերը, ունեցած ամէն բաները գրաւեցիք:

Եւ ձեր հանած նոր «EMVALI METRUKE» -«լքեալ գոյք»ի օրէնքով ձեր աւարառութիւնը օրինակացուցիք: EMVALI METRUKE լքեալ գոյք ըսել է:

Բայց այս գոյգերը անտէր չէին: Խեղճ հայերը դուք աքսորեցիք:

Եւ անոնք չվերադարձան: Մեծ մասը սպաննուեցան: Բայց, եթէ նոյնիսկ ողջ մնային, իրենց երկիրը չէին կրնար վերադառնալ: Որովհետեւ ճամբաները գոցած էիք:

Որովհետեւ մինչեւ 1945 թուականը, Պոլսէն Քիւչիւքչէքմէճէէն անդին և Գատը գիւղին կողմը, Գարթալէն անդին, դեավուրները չէին կրնար անցնիլ:

Կեավուրներուն արգիլուած էր: Հայերը՝ ոչ մէկ բան մոռցած են:

Եւ հայերը՝ Կիպրացի յոյն TITIANA LOIZIDU-ի նման, Եւրոպայի Մարդկային Իրաւունքներու Դատարանին առջեւ, իրենց իրաւունքները պիտի փնտռեն:

Մի մոռնաք, որ ցեղասպանութեան ոճիրը՝ ժամանցման օրէնքին ենթակայ չէ:

Յ.Ջ.

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 208 - ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2004

ԱՐԴԵՕՔ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԽԻՂՃԸ ԵՐԲ ՊԻՏԻ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ԱՅՍ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՅԱՆՑԱՊԱՐՏՆԵՐԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Մեր մէջէն շատեր անպայման տեսած են, ամերիկեան «Քաու Պոյ»ի ֆիլմերուն մէջ, WANTED [Կը փնտռուի] վերտառութեամբ, պատէ կախուած ծանուցումները, որոնց վրայ ամերիկացի յանցապարտներուն նկարները եւ անունները նշուած կ՛ըլլան։

Այդ ծանուցումներուն ամէնէն յատկանշական կողմը այն է, որ նկարներուն վրայ նշուած կ՛ըլլան նաեւ այս որճրապարտները մեռցնող կամ ձերբակալողներուն վճարուելիք դրամին գումարը։ Այսինքն՝ ամէն մէկ ենթադրեալ աւազակին մահուան վճիռը, այս խոստացուած մեծ գումարներով արդէն տրուած կ՛ըլլայ։

Ամերիկեան քաու-պոյական եւ կանկսթէրական «քաղաքակրթութիւնը» դրամի իշխանութեան վրայ հիմնուած է։ Հոն՝ դրամը ամէն բան է։ Դրամը՝ իսկական «Աստուած» է։

Նոյնիսկ, իրենց «տոլար»ին վրայ, Աստուծոյ անունը կայ.

«IN GOD WE TRUST».

Եւ շատ բնական արդիւնք է, որ Ամերիկայի մէջ, ամէն բան դրամէն կախեալ պիտի ըլլար։ Նոյնիսկ՝ Արդարութիւնը։ ԴՐԱՄՆ Է ՈՐՈՇՈՂԸ ԱՆՄԵՂԸ ԵՒ ՄԵՂԱՒՈՐԸ։

***

Դժբախտաբար, Սովետական Միութեան կործանումով, Ամերիկան աշխարհի միակ տէր եւ տիրական պետութիւնը դարձաւ։

Եւ այս միահեծան պետութիւնը, իր անարդար «արդարութիւնը» ամբողջ աշխարհի վրայ տարածել սկսաւ։

Այստեղ պիտի ջանանք նշել, Սովետ. Միութեան կազմալուծումէն յետոյ, Սիոնիստ-Ամերիկեան աշխարհակալ կայսրութեան կատարած անիրաւութիւններէն քանի մը օրինակներ։

1.- 1947-ին, Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութիւնը որոշում տուած էր, որ իսրայէլեան եւ նաեւ Պաղեստինեան երկու անջատ պետութիւններ հիմնուին։ Եւ 1948-ին, հիմնուեցաւ իսրայէլեան պետութիւնը։ Բայց ոչ՝ պաղեստինեան պետութիւնը։

Որովհետեւ հրեաները, իրենց զէնքի ուժով արգելք կ՛ըլլային, պաղեստինեան պետութեան մը հիմնուելուն, պատրուակելով, որ պաղեստինցիները պաշտօնապէս չէին ճանչնար իսրայէլեան պետութեան գոյութիւնը։

Պաղեստինցիներու դեկավարը՝ Արաֆաթ, որ Ամերիկեան կողմնորոշման քաղաքականութիւնը կը վարէր, [աւելի ճիշդ՝ ամերիկեան գործակալութեան կապուած էր] տարիներով քնացուց պաղեստինեան ժողովուրդը՝ իր մեղմ քաղաքականութեամբ յուսալով, որ օր մը անկախութեան կը տիրանան։

Եւ 1993-ին ԱՄՆ.-ի Քլմբ Տէյվիտ-ի մէջ, Արաֆաթ համաձայնութիւն կնքեց Իսրայէլի հետ, եւ պաշտօնապէս ճանչցաւ Իսրայէլի պետութիւնը, եւ ասոր փոխարէն՝ պաղեստինեան պետութեան մը հիմերը նետուեցան իբր թէ։

Բայց, այս մէկը խաբկանք մըն էր, երազ մըն էր պարզապէս։

Յաջորդ տարիներուն, Սովետ. Միութեան ալ կործանումէն օգտուող իսրայէլացիները, պաղեստինեան հողերուն վրայ «COLON»ներ հաստատելու աշխատանքներուն զարկ տուին։ Եւ այս

ձեւով, գործնականապէս, արգելք եղան պաղեստինեան անկախ պետութեան մը հիմնուելուն:

Այս դրուագեան մէջ, պաղեստինցիները երկրնտրանքի մը առջեւ գտնուեցան: Կա՛մ վերջնականապէս պիտի կորսնցնէին պաղեստինեան պետութիւն մը ունենալու յոյսը, եւ կա՛մ, իրենց մահուան գնով, պիտի պայքարէին Պաղեստինի գոյութեան համար:

Պաղեստինցիները պայքարելու որոշումը տուին:

Եւ մինչեւ այսօր, գերմարդկային պայքար կը մղեն Պաղեստինի մէջ, Միոնիստ հրեաներու դէմ:

Եւ սիոնիստները այս պաղեստինցի մարտիրոսները, անիրաւաբար, «տէրորիստ» կը կոչեն:

Եւ իսկական հրէշ մը եղող Արիէլ Շարոնի առաջնորդութեամբ հրեաները, պաղեստինցիներու դէմ բնաջնջումի, կործանումի եւ ահաբեկումի ռազմզվարութիւն կը գործադրեն:

Եւ հրէական այս ռազմավարութիւնը, բառին իսկական իմաստով ցեղասպանութիւն է:

Եւ ճիշդ Թրքական [աւելի ճիշդ՝ Սիոնիս-Իթթիհատական] մեթոտով պաղեստինցիներու առաջնորդ դէկավարները կը սպաննեն, որ պաղեստինցի ժողովուրդը «անգլուխ» մնայ:

Բայց հրեաները կը սխալին, որովհետեւ ամէն մէկ պաղեստինցի՝ ինքնին դէկավար մըն է:

Եւ պաղեստինցիներու զոհաբերութեան ոգին տարածուած է բոլորին մէջ: Ե՛ւ կին, տղայ, երիտասարդ կամ տարեց՝ պատրաստ են մարտիրոսանալու:

Պաղեստինցիներու պայքարի այս կորովը, հրեաները բնաւ չէին նախատեսած: Կը կարծէին, թէ դրամով ամէն բան ծախու պիտի առնէին: Ինչպէս որ ատենօք, անգիտակից պաղեստինցիներէն, անոնց հողերը գնած էին:

Եւ հրեաները, իրենց ստեղծած կեանքի անտանելի պայմաններով կը յուսային, որ պաղեստինցիները պիտի լքէին իրենց հայրենի հողերը եւ պիտի գաղթէին : Բայց պաղեստինցիները, իրենց բացառիկ մեծամասնութեամբ, փարեցան իրենց հայրենի հողերուն՝ ի գին իրենց կեանքին եւ կրած անտանելի դժուարութիւններուն:

Հրեաները հակազդեցին եւ ա՛լ աւելի սաստկացուցին պաղեստինցիներու ահաբեկումը եւ պաղեստինեան հողերուն վրայ բարձր պատեր կառուցանելով, սկսան շրջապատել ու մասնատել զանոնք:

Եւ այս նոր հնարքով պաղեստինցիները, իրենց հայրենի հողերուն վրայ, բանտարկեալներու վերածուեցան:

Եւ այս անմարդկային գոյավիճակին դէմ ընդվզող պետութիւններուն բոզոքները՝ ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդին մէջ, ամերիկեան «Վէթօ»ով բեկանուեցան:

Ահա, ա՛յս է ամերիկեան անարդար «Արդարութիւնը», որովհետեւ ԱՄՆ-ը հրէական դրամին ուժին զօրութեամբ, իսկական հրէական մեծ գաղթավայր մըն է:

***

2.- Քրիստոնէական պատմութեան մէջ ոչ մէկ կրօնականի դէմ այնքան ամբաստանութիւններ կատարուած են, որքան փոլոնացի (լեհ) Քարոլ Վոժթիլա-ի, որ 1978-ին ամերիկեան գաղտնի գործակալութեան սադրանքներովը եւս, Հռոմի Պապ ընդրուեցաւ՝ Ժան-Փոլ Բ. անունով:

Պաղ պատերազմին ամենածանր տարիներուն, այս Պապը կրօնական մը ըլլալէ աւելի իբր քաղաքական քարոզիչ, ամէն հնարքի դիմեց, որ Սովետ. Միութեան, Լեհաստանի եւ ընկերվարական այլ երկիրներուն մէջ գտնուող կաթողիկէ հասարակութիւնը գրգռուի եւ ըմբոստութեան դիմէ: 12 տարիներ շարունակ աշխատեցաւ, որ այս երկիրներու վարչացեւը փուլ գայ:

Եւ, ի վերջոյ, յաջողեցաւ: Սովետ. Միութիւնը կազմալուծուեցաւ 1990-ին:

1990-էն յետոյ, Արեւմուտքի այդ նոյն գաղտնի գործակալութիւնը, գործադրելի ուրիշ առաջադրանք մը տուաւ իրեն - «լուծել նաեւ՝ Ընկերվարական Եուկոսլաւիոյ Միութիւնը»: Եւ Քարոլ Վոժթիլա ամէն ջանք թափեց, որ Եուկոսլաւիոյ կաթողիկենները մղէ անջատողական պատերազմի, ուղղափառ սերպերուն դէմ:

Եւ վրէժխնդիր Գերմանիոյ վարչապետ՝ Հելմութ Քոհլի հետ գործակցաբար՝ յաջողեցաւ Եուկոսլաւիոյ ժողովուրդը անվերջանալի եւ եղբայրասպան պատերազմի մղել:

Եւ բազմահազար անմեղ զոհերու պատճառ եղան:

Այս երկու պատերազմներուն յանցապարտները, մինչեւ այսօր անպատիժ մնացած են: Ասոր փոխարէն, բուն մեղապարտները ձգելով ազատ. ամերիկեան անարդար-«Արդարութիւնը» իր պատերազմի յանցաւոր, եուկոսլաւիոյ նախագահ Սլոպոտան Միլոզեւիչը ձերբակալեց՝ ամերիկեան «WANTED»ի դրութեամբ: Իր երկրին միութիւնը եւ անկախութիւնը պաշտպանողը դրամով ծախու առաւ:

Ամերիկեան պետութիւնը եուկոսլաւիոյ կառավարութեան 100 միլիոն տոլար առաջադրեց՝ պայմանաւ, որ Միլոզեւիչը ձերբակալեն եւ իրենց յանձնեն:

Եւ ձիներէ կոչուած Սերպիոյ վարչապետը, 30 արծաթի Քրիստոսը ծախողին նման, վաճառեց Միլոզեւիչը ամերիկացիներուն: Բայց, կարճ միջոց մը ետք, ինկաւ վրիժառու հայրենասէրի մը գնդակին տակ: «Պատիժը ստացաւ» - ըսին:

Այսօր, իր հայրենիքը պաշտպանել ուզող նախագահ Միլոզեւիչը բանտարկուած է:

Մինչդեռ եուկոսլաւիոյ ոջլերգութեան բուն պատասխանատուներ նկատուածներ՝ Քարոյ Վոժիչան, Հելմութ Քոհլ, Պիլ Քլինթըն, ԱՄՆ-ի նախկին ԱԳ նախարար հրեայ Մատլէն Օլպրայթ, եուկոսլաւիան շարաթներ ամբողջ ռմբակոծած, հրեայ -ամերիկացի գօրավար Ուէզլի Քլարք, մինչեւ այսօր ազատ են եւ դեռ չեն պատժուած:

***

3.- Արեւմտեան-Սիոնիստ մամուլը տեւական եւ ամէն առիթով կը կրկնէ, թէ Ռուսիոյ նախագահ Փութին-ը Քա-ժէ-Պէ-ի պաշտօնեայ եղած է, բայց երբեք չ'ըսեր, թէ ներկայ Ամերիկայի նախագահ ճորճ Վ. Պուշ-ին հայրը՝ ճորճ Պուշ 1989-ին, Ամերիկայի նախագահ չընտրուած՝ տարիներով Սի. Այ. Էյ.ի նախագահը եղած էր:

Բոլորին համար այսօր գաղտնիք մը չէ, թէ Սի. Այ. Էյ.ը մինչեւ օրս՝ աշխարհի մէջ ի՛նչ ոճիրներու, ի՛նչ սադրանքներու եւ ի՛նչ պատերազմներու պատճառ եղած է եւ կը շարունակէ ըլլալ տեւաբար, որ Սիոնիստ-Ամերիկեան Իշխանութիւնը աշխարհի վրայ տեւակայացնէ միլոնաւոր անմեղ մարդոց արիւնը հոսեցնելու գնով:

Այսօրուան Իրաքի ոջլերգութիւնը, ճորճ Պուշ-ին 1990-ի նախագահութեան շրջանին կատարած սադրանքներուն հետեւանքն է:

1990-ին էր, որ ամերիկեան Սի. Այ. Էյ.ի կարգադրութեամբ Իրաքի մէջ, «Համայնավարները մաքրագործելու» համար իշխանութեան բերուած Սատտամ Հիւսէյնը կրկին, ամերիկեան մեքենայութիւններով, ծուղակը ձգուած եւ զինք Քուէյթ խուժել տրուած էր:

Եւ, այս գիտակցաբար ամերիկեան դրդումով կատարուած գրաւումը՝ սկզբնաւորութիւնը եղաւ, գրեթէ 15 տարի տեւած եւ շարունակուող Իրաքի ոջլերգութեան:

Վերջին տարիներուն, Սիոնիստ-Ամերիկեան Իշխանութեան կողմէ կատարուած Իրաքի ոջլերգութիւնը, Միջին Արեւելքի ապագայ կառոյցը ճշդող ծրագրին հետեւանքն է, որուն մէջ ամենակարեւոր դերը խաղացած է Ա.Մ.Ն.-ի հետախուզութեան նախկին պետ եւ 1989-1993-ի Ա.Մ.Ն.-ի նախագահ ճորճ Պուշ-ը, որ առաջնակարգ պատասխանատուն է Իրաքի մէջ մահացած միլիոնաւոր անմեղ զոհերուն: Եւ դիպա՜ած էր, որ իր տղան՝ ճորճ Վ. Պուշ, 2000-ին նախագահ ընտրուելէ յետոյ, 2003-ին Իրաքի դէմ «զանգուածային բնաջնջման զէնքեր»ու գոյութիւնը պատրուակելով, պատերազմ հռչակեց եւ Իրաքը գրաւեց:

Այստեղ կը հրատարակենք բացառիկ վկայութիւն մը, որ կ'ապացուցանէ, թէ ճորճ Վ. Պուշ սուտ խօսած է եւ Իրաք երբեք զանգուածային բնաջնջման զէնքեր չէ ունեցած: Եւ եթէ այս վարկածը պարզապէս չինծու էր: Եւ ճորճ Վ. Պուշ, դեռ Յունուար 2001-էն սկսեալ [Ա.Մ.Ն.-ի նախագահութեան պաշտօնը ստանձնած առաջին օրէն], ծրագրած էր Իրաքի գրաւումը:

Այս մէկը վկայողը՝ Ամերիկայի գանձային նախարար «SECRETAIRE AU TRESOR» PAUL O'NEILL-ն է, որ Դեկտեմբեր2002-ին, ճ. Վ. Պուշին կողմէ հեռացուած է պաշտօնէն:

Այստեղ կը հրատարակենք PAUL O'NEILL-ի Ջուիցերիոյ «LE MATIN» թերթին մէջ, 13-1-2004-ին լոյս տեսած շատ զգայացունց յայտարարութիւնը՝ ֆրանսերէնով եւ՝ հայերէն թարգմանութեամբ:

4.- 1945-ին՝ երկրորդ Աշխարհամարտէն ետք է, որ Սիոնիստ-հրեաները աշխարհի ղեկավարութիւնը ձեռք անցուցին:

եւ անկէ յետոյ Աշխարհ սուտերու վրայ հիմնուած եւ արիւնոտ սպրանքներով կառավարուած աշխարհի մը վերածուիլ սկսաւ։

Եւ վերջին շրջաններուն, արիւնոտ սպրանքներուն մեծ վարպետը՝ գրեթէ 35 տարիներէ ի վեր աշխարհի քաղաքականութեան ուղղութիւն տուող հրեայ Հենրի Քիսինճըր-ն է։

Կարդացէք CHRISTOPHER HITCHENS-ին2001 -ին հրատարակուած՝ «LES CRIMES DE MONSIEUR KISSINGER» խորագրով գիրքը։

Այս գիրքին ամէն մէկ էջը՝ Քիսինճըր-ի աշխարհի զանազան երկիրներուն մէջ կատարած արիւնոտ սպրանքներուն պատմութիւնն է։

Եւ դեռ մինչեւ այսօր Քիսինճըր, հրէական ծրագիրները գործադրող կազմակերպութեան առաջնակարգ վարիչն է։

Եւ շատ ցաւալի է, որ Վոժթիլա-ի, Քիսինճըր-ի Քոհլ-ի, Քլինթըն-ի, հայր եւ որդի Պուշերու նման պատերազմի յանցապարտները, դեռ Մարդկային Արդարութեան Խիղճին կողմէ չեն դատապարտուած։

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 209 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2004

ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ « ԻՄ ՄԱՀԸ» ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ՄԻՏՔ ԲԱՆԻԻՆ ՀԵՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ ԳՈՅԱՏԵՒՄԱՆ ՄԵՋԻ ՀԱՄԱՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԱԾ ԻՄԱՍՏԸ

ԵՐԲ ԿԸ ՄՏԱԲԵՐԵՆՔ ԱՅՍ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՍԻՈՆԻՍՏՆԵՐՈՒՆ ԱԼ ՆԵՐՇՆՉՈՒՄՈՎ. 1890-ԷՆ ՅԵՏՈՅ, « ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ» ՊԻՏԱԿՈՎ ՎԵՐԱԿԱՋՄՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ, ՀԱՅ ԱՋԳԻՆ ՊԱՏՃԱՌԱԾ ՎՆԱՍՆԵՐԸ, ՄԵՐ ՎՐԴՈՎԸ ՁԱՓ ՈՒ ՍԱՀՄԱՆ ՉՈՒՆԵՆԱՐ

ԵՒ ԻԲՐ « ԱՅՐԱԾ ՍՐՏԻ ՄԽԻԹԱՐԱՆՔ » ՀԵՔՆԱՆՔՈՎ Կ՛ԸՍԵՆՔ ԹԷ՝ ԱՆՈՐ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱՆՑԵԱԼԻ ՀԱՅԱՎՆԱՍ ՈՐՈՇ ԴՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆՑ ԴԵՌ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻԼԸ, ՄԷԿ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ ՄԻԱՅՆ ԼԱՒ ՆՇԱՆ Է՝ ԱՅՍ Կ՛ԱՊԱՑՈՒՑԱՆԷ ԹԷ, ԱՐԵՒՄՏԱ-ՍԻՈՆԻՍՏՆԵՐԸ,ԴԵՌ ՀԱՅ ԱՋԳԸ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆԱՊԷՍ ՉԵՆ ԿՐՑԱԾ ՔԱՅՔԱՅԵԼ:
ԵՒ ԱՆՈՆՔ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ,
[ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԷՆ ԸՐԱԾՆՈՒՆ ՆՄԱՆ]
ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ, ԹԻԿՈՒՆՔ ԿԱՆԳՆԻԼ ԱՅՍ ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՈՐՈՇ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ:
ԵՐԲ ԱՅՍ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԴԱԴՐԻ ԻՐ ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵՆԷՆ ԱՅՄ՝ ԴԺԲԱԽՏԱԲԱՐ ԸՍԵԼ Է, ԹԷ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔՆ ՈՒ ՍԻՈՆԻԶՄԸ ՅԱՋՈՂԱԾ ԵՆ ՀԱՅ ԱՋԳԻՆ «ՀԱՇԻՒԸ» ԸՆԴՄԻ՛ՇՏ «ՏԵՍՆԵԼ»: ԵՒ ԱՅՆ ՕՐԷՆ ՅԵՏՈՅ ԵՐԲ ՍԻՈՆԻՍՏՆԵՐԸ ԿԸ ԴԱԴՐԵՑՆԵՆ ԻՐԵՆՑ ՁՕՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՅՍ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ.
«Ա՛Հ, ԱՅՆ ԱՏԵՆ», «ԿԸ ՄԵՌՆԻ» ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Մանաւանդ, 1 Յունուար 2003 թուակիր «ՆԱՅԻՐԻ»ի բացառիկէն սկսեալ մինչեւ 4նոյեմբեր 2003- «ՆԱՅԻՐԻ»ի 206 թիւը՝ գրեթէ ամբողջ տարուան մը ընթացքին, ջանացինք, հայ ազգին մեծագոյն ազէտին խորհրդանիշը եղող 24 Ապրիլ 1915-ի մասին, շաւերուն անծանօթ իրականութիւնները հրապարակել:

Այս գրութիւնները կարդացողները թերեւս կը յիշեն, թէ՝ մասնաւորապէս ծանրացած էինք Գրիգորիս վարդապետ Պալաքեանի «Հայ Գողգոթան» գիրքին վրայ, որ սուտերով, սխալներով եւ ինքնագովութիւններով լեցուն գիրք մըն է:

Եւ դժբախտաբար այս «Հայ Դողգոթան» գիրքն է, որ դաշնակցականները տարածած են ամէն կողմ իբր ամենավաւերական եւ միակ աղբիւրը՝ 24 Ապրիլ 1915-ի եղեռնին:

Որովհետեւ Պալաքեան վարդապետը [յետոյ Եպիսկոպոս] այս կուսակցութեան համակիր կրօնական մըն էր, եւ թունդ Բշնամի՝ Սովետական Հայաստանին:

2003 Թուականին « ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջի մեր գրութիւններով արտայայտուած էինք Պալաքեանին գիրքին մէջի սխալ վկայութիւններուն եւ մասնաւորապէս՝ Ռուբէն Սեւակի դէմ, նախանձէ տարուելով, կատարած չարափոխութիւններուն մասին:

Յետոյ Պալաքեան, ճակատագրի բերմամբ [եւ կամ դիպուածով], Մարսիլիոյ մէջ ենթարկուած էր հայրենասէրներու ընդդիմութեան եւ մասնաւորապէս՝ Ռուբէն Սեւակի ընկերոջ՝ հայրենասէր ենովք Արմէնին իրեն դէմ տարած պայքարին:

Եւ Մարսիլիոյ հայրենասէրներու հակազդեցութեամբ, Պալաքեան հեռացուած եւ, ձեւով մըն ալ՝ պատժուած էր, իր հակասովետական եւ դաշնակցութեան համակիր կեցուածքին պատճառաւ:

Վերջերս ստացանք մեր բարեկամներէն մէկուն կողմէ ուղարկուած գրութիւն մը, որ Պալաքեանի դէմ մեր կատարած քննադատութիւնները կը հաստատէ:

Այս գրութիւնը՝ 14 Դեկտեմբեր 1928-ին, Սուրբ Էջմիածինէն հորէն Արքեպս. Մուրատբէգեանին կողմէ [ապագային կաթողիկոս] գրուած նամակ մըն է, ուղղուած Թորգոմ Եպիսկոպոս Գուշակեանին [յետագային Երուսաղէմի Պատրիարքը]:

Այս նամակը իսկական ամբաստանագիր մըն է՝ Պալաքեանին անհեռատես եւ հայավնաս գործունէութեան մասին:

Այստեղ կը հրատարակենք, այս շատ կարեւոր նամակէն՝ միայն Պալաքեանին մասին գրուածները.

Գերաշնորհ եւ սիրելի 14 Դեկտ. 1928

Թորգոմ Սրբազան Սուրբ Էջմիածին

Ձեր գլխաւոր գործերը լինելու են,

1.- Եւրոպայի Բեմի կազմակերպութեան խնդիրը: Այդ գործը, որքան անկազմակերպ էր Պալաքեան Եպիսկոպոսի նշանակման ժամանակ, այնքան անկազմակերպ եւ խառնիճաղանճ վիճակի է հասած հիմա նոյն Պալաքեան Սրբազանի անհեռատես եւ սխալ գործունէութեան շնորհիւ:

2.- Օրիենտացիայի խնդիրը ձեզի յայտնի է, որ էջմիածինը բարեացակամ վերաբերմունք ունի հանդէպ մեր կառավարութիւնը, որու շինարար գործունէութիւնը եւ հանդէպ գաղթականութիւնը ցոյց տուած խնամքը ակներեւ է:

Դժբախտաբար Պալաքեան Սրբազանը որոշ սայթաքումներ էր ունենում, որոնք Բէյեւ հերքւում էին նրա կողմից, բայց այնուամենայնիւ, յուրջ դժգոհութեանց առիթ էին ծառայում եւ անդրադառնում էջմիածնի վրայ:

3 kam 4 .- Կայ եւ մի խնդիր, որ յարուցել է Ներսէս Կիւլպէնկեանը Լոնդոնի եկեղեցու մասին, որը երեւի չենք ուղարկելու ձեզ, որովհետեւ ոչ մի ցանկութիւն չունինք վշտացնելու Գալուստ Կիւլպէնկեանին, որի իրաւունքների դէմ ուղղուած է այդ խնդիրը:

Ընդհակառակն մեզ շատ մեծ վիշտ պատճառեց Պալաքեանի «անտակտ» վերաբերմունքը հանդէպ Գալուստ Կիւլպէնքեանի, որից չափազանց վշտացել էր վերջինը:

Եղբայրական սիրոյ ողջոյններով

Հոնարհ աղօթակից՝

ՀՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

* * *

Դժբախտաբար, այս եսասէր, մեծամոլ եւ նախանձ կրօնականին՝ Պալաքեանին 24 Ապրիլ 1915-ի մասին գրած «Հայ Դողգոթան» գիրքը, կը շարունակէ իր սխալ տեղեկութիւնները տարածել ԲՀ Հայաստանի եւ ԲՀ, մանաւանդ, Սփիւռքի մէջ՝ իբր միակ աղբիւր 1915-ի Հայկական եղեռնին:

Այս գիրքը վերջերս հրատարակուեցաւ նաեւ թարգմանաբար ֆրանսերէնով նոյն սխալներով եւ նոյն սուտերով

Բայց, մեզի խոր ցաւ պատճառեց ուրիշ պարագայ մը, որ շատ աւելի զգուեցնող եւ աններելի է: Ջանանք բացատրել:

1997-ին Նիւ Եորքի մէջ հրատարակուեցաւ PETER BALAKIAN անունով անձնաւորութեան մը կողմէ [որ հեռաւոր ազգականն է Գրիգորիս եպս. Պալաքեանին] Հայկական եղեռնի մասին գիրք մը, անգլերէն լեզուով, որուն անունն է « BLACK DOG OF FATE » [Ճակատագրի Սեւ Շունը]:

Այս գիրքը, որ մասամբ ալ Փիթըր Պալաքեանին մեծ մօր պատմածներուն վրայ յենելով գրի առնուած եղեռնի տարիներուն մէկ հանգրուխին տխուր պատմութիւնն է, շատ մեծ յաջողութիւն ունեցաւ ԱՄՆի մէջ եւ ամերիկեան բնորոշումով BEST SELLER կոչուած գիրքերու շարքին դասուելու արժանացաւ: Այսինքն՝ « ամէնէն շատ ծախուած գիրք»երէն մէկը եղաւ: Բնական է բոլոր հայերուն համար ուրախութիւն էր. հայու մը եղեռնի մասին գրած գիրքին Ամերիկայի մէջ յաջողութիւն գտած ըլլար:

Այս գիրքը հայերէի ալ թարգմանուեցաւ եւ 2002-ին Հայաստանի մէջ հրատարակուեցաւ « Ճակատագրի Սեւ Շունը» անունով եւ 2003-ին Փիթըր Պալաքեան հրատարակեց ուրիշ գիրք մը նիւ Եորքի մէջ կրկինճ անգլերէնով «THE BURNING TIGRIS» վերտառութեամբ «Այրող Տիգրիսը»:

Փ. Պալաքեանի այս գիրքը բոլորովին ուրիշ հանքամանք ունի իր «Ճակատագրի Սեւ Շունը» գիրքէն, որ աւելի իր ընտանիքի պատմութիւնն էր՝ վէպի վերածուած:

Մինչդեռ «THE BURING TIGRIS»ը [Այրող Տիգրիսը] պատմութեան գիրքի մը կառոյցը ունի: Մեր գաղափարը յայտնենք հիմա առանց մեր բառերը ծամծմելու՝ այս գրքի մասին:

Այս գիրքը, իրականութեան մէջ ամերիկեան քարոզչութեան մէկ արտատրութիւնն է:

Ալ ինչե՛ր ըրեր է Ամերիկան՝ 1915-ին, հայերը ազատելու . ինչե՛ր:

Մանաւանդ՝ Պոլսոյ Ամերիկայի դեսպան՝ հրեայ Մորկընթաու, ի՛նչ աշխատանք տարեր է հայերուն ի նպաստ, ինչե՛ր ըրեր է:

Բայց, իսկապէս, ի՞նչ ըրած է Մորկընթաու Պոլսոյ մէջ...քանի մը տեղեկագիր ղրկելէ զատ. հայոց վիճակի մասին եւ քանի մը բողոքական պատուելի ազատելէ բացի:

Եւ այս ա՛յն Մորկընթաուն էր, որ Հայկական եղեռնին, Թալաթին մեղսակից Գերմանիոյ Պոլսոյ դեսպան՝ Վանկէնհայմին ամենամտերիմ բարեկամը եղաւ:

Վանկէնհայմ եւ Մորկընճթաու՝ Հայոց՝ եղեռնի ենթարկուած օրերուն, Պոլսոյ «Այազպաշա» կոչուած պուրակը գտնուող գերմանական ագարակի մէջ՝ ձիով պտոյտներ կը կատարէին եւ կը զուարճանային:

Եւ հայկական «Գնա՛ մեռիր. եկո՛ւր սիրեմ»ի ասացուածքով 1915-էն յետոյ, այս հրեայ դեսպան Մորկընթաու՝ [իբր թէ հայասէրի վերածուած] գիրք մը հրատարակեց Հայկական եղեռնի մասին:

Եւ նոյնպէս՝ ամերիկեան բարեսէր կազմակերպութիւնները իրենց օգնութեան ձեռքը երկարեցին եղեռնէն վերապրած՝ տառապող հայերուն [նոյն«Գնա՛ մեռիր. եկո՛ւր սիրեմ»]ի մտածումով: Եւ այդ հայերուն մեծ մասը Ամերիկա ուղարկեցին. իրականութեան մէջ հայերը՝ իրենց հայրենիքէն պարպելու եւ հեռացնելու սիոնիստական ծրագիրը գործադրեցին. Ինչ որ մինչեւ այսօր կը շարունակէն Հայաստանի մէջ՝ ամենայն դիւրութեամբ «վիզա» տալով Ամերիկա գաղթել ուզող հայերուն:

* * *

Փիթըր Պալաքեանի «THE BURING TIGRIS» գիրքին մէջ մեզի համար շատ կարեւոր ուրիշ պարագայ մը կայ: Իր այս նոր գիրքին մէջ հեղինակը իր հեռաւոր ազգականին՝ Գրիգորիս եպիս. Պալաքեանին «Հայ Դողզոթան» գիրքէն շատ մը հատուածներ՝ գրեթէ նոյնութեամբ արտագրած է: Մանաւանդ՝ սրբազանին Ռուբէն Սեւակի նահատակութեան մասին յօրինած սուտերը՝ որոնք նոյնութեամբ հրատարակուած են:

Այստեղ յոյս կ՛ընծայենք Փ. Պալաքեանի «THE BURING TIGRIS» գիտքին 215 էջին մէջ Ռուբէն Սեւակի նահատակութեան մասին անգլերէնով գրուած անիրաւ, անխիղճ եւ սուտ վերագրումները:

.....

* * *

Չէք կրնար երեւակայել, թէ մեզի ի՛նչ աստիճանի ցաւ կը պատճառէ՝ Թրքանալը մերժելով դէպի նահատակութեան գացած Ռուբէն Սեւակի Սուրբ Յիշատակին դէմ շարունակուող այս անարդար եւ

Թրքավայել սուտ վերագրումները:

2003-ին, «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ, փաստաթուղթերով երկարօրէն գրեցինք, թէ սուտ էր, նախանձէ մղուած անոպային մը բարբանջանքներ էին Գ. Պալաքեանին յօրինածները:

Եւ հրատարակած էինք նաեւ, նիւ Եորքի մէջ 1924-ին լոյս տեսած բժիշկ Ս. Զարեւանդի գիրքին մէջ գրուածները. «Միայն Ռուբէն Սեւակը ընդիմացած է սպանութեան պահուն, իսկ Դանիէլ Վարուժան, ստոյիկեան խմաստունի մը պէս համակերպող ոգիով, կը հնազանդի» «տե՛ս «Նայիրի» 25 Մարտ 2003»:

Փիթըր Պալաքեան իր գիրքին մէջ, Պալաքեան եպիս.ին «Հայ Դողգոթան» գիրքէն արտագրելով կ՛ըսէ.

«Բժիշկ Զիլինկիրեանին եւ Մնիկ Մազազաճեանին հագուստներուն մէջէն 450 օսմանեան ոսկի գտնուած է»:

«ՆԱՅԻՐԻ»ի 20 Մայիս 2003 թիւին մէջ, ստախօս եւ նախանձ Պալաքեանին Ռուբէն Սեւակը հարիւրաւոր ոսկեդրամ ունեցող հարուստ մը ներկայացնելու անհեթեթ վերգրում մը ըլլալը, անհերքելի փաստերով ապացուցած էինք:

Այստեղ, առաջին անգամ ըլլալով հրապարակենք, գերմանական փաստաթուղթ մը, որ կը վկայէ, թէ Ռուբէն Սեւակի գերմանացի կնոջ՝ Ժաննի Սեւակին Պոլսոյ գերմանական դեսպանատան մօտ տարած անվերջ դիմումներուն ստիպողութեան տակ, գերմանացիները թուրքերէն պահանջած էին Ռուբէն Սեւակը սպաննողներուն ձերբակալումը եւ Ռուբէն Սեւակի վրայէն գողցուած թողօններուն վերադարձումը:

Այստեղ կը հրատարակենք Պոլսոյ գերմանական դեսպանատունէն, թուրքերէն առնուած տեղեկութիւններուն հիման վրայ, Ռ. Սեւակի կնոջ Ժաննի Սեւակի Լոզանի տան հասցէին ղրկուած 21-9-1915 թուակիր նամակը, որուն մէջ կայ նահատակ Ռուբէն Սեւակի պատկանած իրերու ցանկը:

Ահա՛ գերմանական դեսպանատան ղրկած փաստաթուղթը: Եւ նաեւ, այս գերմանական փաստաթուղթին՝ Փրոֆ. Վահագն Տատրեանի կողմէ վերծանուած պատճէնի թարգմանութիւնը:

Ինչպէս որ կը տեսէք՝այս գերմանական փաստաթուղթին մէջ, նահատակ Ռուբէն Սեւակին թողօններուն ցանկը նշուած է:

Փաստաթուղթին 4-րդ կէտին մէջ գրուած է թէ՝

4.- BAR GELD. MINOESTENS 10 PEUND.

«4.- Հնչուն դրամ-նուազագոյն 10 [օսմանեան] ոսկի »:

Ահա Ռուբէն Սեւակին ամբողջ հարստութիւնը, գերմանական փաստաթուղթով: « 10 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ»

Ձենք գիտեր, թէ ինչպէ՞ս պէտք է մեկնաբանել Գրիգոր Պալաքեանին նահատակ Ռուբէն Սեւակին դէմ կատարած սրբապղծութիւնները:

Արդե՞օք միայն նախանձով կամ վատ նկարագիր ունենալով կարելի է բացատրել Գրիգորիս Պալաքեանին, կրօնականի մը համար անվայել, անհաւատալի այս կեցուածքը:

Մենք կը յուսանք, որ այս մասին, արդար վճիռ մը պիտի տան ապագայի խղճամիտ հայ պատմագէտները:

* * *

Մեր ստացած տեղեկութիւններուն համեմատ՝ այս մեծապատիւ Փիթըր Պալաքեանը բնաւ հայերէն չի գիտեր: Եւ իր հեռաւոր ազգականին՝ Գրիգորիս Պալաքեանին գրած «Հայ Դողգոթան» գիրքը կարդացած է՝ հայու մը կողմէ անգլերէնի թարգմանուած ձեռագիրներէն, որովհետեւ «Հայ Դողգոթան» դեռ անգլերէն գիրք ըլլալով չէ հրատարակուած: Ձեռագիր կը մնայ:

Բայց, մեզի համար, շատ հետաքրքրական եղաւ. « Հայ Դողգոթան» հայերէնէ անգլերէնի թարգմանողին ով ըլլալը գիտնալը:

Եւ կրկին մեր սիրտը ցաւով պրկուեցաւ: Որովհետեւ «Հայ Դողգոթան» անգլերէնի թարգմանողը եւ Պալաքեանին այս գիրքին մէջի Ռուբէն Սեւակին դէմ յօրինուած սուտերը իր թարգմանութեան մէջ նոյնութեամբ նշողը՝ ARIS G. SEVAG անունը կրող անձ մըն է:

Այսինքն՝ Ռուբէն Սեւակին անունը անիրաւաբար գործածող անձ մը՝ որ նահատակ Ռուբէն Սեւակին Սուրբ Յիշատակը կը սրբապղծէ նոյնութեամբ թարգմանելով Գրիգոր Պալաքեանին սուտերը, որ հրատարակուեցան Փիթըր Պալաքեանին «THE BURING TIGRIS» գիրքին մէջ։

Եւ Փիթըր Պալաքեանի «THE BURING TIGRIS» գիրքը, Ամերիկայի մէջ, կրկին «BEST SELLER» եղած է։

Ձեռինքն Գրիգոր Պալաքեանին Ռուբէն Սեւակի դէմ սուտ վերագրումները, ուրիշ Պաաքեանի մը գիրքով, ամրողջ աշխարհին կը տարածուի։

* * *

Ռուբէն Սեւակ նահատակուեցաւ 26 Օգոստոս 1915-ին, Թուրք մարդասպաններու ձեռքով. Զանգըրըի մէջ։

Ռուբէն Սեւակ մեռաւ, չփոխելու համար իր անունը։

Բայց հայերը, ամէն օր կը մեռցնեն Ռուբէն Սեւակը սրբապղծելով անոր անունը։

Ազգ մը իր հերոսներով կ՛ապրի։

Ազգ մը, որ հերոսներ չունի. ապրելու իրաւունք չունի։

Ազգ մը, որ իր հերոսները կը մոռնայ, ինքն ալ մեռնելու դատապարտուած է։

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 210 - ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2004

ՈՂՔԵՐ ԵՆ, 24 ԱՊՐԻԼ 1915-Ի ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲՈՒՆ ՅԱՆՑԱՊԱՐՏՆԵՐՈՒՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ ԱՆՊԱՏԻԺ ՄՆԱԼՈՒՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԱՏՈՒՆԵՐԸ...

...ԱՆՈՆՑ ՇԱՐՔԻՆ ԵՆ ԴԱՇՆԱԿ ՈՐՈՇ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐ, ՈՐՈՆՔ ԴԱՐՁԱԿՑԵՑԱՆ ՍԻՈՆԻՍՏՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ:

ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ, 1915-Ի ԵՂԵՌՆԻ ՕՐԵՐԷՆ ՄԿՍԵԱԼ, ԱՐԴԷՆ «ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀ» ԳԻՏԷՐ, ՈՐ 1915-Ի ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԵՂՑՄՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԱՏՈՒՆԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐՆ ԵՆ:

ԵՒ1915-Ի.ԻՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ, ԲՈՒՆ ԻՇԽԱՆԱՒՈՐՆԵՐԸ ՍԻՈՆԻՍՏՆԵՐ ԷԻՆ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

1915-Ք.Ի եղեռնէն անմիջապէս ետք, Եւրոպայի մէջ հրատարակուած գիրկերը հայկական ցեղասպանութեան մասին, զարհուրելի տեղեկութիւններ կը հաղորդէին, որոնց մէջ այս ահռելի ոճիրներուն բուն պատասխանատուներուն գերմանացիները բլլալը փաստերով նշուած էր:

Այս հրատարակութիւններէն քանի մը հատը նշելու ջանանք. Անգլիոյ մէջ՝ 1.- 1915-ին – ARNOL TOYNBEE- «ARMENIAN ATROCITIES.

THE MURDER OF A NATION » .2.- 1915-1916-ին- VISCOUNT BRYCE- «THETREATMENT OF THE ARMENIANS IN THE OTTOMAN RMPIRE ».

3.- Ֆրանսայի մէջ՝ 1916-ին: RENE PINON. «LA SUPPRESSION DES ARMENIENS, METHODE ALLEMANDE, TRAVAIL TURC».

1915-Ք.Ի եղեռնէն յետոյ, մեր արեւմտահայէտ դաշնակցական զեկավարները շատ լաւ գիտէին, իրենք ալ, այս իրականութիւնները, եւ տեղեակ էին այս գիրքերուն մէջ գրուածներուն:

Այստեղ կ՛ուզենք կրկին նշել՝ 1915-ի հայկական ցեղասպանութեան մէջ գերմանական պատասխանատուութեան մասին, նոյնիսկ Գերմանացիի մը կողմէ կատարուած խոստովանութիւնը:

Այս խոստովանութիւնը կատարուած է 3-6-1921-ին, Պերլինի մէջ,Սողոմոն Թեհլիրեանի դատավարութեան ընթացքին, պաշտպան փաստաբաններէն Dr. NIEMEYER-ի կողմէ: Ահա՛ւասիկ.- «Թոյլատրեցէք ինձի, որ հետեւեալ խօսք ըսեմ:Պատերազմի ընթացքին Թուրքիոյ մէջ, հայերուն դէմ կատարուած խժդժութիւններուն միջոցին, գերմանացիները լռեցին:

Անշուշտ, որոշ չափերով, անոնք ջանացին կեցնել ջարդերը [Սուտ է: ԱՅԴ ՕՐԵՐՈՒՆ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀՈՂԵՐՈՒՆ ԲՈՒՆ ԻՇԽԱՆԱՒՈՐՆԵՐԸ ԵՂՈՂ ԳԵՐՄԱՆ ԶԵԿԱՎԱՐՆԵՐԸ, ՈՉ ՄԷԿ ԲԱՆ ԸՐԻՆ ՀԱՅԵՐԸ ԱՋԱՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ- Յ. Զ.]: բայց Թուրքերը, այս մասին սապէս կ՛ըսեն. «Անկարելի էր, որ այս բաները կատարուէին առանց գերմանացիներուն համաձայնութեան: Որովհետեւ գերմանացիները շատ գօրաւոր են»: Ուրեմն ամէն կողմ, մեզ՝ գերմանացիներս պատասխանատու կը նկատեն հայկական ջարդերուն համար: Եւ

շատ մեծ թիւով հրատարակութիւններ կան Ամերիկայի, Ֆրանսայի եւ Արեւելքի մէջ, որոնք կ՛ակնարկեն բանալով « Գերմանացիներն էին իրական Թալաթները Թուրքիոյ մէջ»

* * *

« ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐՆ ԷԻՆ ԻՐԱԿԱՆ ԹԱԼԱԹՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ»

Այստեղ ձեր ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրենք մասնաւորապէս վերը նշուած 1915-ի հայկական եղեռնին մէջ, գերմանական պատասխանատուութեան վրայ:

1915-էն մինչեւ 1996 թուականը, 80 տարուան ընթացքին, Արեւմտեան աշխարհի մէջ գտնուող դաշնակցական ծանօթ ղեկավարներուն կողմէ, գերմանական պատասխանատուութեան մասին ոչ մէկ պաշտօնական դիմում կատարուած եւ ոչ մէկ հրատարակութիւն լոյս տեսած է:

Այս իրավիճակը, մեր համոզումով, միայն մէկ ձեւով կրնանք բացատրել...որովհետեւ դաշնակցական գլխաւոր ղեկավարները Արեւմտահայէ էին ու ծառայութեան կանչուած Միութիւնականներուն կողմէ:

Շատ ծանօթ իրաւագիտական օրէնք է...մարդասպանական ոճիրի մը քննութեան միջոցին՝ այդ ոճիրին դրդապատճառները կը փնտռուին: Եթէ որճրագործը այս ոճիրը, ուրիշ մէկուն պատուէրով եւ կամ թելադրութեամբ կատարած է՝ պատուիրողին կամ թելադրողին պատիժը շատ աւելի ծանր կը կշռէ, քան թէ որճրագործին պատիժը:

Եւ Միութիւնականները հետամուտ են գտնելու հայ նոր գործակալներ, սեփական ազգի ու հայրենիքի դէմ գործողներ, նոր մեթոտներու կիրարկումով, դիմելով ամէն միջոցի որ հայերը քնացնեն: Որ անոնք չկարողանան իրականութիւնները տեսնել: Որովհետեւ Միութիւնականները միշտ վախը ունին...: Որովհետեւ հայկական ցեղասպանութեան պատասխանատուութեան ոճիրը՝ Միութիւնականներուն գլխուն վրայ Դամոկլեան սուրի մը պէս, տեւապէս կախուած պիտի մնայ...:Որովհետեւ, ցեղասպանութեան ոճիրը, ժամանցման օրէնքին ենթակայ չէ:

* * *

ՍԵԼԱՆԻԿ ՔԱՂԱՔԻՆ ԽԱՂԱՅԱՄ ՏԵՐԱՀՈՂԱԿ ԴԵՐԸ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Հայկական ցեղասպանութիւնը 24 Ապրիլ 1915-ին, Օսմանեան կառավարութեան հրամանով Պոլսոյ մէջ, հայ մտաւորականներուն եւ ղեկավարներուն ձերբակալումով սկսաւ:

24 Ապրիլ 1915 թուականին, Օսմանեան կառավարութիւնը ո՞ր կուսակցութեան կողմէ կազմուած էր – Իթթիհատ եւ Թերաքքի կուսակցութեան կողմէ:

Իթթիհատ եւ Թերաքքի կուսակցութիւնը ո՞ւր հիմնուած էր- 1900-թ.ներուն Սելանիկի մէջ կազմուեցաւ Իթթիհատ եւ Թերաքքի կուսակցութիւնը:

Որովհետեւ Սելանիկ քաղաքը, 1900-թ.ներուն, մեծամասնութեամբ հրեաներու կողմէ բնակուած քաղաք մըն էր:

Այդ տարիներուն Սելանիկի բնակչութեան բաժանումը հետեւեալ պատկերը կը ներկայացնէր.- 40 հազար Սաֆարիդ հրեայ, 20 հազար դաւանափոխ հրեայ, 20 հհազար իսլամ, 40 հազար Յոյն, 3 հազար Լեւանդիններ:

Ինչպէս որ այս թուանշաններէն ալ կը յայտնուի՝ այդ շրջաններուն Սելանիկի մէջ, հրեաները մեծամասնութիւն էին, եւ հրեաները Սելանիկը «նոր Երուսաղէմ» մը կը նկատէին: Աւելի ճիշդ՝ «Երուսաղէմը» գրաւելու համար կատարուելիք գործողութիւններուն կեդրոն կը սեպէին:

Երբ Թէոտոր Հերցըլ, 19-րդ դարուն վերջաւորութեան, Սիոնիզմի շարժումին ձեռնարկեց, Սելանիկ քաղաքի հրեաներուն տուաւ Օսմանեան կայսրութեան մէջ իշխանութիւնը ձեռք անցընելու պարտականութիւնը:

Սելանիկ քաղաքին հրեայ երեւելիներուն մեծամասնութիւնը, Ֆարմասոն-ներ էին:

Եւ 19-րդ դարու վերջաւորութեան, Սելանիկի մէջ կազմուեցաւ «JEUNES TURCS» [երիտթուրքեր] կոչուած [իբր թէ] յառաջդիմական շարժում մը: Իրականութեան մէջ, այս ժէօն Թիւրքեր-ու

կազմակերպութիւնը, հրեաներուն կողմէ մէջտեղ բերուած, մատակարարուած Մասոն-ական-Սիոնիստական շարժում մըն էր:

Եւ 1900-թ.ներուն այս կազմակերպութեան մէջէն, հրեաներու առաջնորդութեամբ, ստեղծուեցաւ Իթթիհատ եւ Թերաքքի կոչուած կուսակցութիւնը, որուն մաս կը կազմէին՝ Թալաթ, Ճեմալ, Էնվեր եւ նաեւ Մուսթաֆա Քեմալ՝ հայ ազգին դահիճներէն կազմուած վոհմակ մը. Ասոնք, բոլորն ալ, Ֆարմասոններ էին:

Այս կուսակցութեան նպատակը [իբր թէ], Օսմանեան կայսրութեան մէջ, ազատութեան եւ հաւասարութեան վարչակարգ մը հաստատել էր:

Եւ այս կուսակցութիւնը եւ Սիոնիստները [հրեաներուն հովանաւորութեամբ], Ժընեւի մէջ, ժողովներ կը կազմակերպէին:

Եւ դժբախտաբար, Ժընեւի այս ժողովներուն կը մասնակցէին նաեւ, Դաշնակցական ղեկավարներ ալ, որոնք ֆարմասոնական ճամբով, յծակից դարձեր էին Իթթիհատական-ներուն, հետեւելով «ԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԵՂԲԱՅՐԱՆԱՍՈՒԹԻՒՆ» կոչուած սուտ լոզունգներուն:

* * *

Սիոնիզմի հիմնադիր THEODOR HERZL-ը, 19-դարուն վերջաւորութեան Պոլիս կու գայ, Ապտիւլ Համիտին հետ սակարկելու Հայ յեղափոխականներուն հակաթրքական, հակասուլթանական շարժումներուն խափանումը Սիոնիզմին կողմէ եթէ, ասոր փոխարէն, Սուլթանը արտօնէ որ հրեաները, մեծ գումարներու յատկացումով, հող գնեն Պաղեստինի մէջ:

Ապտիւլ Համիտ Հայ յեղափոխականներու շարժումին վերջ տալու առաջարկը կ'ընդունի: Բայց հրեաներուն Պաղեստինի մէջ հող գնելու առաջարկը [իբր թէ] կը մերժէ [հաւանաբար Արաբներուն հակազդեցութենէն վախնալով]:

Եւ Թէոտոր Հերցըլ, Պոլսէն բաժնուած միջոցին, սա շատ յատկանշական սպառնալիքը կ'ընէ. «Յաջորդ անգամ Պոլիս՝ ուժով պիտի գանք»:

Եւ իրապէս ալ, Սելանիկի մէջ հրեաներուն դրամով կազմուած Իթթիհատական բանակը, Սելանիկէն ճամբայ կ'ելլէ եւ, 1908-ին, Պոլիսը կը գրաւէ: Եւ նոր [իբր թէ] «Ազատական» - իրականութեան մէջ Սիոնիստ-իթթիհատական վարչաձեւ մը կը հաստատէ Պոլսոյ մէջ:

Եւ տարի մը յետոյ, Ապտիւլ Համիտը գահէն վար կ'առնուի եւ կ'աքսորուի տխրահռչակ Սելանիկ քաղաքը:

Պոլսոյ մէջ, միամիտ հայերը կ'ուրախանան եւ կը կարծեն, թէ այլեւս Թուրքերուն հետ եղբայրաբար եւ ապհովութեան մէջ պիտի կարենան ապրիլ:

Բայց այս՝ պարզապէս ինքնախաբութիւն էր: Որովհետեւ 1908-ին կատարուածը, Սիոնիստական ծրագրին գործադրութեան մէկ հանգրուանն էր միայն:

* * *

Այս խարուսիկ «ազատութեան» տարիներուն, Դաշնակ ղեկավարները միամտօրէն [Ֆարմասոնական, եղբայրութեան ակզբունքով], սրտանց կը գործակցին իրենց «գաղափարակից» այս Թուրք-սիոնական կուսակցութեան հետ:

Եւ անոնք ա՛յն աստիճան կը հաւատան Ֆարմասոն Իթթիհատականներուն, որ նոյնիսկ կը ստիպեն, որ հայ ժողովուրդը գինաթափուի: Ծանօթ է 1911-12-թ.ներուն կնքուած Հ.Յ.Դ.- Երիտթուրքեր համաձայնութիւնը, որով Դաշնակցութիւնը, մերժելով ամէն «անջատողականութիւն», կը հռչակէր, որ ինք « Օսմանցի» է: Յիշենք, որ սիոնիստները նոյնպիսի գործակցութիւն առաջարկեցին Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան, որ ոչ միայն դէմ եկաւ այդ համաձայնութեան, այլեւ պայքարի ճակատ բացաւ երիտթուրքերուն դէմ: Արդիւնք՝ 20- Կախաղանները:

Մինչդեռ այս Ֆարմասոն – Իթթիհատականները, իշխանութեան գլուխ իրենց անցած օրէն՝ 1908-էն սկսեալ, Հայ Ազգը ցեղասպանութեան ենթարկելու ծրագիրները կը պատրաստէին:

Եւ, անխուսափելին պատահեցաւ: Եւ միամիտ այդ դաշնակցական ղեկավարները, իրենց հետ Հայ

Ագգն ալ քաշելով, ցեղասպանութեան զոհ դարձան։

* * *

24 Ապրիլ 1915-ի՝հայկական ցեղասպանութեան օրերուն, Պոլսոյ մէջ Ռուբէն Սեւակի կինը՝ Ժաննի Սեւակ ապրեցաւ այդ դժոխային օրերը։

Եւ իբր Թէ գերմանացի՝ իր բոլոր կարելիութիւններով աշխատեցաւ փրկել իր ամուսինը, Ռուբէն Սեւակը։

Բայց չյաջողեցաւ։ Եւ տեսաւ իրականութիւնները։ Ու հասկցաւ, Թէ հայկական ցեղասպանութեան բուն պատասխանատուները Գերմանացինն էն են։

Եւ 27 Հոկտեմբեր 1915-ին, Լոզանէն Պոլիս՝ Գերմանական դեսպանատան իշխանաւորներուն գրեց նամակ մը, որ գերմանացիներուն սիրտը յաւերժ խոցող ամբաստանութիւն կը մնայ։

Այդ նամակին մէջ Տիկ. Ռ. Սեւակ կը յախանձէր. «Աստուծոյ սիրոյն՝ Գերմանացիներուն դէմ կատարուած այս ամբաստանութիւններուն իրականութիւն չըլլալը ապացուցանելու համար, ամենազդու կերպով միջամտեցէք Թրքական իշխանութիւններուն մօտ՝ ազատեցէք ինչ որ կարելի է փրկել։ Փրկեցէք անմեղ կանանց, երախաներուն, հիւանդներու եւ ծերերու արիւնը, որ երկինք կը բարձրանայ։

Գերմանիոյ վրայ նզովք, Գերմանիոյ վրայ անէծք քրնայ գալ, եթէ Գերմանիա չընէ այն ամէնը, ինչ որ կը գտնուի իր երկաթեայ ուժերուն ներքեւ»։

Լոզան, 27Հոկտեմբեր 1915

ՀԵԼԷՆ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ – ԾՆԵԱԼ՝ ԱԲԷԼ

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 211 - ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 2 ՄԱՐՏ 2004

«ՁԱՅՆ ԲԱՐԲԱՐՈՅ ՅԱՆԱՊԱՏԻ»
ՆԿԱՏՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԸԼԼԱՆՔ ԿԱՄ ՉԸԼԼԱՆՔ, ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼ ԸԼԼԱՆՔ, ԵԹԷ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԴԱՏԱՒԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԽԱՉԵԼՈՒԹԵԱՆ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՉՔԻ ԱՌՋԵՒ ՈՒՆԵՆԱՆՔ, ԿԸ ՏԵՍՆԵՆՔ, ՈՐ ՄԻԵԻՆՈՅՆ ԿԵՂԾԻՔՈՎ, ՄԻԵԻՆՈՅՆ ՍԱԴԱՅԷԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ «ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԸՆՏՐԵԱԼՆԵՐԸ» Կ՛ԱՇԽԱՏԻՆ, ՈՐ ԻՐԵՆՑ ՈՒՂԱԾԸ ՊԱՐՏԱԴՐԵՆ ՀԱՄԱՅՆ ԱՇԽԱՐՀԻՆ:

Յ. Ջ. «ՆԱՅԻՐԻ» 6 ՄԱՅԻՍ 1995

ՀԱՋԱՐ ԴԻՄԱԿ ՈՒՆԵՑՈՂ ԱՋԳ ՄԸ

ՀՐԵԱՆԵՐԸ

Հրեաները յաւագոյնս ճանչնալու միջոցը, Յիսուսի կեանքին վերջին օրերու պատմութիւնը շատ ուշադրութեամբ կարդալն է: Ասիկա՝ պարզապէս, Յիսուսի կեանքին վերջին օրերուն մասին Աւետարանին մէջ գրուածները, մարդասիրական խղճով, իրապաշտ միտքով եւ արդար տրամադրութեամբ կարդալու եւ յետոյ վճռելու հարց է: Ուրեմն, կարդացէք Յիսուսի երուսաղէմ մտնելէն ետք, անոր քանի մը օրուան կեանքի պատմութիւնը՝ Աղօթատեղիէն վաճառականներն եւ լումայափոխները վռնտելը, յետոյ՝ ձերբակալուիլը, դատուիլը, մահուան դատապարտուիլը եւ խաչելութիւնը:

Յ. Ջ. «ՆԱՅԻՐԻ» 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1998

եւ 25 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2004-ԷՆ Ի ՎԵՐ, ԱՄԲՈՂՋ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԻՐԱՐ ԱՆՑԱԾ Է:

ԻՆՉՊԷ՞ Ս:

ՖԻԼՄԻ ՄԸ ՊԱՏՃԱՌԱՒ:

ՇԱՆՕԲ, ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԴԵՐԱՍԱՆ MEL GIBSON-ԻՆ «THE PASSION OF THE CHRIST» ՖԻԼՄԻՆ ՊԱՏՃԱՌԱՒ, ՈՐ ՅԻՍՈՒՍԻ ԿԵԱՆՔԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԶԱՐՀՈՒՐԵԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆ Է ՅԻՍՈՒՍԻ ԴԱՏԱՒԱՐՈՒԹԵԱՆ, ՋԱՐՁԱՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԽԱՉԵԼՈՒԹԵԱՆ, ԲԱՌ ԱՌ ԲԱՌ ԱԽԵՏԱՐԱՆԻ ՎՐԱՅ ՅԵՆՈՂ ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ

եւ վերջապէս՝ քաջ մը յայտնուեցաւ Ամերիկայի մէջ:

Շաբաթ դերասան MEL GIBSON պատրաստեց ֆիլմ մը՝ « THE PASSION OF THE CHRIST» [Յիսուսին Զարշարանքը] անունով, որ Յիսուսի կեանքին վերջին տասներկու ժամուան պատմութիւնն է՝ տանջանքներու ահռելի տեսարաններով:

Մել Կիպսոն այս ֆիլմով կ՛ապացուցանէ, թէ հրեաները ի՛նչ աստիճան անգութ եւ անարդար էին Յիսուի հանդէպ երբ, իրենց շահերուն համար, վտանգաւոր նկատած էին Յիսուսը:

Եւ Յիսուսի խաչելութենէն 2000 տարիներ յետոյ՝ այսօր, սիոնական հրեաները նոյն անգութ եւ անարդար հրեաներն են, որ իրենց աշխարհակալ շահերուն համար, միլիոնաւոր անմեղներուն արիւնը կը հոսեցնեն:

* * *

Մել Կիպսոն-ի «Յիսուսի Զարչարանքը» ֆիլմը՝ Ամերիկայի մէջ «Մեծ Պահոց»ի նախընթաց օրերուն [գիտակցաբար ընտրուած թուական մը], 25 Փետրուար 2004-ի Ջորեքշաբթի օրը, 4000-ի հասնող սրահներու մէջ, միաժամանակ ցուցադրուիլ սկսաւ: Եւ, ամէն տեղ, ուժգին ազդեցութիւն գործեց:

Քրիստոնեաները իրենց հեծկլտուքը չէին կրնար զսպել ներկայացման ընթացքին: Բայց, փոթորիկ ստեղծողները, հրեաները եղան:

Առաջին անգամ է, որ այս ֆիլմով, իրականութիւնները հրեաներուն երեսին կը զարնուին:

Եւ հրէական զրպարտիչ ահարկու մեքենան գործել սկսաւ: «ANTI-DEFAMATION LEAGUE»-ը անմիջապէս, իրեն յատուկ,այլեւս աւանդութիւն դարձած իր ANTI-SEMITISME-ի ամբաստանութիւններով, համազարկ բացաւ: Այլեւս ինչ անարգանքնե՛ր չուղղուեցան Մել Կիպսոն-ի դէմ:

Բայց, հրեաներուն ամենազօրաւոր զէնքը՝ հեռատեսիլները, ռատիօ-ները, թերթերը եւ լրատուութեան միւս միջոցներն են:

«Ուղեղ լուացող» իրենց այս քանդիչ զէնքերով, պատերազմ հռչակեցին հրեաները:

Յառաջիկայ օրերը պիտի ցոյց տան, թէ ինչ պիտի ըլլան Մել Կիպսոնի ապագան, եւ «ճակատագիրը»ը իր «Յիսուսի Զարչարանքը» Ֆիլմին:

* * *

Ծրագրուած յայտագրին համեմատ՝«THE PASSION OF THE CHRIST» ֆիլմը, Անգլիոյ մէջ պիտի սկսի ցուցադրուիլ 26Մարտին, իսկ Իտալիոյ մէջ՝ 7 Ապրիլին: Դալով Ֆրանսայի՝ այս ֆիլմին ցուցադրման համար, դեռ որեւէ որոշում չեն կրցած տալ:

Կրնա՞ք երեւակայել՝ այսպէս կոչուած Աշխարհի «Լոյսի եւ Մշակոյթի Կեդրոն» Ֆրանսայի մէջ, Սիոնիստ հրեաներուն ներկայացուցած ուժը, որ այս ֆիլմին ցուցադրման արգելք կը հանդիսանայ: Տանենք, թէ մինչեւ ե՞րբ:

Մինչ այդ, Ֆրանսական մամուլը, անհաւատալիօրէն շատ շատ մեծ տեղ տուաւ, «Յիսուսի Զարչարանքը» ֆիլմին:

Առաջին անգամն է, որ կրօնական բովանդակութեամբ ֆիլմ մը, թերթերուն ամբողջ առաջին էջերը կը գրաւէ:

Այստեղ կը հրատարակենք, ֆրանսական թերթերէն՝

1.-19-/2/2004 թուակիր «PARIS- MATCH»ի,

2.- 27/2/2004 թուակիր «FIGARO»ի եւ

3.- 27/2/2004 «LIBERATION»-ի առաջին էջերուն նկարները:

«PARIS – MATCH»ը 14 էջ յատկացուցած է ֆիլմին: «FIGARO»ն 4 էջ, «LIBERATION»ը 4 էջ:

Ֆրանսայի թերթերուն մէջ, Մել Կիպսոնի « Յիսուսին Զարչարանքը» ֆիլմի մասին, այսքան մեծ ծաւալով հրատարակութիւններու կատարուիլը կ՛ապացուցանէ, թէ հրեաներն ու նաեւ, Ֆրանսայի ժողովուրդը, ի՛նչ աստիճան կարեւորութիւն տուած են այս ֆիլմին:

«Փարի Մաչ», իր առաջին էջին վրայ կ՛ըսէ, թէ՝ «Այս ֆիլմը գայթակղութիւն ստեղծածէ»: «Լիպերասիոն» ֆիլմը կը բնորոշէ՝ «Մայրայեղ սաստկութեամբ հակասեմական ֆիլմ մը»:

Միայն «Ֆիկարօ» թերթն է, որ շատ իրատես մեկնաբանութիւն մը կը կատարէ իր խմբագրականին մէջ, նոյն ֆիլմին մասին:

Ֆրանսայի մէջ, ցուցադրուելու որոշում մը դեռ առնուած չըլլալու պարագան մատնանշելով, ան կ՛ըսէ. «ՖՐԱՆՍԱ, ԻԲՐ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԵՒ LAÏC ԵՐԿԻՐ, ԱՅՍՕՐ, ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԵԱՆ ԱՋԱՏՈՒԹԵԱՆ հետ՝ դէմ առ դէմ կեցած է»:

* * *

27 Փետրուար 2004 թուակիր «Ֆիկարօ»ի մէջ, Մել Կիպսոն-ի հետ կատարուած շատ հետաքրքրական է:ական հարցազրոյց մը հրատարակուած է:

Թերթի թղթակցին՝ ֆիլմին մէջ ներկայացուած եղելութիւններուն ի՛նչ աստիճան իրականութիւն

ըլլալու շուրջ հարցումին պատասխանելով, սապէս կ՚ըսէ Մ. Կիպսոն. « Ես, երբեք չհեռացայ Աւետարանէն, եւ միշտ հաւատարիմ մնացի Աւետարանին մէջ գրուածներուն՝ բառ առ բառ»:

Յետոյ լրագրողը, Յիսուսի խաչելութեան մէջ հրեաներուն պատասխանատուութեան մասին կը հարցնէ բեմադրիչին, որ անոր դիւանագիտական հետեւեալ պատասխանը կու տայ. «Ոմանք, Յիսուսի մահուան իբր պատասխանատու՝ հրեաները կ՚ամբաստանեն:

Ես կը կարծեմ, թէ բոլորս ալ, պատասխանատու ենք Յիսուսի խաչելութեան մէջ՝ իբր մարդ»:

Այստեղ, նոյնինքն՝ Աւետարանին մէջ գրուած խօսքերը, նոյնութեամբ պիտի հրատարակենք: Ասոնք, անժխտելի ապացոյցներ են, հրեաներուն ունեցած պատասխանատուութեան՝ Յիսուսի խաչելութեան ոճրագործութեան մէջ:

Ահաւասիկ, 1981-ին Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան կողմէ հրատարակուած Նոր Կտակարանի Ղուկասի Աւետարանին 253 եւ 254 էջերուն մէջ գրուածները:

Ու նաեւ, կը հրատարակենք, կրկին՝ Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան կողմէ 1981-ին հրատարակուած Նոր Կտակարանի Մատթէոսի Աւետարանին 90-րդ էջին մէջ գրուածները.

Այստեղ կ՚ուզենք հետեւեալ շատ կարեւոր կէտը մատնանշել:

Մատթէոսի Աւետարանին 90-րդ էջին 25 եւ 26 համարներուն մէջ գրուած են հետեւեալ խօսքերը:

« Եւ Պիղատոս կ՚ըսէ.- ԱՅՍ ԱՐԴԱՐԻՆ ԱՐԻՒՆԷՆ ԱՆՊԱՐՏ ԵՄ ԵՍ, ԴՈՒՔ ԳԻՏԷՔ»:

ԱՄԲՈՂՋ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑ ՈՒ ԸՍԱՒ. « ԱՏՈՐ ԱՐԻՒՆԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ ԵՒ ՄԵՐ ՈՐԴԻՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ»:

Դժբախտաբար հրեաներուն ըսած՝ «Ատոր արիւնը՝ մեր վրայ եւ մեր որդիներուն վրայ» բառերը, «THE PASSION OF THE CHRIST» ֆիլմին մէջէն, հրեաներուն կատարած շատ ծանր ճնշումներուն պատճառաւ, MEL GIBSON ՍՏԻՊՈՒԱԾ ԵՂԱԾ Է ՀԱՆԵԼՈՒ:

Բնական է, որ այս նախադասութեան ջնջուիլը՝ՖԻԼՄԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԱԾ ԳԱՂԱՓԱՐԷՆ ՈՒ ԱՐԺԷՔԷՆ ՇԱՏ ԲԱՆ ԿՈՐՍՆՑՆԵԼ ՏՈՒԱԾ Է:

Բայց կը կարծենք, թէ Մել կիպսոն այս«ՋՈՀՈՂՈՒԹԻՒՆԸ» ըրած է՝ իր ֆիլմը ՓՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ:

Ան, շատ լաւ գիտէր, թէ հրեաները, ֆիլմին ներկայացուելուն բոլորովին բոլորովին արգելք կրնային ըլլալ:

Եւ այս վտանգը՝ Դամոկլեան սուրի մը նման, միշտ Մել Կիպսոն-ի ԳԼԽՈՒՆ ՎՐԱՅ ԿԱԽՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՄՆԱՅ:

* * *

ԲԱՅՑ ՀՐԵԱՆԵՐԸ, ՈՐՔԱՆ ԱԼ ԻՐԵՆՑ ԴՐԱՄԻՆ ՈՒԺՈՎԸ ԵՒ ԱՆՎԵՐՋԱՆԱԼԻ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔՆԵՐՈՎ ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ ՃՆՇՈՒՄ ԲԱՆԵՑՆԵՆ, ՈՐՔԱՆ ԱԼ ՍԱԴԱՅԷԼԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ ԻՐԵՆՑ ՈՒԶԱԾ ԿՐՕՆԱԿԱՆԸ ԳՈՐԾԻ ԴԼՈՒԽ ԲԵՐԵՆ...

ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ ԸՐԻՆ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՊԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՆ, ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ, ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ, ԻԲՐ ՓԱՐԻԶԻ ԿԱՐՏԻՆԱԼԸ ԾԱԳՈՒՄՈՎ ՀՐԵԱՅ ԼԻՒՍԹԻԺԵՐ-Ն ՆՇԱՆԱԿԵԼ ՏՈՒԻՆ...

[Այս օրինակները հազարներով կրնանք բազմապատկել...]

Այսօր, իրենց անվերջանալի սադրանքներով, Քրիստոնեայ եկեղեցին իրենց լուծին տակ կը պահեն:

Բայց... մէկ բան չեն կրնար ընել- Աւետարանները չեն կրնար մէջտեղէն վերցնել:

Աւետարանին մէջ գրուածները՝ չեն կրնար ջնջել:

ԵՒ ԱՆՈՆՑ ՄԷՋ ԳՐՈՒԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ՓՈԽԵԼ:

ԱՆՈՆՑ ՄԷՋ ԳՐՈՒԱԾ Է, ԹԷ

ՔՐԻՍՏՈՍԸ ԽԱՉՈՂՆԵՐԸ ՀՐԵԱՆԵՐՆ ԵՆ:

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻԻ 212 - ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2004

[2]ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ՝ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ ԿԱՏԱՐԱԾ «ԱԽՏԱՃԱՆԱԶՈՒՄ»Ը

«MANKAFA VE DIKKAFA ERMENILER»

«ՅԻՄԱՐ ԵԻ ՅԱՄԱՌ ՀԱՅԵՐ»

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ, ՊԻՏԻ ՋԱՆԱՆՔ
ԱՊԱՑՈՒՅԱՆԵԼ, ԹԷ ԹՈՒՐՔԵՐԸ Ի՞ՆՉ ԱՍՏԻՃԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՈՒՆԷԻՆ ՄԷՋ
«ՅԻՄԱՐ ԵԻ ՅԱՄԱՌ» ՈՐԱԿԵԼՈՒ

ԱՅՈ, ՄԵՆՔ ԱԼ, ԴԺԲԱԽՏԱԲԱՐ,
ԿՐ ՀԱՒԱՏԱՆՔ, ՈՐ ՄԵՆՔ ՀԱՅԵՐՍ
ՅԻՄԱՐ ԵԻ ՏԻՄԱՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՄՆԵԼՈՒ ԱՍՏԻՃԱՆ ՅԱՄԱՌ ԵՆՔ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Մենք՝ Հաերս՛ ընդհանրապէս, չենք սիրեր այն անձերը, որ իրականութիւնները կը խօսին: Անոնց կ՛որակենք՝ «Յոռետեսներ»:

Մարդկային բնութեան արգիւնքն է՝ ցաւերէն հեռու մնալու այս կեցուածքը: Շատ անուշ է երազ տեսնելը: Մանաւանդ՝ կապոյտ երազներ, եւ իրականութիւններն ու վտանգները անգիտանալը:

Կը կարծենք, թէ մանաւանդ քրիստոնէութիւնը ընդունելէն յետոյ, հայ ազգը Յիսուսին «երկնային» խոստումներէն տարուելով հեռացաւ իրականութիւններէն: Եւ եղաւ միշտ, «երազատես»: Կորսնցուց իր նախնիներէն ժառանգած պայքարելու եւ զոհուելու նկարագիրը՝ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՈԳԻՆ»:

Մենք՝ հայերս, իրաւամբ կը հպարտանանք մեր Ազգին, մեր նախնիներուն պատմութեամբ:

Բայց, մեր մէջէն քանի՞ հոգի գիտեն, եւ այս գիտցողներն ալ անցեալը վերյիշելով մերթ կը պատմե՞ն, թէ 11-րդ դարուն սկիզբները, Վասպուրականի Հայոց Թագաւոր Սենեքերիմ, իր Թագաւորութիւնը ծախած է [ա՛յո, ծախած է] Բիւզանդացիներուն, եւ փոխարէն առած է Սեբաստիոյ նահանգը՝ փախչելով Թաթարական արշաւանքներէն կարծելով, որ աւելի ապահով եւ հանգիստ պիտի ապրի Սեբաստիոյ մէջ, հեռու Թաթարական բարբարոսութիւններէ:

Ի՞նչ խարկանք, եւ մանաւանդ՝ ի՞նչ չիմարութիւն:

* * *

Հայերս միշտ կը պատմենք, թէ Բիւզանդացիները մեզ, տեւաբար, իրենց ենթարկելու աշխատած են, եւ իրենց ուղղափառ հաւատքը մեզի պարտադրել ուզած:

Այո՛ իրականութիւն են, Բիւզանդացիներու բանեցուցած այս ճնշումները մեր վրայ:

Բայց, բոլոր կայսրութիւններուն, ձեւով մը ռազմավարութիւնն էր այս՝ տիրապետելու եւ իրենց իշխանութիւնը տեւականացնելու համար:

Բայց կրնա՞նք ըսել, թէ Բիւզանդացիները մեզ ջարդած են:

Ընդհակառակը, Բիւզանդական բանակներուն մէջ, մեծ թիւով հայ զինուորներ, սպաներ եւ զօրավարներ կային:

Եւ ամէնէն կարեւորը՝ Բիւզանդական գահին վրայ, շատ մը հայ զօրավարներ, իբր կայսր, իշխած են:

Բայց մենք, միշտ, թշնամի նկատած Բիւզնդացիները:

Եւ մեր հայ իշխանները միշտ, պայքարի մէջ եղած են, Բիւզանդացիներուն դէմ:

Եւ 1071-ի Մանազկերտի ճակատագրական պատերազմին, պէտք եղած ձեւով մենք չենք օգնած Բիւզանդացիներուն:

Եւ, ձեւով մըն ալ, նախընտրած ենք Թաթարները՝ ձերբազատուելու համար Բիւզանդական լուծէն:

Չենք կրնար հաւատալ, թէ Ազգ մը իր նստած ճիւղը ի՞նչպէս կրնայ կտրել, եւ անձնասպանութեան կը դիմէ:

Ի՞նչ ահռելի «չիմարութիւն» է այս: Եւ մանաւանդ՝ «Բիւզանդացիները, տեւաբար, Քրիստոնեայ տեսնելու մեր այս յամառութիւնը»:

** * **

Մենք միշտ կրկնած ենք, թէ հայ ազգին այս օրուան դժբախտութիւններուն իսկական եւ առաջնակարգ պատճառը եղած է՝ հայ ժողովուրդին, 11-րդ դարէն սկսեալ, իր հայրենիքը լքելով արտագաղթելը եւ Հայաստանը ամայացնելը:

Մեր համոզումով՝ հայ ազգին նկարագրին ամէնէն տկար կէտն է այս:

Ինչպէ՞ս կրնանք բացատրել՝ հայոց մէջ բոյն դրած արտագաղթելու այս մարմաջը:

Մինչեւ 11-րդ դար, իր հայրենի հողերուն վրայ համախումբ բնակող հայերը, այդ թուականէն յետոյ, սկսան պարպել Հայաստանը:

Եւ ամէնէն ցաւալին, հայերուն՝ Թաթարներուն հետեւելով, անոնց հետ միասին եւ անոնց քիկունք կանգնելով, Բիւզանդացիներուն հայրենիքը եղող Անաթոլիոյ հողերուն վրայ յառաջանալն է:

Եւ մեր արտագաղթը շարունակուեցաւ մինչեւ Օսմանցի Թուրքերուն 1453-ին Պոլիսը գրաւելը, եւ անկէ յետոյ՝ ու մինչեւ այսօր:

Մենք կը հաւատանք, որ 1453-ին, Պոլսոյ Օսմանցիներուն կողմէ գրաւման թուականը, ոչ միայն Բիւզանդացիներուն համար սուգի օր մըն է, այլ՝ հայոց համար ալ շատ ճակատագրական թուական մը:

Որովհետեւ, այս տարեթիւէն յետոյ, հայերը բոլորովին Օսմանցի Թուրքերուն ծուռակը ինկան եւ Պոլսոյ մէջ հայկական պատրիարքութիւն մը հիմնելով Հայաստանի կեդրոնը, ձեւով մը, Պոլիս փոխադրած եղան:

Եւ մենք, ամբողջ սրտով կը հաւատանք, թէ հայերուն Պոլսոյ մէջ Պատրիարքութիւն մը հիմնելը՝ հայ ազգին կատարած մեծագոյն անխոհեմութիւնն է:

Եւ այս Պոլսոյ Պատրիարքութիւնն է՝ հայ ազգին գլխուն եկած բոլոր դժբախտութիւններուն բուն, գլխաւոր պատճառը:

Եւ 1453-էն յետոյ, եւ մինչեւ այսօր պատահած բոլոր դժբախտութիւնները, Պոլիսը իբր հայկական կեդրոն ընտրելու մեր չիմար, անմիտ որոշումին հետեւանքներն են:

** * **

Եւ մենք՝ հայերս «Յիմարօրէն» եւ «Յամառութեամբ» կապուած մնացինք Պոլսոյ՝ Հայոց այս կեղծ կեդրոնին:

Այն աստիճան՝ որ երբ Օսմանեան կայսրութեան մէջ գտնուող բոլոր գերի ազգերը, 19-րդ դարէն սկսեալ կը պայարէին գրաւոր ուժ եղող Թուրքին դէմ եւ իրենց անկախութիւնը կը հռչակէին, մենք հաւատարիմ մնացինք Օսմանցիներուն:

Եւ Կարմիր Սուլթան Ապտիւլ Համիտ հայերուն տուաւ հետեւեալ մակդիրը՝ «MILLETI SADIKAYI ERMENIYE» [ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԱԶԳ ՀԱՅՈՑ]:Ինչո՞ւ:

Որովհետեւ, Պոլսոյ Հայոց Պատրիարք Ներսէս Վարժապետեան, 1876-ին Թուսերուն Կ. Պոլսոյ դռներուն առջեւ հասած օրերուն, հայ ժողովուրդին ուղղուած կոնդակ մը հրատարակեց:

Յիմարութեան եւ դաւականութեան մարմնացումը եղող այս կոնդակին մէջ, Վարժապետեան հետեւեալ ձարտուքները կը պատգամէր հայ ժողովուրդին:

«Օսմանեան պետութիւնը պաշտպանել, Հայաստանը պաշտպանել ըսել է, նոյնիսկ հայուն կրօնը, դպրոցը, ինչքը, տունը, ընտանիքը, պատիւն ու կեանքը պաշտպանել ըսել է»:

Մենք կը հաւատանք, որ Թրքահաճոյ այս պատգամը, ընդհանրապէս եւ մեծամասնութեամբ Պոլսոյ

հին եւ նոր բոլոր հայ առաջնորդներուն գաղափարախօսութիւնը եղած է՝ ստիպողաբա՛ր:

Որովհետեւ Պոլսոյ Հայ Առաջնորդները, յիմարօրէն եւ յամառութեամբ կապուած էին իրենց Պոլսոյ խարխուլ «Աթոռ»ներուն՝ իբր Օսմանցի:

Այս մտայնութեամբ է, որ յիմարութեան գագաթնակէտին հասած մեծատաղանդ Օսմանցի Գրիգոր Զօհրապ, ինք եւս, Հայ Ազգը, 24 Ապրիլ 1915-ի հետեւեալ օրը, Պոլսոյ Պատրիարքարանին մէջ, ներսէս Վարժապետեանին 1876-ի կոնդակը կը փնտռէր՝ իբր հաւատարմութեան ապացոյց: Այդ ու նման գրութիւն մը ղրկելու համար հայ ազգին դահիճը եղող Թալեաթին:

Նոյն Գրիգոր Զօհրապն է, որ իր յիմարացած մտայնութեամբ չհասկցաւ, իր պատկանած « ֆարմասոնութեան» ի՛նչ ըլլալը:

Ան չհասկցաւ՝ 1909-ի Ատանայի ազէտին մէջ, ֆարմասոն իթթիհատականներուն եւ անոնց ետեւ գտնուող Սելանիկցի հրեաներուն կատարած դերը:

Եւ Գրիգոր Զօհրապ, մինչեւ իր մահուան սեմը գտնուած պահուն իր գրած նամակներով, փրկութիւն սպասեց Թալեաթէն:

Եւ մինչեւ իր մահը, յամառօրէն հաւատաց իր ֆարմասոն եղբայրը եղող Թալեաթին:

* * *

1915-ի եղեռնէն յետոյ, բոլոր հայ հայրենասէրները գիտէին, որ հայ ազգին ողբերգութեան մէջ մեծագոյն պատասխանատուները սիոնական հրեաներն են:

Բայց, հրեաներուն այս պատասխանատուութեան մասին, շատ չխօսուեցաւ: Ի՞նչ էր պատճառը:

Հրեաները շատ, աքանչելի ձեւով, արգելք եղան այս մասին խօսուելուն:

Յատկապէս՝ Հրեայ ֆրանց Վերֆէլ-ին գրած, հայանպաստ «Մուսատաղի Քառասուն օրերը» վէպը, որ իրականութիւնները բոլորովին թուրքերուն վրայ նետելու համար հրատարակուած էր, գրեթէ մոռցուց հրէական պատասխանատուութիւնը:

Եւ հայերը շարունակեցին [դեռ մինչեւ այսօր, նա՛ւ, Հայաստանի մէջ] ֆարմասոնական կազմակերպութիւններուն մէջ մտնել: Որովհետեւ, սիոն. հրեաները չէին ձգեր, որ մէկը, առանց ֆարմասոն ըլլալու « որոշ տեղ» մը հասնի:

Նոյն

Իսկ հայ առաջնորդները՝ հայերուն դահիճները եղող Հրեայ ազգին պատկանող կիներուն հետ կ՛ամուսնանային:

Անունները՝ շարելու պէտք չունինք:

Բոլորս ալ գիտենք, թէ՝ Ռուբէն Տէր Մինասեանէն սկսելով մինչեւ Արամ Խաչատուրեան, Վ. Համբարձումեան, Գառոգու եւ բոլոր հռչակ ունեցող հայերուն կիները, մեծամասնութեամբ, ծագումով հրեաներ էին:

Մանաւանդ՝ վերջին շրջաններու ամէնէն յատկանշական երեւոյթը՝ «Ղարաբաղ Կոմիտէ» կոչուած տխրահռչակ կազմակերպութեան անդամներուն մեծամասնութեան կիները հրեաներ են:

Մ՛վ չի գիտեր, որ ՀՀ-ի նախկին նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի կինը սիոնիստ հրեայ մըն է:

Ուրիշ շատ կարեւոր պարագայ մըն ալ հետեւեալն է.- Սփիւռքի մէջ, համալսարաններու հայկական ամպիոններու դասախօսները, մեծ մասամբ հրեաներ են, որ լաւ գրաբար եւ աշխարհաբար հայերէն գիտեն:

Եւ ամէնէն հետաքրքրականը՝ հայկական եղեռնի ծառայ մասնագետներն ալ, մեծ մասամբ հրեաներ են:

Օրինակ՝ Ֆրանսայի մէջ՝ Իվ Թէոնոր:

Այս բոլոր երեւոյթները արդեօ՞ք դիպուածի հետեւանք են, թէ՝ հրէական ծրագրին մաս կազմող եւ անոր գործադրութեան արդիւնքներէն մէկը:

Կը կարծենք, թէ միայն կոյր ու համր եղողներն եւ ծախուածները, այս իրականութիւնները տեսնելու եւ հասկնալու կարողութիւնը կրնան չունենալ:

* * *

Բայց վերջերս հրեաներուն՝ հայերուն հանդէպ ունեցած կեցուածքին մէջ, շատ մեծ փոփոխութիւն մը յայտնուիլ սկսաւ:

Այլեւս հրեաները չեն քաղարկեր իրենց ունեցած ատելութիւնը հայերուն հանդէպ:

Երուսաղէմի «Հրէասէր Թորգոմ Մանուկեան Պատրիարք»ը, այդ ինչպէ՞ս եղաւ չենք գիտեր՝ Իսրայէլի նախագահին գանգատ յայտնեց հրեաներուն Երուսաղէմի մէջ, հայ կրօնականներուն վրայ կատարած յկոտ յարձակումներուն պատճառաւ:

Հրեաները, Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ, հայ կրօնականներուն վրայ կը թքնեն, կը սպառնան ու յարձակում կը գործեն եղեր:

Բայց, մանաւանդ՝ հայ կրօնականները Թել Աւիւի օդանաւակայանին մէջ, ամենածանր եւ անպատշաճ քնութիւններու կ՛ենդարկուին եղեր:

Ուրախ ենք, որ հրեաներու «բարեկամ» Թորգոմ Պատրիարք Մանուկեանը, վերջապէս իրականութիւնները տեսնել սկսած է:

* * *

Բայց, մեզի համար, ամէնէն կարեւորը եւ զգայացունց դէպքը, Պոլսոյ մէջ պատահեցաւ:

27 Փետրուար 2004-Ուրբաթ գիշեր, Պոլսոյ հեռատեսիլի [քանալ-7]կայանէն սփռուած MEL GIBSON-ի «THE PASSION OF CHRIST» ֆիլմին մասին կատարուած ասուլիսի մը ընթացքին, Հրեայ երլմազ Պէնարտէթ իր երեսին քօղը կը նետէ եւ իսկական՝ սիոնական վայրագ հրեայի կերպարանքով, անարգանքներ կը տեղացնէ քրիստոնեաներուն եւ մանաւանդ հայերուն հասցէին:

Իրականութեան մէջ՝ MEL GIBSON-ին ֆիլմը ի՞նչ կապ ունէր հայերուն հետ: Ոչ մէկ կապ:

Բայց Թրքական հեռատեսիլի ասուլիսին ընթացքին, հրեայ Պէնարտէթ-ի հրէշային խօսքերն ալ կ՛ապացուցանեն, թէ հրեաները որքա՜ն ոխերիմ թշնամութիւն ունին հայերուն հանդէպ, որուն, շատ ու շատ հայեր, դեռ մինչեւ այսօր, չեն անդրադարձած յիմարաբա՜ր:

Այստեղ կը հրատարակենք, 1 Մարտ 2004-թ.ին Պոլսոյ «Մարմարա» օրաթերթին մէջ լոյս տեսած նկարագրութիւնը ասուլիսին [աննշան յապաւումով], մինչեւ իրը սիոնական հրեաներուն մասին մեր մինչեւ այսօր գրածները հաստատող նոր ապացոյց: Պոլսոյ «Մարմարա» օրաթերթին այս տեղեկագրութիւնը՝ 2 Մարտ 2004-ին «ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ հրատարակուած մեր «Զայն Բարբառոյ Յանապատի» վերտառութեամբ գրութեան ձեւով մը շարունակութիւնն է:

«ՔԱՆԱԼ-7»ՀԵՌԱՏԵՍԻԼԻ ԿԱՅԱՆԷՆ ՇԱՏ ԱՆՅԱՋՈՂ ԱՍՈՒԼԻՍ ՄԸ ՅԻՍՈՒՍԻ ՁԱՐՁԱՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԺԱՊԱՒԷՆԻ ԱՌՔՆԶՈՒԹԵԱՄԲ

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆԱՆՈՒՆՈՎ ՄԱՍՆԱԿՑՈՂ ՊԷՆԷՐՏԷԹ

ՆԱԽԱՏԻՆՔՆԵՐ ՏԵՂԱՑՈՒԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՈՒ

ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՑԷԻՆ

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 213 -ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 30 ՄԱՐՏ 2004

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ԿԸ ՆԿԱՏՈՒԻ ԻԲՐԵՒ ՄԷԿԸ ԱՅՆ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԷՆ, ՈՐՈՒՆ ՁԱՆԳՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ՈՒՆԵՑԱԾ ԱԶԴԵՑՈՒԹԵՆԷՆ ԿԸ ՎԱԽՑՈՒԻ»

ՊԵՏՐԻ – ՊՈԼՍՈՅ ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆ ՅՈՒՆԻՍ 1915

[ԹԱՂԱԹԻ ՀՐԱՄԱՆՈՎ՝ 24 ԱՊՐԻԼ 1915-Ի ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՂ ՈՍՏԻԿՍՆՍՊԵՏԸ]

(ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱՐԽԻ - 5- 10-1915- FREIHERR KONSTANTIN VON NEURATH)

« CHEIKH AHMED YASSINE
ՇԱՏ ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ ԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԸՆ ԷՐ ՄԵՋԻ ՀՋՄԱՐ։
ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ՄԵԾ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԷՐ
ՊԱՂԵՍՏԻՆՑԻՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ »

22 ՄԱՐՏ 2004 – SHARON

ԴՈՒՔ ՀԱՅ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ « ԱԽՏԱԳԻՆ» -
Ռ. ՍԵՒԱԿԻ ԲՆՈՐՈՇՈՒՄՈՎ – ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ,
ԴՈՒՔ ԻՔ, ՏԱՄԱՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾԱԽՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ՓԱՂԱՆԴԸ,
ԴՈՒՔ ԻՔ, ՀԱՅՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԿԱՐԾՈՒԱԾՆԵՐԴ,
ԴՈՒՔ ԻՔ ՀԱՅՈՑ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿՈՉՈՒԱԾՆԵՐԴ,
ԴՈՒՔ ԻՔ ՔՆԱՅՈՒՅՔ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ,
ԴՈՒՔ ԻՔ ՁՈՒԶԵՑԻՔ ԸՍԵԼ, ՁԿՐՑԱՔ ԸՍԵԼ
ԹԷ ՄԻՒՐ ԷԻՆ «ՁԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՆՔՆԵՐԸ»
ԵՒ ՀՈԼՈՎԵՑԻՔ ՆՈՅՆ ՅԱՆԿԵՐԴԸ
«ԹՈՒՐՔԸ ՄԵՋ ՋԱՐԴԵՑ»
ՄԻՆՉԴԵՌ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
ԱՐԵՒՈՒՆ ԼՈՅՍԻՆ ՊԷՍ ՅԱՅՏՆԻ ԷՐ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՁԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

22 Մարտ 2004-ին, Պաղեստինցի հոգեւորական առաջնորդ, անդամալոյծ եւ կոյր, 70 տարեկան CHEIK AHMED YASSINE սպաննուեցաւ հրեաներու ուղղաթիռներու կողմէ։

Այս լուրը՝ ռումբի մը պէս պայթեցաւ աշխարհի ամէն կողմերը։

Իսլամական երկիրներուն մէջ, ժողովուրդները ոտքի ելան։ Ամէն կողմ ցոյցեր կատարուեցան։

Նոյնիսկ եւրոպական պետութիւնները դատապարտեցին այս ոճիրը:

Մանաւանդ, Ֆրանսայի նախագահ Ժագ Շիրաքի յայտարարութիւնը, շատ յատկանշական էր.-

«ՇԷՅԽ ԵԱՍԻՆ-Ի ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐԱՐՔԸ ՀԱԿԱՌԱԿ Է ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ»:

Որովհետեւ, «Քաղաքակիրթ աշխարհ»ի միջազգային օրէնքներով, ոչ մէկը իր գաղափարներուն համար կրնայ պատժուիլ եւ սպաննուիլ:

Բայց, հրէական անմարդկային՝ Մովսիսական օրէնքներով, եւ անոնց «Աչքի դէմ Աչք» կոչուած վայրագ սկզբունքով, ամէն միջոց ներելի է հրեաներուն՝ իրենց նպատակին հասնելու համար:

Այս սկզբունքով է, որ հրեաները խաչեցին Քրիստոսը՝ որուն միակ յանցանքը իրականութիւնները ըսել էր:

Բայց, Քրիստոսի գաղափարները վտանգաւոր էին եւ արգելք կրնային ըլլալ հրեաներուն ծրագիրներուն՝ « ԻՒՐ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԸՆՏՐԵԼ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ԻՇԽԵԼՈՒ ՀԱՄԱՅՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՎՐԱՅ»:

* * *

1.- Հրեաները վտանգաւոր նկատեցին Քրիստոսի գաղափարները եւ խաչեցին զինք:

2.- Սելանիկցի հրեայ եւ դաւանափոխներուն կազմած իթթիհատ եւ Թերագգի Կուսակցութիւնը, առաջնորդութեամբ Ֆարմասոն Թալաթին եւ իր մեղսակիցներուն, սպաննեցին Ռուբէն Սեւակը եւ հայ մտաւորականները, վտանգաւոր նկատելով անոնց գաղափարները իրենց ծրագիրներուն համար:

3.- Արիէլ Շարոն եւ Սիոնիստները, վտանգաւոր նկատելով Շէյխ Ահմէտ Եասին-ին գաղափարները իրենց ծրագիրներուն համար՝ սպաննեցին զինք:

Կոյր եւ համր ըլլալ պէտք է, այս երեք ողբերգութեանց մէջ չտեսնելու համար հասարակաց հրէական ոգեմաւարութիւնը, որ նոյնն է երկու հազար տարիներէ ի վեր՝«ԼՈՒԾՆԵԼ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՁԱՅՆԸ:

* * *

Թերեւս պիտի ըսէք թէ՝

«Տարիներէ ի վեր կ՛արտայայտուիք հրեաներու մասին: Մա՛, ըսել է, թէ գաղափար յայտնելու ազատութիւնը ունիք»:

Երեւութապէս՝ իրաւունք ունիք»:

Բայց, ո՞վ կը լսէ մեր եւ մեզ նման գաղափարներ յայտնողներուն ձայնը...

Եւ մեր բոլորին ըսածները կը ցնդին եւ կը կորսուին « Ձայն Բարբառոյ Յանապատի»ի նման:

Եւ հազիւ քանի մը հայրենասէրներու շրջանակի մէջ կը մնայ՝ մեր եւ մեր նմաններուն «ՁԱՅՆ»ը:

Ոէովհետեւ, ինչպէս որ միշտ կրկնած ենք՝

«Աշխարհի լրատուութեան ցանցը՝ մեծամասնութեամբ հրեաներուն ձեռքն է: Եւ անոնք միշտ, հակակշիռի կ՛ենթարկեն իրենց դէմ եղած լուրերը»:

* * *

26 Մարտ2004-ին, Նիւ Եորք-ի Միացեալ Ազգերու Ապահովութեան խորհուրդին մէջ, Արաբական պետութիւններուն դիմումով, Շէյխ Ահմէտ Եասինը սպաննած ըլլալուն համար, Իսրայէլը դատապարտող որոշումի մը առնուիլը պահանջուեցաւ:

Ապահովութեան խորհուրդի բոլոր անդամները, համաձայն էին [երեք ձեռընպահութեամբ] Իսրայէլի դատապարտուելուն:

Բայց, Պուշի Մ. նախագահները արգելք եղան, իրենց VETO-ով, Իսրայէլի դատապարտման:

Ինչպէ՞ս կրնայ բացատրուիլ. Իսրայէլ կոչուած 5 միլիոննոց Պետութեան մը [այն ալ Պաղեստինցիներէ գողցուած հողերուն վրայ հիմնուած] սա անհասկնալի ուժը որ, Ամերիկայի պէս Աշխարհին տիրապետող Պետութեան մը անգամ, միշտ իր կամքը կը պարտադրէ, եւ այս ձեւով, արգելք կ՛ըլլայ որ Իսրայէլը, Շէյխ Եասինը սպաննած ըլլալուն համար, դատապարտուի:

Արդեօ՞ք միայն Ամերիկայի մէջ գտնուող հրեաներուն մեծ թիւն է, որ այս ուժը կու տայ իրենց: Միա՛յն Նիւ Եորք քաղաքին մէջ, Իսրայէլի պետութեան հրեաներէն աւելի է անոնց թիւը:

Այնպէս որ նիւ եորքը, շատեր հեգնանքով կ՛անուանեն՝ «JEW YORG»:

Պարագան նոյնն է ամերիկեան բոլոր քաղաքներուն մէջ:

Բայց միայն հրեաներուն մեծ թիւէն չի գար անոնց ուժը,

Hispanique-ներն ու սեւամորթներն ալ, մեծ ուժ մը կը ներկայացնէին Ամերիկայի մէջ, իրենց հրեաներէն աւելի թիւ կազմող ժողովուրդով:

Բայց հրեաներուն ուժը, իրենց թիւէն աւելի, մէկ ուրիշ առաւելութեան մէջ է.- «ԴՐԱՄԻՆ ՈՒԺԸ»:

Դրամին ուժը՝ որ այսօր, հրեաներուն ձեռքն է: Դրամին ուժը՝ որ, դարերու ընթացքին, հրեաները զայն ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ՈՒԺԻ ՎԵՐԱԾԵՑԻՆ:

* * *

Ամերիկայի մէջ, գլխաւոր երկու մեծ կուսակցութիւն գոյութիւն ունի՝ Հանրապետականները եւ Դեմոկրատները:

Բայց Ամերիկայի մէջ, ո՛ր կուսակցութիւնն ալ իշխանութեան գլուխ գայ, միշտ նոյն բանն է՝ կացութիւնէն բան չի փոխուիր:

Որովհետեւ, միշտ հրեաներն են իշխանաւորները:

Եւ իրենց դրամին ուժովը, իրենց ծրագիրները կը պարտադրեն բոլոր կառավարութիւններուն:

«Սէքսի-մաննըքէն» Պիլ Քլինթըն-ի նախագահութեան տարիներուն, հրեայ Մատլէն Օլպրայթ-ն էր Ամերիկայի քաղաքականութիւնը վարողը՝ իր շուրջ ունենալով Պատերազմական նախարար հրեայ Քոհէն-ը եւ ՆԱՓՕ-ի հրամանատար հրեայ գօրավար Ուեզլի Քլարքը:

Այս հրեայ երրորդութիւնն [Մատլէն Օլպրայթ, Քոհէն եւ Հ

Քլարք] էր, որ հրէական ծրագիրներուն համար, կործանեց խաղաղ եւ բարգաւաճ Եուկոսլաւիան, Սի. Ա. Է.-ի սպասարկու ժան Փոլ Բ.-ի եւ Գերմանիոյ վրեժխնդիր վարչապետ Հելմութ Քոհլ-ի մեղսակցութեամբ: Եւ ստեղծեցին երկու իսլամ պետութիւններ՝ Պոսնիան եւ Քոսովոն:

Այսօր, այս ստեղծուած իսլամ պետութիւններուն մէջ, քրիստոնեայ Սերպերը կը ջարդուին տեւաբար:

Եւ այսօր, աշխարհի մէջ, ոչ մէկը, այս հրեայ պատասխանատու ջարդարարներուն դէմ իրականութիւնները ըսելու կը համարձակի:

Հրեաներու գործակալներէն՝ խաւիէր Սոլանա որ, իբր Եւրոպական Միութեան պատասխանատու, ՆԱՓՕ-ի հրամանատար հրեայ Ուեզլի Քլարքին անհրաւաբար արտօնութիւն տուած էր Եուկոսլաւիան ռմբակոծելու, Ալպանացիներուն Սերպերուն դէմ կատարած վերջին շրջաններու ջարդերէն յետոյ, Քոսովօ կ՛այցելէ եւ կը տեսնէ Իսլամ Ալպանացիներուն այրած վանքերը եւ եկեղեցիները: Բայց Քոսովոյի Սերպ ժողովուրդը՝ հրեաներուն ծառայ Սոլանայ-ին երեսին կը թքնէ եւ գինք կը վռնտէ:

Բայց, ի՞նչ օգուտ:

Ինչպէ՞ս կարելի է բացատրել՝ քաղաքակրթութեան եւ քրիստոնէութեան օրրան Եւրոպական Պետութիւններուն այս տխմարութիւնը՝ որ Ամերիկայի հրեաներուն արտօնեցին որ Եուկոսլաւիան կործանուի, եւ հոն երկու նոր թուրք իսլամ պետութիւններ հիմնուին:

Այս պետութիւնները, թուրքերուն աջակցութեամբ, քանի մը տասնեակ տարիներ յետոյ, ներսէն պիտի կործանեն Եւրոպան: Այս է հրէական ծրագիրը՝

Կործանել քաղաքակրթութեան եւ քրիստոնէութեան օրրան Եւրոպան:

* * *

Բոլորին ծանօթ է, որ այսօրուան Իրաքեան ողբերգութեան պատճառը՝ Իրաքին [իբր թէ] «Զանգուածային բնաջնջման զէնքեր» ունենալն էր:

Ամերիկացիներուն Իրաքի վրայ կատարած յարձակումէն յետոյ, այսօր՝ տարի մը ետք, Իրաքի մէջ «ԶԱՆԳՈՒԱԾԱՅԻՆ ԲՆԱՋՆՋՄԱՆ ՈՉ ՄԷԿ ԶԷՆՔ ԳՏՆՈՒԱԾ Է:

Եւ այսօր, Պուշի ամենամօտիկ գործակիցներուն կողմէ յայտնաբերուեցաւ, որ այս իրականութիւնը ճորճ Պուշ, դեռ պատերազմը չսկսած, գիտէր արդէն...: Եւ Իրաքի մէջ « քանդիչ զէնքեր»ու գոյութիւնը որ շարժառիթ ծառայեց Իրաք ներխուժելու՝ պարզապէս պատրուակ մըն էր:

Եւ Պուշ եւ Պեր սուտ խօսած էին։

Եւ այսքան մեծ ողբերգութիւն պատճառած այս սուտերէն չկտոյ, մինչեւ այսօր, Իրաքի վրայ կատարուած յարձակման իրական պատճառը՝ ժողովրդական լայն խաւերուն ծանօթ չէ։

Բնական է՝ կրկին, հրեաներուն ձեռքը գտնուող լրատուութեան ցանցերուն պատճառաւ։

Բայց, Միջինարեւելքի ծրագիրներուն մասին գաղափար ունեցողները, շատ լաւ հասկցած են իրականութիւնը։

Աղանդաւորմոր Պուշ-իշուրջ գտնուող հրեաները, Վոլֆովիթց, Ռիչըրտ Բըրլ եւ նմանախորհրդականներ, Միջինարեւելքի Մեծն Իսրայէլի ծրագիրը իրականացնելու համար, Պուշը առաջնորդեցին դէպի իրաքեան ողբերգութիւն։

Այսօր, Իրաքի պատերազմէն տարի մը չկտոյ, ի՞նչ է Իրաքի կացութիւնը։

Ամերիկացիները, իրր թէ, խաղաղութիւն եւ արդարութիւն պիտի բերէին Իրաքի ժողովուրդին։

Իրաք այսօր, իր պատմութեան մէջ երբեք չունեցած եւ չտեսած քաոսային վիճակի մը մատնուած է։

Եւ հրեաներուն ուզածն ալ ճիշդ այս էր արդէն։

Ան Իրաքը որուն ժողովուրդը, տարիներէ ի վեր, ապահովութեան մէջ կ՛ապրէր, այսօր զանազան հատուածներու բաժնուած եւ կտոր-կտոր եղած է։

Եւ այս հատուածները, իրարու դէմ անվերջանալի պայքար, եղբայրասպան պատերազմ կը մղեն։

Եւ ասոր հետեւանքը այն պիտի ըլլայ, որ Իրաք կոչուած միակամ Պետութիւնը, գոյութիւն ունենալէ պիտի դադրի, եւ պիտի բաժնուի, համայնքային եւ կրօնական պատկանելիութեան հիմքով, զանազան աւատապետութիւններու որոնք, իրարու հետ, տեւական պայքարի մէջ պիտի գտնուին։

Եւ աշխարհի քարիւղային մեծագոյն պահեստներուն տէրը եղող Իրաքի հարստութիւններէն պիտի օգտուին մեծ դրամատէրերը որոնք, իրականութեան մէջ, բոլորն ալ սիոնիստ հրեաներ են։

* * *

Աշխարհի ժողովուրդները ե՞րբ պիտի հասկնան, թէ հրեաները իրենց դրամին ուժովը, Սիոնական ծրագիրներուն իրականացման համար Աշխարհը կ՛առաջնորդեն իրենց ուզած ուղղութեամբ եւ նպատակին։

Աշխարհի վրայ կատարուած գրեթէ բոլոր չեզոքցիչ շարժումներուն, բոլոր հախայարձակ պատերազմներուն հրահրիչները Սիոնիստ հրեաներն են՝ իրենց ուզած «Աշխարհ»ը կերտելու եւ անոր վրայ իրենց տիրապետութիւնը տեւականացնելու համար։

Եւ անոնք, «Ընտրեալներ»է եւ «Մտրուկներ»է բաղկացած իրենց «Աշխարհ»ը կերտելու համար, բնաւ չեն աճապարեր։

Անոնք, միշտ կը յառաջանան, ապահով քայլերով, եւ երբեք չեն կաշկանդուած ժամանակով։

Որովհետեւ ժամանակը, հրեաներուն ի նպաստ կ՛աշխատի։

* * *

Այսինքն՝ ժողովուրդները դատապարտուա՞ծ են հրեաներուն ստրուկները ըլլալու։

Ոչ։ Բայց՝ մէ՛կ պայմանաւ,-

Եթէ ժողովուրդները հասկնան իրականութիւնները եւ տեսնեն Սիոնական հրեաներուն կատարած սադրանքները։

ԱՅՍ ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԸ Կ՛ԸՆԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՏԴՆԵՐՈՒ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ։

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 214 -ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ԱՊՐԻԼ 2004

ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԷՆ ԱՌԱՋ – 24 ԱՊՐԻԼԻՆ ԵՒ ԳՈՂՑՈՒԱԾ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ԿՈՐՈՒՍՏԻՆ 89-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՍԵՄԻՆ

«ՁԱՅՆ ԲԱՌԲԱՌՈՅ ՅԱՆԱՊԱՏԻ»
ՆԿԱՏՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՍԱԿԱՅՆ ՍՏՈՐ ՅԳ, Կ՚ԸՍԵՄ ՁԵԶԻ
ՎՏԱՆԳԸ ՄԵԾ Է, ՇԱ՛Տ ՄԵԾ
ԱՒԵԼԻ ՄԵԾ ՔԱՆ ԿՐՆԱՆՔ ԵՆԹԱԴՐԵԼ
1911- « ԱՅԼԱՍԵՐՈՒՄ» ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]
ԺԱՆՆԻ ՍԵՒԱԿԻ 27- 10- 1915-ին Պոլսոյ Գերմանական
Դեսպանատուն գրած եւ ռումբէ մը աւելի զօրաւոր ամ-
բաստանական նամակը, խնդրելու պէս կը պահանջէ. –
«ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՍԻՐՈՅՆ ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ
ԱՅՍ ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՋԸԼԼԱԼԸ ԱՊԱՑՈՒՑԱՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ԱՄԵՆԱԶԴՈՒ ԿԵՐՊՈՎ
ՄԻՋԱՄՏԵՑԷՔ ԹՐՔԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄՕՏ
ԱՋԱՏԵՑԷՔ, ԻՆՉ ՈՐ ԴԵ՛Ռ ԿԱՐԵԼԻ Է ՓՐԿԵԼ։
ՓՐԿԵՑԷՔ ԱՆՄԵՂ ԿԱՆԱՆՑ, ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒՆ, ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒ ԵՒ
ԾԵՐԵՐՈՒ ԱՐԻՒՆԸ, ՈՐ ԵՐԿԻՆՔ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՆԱՅ։
ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՎՐԱՅ ՆԶՈՎՔ, ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՎՐԱՅ ԱՆԷԾՔ ԿՐՆԱՅ
ԳԱԼ, ԵԹԷ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՉԸՆԷ ԱՅՆ ԱՄԷՆԸ, ԻՆՉ ՈՐ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԻՐ
ԵՐԿԱԹԵԱՅ ՈՒԺԵՐՈՒՆ ՆԵՐՔԵՒ»

ԼՈԶԱՆ - 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1915 ԺԱՆՆԻ ՍԵՒԱԿ

20 Փետրուար2004-ին, Երեւանի Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոցին մէջ յիշատակուեցաւ, Ռուբէն Սեւակի ծննդեան 119-ամեակը:

Դպրոցի տնօրէնուհիին: Տիկին Ճուլիա Ղազարեանին մեզի ուղարկած հանդիսութեան տեսաերիզին շնորհիւ, մենք ալ կրցանք հետեւիլ եւ վայելել այս հայրենաշունչ տօնակատարութիւնը:

Եւ կրկին, ուրախութեամբ հաստատեցինք, թէ Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոցին մէջ, Ռուբէն Սեւակի հայրենասիրական գաղափարները կը շարունակեն աշակերտներուն հոգիներուն մէջ իրենց վերծնունդը ապրիլ: Նք վերլուծեցին Վլատիմիր

Նոյն օրը, դպրոցին մէջ կատարուեցաւ նաեւ, Վլատիմիր Պետրոսեանի 2003-ին Երեւանի մէջ հրատարակուած «Ռուբէն Սեւակ եւ Մեր Ժամանակը» գիրքին շնորհանդէսը:

Այս գիրքին մասին մտաւորականներուն եւ ուսուցիչներուն կատարած ելոյթները շատ իմաստալից էին:

Անոնք վերլուծեցին Վլատիմիր Պետրոսեանին իր նոր գիրքին մէջ ներկայացուած Ռուբէն Սեւակի

«տիպարը»:

Անոնք մատնանշեցին գիրքին մէջի գաղափարներուն գուգահեռ՝ Ռուբէն Սեւակը իբր գաղաբարապաշտ եւ հայրենասէր բանաստեղծ, գրող եւ հերոս նահատակ, անցեալի եւ ներկայի մէջ հայութեան համար իբր «Ահաւիրայ»

Անոր կատարելիք գերը:

* * *

Բայց այս հաղիսութեան, վաստակաւոր ուսուցչուհիի մը կողմէ իր կեցութին ընթացքին տուած տեղեկութիւնները, Հայաստանի այսօրուան իսկական իրավիճակը պատկերացնելու տեսակէտէն՝ մեզի շատ ցաւ պատճառեց:

Հայաստանի դաշնակցականամիտ կրթական նախարարութիւնը՝ դպրոցներուն մէջ, Ռուբէն Սեւակի հայրենասիրական գաղափարներ դասաւանդելը, ձեւով մը արգիլեր է:

Իր անունը չփոխելու եւ չթրքանալու համար գիտակցաբար դէպի նահատակութիւն յառաջացած Ռուբէն Սեւակի Սուրբ Յիշատակին համար [մանաւանդ Հայաստանի հողին վրայ կատարուած], ասկէ աւելի մեծ սրբապղծութիւն չի կրնար ըլլալ:

1995-ի.ին. Միոնիստներուն կամակատար, Հ.Հ. նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի օրով, կրթական նախարար մը կար, Աշոտ Բէյեան անունով, որ Հայաստանի դպրոցներուն մէջ դասաւանդուած պատմութեան գիրքերէն եղեռնի մասի գրութիւնները վերցնել ուզած է:

Այսօրուան դաշնակցականամիտ կրթական նախարարը, իրականութեան մէջ ի՛նչ տարբրութիւն ունի իր հերթին սիոնականամէտ եւ ըստ ոմանց հռովմէադաւան գործակատար Աշոտ Բէյեանէն:

Հայկականութեան տեսակէտով նոյն բաներն են: «Հայկական ոգին» սպաննող գրուժաններ:

* * *

2003-ի.ին, Վատիմիր Պետրոսեանի «ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ԵՒ ՄԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿԸ» գիրքին տպագրութեան օրերուն, տարբեր ձեւով բայց նոյնիմաստ իրավիճակի մը առջեւ գտնուեցանք:

Այդ օրերուն Վատիմիր Պետրոսեան չէր ուզած, որ հրապարակենք այս ցաւալի պատահարը:

Երբ այսօր կը կրկնուին նոյնիմաստ եւ դաշնակցականներու յատուկ պառակտիչ դէպքերը, Վատիմիր Պետրոսեանի ներողամտութիւնը խնդրելով կը հրապարակենք հետեւեալ եղելութիւնը:

Հեղինակը իր «Ռուբէն Սեւակ եւ մեր ժամանակը» գիրքին տպագրութեան համար, 2003-ին կը դիմէ Երեւանի «Զանգակ» հրատարագչատան, որ այն օրերուն Հայաստանի լաւագոյն հրատարագչատուներէն մէկն էր: կը գոյանայ համաձայնութիւն գիրքի լոյս ընծայման շուրջ:

Բայց, միջոց մը յետոյ, «Զանգակ» հրատարակչատունը Վատիմիր Պետրոսեանին կը պատասխանէ, որ «իրենք պիտի չկրնան հրատարակել այս գիրքը»:

Պաշտօնապէս ներկայացուած մերժումին պատճա՞ռը...

1.- Տպարանին շատ գործ ունենալն է: Իսկ անպաշտօն եւ չխոստովանուած պատճա՞ռը...

2.- Վատիմիր Պետրոսեանին «Ռուբէն Սեւակ եւ Մեր ժամանակը» գիրքին մէջ նշուած իրականութիւններն են:

Այս իրականութիւնները, զորս Ռուբէն Սեւակ իր գրութիւններուն մէջ կը ձագկէր, այդ շրջանին [1908-ի.ներուն] թուրքերուն հետ գործակցողներն էին, եւ մանաւանդ՝ Դաշնակցականները:

Այս իրականութեան լոյսին տակ, Վ. Պետրոսեան կը հրապարակէր այս գիրքին մէջ [բոլորին ծանօթ] եղելութիւնները, որ Հ. Յ. Դ.ն, 1905-էն մինչեւ 1915 եւ նոյնիսկ աւելի ետք, շարունակեց իթթիհատական թուրքերուն հետ գործակցիլ: Որուն յաջորդեց 24 Ապրիլ 1915-ի եղեռնը:

Նոյն գիրքին մէջ, Վ. Պետրոսեան նշած էր նաեւ այս կուսակցութեան քաղաքական հայավնաս դիրքորոշումներն ու արարքները, որոնք կը շարունակուին մինչեւ մեր օրերը:

Եւ ո՛վ է եղած այդ շրջանի «Զանգակ» հրատարակչատան բուն պատասխանատուն՝ Մեսրոպ Արքեպս. Աշճեան: Եւ ո՞վ էր Մեսրոպ Արքեպս.:

Մինչեւ 1995-ի.ները Արեւելեան Ամերիկայի Անթիլիասական եկեղեցիին առաջնորդն էր:

1995-ին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը՝ Գարեգին Բ. [Դաշնակցականներու կողմէ իրեն տրուած մակդիրով] « գաւաճանեց» այս կուսակցութեան եւ Հայաստանի նախագահ Լ. Տէր Պետրոսեանի Թիկունքով Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրուեցաւ։

Իսկ Մեսրոպ Արքեպս. Աշճեան [ըստ դաշնակցականներու], մահացու «յանցանք» մը գործեց, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Ա.ի կոդքին դիրքորոշուելով։ Որուն հետեւանքով Կուսակցութիւնը զինք հեռացուց Արեւելեան Ամերիկայի առաջնորդի պաշտօնէն։

Եւ տարօրինակը հոն է, որ Մեսրոպ Արքեպս. որ եղած էր դաշնակցականամէտ հոգեւորական ու մինչեւ վերջերս պայքարած Մայր Աթոռի դէմ, կերպով մը Ս. Էջմիածին ապաստանեցաւ։ Եւ հոն, Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին հովանաւորութեամբ, Հայաստանի մէջ, իբր մտաւորական հոգեւորական մը գործել սկսաւ։

Բայց Հ.Յ.Դ.ի անդամ մկրտուածի մը համար կը թուի, թէ շատ դժուար է իր ուխտէն հեռանալը։ Աղանդաւորներուն նման են։

Անգամ մը որ աղանդաւորին ուղեղը խաթարուի՝ ապաքինումը շատ դժուար է։ Մեսրոպ Արքպս.ին պարագան ալ նոյնը եղած կրնայ ըլլալ։

Հակառակ, որ ան Դաշնակցական գլխավարութեան կողմէ հեռացուած եւ «աքսորուած» էր՝ բայց Մեսրոպ Արքեպս. Աշճեան՝ իբր աղանդաւոր միշտ մնաց դաշնակցական, գործեց մինչեւ վերջ իբր այդպիսին, ըլլա՛յ «Զանգակ» հրատարակչատան մէջ եւ ըլլա՛յ Հայաստանի հեռատեսիլէն իր կատարած ելոյթներով։

* * *

Բայց ի՞նչ է Ռուբէն Սեւակի յանցանքը որ այս կուսակցութեան արդիկ, մինչեւ այսօր կը շարունակեն անտեսել եւ մոռացութեան ենթարկել Ռուբէն Սեւակը։

Որովհետեւ Ռուբէն Սեւակ մարգարէացաւ իր գրութիւններով, եւ տեսաւ վտանգը։

Այն մեծ վտանգը որուն տարողութիւնը, դեռ 1911-ի.ին, այսպէս պատկերացուց. «ՍԱԿԱՅՆ ՍՏՈՅԳ Կ'ԼՍԵՄ ՁԵԶԻ, ՎՏԱՆԳԸ ՄԵՆ Է, ՇԱ՛Տ ՄԵԾ, ԱԽԵԼԻ ՄԵՆ ՔԱՆ ԿՐՆԱՆՔ ԵՇԹԱԴՐԵԼ»։

Բայց այս կուսակցութեան մարդիկ, աղանդաւորներու նման, չեն սիրեր իրականութիւնները։ Որովհետեւ այս տիպի շարքայինները վարժ են հրահանգով գործելու։ Պատուէր կը կատարեն։

Իրենց գործածած «պատմուճան»ը կեղծ է ։ Իբր թէ Ազգայնական են։ Բայց կը մասնակցին Ընկերվարականներուն համագումարներուն՝ իբր՝ Ընկերվարական։

Ինչպէս որ առեններ [1940-ներուն] հակած էին ֆաշիստներուն կողմը։ Եւ գործակցեցան նացի Հիթլէրականներուն հետ։

Իբր թէ կը պաշտպանեն հայկական դատը, հայկական իրաւունքները։ Բայց բոլոր գիտակից հայերը անդրադարձած են, որ անոնք ստէպ գործած են հայկականութեան շահերուն ի վնաս, մինչեւ իսկ գործակցած հայութեան թշնամի միութիւններուն հետ։։

* * *

Եթէ, այս տիպի կուսակցականները, հայութեան ծառայել ուզէին՝ 1915-էն յետոյ պիտի անդրադառնային իրենց կատարած սխալին, եւ պիտի հասկնային, որ Միութիւններուն հետեւելով, ինկած էին Իթթիհատականներուն ծուղակը։ Եւ, 1918-էն սկսել, պիտի փնտռէին «իրականութիւնը»։

Պիտի փնտռէին՝ 1915-ի եղեռնին իրական պատասխանատուները։

Ինչպէս որ ասկէ առաջ գրեցինք՝ Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի մէջ, մեծ Թիւով հրատարակութիւններ կային Գերմանական պատասխանատուութիւնը ապացուցանող։

Եւ ամէնէն կարեւորը՝ Ռուբէն Սեւակի գերմանացի կինը՝ Ժաննի Սեւակը կար, որ 1915-ին իր մօր հետ աշխատեցաւ փրկել իր ամուսինը, բայց չյաջողեցաւ, գերմանական մեղսակցութեան պատճառաւ։ Եւ Ժաննի Սեւակ, բոլորէն աւելի լաւ տեսած էր իրականութիւնը։

1918-ին Պոլիս հրատարակուած Թերթերուն մէջ, լոյս տեսած էին Ժաննի Սեւակի գերմանացիներուն դէմ կատարած յայտարարութիւնները, որոնցմով ան գէէմանացիները կ'ամբաստանէ, որ անոնք չեն

ուզած իր ամուսինը՝ Ռուբէն Սեւակը ազատել:

Ժաննի Սեւակ Սեպտեմբեր 1915-ին, Ջուիցերիա հաստատուած էր, եւ Լոզանէն տեւական դիմումներ կը կատարէր Պոլսոյ Գերմանական դեսպանատուն:

Ժաննի Սեւակի 27 Հոկտեմբեր 1915 թուակիր նամակը, Լոզանէն Պոլսոյ Գերմանական դեսպանատուն հասցէագրուած, ահռելի ամբաստանագիր մըն է ուղղուած Գերմանացիներուն դէմ:

Մեր համոզումով Ժաննի Սեւակի այս նամակը 1915-ի եղեռնի վերաբերեալ, ամենակարեւոր փաստաթուղթն է:

Պիտի խնդրենք մեր ընթերցողներէն, որ ուշադրութեամբ կարդան այս նամակին ամէն մէկ տողը, ամէն մէկ բառը:

Արդարեւ Ժաննի Սեւակ, 1915-ի եղեռնին իբր պատասխանատու Գերմանացիները կ՛ամբաստանէ յետոյ, սա հրակէզ տողերը կը գրէ.

«ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՎՐԱՅ ՆՀՈՎՔ, ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՎՐԱՅ ԱՆԷՆՔ ԿՐՆԱՅ ԳԱՀ, ԵԹԷ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՉԸՆԷ ԱՅՆ ԱՄԷՆԸ, ԻՆՉ ՈՐ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԻՐ ԵՐԿԱԹԵԱՅ ՈՒԺԵՐՈՒՆ ՆԵՐՔԵՒ»:

Այս ի՜նչ մարգարէական նախատեսութիւն է եւ ինչ հայաշունչ նզովք:

Գերմանացիները, հակառակ Ժաննի Սեւակին ազդարարութեան, շարունակեցին թուրքերուն թիկունք կանգնիլ եւ անխղճօրէն ցեղասպանութեան ենթարկել Հայ Ազգը:

Եւ Ժաննի Սեւակին մարգարէական անէծքը եւ հայաշունչ նզովքը իրականացաւ:

Հայկական ցեղասպանութեան մեղսակից Գերմանացիները, այս անգամ հրէական սատանայական դաւադրութեամբ ծուզակը ինկան : 1945-ին, «Հրեաները ջարդած են ըսելով» Գերմանիոյ վրայ նզով եւ անէծք տեղալ սկսաւ: Եւ այս նզովքը եւ անէծքը կը շարունակեն տեղալ, մինչեւ այսօր, Գերմանացիներուն վրայ, «իբր հրեաներու ցեղասպանները»:

* * *

Եւ դԴաշնակցականները երբեք չհետաքրքրուեցան Ժաննի Սեւակով. Ընդհակառակը՝ անտեսեցին զինք:

1918-ին, զինադադարէն յետոյ, Ժաննի Սեւակ իր տղոց հետ, Փարիզ հաստատուած էր:

Եւ ան, Հոկտեմբեր 1919-ին, Հայաստանի խորհրդարանի նախագահ Աւետիս Ահարոնեանին, որ Սեւրի դաշնագրին համար Փարիզ եկած էր, նամակ մը գրեց, խնդրելով իրմէ, որ իր զաւակներուն՝ Լեւոնին եւ Շամիրամին հայեցի դաստիարակութիւն ստանալուն օգտակար ըլլայ [«ՆԱՅԻՐԻ»ի 26 Օգոստոս 1995 թիւին մէջ, Աւետիս Ահարոնեանին պատասխան նամակը հրատարակած էինք]:

Այս նամակին մէջ, Աւետիս Ահարոնեան շատ քաղաքավարութեամբ կը մերժէր Ժաննի Սեւակին՝ նահատակ Ռուբէնի զաւակները հայ մնացնել ուզող խնդճ մօր բաղձանքը:

Ժաննի Սեւակ մինչեւ 1967 տարեթիւը Փարիզ ապրեցաւ: Բայց, մինչեւ այս թուականը դաշնակցականներէն ոչ մէկը այս հէք այրիին չհարցուց, թէ ինչու, հայ ազգին ցեղասպանութեան իբր պատասխանատու կ՛ամբաստանէր գերմանացիները: Ինչո՞ւ գերմաներէն չէր խօսեր, եւ ինչո՞ւ իր զաւակներուն գերմաներէն չսորվեցուց:

Եւ ոչ մէկը չհետաքրքրուեցաւ Ժաննի Սեւակով, ոչ ալ Ռուբէն Սեւակի որբ զաւակներով Լեւոնով եւ Շամիրամով:

Հակառակ այս հայկական անտարբերութեան եւ հայերու կողմէ անտեսուած ըլլալուն, Ժաննի Սեւակ միշտ «Հայ» մնաց եւ հայ ըլլալով ալ մահացաւ 28-12-1967-ին: Իր կատարած կտակին համաձայն յուղարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ 30-12-1967-ին, Նիսի Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Աստուածածին եկեղեցիին մէջ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

ՁՕՆ՝ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՍԻՐՈՂ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ

«ՁԱՅՆ ԲԱՐԲԱՌՈՅ ՅԱՆԱՊԱՏԻ»
ՆԿԱՏՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
«ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ
ՓՐՅՈՒՆԵԼԻՔ ՈՒՂԵՂՆԵՐ»
ԱՅՍ ԳԻՐՔԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ ԱՆՈՒՆՈՎ ՄԻԱՅՆ
ՀԱՅ ԱՅՆ ԿԵՂԾ ԱՋԴԱՍԷՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ,
ՈՐՈՆՑ ՍԵԱԼ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
24 ԱՊՐԻԼ 1915-ԻՆ ՅԱՆԴԵՅԱԻ

ԱՅՍ ԳԻՐՔԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ ԱՆՈՒՆՈՎ ՄԻԱՅՆ
ՀԱՅ ՍՓԻՒՌՔԻ ԱՅՆ ԿԵՂԾ ԱՋԴԱՍԷՐ
ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ,
ՈՐՈՆՑ ՍԵԱԼ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ՆՈՐ 24 ԱՊՐԻԼՆԵՐՈՒ ԿՐՆԱՅ ՅԱՆԴԻԼ։
ԱՊՐԻԼ 1985Ի. Ձ.

ՏԵՍՆԵԼՈՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՐԻԼ 2004-Ի ՔԱՈՍԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԸ, ՍՐՏԻ ԽՈՐ ՑԱՒՈՎ ՊԻՏԻ ՆՇԵՆՔ, 1985-Թ. ՆԵՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԵՐ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

«24 Ապրիլ 1915-ի աղէտը՝ անոնց դաս չէ եղած տակաւին։ Եւ դեռ այսօր, այս կազմակերպութիւնները, արեւմտեան պետութիւններուն ձեռքը գործիք ըլլալով, ացգասիրութեան կեղծ դիմակին տակ, կը շարունակեն Հայաստանին եւ անոր կառավարութեան դէմ իրենց թոյնը թափել»։

«Այս գիրքը Սփիւռքի կեղծ ազգասէր առաջնորդներուն՝ Մայր հայրենիքին պատճառելիք վտանգներու մտահոգութեամբ է գրուած։

Մաղթենք, որ «պատմութիւնը կրկնութիւն է» բոլորիս ծանօթ խօսքը, հայ ազգին համար չիրականանայ։

Ալ կը բաւէ, հայ ազգին կրած տառապանքը»։

ԱՊՐԻԼ 1985- «ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ԵՒ ՓՐՅՈՒՆԵԼԻՔ ՈՒՂԵՂՆԵՐ»

* * *

«Ապրիլ 1985-Թ.ին, այս մասին մեր գրածները՝ այսօրուան Հայաստանի վիճակին նախատեսութիւններն են։ Նկատի ունենալով սա վերջին շրջաններուն, աւելի ճիշդ՝ 1988-Թ.ի Փետրուարէն սկսեալ հայ ժողովուրդին ապրած տաժանելի, տառապալի օրերը Հայաստանի եւ Սփիւռքի մէջ։ Կը տեսնենք ցաւով ցաւով, որ մեր ժողովուրդը սխալ քաղաքականութեամբ կ՛առաջնորդուի, դէպի արկածախնդրութիւն կ՛երթայ։՛

Դիրքին այս մասին մէջ եղած նախադասութիւնը, թէ՝ նոր 24 Ապրիլներ կրնան պատահիլ, կերպով մը իրականացած է Սումկայիթի մէջ: Նոր 24 Ապրիլներու նախերգանքը չէ՞ ասիկա:

Մեր կեղծ առաջնորդներուն սխալ ցուցմունքները՝ հայ ժողովուրդը նոր եղեռններու կը տանի, նոր ցաւերու: Մեզ շատ կը մտահոգէ այս պարագան:

Մեր տեսակէտը այն է, որ Ղարաբաղի հարցին մէջ, մեր ժողովուրդը սխալ ճամբայ ընտրեց: Ղարաբաղը համեմատաբար երկրորդական ցաւ է:

Բուն ցաւը՝ Արեւմտեան Հայաստանի կորուստին ցաւն է:

Ան ժողովուրդին զոր այսօր Սփիւռք կը կոչենք, անոր պատկանող Արեւմտեան Հայաստանին կորուստին ցաւն է:

Յայտնի բան էր, որ Ղարաբաղի ցոյցերով, ձգերիններու դէմ կատարուած ցոյցերով, այս ժողովուրդը ի վերջոյ պիտի դառնար Խորհրդային Միութեան դէմ, եւ այս շարժումը մեզ պիտի տանէր դէպի այն սխալ արարքներուն, որոնք կատարուեցան «Ջուարթնոց» օդանաւակայանին մէջ:

Այդ սխալ արարքները զոր կատարեցին խելօք ամբոխները՝ նախատեսելի էին: Երբ ժողովուրդը սխալ կ՛առաջնորդուի, արդիւնքը տարբեր չի կրնար ըլլալ:

Երբ Ղարաբաղ կ՛ըսենք, ասոր կը հետեւի Նախիջեւանը:

Երկուքն ալ, անտարկոյս, մեծ կորուստներ են մեզի համար:

Բայց այս մեծ կորուստները ունեցանք պատճառաւ այն մեծ սխալներուն, որոնք ծնունդ առին 1918-1920 Հայաստանի Դաշնակցական կառավարութեան կողմէ, որ բացի թշնամութենէն, ոչ մէկ մօտիկութիւն ցոյց տուաւ այդ տարիներու Սովետական Միութեան:

Եւ այս պատճառով է, մեծ մասամբ, որ կորսնցուցինք Արեւմտեան Հայասեանը, եւ ասոր հետ միասին՝ Ղարաբաղն ու Նախիջեւ ան:

Այս պատասխանատուութիւնը կրող ծանօթ կուսակցութեան ներկայ վարիչները՝ այսօր կրկին այդ մեծ սխալը կը գործեն Սփիւռքի մէջ: Եւ ուրախութեան ցոյցեր կը կատարեն, երբ Ղարաբաղը պահանջելու նպատակով իրենց կողմէ ոտքի հանուած խելագարած զանգուածները ի վերջոյ, կը հակադրեն հայ ժողովուրդին միակ յենարանը հանդիսացող Ռուս ժողովուրդին՝ անոր դէմ հրահրելով թշնամութիւն: Այս է մեծագոյն վտանգը:

Կը մաղթենք, որ յառաջիկայ օրերն ու ամիսները իրաւունք չտան մեզի, մեր կանխատեսութեան:

ԻՄԿ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ, ԴԱՐԵՐ ՇԱՐՈՒՆԱԿ, ՄԻԱԿ ԹՇՆԱՄԻ ՄԸ ՈՒՆԵՑԱՒ Է ԵՒ ՈՒՆԻ, ԱՅՆ ԱԼ ԹՈՒՐՔԻԱՆ Է: Որուն զինակիցները եւ դաշնակիցներն են Արեւմտեան պետութիւնները»:

Նոյեմբեր 1989- «Ռուբէն Գազազարականը»

* * *

«Տարիներէ ի վեր Սովետական Միութիւնը խորտակելու միտող Արեւմտեան պետութիւնները՝ հրահրեցին եւ շահագործեցին «Ղարաբաղի հարցը»:

Այսօր Հայաստանի եւ նաեւ Սփիւռքի հայ ժողովուրդը, այլեւս չի խօսիր Կարսի, Վանի եւ Մուշի մասին:

Չի խօսիր ցեղասպան Թուրքի մասին: Ի մեծ ուրախութիւն Թուրքերուն: Մոռցուած է Թուրքիոյ կողմէ գողցուած Արեւմտեան Հայաստանը: Եւ կը խօսուի միայն Ղարաբաղի մասին:

Եւ այսօր, Արեւմտեան պետութիւններուն զինակիցը եղող ցեղասպան Թուրքը, մինչեւ հիմա անպատիժ կը մնայ, օրինակ ըլլալով իրեն ցեղակից Ազերիներուն:

Երբ ցեղասպան Թուրքը, մինչեւ այսօր չէ պատժուած, ինչո՞ւ Ազերի Թուրքերը միեւնոյն ցեղասպանութեան արարքները չգործեն հայերուն դէմ:

Այսօր՝ մեծ եղեռնէն 75 տարիներ յետոյ, մեր փոքրիկ հայրենի հողը, հայութեան վերջին յոյսը՝ կեղծ առաջնորդներու ձեռքով վտանգի ենթարկուած է:

Կը մոռնանք, որ Հայաստանը կը գտնուի կոկորդիլոսի մը բերնին մէջ:

Նայեցէք այսօրուան Հայաստանի քարտէսը: Երեք կողմէ շրջապատուած է Թուրքերով: Արեւմուտքէն՝ ցեղասպան Թուրքերով: Արեւելքէն՝ Ազերի Թուրքերով: Իսկ Հարաւէն՝ Պարսկաստանի Ազերի Թուրքերով:

Եւ այս Կոկորդիլոսին բերանը որ մը կրնայ գոցուիլ, ճզմելով ամբողջ հայութիւնը, եթէ Ռուսական բանակը [Աստուած պահէ] Հայաստանէն հեռանայ»:

Նոյեմբեր 1989 - «Ռուբէն Սեւակի Գաղափարականը»:

* * *

14 Հոկտեմբեր 1990-ին՝ Փարիզի մէջ, Ռուբէն Սեւակի նահատակութեան ոգեկոչման հանդիսութեան օրը, հոգեզրայրը՝ Պրն. Ժիրայր Նայիրին, 1990-ի Հայաստանի մէջ ստեղծուած շատ վտանգաւոր կացութեան մասին իր մտահոգութիւնները, բացառիկ պերճախօսութեամբ գեղուն հետեւեալ խօսքերով կը յայտնէր՝ «...Ցաւալի է նշել, թէ տակաւին այսօր, մեր մէջ, Հայութեան մէջ կը գտնուին անսրբագրելի հայեր, որոնք կը հաւատան Թուրքին բարեկամութեան:

Եւ կը յուսան ու կը ջանան Թուրքին հետ հաստատել առեւտրական, տնտեսական եւ մշակութային եւ այլ բնոյթի յարաբերութիւններ որոնք, անպայմանօրէն մեզ կը հասցնեն, ուշ կամ կանուխ՝ հայկական Դատին ուրացումին:

Եւ ցաւալին այն է, որ Թուրքը շոզոմելու եւ Թուրքին հետ բարեկամութիւն եւ յարաբերութիւններ հաստատելու քաղաքականութիւն վարողները՝ հայութեան թշնամի կը ներկայացնեն Ռուսը, երբ ճիշդ՝ ատոր հակառակն է իրականութիւնը:

Հայութեան, Հայաստանի եւ մեր ազգային պետութեան շահերը կը պահանջեն, որ մենք Հայաստանը պահենք Միութեան անդամ: Անխախտ պահենք հայ եւ ռուս դարաւոր բարեկամութիւնը: Աւելի քան երբեք համոզուած պէտք է ըլլանք, որ Հայաստանի հայութեան գլխաւոր եւ մահացու թշնամին եղած է եւ կը մնայ «Բանթուրքիզմը»:

14 Հոկտեմբեր 1990, Փարիզ – Ժիրայր Նայիրի:

* * *

Հակառակ Ժիրայր Նայիրիի եւ հայրենասէր այլ մտաւորականներու ազգարարութիւններուն՝ Սիոնիստներուն գործակալ Լեւոն Տէր Պետրոսեան եւ տխրահռչակ Ղարաբաղ Կոմիտէն յաջողեցան Սիոնիստական ծրագիրը գործադրել- «Հայաստանը անջատել Ռուսաստանէն»։ Իբր թէ՝ « Ազատ Անկախ Հայաստան մը ստեղծել»:

Հայաստանի այս ողբերգութեան մատնուելուն մէջ, այսինքն՝ դաշնակցականներուն լոզունգը եղող «Ազատ, Անկախ Հայաստան» կոչուած թակարդին մէջ մեր իյնալուն մեծագոյն պատասխանատուն՝ անփորձ եւ միամիտ Հայաստանի ժողովուրդն է:

Բայց ժողովուրդ մը կրնար միամիտ եւ անփորձ ըլլալ: Իսկ ո՞ւր էին այն մեծխօսիկ եւ ինքնահաւան, իբր թէ յառաջդիմական կոչուած մտաւորականներու մեծ զանգուածը:

Բոլորէն առաջ անոնք ինկան Լ. Տէր Պետրոսեանին եւ անոր յծակից Դաշնակներուն ծուղակը, եւ իրենց նստած ճիւղը կտրեցին:

* * *

«Նայիրի»ի առաջին թիւերէն սկսեալ, «Ազատ ԱնկախՀայաստան»ի մասին մեր մտածումները յայտնած էինք:

Այստեղ, այժմէական կը նկատենք, այդ գրութիւններէն հատուածներ նշելը.

«ՆԱՅԻՐԻ» 19 Ապրիլ 1997 - Իրականութեան մէջ ի՞նչ է «Անկախութիւնը»:

Ո՞վ է իրական անկախը:

Հայաստանի այսօրուան «Անկախութիւնը» իր ապագան, վերապրելու կարելիութիւնը չապահովող անկախութիւն մըն է:

Ասիկա կը նմանի մահուան դատապարտեալի մը, որուն դէմ արձակուած վճիռի գործադրութեան վերջին օրերուն, իրեն կը գրուի իէ փափաքածը, նկատելով, որ հետեւեալ օրերուն, մահուան ճամբորդութեան պիտի ձեռնարկէ:

Մեր կարգ մը հայ ծանօթներուն «Ազատ, Անկախ Հայաստան»ի հանդէպ ցուցաբերած միամիտ

հրճուանքի արտայայտութիւններուն ականատես կ՛ըլլանք երբեմն:

Օրինակ՝ անոնք կ՛ուրախանան, որ NEW YORK-ի մէջ, Միացեալ Ազգերու շէնքին առջեւ, հայկական դրօշակը կը ծածանի:

Անոնք կ՛ուրախանան հայկական թղթադրամը տեսնելով:

Անոնք կ՛ուրախանան հայկական օդանաւին վրայ «ARMENIA» գրութիւնը տեսնելով:

Եւ ուրախութեան արցունքներ կը թափեն Փարիզի մէջ տեղի ունեցող ֆուտպոլի մրցումի ատեն, հայկական թայլերգը մտիկ ընելով:

Այս բոլորը լաւ են: Իսկ յետո՞յ: Անոնք կը մտածե՞ն Հայաստանի ապագային մասին...:

Այսօր ունինք «Ազատ եւ Անկախ» Հայաստան մը, որուն բնակչութեան գրեթէ կէսը անգործութեան, տնտեսական ճգնաժամին պատճառած անօթութեան հետեւանքով հեռացած են Հայաստանէն:

Ունինք Հայաստան մը, որուն Սովետական շրջանին կառուցուած անթիւ ու անհամար գործարաններուն մեծ մասը դադրած են աշխատելէ:

Հայաստան մը՝ որուն պետական հաստատութիւններուն մեծ մասը ամլութեան մէջն է:

Հայաստան մը՝ որուն մտաւորական դասը, այսինքն՝ երկրի մը «ուղեղ»ներուն կարեւոր մէկ մասը հեռացած է Հայաստանէն, եւ մնացած ուղեղներն ալ օրուան հացի կարօտ կը մնան:

Եւ այսօրուան Հայաստանը՝ արտասահմանէն ուղարկուած օգնութիւններով կ՛ապրի:

Եւ պետական իշխանութիւն եւ մաֆիա, իրարու հետ գուգահեռ կ՛ընթանան այնտեղ:

Այսօրուան Հայաստանին այս տխուր վիճակը նկատի առնելով, մենք կրկին պիտի ըսենք.

Այսօրուան «Ազատ ու անկախ», բայց ադքատ, գոյութեամբ փխրուն ու վտանգուած ապագայով Հայաստանի մը տեղ, մենք հազար անգամ պիտի նախընտրէինք Սովետական Հայաստանին բարօրութեան եւ ապահովութեան շրջանը:

1991-ի ազատ եւ անկախ Հայաստանէն հազար անգամ աւելի պիտի նախընտրէինք մնալ Սովետական հովանիի տակ, բայց ազգային ապագայով եւ յառաջդիմութեամբ երաշխաւորուած:

Հոգ չէ, թէ նիւ Եորքի մէջ, Միացեալ Ազգերուն շէնքին առջեւ, հայկական դրօշակ չծածանէր:

Հոգ չէ, թէ ճամբորդական օդանաւին վրայ «Արմենիա» չգրուէր:

Հոգ չէ, թէ հայկական դրամ պիտի չունենայինք:

ԲԱՅՑ, ԱՍՈՆՑ ՓՈԽԱՐԷՆ ՈՒՆԵՆԱՅԻՆՔ ԲԱՐՕՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԱՊՐՈՂ, ԱԶԳԱՅԻՆ ՈԳԻ ՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ ՈՒՐՃԱՑՆՈՂ ԵՒ ԱՅԴ ՈՒՂԻՒՂ ԱԻԵԼԻ ԲԱԽՏԱՒՈՐ ՎԱՂՈՐԴԱՅՆԵՐՈՒ ՅՈՅՍԸ ՄԵՋԻ ՆԵՐՇՆՋՈՂ ՀԱՅԵՐՆԻՔ ՄԸ: Աշխատէին մեր բոլոր գործարանները, մեր պետական բոլոր կառոյցները:

Իսկ մտաւորականները, գիտնականները եւ արուեստագէտները շարունակէին հայկական ցեղային տաղանդով ստեղծագործել ու ապրիլ արժանապատիւ:

Եւ մեծ Ռուս ազգը տեսնելով հայ ազգի երախտագէտ եւ եղբայրական ու հաւատարիմ բարեկամ-դաշնակիցի վերաբերումը, շարունակէր հայերուն օգնել: Ինչպէս որ բրաւ, մինչեւ 1991-ի Հայաստանին, որուն հողը իր ժողովուրդին միայն մէկ երրորդը կրնայ կշտացնել:«ՆԱՅԻՐԻ» 3 Մայիս 1997

* * *

Հայաստանի «անկախութեան» հարցի մէջ, մեզի համար շատ անհասկնալի եւ անբացատրելի պարագայ մը կայ:

Պահ մը ընդունինք, թէ Հայաստանի ժողովուրդը անփորձ եւ միամիտ էր, եւ խարուեցաւ Սիոնիստ գործակալներուն եւ ասոնց ձայնակցող դաշնակցականներուն սուտ ազատութեան լոզունգներէն:

Բայց Սփիւռքի հայրենասէր մեծ զանգուածը, որ Սփիւռքի հայութեան մեծամասնութիւնը կը կազմէր, ինչպէ՞ս ինկաւ այս «Անկախութիւն» ըսուած ծուղակը:

Մէյն Սփիւռքի հայրենասէր ժողովուրդը, որ 1920-ի էն մինչեւ 1990-ի ները բոլոր դժուարութիւններու, բոլոր սպառնալիքներու, նոյնիսկ մահուան վտանգին դէմ դրաւ եւ հաւատարիմ մնաց Սովետական Հայաստանին: Բայց յետոյ, 1988-ի էն սկսեալ, «Արցախ», «Ազատութիւն» եւ «Անկախութիւն» ըսուած «ձարտուղներուն» ծուղակը ինկաւ:

Եւ Սփիւռքի հայրենասէր հայութիւնն ալ, միւսներուն պէս, «կեղծ ազատութիւն»ի հոսանքին

ենթարկուեցաւ:

Մենք, մինչեւ այսօր, Սփիւռքի հայրենասէրներուն անմիտ եւ հայավնաս այս կեցուածքը չենք կրցած ներել:

Եթէ սփիւռահայութիւնը 70 տարուան իր գիտակից հայրենասիրութեան ոգիով շարժէր եւ դէմ կենար այս «Ազատութիւն»ի սուտ շարժումներուն՝ Հայաստանի հայերն ալ լրեւս ինքնագիտակցութեան կու գային եւ կը կասեցնէին արտաքին ու ներքին մութ ուժերուն այս դաւերը:

Բայց սփիւռքահայութիւնըչհասկցաւ բնմադրուող«թատրոնը» եւ ենդարկուեցաւ սադայէլական-սիոնիստական մեքենայութիւններուն:

Այս տեսակէտով մենք՝ սփիւռքահայութեան գէթ մեծամասնութիւնը պատասխանատու կը նկատենք՝ այսօրուան Հայաստանի անստոյգ եւ ապագայ չունեցող ճակատագրին:

Այո: Մենք, ամողջ սփիւռքահայութիւնը, մանաւանդ՝ սփիւռքի հայրենասէր մամուլին ու հայրենասէր մտաւորականութեան մեծ մասը, նաե՛ւ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին կ՛ամբաստանենք իբր մեղսակից բարգաւաճ Հայաստանը քանդող սիոնականներուն եւ ասոնց հետեւող ծանօթ կուսակցութեան որոշ պարագլուխներուն:

** * **

Թերեւս ըսուի, թէ Սովետական Միութիւնը քանդուեցաւ: Ի՞նչ կրնար ընել հայութիւնը:

Ճիշդ չէ: Նախ սա ըսենք, որ հայկական «Արցախի եւ Ազատութեան» շարժումները Սովետական Միութեան քանդուելէն 3 տարիներ առաջ [1987-1988-ին] սկսան: Ասկէ շատ ետք քանդուեցաւ Սովետական Միութիւնը: Մանաւանդ՝ Հայաստանի «անկախութիւն»ի հռչակումէն յետոյ:

Բայց Ռուսական մեծ միութիւնը իր տեղն էր: Կրնա՞նք մոռնալ, «անկախ» Հայաստանի առաջին նախագահ Լ. Տէր Պետրոսեանի սա տոնքիշոթեան յոխորտանը, թէ՝ Ս.ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՔԱՆԴՈՒՄԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՐԸ ԻՆՔ ԵՒ ԻՐԵՆՆԵՐԸ ՎԱՐ ԱՌԱՒ ԵՆ... ՊԵՐԼԻՆԻ ՊԱՏԸ ՓՇՐԵԼՈՎ Լ. ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ:

Եւ հայերը, եթէ իրենց խելքը գործածէին, կրնային միանալ Մեծ Ռուսական Դաշնութեան:

Նաեւ կրնայ ըսուիլ, թէ «Հայաստանը Ռուսական դաշնութեան հետ սահման չունի»:

Ասիկա պատճառ մը չէ: Այսօր Պայպեան ծովեզրին վրայ գտնուող եւ Ռուսիոյ հետ սահման չունեցող Քալինինկրատ-ի շրջանը կայ, որ Լիթուանիոյ սահմաններուն մէջ է, բայց Ռուսական Դաշնութեան մաս կը կազմէ...:

...Եւ նոյնպէս այսօր շատ ուշ չէ:

Եթէ հայութիւնը իր խելքը գործածէ՝ Ռուսական Դաշնութեան մէջ կրնայ մտնել:

ԵՒ ԱՅՍ Է ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՍԻՈՆԻՍՏՆԵՐՈՒԻՆ ԵՒ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒԻՆ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔՆԵՐԷՆ ԸՆԴՄԻՇՏ ՓՐԿՈՒԻԵԼՈՒ ՄԻԱԿ ՄԻՋՈՑԸ:

24 Ապրիլ 2004

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 216 - ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ՄԱՅԻՍ 2004

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ
ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻՆ

1950-Թ.ՆԵՐՈՒՆ, ԲԱՑԱՌԻԿ ՈԳԵՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ «ՄԵԾՆ ՍԹԱԼԻՆ»Ը ԿԸ ՓԱՌԱԲԱՆԷԻՔ: 1988-Թ.ԻՆ ՋԻՆՔ ՔԱՐԿՈՂԵԼ ՍԿՍԱՔ: ԵՒ ՍԻՈՆԻՍՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԿԱՄԱԿԱՏԱՐ Լ. Տ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԸ «ԱՍՏՈՒԱԾ»ԱՅՈՒՑԻՔ ԵՒ ԲԱՐԳԱՒԱՃ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ՓԼՈՒՉՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌ ԵՂԱՔ: ԵՒ ԱՅՍՕՐ, 2004-ԻՆ ԱԼ, ԴՈՒՔ ԵՒ ՁԵՐ ՆՄԱՆՆԵՈՒՆ ՍՏԵՂԾԱԾ «ԱՆՏԷՐ ԵՒ ԹՇՈՒԱՌ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ» ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԵՂՈՂ ՌՈՊԷՐԹ ՔՈՉԱՐԵԱՆԸ ԿԸ ՔԱՐԿՈՂԷՔ: ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒՀԻ, ԹՈՅԼԱՏՐԵՑԷՔ ՈՐ ԸՍԵՄ.- ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ, ԴՈՒՔ ՊՏՐՏՈՒՈՂ ՏԻԿՆԻԿԻ՞ ԿԸ ՆՄԱՆԻՔ: ՄՇՏԱՊԷՍ ԴԻՄԱՇՐՋՈՒՈՂ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԻՆԵԱՆ]

Վերջերս ԹԸՊԻՆԸՂՆ տեղեկացանք, ԹՂ Միլվա կապուտիկեան «Քոչարեանին 1999-ին իրեն շնորհած» շքանշանը, 5 տարի յետոյ, նոր մտածեր է վերադարձնել «երկրի ղեկավար»ին:

Եւ ԹԸՊԻՆուն մէջ, ալ ի՛նչ շռնդալից գրութիւններ Ս. Կապուտիկեանի մասին, ի՛նչ դրուատալից խօսքեր, եւ ինչ գովասանքներ կ՛ուղղուին իրեն:

Մենք կը կարծենք, ԹՂ հայերուն կա՛մ «յիշելու» կարողութիւնը տկարացած է, եւ կամ «տրամաբանութիւն» բառած շնորհքը՝ բնութիւնը զլացած է հայերուն:

Այս տագանդաւոր տիկինն էր, որ Սովետական Միութեան մէջ, ամրողջ կեանքի ընթացքին, համայնավարութիւնը գովաբանեց:

Բայց, 1988-էն սկսեալ, դաշնակցականէ մը աւելիին վերածուեցաւ, եւ դրուատածը նզովեց:

Եւ հիմա՝ 1991-ին դաշնակցականներուն ալ ջանքով ստեղծուած եւ նինչեւ հիմա մասամբ անոնց իշխանութեան տակ գտնուող այսօրուան Հայաստանի նախագահ Ռոպէրթ Քոչարեանը քարկոծել սկսաւ: Մինչդեռ «Գործող նախագահ»ին այսօրուան ու երէկին միջեւ տարբերութիւն չկար: Եւ «Մեծ Տիկին»ը յաւ կ՛ընէր ԼԹէ, առաջին օրէն, մերժէր անոր կասկածելի ձեռքէն պատուանշան ստանալը:

Այս ի՛նչ անհաւատալի եւ աններելի գաղափարական բնոյթի փոփոխութիւններ են:

Եւ մանաւանդ, այս ինչ անհաստատ նկարագրի տէր է եղեր [մեզի համար անարժանաբար] Ամենայն Հայոց Բանաստեղծուհի յորջորջուած Միլվա Կապուտիկեանը:

* * *

Այս ու նման պատեհապաշտ ընթացքներու մասին, դեռ 199-ին Ժիրայր Նայիրին՝ արտակարգ պայծառատեսութեամբ իր ախտաճանաչումը կատարած էր:

Այստեղ, այժմէական եւ անհրաժեշտ կը նկատենք նշել, մեր հոգեղրօր՝ 1990-ին ըսածները:

ԺԻՐԱՅՐ ՆԱՅԻՐԻՒՆ ԵԼՈՅԹԸ 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1990-ԻՆ ԲԱՐԻՋԻ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱՔԱՆԻ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ, ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՆԱՀԱՏԱԿՄԱՆ 75-ԱՄԵԱԿԻ ՈԳԵԿՈՉՄԱՆ ՕՐԸ:

«...Ռուբէն Սեւակ կը հաւատար, որ մտաւորականութիւնը ազգին ուղեղը կը կազմէ:

«Ջուկը՝ իր գլուխէն կը հոտի:

Ազգը իր մտաւորականներէն» - գրած էր ժամանակին:

Իր ձգտումն եւ երազն էր՝ Հայ Ազգը օժտել իրաւ մտաւորականութեամբ, որ ան, իր հերթին, որպէս ուղեղ, կարենայ կենսաւորել հայութիւնը: Մտաւորականը մնար իր բարձրութեան հաւասար:

Ցնմանի՛, օրինակի համար [եթէ թոյլատրէք՝ գուգահեռ մը պիտի կատարեմ այստեղ], Հայաստանի մտաւորականներուն այն հատուածին, մէկ մասին, որ հայութիւնը ճիշդ քաղաքականութեամբ եւ ուղղութեամբ առաջնորդելու փոխան, այս օրերուն մանաւանդ, հայութեան ապակողմնորոշումին պատճառ կը դառնայ:

Իր երէկի գրածն, հաւատացածը եւ դաւանածը՝ այսօր կը ժխտէ:

Մէկ ծայրայեղութենէն ելլելով կ'իյնայ ուրիշ ծայրայեղութեան մէջ:

Սխալ մը շտկելու, դարմանելու առեն, կը գործէ ուրիշ սխալ մը:

Եւ երէկի սեփական գրածները, հրատարակած հատորները, դաւանած տեսակէտը կը ժխտէ այնպիսի ոգեւորութեամբ, կիրքով եւ բարձրագոչ, որ իրաւունք կ'ունենաս ըսելու, թէ այդ մարդիկ արդեօ՞ք վաղն ալ, իրենց այսօրուան պաշտած սուրբը չե՞ն դատապարտեր, չե՞ն քննադատեր եւ չե՞ն դրժեր:

4 Հոկտեմբեր 1990- Փարիզ- Ժիրայր Նայիրի

* * *

1988-ի Նոյեմբերուն, Միլվա Կապուտիկեանի եւ ուրիշ «պատեհապաշտ» մը եղող ծանօթ նկարիչ Գրիգոր Խանճեանի, երեւանի հեռատեսիլէն կատարած եւ Արցախեան եւ «Ազատ – Անկախ Հայաստանի շարժման» ցուցարարները քաջալերող ելոյթներուն երիցները դիտելու դժբախտութիւնը ունեցած էինք:

Մեղ ոգեւորութեամբ, եւ թագաւորէ մաւելի թագաւորական դարձած գաղափարականով, անոնք իրենց «Ազատութեան Թունաւոր պատգամը» կու տային, այս երկու տոնքիշոտները, անգիտակից եւ միամիտ ցուցարարներուն:

Թերեւս այս երկուքն էին որ, իրտնց սխալ խորհուրդներով շլմորեցուցին Վազգէն կաթողիկոսը, եւ ան, հայ ժողովուրդը ուժգին չզուշացուց, որ Այս «Ազատութեան ցոյցերը» հայ ազգը դէպի կորուստ պիտի առաջնորդեն:

Մր գիտակից եւ հայրենասէր հայը չէր գիտէր, որ եթէ Հայաստանի վրայէն բարերար եւ կարգապահութեան երաշխիք ռուսական հովանին վերանայ, Հայաստան անիշխանութեան կը մատնուի ու կը սնանկանայ: Անգործութեան եւ անօթութեան կ'ենթարկուի:

Մր գիտակից եւ հայրենասէր հայը չէր գիտեր հարուն – գոնէ մեծ մասին նկարագիրը... որ Հայաստանի մէջ [ներկայինին հասկացութեամբ] «ազատութիւն» հռչակուած օրը, բոլոր այն հայերը որոնք երեւանի ցոյցերուն «Ազատութիւն» կը պոռային, նախ եւ առաջ իրենք պիտի հեռանային Հայաստանէն:

Մվ չէր գիտեր, որ «Հայ» ըսուած անհատը, ամենափոքր դժուարութեան առջեւ, պիտի մոռնար հայրենասիրութիւնը եւ ազգասիրութիւնը, նոյնիսկ պիտի մոռնար իր ընտանիքը, եւ պիտի լքէր իր հայրենի հողը:

Մր հայրենասէր եւ գիտակից հայը չէր գիտեր, թէ այս ազգայնասէր կարծուած Դաշնակցութեան որոշ զեկավարներ, աշխարհակալութեան ձգտող Սիոնականներուն ծրագիրները գործադրող կամակատարներ էին:

Եւ ո՞վ չէր գիտեր, թէ Հայաստանի անկախութեան շարժումները, Սիոնիստներուն 1918-էն մինչեւ 1988 եւ մինչեւ այսօր հզօր Ռուսաստանը կործանելու եւ Կովկասէն հեռացնելու ծրագրին մէկ օղակը կը

կազմէին։

Վերջերս, մեր մէկ բարեկամը, շատ անակնկալ ու անբացատրելի յայտնութիւն մը կատարեց։

Ֆրանսայի միակ հայատառ օրաթերթին տիրուհին, 1980-ական թուականներուն, մեր շատ հայրենասէր բարեկամին խոստովանութիւն մը կատարեր եւ ըսեր է, թէ՝ «Հայաստանի մէջ Սովետական վարչաձեւը՝ գոնէ 200տարի մնալու է, որ հայ Ազգի ապագան ապահովուի»։

Փարիզի հայատառ թերթին տիրոջ այս իրաւատես խօսքերուն կողքին, նոյն թերթին մէջ առաջին օրէն մինչեւ այսօր հրատարակուող հակասովետական եւ հակառուս գրութիւնները, ինչպէ՞ս կրնանք մեկնաբանել։ Միայն Պոլսական ասացուածքով «Կազելաճիութեամբ»։

* * *

Այս տարի, 24 Ապրիլ 2004-ին, մեծ եղեռնին 89-ամեակը նշուեցաւ։

Յիշուեցաւ 1915-ին Թուրքերուն կողմէ ջարդուած միլիոնաւոր նահատակ հայերուն տառապալից ճակատագիրը, որուն ենթարկուած էին անոնք։

Այս Մեծ եղեռնի հայ զոհերուն թիւը թուանշաններով կը գնահատուի «մէկուկէս միլիոն, երկու միլիոն նահատակուած հայեր»։ Այդ տարիներուն ո՞վ գիտէր ճշգրիտ թիւը հայ Ազգին։

Բայց, մեզի համար, ամէնէն կարեւորը՝

1.- Արեւմտեան Հայաստան կոչուած մեր հայրենիքին ամբողջութեամբ գողցուիլն է,

2.- Այդ հայրենի հողերուն վրայ, պատմութեան ծանօթ թուականներէն ի վեր ապրող բնիկ հայ ժողովուրդին ամբողջութեամբ իր հայրենի հողերէն հեռացուիլը եւ մեծամասնութեան սպաննուիլն է։

Ուշադրութի՛ւն։

Ի՞նչ էր Արեւմտեան Հայաստանը։ Մեր հայրենի հողերուն հարիւրին ութսունը կը ներկայացնէր ան։

Եւ աւելի կարեւոր պարագայ մը կայ- մինչեւ 11-րդ դարուն վերջաւորութիւնը, Արեւմտեան Հայաստանը քիչ թէ շատ անկախ երկիր մը բնորոշ իրաւունքներով, ենթարկուած էր նախ՝ հին Յոյներուն, ապա՝ Հռոմէացիներուն, եւ հուսկ՝ Բիւզանդացիներուն իշխանութեան։

Եւ որո՞նք էին հին Յոյները, Հռոմէացիները եւ Բիւզանդացիները։

Այսօրուան «Արեւմտեան քաղաքակրթութիւն» կոչուած լուսամիտ աշխարհը ստեղծողներն էին։

Եւ մենք՝ Արեւմտահայերս զարգացանք, սնանեցանք նաեւ այս հին Յունական, Հռոմէական եւ Բիւզանդական քաղաքակրթութեան հարեւանութեամբ։

Տիգրան մեծն ու նաեւ մեր բոլոր մեծ թագաւորները եւ իշխանները, բոլորն ալ, Հին Յունական, Հռոմէական եւ Բիւզանդական քաղաքակրթութիւնը տարածելու ջանացած էին Արեւմտեան Հայաստանի մէջ։

Նոյնիսկ մեր Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցիին բոլոր ծէսերը եւ ժամերգութիւնները, Բիւզանդական Ուղղափառ Եկեղեցիէն ներշնչուած են [փոքր տարբերակներով]։

11-րդ դարու վերջաւորութեան է, որ հայ Ազգը ենթարկուեցաւ Թաթարական արշաւանքներուն։

Եւ անկէ յետոյ է, որ Արեւմտեան Հայաստանի ժողովուրդին մէկ մասը Կիլիկիա գաղթեց։

Եւ 11-րդ դարէն մինչեւ 14-րդ դար՝ ունեցանք Կիլիկեան թագաւորութիւններու շրջանը։

Մենք կը հաւատանք, որ Կիլիկան հայ թագաւորութեան շրջանին, հայ ժողովուրդը աւելի սերտ կապ հաստատեց Եւրոպական – արեւմտեան ժողովուրդներուն հետ։

11-րդ դարէն սկսեալ խաչակիրները, հարիւր հազարներով, Եւրոպական բոլոր երկիրներէն խուժեցին դէպի Երուսաղէմ։

Եւ այդ արշաւանքներուն շրջանին խաչակիրները, ստիպողաբար անցան հայկական Կիլիկիայէն։

Եւ հայ ժողովուրդը, այդ շրջանին, շատ օգնեց խաչակիրներուն։ Եւ փոխադարձաբար՝ ձեւով մը, խաչակիրներն ալ օգնեցին հայ ժողովուրդին։

Եւ այդ դարերուն է, որ հայ ժողովուրդը շատ խառնուեցաւ, խաչակիրներուն արշաւանքին շրջանին, Եւրոպացիներուն հետ։

Իբր քրիստոնեայ ժողովուրդներ անկարելի էր, որ այդ շրջանին, խառն ամուսնութիւններ չկատարուէին։

Եւ մենք կը հաւատանք, որ խաչակիրներուն շրջանին կատարուած խառն ամուսնութիւններուն

սերունդներէն են՝ Եւրոպացիներու, մանաւանդ Իտալացիներու նմանող մերօրեայ հայկական որոշ տիպարները:

* * *

Մինչդեռ Արեւելեան Հայաստանը, Մինչեւ 19-րդ դար մնաց, մեծ մասամբ Պարսիկներուն եւ Թաթարներուն իշխանութեան ներքեւ որոնք, մինչ այդ, մահմետականացած էին:

Եւ Արեւելեան Հայաստանի ժողովուրդը ենթարկուեցաւ՝ Պարսիկ եւ Թաթար իսլամական ազդեցութեան: Եւ մնաց երկար դարեր՝ իսլամական յետամնաց մտայնութեան եւ ապրելակերպին կրողը:

Այս ձեւով արեւմտեան հայուն եւ արեւելեան հայուն միջեւ՝ տարբեր իշխանութիւններու ենթարկուած ըլլալուն պատճառաւ ու դարերու ընթացքին, լեզուի, մշակոյթի, կենցաղի տարբերութիւններ գոյացան:

Եւ ասոր հետեւանքով ստեղծուեցան մասամբ խառնածին, գոյատեւող երկու տարբեր Ազգեր, բայց՝ մէկ արմատէ սերած՝

1.- Արեւելահայերը՝ մեծ չափով Պարսկական եւ Թաթարական կենցաղով սնած, իմացական կիսամոլի մէջ ապրող իբր թէ հայ – քրիստոնեայ զանգուած մը,

2.- Մինչդեռ Արեւմտահայերը՝ մեծամասնութեամբ, քրիստոնեաներով շրջապատուած կ՛ապրէին:

Հակառակ, որ Արեւմտեան Հայաստանը վերջին դարերուն, Օսմանեան իշխանութեան ենթարկուած էր՝ բայց, իրականութեան մէջ, Օսմանեան կայսրութիւնը ձեւով մը շարունակութիւնն էր Բիւզանդական կայսրութեան:

Որովհետեւ մինչեւ 1915-Յուլականը, Անաթոլիոյ մէջ ժողովուրդին մեծամասնութիւնը՝ յոյներէ եւ հայերէ բաղկացած քրիստոնեաներ էին: Եւ Բիւզանդական քաղաքակրթութեան ազդեցութիւնը կը շարունակուէր այնտեղ:

Եւ Արեւմտեան Հայաստանը, իր քրիստոնեայ եւ բարգաւաճ ժողովուրդով Յունաստանի, Սերպիոյ եւ Պուլկարիոյ նման

«Հայկական Պետութիւն» մը՝ Հայաստան մը պիտի ըլլար:

* * *

24 Ապրիլ 1915-ին, Թուրքերուն հայերուն դէմ կատարած ցեղասպանութեան մէջ, ամէնէն ցաւալի պարագան այն է, որ 1915-ի՛ն՝ Թուրքերը հայ ազգին ամէնէն աւելի քաղաքակրթուած, զարգացած եւ եւրոպականացած Արեւմտեան Հայաստանի ժողովուրդը ցեղասպանութեան ենթարկեցին, եւ հայուն հայրենիքին, եւ հայուն կայրենիքին ամէնէն բարգաւաճ եւ բարեբեր մասը՝ Արեւմտեան Հայաստանը գողցան:

Եւ իբր Հայաստան՝ մնաց միայն.

1.- ժայռերու եւ քարերու երկիր մը՝ Արեւելեան Հայաստանը:

2.- Եւ իբր ժողովուրդ մնաց՝ [մեծամասնութեամբ] Պարսիկներուն եւ Թաթարներուն իսլամական կենցաղին ազդեցութիւնը կրող, հայ զանգուածներու շառաւիղ մը՝ Արեւելահայերը:

Եւ դժբախտաբար, այս Արեւելեան Հայաստանի ժողովուրդին կարեւոր մէկ մասը ենթարկուած էր՝ բոշայական [վաչկատուն ցեղախումբի բնորոշ] խարդախ նկարագրին ազդեցութեան:

Սովետական Հայաստանի մէջ, Մենծն Սթալինի կարգապահ վարչաձեւը յղկեց, մեծ չափով մաքրեց Արեւելեան Հայաստանի ժողովուրդին նկարագրին թերի կողմերը:

Բայց 1991-ին «Ազատ, Անկախ Հայաստան»ի վարչաձեւը՝ Հայաստանի մէջ կրկին «ծաղկեցուց» արեւելեան հայութեան նկարագրին մէջ դե՛ւ գոյատեւող բոշայական հայավնաս նկարագրին սերմերը:

Բոլորս ալ գիտենք, այս բոշայական, վատ նկարագրի տէր հայերուն Հայաստանի մէջ կատարած մեծ աւերները:

Այս տեսակէտով մենք կը ձայնակցինք Փարիզի միակ հայատառ օրաթերթին տիրոջ ըսածներուն՝

«Հայաստանի մէջ, գոնէ երկու հարիւր տարի մնալու էր Սովետական կարգապահ վարչաձեւը, որ արեւելեան Հայաստանը իսկական «Հայաստան»ի վերածուէր:

ՍԻՈՆԻՍՏ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ,
ՍԻՈՆԻՍՏ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԵՒ
ՍԻՈՆԻՍՏ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ
ՋՈՀԸ ԵՂՈՂ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐ՝
ՄԻԱՅԷ՛Ք ՍԻՈՆԻԶՄԻ ԴԷՄ,
ՅԵՏՈՅ ՇԱՏ ՈՒՇ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ

ՍՈՒՏԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՍՈՒՏ է, ՍՈՒՏ է, ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՍՈՒՏ է,
ԱՅՍ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ, ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՍՈՒՏ է»

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳ

«...ԱՄԷՆ ԲԱՆ ԲՈՒԾ է ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԷՋ։
ՍՈՒՏ է ՓԱՌՔԸ, ՍՈՒՏ ԽՏ, ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԸ...
ՍՈՒՏ ՍԱ ԽԱԲԵԲԱՅ ԵԶԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆ ԱԼ...
ՈՐ ԱՅՍ ԽԱԲՈՒՍԿ ՍՏՈՒԵՐՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԵՒԷ ԿԱՅ
ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ ԵՒ ԻՐԱԿԱՆ ԲԱՆ ՄԸ, ԱՅԴ ԱՀ
ՋԱՐԳԱՑՈՒՄՆ է, ԲԱՐՈՒԹԻՒՆՆ է...»

29-4-1905ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

«... 7 ՏԱՐԻ ԵՒՐՈՊԱ ԱՊՐՈՂ ՄԸ ՄԻԱՅՆ ԿՐՆԱՅ ԳԻՏՆԱԼ,
ԹԷ ԻՆՉ է ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ, «ՋԱՐԳԱՑԱԾ ԿԵԱՆՔԸ»...
ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՍՈՒՏ ՈՒ ԿԵՂԾՒՔ, ՇՊԱՐ ՈՒ ԱՄՕԹ»։

29-4-1912ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

ՍՈՒՏԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԱԶՆԵՐՈՒ ՋՈՀ,
«ԷՇ ՆԱՀԱՏԱԿ» ԵՂԱԾ ԱՅԴ ՄԸ
«ՀԱՅԵՐԸ»

28-2-19983. Զ.

ՍԻՈՆԱԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՍՈՒՏԵՐՈՒՆ ՋՈՀ ԱՅԴ ՄԸ՝ ԻՐԱՔՅԻՆԵՐԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

«ՍՈՒՏ Է ՍՈՒՏ Է,
ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՍՈՒՏ Է,
ԱՅՍ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ,
ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՍՈՒՏ Է»

Առաջին անգամ 1960-Թ.Նէրուն այս «երգը» Պոլսոյ Պոսֆորի ծովեզերեայ յունական ճաշարանի մը մէջ լսեցինք։

Երգիչը՝ Հայկօ անունով հայ երիտասարդ մըն էր։ Ան տարիներուն այս երգը, մեզ շատ տպաւորած էր։ Որովհետեւ, առաջին անգամ ըլլալով Թուրք, Յոյն եւ Հայ յաճախորդներուն ներկայութեան, հայերէն երգ մը մտիկ կ՛ընէինք։

Յետոյ, երգին ներկայացուցած կեանքի ըմբռնումը՝ «կեանքի մէջ ամէն բանին սուտ ըլլալը», մեր այդ տարիներուն ապրած կեանքին շատ կը համապատասխանէր։

Պոլսոյ Մէջ ապրող Թրքացած հայ մըն էինք։ Թուրքերուն բոլոր սուտերուն եւ անարգանքներուն առանց առարկելու հանգուրժող [իբր Թէ] հայ մը։ Ստրուկ մը, գերի մը։

Միայն «մարմնով ապրող» հայ էակ մը, մինչդեռ հոգիով իսկական «մեռել» մը։ Հասարակ Թուրքը մեզ՝ «GAVUR» [Անաստուած]կը կոչէր։ Եւ [իբր Թէ] զարգացած Թուրքը՝ մեզ «EKALLIYET» [Փոքրամասնութիւն] կ՛անուանէր։ Եւ մէկը չէր ըսեր այս Թուրքերուն երեսին Թէ.

«Այս երկիրը քրիստոնէութեան օրրանն էր։ Եւ մինչեւ 1915 Թուականը քրիստոնեաները, հայերը եւ յոյները մեծամասնութիւն կը կազմէին այս երկրին մէջ։

Դուք 1915-էն մինչեւ 1923 տարեթիւը, հայերը եւ յոյները, բոլորն ալ ցեղասպանութեան ենթարկեցիք։

Եւ այս ձեւով մեծամասնութիւն եղաք։ Թուրքիա ըսուած երկիրը՝ սուտերու վրայ հիմնուած երկիր մըն է։ Ձեր ամէն բանը սուտ է»։

Եւ մենք 1976-Թ.ին, այս սուտերու երկրէն վերջնականապէս հեռացանք։

Եւ չետոյ իմացանք, Թէ «սուտ է սուտ է, ամէն բան սուտ է» հառաչող հայ երիտասարդ երգիչը՝Հայկօն, Թրքուհիի մը հետ ամուսնացեր է։ Եւ այս «իրականութիւն» էր։

Եւ իրականութիւն էր նոյնինքն՝ այսօրուան Պոլսոյ Պատրիարքին Օգոստոս 1999-ին պաշտօնապէս ու հրապարակաւ յայտնածը Թէ՝ «ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՀԱՐԻՒՐԻՆ ՎԱԹՍՈՒՆԸ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ՀԵՏ ԿԱՄՈՒՆԱՆԱՆ»։

* * *

Ռուբէն Սեւակի գրութիւններն եւ նամակները՝ կեանքի խոր փիլիսոփայութեան արտայայտութիւններն են։

Ռ. Սեւակի 4 Հոկտեմբեր 1905-ին [դեռ 20 տարեկանին], իր բանաստեղծ ընկերոջ՝ Հրանդ նազարեանցին գրած նամակը այստեղ նշելը, այժմէական եւ օգտակար կը նկատենք։

«Ոչ դրամին կիրքը ունիմ, ոչ փառքին կիրքը, ոչ համբաւին կիրքը։

Կեանքը շատ տխմար բան մը եղած պիտի ըլլար, եթէ անոր նպատակը արշա՛ւ մ՛ըլլար մինակ դրամասիրութեան ետեւէն, փառասիրութեա՛ն ետեւէն։

Կեանքը, Հրանդս, եառապանքով, ցաւով լեցուն այս կեանքը կ՛արժէ՞ր միթէ ապրիլ այս գրուած բաներուն համար։

Ամէն բան փուճ է աշխարհիս մէջ, ամէն բան վաղանցուկ. սո՛ւտ է փառքը, սո՛ւտ՝ մեծութիւնը,սո՛ւտ՝ սա խաբեբայ երջանկութիւնն ալ, երջանկութի՛ւնը որ տառապանքով կը ծնի, տառապանքով կը մեռնի։

Անապա՛տ, ամայութի՛ւն,ունայնութիւն է սա տիեզերքը։

Ու այս խաբուսիկ ստուերներուն մէջ եթէ կայ հաստատուն եւ իրական բան մը, այդ ալ [ըստ իս] ՋԱՐԳԱՑՈՒՄՆ է, ԲԱՐՈՒԹԻՒՆն է։

Կեանքը այս երկու սկզբունքներուն համար միայն կ՛արժէ ապրիլ, ըստ իս, Տգէտը, չա՛րը չ՛ապրիր, մինչդեռ Գիտունը անհունութիւն մը կ՛ապրի, ու բարին՝ անմահութիւն մը։

Ու եթէ բժշկութիւնը ընտրեցի ինձ ասպարէզ՝ միայն ու միայն այդ սկզբունքներու իրագործման

համար է:

Եւ յիրաւի՝ ո՞ր ասպարէզին մէջ մարդ աւելի դիրութիւն եւ հակամիտութիւն ունի ԳԻՏՆԱՊԷՍ ՋԱՐԳԱՆԱԼՈՒ որքան բժշկութեան մէջ, եւ ո՞ր արհեստն հիւանդին կը շնորհէ կեանքէ՝ ՄԵՇԱԳՈՅՆ ԲԱՐԻՔԸ, եթէ ոչ՝ բժշկութիւնը զարձեալ:

Այս նկատումներով որոշեցի բժիշկ ըլլալ, գրագէտ բժիշկ մը, հոգեբան բժիշկ մը [եթէ կ՛ուզէք]»:

4 Հոկտեմբեր1905,- ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

«ԵՐԿԵՐ-Անթիլիաս – 1986, էջ] 16»:

* * *

Ռուբէն Սեւակին 4 Հոկտեմբեր 1905-ին գրած այս նամակը՝ անոր գաղափարականը ճանչնալու տեսակէտով շատ կարեւոր է: 1905-ին Ռուբէն Սեւակ, դեռ նոր Եւրոպա ոտք կոխած է: Եւ Եւրոպան չի ճանչնար: Միայն կարդացած-լսածներէն գիտէ: Եւ իրեն համար «Հեռաւոր սուրբին նման» պաշտելի է Եւրոպան՝ իբր քաղաքակրթութեան կեդրոն:

Եւ ան, մանաւանդ իր մեծ ուսուցիչ եւ մտաւորական՝ Պոլսոյ Պէրպէրեան վարժարանի տնօրէն՝ Ռեթէոս Պէրպէրեանի գաղափարներով ներշնչուած է:

Եւ Ռուբէն Սեւակ իտէալիստ մըն է: Կը հաւատայ մարդկային բարձր գաղափարներուն: Կը հաւատայ՝ Բարի-ին, Գեղեցիկ-ին եւ Ճշմարիտ-ին:

Երբ Ռուբէն Սեւակ իր նամակին մէջ կ՛ըսէ, թէ՝ «Տգէտը, չարը՝ չ՛ապրիր», ան նկատի ունի վայրենի Թուրքը՝ Չար եւ Տգէտ:

Եւ կը հաւատայ քաղաքակրթութեան: Կը հաւատայ թէ՝ Չարգացումն եւ Բարութիւնը զուգահեռ կը յառաջանան: Եւ կը հաւատայ թէ քաղաքակիրթ եւ զարգացած Եւրոպայի մէջ, իր իտէալները պիտի կարենայ իրանակագործել: Եւ այս իտէալներով որոշած է գրագէտ եւ հոգեբան բժիշկ մ՛ըլլալ:

* * *

Ռուբէն Սեւակին վերը նշուած նամակին 1905-ի-ին գրուելէն ետք, 7 տարիներ կ՛անցնին:

Տարի 1912: Ռուբէն Սեւակ Լոզանի համալսարանէն բժիշկ վկայուած է: Եւ իբր բժիշկ կ՛աշխատի Լոզանի «CANTONAL» հիւանդանոցին մէջ: Եւ 29 Ապրիլ 1912-ին, նոյն ընկերոջը՝ Հրանդ Նազարեանցին կրկին նամակ մը կը գրէ:

Բայց այս նամակը, Ռուբէն Սեւակի 1905-ի-ին՝ 20 տարեկան եւ կապոյտ երազներ տեսնող երիտասարդին գրած նամակը չէ այլեւս:

Ռուբէն Սեւակ տեսած է կեանքի իրականութիւնները: Ճանչցած է Եւրոպան: Եւ հասկցած է քաղաքակիրթ եւ զարգացած Եւրոպային ի՛նչ ըլլալը: Ահա այդ նամակը՝

«Հրանդս՝

Եթէ բժիշկ եղած չըլլայի, ամենամեծ փափաքս էր երկրագործ ըլլալ:

Ու նոյնիսկ դեռ հիմա, ամենավէջին փափաքս է, օր մը կարենալ գիւղ քաշուիլ ու կեանքիս վերջին տարիները դաշտերուս ու հոդերուս վրայ անցընել, լռութեան ու բնութեան մէջ: Եկուր տե՛ս, որ երիտասարդները չեն հակնար այս բաները:

ԵՒՐՈՊԱ ՆԵՏՈՒԻՒ Կ ՈՒԶԵՆ ԻՄԱՑՈՅՆ : ՄԻՆՉԴԵՒ ՀԱՒ 7 ՏԱՐԻ ԱՊՐՈՂ ՄԸ ՄԻԱՅՆ ԿՐՆԱՅ ԳԻՏՆԱԼ, ԹԷ ԻՆՉ Է ՔԱՂԱՔԱԿՐՕՒԹԻՒՆԸ, «ՉԱՐԳԱՑԱԾ ԿԵԱՆՔԸ» - ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՍՈՒՏ ՈՒ ԿԵՂՇԻՔ, ՇՊԱՐ ՈՒ ԱՄՕԹ: ԱՍԻԿԱ ԻՄ ՀԱՄՈԶՈՒՄՍ Է»:

Լոզան- 23 Ապրիլ 1912, ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ «երեւան-երկիր- 1985, էջ 374»:

* * *

Եւրոպան այլեւս լաւ ճանչցած Ռուբէն Սեւակ, 1910-ին իր «Կարմիր Գիրք»ին մէջ սապէս գրած էր.

«ՉԻ ՉԻՔ ՔԵՐՇՈՒԱԾ ՄԵՐ ՄՈՐԹԵՐԷՆ ԶԻ Գ
ՀԱՐՍՆԻՔԻ, ՄԵՂՔԻ ՎՐԱՆՆԵՐ ԿԱՌՈՒՅԻՔ...
ՈՒ ՉԻՉ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ԴԻՔ ՈՐ ՇՆԱԳԻՆ

ՍԱԿԱՐԿԵՅՔ ՄԵՐ ԱՐԵԱՆ ԼՌՈՒԹԵԱՆ ԴԻՆ...:

«ՁԵՐ ՍՐՏԻՆ ԴՌՆԵ ՐԸ ՓԱԿԵՅՔ ԽՈՒ,
ՍՈՒՐԵ Ր ՍԸՐԵՅՔ. ՍԸՐԵՅՔ ՁԱՆԱՐ ԻՆ,
ՍԸՐԵՅՔ ՁԵՐ ԽՂՃԻՆ ՎՐԱՅ ՔԱՐԱՅԱՄ,
ՈՒ ԱՏԱՄՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ՁԵՐ ՁԱՒԱԿԱՅ...»:

1910- «Ջարդի խենթը» [Կարմիր Դիրքը] - Ռուբէն Սեւակ

«երկեր, Անթիլիաս, 1986, էջ 123»

Եւ մարդկութեան ցաւերուն արմատները իջնող Ռուբէն Սեւակ, իբր հոգեբան բժիշկ, հիւանդութեան ախտաճանաչումը իր «Փողոց ալողը» բանաստեղծութեան մէջ հետեւեալ տողերով կը կատարէր 1911-ի. ին:

...ԱՒԼԷ, ՇԵՐ, ԱՒԼԷ, ԱՇԽԱՏԷ ԵՔՈՒՆ,
ՅՄԵՌՈՒԱՆ ՅՈՒՐՏԻՆ, ԱՄԱՌՈՒԱՆ ՏԱՔՈՒՆ,
ԱՒԼԷ ՄԱՐԴԱՈՒԹԵԱՆ ԱՂՏԸ ՅՆՅՈՏԻ,
ՈՒ ԳԻՏՅԻՐ, ՈՐ ՄԻՇՏ ՊԻՏԻ ԱՂՏՈՏԻ...
ԳԻՏՅԻՐ ՈՐ ՀԱՒՅԴ Է ԱՒԵԼԻ ՄԱՔՈՒՐ,
ՔԱՆ ՋՈՋԻՆ ԿԱՐՄԻՐ ՀԱՅԸ ԹԱՔԹԱՔՈՒՐ:
ԳԻՏՅԻՐ ԴՈՒՆ ԲԱՒԸ Ը ՔԵԶԻ ՈՐՊԷՍԶԻ
ՕԳՆԵՆ, ԸՍԵԼՈՎ, ԶԻ ԽԵՂԴԵՆ ՔԵԶԻ...
ԳԻՏՅԻՐ, ՈՐ ԻՆՁ ԱԼ ԸԼԼԱՆ ԿԱՄ ԸՆԵՆ,
ՄԱՐԴԵՐԸ ՁԱԶԻՐ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ ԵՆ...:
ՈՒ ՍՈՐՎԷ ԱՏԵԼ ՆՈՂԿԱՆՔՈՎ ԱՆՀՈՒՆ,
ԱՆՈՆՔ ՈՐ « ՓՐԿԻՉ» ԿԸ ԿՐԵՆ ԱՆՈՒՆ
ՈՒ ՃՌԻ ԽՕՍՔԵՐՈՎ ՏՈՒՆԸԴ ԿԸ ՔԱՆԴԵՆ,
ՍՈՐՎԵՑՈՒՐ ՏՂՈՅԴ ԱՏԵԼ ԱՐԴԱՆԴԵՆ
ՔԱՂԱՔԱԳԷՏՆԵՐԸ ԱՄԷՆ ԴՈՅՆԻ,
ՈՐՈՆՔ ԿԸ ՍՊԱՆՆԵՆ ՔԵԶ ԱՌԱՆՑ ԹՈՅՆԻ:
ՍՈՐՎԵՑՈՒՐ ԻՐԵՆՑ ԽՕՍՔԸ ՀԵՏԱԳԱՅ
«ԱՂՔԱՏԻՆ ՀԱՄԱՐ ԲԱՐԵԿԱՄ ՁԻ ԿԱՅ»
ՓՈՔՐԵՐՆ ԱՆՎՐԷՊ ՄԵԾԵՐՈՒՆ ԿԵՐ ԵՆ,
ՄԱՐԴԵՐԸ ԿԱՏՂԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ ԵՆ...»:
«Փողոց ալողը» 1911- ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ

«երկեր, Անթիլիաս 1986, էջ 233»

* * *

Իսկ հայ ժողովուրդը, դժբախտաբար, չտեսաւ իրականութիւնները:

Եւ իր դրացի եւ բարերար Ռուս Ազգին անտեսեց եւ գնաց, յոյս սպասեց եւ միացաւ հեռաւոր ֆրանսացիներուն, Անգլիացիներուն եւ մանաւանդ՝ բարի բողոքական կրօնականի [բացառութիւնները յարգելով] դիմակին տակ թաքնուող՝ COW-BOY-ներու եւ GANGSTER-ներու երկիր՝ Ամերիկային:

Կայսերապաշտ Ֆրանսան իբր գինուոր Արեւելք ղրկած էր խաչը բռնած իր կաթոլիկ Վարդապետները:

Ամերիկան ալ Հայաստան ղրկած էր Աւետարանը տեւական ձեռքին մէջ եւ լեզուին վրայ ունեցող Պատուելիները, որ առաջին քրիստոնեայ հայ ժողովուրդը... «քրիստոնէացնեն»:

Այս՝ կայսերապաշտ պետութիւնները շատ լաւ գիտէին հայ ժողովուրդը կաշառելու կերպը՝ իրենց դրամով եւ իրենց այլազան «վարձատրութիւն»ներով:

Անոնք շատ դիւրութեամբ ծախու առին՝ մանաւանդ հայ շատ առաջնորդներու:

Եւ այս ծախուած հայ առաջնորդներուն սխալ արեւելումը՝ 1915-ին հայ Ազգին ցեղասպանութեան եւ մինչեւ 1920-ի.ին ալ հայկական հողերուն հարիւրին ութսունէն աւելիին կորուստին պատճառ դարձաւ:

Եւ այս ձեւով «Մուտերու եւ երագներու» գոհ հայ Ազգը՝ «էշ նահատակ» եղաւ։

* * *

Բոլորին ծանօթ իրականութիւն է որ հրեաները, իրենց տաճարներուն մէջ, 2000 տարի շարունակ «Յառաջիկայ տարի երուսաղէմի մէջ» իրենց մաղթանքը՝ աղօթքի ձեւով տեւաբար կրկնեցին ։

Կը կարծէ՞ք, թէ միայն դրամի ուժին հաւատացող եւ դրամը «աստուածացուցած» հրեաները, իրենց մաղթանքը միամտօրէն միայն աղօթքի ձեւով պիտի կատարէին եւ Աստուծոյ տնօրինումին պիտի ձգէին իրենց «ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ ՄԻԱՆԱԼՈՒ» ծրագրին գործադրութիւնը։

Սիոնական հրեաներուն մասին քիչ մը տեղեկութիւն ունեցողն անգամ գիտէ, թէ հրեաները, իրենց «Յառաջիկայ տարի երուսաղէմի մէջ» աղօթքը,, 2000 տարիէ ի վեր ժամացոյցի մը ճշգրտութեամբ ծրագրեցին եւ իրենց սարդի ոստայնը հիւսեցին աշխարհի տարածքին առանց աճապարանքի, բայց՝ տեւաբար։

Սիոնական հրեաներուն վերջին դարերուն կազմած սադաէլական ծրագիրները՝ մեծ ճշգրտութեամբ եւ մանրամասնօրէն բացայայտող հրատարակութիւնը՝ «PROTOCOL DES SAGES DE SION» գիրքն է։

Կը յանձնարարենք, որ եթէ կարենաք գտնել այս գիրքը՝ զայն ուշի ուշով կարդացէք անպայման։ Միայն այս պարագային կրնաք հասկնալ, այս օրերուն Աշխարհի մէջ կատարուած բոլոր եղելութիւններուն իսկական դրդապատճառներն ու ներքին ծալքերը։

* * *

Հրեաները միշտ, աշխարհի վրայ տիրող մեծ պետութիւններուն մէջ, իշխանութեան զեկավար լծակներ ձեռք անցուցած են։

18-րդ դարուն վերջաւորութեան եւ 19-րդ.ի սկիզբը, ֆրանսական Յեղափոխութեան եւ մանաւանդ Նափոլէոնին հետ էին։

Յետոյ, ամէնէն հզօր պետութիւնը եղող Անգլիան ձեռք անցուցին։

Յիշեցէք 1870-ի.ներու Անգլիոյ վարչապետ՝ հրեայ Պենժամէն Տիսրայէլիին, որ Արեւմտեան Հայաստանը ազատագրող [1876] ռուսական բանակներուն ստիպեց, որ ետ քաշուին։

19-րդ դարուն վերջաւորութեան եւ 20-րդ.ի սկիզբը, գօրաւոր Գերմանիոյ մէջ հրեաները երկրին տէրը եւ տիրականն էին։

1915-ի հայկական ցեղասպանութիւնը՝ գերմանական եւ թրքական շահերուն ի նպաստ էր։ Բայց մանաւանդ՝ հետեւանքն էր սիոնիստական նոր Իսրայէլ մը ստեղծելու ծրագրին, որուն գոհ գացին Արեւմտեան Հայաստանը եւ Արեւմտեան Հայաստանի հայութիւնը ամբողջութեամբ։

1917-ի Համայնավար Յեղափոխութեան ստեղծման մէջ մեծ դերակատարութիւն ունեցան հրեաները, եւ 1917-ի Յեղափոխութիւնը կրցան մասամբ սիոնական ծրագիրներուն ծառայեցնել։ Ու 1914-1918-ի պատերազմին Յաղթականներուն դաշնակիցը եղող Ռուսիան պարտուած նկատուեցաւ։

Եւ 1914-1918-թ. պատերազմին պարտուած Օսմանեան կայսրութիւնը, 1917-ի Յեղափոխութենէն ստեղծուած հակասութիւններու շահագործումով, գօրաւոր Թուրքիայի մը վերածուեցաւ։

Եւ այս նոր Թուրքիոյ մէջ իշխանութիւնը Սելանիկցի [խառնածին եւ մեծ հաւանականութեամբ ծագումով հրեայ] Մուսթաֆա Քեմալին ձեռքը անցաւ։

Եւ Մուսթաֆա Քեմալն էր, որ Արեւմտեան Հայաստանը՝ թրքական պետութեան մէջ ներմուծեց։ Կը տեսնէ՛ք ահաւասիկ, թէ ինչպէս սիոնական աշխարհակալ ծրագիրը՝ քայլ առ քայլ, բայց ճշգրտութեամբ կը գործադրուէր։

Եւ ամէնէն կարեւորը՝ աշխարհի ժողովուրդները չէին անդրադառնար այս սատանայական խաղերուն... ...Սիոնիստական ծրագիրը նոյն ձեւով գործադրուեցաւ Միջին Արեւելքի երկիրներուն մէջ... եւ կը շարունակուի։

1918-Թ.ին արաբական գրաւեալ հողամասերը ստիպուած լքեց պարտուող Օսմանեան կայսրութիւնը:

«LAWRENCE OF ARABIA» ֆիլմը տեսնողները գիտեն, թէ Անգլիացի եւ Ֆրանսացիները ի՜նչ խաղ խաղացին Արաբիոյ մէջ:

Արաբական աշխարհը կտոր կտոր ըրին, եւ աւատապետական կառոյցով փոքր պետութիւններու վերածեցին, որ կարենան անոնց իշխել:

* * *

1945-ին՝ Բ. Համաշխարհային պատերազմի աւարտին՝ բոլորովին նոր «Աշխարհ» մը ստեղծուած էր:

Եւ նոր աշխարհակալ ուժ մը մէջտեղ եկած էր՝ « Ամերիկան», նոր զէնքով մը՝ աթոմական ռումբով զինուած:

Մենք կը հաւատանք, որ 1945-էն յետոյ, Աշխարհի վրայ բոլորովին նոր եւ աննախընթաց դարաշրջան մը սկսաւ՝ միայն զինուորական ուժի վրայ չհենող եւ դասական բարոյական սկզբունքները բնաւ նկատի չառնող քաղաքական մտայնութիւն մը տիրապետեց Աշխարհի վրայ:

Եւ ամէնէն տարօրինակը եւ ամէնէն անհաւատալին՝ Աշխարհի վրայ պատերազմներ, անիրաւութիւններ եւ ջարդերը կը կատարուէին, մարդկային իրաւունքներու սուտ լոզունքներու ներքեւ, միջազգային լրատուութեան ցանցերուն «շնորհիւ», որոնց մեծամասնութիւնը սիոնականներուն ձեռքն էին ու կը մնան:

Մտաբերենք միայն Քորէական պատերազմները, եւ մանաւանդ Վիէթնամի պատերազմին ողբերգութիւնները, որոնց ընթացքին «մարդկային իրաւունքներ»ու սուտերուն քօղին ետեւ, միլիոնաւոր անմեղներ սպաննուեցան:

1945-Թ.էն յետոյ, Ամերիկեան նոր Աշխարհակալութեան կողմէ գործուած անարդարութիւններու ցանկը այնքան երկար է, որ անոնցմով կրնանք բազմաթիւ հատորներ կազմել:

Միայն սա բանք.- Ամերիկացիներուն սպաննած անմեղներուն թիւին ո՛չ ճէնկիզ Խանը եւ ո՛չ ալ Թամերլանը կրնան հասնիլ:

* * *

Բայց, սա՛ միջոցին Իրաքի մէջ, սուտ պատրուակներով Ամերիկացիներուն կատարած պատերազմը, իր տեսակին մէջ ոչ մէկ նախընթաց ունեցած է:

Այսօր, Իրաքի մէջ կատարուած ողբերգութիւնները, մարդկային բոլոր չափանիշներէն դուրս՝ ճիւաղային արարքներ են:

Եւ Ամերիկացիներուն սուտ պատճառաբանութեամբ Իրաքի վրայ կատարած պատերազմին բուն նպատակը, միայն եւ միայն Իսրայէլի եւ սիոնականացած Ամերիկային ծառայելն է: Ինչո՞ւ...

1.- Իրաք համարցակած էր Իսրայէլի վրայ հրթիռներ արձակել. Ուստի, պէտք էր հրէական, Մովսիսական «Աչքի դէմ աչք» սկզբունքը գործադրել: կ

2.- Սատտամ Հիւսէյնը Արաբ մէկ քանի ղեկավարներէն մէկն էր, որուն հրեաները չէին կրցած կաշառել, ինչպէս որ ըրած էին տակաւ հոգիով շատ մը արաբ ղեկավարներու, գանոնք «ծախու առնել»ով:

3.- Իրաք պատմական քաղաքակրթութիւններու կեդրոնն էր, նաեւ Աշխարհի երկրորդ քարիւղի պահեստներուն տէրը:

4.- Եւ ամէնէն կարեւորը՝ Իրաք, Սիոնական Մեծն Իսրայէլի ծրագրին համաձայն, Սիոնականներուն ձեռքը անցնելու էր...:

Եւ հրեաները, իրենց նպատակներուն հասնելու համար, օգտագործեցին աղանդաւոր G. W. BUSH-ը, որ անդամ էր ծայրայեղ բողոքական աղանդ – կազմակերպութիւն մը եղող «WASP»ին, դականները որ գաղափարականով շատ մօտ է սիոնականներուն: Եւ G. W. BUSH-ի խորհրդականները եղող հրեայ WOLFOWITZ-ն ու RICHARD PERLE, ու նաեւ ստուերի մէջ գործող ուրիշ հրեայ խորհրդականներ համոզեցին Պուշը հասկցնելով իրեն, որ Իրաքի դէմ պատերազմը օգտակար է Ամերիկայի ապագայ շահերուն համար:

Եւ այս ձեւով ծուզակը ինկաւ «կրտսեր» Պուշը եւ Ամերիկան մխրճեց Իրաքեան ողբերգութեան մէջ...

Ամերիկացիները, հրեաներուն ցուցմունքներով, բանտերուն մէջ գտնուող իրաքցի դեկավարներուն եւ մարտիկներուն վրայ անմարդկային չարչարանքներ կատարեցին, որ իրաքցիները խոստովանին՝

1.- Իրաքի [իբր Թէ ունեցած] գաղտնի զէնքերուն տեղերը եւ՝

2.- Սատտամ Հիւսէյնին պահուըտած վայրը:

Բայց, իրաքցի բանտարկեալներուն հարցաքննութիւնները կատարողները՝ Իսրայէլէն եկած արաբերէն գիտցող Մոսատի գործակալներ էին...: Իրաքցի բանտարկեալներուն վրայ կատարուած ճիւաղային չարչարանքներուն նկարները, վերջերս Ամերիկայի մէջ հրապարակուեցան:

Այս չարչարանքները, անցեալ տարուան ընթացքին կատարուած էին: Ուստի, ինչո՞ւ այս զարհուրելի նկարները այսօր կը հրատարակուին: Պատասխա՞նը...

1.- Որպէսզի 2004-Թ.ի վերջին ամիսներուն կատարուելիք Ամերիկեան նախագահական ընտրութիւններուն, այս նկարներով Պուշը տկարացնեն, որ Դեմոկրատ Թեկնածու JOHN KERRY-ն ընտրուի:

Ձենք գիտեր՝ արդեօ՞ք տեղեակ էք, որ Ճոն Քերրի Իրլանտացի մը ըլլալով հանդերձ, իր հայրը Ծագումով հրեայ մըն էր, դաւանափոխ եղած:

2.- Այս զարհուրելի նկարները, հրեաներուն Պաղեստինի մէջ կատարած ջարդերն եւ քանդումները կը մոռցնեն եւ ժողովուրդներուն ուշադրութիւնը հեռացնելով Արաբներուն դէմ հոն գործուող ողբերգութեանց վրայէն, ուրիշ տեղ կեդրոնացնեն:

* * *

Այստեղ կը բատարակենք 4 նկարներ՝

1.- LA QUESTION IRAKIENNE

COMMENT L'AMERIQUE EST TOMBEE DANS LE PIEGE-

Իրաքի պատերազմին ներքին ծալքերը հրապարակող գիրքին առաջին էջին նկարը, ուր կը բացատրուի, Թէ Ամերիկան ինչպէ՞ս, Իրաքի մէջ, ծուղակը ինկած է:

2.-Հրեայ MICHAEL MOORE-ին Ճ. Պուշին դէմ գրած գիրքին առաջին էջին նկարը, որ հրեայ Թեկնածու Ճոն Քերրի ընտրութեան պիտի ծառայէ:

Վերջին ժամուն տեղեկացանք, որ Ֆրանսայի CANNES քաղաքին մէջ կայացուած շարժանկարի միջազգային 57-րդ ֆեսթիվալին, առաջին մրցանակը՝« PALME D'OR»ը շահած է Ամերիկացի հրեայ MICHAEL MOORE-ին բեմադրած «FAHRENHEIT 9/11» ֆիլմը որ G. W. BUSH-ին դէմ ուղղուած է: MICHAEL MOORE-ին հակա- BUSH ֆիլմին՝ հրեաներուն հակաշոհին տակ գտնուող CANNES-ի FESTIVAL-ին մէջ առաջին մրցանակը շահին ալ կ՛ապացուցանէ, Թէ հրեաները ամէն կողմ կ՛աշխատին որ BUSH ընտրութիւնը կորանցնէ, եւ ծագումով հրեայ JOHN F. KERRY Ամերիկայի նախագահ ընտրուի:

3.- Հրեայ միլիառատէր GEORGES SOROS-ին գրած «POUR L'AMERIQUE – CONTRE BUH» [Ամերիկայի համար – Պուշի դէմ] գիրքին շապիկը:

Այս հրեայ միլիառատէրը 100 միլիոն տոլար պիտի ծախսէ, որ Պուշը նախագահ չընտրուի: «խեղճ» Ճ. Պուշ՝ հրեաներուն այսքան ծառայելէ յետոյ, այլեւս պիտի հասկնա՞յ արդեօք, հրեաներուն ինչ ըլլալը:

4.- Իրաքեան բանտարկեալներուն պատճառուած չարչարանքներէն

զարհուրելի նկար մը: Ձենք գիտեր, Թէ ինչո՞ւ նկարուած ատեն «CHEER» [խնդուք] կ՛ըսեն...:

... Ամերիկացի կին մը խնդայ՝ իրենց վայրագութեամբ սպաննուած իրաքցի բանտարկեալի մը դիակին քով նկարուած միջոցին կը կարծէինք, որ միայն Թուրքը այսքան վայրագ կրնար ըլլալ:

Աչքերնուս չենք ուզեր հաւատալ որ, Ամերիկացի մը, մանաւանդ՝ կին մը, այսքա՞ն անգութ կրնայ եղած ըլլալ, եւ խնդալ իրաքցիին դիակին առջեւ:

ԱՋԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀ [ԻԲՐ ԹԷ]
ՆԿԱՏՈՒԱԾ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԼՈՒԻՐԵՐ

1.- ՄԱՅԻՍ 2004-ԻՆ, NAMIBIE-Ի [ՀԱՐԱՒ-ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ] ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԿԱՏԱՐԱԾ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՒ ՀԱՄԱՐՁԱԿ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆԸ
«ԱՓՐԻԿԷՆ ԵՐԿՐԱԳՈՒՆԴԻՆ ԱՄԵՆԱՀԱՐՈՒՍՏ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՍ Է: ԲԱՑ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆՈՐԱՏԻՊ ԿԱՅՍԵՐԱՊԱՇՏՆԵՐԸ ԿԸ ԴՈՂՆԱՆ ՄԵՐ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ: ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ ԻՐԱՐՈՒ ԴԷՄ ՀՐԱՀՐԵԼՈՎ ԵՒ ԱՆՈՆՑ ՄԻՋԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐ ՍՏԵՂԾԵԼՈՎ, ԿԱՅՍԵՐԱՊԱՇՏՆԵՐԸ ԿԸ ՅԱՋՈՂԻՆ ԱՓՐԻԿԷՆ ՀԱՐՍՏԱՀԱՐԵԼ ԵՒ ԿՈՂՈՊՏԵԼ»

2.- ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՅՍ ՏԱՐՈՒԱՆ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԵԼՈՂ ԻՐԼԱՆՏԱՑԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՄԱՅԻՍ 2004-ԻՆ ԿԱՏԱՐԱԾ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.-
«ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ՀՈՂԵՐՈՒԻ ՎՐԱՅ, ԲՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՏԵՂԱՀԱՐՈՒԱԾ 50 ՀԱՋԱՐ ՀՐԵԱՅ "COLON" ՆԵՐԸ, ԱՇԽԱՐԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ ՎՏԱՆԳԻ Կ ԵՆԹԱՐԿԵՆ»:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ

NAMIBIE-Ն հարաւ-արեւմտեան Ափրիկէի մէջ, գրեթէ 850 հազար քառ. քիլոմեթր տարածութեամբ մեծ երկիր մըն է: Բայց հազիւ 2 միլիոն բնակչութեամբ:

Որովհետեւ NAMIBIE-ի հողամասերուն մեծամասնութիւնը՝ անբնակելի անապատներ են:

Բայց, այս անապատային երկրի նամիպի-Ն՝ ադամանդի եւ ուրանիումի շատ հարուստ հանքերու տէր է:

Եւ նամիպիի նախագահն է, որ Մայիս 2004-ին, Ափրիկեան երկիրներու համաժողովին, գովելի համարձակութիւնը ունեցաւ ըսելու թէ՝

«Կայսերապաշտները մեր հարստութիւններըկը գողնան՝ մեզ իրարու դէմ գժտեցնելով, որ պատերազմինք:

Այս ձեւով այս «քաղաքակիրթ աւազակները» կը յաջողին մեզ հարստահարել եւ կողոպտել»:

Ձենք գիտեր՝ եթէ դուք, վերը նշուած այս լուրերը, թերթերէն կարդալու եւ կամ հեռատեսիլէն լսելու առիթը ունեցա՞ք թէ ոչ:

Մենք այս լուրերը, միայն AGENCE FRANCE PRESSE (AFP)ին հեռատեսիլէն, satellite-ի Canal-է մը տրուած եւ շատ քիչերուն մատչելի եղող գրասր «FLASH»ին լուրերէն տեղեկացանք:

Յետոյ, նոյն լուրերը շատ փնտռեցինք թերթերու մէջ, բայց՝ չգտանք:

Ոչ ալ հեռատեսիկներու ընդհանուր լուրերու բաժինէն տրուեցան անոնք:

Եւ յայտնի եղաւ, որ Միութենականութեան լրատուութեան ցանցը, գրաքննութեան ենթարկած է իրենց համար «վտանգաւոր» եղող այս լուրերը:

Ահա, այս է, արեւմտեան աշխարհին ջատագոված «խօսքի ազատութիւն»ը.-

«Արգելք ըլլալ իրենց համար աննպաստ եղող որեւէ տեղեկութեան՝ ժողովրդական լայն խաւեր հասնելուն:

Փոխարէնը՝ իրենց քարոզչական սուտ լուրերը, շռնդալից ձեւով սփռել, աշխարհի ամբողջ տարածքին»:

* * *

Իրապէս ալ, Ափրիկեան ժողովուրդները, կայսերապաշտներուն կատարած կողոպուտին պատճառաւ, քաոսային վիճակի մը ենթարկուած են:

Հակառա՛կ իրենց երկիրներուն ունեցած բնական հսկայ հարստութիւններուն, իրենք չեն կրնար օգտուիլ անոնցմէ:

Եւ Ափրիկէի մեծ մասը՝ պատերազմներու, համաճարակներու եւ անգործութեան պատճառաւ, մարդկային սպանդանոցի մը վերածուած է:

Եւ միջազգային բարենպատակ կազմակերպութիւնները, այս զարհուրելի վիճակին դիմաց, միայն մարդասիրական փայլուն ճառեր կը խօսին եւ ոսկեզօծ, անիրականալի խոստումներ կը կատարեն: Եւ՝ այսքան: Ակռ աւելի առաջ չեն կրնար երթալ: Որովհետեւ, նախ՝ իրենց նիւթական կարողութիւնները շատ սահմանափակ են:

Յետոյ, ամէնէն կարեւորը՝ որեւէ ազդու միջամտութիւն չեն կրնար կատարել:

Որովհետեւ այդ պարագային, կայսերապաշտներուն Ափրիկէի մէջ ունեցած «շահերուն» կրնան վնասել:

Թերեւս, բսող ըլլայ Թէ՝

«Ափրիկեան խնդիրները մեզի ի՞նչ: Հայաստանի այժմու ճգնաժամին ցաւերն են մեզի համար կարեւորը եւ շատ մտահոգողը»: Այո, բայց մի մոռնաք, որ օրերս Ափրիկեան ժողովուրդներուն արիւնը ծծող նոյն հրէշը՝ «ԴՐԱՄ ԱՍՏՈՒԱԾ»ն էր հայ ազգին ցեղասպանութիւնը ծրագրածն եւ գործադրել տուողը:

Այս «Դրամ-աստուած»ին երկրպագուներն էին՝ Արեւմտեան Հայաստանը գողցող եւ Թուրքերուն նուիրողները:

Եւ նոյն հրէշներն էին որ, Արեւմտեան Հայաստանը ազատագրելու սուրբ եւ հերոսական աշխատանքներուն յծուած ԱՍԱԼԱ-ն, իրենց գործակալը եղող ամերիկահայ Մոնթէ Մելքոնեանի ձեռքով քանդել տուողին:

Եւ նոյն դաւադիրին մեղսակիցը եղող Լեւոն Տէր Պետրոսեանն եւ իր խմբակն էին [նաեւ Մոնթէ Մելքոնեանին աջակցութեանբ], որ Հայաստանը մխրճեցին Ղարաբաղեան ճխճախուտին մէջ:

Եւ այս Ղարաբաղին «շնորհիւ» է, որ ագերիները այսօր մեզ, ամէն կողմ կը ներկայացնեն՝ իրենց դէմ իբր Թէ «ցեղասպանութիւն կատարող» եւ «ագերիներուն հողերը գողցող» ազգ մը:

Եւ 19 Մայիս 2004-ին, Հայաստանի Ազգային ժողովի նախագահը՝ Արթուր Պաղեասարեան Սթրազպուրկի մէջ, հանդիպում մը կ՛ունենայ Թուրքիոյ Ազգային ժողովի նախագահ Պիւլէնտ Արընչինի հետ եւ անոր, ի մէջ այլոց, կ՛ըսէ Թէ՝

«Հայաստանի կառավարութիւնը ծրագիր չունի Թուրքիոյ հողային պահանջներ ներկայացնելու»:

Եւ Ա. Պաղտասարեան Թուրքէն կը խնդրէ, որ «Ղարաբաղ»ի խնդրին մէջ, իրենց աջակից ըլլան:

Այս՝ ի՞նչ ըսել է: Ըսել է Թէ՝ հայաստանը Թուրքերուն հետ կը սակարկէ:

Պաղտասարեան Թուրքին կ՛ըսէ, Թէ՝ «Մենք կը մոռնանք Արեւմտեան Հայաստանը: Ասոր փոխարէն մեզի տուէք Ղարաբաղը»:

Արթուր Պաղտասարեանին այս զարհուրելի կեցուածքը ի՞նչ տարբերութիւն ունի 1918-ի սկիզբները, Թոլիս այցելած Աւետիս Ահարոնեանի ուխտադրուժներու խմբակին կեցուածքէն, որոնք հայոց դահիճները եղող Թալէաթին, Էնվէրին եւ հուսկ՝ Մուլթանին առջեւ յարգալիր կը խոնարհէին եւ ցեղասպան

Թուրքէն կը խնդրէին, որ խնայեն 1918-ի փոթր, «մանուկ» Հայաստանին: Եւ կը «վստահեցնէին», որ «Արեւմտահայութեան ճակատագիրը – ցեղասպանութեան զոհ հայութիւնը – զիրենք չի հետաքրքրեր»:

Փորձառութիւնը ամէնէն կարեւոր գիտելիքն է քաղաքագէտի մը՝ քաղաքական կեանքի մէջ:

Բայց չենք գիտեր ինչո՞ւ, Դաշնակցական կոչուած հայ ազգային գործիչները փորձառութիւն ըսուած գիտելիքէն չեն օգտուած:

1909-ի Ատանայի ջարդերուն՝ այս կուսակցութիւնը չհասկցա՞ւ Թուրքին ինչ ըլլալը:

1915-ի ցեղասպանութենէն Դաշնակ կառավարութիւնը բնաւ դաս չէ՞ր առած, մանաւանդ՝ 1918-էն 1920-ի շրջանին:

1920-էն մինչեւ 1991, ասոնք չտեսան իրականութիւնները, ասոնք չտեսան իրականութիւնները, ասոնք չտեսան իրականութիւնները եւ Միւնիխի Սի. Այ. էյ.-ի կեդրոնին մէջ, 71 տարիներու տեւողութեամբ, գործակցեցան Թուրքերուն կամ ասոնց հովանաւորին հետ:

Եւ 1991-էն մինչեւ 2004, այսօրուան Հայաստանի կառավարութիւնը, որ կը Թուի, թէ Ա-էն մինչեւ Ֆ դաշնակցականներուն հակակշռին ենթակայ իշխանութիւն մըն է, է. Տ. Պետրոսեանէն սկսելով մինչեւ Քոչարեան եւ նաեւ այսօր, Թուրքերուն սա սահմռկեցուցիչ առաջարկը կատարող Արթուր Պաղտասարեան՝ Թուրքերուն ինչ ըլլալը չեն հասկցած:

Անոնք կը կարծեն, թէ իրենց վարած այս երկդիմի քաղաքականութեամբ, Թուրքերուն պիտի խաբեն:

Բայց, դարաւոր պատմութիւնը կ՛ապացուցանէ, որ խաբուողները միշտ միամիտ հայերը եղած են:

Եւ խաբողները եղած են միշտ՝ ագուէս, վայրագ եւ ցեղացեղ Թուրքերը:

* * *

ՍՈՒՏԵՐՈՒ ԵՒ ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀ ՄԸ

Մէչ մէկ ատեն արդարութեան ըմբռնումը՝ վերջին տասնամեակներուն եւ նաեւ մինչեւ այսօր եղածին չափ, չէր ոտնակոխուած եւ չէր անտեսուած:

Գրեթէ տարի մը առաջ, Պուշ ըսուած Սիոնիստներուն ծառան՝ զանգուածային բնաջնջման զէնքեր ունենալու պատրուակով, Իրաքի վրայ յարձակեցաւ:

Եւ այսօր, պատերազմէն տարի մը ետք, բոլորին արդէն գիտցած իրականութիւնը հաստատուեցաւ, որ Իրաքի մէջ զանգուածային բնաջնջման զէնքեր գոյութիւն չունէին:

Եթէ ասիկա կատարուէր քիչ մէ շատ մօտիկ անցեալին, այս սարսափելի սուտը խօսողնախագահին դէմ, մարդկութեան արդարութեան զգացումը կը պոռթկար եւ զանգուածները ընդոստ կանգնելով, այս ստախօս նախագահին կը ստիպէին որ հրաժարի:

Բայց այսօր Սիոնիստներուն իշխանութեան ենթարկուած եւ արեւմտեան կիսագունտ կոչուած սուտերու այս աշխարհին մէջ, Իրաքի ողբերգութեան դէմ իբր հակազդեցութիւն, որեւէ ազդու ընդվզում չեղաւ: Ժողովուրդները, ընդհանուր առմամբ, իրենց հանգիստ եւ անտարբեր կեանքը շարունակեցին: Եւ այս ստախօս եւ աղէտարար Ամերիկայի նախագահը, իր խարեբայութիւնը բոլորովին անտեսելով, այս անգամ ալ Իրաքի մէջ « Տեռորիզմ»ի դէմ պատերազմելու մասին սկսաւ բարբանջել:

Եւ մէկը իր երեսին, գինք անարգանքի սիւնին գամելով չըսաւ, Թէ՝ մինչեւ Պուշին Իրաքի վրայ յարձակման օրը, Սատտամի Իրաքը ո՛չ մէկ ահաբեկչական «զանգուածային» արարք կատարած էր:

Ընդհակառակը՝ Ամերիկեան Սի. Այ. էյ.-ի տրամադրած զէնքերով զինուած ծայրայեղ իսլամներն էին, որ Աֆղանիստանի եւ Չէչէնիոյ մէջ, հակառուս ահաբեկչութիւններ կը կատարէին:

Ամերիկան ի՛նք հրահրեց ծայրայեղ իսլամական ահաբեկչութիւնը ռուսերուն, եւրոպացիներուն եւ քրիստոնեաներուն դէմ:

Պուշին՝ «տեռորիզմ»ի մասին կատարած «պոռչտուք»ներուն մի հաւատաք:

Ծայրայեղ իսլամական ահաբեկչութիւնը, կղզիացած եւ ամէնէն կատարելագործուած սարքերով պաշտպանուած Ամերիկայի տարածքին վրայ, որեւէ գործողութիւն չի կրնար կատարել:

11 Սեպտեմբեր 2001ին, նիւ Եորքի մէջ կատարուած ահաբեկչութեան ներքին ծալքերուն մասին, այսօր շատ մը կասկածներ կը յայտնուին:

Ամէն պարագայի տակ, վերոնշեալ Թուին կատարուած ահաբեկչութիւնը, կրկին՝ ամէնէն աւելի

Ամերիկային ծառայեց:

Անոր շնորհիւ Ամերիկան հաստատուեցաւ Աֆղանիստան եւ նաեւ՝ Ուզպեքիստանի եւ Թիւրքմէնիստանի նման միջին Ասիոյ երկիրներուն մէջ:

Եւ այս ձեւով Ամերիկան, Եուկոսլաւիայէն յետոյ, Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ եւ Ջինաստանի կոնակը գինուորական խարիսխներ հաստատեց:

Ամերիկան այսօր, գինուորական տեսակէտով՝ ամէնազօրաւոր պետութիւնն է: Եւ Ամերիկան իր կամքը, այս գինուորական ուժին շնորհիւ, ամբողջ աշխարհի ժողովուրդներուն կը պարտադրէ:

Պուշ, իր ճառերուն մէջ, Ամերիկայի ապահովութեան եւ բարօրութեան մասին կը խօսի միայն:

Այսօրուան Ամերիկեան քաղաքականութիւնը, Ամերիկայի օգուտին համար է:

Եւ արդէն 2003-ի, Իրաքի վրայ յարձակելու ատեն, Միացեալ Ազգերու որոշումները նկատի չառնելն ալ կ՛ապացուցանէ, որ, եթէ այսպէս շարունակուի վիճակը, այլեւս եւ պաշտօնապէս միայն Ամերիկային, այսինքն՝ Սիոնիստներուն կամքը պիտի իշխէ աշխարհի վրայ:

Այս ձեւով աշխարհը «տէրեր»ու եւ «ստրուկներ»ու վերածելու Սիոնեաններուն ծրագիրը իրագործուած պիտի ըլլայ:

* * *

Այսօր, Եւրոպայի մէջ, Քրիստոնեայ ժողովուրդները շատ մեծ վտանգի մը ենթարկուած են:

Իրաքի մէջ ամերիկացիներուն կատարած ոճրագործութիւնները ո՛չ միայն ծայրայեղ իսլամները պիտի հրահրեն, այլ՝ պատճառ պիտի ըլլան որ ամբողջ իսլամ ժողովուրդները, Ամերիկային ներկայացուցած [իբր Քէ] քրիստոնեայ աշխարհին թշնամանան:

Այսօր, միայն Եւրոպայի մէջ, 18 միլիոնի հասնող իսլամ-Թուրքերու զանգուած մը կայ:

Նոյնպէս՝ Եւրոպայի մէջ, զանազան ազգերու պատկանող, բայց մեծ մասամբ արաբական ծագում ունեցող շուրջ 20 միլիոն իսլամներ կան:

Եւ այս Եւրոպայի 40 միլիոն հասնող իսլամները, ծայրայեղները բոլորէն առաջ, քրիստոնեաներուն դէմ իրենց սնուցած դարաւոր ոխն ու վրէժը՝ առաջին առիթով Եւրամորթ Եւրոպական ժողովուրդներէն պիտի առնեն, բոլոր միջոցներու գործածութեամբ:

Չէ՞ք տեսներ՝ լոնտոնաբնակ ծայրայեղ իսլամ կրօնական մը, Անգլիոյ մէջ «Շերիա»յի օրէնքներուն վրայ հիմնուած պետութիւն մը կազմելու համար, ազատ համարձակ քարոզչութիւն կը կատարէ:

Եւ Եւրոպայի ծայրայեղ իսլամ կրօնականները, Սիոնիստներուն ստեղծած «կրօնական ազատութեան» մականին տակ կը գործեն:

Եւ Եւրոպայի մէջ, այս ծայրայեղ արաբ եւ Թուրք կրօնականներուն մեծագոյն պաշտպանները՝ մարդկային իրաւունքներու կեղծ կազմակերպութեան ղեկավարները եղող սիոնական հրեաներն են:

Բայց, ամէնէն կարեւոր իրականութիւնը չմոռնանք:

Արաբներն ալ, հրեաներուն նման, սեմական ցեղին կը պատկանին:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ հրեաները, իրենց համար ստեղի եղող քրիստոնէութիւնը պիտի փորձեն կործանել արաբ ծայրայեղ, մոլեռանդ իսլամներուն եւ Թուրք իսլամներուն ձեռամբ, կրօնքը դիմակ գործածել տալով ասոնց, սխալ մեկնաբանելով իսլամական բուն հաւատքը:

Եւ այս ձեւով քրիստոնեաներուն դէմ հրահրուած ծայրայեղ, իբր Քէ կրօնի անունով գործող իսլամները, պիտի ուզեն հաշուեյարդարը տեսնել Եւրոպային:

732 թ.ին CHARLES MARTEL-ը. POITIERS-ի մէջ, արաբ մոլեռանդները պարտութեան մատնած եւ Եւրոպայի մէջ անոնց յառաջացումը կասեցուած էր:

Այսօր, Եւրոպայի մէջ, CHARLES MARTEL-ի նման քրիստոնէութիւնը պաշտպանելու գաղափարներով հերոս մը եթէ յայտնուի, ան շուտով, հրեաներուն կողմէ, «ռասիզմ»ով կ՛ամբաստանուի եւ խստագոյն հալածանքներու կ՛ենդարկուի:

Եւ Սիոնական այս «ռասիզմ»ն է, աշխարհի վրայ կատարուած բոլոր ոճրագործութիւններուն իսկական դրդապատճառը:

ՍՈՒՏԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԱՋՆԵՐՈՒ ՁՈՀ, « ԷՇ ՆԱՀԱՏԱԿ» ԵՂՈՂ ԱՅԳՄԸ՝ՀԱՅԵՐԸ

ՀԱՅ ԱԶԳԸ
ԴԷՊԻ 24 ԱՊՐԻԼ 1915-Ի ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՂՆԵՐԷՆ «ՄԵԾԱՏԱՂԱՆԴ»
ԳՐԻԳՈՐ ՁՕՀՐԱՊԻՆ,
1910-ԻՆ
ԻՄԿԻՒՏԱՐԻ ՄԷՋ, ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԲՆՈՅԹ
ՈՒՆԵՑՈՂ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԸՆԹԱՑՔԻՆ,
«ITTIHAT VE TERAKKI» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ
ԳՈՎԱԲԱՆՈՂ
«ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ» ԽՕՍՔԵՐԸ...

«...ԵՐԲ ՏԵՍՆՈՒԱԾ Է,
ՈՐ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՋԱՐԴԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ
[1909 ԱԵԱՆԱՅԻ ԱՂԷՏԻՆ],
100-Ի ՄՕՏ ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆՆԵՐ ԿԱԽԱՂԱՆ ՀԱՆՈՒԻՆ»...
«...ԿԸ ՏԵՍՆԷՔ, ԹԷ ՈՐՔԱ՛Ն ԲԱՆԱՒՈՐ Է ՄԵՐ
ՀԱՄԱԿՐՈՒԹԻՒՆԸ ԴԷՊԻ «ITTIHAT VE TERAKKI»
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ, ՈՐՈՒՆ ԱՐԴԷՆ ԱԼ
ԵՐԱՖՏԱԳԱՐՏ ԵՆՔ ՍԱՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՏՈՒԱԾ
ՀՂԱԼՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՅՍ ԵՐԿՐԻՆ...»:
1909-Ի., ԳՐԻԳՈՐ ՁՕՀՐՋՊ.
«ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԵՐԿԵՐ» ՊԷՅՐՈՒԹ ԷՋ 121 ԵՒ 127»:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Մենք կը հասկնանք որ հայ ազգը, վերջին դարերէն սկսեալ եւ մինչեւ այսօր, ազգ մը ըլլալու յատկանիշները գրեթէ կորսնցուցած է:

«Ազգ» մը ըլլալով գոյատեւելու համար՝ միայն նոյն ցեղին պատկանիլը եւ նոյն լեզուն խօսիլը բաւական չէ:

«Ազգ» մը կոչուելու արժանի ըլլալու համար անհրաժեշտ է՝ ազգային բարձրագոյն շահերու վրայ յենիլ, նոյն տեսակէտները եւ նոյն հետաքրքրութիւնները ունենալ եւ զանոնք պաշտպանել:

Դժբախտաբար հայ ազգը, մանաւանդ վերջին դարերուն, ցեղախումբերու յատուկ անձնական եւ հատուածական շահերէ մղուած, անհետաւոտես եւ միայն օրուան եւ տեղւոյն պայմաններէն թելադրուած պատեհապաշտ դիրքորոշում մը ցուցադրած է ընդհանրապէս:

Մենք կը հաւատանք, որ հայ ազգին նկարագրին ամենաւատ կողմը՝ իր այս անձնասիրութեան վրայ յենող պատեհապաշտ կեցուածքն է, որ զինք դժբախտութիւններու հասցուց երէկ, եւ նոյն ուղղութեամբ կը շարունակէ առաջնորդել մինչեւ այսօր:

Պիտի խնդրենք, որ ուշադրութեամբ կարդաք, Հայ Ազգին տաղանդաւոր «ուղեղը» եւ «իմաստութեան առաջնորդը» նկատուած Գրիգոր Զօհրապին 1909-ին ըսածները:

Այս մեծատաղանդ Գրիգոր Զօրապն էր, որ խորապէս կը հաւատար «ՕՍՄԱՆՅԻ» ըլլալու գաղափարին։

Եւ ան, Հայ Ազգին ապագան կը տեսնէր՝ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԻՒ, ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՄԻԱՄՆԱԲԱՐ ԵՒ ԵՂԲԱՅՐԱԲԱՐ ԱՊՐԵԼՈՒՆ ՄԷՋ։

Չէ՞ որ Գրիգոր Զօրապ եւ Թալաթ, ՖԱՐՄԱՍՈՆԱԿԱՆ ՕԹԵԱԿԻՆ ՄԷՋ «ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ» էին։

Եւ նկատի առնենք այն հանգամանքը, որ Գրիգոր Զօրապ, Օսմանեան Ազգային ժողովին մէջ երեսփոխան էր, եւ նաեւ՝ Պոլսոյ իրաւաբանական համալսարանի դասախօս, որ իր կատարած փայլուն, խորիմաստ եւ հետեւողական ճառերով կը փառաբանուէր բոլորին կողմէ, մանաւանդ՝ Օսմանեան պետական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններուն կողմէ, որոնց ուսուցիչը եղած էր Դ. Զօրապ։

Եւ Թուրք Երեւելիներուն գնահատանքներէն եւ գովաբանութիւններէն շլացած եւ հմայուած՝ Գրիգոր Զօրապ իր «Օսմանցի» ըլլալու եւ Օսմանեան հայրենիքին ծառայելու մարմաջը ծայրայեղութեան հասցուց եւ Օսմանցիէ մը աւելի Օսմանցի եղաւ։

Զօրապի պէս խելացի անձնաւորութիւն մը ինչպէ՞ս չտեսաւ իրականութիւնները, որ Օսմանեան կայսրութեան մաս կազմող ժողովուրդները՝ յոյները, սերպերը, պուլկարները եւ արաբները, Օսմանեան կայսրութեան դէմ ապստամբած եւ իրենց անկախութիւնը այդ միջոցով շահած էին։

Զօրապ ինչպէ՞ս չհասկցաւ, չտեսաւ իրականութիւնները, թէ՛ Թուրքերը, իրենց «Եղբայրութեան խաղերով», միայն ժամանակ կ՛ուզէին շահիլ։

Ան, ինչպէ՞ս չհասկցաւ, Առանայի ողբերգութեան իսկական, համազգային աղէտի մը նախանշանը ըլլալու բնոյթը։

Գրիգոր Զօրապ, շատ լաւ տեղեակ էր, որ հակառակ «եղբայրութեան» խոստումներուն՝ Արեւմտեան Հայաստանի եւ Անաթոլիոյ մէջ, հարստահարութիւնները եւ ջարդերը կը շարունակուէին։

Բայց Զօրապ, իր անձին փառաբանութեամբ այնքան շլացած էր, որ կ՛ապրէր փղոսկրէ աշտարակի մը մէջ։ Եւ ան, իր կեանքին մինչեւ վերջը՝ չտեսաւ իրականութիւնները, նոյնիսկ, Մայիսի 1915-էն՝ իր աքսորուելէն յետոյ, եւ մինչեւ անգամ նահատակութեան վերջին վայրկեանին։

Կարդացէք Անդրանիկ Ծառուկեանի Մայիս 1975-ին, «Նայիրի»ի մէջ հրատարակած Գրիգոր Զօրապին յատկացուած բացառիկ Թիւը։

«Նայիրի»ի այս «Բացառիկ» Թիւին մէջ, Զօրապին իր կնոջ՝ Գլարային գրած նամակներէն տեղեակ կ՛ըլլանք, թէ՛ Զօրապ նամակ գրած է Թալաթին, որ գինք ազատէ։

Եւ Զօրապ, նոյն նամակին մէջ, յախանձագին կը կը յանձնարարէ իր կնոջը, որ էնվէր փաշային երթայ եւ այս ակնկալութեամբ խնդրանք ներկայացնէ։

«Նայիրի»ի Մայիս 1975-ի Գրիգոր Զօրապ»ի յատկացուած բացառիկը՝ հայ մտաւորականներուն եւ քաղաքագէտներուն կողմէ «Աւետարան»ի նման կարդացուելիք գրութիւններու հաւաքածոյ մըն է։

Եւ այս անհաւատալիօրէն շլացած եւ կուրացած Գրիգոր Զօրապին եւ նմաններուն անիրականալի «Մուտերուն եւ երազներուն» զոհը եղած հայ ազգը։

Ազգ մը, իր առաջնորդներով միայն, արժանի կ՛ըլլայ «Ազգ» կոչուելու։

* * *

Բայց կը կարծէ՞ք, թէ հայ ազգը 1915-ի՛ն, իր մեզի ծանօթ կարգ մը տխմար առաջնորդներուն զոհը ըլլալը հասկցաւ եւ անդրադարձաւ իրականութիւններուն։ Անհաւատալի է։ Բայց՝ ո՛չ։ Հայ Ազգը, իր ամբողջութեանը մէջ, 1915-ի եղեռնին ներքին ծալքերուն բնաւ տեղեակ չեղաւ։

Աւելի ճիշդ՝ Միութիւնականներուն հետեւող եւ մեղսակից Դաշնակցական որոշ դեկավարներ չհոչակատեցին, որ իրականութիւնները բացայայտուին։

Եւ անոնք շարունակեցին իրենց սուտերը տարածել սփիւռքի մէջ։ Այս կուսակցութեան 1915-ի՛ն առաջնորդները, որոնք եղեռնին մէջ շատ մեծ պատասխանատուութեան բաժին մը ունէին, ներկայացուեցան- եւ դեռ կը ներկայացուին- իբր հերոսներ եւ փրկարարներ։

Ֆրանսացիները, 1914-1918 պատերազմին, «VERDUN»ի յաղթանակի հերոսը՝ Մարաջախտ Բէթէնը, 1945-ին մահուան դատապարտեցին 1939-1945-ին գերմանացիներուն հետ գործակցելու յանցանքով։

Բայց որոշ հայեր հակառակը ըրին եւ դե՛ռ կ՛ընեն։ 1915-ի՛ն հայ պատասխանատուները

կ՛արդարացնեն եւ կը դովաբանեն։ 1915-ի հայկական ցեղասպանութեան մէջ պատասխանատուութեան մեծ բաժին ունեցող այս կուսակցութիւնը ոչ թէ հաշուետուութեան կանչեցին, այլ՝ գինք իբր հայ ազատագրական պայքարի ոահվիրայ դաւանելով 1918-էն մինչեւ 1991 փառաբանեցին եւ մինչեւ այսօր ալ կը շարունակեն դրուատել։

Մենք, հայ ազգին այս անբնական կեցուածքին մասին, շատ մտածեցինք։

Հայ ժողովուրդը այնքա՜ն միամիտ ու անբան էր, որ իրականութիւնները չտեսաւ ու չհասկցաւ։

Եւ, հետեւեալ եզրակացութեան յանգեցանք։

Հայ ժողովուրդը, իրականութիւններուն տեղեակ ըլլալու համար՝ պէտք է գիտնար կարդալ եւ լսել։

Հայ ազգին ցեղասպանութիւնը բուն ծրագրողն եւ զայն գործադրել տուողը Սիոնիստները՝ տեւական թիկունք կանքնեցան այս ու նման կուսակցութիւններուն եւ արգելք եղան իրականութիւններու քօղազերծման։

Որովհետեւ, եթէ իրականութիւնները յայտնուէին՝ Սիոնիստներուն պատասխանատուութիւններն ալ պիտի յայտի բերուէին։

Չէ՞ք տեսներ, Հայ-Սփիւռքի մէջ անոնց թերթերը, որոնք հրապարակը ողողած են։ Մնացեալներն ալ ֆարմասոն հայ կազմակերպութիւններուն հրատարակութիւններն են։ Եւ շատ փոքր թիւ կազմող հայ հայրենասիրական հրատարակութիւնները՝ օդին մէջ կը ցնդին ու կ՛երթան, առանց որ ժողովուրդին մեծ մասը տեղեակ ըլլայ անոնց բովանդակութեան։

* * *

Բայց վերջերս, արեւմտեան կարգ մը պետութիւններու հայկ. ցեղասպանութեան հանդէպ ունեցած կեցուածքին մէջ, բարեփոխութիւն մը նկատուեցաւ։

Մինչեւ երէկ հայկական ցեղասպանութիւնը անգիտանալ ձեւացող Արեւմտեան այդ պետութիւնները, մէկը միւսին նետուէն, հայկական ցեղասպանութիւնը պաշտօնապէս ճանչնալ սկսան։ Ի՞նչ եղաւ։ Այս պետութիւնները նո՞ր հասկցան իրականութիւնները։ Ոչ։ Բայց անոնք, նո՛ր տեսնել սկսան Թուրքերուն իրենց համար ներկայացուցած վտանգը։

Սիոնիստ ամերիկացիները տեւական եւրոպացիներուն կը ճնշեն, որ Թուրքիան եւրոպական Միութեան մէջ առնեն։ Բնական է՝ Սիոնիստ Ամերիկացիներուն նպատակը, Թուրքերուն ձեռքով եւրոպան կործանել է։

Եւ այդ պատճառաւ է, որ եւրոպացիները, Թրքական այս մեծ վտանգին դէմ, սկսան հայկական ցեղասպանութիւնը պաշտօնապէս ճանչնալ։

Եւ Թուրքերուն եւրոպական Միութեան մէջ մտնելուն համար պայման դրին, որ Թուրքերը հայկական ցեղասպանութիւնը ընդունին։

Եւրոպացիները շատ լաւ գիտեն, թէ Թուրքերուն համար հայկական ցեղասպանութիւնը ընդունիլը՝ մահուան համազօր վճիռ է։

Եւրոպական պետութիւններուն մէջ կատարուած քաղաքական այս մեծ փոփոխութենէն յուսանք, որ հայերը պիտի կարենան օգտուիլ։

Հայաստանի իշխանութիւնները՝ Թուրքերուն գործած հայկական ցեղասպանութիւնը ճանչնալու եւ մանաւանդ Թուրքերուն գողցած հայոց հայրենիքը՝ Արեւմտեան Հայաստանը վերադարձնելու պահանջքը, Թրքական պետութեան ներկայացնելու պատմական, սրբազնագոյն պարտաւորութիւնը ունին։

* * *

24 Ապրիլ 1915–ը միլիոնաւոր հայերու նահատակութեան տարեդարձն է։

Բայց,միեւնոյն ատեն, պատմութեան ծանօթ Թուականներէն ի վեր, իր հայրենի հողերուն վրայ ապրող հայուն հայրենիքին մեծ մասին գողցուելուն տարեդարձն է։

Ապրիլ 1985 Յ. Ջ.

1915-ի հայկական ցեղասպանութիւնը՝ աշխարհի պատմութեան մէջ գործուած միակ իսկական ցեղասպանութիւնն է։ Հայկական ցեղասպանութեան նման ուրիշ ցեղասպանութիւն չէ կատարուած։

Որովհետեւ 1915-ին Թուրքերը, հայրենիք մը գողցան եւ հոն բնակող հայերը բնաջնջեցին:

Պատմութեան ծանօթ Թուականներէն ի վեր «ARMENIA» բլլալով ճանչցուած եւ բոլոր քարտէսներուն վրայ «ARMENIA» արձանագրուած, 300 000 [երեք հարիւր հազար] քառ. Քլմ.է աւելի եղող հայկական հողերուն վրայ բնակող բոլոր հայերը տեղահանուեցան եւ մեծ մասով սպաննուեցան:

Եւ հայերուն, 3000 տարուան հայրենիքը գողցուեցաւ:

Եւ հայերը, 1915-էն ի վեր, 89 տարիներու ընթացքին, միայն 1.500. 000 [մէկուկէս միլիոն] հայերուն ցեղասպանութեան մասին կը խօսին, եւ նոյն ատեն չեն ըսեր [եւ մեզի համար այս մէկն է ամէնէն կարեւորը], ԹԷ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՄԸ ԳՈՂՅՈՒԱԾ է:

Ի՜նչ անհաւատալի կեցուածք է այս:

Ինչպէ՞ս հայրենիք մը կը մոռցուի, կ՛անտեսուի եւ չի՛ յիշատակուիր «ցեղսպանութիւն»ը յուշածելու միջոցին:

* * *

Այստեղ [էջ 2-ի մէջ] կը հրատարակենք, Հռոմ քաղաքի մէջ պատմական հռոմէական COLOSSEO յուշարձանին մօտերը գտնուող եւ հռոմէական կայսրութեան ծաւալման պատմութիւնը ներկայացնող չորս շատ մեծ մարմարեայ քարտեսներէն մէկուն նկարը:

Այս 4 քարտէսներուն վրայ ալ, մեր հայրենիքին՝ Հայաստանին անունը «ARMENIA» բլլալով արձանագրուած է:

Առաջին քարտէսին վրայ Հռոմը՝ ROMUS եւ ROMULUS-ի կողմէ հիմնուած փոքր կէտ մըն է: Յետոյ, տարիներու ընթացքին, Հռոմը կայսրութեան կը վերածուի: Հռոմը կը ծաւալի եւ Միջերկրականի շուրջի բոլոր երկիրները կը գրաւէ:

Եւ միայն չորրորդ քարտէսին վրայ է, որ «ARMENIA»ն, Ք. Ա. 66 թուականներուն, հռոմէացիներուն կողմէ գրաւուելով, հռոմէական կայսրութեան մաս կը կազմէ:

Երբ մենք այս քարտէսը տեսանք՝ մեր կուրծքը հպարտութեամբ ուռեցաւ եւ շատ աւելի հաւատացինք, որ Հայ ազգը, իսկապէս որ մեծ ազգ մըն է:

... Եւ բնական է, որ քարտէսներուն վրայ, «Թուրքիա» անունով երկիր մը գոյութիւն չունէր:

Թրքական դիմակհագած [«տէօնմէ»] Միհնիստներուն միջոցաւ է, որ այս քարտէսներուն վրայի «ARMENIA»էն 2000 տարիներ յետոյ, Անաթոլիոյ մէջ, յոյներէն եւ հայերէն գողցուած հողերուն վրայ, «շինծու Թուրքիա» մը ստեղծուեցաւ:

Եւ հայերը [թուրքերուն կողմէ իրենց տրուած ածականներով «չիմար եւ յամառ» հայերը] կը մոռնան «ARMENIA»ն, եւ կը մոռնան թուրքերուն կողմէ գողցուած իրենց հայրենիքը:

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀ [ԻԲՐ ԹԷ]
ՆԿԱՏՈՒԱԾ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

25 ՅՈՒՆԻՍ 2004-ԻՆ, ՊԱՐՄԿԱՍՏԱՆԻ
ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ԿԱՏԱՐԱԾ ՇԱՏ
ԿԱՐԵՒՈՐ ԵԼՈՅԹԸ.-
«ԱՄԵՐԻԿԱՆ, ԱՆՊԱՏԿԱՒՕՐԷՆ,
ԱՔՈՒՄԱԿԱՆ ՈՒԺԷՆ ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ՄԵՐ
ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ԱՐԴԵԼՔ ԸՆԱԼ Կ՚ՈՒԶԷ։
ՄԻՆԶԴԵՒ ԻՐ ԱՒԱՋՆԱԿԱՐԳ ԶԻՆՁԿԻՑԸ ԵՂՈՂ
«ԱՀԱԲԵԿԿԻԶ» ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ [ԻՍՐԱՅԷԼԸ],
ՄԵՆ ԹԻՒՈՎ ԱՔՈՒՄԱԿԱՆ ՁԷՆՔԵՐ
ԿՈՒՏԱԿԱԾ Է ԵՒ
ՁԱՆԳՈՒԱԾԱՅԻՆ ԲՆԱՁՆՋՄԱՆ ՁԷՆՔԵՐ ՈՒՆԻ։
ԵՒ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՆՈՐ
[ԱՔՈՒՄԱԿԱՆ] ՁԷՆՔԵՐ ԱՐՏԱԴՐԷԼ»։

27 ՅՈՒՆԻՍ 2004-ԻՆ, Ս. ԱՐԱԲԻՈՅ
ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳ ԻՇԽԱՆ ԱՊՏԱԼԱՆ-ՅԻ
ՅԱՅՏԱՐԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.-
«ՍԱՌՈՏԻ ԱՐԱԲԻՈՅ ՄԷՋ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ՎԵՐՋԻՆ
ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ԵՏԵՒ ԳՏՆՈՒՈՂԸ
ՍԻՈՒՆԻՁՄՆ է»։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Ձեզ գիտեր, թէ դուք, վերը նշուած այս լուրերը կարդալու առիթ ունեցա՞ք, թէ ոչ։

Ամէն պարագայի՝ այս լուրերը ժողովրդական լայն խաւերուն չհասան։ Բնական է՝ կրկին Սիոնիստներուն լրատուութեան ցանցին գրաքննութեան պատճառաւ։

Սուտերու աշխարհի մը մէջ կ՚ապրինք։ Ամէն բան սուտ է։ Ամէն բան կեղծիք։ Եթէ բացարձակ իրականութիւն եղող բան մը կայ այս աշխարհի մէջ՝ այն ալ Դրամին ներկայացուցած ուժն է։

Մենք, այս գաղափարները, տեւական կրկնած ենք, եւ միշտ ալ պիտի կրկնենք։

Ի՞նչ կ՚ընէք ձեր հիւանդ եղած միջոցին։ Տեւաբար կը հառաչէք։ «Ախ, Ախ, Ա՛խ, Ա՛խ» եւ այս ձեւով ձեր ցաւը կ՚արտայայտէք։

Մեր բրածն ալ նոյնն է։

Պարզ, բայց հայրենասէր հայու մը հառաչանքներն են ասոնք։

«ՄԵՆՔ, ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԱՄՊԻՈՆԻ ՄԸ ԽՕՄՆԱԿԸ ՁԵՆՔ, ԵՒ ԴՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԸՆԵԼՈՒ ՅԱՒԱԿՆՈՒԹԻՒՆՆ ԱԼ ՉՈՒՆԻՆՔ»։

Ինչպէս որ ըսած էր, մեծ հայրենասէր Ռահվիրայ, «ԱՍԱԼԱ»ի ղեկավար Յակոբ Յակոբեան, որուն «Սիոնիստական-Ամերիկեան - [եւ ասոնց թծակից] Հ.Յ.Դ.»ի երրորդութիւնը նահատակեցին 1988-ին, Աթէնքի մէջ։

Մենք, տեւապէս կը հառաչենք, մեր մեծ հայրենիքին՝ Արեւմտեան Հայաստանի կորուստին համար։

Կը հառաչենք, որ այս երրորդութիւնը, մոռցնելու համար Արեւմտեան Հայաստանը, մեզ մխրճեցին Արցախի անելանելի ճախճախուտին մէջ:

Այսօր գրեթէ ոչ մէկ հայ, Արցախի հարցին՝ հայ ազգին պատճառած դժբախտութիւններուն, վնասներուն մասին չի խօսիր, չի կրնար խօսիլ:

Որովհետեւ «Սուտերու կայսրութեան» հայ ծառաները, ձեզ անմիջապէս, «հայրենադաւ»ութեամբ կ՛ամբաստանեն:

Շատ անգամ ըսած ենք, որ հայ ազգին տրամաբանութեան կառոյցը 200 տարիներէ ի վեր, «Սուտերու իշխանութեան» քարոզչութեան պատճառաւ խանգարուած է:

Ասոր հետեւանքով է, որ հայ ազգը չգիտցաւ, թէ ո՞վ է իր բարեկամը եւ ո՞վ է իր թշնամին:

Եւ գնաց սուտ ահ/վիրաններու ետեւէն որոնք, ազգային յուզունգներու տակ, ազգին թշնամիներուն կը ծառայէին:

Եւ կորսնցուց իր հայրենիքին մեծ մասը:

Նոյնիսկ, մինչեւ այսօր, հայ ազգը չէ կրցած տեսնել իրականութիւնները:

Հայ անհատները [մեծամասնութեամբ] այսօր, կարողութիւնը չունին իրարմէ զանազանելու հայրենասէրը եւ դաւաճանը: Հայրենասէր մամուլը նոյնիսկ, յաճախ տեղեակ չէ, թէ ո՞վ է հայրենասէրը եւ ո՞վ է դաւաճանը:

Այստեղ պիտի չանանք նշել, հայրենասէր նկատուած հայկական մամուլին մէջ, վերջերս հրատարակուած եւ տպիտութեան մարմնացում եղող գրութիւններէն նմոյշներ:

Երկար տարիներէ ի վեր Փարիզ լոյս տեսնող եւ մեծ հայրենասէր՝ Աւետիս Ալէքսանեանի կողմէ հիմնուած երկշաբաթաթերթին մէջ, 3 Յուլիս 2004-ին, ֆրանսերէն լեզուով գրութիւն մը հրատարակուեցաւ:

Թերթին խմբագիրը այս գրութեան մէջ, իր ընդվզումը եւ ցաւը կը յայտնէր, որ վերջերս Երեւանի մէջ, նացի Գերմանիոյ ծառայութեան կոչուած «Դրօ»ի անունով գինուորական կաճառի մը հիմերը նետուած են:

Եւ հարց կու տար. «Այսօր Դրօ՞ն կը փառաբանենք: Եւ վաղն ալ ինչո՞ւ չէ՝ Վասակը»:

Շա՛տ տպաւորուեցանք կարդալով այս գրութիւնը, որ իսկական հայրենասիրութեան մը արտայայտութիւնն էր:

Բայց, մեր ուրախութիւնը շուտով, հիասթափութեան վերածուեցաւ, երբ նոյն թերթին 10-րդ էջին մէջ կարդացինք Սէյրան Քամալեանի [տարօրինակ անուն մը՝ թրքութիւն բուրող] կողմէ հրատարակուած գիրքէն հատուած մը:

Եւ ի՞նչ էր այս գիրքին նիւթը: Թերթին մէջ արձանագրուած անունով նշենք՝ «Լեգենդար զօրավար Մոնթէ Մելքոնեան Աւօ»ի մասին փառաբանանք-ջատագովութիւն մը:

Մեծապատիւ պարոն խմբագիր: Ուրախ ենք՝ որ Դրօ-ի անունով կաճառի մը շինութիւնը Երեւանի մէջ՝ այպանա էք:

Բայց ինչպէ՞ս կրնաք ձեր նոյն թերթին մէջ, Արեւմուտքի գործակատար, ամերիկացի Մոնթէ Մելքոնեանը գովաբանել երբ, իբր փարիզաբնակ հայրենասէր մը՝ տեղեակ էք ԱՄԱՀ-ի ամբողջ պատմութեան եւ ներքին ծալքերուն:

Ինչպէ՞ս կրնաք յոյլատրել, որ ձեր թերթին մէջ հրատարակուի Մոնթէն գովաբանող գրութիւն մը, երբ դուք շատ լաւ գիտէք, թէ ան Արեւմուտքի կողմէ «ԱՄԱՀան խորտակելու համար մասնաւոր ուղարկուած պատուիրակատար մըն էր:

1.- Ջօրավար Դրօ, նացի Գերմանիոյ սայլին լծուած մըն էր, որ մինչեւ վերջին շունչը պայքարեցաւ Սովետական Հայաստի դէմ, իբր դաշնակցական:

2.- Մոնթէ Մելքոնեան՝ Ամերիկա ծնած հայ մը, որ հոն դաստիարակուեցաւ եւ դրկուեցաւ որ առաջնակարգ դեր ունենայ Հայ Ազգին վրիժառու բազուկը եղող այս կազմակերպութիւնը քանդելու մէջ... եւ յաջողեցաւ:

Դուք, առաջինը կ՛անուանէ «դաւաճան» ու կը պախարակէք:

Իսկ երկրորդը՝ կը փառաբանէք:

երբ կ՛ըսենք, թէ հայուն տրամաբանութեան կառոյցը խաթարուած է, իրաւունք չունի՞նք արդեօք:

* * *

Պէյրութ հրատարակուող եւ հայրենասէր նկատուած թերթի մը մէջ, վերջերս կարդացինք երկու մեծադիր էջերու վրայ հրատարակուած գրութիւն մը, ուր Արցախի պատերազմին վերջին տարիներու պատմութիւնը կը ներկայացուէր:

Բայց, այս յօդուածագրին բուն նպատակը, իրականութեան մէջ, Լեւոն Տէր Պետրոսեանին վարած քաղաքականութիւնը ջատագովել էր:

Շատ անհաւատալի՛ երեւոյթ է:

Տարիներով եւ մինչեւ վերջին օրերս Սովետական Հայաստանը պաշտպանող եւ դրուատող այս թերթը, հիմա ելեր Սովետական Հայաստանը կործանող Լեւոն Տէր Պետրոսեանը կը գովաբանէ: Բայց, այս թերթին մէջ, Լեւոն Տէր Պետրոսեանին համակրութիւն յայտնող գրութիւններ առաջին անգամ չէ, որ կը կարդանք:

Ամերիկայի հայկական թերթերէն մէկուն մէջ, ոսկեզօծ յօդուածագիր մը, բաւական ատենէ ի վեր, այսօրուան Հայաստանի իշխանութիւնը այպանող շատ իրաւացի եւ տեղին գրութիւններ կը հրատարակէր:

Տեղեկացանք, որ այս գօդուածագիրը նախկին դաշնակցական մըն է, որ սրտնեղած եւ հեռացած է իր կազմակերպութենէն, չենք գիտեր ինչ պատճառով:

Բայց, այս անգամ ալ, Լ. Տ. Պետրոսեանի համակիրի մը վերածուած է:

Մենք կը հաւատանք, որ ըլլա՛յ այս կուսակցութիւնը եւ ըլլա՛յ Լ. Տ. Պ.ը, խորքին մէջ, նոյն բաներն են:

1.- երկուքն ալ Սովետական Հայաստանին թշնամիները եղած են:

2.- երկուքն ալ Արեւմուտքի ծանօթ կազմակերպութեան ենթարկուած են:

Բայց, մեզի համար անհաւատալի եւ անհասկնալի եղողը, հայրենասէր նկատուած եւ Պէյրութ հրատարակուող այս թերթին մէջ, թշնամի գաղափարախօսութեան մը արտայայտիչ գրութիւններու ի՞նչ մտայնութեամբ, որո՞ւ ծառայելու եւ հաճելի ըլլալու համար լոյս ընծայուին է:

Ամէն պարագայի՝ այս թերթին մէջ, ասկէ առաջ ալ մեր ըմբռնած հայրենասիրութեան հերհակ գրութիւններ հրատարակուեցան:

Լոնտոնի իբր թէ «հայրենասէր»ներու կողմէ հրատարակուած ամսաթերթի մը մէջ, ապշութեամբ կարտացած էինք, Արեւմուտքի գործակատար Մոնթէն փառաբանող յօդուած մը:

Յետոյ, շատ աւելի զարմացանք, երբ նոյն դրուատալից գրութիւնը տեսանք, որ այս անգամ ալ հրատարակուած է Պէյրութ լոյս տեսնող եւ «հայրենասէր» նկատուած թերթին մէջ...Կրկին պիտի ըսենք-

Իրաւունք չունի՞նք երբ կ՛ըսենք, թէ շատ մը հայերու տրամաբանութեան կառոյցը խաթարուած է:

* * *

Վերջերս, թերթերէն տեղեկացանք, թէ Պարոյր Ղազարեանի [իբր թէ Պարոյր Սեւակ] մահուան օրը յիշատակուէր է Հայաստանի մէջ:

Բայց, ամէնէն տարօրինակը, երեւանի «Ագգ» թերթին մէջ հրատարակուած գրութիւնն է:

Ամէնուն ծանօթ է, որ Երեւանեան «Ագգ» թերթը՝ Ռամկավարներուն [կամ, ձեւով մըն ալ՝ «բարեգործականճի» ներուն] թերթն է:

Եւ, այս թերթին մէջ Սերկէյ Գալոյան անունով յօդուածագիրը, նախ՝ երկարօրէն կը պախարակէ Սովետական Հայաստանի «բռնակալութեան» շրջանը, եւ յետոյ կ՛ողբայ Պարոյրի «սպանութիւնը»:

Մենք կը կարծէինք, թէ միայն Ռուս – Ամերիկեան «Պաղ պատերազմ»ի տարիներուն է որ, Միւնիխի Սի. Այ. էյ.ի կեդրոնէն Հ. Յ. Դ., Հայաստանի հայերը գրգռելու համար, կը տարածէին այս ու նման սուտ լուրեր, թէ՝ Պարոյրի օթոյի արկածը՝ «Սովետներուն կողմէ կատարուած սպանութիւն մըն է»:

Մինչդեռ այդ օրերուն, Հայաստանի մէջ ամէն մարդ գիտէր, թէ՝ Պարոյր, որ դեռ շաբաթ մ առաջ ստացած էր վարորդի իր արտօնագիրը, իր գիւղէն ճամբայ եւած էր, որ երթայ Թիֆլիս:

Շուրջիններուն կը յանձնարարէն իրեն, որ այս «խենթութիւնը» չընէ: Բայց Պարոյր, ականջ չի տար խոհեմութիւն յանձնարարող խօսքերուն, եւ կը նստի ղեկի առջեւ: Բայց քիչ յետոյ, առջեւէն գացող

բեռնակառք մը կողէն շրջանցել կը փորձէ եւ, իր անփորձութեան պատճառաւ, ինքնաշարժը ճամբէն շեղելով վար կը գլորի եւ Պարոյր, այս ձեւով, ցաւալի արկածով կը մահանայ:

Ահա է իրական պատմութիւնը արկածին:

Երբ այսօր կը տեսնենք, թէ Արեւմտեան հետախուզութեան կողմէ յօրինուած պատմութիւնը կը կրկնուի, մենք հիմնաւորուած վախով մը կը համակուինք, որ, Հայաստանի մէջ, հակառուս «Պաղ – պատերազմը» պիտի վերսկսի:

Եւ այս անգամ «նախկին հայրենասէր» Ռամկավարներուն եւ իրենց նմաններուն ձեռքով կամ մեղսակցութեամբ:

Հայուն թշնամիներուն ծառայութեան կոչուած նորերը գիտնալու են սակայն, որ Հայաստանի եւ Սփիւռքի մէջ, խղճամիտ եւ իսկական հայրենասէր հայեր ալ կան:

Եւ ասոնք պիտի չձգեն, ոգի ի բռին, որ դուք, հայուն վերջին յոյսը եղող Հայաստանը խորտակէք՝ թշնամացնելով հայերը ռուսերուն, որոնք գլխաւոր բարեկամն ու պաշտպաններն են Հայ ազգին:

* * *

Մեր գրութիւններուն հետեւողները գիտեն, թէ մենք, լուրջ վերապահութիւններ ունինք կուսակցութիւններուն հանդէպ:

Որովհետեւ Հայ ազգը, իրականութեան մէջ, պատերազմի մէջ է Թուրքերուն դէմ, որոնք հայուն հայրենիքը գողցած են:

Եւ պատերազմի շրջանին ազգի մը կուսակցութիւնները կը միասնանան, կը կազմուի միացեալ ճակատ թշնամիին դէմ: Ինչ որ չենք տեսներ այսօր:

Ազատութեան պայքար մղող բոլոր ազգերուն մօտ, այսպէս եղած է:

Ազատատենչ ազգերը՝ միայն «Ազատագրութեան ճակատ« մը կազմելով, եւ միացեալ ու միակ դէկավարութեան մը հրամանին տակ, կրցած են իրենց նպատակին հասնիլ:

Այս պատճառաւ մենք, դէմ ենք կուսակցութիւններուն ազգային ներկայ վարքագիծին ու անջատ, յաճախ ալ իրարու հակադիր իրենց գործունէութեան:

Եւ կը հաւատանք, որ մեր թշնամիները պատմութեան մէջ եւ նոյնիսկ մինչեւ այսօր, միշտ առիթը եւ կերպը գտած են հայ շատ մը դէկավարները եւ կազմակերպութիւնները, այլազան միջոցներով, իրենց սպլին յծելու:

Բոլոր հայ կուսակցութիւնները, առաւել կամ նուազ համեմատութեամբ, կամայ-ակամայ զոհը եղած են հայուն թշնամիներուն սադրանքներուն:

Բոլորին ծանօթ են, մանաւանդ ՀՅԴ-ի դէկավարներուն՝ հայավնաս դիրքորոշումները:

Գալով հնչակեաններուն՝ այստեղ կ՛ուզենք միայն յիշել, այն ցաւալի եղելութիւնը, որով ներկուսակցական հակամարտութեան հետեւանքով զոհ դարձաւ իրենց ամէնէն հայրենասէր եւ իմաստուն դէկավարներէն՝ Արփիար Արփիարեանը 1908-ին, Գահիրէի մէջ:

Եւ ի՞նչ էր իրեն կուսակից հատուածինկողմէ վերագրուած յանցանքը- Արփիարեանը կ՛ուզէր, որ հայ ժողովրդական պայքարը կեդրոնացուի միայն Թուրքերուն վրայ: Ան դէմ էր կուսակցութեան, Թուսիոյ մէջ, հակաձարական շարժումներու մասնակցութեան: Երկու ճակատի վրայ միաժամանակ կռուելուն:

Բոլոր իսկական հայրենասէր հայերուն համոզումը եղող այս գաղափարները դաւանելուն պատճառաւ, հաւանաբար նաեւ դուրսէն կազմակերպութեան մէջ սողոսկած, պատուիրակատար անձերու ձեռքով ահաբեկուեցաւ, մեր համոզումով այդ օրերու հայոց ամենաիմաստուն դէկավարներէն՝ Արփիար Արթիարեան:

* * *

Այսօր ալ, կուսակցութիւններուն ընդհանուր կեցուածքին մէջ, գրեթէ բնաւ տարբերութիւն չկայ՝ ներկայինր համեմատած «հին վիճակ»ին հետ:

Անձնական, հատուածական շարժառիթ-պատրուակներով պատակտուած եւ բաժանուած են այսօր բոլոր կուսակցութիւնները: Երբ, աւելի քան երբեք, միակտուր ըլլալու էին անոնք, համագործակցող,

ազգային մէկ նպատակի շուրջ:

Այստեղ, մանրամասնութեան մէջ մտնել չենք ուզեր:

Բայց, պիտի ուզենք նշել պարագայ մը՝ որ մեր սրտին շատ ցաւ պատճառած է:

Հնչակեաններէն կարեւոր մաս մը շատ բան կորսնցուցած է, չգնահատելով հայրենասէր հրապարակագիր եւ քաղաքագէտ ղեկավար, հանգուցեալ Ժիրայր Նայիրիին արժէքը:

Այստեղ պիտի նշենք Պրն. Ժիրայր Նայիրիին 14 Հոկտեմբեր 1990-ին, Փարիզի մէջ, Ռուբէն Սեւակի նահատակութեան ոգեկոչման հանդիսութեան օրը կատարած ելոյթէն հատուած մը՝ ապացուցանելու համար, որ Հնչակեան կուսակցութիւնը ինչքան մեծ արժէք մը կորսնցուցած է:

«Սիրելի հայրենակիցներ,

Հայերուն պակսած է, մնայուն կերպով, ազգային որոշակի, ծրագրուած եւ յստակ քաղաքականութիւնը:

Հայ քաղաքական միտքը, ընդհանուր միտքը, ազգի եւ հայրենիքի, պետութեան գոյութեան եւ ապահովութեան, ասոնց ապագայ բարօրութեան մտահոգութեամբ, հասարակաց քաղաքականութիւն եւ գիծ չէ կրցած որդեգրել:

Ազգին եւ հայրենիքին վերին շահերը, միացեալ ուժերով եւ ընդհանուր ստրատեժիով եւ թաքթիքով մը պաշտպանելու մէջ, հայ քաղաքական միտքը, ընդհանուր առմամբ, մնացած է պարտազանց:

Պարզապէս՝ չենք ունեցած այս կարգի միացեալ քաղաքականութիւն եւ մարտավարութիւն:

Հայութեան ամբողջութեան մօտ պակսած է, ծրագրուած գործելու ռազմագիտութիւն մշակելու, յենարան եւ դաշնակից գտնելու, տասնամեակներու վրայ տարածուող եւ համազգային բնոյթ ունեցող ծրագիրներու գործադրութեան լուիկ-մնջիկ, սուսիկ-փուսիկ լծուելու հեռատեսութիւնը:

Ինչպէս որ կ՛ընեն, ըրած են [ակամայ պիտի ըսեմ] հրեաները, օրինակի համար:

Ինչպէս որ ըրած է եւ կը շարունակէ ընել նաեւ, հայկական ցեղասպանութեան մէջ ծանր պատասխանատուութիւն ունեցող Միութիւնը:

Եւ նկատի առնել, որ Պրն. Ժիրայր Նայիրի 1990-ին Փարիզի մէջ, կէս ժամէն աւելի տեւող այս ելոյթը կատարած էր՝ առանց կարդալու, հանգուցեալ:

Դժբախտաբար, հայ ազգը չէ գիտցած եւ մինչեւ այսօր ալ չի՛ գիտեր գնահատել իր «Արժէքները»:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՋԱԿՈՂՄԵԱՆՆԵՐՈՒՆ 2007-Ի ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆ NICOLAS SARKOZY-Ի ՄԱՅՐԸ՝ ՍԵԼԱՆԻԿՅԻ ՀՐԵԱՅ ՄԸՆ Է

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ «DEMOCRATE»ՆԵՐՈՒՆ 2004-Ի
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ
ԹԵԿՆԱԾՈՒ JOHN F. KERRY-Ի ՀԱՅՐԸ
ԴԱՒԱՆԱՓՈՒ ԵՂԱԾ ՀՐԵԱՅ ՄԸՆ Է

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ «DEMOCRATE»ՆԵՐՈՒՆ 2008-Ի
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ
ԹԵԿՆԱԾՈՒՆ HILLARY CLINTON, BILL CLINTON-ԻՆ
ԿԻՆԸ, ԻՐ ԻՄԿ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԵԱՄԲ
ՄԵԾ ՄՕՐԸ ԿՈՂՄԷ ՀՐԵԱՅ ՄԸՆ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Տարօրինակ աշխարհի մը մէջ կ՛պրինք։

Արեւմտեան աշխարհի մէջ ամէն անձ, առանց ցեղի, կրօնի, մորթի գոյնի խտրութեան՝ իրր թէ հաւասար է։

Եթէ ուէ մէկը իր արարքներուն մէջ ցեղի, կրօնի, մորթի գոյնի պատճառաւ խտրութիւն դնէ՝ օրէնքով խստօրէն կը պատժուի։

Այս իրավիճակը՝ պաշտօնական եւ խարուսիկ երեւոյթ է միանգամայն։

Մինչդեռ իրականութիւնը՝ ամբողջապէս ասոր հակառակն է։

Երկրորդ Աշխարհամարտէն յետոյ, մանաւանդ՝ 10 Դեկտեմբեր 1948-թ.ին հռչակուած «DECLARATION UNIVERSELLE DES DROIS DE L'HOMME»էն ետք, մինչեւ այդ թուականը գոյութիւն չունեցած ուժգնութեամբ, «RACISME»ը աշխարհի վրայ տարածուիլ սկսաւ։

Այս «RACISME»ը՝ Հրէական Աշխարհակալ Կայսրութեան ծրագիրները գործադրող Սիոնիզմն էր։

Մանաւանդ՝ 1948-թ.էն յետոյ հրեաները՝ ազատ համարձակ գործել սկսան։

Այլեւս ոչ մէկուն պաշտօնապէս կրնայինք հարցնել՝ «Ֆրանսացի ես։ Բայց, իրականութեան մէջ, ո՞ր ազգին կը պատկանիս»։

«Անգլիացի ես, բայց, կրօնդ ի՞նչ է»։

«Ամերիկացի ես, բայց, ազգային ծագումով ի՞նչ ես»։

Ուէ մէկուն, այս տեսակ հարցում մը ուղղելը՝ «DROITS DE L'HOMME»ի օրէնքին հակառակ շարժիլ կը նշանակէր։

Այս առիթէն ալ օգտուելով հրեաները իրենց դրամին ուժովը աշխարհի ամէնէն կարեւոր կազմակերպութիւններու գլխավար մարմիններուն մէջ, շարունակեցին իրենց մարդիկը տեղաւորել։ Ոչ մէկը այլեւս իրենց կրնայ հարցնել թէ՝ «Դուն հրեա՞յ ես»։

Գրեթէ բոլոր կառավարական, գինուորական, տնտեսական, լրատուական, մշակոյթի, գեղարուեստի կառոյցները՝ հրեաներուն կողմէ գրաւուեցան։

Բնական է՝ հրեաներուն ամէնէն կարեւոր զէնքը դրամն էր։ Բայց իրենց ամէն գոյնի յարմարող անուններն ալ մեծ դեր կը խաղային։

Հրեաները, իրենց ապրած երկիրներուն մէջ, ամէն մէկ երկրի յատուկ եղող անուններով կը կոչուէին, որ հրեաներուն ամէն մարզի մէջ զեկը ձեռք անցնելը չհասկցուի

Այս մասին՝ վերջին շրջաններէն օրինակներ ջանանք տալ.- Ամերիկայի ԱԴ նախարար Մատլէն Օլպրայթ, ՆԱԹՕ-ի հրամանատար, Ամերիկացի զօրավար Ուէզլի Քլարք, Ճորճ Վ. Պուշի խորհրդականներէն՝ Վոլֆովից եւ Ռիչըրտ Բէօրլ։

Վերը նշուած այս անունները նկատի առնելով հարցնենք՝

Արդեօ՞ք կրնայիք մտածել, թէ՝ Մատլէն Օլպրայթ, Ուէզլի Քլարք, Վոլֆովից եւ Ռիչըրտ Բէօրլ հրեաներ կրնային ըլլալ։

Բայց ասոնք, իսկական հրեաներ էին որոնք, Սիոնիստական ծրագիրները գործադրելու համար, քանդեցին Եւկոսլաւիան։ Եւ Մեծն Իսրայէլ մը ստեղծելու համար, քանդեցին Իրաքը։

* * *

1945-թ.էն ետք, Ֆրանսա եւ Գերմանիա, դարերէ ի վեր իրենց միջեւ գոյութիւն ունեցող թշնամութեան եւ կատաղած պատերազմներուն անտեղի, անօգուտ եւ իրենց համար կործանարար ըլլալը նկատեցին եւ, 1945-թ.էն յետոյ, Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ ղեկավարները, իրարու հետ բարեկամական եւ անձնական մտերմութեան վրայ յենող կապեր հաստատեցին։

Այս ինքնագիտակցութեան գաղափարներուն ոտնվիրան՝ Ֆրանսայի նախագահ Շարլ Տը Կոլը եղաւ, որ Գերմանիոյ վարչապետ Կոնրատ Ատենաուէրին հետ նոյն քաղաքականութեան վրայ յենող շատ սերտ կապեր ստեղծեց։

Նոյնպէս՝ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահ Վալերի Ժիսքար Տէսթէն, Գերմանիոյ վարչապետ Հելմուտ Շմիտի հետ երկու երկիրներուն բարեկամութիւնը աւելի զօրացուց։

Անկէ յետոյ՝ Ֆրանսայի նախագահ Ֆրանսուա Միթթերանը, Գերմանիոյ վարչապետ Կէրհարտ Շրէօտէրին հետ, երկու երկիրները միացումի տանող գործակցութեան քաղաքականութիւն մը կը վարէ։

Աշխարհի խաղաղութեան համար շատ կարեւոր եղող այս՝ Ֆրանսական եւ գերմանական «եղբայրական» մերձեցումը նշելէ յետոյ, այստեղ կ՛ուզենք, Ֆրանսական եւ գերմանական «բարեկամութեան» կապակցութեամբ, նիւթին հետ կապ ունեցող եղելութեան մը մասին արտայայտուիլ։

Ֆրանսայի նախկին նախագահ Վալերի Ժիսքար Տէսթէն իր յուշերուն մէջ, Գերմանիոյ Վարչապետ Հելմուտ Շմիտի հետ ունեցած մտերմիկ մէկ խօսակցութեան մասին, սապէս արտայայտուած է։ Ահա իր պատմածը.

«1980-թ.ներուն, բաւական երկար տեւող աշխատանքի շրջանէ մը ետք, Հելմուտ Շմիտ մեր տան մէջ հիւր եղաւ։

Ճաշէն յետոյ, հիւրասրահին մէջ, առանձին էինք։

Եւ Հելմուտ Շմիտ, շատ մտերմական հոգեվիճակի մէջ, ինծի սա խոստովանութիւնը կատարեց.

«Սիրելի Ժիսքար, ձեզի զարմանք պիտի պատճառէ բսածս։ Բայց իրականութիւն է։

Իմ մեծ հայրս հրեայ էր»։

Այս խօսքերէն ետք, մեր միջեւ լռութեան երկար պահ մը անցաւ։

Եւ ես իրեն, այս մասին, բան մը չհարցուցի։

Բայց, յետոյ մտածեցի.

Այս ի՜նչ անհաւատալի երեւոյթ է։ Եւ ճակատագրի ի՜նչ հեգնանք։

Երկու գերմանական պետութիւններուն վարչապետներն ալ, այդ տարիներուն՝ հրեաներ էին։

Գեմանիոյ վարչապետը՝ Հելմուտ Շմիտ հրեայ մըն էր։

Եւ Աւստրիոյ Վարչապետը՝ BRUNO KREISKY նոյնպէս հրեայ մըն էր»։

* * *

Կրնա՞նք մտածել, թէ երկու Գերմանական պետութիւններուն վարչապետներուն, նոյն տարիներուն

հրեայ ըլլալնին, դիպուածի արդիւնք է:

Շա՛տ միամիտ պէտք է ըլլալ, այս զուգադիպութիւնը դիպուածի վերագրելու համար:

Ո՛չ մէկ բան դիպուածի չէ ձգուած:

Ընդհակառակը, ամէն բան Միոնիստական ծրագիրներով, շատ տարիներ առաջուընէ, ճշդուած են արդէն:

Միոնիստական ծրագիրներուն գործադրութիւնը կը տեսնենք գրեթէ բոլոր երկիրներուն մէջ:

Օրինակ՝ հրեաները, ցարական Ռուսիոյ քանդումին նպաստեցին 1917-ի-ին:

Որովհետեւ հրեաները երկար տարիներէ ի վեր, Ռուսական ուղղափառ «Ոգի»ն՝ իրենց ծրագիրներուն համար, վնասակար կը նկատեն:

Եւ 1917-ի-ին հրեայ համայնավար զեկավարներուն աջակցելով, անոնց ձեռամբ, տապալեցին ցարը եւ անուղղակի կերպով աջակցեցան Սովետական վարչաձեւի հաստատման:

Բայց, Մեծն Սթալին՝ կասեցուց հրէական Թրոցքիական ծրագիրը եւ վոնտեց Թրոցքին Ռուսաստանէն:

Բայց 1991-ի-ին հրեաները իրենց վրէժը լուծեցին, եւ իրենց մանկլաւիկը եղող ամերիկացիներուն ալ տարրանքներով, կործանեցին Սովետական Միութիւնը իր համայնավար վարչաձեւով:

Եւ Սովետական Միութեան վրայ խուժեցին՝ հրեայ դրամատէր տզրուկները:

Եւ ոչինչ գիներով ծախու առին Սովետական Միութեան հարստութիւնները:

Եւ մանաւանդ՝ Սովետական քարիւղի հարուստ հաստատութիւնները:

Եւ այս ձեւով այս հրեայ տզրուկները, մէկ օրէն միւսը, մեծահարուստներու, միլիառատէրերու վերածուեցան:

Այս «Վամբիռ»ներէն մէկը հրեայ ROMAN ABRAMOVICH կոչուողը՝ իր բազմամիլիառատր տոլարներու հասնող հարստութիւնով Անգլիա խոյս տուաւ:

Եւ հոն, իբր քաղաքական ապաստանեալ ընդունուեցաւ անգլիական կառավարութեան կողմէ: Եւ այս ձեւով Ռուսիոյ կառավարութեան պահանջը՝ հրեայ Ապրամովիչը իբր կեղծարար-դրամաշորթ Ռուսիա վերադարձնելու՝ ի դերեւ ելաւ:

Այսօր, այս Ապրամովիչ կոչուող հրեայ տզրուկը Անգլիոյ մէջ, իր միլիառատր տոլարներով կը զուարճանայ:

Եւ անգլիական ֆուտպոլի «CHELSEA» խումբը գնելէ յետոյ, Ռոման Ապրամովիչը Եւրոպական հեռատեսիլներու պատատուներուն վրայ կը ցուցադրուի իբր համբաւաւոր անձնաւորութիւն մը:

Այս հրեայ զեղծարար Ապրամովիչը, TV-էն միշտ կը ներկայացուի իբր ռուս միլիառատէր: Բայց երբեք չըսուիր թէ՝ այս Ապրամովիչ կոչուողը՝ հրեայ մըն է, որ միլիառատր տոլար շորթելով փախած է Ռուսիայէն:

Մէյ է արեւմտեան լրատուական կազմակերպութիւններուն պարտականութիւնը՝ ծածկել հրեաներուն համար աննպաստ եղող իրականութիւնները, եւ ծառայել միայն Միոնիստական ծրագիրներուն գործադրութեան:

* * *

Բայց այս «Վամբիռ»ներէն ամէնէն վտանգաւորը հրեայ միլիառատէր Միխայիլ Խոտորքովսքին է, որուն նպատակը միայն դրամ ամբարել չէր,այլեւ, իր դրամին ուժովը, Ռուսիոյ նախագահութեան աթոռը գրաւել, եւ իր սարքած սարդի ոստայնի նման կազմակերպութեամբ, Ռուսիոյ հարստութիւնները քամել եւ բոլորովին մաֆիական վարչաձեւ մը ստեղծելով Միոնիստական ծրագիրներուն ծառայել էր:

Բայց, այս հրեայ տզրուկներուն դէմ ահռելի թշնամացած ազքատ ռուս ժողովուրդին թիկունքով նախագահ Փութին, հրեայ վամբիռ-ները, մէկ առ մէկ, Արդարութեան յանձնեց:

Այսօր, Խոտորքովսքի կոչուող հրէշը, տարիէ մը ի վեր բանտարկուած է, եւ իր «Եուքոս» կոչուող առասպելական հարստութիւններու տէր «բեթրոլ»ի ընկերութիւնը, անանկութեան մատնուած:

Արեւմտեան հեռատեսիլի կայանները, իրենց լուրերուն մէջ, շատ անգամ կը խօսին «YOUKOS»ի եւ Խոտորքովսքի-ի մասին: Բնական է՝ միշտ իրենց տեսանկիւնէն մեկնելով:

Երբեմն ալ, TV-ի լուրերէն ցոյց կու տան, «Եուքոս» ընկերութեան շէնքին մուտքի նկարը:

Եւ ապշութեամբ նկատեցինք, որ շէնքին մուտքին վրայ «YOUKOS» անունին տակը դրուած է ընկերութեան խորհրդանիշը, որ մեծ եռանկիւն մըն է, եւ այս եռանկիւնն ալ դարձեալ գիծերով երեք եռանկիւնի բաժնուած է:

Սիոնիստ հրեաներու մասին քիչ մը տեղեկութիւն ունեցողը գիտէ, որ եռանկիւնը հրեաներուն խորհրդանիշն է:

Սկսելով իրենց դրօշակէն, ուր երկու եռանկիւն իրարու ագուցուած են: Եռանկիւնը, հրեաներուն համար, սրբութեան խորհրդանիշն է, աւելի ճիշդն ըսելով Սիոնիզմի խորհրդանիշը:

* * *

Վերջերս, Թուլոնի մօտերը մահացաւ, ֆրանսական երգի աշխարհի ծանօթ դէմքերէն՝ Սաշա Տիսթէլ-ը:

Անոր մահուան լուրը, հեռատեսիլի բոլոր կայանները եւ նաեւ թերթեր, գլխաւոր լուր ըլլալով տուին:

Մենք իմացած էինք, որ Սաշա Տիսթել հրէական ծագում ունէր:

Բայց ո՛չ հեռատեսիլի եւ ո՛չ ալ մեր կարդացած թերթերուն մէջ, այս մասին տեղեկութիւն մը տրուած էր:

Աւելի տեղեկանալու համար, ուրիշ օրաթերթեր աչքէ անցուցինք: Ո՛չ մէկուն մէջ, Սաշա Տիսթէլ-ին հրեայ ըլլալուն մասին, ակնարկութիւն մը գտանք:

Երգիչին կենսագրութիւնը տրուած էր բոլոր թերթերուն մէջ, շա՜տ ընդարձակ: Բայց կարծես, թէ ան մանկութիւն չէր ունեցած: Եւ իր մօրը եւ հօրը մասին ոչ մէկ տեղեկութիւն գտանք հոն:

Վերջապէս՝ Փարիզի հայկական թերթերէն տեղեկացանք, թէ Սաշային հայրը ռուս էր: Իսկ մայրը՝ հրեայ:

Գրեթէ 30 տարիներէ ի վեր Ֆրանսա կ՚ապրինք: Բայց ծանօթ անձնաւորութիւններուն ինքնութեան, իրենց ծագման մասին որեւէ մանրամասնութիւն գտնելը, մեզի համար եթէ ոչ անկարելի, գէթ շատ դժուար եղած է:

Բայց, ժամանակի ընթացքին սորվեցանք, որ հրեայ ծանօթ անձնաւորութիւններուն ծագման մասին թերթերուն մէջ տեղեկութիւն չտալը՝ օրէնքի կարգ անցած է Ֆրանսայի մէջ: Բայց ինչո՞ւ... որովհետեւ Ֆրանսայի մէջ, գրեթէ բոլոր ծանօթ երգիչները, գրեթէ բոլոր ծանօթ արուեստագէտները ծագումով հրեայ են:

Եթէ ամէն մէկուն ծագումը յայտնուի՝ հրեաներուն Սիոնական սադրանքները եւ հեռակայ մութ նպատակները կը բացայայտուին:

«Հրեայ չեղողը ո՛չ մեծ երգիչ, ո՛չ մեծ դերասան, ո՛չ մեծ գրող եւ ո՛չ ալ մեծ արուեստագէտ կրնայ ըլլալ: Բացառութիւնները նկատի չունինք»:

Արդեօ՞ք, ուրիշ երկիրներուն մէջ, տարբեր է վիճակը:

Մեր գիտցածին չափով բացատրելու ջանանք:

Պոլսոյ Աւստրիական վարժարանին մէջ դասընկեր մը ունէինք, որուն հայրը հունգարացի էր, իսկ մայրը՝ յոյն: GARL KOEPE կոչուող մեր այս դասընկերը լաւ դաշնակահար էր: Դպրոցը աւարտելէն յետոյ, Հռոմ մեկնեցաւ եւ այնտեղի շատ ծանօթ Սանթա Չեչիլիա-յի երաժշտանոցէն շրջանաւարտ ըլլալէ ետք, Նիւ Եորքի Պրուքլին թաղին երաժշտութեան վարժարանին մէջ, դաշնակի ուսուցիչի պաշտօնը ստանձնեց:

Եւ 30 տարիներ յետոյ, զինք Նիսի մէջ տեսայ:

Իրեն հարցուցի՝ «Ինչո՞վ կը զբաղիս»

Քիչ մը տխրութեամբ պատասխանեց.- «BROOKLYN-ի մէջ դաշնակի ուսուցիչ եմ»:

Զարմանքով համակուած շարունակեցի.

\- *«Երեսուն տարիներ ետք, դեռ դաշնակի ուսուցի՞չ ես: Շատ փայլուն դաշնակահար մըն էիր: Ինչո՞ւ տեղ չհասար»:*

Երկար ատեն լուռ մնաց: Աչքերը լեցուած էին, եւ դէմքը բարկութենէն կարմրած:

Եւ ակնթարթ մը յետոյ, գրեթէ պոռալով սա խօսքերը բսաւ.

«ԴԻՏԵ՛Ս ԹԷ ԻՆՁՈՒ ՏԵՂ ՉՀԱՍԱՅ: ԸՍԵՄ: ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ, ՅԱՌԱՋԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ԿԱՄ ՄԻԱՍԵԹԱԿԱՆ ԸԼԼԱՍ ՊԷՏՔ ԼԻ ԵՒ ԿԱՄ...ՀՐԵԱՅ»:

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻՒ 222 -ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ՕԳՈՍՏՈՍ 2004

«ՁԱՅՆ ԲԱՐԲԱՌՈՅ ՅԱՆԱՊԱՏԻ»
ՆԿԱՏՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՆԱՅԻՐԻ»Ի ԱՊՐԻԼ 1995-Ի ԱՌԱՋԻՆ ԹԻՒԷՆ ՍԿՍԵԱԼ,ԵՒ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ, ԱՅՍ ՍԻՒՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋԿ'ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԻՆՔ՝ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՍԻՈՆԻՍՏԱԿԱՆԿԱԶ ՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ,ՈՐՈՆՔ ԱՇԽԱՐՀԸ ԿԸ ԿԱՌԱՎԱՐԵՆ:
…ԵՒ ՄԵՐ ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ԱԻԵԼՈՐԴԱԲԱՆԱԿԱՆ
ԽՆԴԻՐՆԵՐՈՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՎԱՃԱՌՆԵՐԸ,
ՍԻՈՆԻՍՏՍԿԱՆ ԱՅՍ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ,
ԲԱՌ Մ'ԱՆԳԱՄ ՉԵՆ ԳՐԵՐ:
ԱՐԴԵՕ՞Ք ՄԻԱՅՆ «ՆԱՅԻՐԻ» ԹԵՐԹՆ Է ԱՅՍ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՏԵՍՆՈՂԸ,
ԹԷ՞ ԱՅՍ ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՎԱՃԱՌՆԵՐՆ ԵՆ ՈՐ,ԳԻՏԱԿՑԱԲԱՐ «ԿՈՅՐ», «ՀԱՄՐ» ԵՒ ԽՈՒԼ» ԴԱՐՁԱԾ ԵՆ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

1954-թ.էն ի վեր ամէն տարի, գարնան ամիսներուն, Սիոնական Աշխարհակալ Կայսրութեան գործադիր կազմակերպութիւնը՝ «COUNCIL OF FOREING RELATIONS» [Արտաքին Յարաբերութիւններու ժողովը], իր համագումարը կը կատարէ աշխարհի որեւէ մէկ քաղաքին մէջ:

Ստուերի մէջ գործող այս կազմակերպութիւնը՝ աշխարհը կառավարող կազմակերպութիւնն է:

2003-թ.ի ժողովէն ետք, անգլիական BBC-ին «COUNCIL OF FOREIGN RELATIONS»ի մասին համարձակեցաւ հետեւեալ մեկնաբանութիւնը կատարելու.-

«ԵՐԿՐԱԳՈՒՆԴԻՆ ԱՄԵՆԱԱԶԴԵՑԻԿ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆ Է»:

Այս կազմակերպութեան 2004-թ.ի հերթական ժողովը կայացաւ 3-էն 6 Յունիս 2004-թ.ներուն, Իտալիոյ LAGO MAGGIORE լիճին STRESA քաղաքին LES ILES BORROMEES-ի GRAND HOTEL-ին մէջ: DAVID ROCKEFELLER-ի եւ Լոնտոնի ROTHSCHILD-ին հովանաւորութեամբ կատարուած այս ժողովին՝ HENRY KISSINGER ճշդեց լոզունգը.- «ՅԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒՄ ԴԷՊԻ, ԵՐԿՐԱԳՈՒՆԴԻ ՉԱՓՈՎ, ՄԻԱՀԵԾԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԸ»:

Զանգուածային տեղեկատուութեան խոշորագոյն կազմակերպութիւններուն լուսարձակներէն բոլորովին հեռու գումարուած այս ժողովինմասնակցեցան 137 ներկայացուցիչներ: ճարտարարուեստի մեծագոյն եւ հզօր ձեռնարկութիւններուն տնօրէններ, առաջնակարգ դրամատուններու պատասխանատուներ եւ իրենց նմանները:

Այս ժողովի Կեդրոնական Կոմիտէին առած որոշումներուն ոչ մէկը հրապարակուած է:

Բայց կան, կարգ մը եղելութիւններ, որոնք շատ ակներեւ են:

Օրինակ, վերջին վայրկեանին, այս ժողովին կը հրաւիրուի NORTH CAROLINA-ի SENATOR JOHN EDWARDS-ը

Եւ այս թուականէն ճիշդ ամիս մը ետք, ամերիկացի DEMOCRATE-ներուն 2004-ի նախագահութեան թեկնածու JOHN KERRY-ին, իրեն «փոխ նախագահութեան» թեկնածու ընտրեց, նոյնինքն՝ JOHN EDWARDS-ը.

Եւ նկատել որ Ճոն Քերրի-ն, ասկէ միջոց մառաջ, Ճոն Խոուրտս-ի մասին սապէս կ՛արտայայտուէր. « Քաղաքական փորձառութիւն չունեցող մեծ երախայ մըն է »:

Բայց Սիոնիստներէն եկած հրահանգով Ճոն Քերրի ստիպուեցաւ, այս « անփորձ մեծ երախան» իրեն՝ փոխ նախագահութեան թեկնածու նշանակել:

« Սիոնիստներուն հրահանգը՝ Աստուածային պատգամ է: Ձէք կրնար անոր հակառակիլ»:

Նոյնն էր պարագան երբեմնի անծանօթ ARKANSAS-ի « պզտիկ կառավարիչը» եղող BILL CLINTON-ի համար, որ 1991-ի-ին, Գերմանիոյ BADEN-BADEN քաղաքը կայացող «COUNCIL OF FOREIGN RELATIONS»ի ժողովին հրաւիրուած էր:

Եւ այս ժողովին ներկայանալէն տարի մը յետոյ՝ 1992-ի-ին Պիլ Քլինթըն Ամերիկայի նախագահ ընտրուեցաւ:

* * *

Բայց ընտրութեան մէջ, ո՛ր կուսակցութիւնն ալ շահի, ո՛ր թեկնածուն ալ նախագահ ընտրուի, էականին մէջ բան մը չի փոխուիր:

Ամերիկայի ԴԵՄՈԿՐԱՏՆերը եւ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆՆերը, խորքին մէջ, միշտ նոյն բաներն են:

1920-2000-ի-ի ԱՄՆ-ի նախագահը՝ Պիլ Քլինթըն, գրեթէ բոլորովին հրեայ նախարարներէ բաղկացած կառավարութեան մը կամակատարն էր:

Ամերիկայի այսօրուան նախագահը GEORGE W. BUSH նոյնպէս հրեայ խորհրդականներուն ցուցմունքներով առաջնորդուող ազանդաւոր մըն է:

Ամերիկայի նոյեմբեր 2004-ի-ի նախագահական ընտրութիւններուն Հանրապետականներ-ներուն թեկնածուն՝ Ճորճ Պուշ-ը, եւ Դեմոկրատ-ներուն թեկնածուն՝ Ճոն Քերրի-ն, քաղաքական տեսակէտով իրարու շատ նմանող երկուորեակներ են:

Որովհետեւ, երկուքն ալ, Սիոնիստներուն հրահանգները գործադրող-կրկնող թութակներ են:

Այս նիւթին վերաբերեալ կը հրատարակենք երգիծանկար մը, զոր շատ իմաստալից կը նկատենք:

Այս երգիծանկարը կը ներկայացնէ Ա. Մ. Նահանգներու նախագահութեան Հանրապետական եւ Դեմոկրատ երկու թեկնածուները որոնք, բացի իրենց անուններէն, ամէն ինչով «Ցար եւ նման» չեն:

ՄԷԿԸ ՊԱՂՊԱՂԱԿԸ ԿԸ ՍԻՐԷ: ՄԻՒՍԸ ԽՆՁՈՐԻ ԿԱՐԿԱՆԴԱԿԸ»:

* * *

Իրապէս ալ, ԱՄՆ-ի Հանրապետական-ներու թեկնածուն՝ Ճորճ Պուշը եւ Դեմոկրատ-ներու թեկնածուն՝ Ճոն Քերրի-ն նոյն « Գործատիրոջ» կը ծառայեն:

Ճոն Քերրի-ն այսօր, իր ընտանեկան հեռանկարներով Ճորճ Պուշին Իրաքեան քաղաքականութիւնը կը քննադատէ:

Ան, Ճորճ Պուշը կը քննադատէ ոչ թէ Իրաքի դէմ պատերազմ յայտարարած ըլլալուն համար, այլ՝ Իրաքի մէջ սպաննուող Ամերիկեան զինուորներուն թիւին օր ըստ օրէ աւելի բարձրանալուն պատճառաւ: Պարզապէս՝ Ամերիկեան ժողովուրդին գութը շարժելու համար, Ամերիկայի ժողովուրդը սիրաշահելու համար: Խօսածը ընտրական ձեւակերպութիւն է, մարտավարութիւն:

Ան դէմ կ՛արտայայտուի ո՛չ թէ մարդկային զգացումներով, ամերիկացիներուն կողմէ Իրաքի քանդումէն զգացուած՝ ո՛չ թէ ամերիկացիներուն Իրաքի մէջ կատարած վայրագութիւններէն վրդովելով:

Որովհետեւ Ճոն Քերրի-ն ալ համաձայն է Իրաքի դէմ կատարուած պատերազմին:

Ճոն Քերրի-ն ալ CONGRES-ին մէջ, վաւերացուցած էր 2003-ի-ին, ամերիկացիներուն Իրաքի դէմ պատերազմ յայտարարելու որոշումը: Բնական է՝ իր « Գործատէր»ներուն հրահանգով:

Դժբախտաբար, գրեթէ ամբողջ աշխարհն այսօր կը լռէ ամերիկացիներուն Իրաքի մէջ կատարած « Քաու Պոյ»ական եւ « Կանկսթերական արարքներուն առջեւ:

Իրաքի մէջ կատարուած ոդերեգութիւնը աւելի լաւ հասկնալու համար, օգտակար կը նկատենք, Իրաի պատերազմին շուրջ 2003-ի-ին, « ՆԱՅԻՐԻ»ի մէջ հրատարակուած մեր գրութենէն հատուածներ նշել՝

« ՆԱՅԻՐԻ» 25 ՄԱՐՏ 2003-Ի.

«... Բայց ի՞նչ է Իրաքի մէջ կատարուած ողբերգութիւններուն բուն պատճառը:

Որպէս Թէ Իրաք՝ զանգուածային բնաջնջման զէնքեր ունի:

Երէկ գիշերուան Պաղտատի վրայ կատարուած ամերիկեան սադայէլական եւ զարհուրելի ռմբակոծումներն ալ կ՛ապացուցանեն, որ Իրաք ո՛չ մէկ զանգուածային բնաջնջման զէնք ունի:

Եւ Ամերիկացիներուն բոլոր բաածները սուտ են:

Եւ այս Ամերիկեան կանկստեր-ներուն բուն նպատակն է՝

1.- Իրաքի քարիւղին հարուստ հանքերը ձեռք անցընել:

2.- «Մենծն Իսրաէլ»ը ստեղծելու ծրագիրը իրագործել:

Այս իրականութիւնները, այլեւս, բոլորովին ծանօթ են:

Իբր Թէ ամերիկեան ուժերը Իրաքի ժողովուրդին խաղաղութիւն եւ ազատութիւն պիտի բերեն:

Այո, ամերիկացիներուն կողմէ Իրաքի ժողովուրդին սպանութենէն յետոյ, ԳԵՐԵԶՄԱՄԱՅԻՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ՏԻՐԷ ԻՐԱՔԻ ՄԷՋ»:

* * *

« ՆԱՅԻՐԻ » 6 Մայիս 2003-Թ.

«Աշխարհի մեծագոյն «Ստախօս»ը՝ GEORGE W. BUSH

Ճորճ Պուշ կրտսեր, 1 Մայիս 2003-Թ.ին, Քալիֆորնիոյ ծովաթէն 100 ք. մէթր բացերը գտնուող «Աբրահամ Լինքոլն» օդանաւակիրին վրայ, բոլոր ամերիկացիներուն ուղղուած ելոյթ մը կ՛ունենայ:

Եւ մինչեւ հիմա իր բսած պոչաւոր սուտերուն վրայ հռետնալ ձարտուքները կ՛աւելցնէ՝

«Տապալեցինք տեռորիստ Սատտամ-ի վարչակարգը, որ կը գործակցէր «Ալ Քայտա»ի հետ: Պատերազմին ամենակարեւոր մասը վերջացաւ:

Բայց Իրաքի մէջ, տեռորիզմին դէմ պատերազմը պիտի շարունակուի»:

Այս խելագար Պուշին մէկը պիտի չհարցնէ՝ Թէ «ԻՆՉՊԷ՞Ս ԱՅՍՊԻՍԻ ԲԱՑԱՅԱՅՏ ՍՈՒՏԵՐ ԿՐՆԱՆՔ ԽՕՍԻԼ»:

Ամէն մարդ գիտէ, Թէ Սատտամ «Քայիք» մրն էր, եւ ոչ մէկ կապ ունէր «Ալ Քայտա»ի մոլեռանդ իսլամներուն հետ:

Ընդհակառակը՝ այս ազանդաւորներուն համար Սատտամը իրենց մեծագոյն թշնամիներէն մէկն էր:

Բայց, երբ Ամերիկայի մէջ, եւ նոյնպէս աշխարհի գրեթէ մեծ մասին վրայ, լրատուութեան ցանցերը Միոնիտներուն ձեռքն են, ԱՆՈՆՔ ԲՈԼՈՐ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, ԻՐԵՆՑ ՈՒՋԱՇԻՆ ՊԷՍ, ԿՐ ԶԵՒԱՓՈԽԵՆ, ԵՒ ՃԵՐՄԱԿԸ ՍԵԻՒ ԿՐ ՎԵՐԱՇԵՆ:

Ամերիկացիները տարիներով, Սատտամը որպէս հրէշ, բռնակալ ներկայացուցին:

Մինչդեռ Սատտամ, շատ մը բռնակալներու նման դեկավար մըն էր, որ ամերիկացիներուն սադրանկով, 1979-Թ.ին իշխանութեան եկաւ, համայնավարները «մաքրագործելու» նպատակաւ:

Եւ Սատտամ տարիներով ամերիկացիներուն ծրագիրները գործադրեց:

Բայց երբ 1990-Թ.ին Խորհդ. Միութիւնը կործանեցաւ, Սատտամին դերը եւ կարեւորութիւնը վերջ գտած էր ամերիկացիներուն համար:

Եւ 1990-Թ.ին Սատտամ, Կրկին ամերիկացիներուն սադրանքներով, Քուէյթի ծուղակը ինկաւ:

Այս պատրուակով հայր Ճորճ 'Պուշի Իրաքի դէմ սկսած պատերազմը եւ յետոյ, տարիներ տեւող շրջափակումը, Իրաքի ժողովուրդին շատ ցաւ պատճառեցին:

Բայց, քարիւղի եկամուտին շնորհիւ [հակառակ շրջափակումին], Սատտամ կրցաւ Իրաքը, որոշ չափով, բարօր մակարդակի վրայ պահել:

Որովհետեւ քարիւղը պետականացուած էր: Եւ օտար ընկերութիւններ գոյութիւն չունէին հոն, որ Իրաքի ազգային հարստութիւնը կողոպտէին:

Իրականութիւն է, որ Սատտամի շրջանին, որոշ ազատութիւններէ զուրկ էր Իրաքի ժողովուրդը: Համայնավար կուսակցութիւնը եւ ընդհանրապէս կուսակցական բոլոր գործունէութիւնները [պետական կուսակցութիւններէն զատ] արգիլուած էին:

Բայց նոյնպէս՝ արգիլուած էին մոլեռանդ իսլամական շարժումները եւ նաեւ՝ Շիի-ական ծայրայեղ

գործունէութիւնը:

Եւ ժողովուրդը «Հայիք» վարչաձեւի մը իշխանութեան ներքեւ, գրեթէ խաղաղ կեանք մը կ՛ապրէր:

Բայց մանաւանդ՝ քրոստոնեաները շատ գոհ էին Սատտամէն:

Որովհետեւ, անոր վարչաձեւին կարգապահութեան շնորհիւ, քրիստոնեաները պաշտպանուած էին իսլամական մոլեռանդութեան դէմ:

Եւ եկեղեցիներուն մէջ, իրենց կրօնական արարողութիւնները ազատօրէն կիրարկելու կարելիութիւնը ունէին:

Մեծամասնութեամբ Իսլամ երկրի մը մէջ բացառիկ երեւոյթ էր տեսնել, որ Թարէք Ազիզ անունով քրիստոնեայ մը, փոխ վարչապետի պաշտօն ունի:

Ամերիկացիները այնպէս կը կարծէին, որ իրենց կատարած սուտ քարոզութեան ազդեցութեամբ, Իրաքի ժողովուրդը [իբր թէ Սատտամի լուծէն ազատելու եկած] ամերիկեան զինուորները ծաղիկներով պիտի դիմաւորէ:

Բայց, հակառակը եղաւ, ու կը շարունակուի:

Ամերիկացիները, գրեթէ ամէն տեղ, Իրաքի ժողովուրդին կողմէ հակա-ամերիկեան ցոյցերով դիմաւորուեցան:

Որովհետեւ, իրաքցիները շատ լաւ հասկցած էին, թէ ամերիկեան սուտ լոզունգներուն ետեւ թաքնուած էր՝ ամերիկացիներուն Իրաքի քարիւղին տիրանալու նպատակը:

Եւ այս ցոյցերուն չհանդուրժող ամերիկացիները կրակեցին անզէն ժողովուրդին վրայ: Եւ անխղճօրէն սպաննեցին կամ վիրաւորեցին մեծ թիւով քաղաքացիներ՝ ծերեր, երիտասարդներ, եւ նոյնիսկ՝ մանուկներ:

Ֆրանսական հեռատեսիլի կայանէն այսօր ցուցադրեցին այս պատահիներուն դիակները: Սարսափելի էր երեւոյթը:

Եւ այս սպաննուած պատահիներէն մէկուն հայրը, հետեւեալ խօսքերով յայտնեց իր ցաւը՝

«Ամերիկացիներ, իբր թէ եկած էք մեզ ազատելու համար: Ահա՛, իմ խեղճ զաւակիս դիակը: ԱՅՍ Է ՁԵՐ ԱԶԱԴՈՒԹԻՒՆ ԸՄԱՇԸ»:

Եւ Իրաքի ժողովուրդին հակա-ամերիկեան ցոյցերուն ցաւալի հետեւանքներուն տեղեակ եղող Մոր Պուշ, 1 Մայիսին «Աբրահամ Լինքոլն» օդանաւակիր-զրահանաւուն վրայ կատարած ելոյթին մէջ, այս ողբերգութիւնները իրաքցիներուն պատճառուած «տերորիզմ»ին վերագրեց:

Եւ «Իրաքի մէջ տեռորիզմի դէմ պատերազմը պիտի շարունակուի» - ըսաւ:

Ո՛նչ «ապուշևան» ախտաճանաչում:

Կը սխալի՛ք Պրն. Պուշ: այս հակա-ամերիկեան ցոյցերը «տերորիզմ» չեն:

Ձեր կատարած անիրաւ պատերազմին դէմ ժողովրդային պոռթկումներ են:

Եւ ասիկա իրաքեան «Ինթիֆատա»յին սկզբնաւորութիւնն է: Եւ պիտի շարունակուի մինչեւ ձեր վերջնական մեկնումը Իրքէն»:

* * *

Այսօր, վերի տողերու գրուելէն ետք, 15 ամիսներ անցեր են:

Եւ Իրաքի մէջ, ամերիկացիներուն դէմ Իրաքի ժողովուրդին «Ինթիֆատա»ն, ամէն օր եւ յարաճուն սաստկութեամբ կը շարունակուի:

Ամէն օր ամերիկացի զինուորներ կը սպաննուին:

Բայց ամէն օր, ամերիկացիներուն կողմէ կը սպաննուին նաե՛ւ հարիւրաւոր իրաքցիներ:

Եւ երկիրը, ամէն օր, քիչ մ՚աւելի աւերակի կը վերածուի:

Ի մեծ ուրախութիւն հրեաներուն, որոնք շատ մեծ վախ ունէին՝ աշխարհի ամենէն հին քաղաքակրթութեան տէր Իրաքի ժողովուրդէն: Վախ ունէին Սատտամէն, որ իր «Հայիք» վարչաձեւով, իսլամական մոլեռանդութենէ հեռու հարուստ, բարգաւաճ եւ զարգացած Իրաք մը պիտի ստեղծէր, որ արգելք պիտի ըլլար հրեաներուն «Մեծն Իսրայէլ» մը ստեղծելու ծրագրին:

Եւ այսօր Իրաք, հուրի եւ սուգի մատնուած, աւերուած, կտոր-կտոր եղած եւ ծայրայեղ իսլամական

խաւարին ենթարկուած է։

Եւ հրեաները այսօր, ձերբազատուած «իրաքեան վտանգ»էն՝ Պաղեստինի մէջ, ազատ ու համարձակ, կը շարունակեն Պաղեստինեան ժողովուրդը ցեղասպանութեան ենթարկել։

Եւ, անկաշկանդ կը շարունակեն գործադրել իրենց՝ «ՄԵԾՆ ԻՍՐԱՅԷԼ»ի ծրագիրը։

ԱՅՍՕՐ ՝ ՈՒՐԲԱԹ, 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2004,
ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՕՍԷԹԻՈՅ [ՌՈՒՍԱՏԱՆԸ]
ԲԵՍԼԱՆ ՔԱՂԱՔԻՆ ՄԷՋ...
ՎԱՅՐԵՆԻ ԶԷԶԷՆՆԵՐԸ 300 ԱՆՄԵՂ ԵՐԱԽԱՆԵՐ
ՍՊԱՆՆԵՑԻՆ ԵՒ ՎԻՐԱՒՈՐԵՑԻՆ 1000-Է ԱՒԵԼԻ
ԱՅՐ ԵՒ ԿԻՆ, ՇԵՐ ՈՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐՏ

ՈՐՈՆՔ ԵՆ ԱՅՍ ԴԱՀԻՃ ԶԷԶԷՆՆԵՐՈՒՆ
ԹԻԿՈՒՆՔ ԿԱՆԳՆՈՂ ԲՈ՛ՒՆ ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՆԵՐԸ...
ԱՅՍ ՀԱՐՑՈՒՄԻՆ ԻԲՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆ, ԱՅՍՏԵՂ ՄԷՋԲԵՐԵՆՔ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ «FIGARO» ԹԵՐԹԻՆ,
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2 ՍԵՊՏ. 2004-Թ.Ի ՀԱՄԱՐԷՆ ՍԱ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԸ:

«ԶԷԶԷՆՆԵՐՈՒՆ ԹԻԿՈՒՆՔ ԿԱՆԳՆՈՂ ԹՐՔԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
՝ ՅՈՅՑԵՐ ԿԸ ՆԱԽԱՏԵՍԵՆ՝
ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՆԳԱՐԱՅԻ ՌՈՒՍԱԿԱՆ
ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՇՆՔԵՐՈՒՆ ԱՌՋԵՒ, ՆԱԽՕՐԷՒՆ
ՌՈՒՍԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԵԱՆ ՈՐ,
ՍԿՋԲՈՒՆՔՈՎ, ՎԱՂԸ ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՅ»:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Որքան ալ, ֆրանսացի փիլիսոփայ J. J. ROUSSEAU յայտնած ըլլայ թէ՝

«Բոլոր տղաքը բնութեամբ բարի կը ծնին: Ընկերութիւնն է՛ գիրենք այլասերողը»...

...Այսօր գիտութեան համար հաստատուած իրականութիւն է, թէ՝ իւրաքանչիւր անձի նկարագիրը, իր ծնած օրուընէ, արդէն իսկ իր ծին-ևրուն (GEN) մէջ ճշդուած կ՛ըլլայ:

Ուսումը, անձի մը նկարագիրը կրնայ յղկե՛լ միայն, բայց ոչ՝ աւելին:

Չար ծնած չարը՝ կը մնայ միշտ չար: Մարդասպան ծնած մարդասպանը՝ կը մնայ մարդասպան, որքան ալ ան ուսում առնէ:

Կոչակաւոր իտալացի բժիշկ եւ գիտնական LOMBROSO-ի (1835-1909) մարդասպաններու վրայ կատարած ուսումնասիրութիւններուն արդիւնքը ապացուցած է, որ մարդասպանը՝ մարդասպան կը ծնի:

Ազգերն ալ անհատներու նման են:

Կան ազգեր, որոնք ծնունդկով [եւ անհատներու մեծամասնութեամբ] վայրագ եւ մարդասպան են:

Օրինակ՝ Ալպանացիները, Չէչէնները, Թուրքերը եւ ասոնց նմանները:

Ալպանացիները, հին ազգ մը ըլլալով հանդերձ, ծանօթ են իրենց խժդուժ արարքներով եւ բարբարոսութեամբ:

Ալպանացիները, Պատմութեան հնագոյն շրջաններէն ի վեր, Յոյն ազգին գլխուն փորձանք դարցած են:

Թուրքերուն վայրագութիւնը ամբողջ աշխարհին ծանօթ է:

Ճինկիզ Խանի եւ Թամերլանի [Լենկթիմուր] շառաւիղը եղող այս բարբարոս ազգին մեծագոյն գոհը եղած է՝ Հայ ազգը:

Գալով չէչէններուն՝ անոնց բարբարոսական նկարագիրը Թրքականին հետ կրնայ մրցիլ:

Կովկասեան փոքր ցեղախումբ մը եղող Չէչէնները, մինչեւ 16-րդ դարու սկիզբները, քրիստոնեայ ցեղ մըն էին: Թաթարներու եւ Լենկթիմուրի զօրքերուն արշաւանքներէն յետոյ, իսլամութիւնը կը սկսի տարածուիլ այնտեղ:

Եւ մանաւանդ՝ 19-րդ դարու կէսերուն, իսլամութիւնը կը տիրապետէ նաեւ Չէչէնիոյ մէջ:

Դաւանափոխութենէ յետոյ, չէչէններուն բարբարոս նկարագիրը աւելի կը շեշտուի:

Հակառակ որ, Ռուսական ներկայութեամբ՝ Չէչէնները կը բարգաւաճին եւ մասամբ կը քաղաքակրթուին: Բայց Անգլիոյ սադրանքներով ալ քաջալերուած չէչէնական հրոսախումբեր, պայքար կը մղեն Ռուս-ին իշխանութեան դէմ:

Արեւմուտքի կայսերապաշտներուն Ռուսիոյ դէմ տարած այս պայքարին կը մասնակցին այդ շրջանի ցեղախումբերը, որոնց՝ կարգին՝ Չէչէնները: Ռուս եւ Թրքական պատերազմներու շրջանին մանաւանդ:

Առաջին աշխարհամարտին երբ Թուրքերը պատերազմ կը հռչակեն Ռուսերուն դէմ, բաւական մեծ թիւով Չէչէններ, Կովկասի ճամբով, Թուրքիա կը ներխուժեն: Եւ այս խուժումը շատ ճակատագրական կ՛ըլլայ Հայ ազգին համար:

Մանաւանդ Ապրիլ 1915-ի հայկական ցեղասպանութեան օրերուն, հայ խեղճ աքսորականներու կարաւաններուն վրայ կը յարձակին՝ քրդական եւ մանաւանդ չէչէն հրոսակախումբեր:

24 Ապրիլ 1915-ի ցեղասպանութենէն հրաշքով փրկուած աքսորեալ հայերը վկայած են, թէ՝ Չէչէն հրոսակախումբերուն աքսորեալ հայերուն դէմ կատարած խժդժութիւնները, ամէնէն սարսափելի բարբարոսութիւններն էին:

* * *

Բ. Աշխարհամարտին նացի Գերմանները, Ռուսիոյ վրայ կը յարձակին եւ կը յառաջանան մինչեւ Կովկասի դռները:

Եւ այս տարիներուն է, որ մաս մը չէչէններ կը միանան Ֆաշիստ գերմանացիներուն եւ կը դաւաճանեն Ռուսերուն:

Եւ հիթլերականներուն հետ գործակցող այս չէչէնները՝ մեծ վնասներ կը հասցնեն տեղացի ժողովուրդին:

Խորհրդային բազմազգ պետութեան յաղթանակէն յետոյ, Մեծն Սթալին՝ այս դաւաճան չէչէնները կը պատժէ եւ կ՛աքսորէ:

Բայց տխմխր Խրուշչեւը՝ Արեւմտեաններուն ծուղակը իյնալով, այս բարբարոս չէչէնները ետ՝ իրենց նախկին բնակավայրը բերել կու տայ:

Ահա, այս դաւաճան չէչէններուն շառաւիղներն են, որ 1990-ի է ի վեր եւ մինչեւ այսօր, իրենց ծին-երուն մէջ ունեցած վայրագութեան բնազդով՝ Մոսկուայի մէջ եւ նաեւ ամէն կողմ, Ռուսերուն դէմ [նոյնիսկ Չէչէնիոյ մէջ, ռուսերուն հետ համերաշխող իրենց ցեղակիցներուն դէմ] ամէնէն սարսափելի ոճիրները կը գործեն:

Բայց ովքեր են այս բարբարոս ցեղցխումբերը գրգռողները եւ անոնց թիկունք կանգնողները: Այս մէկը հասկնալու համար, մարգարէ ըլլալու պէտք չկայ:

* * *

Մեծ պատմագէտ Ճոն Կիրակոսեանին 1965-ի է մինչեւ իր շատ ցաւալի կանխահաս մահը գրածները կ՛ապացուցանեն, որ Սիոնականներն են որ երիտասարդ Թուրքերու կազմակերպութիւնը՝ «Իթթիհատ եւ Թերագգի» կուսակցութիւնը ստեղծեցին:

Եւ այս [Իթթիհատ Թերագգի] կուսակցութիւնն է, որ գործադրեց 1915-ի հայկական ցեղասպանութիւնը:

Բայց այս ցեղասպանութիւնը գործող Թուրքերը եւ Սիոնիստները չպատժուեցան: Անպատիժ կը մնան գե՛ռ այսօր: Երբ ոճրագործ մը չպատժուի՝ կը շարունակէ ոճիրներ գործել: Եւ Սիոնիստները շարունակեցին իրենց ծրագիրները գործադրել անկաշկա՛նդ:

1990-թ.ներուն Սիոնիստները, իրենց ծրագիրներուն մաս կազմող՝ Եուկոսլաւիան կործանեցին, թիկունք կանգնելով Իսլամ պոսնիացիներուն եւ Քոսովոյի ալպանացիներուն:

Եւ իսլամ Պոսնիաք հրոսակները եւ Իսլամ Քոսովոյի ալպանացի ոճրագործները մարզուեցան Թուրքիոյ մէջ, թրքական սպաներու կողմէ:

Եւ Եուկոսլաւիոյ դաշնութիւնը [մինչ այդ խաղաղ ու միասնական], այս ձեւով, կործանեցաւ:

Բայց, այս դաւին ներքին ծալքերը, իրականութիւնները երբեք չյայտնուեցան: Ե՛ւ Սիոնիստները ե՛ւ Թուրքերը չպատժուեցան: Ընդհակառակը՝ պատժուողը եղաւ Եուկոսլաւիան պաշտպանող նախագահ Ս. Միլոսեւիչը որ այսօր, Հոլանտայի «միջազգային դատարան»ին բանտին մէջ, իբր յանցաւոր կը դատուի: Եւ Սիոնիստները շարունակեցին իրենց ծրագիրները գործադրել:

Սովետական Միութեան կործանումէն յետոյ, կարգը եկած էր Ռուսիոյ կործանման:

Եւ Ռուսիոյ կործանման ծրագիրին գործադրութեան առաջին հանգրուանն էր՝ ՌՈՒՍԻՈՅ ԿՈՎԿԱՍԷՆՀԵՌԱՑՈՒՄԸ:

Եւ այս ծրագրին մաս կը կազմէր նաե՛ւ, Հայոց Արեւմտեան Հայաստանի վերաբերող պահանջատիրութենէն հեռացումը:

Այս պատճառաւ ստեղծուեցաւ նաե՛ւ Ղարաբաղի հարցը: Ե հայերը մոռցան Արեւմտեան Հայաստանը, եւ մխրճուեցան Արցախի անվերջանալի խնդրին մէջ, որուն խաւար փապուղիին ծայրը դեռ չի տեսնուիր:

Եւ այսօր հայերը, պահանջատէր ըլլալէ դադրած են Արցախի պատճառաւ: Եւ Ազերիներու կողմէ կ՛ամբաստանուին որպէս ցեղասպան եւ ուրիշ հողերը յափշտակող յանցապարտներ:

Իսկ ցեղասպան Թուրքը [«սրբութիւն-սրբոց» դարձած], այս առիթէն օգտուելով կ՛երթայ իր «անիրաւուած» եղբայրները եղող ազերիներուն եւ... չէչէններուն օգնելու:

Այստեղ, խոր ցաւով կը հրատարակենք, Փարիզի հայկական թերթին մէջ 26-8-2004-թ.ին տրուած սա տեղեկութիւնը՝

«Ի՜նչ ցաւալի է տեսնել, որ թրքական ուժը, Հայաստանի կոնակը անցած են արդէն: Եւ առաջին պատեհ առիթին, պիտի յարձակին [Ազերիներուն հետ] Հայաստանի վրայ:

Եւ Թուրքերը այս առիթը պիտի գտնեն: Հիւսիսային Կովկասի մէջ, չէչէններուն եւ իրենց նմաններուն կողմէ Ռուսիոյ դէմ ձեռնարկուած ապստամբական շարժումէն գոյացած նպաստաւոր [իրենց համար] օրերուն:

Եւ այս ձեւով Թուրքերը, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ վերջնականապէս « ՊԻՏԻ ԼՈՒԾԵՆ»:

Եւ Ռուսերը բոլորովին պիտի հեռացուին Կովկասէն:

Այսօր Օսէթիոյ մէջ, չէչէններու գործած սա սարսափելի ողբերգութիւնը, սիոնիստներուն Ռուսիան կործանելու ծրագրին հանգրուաններէն մէկն է: Այս ծրագիրը կը պատրաստէին երկար ատենէ ի վեր:

ԿՈՅՐԸ ԸՍԱՒ ՊԷՏՔ ԷՐ, ՉՏԵՍՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՍԻՈՆԻՍՏ ՀՐԷԱՆԵՐՈՒՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ԱՄԷՆ ԱՌԻԹՈՎ, ՉԷՉԷՆՆԵՐՈՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ ԿԱՏԱՐԱԾ ՑՈՅՑԵՐՈՒՆ ԲՈՒՆ ՆՊԱՏԱԿԸ :

Նոյնիսկ անցեալ տարի, Փութինի Փարիզ այցելութեան օրերուն, առիթը չփախցուցին, եւ չէչէններուն ի նպաստ ցոյցեր կատարեցին: Եւ այն օրերուն թերթերուն մէջ, երկար ու երկար արծարծուեցաւ չէչէններուն դէմ ռուսերուն [իբր թէ] կատարած «անիրաւութիւնները»:

Նոյնիսկ այսօր ֆրանսական թերթերը, փոխանակ անիծելու չէչէններուն կատարած վայրագութիւնը, անմեղներու սպանութեան իբր պատճառ ցոյց կու տան ռուսական ուժերուն հրոսակներուն կողմէ գրաւուած դպրոցին վրայ ըրած յարձակումը:

Մինչդեռ ահաբեկիչներու ձեռքէն խոյս տուածները հեռատեսիլէն կը վկայեն, որ չէչէնները ռումբերով կործանած են դպրոցին տանիքը, որ փլած է հոն պատանդ պահուող երեխաներուն, կիներուն եւ այր մարդոց վրայ, հարիւրներով մահ ու վիրաւոր պատճառած: Եւ ռուս զինուորները անկէ ետքն է, որ պատանդները ազատելու գործողութեան սկսած են : Մանաւանդ՝ երբ չէչէն յելուզակները սկսած են փախչողներուն վրայ կրակել, չհաշուելով մեծ ու պզտիկ:

Այստեղ կը հրատարակենք՝ 4-9-2004 Թուակիր Թերթերուն վերնագիրները, որոնք կ՛ապացուցանեն, նոյնիսկ սա աներեւակայելի ողբերգութեան օրերուն, սիոնիստներուն ձեռքը եղող մամուլը ի՛նչ աստիճան անիրաւ է ռուսերուն հանդէպ։

Շաբաթ, Սեպտեմբեր 2004 Թուկիր ֆրանսական «FIGARO» Թերթին վերնագիրը՝
«Օսէթիա».- Յարձակումը կոտորածի կը վերածուի։

Ֆրանսական «NICE-MATIN» Թերթին Շաբաթ, 4 Սեպտեմբեր2004-Թ.ի վերնագիրը՝
«Յարձակումը քաոսի վերածուած»։

Եւ Թրքական «Hurriyet» Թերթը [4 Սեպտեմբեր 2004-Թ.] Թուրքերուն վայել վերտառութեամբ մը կու տայ լուրը՝

«Ռուսերուն երկրորդ ... ազատագրութեան ջարդը»։

Եւ այսձեւով,բոլորովին ռուսերուն վրայ կը նետի,Օսէթիոյ այս ջարդերուն պատասխանատուութիւնը՝

*.- Առաջին «ջարդը» երկու տարիներ առաջ, Մոսկուայի Թատրոնին մէջ ռուս Ապ. Ուժերուն կատարած, պատանդները ազատելու գործողութիւնն է [«Hurriyet»ին վերագրածը]։

*.- Երկրորդ «ջարդ»ն ալ՝ 3 Սեպտեմբեր 2004-իրն Օսէթիոյ մէջ կատարուած գործողութիւնն է [միշտ «Hurriyet»ին վերագրումով]։

Միայն Թուրք մը այսքան անխիղճ եւ անիրաւ կրնայ ըլլալ՝ այս վայրագ չէչէններուն կատարած գարհուրելի ջարդին պատասխանատուութիւնը ռուսերուն վրայ նետելու համար։

Որովհետեւ նաե՛ւ Թուրքերն են այս ջարդերուն կազմակերպիչները եւ բո՛ւն պատասխանատուները։

Շատերուն ծանօթ իրականութիւն մըն է, որ վերջին շրջաններուն եւ տարիներ շարունակ, հազարաւոր չէչէններ Թուրքիա ապաստանեցան։

Եւ այս չէչէնները մարզուեցան [Պոսնիաքներուն եւ Ալպանացիներուն նման] Թուրք սպաներուն կողմէ իբր ապագայի կռուող [աւելի ճիշդ՝ անխիղճ «տեռորիստ»]։

Մեծ մասամբ Թուրքիայէն եկող եւ մարզուած այս չէչէններն են, Ռուսիոյ մէջ ահաբեկումներ կատարողները։

2 Սեպտեմբեր 2004 Թուակիր ֆրանսական «FIGARO»ի մէջ հրատարակուած լուրը [չէչէններուն Թիկունք կանգնող կազմակերպութիւններուն ինքնութեան մասին] Չէչէնիայէն Թուրքիա անցնող հազարաւոր չէչէններուն կողմէ ստեղծուած կազմակերպութիւններուն։

Եւ Թուրքիոյ մէջ մարզուած մեծ մասամբ չէչէն ուրեւէ այլազգի ահաբեկիչներն են հեղինակները Ռուսիոյ մէջ գործուած վերջին գարհուրելի ոճրագործութիւններուն։ Անոնց տխրահռչակ «սխրագործութիւն»ներն են՝

1.- Մոսկուայի մետրօի կայարաններէն մէկուն առջեւ կատարուած ոճրագործութիւնը։

2.- Ռուսական ճամբորդատար երկու օդանաւերուն խորտակումի ոճրագործութիւնը։

3.- Օսէթիոյ դպրոցին մէջ կատարուած մեծ ոճրագործութիւնը։

Որովհետեւ այս երեք ոճրագործութեանց կատարման պատասխանատուութիւնը ստանձնեց՝
«GROUPE ISLAMIQUE – BRIGADES ISTAMBOULI»

կազմակերպութիւնը։

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 224 -ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2004

ՅԱԻԻՏԵՆԱԿԱՆ ԱՆԷԾՔ՝ ԳԻՏԱԿՑԱԲԱՐ ԿՈՒՐԱՑԱԾ ԱՅՆ ՀԱՅ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ, ՈՐՈՆՔ ՉՏԵՍԱՆ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՆ ԳՄԲԵԹՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ԵԻ... ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԽԱՉԻՆ ՏԱԿ ՃՉՄՈՒԱԾ ԹՐՔԱԿԱՆ ՄԱՀԻԿԸ... ԱՅՍ ԿՈՅՐԵՐՈՒՆ ՊԱՏՃԱՌԱԻ ԿՈՐՍՆՑՈՒՑԻՆՔ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ՝ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

1789-Թ.ի ֆրանսական յեղափոխութենէն յետոյ մէջտեղ եկած «LIBERTE» «EGALITE», «FRATERNITE»-ի վրայ յենող վարչաձեւերը, միոնիստներուն կողմէ եւրոպական պետութիւններուն պարտադրուած ՊԱՏԱՆՔՆԵՐ, ՔՈՂԵՐ են, որ անոնց ետեւ հրեաները, իրենց աշխարհակալ ծրագիրները անկաշկանդ կարենան գործադրել:

Եւ եթէ, Աշխարհի վրայ, կեղծ «ժողովրդավարութիւն»-ի եւ «ազատութիւն»-ի վրայ յենող խրտուիլակ վարչաձեւերը շարունակեն գոյատեւել՝ քանի մը տասնեակ տարիներ յետոյ ՃԵՐՄԱԿ ՅԵՂԸ, ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԻՒՆԸ եւ ՅՈՒՆԱՒ-ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐՈՒԹԻՒՆԸ պիտի քանդուին:

Մենք այս գաղափարները 1995-Թ.ի «ՆԱՅԻՐԻ»ի առաջին թիւէն սկսեալ կը շարունակենք յայտնել: Եւ միշտ ալ պիտի շարունակենք յայտնել:

2004-Թ.ի Ամրան ամիսներուն, MONACO-ի «FORUM GRIMALDI»-իշէնքին մէջ, Սան-Բեթերսպուրկի «HERMITAGE» Պալատ-թանգարանէն բերուած եւ 18-րդ դարու ռուսական արուեստի հարստութիւններու բացառիկ ցուցահանդէս մը ներկայացուեցաւ:

Այս ցուցահանդէսը՝ «SAINT-PETERSBOURG... DE PIERRE LE GRAND A CATHERINE II» անունը կը կրէր...

...Եւ ովքե՞ր էին Մեծն Պետրոսն եւ Եկատերինէ Բ.ը:

18-րդ դարուն, Թուրք բարբարոս պետութեան դէմ, պանծալի յաղթանակներով պսակուած Սուրբ Պատերազմ մղող երկու մեծ Ռուս կայսեր էին:

Հիացումով դիտեցինք HERMITAGE-Պալատ-թանգարանին 18-րդ դարու ռուսական արուեստի հրաշալիքները:

Բայց, մեզի համար, ամէնէն հետաքրքրականը, եւ ամէնէն տպաւորիչը՝ Սան-Բեթերսպուրկի ռուսական վանքերուն եւ եկեղեցիներուն maquette-ները եղան: Ասոնք այնքա՜ն գեղեցիկ էին եւ այնքա՜ն լաւ ցուցադրուած, որ պահ մը կարծեցինք, թէ իրապէ՛ս այդ վանքերուն եւ եկեղեցիներուն առջեւ կը գտնուինք:

Բայց յետոյ, մեր սիրտը ցաւով լեցուեցաւ... ինչո՞ւ: Ըսենք: Տեսանք այդ հոյակապ եկեղեցիներուն գմբեթներուն վրայի ռուսական խաչերուն տակ ճգմուած թրքական մահիկները, որոնք ռուսական բանակներուն կողմէ, 18-րդ դարուն, Թուրք բարբարոսներուն վրայ տարուած յաղթանակները կը ներկայացնէին...

Եւ ռուսական բանակներուն յաղթանակները՝ Թուրք բարբարոսներուն վրայ տարուող, շարունակուեցան մինչեւ 19-րդ դարուն վերջերը: Եւ այս յաղթանակներուն խորհրդանիշը եղող ռուսական եկեղեցիները կառուցուեցան Եւրոպայի մէջ ալ՝ Փարիզ, Մարսէյլ, Նիս, Ժընեւ...գմբեթներուն վրայ ռուսական խաչերով եւ անոնց ներքեւ ճզմուած Թրքական մահիկներով:

Բայց հո՛ս է, մեր մեծագոյն ցաւը՝ մեր մեծապատիւ առաջնորդները, գիտակցաբար կուրացած, չտեսան այս ռուսական եկեղեցիները իրենց խաչերով եւ աստղ ներքեւ ճզմուած մահիկներով: Չհասկցա՛ն այդ «ՄԵՆ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ»:

Չհասկցան, որ ջարդարար եւ բարբարոս Թուրքին լուծին տակ, դարերէ ի վեր տառապող Հայ Ազգին ազատութեան միակ յոյսը, այդ պայմաններուն մէջ յատկապէս, Ռուս Ազգն էր: Անոնք չհասկցան, Թէ ո՛վ է իրենց բարեկամը եւ ո՛վ իրենց Թշնամին:

Եւ գառնուկի մորթ կրող Թուրքին հաւատացին:

* * *

Մեր Թրքական անձնագրին մէջ, իբր մեր ծննդավայր գրուած է «YESILKÖY».

Մ՛ուր է Եշիլ Քէօյը:

Պոլսոյ արեւմտեան կողմը՝ Մարմարա ծովին եզերքը գտնուող արուարձան մըն է:

Եւ Եշիլ Քէօյ-ին անունը պաշտօնապէս, մինչեւ 1923 թուականը՝ AYA STEFANOS էր [Սան Սթեֆանո], որ Թուրքերը յետոյ Թրքացուցին եւ Եշիլ Քէօյ-ի վերածեցին:

Եւ Այա Սթեֆանոս գիւղը, Հայ Ազգին պատմութեան մէջ, շատ ճակատագրական դեր մը ունեցած է:

19-րդ դարուն սկիզբները, Թուրքիոյ մէջ առաջին վառօդ-ի գործարանը հաստատող, Թուրքերուն ծառայ Տատեան-ներն են Այա Սթեֆանոս գիւղը հիմնողները:

Եւ Տատեաններն են Այա Սթեֆանոս-ի հայկական եկեղեցին եւ տեղւոյն նոյնիսկ յունական եկեղեցին կառուցանել տուողները:

Եւ Այա Սթեֆանոս-ի Տատեաններու ապարանքին մէջ է, որ 1876-ին ստորագրուեցաւ ռուսերուն եւ օսմանցի Թուրքերուն միչեւ, հռչակաւոր«AYA STEFANOS»ի [ԱնսՍթեֆանօ-ի] դաշնագիրը:

Այսինքն՝ 1876-ի.ին ռուսերը Պոլսոյ դռներուն առջեւ էին, Պոլսէն հազիւ 20քի.մ. մեծր հեռաւորութեան վրայ գտնուող Այա Սթեֆանոս գիւղը հասած էին:

Եւ անկէ յետոյ, Պոլսոյ գրաւումը, քանի մը ժամուան հարց էր:

Նոյն օրերուն, Արեւելքի մէջ ալ, Ռուս բանակները՝ Արեւմտեան Հայաստանին մեծ մասը ազատագրած էին:

Եւ Ռուսիոյ շնորհիւ, Օսմանեան Կայսրութիւն բռնուած բարբարոսներու աւատապետութիւնը, վերջնականապէս պիտի կործանէր:

Եւ ռուս ցարերը, դարերէ ի վեր այս նպատակին՝ Օսմանեան Կայսրութեան փլուզման համար կը պայքարէին:

Իրենց նպատակը՝ Ուղղափառ եկեղեցիին կեդրոնը եղող Կոստանդնուպոլիսը գրաւել եւ Բիւզանդական Կայսրութիւնը վերստեղծել էր:

Եւ Ռուսիոյ մէջ, Կոստանդնուպոլսոյ անունը՝ TSARIGRAD-ի վերածած էին արդէն՝ ի պատիւ Պոլիսը վերագրաւող ռուս ցարերուն:

Եւ այնքա՜ն մօտ կը կարծուէր Պոլսոյ վերագրաւումը:

Բայց ռուսական բանակները չգրաւեցին Պոլիսը:

Այա Սթեֆանոս-ի ռուսական բանակներուն հրամանատարը ցար-ին հեռագրելով հրաման ուզեց Պոլիսը գրաւելու համար: Բայց ցարը չպատասխանեց:

Ռուս հրամանատարը կրկին ցարին հեռագրեց եւ Պոլսոյ վրայ արշաւելու հրաման ուզեց: Բայց ցարը, կրկի՛ն չպատասխանեց: Որովհետեւ ցարը կ՛ուզէր, որ ռուս հրամանատարը իր նախաձեռնութիւնը շարունակելով, ուժի մէջ դնէ իր արդէն ունեցած իրաւասութիւնը եւ Պոլիսը գրաւէ:

Եթէ ռուս հրամանատարը ցարին հրամանին չսպասէր եւ Պոլիս մտնէր, Ռուսիոյ ծրագիրը իրագործուած պիտի ըլլար, եւ Պոլիսը օսմանցիներուն լուծէն պիտի ազատագրուէր:

Որովհետեւ այդ տարիներուն [եւ նոյնիսկ մինչեւ 1915-ի.] Պոլսոյ ու նաեւ Անաթոլիոյ մէջ, քրիստոնեաները մեծամասնութիւն կը կազմէին, եւ ռուսական բանակներուն ներկայութեամբ, քրիստոնեաները իշխանութիւնը կրնային ձեռք անցընել:

Բայց ռուս հրամանատարը իր լիազօրութիւնը չգործածեց, տատամսեցաւ: Որովհետեւ ռուսերը Պոլսահայութեան թիկունքը չունէին:

Պոլսահայերուն առաջնորդները ծախուած էին, ֆարմասոններուն ճամբով արեւմտեան պետութիւններուն:

Անոնք չուզեցին տեսնել՝ ռուսական եկեղեցիներուն վրայի խաչին տակ ճգմուած Թրքական մահիկը:

Եւ այս կուրացած հայ «առաջնորդ»ներուն խաւը, խելագարօրէն յոյս դրած էր Ֆրանսացիներուն եւ անգլիացիներուն վրայ: Եւ, ինչ որ ամէնէն աւելի անհաւատալի է՝ նա՛ւ յոյս դրած էր Թուրքերուն վրայ:

Կարդացէք 1876-ի.ին՝ այն ատենուան Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքին՝ ներսէս Վարժապետեանին Հայ Ազգին ուղղուած եւ դաւաճանութենէ աւելի վատ, Թրքանպաստ կոնդակը:

Եւ այս խառնակ վիճակէն օգտուեցաւ Անգլիոյ վարչապետը՝ հրեայ D'ISRAELI-ն, որ ռուսերուն ստիպեց հեռանալ Պոլիսէն եւ Արեւմտեան Հայաստանի [վերջին շրջանին] գրաւուած հողերէն:

Պոլսոյ Հայոց պատրիարքին 1876-ի.ի Թրքանպաստ կեցուածքը եւ ռուս հրամանատարին Այա Սթեֆանոս-ի մէջ, Պոլիսը գրաւելու մէջ տատամսիլը, ո՛չ միայն Հայ Ազգին, այլեւ՝ Ռուս Ազգին եւ նոյնիսկ Ա՛ր խարհին ճակագիրը փոխեց:

Ուրեմն, վերադառնանք եւ նայինք այսօրուան իրավիճակին:

1876-ի.ին միայն քանի մը օրուան կեանք ունեցող Օսմանեան Կայսրութիւնը, ներկայիս կերպարանափոխուած եւ, միոնականութեան ծառաները եղող անգլիացիներուն եւ ասոնց մանկլաւիկներուն շնորհիւ, վերակենդանացած ու Թուրքիա կոչուող պետութեան մը վերածուած է:

Մինչեւ 1915-ի.ը քրիստոնեայ եղող Պոլիսը այսօր, բոլորովին քրիստոնեաներէ մաքրագործուած եւ 15 միլիոնոց իսլամական քաղաքի մը վերածուած է:

1915-ի.ին քրիստոնէութեան որբան եղող Անաթոլիան, այսօր շուր 75 միլիոն հաշուող իսլամներով բնակուած երկիր մըն է:

Եւ այս ատեն մը ուրուական եղած Թուրքիան հիմա, Աշխարհի ճակատագրին վրայ շատ մահացու դեր մը սկսած է խաղալ:

Միոնիստները եւ իրենց մանկլաւիկները այսօր, Թուրքիան Եւրոպական Միութեան մէջ մուծելու կ՛աշխատին, որ Եւրոպական ճերմակ ցեղը, Քրիստոնէութիւնը եւ Յուդա-Եւրոպական քաղաքակրթութիւնը, Թուրքերուն եւ ծայրայեղ իսլամներուն գործակցութեամբ կործանեն:

Սովետական Միութեան կազմալուծումէն յետոյ, Թուրքերուն Ռուսիոյ դէմ գաղտնօրէն դաւեր նիւթելը, Հայ Ազգին ճակատագրին համար մանաւանդ, շատ ծանր հետեւանքներ կրնայ ունենալ:

Միոնիստները եւ իրենց գործակալները եղող մեծ դրամատէրերուն կազմակերպութիւնները, Ս. Միութեան քայքայումէն յետոյ՝ այսօր կ՛աշխատին, որ Ռուսիան կործանեն եւ իր հարստութիւնները ձեռք անցընեն:

Եւ այս նպատակին հասնելու համար, Միոնիզմը Թուրքիան կը գործածէ:

Թուրքերը, Միջին Ասիոյ եւ Կովկասի մէջ, իրենց պէս Թրքախօս եւ իսլամ եղող 100 միլոնէ աւելի զանգուածը, ռուսերուն դէմ գրգռելու եւ հանելու կ՛աշխատին:

Վերջին տարիներուն Ռուսիոյ մէջ, չէչէններուն կատարած ահաբեկչութիւնները, Թրքական հետախուզութեան գաղտնօրէն նիւթած նենգութիւններուն հետեւանքն են:

Արդէն 3 Սեպտեմբեր 2004-ի.ին, Օսէթիոյ Բեսլան քաղաքի դպրոցին մէջ կատարուած զարհուրելի ջարդին պատասխանատուութեան «BRIGADE ISTANBOULI» կազմակերպութեան կողմէ ստանձնուիլն ալ կ՛ապացուցանէ, որ այս ահաբեկչութիւնը կատարողները՝«ISTANBOUL»ցիներն են, այսինքն ԹՈՒՐՔԵՐԸ:

[Այսօր՝ 17-9-2004-ի.ի վերջին ահաբեկչութիւններուն պատասխանատուութեան չէչէն ըմբոստ, տխրահռչակ ղեկավար՝ Շամիլ Պասաեւի կողմէ ստանձնուելուն նպատակը՝ Թուրքերուն մեղսակցութիւնը քօղարկել է]:

Ամերիկացիները 11 Սեպտեմբեր 2001-ի նիւ Եորք-ի ահաբեկչութեան իրը պատասխանատու ամբաստանեցին Պէն Լատէն-ը եւ, Աֆղանիստանի Թալիպան-ները Պէն Լատէնին հետ կը գործակցին բսելով, սկսան ռմբակոծել Աֆղանիստանը, որ յետոյ զայն գրաւեն, ինչպէս որ ըրին:

Եւ ամերիկացիները, մինչեւ այսօր, Աֆղանիստան կը գտնուին եւ հոն, իրենց «բարեկամ» վարչաձեւ մը, իշխանութեան գլուխ բերած են:

Ուրեմն, նոյն՝ ամերիկացիներուն օրինակին հետեւելով, ասոնց Աֆղանիստանը «պատժելուն» նման, Ռուսերն ալ ինչո՞ւ այսօրուան Թրքական իշխանութիւնը չպատժեն:

* * *

Իսկ ամէնէն անհանգուրժելին՝ 3 Սեպտեմբեր 2004-ի Օսեթիոյ մէջ, չէչէններուն կատարած եւ 350-է աւելի անմեղներուն սպանութեան [վիրաւորները չհաշուած] պատճառ եղաւ ահաբեկչութեան դէմ, Եւրոպացի կոչուած եւ իրը իբ «Քրիստոնեայ», իրը իբ «Մարդասէր» եւ «Արդար» կարծուած պետութիւններուն ցուցաբերած կեցուածքն է:

Եւրոպացիները, 3 Սեպտեմբեր 2004-ի կատարուած ահաբեկչութեան դէմ փոխանակ ընդվզելու [ինչպէս որ ըրած էին 11 Սեպտեմբեր 2001-ի, նիւ Եորքի մէջ կատարուած ահաբեկչութեան օրերուն], ընդհակառակը՝ այս ահաբեկչութեան հետեւանքին իրը պատասխանատու կ՛ամբաստանեն Ռուսերը եւ Նախագահ Փութինը:

Այստեղ կը հրատարակենք ֆրանսական «LE CANARD ENCHAINE» թերթին 8 Սեպտեմբեր 2004-ի վերնագիրը, որ հակառուս եւ սադրիչ մտայնութեան մը մարմնացումն է:

* * *

Բարեբախտաբար, Ռուս ժողովուրդը գիտակից է Եւրոպացիներուն ռուսերուն դէմ կատարած սադրանքներուն:

10 Սեպտեմբեր 2004-ի, Մոսկուայի ժողովուրդը մեծ ցոյց մը կատարեց՝ ահաբեկչութեան բուն պատասխանատուներուն դէմ:

Եւ Ռուս զանգուածները գացին Մոսկուայի անգլիական դեսպանատան առջեւ եւ իրենց ընդվզումը յայտնեցին Անգլիոյ կառավարութեան եւ նաեւ վարչապետ Թոնի Պլէր-ին դէմ, որ չէչէն ահաբեկիչները իրը քաղաքական ապաստանեալ ընդունած է Անգլիոյ մէջ: Այս չէչէն ահաբեկիչ ղեկավարներէն մէկը՝ Ահմէտ Զաքաեւն է, որ Լոնտոն ապաստանած է հիմա: Եւ Զագաեւ Լոնտոնէն կը ղեկավարէ Ռուսիոյ մէջ չէչէններուն կատարած ահաբեկչութիւնները:

Այստեղ կը հրատարակենք 10 Սեպտեմբեր 2004-ին, ռուս ժողովուրդին կողմէ Մոսկուայի մէջ, անգլիական դեսպանատան առջեւ

կատարուած բողոքի ցոյցին նկարը՝ ուր կը տեսնուին պաստառներ, Թոնի Պլէր-ը ամբաստանող լոզունգները:

Բոլորին ծանօթ իրականութիւն է, իբ բնութեան մէջ, բոլոր արարածները ենթարկուած են «ուժի» օրէնքին:

Այսինքն՝ բնութեան մէջ գօրաւորն է այն, որ կ՛իշխէ:

Եւ «Մեծ ձուկը՝ պզտիկ ձուկը կ՛ուտէ»:

Բայց մարդ արարածը, հակառակ որ ինքն ալ բնութեան մաս կը կազմէ, պատմութեան ծանօթ ժամանակներէն սկսեալ, ըստ իր օրուան դատողութեան, աշխատեր է, որ բարեկարգումի օրէնքներ դնէ իր ընկերային կեանքին մէջ:

Ասոնցմէ ամէնէն կարեւորները՝ «Արդարութեան» եւ «Յանձառորը Պատժող» օրէնքներն են:

Այս ձեւով մարդկութիւնը՝ իր կենդանական բնազդներէն եւ գօրաւորին տիրապետութենէն հեռանալ ուզած է :

Այս օրէնքներուն շնորհիւ է, որ մարդկութիւնը քաղաքակրթութիւններ կերտեց եւ, օրէնքներուն պարտադրած կարգապահութեան շնորհիւ, զարգացումի բարձր մակարդակի հասաւ:

Բայց, 18-րդ դարու վերջաւորութեան, մարդկութեան իրապէս քաղաքակիրթ աստիճանի հասած

օրերուն, 1789-ի Ֆրանսական Յեղափոխութեամբ, բոլորովին- եւ դժբախտաբար- սուտերու վրայ հիմնուած շրջան մը սկսաւ։

Իրր թէ այս Ֆրանսական Յեղափոխութիւնը՝ Ազատութեան, Հաւասարութեան եւ Եղբայրութեան վրայ հիմնուած էր (LIBERTE, EGALITE, FRATERNITE)։

Մինչդեռ այս Յեղափոխութեամբ՝ մարդկային պատմութեան մեծագոյն բռնակալութեան, անհաւասարութեան եւ անարդարութեան շրջանը սկսաւ։

Եւ մենք կը հաւատանք, որ այսօրուան անիրաւութիւններուն եւ անարդարութիւններուն բուն պատասխանատուն՝ Ֆրանսական Յեղափոխութեան կերտած եւ սուտ յոգուններու վրայ հիմնուած աշխարհակալ ՖԱՐՄԱՍՈՆԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆ է։

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 225 -ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2004

ՔԻՍԻՆՃԸՐ-Ի «ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՆՈՐ ԿԱՐԳԸ»

«LE NOUVEL ORDRE MONDIAL DE KISSINGER»

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Շատ ու շատ հին պատմական շրջաններուն, մարդիկ կը կարծէին, թէ աշխարհն խորանարդաձեւ է եւ կը կենայ եզան մը եղջիւրներուն վրայ:

Եւ եզան շարժումներէն կախեալ է կը կարծէին՝ աշխարհի գոյութիւնը եւ տիեզերքի առանձին բոլոր երեւոյթները:

Ներկայիս, այդ հեռուի առասպելական հաւատքի շրջաններէն ի վեր, հազարաւոր տարիներ անցած են: Եւ այսօր ամէն ոք գիտէ, թէ աշխարհն գնդաձեւ է, եւ արեւուն շուրջ կը դառնայ:

Բայց, հակառակ մեր օրերու գիտական յառաջդիմութիւններուն, մարդկային մտային կարողութիւնները շատ չեն տարբերիր հին՝ պատմական շրջաններուն եղածէն:

Գոնէ այդ շրջաններուն, ժողովուրդները գիտէին, թէ բռնակալ ղեկավար մը ունին իրենց գլխուն, եւ իրենք պարտաւոր են հպատակելու այդ բռնակալին պարտադրած օրէնքներուն:

Մինչդեռ այսօրուան մարդիկը, մանաւանդ քաղաքակիրթ նկատուած ժողովուրդները կը կարծեն, թէ իրենց քուէներով կը կառավարուի երկիրը:

Ի՜նչ խաբկանք եւ ի՜նչ տգիտութիւն:

Մանաւանդ՝ 1789-ի ֆրանսական յեղափոխութենէն ի վեր, աշխարհն կը ղեկավարուի դրամի իշխանութեան կողմէ:

Եւ այս ֆարմասոնական [իրականութեան մէջ հրէականութեամբ քօղարկուած] յեղափոխութենէն սկսեալ, բոլոր բարոյական արժէքները իրենց իմաստը գրեթէ կորսնցուցին:

1789-ի ֆրանսական յեղափոխութիւնը սկսաւ «Մարդկային իրաւունքներու» յայտարարութեամբ, (DECLARATION DES DROITS DE L'HOMME), եւ այս յեղափոխութեան շրջանին է, որ ծնունդ առաւ մեծագոյն «TERREUR»ի շրջանը, «Սարսափ»ի վարչաձեւը:

Եւ այս յեղափոխութեան TERREUR-ի ընթացքին է, որ Mme ROLAND, իր մահուան սեմին, Guillotine տարուելու առեն, հառաչեց հետեւալ հռչակաւոր խօսքը, որ ֆրանսական 1789-ի մարդկային կեղծ իրաւունքներուն յեղափոխութեան բնոյթին իսկական մեկնաբանութիւնն է :

«Ո՜վ Արդարութիւն. Քու անունովդ, ի՜նչ անարդարութիւններ կը գործուին»

Այսինքն՝ ֆրանսական յեղափոխութեան լոզունգները, իրենց իմաստներուն բոլորովին հակառակ ձեւով կը գործադրուին:

1.-LIBERTE-ն՝ Ազատութիւնը գերութիւն է:

2.-EGALITE-ն՝ Հաւասարութիւնը անհաւասարութիւն է:

3.-եւ FRATRNITE-ն՝ եղբայրութիւնը թշնամութիւն է:

Իրականութեան մէջ, 1789-ի ֆրանսական այս մեծ յեղափոխութեամբ, LIBERTE-ն, Ազատութիւնը՝

«Ազատութիւն» է Աստուծոյ [իբր թէ] ընտրեալ ժողովուրդին համար, որ աշխարհի ժողովուրդները գերեվարէ:

«Հաւասարութիւն» ըսել է, որ «Ընտրեալ ժողովուրդ»ը, հաւասարութեան այս լոզունգներով,

աշխարհի ժողովուրդներուն հաւատքը եւ աւանդութիւնները կրնայ ոչնչացնել ու գիրենք հաւասարեցնել, որ այս ձեւով, իրենց հոգին կորսնցուցած ժողովուրդներուն վրայ, աւելի դիւրութեամբ կրնայ իշխել:

«եղբայրութիւն»ը- որ «Ընտրեալ Ցեղը», եղբայրութեան այս սուտ լոզունգներով, աշխարհի ժողովուրդները խաբէ, որ անոնք չտեսնեն իրականութիւնները, եւ կարծեն, որ իրենց արիւնը քամող տգրուկները, Քշնամիները իրենց եղբայրներն են:

** * **

Մանաւանդ, ֆրանսական յեղափոխութենէն յետոյ, քաղաքակիրթ ժողովուրդները դեկավարուեցան [իբր Թէ] ժողովրդավարութիւն (DEMOCRATIE) կոչուած վարչաձեւով մը, որուն հիմքը կը կազմեն կուսակցութիւններն եւ քուէարկութիւնը:

Բայց ինչպէ՞ս կրնանք ժողովրդավար կոչել այս վարչաձեւերը, երբ կուսակցութիւնները [տեսանելի եւ անտեսանելի ձեւով] ենթարկուած են դրամին իշխանութեան:

Որովհետեւ ժողովրդավարական վարչաձեւերուն մէջ, ընտրապայքարները կը մղուին, մեծ մասամբ, իբր Թէ «աջ» կամ «ձախ» կոչուած կուսակցութիւններուն միջեւ, որոնց երկու կողմերէն ներս ալ տիրապետողները հրեայ սիոնականներ են:

Եւ այս երկուքէն ո՛ր կողմն ալ որ ընտրութիւնը շահի, բուն իրականութենէն բան մը չի փոխուիր:

Որովհետեւ, աջ կամ ձախ իշխանաւորներուն տիրողները, նո՛յն սիոնականներն են:

Օրինակ առնենք 1945-Թ.էն ետքի Ֆրանսայի պարագան: Տը Կոլ, որ Անգլիա ապաստանած էր եւ ուր [Լոնտոն], մեծ մասամբ, շրջապատուած էր սիոնականներով, որոնք իրենց դրամով, կը հովանաւորէին «Ազատ Ֆրանսա»յի դեկավարը:

1945-Թ.ին, պատերազմի վերջաւորութեան, Տը Կոլ Ֆրանսա վերադարձաւ յաղթական: Իշխանութեան գլուխ եկաւ նա՛խ երկրին ժողովրդային ճակատի ներկայացուցիչներով, եւ աւելի վերջ՝ իր հիմնած աջակողմեան կուսակցութեան թիկունքով:

Բայց աջակողմեան կառավարութեան շրջանին ալ, զօրավարը շրջապատուած էր հրեայ նախարարներով եւ գործակիցներով: Մինչ այդ՝ ձախակողմեան կոչուած կուսակցութիւնները, մեծ մասամբ արդէն հրեաներուն ձեռքն էին, Մենտես Ֆրանս-ով եւ իր նմաններով:

Եւ Զօր. Տը Կոլ, 1967-Թ.ին տեսաւ իրականութիւնը, Թէ՝ ինք ծագումով [ծին] հրեայ քաղաքագէտներուն ձեռքը խամաճիկ մըն է... եւ Զօր.ը 1967-ին [Փարիզի մէջ], մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին, հրեաներուն վերաբերող սա յայտարարութիւնը կատարեց. « UN PEUPLE DOMINATEUR ET SUR DE LUI» [ԱԶԳ ՄԸ ՏԻՐԱՊԵՏՈՂ ԵՒ ԻՆՔՆԱՎՍՏԱՀ] :

Այս շատ պարզ նախադասութիւնը, իրականութիւնը բացայայտող, բաւարար եղաւ որ երկրին հրեաները, 1968-Թ.ի Մայիսին, բուռն ցոյցերով Զօր. Տը Կոլ-ը, ի վերջոյ, վար առնեն իշխանութենէն:

Ինչ է կացութիւնը այսօր, Ֆրանսայի մէջ:

Մայիս 1968-Թ.ի աղէտաբեր ուսանողական ցոյցերէն 40 տարիներ յետոյ, ներկայիս Ֆրանսան, գրեթէ ամբողջութեամբ, սիոնականներուն իշխանութեան ենթարկուած է:

2007-Թ.ի Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահի ընտրութիւններուն, աջակողմեաններուն թեկնածուն՝ Նիքոլա Սարքոզի անունով [մայրը հրեայ] հրեայ մըն է:

Կրնա՞ք երեւակայել... Ֆրանսայի պէս մեծ պետութիւն մը, իր ժողովուրդին մէջէն հարազատ Ֆրանսացի թեկնածու մը չէ կրցած գտնել այսօր:

[Արդէն Ֆրանսայի մէջ, նոթ այս մասին փորձենք արտայայտուիլ, « ռասիզմ»ով կ՛ամբաստանուինք]:

Գալով Ֆրանսայի Սոցիալիստ Կուսակցութեան՝ այս մէկը եւս, բոլորովին հրեաներուն ձեռքն է:

1.- Լորան Ֆապիուս – հրեայ, նախկին վարչապետ:

2.- Տոմինիք Սթրոս Քահն – հրեայ, նախկին եւեւմտեան

նախարար:

3.- Ժագ Լանկ – հրեայ, նախկին մշակոյթի նախարար:

4.- Ֆրանսուա Հոլլանտ – հրեայ, Ընկերվարական Կուսակցու-

Թեան ընդհանուր քարտուղար:

Այս 4 հրեաներէն [սիոնական] մէկը պիտի ըլլայ Ֆրանսայի 2007-ի նախագահական ընտրութիւններուն, Ընկերվարական Կուսակցութեան թեկնածուն:

* * *

Ֆրանսայի քաղաքական այս ներքին վիճակը կրնաք ընդհանրացնել ու տարածել գրեթէ բոլոր արեւմտեան պետութիւններուն վրայ:

Արեւմտեան բոլոր պետութիւններուն մէջ, իշխանութիւնը՝ մեծ մասամբ, յայտնի կամ քօղարկուած հրեաներուն ձեռքն է:

...Գալով աշխարհակալ սիոնիստական կազմակերպութեան, իր դրամին ուժովը ան, բոլոր պետութիւնները, իրեն ենթարկած է:

Սիոնիստական «հնարք» մը եղող «MONDIALISATION»ի ճամբով, այսօր գրեթէ բոլոր պետութիւնները, իրենց տնտեսական անկախութիւնը կորսնցուցած են, եւ ենթակայ են «մոնոթալիզասիոն»ի օրէնքներուն:

Եւ բոլորս ալ գիտենք, թէ տնտեսական անկախութիւն չունեցող պետութիւն մը, երբեք անկախ պետութիւն չի կրնար դառնալ ու նկատուիլ:

Դարերէ ի վեր սիոնական հրեաները, իրենց դրամին ուժովը աշխատեցան, աշխարհի իշխանութիւնը ձեռք անցընել, եւ 20-րդ դարուն վերջաւորութեան յաջողեցան՝ սիոնական աշխարհակալ կայսրութիւն ստեղծել:

Եւ հիմա անոնք կ՛աշխատին՝ այս աշխարհակալ կայսրութիւնը յաւիտենականացնել:

Այս պատճառաւ սիոնիստներուն առաջնակարգ ղեկավարը՝ տխրահռչակ եւ արիւնարբու Քիսինճըր-ը, Յունիս 2004-ի հիւսիսային Իտալիոյ մէջ կայացած «CONCIL OF FOREIGN RELATIONS»ի մեծ ժողովին [որ աշխարհի ամենազդեցիկ կազմակերպութիւնն է], ներկայացուց իր ապագայի ծրագիրը, որուն ձգտումն է՝

«ՅԱՒԱՋԱՒԱՅՈՒՄ ԴԷՊԻ ԵՐԿՐԱԳՈՒՆՏԻ ՁԱՓՈՎ ՄԻԱՀԵՆԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԸ» ստեղծման:

Մ՛ով է Հենրի Քիսինճըր:

1923-ի Գերմանիոյ FÜRTH քաղաքը ծնած, ծագումով հրեայ մըն է, որ 1930-ականներուն Ամերիկա գաղթած է:

Ամերիկայի մէջ, համալսարանը աւարտելէ չետոյ, ան քաղաքական կեանք մտած է եւ իր խորամանկութեամբ, շատ շուտով, բարձր պաշտօններու հասած:

Եւ ան եղած է առաջին հրեան որ, Հանրապետականներուն (NIXON) շրջանին, ըսել է՝ 1973-ի էն մինչեւ 1977-ի, Ամերիկայի Արտաքին Գործերու նախարարութեան պաշտօնը կատարած է:

Քիսինճըր պատասխանատուն է 1975-ի ներուն, Վիէթնամի վրայ կատարուած օդանաւային ահռելի ռմբակոծումներով, հարիւր հազարներով Վիէթնամցիներու զազանային սպանութեան:

Նոյնպէս՝ Քիսինճըրն է Չիլիի, Կիպրոսի եւ ուրիշ շատ մը երկիրներու ողբերգութիւններուն պատասխանատուն:

Քիսինճըր իրեն համար, իբր քաղաքական տիպար-օրինակ առած է, Գերմանոյ METTERNICH իշխանը որ, [1814 – 1815-ի] Վիէննական ծանօթ համաժողովին, առաջնակարգ դերակատարը եղած է:

Մեթթերնիխ դէմ էր բոլոր յեղափոխական – ազատական շարժումներուն:

Եւ իսկական բռնակալի մը տիպարը կը ներկայացնէր:

Եւ Քիսինճըր իբր հետեւորդ Մեթթերնիխ-ի, Սիոնա-Ամերիկեան աշխարհակալ իշխանութեան վնաս հասցնելու հաւանականութիւն ներկայացնող բոլոր ազատական շարժումները [աշխարհի ո՛ր մասին մէջ ալ ըլլային անոնք] ամենախիստ ձեւով ճգմած է:

Քիսինճըր այսօր, պաշտօնապէս քաշուած է քաղաքական կեանքէ:

Բայց, իրականութեան մէջ, իբր սիոնիստական ղեկավար՝ ինքն է ամերիկեան քաղաքականութեան ուղղութիւն տուողը:

Ըլլա՛յ ԱՄՆ-ի Դեմոկրատներուն եւ ըլլա՛յ Հանրապետականներուն իշխանութեան շրջաններուն,

Քիսինճըրի հրեայ օգնականներն են, որ իրենց ոգեմագէտ «Ուսուցիչ»ին «NOUVELLE ORDRE MONDIALE»-ի, [Համաշխարհային նոր Կարգ]ի ծրագիրները կը գործադրեն:

Հրեայ Մատլէն Օլպրայթն էր, նախ. Դիւինթրնի օրով եւ որպէս ԱԳ նախարար, Քիսինճրրի ծրագիրը գործադրողը եւ Եուկոսլաւիան քանդողը:

Կրնա՞ք երեւակայել, որ Եուկոսլաւիոյ քանդումէն յետոյ, այսօր ստեղծուած փոքր [եւ իբր Թէ] ժողովրդավար Սերպիոյ նոր նախագահը՝ Թոմիսլաւ Թատիչ անունով հրեայ մըն է:

Եւ ալպանացիներուն դէմ Քոսովոյի մէջ [իբր Թէ] ջարդ կատարեց ըսելով, Միլոսեւիչը Լա Հէյի մէջ բանտարկած են:

Բայց բուն ջարդը այսօր, Քոսովոյի մէջ, ալպանները կատարած են սերպերուն դէմ: Քոսովոյի մէջ գրեթէ սետպ չէ մնացած եւ Քոսովոյի պատմական վանքերը եւ շուրջ 150 եկեղեցիները քանդուած են ալպանացիներուն կողմէ:

Ահա է Քիսինճրրի սիոնիստական շատ մը ծրագիրներէն մէկը:

Քրիստոնէութիւնը «մաքրագործելու աշխատանքի» հանգրուաններէն մէկն է Եուկոսլաւիոյ մէջ կատարուածը:

Ինչպէս քրիստոնէութիւնը «մաքրագործելու» հանգրուաններէն մէկը էր՝ սիոնիստներուն 1915-ի, Հայ Ազգին դէմ ըրած եւ կատարել տուած ցեղասպանութիւնը:

* * *

Այսօր, Իրաքի մէջ կատարուող ոճրագործութիւնը, կրկին՝ Քիսինճրրի «NOUVELLE ORDRE MONDIALE»-ի ծրագրին մէկ մասն է:

Իրաքի դէմ, Մարտ 2003-ի սկսած ամերիկեան նախայարձակման պատճառը, իբր Թէ Իրաքի «Զանգուածային բնաջնջման զէնքեր» ունենալն էր:

Բայց, այսօր, այս պատրուակը բոլորովին մոռցուած է:

Այսօր ամերիկացիները, Իրաքի մէջ կը պատերազմին, իբր :

Բայց, ամբողջ աշխարհն գիտէր եւ իրազէկ է, որ Սատտամի Իրաքը, ոչ մէկ կապ ունէր «տէրորիզ»ին հետ: Եւ Սատտամ ծայրայեղ իսլամներուն դէմ էր, ասոնց դէմ պայքար կը մղէր:

11 Սեպտեմբեր 2001-ի, Նիւ Եորքի վրայ կատարուած ահաբեկչութեան 21 պատասխանատուներէն 17-ը, սէուտական ծագում ունէին: Եւ այս ահաբեկիչներուն մէջ, մէկ հատ Իրաքցի չկար:

Ուրեմն ինչո՞ւ Սատտամն չպատժուեցաւ, իսկ Ամերիկան Իրաքի դէմ պատերազմ հռչակեց:

Որովհետեւ Սատտամին Իրաքը, Իսրայէլին համար է, որ վտանգաւոր կը նկատուէր:

Եւ Իրաքի վրայ յարձակելով ամերիկացիները գործադրեցին Քիսինճրրին ծրագիրը որ է՝

1.- Իրաքը քանդելով Իսրայէլի դէմ եղած վտանգը վերցնել:

2.- Սաուտցիներուն կրօնա-դաւանակից Սիւննի պետութիւն մը եղող Իրաքի մէջ այսօր, «Շիի»ական վարչաձեւ մը հաստատելով, արաբական աշխարհը պառակտեցին եւ տկարացուցին:

Արդէն այսօր Իրաքի մէջ, սիւննի-ական եւ շիի-ական եղբայրասպան պատերազմը սկսած է դժբախտաբար, ի մեծ ուրախութիւն Իսրայէլի եւ ամերիկացիներուն:

3.- Բնական է՝ արաբական աշխարհին այս տկարացումէն պիտի օգտուին Մեծ Դրամի եւ PETROL-ի ընկերութիւնները:

4.- Եւ այս տկարացած արաբական – իսլամական Աշխարհը [սիոնիստ-ամերիկացի Քիսինճրրի ծրագրով] պիտի օգտագործեն՝ որ Ռուսիոյ եւ Եւրոպայի քրիստոնեայ ժողովուրդները «մաքրագործուին»:

Եւ Եթէ, CHARLES MARTEL-ի, JEAN SOBIESKI-ի, PIERRE LE GRAND-ի եւ CATHERINE II-ի քրիստոնէական ոգին շուտով չվերածնի Եւրոպական ժողովուրդներուն մէջ, քանի մը տասնեակ տարիներ յետոյ, քրիստոնէութիւնը, Ճերմակ ցեղը եւ Յունա-Եւրոպական քաղաքակրթութիւնը բոլորովին պիտի քանդուի եւ ջնջուի:

ՆԱՅԻՐԻ - ԹԻ 226 - ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2004

ՈՎՔԵ՞Ր ԵՆ ԾԱՅՐԱՅԵՂ ԻՍԼԱՄՈՒԹՈՒՆԸ ՎԵՐՍՏԵՂԾՈՂՆԵՐԸ 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2001-Թ. ՆԻՒ ԵՈՐՔ – ԹՐԷՅՏ ՍԵՆԹԸՐ –Ի ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԷՆ Ի ՎԵՐ, ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ «ԱԼ ՔԱՅՏԱ-ՅԻՆ ԵՒ ՈՒՍԱՄԱ ՊԻՆ ԼԱՏԷՆ-ԻՆ ԴԷՄ:

ՄԻՆՉԴԵՌ 1979-Թ.ԻՆ, ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՃԻՄԻ ՔԱՐԹԸՐ-Ի ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ՝ ԲՈԼՈՆԱՑԻ ՉՊԻԿՆԻՈՒ ՊՐԶԵԶԻՆՍՔԻՆ ԷՐ ԳԱՂԱՓԱՐԸ ՅՂԱՅՈՂԸ՝ «ՉԻՆԵԼ ԵԻ ԹԻԿՈՒՆՔ ԿԱՆԳՆԻԼ ԱՖՂԱՆ ՄՈՒՃԱՀԻՏԻՆՆԵՐՈՒՆ, ՈՐ ԱՆՈՆՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՍՈՎԵՏՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ»: ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ «ՇՆՈՐՀԻՒ» ՍՏԵՂԾՈՒԵՑԱՆ՝ «ԱԼ ՔԱԷՏԱ-Ն ԵՒ ՈՒՍԱՄԱ ՊԻՆ ԼԱՏԷՆ-Ը:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Տարօրինակ ազգ մըն են Փոլոնացիները (լեհերը), մանաւանդ՝ նկարագրով: Չէ՛ք կրնար վստահիլ իրենց: Փոլոնացիները, հակառակ որ Սլաւ ցեղ մըն են, իրենց ցեղակիցը եղող Ռուսերուն դէմ տեւական պայքարի մէջ եղած են:

Հնական է՝ մեծ դեր ունեցած է իրենց կաթողիկէ ըլլալը:

Եւ այս պատճառաւ, շատ դիւրութեամբ, անոնք ինկած են արեւմտեան պետութիւններուն լրտես ծուղակներուն, եւ դաւաճանած իրենց արիւնի եղբայրները եղող ռուսերուն:

Փոլոնացիներն ալ, հայերուն նման չեն գիտցած, թէ՝ «ո՞վ է իրենց բարեկամը եւ իրենց թշնամին»:

Հակառակ անոր, որ 1683-թ.ին, Փոլոնիոյ թագաւորը՝ Ժան Գ. Սոպիէսքի-ն եղաւ, օսմանցիները պարտութեան մատնողը Վիէննայի դռներուն առջեւ: Եւ այս պարտութենէն ետք է, որ օսմանցիներ ետ քայլ ընել սկսան:

Բայց 18 եւ 19-րդ դարերուն, ռուսերու՝ օսմանցիներուն դէմ մղած պատերազմներուն, փոլոնացիները շատ անգամ գործակցած են թուրքերուն հետ:

Եւ 19-րդ դարուն թուրքերուն հետ գործակցող փոլոնացիներէն մաս մըն ալ, Պոլիս հաստատուած է:

Եւ թուրքերը անոնց, Պոլսոյ շրջակայքը՝ «Վոսփորի ասիական կողմը, Իւսկիւտարի հիւսիս-արեւելքը», յայնատարած հողեր յատկացուցած են:

Եւ այս վայրը կոչուած է «Փոլոնէզքէօյ»:

Այս գիւղին մէջ, երկար տուեն ապրեցան փոլոնացիները, պահելով իրենց կրօնը եւ աւանդութիւնները:

Այս փոլոնացիները, Պոլսահայերուն նման լքած էին իրենց հայրենիքը եւ Օսմանեան-Իսլամական լուծին տակ կապրէին կարծելով, թէ փոլոնացի են եւ կամ հայ:

Ո՞նչ խաբկանք:

Այս փոլոնացիներն ալ, Պոլսոյ մէջ ենթարկուեցան, բոլոր հայրենաթողներուն ճակատագրին:

Մեծ մասը ձուլուեցաւ Պոլսոյ մէջ, մնացողներն ալ, 1945-թ.էն յետոյ, մեկնեցան արեւմտեան երկիրներ եւ մանաւանդ՝ Ամերիկա:

Եւ այսօր, Պոլսոյ «Փոլոնէզքէօյ»ը վերածուած է թրքական գիւղի մը:

** * **

Փոլոնացիներն ալ, հայերուն նման, օտարներուն ծառայութեան մէջ եղած են շատ անգամ:

Փոլոնացի զօրավար Փոնեաթովսքի, Նափոլէոնին Ռուսիոյ դէմ կատարած արշաւանքներու տարիներուն, իբր ֆրանսացի հրամանատար, 1812-1813-թ.ին պատերազմած է ռուսերուն դէմ, եւ Նափոլէոնի կողմէ իրեն «MARECHAL DE FRANCE» տիտղոսը տրուած է:

Փոնիաթովսքի-ի շառաւիղները Ֆրանսա ապաստանած են եւ ծառայած Ֆրանսացիներուն:

1974-էն 1977-թ.ի Ֆրանսայի ՆԳ նախարարը՝ Մարաջախտ Փոնիաթովսքի-ին շառաւիղը եղող՝ իշխան Միշէլ Փոնիաթովսքի-ն էր:

Ձեզ դիտեր՝ եթէ տեղեակ էք, որ Թուրքիոյ հանրապետական շրջանի մեծագոյն բանաստեղծը՝ Նազիմ Հիքմէթ-ը, 1902-ին Սելանիկ ծնած էր, եւ մայրը փոլոնացի էր:

1921-թ.ներուն Ռուսիոյ մէջ ուսանած Նազիմ Հիքմէթ, Թուրքիա վերադառնալէն յետոյ, իր բանաստեղծութիւններով մեծ համբաւ շահած էր:

Բայց թրքական կառավարութիւնը, Նազիմ Հիքմէթը բանտարկեց, իր համայնավարական գաղափարներուն համար:

Անոր կեանքին մեծ մասը բանտին մէջ անցած է:

Մինչ այդ, իր բանաստեղծութիւնները՝ իրենց նոր եւ յառաջադէմ գաղափարներով, բոլոր երկիրներուն մէջ տարածուած էին:

1950-թ.ին Թուրքիոյ մէջ, իբր թէ « Դեմոկրասի» հաստատուեցաւ, եւ միջազգային ճնշումներուն հետեւանքով, թրքական կառավարութիւնը ստիպուած եղաւ Նազիմ Հիքմէթը ազատ արձակելու:

Եւ 1951-թ.ին Նազիմ Հիքմէթի համակիրները, Սեւ Ծովի ճամբով զինք Ռուսիա փախցուցին:

Եւ Նազիմ Հիքմէթ, Ռուսիոյ մէջ վերածնաւ, որովհետեւ, Մոսկուայի մէջ, իր փոլոնացի մօրը անունով սկսաւ կոչուիլ:

Շատերուն ծանօթ է, որ վերջին տասնամեակներուն, աշխարհի քաղաքականութիւնը վարողը հրեայ Հենրի Քիսինճըր-ն է:

Բայց աշխարհի վրայ կատարուած մեծ փոփոխութիւններուն մէջ, Քիսինճըր-ին կողքին եւ անոր զուգահեռ գործող ուրիշ անձնաւորութիւն մը կայ, որ նուազագոյնը Քիսինճըրին չափ վնաս հասցուցած է մարդկութեան:

Այս անձը՝ 1977 – 1981-թ.ին Ամերիկայի նախագահ Ճիմի Քարթըր-ին ապահովական հարցերու խորհրդականը եղող փոլոնացի Զպիկնիու Պրզեզինսքի-ն է:

Բոլորին ծանօթ է, որ մանաւանդ ամերիկեան քաղաքականութիւնը վարողները, իրականութեան մէջ, նախագահները չեն, այլ՝ իրենց խորհրդականները:

Ետքին մէջ բարի անձնաւորութիւն մը եղող Ամերիկայի նախկին նախագահ Ճիմի Քարթըր-ը, իր խորհրդականներուն կողմէ առաջնորդուող նախագահներուն ամէնէն ցայտուն օրինակն է: Եւ նախագահ Ճիմի Քարթըրի խորհրդականը՝ փոլոնացի Պրզեզինսքի-ն, իբր ոխերիմ թշնամի ռուսերուն, իր արտաքին քաղաքականութեան հիմնապատակ դարձուց՝ ԲՈԼՈՐ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ ՔԱՆԴԵԼ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ:

Եւ իբր փոլոնացի, առաջին հանգրուան ըլլալով որոշեց՝

«ՓՈԼՈՆԱՑԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ՄՂԵԼ ՍՈՎԵՏՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ»:

Այս նպատակով, փոլոնացի կարտինալ Քարոլ Վոժթիլան-ը Հռոմի Պապ ընտրել տալու համար,

բոլոր միջոցներու դիմեց եւ կ՛ըսուի, որ ինք եղած է նորընտրեալ Ժան-Փոլ Ա. Պապը թունաւորել տուողը: Եւ 1978-ին փոլոնացի այս կարտինալը, շուրջ 500 տարիէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, իտալացի չըլլալով հանդերձ, Հռոմի Պապ կ՛ընտրուէր Ժան Փոլ Բ. Անունով:

Փոլոնացի Պապ մը ունենալը, բառին իսկական իմաստով խեղդացուց փոլոնացի կաթողիկէ ժողովուրդը :

Ասոր վրայ հակասովետ ցոյցերը, Լեհաստանի մէջ, մէկը միւսին յաջորդեցին:

Մանաւանդ Տանձիկ-ի մէջ, Լեխ Վալեսա կոչուող լեհ գործաւորի մը կողմէ շրջանի աշխատաւորական շրջանակներուն մէջ կատարուած գրգռութիւններով, եւ դուրսի ծանօթ ուժերուն նեցուկով, յեղափոխութեան առաջին քայլերը արդէն նետուած եղան:

Անկէ յետոյ՝ ամէն բան ժամանակի հարց էր այլեւս: Այդ օրերուն, Արեւմտան-Միոնիստ մամուլին գլխաւոր առաջին լուրերը՝ փոլոնացիներուն կատարած հակասովետ ցոյցերն էին:

Եւ Փոլոնացի Պապը, քանի մը անգամ, այցելեց Լեհաստան:

Ի այս Պապին Լեհաստանի մէջ կատարածը, Քրիստոսի խաղաղասէր ներկայացուցիչի մը դերին բոլորովին հակապատկերը եղաւ, հրձիգի մը չատու դերակատարութիւն կազմեց:

Այս ձեւով աշխարհի Ընկերվարական Արեւմտեան ճակատը, ժողովրդական ցոյցերով խարխիլ սկսաւ:

* * *

Բայց, նախագահ Ճիմի Քարթըր-ի խորհրդականը եղող փոլոնացի Զ. Պրզեզինսքի-ին սադրանքները, այքանով չաւարտեցան:

Ռուսերուն եւ Սովետներուն ոխերիմ թշնամին եղող այս մարդը, ուզեց Սովետ Միութեան կործանումը իր աւարտին հասցնել:

Եւ ան դիմեց սադայէլական միջոցի մը, որուն հետեւելով աշխարհը կարելի է քանդել:

1979-ի-ին Պրզեզինսքի-ն նախ. Ճիմի Քարթըր-ը համոզեց, որ Ամերիկան Բիկունք կանգնի եւ զինէ «Մուճահիտին»ները, որ անոնք կարենան պատերազմիլ Աֆղանիստանի մէջ, Սովետներուն դէմ:

Անկէ յետոյ, Սի. Այ. էյ-ի գարհուրելի մեքենան աշխատիլ սկսաւ:

Աֆղանիստանի այս մոլեռանդ եւ խաւարամիտ Մուճահիտին-ներուն, ամերիկացիները տուին ամէնէն կատաբելագործուած զէնքերը:

Անոնց տուին «Սթինկըր« ըսուած հակաօդային զէնքերը, որոնց միջոցաւ ռուսական օդանաւերը մէկ առ մէկ վար կ՛առնուէին:

Աֆղանիստան զրկեցին մեծ թիւով ամերիկեան զինուորական մասնագէտներ, որ այս վայրենի կրօնամոլները մարզեն: Դժբախտաբար, աֆղաններր մարզող ամերիկացիներուն մէջն էր նաեւ, ԱՄԱՍԱՆ քանդողներէն՝ տխրահռչակ Մոնթ Մկլթոնեանը որ, իր իսկ խոստովանութեամբ՝ հարիւրաւոր սովետ զինուոր մեղցուցած է:

Եւ Ս. Միութիւնը, երկու ճակատներու վրայ կատարուող սադրանքներուն միաժամանակ չկրցաւ դիմադրել:

Եւ 1991-ի-ին կործանեցաւ աշխարհի բոլոր խաղաղասէրներուն, բոլոր արդարատենչ մարդոց միակ յոյսը եղող ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ:

* * *

Կը կարծէ՞ք, թէ ծայրայեղ իսլամները մարգող եւ զինող ամերիկացիները, իրենց այս վտանգաւոր արարքին հետեւանքներուն մասին չէին մտածած:

Մենք կը կարծենք, որ ամերիկացիները շատ լաւ կը պատկերացնէին իրենց շատ վտանգաւոր այս արարքներուն հետեւանքները:

Բայց կը կարծէին, որ ՎՏԱՆԳԸ շատ հեռու է ամերիկեան հողերէն: Կղզիացած եւ շատ պաշտպանուած էր Ամերիկան:

Եւ այդ վտանգը կը սպառնար միայն ռուսերուն ու եւրոպացիներուն: Եւ արդէն, սիոնիստներուն

ուզածն ալ, այդ էր։

Եւ 1991-ի՛ն Ս. Միութեան կործանումէն յետոյ, ամերիկացիները ծայրայեղ իսլամութեան զէնքը գործածեցին Պոսնիոյ եւ Քոսովոյի մէջ։ Եւ քանդեցին եուկոսլաւիան։

Ի՛ւ Ռուսիոյ է՛ւ եւրոպացիներուն կոնակը, նախկին եուկոսլաւ Հանրապետութիւններուն հողերուն վրայ, ամերիկեան մեծագոյն խարիսխները կառուցուած են այսօր։ Ի՛ւ Ռուսիան է՛ւ եւրոպան հարաւէն պաշարուած են։

Բայց այս՝ իսլամական ծայրայեղութիւնը «զէնք»ի վերածելու հարցին մէջ, անբացատրելի կարծուող կէտ մը կայ։

Այն ալ՝ 11 Սեպտեմբեր 2001-ի՛ն, նիւ եորք-ի վրայ, նոյն այդ ծայրայեղականներուն նիւ եորք Ուորլտ Թրէյտ Սենթըր-ին պատճառած զարհուրելի ոչընչացումին է։

Ինչպէ՞ս եղաւ որ ամերիկացիները տեղեակ չեղան, երկար ատենէ ի վեր պատրաստուող այս ահաբեկչութեան։ Ջայն օրին չկողոպտեցին։

Այս մասին շատ մը տեսակէտներ կան, եւ նաեւ՝ վերագրումներ։

Կըսուի, թէ աղիտաբեր այդ օրը, հրեաները Թրէյտ Սենթըր չեն գացած աշխատելու։

Եւ Պալուչիստանի մէջ նախարար մը յայտարարած է, թէ՝ «11 Սեպտեմբեր 2001-ի ահաբեկչական արարքը՝ Հրեայ-սիոնական գաղտնի կազմակերպութեան մէկ սադրանքն է, քրիստոնեաներու եւ իսլամներու միջեւ պատերազմ մը բռնկեցնելու համար»։

Այս վերջին վարկածը կը կարծենք, թէ իրականութեան բաժին մը ունի իր մէջ։

Որովհետեւ 1993-ի՛ն Ջինաստանէ վերադարձի ճամբու վրայ, նոյն Հեների Քիսինճերը հետեւեալ յայտարարութիւնը կատարած էր.-

«Աթոմական պատերազմի մը պարագային, մարդկութեան մեծ մասը կրնայ մեռնիլ։ Բայց գոնէ, 50 միլիոն ժողովուրդ կը մնայ։

Եւ անոնցմով նոր Աշխարհ մը կրնայ ստեղծուիլ»։

Չէ՞ք կարծեր, որ այս զարհուրելի նախատեսութիւնը՝ ամերիկացիներուն ստեղծած ծայրայեղ իսլամներուն եւ ասոնց նմաններուն անպատասխանատու արարքներով կրնայ իրականանալ։

Ջմոռնանք, որ ծայրայեղ իսլամներուն ամէնէն կարեւոր կեդրոններէն մէկը եղող մերօրեայ Փաքիստան-ը, աթոմական զէնք ունի։

Եւ յառաջիկայ տասնամեակներուն, Փաքիստանի նման ուրիշ իսլամ ծայրայեղականութիւն դաւանող պետութիւններն ալ, կրնան աթոմական զէնքի տիրանալ։

Եւ այս զէնքերուն տիրացած ծայրայեղականները, որքան կարելի է շուտ «երկնային արքայութեան հասնելու համար», ամենագարհուրելի արարքները կրնան գործել։

Թերեւս բսողներ ըլլան, թէ մեր գրածները չափազանցուած ենթադրութիւններ են։

Մենք ալ կը պատասխանենք՝ 11 Սեպտեմբեր 2001 Յուսկանէն առաջ, ո՞վ կրնար մտքէն անցընել, թէ NEW YORK-ի WORLD TRADE CENTER-ը, քանի մը ժամուան մէջ, հիմնայատակ պիտի կործանի։

ՈՒՐԵ«SOCRATE» ԵԱՆ ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԵՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՁՐՈՅՑ
1.- Ո'Վ ՊԻՏԻ ՇԱՀԻ 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2004-Ի
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ:
GEORGES W. BUSH- ԸԹԷ՞ JOHN F. KERRY-ԻՆ

2.- ԱՅՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆ ՊԻՏԻ ՇԱՀԻ, ՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ
ՀՐԷԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹԻԿՈՒՆՔԸ ՈՒՆԻ ԵՒ ՅԱՆՁԱԻՈՐ Է
ԱՒԵԼԻ ԾԱՒԱՅԵԼՈՒ ՍԻՈՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ:

3.- Ո՞ՐԹԵԿՆԱԾՈՒՆՈՒՆԻՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ
ՀՐԷԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹԻԿՈՒՆՔԸ:

4.- ARIEL SHARON ԵՒ ՍԻՈՆԻՍՏՆԵՐԸ ԹԻԿՈՒՆՔ
ԿԸ ԿԱՆԳՆԻՆ՝GEORGE W. BUSH-ԻՆ:

5.- ՈՒՐԵՄՆ, 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2004-Ի
ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ Ը ՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՊԻՏԻ ՇԱՀԻ, ՇԱՏ ՀԱՒԱՆԱԲԱՐ... GEORGES W. BUSH-Ը,
ԵԹԷ... ՄԵԾ ԵԹԷ ՄԸ ԿԱՅ ԱՅՍՏԵՂ... ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՀՈՒՆ
ԵՒ «ԽՈՍՏՈՒՄՆԵՐՈՒ ՍԱԿԱՐԱՆԻՆ» ՄԷՋ,
ՔԵՐԻՒՆ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ –
ՅՕԳՈՒՏ ՍԻՈՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԵԼՈՒ -
ԱՒԵԼԻ ԾԱՆՐ ՁԿՇՌԷ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
[ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ]

Մեր մանկութեան տարիներուն էր՝ դպրոցին մէջ մեզի սորվեցուցին, թէ աշխարհը գունտ մըն է, որ կը «կենայ օդին մէջ»:

Այն օրերուն, մեր մանուկի տրամադրութիւնը չէր կրցած ըմբռնել, թէ աշխարհն ինչպէ՞ս օդին մէջ կրնայ կենալ, երբ բոլոր առարկաները, մեր աչքին առջեւ վեր նետելու պարագային, վար կ՛իյնային:

Քանի մը տարիներ յետոյ, երբ աւելի հասունցանք, մեզի սորվեցուցին բնութեան օրէնքները, տիեզերական ձգողութեան ուժը եւ միւսները...

Եւ հասկցանք, որ համայն աշխարհն տիեզերքի մէջ, ևրեւին ուժին ենթարկուած, կը դառնայ ու կը դառնայ:

Հիմա, որ մեր կեանքին երկրորդ եւ վերջին՝ մանկութեան շրջանը կ՛ապրինք, այսինքն՝ փոքր երախայ

մը ըլլալով ծնանք ու յետոյ հասունցանք, եւ հիմա, օրէ օր կը... վերափոխրանանք եւ կը յառաջանանք դէպի... վերջաւորութեան, հասնելու համար «Անէութեան»:

Եւ «ԿԵԱՆՔ» բառած այս առնդուածին մէջ, մենք համոզուեցանք, որ մեր մանկութեան տրամաբանութիւնը ճիշդ էր:

Այո, թէեւ աշխարհն կը դառնայ Արեւին շուրջ: Բայց կոթնած է ՍԻՄՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԻՆ ՈՒԺԻՆ:

* * *

Ամերիկայի Մ. Նահանգներուն մէջ, գլխաւոր երկու կուսակցութիւններ գոյութիւն ունին:

1. – Հանրապետական (REPUBLICAINE):
2. – Ժողովրդավար (DEMOCRATE):

Արեւմտեան չափանիշով Հանրապետական կուսակցութիւնը աւելի աջակողմեան կը նկատուի:

Եւ ժողովրդավարներն ալ [իրր թէ] աւելի ձախակողմեան:

Հանրապետականը՝ աւելի պահպանողականներուն եւ մանաւանդ հարուստ դասակարգին կուսակցութիւնն է: Անոնք, առաւելաբար, բողոքական եւ «խոր հաւատացեալ»ներ են, եւ շատ համակրանք չունին «Սեւ»երուն եւ օտար ցեղերուն հանդէպ:

Մինչդեռ ժողովրդավարները, աւելի լայնախոհ, աւելի բարեացակամ են Սեւ-երուն եւ օտարներուն հանդէպ: Եւ մանաւանդ՝ կը ձեւացնեն, որ կը պաշտպանեն գործաւորին եւ աղքատներուն իրաւունքները:

Եւ հրեաները, ըստ իրենց աւանդական քաղաքականութեան, քիչ մը բոլոր կուսակցութիւններուն մէջ են, եւ բնականբար, Հանրապետական եւ ժողովրդավար կուսակցութիւններէն ներս ալ թափանցած են:

Բայց, աւելի շատ, ժողովրդավար-ներուն հետ կը գործակցին:

Հրեաները, աշխարհի բոլոր երկիրներուն մէջ ըրածնուն նման՝ աւելի ձախակողմեան հակում ունեցող եւ նուազ ազգասէր եւ «լայնախոհ» կուսակցութիւններուն թիկունք կը կանգնին, որ կարենան ազատօրէն իրենց ծրագիրները գործադրել անոնցմէ ներս, որ կարենան իշխել այդ երկիրներուն վրայ:

DEMOCRATE նախագահ Քլինթոնի շրջանին [1994-2000], իշխանութիւնը բոլորովին հրեաներուն ձեռքն էր, եւ հրեաները Քլինթոն-ի տարիներուն, իրենց ծրագիրները շատ աւելի դիւրին կրցան գործադրել:

Մինչդեռ այսօրուան Ամերիկայի նախագահ Պուշ-ին հայրը՝ Հանրապետական [1989-1993] ձորճ Պուշը, հակառակ որ իր արտաքին քաղաքականութեան մէջ դրամատէրերուն [բնական է նոյնպէս ալ հրեաներուն] ծրագիրները գործադրեց, եւ Սատտամը շատ չգօրանայ ըսելով 1991-ին անոր դէմ պատերազմ հռչակեց եւ քանդեց Իրաքը: Բայց ան, շատ չէր սիրեր հրեաները, եւ նոյնպէս, Ամերիկայի հրեաներն ալ՝ Պուշը չէին սիրեր, եւ 1994-ի ընտրութիւններուն, հրեաները, Պուշին քուէ չտուին, եւ Քլինթըն նախագահ ընտրուեցաւ:

Եւ մանաւանդ՝ հայր – Պուշ-ի Արտաքին գործոց նախարար Ճէյմս Պէյքըր, շատ ծանօթ է հրեաներուն մասին կատարած իր հետեւեալ հայտարարութեամբ.

«FUCK THE JEWS. THEY DON'T VOTE FOR US ANYWAY».- «Խելը անիծեմ» հրեաներուն: Անոնք, ամէն պարագայի, երբեք մեզի համար պիտի չքուէարկեն»:

* * *

Հակառակ իր հօր՝ ձորճ Պուշի հակահրէական կեցուածքին, այսօրուան Ամերիկայի նախագահ GEORGE W. BUSH-ի վարչակարգը, վերջին շրջաններու ամերիկեան իշխանութիւններուն ամէնէն սիոնականամէտն է, որ ծայրայեղօրէն Իսրայէլին թիկունք կը կանգնի:

Եւ այսօրուան պահպանողական REPUBLICAINE-ներուն 62 առ հարիւրը համակիր է Իսրայէլի:

Մինչդեռ DEMOCRATE-LAIC-ներուն միայն 26 առ հարիւրը կողմնակից է Իսրայէլի:

Ինչպէ՞ս, Հանրապետականներու մօտ, տրամադրութիւններու այսքան մեծ փոփոխութիւն կատարուեցաւ:

Կը կարծենք, որ ասոր առաջնակարգ պատճառը, 11 Սեպտեմբեր 2001-ին, Նիւ Եորքի մէջ ծայրայեղական իսլամներուն կատարած ահաբեկչական ոդերեգութիւնն է:

Այս ոդերեգութիւնը՝ շատ «մեծ աւեր» գործեց, ամերիկացիներուն հոգիներուն մէջ:

Անոնք, մինչեւ 11 Սեպտեմբեր 2001-ը կը կարծէին, թէ իրենք զերծ են այս տարողութեամբ ահաբեկչական արարքէ մը:

Չէ՞ որ պաշտպանուած էին ովկիանոսով եւ ծովով, եւ կ՛ապրէին կղզիացած, աշխարհի ամէնէն զօրաւոր բանակին պաշտպանութեան ներքեւ:

Կը կարծէին, թէ ծայրայեղ իսլամական վտանգը [որ իրենք ստեղծեցին] միայն Եւրոպացիներուն եւ Ռուսերուն համար էր:

Եւ ամերիկացիները ապշութեամբ նկատեցին, որ ծայրայեղ իսլամները իրենց սարսափելի ահաբեկչութիւնը ո՛չ Ռուսիոյ եւ ո՛չ ալ Եւրոպայի վրայ գործադրեցին, այլ հեռաւոր եւ ամէնէն աւելի ապահով կարծուած Ամերիկայի սրտին վրայ կատարեցին:

Բնական է... ամբողջ աշխարհին ծանօթ այս իրականութիւնը, ծայրայեղ իսլամներն ալ գիտէին, «Որ Մեծագոյն բռնակալը Ամերիկեան է»:

* * *

Եւ GEORGE W. BUSH, իսլամներուն հանդէպ Ամերիկայի վարած քաղաքականութիւնը, 11 Սեպտեմբեր 2001-ի ողբերգութենէն յետոյ, բոլորովին փոխեց: Եւ նկատեց մանաւանդ, որ Ամերիկայի համար մեծագոյն վտանգը, Կոմունիզմ-էն աւելի՝ ծայրայեղ իսլամներուն ներկայացուցած վտանգն է:

Եւ արդէն՝ 11 Սեպտեմբերի ահաբեկչութեան պետը, Սաուտցի մըն էր, Պէն Լատէն անունով, որ նախկին ՍԻ. Այ. Էյ.-ի գործակալ մըն էր, եւ ահաբեկիչներուն մեծամասնութիւնը Սաուտցիներ էին, ու բոլորն ալ Սիւննի դաւանութեան կը պատկանին:

1.- Սաուտի Արաբիան՝ Սիւննի Իսլամ պետութիւն մըն է, քարիւղի հսկայ հարստութեան տէր:

2.- Փաքիստանը՝ Սիւննի Իսլամ պետութիւն մըն է, որ աթոմական զէնք ունի:

3.- Իրաք՝ Սիւննի պետութիւն մըն է, եւ քարիւղի մեծ հարստութեան տէր: Թէեւ Սատտամ ծայրայեղ իսլամ մը չէր, այլ՝ «Լայիք» մը: Բայց Սատտամ արաբական ազգայնութիւնը կը հրահրէր եւ խաչակիրներուն յաղթած եւ երուսաղէմը գրաւած Սալահէտտինի նման, ինքն ալ Թիկրիթ ծնած էր: Եւ Սատտամ, ապագային, կրնար մեծագոյն վտանգը կազմել Իսրայէլի պետութեան համար:

Ուրեմն, ամերիկացիները որոշեցին քանդել Ս. Արաբիոյ, Փաքիստանի եւ Իրաքի Սիւննի-ական «երրորդութիւնը»:

Այդ պատճառաւ՝ Ամերիկան նախ յարձակեցաւ Աֆղանիստանի վրայ եւ բնաջնջեց Թալիպաններն ու գրաւեց Աֆղանիստանը:

Շատ ծանօթ իրականութիւն է, որ՝ «Աֆղանիստանին տէր եղողը Միջին Ասիոյ տիրացած կ՛ըլլայ»:

Եւ Ամերիկան այսօր, Միջին Ասիոյ երկիրներուն մէջ, զինուորական մեծ խարիսխներ հիմնած է Չինաստանի, Ռուսիոյ եւ Փաքիստանի կռնակը:

* * *

Եւ Ամերիկան, Մարտ 2003-ին, իր զինակիցներով յարձակեցաւ Իրաքի վրայ եւ քանդեց Սատտամի իշխանութիւնը, ու կը շարունակէ քանդել Իրաքը մինչեւ այսօր:

Ներկայիս ամերիկացիները, Իրաքի մէջ, իշխանութեան գլուխ բերած են, գրեթէ ամբողջութեամբ Շիի-ներէ կազմուած կառավարութիւն մը, որուն անդամներուն մեծ մասը Սի.Այ. Էյ.ի գործակալներ էին:

Եւ այսօր Իրաքի մէջ, վերջին շրջաններու մեծագոյն պատերազմը տեղի կ՛ունենայ:

Մարտ 2003-ի.ին Ամերիկացիներուն շղթայազերծած պատերազմը, իբր թէ, քանի մը շաբթուան մէջ, Ամերիկացիներուն յաղթանակով վերջացաւ:

Բայց այսօր, Սիւննի Իրաքցիներուն եւ Ամերիկացիներուն միջեւ, Սիւննի Իրացիներու եւ Շիի իրաքցիներու միջեւ ամէնէն արիւնոտ, եղբայրասպան բախումները տեղի կ՛ունենան:

Եւ վախ ունինք, որ այս եղբայրասպան պատերազմը աւելի տարածուի եւ սաստկանայ:

Եւ Ամերիկացիներուն եւ Հրեաներուն ծրագիրն ալ ա՛յս է արդէն:

Այստեղ կը հրատարակենք՝ այս եղբայրասպան պատերազմին հետեւանքով կատարուած ողբերգութեան մը նկարը, ուր կը տեսնուին դիակները 49-ը իրաքցի Շիի երիտասարդ զինուորականներու, որոնք զոհ գացած են անողոք հաշուեյարդարի մը:

Արեւմուտքի թերթերը, այս աստիճան գարհուրելի ողբերգութեան մը մասին, շատ մանրամասնութիւն չտուին, հասկնալի պատճառներով։

Այս մասին մեր քաղած կցկտուր տեղեկութիւնները ամփոփ ձեւով տալու ջանանք։

Սատտամի իշխանութեան շրջանին, հակառակ որ Շիի ժողովուրդը մեծամասնութիւն կը կազմէր Իրաքի մէջ, իշխանութիւնը կեդրոնացած էր Միւննիներուն ձեռքին մէջ։

Եւ բանակը մեծամասնութեամբ, Միւննի-ներէ եւ Սատտամի համակիրներէ կազմուած էր։

Իրաքի Շիի-ները հեռու պահուած էին կարեւոր պաշտօններէն, եւ անոնք գուրկ էին գինուորական մեծ հմտութենէ։

Երբ Ամերիկացիները Իրաքը գրաւեցին, Շիի-ները բերին իշխանութեան գլուխ։ Բայց չունէին մասնագիտացած Շիի գինուորներ, որոնց շատ պէտք ունէին։ Նոր կառավարութիւնը պէտք ունէր մասնագէտներու։

Եւ Ամերիկացիները հիւսիսային Իրաքի մէջ, ուր 1991-ի էն ի վեր գործնապէս քրդական իշխանութիւն հաստատուած էր, գինուորական կեդրոններ հիմնեցին որ մասնագիտացած գինուորներ պատրաստեն հոն։

Եւ ծանօթ է, որ Թրքական իշխանութիւնները, սա վերջին երեք ամիսներուն, Ամերիկացիներուն մօտ բողոքած էին, որ այս «քեմբ»երուն մէջ, իսրայէլացի գինուորական մասնագէտներ, Քիւրտ գինուորներ կը մարզեն։

Թէեւ իսրայէլացիք հերքած էին այս լուրը, բայց իրականութիւն էր, որ իսրայէլացի մասնագէտներ, ուրիշ անուններու տակ ծածկուած, կը մարզէին քիւրտ գինուորներ։

Եւ Ամերիկացիները, հարաւային Իրաքի Շիի բնակչութենէն մեծ թիւով երիտասարդներ հաւաքելով, կը տանին հիւսիսային Իրաքի Քիրքուք քաղաքին մօտ գտնուող այս գինուորական «քեմբ»երը, որ իսրայէլացի գինուորական մասնագէտները, քիւրտերու կողքին մարզեն նաեւ, այս իրաքցի Շիի երիտասարդները։

Եւ այս երիտասարդ գինուորներէն 49-ը հոգի, Քիրքուքի իրենց զօրանոցին մէջ 20 օր մարզուելէ յետոյ, 23 Հոկտեմբեր 2004-ին, 5 « մինիպիւս»ներով հարաւային Իրաք վերադարձի ճամբու վրայ, Պաղտատի հիւսիսը՝ Մանտալի ըսուած վայրին մէջ, յարձակումի կ՚ենթարկուին։ Եւ երիտասարդ գինուորները փոխադրակառքէն վար կ՚առնուին եւ իւրաքանչիւրին գլխուն արձակուած փամփուշտով մը կը սպաննուին։

Եւ հետեւալ օրը, ճամբուն վրայ կը գտնուին 49-ը անզէն ու նորակոչիկ գինուորներուն եւ 5 շարժավարներուն դիակները։

Ահա ա՛յս է, Ամերիկացիներուն բերած խաղաղութիւնը Իրաքին։

Իրականութեան մէջ, Ամերիկացիք կը պատրաստէին ապագայի եղբայրասպան պատերազմ մը, որ պիտի մղուէր Միւննի եւ Շիի արարներուն միջեւ։

Մեր գրութեան սկիզբը ըսինք, թէ Պուշին թիկունք կը կանգնին Շարոնը եւ հրեաները։

Ինչո՞ւ։ Բացատրելու ջանանք։

Պուշ մոլեռանդ բողոքական մըն է։ Ինք, որ ժամանակին ալքոլամոլ մը եղած էր, իր մասին կ՚ըսէ, թէ իր «հաւատքին շնորհիւ» փրկուած է ալքոլամոլութենէն։

Այն օրը երբ՝ 11 Սեպտեմբերի ահաբեկչական ոդրեգութիւնը կատարուեցաւ, Պուշ աւելի՛ փարուցաւ կրօնին։ Արդէն կ՚ըսուի, թէ բողոքական կրօնը շատ մօտ է հրէականին։

Երբ Պուշ, մոլեռանդ իսլամներուն դէմ պատերազմելու որոշումը տուաւ, ան նկատեց, որ յաջողելու համար, հրեաներուն թիկունքը ունենալը պայման է։

Սպիտակ Տուն-ին այժմու բնակիչը, իշխանութեան գլուխ եկած առաջին օրերուն, Պաղեստինեան պետութեան մը ստեղծման մասին կ՚արտայայտուէր։

Երբ, 11 Սեպտեմբեր 2001-ի ոդրեգութիւնը կատարուեցաւ, այլեւս բոլորովին մոռցաւ իր խոստումը։

Եւ անկէ յետոյ, ամերիկեան ուժէ նախագահէ աւելի, սկսաւ պաշտպան կենալ հրեաներուն, Իսրայէլին եւ մանաւանդ՝ Իսրայէլի Վարչապետ Շարոնին։

Եւ իր խօսքերով, իր կեցուածքով եւ գործունէութեամբ՝ Պուշ հաւաստացուց հրեաներուն, որ ինք

մեծագոյն բարեկամն է Շարոնին։

Եւ Պաղեստինի մէջ, Պաղեստինցի ժողովուրդին դէմ Շարոնին կատարած բոլոր ոճրային արարքներուն աչք գոցեց, եւ Միացեալ Ազգերու ժողովին մէջ, հրեաներուն դէմ առնուելիք բոլոր որոշումներուն, իր «վեթօ»ով արգելք եղաւ։

Եւ սիոնական հրեաները հաւատացած են Պուշին ու համոզուած, որ ներկայ պայմաններուն մէջ, իրենց համար ամէնէն աւելի պիտանի եւ ապագային ալ օգտակար ըլլալիք նախագահը GEORGE W. BUSH-ն է։

Յ.Գ. – Եթէ, մեր տուեալներու վրայ հիմնուած նախատեսութիւնը չիրականանայ եւ GEORGE W. BUSH նախագահ չընտրուի, այս ըսել է, թէ՝ սիոնիստները նախընտրեցին հրէական ծագում ունեցող JOHN F. KERRY-ն։

«SOCRATE»-ԵԱՆ ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԶՐՈՅՑ

Կ՛ԸՍԵՆ, ԹԷ ԴՐԱՄԸ «ԴՈՅՆ» ԶՈՒՆԻ,
«ՀՈՏ» ԶՈՒՆԻ։
ՃԻՇԴ Է... ԲԱՅՑ...
ԱՄԷՆԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ-
ԴՐԱՄԸ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԶՈՒՆԻ։
ՈՒՐԵՄՆ
...ԲՈԼՈՐ ԴՐԱՄԱՏԻՐԱԿԱՆ ՎԱՐՁԱՁԵՒԵՐԸ
ԱՆԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՆ։
ԵՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ Է։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

Դրամը՝ քաղաքակրթութեան ապօրինի զաւակն է։

Առաջին մարդիկը, «առեւտուր» չէին գիտեր։

Անոնք ալ, կենդանական ամբողջ աշխարհին արարածներուն նման, իրենց օրուան ուտելիքը հայթայթելու կ՛աշխատէին և ասով կը բաւարարուէին։

Յետոյ, կեանքի պայմանները փոխուեցան։

Եւ քաղաքակրթութեան առաջին քայլերը նետուիլ սկսան։

Եւ անկէ շատ ետքն է, որ առեւտուրը, և աւելի ուշ ալ՝ դրամը մէջտեղ եկան։

Եւ դրամին հետ խարդախութիւնը, անիրաւութիւնը և հարստութիւնը յայտնուեցան։

Եւ մարդկային տրամաբանութիւնը և իմաստութիւնը, առաջին օրերէն նկատեցին դրամին և հարստութեան վնասները։

Եւ բոլոր քաղաքակրթութիւններուն մէջ, իմաստուններ գտնուեցան որոնք դրամին պատճառած «հիւանդութիւնը» դարմանել ուզեցին։

Մանաւանդ՝ հին Յունաստանի փիլիսոփաները, շատ մը տեսութիւններ մէջտեղ նետեցին։

Այս փիլիսոփաներէն ամէնէն յատկանշականը՝ Յոյն փիլիսոփայ PLATON-ի [Պղատոն-Ք.ա.Դ.դար] տեսութիւնն է։

Պղատոնը, իր նախատեսած «Պետութեան» մէջ՝ անձնական «ունեւորութիւնը», սեփականատիրութիւնը բոլորովին ջնջած է։

Եւ ամէն ինչ «հաւաքականութեան» կը պատկանի –ըսած է։

Պղատոնն է՝ առաջին նախնական համայնավարութեան հիմերը նետողը։

Բոլոր կրօնները «Դրամ»ին վնասներուն մասին արտայայտուած են, և իրենց դրած օրէնքներով, դրամին պատճառած վնասներուն արգելք ուզած են ըլլալ։

Մանաւանդ քրիստոնէական կրօնը՝ դրամին իշխանութեան դէմ ճակատ յարդարած էր։

Քրիստոսին՝ հարուստ երիտասարդի մը հետ ունեցած խօսակցութիւնը, շատ բնորոշիչ է.

Հարուստ երիտասարդ մը օր մը, Քրիստոսին կը հարցնէ՝
«ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ԱՐԺԱՆԻ ԸՆԼԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՆՉ ՊԻՏԻ Է ԸՆԵՄ»։

Քրիստոս կը պատասխանէ.

«ԱՄԲՈՂՋ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԴ ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒՆ ԲԱԺՆԷ ԵՒ ԵՏԵՒՎ ԵԿՈՒՄ»:

Բայց հարուստ երիտասարդը, իր հարստութիւնը կորսնցնել չ՛ուզեր, և կը հեռանայ Քրիստոսի քովէն:

Քրիստոսի այս պատմութեան մէջ, մարդ արարածին հարստութեան և դրամին ի՛նչ աստիճան փարած ըլլալը, և մարդուն համար «Դրամ»ին ներկայացուցած առաւելութիւններէն հրաժարելուն ի՛նչ աստիճան դժուար ըլլալը, շատ յստակօրէն կը տեսնուի:

* * *

Քրիստոսէ ետք՝ առաջին դարերուն ստեղծուած քրիստոնէական գաղտնի համայնները, իրա՛ւ համայնավարութեան սկզբունքներու վրայ հիմնուած էին:

Բայց, Աւետարանի մէջ նշուած պատմութիւններուն մէջ ալ կը տեսնուի, որ այս՝ քրիստոնեայ համայնքներուն մէջ ապրողներն անգամ, դրամին և ունեւորութեան հմայքէն բոլորովին չէին կրցած ձերբազատուիլ:

Եւ շատ մը քրիստոնեաներ, հակառակ իրենց՝ Քրիստոսի Վարդապետութեան հանդէպ ունեցած խոր հաւաքտին և Քրիստոսի «Հարուստը դրախտին դռնէն ներս չի կրնար մտնել» ըսելուն, փորձեցին իրենց ունեցած հարստութիւնը պահել:

Եւ այս առաջին քրիստոնեայ համայնքներուն վարիչները, Քրիստոսին՝ հարստութեան դէմ կատարած յորդորներուն հաւատարիմ մնալու համար, ստիպուեցան հարստութեան մարմաջէն տառապող քրիստոնեաները ծանր պատիժներու, նոյնիսկ մահուան դատապարտել:

Բայց ոչ մէկ պատիժ, և նոյնիսկ Քրիստոսի «Հարուստը՝ դժոխք կ՛երթայ» պատգամը արգելք չեղան՝ մարդոց մէջ ձեւով մը «երկրորդ բնութիւն» դարձած հարստութեան ձգտումին ու մարմաջին:

Եւ ժամանակը շատ բան փոխեց:

Եւ քրիստոնէական կրօնին առաջնորդները իրենք ալ, ժամանակին ու պայմաններուն յարմարեցան և գործակցեցան տեղւոյն պետական իշխանութիւններուն հետ, և բոլորովին հեռացան Քրիստոսի սկզբունքներէն և իրենք ալ ենթարկուեցան հարստութեան հոսանքին և հոգեպէս դատարկուելու ճամբուն մէջ մտան:

Եւ քրիստոնեայ եկեղեցին, ընդհանուր առմամբ վերածուեցաւ, պարզապէս աւանդական ծէսերը շարունակող, սովորամոլ դերասաններու միութեան մը:

Բնականաբար, այս՝ հոգիով տկարացած քրիստոնեայ Մայր եկեղեցին ենթարկուեցաւ, «իբր Թէ» Քրիստոսի իսկական հաւատքը քարոզող շատ մը հերետիկոսներու յարձակումներուն:

Եւ Քրիստոսի եկեղեցին բաժան բաժան եղաւ, ու շատ բան կորսնցուց իր հոգեկան հարստութենէն:

Եւ Քրիստոսի հարստութեան դէմ ըրած քարոզներն ու տուած յորդորները, բոլորովին մոռցուեցան:

Եւ հոգեպէս աղքատացած «Քրիստոսի Մայր եկեղեցին» վերածուեցաւ աշխարհի ամենահարուստ հաստատութեան:

* * *

Եւ դարեր անցան:

Եւ բռնակալ հարուստ թագաւորներու իշխանութեան ենթարկուած աշխարհին մէջ, հարուստը աւելի հարուստի, և աղքատը աւելի աղքատի վերածուեցաւ:

Եւ Քրիստոսին՝ հարստութեան վնասներուն մասին տուած քարոզները և «երանի աղքատներուն» ըսելով, տկարներուն ի նպաստ կատարած խոստումները, բոլորովին մոռցուեցան:

Եւ այս իրավիճակը տեւեց մինչեւ ճարտարարուեստականացումին ամէնէն ծաղկեալ շրջանը հանդիսացող՝ 19-րդ դարու վերջաւորութիւնը:

Բայց, ճարտարարուեստին յառաջացումովը, նոր դասակարգ մը ստեղծուած էր-

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԸ:

Եւ աշխատաւոր դասակարգին ներկայացուցած այս մեծ ուժը, մարդկութեան մէջ հաւասարութեան

հաստատման նոր յոյսեր ստեղծեց:

Մարդկութեան ազատարարը ըլլալ յաւակնող նոր ռահվիրաներ մէջտեղ եկան:

Եւ ամէնէն տարօրինակը այն է, որ այս հաւատարութեան ռահվիրաները, բոլորովին հակառակ էին ձեւով մը, համայնավարութեան քարոզիչ Քրիստոսին և Քրիստոնէական եկեղեցիին:

Թէեւ, այս նոր համայնավարներուն ըսածը այն էր, որ՝ «կրօնը ժողովուրդներուն OPIUM-ն է»:

Բայց, ուշադրութիւն՝ կրօնը ժողովուրդներուն OPIUM-ն է ըսողը հրեայ մըն էր՝ Քարլ Մարքս անունով, որ չնկատեց [իսկապէ՞ս] քրիստոնէութեան վարդապետութեան ընկերվարական էութիւնը:

Շատերու կողմէ իր գրած «Կապիտալը» անունը կրող գիրքին պատճառաւ, նոր դարերու մարգարէն նկատուած էր:

Բայց Քարլ Մարքս նախատեսած էր, որ համայնավարական [ընկերվարական] յեղափոխութիւնը պիտի կատարուի՝ ամենաճարտարարուեստականացած երկրի մը մէջ: Բայց այս յեղափոխութիւնը 1917-ին կատարուեցաւ Եւրոպայի ճարտարարուեստականօրէն ամէնէն յետամնաց երկրին՝ Ռուսիոյ մէջ:

Բոլորին ծանօթ է, որ ծնունդով հրեայ Քարլ Մարքս-ին Ռուսիոյ համար չնախատեսուած յեղափոխութիւնը կատարողները և կատարել տուողները, մեծ համեմատութեամբ [այո, մեծամասնութեամբ] հրեաներն էին:

Եւ Ռուսիոյ մէջ կատարուած այս 1917-ի յեղափոխութիւնը, յետոյ կրկին քանդել ուզածները հրեայ TROTSKI-ին առաջնորդութեամբ՝ կրկին հրեաներն եղան:

* * *

Դարերէ ի վեր տառապող մարդկութեան երազը եղող հաւասարութիւնը և խաղաղութիւնը, 1917-ի յեղափոխութենէն ետք, Ռուսիոյ մէջ պաշտպանեց և զօրացուց՝ Սթալինը:

Սթալինի դէմ կատարուած ամբաստանութիւններուն աղբիւրները՝ մեծամասնութեամբ «Թրոցքիստ»-ները և Միոնիստ հրեաներն են:

Երբեք չէ յայտնաբերուած և չէ խօսուած «Թրոցքիստ»ներուն և դրամատէրերուն Ռուսիոյ դէմ կատարած սադրանքներուն և Ռուսիան ներսէն փլցնելու համար կատարուած աշխատանքներուն իրական պատմութիւնը:

Եւ եթէ հրէական-սիոնական այս սադրանքները չգործուէին Ռուսիոյ դէմ, և Սթալին երկրին միասնականութեան և ապահովութեան համար ստիպուած չըլլար խիստ միջոցներ ձեռք առնել, կրնա՞ք երեւակայել, թէ Ռուսիան ի՛նչ աստիճան կրնար յառաջդիմել և բարգաւաճել:

Սթալինն էր, որ իր ամբապնդած «հաւասարութեան» վարչաձեւով, Ս.Միութեան մէջ ամէն մէկ ժողովուրդին առանձնապէս իր մշակոյթը և իր երկիրին կեանքի մակարդակը բարձրացնելու կարելիութիւնը ստեղծեց:

Եւ Ս.Միութեան ժողովուրդներուն եղբայրական հոգեվիճակը և «Սովետական» քաղաքացի ըլլալու հպարտութիւնը, այս ժողովուրդները վերածեցին միացեալ ուժի: Եւ ասով պարտութեան մատնուեցաւ նախայարձակ ու ամէնի ֆաշիզմը: Եւ քանի միլիոն գոհ տուաւ Ս.Մ.ը: Ոչ մէկ ժողովուրդ, եթէ իր վարչաձեւէն գոհ չըլլայ, յանուն անոր չի՛ պատերազմիր և չի գոհուիր:

Ս.Միութեան 1945-ի՛ն Նացի Գերմանիոյ դէմ տարած յաղթանակը՝ մեծագոյն ապացոյցն է Սթալինի վարած քաղաքականութեան արդար և ճիշդ ըլլալուն:

Եւ մենք կը հաւատանք, որ բոլոր հայրենասէր և խղճամիտ հայերը կրնան վկայել, որ Հայաստանը Սովետական վարչաձեւին հովանիին ներքեւ է, որ իր իսկական ոսկեդարը ապրեցաւ:

* * *

Մենք 1978-ի՛ն, այցելեցինք Հայաստան: Եւ հպարտութիւն զգացինք մեր բարգաւաճ հայրենիքը տեսնելով:

Բայց այդ տարիներուն, արդէն տեսնուիլ սկսած էր ժողովուրդին մէջ, Արեւմտեան պետութիւններուն Ս.Միութեան դէմ կատարած քարոզչութիւններուն առաջին ազդեցութիւնները:

«Արմենիա» պանդոկին մէջ սպասարկողները, պանդոկին կարգ մը ներութիւններուն մասին

մեր կատարած ակնարկութիւններուն սապէս կը պատասխանէին.

«ինծի ի՛նչ, պանդոկը իմս չէ որ...»:

Շատ տարօրինակ է՝ Սովետական վարչաձեւի շրջանին ժողովուրդին ունեցած այս մտածելակերպը, որ համայնավար վարչաձեւին իր աշխատաւորին հանդէպ ունեցած բարեացակամ կեցուածքին հետեւանքն է –կը խորհինք:

Այսօր, նոյն այդ «Արմենիա» պանդոկին մէջ աշխատող մը կրնա՞յ նոյն ձեւով պատասխանել Թերի մր մատնանշող յաճախորդի դիտողութեան: Եւ ընկերվարական վարչաձեւի տարիներու իր շփացած, անփոյթ կեցուածքը այստեղ կրնա՞յ ցուցնել, հիմա որ Պանդոկին տէրը կրկին ինքը չէ: Ասոր պատասխանը բացարձակապէս Ո՛չ է:

Որովհետեւ աշխատաւորը, եթէ շփացածի մը բնորոշ այս պատասխանը տայ, մէկ ժամ ետք, «փաթրօն»ը գինքը գործէ արձակելով դուրս կը շպրտէ:

Այս կեցուածքին մէջ փնտռել պէտք է՝ Սովետական Ընկերվարութեան [այդքան վիթխարի յառաջընթացէ ետք] անյաջողութիւնը և... Դրամատիրութեան յաջողութիւնը:

* * *

1991-էն ի վեր այսօր, այլեւս գոյութիւն չունի Սովետական Միութիւնը:

Եւ այսօր Ռուսիոյ մէջ հաստատուած է, իբր թէ, ժողովրդավար-ազատական վարչաձեւ մը:

Եւ 1991-էն ի վեր Թոլսթոյ-ներու, Բուշկին-ներու, Տոստոեւսկի-ներու երկրէն՝ Ռուսիայէն ոչ մէկ մշակութային նորարարշ, կարեւոր ստեղծագործութեան մը լուրը կը հասնի Արեւմտեան աշխարհ:

Ռուսիոյ պէս մշակոյթի տիտան երկրէ մը, այսօր ո՛չ մէկ տեղեկութիւն ունինք:

Բացարձակ լռութեան քով մը կայ՝ Ռուսիոյ մշակոյթը ծածկող:

Աւելի ճիշդ՝ «երկաթեայ վարագոյրին փլուզումէն յետոյ», ուրիշ «երկաթեայ վարագոյրով» մը ծածկուած է Ռուսիան:

Միոնիստական ծանօթ գրաքննութիւնը դրուած է Ռուսիոյ վրայ:

Նպատակը՝ Ռուսիան բոլորովին կործանել է: Եւ Ռուսիան այս ընթացքով, դանդաղ մահուան կը դատապարտուի որ կործանի [Զտա՛յ Աստուած]:

Մասնագէտներուն տուած տեղեկութիւններուն համաձայն, Ռուսիոյ մէջ այսօր, PETROL-էն ուրիշ [այսօր Petrol-ն ալ հրեաներուն ձեռքն է], ոչ մէկ արտադրութիւն կայ արտածելի:

Այսինքն՝ Սովետական Միութեան հակայ ճարտարարուեստը, գրեթէ մահուան դատապարտած են, Liberal մրցակցութեան [ազատ շուկայականի] պատճառաւ:

Բայց ամէնէն կարեւորը՝ Ռուսիոյ ժողովուրդին բնական աճին շատ մտահոգիչ համեմատութիւնն է:

Ռուսիոյ մէջ բնակչութեան թիւը ոչ թէ կը բարձրանայ, այլ՝ կը նուազի, ամէն տարի -1 % համեմատութեամբ:

Եւ մասնագէտները կը վկայեն, որ 50 տարի յետոյ, Ռուսիոյ բնակչութիւնը հազի՛ւ 100 միլիոն պիտի հաշուէ:

Փոխարէն՝ Ռուսիոյ շուրջ գտնուող Թուրքիոյ բնակչութեան ունենալիք աճին համեմատութիւնը նշենք՝Թուրքիա = + 2,1% [2050-ին կը դառնայ 120 միլիոն-Թուրք]:

Բնակչութեան նուազումի այս երեւոյթը միայն Ռուսիոյ յատուկ չէ:

Բոլոր Եւրոպական երկիրներուն մէջ, պարագան նոյնն է գրեթէ: Այսպէս՝ Ֆրանսա = + 0,5 %, Անգլիա = + 0,3 %, Իտալիա = + 0,1 %, Զուիցերիա = + 0,6 % :

Եւրոպական երկիրներուն աճման համեմատական թիւը, Ռուսիոյ ունեցածէն աւելի է կը կարծուի... մինչդեռ, իրականութեան մէջ, այս տարբերութիւնը շատ երկիրներէ Եւրոպա ներխուժող Իսլամներուն պատճառաւ է:

Եւ հիմա ալ, կարգ մը Իսլամ երկիրներու բնակչութեան բնական աճին ցուցանիշները տալու ջանանք:

Սաուտի Արաբիա = + 2,8 %, Փաքիստան = + 2,6 %, Եգիպտոս = + 2,2 %, Մալեզիա = + 2.4 %:

* * *

Այս թուանշաններուն իմաստը, ամենցմէ հետեւող եզրակացութիւնը այն է՝ որ Եւրոպական երկիրներուն [ներառեալ Ռուսիան] բնակչութեան թիւը, քանի մը տասնեակ տարիներ յետոյ, պիտի նուազի։

Եւ ատոր փոխարէն՝ Իսլամական երկիրներուն բնակչութեան թիւը՝ 100 % պիտի աւելնայ։

1915-թ.ին Հայ Ազգը, Թուրքերուն կատարած ցեղասպանութեամբ, բնաջնջուեցա՛ւ։

Իսկ եւրոպական ազգերը՝ քանի մը տասնեակ տարիներ յետոյ, առանց ցեղասպանութեան ենթարկուելու, պիտի բնաջնջուին՝ իսլամներուն Եւրոպա ներխուժումով։

* * *

Այստեղ կը հրատարակենք 2 նկարներ՝

1. Սեւամորթ երիտասարդ մը՝ որ սպիտակամորթ աղջկայ մը գրկած է։

2. Եւրոպայի ամէնէն ծանօթ երգիչներէն՝ ELTON JOHN-ը եւ իր ապագայ ամուսինը՝ DAVID-Ը [երկու այրեր]։

Ժողովրդային Չինաստանի հիմնադիր Մաօ Չէ Թուն ըսած է.- «Երբեմն նկար մը՝ բազմահազար էջնոց գիրքէ մը աւելի իմաստալից է»։ Ուստի մենք ալ կը հաւատանք, որ այս երկու նկարները իրապէս՝ Եւրոպական ազգերուն դանդաղ մահուան ենթարկուելնուն պատճառները բացատրող ամէնէն համոզիչ ապացոյցներն են։

ԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ [ԻԲՐ ԹԷ] ՉԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
«ՊԻՐ ԼԱՀՁԱ-Ի ԹԷԱՀՈՒՐ»
[ՄԷԿ ԱԿՆԹԱՐԹԻ ՅԱՊԱՂՈՒՄ]

Յարգելի երիտասարդ Թուրքեր [Չըլլայ որ կարծէք, թէ ժէօն Թուրքեր ըսել կ՛ուզենք]։

Թուրք մեծ բանաստեղծ Թեվֆիք Ֆիքրէթ-ին 1905-թ.ին գրած «Պիր Լահզա-ի Թէահուր» [Մէկ Ակնթարթի Յապաղում] բանաստեղծութիւնը գիտէ՞ք արդեօք։

Այս բանաստեղծութեան վերնագիրը եղող «Մէկ Ակնթարթի Յապաղումով Թեվֆիք Ֆիքրէթ-ը, ի՞նչ յապաղման մասին կ՛արտայայտուի, գիտէ՞ք արդեօք։

Եթէ չէք գիտեր, մենք ըսենք։

1905-թ.ին հայ ֆետայիները, Կարմիր սուլթան Աբտիւլհամիտէն վրէժ լուծելու համար, անոր դէմ մահափորձ մը պատրաստած էին։

Ինչո՞ւ։

Որովհետեւ, Աբտիւլհամիտը, 1894-1896 տարիներուն, Արեւմտեան Հայաստանի մէջ, [Այսօր քիւրտերուն Քիւրտիստան ըսած և ձեր ալ Արեւելեան Անաթոլիա որակած հայկական նահանգներուն մէջ], պատմութեան ծանօթ թուականներէն ի վեր, այդ հողերուն վրայ բնակող հայերը՝ ազգովին մաքրագործած էր։

Աբտիւլհամիտ, Իրաքէն բերել տուած քիւրտերով, «Համիտիէ-ի զօրագունդեր» կազմած էր։ Եւ այդ զօրագունդերը՝ Աբտիւլհամիտին տուած հրահանգով, պզտիկ-մեծ չնայած՝ բոլոր հայերը սուրէ անցուցած էին։

Եւ Աբտիւլհամիտին «Կարմիր Սուլթան» մականունը՝ իր հայոց մաքրագործման առաջնակարգ պատասխանատուն ըլլալուն համար տրուած էր...

...1900-թ.ներուն Աբտիւլհամիտէն զոհ չեղող հրեաները՝ Սելանիկի մէջ «Ժօէն Թուրքեր» [երիտասարդ Թուրքեր] կազմակերպութիւնը հիմնեցին։

Նպատակնին՝ Աբտիւլհամիտը վար առնել էր։

Եւ Եւրոպայի մէջ, հայկական կազմակերպութիւնները «Ժօէն Թուրքերուն» հետ, գործակցութեան մէջ էին։

եւ Ջուիցերիոյ ժընեւ քաղաքին մէջ կատարուած ժողովներու ընթացքին, «ժօէն Թուրքեր»ը, հրեաները, դաւանափոխ հրեաները և հայերը՝ Ապտիւլհամիտէն ինչպէս կրնան ձերբազատուիլ բսելով կը խորհրդակցէին...

...եւ Սօֆիայի մէջ, հրեաներուն աջակցութեամբ, հայերը ռումբերով լեցուած կառք մը պատրաստեցին:

եւ հայ ֆետայիները՝ այս կառքը Պոլիս տարին:

Ծրագիրը հետեւեալ ձեւով էր՝

1905-ի Ապտիւլհամիտ, «երկրորդ»իպալատէն ելլելով դէպի Ուրբաթ օրուան կրօնական արարողութեան գացած միջոցին, ռումբով լեցուն կառքը պիտի պայթեցնէին...:

եւ հայերը, ժօէն Թուրքերը և բոլոր օսմանեան ժողովուրդները, Կարմիր Սուլթան Ապտիւլհամիտէն պիտի փրկուէին:

Բայց, ռումբերով լեցուն կառքը, Ապտիւլհամիտի անցնելէն քիչ յետո՛յ պայթեցաւ, և Ապտիւլ Համիտ ազատեցաւ, չմեռա՛ւ:

եւ Օսմանեան պետութեան մէջ ապրող ազատատենչ ժողովուրդները, սուգի մատնուեցան:

Ահա, Թևֆիք Ֆիքրէթին [Մէկ Ակնթարթի Յապաղում] բանաստեղծութիւնը՝ որ Կարմիր Սուլթան Ապտիւլհամիտին մէկ ակնթարթի յապաղումով մահէն ազատուելուն պատճառած խոր ափսոսանքով և ընդվզման զգացումներով գրուած է

Յ.Ջ.

TÜRKLERIN (SÖZDE) BILMEDIKLERI GERÇEKLERI AÇIKLIYORUZ
«BIR LAHZA-I TEAHHUR»
(BIR ANLIK GECIKME)

SAYIN GENÇ TÜRKLER:

(SAKIN JÖN TÜRKLER DEMEK ISTIYORUZ ZANNETMEYIN)

BÜYÜK TÜRK SAIRI TEVFIK FIKRET-IN 1905-DE YAZDIGI «BIR LAHZA-I TEAHHUR» SIIRINI BILIRMISINIZ?

BU SIIRIN BASLIGI OLAN (BIR ANLIK GECIKME) ILE TEVFIK FIKRET-IN HANGI GECIKMEDEN BAHSETTIGINI BILIRMISINIZ?

EGER BILMIYORSANIZ, BIZ SÖYLIYELIM.

1905-DE ERMENI FEDAILERI, KIZIL SULTAN ABDULHAMID-DEN INTIKAM ALMAK IÇIN ONA KARSI BIR SUIKAST DÜZENLEMISLERDI.

NIÇIN?

ÇÜNKÜ ABDULHAMID, 1894-1896 SENELERINDE BATI ERMENISTANDA, (BUGÜN KÜRTLERIN KURDISTAN DEDIGI) SIZIN DE DOGU ANADOLU DEDIGINIZ ERMENI VILAYETLERINDE, TARIHIN BILINDIGI DEVIRLERDEN BERI, O TOPRAKLARDA YASIYAN ERMENILERI, ETNIK TEMIZLEMEYE UGRATMISTI.

ABDULHAMID, IRAKTAN GETIRTDIGI KÜRTLERDEN KURDUGU «HAMIDIYE ALAYLARINA VERDIGI EMIRLE, BÜYÜK KÜÇÜK DEMEDEN BÜTÜN ERMENILERI KILICTAN GECIRTMISTI.

VE ABDULHAMIDE «KIZIL SULTAN» LAKABI, ERMENI ETNIK TEMIZLEMESININ BAS SUÇLUSU OLDUGU IÇIN VERILMISTI...

...1900- SENELERINDE ABDULHAMID-DEN MEMNUN OLMIYAN YAHUDILER, SELANIKTE «JÖN TÜRKLER» TESKILATINI KURDULAR.

GAYELERI ABDULGAMIDI TAHTTAN ASAGI INDIRMEK IDI.

VE AVRUPADA, ERMENI TESKILATLARI JÖN TÜRKLERL-ILE ISBIRLIGI YAPIYORLARDI.

ISVICREDE CENEVRE SEHRINDE YAPILAN TOPLANTILARDA, JÖN TÜRKLER, YAHUDILER, DÖNME YAHUDILER, VE ERMENILER ABDULHAMID-DEN NASIL KURTULACAKLARINI GÖRÜSÜYORLARDI...

... VE SOFYADA YAHUDILERI ARACILIGI ILE ERMENILER, BOMBALARLA DOLU BIR FAYTON HAZIRLADILAR.

VE ERMENI FEDAILERI BU FAYTONU ISTANBULA GÖTÜRDÜLER.

PROGRAM SÖYLE IDI.

1905-DE ABDULHAMID YILDIZ SARAYINDAN CUMA – NAMAZINA GIDERKEN, BOMBALARLA DOLU FAYTON PATLATILACAK IDI.

VE ERMENILER, JÖN TÜRKLER, YAHUDILER VE BÜTUN OSMANLI HALKLARI, KIZIL SUTAN ABDULHAMID-DEN KURTULACAKLARDI.

FAKAT BOMBALI FAYTON, ABDULHAMID GECTIKTEN BIRAZ SONRA PATLADI. VE ABDULHAMID KURTULDU, ÖLMEDI.

VE OSMANLI DEVLETINDE YASIYAN, HÜRRIYET SEVER HALKLAR YASA BÜRÜNDÜ.

ISTE TEVFIK FIKRETIN «BIR LAHZA-I TEAHHUR» SIIRI, KIZIL SULTAN ABDULHAMIDIN, BIR ANLIK GECIKMEDENDOLAYI ÖLÜMDEN KURTULMASININ VERDIGI DERIN ÜZÜNTÜ VE ISYAN HISLERI ILE YAZILMISTIR.

Յ.Ջ.

ԴՊՐՈՑԻ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ
ՄԻՇՏ
ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ
ՀԵՏ

Հոկտեմբերի 4-ն է, աշնանային պայծառ, արեւաշող օր: Տօնական աշխոյժ տրամադրութիւնն է իշխում երեւանի Ռուբէն Սեւակի անուան թիւ 151 դպրոցում: Ամենուր Ռուբէն Սեւակն է... Օդը լցուած է Ռուբէն Սեւակով, նրա խոովքով ու զայրոյթով, նրա սիրով ու երազանքով:

Տօնական տրամադրութիւնը եռապատկուել է, նախ լրանում է դպրոցի անուանակոչութեան տասնամեակը, իսկ որ առաւել գարմանալի է և մեծ խորհրդով լի, նշւում է նահատակ-բանաստեղծի սիրասուն դստեր՝ Շամիրամի փառաւոր [Յոյլ տուէք չասել] յորելեանը: Դէ, ուրեմն այս երկու նշանակալից յորելեանների առիթով, չէին կարող չկազմակերպուել Սեւակեան օրեր, որոնք աւանդաբար անց են կացւում:

Եւ այսպէս՝ Հոկտեմբերի 4-ին մեկնարկում է Սեւակեան շաբաթը: Դպրոցի սաներն ու ուսուցիչները մեծ շուքով դիմաւորում են սիրելի Շամիրամին, որ երիտասարդական աւիւնով, հմայիչ ժպիտով պատասխանում է ողջոյններին ու բարեմաղթանքներին: Իրար հետեւից ժամանում են հիւրերը, որոնց դիմաւորում են Շամիրամը, դպրոցի սաները: Նրանք Սեւակի պատկերով կրծքանշաններ են ամրացնում իւրերի կրծքներին: Բոլորը հետաքրքրութեամբ են դիտում առաջին յարկում ցուցադրուող ձեռքի աշխատանքի ցուցանմուշները: Ապա բոլորը բարձրանում են երկրորդ յարկ, ուր հանդիսաւորութեամբ բացւում է Շամիրամ Սեւակի անուան գրադարանը, որ տեղնուտեղը հարստացւում է գանազան նուիրատուութիւններով: Այնուհետեւ հիւրերը բարձրանում են պատշաճօրէն գարդարուած դահլիճ, և տնօրէնը՝ Տիկին Ջուլիա Ղազարեանը, բացման խօսք է ասում: Նա ողջունում է հիւրերին և համառօտ ներկայացնում դպրոցի 10-ամեայ ճանապարհը, նշում է յատկապէս այն, որ դպրոցի սաները այդ տարիներին ներշնչուել են նոր՝ Սեւակեան ոգով, էլ աւելի շատ հայրենասիրական լիցք ստացել՝ դասեր առնելով Ռուբէն Սեւակի սխրալի կեանքից ու բոցաշունչ ստեղծագործութիւններից: Տնօրէնը յատկապէս երախտագիտութեան ջերմ խօսքեր է յղում Յովհաննէս Զիլինկիրեանին, որի հովանաւորութեամբ դպրոցը բաւականին նորոգուել է: Տիկին Ղազարեանը շնորհաւորանքի սրտառուչ խօսքեր է յղում Շամիրամին,

նրան միանում է դահլիճը՝ բուռն ծափահարութիւններով ողջունելով Ռ.Սեւակի դստեր: Դպրոցի հայոց լեզուի և գրականութեան մեթոդմիաւորման նախագահ Վ.Բազդասարեանը իր ելոյթում ներկայացնում է դպրոցի սաների յաջողութիւնները, պարգեւները, Սեւակեան շաբաթների բովանդակութիւնը: Ապա շնորհաւորանքի խօսքեր ասացին պրոֆեսորներ Ալ. Թոփչեանը, Վ. Պետրոսեանը, քաղաքապետարանի կրթութեան բաժնի տեսչական խմբի պետ Տիկին Վարդանեանը, որը Շամիրամին, Յովհ. Զիլինկիրեանին և Ռ.Սեւակի անուան կրթօջախին յանձնում է շնորհակալագրեր և պատուոգրեր:

Բեմ են բարձրանում դպրոցի սաները և ներկայացնում գրական-երաժշտական կոմպոզիցիա՝ նուիրուած Ռ.Սեւակի կեանքին և ստեղծագործութեանը: Շատ մեծ յուզմունք առաջացրին դպրոցի սաներ Յովհաննէսեան ու Լուսինեն, որոնք ներկայացրին կենդանացած Սեւակի դստեր՝ Շամիրամի հանդիպումը: Այո՝ իրօք յուզիչ է... Հանդիպում են 30-ամեայ իմաստուն հայրը և ալեզարդ դուստրը: 30-ամեայ հօր ոգին տասնամեակների ընթացքում կարծես հետեւել է զաւակների կեանքին, եղել նրանց կողքին, ականատես եղել իր՝ հայրենիք վերադարձին և նորովի մեծարմանը: Նրա ոգին երախտագիտութիւն է յայտնում իր եղբօր-որդուն՝ Յովհաննէս Զիլինկիրեանին իր դպրոցը հովանաւորելու, իր գաղափարները կենդանի պահելու համար:

Խօսում է Շամիրամը... Նա շատ յուզուած է, խօսքեր չի գտնում արտայայտելու համար իր յուզմունքը, իր երախտագիտութիւնը, յուզուած է և դահլիճը:

Ռ.Սեւակեան օրերի ընթացքում տեղի ունեցան բազմազան միջոցառումներ, մրցոյթներ, որոնք ղեկավարեցին և գնահատեցին Անահիտ Թոփչեանը [վաստակաւոր դերասանուհի, ասմունքող], Շահէն Խաչատրեանը [արուեստաբան], Վ.Կիրակոսեանը [գրականագէտ], խրախուսելի էր, որ մրցոյթների մասնակցում էին նաեւ այլ դպրոցների սաներ:

Հոկտեմբերի 11-ն է, Սեւակեան շաբաթի փակման արարողութիւնը: Տնօրէնը շնորհակալանքի խօսք է ասում բոլոր նրանց, ովքեր ներկայ եղան, մասնակցեցին միջոցառումներին, մրցոյթներին, գնահատեցին դրանք:

Նա կրկին ջերմ խօսքեր է յղում Զիլինկիրեան գերդաստանին, Շամիրամին, որն իր ներկայութեամբ մի առանձին շուք հաղորդեց հանդիսութիւններին:

Ընդհանրապէս մեծագոյն մխիթարութիւն է զգալ, որ կեանք են առնում մեր մեծերի երազները: Վկան՝ մեր վերածնած հայրենիքը և նրա կանաչ շիւերը, որ հնչեցնում են ընկածների խօսքը: Թո՛ղ գան ու գնան բազում տասնամեակներ, թո՛ղ ապրի սիրելի բանաստեղծի դուստրը, թո՛ղ յաւերժ ապրի Հայաստան աշխարհը, որ նրա հովանու տակ կեանք առնեն մեր յոյսերն ու երազները [յիշենք՝ «Մեզի նոր Ոսկեդար մը պէտք է» Ռ.Սեւակ]:

Բարի ե՛րթ քեզ, Ռուբէն Սեւակի անուան դպրոց: Ապրենք՝ միշտ յիշելով Ռուբէն Սեւակին, սովորելով նրանից և դրանով իսկ ապրեցնելով նրան՝ Մեծ Նահատակին:

Իսկ դուք, անո՛յշ ծաղիկներ, որ փոուած էք պատուանդանին, քնքշօրէն շոյեցէ՛ք նրա երազային հոգին...

ԵՐԵՒԱՆԻ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԱՆՈՒԱՆ
ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒԻ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ Գ.ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

«ՍՈՒՏԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԱՋՆԵՐՈՒ ՋՈՀ,
ԷՇ-ՆԱՀԱՏԱԿ ԵՂԱԾ ԱՋԳ ՄԸ՝
ՀԱՅԵՐԸ» 5

ԴԻՄԱՍՏՈՒԵՐԸ ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԻՆ
ՈՒՂԵՑՈՅՑ ՄԱՏԵԱՆ ՄԸ,
ՆԵՐԿԱՅ ՈՒ ԳԱԼԻՔ
ՀԱՅ ՍԵՐՈՒՆԴՆԵՐՈՒՆ
ԿՏԱԿՈՒԱԾ 9

ՍՈՒՏԵՐՈՒ, ԵՐԱՋՆԵՐՈՒ և ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ 16

« Ո՛Չ Կ՚ԸՍԵՆՔ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ » 24

ՄՈՆԹԷ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ = ՆԱՅԻՐԻ ՅՈՒՆԱՆԵԱՆ 28

«ԴՐԱՄ = ԱՍՏՈՒԱԾ» 33

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ՀԵՐՈՍ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ
ԱՆՄԱՀ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ 38

ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԻ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐ ՓՐՕՖ.
ՏՕՔԹ.ՆԻՋԱՄԻ ՍԻՒԼԷՅՄԱՆՈՎ ԿԸ ՊՆԴԷ 43

ԱՂ ԿԸ ԲԱՒՂ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ԱՅՍՔԱՆ ՁԱՐԻՔԸ ՀԱՅ ԱՋԳԻՆ 47

ՀԱՅԵՐԸ, 18-ՐԴ ԴԱՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ԻՆՁՈՂ ՄՈՌՅԱՆ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ՈԳԻ»,Ն 52

ՀԵՌՈՒ ՄԵՆԷ ԱԽՏԱԳԻՆ ՄՏԱԽՈՐԱԿԱՆՆԵՐ... 56

ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՍՈՐՎԱԾ ԱՀԱԻՈՐ ԴԱՍԸ՝ «ԳԼՈՒԽՆԵՐ ԿՏՐԵԼ» 62

Կ՚ԱՄԲԱՍՏԱՆԵՆՔ՝ ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ 66

ԻՆՁՈՂ ԱՅՍ ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԵՐԷՆ ԳՐԵԹԷ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ, ՀԱՅՈՒՆ ԴԷՄ ԵՂՈՂՆԵՐՈՒՆ «ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ»Ը ՄԷՋ ԵՂԱՒ 70

ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԱԿՈՒՆՔԸ 74

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԿԱՄԱԿԱՏԱՐՆԵՐԸ ԵՂՈՂ ՊՈԼՍՈՅ ԵՐԿՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔՆԵՐՈՒՆ ԽԱՅՏԱԼԻՑ ԽՆԴՈՒԱԾՔԸ 79

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ՅԱՅՏՆԵԼ ՊԷՏՔ Է... 83

ԽՈՐՔԻՆ ՄԷՋ, ՄԵՆՔ ԱԼ «ԱՅԴՊԵՍ ԵՆՔ»... 88

ՎԵՐՋԱՊԷՍ «ՀԱՅԱՎԱՅԵԼ ՁԱՅՆ» ՄԸ ԲԱՐՁՐԱՅԱՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ 92

ՀԱՅ ԱՋԳԻ ԴԺԲԱԽՏՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՆՔՆԵՐԸ... 96

ՈՂՔ Է ՀԱՅՈՒՆ ԲՈՒՆ ԹՇՆԱՄԻՆ 101

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐ ՀՐԵԱՅ ԻՄՄԱՅԻԼ ՃԵՄ 104

«İ Ç İ M İ Z D E K İH A İ N»
[ՄԵՐ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒՈՂ ԴԱԻԱՃԱՆԸ]
«HURRIYET» ՊՈԼԻՍ - 4 - 10 – 2000 108

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ՈՃԻՐԷՆ ՃԻՇԴ ՏԱՐԻ ՄԸ ՅԵՏՈՅ... 112

ՋԱՅՆ ԲԱՐԲԱՌՈՅ ՅԱՆԱՊԱՏԻ 116

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԸՆՏՐԵԱԼ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԹԷ՞
ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԱՆԻՇԵԱԼ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ 120

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԷՆ ՆՇԽԱՐՆԵՐ 124

Կ.ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՄՈՒԹԱՖԵԱՆ 131

ՀԱՅՈՒՆ ԲՈՒՆ ԹՇՆԱՄԻՆ ՀԱ՞ՅՆ Է 137

ՄԵՐ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՅ ՄԱՂԹԱՆՔԸ՝
«ԱՍՏՈՒԱԾ ԽԵԼՔ ՏԱՅ ՀԱՅ ԱՋԳԻՆ» 140

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1999-Ի ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ
ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ... 144

«ԱՍՏՈՒԱԾ ԷՇԵՐԸ ՍՏԵՂԾԵՑ ԱՆԱՐԴՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ»
«ԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՅԵՐԸ ՍՏԵՂԾԵՑ ՋԱՐԴՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ» 149

«Հ.Յ.ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԵԼԻՔ
ՁՈՒՆԻ ԱՅԼԵՒՍ» 153

«ՄԵՐ ԱՆՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱՏՃԱՌԸ ԱՅՆ Է,
ՈՐ ՂԵԿԻՆ ԳԼՈՒԽԸ ԿԸ ՆՍՏԵՑՆԵՆՔ ՄԵՐ ԷՆ ԱԽՏԱԳԻՆ,
ԷՆ ԱՅԼԱՍԵՐԱԾ, ԷՆ ԱՆՊԷՏ ԾՆՈՒՆԴՆԵՐԸ 158

«ՄԵՌՆՈՂԻՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ՝ ՄԵՐՑՆՈՂԷՆ ՀԱՐՑՆԵԼԸ,
ԵՂԵՐԱԿԱՆ ԱՆՄՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ Է» 162

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱԿԱՆ «CHIOS» ԿՂԶԻՆ
ԵՒ «THESSALONIQUE» ՔԱՂԱՔԸ - Ա. 169

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱԿԱՆ «CHIOS» ԿՂԶԻՆ
ԵՒ «THESSALONIQUE» ՔԱՂԱՔԸ - Բ. 175

«ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏ LIONEL JOSPIN-Ը
ՎԵՐՋԱՊԷՍ «TROTSKISTE» ԵՂԱԾ ԸԼԱԼԸ
ԽՈՍՏՈՎԱՆԵՑԱՒ» 181

ԱՅՍՕՐ ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ ԲԱԺԱՆՄԱՆ
ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆ Է 187

ԱՊԱԳԱՅԻՆ, ՊԱՏՄԱԳԻՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԳՐԵՆ՝
«ԿԱՐ ՈՒ ՉԿԱՐ...
ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՄԸ ԿԱՐ... 195

ՈՎՔԵՐ ԵՆ ԱՅՍ ՔԱՅՔԱՅՄԱՆ
«ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ» 200

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԷՆ ԱՋԴԵՑԻԿ ԵՒ
ԱՆԽԱՓԱՆԵԼԻ ՋԷՆՔԸ 206

ՇԱՏ ՈՒՇ Է, ԲԱՅՑ ՎԵՐՋԱՊԷՍ...
ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ «SPIEGEL» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ ... 214

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ
ԲԱՐԲԱՐՈՍՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿՈՒԱԾ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐ՝
«ՄԻԱՅՔ» 219

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԾԱԳՈՒՄՈՎ ԱՆԳԼԻԱՑԻ, ԳՐՈՂ
ԵՒ ՀՐԱՊԱՊԱՐԱԿԱԳԻՐ CHRISTOPHER-HITCHENS 226

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ
ՄԱՍԻՆ ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 236

ԿԵՑՑԷ՛ ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀ՝
ՄԻԼՈՍԵՒԻՉԸ 243

ԱՇԽԱՐՀԻ ՎՐԱՅ 1789-Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ-ՄԱՍՈՆԱԿԱՆ
ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՄԲ ՍԿՍՈՂ… 249

ՄԵՆՔ ԿՐ ՀԱՒԱՏԱՆՔ, ՈՐ 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2001-ԻՆ 255

ԱՐԴԵՕ՞Ք ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ,
ՋՈՒՐ ՏԵՂ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԳՆԱՅ 261

«ԱՋ»Ը ՀԱՒԱՍԱՐ Է
«ԹՐՈՒՑՔԻ»ԱԿԱՆ «ՋԱԽ»ԻՆ 266

ԱՅՍՕՐ, ՓԱՔԻՍՏԱՆԻ ՄԷՋ, ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ
ԼՐԱԳՐՈՂԻ ՄԸ ԳԼՈՒԽԸ ԿՏՐՈՒԵՑԱՒ 272

ԽՕՍՔԵՐ, ԱՌԱՆՑ ԳՈՐԾԻ՝
«ՋԱՅՆ ԲԱՐԲԱՌՈՅ ՅԱՆԱՊԱՏԻ»ԻՆ 278

ԱՋԳԱՅԻՆ ՍՈՒՐԲ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՆԵՐՍԷՍ Ե. ԱՇՏԱՐԱԿԵՑԻ
1770-1857 284

ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ ՋԱՆԱՑԻՆՔ ԲԱՑԱՏՐԵԼ ՍՈՒՏԵՐՈՒ ԵՒ
ԵՐԱՋՆԵՐՈՒ ԾՈՒՂԱԿՆԵՐԸ 292

24 ԱՊՐԻԼ 1915 = 24 ԱՊՐԻԼ 2002
ԱՐԻԷԼ ՇԱՐՈՆ = ԹԱԼԱԹ 298

ԱՄՕ՛Թ ՖՐԱՆՍԱՅԻՆ
ԹԷԵՒ ՀՐԵԱՅ ՄԵԾԱՀԱՐՈՒՍՏ ՌՈՒԹՇԻԼՏ ԸՍԱԾ ԷՐ 304

ԳՐԵԹԷ ԱՆՆՇԱՆ ԱՆՑԱԾ ՍՊԱՆՈՒԹԻԻՆ ՄԸ 310

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ 318

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ (Բ) 327

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ -ՍԱՄՈՍ ԿՂՋԻ- 335

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ -ՍԱՄՈՍ ԿՂՋԻ- (Բ) 341

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ -THESSALONIQUE- 348

ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՆ ՕՐԸ, ՈՐ ՍԻՈՆԻՉՄԻ, ՆԱՉԻՉՄԻ, ՖԱՇԻՉՄԻ 354

ՉՐՈՅՑ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ 359

ԵՐԵՔ ԳԼՈՒԽ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀՐԷՇ ՄԸ 365

ԱԲՐԱՀԱՄ ԾՆԱՒ ԻՍԱՀԱԿԸ ԻՍԱՀԱԿ ԾՆԱՒ ՅԱԿՈԲԸ ՅԱԿՈԲ ԾՆԱՒ ՅՈՒԴԱՆ 371

ՀԱՉԱՐ ԴԻՄԱԿ ՈՒՆԵՑՈՂ ԱՉԳ ՄԸ՝ ՀՐԵԱՆԵՐԸ 376

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆԻ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԿԱՉՄԱԿԵՐՊԻՉԸ 383

ՊԷՆ ԼԱՏԷՆԻՆ ԹԻԿՈՒՆՔ ԿԱՆԳՆՈՂ 389

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱՉԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ 396

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱՉԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (Բ) 404

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱՉԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ(Գ) 412

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՅ ԱՉԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (Դ) 420

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (Ե) 429

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (Է) 437

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (Ը) 444

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (Թ) 452

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ «ՍՏԱԽՕՍ»Ը GEORGE W. BUSH 459

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ՝
ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ 467

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (Ժ) 472

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (ԺԱ) 478

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (ԺԲ) 485

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (ԺԳ) 492

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (ԺԴ) 499

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (ԺԵ) 506

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (ԺԶ) 513

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (ԺԷ) 527

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (ԺԸ) 537

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (ԺԹ) 546

ՄԵՐ ԱՅՍ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁՕՆԵՆՔ՝
ՀԱՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ (Ի) 551

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ «ՍՏԱԽՕՍԸ»Ը GEORGE W. BUSH 559

ԱՐԴԵՕՔ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԽԻՂՃ
Ը ԵՐԲ ՊԻՏԻ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ԱՅՍ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՅԱՆՑԱՊԱՐՏՆԵՐԸ 567

ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ « ԻՄ ՄԱՀԸ»
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ՄԻՏՔ ԲԱՆԻԻՆ ՀԵՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ 571

Ո՞ՎՔԵՐ ԵՆ, 24 ԱՊՐԻԼ 1915-Ի ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԲՈՒՆ ՅԱՆՑԱՊԱՐՏՆԵՐՈՒՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ ԱՆՊԱՏԻԺ ՄՆԱԼՈՒՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ... 576

«ՁԱՅՆ ԲԱՐԲԱՐՈՅ ՅԱՆԱՊԱՏԻ» ՆԿԱՏՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ 580

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ՝ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ
ԿԱՏԱՐԱԾ «ԱԽՏԱՃԱՆԱՁՈՒՄ»Ը 583

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ԿԸ ՆԿԱՏՈՒԻ ԻԲՐԵՒ
ՄԷԿԸ ԱՅՆ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԷՆ 587

ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԷՆ ԱՌԱՋ 591

ՁՕՆ՝ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՍԻՐՈՂ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ 595

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻՆ 600

ՍԻՈՆԻՍՏ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ, ՍԻՈՆԻՍՏ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԵՒ
ՍԻՈՆԻՍՏ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ 604

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀ [ԻԲՐ ԹԷ]
ՆԿԱՏՈՒԱԾ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ
ՄԷՋ ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԼՈՒԲԵՐ 611

ՍՈՒՏԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԱՋՆԵՐՈՒ ՁՈՀ,
« ԷՇ ՆԱՀԱՏԱԿ» ԵՂՈՂ ԱԶԳ ՄԸ՝ ՀԱՅԵՐԸ 615

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀ [ԻԲՐ ԹԷ]
ՆԿԱՏՈՒԱԾ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԼՈՒԲԵՐ (Բ) 619

ԹԵԿՆԱԾՈՒՆ NICOLAS SARKOZY-Ի ՄԱՅՐԸ՝ 624

«ՁԱՅՆ ԲԱՐԲԱՌՈՅ ՅԱՆԱՊԱՏԻ» ՆԿԱՏՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 629

ԱՅՍՕՐ ՝ ՈՒՐԲԱԹ, 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2004, 634

ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ԱՆԷԺՔ ՝ 638

ՔԻՍԻՆՃԸՐ-Ի «ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՆՈՐ ԿԱՐԳԸ» 643

ՈՎՔԵ՞Ր ԵՆ ԾԱՅՐԱՅԵՂ
ԻՍԼԱՄՈՒԹՈՒՆԸ ՎԵՐՍՏԵՂԾՈՂՆԵՐԸ 647

ՈՒՐԵ«SOCRATE» ԵԱՆ ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԵՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՁՐՈՅՑ 651

«SOCRATE»-ԵԱՆ ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԵՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՁՐՈՅՑ (Բ) 656

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՏԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1— *«ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ»* — Ձոթս Հատոր, ՎԵՐԾԻՆ ՏԷՕՇԷՄԷՃԵԱՆ — Պոլիս, 1971:

2— *«ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ԱՆՑԵԱԼԸ ԵՒ ԽՐԱԽՈՒՍԻՋ ՆԵՐԿԱՆ»*
ԿԱՐՕ ՄԵՀԵԱՆ — Ս. Ղազար, Վենետիկ, 1982:

3— *«ՈՐՊԷՍ ԵՐԱՋ ԱՆԿԱԿՆԵԼԻ»* — Բ. Հատոր՝ *«Պատմուածքներ»*
ԿԱՐՕ ՄԵՀԵԱՆ — ԱԹԻԿԻԱՍ, 1984:

4— *«ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ԵՒ ՓՐՅՈՒԼԻԴ ՈՒՂԵՂՆԵՐ»*
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ — Փարիզ, 1986:

5— *«ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ»* —
Թատերախաղ 5 պատկերներով
ԳԷՈՐԳ ԳԱՊԱՌԱՃԵԱՆ — Պէյրութ, 1986:

6— *Ս. Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ—*
ԺԻՐԱՑՐ ՆԱՅԻՐԻ — Պէյրութ, 1987:

7— *«ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՏԱՌ ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՈՎ ՏՊԱԳԻՐ ԳԻՐՔԵՐՈՒ»*
ԱՐՏԱՇԷՍ Հ. ԳԱՐՏԱՇԵԱՆ — Փարիզ, 1987:

8— *«ՈՎՔԵ՞Ր ԵՆ Ի ՎԵՐՋՈՅ ԱՐԻԱՑԻՆԵՐԸ»*
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ — Մասաչուսեթս, 1988:

9— *«ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԱՆՈՒԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՏՈՒՆ»*
«ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆԸ»
«ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԻ ԱՆՈՒԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ»
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ — Փարիզ, 1989:

10— *«ԹՐՔԱԿԱՆ ՀԱՄԱԹՈՒՐԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՎԱՐԱԳՈՅՐՈՎ ՉԻ ՇԱՇԿՈՒԻՐ»*
ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՆԵԱՆ— Պէյրութ, 1990:

11.— «ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ»— երկեր, Հատոր երկրորդ,
ԱԼԵՔՍԱՆՏՐ ԹՈՓՉԵԱՆ — երեւան, 1996:

12.— «ԷՆՎԵՐ ՓԱՇԱՅԻ ՎԵՐՋԸ»
ԴՈԿՏ. ՎԼԱՏԻՄԻՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ —Պէյրութ, 1996:

13.— «ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ԵՐԿԵՐ» — Բ. Հրատարակութիւն
Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինի, 1997:

14.— «ԱՐԱՐԱՏԸ ՊԷՏՔ Է ՄՆԱՅ ԵՐԵՒԱՆԻ ԿՈՂՄԸ»
ԴՈԿՏ. ՎԼԱՏԻՄԻՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ — Պէյրութ, 2001:

15.— «ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԸ ԵՒ ՄԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿԸ»
ԴՈԿՏ. ՎԼԱՏԻՄԻՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ — երեւան, 2003:

16.— «ԹՈՒՐՔԵՐԻ «ԻՐՐ ԹԷ» ԶԳԻՏՑԱԾ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ»
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ — երեւան, 2003:

17.— «ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ —
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ»
Ռուսերէն — երեւան, 2004:

18.— ՍՈՒՏԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԱԶՆԵՐՈՒ ՋՈՀ, «ԷՇ ՆԱՀԱՏԱԿ»
ԵՂԱԾ ԱԶԳ ՄԸ՝ «ՀԱՅԵՐԸ» — Ա. Հատոր
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ — Պէյրութ, 2004:

***

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ԵՒ ԽՄԲԱԳՐՈՒՄ՝ «ՆԱՅԻՐԻ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ
ԼԻԲԱՆԱՆ - 2004